III
138234
2

E·S

~~40 D~~

40 B

Cista 23tia
N. 1

Casus in terminis sup .ff. veteri dñi Viuiani doctoris bononiensis.

Casum sic ponas. Domi
Onem. nus imperator alloquitur
o doctores legū in hac cōstitutiōe. Et qui
sunt isti doctores: dixit in rubrica huius
cōstitutiōis. Dicit.n. Justinian⁹ q̄ fecit
A 16. instituta in q̄tuor libros diuisa. Et fecit
libꝝ digestor⁹ in .l. libros diuisuz. Itē fecit codicem in .xij. li
bros diuisum. Nā p̄mo fuit codex cōpilat⁹ ad p̄ceptū Ju
stiniani ex tribus codicib⁹. gregoriano. hermoge. theodo.
deinde cōfirmat⁹ ⁊ postea dissolut⁹. Querit Justinianus
ab illis doctorib⁹: q̄lit legūt. Respōdēt doctores: q̄ legūt
sicut moris ⁊ cōsuetudinis olim erat. Justinian⁹ dic̄ q̄ vult
tradere nouū modū q̄l⁹ legere debeāt. sed nō dic̄ ad p̄sens
sed dicet .j. eadē ostitutiōe. §. Et hoc q̄dē. Sed dicit iustinia
nus q̄ ex illis .l. libris nō legūtur nisi .xxxvi. libri. Discipuli
residuos libros p se legūt. Itē dicit q̄ instituta p̄mo debēt
legi. ⁊ hoc vsq̄ ad. §. ⁊ antea ⁊c. Et inde dicit q̄d legebaⁿ
olim. Nā olim p̄mo anno legebāt sex libros nō directo: sed
p saltū. In istis sex libris cōtinebātur institutiōes gaij seij:
⁊ q̄tuor libri singulares. Secūdo anno q̄dam alij libri in
quibus ⁊tinebaⁿ id quod hodie cōtineⁿ a titulo de iusti. ⁊
iure: vsq̄ ad libꝝ de iudicijs. Itē legebanⁿ q̄dā .ll. que pro
tendebanⁿ vsq̄ ad libꝝ si certū petaⁿ. vel de pignoribus.
Tertio anno legebāt q̄sdaz leges de cōpilatiōe illa: si cer
tum pe. ⁊ non legebātur oēs leges: sed quedam ex illis. In
q̄rto anno nō legebāt aliq̄d nisi responsa pauli. Et de istis
respōsis q̄dā ⁊ nō oia. ⁊ in isto q̄rto anno scolares studebāt
per se. Quod si q̄s vellet hec oia numerare eēt difficile. ⁊ b̄
vsq̄ ad. §. ⁊ hec quidē. Exinde dic̄ iustinian⁹ ⁊ tradit doctri
nam q̄l⁹ legere debeant discipuli. dicit em̄ q̄ p̄mo anno le
gēde sunt institutiōes ⁊ legūt p̄mā partē. l. i. digestor. vsq̄
ad libꝝ de iudicijs: a libro de iusticia. isti vocabāⁿ iustinia
nistē: nō dispōdij vt olim. Secūdo anno legunt libruz de
iudicijs. vsq̄ ad libꝝ. si certū peta. ⁊ el a libro si certū peta.
vsq̄ ad libꝝ de pigno. ⁊ legūt cū istis titulis. s. de iudicijs.
⁊ si certū pe. q̄tuor singulares. ⁊ vocabātur edictales. Ter
tio anno legetur titulus si certū pe. vel titul⁹ de iudi. si vn⁹
lectus est. alter vero nō. Et cū eis legātur tres libri singula
res: ⁊ alij dimittūtur in illo tertio anno vsq̄ ad titu. de bo.
possess. ⁊ isti q̄tuor libri sunt. s. de sponsalibus. de tutelis. de
restamētis. ⁊ de legatis. Item legūtur in illo anno respō
sa papinia ni: q̄ sunt in vltimis tribus libris singularibus
Et vocabātur in isto tertio anno papinianiste. ⁊ fiet festuz
vt olim fiebat. In q̄rto anno nō legūtur responsa pauli. vt
olim: sz alij libri singulares. s. legūtur ⁊ vocabuntur in isto
q̄rto anno ꝓci. i. subtiliter videtes. In quinto anno leget
codex ⁊ ex tūc possunt recedere p sapiētibus. ⁊ hoc vsq̄ ad
§. hec aūt. Exide dicit q̄ hec tria volumina. s. digestū. codex
⁊ institutiōes in regijs vrbibus legātur: puta in ciuitate ro
mana vel cōstātinopolitana. vel in ciuitate beritēsium legi
possunt: alibi em̄ legi nō debēt. sed alibi legētes nō habēt
p̄ulegia que habēt q̄ in p̄dict⁹ vrbibus legūt. q̄ nō legūt
imo cōmittūt in legē. secūdo dicit q̄ libri legales nō debēt
scribi p signa vt vna littera repꝛesentet partē: sed debent
scribi p cōsequētiā litteraꝝ. nā ita iussit alibi Justinianus
vt p cōsequētiā scriberētur. ⁊ hoc iussit hijs. Et hic iubet
tertio vt p cōsequētiam scribātur. Si aūt p signa scribātur
nō valēt tales libri. nec ille leges poterūt allegari imo scri
ptor criminaliter punietur et in duplo. Tertio dic̄ q̄ scolares
nō debēt inter se ludos nociuos exercere nec ꝺ doctores. et
ē rō. quia ex ludo crimē oritur. In. §. ⁊ hec oia. dicit q̄t iudi
ces habet scolar⁹ in cā sua. Nā dicit q̄ habet p̄fectum vel
p̄sidē loci. itē habet ep̄m loci. itē hz doctorē legū. ⁊ sic habz
scolar⁹ tres iudices in cā sua. Ultimo alloquitur doctores
Justinianus vt incipiāt a modo docere ⁊ regere. Nā dicit
Iusti. q̄ de inutili facit vtile. ⁊ ad b̄ p̄bādū inducit q̄ddaz
simile de p̄mutatiōe quā fecit diomedes cū glauco.

De iusticia ⁊ iure. Rubꝛica.

Leges siue iura audire vole
i Vri operam. bāt. inde q̄nem vlpi. fecerūt
q̄s eēt modus quo oportet addiscere. ad quod
dic̄ vlpi. q̄ p̄us est necessitas q̄ titius sciat vñ nomē iuris
descēdat. Secūdo dicit vnde appellet⁹ ius. Tertio dicit q̄d
sit ius. Nā nos ministri iur⁹ separam⁹ equū ab iniq̄. licituz
ab illicito. Itē dic̄ q̄ ius plibus modis facit aliq̄s bonos
vt apte in littera dicit. Diuidit q̄dē ius in duas spēs. q̄ a
liud publicū aliud p̄uatū. ⁊ hec oia plene ⁊ apte exēplificat
Itē diuidit ius p̄uatū i tres spēs. nā colligit ex iure natura
li ⁊ ex iure gētiū. ⁊ ex iure ciuili. ⁊ de hijs oib⁹ exēpla ponit.
Nā ius gētiū cōe tm̄ hoibus est. nā dz erga deū hēi e religi
onē obedire p̄ri ⁊ patrie. q̄ bruta nō faciūt. Itē licet de iure
naturali vim vi repellere: cū oēs ab adā ortū habuerimus.
⁊ ideo vnus alteri insidiari nō debet. Ponit etiā q̄ manu
missio ab hoc iure p̄cessit. nā iure naturali oēs nascebātur
liberi. sz iure gētiū sunt hodie tria genera hoim. Itē ex iure
gētiū introducta sunt bella ⁊ alia multa. ⁊ b̄ dicit vsq̄ ad. l.
ius ciuile.

i Cs. Hac .l. dī q̄ ius ciuile est quoddā ius p se.
vñ si detrahim⁹ aliq̄d iuri ciuili ius gētiū efficitur
ius ciuile. itē dic ius ciuile ē ex iure scripto ⁊ ex iure ñ scripto

i Cs. Dic̄ h̄ .l. q̄d sit ius ciuile ⁊ dicit q̄ sic ex. v. ꝺsistit
Itē dicit q̄d sit ius p̄toriū: ⁊ vñ dicaⁿ. Elia .l. sequēs
dicit q̄ ius p̄toriū est vox iuris ciuilis.

o Nes. Hec lex plana est.

i Cs. Hec lex tradit quot modis dicaⁿ ius. Nā dic̄
q̄ ius est vno mō id quod est bonū ⁊ equū. ⁊ ē ius na
turale. Secūdo mō dī ipsum statutū ciuitat⁹. Tertio modo
dī ius honorariū vel p̄toriū. Itē q̄rto mō dī snia a iudice
lata quāuis inique. Quarto mō dicitur ius: ois loc⁹ vbi ius
reddit .i. l. se. ponit sextū modū q̄ ius dī ipa affinitas vl̄ co
gnatio.

De origine iuris Rubꝛica

Gayus iurisco⁹ult⁹ ꝓponēs de iure
f Acturus. verū tractare ⁊ libꝝ inde facere: vult
ab ipsa origine inchoare. Et q̄ sit ab ipa origine in
choandū ponit duas rōes. Nā cū origo sit p̄ncipiū: ⁊ p̄nci
piū sit vniuscuiusq̄ rei pars potissima q̄ est ab ipa origine
inchoandū. itē scda rōne. q̄ cū aduocatus vult aliq̄d dicē
vl̄ postulare p̄mittit suū exordiū. q̄ al⁹ nihil dicē videretur
multo q̄ fortius dicēdū est. Ultimo ponit duas cās quare
p̄dicte due rōnes sunt bone.

n Ecessariū. Duo fuerūt fratres q̄ romā fecerūt: Re
mus ⁊ Romul⁹: Unde vt p̄dicta ciuitas roma suis
legib⁹ viueret late sunt leges. q̄ etiā ciuitatē in .xxx. partes
diuisit vt ciues suis legibus vteretur. ⁊ sic multi alij reges
post romulū obseruāt. deuētū est tādē q̄ postea ppl⁹ illis
legib⁹ nō vtebatur. vnde miserūt decē viros in greciā: q̄. r.
tabulas de grecia apportauerūt: ⁊ rome p̄ posuerūt
⁊ q̄ ab illis nō appellareⁿ statutū fuit a populo: dataq̄ est
illis .x. viris ptās vt adderēt duas tabulas: sicq̄ est appel
lata lex .xij. tabularū. post fuerūt disputatiōes p̄udētū. ⁊ b̄
vsq̄ ad. §. deinde. postea in illo. §. deide. dicit q̄ inuēte sunt
actiōes q̄ cōtractabātur a magistratibus. ⁊ si caderet⁹ a silla
ba cadētur a tota cā. In mōte auētino cū inī populum ⁊
nobiles guerra esset: cōcordia facta ostitutū fuit: vt ista ple
biscita p̄ legib⁹ obseruarētur. Itē facta sunt edicta p̄toꝝ.
postea deuētū est ad p̄ncipes. ⁊ b̄ vsq̄ ad. §. post originem.
Exinde dicit de successione magistratuū ⁊ origine eoꝝ. Item
dicit de cōsulib⁹ q̄ nō h̄nt merū imperiū. ⁊ ab eis appellaⁿ
Dicit ēt de p̄fessoribus legū. ⁊ multa alia de successoribus
magistratuū: q̄ lōgū esset enumerare. q̄le fuit initiū secessionis
in mōte auētino dicit. Nā cū filia virginij p̄nūciata eēt an
cilla vt iudex hēret in suā cōcubinā virgini⁹ occidit illā suā
filiā. vñ secessit in mōtē auētinū vna cū alijs popularibus
Inferiores lr̄a nō legit. sed nota ex ea ista q̄ iudices sedebāt
tantū vsq̄ ad vesperas. vt i. §. ⁊ quia alia ⁊ q̄ p̄tores ⁊c
fideicōmissis non sunt magis. vt in. §. diuus. Aliud q̄ q̄dā

Domus Profes. Soc. Jesv Viennæ
138234
Incunabet
III
1

plus habent eloquẽtie q̃ sciẽtie. vt in resp̃is pauli. Item aliud quia turpe est nobili ⁊ patricio viro ius ignorare in q̃ dã ꝓsatur. in. ℔. fuius. Item aliud q̃ q̃dam honeste concedun tur; que nõ honeste petũtur, vt in. ℔. post hos. ⁊ h. d. hec. l.

De legibus ⁊ constitutionibus. Rubrica.

f Hoc titulo nõ est necessariũ q̃ omnes ponantur quia huius tituli posita sunt exẽpla in apparatu ac cursij, sed vbi erũt ponẽda ponã. ⁊ b̃ vsq; ad. l. legis virtus

l Egis. Hec lex dicit q̃ quatuor sunt virtutes legis. ⁊ plana sunt omnia.

n On ambigitur. Hac. l. dr̃ q̃ senat⁹ põt facẽ leges.

u Eq;. Hac. l. ⁊ se. ita ponitur casus sub cõpẽdio. qd̃ cũ q̃ de eadẽ vel sili materia tractat: trahẽdũ est ad exẽ plum legis. ⁊ est ratio. quia non possunt oia q̃ accidere põt legibus cõprehendi.

p Rinceps. Quãuis impator sit legib⁹ absolutus: augusta aũt nõ sit legibus absoluta: ꝓnceps tamen eadez priuilegia q̃ ipse habet ei concedit.

d Eq̃b⁹. Si q̃stio de facto emergat sup q̃ ius scriptũ aliq̃d non dicat: consuetudo terre in re in qua queritio emersit de nouo fuatur. ⁊ si nõ sit cõsuetudo iudicabimus sicut in alia simili q̃stione quocũq; ordine expedit. Si hec duo deficiãt iudicabimus ſm consuetudinem vrbis rome. Secũdo dicit q̃ cõsuetudo vrbis rome fuatur ꝑ lege. qd̃ sic ꝓbat. Mã cum ipse leges ro. seruentur ab omnib⁹: ergo ⁊ cõsuetudo. ⁊ est rõ. quia tantũ valet cõsuetudo romanoz non scripta: q̃ tum lex scripta. Mã ⁊ consuetudo vincit legẽ sicut vna lex vincit aliam.

d Juturna. Consuetudo fuatur ꝑ lege in his de q̃b⁹ lege cautum non est.

c Um de. Si quis vult vt consuetudo valeat debet videre vt confirmata sit in contradictorio iudicio.

s Jea. Si consuetudo longo tempore sit firmata ob tenta videtur ⁊ pro lege fuatur.

i Mmo. Dicit hec lex q̃ ꝓsuetudo est magne aucto ritatis. ⁊ ideo non est necessariũ q̃ scribatur

e Rgo. Omne ius facit vel cõsuetudo vel ius ciuile vel ius gentium.

t Tum. Jn his ius nostrũ cõsistit in acq̃rendo ali quid: vl̃ cõfuando aliquid: vel vt id quod habemus amittamus prescriptione vel alienemus.

De constitutionibus ꝓncipum. Rubrica

Tirebus. Precepit lex. xij. tabularũ vt si q̃s legauerit ita ius sit superuenit lex falcidia ⁊ aliter statuit. Mã dicit q̃ possunt quedã re tineri. vt g̃ recedatur euidẽs debet eẽ vtilitas.

b Eneficiuz. Si princeps donauit mihi domũ ⁊ adia centia domui donasse videtur.

De statu hominum Rubrica

Mne. In tres ptes ius diuiditur. nã aut ad res aut ad psonas: aut ad actiones pertinet.

c Et. Hec lex cũ superiori cõtinuatur. ⁊ eius casus ẽ talis. Intendit iurisco. demõstrare ordinẽ quo sit ꝑ cessurus. nã ꝓmo dicturus est de psonis: q̃liter circa statum obligẽtur ⁊ liberẽt. Secũdo de rer⁹ diuisiõe postea actões ostendit q̃ ⁊ quales sunt ⁊ q̃lit in iudicio ꝓponũtur. Quar to quomodo seruitutes vendicantur.

s Emma. Hec lex dicit q̃ omnis homo aut liber aut seruus est: diuisio personaz.

l Jbertas. Hec lex dicit q̃tuor. ꝓmo quid sit libertas Secũdo q̃d sit fuit⁹. Tertio vñ dicatur fui. Quarto quomodo vendicantur.

e T seruoz. Hec lex plana est. Nam vna est cõditio seruoz. libertoz quidã liberi: q̃daz libertini sunt. post ea dicit q̃ duobus modis quis fuus noster efficitur. Jtez dicit q̃ si mater tempore conceptionis est ancilla: ⁊ ante natiuitatẽ pueri est manumissa: postea anteq̃ pariat iterũ redacta in fuitutem partus suus est liber.

l Jberti. Si fuus bene fuiat domino vt manumitti mereatur appellatur libertinus.

q Ui. Cũ d̃ cõmodo alicuius in ventre existẽtis ꝓnci palit̃ tractatur ꝑ nato habeb̃ sed alij nõ ꝓdest anq̃ nascatur.

i Mperator. Cõsuetum erat olim cuiusq; natiuita tez scribi. vnde si cũ debuit dicere liber dixit fuus. vel dixit ticius cũ deberet dicere luci⁹: hoc nõ ꝓiudicat veritati

i Multis. Hac. l. dicit̃ q̃ multi sunt casus in q̃b⁹ ẽ deterior cõditio feminaz q̃ masculoz.

q Eritur. Sciendũ ẽ q̃s sit hermofroditus. naz her mofrodit⁹ ẽ qui partiz hz mẽbra vir i partiz hz mẽbra mulieris. vñ q̃rit̃ hac. l. cui cõparem⁹ eũ. ⁊ dicit q̃ ei in cui⁹ sexu plus ꝓualet. nã si plus ꝓualet in sexu femine eum cõparabimus femine.

p Aulus. Patre ignorãte filia nupsit: vñ matrionũ nõ tenuit. Si ergo filij cõcipiant̃ viuo auo. i. patre mulieris legitimi nõ habent̃: hz post mortẽ patris mulier nascuntur

s Eptimo. Qui ex iustis nuptijs septimo mẽse nascit̃ incepto ⁊ nõ cõpleto iustus est fili⁹: ⁊ pfect⁹ ẽ partus. ⁊ hoc idem dixit ypocras phisicus.

s Eruus. Si seru⁹ criminalit̃ accusef̃ ex quo nõ sit pe na pecuniaria irroganda: licz absoluat̃ liber non fit ⁊ licet dñs eũ nõ defenderet.

n On sunt. Si mulier aliq̃d mõstruosum vel ꝓdigio sum pariat: isti nõ viden̄ liberi. hz si ampliata sunt mẽ bra eius inter hoes liberos erit.

a Rethusa. Feci testamẽtũ ⁊ hac cõditõe ancillã me am manumisi si tres pareret: peperit vnuz. itẽ tres ali os secũda vice. q̃s istoz liber erit q̃rit̃. ⁊ rñ. q̃ ille liber erit q̃ vltimo natus est ex illis trib⁹. q. d. qui nat⁹ est vltimo loco liber erit. q: cũ arethusa peperit tres impleta fuit cõditio: ⁊ sic facta fuit libera. ⁊ sic qui quarto loco nat⁹ fuit ex libe ra natus videtur. ⁊ dicit̃ nasci quarto loco respectu aliozuz triuz. nã duos simul parere nõ potuit. ⁊ si manumittã eam sub hac cõditione si. x heredi meo dedit. ⁊ tpe quo parit. x. heredi meo dederit per se vl̃ per aliũ: ⁊ sibi adimpleta cõdi tio fuerit: sub qua fuit ei libertas relicta. vñ si peperit post istaz cõditionem impletã liberuz peperit.

i Dem. Hec lex cõtinuat̃ cũ superiori. nã refert se ad primũ casuz supioris legis. Naz dicit si primo duos secũdo duos peperit: dic vt dictũ est superiori: q̃ vltimus li ber nascat̃. i. qui natus est quarto loco.

i Vrbe. Serui vel liberti si rome habitent liberi ef ficiuntur.

c Um. Qui ex legitis nascit̃ nuptijs patrẽ sequit̃. qui vulgo queritur: matrem sequitur.

q Ui. Si quis furiosus efficiat̃ oia iura pristina sicut sue rei dominiuz retinebit.

h Mmo. Si q̃s ingenu⁹ vendiderit se ad preciũ parti cipandũ: ⁊ manumittat̃ libert⁹: nõ ingenuus erit.

h Reni⁹. Donaui tibi ancillã vt infra annum manu mitteres: nõ mãumisisti: p⁹ ea id q̃ pepit ingenuũ erit

v Ulgo. Qui sunt vulgo cõcepti hac. l. dicitur. cete ra plana sunt.

l Ex nature. Qui nõ ex iusto matrionio nascit̃ mrem sequitur: misi lex aliud inducat.

i Ngenuuz. Si libertin⁹ ingenu⁹ ꝓnunciet̃ ingenu⁹ erit: nã snia ꝑ veritate accipit̃. qui quãtũ ad postlimi niũ cõsequit̃ patris ⁊ matris cõditõm. Jtẽ si pregnans an cilla surripiat̃ part⁹ ei⁹ erit quasi nat⁹ esset tpe quo fuit sur repta. ⁊ iõ nõ vsucapit̃. Jtẽ habeb̃ ꝑ nato q̃ libert⁹ pater nus nõ videb̃ habere alia iura: etiã illo viuente existente q̃ que habent alij liberti.

c Um. Si patron⁹ adoptet libertũ ingenuus liberti nus non erit.

i Operator. Si qua mulier p̃gnãs ⁊ hẽra ad mor tẽ dãneꝝ: differꝝ pẽa donec pariat: ⁊ libeꝝ pariet. si ãt ei aqua ⁊ ignis interdicaꝝ libeꝝ similiꝝ parit

De his qui sui iurꝝ sint. Rubrica.

Dictũ ẽ. ſ. ti. pri. in summa ꝺ quadã
o Eiure. diuisione. ſ. q̃ alij sunt ⁊c. nũc dicit ꝺ alia. naz quidaz sunt sui iurꝝ alij sunt alieno iuri subiecti: ⁊ quidã serui sunt in ptate alteri⁹. Olim ꝺ olim poterat dñs seruũ suũ occidere sine causa: hodie non põt nisi cũ causa. nã si sine causa dñs seruuz suuz occidit: vt si quẽlibet aliũ occidisset puniꝝ. scz. l. cor. de sicca.

s Ꝺ dñs. Si seruũ vel ancillã dñs ad impudicitiã cõ pellat seruũ vel ancillã vẽdere cogeꝝ eo modo vt post ea nunq̃ ad dñm reuertaꝝ. Si ꝓtra hoc fiat acri⁹ dñs puniꝝ. Nã quedã matrona relegata fuit ob hoc q̃ male ancillas suas tractabat. ⁊ etiã licet dño videaꝝ ius suuz detrahi: tñ q; equũ est iuste deprecãtes audiri: iõ hoc p̃cipit. Itẽ dictũ est. ſ. e. l. i. q̃ serui sunt in dñoꝝ ptate. hic aũt dicit q̃ filij sunt in nostra ptate: qui ex iustis nuptijs ꝓcreanꝝ. ⁊ ꝺ ius est oim nostroꝝ.

n Am. Hec lex cũ superiori ꝓtinuaꝝ. ⁊ dicit qui patres vel matres sint in aliena ptate. ⁊ de hoc ponit exempla.

n Epotes. Si filiũ habeã ⁊ ex eo nepotẽ ⁊ decessi: erit nepos me⁹ in potestate filij mei. idem in alijs descendentib⁹. ⁊ hoc si fili⁹ fuit in mea ptate. idẽ i adoptiuis dic.

f Jliuz. Fili⁹ est q̃ nat⁹ est ex viro ⁊ vxore. ſz pone q̃ steti in scolis p. x. an. ⁊ reuersus inueni anniculuz: non erit fili⁹ me⁹: ſz si moriat⁹ fuissez cũ vxore mea: teneor agnoscere filiũ. ponit tñ casuz in quo si steti cũ vxore mea: nõ tamẽ fili⁹ me⁹ erit: vt si nõ poteraz gñare: vel aliter impeditus.

s Ꝺ qua. Filiũ habebã ⁊ ex eo nepotẽ filiũ me⁹ deportat⁹ fuit: vel aliter: amisit ciuitatez: nepos me⁹ est i loco filij mei iam mortui.

p Ater. Pater furiosus oĩs liberos retinet in ptate quos habuit añ furorẽ: ⁊ quos habuit post. idẽ in alijs patrib⁹. Itẽ si vxor furiosi cõcipiat marito existẽte in furore. fili⁹ iste erit in ptate furiosi. sed si vxor furiosa fit: part⁹ tpe furoris ꝺcept⁹: in patris ptate nasciꝝ. vltio dicit q̃ talis fili⁹ patri acquirit.

f Jli⁹. Hec l. dicit q̃ filiusfamilias põt eẽ tutor: ⁊ magistratuz gerere põt. nã in his loco patris fa. habeꝝ.

s Ꝺ iudex. Fili⁹ alimẽta a patre petebat: paꝝ excipiebat q̃ nõ erat fili⁹ su⁹. iudex tñ summatiz alimenta ei decernit. poterit nihilomin⁹ postea queri an sit filius.

i Nuite. Si filius absoluaꝝ a patria potestate alio modo q̃ emãcipatione: vel etiã emãcipatione: nõ põt redire in patriã ptãtem inuitus.

De adoptionib⁹ ⁊ emancipationib⁹. Rubri.

Hec l. dicitur q̃ duob⁹ modis põt
Jlios. quis filiumfa. eẽ adoptione. ⁊ etiaz
f ipsa natura quaz habet ex vxore. adoptio essi est nomẽ generale. tamẽ quidã adoptanꝝ qui sunt in ptate alteri⁹: ⁊ hec fit per p̃cipẽ. itẽ spadones adoptare possunt. itẽ dicit q̃ qui se dat ad arrogandũ transit i ptãtem arrogatoris: vnacũ filijs suis. ⁊ hoc dicit. ⁊ hec lex ⁊ sequẽtes que cõtinuanꝝ cũ ista.

s Ꝺ consul. Filiumfa. eram ⁊ habebã aliquã dignitatẽ nunq̃d pater me⁹ põt me emãcipare apud meipsum: ⁊ ⁊ dicit q̃ sic.

m Agistratũ. Pater me⁹ est ptãs boñ. nunq̃ poterit emancipare me apud seipsum: ⁊ dicit q̃ sic.

i Ꝺ adoptiõib⁹. Qui arrogaꝝ expressim ꝺsentire ꝺz qui adoptaꝝ nõ ꝺz cõsentire: sed sufficit si nõ contradicat.

c Um. Si adopto aliquẽ loco nepotis quasi ex filio meo natus esset: fili⁹ me⁹ ꝺz huic adoptioni cõsentire

Ꝺ si quis curatorẽ habẽs dedit se in arrogationẽ: curatoris auctoritas intercedere ꝺz: lz olim nõ intercederet.

c Ecus. Lecus potest adoptare alium ⁊ ab alio adoptari.

s Ꝺ quis. Si adopto aliquẽ extraneũ loco nepotis: q̃ si sit natus de filio meo: filio cõsentiente nõ agnascaꝝ mihi. id est nõ fit mihi su⁹ heres: qz me mortuo erit in potestate filij mei.

s Ꝺ is. Si adopto aliquẽ loco nepotis: quasi sit nat⁹ ex filio meo: si fili⁹ me⁹ non consentit expressim mortuo me ipse quẽ adoptaui: nõ erit in ptate filij mei: sed erit mihi su⁹ heres.

q Eli. Si fili⁹ me⁹ liberat⁹ ⁊ absolut⁹ ẽ a patria ptãte: nõ põt redire in po. patris: nisi pater iteꝝ eũ adoptet.

i Omni. Si fili⁹ adoptiu⁹ liberat⁹ sit a ptate p̃is adoptiui. dignitatẽ quidez quã habuerit ab illo p̃e adoptiuo perdit.

s Ed. Hec l. cõtinuaꝝ cũ superiori ⁊ ei⁹ casus est talis Adoptaui ticiũ: qui ꝓcreauit filiũ cuz maneret penes me. emãcipaui ticiuz. sed ⁊ fili⁹ qui nat⁹ est ex eo penes me: qui nepos me⁹ est oĩa iura perdit ille fili⁹ ticij apud me.

s Ꝺ pater. Eliqs qui sui iurꝝ erat in arrogatõnẽ se dedit ticio: ipse transit i potestatẽ ticij ⁊ oẽs q̃ sunt i sua potestate: etiã illi q̃ postliminio reuersi sunt. itẽ q̃ in vtero sẽ ⁊ hoc dicit vsq̃ ad. §. qui duos. ⁊ est casus talis. duos filios habebam seium ⁊ ticiũ: ⁊ ex ticio nepotẽ habebã possum ne vnuz adoptare quasi sit ex seio nat⁹. bene possuz si emãcipo nepotez: qz nõ quasi auus hec facio: sed quasi quilibz extraneus. Tertio dicit q̃ cã cognita ꝺz qs arrogare: ⁊ in quibus vertiꝝ cognitio dicit p exẽpla q̃ subijcit. naz nec põt qs plures arrogare nisi ex iusta cã. Itẽ qs libertũ alienũ adoptare nõ põt. nec maiorẽ minor adoptare põt. Itẽ dicit q̃ tutor euz cui⁹ tutelã gerit adoptare nõ põt. Itẽ debz inqri vtrũ aliqs adoptet animo depdandi: ⁊ adoptãdi: vel lucriãdi. Itẽ dicit q̃ is tutor potest adoptare pupillũ: q̃ bono animo ꝺ facit. alꝫ eẽt damnũ pupilli. Itẽ req̃rit cognitio vt videaꝝ q̃ sunt facultates pupilli: ⁊ ei⁹ qui adoptat: ⁊ cui⁹ vite sit qui adoptat. Itẽ inspiciꝝ cui⁹ etatis sit q̃ vult adoptare. Itez dicit inspici si ille q̃ vult adoptare habeat liberos: an possit adoptare: ⁊ si est bon⁹ iste ⁊ paup: vtrũ ditiorẽ adoptet: ⁊ dicit q̃ sic. si vite ⁊c. Eltimo dicat q̃ in supioribus ciuib⁹ arrogator satisdat q̃ restituet oĩa bona arrogati agnatis: si apud eũ decesserit: ⁊ de hoc tabellioni cauere debz Itẽ dicit statiz lex superior ad quos ea res ptineat: hec ꝺ ba ⁊ ad libertates ⁊ ad legata extendanꝝ.

h Jsverbis. Si arrogãs nõ satisdedit a lege intelligiꝝ satisdatuz hec vera sunt si impubes decessit. que diximus in pupillo locũ habent in pupilla.

n Am. Femine bene possunt arrogari ab aliquo.

s Ꝺ arrogator. Arrogator decessit filio adoptiuo relicto impubere. decessit tandẽ impubes iste tenenꝝ heredes arrogatoris bona restituere impuberis his q̃ venissent ad successionẽ eius ab intestato: si arrogat⁹ nõ fuisset. ⁊ dare etiã quartã ptẽ quãtã reliquit ei arrogato. ⁊ in ista q̃rta põt ei substituere vsq̃ ad pubertatẽ: ⁊ nõ vltra. Eltimo dicaꝝ q̃ hoc locũ hz etiã si quis arrogauerit in locũ nepotẽ.

q Eli. Filiũ meũ quẽ in adoptionez tibi dedi efficitur quidẽ iste fili⁹ post adoptionẽ cognat⁹ illis: quib⁹ erat agnatus ante adoptionẽ. vel aliter dic. efficitur agnat⁹ his quib⁹ agnascaꝝ. ⁊ ꝺ hoc ponit exẽpla. ita q̃ si filiũ adoptauero vxor mea isti filio adoptiuo nõ fit mr: nec ei⁹ cognata fit vel agnata. Itẽ mater mea nõ est illi auia. sed si habeo filiam efficiꝝ frater filie mee. dñ. tamen vxorẽ meã nec matrem meã ducat in vxorem.

n Eq̃. Si volo aliquẽ arrogare debz expressuz is qui arrogaꝝ cõsentire. vnde si est absens vel dissentiat: arrogare eum non possum.

p Est. Filiã habebã que nupsit vt sui iuris esset: cum nõ legitime eã emãcipasset. tandẽ decessit ⁊ heredẽ sibi instituit: vtrũ possim mouere q̃stionẽ nõ iuri eã emãcipasse. q̃rꝝ

vtrū possuꝫ.rñdeꝛ ꝙ nō.secūdo: dicit ꝑ aliū quis absens arrogare nō pōt.

q Item. Liuꝰ filiꝰ meꝰ emācipatꝰ aliquez adoptauit: an sit iste quē filiꝰ meꝰ adoptauit loco nepotis.rñdeo ꝙ nō est nepos meꝰ.

e X ad. Adoptaui titiū qui post adoptionē filiū ꝑcreauit.iste filiꝰ titij obtinet locū titij:ꝛ venit in ptāte mea. Si filiū habeo ꝛ ex eo nepotē:simul emācipare possuꝫ: vl̄ vnū retinere:ꝛ aliū emācipare.hoc idē in alijs descendētibus intelligas

s J pater. Ante casuꝫ scias ꝙ q̄ dat filiū suuꝫ in adoptionē:cōsentire dꝫ filiꝰ. vnde pone ꝙ pater cōsentire non poteſt expreſſim:qz mutꝰ si cōsentiat alio modo q̄ in verbis expreſſis: valꝫ adoptio.

e T qui. Si quis pōt vxorē habere sed nō habet:adoptare q̄dē pōt.

n Non pōt. Hac.l.tradit ꝙ filiꝰ patrē cogere non pōt ꝙ emancipet eū siue sit filiꝰ naturalꝭ:siue sit adoptiuꝰ. vnde pone vitricꝰ cū esset tutor:priuignuꝫ adoptauit quod pōt: cogit tñ cā cognita eū emancipare.nā ꝛ si pubes sit factus bene cogeꝛ vitricꝰ priuignū emācipare:si nō expediat priuigno ꝙ sit in potestate vitrici.ꝛ hoc dicit hec.l.ꝛ lex nō nūq̄ ꝛ lex ꝛ si.q̄ cōtinuat.

q Cesitū. Filiū meū hoc pacto in adoptionē tibi dedi:vt post triēniū eū in adoptionē mihi des nō valet q̄dem talis adoptio.

p Et adoptionē. Si plebs eiꝰ senatorez adoptet manet senator ꝛ qui adoptatꝰ ē:si est filiꝰ senatoris manet filiꝰ senatoris.

e Mancipari. Filiū meū quocūq; loco:dū tamē ydoneo emācipare possuꝫ. Jtē possum emācipare filiū coz̄ ꝑsidere:etiā si nō regat ꝓuinciā illā vbi emācipo filiū meum.

a Adoptare. Si filiū nō habeo possum nihilominꝰ aliquē in nepotē adoptare. Secūdo dicit ꝙ si emancipo illū quē adoptaui vel alij do in adoptionē nō possum eum iterum adoptare.

a Adoptio. Si adopto aliquē nō recte: vt qz debebaꝫ coraꝫ ꝓncipe:ꝛ arrogaui coz̄ magiſtatu: ꝓnceps potest ꝟ cōfirmare.ꝛ in ista confirmatione debēt esse illi q̄ ledenꝺ ex hac:vel per hāc cōfirmationē.vt in.l.sequēti que continuat cum ista.

a Rogari. Si arrogo aliquē:efficit in mea ptāte:ꝛ filiꝫ sui.secꝰ in adoptione ē.nā pater naturalꝭ retinet nepotes in sua ptāte. Jtē dic ꝙ adoptatoꝛ dꝫ eē maioꝛ.xviij.an.eo quē adoptat. Jtē dicit ꝙ spado arrogat ꝛ poterit sibi instituere

s J pater. Filium habebam titium:ꝛ ex eo nepotem emancipaui titium filium meū ꝛ nepotem in potestate mea retinui.ꝛ postea illum filium meū emācipatum adoptaui:postea decessi.nunq̄d nepos meꝰ recidit in ptātē titij:ꝛ rñdeꝛ ꝙ nō. Secūdo dicit pone titiū alij in adoptionē dedi:ꝛ nepotē in ptāte mea retinui:ꝛ itez titiū adoptaui ꝛ in hoc casu nō recidit in titij patris sui ptāte iste nepos.

e Tiam. Filiū meū infantē possum dare in adoptōez.

a Adoptiones. Possuꝫ aliquē in filiuꝫ adoptare. Jtē possuꝫ aliquē in nepotē quasi sit natꝰ ex filio meo.

s J is. Nepotez habā ex filio meo.postea quēdā aliū in loco nepotis adoptaui.decessi tandē:an ius paternitatis sit inter istos q̄ritur.distinguit.aut adoptaui quasi ex filio mortuo:ꝛ hoc casu nō erūt frēs:aut quasi ex filio viuo ꝛ erūt fratres. Sed dñs. Cl. aliter distinxit.aut adopto exp̄esse ex tali filio cū plures habebā vel habere possum.q̄ casu erūt fratres.vt in fi.legis dicit.aut nō dixi ex quo filio. ꝛ tūc nō erūt frēs.vt in ꝓncipio legis. ꝛ sic duob⁹ modis ponitur casus.

o Mera. Titius adoptauit seium.titius tenetur de oneribus seij.

i M seruitutꝫ. Cū seruus esseꝫ filiuꝫ habui. postea fui cū filio meo manumissus.potero quidē beneficio ꝓncipis filium meū in potestatē meā redigere,libertinꝰ tamen erit iste filius meus.

De rerum diuisione. Rubrica

Hec lex diuisiones facit. nā dicit ꝙ quedā sunt diuini iuris:quedā hūani.ꝛ de his ponit exēpla. Jtē que sunt humani iuris.aut sunt publice:aut priuate. Jtē dicit ꝙ quedam res sunt coꝛpales:quedā incoꝛporales.ꝛ de his pōit exēpla.

Emma.

i M.l.seq.facit aliaꝫ diuisionē ꝙ quedā sunt cōia oīm. quedā publica.de quibus dicit in fi.legis Nemo.ꝛ quedā vniuersitatis.ꝛ quedā nulliꝰ.ꝛ quedā singuloꝝ. De ꝓma parte.l.de iure naturali.i.de iur.gen.multa ponit exēpla.vs̄q; ad.§.illius. Jn tñ ex inde dicit q̄ sunt cōia vniuersitatis vs̄q; ad.§.sacre.ex inde q̄ sunt nulliꝰ.ꝛ dicit q̄ sunt sacre res nam ꝛ religiosuꝫ locū quilibet sua volūtate facere pōt.post ea dicit quid sit sacrū:ꝛ quid sit sanctū.

a Risto. Hic dicit ꝙ sicut qñ quis edificat in mari efficit edificiū ꝓpriatū. ita si mare aliquid occupet fit cōmune publicū id quod occupat. Jn altera.l.dicas sic casū Duo fuerūt fratres qui Ro.ciuitatē fecerūt.ꝛ cū esset contentio cuiꝰ noīe vocareꝺ rema a remo. vl̄ roma a romulo sorte obtinuit romulꝰ ꝛ dñs remāsit. Et postea frēm suuꝫ fecerat occidi qz cōtra suū fecerat interdictū cū ꝑceperat vt nemo muros transcēderet.

De senatoribus. Rubrica.

Vir cōsularis ꝓferꝛ femine cōsulari. Jtē vir ꝑfectꝰ femine

e cōsulari ꝓferꝛ. de his pone exēplū.qz si istituo filiū ꝛ filiā cōsules tabule testamēti deponende sunt penes virū nō apud feminā.vt.j.de fide instru.l.fi. Jtē dicit que sit femina cōsularis. Jtē dicit ꝙ matres consuluꝫ non sunt consulares.

Onsulari.

c Assius. Titiꝰ turpiꝛ fuit a senatu remotꝰ.non poterit quodāmodo iudicare:nec dicere testimonium.

s Enatorē. Si senator a senatu remoueaꝛ; capite nō minuitur:sed rome poterit morari.

q Cli. Quisq̄s indignꝰ est esse de spectabilibꝰ; ml̄to magis indignꝰ ē esse illustris.

s Enatoris. Quis sit senatoris filiꝰ hac lege dicit.nā senatoris filiꝰ est non tñ naturalis ꝛ legitimus.sꝫ si aliquē adoptauit senatorꝛ:ꝛ nihil interest an habeat filiū ipo senatu existente: vel ante senatus dignitatem.

s Enatoris. Hec.l.addit superiori.dicit enīz ꝙ si senator adoptet aliquē:is videꝛ filiꝰ senatoris.sed si emācipeꝛ desinit filiꝰ eē. si senator filiū suū i adoptōez det alij inferioris gradus manet filius senatoris.

e Mancipatꝰ. Filiꝰ naturalis senatoris erā:si emancipet me vel post mortē patris mei senatoris natꝰ suꝫ filiꝰ senatoris ero si patre meo moto a senatu cōceptꝰ fuero ꝛ natus nō ero.filiꝰ senatoris. Si aūt cōceptꝰ fui anteq̄ paterꝰ me⁹ moueba ꝛ a senatu:ꝛ post natꝰ sum:filius senatoris ero. Jtē dicit si habeo auuꝫ ꝛ ꝓmē senatoꝛes:ero filius et nepos senatoris.ꝛ si pater meꝰ amittat senatū ero nihilominus nepos senatoris.

f Emine. Si qua plebeia nubat clarissimo: clarissima erit femina.si filia sena.nubat nō clarissimo sꝫ plebeio nō erit cla.ꝛ de his in littera rationem reddit. Cltimo dicit ꝙ hec vera sunt:ꝙ vxor est cla.que nubit cla.si nupta manet:vel si dissoluto matrimonio alij nō nubat inferioris dignitatis vel gradus.

f Jliā. Si senatoris filia liberto nubat nō valet matrimoniū.sꝫ pone q filia senatoris nupsit liberto post paterꝰ remotꝰ est a senatu.nunq̄d remanet vel erit mō vxoꝛ queriꝺ.dicit ꝙ nō.qz questa dignitas,ꝛ tūc ꝓp casum patris non auferꝛ filijs.

l Iberos. Qui dicunt filij senatoris dicit in.l.ista.qz nō soluz filij senatoris dicit qui nat⁹ est ex ipso senatore:sed etiā qui nati sunt ex filijs ei⁹ siue naturales r legitimi:siue naturales tm̄:siue adoptiui:dicunt filij senatoris. sed pone ꝙ aliquis natus est ex filia senatoris:q̄d erit tunc nunquid dicet fili⁹ senatoris.rn̄.ꝙ origo patris spectāda ē vt si pater est senatoris erit etiā fili⁹ senatoris.

s Enatores. Licet senatores habitent in vrbe romana.tn̄ ibi vnde sunt nati vident habere domiciliuz: et reddit rationem.

n Elptie. Si qua nupta fuerit clarissimo:r postea nubat plebeio:impetrabit vt maneat clarissima;sed raro.vltimo dicit qui sunt senatores.

De officio cōsulis. Rubrica.

Quod sit officiū cōsulis hac.l.ostēdit.Dicit em̄ ꝙ officiū cōsulis ē prē
o bere auctoritatē illis qui volunt manumittere.et hanc auctoritatē p̄bere pōt sepatiz cōsul. Eltio dicit si cōsul maior est.xx.annis:poterit seruos suos manumittere.r si minor ē.xxv.nō pōt:nisi cām apud collegā ꝓbet

De officio prefectipretorio. Rubrica.

Quod sit officiuz p̄fectip̄torio hac
Reuiter. l.dicit. Mā cū olim erant quidaz dic
b tatores qui summā ptātem habebant:vt modo impator:sed tēporalit:qz p ser menses: r vt magistros militū eligerent.officiū istoz hnt p̄fectip̄to. Itē hnt aliud officiū.s.vt magistrū militū sibi eligeret. deinde imperio r ptāte romanoz trāslata in principē:successerūt p̄fecti preto.per electionez principis loco magistroz militū aucta tamē eoz ptāte:qz a snia prefectip̄to.nō appellat:qz nō p̄sumit male iudicare. Eltio dic ꝙ si p̄fect⁹ p̄to. tulit sniaz ꝺ minorē ꝙ ali⁹ iudex illū minorē restituere nō pōt:nisi ille p̄fectus ꝓpretorio.

De officio p̄fecti vrbis. Rubrica

Quod sit officiū p̄fecti vrbis hac.l.
Mnia. dicitur. Ma p̄fect⁹ crimina q̄ fiūt in
o ciuitate romana pōt punire. Itē audiet prōnum si a libertis se ali petit. Itē p̄fect⁹ pōt aliquē relegare. verba habent epistole cui⁹ epistole verba significāt vt i ciuitate romana habeat iurisditionē r intra.c miliaria nō vltra. Itē audiet dn̄m de suo cōquerentē quē dicit cum vxore adulteriū cōmisisse. Itē euz qui vult cōqueri de seuicia dn̄i:nō si velit dn̄m accusare. Itē si dn̄s vult prostituere ancillas audiet seruos cōquerētes de dn̄oz seuicia:nō sive lint dn̄m accusare. Itē si dn̄s vult pstituere ancillas audiet p̄fect⁹. Itē ꝓcurat vt cāpsores bene r fidelit exerceant artē suā. Itē si patron⁹ cōqueritt de liberto cognoscit prefectus vrbis. Itē dicit curare p̄fect⁹ vt iusto p̄cio carnes vendant:r ꝙ sit pax in ciuitate. Itē multis modis alicui interdicere pōt.vt in fi.l.dicit.

a Diri. Si vnus ar.de alio cōqueritur prefectus vrbis cognoscat.

p Refect⁹. Prefect⁹ vrbis de causis que sunt in ciuitate romana cognoscē pōt si sit in ciuitate. si extra nō.nisi de illis que sunt infra centesimū miliariū.si extra centesimū lapidē nō poterit iudicare;ſz poterit alij delegare,

De officio questoris. Rubrica.

Quo tpe fuerūt creati questores r qd
Rigo. sit eoz officiū hac.l.oꝝ.nam ita inueni
o mus scriptū:ꝙ tpe romuli primo inuenti fuerunt questores:sed de hꝺ dubitabat. vnde tempe tulli ostillij creati fuerūt:qd est ver.r de hoc nō dubitabāt.officiuz questoris est:vt exigat tributa:r ꝓpło querente creari pōt.r de plebeis.alij sunt questores q̄ r isti vocant candidati:r isti legebant libros:interpretantur autem isti candidati illustres.

De officio pretoris. Rubrica.

Pud. Pater potest manumittere seruum suum apud filium suuz pretorem.

s Ed. Titius erat filiusfa.r erat pretor pōt quidez pater titij ipm titiū manumittere apud seipm: vel alij in adoptionem dare.

b Arbari⁹. Tria dic h̄.l. Pone q̄dā barbari⁹ noie fu⁹ erat:fugit a dn̄o suo:r romā iuit:r pretura petijt:r pretor est fact⁹.hic tria querunt.an fuit pretor.r rn̄.ꝙ sic. ibi: sed nihil r.itē querit an fuerit liber.r ad hoc nō rn̄. ſz dic ꝙ roma.populus potuit seruum libez facere:et ex hoc colligitur pplm tacite voluisse eū libez ee.r sic liber fuit.r multo magis potuisset impator. Itē hac.l.dicit ꝙ non potest pretor se tutorē vel iudicē facere.

De officio prefecti vigilum. Rubrica.

Pud. Olim oriebat ignis in ciuitate romana; vnde ostituti sunt triūuiri qui ignē extinguerent:r vocabant nocturni.itē electi sunt alij q̄ vocabātur ediles ad ignē extiguēdū. itē electa fuit familia que vocaret cū ignis ort⁹ esset.r cuz isti nō sufficerēt elect⁹ fuit p̄fect⁹ vi.qui sup oēs est:cui⁹ officiū est tale. qz cognoscit de furib⁹ nocturnis.r de receptatoribꝫ r punit:illos āt qui acrius puniēdi sūt remittit ad p̄fectū vrbis.itē punit ille eos fustib⁹ castigādo aut eis cōmīnādo q̄ nō bene cooperuerūt ignē.r ideo fit iterdictū:q̄ sint fures nocturni.dicit ꝙ illi sunt q̄ frāgūt domos r cameras.r pōt p̄fect⁹ facere torq̄ri seruos.item ibit p̄fect⁹ vigilū p ciuitatē p totā noctē:r ꝓcipiet ꝙ vnusq̄sq; aquā in domo sua habeat.itē p̄fectus vigilū ius dicit de custodientib⁹ vestimenta balneātium si ea surripiūt.

i Operatores. Distiguit hec ler aut incēdiū fit per negligētiā:r tūc punit r fustib⁹ castigat apud p̄fectum vigiluz.aut dolo:r tūc punit ad p̄fectū vrbis:r p̄fect⁹ vrbis reqrit seruos fugitiuos;r oēs reddet dominis.

De officio ꝓcōsulis r legati. Rubrica.

Ciuitas ro.mittebat ꝓcōsules in
Roconsul. puīcias:r postq̄ erībāt romam
p portabāt insignia ꝓcōsulū.ſz hnt iurisditionē ꝓtēptiosaz i ꝓuīcia isti ꝓcōsules tm̄.nūc q̄rit an aliqs i ipo itinere filiū emancipet:vel seruū manumittat apud ꝓcōsulē.r rn̄.ꝙ pōt:ſz apud legatū ꝓcōsul.nec et apō istū legatū adoptare poterat aliqs.nec qs manumittere suū suū p̄t
o Bseruare. Procōsul oz stare in domo sua nō āt oz pcōsul viles milites hre ſz bonos. §. Proficisci. Itē ꝓcōsul p̄t secū ducere vroꝛē suā:ſz melī⁹ fac si ñ ducat.nā tenebit ꝓ delict⁹ vroꝛ. §. Añq̄. Itē dic ꝙ ꝓcōsul oz mittē in lr̄is ppło quō ciuitatē dilexit r ēt eos.r ꝙ null⁹ ei veniat obuiā.itē mittere oz ep̄lam añcessori suo ꝙ tali die ibit. Et hec oia facit ne ppl's a suis negocijs auoceat.itez oz intrare p ptē p quā alij itrauerūt. Itez qñ ꝓcōsul intrabit ꝓuīciaz oz hre legatū suū:r cōmittē ei cognitōes eoz.añ vero ꝙ ꝓuīciā igrediat mādare iurisditionē legat⁹ nō oz:vt ēt ip̄e cognoscē nō possit. §. Si at mādet ꝓcō.in.l.se.ponit casum i q̄ ēt añq̄ ꝓcōsul igrediat ꝓuīciā mādat iurisditionē: puta si ꝓcōsul nō p̄t venire iusta cā ipedit⁹:legat⁹ suus vero pōt venire in prouinciā.

s Olet. Hic dicit ꝙ ꝓcōsul postq̄ itrauerit ꝓuīciā si bi decretā:pōt mādare legatis vt ipsi legati audiāt custodi

tos: vel ipſos cuſtodes. Et poſtq̄ audiuerint q̄ ipi legati re
mittant ad ꝓconſulē: vt ipſe ꝓconſul dānet vel abſoluat. q.
d. legati ꝓcōſul' poſſunt cognoſcere de crimīib⁹: ſed ꝓ
conſul ſm̄ abit. ⁊ eſt hic ſpeciale. nam al' nō pōt quis gladij
po:eſtatē alij mādare. Secūdo dicit q̄ ꝓconſul poteſt ad
imere iuriſditionē ſuo legato cū cōſenſu tū p̄incipis: ⁊ da
re pōt. Tertio dicit q̄ legati ꝓcōſulis ſi dubitāt in aliquo
ipſum ꝓconſulem conſulere debent non p̄incipē. §. Bꝫ iter
dum. Quarto dicit q̄ ꝓconſul pōt accipere exenia. i. mune
ra. nā nō dꝫ er toto abſtinere nec excedere modū in accipiē
do. ⁊ hoc idē quidā imperatoꝛes ꝑ ſuā epl̄am reſcripſerunt
nec obſtat q̄ ꝓconſul nō pōt emere vel munus accipere vel
donū. nā applone doni vel muneris exenia non contineť.
Vltimo dicit q̄ ꝓconſul nō dꝫ cogere homines ad dandū
exema.

s Jī aliq̄. Tria dicit hec lex. Poſtq̄ in metropoli ve
nerit mutet ſi cūitas ſe velit cōmēdare ꝓconſuli: non debꝫ
de hoc dolere: imo libenter audiat. Secūdo dicit q̄ debet
iudicē feſta fm̄ antiquā cōſuetudinem poſtq̄ intrauerit ꝓ
uinciaꝫ ſibi decretaꝫ. Tertio dicit q̄ dꝫ circuire cūitatē ⁊ cu
ratoꝛes conſtituere vt opera cōpleanť. Quarto dicit q̄ tan
tam iuriſditionē habet ꝓconſul q̄tam habent oēs magꝫ
ſtratus de cūitate romana: excepto p̄incipe: conſule: ⁊ pre
fecto. Sed ſi ſit inter ſiſcum ⁊ priuatuꝫ aliqua cauſa: nō ꝓ
conſul. ſꝫ ꝓcuratoꝛ ceſaris cognoſcet. Jn ſ. vbi ſic ponit ca
ſus. ſi iudex vult mittere ſententiaꝫ diffinitiuam in ſcriptis
nō poteſt partibus abſentib⁹. vel aliter. Secundo dicas q̄
libellus nō ſit dandus vbi exigitur cauſe cognitio ſumma
ria: vt in alimentis ⁊ tranſactionibuſ. Vel tertio dicas hūc
caſuꝫ q̄ ea que deſiderant cauſe cognitionē plenam ⁊ offi
cio iudicis explicantur nō iure actionis. ⁊ hoc verius: dele
gari nō poſſunt. Vel quarto dicas. q̄ in illo caſu vbi decre
tum exigitur nō poteſt ipſe pronunciare ⁊ alij legendā com
mittere. Tertio dicit hec lex. ꝓconſul debet legitime aduo
catos audire. Jtē audiet patrem ⁊ patronuꝫ de libertis et
filijs conquerentes. Jtē dicit q̄ primo venientes aduoca
tos primo admittet ꝓconſul. ſed non ita ne alij inferioꝛes
aduocati non audianť. Jtē dicit q̄ ſi aliquis nō pōt habe
re aduocatū: q̄ ꝓconſul det ei al' eſſet ei blaſimū. Vltimo
dicit q̄ hec omnia locū habent in alijs magiſtratib⁹.

m Eminiſſe. Caſus. Poteſtas bono. vſq̄ ad ianuari
um ſtare dꝫ nunc queritur: ſi in ianuario non veniat
alī poteſtas: an poſſit vltra ianuariuꝫ ſtare. ⁊ dicit q̄ ſic.
Secūdo dicit q̄ legatus ꝓconſul' ⁊ ipſe ꝓcōſul debent
ſtare in cūitate quā adminiſtrant.

s Jquid. Legatus ꝓcōſul' de criminalib⁹ cauſis co
gnoſcere pōt. ſed ꝓcōſul ſententiabit.

l Egatus. Hac. l. dicitur q̄ delegat⁹ a ꝓconſule dele
gat: ſi negatio nō: nō ſit in textu. al's ſi negatio non: ſit
in textu nō delegat.

p Roconſules. Hac. l. dicitur q̄ ꝓconſules nō debēt
durare niſi ſex menſib⁹. vel aliter: ſi fuit ſex vicib⁹ am
pli⁹ eſſe nō poſſit. fm̄ Ja. b.

l Egati. Hac. l. dicit q̄ legati ꝓcōſul' tutoꝛē dare p̄nt
poſtq̄ ꝓconſul redit de ꝓuincia ſibi decreta: ⁊ intrat
romā: deponit ſuū imperiū: vt puta deponit vexillū.

De officio p̄fecti auguſtal. Rubꝛica.

Hūc p̄fectū ꝓſtituit ⁊ oꝛdinauit
Refectus. Auguſt⁹ imperatoꝛ. vnde preci
p pit hec l. vt iſte p̄fect⁹ nō recedat nec deponat im
periū ſuū p̄riuſq̄ ſucceſſoꝛ ei⁹ veniat in alexandri
nam cūitatem.

De officio p̄ſidis. Rubꝛica.

p Homē generale ē quod ad omnes
Reſes. magiſtratus qui ꝓuinciā regunt cō
venienter referē. Procōſul aūt ſpāle nomē eſt.

p Reſes. Hac. l. dicit q̄ apud ſe adoptare pōt p̄ſes
aliquē ⁊ filiū ſuū emācipare: ⁊ ſeruū manumittere pōt

p Reſes. Duo dicit lex q̄ poteſtas bon̄. hꝫ iuriſditio
nem inter hoies ſui comitat⁹ tm̄: nō in alios. Secun
do ponit in quos hꝫ iuriſditionē nō ſui comitat⁹: vt puta. ſi
aliquis mutineñ. hic deliqt: nā pōt tūc ptās bon̄. punire eū

p Reſes. Jn ꝓuintia quā regit p̄ſes hꝫ p̄uilegiuꝫ
ſup oēs alios: excepto p̄incipe.

p Reſes. Hac l dī q̄ p̄ſes nō pōt ſe alicui tutoꝛē da
re vel facere iudicem.

i Licitas. Jn p̄mis hec l. p̄cipit vt p̄ſes curet ne
extoꝛqueāt aliq̄d per metū: nec aliud illicitū fiat. ⁊ pro
uideat ne aliquid malo modo lucret. §. Ceritas. Secun
do dicit pone q̄ aliud erat actū: ⁊ aliud ſcriptū: poſtea pro
batū fuit per teſtimoniū: q̄d actū eſt ſequimur q̄ actum eſt.
§. Ne potētioꝛes. Tertio dicit q̄ curet p̄ſes ne potentio
res oppꝛimāt tenuioꝛes. §. Quarto dicit. Pone q̄ ptās
bon̄. mittat ſuos ambaſſiatoꝛes vel ꝑ tributis vel ꝑ alio
p̄cipiť hic q̄ iſti ambaſſiatoꝛes nō debēt ducere malos ho
mines ſeruiētes: vt turbent ꝓuinciā: ⁊ ꝓcuret p̄ſes ꝓuincie
⁊ hoc dicit. §. Et ne tenuis. Jtē dicit q̄ aliq̄s nō ꝓhibeť ne
gotiari nec exercere negociationē non ꝓhibitā. ⁊ hoc curat
p̄ſes ꝓuincie. Jtez. §. Ne q̄d: dicit q̄ illi ſeruiētes accipi
ebāt fen⁹ ⁊ alia lucrabanť. ⁊ hoc nō faciebāt ꝓpter mili
tes hoc dꝫ p̄ſes curare ne fiat. Jtē dicit q̄ ſi medic⁹ medi
cauit per impitiā teneť. ſed nō teneť ſi moꝛiar eger nō ꝑ im
peritiam. Jtē dicit q̄ vniuerſi qui regūt ꝓuincias habēt
ius ⁊ poſſunt dānare in metallū. Jtē dicit q̄ ſi p̄ſes aliquē
pecuniariť cōdēnauit: nec ille cōdēnat⁹ ſoluere poſſit: q̄ re
mittiť ei pena ꝓp̄ inopiā. vñ ⁊ ſi fiat poſtea ſolūēdo: nō tam̄
dꝫ iterum exigi.

p Reſes. Hac. l. dicit q̄ p̄ſes dꝫ cōpellere dominoſ
dñoꝛ domoꝛuꝫ vt eas reficiant. ⁊ cauſa cognita hoc
faciet.

s Epe. Si imperatoꝛ remittit negotia ad p̄ſidem ꝓ
uincie. ⁊ dicit iure ſcripto eū qui p̄eſt ꝓuincie adire po
teſt vel poterit nō cogitur p̄ſes vel ꝓcōſul vel ei⁹ lega
tus de hoc cognoſcere: ſed in volūtate p̄ſidis eſt an velit
cognoſcere vel alij delegare. vt dicit hec lex. ⁊ alia ſequens
que continuať cū iſta.

c Xomnib⁹. Dicitur in. l. iſta q̄ coꝛrectoꝛes ⁊ p̄ſides
ꝓuinciaꝛ cognoſcunt de oībus his cauſis: de quib⁹
cognoſcūt magiſtrat⁹ in cūitate romana.

o Mnia. Hec. l. dicit idē qđ ſuperioꝛ: ⁊ ꝓcoꝛdat cū ea
nā oīa negotia de ꝓuincia ptinēt ad p̄ſidē ꝓuincie.
⁊ hoc ꝫ ſit ita: non tm̄ eſt cōſiderandū quid rome fiat: ſed q̄d
fieri debeat.

c Ngruit. Hec lex dicit q̄ p̄ſes dꝫ curare vt ꝓuin
cia ſua ſit in pace: qō fieri facile poterit: ſi p̄ſes ꝓui
ciā ſuā malis hominib⁹ purgare faciat. Jtē dicit q̄ p̄ſes
dꝫ punire latrones ⁊ receptatoꝛes latronū. Vltimo dicit
pone titi⁹ erat in furoꝛe ⁊ nō poterat per ſuos cōſanguine
os detineri p̄cipiť hic: vt in carcere ponať. Lex ſe. Di
cit pone cū titi⁹ erat furioſus matrē ſuā occidit: vt ū puniať
aut in carcere ponať. aut erat ſane mēris: vt q: habebat di
lucida interualla: ⁊ tunc punitur. Jtē dicit q̄ illi qui hūc fu
rioſum cuſtodiebant: ſi negligentes fuerūt in cuſtodiendo
eū q̄ illi cuſtodes ſimiliť punianť.

i Llud. Precipit hec. l. vt p̄ſes ꝓuincie nō ereat ꝓ
uinciā niſi cauſa voti: dū tm̄ nō ſtet per totā noctem ex
tra ꝓuinciam.

s Enatus. Vel dicacſum: vt ſ. §. in cauſis. titi⁹ tene
bať mihi in. x. vel ſeru⁹ titij. poſtea fact⁹ ēptās bon̄.
titius. nunq̄d poſſuꝫ titiū vel familiarē ſuū cōuenire coꝛam
titio: queriť. ⁊ rn̄. q̄ non. q: actio reſtituet mihi finito officio
titij: q̄ amiſſa fuerat eo q̄ nō fuit inſtituta puta actio tꝑalis
§. Si q̄d. Sed pone q̄ familie titij factū eſt furtū: nūq̄d ꝑt
familia admitti ad agēdū vt litē ꝓteſteť: ⁊ rn̄. q̄ poteſt.

s Si forte. Preses puincie anteq̃ successoris cognouerit aduẽtũ: tutorẽ dedit: ꝛ auctoritatẽ manumittendi p̃stitit: ꝛ vtr hec valeãt queriť: rñ. q sic.

p Lebisato. Preses puincie donuz vel mun' accipere non potest.

o Bseruandũ. Precipit hic vt preses puincie qñ resident p tribunali dz oib' p̃bere aditũ: vt possint ad euz ire: sed hoc nõ ita faciat ne cõtenať. itez dicit: q qñ cognoscat nõ dz clamare ꝺ malos hoies: nec etiam lacrimari dz: si veniat aliqua vel aliqs plorãdo. Ultimo reddit rõnẽ de b.

l Egat'. Hic dr q preses puincie nõ põt ab impio vel iurisditione quã exercet sua volũtate separari.

p Reses. Si seru' vel ancilla corrupt' vl' corrupta sit ꝛ de hoc cognoscit p̃ses: is q fuerit seru' vel ali': bon' actor pũiat hũc corruptorẽ seueriſſime, nã pl' punit q bonũ corrupit: q̃ qui malũ deteriorauit.

De officio procuratoris cesaris. Rubrica.

We. Dicit hec l. q que procurator cesaris facit rata sunt: ac si princeps fecisset. dũ tñ cõmodũ

q principis faciat: vt subiicit. Itẽ dicit q si iste procurator rem cesaris vẽdat vt sua: nõ trãsfert dñiuz. vnde nihilomin' vẽdere vel trãsigere quo ad cõmodũ cesaris põt nã bene gerere rem cesaris dz. Itẽ si fu' cesaris heres instituať. procurator cesaris: põt iubere seruo vt hereditatez adeat. Itẽ si cesar instituať heres: si iste procurator adeat illã hereditatẽ acq̃rit eã cesari. ꝛ hoc si illa hereditas ẽ soluẽdo et locupler. si nõ sit locupler nec soluẽdo impator põt repudiare illã hereditatẽ. vt i. l. sequẽti. q̃ cõtinuať cũ ista.

c Clratores. Denegatũ ẽ procuratori cesaris vt nõ possit aliquẽ deportare: q nõ hz ius pene cõstituẽde: qa nõ põt pmittere vt aliqs redeat de pena deportatiõis. vt in fi. l. hui'. sz pone q procurator phibuit alicui ne ad pdia cesaris veniret: nõ debebit is cui phibuit ad pdia cesaris venire

De officio ei' cui mãdata ẽ iurisditio. Rubrica.

Hec ler tractat de iurisditiõe iudicũ. q̃ sit et qualit possit alicui delegari

q circa qõ ꝓponit duas regulas primo. secũdo infert ex prima regula. tertio probat primã regulã. quarto exemplũ ad regulã. ꝛ sic dicit quatuor hec ler. Prima regula ẽ q omis iudex cui cõpetit merũ imperiũ vel mixtũ alij id delegare nõ põt. Secũda regula ẽ q ea q̃ cõpetũt iudicib' iure magistrat' delegari possunt. vnde infert ex prima regula q omne qõ ẽ meri vel mixti imperij: nõ põt delegare: ꝛ cauetur. l. iuł. de adulte. q: ille magistrat' cui cõpetit illi'. l cognitio poterit delegare. Itẽ probat alio ar. q: si dñs sit a familia occisus. pretor de hoc cognoscet ex spali mandato. sicq̃ simul ꝛ pp hoc nõ delegať. Deinde queriť an is qui habet cognitionẽ cuiusdã cause: nunq̃d habeat aliquã iurisditõez pria querit. ꝛ rñ. q hz modicã coertionez vel iurisditionẽ delegatã quasi ex alio. nõ añt hz imperiũ merũ. q. d. nõ hz iurisditionẽ ordinariã. Nam lz pcõsul mãdet legato suo iurisditionẽ: tñ nõ transfert merũ imperiũ in legatuz suuz. ꝛ ita ponas. Mihi mãdata fuit iurisditio: an mea pria: siue illius qui mãdauit. ꝛ rñ. q mea. Deinde si ille qui mihi illã mãdauit merũ hz imperiũ: nõ videť demãdasse illõ. attamẽ q̃ uis ex suo mãdato nõ habeã iperiũ merũ mixtũ: tamẽ habeo coertionem.

m Andata. Preses mãdauit mihi cognitõnẽ cause gñalẽ alicui' loci ꝛ quidã minor. rr. an. vult manumittẽ seruuz suũ: nunq̃d possuz ei minori manumittere volẽti auctoritatẽ prestare: q̃riť. rñ. q nõ. puta alteri' partis puincie vel regni. Itẽ pone. tutor pdtũ minoris vẽdere vult q: teneť pupillus ere alieno. vñ ptor dz p se cognoscere an sit illud pdtuz alienãdũ: nunq̃d põt ptor illã cognitionẽ alij delegare. ꝛ rñ. q nõ. sed ipse cognoscat.

e Si ptor. Magister delegauit cãz inter scolares domino eo vel ptãti nõ cognoscet eps vel ptãs p sua iurisditione. sed tanq̃ magister.

c Gnitio. Procõsul põt cognoscere de suspecto et suo legato delegare. ꝛ hoc dicit in principio in gñe: ꝛ postea in spẽ. q: probat p verba cuiusdã imperatoris. Ultimo ponit quatuor casus quoz cognitiones delegari possunt aliis.

m Andata. Primo dicit q delegat' delegare nõ põt Secũdo dicit q si alicui cã delegať imperiũ mixtum vel merũ ei non delegať. sed modica coertio transit ad eũ de legatum. vnde iste delegatus poterit punire illũ qui fuit cõtumax coram se.

De officio assessorum. Rubrica.

Hec lex dicit quid sit officium assessoris

o Nem. ꝛ in quib' cõsistat. nam cõsistit in sex. vt dicit aperte.

l Iberti. Hec. l. duo dicit: q põt eẽ assessor libert'. isa mes añt oliz poterant eẽ assessores: hodie nõ possunt.

s Eadem. Ita ponas exemplum. anglia ꝛ gallia fuit diuisa in duas prouincias ꝛ sub duabus presidibus constitute. nam anglia ꝛ gallia fuit vna terra ab initio. nunquid ille qui natus erit ex parte prouincie diuisa poterit assidere. i. nunquid anglicus potent assidere in gallia et contra alterius partis. ꝛ respon. q sic. licet quis in sua prouincia non possit assidere.

d Jem. Preses prouincie decessit qui habebat assessores: nunquid habebunt assessores salarium totius. ꝛ respon. q sic. nisi esset ei subrogatus cum alio loco poterit demorari. sed pone q assessor fuit deiectus per culpam suam de assessoria propter malam formam: quod mihi verũ non videtur. nunquid habebit salarium residui temporis. respon. q non. Mo. circa potestates terre. nam quelibet terra eligit sibi potestatem: ꝛ ei certum salarium constituit. ꝛ de salario illo debet satisfacere assessori quem secum tenet.

c Onsiliarijs. Juder potestatis bonoñ cum assidere tractare negotia sua coram se non potest: coram alio potest. quia assessor nõ debet postulare i ea causa in qua fuit assessor.

i Consilio. Hec ler dicit q potest quis esse assessor ꝛ procurator esse i terra sua. quãuis ali' i terra sua assessor esse non possit. iste assessor procuratoris cesaris habet salariuz ab ipso procuratore non a republica illius ciuitatis. puta imperator mittit aliquem bonoñ. vt de aliqua causa cognoscat inter eum ꝛ priuatos: nũquid poterit habere bonoñ assessorem: queritur. ꝛ dicit q sic.

De iurisditione oim iudicũ. Rubrica.

Hec. l. dicitur q auctoritas iudicis magna est: qui habet imperium. nam hec lex

i tota in mixto imperio locũ habet. nam potest bo. posse. dare. i. potest aliquẽ in possẽ. mittere. Itẽ potest tutorem dare illi qui nõ habet tutorem. Item potest iudicem dare litigantibus ꝛ sic constituit in fine.

c Cli. Si quis delegat aliquam causaz: alicui intertitium ꝛ seium puta: videtur ei mandare: ꝛ cõmittere modicã coertionem: vnde poterit partes citare ꝛ coercere. nisi ei apte pareant.

i Operiuz. Merũ ex eo dicit q ab oi pecuniaria mixtura extraneũ cõstitit. j. de pu. iudi. i prin. ꝛ est q̃dã summa potestas p quã ea q̃ in magna iuriditione ꝺ sistũt expediuntur al's dr scz q soli principi cõpetit merũ: eo q ei nemo pferť. Mixtũ vero ẽ q̃dã media ptãs p quã ea que in media iurisditione cõsistũt explicanť. iurisditio ẽ q̃dã ptãs p quã ea q̃ cuilz mgratui tribuunť iure magistrat' simplicis explicanť. de mero imperio hz aliqs vt possit aliaduertere in hoies. i. q hz ptãtẽ iter ficere facinorosos. ꝛ hec ptãs appellať. de mixto imperio hz aliqs vt possit dare bonoñ. iudicem.

t Ubere. Primo ponas in tota.l.ista vnū casuꝫ ꝛ ꝺ̄ modo.dom⁹ tua minabat ruinā domui mee.iudex ꝺz ſubē tibi mihi caueas de dāno ifecto:ꝛ ſi non vis cauere ꝙ mittat me in poſſeſſionē:ꝛ hoc ē mixtū ipiū:ꝛ hꝫ pl⁹ a mero ipio ꝙ a iuriſditiōe.ꝛ fit iuſſio vt mihi caueat.ꝛ mittet in poſ.pl⁹ hēt impij ꝙ iuriſditio.vl aliꝫ ꝺicas retēto primo caſu ꝙ ſi dom⁹ tua mee ruinā minat:p̄tor iubere ꝺz ꝙ tu mihi caueas. Itē ſi habeo debitorē poterit me p̄tor in poſſeſ. mittere ſi nō ſoluat ille debitor.ꝛ ſic ſunt duo caſus ſm illaꝫ vltimam.

m Ore. Hec lex cū ſequēti cōtinuat.ꝛ in iſta prima ē regula. Sequēs lex aſſignat duas rōnes ad regulā.poſtea infert ex rōnib⁹ ꝛ ex regla.ꝛ eſt talis regula:qꝫ delegat⁹ ab alio delegare nō p̄t.ſꝫ iuꝺex oꝛꝺi. bñ p̄t delegare.ꝛ ꝙ delegat⁹ nō poſſit delegare ponit duas regulas: qꝫ delegatus ab alio ꝙ a principe.itē hꝫ iuriſditionē nō a ſe.itē nō hꝫ a lege Vltimo ꝺicit ꝙ ſi tu delegaſti mihi aliquā cām ꝛ añ ꝙ aliq̄ḋ gerā in iſta cā tu decedas:finit ꝛ expirat officiū meuꝫ ſiue iuriſditio:ſicut quodlibꝫ mādatū reuocat mortuo mandatore:re integra.

s J q̄s. Olim cōſueuit eē q̄ḋā p̄toria dealbatio: in q̄ p̄toris edicta ꝓſueuerūt ſcribi.in loco cui⁹ dealbatiōis ſuccesſerūt iſta tā in carta cōitatis:ꝙ in alijs vbi ſcribunt ea q̄ in palatio gerūt. Hac.l. ꝺicit ꝙ ſi q̄s albū p̄toris corrūpat ꝙ punit in.l.aureis:ꝛ q̄libꝫ de pp̄lo poterit agere.p iſtis.l. aureis.itē tenet ſeruꝫ ꝛ alij:itē mulier ꝛ vir tenent ꝺ̄ edicto. ſed pone ꝙ edictū nō ꝺū ,ppoſitū vel ſcriptū q̄s corrūpat: nunq̄ḋ tenet.ꝛ rñ.tenet ex ſnīa edicti. itē ꝙ ſi q̄s.l.aureos ſoluere nō p̄t.vel ſeru⁹ nō vult eū ꝺns ꝺefenꝺere:in corpe punit.ſꝫ ſi aliq̄s fecit iuſſu p̄toris:vl p ſperitiaꝫ: vl ruſticitate:nō tenet.itē qui amouet.licꝫ nō corrūpat.vt q̄ duo folia accepit ꝺe q̄terno: nō tñ deſtruxit:ꝺicit ꝙ tenet. Itē ꝙ qui ꝺolo alij mādauit vt tollat albuꝫ tenet tali mādato: etiā ſi nō tenet mādatarī⁹.ſꝫ ſi mādator ꝛ mādatarī⁹ ꝺoluꝫ cōmiſerūt:ambo tenent.ꝛ ſi plures corruperint q̄libꝫ inſolidū tenet:nec vn⁹ ſoluēꝺo alium liberat.

s J familia. Serui mei albū p̄toris corruperūt vtꝫ liberer p̄ſtādo.l.aureos:ſicut ſi liber hō feciſſet. rñ. ꝙ nō.ſꝫ p̄ſtādo ,p quolibꝫ ſeruo.l.aureos:lꝫ ſi furtū feciſſet vel dānuꝫ vel iniuriā liberer p̄eſtādo tm̄ ꝙ tū ſi vn⁹ liber feciſſꝫ ſed pone ſerui mei curauerūt albū corrūpere:nunq̄ḋ liberer tūc p̄ſtādo.l.aureos.rñ.ꝙ liberor p̄ſtādo.l.aureos:qꝫ vnuꝫ ē factū.

q Cli iuriſditioni. Filiū ptāt⁹ boñ.volo cōuenire corā poteſtate nunq̄ḋ poſſuꝫ.ꝛ rñ ꝙ nō:qꝫ ptās nō ē ydone⁹ iuꝺex ſup ſuos ꝺomeſticos.

s J idem. Vbi caſuꝫ nota ꝙ ꝺefenſor hꝫ ptātem iuꝺicandi vſq̄ ad.ccc.aure.modo cōuenio te corā illo ꝺefenſore ex vna pte ad.cc.in alia ad.c.itē in alia ad.c.ꝛ ita ꝙ ſi iſte ſūme eēnt coadunate ꝺefenſor nō poſſet cognoſcere. ſꝫ nūq̄ḋ iſte ꝺefenſor cognoſcet inter me ꝛ te:ꝛ rñ.ꝙ ſic.qꝫ nō coadunam⁹ illas ſūmas. Secūꝺo ꝺicit hec.l. cōueni te coram p̄ſi ꝺe ad quīgenta.tu vis me recōuenire ſub ꝺefenſore ad.l.nō potes q̄ḋē.imo ī vtraq̄ erim⁹ ſub p̄ſide:ꝛ ipſe poterit iuꝺicare. Ꝺic aliter caſuꝫ ꝙ pri⁹ egi ad.l.corā ꝺefenſore: ſꝫ vis me recōuenire in.c.ſub p̄ſide:qꝫ ꝺefenſor nō potuit cognoſcere vltra.ccc.ꝺicit ꝙ nō p̄t. Vltimo ꝺicit tres eram⁹ coheredes ī hēꝺitate q̄ valebat.ccc.ꝛ iuꝺex nō poterat vltra cētū iuꝺicare.nūq̄ḋ iſte iuꝺex eē poterit inter nos.rñ.ꝙ ſic.ꝛ ita ſuā iuriſditionē excedit ſm quoꝛūꝺā ſnīam.

m Agiſtratib⁹. Hac.l.ꝺicit ꝙ ſi ſeru⁹ aliq̄s ꝺamnari ꝺebꝫ ad mortē ꝙ magiſtrat⁹ municipalis.i.q̄ nō hꝫ imperiū merū hunc ſeruū ꝺamnare nō poteſt:ſed poteſt verberare eū vel alit castigare legitime.

c Cum. Hic ꝺicit ꝙ ille qui ꝺelegat ꝺz eē ordinari⁹ iuꝺex.ſecūꝺo ꝺicit.pone iuꝺex erat cui⁹ tps finiebat biēnio:vel triēnio nō poteſt iſte iubere aliquē iuꝺicare eo ꝺie q̄ ampli⁹ nō erit iuꝺex.

e St. Poteſtas boñ.cōpromiſit ſub ꝺño azo.qꝫ cum ille nobilis haberet cauſam cum epo vel ptāte. ꝺicit epiſcopus vel ptās coram quoq̄ cōuenias me tibi reſpondebo:ꝛ ita ſubiecit ſe epiſcopus vel ptās iuriſditioni ꝺñi azo.cum quoq̄ alio nobili:nunq̄ḋ valet.ꝛ rñ.ꝙ ſic.ꝛ poterit cōꝺemnare vel abſoluere.i.ꝺñs azo poterit ita ꝺicere habꝫ poteſtatem:vel epiſcopū.vel aliter ꝺicas caſum. vt qꝫ ptās agat coram ꝺño azo.poterit ille cōuenirī ſub ꝺño azo.

s J per errorem. Elegimus p̄etorē vrbanum p̄o peregrino:cum in ciuitate romana eſſem⁹ ꝛ p errorē. vtrum valeat talis cōſenſus.rñ.ꝙ nō.

s Olet. Iuꝺex poteſt totam iuriſditionē ſuaꝫ alij ꝺemandare:ꝛ etiam partē:ꝛ aliā partē retinere.nec ꝺeſinit eſſe iuꝺex cum totam mandat. Ideꝫ ꝺicit lex ſequens qꝫ ꝺicit ꝙ vniuerſitatem cauſarum poteſt ꝺelegare ꝛ inter perſonas extraneas.aꝺiungit tamē ꝛ ꝺicit ꝙ ſi ſim in aliqua ciuitate aꝺuocatus:ꝛ poſtea factus p̄etor:ꝙ potero illā cauſam ꝺelegare alij in qua poſtulaui.

s J conuenerit. Ego ꝛ titius conſenſimus in poteſtatē mutineñ.cum eſſemus bonoñ.poſtea penituit me vl ambos conſenſiſſe in iuꝺicem mutineñ.nunquid poſſum reſilire.ꝛ rñ.ꝙ poſſum.nec compellar illi cōuentioni ſtare.i. nō compellemur coram eo litigare.

c Cum quedam. Aꝺultam quāꝺam boñ.conueni bononie.qꝫ boñ. erat. litem conteſtatus bonoñ.tandem condemnata fuit illa puella.ꝛ ante executionez maritauit ſe cuiꝺam ꝺe ciuitate mutine:nunq̄ḋ poterit iuꝺex bonoñ.mandare ſententiam executioni.ꝛ rñ.ꝙ ſic. ſꝫ pone ꝙ lite ꝺt. ſe maritauit:ante ſententiam tamen: nunquid iuꝺex bonoñ. poterit ꝺare ſententiam nihilominus. Reſpō.ꝙ ſic.poterit iuꝺex bonoñ ꝺare ſententiaz. Vltimo ꝺicit pone petit a me titius.ccc.coram iuꝺice qui non poterat cognoſcere vltra ſūmam.c.aureorum.nolebam reſpondere corā eo.titius volebat me coram eo iuꝺice ꝙ reſponderem eo pretextu ꝙ ſi plene non probaret ꝙ iuꝺex cōꝺemnaret me in ſumma conſtente ſm ſuam iuriſditionem an ſit cōſiderandū ꝙ titius petit in libello petitorio an in quo condemnari poteſt. ꝛ rñ. ꝙ illud quod in libello comprehenꝺitur:ꝛ non id in quo iuꝺex cōꝺēnare p̄t.vel pone titi⁹ petit q̄ titatē.ccc.excedēt ſub ꝺefenſore.queritur an inſpiciendum ſit quantum petit vt ſic coram preſide litigetur.an quātum ꝺebeatur oppoſita exceptione ꝺe parte indebita: vt ſic coram ꝺefenſore agatur. rñ. ꝙ petitur ꝛ inſpicitur. vel pone ſic caſum. Conueniſti me coraz iuꝺice ad.c.qui iuꝺex vltra centum cognoſcere non potuit. volebam examen illius effugere:quia illa cauſa creſcere poteſt propter expenſas faciendas in lite.ꝛ ita iuriſditio illius excedit. vnde volo aꝺire iuꝺicem alium:nunquid poſſum q̄ritur.ꝛ reſpon.ꝙ non:quia iſta cōſideranda nō ſunt.

e Xtra. Poteſtas bonoñ.citauit quēḋaz ymoleñ. nunquid cogitur ille ymoleñ huc venire.ꝛ rñ. ꝙ non. quia poteſtas bonoñ.non poteſt cognoſcere inter non ſuos ſubꝺitos.

Ꝺ̄ quiſcꝫ iuris in alium ſtatuat ipſe eoꝺem iure vtatur. Rubrica.

Ꝺ̄ edictum.

Primo Vlpianus cōmendat edictum p̄etoris qꝫ non ꝺebꝫ quis moleſte ferre:ſi id ſtatuatur circa ſe q̄ḋ ipe ſtatuit vel ſtatui fecerit. Secūꝺo ꝺicit.ꝙ hoc edictū tria hꝫ capita.primū

h ē ſi poteſtas boñ.iniquū ſtatuit puta ꝙ ꝺebitores nō teneātur ſuis creꝺitoribus aliquo mō ſoluere.ꝺicit hic ꝙ ꝺebitor poteſtatis contra poteſtatē eoꝺem iure vtetur. vt non ſoluat poteſtati.ſecundum caput eſt ꝺe illo qui ius iniquum impetrauit.puta cū ipe ꝺebitor ipetrauit ne ipe ſuo creꝺitori tenere ſoluere vſq̄ ad.v.annos. vel nullo modo teneretur creꝺitori ſuo: ſi iſte impetrans habet ꝺebitores illi vtentur

eodē iure aduersus istū impetrātē. vnde pone q̄ ptās volebat statuere ius iniquū. s. vt debitor nō teneat̄ soluere creditoribus suis vsq; ad. v. an. nō potuit hoc facere. q̄ fuit impeditus non teneꝫ quidē ptās eodē iure. Item dicit q̄ potestas bon. voluit statuere vt null' debitor de ciuitate mutinensi ꝛ sic inter nō subditos vsq; ad. v. an. teneatur. et ideo nō valuit decretū nunq̄d potestas vtitur eodē iure. et respondetur q̄ non.

De edicto. Si potestas instituat ius iniquum ita demum tenetur potestas si dolo faciat alioquin tenentur assessores: qui vt statueretur consilium dederunt. ꝛ ita eodem iure debent vti si per imperitiam faciant.

Si quis. Titius impetrauit ne creditoribus suis teneretur et non tenetur: nunquid titius vtetur eodē iure si habeat debitores vt titio non teneant̄ debitores: queriť. Rñ. aut impetrauit ad suā postulationē ꝛ ei concessum fuit: ꝛ tūc tenetur vti eodē iure titius. aut nō ad postulationē: ꝛ hoc casu nō vtitur. vñ dicit q̄ si titi' impetrauit ne creditorib' suis tenereť siue vtať titius siue nō: semper puniť. i. semp huic edicto locus erit: vt eodez iure vtať. Itē dicit q̄ si ꝓcurator me' impetrauit ne tenear creditoribus meis vsq; ad. v. an. vti debeo eodē iure: si ei mandaui vel ratū habui. al's ꝓcurator teneť. Itē dicit q̄ si tutor vel curator impetrauit vt adolescēs nō teneať vsq; ad. v. an. ipe tutor vel curator punitur: ꝛ non teneť pupill' hoc edicto. Vnde pone titius mihi debebat. r. erat tamē tutus aduersus me exceptione tpali donaui tibi hanc actionē. ꝛ sic feci te ꝓcuratorē in rē tuā. impetrasti tñ vt ille titius statim tibi teneretur soluere: vti quidē debebis tu procurator aduersus tuos creditores eodē iure vt eis statim soluas.

Itē dicit ego impetraui vt null' meus creditor vsq; ad. v. an. ꝙueniret me: vti debeo eodē iure vt debitores mei vtāt eodē iure aduersus me: ꝛ etiā nō solū ille q̄ vsus est. i. cōtra quē vsus sum: sed etiā alius vtať. qđ dic. impetraui q̄ null' debitor meus exceptione vtatur: eodē iure vti debeo

Itē dicit puta titius fideiussit ꝓ seio apud gayum creditorem: seius acq̄siuit pactū de non petendo: q̄ gaius fecit ei pactū de nō petēdo. ꝛ sic titius ꝛ seius fideiussor habebāt exceptionē: postea seius acq̄siuit ius iniquum: ꝛ impetrauit vt debitor suus nō vtatur exceptione aduersus cum. nunc gaius cōuenit seiū ꝛ fideiussorē. queritur an seius debeat vti eodem iure. ꝛ respōdetur q̄ gaius creditor seium conuenire poterit. ꝛ hoc etiam titio fideiussori non proderit.

Sed pone q̄ titius fideiussor hoc ius iniquum impetrauit vt debitor suus: scilicet titius non vtatur aduersus eū titiū exceptione: nunq̄d gaius pōt istū titiū cōuenire. et rñdetur q̄ pōt: nō tamē hoc nocet seio ꝓncipali reo: nec cōuenitur seius: sed titius tñ: nec si soluerit fideiussor pendente dilatione puta quinquēnali reo cōpetenti aget cōtra reum actiōe mādati. et si impetrauit ꝓpetuā: nunq̄.

Itē dicit filius meus in mgratu positus erat ꝛ cōcessit tibi q̄ debitor tuus nō vtať aduersus te exceptiōn. vel vt nō tenearis vsq; ad. v. ānos creditorib' tuis: nunq̄d noceat mihi patri si agā cōtra debitores filij mei post finitā admīstratiōez. rñ. q̄ nō. nec ego pater vtar eodē iure.

Itē dicit q̄ si impetraui ius iniquū vt nō tenear creditorib' meis vsq; ad. v. an. ꝛ decessi postea heres meus vtetur eodē iure.

Eiod ār. Si ego impetraui ius iniquū aduersus aliū nō solū vtetur ille iure eodē cōtra me sꝫ cōtra heredē meū.

Itē dicit puta titius impetrauit vt non teneať ipse creditorib' suis vsq; ad. v. ānos vti dꝫ titius eodē iure contra pūtes ꝛ cōtra futuros debitores. q. d. non solū si iste creditor titius postea efficiatur debitor titij. vteť exceptiōn. sed q̄libet alius vt titi' nō possit petere vsq; ad. v. Et sic hedictū extenditur ad eū q̄ fuit tpe impetrationis nō solū: sꝫ ad futuꝝ. ℌ. Illud. Itē dicit impetraui ius iniquū vt nō tenear creditorib' meis vsq; ad quinquēniū cum pure eis tenear ꝛ. v. solui creditorib' meis: nunq̄d possum repetere illud qđ solui. rñ. q̄ nō. vel dic q̄ tu debitor me' soluisti mihi creditori tuo: obmissa exceptiōe ꝓmi quā impetraui aduersus te creditorē meū ante q̄nquēniū cū hēres exceptiōꝫ a me repetere nō poteris.

Illud. Casus ipetraui ius iniquū vt vsq; ad. v. nō tenear creditorib' meis. ꝛ nūc video q̄ duo sumus q̄ tenemur hoc edicto: ꝛ ille q̄ cōcessit mihi ꝛ etiā ego teneor. nunc cōuenio debitores meos: ipsi ipetrāt vt vtanť eodez iure cōtra me. nūq̄d isti debitores mei hoc edicto teneātur s. vt debitores istoꝝ debitoꝝ meoꝝ vtantur aduersus debitores meos qđ isti vtunť aduersū me. ꝛ rñdeť q̄ non. nec ille magistratus q̄ cōcessit eis de me tenetur edicto.

Si quis ius dicenti nō obtēperauerit. Rub.

Hic dicit q̄ si quis nō obediebat magnis: imo ꝛ paruis: iudex ptātē habet inobediētiā punire. ꝛ sic defendit iurisdictionē ꝓ aliquā penā. Itē dicit q̄ ille nō obedit q̄ etiā in leuissimis nō paret iudici. Tertio dicit q̄ si ꝓcurator meus sit inobediens. q̄ nō vult iudici parere. nō punior ego dñs sꝫ ipse ꝓcurator puniet. ℌ. Hoc iudiciū. Quarto dicit q̄ si actor ꝛ reus sint inobediētes puniunť. Quinto q̄ inobediēs teneť ad interesse eius q̄ lesus est expēsaꝝ ꝛ dānoꝝ: nō tamē veniet in eo res petita. Vltimo dicit q̄ hec actio nō dať post annū: nec in heredem cuꝫ sit penalis

De in ius vocando. Rubr.

Quid sit in ius vocare hec lex intendit dicere et exemplum eius.

In ius. Lex ista ponit ꝛ numerat ꝑsonas q̄ nō ꝑsit in ius vocari. ꝛ has numerat vsq; ad. ℌ. illum: ꝓtor ait ꝛc. Exinde dicit q̄ quidā sunt q̄ nō possunt in ius vocari: vt parens ꝛ patronus nisi venia ipetrata. parētes sunt in infinitū: ꝛ q̄ cōtineātur appellatione parentū notat vsq; ad ℌ. patronū. ꝛ in illo. ℌ. dicit q̄ appellatione patroni cōtinetur etiā aliq̄s q̄ habuit p̄fem ꝛ filiū in fuitute ꝛ postea iste solus pater manumittať. iste est parens: imo ambo sunt patroni. qđ verius est. Itē dicit q̄ filius vulgo q̄situs mfem sine venia impetrata: in ius nō vocet.

Parentes. Sicut legitimū patrē fili' in ius vocare nō pōt sine venia: ita parentes: naturales. filij non vocāt sine venia.

Patris. Titius hēbat filiū emācipatū: iste filius adoptauit adoptatus ab isto filio in ius vocare potest p̄fem adoptantē. i. titiū. Et respōdit q̄ pōt. q̄ ei non agnascitur. ꝛ ex quo nō est ei agnatus nec cognatus.

Adoptiuū. Hec lex dicit q̄ fili' adoptiuus nō pōt in ius vocare p̄fem adoptantē: nisi vel castrense peculiū vel q̄si habeat. sed iste filius adoptiu' p̄fem suum naturalē in ius vocare nō pōt. Ite dicit q̄ multis modis quis fit p̄fonus: si manumittat seruū suū vel detegat collusiōez si agā p̄iudiciali in rē actione contra aliquē: ꝛ pronūcietur esse me' libertus. Itē si iurauero meū libertū esse. sed pone q̄ cōpuli libertū vt iuraret ne duceret vroꝝ. vel libertā ne nuberet. amitto q̄dē ius patronatus. sed filius meus naturalis habebit. Itē si aliq̄s instituit me heredē ꝛ rogauit vt suū seruū manumittam: ꝛ manumisi ero patronus Item si emi seruū eo pacto a te vt manumittā infra certuꝫ temp': ꝛ nō manumisi. erit quidē liber post illud tp̄s ex cōstitutione diui marci ꝛ cōmodi ad aufidiū victorinū. et ero suus patronus. vnde mihi debet reuerentiā. ꝛ hoc quādo meis nūmis. si aūt nūmis serui eū emi p̄dicto pacto ꝛ non manumisi nō ero p̄fon' su'. ℌ. Prostituta. Cū pone vendidi tibi ācillā eo pacto ne eā p̄stitues: ꝛ si p̄stitueris sit libera ex cōstitutione adriani. ero quidē suus patron' ego venditor: ꝛ nō tu: cū sit facta libera. ꝛ hoc quando p̄stitui sti tu emptor. sꝫ ꝛ si ego vēditor p̄stitui: nec ego nec tu erimus patroni. ꝛ sic illa nulli' erit liberta: ꝛ sine venia possit me vocare in ius. ℌ. Pronū. Itē dicit q̄ si dedero mei ar

rogationẽ remaneo patron⁹ ⁊ si libert⁹ meus dedit se in arrogationẽ p̃ mendaciũ nõ fit ingenu⁹: imo remanet libert⁹ ⁊ debet etiã reuerentiã adhuc licet habeat oĩa insignia ingenuitatis ſz libert⁹ natalib⁹ restitut⁹ ingenu⁹ fit. §. Qui manumittit. Itẽ dicit q̃ si ciuitas boñ. manumisit seruũ suũ: ille seruus potest quẽlibet de pp̃lo in ius vocare sine venia, sed syndicũ ciuitatis vocabit venia ip̃etrata. §. Sz liberos. Itẽ dictũ est ⁊ s̃. l. q̃sq̃. §. p̃ter liberos. s. parentes nõ vocare in ius: ⁊ q̃ libertus nõ vocet liberos patroni ⁊ parentes in ius: illud intelligendũ est tã de masculo q̃ de femina. §. Sz ⁊ si. Itẽ dicit q̃ si p̃fonus p̃pter delictũ ciuitatẽ amittat: honorẽ quẽ hz a libertis amittit. q. d interim cessabit edictũ. si aũt postea fuerit restitut⁹ cõpetet edictũ. Et dicit q̃ quo ad q̃dam cessat edictũ: quo ad q̃dã nõ. nõ eñ habeť p̃ fonovt eidẽ debeat honor in insurgẽdo salutando: in ius tñ sine venia nõ vocabit. §. Parentes. Itẽ dicit q̃ si habeo libertũ ⁊ postea dedi me in adoptionẽ q̃ iste libert⁹ meus nõ vocabit in ius istũ p̃z meũ adoptiuũ. §. Vel al's. Adoptaui aliquẽ in filiũ vl nepotem: nunq̃d libertus me⁹ p̃stabit reuerentiã, ⁊ dicit q̃ sic. q̃diu durat adoptio ⁊ postea nõ. Itẽ dicit q̃ libertus me⁹ nõ vocat filiũ meũ in ius sine venia. ⁊ si filius meus dedit se in adoptionẽ: vel ego dedi. Itẽ dic̃ q̃ liberi dicũť i infinitũ. §. Si liberta. Itẽ dicit q̃ si liberta mea habz ex me filiũ. ista liberta non poterit hunc filiũ cõem in ius vocare sine venia: nec ille filius hanc matrẽ libertã meã. §. Sin aũt. Itẽ dic̃ q̃ si filij mei libertũ meũ accusauerint calũniose q̃ isti filij mei amittũt ius patronat⁹. Itẽ dicit q̃ p̃tor p̃mittit liberto accusare patronũ si nõ sit accusatio famosa sed si patronus iniuria afficiat libertũ: poterit talis libert⁹ hunc patronũ in ius vocare sine actio sit famosa sine non. Itẽ dicit q̃ ego p̃fonus tutor eraz titij nunq̃d libert⁹ me⁹ vocabit me in ius sine venia. Rñ. q̃ nõ. Itẽ si ego habeo tutorẽ poterit libertus meus vocare istũ tutorẽ de suo fcõ ⁊ forte de meo.

q Clauis. Libert⁹ me⁹ me in ius vocauit sine venia: ⁊ sic tenebiť mihi p̃stare q̃nq̃ginta aureos. vt j. e. l. i eũ. ⁊ si postea penituit vel ego nõ iui: nunq̃d nõ remittiť pena. l. aur. illi liberto. ⁊ respõdeť q̃ sic: remittatur

l Libertus. Libert⁹ meus filiũ meũ sine venia ī ius vocauit: nunq̃d filius meus poterit agere aduersus hunc libertũ p̃ illis. l. aur. ⁊ rñ. q̃ sic. §. Generaliter. Ego accusaui libertũ meũ nũc nõ p̃cedo in accusatiõe: libertus meus interpellat iudicẽ vt faciat q̃ ego p̃cedã: non videť me in ius vocare talis libertus. §. Libertus. Sup cã quã cõtra me hẽbat libertus meus iudicẽ sibi petijt delegari: ⁊ sup hoc libellũ dedit: nõne videť me in ius vocare, ⁊ respõdeť q̃ nõ videtur ⁊ sine venia.

c Eñ. Promisisti mihi exhibiturũ titiũ: ⁊ hoc iudici vel mihi aduersario p̃misisti teneris quidẽ exhibẽ

p Leniq̃. Nec. l. dicit q̃ nemo debet vocari de domo sua in ius. i. non debet extrahi inuit⁹ ⁊ duci ad ius: sed in bona istius debitoris latitantis mittet̃ in possessiõz sed si p̃mittat se videri ad ius tñ verbis. sed si vadat ad vineã re ⁊ verbis vocari potest, ⁊ hoc vsq̃ ad. l. neq̃z.

n Eq̃. Filiũfa. in ius vocare nõ p̃ssum. §. Qui in ius. Sed pone q̃ aliq̃s me defendat q̃ p̃misi iudicio sisti: trãligo cũ aduersario meo, his duob⁹ casibus non cõmittitur stipulatio contra me.

c Omnunis. Si ego ⁊ tu habemus libertũ: nõ poterit talis aliquẽ nostrũ in ius vocare nisi venia impetrata.

i Meũ. Si libertus vocet p̃fonuz in ius sine venia p̃stabit. l. aur. quos si p̃stare nõ põt: castigabitur. vt in. l. sequenti.

Si quis in ius voc. nõ ierit. Rub.

Vocaui te ad iudicium. peto fideiuss.

s Si quis. iudicio sisti: tu dare vis: sed talẽ q̃ non est subiectus iurisdictioni illius iudicis ad quẽ te voco: nõ teneor illũ fideiussorẽ recipere nisi ille renunciet p̃uilegio

e Et quacunq̃. Si dubiũ est vtrũ sis de iu / suo. risdictione illius iudicis ad quẽ te voco: venire dẽs vt sciatur an sis. Scõo dicit q̃ si voco te in ius: ⁊ nõ venis punieris: nisi sis rusticus. nã rustico pena remittiť. Itẽ si feci te vocare ad ius in die feriato: ⁊ nõ venis: remittitur tibi

c Um. Promisisti mihi aliquẽ sistere in iu / pena, dicio: nõ sistis: modo agã cõtra te actione ex stipulatione ad interesse.

In ius vocati vt eant. Rub.

e

Dicto. Cõuenio te ⁊ peto fideiuss. iudicio sisti dari: debes quidẽ dare fideiuss. p̃ rei quãtitate. i. p̃ magnitudine rei que petitur. Excipiunť ab ista regl'a fui necessarij: cõiuncte p̃sone: in quib⁹ casib⁹ q̃lẽcũq̃ fideiuss. tenetur recipere actor. ⁊ si nõ recipiat punit̃ actor in. l. aureis. est rõ

q Si. Promisisti mihi sistere / q: hẽť p̃ locuplete. duos: ⁊ vnũ stetisti tm: nõ videris stetisse qõ p̃misisti.

Me quis eũ q̃ in ius vocabiť vi eximat. Rub.

Hoc edictũ ppositum põt: vtvni⁹

b **De edictũ.** pena sit metus multorũ. scõo dic̃ q̃ si seruus meus eximit debitorẽ meũ teneor: serui noie nõ aliter. q: potero eũ dare p̃ nox: si ignoraui. si aũ tẽ sciui: teneor insolidũ. vnde pone libertus meus me ī ius sine venia vocauit. ⁊ cũ venirẽ ad iudiciũ tu eximisti me: ñ teneris q̃ tu eximeris me. Itẽ vocaui te ad iudicẽ nõ tuuz si q̃s te eximerit hoc edicto: ille eximẽs nõ teneť. Item dicit si tu eximisti legatũ q̃ habz ius revocandi domũ nõ teneť hoc edicto. Itẽ si tu eximisti seruũ nõ teneris hoc edicto. Item si vocaui te apud iudicẽ pedaneuz ⁊ aliq̃s te eximit nõ tenetur ille eximẽs. Itez dicit q̃ sufficit vt aliq̃s eximat sc̃z quo ad ereptionẽ. ⁊ si nõ faciat dolo. Eť dicit q̃ eripere est aliq̃d de manu auferre. sed eximere est facere aliquez in ius vocatũ morari in loco aliquo. vel detinere eũ in aliquo loco. Itẽ si voco aliquẽ ad iudicium per calũnia ⁊ tu eũ eximas: teneberis hoc edicto. Item dicit si aliq̃s nõ dolo eximat: nõ tenetur hoc edicto.

s Per aliũ. Sive p̃ se sive per aliũ q̃s exemerit tenet̃ hoc edicto: ⁊ in litẽ iurabo cõtra eũ. Itẽ dicit q̃ si debitorẽ meuz eximere voluisti nec potuisti. q: venerat debitor meus p̃ aliã viã. non teneris hoc edicto. Item dicit q̃ si plures exemerint q̃ oẽs tenentur. nec vn⁹ soluendo aliũ liberat. nec reus etiã p̃incipalis liberatur. i. exemptus.

i Si qui. Tu exemisti debitorẽ meũ: iõq̃ pena soluisti: nõ liberatur debitor.

Qui satisdare coguntur. Rub.

Primo dicit: vnde appellat̃ fa-

f **Satisdatio.** tisdatio. scõo q̃ satisfactio est cũ damus aliquẽ fideiussorẽ vt sit securior actor. nã satisfacere dicimur cũ soluim⁹ creditori nostro: vel pignus vl exp̃romissorem damus.

f Fideiussor. Talis debz dari fideiussor vt possit faciliter conueniri. ⁊ sit idoneus p̃ magnitudine rei. §. Si quis. Iste §. legiť multis modis. ⁊ dic vt i apparatu ac. ait p̃tor. planus est

f Fideiussor. Hic §. dicit q̃ si p̃misisti mihi aliquem in iudicio sisti: teneris in verã quãtitatẽ: nisi aliter cõueniat. i. in cõe interesse.

f Ine. Cõuenieba titiũ: tu p̃misisti p̃ eo fideiubẽdo q̃ eum sisteres: teneberis mihi in omne id q̃ petam quacunq̃ actione petam: sive in duplum.

f Si decesserit. Fideiussisti p̃ aliquo vt eũ sisteres et ille reus decessit iudex p̃cepit tibi q̃ tu eũ exhiberes

eum iam esset mortu⁹ nō valet p̄ceptū:nec teneris si tu nō exhibes. Jtē si decessit post p̄ceptū ⁊ ante diē exhibitiōis: nō teneberis tu fideiussor.sed si tu fuisti in mora exhibēdi eū: post moram decessit:teneberis quidē. Si vero titiū exhibere p̄misisti in cā ciuili:qui titius antea erat ab alio criminaliter accusatus:⁊ cū esses in mora exhibendi titius cōdēnatus ē:postq̄ debuit exhiberi: teneberis quidē. Scōo dicit vocauī te ad ius:tu aūt non veniſti.sed misisti quēdā fideiussorem q̄ fideiuberet p te iudicio sisti:⁊ cum esset ydoneus ille fideiussor:ego eū nō recepi:teneor tibi et fideiussori iniuriarū actione.

q Cotiens. Dedisti mihi feminā vl̄ aliū nō ydoneū fideiussorem:nō videt satisdatio,⁊ ideo teneris iterū satisdare.

ſ Jfideiussor. Tu mihi quendā clericū p fideiussore dare volebas:nō teneor eū recipere.sed si nō possis mihi aliter satisdare:debeo p̄dicere illi fideiussori vt non vtatur fori p̄scriptione:cuius recipiā eum. Scōo dicit:tutor debet satisdare rem pu.sal.fo. sed si nō potest satisdare in ciuitate:nūq̄d poterit satisdare in municipio.⁊ rñdet q̄ sic. ⁊ hec est necessaria satisdatio:vt dixi.si aūt esset volūtaria nō posset in municipio satisdare.vt ecce vendidi tibi rem ⁊ sponte me obligaui vt fideiussorem darem:non satisdo in municipio:sed in ciuitate in qua cōuenior. Ultimo dicit q̄ si te cōuemo p re mobili:nec potes iudicio sisti satisdare;se questrabit̄ vel deponet̄ ista res donec satisdetur.

d Edie. Volebā te cōuenire:iō te ad ius vocari feci tu aūt misisti quēdam qui fideiuberet p te.i.,pmitteret sistere iudicio:⁊ eū nolebā recipere;sed volebā q̄ satisdaret q̄ exhiberet te post.x.dies:ipse aūt volebat satisdare vt exhiberet te post.xv.iuder quidē statuit tps,⁊ p hanc positionē nō obstat aliq̄ contrariū. vel dic vt videant̄ obstare cōtra q̄ nō erat dies in stipulatione expressus:nec tñ errore obmissus.ne obstet.j.de ver.obl.ita stipulat⁹, q̄ mulier ⁊ miles ⁊ minor,xx.an.nō possunt fideiubere:⁊ si fideiubeant nō valet satisdatio:si p suos ꝓcuratores possunt fideiubere. Jtē si q̄s velit fundū dotalē v endicare a marito mulier fideiubere potest p marito suo. Jtem si seruus datus fuerit fideiussor:iterū satisdabit.qz nō valet fideiussio Jtē si mulr vel minor fideiuberit p aliquo succurrit̄ eis. vl̄ dic hoc casu fm Ja.q̄ si minor vel mulier recipiat nō ydoneū fideiussorē succurrit̄ eis. Jtē fideiussisti apud me iudicio sisti:⁊ postea me successisti vel excaueri debet. Jtē caue re debet tutor rem pu.sal.fo.⁊ si nō pōt satisdare in ciuitate remittit̄ in municipio. Jtem si tu habes vsūfructū in fundo meo debes mihi cauere de restituēdo pretate:⁊ si nō potes satisdare in ciuitate;remittend⁹ eris ad municipiuz Jtē si habes cōtrouersiam cū aliquo de hereditate:⁊ legatarius legatū sibi velit solui.vel si plus accipere eū contigerit;debet in his casib⁹ legatarius cauere de reddēdo legato:vel de eo qđ plus accipit̄:⁊ si nō pōt in ciuitate cauere satisdabit in municipio. Jtem heres remittit̄ in municipium si velit cauer:.sed si sine culpa heredis missus fuit in pos.mittit̄ heres in municipiū. Ultimo dicit q̄ ille q̄ petit in municipiū vt satisdet iurabit q̄ nō fecit aīo calūniandi: ⁊ qualiter iurare debeat dicit.

a Rbitrio. Cōueni te ⁊ fideiussorē petebā offerebas ſ q̄s ydoneos non esse dicebaz.tu aūt dicebas ydoneos.vñ super hoc iudex delegatus fuit:⁊ eos ydoneos esse p̄nūciauit.possum ab isto iudice delegato appellare. et fm hoc nō obstat cōtrariū. Et si nō appello video eos approbare.vt in.l.seq. Si aūt reprobo pbatos ⁊ accipio reprobatos ero cōtentus illis fideiuſ. Ultimo dicit q̄ si medio tpe fideiussor efficiat̄ nō soluēdo: de nouo cauēdū erit.

i Ulianus. Ponas casum in ꝓcuratore actoris q̄ egit sine mandato ad fundū puta.⁊ fideiuſ. iudi. sol. accepit.postea actor dñs habuit ratuz.⁊ sic affirmatū est qđ fecit;nunq̄d extinguit̄ fideiussio vel annihilat̄.⁊ respondetur q̄ nō,imo tenet̄ fideiussor p iudicato solui acceptus

i Nter oēs. Heredē instituī sub cōditione:si nauis ex asia venerit vsq̄ ad.x.tñ.⁊ si nō venit admitti illū quē tibi substituī:possidebas tñ hereditatē de facto tenet̄ quidē illi substituto cauere de hereditate nō diminuenda: postmodū si deficit cōditio tue institutionis poterit substitutus hereditatē petere.⁊ si fuerit in aliq̄ diminuta cōmittitur stipulatio.et hoc q̄dem habet locū in p̄libᵇ substitutionibus.

f Jlius. Hac.l.dicit̄ q̄ filius meus si me defendat vel ego filiū:teneor satisdare iudi.sol.⁊ filiᵇ etiā.idē in quolibet alio.

ſ Liendū. Hec lex est q̄si tēperamentū legis supior⁊ dicit eñ q̄ q̄ imobilia possident nō tenent̄ satisdare: nec cōpellūt̄:siue i villa siue in ciuitate possidēt siue insolidum:siue in parte.nunq̄d posſ.fundi emphi. possessor est et q̄ possidz ꝓprietatē nudā.⁊ rñdetur q̄ sic posſ.aūt vsusfructuū possessor nō est,creditor aūt nō possidet: vt euitet satisdationē:possidet tñ. Jtē vir ⁊ vxor possident:vt non satisdent.Sed pone q̄ tu teneris mihi actione p̄sonali.⁊ qz heres erat institutus ⁊ testator mihi aliq̄d legauit:fundū puta.tu aūt es possessor:nō ego. Jtē dicit q̄ si tutor noīe pupilli cōueniat̄ a satisdatiōe excusat̄:si possidet fundus ipse tutor vel pupillus. Jtē dicit q̄ si appellauī cum egisset aduersus me:⁊ obtinuisset q̄ possessor sum. Ultimo dicit q̄ ante litē cōtestatā scīri debet;vtrū quis sit possessor imobilium vel non.

q Ui. Conueni te.et cū nō posses satisdare iurasti q̄ tali die sisteres iudicio:tu autē non fecisti aliq̄ iusta ex causa non videris penurare.

Si ex noxali cā agatur. Rub.

s Jquis. Seruus tuus dānum mihi dedit:vnde te noxali actione conuenio:debebis mihi quidē p̄mittere vt seruū sistas in eadē cā vsq̄ dū sententia ferat̄.⁊ videtur sistere q̄s in eadē cā qñ ius actor⁊ deteri⁹ nō facit:nō aliter tu illū seruū.simiſiter alij q̄ aduersus te noxaliter agit dedisti:nunq̄d videris eū in eadez cā sistere.dixerunt quidā q̄ nō.sed secus est:qz bene sistitur in eadē cā.vel si seruus tuus q̄ damnū dedit absens fuit: vel defendes seruū.vel cauebis q̄ exhibebis eū:cū hēbis istuz seruuz.⁊ bᵉ si dicas eū in tua potestate esse:suscipies iudiciū sine noxe deditione.qz teneris insolidū.sed si seruus fuit p̄sens ⁊ tu absens:⁊ cū nō defenderet̄ iussu iudicis accepi illū seruū:extincta fuit actio mea cū seruus cepit esse meus si tu venias petēs restitutionē ad defensionē audiris,sz mihi actio aduersus te restituitur.

s Jcum. Tu habebas vsufructū i fuo p quo te noxaliter cōueni:tu nō defendis istū seruū amittis quidem vsufructum.

s Jcum. Plures erant dñi cuiusdā serui q̄ mihi dānū dedit.cōueni vnū ex dñis:non poterit quidez iste dñs p̄o parte sua tm̄ satisdare:sed ⁊ p parte socij satisdare tenetur.ſ.iudicio sisti ⁊ p̄o sua satisdat.nam in totuz satisdat.vel dic de iudi.sol.q̄ non satisdat cū nō totus suᵘ reputetur;nec cōuentus de re sua satisdat iudi.sol, et sic duobus modis ponitur casus.

s Jseruū. Egi aduersus te noīe serui tui publico iudicio ⁊ tu p̄misisti sistere in eadē cā:⁊ si exhibes tñ liberū vtrū videaris exhibere in eadē cā:querit̄.⁊ rñdet̄ q̄ non.qz aliter seruus q̄ liber punit̄. sed quo ad p̄uatas causas bene videris in eadē cā sistere. Sed si p̄misisti stichū statuliberū in eadem cā sistere:tu aūt exhibes eū liberuz;videris quidē in eadem causa sistere.

De eo per quē factum erit. Rub.

e Quissimū. Vocauī te ad ius ⁊ cuz deberes certa die venire ad iudiciū,q̄dam

impediuit te quomin⁹ ad iudiciū venires.teneꝫ quidez ille eximens:si dolo malo faciat p se vel p alios. vnde si aliqs tibi aliqd triste denunciet hoc edicto teneꝫ. vñ pone ꝙ dolo mei actoris nō fecisti:ꝛ nō poteris quidē me cōuenire.sz si cōuenio te ad penā habebis exceptionē.

s Si serui. Si seruus tuus exemit debitoꝛē meū neve niat:in ius teneberis actione noxali. ¶ Et heredi. Hic dicit ꝙ heredi vocātis infra annuz datur hec actio in factū. Itē datur cōtra heredē eximētis:in id quod puenit ad eū ex dolo defuncti q̄ eximit.

s Si actoris. Vocaui te ad ius ꝛ cuz certa die sistere deberes:illa die seruus meus te impediuit quominus sisteres:ꝛ me sciente.si cōueniā te ad penā:habebis aduersuz me exceptionem doli. Si vero hec ignoraui potero illum seruū dare tibi p noxa. Itē pōt poni in psona alteri⁹.

e Ex hoc. Feci te vocari ad ius ꝛ tenebaris mihi tpali actione:ꝛ iudex p̄cepit tibi vt tertia die sisteres: tenebitur titius mihi q̄ eximit ad oē interesse meū:ꝛ in id qō pdidi p actionē amissam.ꝛ hoc per actiōez in factū.sed si titius nō pōt mihi satisfacere restituet mihi actō amissa in te veterē debitoꝛē. Sed pone ꝙ titius me impediuit venire ad iudiciū:ꝛ meuius te impediuit:ego potero aduersus titiumꝛ tu aduersus meuiū agere. Sed pone impediui te ꝛ tu me: cōpensabit dolus meus cū tuo. Sed pone tu dedisti mihi fideiuss.q̄ pmisit te sistere cū te ad .c. cōuenirē.ꝛ si non stas pmisit.l. noie pene sempꝛoni⁹:postea impediuit quo min⁹ stares:potero quidē aduersus sempꝛoniū in .c. agere a fideiussoꝛe nihilominus quinquaginta cōsecuturus.

¶ Si quis cautionibus. Rub.

v Icena Feci te ad ius vocari:tu petis spatiū qꝛ vis ire domū:debet q̄dez iudex dare.xx. miliaria p singulis dieb⁹:nec cōputabitur dies in quo fuit interposita stipulatio:nec dies in quo statuꝝ erit.

n On. Vocaui te ad iudiciuz ꝛ pmisisti te sub pena statu ꝛ certa die stare debebas:transegisti ante diez qua sisti oportebat: non teneris āmodo sistere nec penam si nō sistas p̄stare:sed es ipso iure liberat⁹. Itē si post diez quo sistere debebas transegim⁹.habebis quidē aduersuz me exceptionē:si te cōuenio ad penam.

s Si quis. Tu in iudicio nō stetisti.qꝛ magistrat⁹ fact⁹ fuisti.vel qꝛ subisti aliud munus habes exceptionez. si cōueniā te ad penā. Itē fuisti vocatus vt ferres testimoniū.nam ꝛ tu habes exceptionē cōtra me agentē ad penā.

s Si quis. Tu nō venisti ad iudiciū p̄pter tēpestatez vel vim fluminis:vel p̄pter infirmitatē excusaberis quidē. Itē si mulier non stetit:qꝛ grauida erat excusabit.qꝛ habebit exceptionē.idē in furioso qui habet exceptionem.

q Quod diximus. Hic vult exponere qualiter intelligatur vis ꝛ tēpestas:superiora locū habēt ꝙ excuse tur si nō se artauit.qꝛ si fecit non succurritur ei:nedū tenere debet.qꝛ nec multū ante venire debet:nec multum tarde.

q Quid. Dicit hic ꝙ si tu eras i loco vbi debebat ius reddi:puta romeꝛ iuxta municipiū.vel voluisti p aliā viam venire:tibi nō subueniet nisi fuerit breue tēp⁹. nec eīm habebis exceptionē.similiter vocaui te ad ius ꝛ cum certa die stare deberes: magistrat⁹ te impediuit vel retinuit te: q̄ minus venires:habebis quidē exceptionē.si nō dolo tuo factū est nō habebis exceptionē.sed si aliqs puta titius te detinuit:teneberis quidē ad penā ꝛ titius tenebit tibi.

¶ Sz ꝛ si. Tu debebas certa die in iudicio sistere te:ꝛ ante die exhibitionis decessisti. qꝛ fuisti damnat⁹ ad mortem vel alio mō:non teneberis quidē āmodo ad penā quo ad fideiussoꝛē ꝛ defensoꝛē.qꝛ prodest eis.sed si fuisses accusatus tm̄ ꝛ nō cōdēnatus nō haberes exceptionē.

p Lane. Si magistrat⁹ te detinuit vel cuz funere domestico iuisti vel captus fuisti ab hostib⁹ p̄pter quod in iudicio nō fuisti.his casibus habebis exceptionē.

q Clesitū. Casum huius.ſ. dic duob⁹ modis. Primo modo sic.vocaui te ad iudiciū ꝛ tu pmisisti stare iuri ꝛ dixi ego stipuloꝛ ꝙ si tu non stares propter valitudinem vel ppter tēpestatez:ꝙ nō posses mihi obijcere.ꝛ postea subieci ꝙ nullā aliā obijceres.nō valet q̄dem:sz excusaberis.qō est vez qn renūciatio est generalis tantū.secus est si spēalis in oibus vel in q̄busdā.vñ in exp̄ssis tantū valeat stipulatio:vt subijcit vlpi.ꝛ fm hoc v̄bum defta.est noiatiui casus.ꝛ dic defta.ſ.except. Clel aliter dicas casum.q̄a generaliter fuit facta renūciatio:non spāliter. nec hoc casu valet ꝙ fm casum deserta est. Itē cū tu possideres īmobilia:ꝛ nō tenebaris satisdare:satisdedisti:an teneris queriꝫ ꝛ rñdetur ꝙ aut p̄misisti vel satisdedisti erroꝛe:ꝛ tūc nō teneris.aut ex certa scia:ꝛ tūc teneris.

s Si duo. Ego ꝛ tu eramus duo rei stipulandi ꝛ debitoꝛ cōis cū occurrēē eū pmisit mihi ꝙ staret iuri.ꝛ si n̄ staret penā p̄misit:tu hunc debitoꝛē impedisti vt non sisterz in iudicio:nō potero petere ab illo penā quasi non steterit ꝛ hoc est verū si socij sumus. Itē pone duo rei sum⁹ ꝛ pmisimus creditoꝛi nostro ꝙ certa die in iudicio starem⁹:ꝛ ego nō iui ad iudiciū:actoꝛ vēdicat a te rē ꝛ debituz exegit:vult a me petē penā:vtrū possit queriꝫ.ꝛ rñdetur ꝙ nō potest.

¶ Eꝙ. Hic.ſ. intelligitur duob⁹ modis.ꝛ dic vt in apparatu accursij.

s Si is. Vocaui te ad ius:ꝛ mihi fideiuſ.dedisti ꝙ stares in iudicio:nō stetisti.qꝛ abfuisti cā rei publi. nec tu teneris nec fideiussoꝛ tuus tenetur.

s Si quis fuū. Promisisti tu dñs in iudicio sistere cū noxaliter te conueni:poteris illis exceptōib⁹ vti quibus vtereris:si p libero p̄misisses stare.sed si seruus abfit causa rei pub.nō poteris vti exceptiōe q̄uis si liber homo abesset vteretur exceptione.ꝛ est rō qꝛ seruus ꝛc. ¶ Et si. Cōueni te q̄ caueras iudicio sisti cū pēa:ꝛ iudex p̄cepit tibi vt venires infra.x. dies ad iudiciū:tu aūt nō venisti infra.x. dies:sed venisti p⁹.xiij. dies vel.xv.an cōmittaꝫ q̄ pena sz ꝛ vtrū teneris queritur.ꝛ rñdetur ꝙ nō teneris eaz mihi dare:īmo hēbis aduersus me exceptionē si agā ad penam Et hoc verū est si ius meū nō est factū deterius.

s Si seruus. Seruus cōueniebaꝫ ex cā nō licita in qua nō poterat in iudicio esse:ꝛ dedit fideiussoꝛē:nō tenz datio fideiussoris:adeo ꝙ nec ipse seru⁹ nec ipse fideiussoꝛ teneatur.ꝛ hoc dicit p̄ima.l.ꝛ alia.j.e. quotiens.

s Si pluriū. Serui mei dānū tibi fecerint:vñ me cōueniſti noxaliter ꝛ eos sistere i iudicio p̄misi ꝛ steti vnū cōmittit quidē tota pena de rigoꝛe iuris:sed de eq̄tate dādo partē p illo qui nō stetit habeo exceptionē contra te: si cōuenias me pro illis quos steti.

s Si eum. Vocauit te titius ad iudiciuz ꝛ ego p̄misi te sistere in iudicio:tu aūt dicebas te liberatū ab illa actione qua titius te cōueniebat:ꝛ titius dicebat ꝙ tu nō eras liberatus.vtrū tenear te nihilomin⁹ exhibere queriꝫ. ꝛ rñdetur ꝙ teneoꝛ:vt inquiraꝫ vtrū sis liberatus vel non.

h Homo. Te serui tui noie noxaliter cōueniebaz: tu postea eū occidisti:ꝛ sic eū exhibere nō potes in die p̄finita q̄ iudex p̄cepit tibi vt euz post.x. dies exhiberes:teneris quidē ad penā ꝛ nō teneris soluere nisi post.xl. dies.

q Si iniuriarū. Aduersus te actione iniuriarū egi ꝛ stipl'atus fui ꝙ iudicio starez.ꝛ hoc feci ante litē cōtestatam.ꝛ cū veniret dies in qua sistere debebas nō fecisti.i.nō venisti.ꝛ ita cōmissa fuit stipulatio. postea decessi. nunc q̄ritur an heres meus possit aduersus te actōne ex stipulatu agere.ꝛ respōdetur ꝙ heres non potest agere: nec actione ex stipulatu p̄ pena:nec actione iniuriaꝝ cōtra te. sed pone ꝙ tu decessisti:nunq̄d potero heredē tuū cōuenire.ꝛ rñdetur ꝙ nō.nec fideiussoꝛē tuū nisi fideiussoꝛ tu⁹ fuerit in mora:tunc enim heres ꝛ fideiussoꝛ tenentur.

s Si quis. Titiū hoiem liberum sistere p̄misi in iudicio:ꝛ cōueniebaꝫ a quodā alio.debeo quidez istū titium in eadē cā sistere.ſ. vt ius actoris nō faciam deterius.

Sed pone ꝙ titius nouũ p̃uilegiũ ipetrauit: puta ꝙ non teneatur iurare de calũnia: hoc casu nõ video⁹ titiũ in eadẽ cã sistere. ¶ Illud. Tu mihi tenebaris redibitoria ꝛ nõ re stabant nisi octo dies: vnde vocaui te ad ius. iudex p̃cipit tibi post. v. dies vt venires ad iudiciũ: nõ venisti. ꝛ ita actõ mea amissa est. cõueni te ad interesse: tu dicis ꝙ mea nõ interest: cũ nõ habebã actionẽ. ꝛ sic ṽolebas ꝙ inspicerẽ p̃sens tp̃s: ego aũt dicebã vt inspiciaꝫ illud tp̃s quo hẽbaz actionẽ. ꝛ sic teneberis mihi ad interesse: ꝛ cõdẽnaberis ad interesse meũ. vel dic casum vt. ſ. e. l. si eum. in fi.

s ℑ p̃curato⁹. Aduersus te p̃curato⁹ me⁹ agebat ꝛ stipulatus a te vel ab alio q̃ p̃mittebat sistere ꝙ iudicio staret. ꝛ b̃ sine pena feci: vtruz ualeat talis stipulatio: valet: ꝛ venit in hac stipl'atione interesse meũ nõ p̃curatoris ꝛ videꝫ ꝙ nõ alteri stipulari q̃s nõ possz. sed dic ꝙ talis stipulatio valet ꝛ venit in hac stipulatione interesse meũ non p̃curatoris. idez si stipulat⁹ a te p̃ quãti res erit. p̃mittis si non stares in iudicio.

s ℑ tuto⁹. Titius erat tuto⁹ seij ꝛ cũ imobilia nõ possideret cõuent⁹ fuit noie pupilli seij: ꝛ satisfedit ꝛ anteqũ veniret dies in quo titius sisteret: finita est tutela ꝛ nõ stetit: nunq̃d teneꝫ tuto⁹. ꝛ respõdeꝫ ꝙ tuto⁹ nõ teneꝫ: imo plus dico ꝙ si tuto⁹ finita tutela cõdẽnatus sit non fit executio in tutore.

¶ De ferijs ꝛ dilationibus. Rub.

n Volo tpe vindemiaz vel messium te ad iudiciuz vocare: ꝛ si non venias volo ꝙ cogaris: nõ possum quidẽ b̃ facere vt cogaris. sed si venias ꝛ p̃seueras spõte: ꝛ snia lata fuerit: valz quidẽ snia Si nõ p̃seueraſti sponte sed te absente lata fuit snia: nõ valet snia ipso iure. Excipiunt. In isto. §. ꝛ. l. seq. ꝛ alia se. ꝛ cõtinuaꝫ cũ isto. §. excipiunt multi casus in quib⁹ q̃s põt cogi tpe vindemiaz ꝛ messium ad iudiciũ venire: q̃ plana sunt.

p Reges. Potestas boñ. debz p̃curare vt ferie obseruentur: ꝛ debet indicẽ eas sicut olim est statutum ab anteceſſoꝛib⁹ eius.

p Ridie. Hic dicit ꝙ p̃ duos dies aũ terminũ mgr̃a tus sui nõ debet ius reddere nec sui ptãtem facere.

s ℑ feriatis. Snia lata feriatis dieb⁹ nõ valet: nec aliq̃s ex ea teneaꝫ nec illi obedire nisi partes aliter statuãt cõsentiẽdo iudicatis.

o Ratione. Hic dicit ꝙ in cã ciuili tñi vna datur dilatio. ſ. gr̃a instrumẽtoz exhibendoz: dilatio nisi necessitas iterueniat tũc eñ plures dant Scõo dicit ꝙ si ipe trauí dilationẽ ꝛ decessi: nunq̃d heredi meo dabit dilatio. ꝛ rñ. ꝙ etiã heredi meo dabit causa tamen cognita.

m Ore. Ita ponit hic casus vt stat lr̃a: qz dies incipit in media nocte ꝛ in medietate sequentis noctis finitur. ꝛ ꝙ in ista media nocte fit: videt fieri in die.

d Juus. Utrũ q̃s possit militare in die feriato. ꝛ rñ. ꝙ sic. ꝛ põt inquiri de p̃sonis etiã custoditis in dieb⁹ feriatis causas nõ agitari feriatis dieb⁹ nõ licz in pecuniarijs si ciuiliter aduersus te agã: mea dilatio mihi dat. b̃ est in cã ciuili p̃ qualibet mea necessitate dabitur mihi vna dilatio. sed si accuso te criminaliter: mihi tñ due dilatões dãtur. tibi vero tres dilationes dant p̃ singulis necessitatib⁹

¶ De edendo. Rub.

q Via. Hec l. dicit ꝙ si voco te ad ius debeo demonstrare actionẽ: q̃ volo agere: vl' te cõuenire vt sic videas velis litigare vel nõ: ꝛ vt venias instructus ad iudicium si vis litigare.

e Dere. Iste. §. ponit. v. modos q̃bus olim fiebat edictio actionis. Primo si cõueni te ꝛ feci libelluz: debeo tibi dare libellũ vt exẽplifices: reddasq̃ mihi ipsum libellũ postea. Scõo ꝙ possim tibi dare vt teneas ꝛ nõ reddas. Tertio vt ego dicã vt tu scribas. Quarto vt ducã te ad aduocatũ meũ: q̃ aduocat⁹ dicit tibi: qua actione tevolo cõuenire: vt ego dicã tibi menteten⁹: ꝛ tu retineas men/ teten⁹ debiti: et tu petis vt tibi edã instr̃m. debeo quidem edere sine dieꝛ cõsule. ꝛ hoc ne cõmittaꝫ aliq̃d falsitat[ ]: sed dies solutiõis. i. in quo debz fieri solutio est edend⁹ qz dies solutionis est pars instr̃i sicut ipsa q̃titas .§. Rationes.

e Ditiones. Conuenio te cũ instrumẽto Apud cãpsorẽ centũ marcas deposui quas recepi minutim: mõ volo ꝙ edat libz cũ diẽ ꝛ cõsulẽ: nunq̃d edere debet cũ diẽ ꝛ cõsule. ꝛ respondetur ꝙ sic.

e Denda. Si ago aduersus te debeo tibi edere instrumẽta quib⁹ vsur⁹ sum: nõ aũt edã illa instrumẽta quibus nolo uti.

e Dere. Instrumẽtũ quo cõtinebaꝫ stipulatio facta sub cõditione edidisti mihi reo: sed cõditionẽ nõ edidisti: non videris stipulationẽ edere.

e Is. Si minoꝛ sit vel mulier vel miles: ꝛ nõ edãt rõnes nõ tenetur ad interesse eius qui agit.

s ℑ legatũ. Dic hunc casum duobus modis. vt ĩ apparatu Acc.

n Ec quisq̃. Dic vt in apparatu ac. Sz ꝛ seru⁹. Hic dicit ꝙ si seru⁹ sit argentari⁹ ꝙ dñs eius edere debz si scit: aliter nõ tenetur. ¶ Si seruus. planus est iste. §.

e Iam. Artẽ argentarie exercere desij: teneoꝛ nihilominꝰ edere rõnem. sed ibi planus est vsq̃ ad fi. cũ. l. se. q̃ continuatur cum ista.

s ℑ quis. Hec lex cũ superioꝛi cõtinuaꝫ ꝛ eius casus ẽ pone peto ab argẽtario rõnes mihi edi: ipse aũt dicit se in villa habere: debz me ducere ad illũ locũ vbi habet.

c Oguntur. Si argentari⁹ decedat: heres eius tenetur edere. ꝛ hoc siue sint plures siue vnus hz: ille sol⁹ edere tenetur. ꝛ si habent: oẽs teneñ edere. ꝛ si vnus edat debẽt alij subscribere. hoc idem serua in ipsis p̃cipalib⁹ argentarijs.

n Am ꝛ si. Ita ponas casum hẽbam plures tutoꝛes ꝛ exercebã argentariã p̃ suos meos: debẽt quidem illi mei tutoꝛes edere fm ꝙ dictũ est in plurib⁹ heredibus.

r Ationũ. Quis sit liber rationũ dicit hic. nã ille est liber rõnuz vbi sũt data ꝛ accepta. Si aũt ibi forte scriptũ est qõ accepat sed nõ qõ dedit: nõ erit liber rationũ

e X hoc. Hic dicitur ꝙ argẽtari⁹ q̃ nõ edit ad interesse petentis tenetur. ꝛ hoc non ad me ptinet: vt quia me mandante p̃curatoꝛi aliq̃d mandauit argẽtario per p curatoꝛẽ vl' capiferũ meũ poterit q̃dẽ nihilomin⁹ mihi dño edi. Itẽ argentarius põt illi capifero meo edere rõnes dũ modo ille capifer caueat de ratoꝛi si dubitaꝫ an habeat mã

s Ed initiũ. Ratio titij scripta fuit in libꝛo datũ rõnũ cuz die ꝛ cõsule: ꝛ mõ sine die potero petere vt dies ꝛ cõsul mihi edatur.

p Retoꝛ. Duo ponit. primo mõ queritur si argentarius petat a scolari sibi edi instr̃m: an scolaris teneatur edere argentario. ꝛ rñ. ꝙ nõ. nec ipsi argentario nec heredi eius. hec vera sunt nisi aliq̃ sit iusta cã p̃pter quaz edi debeat ipsi argentario vel heredi eius. Scõo queritur an argentarius teneatur edere scolari iterũ si edidit semel. ꝛ respondetur ꝙ nõ. nisi sint alique iuste cause q̃ in. l. se. nũerãtur. ꝛ hoc verbo iterũ significatur hoc casu q̃ntũ erit opus.

v Bi. Nisi argentari⁹ edat rõnes punitur: si faciat dolo malo nam duobus modis quis dolo nõ exibz

i Sautẽ. Volebã vendicare p̃diũ a titio. ipse autẽ titius dicebat ꝙ nõ erat meũ: qz nõ solui p̃ciũ. ego aũt me soluisse p̃ciũ dicebã: ꝛ volebã ostendere libꝛum argentarij mei qui soluit vẽditoꝛi: ipse argẽtarius noluit mihi ostendere libꝛũ rõnũ: cũ iudex argentarij mei q̃ soluerat p̃cepit vt ostẽdẽt. vnde amisi cãm p̃pter hoc tenebitur mihi quidẽ argentari⁹ ad interesse. ſ. quãtũ interfuit mea quãdo petij exhibitionẽ rõnuz: nõ aũt aliud tp̃s inspicimus.

q Cedam. Si volo petere rõnes a p̃curatoꝛe meo petã actione mandati. Item si volo petere a tutoꝛe actiõe tutele petã. Nihil: planũ est qõ hic dicit.

i Sautē. Argentarius legauit libr̄ū rōnuz suarū titio: nunq̄d tenebitur titius legatari⁹ edere, ꝛ rñ. ꝙ nō sed heres tenetur si habet, vel si fuit ei denunciatuz vt non solueret titio: vel tenet̄ titius si heres in dolo non fuerit cū cā cognita legatarijs edere.

n Cimmularios. Dicitur hic ꝙ nūmularij tenent̄ edere rōnes: ꝛ reddit rōnē ſra: qz ꝛc. verūtamē debz iurare de calūnia ille q̄ petit exhiberi quo p̄stito cuilibz petenti

a Argentari⁹. Dictū est supra in mul ti eduntur. tis locis ꝙ ar. cogitur edere rōnes. hoc est verum siue litiget̄ cōtra eū siue cōtra aliū. ꝛ est rō. qz ꝛc.

e Di. Hic dicit ꝙ rōnes cū die ꝛ cōsule edi debent. aliter em̄ intelligi nō possunt: ſz vniuersitas. i. liber rōnum ipsaz nō editur. sed id tm̄ qđ est necessarium.

c Cum aūt. Petij mihi edi rōnes ab ar. meo dū cōuenirer ab aliquo: vel cū ego aliū cōuenirē: ꝛ tūc ar. nō edidit ideoq; fui cōdēnat⁹: vt puta qz cōtinebat in instr̄o rōnū ꝙ mutuaui. ꝛ. titio: ꝛ cū cōuenirē titiū ar. nō exhibuit libr̄ū rōnū. vñ pdidi cām. istud refert̄ ad id qđ dico. s. causam meaz pdidi. exemplū illius dicti. vel fui cōdēnatus. Exēplū est tale vt puta: qz scriptū erat in libro rōnuz ar. ꝙ soluerā credituri meo. ipse aūt creditor b̄ negabat: ꝛ cū ar. non exhiberit libr̄uz fui cōdēnatus illi creditori meo in quo cōtinebat̄ ꝙ soluerā. tenetur quidē ar. ad nitereſſe meum.

ſ Ed huic casui sic opponitur immo videt̄ ꝙ ar. non tenet̄. nā aut ꝓbauit ꝛ iputabit̄ mihi: aut iudex ñ admisit ꝓbōnes meas ꝛ iputabitur ei. aut nō possum ꝓbare cōtra ar. ꝛ sic potui tūc. ꝛ sic iputet̄ mihi si nō ꝓbauit cuz potui. ad qđ dicit iurisco. ꝙ bene potuit esse ꝙ tūc nō potui ꝓbare. sed nūc possum ꝓbare. pone nūc habeo instr̄m vel testes: vel editū mihi instr̄m rōnum: q̄ oīa tūc nō habebam. ꝛ ad b̄ inducit vnū sil̄e: ecce instr̄m quo titius erat mihi obligatus. vel si arripuisti vel in aquā ꝓiecisti: egi cōtra titium debitorē meū: ꝛ ꝓbare nō potui ꝙ habere ꝓbationes aliquas: nūc ago cōtra te ꝛ habeo ꝓbationes q̄bus in p̄ncipali negotio vti potuissem si tūc habuissem: vñ pōt b̄ esse.

e Exempla. Instr̄a edebant̄ sine die ꝛ cōsule. sed q̄ro an ille q̄ edit debeat subscribere vt cōfiteat̄ se edidisse. ꝛ respondetur ꝙ non.

f Emine. Hic dr̄ ꝙ femia nō pōt esse argentaria.

b Ec actio. Dicit̄ hic ꝙ hec actio est in factū q̄ cōpetit cōtra ar. nō edentē ꝛ non datur post annū: nec in heredē ar. datur: sed heredi eius cuius interest datur.

De pactis. Rub.

b Vius. Pretor in huius edicti p̄ncipio laudat edictū istud. scdo dicit vñ dicit̄. tertio quid sit pactum.

c Conuentionis. Hic dicit ꝙ nomē cōuentio gñale est ad oē pactū. nā oē pactū est cōuentio: ꝛ cōuētio est genus ꝛ ad oīa pacta ptinet verbū cōuētionis. nā ꝛ in vnū cōueniūt q̄ cōtrahūt sicut scolares in scolis.

s Ed cōuētionū. Cōuētiones q̄dā remanēt in suo noīe vt vocent̄ cōuētiones: nec trāseunt in aliud nomē ꝛ remanent in suo noīe ꝓpio cōtractus: ꝛ iō cōuētiones vocātur. alie vero transeunt ꝛ ob hoc nomen generale exuunt ꝛ nomē spāle assumūt: vt emptio ꝛ venditio. vt hic dicit.

l Habeo. Dicit̄ hec. l. vt facias talē diuisionē ꝙ q̄daz sunt pacta inter absentes ꝛ quedā inter p̄sentes. ꝛ ꝺ primo dicit in p̄ncipio hui⁹. l. ꝛ de scdo nihil ampli⁹ dicit qz de hac cōstat. Itē q̄dā sunt exp̄essa: ꝛ de hoc similit̄ nihil dicit: qz indubitatū est: ꝛ alia fiūt tacite. ꝛ de hoc dicere intendit ꝛ de tacito pacto ponit iurisco. q̄tuor exēpla. primū si reddo tibi cautiōz debiti videor tibi remisisse debitū sed si reddo tibi pign⁹ nō videor remisisse debitum: nec liberaris ꝓpt̄ b̄: imo debeo pecuniā petere si nōdū soluisti.

§ Itē qz. Scōm exēplū ꝺ tacito pacto: qz si cōduco hospitiuz q̄q̄d ibi deferā est dño dom⁹ obligatū locatori tacite

§. Tertiū exēplū est vt ecce cōtraxi mr̄imoniū cū muliere: stipulatus fui dotē si petā ante nup. nō possum: qz video: stipulatus tacite si mr̄imoniū seq̄tur. vñ mr̄imonio nō secuto euanescit stipulatio. Idez. hic ponit quartū exemplū ꝺ tacito pacto. pone. x. tibi mutuaui ꝛ inter me ꝛ te cōueni ante cōtractū ꝙ nō possem petere illa. x. q̄diu mihi solueres vsuras: postea stipulat⁹ sum pure vt non repetam sortem: dicitur hic ꝙ nihilominus illa conditio q̄diu vsuras ꝛc. videtur tacite repetita.

c Conuentionū. Dictū est supra de duplici diuisione pactoꝝ: qz alia sunt tacita alia sunt exp̄ssa. Itē alia inter p̄ntes alia inter absentes. hic aūt ponit aliā diuisioez qz alia sūt publica vt iduție ꝛ federa amicicie ꝛ treuge iter aliquos duos: alia p̄uata. ſz p̄uata aut ex ipso iure ciuili introducunt̄. vt illa q̄. l. cōfirmātur. aut ex iure gentiū itroducunt̄ tm̄ auxilio. l. pariūt actionē. ꝛ hoc ē qđ dicit. ꝛ iō interdū ꝛc. Itē iur̄ gentiū cōuētiones sunt quaꝝ altera parit exceptionē: de qua nihil hic dicit. altera vero parit actōnē ꝛ nō vocatur cōuētio ſz in suo ꝓp̄rio noīe ſpāli remanet vt emptio: ꝛ alia q̄ hic ponunt̄: q̄dam aūt sunt q̄ nō transeunt in ſpāle nomē cōtract⁹: sed remanēt in generali noīe vt vocent̄ cōuētio. vt ecce dedi tibi aliq̄d vt aliq̄d mihi dares sed si dedi ꝛ nō das: teneris actōne p̄scrip. verbis. vel si dedi tibi aliq̄d vt aliq̄d facias. his em̄ casibus actio p̄scrip. ver. oritur. Itē si dedi tibi stichum vt pāphilū manumittas ꝛ manumisisti si stich⁹ a te euicatur. habes ac. p̄scri. ver. nō aūt necesse est reuerti ad actiōz in factū informandū a p̄tore. qđ dicit quidā iurisco. sed male dixit. Si ꝓmisi tibi. x. ne mihi iniuriā facias: nunq̄d q̄dē teneo: tibi. ꝛ rñ. ꝙ non.

ſ Ed cum. Conuenit inter me ꝛ te ꝙ pmutarem⁹ codices nr̄os adinuicē ꝛ ego anteq̄ darē meū: volo agere aduersus te vt tuū mihi des: nunq̄d possum. ꝛ rñ. ꝙ non qz fuit nuda pactio q̄ actionē nō parit sed exceptōez. ꝛ est i hoc casu ver. ꝙ nō parit actionē: nec in cōtractu pmutationis: nec vllo alio cōtractu. sed dñs. Ꝺ. aliter casuz hui⁹. ſ. ponit. dixit em̄ ꝙ credebat aliq̄s se mihi teneri cū non tenētur: ꝛ pmisit ex ea cā ꝛ nō suberat hoc casu nō valet pmissio. sed p̄ima verior est.

q Clinimo. Pone vendidi ego libr̄ū ꝛ incōtinēti paciscor vt romaz vadas. existo em̄ nudo pacto oritur actio p̄scrip. ver. imo plus operatur. ſz informat actionē vterē ex vendito vt possit agi contra te vt romā vadas. ſz rñ. ꝙ talis actio nō est nuda imo vestita vicinitate cōtractus sed si esset nuda vt qz facta esset ex interuallo modo parez actionē. sed expone parit reo ſz.

a Didit aūt ei quod dicit ꝙ nuda pactio ex interuallo facta ñ parit actionē ſz exceptionē readduxit tria exēpla. p̄imū certū est ꝙ mulieri ꝺz ꝺos reddi ānua bima trima die. vñ si pacta fuit mulier cuz viro vt ꝺos p̄ius vel statim restituat̄ ꝛ nō valet pactū.

ſ Ecūdū exempluz est. bene scis ꝙ tutor tenetur aliqñ ad pupillares vsuras: aliqñ ad centesimas. pone ergo ꝙ tutor cōuenit ex interuallo vsuras p̄stare pupillo nūq̄d valet pactū. rñ. ꝙ nō. tertiū exemplū pone pact⁹ fui tecū vt romā vadas: ꝛ hoc ex interuallo cū tibi aliq̄d venderez nō valet tale pactū: pnta vt actiōz pariat sed exceptionez ꝛ nō fuit de substātia p̄rioris cōtract⁹. ꝛ hoc subiecit adeo

a Deo. Cēdidi tibi libr̄ū ꝓ. x. nec dedisti autem. mihi. x. nec ego tibi libr̄ū: nunq̄d possum⁹ nudo ꝺsensu recedere a cōtractu. ꝛ rñ. ꝙ possum⁹ in totum. ꝛ valet pactū tale: ergo si in totū recedere possum⁹ ꝛ in partem. vt si vendidi tibi ꝓ. x. possum⁹ conuenire in idē ꝓ octo vl̄ ꝓ sex Itē etiā pone vendidi tibi codicez ꝛ possumus conuenire codicē esse tm̄ vēditum: valent talia pacta ꝛ reuocatur contractus tot⁹ subiecit tm̄ vnū in quo non reuocat̄ contractus totus. vt ecce vendidi tibi libr̄ū: ꝛ tu duob⁹ heredib⁹ decessisti relictis: et cū vno herede paciscar: ꝛ cū alio non: dicitur hic ꝙ non reuocatur totus contractus: sed pars tm̄.

p Retor ait. Dictū est, s, eo, ti, ꝙ q̄dam pacta valent

de quib⁹ pactis intelligat hic dicit.nã illa pacta sunt fuã/da q̃ nõ sunt dolo neq̃ cõtra legẽ neq̃ cõtra edictũ p̃ncipum facta.

p Ctorũ. Hic dicit q̃ quedã pacta sunt in rẽ t gñaliter cõcepta:vt si paciscar q̃ nõ petã.nã tale pactũ reo t fideiussori ꝓdest.q̃dam sunt in certã psonã:vt si paciscar nec titio petã:vtrũ sit pactũ psonale aut gñale ex verbis i pacto appositis cognoscere potes cũ psona pacto inserta nõ semp faciat pactũ psonale. ¶ Dolo malo. Jste.§.ꝓtinuat ad supiora sic:dictũ est.e.l.§.ꝓtor ait.q̃ pacta seruãda sunt q̃ nõ fuũt dolo.sed q̃d si fiant dolo:dicit iste.§.t quidẽ: si fit pactũ dolo nõ seruat;t fit pactũ dolo malo.vt ecce induxisti me dolo vt fundũ venderẽ;t hoc dolo malo q̃ de pacto fraudulento.t de hoc nihil dicit ꝓtor:sed iurisco.dicit q̃ aliõ est iniquũ.vt ecce feci tibi pactũ de nõ petendo postea volo fraude te inducere ad hoc vt facias mihi pactum de petendo:t vt liceat mihi petere:iniquũ quidẽ peto t pactum supuacuũ.vt ecce induxisti me dolo vt remitterem:remisi:t sic nõ valz pactũ. Si volo laborare vt facias mihi pactuz de petendo.l.vt liceret mihi petere nõ est necesse.

q Quod fere. Jnuenit in prima parte instrumenti q̃ meus spopondit titio.x.ad interrogationẽ titij:t nõ erant stipulati.q: tũc tpis fuerũt absentes.t ideo dubitat aliter nõ dubitat.vt insti.de inuti.stip.§.sed scriptura.t õ fideius.§.fi.ꝑ sumitur quidẽ intercessisse stipulatio: nisi contrarium probetur.

s Jpaciscar. Tu mihi cõdẽnatus fuisti vel domum meã cõbussisti:remitto p pactũ vt nõ tenearis:bñ vz pactũ

s Jpaciscar. Tibi nouũ opus nũciaui ne edificares si postea q̃ denũciaui tibi:remisi:siq̃dẽ in publico:et tu postea edificabas:nõ valet pactio nec remissio.si autem in priuato valet pactũ.idẽ in alijs q: si paciscar vt furti nõ tenearis:siquidẽ de iam facto valet:aliter non.

s Ed t si q̃s. Apud te rem meã deposui in qua re tu dolũ cõmisisti:pactus fui tecũ vt de illo dolo non tenearis:valet pactum.

g Eneraliter. Hic dicit q̃ q̃ pactũ est cõtra ius non põt aliquo mõ cõfirmari:nec valet stipulatio sup eo facta. vt in p̃in.l.se.q̃ cõtinuat cũ ista:si ante aditã hereditatem pactus essem cũ creditoribꝰ vt partẽ tm̃ ꝓstarem:valet quidem tale pactum. Sed pone q̃ seruũ meum sub cõditiõe heredẽ institui q̃ pactus fuit cõditione pendente vt partez tm̃ ꝓstaret.t videt q̃ pactũ nõ valeat de rigore iuris cũ alterius cõditionis inueniat tpe existent] conditionis.q: inuenitur liber:sed de equitate valet.vt.j.e.§. ¶ Jtẽ ꝓbat t adducit duo exẽpla.nã si extraneꝰ me filiũfa.heredem instituat t paciscar cũ creditoribꝰ hereditarijs de parte soluenda:postea emãcipatꝰ adeã hereditatẽ:valet pactũ q̃tum ad hereditatẽ vt mihi pariat exceptionẽ doli. ¶ Jdem est si ante mortẽ p̃is mei pactꝰ fui cũ creditoribꝰ p̃is mei vt partẽ soluerẽ:valet pactũ t parit mihi doli exceptiõz. Jdẽ est ergo in seruo.vt in hoc.§.sz si.qui cõtinuat cũ isto.

m Arcellus. Si filiũ instituã vl seruũ pure:si paciscar cum creditoribus valet pactũ. §. Jdẽ ꝓbat. Cum plures essent creditores in hereditate quorundã mãdato hereditatẽ adiui:si alij q̃ nõ mãdauerũt me inquietãt:habeo actionẽ mãdati cõtra illũ q̃ mandauit. Hodie. Dictũ est.s̃.p̃ri.vtrũ pacta heredibus p̃ficiant. hic autẽ vult dicere an talia pacta noceãt alijs creditoribꝰ.t quidem si oẽs cõsentiunt oibus nocet.si vero dissentiunt:q: quidam vult remittere.c.alter vero.l.voluntatẽ illi⁹ q̃ plus vult remittere seq̃mur.nã illa maior pars dicit.vt in.l.seq.q̃ continuatur cũ ista.t plana est

s Jplures. Dictũ est.s̃.q̃ maior est pars creditoris ꝓ mõ debiti.hic aũt dicit qliter:t vtrũ plures vnius loco accipiant:t dicit q̃ si duo sunt argentarij vel rei stipulandi habent loco vni⁹. §. Jtẽ dicit q̃ si pupillus sit creditor alicui⁹:qui pupill⁹ hẽat tutores plures:isti tutores sũt loco vni⁹. §. Jdẽ est cõtra q̃n plures pupilli creditores sũt alicuius in eodẽ debito vnũ tutorẽ habẽt.nam loco vnius habetur tutor.t est ratio in ista. ¶ Jtez dicit q̃ si q̃s est creditor q̃ hẽat plures actiones:q̃ ille habet loco nõ vni⁹ :sz pluriũ ¶ Jtẽ dicit.pone debebat mihi titius ex vna parte x.t ex alia.xij.t ex alia.xx.nunq̃d coaceruabunt oes iste sume mee vt sic tibi ꝓferar.t rñ.q̃ sic.t põt in summa vsura computari.

r Scriptũ. Dictũ est.s̃.de creditoribꝰ p̃sentibus q̃ paciscunt vt quota parte debiti sint cõtenti.hic aũt dicit q̃dam absentes t q̃dam p̃sentes sunt.t dicit q̃ si p̃ntes paciscantur vt sint certa parte cõtẽti q̃ absentes teneãtur sequi exẽplũ istoz p̃sentiũ:etiã si sint illi absentes priuilegiati.t sic p̃iudicet absentibꝰ p p̃sentes.hec vera sunt nisi habeant absentes tacitas ypothecas.

s Jpacto. Cũ tibi.x.deberẽ:fecisti mihi pactũ de nõ petẽdo.t ꝓmisisti mihi penã si ãmodo me cõuenires nũc tu cõuenis me.dicit q̃ possuz te exceptõe pacti submonere.vel si volo possuz petere penã.finaliter exceptiõe pacti debeo me liberare:t te a pena que cõmissa sit.

p Erũq̃. Qz crederet aliq̃s q̃ sp pactũ gñaret pacti exceptionẽ directã qõ nõ est verũ.qz doli aliq̃n gñat exceptõz.vñ iurisco.hũc.§.h ponit:t eius casus est talis.ego erã debitor tuus in.x.tu fecisti cũ ꝓcuratore meo pactuz vt a me ñ peteres.dr hic q̃ mihi doli exceptio acq̃rit p ꝓcuratorẽ istũ.nã posset iste ꝓcurator me⁹ facere pactũ de nõ petendo a debitore meo t nihil dño nocet nisi i trib⁹ casib⁹.si ei mãdauit:vel si habet liberã admistrationẽ:vel si est ꝓcurator in rẽ suã.sed si dedi eũ agendũ tm̃:si faciat pactũ dño nõ nocet.t hoc vsq̃ ad.§. Jtẽ ma. Exinde dicit q̃ si magister paciscat q̃ ceteris de societate ꝓdest:t nocet. Jtez pactũ tutoris pupillo ꝓdest:sed nõ nocet.

s Jcũ. Titius me heredẽ instituit:t illã hereditatẽ tibi vendidi.tu fecisti creditoribꝰ illi⁹ hereditatis pactũ de nõ petendo:puta scio.volo.s.ego venditor hereditatis illũ debitorẽ hereditariũ q̃uenire:nunq̃d possuz: queritt rñ.q̃ nõ.qz repellet me exceptiõe pacti.nãt si tu ageres anteq̃ pactũ de nõ petẽdo faceres:nõ possz te excep. repellere. Scdo dicit: pone iussi vel mandaui tibi ne quendam meũ seruũ vẽderes:tuq̃ illum seruũ scio vendidisti; postea displicuit scio talis emptio:t mihi displicuit.vñ dixi scio q̃ tibi illũ seruũ redderet;nũq̃d poteris ꝓ pcio aduersus scitũ agere.t rñ.q̃ non.qz te repellet exceptione.

s Jtibi. Mutuaui tibi.x.t pactus fui vt.xx.reddẽs dicit hic q̃ tm̃ in.x.teneris.§. Quedã. Tu tenebaris mihi actione furti vel iniurie:feci tibi pactũ ne agerẽ iniuriarum vel furti ꝓ pactũ:t tollit actio q̃ mihi cõpetebat. ¶ De pignore. Mutuaui tibi.x.ꝓpter qõ mihi pignus dedisti aliqõ dr hic nascit mihi actio ypothecaria etiam si nõ tradidisti.vnde si facio tibi pactũ postea de nõ petẽdo tollitur ypothecaria actio per exceptionẽ. ¶ Si q̃s. Feci sti mihi pactũ psonale nõ ꝓderit q̃dem illud heredi meo.

s Jpactus. Pactus fui tecũ ne a me peteres nec a titio nec a filia.istud vero pactũ titio nõ ꝓderit: nec filie ꝓderit etiã si succedant mihi. ¶ Pactũ. Tu possidebas rem quã poteras vendicare:t feci tibi pactũ de nõ petendo illã rẽ postea vendidisti illã rẽ titio vel donasti: volo nunc illã rẽ a titio vendicare vel titiũ cõuenire:nunq̃d possum.rñ.q̃ nõ.qz remouebis me exceptõne.nam pactũ tuuz illi donatario ꝓdest vel emptori:hoc verum est:etiã si ẽ pactũ psonale. ¶ Cũ possessor. Titius te instituit heredẽ:ego autẽ credens illã heredi.ad me pertinere:cũ non pertinez accepi illã hereditatẽ t feci pactũ cũ creditoribꝰ hereditatis. vt a me nõ peterent.vel cũ creditoribꝰ vt ab eis nõ peterez si postea euincas a me tibi pactũ meũ nõ nocebit nec ꝓderit. ¶ Si filius. Hic dicit q̃ si filius vel seruꝰ paciscatur ne a pr̃e vel dño petat:q̃ acq̃ritur p̃i vel dño exceptio.nã illi qui bona fide seruiunt possunt bonefidei possi. pacti exceptione acquirere. ¶ Jtem si. Supiora habẽt quando filius pactus est ne a pr̃e petatur.si vero filius paciscat ne a se filio petatur:ipsi filio t p̃i ꝓderit:si pater cõueniatur de peculio tt.nã t viuo filio ꝓdest heredi p̃is post mortez si

lij nō ꝓdest. ¶ Nō si seruus. Dictū est.s. de liberis q̄ paciscunt: nunc de seruis qui seru⁹ si paciscat ne a se seruo petatur: si in iure vt verba ad ius referant nō valet pactus. sz si seruus realiter paciscat acquirit tūc exceptio ꝓscript. si in psonā pactū cōferat: vel dic in vtroq; casu dari excepti. doli nō pacti: & acquirit dño exceptio doli. ¶ Nos. aūt. Dictū est qñ seruus vel filius paciscat: nūc aūt dicit qñ pr̄ vel dñs. & dicit ꝙ si paciscor ne a filio meo petat: istud pactum filio meo nō ꝓdest quo ad pacti excep. sed exceptio doli datur filio. vt. ff. iulian⁹ scribit tē. q̄ cōtinuat cuz isto & etiā mihi pr̄i ꝓdest pactū nisi hoc agā vt ꝓsit mihi pr̄i qō feci: nec ꝙ filio petatur: cū ipsi filio nō ꝓsit. ¶ Filiafa. Dictus est s. primo qñ pater vel dñs pactus fuit. hic aūt qñ filia paciscatur dicit. & casus est talis: berta maritauit se titio & fecit pactū cū titio ꝙ nō ageret de dote eo tpe quo ei esset actio de dote cōpetitura. vl dic ꝙ erat sui iuris eo tpe quo paciscebatur an valeat pactū queri. rñ. ꝙ valet ¶ Idē dico si mihi filiofa. aliq̄d sit legatū sub conditōne & paciscor ne illud legatū petā aduenīente cōditione si fuero mei iuris. nā de hoc valet pactū. ¶ In his. Dictū est. s. qñ alicui actio singulariter cōpetit: vel aliqs singulariter teneat. hic aūt dicit qñ duob⁹ insolidū cōpetit actio. & de hoc nō dicit in. l. ista sed se. dicit. ff. si vnus. in prin. Itē dicit etiā q̄ndo duo insolidū teneant. & de hoc dicit hic. ꝓtra qō ponit talē casum de bebā tibi decē ꝓ quib⁹ titius apud te fideiussit ꝓ me: feci sti mihi pactū de nō petendo: dicit hic ꝙ ꝓderit titio fideiussori. q: interest mea titiuz liberari: nisi aliud inter me & te agatur: tūc em fideiussori nō ꝓdest. ¶ Fideiussoris. l. se. q̄ cōtinuat cū ista dicit. ꝙ si titius fideiussor pactuz faciat de nō petēdo ꝙ illud pactū mihi reo nō ꝓdest. nā & si habuisses alios cōfideiussores nō ꝓdesset. q: nō interest titij fideiussoris ꝙ nō petat a cōfideiuss. vel a reo. ¶ Ēt alio. Hic ponit casus ita ꝙ si reus principalis liberet & fideiuss. ab eo datus. q: principaliter intererat rei fideiussorē liberari & ꝓ hoc hic. ff. vel iunge eū supiori: & tūc expone vt in apparatu &c. ¶ Sed si fideiussor. Fideiussi ꝓ ꝓcuratore meo postea factū ē pactū de nō petēdo: an ꝓsit ꝓcuratori meo q̄ritur. & rñ. ꝙ sic. q: iste ꝓcu. loco fideiuss. est. idē si sint duo rei stipulandi: vel ꝓmittendi si vni fiat ꝓderit fideiussori dato si alij. s. reo ꝓmittendi vel stipu. & ver⁹ ꝙ pactū vni⁹ alteri nocet & ꝓdest. ¶ Personale. Feci pactū vt a me nō petat & nō ꝓderit istō pactū fideiussori meo vt hic. & s. l. in his. ¶ Sz q̄ vis. Dictū est. s. e. l. fideiussoris. ꝙ pactū fideiussoris nō ꝓdest reo nec fideiussori. nūc dicit ꝙ illa ꝛa sūt nisi agat exp̄ssim vt ꝓsit: tūc em cōfideiussori & reo ꝓderit solūmō quo ad except. doli. & hoc dicit cū. l. se. que cōtinuatur cum ista.

ſ ¶ Ivnus. Dictū est. s. l. & hr̄di. de duabus diuisionibus & ff. in his. dictū est de vna. s. qñ plures sunt obligati simul an ꝓsit alteri cōreo pactū alterius de non petendo. nūc autez: et qñ plurib⁹ insoliduz teneat aliqs: & an noceat pactū vnius rei credēdi alteri reo credēdi. & est casus talis: pone duo sunt ar. vel duo rei stip. vn⁹ ex creditoribus fecit pactū de nō petēdo: nunq̄d nocet alij. & rñ. ꝙ nocere non pōt. q̄uis q̄libet insolidū possit petere. Itēvnus de ar. & ō reis renouare nō pōt. sed vni reo cre. vel ar. recte soluit. naz et si filius fa. nō pōt nouare: lz possit solui filiofa. ¶ Si cū. Creditor me⁹ fecit mihi pactū ꝙ a me nō petet vsq; ad annū. dr̄ hic ꝙ tale pactū mihi & fideiuss. meo ꝓdest ad annū: sed vltra annū nec fideiussori nec mihi ꝓdest. ¶ Quod. Debebā tibi. x. ꝓ quib⁹ titius fideiussit: cōuenim⁹ inter me & te ꝙ tu faceres pactū de nō petendo tm̄ titio fideicō. i. fecisti pactū tm̄ fideiuss. & nō mihi: nunq̄d valeat pactū tale q̄rit. & respōdet ꝙ bene vz. & est rō: q: video: mihi acq̄rere exceptionē: lz quidā iur. cōtradixerunt: & male. ¶ Pactus. Feci pactū de nō petēdo cū mihi deberes. x. postea fecisti mihi pactū vt liceret mihi petere. dicit hic ꝙ ita erit ꝓcedenduz q: agā pristina actione. & si tu obijcias mihi except. pacti de nō petendo: ego aūt replicabo: q: fecisti mihi pactū de pe-

tendo. primū dictū. ff. & potero etiā agere cōtra fideiuss. q: pactū de nō petendo nō ꝓdest eis vt. s. eodē dictū est. naz prius pactum non tollitur ipso iure sed ꝓ exceptionez. hec aūt vera sunt in pacto: sec⁹ in stipl'atione. nā stipulatio tollitur ꝓ stipl'atione. vt ecce tenebaris mihi ad. x. ex stip. stipulatus fui illa. x. a te vel ab alio aio nouādi tollitur quidem prima stipulatio ꝓ scōdam stipu. vt dictū est. & rō: q: in pactis versatur ius naturale qō est imutabile: in stipulatiōe ꝝ sat ius ciuile qō tollit ꝓ aliud ius ciuile: vl dic vt ibi no. vel dic ꝙ ꝓ bō pactū de petendo nō agit inter cōtrahētes vt aliud pactū tollat: sed vt replicatiōez inducat sine naturalē obligationē. ff. m bul. ¶ Sed si pactū. Tenebaris mihi actiōe iniuriarū: feci tibi pactū ne agā iniuriaz si postea paciscamur vt liceat mihi agere: nō nascit mihi actio. q: nō valet posterius pactū. q: hoc facere non possumus. & est rō: q: ex pacto actio iniuriarū nō nascitur. ¶ Idem. Vendidi tibi fundū ꝓ. x. re integra. i. anteq̄ ego tibi traderē fundū: vel tu mihi p̄ciū. i. x. & sic pacti sum⁹ de non petēdo postea. et sic discessim⁹. dicit hic ꝙ si postea paciscamur de petendo vt agam⁹ adinuicē. i. vt ego p̄ciū peterē & tu fundū ꝙ ꝓma obligatio nō resuscitaret: sed nou⁹ q̄si cōtract⁹ fit. q. d. istō posterius pactū de petēdo nō resuscitat prioreꝫ obligatōez facta de fundo vendendo: sed ꝓficit ad nouū contractū. i. ad nouā venditionē. ¶ Quod si. Vendidi tibi ꝓ. x. fundum vt dixi. postea feci tibi pactū de nō petendo nisi. viij. vel. v. postea cōuenim⁹ vt petam integra. x. dicit hic ꝙ prim⁹ contractus valet nihilomin⁹. & istud vltimū pactū renouat porem cōtractū. i. nouā formā edicit. ¶ Quod in spē. Scire debes ꝙ fm iura ista dos mulieri reddi debz annua bima trima die. Vende pone ꝙ berta cū viro suo fecit pactuz vt statim sibi dos reddat: postea fecit pactū cū viro vt reddatur ānua bima trima die: valet istud pactum vltimū: & dos reddi debet ānua bima trima die. q: posteri⁹ pactū primū reuocat. ¶ Illud. Deposui apud te aliq̄d: & pacti sumus vt nō tenearis de dolo futuro: nō valet pactū. sz si paciscor tecū ne agā de positi: valet pactū. nā videor paciscī vi pacti ne agā de dolo futuro. ¶ Pacta. Hic dicit ꝙ pacta turpia nō valēt. nā nō possum paciscī ne agā ꝓ futura iniuria vel furto paciscī: sed facta iniuria vel furto paciscī possum⁹ ne agam. q: quaten⁹ pactū alicuius priuati cām siue vtilitatē pub. cōtingit: nec nocet nec ꝓdest factū. q: videt ꝓtra reipub. vtilitatē: quando de futuro flagitio paciscūtur: ne q̄s teneret expedit em̄ tē. cū etiā ꝓ hoc hoies ad delinquē dū etiā in re aliena inuitarētur. nā cōuentio facta in vna re nō debet nocere in alia: vel nō dz nocere alij ꝓsone. ¶ Sz cum. Debebas mihi. x. feci tibi pactū ne petaz. xx. vel mihi xx. deberes: feci tibi pactū ne petā. x. vz q̄dē pactū: in vtroq; casu in. x. & alia. x. petā. ¶ Sed si stipulatus. Promisisti mihi alternatiue. x. aut stichū: & postea feci tibi pactū ne x. petā: nō potero agere nec ꝓ. x. nec pro sticho. nā in vtroq; mihi p̄eudico nisi aliud inter nos agatur.

s ¶ Homiez. Promisisti mihi hoiez i genere: postea facio tibi pactū de nō petendo stichū: puta nō potero āmodo petere stichū: sed aliū bene petā & bene petē posi ¶ Item si pactus. Supra dictū est qñ aliq̄ de sum. re aliq̄ singulari paciscunt. nūc aūt dicit qñ de vniuersitate: & est casus talis. tu possidebas quādā hereditatē ꝓ qua egi aduersus te petitiōe here. & tandē tibi feci pactum de nō petēdo: vel egi aduersus te ꝓ naui & tandem feci pactū de nō petendo: si postea aliq̄ rem singularē illius hereditatis: vel petā vsufructū cālem dicēs mihi deberi: deneget mihi actio. vel dic si petā postes singulares nauis repelles me exceptione pacti facti de nō petendo. His enim tribus casibus ego repellar a te exceptōe pacti facti. ¶ Si acceptilatio. Dicit hic ꝙ acceptilatio sz inutilis puta qñ inter partes agitur de aliquo cōtractu tollendo alio ꝙ stipulatione per acceptilationem.

s ¶ Eruus. Titius me instituit heredē in quadā here. in qua erat quidā seruus q̄ mihi heredi futuro stipu

latus fuit: an valeat tale pactū q̄ritur. ꝛ rñ. aut exp̄ssit p̄o-
p̄ríū nomē mei heredis futuri: quo casu nō valet pactū: aut
nō exp̄ssit nomē meū ꝓpium: ꝛ tunc valet.

c Contra. Pupillus fecit debitoꝛi suo pactū de non
petēdo sine tutoꝛis auc̄te: an valeat pactū queritur.
ꝛ rñ. q̄ nō. nā pupillus nō pōt facere pactū de nō petendo
sed si creditoꝛ fecit pactū de nō petēdo ipsi pupillo: nunq̄d
valeat. ꝛ rñ. q̄ sic. ꝛ est rō in lr̄a. ¶ Si curatoꝛ. Hic dicitur
q̄ si curatoꝛ furiosi l̄ꝑdigi faciat pactū ne petat̄ ab ipso fu-
rioso vel ꝑdigo q̄ valz tale pactū: ſz si ꝑdigus vel furiosus
paciscat̄ ne ipe petat tale pactū nō vz. ¶ Si filiꝰ. Hic di
citur q̄ si filius vel seruꝰ paciscat̄: ne ꝛ ipse filius vl̄ seruus
petāt a debitoꝛe peculiari: q̄ tale pactū nō valet. ¶ Sed
pone q̄ ipse fecit pactum ne ipse filius petat: nec etiam pa
ter: nunq̄d valet pactū. et q̄dā distinxerūt an filius vl̄ ser
uus liberā peculij admīstratio. hēant: ꝛ ꝺ casu valz pactuz
nec p̄ri vl̄ dño p̄iudicat̄. sed hec distinctio reꝓbat̄: ꝛ alit
distinguit̄: q̄ aut fit pactū ꝛ in p̄iudiciū patris: vt q̄ fac̄ aio
donandi. ꝛ hoc modo valet pactū: aut nō facit aio donan-
di: ꝛ tūc q̄ ipsi non p̄eiudicatur: valet pactum.

s Jaut̄. Dictū est. s̄. l. p̄ri. §. si filius. q̄n seruus vl̄ fi
lius de pecunia paciscunt̄. hic aūt dicit̄ q̄n seruꝰ pa-
ciscitur de pecunia dñica. ꝛ casus q̄ hic ponitur est talis: ser
uus meus mutuis pecunijs ꝓpositus meam mutuā pecu-
niā mutuabat ꝛ aliq̄ꝺ pactū in mutuo cōtractus apposuit
puta sup vsuris: nunq̄d valet tale pactū. ꝛ rñ. q̄ valet. nam
seruus pōt ab initio paciscī in dñi p̄iudiciuz q̄uis ex inter-
uallo non possit.

i Apsonā. Jd qꝺ mihi titius debebat a seruo stipu
latus fui aio nouandi: mō nihilomin⁹ peto a titio: an
possit titius me creditoꝛē remouere a petitione q̄ritur distī-
guitur. ꝛ rñ. q̄ si seruus tuus se voluit obligare vt tu dñs
teneaꝛis: ꝛ hoc fecit iuste. q̄ in tanto debitoꝛ erat ex cā pe-
culij. hoc aūt tu dñs serui teneberis: ꝛ titius p̄imus libera
bitur. si vero seruus tu⁹ fideiussit nō liberat̄ titius p̄imus
creditoꝛ. ¶ Si sub cōditione. Titius debebat mihi. x. pu
re: ꝛ illa. x. stipulatus fui a te aio nouandi ꝛ sub cōditione
distinguitur hic an existat conditio vel nō. nam si conditio
nō existit a p̄imo debitoꝛe. i. a titio si nō existat: a te petam

p Paciſci. Vendidi tibi equū ꝛ pactus fui tecū ne ꝺ vi
cijs istius equi teneꝛer: an valeat pactuz queriť. ꝛ re
spondetur q̄ pactum bene valet.

q Quod dictū. Dictū est. s̄. e. ꝛ heredi. §. fi. q̄ pactum
rei fideiussoꝛi ꝑdest: ꝛ hoc idē dicit hic: q̄ pactuz rei
ꝑdest fideiussoꝛi. i. ꝛ reddit hec lex rōnem quare ꝑdest fide-
iussoꝛi pactū rei: q̄ fideiussoꝛ posset cōuenire reū actiōe mā
dati: si tñ aliq̄s fideiussit aio donandi: hoc casu pactum rei
non ꝑderit fideiussoꝛi.

a Cius. Nomine neptis mee tibi. x. ꝓ dote ꝓmisi: q̄
tu eā volebas accipere in vxoꝛē: ꝛ feci tecū pactū ne
a me nec a filio meo me moꝛtuo peteres. decessisti ꝛ filium
meū p̄ quibusdam alijs heredib⁹ institu i quib⁹ p̄sit illud
pactū q̄ritur. ꝛ respondeť q̄ filio ꝑdest: non aūt ab alijs co
heredib⁹ non repelleris. ꝛ est rō: q̄ voluisti mihi p̄uidere tm̄.

i Cis agnationis. Hac. l. dicit̄ q̄ si habeo te agnatū
nō poterim⁹ paciſci adinuicē vt tu me⁹ agnatus non
sis: nec paciſci possum⁹ vt non habeam⁹ agnationes. nam
si dico filio meo nolo q̄ sis filius meus non possum⁹ ita pa
ciſci nec remittere.

t Res. Casus est talis: titius ꝛ seia ꝛ meuius erant
fratres: ꝛ mater eoꝝ arimini decessit: ꝛ tūc tp̄is meui⁹
ꝛ seia absentes erant: titius erat p̄sens. vñ iste titius aliq̄ꝺ
de ista hereditate subtraxit: tandē isti absentes. s. meuius ꝛ
seia reuersi diuiserūt hereditatē cū titio. ꝛ de hac diuisione
factū est instr̄m quo continet qualiter sit facta diuisio: ꝛ q̄
āmodo nō agerent: ꝛ postea seia ꝛ meui⁹ inuenerūt se dece
ptos de eo qꝺ titius surripuit. modo ꝛ seia ꝛ meui⁹ volunt
agere cōtra titiū: nunq̄d possunt. ꝛ rñ. q̄ bñ possunt seia ꝛ
meui⁹ p̄ suis portionib⁹. ꝛ si titi⁹ opponat exceptionē trās-
actiōis q̄si sit generaliter trās act⁹: seia ꝛ meuius de dolo re
plicabunt.

s Jam. Tu meū fundū possidebas ꝛ feci tibi pactū
de nō petendo si ꝺares titio cū fundū illū venderē. dicit̄ ꝺ
q̄ possum penitē pacti ꝛ fundū petere: nisi in duob⁹ casib⁹
si tradidisti: vel si tua interest fundū titio ꝺare: puta q̄ fun
dum ei sub pena ꝓmiseras: ꝛ per te nō stat quomin⁹ ꝺes.

i Operatoꝛes. Dicit̄ hac. l. q̄ curatoꝛ reipu. nō pōt
remittere debitū debitoꝛi reipu. ꝛ si remittat non va
let remissio: ꝛ si remittat curatoꝛ reuocatur.

v Eterib⁹. Vendidi tibi equū ꝛ dixi sic: vendo tibi e-
quū q̄ est sine vitio ꝛ moꝛbo. excepto q̄ nō ascēdit ar
boꝛē: non aūt ascēdebat pontē ligneū: vnde credebā q̄ es-
sem excusatus vt nō teneꝛer: nō tñ sum excusat⁹: vñ fit inter
p̄tatio cōtra me cū potui apertius hoc ꝺicere. idē in locato
re: q̄ ꝛ locatoꝛi nocet.

t Ale. Debebas mihi. x. ꝛ cū vellē tibi facere pactuz
de nō petendo sic dixi. p̄siteoꝛ te nō teneꝛi: nunq̄d va
let pactū: ꝛ an sit reale an p̄sonale q̄ritur. rñ. q̄ tale est. vnō
cōpetet heredib⁹?: ꝛ heredes eo pacto vtenť etiā ꝺ hēdes.
¶ Qui p̄uocauit. Mihi in. x. tenebaris: ad q̄ vt mihi red
deres te cōueni: ꝛ mihi in. x. cōdēnatus fuisti: ꝛ tu appella-
sti. tandē transegim⁹ vt tu mihi. v. ꝺarcs vsq̄ ad pasca: ꝛ si
nō ꝺares cōuenim⁹ ꝛ cōsensim⁹ q̄ valeret snia ꝓ me lata: ñ
dedisti in pasca: nunq̄d p̄ima sūma valebit. ꝛ certe sic. vnō
executioni mandari poterit. ¶ Post. Titius tenebat̄ mi-
hi in aliq̄ pecunie quātitate: ꝛ decessit iste titius me⁹ debi
toꝛ ꝛ etiā alioꝝ: ꝛ reliq̄t iste titius tres heredes: cōuenerūt
inter se ꝛ fecerūt q̄ vn⁹ solueret ista debita: ꝛ dederunt isti
heredi aliq̄ꝺ ante partē. iste heres mihi soluit magno tpe
vsuras: mō nō vult soluere: volo repetere soꝛtē: nunq̄d pos
sum cōuenire cēs alios tres heredes q̄ritur. ꝛ rñ. q̄ omēs
alios tres heredes debitoꝛes cōuenire potero nō obstāte
q̄ vsuras ab alio accepi.

p Ater. Noie filie mee quā tibi maritabā ꝓ dote. c.
tibi ꝓmisi: sed nōdum solui: ꝛ feci tecū pactū q̄ apō
ffrem meū q̄ erat mihi heres institut⁹ poꝛtio. i. dimidiū dot̄
remaneret si filia sine liberis decederet: postea sustulit libe
ros: mō queritur an illi filij habeāt exceptiōez ꝓtra maritū
filie mee ꝓ dimidia. i. ꝓ illis. l. ꝛ rñ. q̄ habēt excep. cōtra te
maritū. nā illud pactuz qꝺ fratri ꝓ ffe feci ꝑdest istis filijs
meis postea natis.

s Jintra. Debebas mihi. x. feci tibi pactū vt nō pe-
tam nisi. v. si vsq̄ ad diē dñicaz. v. soluas. dicitur hic
ꝺ q̄ si soluas mihi. v. nō haberes actiōez q̄ agas contra me
vt te liberem: sed exceptiōez habebis.

i Ater. Prediū ex quo debebā fisco tributū tibi ob
ligauit: ꝛ cōuenit inter me ꝛ te vt ego debitoꝛ soluerē
tributū cū nō possiderē. dicit̄ hic q̄ tale pactū non valet q̄n
tū ad fiscū. q̄ pactis p̄iuatoꝝ ꝛc.

i Emptōe. Scire debes q̄ ēptoꝛ dare debet p̄cium
venditoꝛi: ꝛ venditoꝛ cōueniat inter se: puta de p̄cio
diminuendo valebit pactū.

c Cum. Eram tutoꝛ tu⁹: vnde cū nolebaz te abstinere
ab hereditate p̄ris tui ꝓpter es alienū: pact⁹ sum cuz
creditoꝛib⁹ tuis vt parte debiti essent cōtenti. dicit̄ hic q̄ si
sum tuus creditoꝛ ego tutoꝛ teneoꝛ tibi partez remittere si
cut ceteri creditoꝛes.

ꝺ Juisionis. Ego ꝛ tu hēbamus rem cōem ꝛ cōueni
mus inter nos de diuidenda re illa nudo pacto: nunq̄d
habeo actiōez aduersus te ꝓ pte illius rei. ꝛ rñ. q̄ nō. q̄
nudū pactū fuit q̄ actionem non parit.

p Actū. Scire debes q̄ q̄n aliq̄s legat in diē vl̄ sub
cōditione q̄ heres teneť cauere de soluendo his ad
ueniente ꝺie vel cōꝺi. vt. C. vt le. vl̄. fi. no. ca. l. scire. p̄imo
rñso. vñ casuz hic ita ponas: titius te heredē instituit ꝛ mi
hi. x. legauit sub cōditione si nauis ex asia venerit. vñ cum
tu tenearis mihi satisdare: remisi tibi satisda. an valeat re-
missio queritur. rñ. q̄ valet adeo q̄ non possum eā remissio
nē reuocare. nā testatoꝛ pōt remittere ne heꝛs caueat. ꝛ ita
continetur in cōstitu. diui marci. ꝛ hoc dicit.

e Optor. Fundū tibi p.xx.vendidi:postea cōueni tecū vt mihi.xiij.solueres infra.xx.dies:t si nō solueres.xiij.vt petam.xx.vñ cōueni te ad.xiij.t pacti iterū sum⁹ vt infra alios.x.dies solueres:al's tenereꝝ ad.xx.nō soluis mō infra.x.dies:nunq̄d potero petere.xx.a te.t rñ.q̄ sic.

¶ Lutius. Quidā camsor misit mihi quandā epl'am in qua tria cōtinebañ q̄ cōfitebañ debebat mihi octoginta sex cū vsuris. Scōo cōtinebañ q̄ redderet mihi id qđ apō eū deposuerā. Tertio cōtinebañ q̄ oia alia instfa essent vacua t vana:pter duo p̄dicta:t ego cōsensi illi epl'e:sz mandauerā isti cāpsori iam diu est:q̄ daret.ccc.cuidā meo noie ipse nō dedit:volo actiōe mādati cōuenire ex eo q̄ nō dedit.ipe añt cāpsor mihi excepit.pacti.s.gñalis obijciebat q̄ cōtinebatur q̄ oia alia instfa essent vacua:nunq̄d pōt talē exceptionē obijcere.t ad hoc nō rñ.iuriscō.sed dicit q̄ cetere obligationes remanent in suo statu

i Traditionibus. Si trado tibi rē aliquā ex cā forte venditionis vel donationis:t apponim⁹ pactuz bene valet pactum t obseruandū erit.

s Jquis. Mutuaui tibi.x.t queuit inter me t te q̄ tenearis nisi ad id qđ facere possis.i. deducto ne egeas:an valeat pactū q̄ritur.t rñ.q̄ vz pactū:t est rō vt infra.q̄ non est impobum tale pactum.

n Non ipossibile. Apud te seruū meū deposui vel tibi fuū meū cōmodaui:t feci tecū pactū ne eū facias furē vel fugitiuū:an valeat pactū:queriť.t rñ.q̄ vz t seruari debet:aliter teneris act.seruī corrupti:t acti.p̄scrip. ver. t actiōe ex huiusmodi contractu.

s Jcum. Titius instituit me heredem:ego heres credens eum grauasse me vt meo pprio debitori facerē pactū de nō petendo:t nō grauauerat.feci debitori meo pactū de nō petendo.dicit hic q̄ nō liberat me⁹ debitor:imo potero eū queníre t si obijcit exceptionē ego replicabo

¶ Jdem. Retento eodē casu dicit q̄ credebā me ḡuatuz ab eo q̄ fecit me heredē in decē dandis titio: cui puta titio legatario delegaui debitorē meū meuiū:q̄ meuius erat in alia manu creditor titij.t ideo cōpensauit stati meui⁹:cū igit apparet q̄ nō erā grauat⁹:oia in statū pristinū reducuntur vñ potero agere cōtra debitorē meū.s.meuiū:t meui⁹ aget contra titium suum debitorem.

e Pistola. Titius instituit me solū heredē: ego autē credēs te heredē meū:misi tibi epl'am hoc mō.talis tali coheredi meo salutē.q̄ritur mō an ꝓpter hoc sis coheres meus.t rñ.q̄ nō.

¶ Si inter. Obligaui fundū meuz titio: tu añt cū esses me⁹ amic⁹ dixisti mihi q̄ volebas illū fūdū luere:dixi ego libenť.luisti q̄dē t queuit inter me t te post luiti onē vt fruct⁹ quos ex illo fundo in sortē t vsuras computares:t q̄ si soluā reliquū reddas mihi fundū:t nunq̄d vz tale pactū.t rñ.q̄ vz istud pactū vt inter coheredes locū heat.

¶ Pactū. Mihi tuū p̄diū obligasti t cōuenit inter nos vt tu debitor tributa p̄terita t futura solueres:nūq̄d valet pactū.t rñ.q̄ vz inter cōtrahentes t q̄ntuz ad ipsos.

¶ De inofficioso. Pater me⁹ me exheredauit t instituit exneum heredē:ego añt cū agerē extra heredē extraneū q̄rela iofficiosi.pact⁹ fuit cū exneo herede vt mihi alimēta p̄starent:t p̄stitit:t ego ei q̄relā remisi:tandē decessi vñ heres meus puta fili⁹ me⁹ petit alimēta ab illo exneo herede.dicit hic q̄ iste fili⁹ me⁹ idēq̄ heres me⁹ nō habebit alimēta. q̄ illud pactū in tertiā personā extēdere nō dz.vl'dic q̄ petebā pactū fieri mihi q̄ ꝓpetuo p̄staret alimēta:tā mihi q̄ meis heredibus,b pactū erat cōtra iura q̄ etiā heredib⁹ p̄starentur alimenta:q̄re meū desideriū nō admittitur.

s Empt⁹. Dicit hic q̄ si hēo p̄cur. vel aduocatū q̄ possum paciscī vt dem ei sumpt⁹.t b est honestū. sed si paciscar vt dem ei partē litis nō vz pactū tale.

s Jpact⁹. Feci tibi pactum ne stich⁹ qui mihi debebas peterē infra ānū nō teneberis quidē.vel aliter dic hūc casuz.si stich⁹ decedat nō teneberis ipso iure

s Jdebitor. In quodam seruo vsufru.hēbam:iste fuus fecit pactū creditori meo ne petat ille cre.me⁹ a me:vz quidē pactū.

¶ Sz pone q̄ erā creditor tu⁹ t tibi feci pactū de nō petēdo:iste seruus vsufru.queuit tecū vt mihi petere liceret:valet pactū t acq̄ritur mihi replicatio.q̄ si ago cōtra te excipies ō pacto qđ tibi de nō petendo feci t ego replicabo:q̄ tu fecisti seruo:in quo hēo vsufru.pactū de pe

s Jcōuenerit. Titi⁹ locauit fundū seio vsq̄ ad decē ānos emersit sterilitas:cui⁹ gra dñs remisit vni⁹ anni vel duoz pensionē:nihilomin⁹ manet locatio et tenetur dñs ei sup his q̄ lege locatiōis cōductori p̄stari solent.j.loca.t cōduc.l.sed addes.§.illud.

q Si in futurum. Accepi a te decem t tu pro futuro tpe vsuras accepisti.dicit hic q̄ videris tacite pacisci ne petas a me illa.x.vsq̄ ad illud tps cuius noie vsuras accepisti.

¶ Si ex altero. Debebas mihi.x.t feci tibi pactū de nō petēdo:hoc mō.s.ne ego sol⁹ petā hoc casu remouebor a te t ab heredib⁹ tuis.q̄ ex parte mea psonale est: vel si dixi ne a te petat si tu decedas cū ex parte tua sit personale petere potero ego t heres me⁹ nō a te sed a tuo heede:vnde solus a te remouebor ego t heredes mei:t nō ab heredibus tuis.

a Beemptione. Tria dicit hec lex.primo pone q̄ codicē vendidi tibi:t añq̄ eū tibi traderē vel tu mihi p̄ciū solueres discedit ab emptiōe placuit q̄ potuit. Jdem si vltra ꝓcessum est q̄ res vēdita tradita est:sed p̄ciū nō distit:postea dixi tibi restituas codicē mihi t non tenearis ad p̄ciū siq̄dem restituas nō teneberis ad p̄ciū:imo liberaris a p̄recio p̄stādo.

¶ Tertio dic̄ pone q̄ codicē tibi tradidi t tu mihi p̄ciū soluisti:vel nō dedisti p̄ciū:t cōuenimus postea vt discederem⁹ a cōtractu.dicit hic q̄ non potero te cōuenire vt rē mihi restituas quā tibi vendidi t tradidi.

p Er quos. Filius t seru⁹ nobis acq̄rere pñt t alie psone q̄ nūerantur instī.p q̄s pso.no.acq̄.vsq̄ ad.§.ex his.sic ergo iste psone nobis acq̄rere pñt p stipulationez si paciscañ ne a nobis petañ bene valet pactuz t pñt nobis acquirere.

i Operator. Casus talis est t trib⁹ modis cōsueuit notari.primo sic:pone titiū esse mortuū t fecisse testm̄ t istituisse sibi quosdā suos cognatos sibi heredes q̄ erāt absentes venerāt quidā exnei qui credebant se institutos esse t adierūt hereditatē:veniūt creditores here.t faciunt pactū ō nō petēdo partē debiti istis possessorib⁹ hereditarijs:et aliū partē volūt sibi solui:q̄ritur an pactū pficit agnatī institutis.t rñ.q̄ pdest t creditores debēt stare pacto si idonei sunt.t b lra dicit.

¶ Scōo ponit sic. titius fecit testm̄ t instituit sibi heredē agnatū alij agnati cū quibusdā ctitoribus exneis q̄.s.agnati creditores erant testatoris t pares sunt in debito:t in numero volūt remittere debitoz potem t aliā recipe cū sint pares: quoz dicto pot⁹ stabit q̄ritur.t rñ.q̄ habēda est rō necessariaz psonaz si idonee sint, vñ iste cōiuncte psone p̄ferent alijs creditoribus.

¶ Tertio mō ponit hic casus:pone q̄ titius instituit seruū vel filium heredē:postea exneus cepit possidere hereditatē t acquisiuit pactū de nō petēdo credi.hereditarijs.creditores q̄ nō fecerūt ei pactū:cōuenerūt eos.i.seruū vel filiū.sed illi exnei fecerūt pactū:q̄rit nūq̄d pactū exnei p̄osit eis.t rñ.q̄ sic.

n Emo. Si paciscar tecū ne vendā fundū meū: vl' ne faciā locū meū religiosum vel quocūq̄ alio mō paciscar:nō valet tale pactum.

s Jreus. Feciste mihi pactū de nō petendo cuz tibi x.deberē.t sic t ego et fideiussor meus sum⁹ liberati postea feci tibi pactū vt liceret tibi a me petere an fideiussor cū iam sit liberat⁹ reincidat in obligationē p̄imā:q̄rit. t rñ.q̄ fideiussor nō reincidit in p̄imā obligationem.

q Si transigit. Hanc signat rōnem inter pactum et transactū t differētiā assignat.nā transactio fit cum dubiū est debitū.vt ecce peto a te.x.tu añt negas te debere vñ mihi das aliq̄d transactionis nomine:aliter nō eēt trāsactū,t sic de re dubia t lite incerta secus videť in pacto.vt

ecce peto a te.x.que mihi debes:tu aũt nõ negas te debere:postea facio tibi pactũ de nõ petendo nullo mixto, ꝛ sic in duobus differt transactio a pacto:vt hic.

t Trãsactio. Hac.l. dicit ꝙ duob⁹ modis fit trãsactio p aquil'.stipul'.vt ecce ꝺuenio te ad.c.tu negas illa.c. debere.vñ transegim⁹ ,p.l.ꝛ ego te interrogaui q̃cq̃d mihi debes vltra.l ,pmittis mihi aio nouandi:tu ,pmittis; ꝛ postea interrogas me:habes ne acceptũ,ꝛ rñ.ꝙ sic, alio modo simpl'r fit transactio:puta sine aquilia, stipulatio.

i Operator. Titius me heredẽ scripsit ꝛ ãnue multa legata reliquit ꝛ libertates;ꝛ mater titij petit a me hereditatẽ titij:ꝛ dicit testñ nõ valere:cuꝫ ipsa sit legitima heres.tandẽ trãsegi cũ ea ꝛ aliq̃d ei dedi;veniunt mõ legatarij legata petũt:ego defendo me ab eis cũ non habeaꝫ a titio sed a matre p trãsactõnez.vñ nolo soluere legata:nec pp trãsact.ꝓiudicat legatarijs nec libertatib⁹;vñ testam tñ,nihilomin⁹ valet. Cũ trãsactio. Retento codeꝫ casu pone ꝙ titius matri sue ꝛ cuidã alij.cc.legauit in codicillis vñ cũ ignorauit.c.sibi legata trãsegit cũ herede titij,p.l.apparuit postea ostensis codicillis ꝙ matri.c erat legata,p p te sua.dicit hic ꝙ ista mater alia.l.petit:qz nõ ꝓiudicauit sibi,ꝛ est rõ qz codi.nõ fuerunt ostensi de his.c.

c Reditor. Duobus modis ponit hic casus. primo si obligaui tibi codicẽ meũ ꝛ decessi.institui tibi heredem septitiũ ꝛ cũ meuius possideret hereditatẽ tuã dicens se heredẽ,ꝛ cũ agerẽ aduersus eũ pig.act.transegim⁹ super pig.actio.cũ ipso meuio:cũ nõ redderet mihi codicẽ:et ego ei pecuniã soluerẽ;reperit ꝙ septitius erat heres.volo agere cõtra septitiũ verũ heredẽ pig.act.hic dicit ꝙ transactio quã feci cũ meuio nõ nocet mihi;recipiat ex ea trãsactionez nec ꝓdest septitio. Itẽ septitius non poterit repetere a meuio id qꝺ dedi meuio noie transactiõis. Secũdo mõ ponitur hic casus:pone retento codẽ casu ꝙ transactũ est super sortẽ:vt puta trãsegi cũ meuio sup sorte:si ego debitor contraverũ heredẽ ago pig.act,ꝛ hẽs petat debitũ;an isti heredi reo trãsactio noceat in petitione sortis ãnue;ꝛ an petet septitius a meuio qꝺ actũ est transactionis noie.

a Quiliana. Tu tenebaris mihi ad.x.ex cã venditionis. Itez tenebaris mihi ex locato ꝛ ex multis alijs cõtractib⁹;ꝛ postea stipulatus fui a te sic:q̃cq̃d mihi debes ex tali ꝛ ex tali cõtractu ꝛ ex cã legati ,pmittis mihi aio nouandi:dixisti ,pmitto:ꝛ ego respondi accep.hẽo acceptum qꝫ tuli cũ tu me interrogasti ista est stipulatio.

c Cum aq̃liana. Hec lex cũ superiori cõtinuat:ꝛ casus ẽ talis.debebas mihi.x.ex vno contractu ꝛ x.ex alio. Itẽ tenebaris mihi ex cã depositi;postea stipulat⁹ fui promittis mihi q̃cq̃d debes:ꝛ aio nouandi respõdisti ,pmitto ꝛ tu dixisti mihi habes ne accep.ego respõdi:accep.habeo ꝛ nõ cogitaui de depposito;non video;ꝛ tibi accep.tulisse deposítum.

d Ex his. Si mihi aliq̃d sit i testamẽto relictũ nõ possum transigere sup isto legato nisi prius ostendatur testamentum.

e T post. Scire debes ꝙ si iudicatũ fuit ꝙ sup re iudicata nõ põt trãsigi. vt.j. de qꝺi.inde.eleganter.§.i. ꝛ illa vera sunt nisi fuerit appellatũ vel nisi sit infra.x. dies nã tunc valet transactio. Si fide. Titius fideiussit,p me iste titius fideiussor quent⁹ ꝺanatus fuit:ego postea cũ creditore transegi;valet quidẽ transactio;nõ solũ mihi sꝫ etiã fideiussori sed titi⁹ fideiussor cũ essꝫ cõꝺenatus trãsegit nõ valet trãsactio si hoc fecit post.x.dies:sꝫ qꝺ soluerit retinebitur in rẽiudi.imo plus dico ꝙ si fuerit sup alimẽtis transactuꝫ nõ valet trãsactio;ꝛ id qꝺ solutũ est alimẽtario ab herede cõputabit in alimẽta ꝛ facit in vltimã ptem.j.l.pri.

c Cum hi. Testamẽtũ fecisti mihi;alimenta legasti volo transigere cũ herede tuo;vtrũ possum sine p̃tor auctoritate.qz forte parũ p̃sens accape possum ꝛ p̃tor videbit vtrũ sit trãsigendũ vel nõ. Hec ora. Dicit ꝺ ꝙ quocũqꝫ mõ alimẽta alicui relinquãt nõ põt transigi sine pretore.

Plane. Si alimẽta relinquãtur inter vivos; sine p̃tore transigi põt. Sive. In quocũqꝫ tpe relinquit alimẽta sine p̃tore transigi nõ potest. Si integra. Mihi.c. legasti vt ex illoꝝ.c. vsuris alar: ꝛ cũ moriar:illa.c.restituere debebã;non potero sine pretore transigere.

s Ed si certa. Planus est.§.iste dicũ est ꝙ alimẽtarius nõ põt trãsigere sine p̃tore. Illud verũ est quãꝺo speram⁹ ꝙ ꝺitionẽ suã deteriorẽ faciat aliñtari⁹.si autẽ faciat meliorẽ: trãsigere põt alimẽtarius q̃liter aũt suaꝫ conditionẽ possit facere meliorẽ ponit hic exempla. Ali hil. Dictũ est supra ꝙ alimẽtarius trãsigere nõ põt;verum est sive alimẽtari⁹ sit libertin⁹ vel ingenu⁹;sive sit paup sive diues.vltimũ dictũ est.§.ꝙ alimẽtari⁹ trãsigere nõ põt sine p̃toris auct̃e.nũc videndũ est qꝺ in cognitione p̃toris vertat:post quidez inqret p̃tor de cã ,ppt quã qs trãsigere velit,ꝛ qualiter possit esse ponit hic plura exẽpla. Itẽ inqret p̃tor quãtũ velit ꝺare heres ipsi alimẽtario noie transactiõis,nã plus iuueni ꝙ seni ꝺandũ est. Itẽ inqret p̃tor vtrũ sit bone vite alimẽtarius. Itẽ inqret p̃tor de persona heredis q̃ ꝺz alimẽta p̃stare q̃lis sit q̃ transegit. dicit hic ꝙ si trãsigit alimẽtarius sup alimẽtis nõ videt trãsigere ꝺ vestibus nec ꝺe habitatõe;sed spãliter de his trãsigere oportet.cetera plana sunt. Si vni. Legaui plurib⁹ sic alimẽta.lego vobis fũꝺũ vt ex fructib⁹ inde pceptis vos alatis ,p istis alimẽtis erat fund⁹ obligat⁹;isti alimẽtarij nõ possunt trãsigere sine p̃tore:vt si vn⁹ velit habere fundum ꝺare alij pecuniã;nec p̃t etiã sine p̃tore vendere. Itez si lego alicui alimẽta;puta.x.corbes vini;p quib⁹ obligaui ei vnũ fũꝺũ vt ex eo alimẽta p̃stent,dicit hic ꝙ liberatio pignoris sine p̃tore fieri nõ põt. Arbitratu. Dicit hic ꝙ si de pte sive de toto trãsac.fiat:ꝺz fieri auct̃e p̃tis. Si p̃tor. Si alimentari⁹ trãsigat p̃tore auctore;ꝛ p̃tor de nullo cognitionẽ habuit:vel habuit cognitionẽ;sed nõ de oĩbus;istis casibus trãsactio nõ valet. Itẽ dicit ꝙ p̃tor alij hãc cognitionẽ delegare nõ põt. Trãsactio. Fiscus institut⁹ fuit a titio q̃ titius mihi alimẽta reliq̃t. dicit hic ꝙ si volo trãsigere cũ fisco herede:ꝓcurator cesaris ꝺz cognoscere.i. corã ꝓcuratore ce.fit trãsactio. Itẽ pone ecõtra ꝙ ꝓcur.cesa.sit instítut⁹ a titio;q̃ titius mihi alimẽta reliq̃t: si volo trãsigere cũ ꝓcur.cesa.ꝓcur.fisci cognoscet iter me ꝛ ꝓcur.ce. Si cũ his. Cũ mihi essent alimẽta relicta; egi cõtra aliquẽ heredem p alimentis cũ negaret se teneri ad alimenta;an possit sine p̃tore trãsigi querit.ꝛ rñ.ꝙ nõ possit.quia posset lis fingi vt fieret transactio. Si eidem. Titius mihi nomie alimẽtoꝝ.x.corbes singulis ãnis reliquit. Itẽ in alia mãu legauit mihi.x.ꝺena.bonoñ.vt statiz mihi ꝺarent: transegi sup alimẽtis ꝛ sine p̃tore sic nõ valet trãsactio. dicit hic ꝙ illa q̃ mihi ꝺedit hẽs noie trãsac.iputabo in legato ꝺe.x.et si aliq̃ꝺ supfuerit iputabo mihi in legata alimenta. Si quis. Si alimẽtari⁹ transigat me pre.nõ valet transactio. ideoqꝫ qꝺ datũ est mihi ab herede noie trãsac.in alimẽta p̃terita cõputabo:nec aliq̃ ꝺ̃ia fit tm̃ in q̃ntitate: a te ꝺebita ex p̃teritis alimẽtis vel pl⁹ vel min⁹.qz si min⁹ est iputat̃ vsqꝫ ad pcurrẽtẽ q̃titatẽ;id qꝺ mihi dictũ est in alimẽta p̃stita. Sane. pone ꝙ mihi pl⁹ solutũ est q̃ sit q̃ titas p̃tactorũ alimẽtoꝝ.hoc casu tenebor ego alimẽtarius in id in quo fact⁹ sum locupletior.ꝛ hoc si est minor:qz si maior:insolidũ tenet̃. Si in annos. Hic.§.duob⁹ modis consuevit legi.ꝛ dicas vt in apparatu acc. Si cui. Titius legauit mihi frumẽtũ:ꝛ ego accepi ,p frumẽto pecuniã vel vinũ vel legauit mihi pecuniã ꝛ ego transegi vt p̃starentur mihi frumẽta ꝛ alia genera:nunqꝺ vz trãsactio his casib⁹. ꝛ rñ. ꝙ nõ.si fiat sine p̃tore sive sint annua sive mẽstrua. Si ad hitationẽ. Titi⁹ legauit mihi.x.vt ꝺarẽ ,p hospitio mihi necio:ꝛ transegi cũ herede vt p̃stet mihi domũ ad habitandũ.vel si legauit mihi domũ ad edificãdũ:ꝛ ego accepi aliquã pecuniã;valet q̃ꝺẽ trãsactio.et si fiat sine p̃tore his duobus casibus.

q Si cũ tutorib⁹. Duob⁹ modis ponit casus in hoc

p̃incipio. pater me⁹ me ⁊ fratrẽ meũ eq̃liter ĩstituit ⁊ rogauit nos vt alter alteri hereditatẽ restituat si sine liberis decedat. vñ cũ quidã tutelã filiis mei ⁊ etiã meã administrassent: egi cõtra tutores ĩstos ꝓ parte mea: ⁊ trãsegi: mortuꝰ est postea frater me⁹: ⁊ sine liberis: vñ ei successi. volo nũc ꝓ parte fratris mei eos cõuenire: vtrũ possim. q̃ritur ⁊ rñ. q̃ possum. Scõo modo ponit casus q̃n nõ sum⁹ rogati de restituẽda heredi. sed successi fratri meo forte ab intestato. vl q̃ me ĩstituit etiã tũc dic idem in p̃mo casu vt possim cõuenire eos ex p̃sona fratris mei. ⁊ hic melior casus positio.

¶ Trãsactio. Pone hic casum p. l. s. e. cũ a q̃b⁹. ⁊ j. e. l. §. f.

¶ Qui per fallaciã. Ĩstituti sum⁹ ego ⁊ tu ĩ q̃dã hereditate q̃ valebat mille: transegi: tamen ignorãs vires hereditatis ⁊ accepi. c. noie trãsact. ꝓ parte mea ⁊ hereditat⁹ nõ valet quidẽ trãsactio: ideoq̃ agere potero.

¶ Et qui. Pater me⁹ me exheredauit: egoq̃ trãsegi cũ ĩstituto gñaliter ⁊ nõ sup q̃rela trãsegi. dicit hic q̃ hanc q̃relã nõ video⁹ remittere siue maior siue minor fuerim.

o Ere. Pater ō re filioꝝ trãsegit vt filijs noceat: nõ

n On est. Si sniã in dubiũ reuocat: tranligi /põt. sup sententia potest.

n On. Titius multa mihi legauit in p̃inc. testamẽti ⁊ in fi. ⁊ in medio ostẽso testõ trãsegi generaliter. postea volo rescindere trãsactiõez ⁊ alia ex testõ petere nõ potero quidẽ: sed statur trãsactõi. nisi ꝓferant codicillũ: tũc eĩ petã ea q̃ mihi in codicillis relicta sunt.

n Illi. Procurator cesar trãsigere nõ põt ō re alienanda: sed retinenda sic nisi voluntate p̃incipis.

c On trouersia. Ĩstitutus fui a titio: nuncvenit quidam alius: ⁊ dicit se esse legitimũ heredem: vñ trãsegi cũ eo⁹ dedi ei dimidiã hereditat⁹ ⁊ dimidiã here. retinui Dicit hic q̃ si idẽ creditores sunt agnati ĩstitutorũ q̃ debent obseruare transact. factã. sinaũt sunt ei nei creditores debẽt heredes cõuenire ꝓ portione hereditat⁹ quã quisq̃

p Acto. Transegi tecũ: ⁊ psulit tibi hec /possidet. lex vt facias q̃ te liberẽ a p̃ima stipu. ⁊ p accep. Itẽ q̃ p̃mittã tibi penã si cõtra veniã.

q Si fidem. Trãsegi tecũ p. l. ⁊ p̃misi etiã tibi penã si cõtra veniã teneb⁹ eã p̃stare: ⁊ tu poteris except. transact. me repellere.

v Enditor. Vendidi tibi here. in q̃ erã ĩstitutus: postea trãsegi cũ debitore ignorãte venditione vꝫ trãsactio. ⁊ tibi emptori nocet. Itẽ si fui tibi rogatus restituere heredi ⁊ postq̃ restitui tibi trãsegi cũ debitorib⁹ hẽditarijs dicit hic q̃ nocet tibi fideicõmissario: debitor vtroq̃ casu ꝫ excep. cõtra te ꝓpter iustã ignorantiam.

¶ Liber tertius. ¶ De postulando. Rub.

Uncti. Vlpi. iurisco. quare hũc titulũ p̃tor

h p̃posuit dicit hic. nã p̃ponit p̃tor ne oẽs indistincte postularẽt. ⁊ q̃ ꝓ hoc dignitas ⁊ honor p̃toris siue iudicis cõseruat. nã quidaꝫ sunt q̃ nec ꝓ se nec ꝓ alijs postulare possunt. Et quidã sũt q̃ ꝓ se tm̃ postulant: nõ ꝓ alijs. alij sunt q̃ p̃nt ꝓ certis p̃sonis postulare: ꝓ alijs nõ.

¶ Postulare. Quid sit postulare. i. aduocare. dicit hic.

¶ Initiũ. Dictũ est supra q̃ quidã nõ possunt nec ꝓ se nec ꝓ alijs postulare. ⁊ q̃ sint illi dicit hic. Ecce eĩ puer q̃ infra. xvij. ãnos nõ põt ꝓ alijs nec ꝓ se postulare p⁹ xvij. annos poterit postulare.

¶ Item surdus non potest ꝓ se nec ꝓ alijs postulare: quare hoc fit in lra reddit ratio.

¶ Exit p̃tor. Pupill⁹ ⁊ surd⁹ vt dictũ est nõ p̃nt postulare ꝓ se. q̃d ergo si nõ p̃nt habere aduocatum. dicit hic q̃ p̃tor dabit eis. s. surdo⁹ pupillo aduocatũ: ⁊ nõ solũ istis dat p̃tor sed etiã alijs.

¶ Scõo loco. Ponit hic scõm mẽbꝝ s. q̃n aliq̃s nõ põt ꝓ alijs postulare: ꝓ se sic. ecce eĩ mulier nõ põt ꝓ alijs postulare sed ꝓ se sic. sed iste cecus bñ remanet iuder. Itẽ remanet in mgr̃atu. item remanet senatorꝫ de nouo in mgr̃atu creari nõ põt.

¶ Itẽ turpes ꝓsone nõ possunt ꝓ alijs postulare: sed ꝓ se tm̃. que aũt sunt turpes ꝓsone dicit infra ti. de infa.

¶ Remouet. Cũ. §. sequẽtib⁹ vera aũt sunt nisi tutor vel curator sit: tũc eĩ postularet ꝓ pupillo vel adulto si ꝓdicte ꝓsone cõtra hãc. l. postulare ꝑsumpserint punient.

¶ Et initio. Dictũ est. s. in p̃inc huius legis q̃ tres sunt ordines q̃ postulare nõ possũt: ⁊ vsq̃ hũc. Jam dixit de duob⁹. mõ aũt de tertio dicit hic. s. quando q̃s ꝓ se ⁊ certis ꝓsonis põt postulare: ꝓ alijs aũt ñ põt.

¶ Ait p̃tor. Si p̃cipit in aliq̃ parte de corpore iuris q̃ aliq̃s nõ postulet nisi ꝓ certis ꝓsonis. dicit hic q̃ isti non poterũt ꝓ alijs postulare: nec p̃tor audiet eos. hec vera sunt si nõ fuerit in integrũ restitut⁹. tũc eĩ nõ tm̃ ꝓ illis certis ꝓsonis: sed etiã ꝓ alijs postulare poterit. restitui aũt põt si ẽ de illis qui in capite tertio cõtinent. al's eĩ si esset de illis q̃ scõo capite cõtinent restitui non posset: vt mulierꝫ passus. hoc aũt intelligendũ est de restõne quã facit p̃nceps vel senat⁹. p̃tor eĩ nõ põt dare restitutionẽ infamie: nec eã infamiã tollere p̃tor põt. q̃uis alibi subueniat hoib⁹. quia ⁊ si aliq̃s infamis ꝓ sniaꝫ restituat ĩ integꝝ: desinit esse infamis.

¶ Deinde. Audisti q̃ quidã sunt q̃ p̃nt ꝓ certis ꝓsonis postulare. que aũt sint ille ꝓsone de quib⁹ ꝓsonis possit postulare numerant hinc vsq̃ ad. §. illius. l puto aũt. §. si

s Si quis. Potestas bonoñ. phibuit me /q̃s ⁊c. coram se postulare. dicit hic q̃ potero coram successore suo postulare.

q Cos. Multe sũt ꝓsone enumerate supra q̃ postulare nõ p̃nt. sed pone q̃ aduersari⁹ eũ postulare phibitũ postulare patiat: nunq̃d ad postulandũ admittet: q̃ritur. ⁊ rñ. q̃ nõ. q̃ cõsensus partis nõ facit q̃ admittat.

i Operator. Titius aduocat⁹ erat: sed ꝓpter suam magnã verbositatez interdixit ei iudex ne postularet vsq̃ ad. v. ãnos: nam poterit quidã finito q̃nquẽnio postulare: ⁊ sic post. v. annos postulare põt.

e Ea. Quidã. puta titius phibit⁹ fuit ne postularz vt q̃ nimis verbosus erat. ⁊ sic infamis nõ efficit: poterit quidẽ iste titius vbiq̃ postulare ꝓ hoibus de altero territorio p̃terq̃ in ea ꝓuincia in q̃ est q̃ phibuit.

h Si qui. Aduocat⁹ fisci põt esse aduocat⁹ contra fiscum etiã in eadẽ cã: in causis pupilli sui vel in alijs q̃ hic ponunt. Itẽ decurio ꝫ fisco debeat deseruire nõ põt esse aduocat⁹ cõtra fiscũ in causis pupillor vl in alijs que hic ponunt.

a Principe. Titius fuit aduocat⁹ cõtra seiũ ꝓ fisco vel ꝓ alio: ⁊ seio decedẽte titius fact⁹ est: vel fuit tutor filiorũ seij: poterit quidẽ titius ꝓ istis pupillis aduocare contra fiscũ: ⁊ in eadẽ causa.

¶ De his qui notant infamia. Rub.

Retoris. Breuiter scias q̃ oẽs isti q̃ nũerãtur

p in ista. l. sunt infames vel ipso iure ꝓ sniam: vl ip ipso facto. Ecce eĩ miles qui ignominiose de militia remittitur infamis est. Itẽ q̃ facit ludibꝛiũ sui corꝓ⁹ infamis ẽ: ⁊ leno infamis ẽ. Itẽ q̃ dãnat⁹ ẽ de pub. iudicio est infamis. Itẽ q̃ cõdẽnat⁹ est de p̃uaricatõe est infamis. Itẽ q̃ cõtrahit furtũ: vel vi bo. rap. ⁊ idẽ cõdẽnatus est: vel pactus: est infamis: vel de infamia vel de dolo est cõdẽnatus est infamis. item si pactus est. itẽ qui cõdẽnatus est in iudicio tutele est infamis: vel ꝓ socio: vel mãdati: vel depositi: ⁊ suo noie infamis erit. hoc verũ est in his q̃tuor casibus si er dolo fuerint cõdemnati: nõ ꝓpter culpam.

¶ Qui cã. Scire debes q̃ mulier nõ dꝫ nubere infra ãnũ post mortez viri sui: ⁊ si nubat infra annuꝫ: efficit ipsa infamis. ⁊ sic ille infamat q̃ eã duxit: ⁊ parentes etiã istoꝝ infamant q̃ ꝓsenserint tali matrimonio. Itẽ qui bina sponsalia ꝺxit sua voluntate. s. infamatur.

q Quod ait. Jul⁹. vt moris eius est p̃tor is verba exponere vult. Et p̃imo exponit p̃imã partẽ. dicit eĩ q̃s miles dicat dimitti: nã ois miles siue sit paruus siue sit ma

gnus dimittitur. cetera plana sunt. ¶ Exercitũ. Nunc exponit verba exercitus. t dicit q exercit⁹ dicit qñ exercit⁹ totus cõgregat⁹ est. sed pone q aliqs remittit de aliquo nũero militũ: nunqd est infamis, t rñ. q sic. ¶ Ignominie. nũc vult exponer iurisco. vbi ignominie. nã aliqñ hoies p nulla cã remittunt: aliqñ ex cã: aliqñ p ignominia: q plana sũt

s Sed si. Alicui militi arma ablata fuerũt: aut si fuerit exauctorizat⁹: infamis erit. t est qrtũ gen⁹ missiõis qñ qs vt munera nõ subiret: miles fact⁹ est: si iste remittit vt munera subeat: non erit infamis miles. ¶ Miles. Si miles de adulterio cõdẽnetur: infamis efficit: t desinit esse miles statim t soluit vel liberat a sacramẽto: t mori non debet vbi est imperator.

a Jt p̃tor. Nunc exponit vlpi. scõm mẽbrũ edicti vsq; ad. §. illuz: ait p̃tor. illius. athletas. dictũ est em. s. in p̃ri. l. q; qui facit ludibriũm sui corporis, pdẽdo in scena infamis est: qd sit scena dic bñ est planũ. ¶ Eos. Qui p̃miũ aliqd accipiũt vt cuz bestijs pugnent: infames erũt.

q Si. Si qs locauit operas suas accipiẽdo aliqd vt ludibriũ sui corporis faceret nec fecit nec erit infamis

a Athletas. Qui cũ bestia virtutis cã depugnauerit nõ infamat. ¶ Et gñaliter. Hic numerant quidã vsq; ad. §. ait p̃tor. q nõ sunt infames q̃q; suũ offiũ exerceãt.

a Jt p̃tor. Si qs habeat ancillas vel liberas mulieres t ppter questũ pstituit eas siue hẽat p̃incipaliter ad hoc eas destinatas: siue scõario: vt caupo t quidam alij: infamis erit vtrobiq;.

i Tem. Seruus si fiat liber: erit infamis: si in seruitute ancillas peculiares pstituit ad questum. ¶ Calũniator. ¶ Jtẽ calũnia. ego accusaui aliquẽ t falso: t sic calũniose: vnde iudex me de calũnia cõdẽnauit erp̃sse vel aliqs alius me accusauit de calũnia cõdẽnat⁹ fui cũ nõ pbassem crimẽ qõ intendebã: ero q̃dẽ infamis. ¶ Jtẽ p̃uaricator. Ego accusabã aliquẽ de pub. iudicio si fuero cõdẽnat⁹ de p̃uaricatõe: ero infamis. qs aũt sit p̃uaricator dicit. naz ille est p̃uaricator q; pdit cãm suã: vt qz allegat p aduersario qõ facit cõtra se: t magis ẽ ex parte aduersarij q̃ ex sua. ¶ Item si quis. Illi qui istis quatuor actionibus condẽnantur: infames erũt: siue paciscantur. nam infames sunt t est ratio in. l. seq. que cõtinuatur cum ista ¶ Furti. Dicit pri. q furti damnatus: est infamis. illud intelligit siue sit furtũ manifestũ siue nõ. ¶ Sed si Egi aduersus te furti vl vi bo. rap. vel iniuriaz: vel de dolo: t tu mihi in his actõib⁹ odẽnatus fuisti: tandẽ appellasti. dicit hic q appellatione pendẽte nõ es infamis: sed distinguit. aut pseqris appellationẽ: aut nõ: siqdem nõ psequeris: t sic totũ tps fluit: videris infamis retro fuisse. si aũt psecut⁹ es t sniа fuit pnũciata iusta: t appellatio iniusta: ex die scõe snie eris infamis ¶ Si qs. Si procurator me⁹ vel heres vel ali⁹ meo noie cõdẽnatus fuerit: ego nõ ero infamis: cũ nõ litigaui nec fui cõdẽnatus: nec procurator erit infamis cũ sit alieno noie condẽnat⁹. ¶ Jdactus. Si qs furti paciscat. vl de alijs famosis acc. dando aliqd infamat. Jtẽ si trãsigat qs auctore iudice: nõ infamat. itẽ si quis iuret se furtũ nõ fecisse non erit infamis. ¶ Mãdati. Scias q actio directa dat dño cõtra procu. Ctria aũt dat pcur. cõtra dñm. vñ pone q ego domin⁹ egi act. mãdati directa t ipse mihi in ea est odẽnatus ob dolũ: erit quidẽ infamis p̃ocu. sz pone q si procur. egit cõtra me acti. mã. cõtraria: ero similit infamis. vt ecce si fideiussisti p me t soluisti creditori: si postea ouenias me act. man. Ctria t condẽno: tibi: ero infamis. ¶ Illud. Si heres depositarij vl pcurator q de dolo suo cõdẽnet: infamis erit si heres tutoris vel socij nõ posset sic dãnari vt fiat infamis vñ heres socij vel tutoris infamis nõ erit. t rõ in lra reddit ¶ Cõtrario. Deposui apud te rem aliquã: tu forte in illa re deposita aliqs impẽsas fecisti qs mõ repetis: t ego nolo reddere. nũc queritur an si cõdẽner in ista actione cõtraria sim infamis, t rñ. q infamis non ero.

i In actionib⁹. Si qs transigat sup actiõe p socio vl mãdati vel tutele vel depositi nõ erit infamis; q̃uis si cõdẽnaret esset infamis. sed si paciscat in actõe vi bo. rap. vel iniuriaz: vel de dolo vel furti: essz infamis.

g Enero. Dictũ est. s. e. ti. l. i. §. q eã. q; si pater mulieris scierit generũ suũ. i. maritũ filie sue eẽ mortuũ t infra tẽpora luct⁹ eã nuptijs tradiderit: efficiet infamis. bñ merito, dictũ est: qz ignorans nõ dz puniri. ¶ Sed cũ. Ann⁹ infra quẽ mulier nubere nõ dz: currit etiã ignoranti ex die mortis mariti cũ otinu⁹ sit. sed si post ãnũ cognouerit mulier maritũ mortuũ poterit assumere vestẽ lugubrẽ t eã stati deponẽ

v Xores. Dicit hic q viri nõ cogunt lugere vxores: t sm hoc est vxores accusatiui casus: t viri nomiatiui vel dic aliter hũc casum: vt sponsa sponsum lugere nõ tenetur nec cogatur.

s Olet. Scire debes q mulier infra annũ luct⁹ nubere nõ debet. sed põt mulier ipetrare vt nubat infra ãnuz t si ocedatur ei nubere: poterit infra ãnũ nubere. ¶ Que Certũ est q mulier infra annũ nõ põt nubere: vt dixi statim sz bñ põt cõtrahere spõsalia p verba de futuro.

l Jberorum. Nec filius p̃hem: nec pater filiũ lugere cogunt. rõ qz mrimoniũ cõtrahere possunt. ¶ Cui talis. Si mortu⁹ sit q nõ dẽat lugeri: vt sicut hostis vel mal⁹ aliter. vt. j. e. §. nõ solũ. vxor tũ infra annũ nubere nõ poterit ppter turbationẽ sanguinis. ¶ Pompo. Si mulier infra annũ pariat poterit nubere. ¶ Non solũ. Planus est §. iste nisi in fi. vbi dicit q si mulier post mortẽ viri infra annũ nubat: infamis erit. ¶ Notat. Si mulier nubat infra annũ. erit infamis. t ille qui eã ducit scienter infamat: excusatur si iussu p̃is mei aliq; ducam in vxorẽ q̃ duci nõ debz pater me⁹: ego aũt fili⁹ nõ infamabor: imo si retinebo eam postq; fui emancipat⁹: nõ ero infamis. sed pone q p̃ me⁹ nõ est passus ducẽ qz nesciuit: sed ego duxi t meo arbitrio sed pater me⁹ postq; sciuit hoc ratũ habuerit hoc casu nõ erit pater me⁹ infamis. ¶ Si qs. Inter fuit in quodã fctõ qz spopondit titius vt berta esset vxor duoz: an infametur q̃ritur t rñ. q nõ. sed si hoc fecisset de filia vt filia vxor esset duorũ: vel pateret hoc casu infamaret pater. vel si cõsensit vel passus est q filius duas accipet, similiter t hoc casu infamis erit. Nec refert hoc fiat vnor eodẽ tẽpore siue diuersis dũmõ in id tps hoc cõcurrat nã vtrobiq; infamat pat. Jtẽ si qs accepit sponsam alteri⁹ p verba de pũti: tenet ex snia edicti. Sed pone q titi⁹ passus est q filia nubat vni suo sanguineo: et etiã alij exneo: nunqd titius infamatur. t rñ. q sic. t etiã ille qui ducit infamat. ¶ Ex cõpromisso. Ego et tu cõpromisim⁹ in arbitrũ in actione mãdati vl depositi: vel etiã in certũ vel famoso: dũ tñ ciuiliter operat iste arbiter cõdẽnauit: an erit infamis. t rñ. q nõ. qz snia arbitri nõ infamat quãtũ facit iste. §. diam vtrũ aliqs condẽnetur p snia diffinitiua: quo casu efficit infamis. aut iudex interloquat: quo casu nõ fit infamis. ¶ Pena. Judex credebat me in partẽ bonor cõdẽnare: relegauit me. dicit hic q videt remittere mihi infamiã: t iõ nõ ero infamis. t hoc dicit hoc. §. cũ illo ver. q̃uis t̃c. ¶ Quãuis. Sed pone q cũ iudex cõdẽnare me debebat in duplũ: cõdẽnauit me in q̃druplũ: nunqd releuor ab infamia. t rñ. q nõ. imo ero infamis. qz pena corporalis p pecuniaria inflicta releuat: imo remittit infamiã pecuniaria vero non. ¶ Crimẽ. Si cõuenite crimine stellionat⁹ cõuictus es: eris infamis: puta si descendat er actiõe famosa; vpote dolꝰ vel cõsimili. qz odẽnatus inciuiliter ifamatur.

s Eruus. Noie serui mei stichi me noraliter cõuenisti: t lite otestata mecũ: decessi: t illũ seruũ in heredẽ instituꝰ: t cũ esset heres me⁹ psecut⁹ fuit cãm t cõdẽnatus etiã: an efficiat infamis. q̃rit t rñ. q nõ infamatur.

n Vtatur. Berta ex viro suo mortuo se pgnantẽ diceba: t bene sciebat q pregnãs nõ erat. siqdem cõueniat act. in factũ ab his quor interest t cõdẽnet t ipsaz calũnie causa in pos. missaz, pnũciet: erit infamis: qz calumniose missa fuit in pos. hec vera sunt si fuit fui iuris. Sz pone q credebat se esse pgnantẽ cũ nõ esset, hoc em casu non erit infamis.

i Dem in pfe. Si pater patiaꝫ filiam mitti in possesnoie ventris ⁊ calūnioſe: erit pater infamis ſi cōdemnetur

o B hoc. Si tua inſtigatione accuſem aliquē.qꝛ tu dixiſti mihi q̄re nō accuſas talē, ſiq̄dē accuſaꝫ icepi ⁊ tu cōdemnaris de inſtigatione tua:non eris infamis; ſed tua opinio quoquo modo grauatur.

l Ctius. Accuſaui te de iniuria ⁊ ſinduri duos teſtes ⁊ apportaui ſcripturā in qua ſcripti erāt illi teſtes ad ꝓbandū.ſiq̄dē illi ſcripture vel illis teſtib⁹ nō credaꝫ:⁊ repellantur:an efficianē infames.q̄ritur⁊ rñ.qꝛ nō. ¶ Jctus dic hunc caſum vt in apparatu accur.

i Operatoꝛ. Si aliq̄ mulier fuit meretrix in ſeruitute ſi facta libera caſte viuat; nō nocet ei meretriciū factū in ſeruitute.

e Xhē. Filius ſi exhēdeꝫ a ꝑēt̄ ad eū hēditas paterna nō ꝓuenit caſu vtroq; filius lugebit ꝑem ⁊ matrem ſed ſm ſui animi motū.nō eīm cogiꝫ. ¶ Si quis. Si maritus alicui⁹ mulieris moriaꝫ in bello:lugenda⁹ erit ab vxoꝛe.

¶ De ꝓcuratoꝛib⁹. Rub.

Quid ſit ꝓcuratoꝛ primo dicit ⁊ eſt planū. ſcō dicit q⁹ vnius rei poterit cōſtitui ꝓcuratoꝛ.tertio dicit q⁹ ꝓcuratoꝛ pōt fieri inter abſentes ⁊ p̄ſentes:q̄uis b̄ referāt ad hoc qō dicit vni⁹ rei nō pōt eſſe ꝓcur.ſi aliq̄s eſſ vni⁹ rei ⁊ vni⁹ nūciatiōis.⁊ ſic illi iuriſcōſulti male direrūt. ¶ Ulſus. Que ſit vtilitas ⁊ q̄ cā fuerit cōſtituēdi ꝓcuratoꝛes.dicit.§.hic ⁊ plene ꝓſequiꝫ. ¶ Dari. dicit.s.e.l.i.§. cōſtitut⁹.q⁹ ꝓcuratoꝛ fieri pōt inter abſentes.⁊ idē dicit b̄ ſcz q⁹ fieri pōt inter abſentes dūmō ille abſens q̄ ꝓcuratoꝛ ꝓſtituiꝫ certꝫ ſit:⁊ q⁹ ratū hēat.vt in p̄in.l.ſe.q̄ ꝓtinuaꝫ iſto §.⁊ omnes alie.ll. vſq; ad.l.filius. ¶ Furioſus. Dicit hic q⁹ furioſus loco abſentis eſt.qꝛ nō ꝫ diſcretionē. Jtez pōt dari ꝓcuratoꝛ ad litē futurā: ⁊ ad diē ⁊ in diē ⁊ in ꝓpetuū.vt in.l.ſe.q̄ cōtinuaꝫ cū iſta. ¶ Preſens. Dixit.s.e.l.i.§.vſus.⁊.§.fin. q⁹ abſens fieri poteſt ꝓcuratoꝛ.vñ vult hic exponere q̄s p̄ſens dicaꝫ.nā ſi videm⁹ q̄s ſit p̄ſens:per conſequēs intelligim⁹ q̄s abſens ſit.qꝛ ꝫ riozū eſt eadē diſciplina.s.de his q̄ ſui vel alie.iur.ſunt.l.i.⁊ inſti.de tutelis.in p̄in.ar. ꝫ eſt.j.l.q̄ ꝓpio.§.antepenul.⁊ q̄s ſit preſens dicit hic vſq; ad.l filius.

f Jlius. Dicit hic q⁹ filiuſſa.pōt ordinare ꝓcuratorē q̄ filij noie agat ſiue in caſtrenſi vel q̄ſi vel act.iniuria.vel ſi p̄ eſt abſens ⁊ ꝓcur.p̄is defendit filiū. ¶ Hoc amplia⁹. filiū habebā ⁊ iſti filio meo facta eſt iniuria auo ei⁹ abſente.i.p̄e meo:nūq̄d poſſum cōſtituere ꝓcur.⁊ agere noie filij mei.⁊ rñ.q⁹ ſic. qꝛ auus ei⁹.i.p̄ me⁹ abſens erat. ¶ Ad defendendū.Dixit in p̄in.hui⁹.l.q⁹ filiuſſa.pōt dare ꝓcu. ad agendū: hic dicit q⁹ pōt dare etiā ad defendendū.

s Ed ⁊ filia. Dixit de filioſa. hic dicit de filia q̄ filia pōt ꝓcur.dare in acti.iniuriaꝝ abſente p̄e.ſed ī act. de dote p̄ ſol⁹ dabit ꝓcur.nec eſt opus q⁹ filia ꝓſentiat ex preſſe.hec vera ſunt niſi p̄ ſit male vite:vel niſi ſit paꝫ abſens:quib⁹ duob⁹ caſib⁹ cū filia dotez repetere poſſit. vt.j. ſo.ma.ſi cū ſuo.poterit ⁊ ꝓcur.dare. ¶ Jpſe. Dixit.s.q⁹ ſi filiuſſa.pōt dare ꝓcur.hic añ dicit q⁹ ipſe filiuſſa.dari pōt ꝓcuratoꝛ. ¶ Jnuitus. Aliq̄s inuitus conſtitui ꝓcura.nō pōt.⁊ q̄s ſit inuitus dicit. ¶ Ceterani. Planū eſt qđ hic dicitur. ¶ Niſi hoc. Dicit q⁹ nō pōt ꝓcura. eſſe miles:vez eſt niſi litē ſit cōteſtat⁹ nō oppoſita except.militie. ¶ Excepto. Hic ponit iuriſcō.duos caſus in quib⁹ miles ꝓcura.eſſe pōt. ¶ Procuratorē. Jſte.§.loquiꝫ in ꝓcuratoꝛe rei q̄ ꝓcuratoꝛ ſuſcipere cogiꝫ iudiciū:niſi in quibuſdā caſib⁹ quoſ exīeruāt ab illo ver.vez.vſq; ad.l.ſed etiā.in illa ſed etiā, ponit caſum vnū:imo ꝫ ꝓcur.hanc except.opponat nihilomin⁹ cogiꝫ ſuſcipere iudiciū vt lis ſtatim cōteſtet.⁊ hec oīa debēt fieri cū cāe cognitione.vt in.l.ſed hec.

s Jpoſt. Lex iſta dicit q⁹.s.dictū eſt in.l.ſi filius.

s Jdefunct⁹. Tu me cōuenire volebas:ego cōſtitui ꝓcur.q̄ me defenderet aduerſus te.⁊ ꝑ eo ꝓcur.ſatisdedi:diſtinguiꝫ.aut ſatisdedi ꝓcura.ſciente. quo caſu compelliꝫ ꝓcura.ſuſcipere iudiciū;q̄uis deceſſerim ante litē cōteſ.aut ipſo ignoꝛāte quo caſu nō cogiꝫ iudiciū accipere ꝓcura.ſufficit tamē ſi clauſula de defendendo committatur. ¶ Qui ad. Rem aliq̄ tecū cōemḡbam:cōſtitui ꝓcuratoꝛē vt illā rē diuidi peteret.Dicit hic q⁹ iſte videꝫ eſſe ꝓcu. actoꝛis ⁊ rei.i.videꝫ datus ad agendū ⁊ defendendū. ⁊ talis ꝓcurator ſatisdabit de rato ⁊ de iudi.ſol.

a Nte litē. Dictū eſt q̄bus ex cauſ ꝓcur.dñs remouere poſſit.⁊ nota q⁹ q̄dam dixerūt hanc.l.tñ in ꝓcur. rei loqui.ar.huius lr̄e ſed iudiciū accipiendi. Sed b̄ eſt falſum imo loquiꝫ tā in ꝓcur.actoꝛis q̄ rei.⁊ hoc dicit exp̄eſſe j.e.q̄ oia.in p̄in.qđ ē verū. Jo. Et caſus hui⁹.l.eſt talis.tu cōuenire me volebas ꝓcur.cōſtitui:ego reus qui me defenderet.dicit q⁹ poſſum hūc ꝓcu.remouere ante lit.cōteſ.ſine cauſe etiā cognitione.vt ego dñs litigabo vel cōſtituaꝫ aliū ꝓcur.poſt litē vero cōteſ.nō poſſum illū remouere ſine cāe cognitione.ſed cā cognita remouere eū potero:⁊ ſicut ego poſſum remouere:ſic⁊ heredes mei p̄nt ꝓcura.remo

i Ma cāe cognitio vertiꝫ. Dicit hic nā ex oib⁹ cauſis q̄ nūerate ſunt.s.e.l.filius.§.fi.cū.l.ſe.pōt ꝓcur.remouere ⁊ dñs pōt ꝓcuratorē remouere vel reiicere.⁊ ſubiicit hic quaſdā alias cauſas quib⁹ remoueꝫ ꝓcurator vel reiicitur etiam lite cū eo cōteſ.q̄s enumerat vſq; ad.l.q̄ oia.exinde dicit ſupradicta locū habent in actoꝛe ſcz vt actoꝛ remouere poſſit ex ſupradictis cauſis ꝓcura. ſuū. ⁊ ex his etiā oib⁹ cauſis ꝓcuratoꝛes rei ⁊ actoꝛis p̄nt ꝓcurato.dimittere. ¶ Et ſi. Cōſtitui ꝓcu.vt aduerſus te ageret:⁊ litē cōteſtat⁹ fuit ꝓcu.vnde peto mō hūc ꝓcur.remoueri allegata aliq̄ cā de ſupradictis.qꝛ dico eum factū affinē aduerſarij;ipe ꝓcur.dicit me mentiri. dicit q⁹ cā iſta examinanda erit coꝛā iudice.⁊ ꝓcuratoꝛ ille me⁹ nō adminiſtrabit interim niſi q̄tuoꝛ caſib⁹.primus eſt ſi ipſe ꝓcuratoꝛ nō vult dimittere ꝓcur.in oēm euentū;ſed vult interim adminiſtrare lite iſta ſuſpecti pendēte.⁊ hoc iō facit vt ſeruet̄ honoꝛ ſuus.Scōs caſus eſt ſi fuit ꝓcur.in rem ſuaꝫ Tertius caſus q̄n ipſe ꝓco aliq̄ iuſta cā ꝑpendit. ¶ Quartus q̄n partē dñs vult reuocare ⁊ ptem dimittere. his.n. q̄tuoꝛ caſibus nō reiicitur ꝓcur.ab adminiſtratione:ꝫ interim adminiſtrabit.⁊ b̄ vſq; ad.§.ſed ita b̄.illi⁹.l.in cāe.exinde dicit q⁹ ſupradicta locū habent ſi iſti ꝓcura.mādaui alit̄ mihi dño p̄iudicari. ¶ Si ex parte. Tres caſus ponit.§.iſte.primus eſt.egi aduerſus te⁊ accepi ſatisda.iudi.ſol.ꝓco tuo ꝓcuratoꝛe:poſtea hāc litez in aliquē ꝓcur.trāſtuli.dicit hic q⁹ cōmittit ſtipulatio iudic.ſol.ſcōs eſt q̄n cōſtitui ab initio ꝓcu.⁊ ipſe accepit a reo ſatisdatiōez iudi.ſol.ſm p̄dictaꝫ formā ⁊ litē cōteſtat⁹ eſt.⁊ hanc litē in aliū ꝓcuratoꝛē trāſtulit.nā ⁊ hic cōmittit ſtipulatio iudi. ſol. Ultimo dicit q̄s agat.⁊ dicit hanc act.dñm habere vtilē ⁊ ꝓcu.habere directā:ſed ineſficaciter dubiū non eſt q̄n ſemp hēat dñs act, vtilē q̄ p̄fertur directe:q̄uis ꝑ ꝓcur.lis ſit pacta.

s Jꝓcuratoꝛ. Hec lex cū ſuperioꝛi cōtinuaꝫ:⁊ caſus eius eſt talis.ego actoꝛ cōſtitui ꝓcur.vt ageret aduerſus aliquē:⁊ accepit ipſe ꝓcur.cautionē iudic.ſolui.et egit ⁊ obtinuit.dicit hic q⁹ ego dñs hēo actiōez vtilē exſtipulatu.⁊ actiōez in factum ex re iudi. Sed ⁊ ſi agat vtili ꝑfertur:ḃz iam directā niſi in trib⁹ caſib⁹ in quib⁹ ḃz actionē iudicati ꝓcuratoꝛ. p̄im⁹ eſt ſi fuerit ꝓcuratoꝛ in rem ſuā.ſcōs ſi ad hoc eū ſpāliter inſtituit:⁊ iſti duo ſunt hic. tertius caſus eſt q̄n fecit ipenſas:q̄ caſus eſt.j.eo.actoꝛis. q̄.l. p̄in.cōtinuaꝫ. ¶ Per cōtrariū. Dictuꝫ eſt.s. de ꝓcura. actoꝛis nūc de ꝓcur.rei dicit.⁊ caſus duos ponit hic.§. primus eſt q̄n ego reus ꝓſtitui aliquē vt me defendat: iſte procura.ſatisdabit iudic.ſol.dicitur hic q⁹ ſi talis ꝓcu.ſuccūbat hoc caſu actio ex ſtipulatu in me nō dabiꝫ: ſed actio iudicati.ſed hoc nō dicit hic ꝫ.j.e.l.plauti⁹.⁊ de re iudi.l.iij. Scōs caſus eſt q̄n aliq̄s me ſine mādato defendit quo ca

su nec actio ex stipu. nec actio. iudicati teneor.

s Jactor. Casus huius. l. trib⁹ modis cōsueuit no. r ideo dicit eos vt in apparatu accursij.

s Jquis. Egisti aduersus me r litē cōtestat⁹ es: ego reus post litē cōtes. procur. mihi cōstituit: fui cōdēnatus postea, pcur. meū heredē istituit: r ipe hers extitit: nūqd fiet executio ſnie in pcura. rñ. q sic. vñ bene dz fieri in pcu. executio. hoc aūt verū est si fuit iste pcurator me⁹ heres insolidū. nā r si post litē cōtes. cōtra me reū ordinē pcur. q postea cōdēnat⁹ est si iste pcur. mihi extitat heres p parte scz fiet executio: r id qđ soluit recuperat ab heredib⁹ r p partibus eor. vel act. mādati si mandato coheredū soluit. vel act. neg. q sine mādato. si aūt iste pcurator mihi heres nō extitat. dicit hic q recuperat ab heredib⁹ meis iste pcurator, qđ soluit vel act. mandati: vel neg. vt supra.

v Plus. Si plures sunt rei credendi: puta tres possunt tres cōstituere procur. Jtē si sunt tres rei debendi possunt tres procuratores cōstitui.

i Ellianus. Hodie tradidi vnū pcuratorē: eras dedi aliū. r sic diuersis tēporib⁹. dicit hic q dādo posteriorē procura. priorez video: remouisse, aut dedi simul r insolidū: tunc si vn⁹ litē cōtesta. alij nō possunt agere pro illa re sup qua ille litē cōtestat⁹ est: nec in illa re procur. videtur vt. j. l. pri. que cōtinuatur cū ista.

s Enuū. Vtrū filiusfamil. possit procura. dare. queritur r rñ. q filiusfa. pōt procura. dare: sed in suo debitor aī possit procur. ordinare. r rñ. q ad iudicia seruus nō pōt procur. ordinare: sed ad negotia gerēda seruus potest ordinare procur. ¶ Eū. Sed pone q aliqs litigat sup statu suo: an iste possit pcura. ordinare. q̄nī r rñ. q iste q̄ de statu suo litigat bñ pōt ordinare pcur. siue ad negotia siue ad lites. Jtē iste talis q̄ litigat de statu suo pōt ab alio dari pcurator. ¶ Publice. Jn trib⁹ casibus loquitur hic. §. primo in ciuili. q aliqs bñ pōt in ciuili cā ordinare procur. Jn scdo casu loq̄tur. s. q̄ñ aliqs absentē pōt defendere: h̄ ē absentie causas allegare in cā criminali. et sm hāc positiōez nō obstat. j. de pub. iudi. l. pe. §. ad crimē. tertio casu loquit puta aliqs fustigand⁹ vel relegand⁹ erat: in quo tertio casu pōt qs absentē plene defendere r cum effectu. vel dic q volebat plene defendere si volebat causas absentie allegare. r hoc pōt facere. ¶ Ait ptor. Hoc dicit hic. §. q procurator actoris duo dz facere. s. q: debet cauere de rato. i. q: dñs ratū hēat. Jtē dz cauere de defendendo. i. q defendat actorē dñm si recōuenire eū velit reus. hec dicit ptor: et laudat vlpi. q: dicit q hoc equū est q procu. actoris defendat actorē. r hoc q̄ñ est simpler procu. Sed pone q sit procura. in rē suā defendere dz dñm: q̄ñ er cā lucratiua. vt q: ei actio manz. si aūt nō hz illā act. er cā lucratiua: sz er alia cā tūc dñm nō defendet procur. vt in. l. se. q̄ cōtinuat cum ista. cui⁹ casus talis est. titi⁹ erat creditor seij: iste seius debitor instituit⁹ fuit ab aliquo: cui hereditati iste titius creditor tenebat: seius debitor idēq; heres vēdidit hereditatē: ēptor hereditatis agebat aduersus istū titiū. titius aūt petebat sibi caueri q iste emptor defenderet seiū: vtrū teneat ēptor seiū defendere: si fiat p fraudē: puta si hac mente vendit. q sciebat q ipsum de pprio debito nō cōueniret: nisi illū pri⁹ ō hēditate ꝓuenisset. r b⁹ si emptor hāc fraudē participauit.

s Ed r. Cōiūcte psone q̄ sine mandato agere pñt satisdare debēt de defendēdo: r q̄ sint ille cōiūcte pso nc: hic eas enūerat. ¶ Patron⁹. Si volo libertū meū, ppt̄ eius ingratitudinē in seruitutē reuocare: possuz hoc facere p procur. r libert⁹ etiā pōt p procur. respōdere. ¶ Nō soluz. hic dicit q procu. actoris q̄cūq; act. agat siue p̄iudiciali siue q̄cūq; alia dz dñm defendere. Jtē iste procur. actoꝛ gerit vices actoris in oibus r nō grauat in alio plus q̄ actor nisi in satisdando. quid sit defendere dicit in prin. §. h⁹. Jtē queritur an pcurat. actoris qui pmisit defendere dñm sit cogend⁹ p̄cise dñz defendere. r rñ. q sic. nisi tc. ¶ Defendere. Jste. §. regl'am ponit r exēplū ad regl'am q̄ dz q etiā videtur pcura. defendere si patiat aduersariū in pos. mitti et vt pbet istā regl'am q̄tuor ponit exēpla ad eā pbandā. vñ ostitui procur. q a re aliqđ peteret: puta debitū meū: tu vis hūc meū procur. recōuenire noie alicui⁹ mee dom⁹ q̄ minabatur ruinā: vl' petis a procur. aliqđ legatū: ego teneor q erat relictū sub cōditione: vel forte nūciasti illi procura. nouū opus: vel dic r verius sic no. hic in glo. q̄ sic incipit. regulam ponit tc. ibi dic ergo tc. vel forte ꝓuenis: illū nomie alicuius fui mei actiōe furti noxali: procura. me⁹ passus est in oibus istis casib⁹ aduersariū in pos. mitti: nunqđ videatur defendere. dicit q sic. dū tamē caueat de rato.

o Vniū. Dictū est. §. q procura. dñm defendere dz r adhuc circa illā materiā tractat. i. circa defensionē dicit eū q pcur. dñm defendere dz. Sed pone q procura. recōuenit plurib⁹ actionib⁹: puta q̄tuor: r iste constituit defensores in vna q̄q; actione: nō aūt ipse defendit quor q̄libet parat⁹ fuit suscipere iudiciū vna act. nūqđ iste videbit plene defendere dñm. Rñ. q sic. sed pone q in vna actiōe fuit recōuent⁹ procur. actoris: puta ad vi. vnde extitit vn⁹ defensor in vna portione: alius in alia. dicit q nō audient vt in. l. seq. q̄ cōtinuatur cum ista.

n On solū. Juriscō. adhuc proseq̄tur materiā suam dicēs q iste procur. in oibus actionib⁹ dz defendere vnde ad interrogatiōes dz respōdere siue in curia siue nō interrogat⁹ a reo: vtrū dñs absens sit heres debitoris rei cōuenti an nō: tenebit iste procur. defendere. ¶ Qui alieno Dictū est. s. l. seruū. §. ait ptor. de duob⁹ articulis. r hucusq; dictū est de vno. s. de defendēdo: nunc aūt vult dicere de alio. s. de rato. vñ regl'am ponit: dicens q q̄cūq; alieno nomine agit in dubiuz tū reuocator an hēat mandatū: cauere dz q ille ad quē ea res ptinet ratū habebit. ¶ Sed interdū. dicit q interdū si q̄s propo noie expiatur: q ista cautionē. s. de rato pstare dz. r de hoc ponit duo exēpla. procurator meus detulit iusiurandū aduersario vt iuret se dare nō oportere: aduersarius retulit procur. meo. iurauit iste pcu. meus: si agat pcu. me⁹ act. in factū. q̄ oritur ex iureiurando suo noie agere videt: r tū cauere dz dñm ratū se habituruz ¶ Szz si Jdem est si q̄s cōstituit se pcu. meo solutuz qđ mihi dño dz. q si pcur. de ostituta agere velit: noie ppio agit: r tū cauebit de rato ille procur. actoris. Queritꝛ quia si seius habēs cre. velit cōuenire debitorē p procu. an dēat iste procur. cauere dñm r alios cre. dñi ratuz habere. q̄rit et rñ. q sufficit si caueat dñm ratū hituruū duab⁹ rōib⁹. q: sub illis verbis ptoris. §. e. seruū. §. ait ptor nō cōtinent creditores. Jtez nec dño. i. si dñs agat ō istū suū debitorē: nō tenetur cauere ratā rē cre. suos habere. vel sic. habet q̄s plures creditores q̄ eū miserāt in pos. bo. missus in pos. bonoꝛ eius: r data fuit ei licentia vt dñs eū ordinaret procur. ad agendū aduersus debitores sui debitoris: nūqđ alios cre. dz satisdare ratū habere. dicit q nō: sed ratū euz. i. dñm qui ipsum ordinauit cauebit habere. ¶ Si de dote. Fuit celebratū diuortiū inter virū r filiā meā emācipatā: egi ego pt̄ de dote. cauere dēo ratū habituruū et debeo eaz defendere ¶ Si pater. Filio meo facta est iniuria vñ mihi filij noie iniuriaꝝ actio cōpetebat: si ego pt̄ ago iniuriaꝝ act. nō teneboꝛ cauere rē ratā filiū habituruū. in istis trib⁹. §. cauet procurator de rato. de q̄ materia plene notatū est. j. e. l. pompo §. sed r is. ¶ Si status. Sticho moueba q̄stionē stat⁹ sup hac cā procur. ordinaui. dicit hic q iste pcur. me⁹ cauebit vel satisdabit de rato: siue petat stichū ex libertate in seruitutē. siue ecōtra. i. siue defendit dñm: q: seru⁹ prouocat in libertatē. nā vtroq; casu cauebit de rato. ¶ Est minor. Vlig̃s prediū suū alienauit sine decreto ptoris: minoꝛ iste petit cōtra istā vēditiōez restitui emptor aliquē ordinauit pcur. vt se defenderet. dicit hic q iste procura. emptoris cauebit de rato r de iudi. sol. ¶ Jtē ait. Titus tutor alicui⁹ fuit: q titius de suspecto accusat. dicit hic q poterit iste tutor. s. titius ordinare pcur. in ista cā vt eū defendat. sed de duob⁹ iste procur. tutoris cauebit. s. de rato habēdo: r de iudi. sol. hec vera sunt si iste procu. sup hac cā spāle mandatū hēat: vel si alias remouēdus erit iste tutor.

p Omponi⁹. Dicit hec lex q̄ nō oēs actiones p̄ ꝓco cura. p̄sit exp̄edire. q: pone q̄ erā bononie studioꝛ cā ⁊ habebā rē cū aliq̄: ⁊ ibi captus ⁊ retent⁹: si volo ego pa agere ꝺ illū q̄ filiū meū suū esse credēs detinet: agā quidem interdicto de liberis deducendis vt ille filiū meū mihi det nō potero hoc facere p̄ ꝓcur. nisi duo interueniāt. s. q̄ ille ꝓcur. spāle mandatū hēat: ⁊ ego valitudine aliq̄ vel alia iusta cā fuero impedit⁹ ne agere possim. ¶ Si stipuletur. Tua dom⁹ minabat⁹ ruinā mee: ꝓcur. me⁹ stipulat⁹ ō dā no infecto cauere ꝺz de rato iste ꝓcur. me⁹. Idez est si legatū mihi fuit relictū in diē vel sub cōditione: ⁊ aduenīēte die vel cōdi. ꝓcur. me⁹ stipulat⁹ fuit de legato soluēdo ad ueniente die vel condi. q: ⁊ hic de rato cauet. ¶ Sed ⁊ is. Cōtra te ego egi reiven. ⁊ p̄cur. cōstituisti: vel ꝓ te defenſoꝛ interuenit de rato quidē cauere ꝺz. ⁊ de iudi. solue. pōt em̄ esse q̄ ꝺēnat⁹ rē restituet ⁊ dñs reiven. iterum veniēs petat a me eā iterū. p̄curatoꝛ duplicē cautionē p̄stabit. s. de rato ⁊ de iudi. sol. vt dixi statim. Sed pone q̄ ille q̄ ꝓ te interuenit erat p̄cur. verus ⁊ succubuit: vl̄ tu ipse vict⁹ fuisti si postea agas submoueris excep. rei iudic. ¶ Rati. Titi⁹ cōstitut⁹ fuit p̄cu. aſi lit. cōtes. non ꝺz quidē ab eo exigi cautio de rato post lit. ꝯtes. etiā si dubitet⁹ de mādato: nisi post lit. ꝯtes. fuerit cōstitut⁹. ¶ In his. Certū est q̄ cōiūcte persone p̄sit sine mādato agere. s. e. sed ⁊ he. in p̄in. vñ pone vn⁹ cōiunct⁹ vult agere ꝓ alio cōiuncto: nūq̄d cauebit ō rato. ⁊ rñ. q̄ cauere nō ꝺz de rato: nec ꝓhibeat⁹ si nō agit ꝯra volūtatem illi⁹ quē defendit. q: tūc etiā cū satisꝺa. non admittit⁹ nisi in casibus.

f Eminas. Scire debes q̄ femine nō p̄sit in iudicio defendere. ſ. eo. nec ꝙ. hec tñ lex ponit casuz in quo pōt femina p̄em defendere ⁊ p̄cur. esse ꝓ patre si ab alio nō defendit⁹: ⁊ ipse pater in valitudine ipediat⁹.

l Icet. Tu ptoꝛis albū coꝛrupisti vel aliq̄ḋ habuisti appensum in via pu. ista popular⁹ actio est: ⁊ si velim te ꝓ ꝓcur. accusare nō possuz. vñ merito si ex illa coꝛruptione vel appēsione seq̄tur ꝺānū p̄uatū ꝓ p̄cur. potero agere postea dicit q̄ ci imē sepulchꝛi violati ꝓ p̄curatoꝛē intētari pōt. ⁊ ad act. illā p̄sequēdā pōt p̄cu. cōstitui. ¶ Ad act. Mihi iniuriā intulisti possum q̄ꝺez in act. iniuriarū p̄cur. cōstituere. ⁊ est rō in lr̄a. nā ꝛc. ¶ Ea obligatio. Titio mandaui vt esset p̄cur. me⁹ in quadā cā mandatū intercedens mandati parit act. tam directā q̄ ꝺriā. ⁊ hoc in p̄ima. Aliq̄n in scḋa dicit q̄ aliq̄n ex mādato nō oꝛitur actio mādati ⁊ de hoc ponit duo exēpla: sic heres istitut⁹ vendit mihi hereditatē: ⁊ cū creditoꝛes hereditarij cōuenirēt me ꝓmisi iu. sol. ⁊ eū fideiuſ. dedi: ⁊ mādato meo fideiussit. dicit q̄ si ille fideiussoꝛ ꝓ me cōuent⁹ satisfecerit: q̄ nō agit act. man. sed ex mādato. Itē in alio casu lz mandatū intercesserit non tñ agit⁹ mādati: puta si accepisti. x. mutuo ⁊ ꝓ te fideiussit: ⁊ creditoꝛ me fideiuſ. cōuenit: ego te p̄cur. cōstitui ꝓ quo fideiuſ serā: ⁊ ꝓ te tñ fideiussi. ſ. de iudi. sol. ⁊ soluerā. dic q̄ ex vltio mādato nō agit⁹: sed ⁊ ex primo: ⁊ ita nō parit act. mādati Vltimo loco dicit. fui rogat⁹ vt tibi hereditatē restituerez ⁊ restitui tibi: ⁊ cū hered⁹ est restituta aliq̄s vult te cōuenire de hereditate: vel cōuētus fuisti act. here. ⁊ ꝯstituisti me heredē institutū tuū, p̄curatoꝛē dicit hic q̄ bñ poteris. Sz pone aliq̄s obligauit mihi rē aliquā: postea cecidi a posses. pignoꝛis an p̄cur. cōstituere possum debitoꝛē ipm q̄ si ad agēdū. ſ. cōtra possidentē. ⁊ rñ. q̄ possum. Itē pone q̄ duo sūt cōrei credendi: postea debitoꝛ cōis cōstituit se soluturū alteri cui cōstitutū est: vel agere de cōstituta: ⁊ vult aliū ꝯsociū cōstituere p̄cur. dicit q̄ pōt. Sed pone q̄ duo sunt rei credendi: certe alter cōuent⁹ pōt aliū p̄cur. cōstituere sicut supra dictū est in alijs. ¶ Si plures. Titius fecit sibi plures heredes: illi cū here. diuidere vellēt: ⁊ ꝯtingeret abesse eos p̄cur. cōem cōstituere voluerūt. dicit q̄ non p̄sit: ⁊ hoc ꝓp̄ adiudicatiōes ⁊ cōdēnationes q̄ in iudicio diuisoꝛio cōtingebāt. Sed pone duo vel tres fuerāt heredes: alter eoꝛuz decessit trib⁹ heredib⁹ relictis, dicit q̄ illi tres loco vni⁹ p̄sone succedūt. vñ vnū p̄cur. cōstituere p̄sit. ¶ Reo. Aliq̄s puta titius in iudicio cōuēt⁹ cauit iudi. sol. ⁊ dedit fideiuſ. post dū incīperet litigare: timuerūt fideiuſ. q̄ stipu. iudi. sol. noie illius particule de defendēdo cōmitter⁹ nisi aliq̄s suscīperet ꝓ eo defensionē. vñ dubitat⁹ q̄liter possit sibi consulere. dicit q̄ si vn⁹ insolidū suscipiat defensionē: vl̄ si oēs cōstituant vnū p̄cur. liberabunt⁹ ⁊ vident⁹ defendere.

m Etus. Hac. l. dicit⁹ q̄ mutus ⁊ surd⁹ p̄cur. cōstituere p̄sit: ⁊ ipsi p̄cur. esse possunt: ad negotia non ad

c Cum queri⁹. Cōtra seiū te p̄cur. cōstitui iudicia in cā quā aduersus seiū hēbaz: ipse sei⁹ allegabat me p̄cur. ꝯstituere nō posse. dicit⁹ q̄ inspiciendū est an p̄curatoꝛē ꝯstituere ꝓhibear: q: si nō p̄hibeoꝛ mihi videt⁹ ꝓmissum. ¶ In popularib⁹. Cōtra te egi act. q̄ꝺā popularī. q: dicebā q̄ albū ptoꝛis coꝛruperas: vel q: in via publ. aliq̄ḋ habebas appensum: volebas q̄ cauerē de defendēdo quēlibet de pp̄lo. dicit⁹ hic q̄ non dēo. ¶ Is q̄. Si ego amic⁹ adulti adulto p̄sti petā curatoꝛē dari ꝓ lite quā aduultus cū aliquo hz: adultus cōsentire ꝺz: si absenti petā ō rato cauere debeo. ¶ Pena. In lite q̄ vertebat⁹ inter me ⁊ seiū: titiū institui p̄cur. p̄curatoꝛ iste vocauit seium ad ius seius volebat q̄ p̄cur. caueret de defendendo p̄cu. cauere nō vult, dicit⁹ q̄ deneganda est ei actio ꝓpter hoc q̄ nō cauet de defendēdo. q. d. p̄cur. me⁹ nō admittit⁹ ad agenduz ex quo nō cauet de defendēdo. ¶ Si p̄curatoꝛ. In. §. isto ponit⁹ q̄ꝺdā cōsiliū. dicit⁹ em̄ q̄ si p̄cura. me⁹ ad negotia vel ad iudicia velit aliq̄ḋ ab aduersario stipulari: ⁊ seru⁹ meus fuerit p̄sens in p̄sona mea ⁊ serui mei cōcipiēda erit stipulatio ⁊ fiet p̄missio seruo mei absentis. ¶ Qui non cogi. iste §. hz. vi. vel. vij. dicta. p̄mū est q̄ p̄cur. rei anteq̄ satisꝺederit iudi. sol. nō cōpellit⁹ defendere: sed satisꝺa. p̄stita cōpellitur defendere. scḋm q̄ p̄cu. actoꝛis ante cautionē defendere nō cogit⁹: sed post sic. tertiuz refert⁹ tā in p̄cur. actoꝛis q̄ rei. s. q̄ nō semp erit vez q̄ p̄cur. post satisꝺ. defendere cōpellat⁹: attamē in illis casib⁹ in quib⁹ nō cōpellunt⁹ solū ad hoc vt iudiciū inchoet⁹ p̄ lit. cōtes. Quarto assignat rōnem q̄si post satisꝺa. non cōpellant⁹ defendere: puta secrete sunt inimicitie: vel bona illius p̄cura. q̄ satisꝺederat ab alio fuerūt occupata. al⁹ necesse hz incohata negotia finire nisi alijs iustis causis fuit ipedit⁹. Quinto loco erit rō sabini qui dicebat p̄toꝛē vel iudicē nō debere cōpellere aliquē ad defendendū: sed sufficiebat cōmitti stipu. q̄ ō est q̄n iusta excusatio nō intercessit: nec tñ res est peritura. Sexto dicit sabinus q̄ si ex iusta cā omittat⁹ defensio nō cōmittit⁹ stipu. nec quātū ad p̄cur. nec q̄tū ad fideiuſ. Septimo dicit q̄ ea q̄ dicta sunt fuāda sunt q̄n fideiussoꝛes interceſſerint: et si p̄curatoꝛ nuda p̄missione cauerit idem erit. ¶ Qui ita. Cōtra te egi act. ppl'ari q: albū ptoꝛis coꝛrupas. vel quia aliq̄ḋ hēbas appensum in via pub. ꝓpter p̄uatū ꝺānum meū: vt puta appensum in via publica vñ ppl'aris oꝛiebat⁹ q̄stio: propinqu⁹ eras domui mee: an in ista act. p̄cur. cōstituere possim. q̄rit⁹ ⁊ rñ. q̄ sic possum. ¶ Si procuratoꝛi. p̄curatoꝛē institui ad negotia: iste p̄cu. incepit in meo edificare. meui⁹ nūciauit ei nouū opus: p̄cur. cauit de demoliēdo ope si appareat iniuste edificatū. vñ meui⁹ nūciatōez remisit: postea ei edificanti nunciauit vicinus nouū op⁹ ꝓ p̄curatoꝛ iuit ad iudiciū interdicti vti pos. qō ꝯtinet tale ius q̄ ex quo ille q̄ edificare vult satisꝺederit de ope demoliendo: si appareat foꝛe edificatū iuste q̄ nō ꝺz prohiberi edificare: aduersari⁹ vult vt caueat p̄cur. de rato agens isto interdicto. dicit q̄ cauere nō tenet⁹: ⁊ si cauent non cōmittitur stipulatio ista.

q Ei proꝛio. Egi cōtra te ⁊ litem sum cōtes. postea vis p̄cur. ꝯstituere bñ potes dūmō caueat p̄cu. iudic. sol. vel tu ꝓ eo si p̄sens es. ¶ Ei qui. Pluribus actionib⁹ te cōueni: postea incepas abesse: quidā obtulit se defensioni tue: volebā vt in oibus te defenderet: dicit q̄ nō cōpellit⁹: sed in vnica defensione admitti ꝺz defensio ei⁹ q̄ se obtulit. ¶ Qui aliū. Dicit hic q̄ q̄cunq̄ aliū vult de

fendere satisdare cogit: nemo ꝛc. ¶ Itē q̄rit. Casus hꝫ. §. multis modis ponit: sicut in apparatu videre liquet. ſz ad euidentiā huiꝰ. §. ponas vno mō sic. minor aliq̄s facilitate sua fundū mihi vendidit: vñ postea voluit in integrū resti tui: ꝛ cū peteret restitutionē aduersus me ex illa cā restituꝰ est: ego in cā restitutionis cōstitui te procur. meū: succubui sti q; minor restituꝰ fuit ad petitionez illiꝰ fuudi: vñ incipit fundū vendicare: nunq̄d in cā restō. in inte. procu. cōpellit. defendere, ꝛ rñ. ꝙ sic. ¶ Procurator. Dicit. §. iste ꝙ pcu rator oz reddere rōnes eoꝝ q̄ gessit in iudicio. vñ si q̄d de li te ꝙsequutꝰ est: illud dño reddere oz. Itē si aliud īdebite exe git. itē ecōtra si ipse pcur. in aliq̄ cā condēnatꝰ p̄stiterit illa p̄rio mandati iudicio a dño recupare poterit. verūtamen si ob culpā suā vl' cōtumatiā aliquā penā p̄stiterit: illā a dño nō recupabit cū litis īpendia restitui dēat ei q̄ bona fide i pendit siue fuerit pcur. actoris siue rei litis īpendia recupe rat pcurator. ¶ Si duobꝰ. Quidā puta titius debebat mihi. ꝛ. cōtingit me abesse: vñ cū duos cōstituī procur. titiū q̄ erat debitor meꝰ ꝛ seiū: q̄ritur an seius q̄ non est debitor poterit exigere a titio: q̄ titius procu. ꝛ debitor est. ꝛ dicatur ꝙ sic poterit.

q Cli duos. Hec lex cū supiori continuat: ꝛ est casus talis. cōstituī duos pcur. puta titiū ꝛ seiū: an titiꝰ possit exi gere ab illo. dicit ꝙ nō. nisi spāle hēat mandatū: ꝛ si exigat ꝛ alius excipiat ꝙ sit pcur. sicut ꝛ ipse: ꝛ ꝙ ipse bene posset exigere si nō esset pcur. sicut ꝛ ipse. dicit ꝙ habēs mādatū replicabit de spāli mādato: dicens tu bene excipes nisi ha berem speciale mandatum.

i Hnorantis. Procurator nō pōt facere cōditionē dñi deteriorē.

q Uocūq;. Quocūq; mō tuū pcu. libero hoc tibi p derit: hoc est video: te liberasse.

m Jnor. Dicit lex ista ꝙ si minor. xxv. an. velit aliquē defendere ꝙ nō pōt procur. esse nec defensor: cū ꝛ ip se minor ꝛ eius fideiuss. restituī possit. ¶ Mñ. Certū est ꝙ marit' in id q̄d facere pōt cōdēnat'. vt. ſ. solu. ma. maritū. vñ pone vir cōstituit pcur. ad suā defensionē cū actiōe d' dote cōuenire' so. ma. nunq̄d pcur. cōdēnabit in id q̄d facere pt vir, ꝛ rñ. ꝙ sic. ¶ Is qui. Cuiuscūq; dignitat' sit is qui de fendit satisdare oz iudi. sol. al's defendere nō videt'. vt i dua bus. ll. seq. q̄ cōtinu ant' cum ista.

n Hec. Hic enumerant' q̄daz psone q̄ inabiles sunt ꝛ q̄ officiū pcurationis vel defensionis suscipere non p̄nt. ¶ Tutores. Si tutor administret in ciuitate bonoñ. si q̄s vult ipsum tutorē defendere: oz eū defendere in ciuita

s Jrem. Habebā actionē quādā ꝺ seiū ꝛte bonoñ. ꝛ illā cessi titio: ꝛ eū ꝙstitui procu. ita in rē suā: postea q̄s nr̄m sit p̄ferend'. querit ꝛ rñ. ꝙ pcur. p̄fertur.

a Drem. Aliq̄s cōstituit me procur. ad aliquā rē mo bilē petendā: q̄ritur an possim agere rōe illiꝰ rei act. exhibēdū. ꝛ rñ. ꝙ sic possum.

q Cli procur. Te pcur. cōstitui vt statim ageres quan dā cām quā habebā aduersus titium q̄d tibi videor mādasse. q̄rit ꝛ rñ. ꝙ cām agas ꝛ ad finē ꝛ effectū pducas: vel pōt aliter poni exēplū: q̄ cōstituī te procura. vt litiges coꝝ quodā iudice q̄ forte erat amicus meꝰ: vñ sperabaz ꝙ snia p me daret: finita est administratio illiꝰ iudicis ꝛ alius successit loco illiꝰ: nunq̄d videor tibi mādasse vt coraz isto substituto agas. ꝛ rñ. ꝙ sic. q̄ q̄ sit iste primus itellectꝰ: vñ ageres coꝝ isto substituto. ¶ Si q̄s. Litē tecū habebā et cōstituisti p ea procur. q̄ procu. eē nō poterat. q: forte erat miles: ꝛ aduersus eū nō ercepi: sed litem forte sum cōtesta. postea volo eum repellere: non possum.

p Procurator. Si aliquē cōstitui procu. ꝛ ꝺcessi libe rā ꝛ gñalem administrationē procur. oīa poterit face re vt dñs: nouare ei poterit ꝛ pmutare ꝛ soluere oz credito

m Andato. Alicui puta titio generalē ad ribus. ministrationē cōcessi: nuq̄d poterit trāsigē. ꝛ dicit ꝙ nō. ꝛ si trāsactio fit: non tenebit. hec vera sunt nisi ratū ha buero qd̄ p eū gestū est q̄litercunq;. nā si nō habui ratū: si a gam non repellar.

p Lautius. Ad defendendū venis procur. datꝰ succubuit: an in bonis procur. executioni snia esset danda vel demādanda inter partes erat q̄stio. ꝛ rñ. ꝙ nō. ſz in dñm fit executio: nisi in trib' casibus. prim' est q̄n procu. in rem suā est. Scōs q̄n obtulit se defensioni dicēs sibi fuisse mandatū ꝛ nō erat: tertiꝰ ē si in veritate nullū habuit man datuz: tñ iste defensor satisdedit: ꝛ sic facias ꝙstructionem. plauti' dicit. ſ. lb' qd̄ sequit'. ꝛ incipias cōstructionē in fi. om nibus placuit ꝛc.

a Dlegatū. Rē aliquaz mihi legasti ꝛ eā mihi petiꝰ tradi actōe ex testō: si heres tuꝰ negauerit legatū ꝛ tabulas testamēti exhibere noluerit: an possit procur. intendere in terdictū de tab. exhi. dicit' ꝙ sic. nec ei obstabit exceptio ꝙ ei non fuerit mandatum.

p Rocurator. An possit procu. cui est cōcessa totoꝝ bonoz admi. fuos vel alias res alienare non potest.

i Scuius. Constitui procur. vt me in iudicio q̄ actor me noluit cōuenire defenderet ante lit. cōtes. possum petere vt in me trāsferat' iudiciū. q̄ritur ꝛ rñ. ꝙ sic. ante litez cōtes. possum petere remoueri procur. ꝛ cā cognita. ꝛ subin telligas maxime: quia idē est ꝛ sine cause cognitione. vt. s. eo. ante lit. ꝺtes. vbi de hoc notat'.

s Jprocurator. Procurator meꝰ agebat mutine. ꝺ seiū ꝛ petebat cētū seius volebat vt procur. satisda ret me ratū habituꝝ ꝙ bonoñ. essem: an ab ista satisdatiōe pcur. releuare possim. queritur ꝛ rñ. ꝙ sic.

s Ed. Litteras ad titiū misi ꝛ ei significaui ꝙ talē oꝛdi narerā in procur. ꝛ ad talē cām: ꝛ ꝙ cū eo actū fuerit ratū hēbo. vñ si postea pcur. reuocare velim ꝛ reuocationē aduersario ꝛ iudice ignorātibus: nihilomin' qd̄ cū eo gestū est: ratū habendū erit a me domino.

s Jis. Mihi stichū aut damā, pmisisti: ita vt cēt ele ctio mea: procur. meꝰ petijt stichū si petitionē illiꝰ ra tā hēam sine dubio cōsumpta est stipulatio q̄ ad damam.

p Rocurator. Derato cautio ita demū a procu. exi git' cū dubitat' de mādato. vt. C. e. l. i. ꝛ q: videbat' ꝙ sp absente dño de mādato dubitaret'. ꝛ iō lex ista introdu cta est. dicit enī ꝙ dñs absens ita oz procur. cōstituere ꝛ lit teras suas mittere ad aduersariū: ꝛ ei notificare ꝙ titiū con stituit pcur. in cā quā hēbam cū eo ꝛ rata habebit q̄ a titio gesta fuerint, ꝛ b' in prima dicit. in scda pone ꝙ p lr̄as vt di ctū est cōstitutꝰ ē pcura. postea reuocauit dñs mandatum tñ iudex ignorās pcessit in cā sine dubio qd̄ egit firmū erit, ꝛ hoc iō q: dñs nō declarauerat ꝙ mādatū reuocauerat.

p Rocurator. Hec lex ꝛ sequēs q̄ cōtinuat' cū ista lo quit' de procur. ad negotia cōstituto. pcur. g̃ talis p dium meū vendidit ꝛ de euictione cauit: postea desijt procu. esse: nunq̄d adhuc tenebit' de euictione, ꝛ rñ. ꝙ sic.

q Quod procura. Procur. ad negotia mea cōstitui q̄ ere mea aliq̄d stipulatus est: potero quidē b' petere velit nolit procur. iste meꝰ. ꝛ est hic casus spālis in quo p li beram psonam actio queritur.

p Aulus. Constitui te pcur. in cā quā hēbam aduer sus titiū: timebā ne in ꝓpria psona mea adeē potō.

p Ater. Titio. ꝛ. debebā: decessi quodā filio meo īpu bere relicto: puta gayo cui titiū creditorē meuz dedi tutorē: titius male administrauit: ꝛ factꝰ est debitor pupil li in. l. ꝛ ita est debitor ꝛ creditor pupilli in. l. tutor decessit ꝛ fratrē suū heredē instituit: frater sil'iter decessit ꝛ hoc qd̄ fi bi debebat' a pupillo ex psona fratris sui cui successerat le gauit meuio: meuiꝰ agit cōtra pupillū iam factū adultū: p illis. l. dicit gaiꝰ ꝙ ille tutor tutelā male administrauit vnde vult eū cōuenire: ꝛ petit vt eū defendat. dicit' hic ꝙ meuius debet eum defendere.

a Bsens. Eram absens si cōueniar ab aliquo pote ris me defendere in cā ciuili passiz: ꝛ causas absentie allegare in criminali vt. s. e. seruū. §. publice.

p Er procuratorē. Credis tu q: officiū pcur. semp ꝺst

stat in acquirēdo aliq̄ enim retinet ius nostrū p̄ procur.de hoc em̄ ponit exemplū duplex.tenebaris mihi in act. tpali: vñ cum illa tpe foret pentura.q̄ tps illud iam fere erat elapsum infra qd debuerat intētare: pcur.ac.illā mouet:t litē est ptestat⁹:ppetuat actio t retinet p procur. istū: idē est si dñ vicinus me⁹ edificaret:procur.me⁹ nūciauit nouū opus nā t in isto casu ius pstitū hoc est ius qd mihi ppter clādestinus opus cōpeteret:nūc vi denūciationis pinguis cōseruatur:sz forma agendi mutat.prius em̄ interdicto qd clā. nunc qd vi agendū est.siliter p pcura.cōseruat.

s Jre⁹. Decē mihi debebas:cū illa.x.multotiens petijsse et mihi nō reddidisti:dixi tibi defende te si poteris.q̄ volo ea mihi dari p sniam:nunq̄d cōpelletur iste subire iudiciū.videt q̄ sic.q̄ dolose fecit cū dño nō reddidit. sz due rōnes faciunt in ōriū.q̄ pōt esse q̄ illo tpe eā nō habebā. Jtē pōt esse q̄ ex famosa actione petat t tandē odēnatus efficeretur infamis:dicit q̄ debitor pecuniā dz offerre: signare t deponere officio iudicis ante lit.cōtes.post vero litē cōtes.officio cuius libz etiā delegati:t sic liberabit.quia sic debitor pupillaris liberaretur.

n Ecciuitatis. Actor ciuitat⁹ pcur.cōstituere nō potest ante lit.cōtes.sed post sic.

a Bsente. Emi a te fundū t cū possiderem titius fundū illū vendicabat.pcur.me⁹ vel defensor:q̄ aberā denūciaui tibi vt venires ad iudiciū t me in cā euictionis defenderes:tu vis vt procurator caueat me ratū habiturū cauere dz iste de rato.

t Jtius. Procurator rei cauit iudic.sol.deinde igne vel casmate perierūt oia bona illius rei:vñ fact⁹ est nō soluendo:t pcur.iudiciū accipere recusauit:dr q̄ ex quo cauit p dño habend⁹ erit t defendere dz:nec pdest ei si nō cōpellatur.q̄ fideius.ab eo dati cōueniunt t ab eo recuperabit qd solutum est.

o Onis. Hec lex cū prin.l.seq.cōtinuat.dicit essi q̄ defensor boni viri arbitratu dz defendere.vñ si aduersariū verbis detineat friuolis opponēdo excep.vt negotiū finez sortiri nō possit nec recte defendet:vñ cōmittit stipulatio d defendendēdo. ¶ Ad duas. Titiū pcur.cōstituit vt a seio peteret stichū t damā:titius agit noie vni⁹ tm̄:nūq̄d potest repelli q̄ agat cōtra formā mādati:t dicit q̄ nō potat.

¶ Dō cuiusc̄ vniuersitatis. Rubrica.

Hec.l.dicit q̄ nō oibus indistincte pmissum est facere cōgregationē vt ita cōsti-
n tuant inter se societatē:vel faciāt collegiū vel corpus.hmōi enim corpora vl collegia si phibent:si nō a lege fuerint pmissa. p̄sumitur em̄ q̄ potius fiant ppt malū q̄ ppter bonū.t hoc in prima. Jn scda dicit q̄ quis hmōi corpora fieri phibeat:tm̄ quibusdā pmissuz est ea habere vt cōductorib⁹ vectigaliū. Jtē aurifodine t argētifodinet sales. Jtem piscatores t nauicular⁹. ¶ Quib⁹. Et stati dicit q̄dā sunt q̄b⁹ pmissuz est habere hmōi corpora q̄busdam nō:hic dicit q̄ illi quib⁹ pmittit p̄t ordinare in cā cōmuni sindicū:vel actorē p quē res t negotia vniuersitat⁹ expediant:t p̄t arcā habere.t b̄ est in prima. Jn scda dic q̄ si vniuersitas quenta nō defendat fiet missio in bonis illius collegij ex primor scdo decreto si nō ordinauit sindicū vel actorē:t nō potuit defendere defensor ciuitat⁹. q̄ forte impediatur vel vilis sit pinde haberet ac si null⁹ esset sindic⁹ cōstitut⁹ vel actor.t b̄ est in scda. Jn tertia dicit q̄ si actor vel sindic⁹ p̄sens nō fuerit:t aliq̄s obtulerit se defensioni illi⁹:nunq̄d valet defensio.dicit q̄ sic.t pōt ille vniuersitatem defendere.

s Jmuniceps. Aliq̄ vniuersitas cōstituit te actorez in cā aliq̄:si ille quē cōuenis vel cōuenire volebas noie totius vniuersitat⁹ vult te recōuenire:an oēs defendere tenea־ris.q̄rit t dicit q̄ nō.sed ipsaz ciuitatē potes defendere.q̄ singulorum actor cōstitutus nō es:sed vniuersitat⁹.

n Illi. Vniuersitas pōt habere actorē:sed q̄liter ordinand⁹ sit.q̄rit t tn̄.q̄ si a lege fuerit cōstitut⁹ nomine vniuersitat⁹ poterit experiri.si nō a lege sed a seipsis:si due partes vniuersitatis pūtes fuerūt et eī ordinauerūt: tenet ordinatio.t ad hoc vt teneat necessaria est pūtia duarū partiū.Sed nūq̄d ille q̄ ordinat onerabit maiori pti. t tn̄.q̄ sic. Jtē si p̄ meus t ego sum⁹ de aliq̄ vniuersitate t tractet de aliquo actore ordinādo siliter suffragiū p̄is hoc est decretū.i.scriptura aliq̄:t cōsensus p̄is mei potent mihi valere t ecōuerso. Jtē cōsensus eor q̄ sunt in eadē ptate adiuicē:idē est si de aliq̄ honore cōferendo vel petēdo publice tractat. q̄ supdictor suffragiū alij pderit adiuicē. ¶ Si decuriones. Pone monachi alicui⁹ eccle volebāt sibi creare abbatē:vñ elegerūt tres monachos q̄ elegere deberēt t statim vt ille esz abbas quē illi tres eligerēt erit actor vl abbas.Si vero vl maior pars ordinauit vel si aliq̄ cā euenire cōtigerit:titius exercet:nūq̄d videt recte ordinat⁹. t dicit q̄ nō.Si actor postea phibit⁹ est agere:pīde est ac si ordinat⁹ nō fuisset. ¶ Actor. Jste.§.v.hz dicta.primū est q̄ actor noie vniuersitatis tenet vniuersitatē defendere: si recōueniat.scōm est q̄ actor nō dz cauere de rato.tertiū est q̄ cauet de rato si dubitet fuerit actor nec ne. quartū est q̄ agat actor et defendat ac si esset pcur.verūtamē si ex parte rei interueniat t fuerit cōdēnand⁹ in bonis ipsi⁹ nō mādabit execution. Jtē si eo agente cōdēnat aduersari⁹ nō dabitur ei actori actio iudicati nisi fuerit constitut⁹ pcur.in rē suā. Jtē isti actori cōstitui pōt. ¶ Ex eisdē. Sicut pcur.remoueri pōt ita t actor ex eisdē causis.item sicut procurator si vniuersitas agere velit ordinare poterit actorē: ita poterit q̄s cōtra vniuersitatē ordinare.vel aliter dic hūc casum siue vniuersitas agat:siue aduersus eaz agat:poterit ordinare sindicū vel actorē. ¶ Si quid. Planus est iste.§.

a Ctor. Filiussa.pōt fieri actor. ¶ Jn decurionib⁹ Dēs monachi sancti pculi recesserūt successiuetita q̄ nullus est hodie q̄ sunt a cētū annis retro:nūq̄d durat vniuersitas,t tn̄.q̄ sic.Si vero vn⁹ sol⁹ tm̄ remansit adhuc durat vniuersitas.

c Juitates. Vniuersitas sancti pculi debuit mihi.x. volui eā cōuenire null⁹ existat defensor nec aliq̄ hz: vñ mihi in poss.missio fieri pōt.dicit q̄ si vniuersitas hz nomia q̄ in pos.noium illor fiet missio.

s Jtibi. Habebā hereditatē cōem cū aliq̄bus municipibus vel cū aliq̄ ciuitate.q̄ ego t vniuersitas instituti fuimus:pōt celebrari inter nos iudiciū famil.herc.

c Onstitui. Elicin⁹ alicui⁹ vniuersitat⁹ edificauit:ex quo edificio timebat dānū illi vniuersitati: pōt ordinari actor ad noui operis nūciationē. Jtē si fuit relictū vniuersitati in diē vel sub cōditione pōt actor ordinari ad iterponendā cautionē vel stipulatōez delegato p̄stando aduenient die vel cōditiōe. Jtē ad stipu.dāni infecti vel iudic. sol.sed in oib⁹ istis casib⁹ si vniuersitas vel curia habeat sufficiēs ille illas stipulatiōes interponere dz. Si vero ipse actor stipulatus est ciuitati vel vniuersitati vtilem actionez ex illa stipulatione habebit ciuitas vel vniuersitas.

¶ De negotijs gestis. Rub.

Juriscō.in prin.tractatū commendat:dicēs q̄ maximā con-
b Dedictum tinet vtilitatē tā absentiū q̄ p̄sentiū:nisi em̄ aliqui essent q̄ absentiū negotia gererēt multotiēs sustinerent absentie iacturā:eo qd remanerēt indefensi: t ita res eorū ab aliquib⁹:puta creditorib⁹ possiderent.aliq̄s etiā venderentur.itē inciderent in penā quā p̄miserunt:nisi aliq̄s eor defenderet:t etiā creditores venderent pignora.

s Jquis. Ego gessi negotia tua:si aliq̄d i tua negotia ipendi: vel me alicui obligaui lz hoc ignores: tn̄ hēo cōtra te neg.gest.ac.vt b̄ mihi restituas:t ego tibi tenear;male gessi: quia hoc equū est t debeo reddere rationem

¶ Jt p:etor. Capita hui⁹ edicti sunt duo: siue eñ qs gessit negotia alicuius absentis dicit p̄tor se eo noie daturū act. ꝛ istud est p̄mū caput: siue gessit quis negotia alicui⁹ hereditatis vacantis habebit hanc actiōez. ꝛ istud est scōm caput. ¶ Hec ẋba. Hic vult exponere illa tria ẋba si qs me: al's ꝛ planū est. ¶ Pupill⁹. Pupill⁹ gessit negotia alicui⁹: an ista act. teneaꝫ. ꝛ dr̄ q̄ sic. iq̄tū est locupletior: nūq̄d si nō ē locupletior fact⁹ locū hz cōpēsatio: lz rōne naturalis obligatiōis cōuenīri non possit: ꝛ si in illo negotio aliq̄ de suo ipēdit ꝛ illa petat pupill⁹: potero eū repellere p cōpēsationē: dicēdo tu petis x. que dicis te in negotijs meis ipendisse: hoc er gestiōe illa. x. de bonis illis ad te peuenerūt illa compenses, p illis q̄ debes. b̄ verū est etiā si pupillus nō est locupletior.

ſ Furiosi. Aliqs negotia furiosi gessit ꝛ ex b̄ ꝫ furiosus neg. ge. act. Jtē curator si furiosi gessit negotia: hz neg. ges. act. aduersus furiosum. vel dic vt in apparatu Accur. ¶ Hec ẋba. Exponit vlpi. fm caput edictū p̄tōris in quo dicit se act. daturꝫ. Si qs gessit negotia alicui⁹ q̄ fuerūt sua eū moriet: de illis negotijs fuit necesse edictū ꝓponere: qr illa negotia q̄ gesta sunt post mortē testatoris: ante tñ adita hereditatē. neqꝫ sūt defuncti neqꝫ heredis: ꝛ tñ si qs gesserit negotia hereditaria ipse obligaꝫ hereditati ꝛ h̄ditas ipsi si aliq̄d ipendit in hereditate. Jtē fructꝰ ꝛ fetus ꝛ ea q̄ post mortē testatoris accesserūt. Jtē q̄ō serui acq̄sierūt: veniūt in act. neg. gest. datur his casib⁹ actio neg. ges. ex interp̄tatione vlpi non ex verbis edicti scdi capitis. ¶ Hec actio. Hic dicit q̄ act. neg. gest. datur heredi ꝛ in heredem. ¶ Si executor. Egi cōtra te ad. x. ꝛ obtinui: iudex executorē dedit q̄ misit me in pos. rei q̄ valebat mīn⁹: puta. v. ꝛ res petita. vi. valebat: agā ꝫ executorē act. neg. ges. qr videtur dolo fecisse. ¶ Interdū. Si tu gesseris mea negotia q̄ nullus gerere volebat b̄ casu tñ mihi de dolo teneris. ¶ Hac actione. Si spōte negotia mea gessisti habes neg. ges. acti. Jtē si ex necitate gessisti. itē si credebas teneri ex necitate ꝛ nō tenebaris: tu habes neg. ges. act. istis omibus trib⁹ casibus: si qñ ꝓposuisti gerere negotia dñi pergeres mandauit aliqs mihi vt ea gererē ꝛ gessi. ꝛ dicit q̄ cōtra eū cui⁹ negotia gessi ꝛ cui⁹ erāt indēnitates. i. ei cōtra eū q̄ geri mandauit hēo act. s. mandati ꝛ nego. ge. Jtē si ꝓposui gerere: ꝛ aliqs fideiussit de indēnitate mihi p̄standa si gererē ꝛ gessi duplicē habeo act. an fideiuss. aliquā act. hz. dicit q̄ cōtra dñz habebit neg. ge. nisi aio donādi fideiuss. ꝛ dicit b̄ cñ. l. se. cōtinuaꝫ cū ista. ¶ Jtē. Credebā te mihi mādasse vt negotia tua gererē: nō tñ mādaueras gessi: hēo neg. ges. act. nō mādati: idē est si cepi negotia tua gerere ꝛ credebā mihi mandasse vt p te fideiuberē: cū nō mandaueras: si fideiussi hēo neg. ges. act. Sed pone q̄dā erant negotia sempronij ego credēs titij: hēo cōtra sempronīū act neg. ges.

s Jpupilli. Gessisti negotia alicui⁹ pupilli cui⁹ eraz tutor ꝛ cōtēplatiōe mei aliq̄d egisti: qr nolebas vt teneret act. tutele vt qr incepi domū edificare ꝛ nō p̄ficerē. dicitur q̄ me habes obliga neg. ges. act. nā ꝛ pupill⁹ tenetur in eo q̄ō fact⁹ est locupletior. ¶ Jtē si. Ad nego. ꝓcur. ꝓsti tuisti ꝛ creditores tui infestabāt ꝓcur. noie cuiusdaz debiti dicētes velle se distrahere pignora eis obligata: nisi eis soluat: ego cōtēplatione tui mutuo ei pecuniā dedi: mihi acti. neg. obligaberis ꝓcur. si nō stipulat⁹ erā cū pecuniā mihi a ꝓcur. reddi: nō erit obligat⁹ mihi. ¶ Si qs. Pecuniā p:e fr̄ēdā mihi titio tradidisti: aduersus eū hēo ac. ne. ge. vt mihi illā pecuniā det. Si vero aliqs ad negotia mea gerēda sui lucri cā ꝛ nō mei cōmodi accesserit. hēo cōtra eū ac. neg. ges. si vero aliq̄ ipenderit nō repetet nisi q̄ten⁹ fuerim fact⁹ locupletior. ¶ Si qs. Titius credēs gerere negotiū meuz gessit ꝓp:iū: nec mihi aduersus eū: nec ei aduersus me cōpetit actio. Si vero credebat meū esse tñ: ꝛ meū ꝛ suū erat ꝓ illa parte q̄ ad me spectat dabit mihi act. ꝓ alia nō ꝓ:a me. vñ si hēam negotiū cōe cū titio: ꝛ mādaui tibi vt illō gereres: tu tanqꝫ meū eēt gessisti sciēs in parte esse titij. ꝓ alia parte q̄ titij erat hēbis eū obliga. act. neg. ges. ¶ Si quis. Liberū hoiem bona fide possidebā quā credebā esse seruū meū: negotia mea gessit tanqꝫ seruus: dabit quidē neg. ge. act. mihi contra eū ꝛ ei cōtra me. ¶ Si ego. Si gessi negotia filij tui peculiaria vel serui an tenear neg. gest. Rñ. q̄ si gessi ꝓtēplatōe tui: ꝛ tu mihi ꝛ ego tibi teneor: isolidū si filij tui: hēo p̄em obligatū de peculio: nec distinguit: credideri cuz sui iuris nec ne. qr sp eadē distinctio seruāda erit: vt si noie p̄is teneāt in solidū: ꝛ si filij de peculio. i. q̄ten⁹ est in peculio. vñ si filij negotia gessi ꝛ contēplatione filij ꝛ p̄ hēat ratū nihil opatur ratihabitio. qr nō tenet nisi de peculio. i. q̄tenus locuples p̄ est vel dñs ꝓ peculiū filij vel serui. si vero nihil sit in peculio qr tñ hz dño ꝑ patri. dicit q̄ tenere te nebit p̄ vel dñs quaten⁹ peculiū est locupletatū. i. quaten⁹ factus est p̄ vel dñs locupletior ex parte serui vel filij interueniente gestione mea. ¶ Et si hois. Dicta hec plana sunt vsq̄ ad. §. itē q̄rit. vbi dic casuz qr liberū hoiez possidebas aliquē q̄ bona duplicis generis habebat. naz hēbat bona q̄ ad eū ꝓtinebāt: ꝛ etiā q̄ ad te gessi bona q̄ pertinebāt ad te cōtra te hēo act. si vero q̄ ad eum: cōtra eū hēo act. ꝛ hoc q̄ñ eū esse fusi credebā eadē distinctio seruaꝫ: si credebā eū liberū hoiem. ¶ Jtē q̄ritur. Heres negotia tua petij a nō debitore tuo ꝛ exegi: q̄ñ credebā aliq̄d debere: nihil tñ debebat. postea ratū habuisti: an deꝫ tibi neg. ge. act. ꝫ me. videtur q̄ nō. qr negotiū tuū nō erat. qr nihil tibi debebatur. rati tñ negotiū fit tuuz. ꝛ ei q̄ soluit daꝫ repetitio aduersus te q̄ ratū habuisti. vñ equū esse videꝫ dari act. cōtra me nego. ges. ¶ Jdē ait. Titius decessit q̄ hēbat vnū debitorez ꝛ putabā te esse heredē titij: cuz seius esset ver⁹ heres: gessi negotia tua ꝛ ab eo debitū exegi: tñ postea sciuisti ꝛ ratum habuisti. dicit q̄ ego tibi: ꝛ tu mihi eris obligat⁹ act. nego. ge. nec ob. qr est al's negotiū seij. qr ratihabitio facit eē tuū negotiū. verūtamē verus heres. s. seius aget ꝫ te peti. here. vt restituas debitū q̄ō habuisti p tuā gestionē. ¶ Sed q̄d pone q̄ fulsi insulā credēs te heredē cū alius esset heres nunq̄d si ratū habueris me obligaueris neg. ges. act. q̄rit ꝛ dicit q̄ nō. nec ego te: qr istud negotiū tuū fieri non pōt. qr alteri⁹ est ipso gestu: sed hoc casu verus heres obligaꝫ mihi gestori. ¶ Clideam⁹. Si ad negotia mea gerēda accessisti: ꝛ quedā gessisti ꝛ q̄dā neglexisti actōe neg. ges. mihi tenebaris. ꝛ b̄ est qr alius esset gesturus nisi tu gessisses. Jtē si mihi. x. dēbas nec a te exegisti: si debituz nō fuit vsurariū incepit esse vsuratū. verūtū si alij eēnt debitores ab eis exigere nō potuisti: cū mandatū nō suscepisti rōne illius debiti q̄ō debebas currāt de cetero vsure: nisi fuerūt remisse tñ cū opatur mora cū officio iudicis in bone fi. iudi. q̄tum stipulatio in stricti iur. iudi. Si vero de cōiūctis fuisti vñ sine mādato experiri potuisti: nisi ex debitorib⁹ etiaz extraneis exigeris teneberis. qr de teipso nō est q̄ō quin teipsum debeas cōuenire. vñ si actio q̄ tenebaris erat tpe peritura iōo veniet ad act. neg. ges. ꝛ sic fit ꝓpetua. Jtē si actio q̄ tenebaris erat nō trāsitura: efficieꝫ transitura. ꝛ sic tres penas patieris. qr teneris ad vsuras. Jtē qr actio tpalis ꝓpetuatur Jtē qr efficit trāsitura q̄ non erat. ¶ Jtē gessi negotia alicui⁹ p:iuati vel alicui⁹ ciuitatis petendo fundū: vel ancillā cōsecut⁹ sum fructꝰ maiores quā debebanꝫ totū ciuitati vl̄ dño neg. ges. act. restituere debeo. ¶ Si quocū q̄. Gessisti negotia mea ꝛ male: vñ tenebaris mihi in. x. ex alio latere ꝛ pēdisti. x. in negotio meo: egi directa act. ad. x. tu voluisti cōpensare: iudex cōpensationē nō admisit. i. cognitioni supersedit. ꝛ ita de ea nō cognouit; sed de p̄ncipali. i. de neg. act. cognouit: ꝛ te mihi cōdēnauit: nūq̄d poteris postea ꝺ:ium instituere. dicit q̄ sic. si ẋo de cōpēsatiōe opponēda cognouit ꝛ diffiniendo ꝓnūciauit compensationi locū nō esse; an pōt cōtraria agere. dicit q̄ nō.

s Jex duob⁹. Duo habebāt rē cōem volente me gerere negotia ipsoz: alter mihi ꝓhibuit: an si in re illa cōmuni administrauero ꝓhibētis fcō nō ꝓhibēs liberetur videꝫ q̄ sic. qr eo exacto alter eo q̄ socius est astringiꝫ: sed soluit in contrariū. qr si vno ꝓhibente alteri mutuū deꝫ. nihilomin⁹ accipiēs teneꝫ: ita ꝛ hic: ꝛ ita in nō ꝓhibente dā

da erit actio.ꝛ sic tenet q̄ nō ꝓhibuit:qō in nullo ꝓsuat q̄

Ompo. Domū meā fulsisti:seruū meū ꝓhibuit curasti:ꝛ ita negotiū meū gessisti ꝛ male sine manda to ego aūt cū sciui habui ratū.q̄ritur an det mihi neg.gest. act.dicit pōpo.q̄ neg.ge.act.tollit.q.d.nō pōt agē neg.ge. act.fm pōpo.ꝑ approbationē neg.gesti ꝓpt ratihabitōez ꝛ est istud ꝓmū dictū. Scōm est quod excipit a ꝓmo dicto. dicit essi pōpo.hoc verū est nisi dol⁹ gestoris interuenit. ter tiū dictū est q̄ allegat rōnem primi dicti.s.q̄ ex quo factuz gestoris semel ratū habuero:nō potero venire contra:ꝛ sic sunt tria dicta pōponi q̄ colligas sic:negotiū meuz gessisti ꝛ male:ꝛ ego ratū habuero:de cetero nō cōueniā te act.ne. ges. Et hoc est verū si dolū nō cōmiseris.reprobare em̄ non possum qō semel approbaui. Sed sceuola dicit act.nō tol lit.qz pone nos esse in illo instanti quo negotiū erat gestum nō tū adhuc fuit ratū habitū:quero an nata fuit illa actio an nō. Si nō:de hoc loq̄mur hic cōstat q̄ nata fuit. si g̃ na ta fuit q̄liter nuda volūtate tollet.nō ergo tollit sed rema net post ratihabitionē actio:multo fortius dz hic remanet actio. Itē esto q̄ nō remanet actio post ratihabitionē: q̄lit a gestore recuperabo qō de meo ad eū puenit:ꝛ qualiter re cuperabit qō de suo in meo ipēdit. videt q̄ nō vllo modo. Cōcludit g̃ sceuola quinto loco q̄ remaneat actio neg.ge. tā directa q̄ cōtraria.nā directa dño datur:cōtraria gesto ri:post ratihabitionē nisi spāliter sit actū:vt neuter contra alīū actionem hꝫet vt in princ.l.se.q̄ ꝓtinuat cū ista. Is autē. Ponit regl̄am quandā ꝛ exceptōnē ad regulā q̄ talis est.ad hō q̄ aliq̄s hēat neg.gest.ac.ꝛ ea teneat sufficit q̄ vtili ter incepit gerere etiā si ad effectū nō pduerit. vñ si domuz edificauit vel fulsit vel seruū curauit:lz postea pierit ꝛ sic ñ habuerit effectū:hō est ad vtilitatē dñi:vel dic nō habuit ef fectū:hoc est cū vtiliter sit ceptū:ꝛ vtiliter gestū:nō tū fuit cō sūmatū:ꝛ hoc sine culpa gerētis:nihilomin⁹ tenet neg.gest. act.aliqui aūt dicebant hec fallere in casu puta domū inci piebas mihi edificare.ꝛ sic vtiliter ipedisti:si icepisti domū ꝛ tā amplā fecisti:q̄ si oia que haberem distrahere sumpt⁹ quos fecisti tibi refundere nō possem.in isto casu fallit regu la:qz vtiliter fuit ceptū:inutiliter cōpletū.ꝛ tūc nō dz locuz neg.gest.act.sed oppositio illa falsa est.qz nō fuit hic vtilit inchoatū:vñ mirandū nō est si actio non detur.vñ si incepi domū edificare q̄ nō expediebat dño:tūc nō habeo act.

s Jnegotia. Lex ista tria dz dicta.primo ponit regu lam q̄ talis ē:q̄ oēs q̄ aliena negotia gerunt prestāt dolū ꝛ latā culpā. Scōm dictū est ꝑculi:q̄ aliq̄n tenet ge stor de casu fortuito:vt si gesserit negotiuz insolitū.s.emēdi seruos nouitios:ꝛ inde dānū sequit:dānū sequit gerentez lucrū dñm neg. Tertiū dictū est q̄ si negotiuz tale fuerit vt partim cōsistat lucrū:ꝛ partim dānū:dñs negotiorū debet cōpensare lucrum cum damno.

s Eccessori. Capti ab hostib⁹ negotia gessi ꝛ decess sit apud hostes:nūq̄d successor habebit neg.ge.act. dicitur q̄ sic. Sed et si. Si vero filiusfa.militis negotiuz gessi qui herede instituto decessit:an heres habeat neg.ge storū act.dicitur q̄ sic. Tertio dicit q̄ siue q̄s gerat viuētis siue non viuētis hic est hereditas defuncti:semp sufficit vti liter ceptū fuisse negotium.

d Ebitor. Debebas mihi.l.ex cā mutui decessi titio herede iūstituto:gessi negotia hereditatis: qz forte fui da tus curator bonis ꝛ ipendi.x.in hereditate. Itē vendidi q̄s dam res ꝛ redegi quādā quātitatē pecunie ex illa vēditiōe puta.c.que in bursa posui:ꝛ in archa reposui pecuniaz po stea surrepta est ad quē ptineat.q̄rit an ad me an ad hered̄ Itē an illā q̄ defuncto mutuauerat ꝛ illa.x.q̄ ipendi ab he rede possum petere.distinguit:aut habui iustam cām custo diendi pecuniā illā:aut nō.sed si nō habui iustā cām: peri culū ad me ptinebit:in culpa em̄ fui q̄ nō satisfeci mihi ꝛ a lijs creditoribꝰ.sed tū illa.x. q̄ mihi ex gestione debebantur cōpensabunt ꝛ nō detrahunt.x.q̄ mihi ex illa gestiōe debē tur:vñ heredi debeo soluere:ꝛ postea repetaz.s.a te mihi a defuncto debebant ante gestionē.si vero iusta habui cām ad heredē ptinebit:non ad me.

s Jfilijusfa. Negotia alicui⁹ gessit: p̄ de peculio te nebitur:ꝛ etiā fili⁹ tenebit. Jtez si ancilla aliq̄ gessit negotia domin⁹ tenebitur de peculio.

p Ompoñ. Lex ista de trib⁹ psonis tractat:de qui bus multe leges in corpore iuris tractāt.s. de seruo de filiofa.ꝛ de pupillo.dic ergo gessi negotia alicui⁹ pupil li vel serui vel filijfa.per vnū annū:ꝛ postea adoleuit pupil lus:seru⁹ factus est liber.filiusfa.fact⁹ est sui iuris: si pseue rē in administratione siue in gestione:ꝛ postea gerā vel pse uerē iā cōditione eoꝝ mutata:qualiter ꝛ ꝑ quo tpe faciēda sit cōdēnatio q̄rit.dicit pōpo.q̄ id tp̄s est spectandū q̄ in cepi gerere:vñ rōne vltimi āni cōueniet ac si adhuc essz pu pillus.i.cōueniet adultus fact⁹ cū locupletior adultus est de eo qō gestū est in adulta etate:ꝛ filiusfa. factus est ac si esset in ptate adhuc.ꝛ ita cōueniet inquātū facere pōt ō eo qō gessit eo tpe in q̄ factus est sui iur.seru⁹ in nullo tenet ō eo qō gestū est in seruitute.ꝛ est rō:qz seruus de ante gestis nō tenet:ꝛ ea q̄ postea gesta sunt cū sint cōnexa eadē repu tant ꝑ.l.istā.illud verū qñ accessi vt omia gesturus negotia gerere.sed pone q̄ accessi ad vnū negotiū gerendū ita dum erat in pupillari etate pupill⁹ in ptate.filiusfa.cū in potesta te dñica seruus tūc negotium gessit:deinde finit a pupillari etate.deinde filio emācipato:vl fuo manumisso gessi aliud hic formare dz cōdēnationē ꝑ parte cuius libet gestiōis.qz fili⁹ tenetur ꝑ administratione facta tp̄e p̄fie ptātis: inq̄tuz locupletior fact⁹ est.ꝑ alia vero insolidū tenebit.ꝛ sic de fi uo vel pupillo fm qualitatē psonaꝝ.plura em̄ vident b̄ ca su negotia.idē est in quolibz alio.qz si accessit vt vnū tantū negotiū gereret:deinde quo completo gerat aliud plures sunt cōtractus.ꝛ hoc dicit lex sequēs.

e Um actuz. Jn.l.p̄ceden.ostendit q̄d iur obtineat q̄n status illius cui⁹ erāt negotia mutat.hic aūt trac tat q̄n status gerentis mutat.dic ergo q̄ seru⁹ alien⁹ gessit negotia mea:postea factus est liber:in eadē gestione perse uerat.dicit q̄ liber fact⁹ nō tenet de eo q̄ in seruitute gessit sed de eo q̄ gessit in libertate tenet mādati vel nego. gest.si fuit cōnexum negotiū venit in iudiciū totū gestū in seruitu te:sed nō vt soluat seu ꝓstetur:sed vt separet.ꝛ hoc l.qz dz. in ea.l.atqui.§.sceuola.q̄ hanc.l.determinat ꝛ exponit: si nō fuit cōnexū solūmō tenebit de eo q̄ in libertate gestum est verbi gra:domū edificauit dñi seruus erat:postea manumis sus locauit:sola locatio in act.nego.gest. venit.sed ꝑculus ꝛ pegasus dicebāt q̄ ille liber factus in illa gestiōe quā fe cit dñi erat seru⁹ illi cui gerebat bonā fidē quā ꝓstare debet vñ si nō a se exegerit tenebit act.neg.gest.ꝛ est rō vt id in quo tenebat ex gestione inseruitute dēat a seipso exigere. qz id debitū naturale est:ꝛ tale dz gestor a se exigere.ꝛ ꝓbat b̄ ꝑ exēpla q̄dam.quia si cū tenebaris mihi act.tpali ꝛ fueris li beratus ꝑ lapsum tp̄is:nullaten⁹ remanes naturaliter ob ligatus:vñ tu negotiū meū gereres debitū naturale a teip so exigere debes:etiā liber fact⁹.cōcludit sceuola ꝛ confir mat ea q̄ in.l.ꝓma dicta erāt.s.q̄ liber fact⁹ nō tenet de his q̄ in seruitute gessit:nisi ad hoc tm̄ cū fuerāt negotia conne xa vt separent. Si libero. Homo liber seruit mihi bōa fide credens se seruū meū: ꝛ ego similiter credebā eū seruū meū esse.mādaui ei vt negotiū meū gereret: nunq̄d habeo aduersus eū act.man.dicit q̄ nō.cū mandatū istud gratui tū nō sit:q̄ gerens credebat se necessitate seruili cōpulsum vñ dicit dari nego.gest.act. Cum me. Absente me negotia mea gessisti:rem meā a nō dño bona fide emisti ꝛ vsuce pisti:an mihi reuerso cōpetat actio neg.ge.vt mihi res mea restituat.q̄rit ꝛ rñ.q̄ nō.nec tu gestor tenet restituere cōple ta vsucapi. Si tm̄ aūq̄ vsuca.cōpleris scīam habueris rei aliene s.q̄ sit mea dom⁹:cui⁹ negotia sūt suppones aliquē qui rē istā a te petat noīe meo.ꝛ sic ꝑ sniam rez meā recupe rabo ꝛ tu regressū habebis cōtra vēditorē noīe euictionis ꝛ hoc in scōa parte. Jn tertia rñdet tacite obiectōni q̄ tibi

dolus obſci possit. q; aliū subiecisti: si hoc ĩō est ne neg.ges. actōe tenearis. ¶ Nō tm̃. Si tua negotia gessi a debitoribus tuis exigēdo ⁊ pecuniā tuā fenerādo. dr̃ q; hēbis neg. ges. act. nō solū ad sortē: ſz etiā ad vsuras q̃s pcepi vel pcipere potui: ⁊ ecōtrario: si aliq̃d ipendi recupabo cū vsuris p act nego. ges. contrariam.

¶ Dum apud. Capti ab hostib⁹ negotium gessi aduersus eū reuersuz dabit̃ mihi neg. ges. act. postea ponit q̃ddaz exēplū q̃ cōtingit de facto: q; tres fuerūt capti ab hostib⁹ ⁊ duo fuerūt retenti: tertius fuit remissus vt iret ꝓ redēptiōe duoꝝ ⁊ pecuniā apportaret ꝓ se ⁊ ꝓ duob⁹ alijs. postea nō rediit: vñ alij cōpulsi sunt solidū soluere. dicit q; ille q̃ missus fuit eis tenebit̃: ⁊ illi q̃ retenti sunt ⁊ solidum soluerūt agent ꝯ illū. ¶ Qui negotia. Titius decessit ⁊ ante aditā hereditatez negotia heredi. gessi: dicit̃ q; ego obligor hereditati: si male gessi: ⁊ hereditas mihi obligat̃ bene ⁊ heres tenet̃ q̃ q̃ sit pupill⁹. ¶ Si viuo. Negotia mea me viuo gerere inchoasti: me mortuo ichoata finire debes: cū accessisti vt oia gestur⁹: ſz noua inchoare nō est tibi necesse: sicut est i societate. q; ꝯsūmare dz q̃ viuo socio ichoauit. q. d. si duo sūt socij ⁊ vn⁹ inchoauit aliq̃d gerere: ⁊ decessit heres ist⁹ socij mortui nō tenet̃ noua inchoare: ſz cepta dz terminare. vel dic q; alius soci⁹ fuit mortu⁹ vñ iste q̃ incepit gerere nō decessit et sp idē est. ¶ Mandato Mādasti lutio vt negotia tua gereret: ille luti⁹ gessit ⁊ male: dr̃ hic q; tu mihi teneberis acti. neg. ge. vt mihi oē damnū resartias nō solū ad act. mandati cedendā ꝯ lutiū mihi teneberis. ⁊ est rō q; iprudenter ⁊c.

s Jue hereditaria. Mōcūq; negotiū gessero siue hereditariū siue aliō q̃cūq; sufficit si vtilit̃ gerē inchoauiſz ad effectū non pdurerim: q; sp hēo neg. ges. act. ⁊ recupabo pciū q̃ q̃ id q̃ emi perierit sine culpa mea: nā si frumentū ad opus familie cōparauit ⁊ id postea perierit ⁊ culpa mei gestoris: dr̃ q; act. nō habere nec recuparē pciū cū debeā cōdēnari. ppt culpā: non meū conseruare.

s J q̃s. Si gestor negotioꝝ indebite exegerit id dño reddere dz: ⁊ si idebitū soluerit ille gestor a dño nō ꝓsequet̃ ab eo tm̃ cui soluit sic.

s J ego. Hec ler de gestore sine mādato loq̃tur: non de ꝓcuratore. dic g̃ debeo tibi. x. gestori negotioꝝ tuoꝝ: illa x. solui nō stati ꝓprietas illi⁹ pecunie tibi acq̃rit̃: sed ita demū si ratuz habuer⁹ q̃ gestori tuo soluī: ⁊ liberabor ꝓsq̃ habueris ratum.

s J q̃s. Gessisti negotia mea ⁊ plusq̃ deberes ipendisti: puta q; debebas. x. ipēdere: ⁊ tu. xx. ipendisti. dr̃ hic q; tu recupabis id q̃ tu debebas impendere: nō vltra. i. cōsequeris. x. tantū ⁊ nō vltra.

c Cum alicui. Paterfa. decessit me istituto herede: ⁊ rogauit me vt hēditatē ciuitati alicui restituerē: hereditatez restitui: ciuitas tres administratores creauit q̃ bona hereditaria administrauerūt. s. gaiū seiū titiū: isti administratores diuiserūt ⁊ q̃libz ꝓ portione suā gessit: postea apparuit q̃dā q̃ dicebat se heredem illi⁹: ⁊ dicebat id testm̃ nulli⁹ momenti in quo fuerat hereditas ciuitati restituta: vnde bona hereditaria petijt ⁊ obtinuit ⁊ incepit exigere istoꝝ administratiōes demū alter ex administratorib⁹ fact⁹ est nō soluēdo: puta titi⁹ ⁊ decessit nullo herede relicto: q̃rit̃ an alij duo administratores sint cōueniēdi in eo in q̃ iste q̃ fact⁹ fuit nō soluēdo tenebaſ. ⁊ dr̃ q; nō. ſz dānū hereditat⁹ ad legitimū spectat hēdē non ad alios administratores tm̃ recupat ab alijs administra-

c X duob⁹. Duo fres titius ⁊ sei⁹ hēbant ꝓtoꝝ⁹. ꝑdiū cōe: titi⁹ erat maior. xxv. an. seius minor: titi⁹ magnas edes ⁊ amplas in area hēditaria fecit: postea cū istud ꝑdiū ⁊ alias res pateinas deberēt diuidere: petebat iste fr̃ q̃ edificauit sumpt⁹ quos fecerat in edificādo: an possit. q̃rit̃ ⁊ rñ. q; si fuerūt necessarij illos repetit: si volūtarij non repetit sicut hic. ¶ Titiū. Si filiā sororꝝ mee aliq̃ pietate duct⁹ nutriui hoc noie nō hēo act. vt repetā sumptus.

s J q̃s. Titius mādauit mihi vt gererē negotiū seij ⁊ gessi: ⁊ male: teneor titio mandati: q̃ mādauit vt gererē in id q̃ titius est obligat⁹ seio: ⁊ in id a me gestore exigere potit titius: q; ſz nō soluerit seio tū vr̃ soluisse cū sit obligat⁹ seio.

c Cum paterfa. Decedēs videſ ventrē vroꝝ grossuz multū: q; forte credebat esse ꝓgnantē: ⁊ ei infanti q̃ē in ventre esse credebat tutorē dedit: tutor interi administrauit ⁊ ex ventre null⁹ nascitur. dr̃ hic q; nulla erit actio tutele: sed hēbit act. neg. ges. aduersus eū q; successit ⁊ ea cōuenit: si natus fuerit erit actōi tutele locus.

e X facto. Potestas bonoñ. ordinauit aliquē q̃ ꝑesset frumēto cōitat⁹: ⁊ ei dederat subcuratorē: q; subcurator immiscuit arenā vl̃ loliū ⁊ surripuit tm̃ frumenti ꝓpter q̃ curator male vēdidit frumētū: ⁊ dānificata est ciuitas q̃ dānū cōpellit̃ curator resarcire: sed habebit regressuz aduersus subcuratorē ꝑ act. neg. ges. ⁊ hoc ad sil'itudinē tutoris ꝓ cōtutore soluentis. nā recupat a cōtutore ꝓ quo soluit. q. d. subcurator tenet̃ neg. ges. curatori soluēti. Jdē dicit in duob⁹ magistratib⁹ si alter ꝓ altero soluere cogat̃. hēbit g̃ alter aduersus aliū act. nisi vterq; consentiens fuerit.

l Jberto. Titius mādauit mihi q; mutuā pecuniā acciperē: nō tm̃ a quo: ⁊ a quodā pecuniā mutuaz accepi: puta a seio: ⁊ ostendi forte ei l'ras q̃s mihi titius miserat de pecunia mutua accipienda. dixit seius q; ꝓtēplatiōe titij mutuaret ⁊ pecuniā nūerauit: fideiussoribus⁹ acceptis q̃ cōtēplatōne titij interceſſerūt sil'iter ⁊ eā i vsus ꝓprios cōuertit: tā creditor q; fideiussor hēbit act. neg. ge. aduersus titiū. ¶ Inter negotia. Fuisti curator vl̃ ꝓcurator titij: accessi ad negotia tua gerenda: dū ea gererē: gessi ⁊ titij ꝓpria negotia adulti tui: teneor tibi act. neg. ges. nō solū noie ꝓpriox negotioruz tuoꝝ: ſz adulti. vñ cauere debes de ꝑstādo me indemnem si forte adult⁹ me cōueniat. idē est si eras tutor titij ⁊ gessi tua ⁊ sua negotia ꝓpria.

l Jtem. Cōueni titiū in iudicio: ⁊ litē sum cōtest. titi⁹ se frustratorie absentauit: vñ cū pluries fuisset citat⁹: nec comparuisset. voluit eū iudex ꝺēnare. quidā eius amic⁹ ꝓ eo ꝟba faciebat ⁊ petijt vt nō ꝺēnaret̃ sed expectaret̃. iudex eū tandē ꝺēnauit nec amic⁹ ꝓ eo appellauit. dicit̃ titi⁹ reuersus vult eū cōuenire act. neg. ge. dr̃ q; nō pōt. q; ille amicus appellare nō tenebaſ ꝓ eo. sed pone q; amic⁹ iste plenā sub ist defensionē: ⁊ fuit ꝺēnat⁹. dr̃ q; appellare debuit.

q Ui aliena. Gessisti negotia mea ⁊ ex negotijs pecuniā redegisti: si illā in vsus tuos ꝙuerteris: ne in mora fueris: vel alij eā feneraris: vel si pecuniā fenerare solit⁹ fui superistentis pecunie vsuras pecunie ꝑstare teneberis: deduct⁹ necessarijs impensis quas tibi cōpensabit.

l Jberto. Decessi ⁊ pcepi hēdib⁹ meis vt liberto meo centū darēt ⁊ mihi faceret monumētū: ipse libert⁹ impendit c. ⁊. l. dr̃ hic q; nō ꝓsequit̃ iste libert⁹ ab heredib⁹ meis nisi. c. ¶ Tutoris. Tutor me⁹ gessit tutelā meam: ⁊ decedēs filio suo ipubere herede istituto sibi filio tutorez dedit: tutor ille immiscuit negotijs meis gerendis nō agā tutele: ſz neg. ges. ꝯ tutorē fili⁹ eiꝰ ipubes tutoris mei nō tenebit̃ ꝓ administratō ne quā fecit iste tutor post mortē ꝑris sui: sed tenebitur ꝓ eo q̃ ꝑ eius male administrauit. ¶ Quanq̃. Paterfa. reliquit vroꝝ ⁊ filiū ex ea: ⁊ decessit: ⁊ istū filiū matri cōmēdauit: postea ppendit mr̃ q; fili⁹ multas habuit actiōes alias vñ actores quosdā ad act. illas voluit ordinare ista mr̃: dicitur q; nō pōt. q; ipsa agere nō pōt. Jtē res filij alienare nō pōt: nec debitores filij mr̃i soluendo liberāt. ¶ Cum. Habebā ꝑdiū cui dicebā fuitutē aque ducēde a ꝑdio q̃ erat tibi ⁊ titio cōe: vñ ꝓposui ꝓfessoriā: titius negauit seruitutez deberi opponēdo negatoriā. q̃rit̃ an titius q̃ cōem cām defendit hēat ac. aduersus te noie exp̃r. in cā factaꝝ. dr̃ q; hz act. neg. ge. vel pone q; titi⁹ egit aduersus aliquē ꝓfessoria dicēs seruitutē ꝑdio cōmuni deberi a ꝑdio meuj ille actor in litē expendit: repetet a te ꝓ actionē neg. ges.

s J fideiussor. Accepi a titio. x. mutuoꝝ fideiussorem dedi ⁊ pignora. deinde ꝓ alijs x eadē pignora obligauit: tm̃ in isto vltimo ꝯctu fideiussor nō interceſſit: postea fideiussor creditori satisfecit ⁊ in vno debito ⁊ in alio in meo in quo se obligauit ⁊ pignora acceperat debitor: fideiussor nō hz mādati ſz neg. ges. act. dr̃ etiā q; fideiussor iste ō cul-

pa tenebit.ſ.ſi culpa pignora perierunt: vel deteriora facta fuerũt.nõ aũt tenebit ꝺ caſu fortuito nec poterit creditor a debitore oueniri pig.act.q̃ licet alij ius ſuũ vẽdidiſſe videa
i Ignorante. Cõtraxi ſponſalia cuꝫ quada bitur.
volui ei dare anulũ ob verecũdiã accipe noluit mr̃ pu
elle filia neſciẽte anulũ accepit'p̃ quã act.petit filia anulũ a
matre.rñ.per act.neg.geſ.repetit filia a matre.

h Eres. Si res uxor viro ſurripiat ante mortẽ vl' poſt heres viri nõ agit aduerſus eã criminis expilate hẽditatis aget tũ ad exhibẽdũ vel neg.geſ.act.ſi negotiũ viri vl' hẽditariũ
n Enſeni?. Quida iuriſperit? fuit iudex cui fuit geſſit
ppoſita matia ſup tli qõe q̃ tal' ẽ.auia geſſit negotia nepotis fuit & penes eã remãſerũt.x.de bonis illi? nepotis:mor tua auia & nepote agũt hẽdes nepotis aduerſus hẽdes auie p.x.excipiũt heredes auie q̃ illa.x.ipendit auia in alimẽtis nepotis:replicãt heredes nepotis q̃ auia ſubmiſtrauit alimẽta nepoti officio pietatis.& b̃ nitunt ꝓbare duab? rõnib? prima eſt talis q̃ auia nõ petijt vt ei alimenta decernerent vel ſi petita fuerãt nõ erãt decreta:vñ p̃ſumit q̃ de ſuo euꝫ aluerit.Talia eſt:pone q̃ mater aluiſſet filiũ:p̃ſumit q̃ ex officio pietatis aluiſſet:vñ repetere non poſſ.nec auia ꝑ repetet.iſti duplicãt q̃ tũc demũ p̃ſumit mr̃ filiũ aluiſſe officio pietatis cũ ex ꝓpria ſubſtãtia hoc fecerit:ſz b̃ non fuit b̃ caſu q̃ auia aluit nepotẽ:nõ de bonis ſuis ꝓprijs ſz nepotis.quidaꝫ dicebãt q̃ alimẽta ꝑ pte agnoſci dẽant ab heredibus auie:& p parte ab heredib? nepotis.quid iuris.querit. dr̃ q̃ hec q̃ facti eſt.& ſic ſup icerto iterſerit q̃ddã dictũ.ſ. tale q̃ b̃ ꝺixerãt heredes nepotis.ſ.q̃ qñ mr̃ alit filiũ q̃ p̃ſumit ex officio pietatis b̃ feciſſe mltoties fallit.ſ.cũ mater in ꝓtrariũ fuit ꝓteſtata.ſ.q̃ vellet repetere:vel forte pr̃ abfuit & mr̃ interi filiũ aluit.hinc dubio in caſib? iſtis repetet mr̃:cũ ꝓteſtata fuit:nec p̃ſumit mr̃ donare iſtis duob? caſib?. vñ dicit q̃ heredes auie ſunt audiẽdi & abſoluẽdi,q̃ de bonis nepotis ipm aluit:vel in dubio p̃ſumit aluiſſe.& ſic nõ dicit q̃ alimẽta ſunt partim ab heredib? nepotis,q̃ p̃ſumit ſp q̃ auia aluit nepotẽ de bonis ꝓprijs nepotis.

d Iuortio. Celebratũ eſt diuortiũ inter me & uxorem meaꝫ bona gra & debebã uxori.c.nomie dotis:poſtea geſſi negotiũ uxoris mee:ſed illa.c.a me nõ exegi.q̃rit an teneris rõne illoꝝ.c.act.neg.ge.vt illa.c.q̃ primo peti poterant per actionẽ de dote.mõ p act.neg.ge.& dicit q̃ ſic,ſed ad iſtã.q. ſoluendã quãdã breuẽ facit diſtinctõnẽ.q̃ aut maritus ab initio fuit ſoluẽdo:& nũc eſt.aut fuit ſoluẽdo & incõtinẽti de ſijt eſſe ſoluẽdo.aut vllo tpe fuit ſoluẽdo.primis duob? caſibus act.neg.ge.teneor vt illa.c.q̃ primo peti poterãt p act. de dote mõ p act.neg.ge.petanr̃ & in vltimis duob? caſib? teneor act.de dote ſicut ab initio tenebar.poſtea redit ad pmũ caſum vt tacite obiectioni,rñ.q̃ fieri poſſet:diciſti mariti q̃ poſt diuortiũ geſſit negotiũ uxoris teneri act.neg. geſ. ſi ſit ſoluendo & fuerit q̃ tempus poſtea q̃d ꝑderit mulieri plus agere neg. ge. q̃ actõne de dote.q̃ in act.ꝺ dote habeẽ rõ ne egeat:vñ nõ cõdẽnat inſi inq̃tũ facere potuerit illa act.neg.geſt.inſolidũ cõdẽnabit nulla habita rõe ne egeat nec ne.& ſic g̃ colligę:q̃ aut nũq̃ fuit ab initio ſoluendo & expeditũ eſt q̃ nõ teneb̃ act.neg.ge.ſi aũt fuit & eſt nũc: tũc oino teneb̃ ſi q̃ fuit & nũc nõ eſt:& ſubdiſtingue. q̃ fuit in mora.q̃ ſtatim bona ſua amiſit q̃ incepit gerere:& tũc nõ teneb̃ act.neg.geſ. In ſeq.caſu q̃ incipit illũ.ponit talis caſus.creditor q̃ accepat pign? a ꝺbitore geſſit negotia debitoris:nũq̃d pign? qꝺ de ſuo hz teneb̃ reddere.ꝺr̃ q̃ nõ,niſi forte tñ inueniat in bonis ſuis vt ſibi poſſit ſatisfacere: poſtea ponit caſum. Sz nec. Vendidi tibi equũ morboſuꝫ & ita teneor tibi act.redibitoria:geſſi negotia tua:an dẽam b̃ a meipſo exigere qꝺ tibi ex iſta cã debebã.ſ.pcũ equi.dicitur q̃ nõ,niſi in bonis ſuis oia inueniã:puta equũ capiſtruꝫ frenũ & ſellã. Itẽ ſeruũ cũ fructib? poſtea de quib? in lra facit mẽtionẽ:poſtea ponit aliũ caſum.ſic. aliq̃ actiõe ꝓpetua mihi tenebaris:puta act.exvẽdito ad pcũ equi:q̃ tibi vendidi geſſiſti negotia mea:an ſi illud qꝺ mihi debebas a te ñ exegiſti act.neg.ge tenearis.dicit q̃ nõ.niſi forte vt fuit debitus vſurariũ:qꝺ prius non fuit. Illũ. Debebas mihi.x. ſub pignore:negotia tua geſſi & a me nõ exigiſti pignora & tibi reddidero:an act.neg.ge.tenear.q̃rit & dr̃ q̃ nõ.niſi tm̃ fuerit in bonis tuis vñ poſſit mihi ſatisfieri:& nota q̃ differt iſte.§.a prima parte legis: q̃ ibi loquebat in geſtore creditoris:hic debitoris. Sed nec. Vendidi tibi equũ morboſum & pciũ recepi:geſſi negotia tua & a me infra ſex menſes pciũ nõ exegiſti:& lapſuꝫ fuerit tps ſemeſtre:an act.neg.ge. teneor.q̃rit dicit q̃ nõ.niſi equs mihi reſtituat & id in q̃ deterior fact? eſt:vt ſi in.x.fact? fuerit deterior.x.mihi reſtituet:et acceſſiones equi vt frenũ & capiſtrũ &c. Idẽ eſt in fuo & qꝺ dicit acceſſiões itelligas veſtes peculiũ:vñ ſi ꝓdicta inueniãtur veteri act.vel neg.ge.nõ cõueniet. Ceterũ. Tenebaris mihi ad.x.act ex vẽdito:q̃ equũ tibi vendidi q̃ ꝑpetua eſt.i.durat vſq; ad.xxx.an.ſi geras mea negotia & a te nõ exigas:an act.neg.geſ.tenearis.q̃rit an illa act,ex vẽdito conuertat in act.neg.geſ.& dr̃ q̃ nõ.& ratio eſt.q̃ ſicut hec ꝑpetua eſt & vſuraria:eodẽ mõ & alia:q̃ tũc locũ hz nevetus a titio cõuertat in aliã:cũ prima nõ fuit vſuraria;ſed ſcda.& hoc eſt qꝺ dicit. Diuerſum. Hic dicit diuerſus eſſe in tutore qui negotia pupilli gerebat:& illi q̃ a ſeipſo debebat nõ exigit: q̃ bona ipſi? tutoris tacite dicunt obligata:& quertit̃ prima act.tutele ex eo q̃ non exegit ipſe tutor q̃ pupillo debebat q̃ perinde debz eſſe ac ſi eſſz exactũ:ſz tũc ex act.tutoris deberetur & nunc ꝓpter priuilegium tacite hypothece.

s Homo. Poſſidebã libeñ hoiem credens eñ eſſe ſeruũ meũ & ipſe ſeruũ ſe eſſe credidit:mutuo pecuniã accepit & eã in negotia mea cõuertit:videbat q̃ nullo mõ ei teneor.q̃ tanq̃ ſeruus negotiũ meuꝫ geſſit.verũ tñ eſt q̃ ei act.neg.geſ.tenear.ſi tñ creditori ſuo tñ ſoluero q̃tum in vtilitatẽ meã cõuertit act.q̃ ei tenebat liberatus ſum.

l Itis. Si aliq̃s gerat negotiuꝫ pupilli ſine auctẽ tutoris nõ tenet niſi in eo q̃ fact? eſt locupletior.q̃rit q̃ cõſiderari dẽat fact? eſt locupletior vel nõ.ꝺicit litis cõteſtatpe. Si pecunie. In pecunia tibi negotia geſſi:q̃ eã ab alijs exegi:eã cũ vſuris reſtituere debeo.& ſi eã alicui mutuaui periculũ eius ad me ptinebit.vñ ſi fact? fueris tu cui pecuniã dñi mutuaui nõ ſoluẽdo & tibi pecuniã mutuaui reſtituere debeo:niſi fortuito caſu & ſubito cãu fortunã tuã amiſeris tu debitor cui mutuaui. Pater. Filiũ meũ emancipaui & ei fundũ donaui:geſſi negotia filij in fundo illoꝝ:tenebor quidẽ filio meo emancipato act.neg.ge.

q Ui ſine. Si debitor negotia creditoris gerat & a ſe nõ exigat efficiet ſuũ debitũ vſurariũ:ſi prius nõ fuit q̃s vero dẽat p̃ſtare vſuras q̃ritur:an maximas an ltimas: & videt maximas. ad exẽplũ mgratus q̃ pecuniã in ſuos vſus cõuertat.q̃ oẽs iſti & curatores ad maximas tenent. aliter tñ eſt q̃ ſufficit vt ex nõ vſurario efficiat vſurariũ.vñ dicit q̃ tenetur geſtor in vſuris ltimis.i.q̃ frequẽtant in ciuitate ſiue in regione.& hoc eſt verũ cũ a ſe non exigit.

s Oluendo. Si creditori tuo p te ſoluero hz inuito et ignorãte tñ libero te,ſecus eſt ſi inuito te a debitore tuo exegero:q̃ non poſſum.& eſt ratio naturalis &c.

s Communis. Habebã tecũ domũ cõem q̃ minabat ruinã:voluit ſibi vicin? caueri de dã.infec.p tua pte caui dãni infecti & noie cautionis.x.ipendi: q̃ datũ fuit dãnũ.q̃rit an repetã qꝺ ipendi.dr̃ q̃ act.neg.geſ.nõ cõi diuidũdo.q̃ p parte mea potui tñ cauiſſe:vñ cũ p tua parte ſponte caui merito teneberis act.neg.ge.nõ cõi diuidũdo.

q Ui ſeruũ. Seru? me? fecit alicui dãnũ:vñ eius nomine cõueniebar & noxaliter vt ſeruũ meũ darẽ p noxa:vel reſarcirẽ dãnũ:me abſente titius eñ defendit & dãnũ reſartijt q̃ act.cõueniet me.dr̃ q̃ act.neg.ge.nõ de peculio.

s Seruũ. Cũ aberã rogatu fui mei negotia mea geſſiſti ſi cõtẽplatiõe mei feciſti:ego tibi & tu mihi erim? obligati act.neg.ge.inſolidũ.ſi vero tibi dicerẽ vl' tu ad mãdatũ illius geſſiſti habebis act,mandati aduerſus me ꝺ peculio vel de in rem verſo.

c Cum pecuniā. Creditori tuo te nō mādāte solui:mihi ō te act.neg.gest dabit ad repetendū q̄ solui:q̄ liberationē cōsecut⁹es.ꝛ hoc verū nisi tua iterfuerit pecuniā nō solui:vel q̄ erat debita in diē:nec dies venit.vel q̄ potuisti tibi ꝺsulere p̄ executionē vel cōpēsationē. ¶ His qui Cū quidē pupilli p̄em nō habereꝫ ego duct⁹ amicitia ꝛ paterna affectiōe tanq̄ p̄ eis tutores petij a iudice dari:ꝛ q̄s dam datos tanq̄ suspectos remoueri:si aliq̄d ipendi an repetere possim p act.neg.gest.dicitur q̄ nō.

q Ue vtiliter. Et ad honores gradatim ad q̄s puenitur,pmouēris sumpt⁹ feci an p act.neg.ge.repetē possim.dō q̄ sic. ¶ Qui pure. Seru⁹ me⁹ negotia mea me viuente admīstrauit:decessi ꝛ libertatem ei pure in testō reliqui dicit hic q̄ nō teneꝫ reddere rōnē admīstrationis quaꝫ gessit me viuente siue liber fact⁹ sit siue non. ¶ Titius. titi⁹ fecit testm̄ ꝛ sororē suā instituit heredē:ego credēs eā hēdez solui creditori:ib⁹ hereditarijs:postea testō rupto p querelaꝫ iofficiosi venerūt filij defuncti ad successionē paternā ab intestatore:an q̄ solui repetere possim a filijs testatoris p ac. nego.gest.q̄rit ꝛ dicit q̄ sic:lz aīo gerendi negotia sororis gesserit siue solui cū veritate inspecta fuerint negotia filioꝝ defūcti. ¶ Mandasti. Filio meo mādasti vt fundū vel reꝫ aliquā tibi emeret:ego hec sciēs:emi dicitur q̄ refert an emerī ꝺtemplatiōe tui:q̄ forte sciui illū fundū tibi fore necessariū ꝛ erit loc⁹ act.neg.ge.ꝛ tu teneberis mihi:ꝛ ego tibi isolidum Si vero emi ne fili⁹ q̄ mandatū suscepit de emēdo mandati teneret ex psona sua hēo act.mandati ō te ꝛ tu aduersus me habebis de peculio:si ⁊o alicui extraneo vt emeret mandasti ꝛ ꝺtēplatione sui emi:ne iudicio mandati teneret:habes aduersus illū extraneū neg.ge act.ꝛ ipse aduersus te mandati ꝛ econtra hec sunt vera. Si filio meo mādasti vt p te fideiuberet nā distingue vt.s.cui⁹ cōtēplatione gessi.

a Ctio. Regulariter dat act.neg.gest.ei cui⁹ interest nō refert agat q̄s directa vel vtili formule eīm sublate sunt hodie. Itē eundez effectū hz vtilis vt directa.q.d.inter solēnez ꝛ nō solēnez nō est dīa:q̄ eundē habēt effectuz vel aliter dic hunc casuz.q̄ nō est dīa inter directā ꝛ vtilez q̄ tm̄ p vnā q̄tū p aliā cōsequit:q̄ directa dat sponte gerēti:ꝛ vtilis dat gerenti ex necessitate.ꝛ sic duob⁹ modis ponitur casus huius.l.

i Honorante. Soror mea ōrit mīmoniū cū titio ꝛ dotē dedit ꝛ stipulat⁹ sum dotē sororis mee mihi reddi si soror mea velit vt sibi actio cedat vt marit⁹ libereꝫ:poterit b̄ cōsequi per neg.gest.actionē.

s Item. Vendidi tibi seruū meū q̄ seru⁹ secū portauit rem meā:rē illā alij vendidisti:postea res illa perijt:agaꝫ aduersus te neg.gest.act.ad p̄cīū q̄ ex re mea p̄cepisti. Sz pone credebā me heredē in testō tu eras īstitut⁹ vñ legata in testō relicta de meo solui:hēo cōtra te act.neg.gest.q̄ per solutionē es liberat⁹.ꝛ sic ponit duos casus. fm io.sz az. dicit q̄ hec lex ponebat tres casus.prim⁹ est q̄n res perijt. Secund⁹ est q̄n res est vsucapta.terti⁹ q̄n alius soluit legata:sz fm positionē az.q̄ dicit rē furtiuā vsucapi ob.ff. de vsuca.l.se quitur.§.q̄ aūt.sed fm positionē io.in ꝟ.ait.vbi dicit q̄ res furtiua nō pōt vsucapi:sed ipse dicit q̄ nō erat furtiua sed aliter apud ipsum emptorē erat vel fuit.

De calūniatoribus. Rubrica.

i Neum Jn duob⁹ casib⁹ loquitur iste ti. tm̄ si ue enim dedi tibi pecuniaz vt calūniose ageres ꝓtra titiū:vl cū agere volebas calūniose dedi ne agēs:dat actio in factū ex b̄ edicto ꝛ agit infra ānuz in q̄druplū:post annū ad simplū:ꝛ hz locū tam in ciuilibus q̄ in criminalib⁹ cauf.ꝛ hoc dicit.§.seq. Itē erit locus huic actioni in factū siue accepit q̄s ante acceptū iudiciū siue postea.ꝛ locū habēt quedā ꝺstōnes de quib⁹ in lra facit mētionē:q̄ dicūt q̄ si aliq̄s daret pecuniam aduocato aduersarij: vel iudici vt ferat sniam p eo:vel vt male faciat cām dōs pdit,nā iudex ꝛ ꝓcurato⁹ etiā tenent b̄ edicto ꝛ aduersarius q̄ dat pdit cāz si aliq̄s pecunia accepta trāsegerit nō erit locus huic edicto.nā b̄ casu nō teneꝫ dans nec accipiens ꝛ vz transactio.ꝛ hoc itelligūt quidā q̄n aduersarij cū ꝓcuratore aduersarij trāsegit:puta q̄n calūniose dōs incepit agere vel accusare:ꝓcurato⁹ ⁊o eius bonafide ꝓsequit. ¶ Jn pecuniā. Qualiter q̄s videaꝫ pecuniā accepisse: dicit hic ꝛ in l.se.qualiter.in p.in.vsq̄ ad.f.illō. ¶ Illud. Dedi titio pecuniā vt seio faceret negotiū.i.vt seiū p calūniaz accusaret. dicit hic q̄ ego nō repetā:sci⁹ aūt q̄ accusari debebat repetere poterit. Si vero titio pecuniā dedissi vt me p calūniam accusaz ꝛ ego aliā pecuniā dedero titio predicto vt me nō accusaret:duas habeo actiones in factū in q̄druplū.vnum ex donatione mea:aliā ex donatione tua.

h Ec actio. Dedi tibi pecuniā ne me p calūniā accusares:me defuncto heres me⁹ nō agit hac act. neq̄ ad q̄druplū neq̄ ad simplū:fm quosdā.sed cū poterit agere cōditione ob tur.cau.vel pōt intelligi vt heres non agat hac act.s.in factū ex b̄ edicto ad quadruplū:sed ad simplū agat tm̄.ꝛ sic duob⁹ modis ponit hic casus. Itē dat cōtra heredē in simplū.s.in id q̄ ad eū puenit.vt in.l.se.

i Heredē. Jsta actio dat in heredē in q̄tū ad euz puenit:q̄ in psona heredis crimen extinctum est.

s Ed etiā. Volebas me p calū.accusare:dedi tibi pecuniā ne hoc faceres:vl alius dedit vt me accusares habeo act.in factū ex hoc edicto. Itē cōdi.ob tur.cau.si ⁊o vna actiōe actū fuerit an alia tollat.dicit q̄ vna vel altera sufficit agi:tm̄ hoc intelligas vt circa lr̄am notatuz est. sed si alius dedisset tibi:puta titius vt mihi faceres negotia:non posset dans titius repetere. Itez q̄ diri q̄ q̄n do tibi aliq̄d vel alius dat tibi vt mihi negotiū facias:duo dant auxilia actio in factū ex hoc edicto et cōdi.ob tur.cau.si annus elabatur:dabit tm̄ cōditio ob tur.causam.

a Nus. Dedi tibi.x.ne mihi negotiū facias p calūniā.vñ hēo act.in factū vsq̄ ad annū:nūc q̄rit ex quo tpe currat ann⁹.ꝛ dicit q̄ a tpe datōnis currit ann⁹ iste.hoc est verū q̄n ego dedi ne mihi negotiū facias p calūniaz. Si aūt aliq̄s dedit tibi pecuniā ne mihi negotiuz facias currit annus a tempore scientie.

s Jquis. Titius dedit tibi pecuniā ne mihi negotiū facias.i.ne me p calū.accuses.si titius fuit me⁹ ꝓcurato⁹ vel meo mandato facit:mihi dabit repetitio: si nullū horū interuenit titius repetit q̄ dedit:ꝛ ego agaz in q̄druplū. ¶ Si vt. Dedi tibi.x.vt titiū filiūfa.accusares.dicit b̄ q̄ patri titij datur act.in factū in te. Itē dicit q̄ si titi⁹ filiusfa.accipiat pecuniā vt alij negotiū faciat:ipse filiusfa.teneꝫ Item si dedit ali⁹ filiofa.ne mihi faciat negotiū:ille q̄ dedit repetet q̄ dedit:ꝛ ego agaz in quadruplū. ¶ Cū publicanus. Titius erat publican⁹ q̄ tributa vel pedagia colligebat:quidā rustic⁹ soluit tributa titius accepta mancipia in cām pignoris detinebat:si titi⁹ accipiat aliq̄d vt rustico reddat mācipia:tenetur iste titius hoc edicto.

o Eseruo. Accusabā te de aliquo crimīe ꝛ petebā seruū torqueri q̄ tortus fuit ꝛ deteriorat⁹:postea fuit absolutus:ages tu dōs serui ō me.q̄ teneor act.ad duplū nomine serui. Item nihilomin⁹ ꝓpter calūniā ero puniendus.

De in integrū restitutione. Rub.

v Tilitas. Dicit vlpi.q̄ titul⁹ iste nō eget commēdatione:q̄ se ostēdit sub quo alij ti.cōphendunt quib⁹ q̄s restituit decept⁹ siue facilitate sui:siue dolo aduersarij.

o Mnes. Dicit hic q̄ ois in integrū restitutio datur cā cognita a iudice.

s Eio. Vendidi minori plures res:vt frumentū vinū ꝛ oleū:ꝛ in vna parte spēi fuit deceptus:nō ꝓpter b̄ restituet cū alijs spēbus p hoc ꝓiudicet.q̄ aut petere possum vt a toto cōtractu recedat:cū vnā spēm sine alia nō vēdidissem.vel intelligas de quātitate p̄cij:vt si in.x. fuerit deceptus:ꝛ q̄ dicit summa;itelligo q̄ titatē;q̄ aūt rē;itelligas

ſpeciem.

n Emo. Mino⁹ leſus est in cõtractu quẽ fecit:q⁹ vendidit rẽ aliquã ſorte ⁊ tradidit eã emptori:q⁹ põt reſtitui:nõ videt eam vendidisse ⁊ tradidisse.

n On ſolũ. Hec lex pouit regl'am q̃ talis est:q⁹ oẽs q̃ sunt in tali cã vbi restitui possunt:pñt ⁊ co⁹ hẽdes. vñ si mino⁹ alicui succeſſit ex testõ vel ab intestato. ⁊ sic ī ea cã vt restitui debeat ⁊ decedat q̃ ei succeſſit:erit restituend⁹ Jdẽ est si ei sit hereditas restituta p treb.idẽ si fuerit filiaſa. vel mulitis:nã ⁊ in istis casib⁹ restituit hẽs. Jdẽ in aliis casibus quos enũerat in l'a in fi. vbi dicit q⁹ qñ restituit dñs vl' pater ex gñali clausula:vl' er sua psona ⁊ nõ ex filij vel serui cui succeſſit.q⁹ si habui libertũ mino⁹ẽ q̃ fuit leſus in aliq̃ õctu:si postea redigã eũ in seruitutẽ:ego potero restitui:⁊ si iste libert⁹ mino⁹ vel ser⁹ adiuit hereditatẽ:ego dñs potero restitui vt illã hereditatẽ dimittã:⁊ ego nõ solũ ppter etatem ſz beneficio legis q̃ ppter ingratitudinez libertũ redigit in

d Juus. Quidã citat⁹ erat coã iudice seruitutem nõ cõparuit.iudex eũ cõdẽnauit:sedente tñ adhuc iudice p tribunali:venit ⁊ dicit se paratũ respõdere: an sit audiend⁹.q̃ñ ⁊ rñ.q⁹ sic.fingit eñ.l.q⁹ iõ in iudicio nõ cõparuit.q⁹ p conẽ non audiuit:⁊ si audisset veniſſet.⁊ plures sunt cauſe in quib⁹ potest quis restitui q̃ supradicte.l.i.⁊.ñ. ⁊ q⁹ aliquo casu danda erit actio de dolo:vñ equũ est vt restitui possit poti⁹ q̃ ad act.de dolo descendat.

i Ater. Nõ solũ mino⁹ restituit:ſz etiã reipu.cau. absens hic assignat differentiã tñ restitutionẽ.

De eo qđ metus cã gestũ est Rub.

a Jt pretor Ponit verba p̃toris:q⁹ si tibi aliq̃d p metũ pmittam nõ potes illud petere nec habita retinere:⁊ aliter edebatur olim ⁊ aliter hodie.q⁹ olim plura v̄ba erant in edicto pretoris.q⁹ fiebat mẽtõ de vi:hodie nõ sic.q⁹ qđ vi fit metu fieri videt:imo ecõuerſo:postea dr̃ qđ sit metus vel vis: ⁊ plura pſequitur

c Ontinet. Dicit p̃tor in edicto suo q⁹ nõ hẽbit ratuz qđ vi vel metu gestũ erit.⁊ hoc exponit de q̃ vi intelligatur.vnde si iudex vel magistratus vim intulit alicui, subdito ⁊ licite huic edicto loc⁹ nõ erit.ceterũ si iniuste alicui facit:puniet per hoc edictũ.leges seq.clare sunt.

n Ec timoꝛẽ. Dicebas q⁹ malã cantionẽ de me cantares niſi de meo tibi darẽ:dedi vel pmiſi:nõ est locus huic edicto.idem est si frustratim.

s J vero. In furto vel in adulterio es deprehensus et ne interficereris pmiſisti:loc⁹ est huic edicto.q⁹ nõ habebit ratũ.iustus eñ fuit metus:potuisti enim interficisiue iuste siue iniuste.si v̄o timuisti ne te p.r.pderet.i.ne te manifestaret iudici:loc⁹ erit huic edicto.⁊ si dedisti aliq̃d.l.se. dic q⁹ illi supradicti q̃ aliq̃d accepiſit,p cõperto stupro incidũt in.l.iuliã de adul.⁊ nõ cõsideraꝛ potuisset accusari:vel interfici dans vel pmittens:nec ne:q⁹ timore cõpulsus dedit.

s J is. Monebã sticho qõnẽ:stich⁹ petendo eũ in seruitutẽ:cũ esset in pos.seruitutis:⁊ quidã puta titi⁹ habebat instr'a statuas isti⁹ stichi:si stichus iste dedit aliq̃d titione instr'a interuertat:iustus est met⁹. Jtẽ dicit q⁹ si aliq̃s dedit ne patiaꝛ stupr̃:iust⁹ est met⁹:⁊ loc⁹ est huic edicto.l̃ vera sunt siue q̃s dedit p se ne stupr̃ patiaꝛ siue p liber̃ suis

m Etum. Ad hoc vt sit loc⁹ huic edicto oportz q⁹ ī veritate met⁹ sit illat⁹ ⁊ in p̃senti illat⁹:dico interueniẽte actu alterius extrinseco.q⁹ suspitio met⁹ iferendi nõ induxit l̃ edictũ:nõ vt teneaꝛ vt in futurũ:vñ ponẽ. Dñ erã in vinea mea videbã hoies armatos trãseũtes p viaz:⁊ fugi:nõ hz locũ l̃ edictũ:nec interdictũ vñ vi.non eñ video⁹ vi deiectus:sed si in vineã meã intrauerint ⁊ me q̃rebant ⁊ p aliaz partẽ fugi:locũ hz hoc edictũ. Jdẽ ait. Si vi in solo meo edificasti.q⁹ me inuito te pmiſi edificare:cũ multos hoies te cũ armatos haberes:l̃ edicto ⁊ interdicto vñ vi potero expetiri ꝯ te. Jtẽ si p metũ possessioez rei mee tradidero loc⁹ erit huic edicto. Animaduertẽdũ. Si singularis hõ mihi infert metũ:hẽo cõtra eũ act.ex hoc edicto.nã ⁊ si co⁹p⁹ vl' collegiũ mihi metũ intuliſſet locus erit huic edicto.

s Ed licet. Si aliq̃d accipiã vi vt euadẽ vel liberez te de vi vl' ptate hostiũ:nõ poteris repetere qđ mihi dedisti.q⁹ edicto nõ teneor.hec vera sunt niſi faciã vt detinearis.Sed pone q⁹ cõpuliſti me p metũ vt seruũ manumitterẽ vel edificiũ destruerẽ:his casib⁹ agã ꝯ te inferentẽ metũ ac. qđ me.cã.sed qđ p̃tor dixerat se non habitu rum ratũ qđ p metũ gestũ est:q̃liter illud sit intelligendũ.q̃ñ ⁊ distinguit: aut res imp̃fecta est:q⁹ p metũ facta fuit,pmiſſio:ſz nõ erat subsecuta traditio:aut fuit perfecta subsecuta traditõne in isto casu dabit actio et exceptio.in primo casu sola exceptõ sed male.vñ Vlpi.dicit q⁹ audiuit istã de facto agitans coꝛã impatore inter cãpanos:⁊ dicit erat quidam cui vim intulerũt ⁊ pmiſionẽ quãdã extoꝛſerũt. vñ dic impator metũ passum habere hãc act.⁊ excep.vñ siue sit res tradita.i. siue sit pfecta siue nõ:habet hanc act.⁊ exceptionẽ.

d Olenti. Si rẽ coꝛporalẽ:puta libraũ mihi abstuliſti p metũ dabit mihi cõtra te actio in rẽ. vel compuliſti me p metũ vt te p acceptilationẽ liberarẽ:dabit mihi psonalis actio.vt q⁹ met⁹ cã actũ est acceptilatiõe nõ ob. q̃ g̃ metum intulit rem restituere ⁊ de dolo repromittere dz. ⁊ ita metũ passus hz in rẽ act.si tñ agit ac.qđ me. cã ⁊ ꝯsecut⁹ est q̃druplũ:nõ aget postea act.in rem vel ecõtra. Ex b̃. Si me cõpuliſti rẽ p metũ tibi tradere:erit mihi restituenda ⁊ õ dolo repromittes.l.q⁹ res metu ablata non sit deteriorata. Jtẽ si p metũ te p accepti.liberaui ab obligatione in diẽ vl' cõditionali debes te in p̃stinã obligationẽ reponere:al's ipsum debitũ soluere:si b̃ nõ feceris vel nõ soluas:in q̃druplũ ꝯdẽnaberis. Jtẽ si p metũ cõpuliſti me vt tibi aliq̃d pmittere debes me p acceptilatiõez liberare. Jtẽ si vſufructus vel seruit⁹ p metũ est amiſſa:metũ passo erit restituẽda. Luz ait. Hec actio in rẽ scripta est:⁊ tñ est psonalis.i. coherceꝛ illũ ad quẽ emolumẽtũ puenit ex metu illato; si ergo accepiſti mutuam pecuniã a creditoꝛe:⁊ p̃o te fideiuſſi:⁊ ego p metũ cõpuliſte vt te:imo me.q⁹ me liberato tu es liberat⁹ liberarz nõ dabit fm iul'.actio aduersus te vt te reponas in obligationẽ p̃stinã:ſz cõtra fideiuſ.si tũ fideiuſſoꝛ nõ repõat p̃ncipalẽ cãm p̃stinã dicebat dari act.in eũ in q̃dru.verũ tñ est vt dicit marcellus obligationez restitutã in p̃ncipalẽ cãm in fideiuſ.idem est ecõtra si debitoꝛ p̃ncipalis metũ intulit: vt vterq⁹ liberet̃:q⁹ in vtrũq⁹ dat̃ restitutio.⁊ hoc dicit p̃x. lex. Si metu. Jdẽ dicit iste,§,qđ dicit in p̃in.hui⁹.l. ⁊ nihil addit niſi q⁹ qñ debitoꝛ p metũ quẽ intulit creditoꝛi liberatus est deberet reponere pignoꝛa in p̃ioꝛẽ obligationez: ⁊ etiã si fideiuſ. vt.§.in p̃in.huius.l.

s J q̃s. Quidã titius extran⁹ cõpulit p metũ creditoꝛẽ vt fideiuſ.liberaret.dicit hic q⁹ fideiuſ.non tenet̃ vt reponat p̃ncipalẽ. Sed ⁊ part⁹. Si p metum vel vi pecoꝛa vel ancillas vel alias res abstuli:dẽo restituere fructus ⁊ ptus ⁊ fetus. Jtẽ teneboꝛ de fructib⁹ p̃cipiẽdis:non solũ de p̃cept⁹. Teneoꝛ. Intuliſti mihi vim vt aliq̃d darẽ vel pmitterẽ in sequẽti die cõpuli te eandẽ rẽ mihi restituer̃ vel etiã me liberare:nec mihi nec tibi actio:⁊ ex b̃ edicto cõpetit Jdẽ est si alius coegit te,pmittẽ:⁊ ego eundẽ cõpuli te liberare q⁹ nec illi nec tibi dabit actio qđ met⁹ cã. q⁹ neuter nostrũ in damno versatur.

e Xrat. Si debitoꝛẽ meũ cõpuli vt mihi solueret:non erit loc⁹ huic edicto.sed.l.iul'.de vi accusari poſo: iustũ creditũ admittat q̃ debitoꝛẽ suũ ad soluendũ cõpellit:nec refert fiat vis cũ armis vel sine armis vulnerenẽ hoies:nec ne.q⁹ semp admittit ius crediti.⁊ hoc dicat.l.se.q̃ continuaꝛ

s J cũ exceptione. Debebaz tibi.x.feciſti cũ ista. pactũ de nõ petẽdo illa.x.postea cõpuli te vt liberares me p acceptil'.⁊ sic plen⁹ essem liberat⁹:non est loc⁹ huic edicto ⁊ nõ ages qđ me.cã.q⁹ nec tibi abest. Intuliſti mihi metũ vt aliquã rẽ meã tibi darem et non restituis cõdẽnaberis in q̃dru.⁊ qđ p̃mit⁹ erat p̃standũ q̃druplabit̃:⁊ non vi

detur q̃ p̃tor grauauerit eũ q̃ metũ intulit. pmittit eĩ̃ p metũ extorta restituẽ. ꝛ ita penã q̃druplí euitare. q. d. dat ei licentiã velit restituere rẽ vsq; ad sniam de q̃druplo faciẽdã infra ānũ tenet̃ ḡ iste actione post annũ ad simplũ tenet̃. ꝛ sic tunc cã cognita. s. si alia actio nõ supsit: nã cõstat q̃ ex metu illato nascet̃ iniuria. actio: q̃ extinguit̃ anno elapso vñ dabitur ista. Jn fi. ponit casum in quo supest alia actio post ānũ. qꝛ pone q̃ intulisti mihi metũ vt rẽ meã tibi darẽ: anno elapso decessi herede titio instituto illã rẽ p possessore possidet vñ agit heres me⁹ õ te peti. herc. ratiõe illius rei post annũ elapsum nõ act. qđ met⁹ cã. lz infra annũ agere possz qđ metus cau. in q̃druplũ. ¶ Jn hac actiõe. Cõpulisti me vt tibi darẽ libr̃ũ vel titio puta: vel meli⁹ dic. tu dedisti titio: hẽo q̃ dez cõtra titiũ vel õ te act. qđ me. cã. nã semp cõtra tenẽtem hẽo acti. qđ me. cã: siue sciã siue ignorez: nec titio videt̃ fieri iniquitas. qꝛ põt euitare penã q̃drupli si rẽ mihi dño restituat; ꝛ cogor ego actor tm̃ p̃bare mihi illatũ. metũ fuisse quasi aliquid feci vel dedi.

b Ec actio. Jntulisti mihi metũ vt rẽ meã tibi traderẽ: egi cõtra te ꝛ succubuisti ad rẽ restituendã post sniam et ante liberatis restituẽdo: si nõ restituas iudex in q̃druplũ te cõdẽnauerit: illud quadruplũ soluere debes.

a Liquãdo. Cenisti ad me gladio cuaginato: ꝛ ita p metũ cõpulisti me: rẽ meã tibi tradere: illa postea puenit ad titiũ ignorantẽ metũ illatũ: penes titiũ perijt ad officiũ iudicis ptinet titiũ absoluere: ꝛ sic titius liberat̃ interitu spẽi. Sed pone q̃ seruus p metũ ablatũ fugit: titi⁹ cauebit de eo restituẽdo cũ in potestatẽ suã puenerit. ꝛ ita absoluet̃. vñ quidã dicebãt ꝛ male q̃ ille ad quẽ res ex titulo lucratiuo p metũ extorta puenerit nõ tenet̃ hac act. sed hoc nõ est verũ. qꝛ vterq; tenet̃. ¶ Pedi⁹. Jdẽ dicit hic qđ. s. pri. dictũ est. nã si intulisti mihi metũ: teneberis siue rẽ habeas siue nõ. Jtẽ ille ad quẽ puenit res tenet̃ q̃uis ali⁹ fecerit mihi metũ. ꝛ sic ambo tenent̃. ¶ Labeo. Cõpulisti me vt. x. tibi p̃mitterẽ ꝛ fideiussorẽ tibi darez: ꝛ fideiuss. tibi dedi: q̃ libenter illi obligatiõi accessit tã ego q̃ fideiussor liberamur sed si tenebar tibi antea: qꝛ spõte p̃misi: postea cõpulisti me p metũ vt darẽ fideiussorẽ. ꝛ sic fideiussor fuit coact⁹ vt fideiuberet liberat̃ solue fideiuss. ꝛ nõ ego. ¶ Quadruplũ. Jtẽ dicit hic qđ dictũ est. s. e. l. fi. q̃rit̃ si q̃s titi⁹ erat debitor me⁹ coegi eũ vt p̃mitteret q̃ staret iuri ꝛ fideiuss. p vim etiam dedit: liberat̃ ipse reus ꝛ fideiussor: ꝛ ego eos liberare cogor.

¶ Sed ꝛ si q̃s. Cõpulit e p metũ vt. x. mihi p̃mitteres: ꝛ p̃misisti. vis agere qđ me. cã. vt te p accepti. liberarẽ: ꝛ egisti ꝛ iussus a iudice vt liberarẽ: nõ te liberauit: ꝛ ita sum cõdẽnatus in q̃druplũ ꝛ solui dicebat iuriscõ. q̃ id siue illa. x. q̃ in stipulationẽ deducta erãt petere potero. ꝛ si tu q̃ p̃miseras excipias de metu: replicabo q̃ dolo excipis: cũ illa. x. q̃ p̃miseras ꝛ etiã triplũ noie pene ante pcepisset. alius dicit metus passum posse excipere de metu: nõ ob. replicatione. ver⁹ tm̃ est vt cõpellar accepto ferre. i. q̃ liberẽ te ab oĩ obligatione itẽ triplũ noie pene soluere. ¶ Quatenus. Nota tria tpa ꝛ q̃ due snie in hac act. ferunt̃. vnũ tps post metũ illatũ: ante p̃mã sniam q̃ est de re restituẽda: aliud post sniam p̃mã ad scãm q̃ est de q̃druplo restituẽdo re nõ restituta: tertius post sniam scãm vsq; ad finẽ q̃tuor mensiũ. quartũ est post tps q̃drimestre: sed de ea vel hic dicit: videam⁹ si res p metũ fit extorta ꝛ in aliquo istor triũ dictor tẽpor pierit qualiter facienda sit cõdẽna. nũq̃d teneat̃ metũ inferes. dic ergo sic. seruũ tuũ extorsi p metũ ante p̃mã sniam perijt apũd me interitu naturali: indistincte periclin ad me ptinet: ꝛ in extimatione rei cõdẽnabor ad exẽplũ iterdicti vñ vi. ꝛ qđ vi aut clã. qꝛ sicut ibi tenet̃ de interitu: sic ꝛ hic indistincte ꝛ ꝟ cõtinua illũ: vt sicut i iterdicto. ꝛ hoc est in p̃ma. Sed pone retẽto p̃mo casu q̃ cõuent⁹ acti. qđ me. cã succubui ad rei restituti onẽ fui cõdẽnat⁹: ꝛ etiã fui postea cõdẽnat⁹ in q̃druplũ. qꝛ nolui restituere: postea inter tps q̃drimestre interijt res: ꝛ sine dolo meo ꝛ culpa liberor a simplo p interitũ spẽi. ꝛ ꝟ idoqꝛ teneor in triplũ noie pene. ꝛ ita cũ grauer m uno: puta in pena. Debeo in alio liberari: puta in simplo: qđ p̃stat̃ noie rei: si fui in culpa de interitu teneboꝛ. si vero sine culpa: sz penes te nõ erat pertura habebis p̃ciuz rei si res periit. Si vero seru⁹ p metũ ablat⁹ fugit post sniam scãm ante tp̃us q̃drimestre: debeo cauere ego metũ inferens de eo p̃sequẽdo ꝛ restituendo: si tũ illũ recuperauẽit liberabor. post transit ad tertiũ tps qđ est post p̃mã sniam: ꝛ ante scãm. ꝛ dicit q̃ si seruus me⁹ illo tpe pierit tenebit̃ ad eius estimationez ad penã q̃ nõ restituat sicut p̃cipit iudex. si vero fuerit in fuga cauere debet de eo p̃sequẽdo ꝛ restituẽdo. ꝛ ꝟ in tertia.

¶ Qui vim. Cõpuli text traderes mihi rei tue. pos. ꝛ tradidisti an furtũ cõmittã. ꝛ dz q̃ nõ. qꝛ volens tradidisti: lz coactus: q̃uis si vi rapuissem videor fur improbior. ¶ Eũ. Si abstulisti rem meũ mihi p metũ: agã qđ me. cã. ꝛ de dolo. sed si ego ago vna: tollit̃ alia per excep. in factũ opponendam.

¶ Julian⁹ ait. Debebã tibi. x. ꝛ cõpulisti me p metũ vt darem tibi. xxx. in. xx. sum tm̃ dãnificat⁹. ꝛ illa erũt quadruplãda. qꝛ in. x. q̃ debebã dãnificat⁹ nõ sum. Si vero plures itulerũt mihi metũ: ꝛ vn⁹ rẽ restituit ceteri liberant̃. vel forte qꝛ noluit rẽ restituere in q̃druplũ est condẽnat⁹. illud qđ soluit ceteri liberant̃: vt tũ qđ nõ potui cõsequi ab vno forte existẽte nõ soluendo cõsequar ab alio. Si vero tu mihi metũ intulisti ad aliũ añt res puenit: alter soluẽs q̃druplũ: vel restituẽdo rem liberat aliũ. ¶ Et si seruũ. Seruus me⁹ ignorãte me tibi metũ intulit cõuẽtus liberari potero dando seruũ p noxa. si vero rẽ per metũ ablatã restitui siue quadruplũ liberatur seru⁹. postea redit ad p̃mũ casuz dicẽs: seruus me⁹ metũ intulit titio: cõuent⁹ tradidi fuũ p noxa: venit res ad me nunq̃d tũc potero cõueniri certe sic in illo casu cũ restituẽd⁹ est mihi seru⁹. ¶ Hec actio. Dicit hic q̃ actio qđ me. cã datur heredib⁹ passi metũ: qm̃ ꝛc. in heredes inferent̃ metuz dat̃ in id qđ ad eos puenit: cũ turpe lucrũ sit ab heredib⁹ ex

v Jdeamus. Supra. p̃ri. l. §. fi. dicit q̃ ⁄torquẽdũ act. qđ metus cã dat̃ in heredes inferent̃ metũ. vñ ex illo edicto eliciunt̃ in. l ista due qõnes. pone res p metuz extorta puenit ad heredẽ: postea desijt penes eũ esse: nũquid hodie tenebit̃: ꝛ si penes euz nõ sit: ꝛ sufficit semel puenisse vel nõ puenisse q̃rit̃. ꝛ ante q̃ ad ista respondeat ponit aliaz ¶ pone q̃ heres eã cõsumpsit postea decessit herede instituto: nunq̃d iste scõs heres tenebit̃: vt sic heres heredis teneatur. ꝛ dicit q̃ in vtroq; casu tenebit̃. ꝛ sic dat̃ hec actio i heredis heredẽ. qꝛ sufficit semel puenisse. alꝫ seq̃ret̃ icõueniẽs vt nec heres p̃im⁹ teneat̃: qđ est absurdũ: nec ipse vim inferens si consumpsit.

s Jpsa. Res p metũ mihi ablata puenit ad titium bona fide ꝛ penes eũ perijt: ista act. nõ tenebit̃ q̃i titius habuisset. ꝛ sic liberat̃ titius. Si vero titius eã vẽdidit vel permutauit: si res vl̃ pãũ qđ habuerit perierit postea an teneatur titi⁹. ꝛ dicit eũ teneri. i. titi⁹ tenebit̃ hoc casu. ꝛ ꝟ ad exemplũ possessoris habet̃ q̃ rẽ hereditariã vendidit ꝛ p̃ciuz habuit. qꝛ de illo p̃cio tenebit̃: ꝛ si id habere desinat. si ꝟo p⁹ hec nihil fuisset cõsecut⁹: non tenẽtur: vt puta qꝛ rẽ amisit.

q Quod aũt. Actio qđ me. cã in heredẽ iferent̃ metũ cõpetit in id qđ ad eũ puenit: ꝛ ꝑpetuo tenet̃ heres iferent̃ metum. ꝛ hoc dicit.

q Quantũ. Si vere res fuerit corporalis q̃ ad heredem puenit heres tenebit̃: siue incorporalis: puta debitũ qꝛ debitor p metũ liberat⁹ est: cõsiderabit̃ puenit ad hẽdez necne: ꝛ quantũ peruenit tpe litis cõtestate.

s Jmulier. Liberta mea erat mihi ingrata: vñ volebã eã reuocare in seruitutẽ: ꝛ ꝑpter hũc timorez mihi pecuniã dedit qđ me. cã. nõ teneor. ¶ Qđ metus. Cũ p̃tor esset irat⁹: dixit qđ me. cã gestũ erit ratũ nõ hẽo. crederet aliq̃s q̃ postq̃ p̃tor nõ esset irat⁹ ratũ nõ haberet: sed ꝟriũ. qꝛ vllo tpe ratũ habz. ¶ Qui possessionẽ. Aliqs puta titius fundũ alienũ possidebat q̃ alij tradidit p vim/ager titi⁹ possessor actione qđ me. cã cõtra metũ inferentẽ in qua quadruplabit̃ q̃tũ intererat titij possidere illũ funduz. ¶ Si dos. Si p̃misi alicui dotẽ p metũ: nõ valet ipso iure. ¶ Si metu. Vendidera tibi p̃cium ꝛ cõpulisti me recedere ab ẽptiõe rescissa est venditio: sicut obligatio p acceptila. vñ dat̃ actio

qđ me eā vt reponas te in pr̃iorē obligatōnē. idē est si cōpuli te vt recedas. nā ⁊ tūc agere posses vt reponā me in pr̃isti nā obligatōnē. ¶ Si metu. Ēt liq̃s puta creditor hereditatis cōpulit me vt hereditatē adīrē. cū nollē adire efficior q̃dem heres. q̃ nolui adire coact⁹. sed p̃tor dabit mihi beneficiū abstinendi. Sed pone ecōtra q̃ ego coact⁹ fui a substituto: puta vt hereditatē repudiarez: duas habeo vias.

q Ēli in carcerē. Posui te in carcerē vt mihi aliq̃d p̃mitteres: non valet quidē p̃missio.

n Non est. Cū essem sub pp̃lo cōis bonī. quidā intulit mihi metū. dicit ptās q̃ nō est verisīle q̃ sit mihi metus illat⁹ cū poterā vocare officiales de curia: vel etiā potestatē. ⁊ ex hoc p̃sumit̄ q̃ nō sit mihi metus illat⁹: sed dicit q̃ pbē si volo ꝺrīū cōtra hanc p̃sumptionē.

s Ji iusto. Titius minabat̄ q̃ me accusaret ⁊ ligatum duceret ad ptātem vel ad curiā si nō venderē ei p̃diū sive dīdi potero ſtituī. ¶ Si fenerator. Quidā pugillator debat pecuniā feneratorī: fenerator eū detinebat cū nō permittebat eū ire ad bellū nisi p̃mitteret maiorē q̃titatē debite pecunie: pugil iure restitueret. ¶ Si q̃s. Titi⁹ debebat mihi ⁊ ego volebā eū delegare cuidā creditorī: ⁊ cū titi⁹ nollet hoc facere nūcius ptātis cōpulit eū facere hoc: q̃d iuris sit distingue. aut titius debebat illam pecuniā: ⁊ tūc nō potest repetere: aut nō debebat. ⁊ tunc p̃t repetere.

¶ De dolo. Rubrica.

b De edicto. Primo dicit vlpi. q̃ edictū istud dat̄ ꝺrīos ⁊ dolosos. ⁊ est rō q̃ alicui malitia sua non ꝺz esse lucrosa: nec alicui dānosa. postea ponit verba edicti q̃bus ꝓtinet q̃ ita demū dat̄ de dolo actio: si alia nō cōpetat: ⁊ dari act. aliquā iusta cā suadeat. ¶ Dolū. Qualiter diffiniat̄ dol⁹ q̃rit̄. ⁊ fui⁹ dic̄ q̃ dol⁹ est machinatio q̃ aliud agit̄ ⁊ aliud simulat̄. ſz Labeo reprobat hāc diffinitionē seruij duab⁹ rōnib⁹. q̃ potest q̃s circūuenīri sine simulatione. Jtē q̃ p̃t aliud agi: ⁊ aliō simulari sinē dolo malo. vnde labeo diffinit. dolus est calliditas ⁊c. Vlpi. pbat sniam labeonis verā esse. ¶ Nō fuit Hic dicit q̃ p̃tor cōtent⁹ nō fuit dolū dicere: sed dixit malū. ⁊ hoc iō: q̃ aliq̃n est bon⁹ dol⁹. ⁊ iste bon⁹ dol⁹ cōmitti p̃t ꝺ latrones vel hostes vel sil'es. ¶ Ait. Hec actio tūc demum ꝺatur: cū nulla alia cōpetit p̃ dolo cōmisso spālis ⁊ ordinaria. vñ sive hēam ciuilē actionē vel cōdi. certi: sive p̃torīā. vt act. de cōstituta pecunia: sive interdictū vñ vi: ad rē recuperandā. ista mihi de dolo act. nō dat̄. Jtē si stipulat⁹ sum cuz titio ne dolū cōmittat in ꝺctu: nō habeo act. de dolo. q̃ habeo ex stipulatu. Jtem si aliq̃s me dolo induxit ad aliq̃d turpe faciēdū. vt q̃ p̃misi hoiem occidere: nō dat̄ mihi h̄ actio q̃ ex hac p̃missione ei nō teneor. Jtē si minor sum⁹ cōpetit mihi in integ. restī. nō dat̄ hec actio. Jtē si habui aliā actionē q̃ tpe expirauit: nō dat̄ hec actio. ¶ Si q̃s. Titius tenebatur mihi ciuili ex vēdito: q̃ dabat̄ ꝓpter dolū cōmissuz in ꝺctu: vl' honeraria act. puta furti. q̃ furtū cōmisit dolo si dolo me īduxerit: vt iste actōes in aq̃lianā stip. deducant̄. si volūtarie libero eū p̃ accep. vt p̃ pactū de nō petendo q̃ tenebatur mihi act. furti nō possum agere de dolo. q̃ voluntate mea titiū liberaui. si vero dolo me induxit dabit̄ mihi h̄ actio ⁊ est rō q̃ hmōi actiōes nudo pacto tolluntur. ¶ Nō solū. Sive hēam aliq̃d auxiliū cōtra eū dolosum cū quo cōtraxi: sive aduersus alterū nō dat̄ hec actio. vñ si pupill⁹ vendidit p̃diū titio: q̃ collusit cū tutore pupilli vt p̃ minori p̃cio hēret pupill⁹ nō agit act. de dolo ꝺtra titiū. q̃ p̃t agere tutele aduersus tutorē suū. Si vero tutor nō sit solūēdo: pupill⁹ agit act. de dolo cōtra titiū. ⁊ est rō. q̃ videt hr̃e act. iste pupill⁹

e Eleganter. Hec. l. cū supiorib⁹ cōcor[illegible]nam ⁊c. dat. ⁊ casus est talis. dicit p̃tor in p̃inci. huius tī. q̃ ita demū de dolo dat̄ actio: si alia non cōpetat. pōpo. sic intelligit illud: vt sic ꝺ emū det̄ si res alio mō ad dolū passum non p̃t peuenire. i. si nullo alio iure p̃t seruare snā indemnitatē cui dicto videt̄ contra q̃ dicit iul. q̃ pone q̃ minor. xxv. an seruū habuerit: seru⁹ iste induxit minorē dolo vt eū venderz cū peculio: et eū vendidit: emptor hūc seruū manumisit: dixit iulia. in hoc casu act. de dolo dandā esse in manumissum q̃ si fuerit dol⁹ incidēs ⁊ emptor illū cōmiserit: videt̄ actio. posse agi ex illo ꝺctu: puta ex vendito: ne deciperet̄. q. d. ex quo dicto iul. colligitur q̃ possit agi contra emptorez actio. ex vendito. ⁊ sic vbi alia datur actio ⁊ de dolo. Jtē videbatur q̃ possz restitui: dicit q̃ iste opi. nō sunt cōtra pompo. q̃ dicit sic intelligi cū in nullo emptor dolo fuit: nec incidente nec cām dante cōtractui. ⁊ sic nō ob. ei p̃ma regla nec scōa q̃ dicebat̄ act. de dolo dari q̃nq̃: sed illud non est verū. non em̄ p̃t restitui cōtra manumissum: vñ verū est dictuz pōpo. sive pp̃laris sive penalis actio dat̄: nunq̃ doli det̄. ¶ Nō solum. Certū est q̃ de dolo nō dat̄ actio cū alia supest. si ꝝ dubitat̄ supsit alia vel nō: nunq̃d de dolo dabit̄. dicebat labeo eā dari in tali casu. debebas mihi seruū vel fundū: fuī manumisisti vel venenasti: vel seruitutē fundo iposuisti: idistincte fm labeonē dabit̄ de dolo actio. sed h̄ falsum est. q̃ si interposita est stipulatio dolū malū abesse aget̄ ex stipu. si nō fuerit interposita: actiōe ex eo cōtractu: puta ex empto: si emit: vel ex cōducto si cōduxit. si vero stipulat⁹ fuerim a te fuī ⁊ eū tradendo manumisisti: sine dubio hic aget̄ de dolo. ¶ Si seruū. Habebā in seruo nudū vsum: tu p̃rietatē: cū illū possideres occidisti: teneberis mihi. l. aq̃li. vtili que daretur mihi directa si essem dñs ⁊ ad exhibendū. ⁊ iō non datur de dolo actio. Jtē si fuī mihi legatuz tu heres: occidisti ante aditā hereditatē: postea adiuisti: non hēo aduersus te act. de dolo: nec act. l. aq̃li. sed habeo act. ex testō cōtra te. ¶ Si quadrupes. Equū tuū titius p̃ frenuz tenebat: titi⁹ habz tuū equū dimisit vt mihi dānuz daret: et equus tuus cū curreret mihi dānū dedit in equis meis vel alijs aialib⁹ tenet̄ titi⁹ de dolo si neq̃ sis solūēdo: neq̃ equū p̃ noxa dedisti: alit̄ cōtra titiū de dolo nō agā. Jtez labeo: ligaui seruum meū ne fugeret: tu illū dissoluisti vt fugeret: ⁊ ille seruus fugit: si h̄ misericordia nō fecisti: teneris furti: sz si misericordia teneris act. in factū. ¶ Seruus. Seruū hēbam ⁊ tractabatur vt ego hunc seruū manumitterē: ⁊ debebat iste seru⁹ dare. x. ⁊ dedit mihi quēdaz exp̃romissorez q̃ illa. x. mihi p̃misit p̃ seruo: ⁊ cōuenit inter nos. i. me ⁊ exp̃romissorē vt eo facto libero si ille manumissus mihi p̃mitteret liberare: exp̃romissore nō facto libero. dicit exp̃romissor q̃ liberat̄: māumissus nō vult in se suscipe obligationē. dicit pōp. q̃ dat̄ mihi manumittenti in illū manumissuz act. de dolo: ac si tā euanesceret actio ex stipu. ⁊ hoc fm pōpo. sed nō est verum: nisi sicut subiecit. si autem ⁊c. Si autem ego nolo recipere manumissum: nō hēo actionē de dolo: sed repellar excepti. ab ipso exp̃romissore. Vlpian⁹ dicit q̃ hoc videt̄ falsuz. q̃ primo cāu habeo act. cōtra exp̃romissorē: ⁊ ideo nō videt̄ de dolo danda. ⁊ si q̃s volens pōpo. excusare q̃ exp̃romissor hanc exceꝓz nō bñ dicet. q̃ illud locū hꝫ q̃n manumissus vult in se suscipere ob. et ego nolo: vñ si parat⁹ sit manumissus recipere verū est qđ dixit pōpo. aliter si nō vult nec patit̄ in se transferri ob. manet antiq̃ actio ꝺ exp̃romiss. ⁊ actio de dolo datur exp̃romiss. ꝺtra manumiss. in manumissum actio de dolo mihi dabitur in subsidiū si exp̃romiss. nō est soluēdo. ¶ Si dolo. Si p̃curator mei actoris patiat̄ aduersariū ꝺtra quē agit noīe meo absolui dolo aduersarij corrup̃. vtrū i aduersariū actio de dolo detur. Distinguit̄ hic. aut ille cōtra quē p̃cura. ipse agebat est parat⁹ suscipere iudiciū nō ob. exceꝓ. rei iudi. si collusio fuerit p̃bata nō dat̄ in eum acti. de dolo. aut nō est parat⁹: ⁊ tunc tenet̄ de dolo si p̃cur. nō est soluēdo. q̃ si esset soluēdo p̃ius cōuenīret̄. ¶ Jtē pōpo. Si dixisti eū ydoneū: ⁊ hoc nō fecisti sz eū mutuauī nō teneris de dolo. sed fraudez cōmiseris: vt q̃ accepisti pecuniaz ab illo vt eū laudares: tūc enim teneris de dolo. vt in. l. seq. q̃ continuatur cum ista.

s Jq̃s. Jnstitut⁹ eras in quadā hereditate ⁊ ego volebā eū emere: vñ dixi eā vilem esse: ⁊ sic eā p̃ minori p̃cio

ediſti:dicāt ꝙ nō tenear de dolo:ſed act.ex vendito.

s Jautē. Jnſtitut⁹ fui in quadā hereditate:tu ꝓſuaſiſti mihi vt illā hereditatē repudiarez:vel cum legaſſz mihi teſtator vnū de ſeruis ſuis quē vellē ego:ꝓſuaſiſti mihi vt vilem eligerē.his duob⁹ caſib⁹ de dolo teneris. Jtem ſi titius filiū ſuū exheredauit:t quēdā exneū heredē iſtituit ego illud tñi celaui:ita ꝙ filio⁹ titij neſciuit ſe exheredatuz:et ſic deceſſit filio⁹ titij exheredat⁹.dicit hic ꝙ heredes iſti⁹ filij exheredati duplicē viā cōtra me habent.qz habent acti.de dolo ciuiliter cōtra me:criminalē.l.cornelie.

s Joleū. Poſſidebā ſiue habebā oleū ad vendēduz titius vēdicabat a me illud oleuz:depoſuim⁹ tñ iſtud oleū penes ſeiū vt illud venderet t vincēti p̄cium daret. poſtea titius nō ꝓcedit in cā:volo agere aduerſus titiū de dolo dirit quidē iuriſcō.ꝙ poſſum:ſz nō eſt ita.qz aut ſeius ſoluendo eſt:t tūc cōueniē ſequeſ.aut eſt ſoluendo.ſi aūt ſeius nō eſt ſoluēdo:tunc in ſubſidiū de dolo tenebiē titi⁹. ¶ Et ſi tu Seruus tu⁹ mihi fecit furtū eū poſtea alij obligaſti in meū p̄iudiciū:ſi ego ago poſtea cōtra te actōe furti noxali:t eū des mihi ꝓ noxa ex iudiciū.ſ.t poſtea fuiſti abſolut⁹.duco qz iā dederas mihi ſeruū ꝓ noxa:ſi hunc ſeruū inueniam eſſe alij obligatū in p̄iudiciū meū cōueniā te de dolo.ſecus ſi cōdēnat⁹ fueris in eſtimationē t ſeruum noxe dediſti:t ſic ſoluiē cōtra. ¶el dic aliter hūc caſum retēto eodē themate qz egi cōtra te act.furti noxali cū ſeru⁹ tuus mihi furtū fecerit:iudex p̄cepit tibi vt mihi ſeruū ꝓ noxa dares:t dediſti t etiā abſolut⁹ fuiſti:qz pena dupli vel q̄drupli.ſi inueniā poſtea eū obligatū de dolo agā cōtra te.t ſm hunc vltimū caſum lege lr̄am.ſed ſm primū lege illud verbū p iudicē.cū v̄bo abſolut⁹:ſed nō p iudicē fuit ſeru⁹ datus ſed ex iudiciuz ¶Hec actio.Seru⁹ tu⁹ decepit me p dolū:an tenearis de peculio vel noxaliter q̄rit.diſtinguit.aut ſeru⁹ cōmiſit doluz in cōtractu:t tūc teneris tu dñs de peculio.aut ex cōtractū ſi nō cadat in ſp̄ale nomen maleficij:t tunc teneris de dolo

m Erito. Nūc exponit iuriſcō.vltima ver /noraliter ba edicti:t illa iuſta nō t̄c.q̄ ſunt.ſ.e.l.i.§.v̄ba. dicit em̄ ꝙ ingram⁹ quātitates t etiā p̄ſonas in act.de dolo: tūc em̄ inſpicim⁹ q̄titatē.qz p minā re hec actio nō daē p duobus.ſ.aureis nō daē p vnam.tūc qz nō daē vili cōtra honeſtos hoies. Jtē nō daē liberto ō patronū: ſed in his caſib⁹ ageē act.in factū.t eſt rō q̄re agaē act.in factū ne p̄dicte p/ſone lucrenē ex ſuo dolo:heredib⁹ tñ liberti daē hec actio ō dolo t ō heredes p̄oni vl̄ p̄is. ¶ Jtē in cauſe.Si pupill⁹ cōmittat dolū an teneaē.q̄rit t rñ.ꝙ in pupillū cōmittētem dolū act.de dolo nō daē niſi iſte pupill⁹ fuerit heres eius q̄ dolū cōmiſit:quo caſu teneē in id qō ad eū puenit:qō diri ō pupillo:verū eſt cū nō eſt p̄im⁹ pubertati.ſi aūt fuerit p̄/mus pubertati tūc teneē.qz pone ꝙ pupill⁹ cōueniebaē a p/cura.alicui⁹:pupill⁹ cōmiſit dolū vt ipſe pupill⁹ abſoluatur. vel dixit finitā tutelā cū nō erat his caſib⁹ de dolo teneē pupillus.Sed pone ꝙ tuto: pupilli ſuaſit mihi dolo vt emaz rē aliquā ab eo:t emi t p̄cū ad pupil.puenit:teneē hoc cāu pupill⁹ inq̄tuz eſt locupletior.vl̄ dic ꝙ tuto: ſuaſit mihi dolo vt repudiē heredi.in q̄ erat ſubſtitut⁹ mihi pu.nā t hic tenetur pupill⁹ inq̄tū eſt locupletior. Jtē dicit ꝙ i municipes actio de dolo nō daē niſi in id qō ad eos puenit e dolo magiſtrat⁹:ſed decuriones teneneē de dolo. Jtē ſi cōſtitui ꝓcurato.t iſte p dolū cōmittit teneo: ego dñs in id qō ad me p/uenit:ipſe aūt p:ocurato: tenetur de dolo.

t Hac. Jn iſto.§.t in p̄in.l.ſe.qō cōtinuaē cū eo ve/niunt tria neceſſaria in act.de dolo.ſ.ꝙ deſigneē p̄ſo/nā q̄ dolū cōmiſit. Jtē aliud ſcōm.ſ.ꝙ deſigneē res in q̄ cō/miſſus eſt dolus. Jtē tertiū vt appareat cui ſit fact⁹ dolus.

s Jplures. Si ſunt plures q̄ dolū cōmiſerūt: ſi vn⁹ rē ipſam reſtituat vel dat: alteri liberaneē. ¶Hec actō Planus eſt iſte.§.

a Rbitrio. Hui⁹.l.p̄n.dicit qō ſit iudic⁹ officiū in act.de dolo:ecce eniz ſi tu dolo me induxiſti:t ego tuo dolo dedi tibi libz̄um meū:ſi ago cōtra te de dolo:iudex debz condēnare vt mihi reſtituas:iurabo in litē ō te,ſed iudex iſtud iuſiu/randū taxare debet. dicet aliq̄s q̄re in iſta act.de dolo vl̄ in act.qō me.cā nō eſt adiecta q̄titas.dicit iuriſcō. hoc iō fuit vt ſi pena illi⁹ dolōſi nolentis reſtituere rē vt poſſint iurare ꝓtra eū in litē.deuenit tñ aliq̄n ꝙ iudex nō ꝓdēnat aliq̄n in act.de dolo vt rē reſtituat:vt qz res iterijt.t hoc caſu iudex cōdēnat rei eſtimationē verā.i.verū intereſſe p̄ſtandū. ¶ Si domin⁹. Mihi legata fuit,pp̄rietas vni⁹ dom⁹ t tibi vſufr. legatus:ſi cōburā iſtā domū vel heres nō teneoz act.de dolo.qz lex aq̄l.vtilis cōpetit. ¶ De eo. Vendebā tibi piper vel alias ſp̄es q̄ ponderaē:titius mihi venditori ponderat ſagas cōmodauit:ſi falſa fuerāt iſta pōdera:qz niuis magna erant vel parua.diri cre.ꝙ actio de dolo daē ꝓtra titiū cōmodantē.ſed hoc eſt falſum:qz ſi tu dicis ꝙ ego venditor fui decept⁹ ꝓpter magna pondera:potero repetere ſupfluū p cōditionē indebi.q̄ nō daē de dolo. Jtē ſi fuiſti tu emptor decept⁹ ꝓpter parua pondera habebis act ex empto cōtra te q̄ non daē actio de dolo cū alia dictū treba.pōt in vno caſu locuz habere.ſi diri tibi ego vendo tibi merces volo vti iſtis pōderib⁹ ſiue ſint vera ſiue ſint falſa:hoc caſu teneē titius cōmodans actione de dolo. ¶ Dolo. Habebam litē tecū t litē cū dolo cuiuſdā alterius pactū factū eſt ꝙ pereat inſtātia iſti⁹ cauſe.i.vt nō finiaē triēnio t currat triēniū daē mihi act.de dolo ad intereſſe cōtra illū doloſuz:nō aūt reſtituet mihi inſtātia cāe.qz fieret cōtra illā.l.,pperandū. ſi extē ditur vltra triēnium cā. ¶el pone aliter hūc caſum.qz dolo tuo vel alteri⁹ titij puta factū eſt vt nō poſſim⁹ cōplere vel vt nō poſſim exercere cauſas appellōnis infra tp̄s ſtatutum habeo act.de dolo cōtra te vel illū tertiū titiū:nō aūt reſtituerat mihi tp̄s p̄dictū cū tranſierit in rē iudicatā. ¶ Si fu⁹. Promiſiſti mihi ſeruū quē titius poſtea occidit:habeo ac. de dolo aduerſus titiū:nō aūt habebis act.l.aquil.cū ſis li/

s Jfideiuſſor. Promiſiſti mihi ſeruū /beratus. vel aliud t fideiuſ.dediſti fideiuſſor hūc ſeruū occidit cū null⁹ noſtrū eſſet in mora:teneē quidē fideiuſſ.act.de dolo.qz liberat⁹ t p cōſequentiā t fideiuſ.a principali obliga/

s Eruus tu⁹. Debebat tibi ſeru⁹ tu⁹.c.q̄ ei /tione. mutuaueras:t ſoluēdo iſte ſeruus nō erat:vñ ei perſuaſiſti vt acciperet.c.in pniciē meā mutua:t accepit a me t ea tibi ſoluit.habeo cōtra te act.de dolo cū alia act.nō habebā cōtra te. ¶ Si p̄ſuaſeris. Succeſſi titio:qui titi⁹ fuit tuus ſoci⁹:tu aūt ſociū tuū diriſti eū nō fuiſſe:t ideo paſſus fui ꝙ abſolueris ab actione p ſocio,inuenio poſtea ꝙ teſtator titius fuit tu⁹ ſocius.dicit hic ꝙ teneris mihi acti.de dolo.t agā cōtra te act.de dolo,Sed pone ꝙ iuraſti te nō fuiſſe ſociū titij:ſi appareat poſtea ꝙ periur⁹ ſis.dicit labeo ꝙ tu teneris de dolo:ſed male dicit.qz nō trāſire videē t ſuffic pena periurij.vt in.l.ſe.que cōtinuaē cū iſta:t alia ſeq.

s Jlegatarius. Titius me heredē inſtituit t tibi.t legauit t multa alia legata relinq̄t ita ꝙ locū habeat falcidia:tu veniſti t petijſti legatū tuuz:t falſa ſuaſione: vel qz iuraſti ſine dilatione ꝙ ſatis erat locuples hereditas vl̄ oſtendiſti mihi noīa hereditaria q̄ iā vacua erant cū ſolue/rent:habuiſti legatū tuū:teneris tu legatarius de dolo.

s Jdolo. Ex iſta p̄t loq̄ vt in ea duobus modis ponatur caſus.primo ſic vt loquaē in aduocato mei domini q̄ petebā aliquē in ſeruitutē:t iſte talis aduocat⁹ dolū cōmiſit ſententiareē me abſente.t ſic dolo cōtumaciā meam ꝓcurauit:vt mihi p hoc auferet beneficiū appellandi.t ita factū eſt ꝙ data eſt ſnīa p ſeruo.dicit hic ꝙ ego poſſuz agere de dolo cōtra iſtū aduocatū.qz cōtra ſnīam p libertate lata nō daē reſtitutio,ſcōo mō vt loquaē in aduocato ipſius quē petebā in ſeruitutē q̄ aduocat⁹ ſi dolū cōmiſit teneē de

c Clm a te. Petebā a te,t.tu dicebas te ea /dolo. ſoluiſſe noie meo cuidā:t ſic fuiſti abſolut⁹:non agaz de dolo:ſed agā act.p̄ſtina.t ſi excipias de re iudi.replicabo de dolo.

t Heredē. Dictū eſt.ſ.eo,ſi plures.§.hec actio ō dolo datur in heredē doloſi.ſ.in id qō ad eū puenit.nūc exponit illud.i.quantū locupletior eſt facta hereditas vel ſtetit dolo heredis ꝙ nō fieret,vñ ſi liberaui te ab actō.dolo tuo

inducť heres tuus tenebiť.q; videť heres:p osequēs libe
ratus:te liberato.t hoc est verū qñ aliq̄d puenit ad te incor
porale vt liberatio.vt in dicto exēplo.pr. Si aūt res co;po
rales dedi tibi dolo tuo si postea decedas:an teneať tu; he
res:distinguiť.q; apud tuū heredē est:quo casu teneť hes.
aut nō est:t tunc nō teneť:sed teneť heres ppetuo de puen
to.i.de eo qō ad eū puenit.s.act.de dolo.nā t ille qui doluz
cōmisit teneť de puento ppetua act.in fac. Idē dicit lex se.
sabin;.sed addit parū:q; dicit q heres cōdēnat; in acti.de
dolo nō infamať.t est rō:q; perpetuo teneť in.l.nec siliter.q̄
cū ista cōtinuať dicit q si pater vel pfonus sit heres:nō po
test ille parens vel patron; heres de dolo conueniri.q; nec co

c Cum q̄s. Absentaui me t relīq̄ familiā igitur ꝛc.
meā in cuiusdā fundi possessione:tu psuasisti illi fami
lie vt recederet ō illa poss.t recessit:nunq̄d amitto pos.t rñ.
q nō.sed si aliq̄ō dānū datū est in illa pos. ex ptermissione:
tu psuaso; teneberis mihi de dolo p illo dāno.

f Iliuſſa. Te filiū meū cū duob; alijs tuis frib; here
dem instituī:t tibi legaui seruū:t rogaui vt cū post.x.
manumitteres. Itē adieci aliud q tunc manumitteres cum
reddiderit rōnes fratrib; tuis t tibi:tū illū seruū ante.xx.an.
manumisisti. Itē adhuc nō reddiderat rōnes ille seru;. dici
tur hic q tu nō teneris ex fideicō.fratrib; tuis:sed act.ō do
lo teneris fratrib; tuis eiusdē coheredibus:si dolo ante tē
pus manumisisti.

r Em. Possidebā libz̄u t cū eū volebā vēdere tibi titi;
mouit mihi qōnes de libro illo:t ꝓpter b̄ tu nō emisti libz̄uz
illū sed aliū tibi emisti t ab alio:destitit:tū titius ab agēdo
dicit hic q iste titius mihi de dolo teneť:vel in factuz si fuit
parens vel patronus.

s Icum. Ex cā donationis pmisisti mihi vt possim q̄
rere sarū in fundo tuo t extrahere feci expensas ibi:postea
nō pmittis mihi q extrahē.dicit hic q nō hēo acti.de dolo
ō te.t hoc intelligas esse verū qñ illō saxū nō extraxerā.t sic
nō ob.ō q huic.l.signať:imo obstat q si al's tecū cōtraxi ex
eo cōtractu ago:vnde locū nō habet hec lex.

s I q̄s. Pone casum hoc mō:t sic nō ob.cōtra. insti
tut; fui heres sub cōditione:si darem.x. titio vsq; a
mensem t testato; me; multa simīliter legata reliq̄t sub con
ditione.depositari;.i.apud quē depositus fuit testū deleuit
illud testū:t sic nō adimpleuit cōditionē.q; ignorauī cōdi.
t q; nō dedi.x.titio vñ amisi here.t p cōsequēs legatarij ad
miserūt legata:cū nō valeat testū.dicit hic q ego heres et
etiā legatarij hēmus act.de dolo cōtra depositariū delētez
t sic cōsulitur nobis per act.de dolo.

s I duo. Vēdebā tibi domū que cōbusta erat:t ego
t tu sciebam; cōbustā.t sic ambo in dolo sum;:nō ag
it de dolo sed ꝓpensatio fit ex vtraq; pte.t ꝓbať is casus
j.de cōtrahē.emp.l.domū.in fi.vel pone aliter hūc casuz vt
scripsi.s.de eo per quē fa.erit.l.fi.§.si stipulator.

q Eidam. Debebā tibi.x.t intraui quadā die came
rā titij amici tui t figillaui epl'am:vel ita feci q iste ti
tius epl'am tibi mittebat:t cōtinebať in ista epl'a q titi; te
rogabat q tu me liberares:liberasti postea inueniſti q epl'a
falsa erat vel inanis.q; iā reuocatū fuit mādatū si tu es ma
ior habebis act.de dolo:vel restitueris si es minor.

q Eod. Vendebā tibi equū vel seruū t euz tibi essu
so sermone cōmēdabā:vt q; dixi optim; est seruus:nō
tñ specificaui bonitates:sed illū ita bonū nō inueniſti:iō te
neor si dolose nō feci:vel dixi nō teneor act.ex eo ꝯctu sed ō
dolo qñ decept;.al's non esset empturus.

s I titio. Volebā a te vendicare libz̄ū quēdaz quem
vsucapiebas:eras iuxta finē vsucapionis.t cū vellē
te cōuenire seius obtulit se t dixit se possidere.t hoc iō facie
bat vt ita vsuca.cōpleas:seius ante lit.cōtes.q; nō ꝓseqūba
tur.q; fuit us absolut ab obseruatione iudicij qñ ante bene
desistere potuit.j.de rei vendi.is q̄.dicit hic q seius iste mi
hi act.de dolo teneť.l.supior incipit.si te.

s I quis. Cum essem heres ꝓpter onera hereditaria
nolebā here.adire:vn; de creditoribz̄ hereditarijs vel alius
extrane; suasit mihi vt adirē:t adiui eius suasiōe:teneť ille
psuasor act.de dolo. Sed pone q vn; sol; cre.in ista heredi.
essz sed psuasit mihi vt adeā:tunc haberē ō eū de dolo acti.

De minoribz̄.xxv.annor. Rubrica.

Dñs vlpianus laudat t com
b **De edictum.** mēdat ptorez.q; de minoribz̄
edictū fecit inter alia edicta:q; ipse ptor voluit su
scipere defensionē minor.nā minores fragiles sunt.vñ mi
nores restituunť cōtra deceptiōes factas in cōtractu:t eť pro
pter suā fragilitatē t ppť dolū aduersarij.ptor dicit q oia
q̄ facta sunt cū minoribz̄ videbit ipse ptor:t si minor erit re
stituend; vel nō.dicit vlpi.bene apparet ex verbis edicti q
ꝓmittit auxiliū minoribz̄.xxv.an.si decipianť t si accipiunt
adolescētes infra hos.xxv.an.t.v.liberos nō ꝓpter b̄ pōt
dicere vt cōputenť singuli liberi p singulis an.sed hoc fit in
bonoribz̄ recipiēdis.q; si q̄s hz.xxv.an.t.v.liberos:singu
li liberi cōputenť p singulis ānis etiā.l.diuus.q̄ cōtinuatur
cū ista dicit q illa decre.quib; administratio bonor cōcedi
tur minoribz̄ ambitiosa sūt.sz principes nō cōcesserūt admi
nistrationē suarum rerū minoribz̄ cōcedendo veniā etatis.

¶ Si q̄s. Minor.xxv.an.cōtraxit:postea fact; est maior
aūq̄ peteret in integ.resti.q̄rit an ō cetero sit restituēd;.huic
qōni nō rñ.sed aliā ponit.q; pone q minor cōtraxit:maior
fact;.ratū habuit qō in minori etate fecerat:dicit q nō resti
tuetur. Itē pone habebā.xxiiij.an.tutor me; decessit t ince
pi agere iudicio tutele aduersus heredes:tu ante finitā cau
sam me maiore facto absoluti sunt isti heredes:nūq̄d poſo
restituī.dicit q de facili restituēd; nō sum.q.d.non pōt resti
tui:verūtamē si dolo vel callididitate aduersarij hoc est he
redū est factū vt tps illud labať:hoc est vt demū eo fcō ma
iore ꝓnūciareť ero restituend;:sed ꝓpter leuē suspitionē vl
fraudē illor heredū non potero restitui.

s Lio. Minor adiuit here.pfis vel alteri; exnei ma
ior factus exegit ab here.debitore:postea perpendit
q hereditas nō extitit lucrosa:vult restituī:bene pōt:ꝓside
ratur eī initiū quo adiuit here.nō tps sequēs quo videtur
approbasse:sed potius ex quadā cōsequētia videbiť exegis
se q̄si ego q̄ miscuerat ad hoc astrictus. ¶ Minorē. Nat;
fui.iiij.kal'.ianuarij hora.vi.cōtraxi cū aliquo minor.ann.t
deceptus fui:qualiter fit cōputatio tpis in integ.resti.petē
da.queriť t dī q de momēto ad momentū.vñ si bisexto me
nasci cōtingat vltim; dies de medio tolli dz.i.ambo ꝓ vno
cōputari t vsq; ad momentū quo natus fui cōputand; est
in vltiori die:vt etiam tūc restitui debeam.

¶ Sed vtrum. Iste.§.de tribus psonis tractat.s.de filio
famil'.de patrefa.t de seruo.de filiofa.dicit hic de seruo di
cit.j.in fi.hui;.vñ ex supioribz̄ apparet minoribz̄ succurren
dum p resti.in integ.sed dubitať vtrū soli minori.xxv.an.pa
trisfa.an etiā filiof.minori succurrendū sit filiofa. nō videtur
succurrendū:q; tūc pēť restituendus esse videť qō est cōtra
mentē ptoris:vt subueniať maiori occasione minoris.vnde
ita demū restituitur filiussa.minor si eius interest. Si ño fi.
fa.iussu patris cōtraxit:pater insolidū cōueniet:t si cōueni
atur nō restituiť. Itē fi.fa.cōueniet emancipat; q̄tenus fa
cere pōt:vñ poterit restitui:t restitutio filij nō ꝓderit patri.
Sed restitutio ipsi; minoris ꝓderit fideiussori:lz pē ꝓ filio
videreť fideiubere.sed contrariū est. In fi.dicit q fi.fa.iussu
pris pecuniā mutuā accipiēs nullo modo restituet.dictū ē
s.pri.§.qñ filiussa.iussu pris otraxit:nūc aūt dicit qñ filius
cōtrahit sine iussu pris.nā pē de peculio teneť.sed nunq̄d si
fuerit de peculio cōuent; restituet.dicit q nō.sed filio ꝓpo
nendo petiť restitutio:t filius restituet.sed videť q filij; sit resti
tuend; cū pē de peculio ō bursa teneať t cōuenerit:q; q̄cq̄d
soluit pater de peculio:de bursa filij soluit:cū eius sit pecu
liū.hoc tū falsum est:q; plus versať vtilitas pris in peculio
q̄ filij;:t tū aliquo casu efficiť peculiū filij,t ō hoc ponit exē

plũ ibi: vtrũ. Est ergo gñale ꝙ mino: sit restituendus: ꝛ filia etiã restituet si ex iteruallo cõsensit pri stipulanti dotẽ quã ipse pater dedit: pr ei põt stipulari incõtinẽti dotẽ muita filia ex interuallo nequaq̃. ¶ Si q̃s. Cuz mino: essem. xxv. an. dedi me in arrogationẽ cuidã p̃ doni: an possim restitui. ꝛ rñ. ꝙ sic. postea fecit pater pactũ de nõ petẽdo legato cuz here de: filius ei cõsensit, ꝛ sic lesus est: nunq̃d põt restitui. dicitur ꝙ põt. Sed pone ꝙ militia fuit filiofa. relicta postea pactus est de ea nõ petẽda. dicit ꝙ restituet fili⁹. Si vo sit institut⁹ sub tali cõdi. si emancipet a pre intra certũ tps vñ cũ pater hoc ignoraret elapsuz est tps illud: ꝛ in hoc ꝙ non certio: auit pr̃em lesus est filius. dicit ꝙ si pr̃ fuerit paratus emancipare restituet fili⁹. ¶ Pompo. Si filiusfa. iure peculiari cõtraxit ꝛ decept⁹ est: restitui põt: ꝛ si ei filio decedẽti pater successit: pr̃ ex psona filij restituet: nec refert an otra xit in peculio ꝓfectitio: an aduẽtitio. In scda parte dic idez si in peculio castrensi cõtraxit.

s Seruus. Si seruus mino: an. xxv. otraxit: ꝛ decept⁹ est: nunq̃d põt restitui. dicit ꝙ non. qz sibi iputet dñs q̃ tali administra. cõmisit: nõ refert cõmisit liberã peculij ad mini. vel nõ nam dñs nõ restituit. Itẽ aliqñ tenebit dominus tributoria vel alijs plurib⁹ actionib⁹ vel modis quib⁹ ex otractu serui cõueniri põt: nec tñ in his si seruus mio: deceptus fuerit: restituetur dñs maio:. ¶ Si tñ. Seruo mino ri fuit relicta fideicõmissaria libertas: decept⁹ fuit in mora petendi libertatẽ: nunq̃d ei subueniet. ꝛ dicitur ꝙ sic.

m Inoribus. Mino: annis institut⁹ adiuit here. que erat ei dãnosa: põt quidẽ restitui: qz ꝛ si lucrosa essz restitui posset mino:: si esset implicita molestijs.

a Itp̃to:. Dictũ est s. e. l. i. ℣. p̃to:. ꝙ cũ minoribꝰ gestũ erit ꝛc. Nũc aũt iurisco. vult exponere verbũ illud gestũ: ꝛ dicit ꝙ gñaliter accipit hoc verbũ gestũ. nã ꝛ si vendat vel emat vel aliter cõtrahat ꝛ deceptus sit: restituet mino:. ¶ Sed ꝛ si. Alicui mino: soluta fuit pecunia a debitore suo: vel patris sui: hãc pecu. iste mino: perdidit: subuenitur isti mino: vt actio in debitorẽ restituat. qz cũ eo gestũ videt: vñ cõsulit debito: vt istis trib⁹ modis soluat ipsi mino: i. cũ curato:is auctre. ꝛ si mino: iste nõ habet curatorez cõpellit accipe curato:ẽ. vt in ver. illo pmittit ꝛc. Itẽ deponere põt pecuniã iste debito: in ede sacra. Item alio mõ qz pone ꝙ iudex p̃cipit ei debito: ꝙ soluat: ꝛ iste debito: hoc soluat: certe b̃ casu mino: nõ restituit. ¶ Non solũ. Dictuz est statim in p̃in. hui⁹. l. ℣. sed ꝛ si. ꝙ in solutionib⁹ restituantur maiores siue subueniet minoribꝰ. Sed pone ꝙ mino: fideiubeat p̃ alio succurrit isti mino:i. quidã tñ distiguere voluerũt: aut iudex approbauit: vt tũc nõ restituat: aut aduersarius: ꝛ tũc restituat. ꝛ sic altero casu restituet ꝛ altero non sed illi male direrũt. qz semp restituit. ¶ Sed ꝛ in iudicijs. Cũ mino: essem ꝓmisi tibi sub pena ne te cõuenirẽ: postea te cõueni: in penã incidi restitui potero. ¶ Sed ꝛ si. Mino: here. dãnosam adiuit: põt quidẽ restitui. idẽ in bo. poss. vel alia successione. ¶ Non solũ. Paternã hereditatẽ cuz mino: essez adui: potero quidẽ restitui. Sed pone ꝙ seruus cũ libertate fuit a dño institut⁹. ꝛ iste seru⁹ hereditatẽ adiuit ꝛ multa post mortem dñi acq̃siuit: mõ cõuenit a creditoribꝰ dñi petit restitui cũ sit mino:: vt bona alia q̃ acq̃siuit separẽtur. dicit hic ꝙ talis seru⁹ restituend⁹ est vt bona sua q̃ acq̃siuit separent: nõ vt desinat esse heres in fi. dicit ꝙ q̃cũq̃ sit ille q̃ restituit dz oĩa reddere q̃ habuit ex illa here. nõ autez tenet reddere q̃ perierũt etat̃ infirmitate. ¶ Hodie. Dicit hic ꝙ subuenit minoribꝰ in lucro amisso: vt ecce mino: legatuz sibi relictũ repudiauit: vel testato: optimũ seruoꝝ suoꝝ ei legassz deterioẽ elegit: vel cum ꝓmisit aliq̃d alternatiue meliorẽ dedit. semp eĩ istis casib⁹ restituit. cum lucrum amiserit in lucro semper restituitur. vt dixi.

e Et si sine. Prin. hui⁹. l. duob⁹ modis põt intelligi vt loq̃tur qñ rẽ aliquã vendidi: ego mino: p. r. puta fcã venditione ꝛ traditione secuta: postea ali⁹ offert. xij. dicitur hic ꝙ potero restitui. Sco põt intelligi qñ vendidi eo pacto vt iste empto: rẽ mihi restitueret: ꝛ ego ei pcũ si venerit aliqs vsq̃ ad mẽsem q̃ plus mihi daret. tuo venit trãsactus est mensis. queri vtrũ possim petere in integ. re. si veniat aliqs qui mihi plus polliceat: etiã post mensem. ꝛ rñ. ꝙ sic. Secũdo dicit ꝙ minores restitui debent si vendãt: puta bona sua q̃ erant seruãda erãt p̃cepto legis vel testatoris. ꝛ ita restitutio cã cognita dat. qz null⁹ cũ eis cõtraheret si nõ fieret restõ cã cognita. i. si indistincte restituerent. ¶ Restitutus Mino: adiuit here. restitut⁹ est vt eaz dimittat: põt restitui vt eã adeat: ꝛ iterũ põt restitui vt eã dimittat. ¶ Sed qõ. In isto ℣. allegant duo dicta. paterfami. mino:em instituit eidẽq̃ seruum testatoris substituit: mino: repudiauit here. ꝛ ita erat loc⁹ substitutioni: mino: petit restitui vt liceat adire. qz repudiauerat. dicit Pompo. mino:i restituto substitutum seruuz desinere esse heredem: sed liber remanet. Retento p̃imo casu aliud erat quod dicit Pompo. ꝙ si mino: adierit hẽditatẽ ꝛ p restõez fuerit abstẽt⁹: postea nõ poterit eẽ loc⁹ substõi. qz seru⁹ nec liber nec hẽs erit: ꝛ vtroq̃ mõ male dicit. qz in p̃imo casu remanet liber ꝛ hẽs: sed solo nomie. qz directe actiones quas hz sunt inanes isto casu scdo distinguendo. ¶ Itẽ si nõ. Mino: cũ esset cõdẽnat⁹ debebat appellare a snia lata otra se post. r. dies põt restitui vt appellet. Itez dicit ꝙ subuenit minoribꝰ in hermo dicijs. qz si mino: hz cãm: si ista cãm suaz nõ expediuit. j. trieniũ. ꝛ sic lapsum fuerit trieniũ põt restitui vt habeat. j. trieniũ. qz ꝛ hoc casu mino: põt restitui. ꝛ hoc subijcit hic. Itez subuenit maioribꝰ si ꝓbent se abfuisse ex iusta cã cũ citatus esset mino: tribus edictis vel vno p̃ trib⁹ nõ venit ad iudiciũ: iusta forte ex cã: imo ex culpa. ꝛ sic fuit quasi cõtumax cõdẽnatus. potest quidẽ restitui.

s Jmino:. Mino: fuit cõdẽnat⁹ in centũ: ꝛ fuit snia mãdata executioni in res isti⁹ mino:is: ꝛ fuerunt iste res postea vẽdite. dicit hic ꝙ mino: põt restitui ad pecuniã ex illis reb⁹ distract̃ redactã: ꝛ etiã ad res alienatas põt restitui. demũ si grande dãnũ iste mino: patiatur. ¶ In dot̃ Si mulier mino: cum nuberet dedit vltra q̃ posset ispectore alieno in dotẽ: vel totũ suũ patrimoniũ: restituit hic talis mulier. ¶ Nunc Querit hic an mino: restituat in delictis ꝛ rñ. ꝙ nõ restituit in delictis siue cõmittat delictũ in cõtractu vt si in re deposita vel cõmodata dolũ cõmisit: siue ex̃ cti: vt si faciat furtũ nõ subuenit ei in his casib⁹: in duobus tñ casib⁹ mino:i in delictis subuenit vt si cõueniat. l. aquili. ei poterat ofiteri: vt sic teneatur in simplũ ꝛ nõ fuit ofessus Itẽ si potuit transigere ꝛ non transigat. his eĩ duobus casibus subuenit in delictis mino:i vt in p̃imo casu p̃ cõfesso habeatur: in scdo p̃ transacto habeatur. ¶ Si autem. Uxor mea repudium mihi misit: ꝛ dolo suo dedit cãm diuortio. ꝛ sic dotẽ p̃didit de iure: an ad eaz posset restitui ne amittat. ꝛ rñ. ꝙ nõ. ¶ Papinian⁹. Si mio:. xxv. an. maior tñ. xx. venũdari se passus sit ad p̃ceiũ participandũ: nõ põt talis mino: restitui cũ statũ suũ mutauerit p̃dendo illũ. ꝛ sic inspecto iure ciuili cuz nihil vel nullus sit: restitui nõ potest. ¶ Si in commissum. Mino: alijs cũ portaret merces suas p̃ locũ vnde pedagiũ soluere debebat: ꝛ nõ soluit: ꝛ ideo merces sue cõfiscate sunt. dicitur hic ꝙ talis mino: põt restitui: si nõ cõmisit dolũ. qz si dolũ cõmisit portando merces p̃ viam nõ cõsuetã ꝛ per nem⁹. ꝛ sic nollet soluere pedagiũ. secus est qz hoc casu cũ cõmisit dolũ nõ potest restitui. ¶ Aduersus Mino:. xxv. an. seruũ suũ manumisit: ꝛ in hoc deceptus est nõ restituit nisi ex magna causa. verũtamẽ infra annũ poterit agere iste manumisso: cõtra manumissum act. de dolo. sed post trib⁹ actõib⁹ cõuenitur si post ꝺctauit manumissus ex dolo in seruitute facto seru⁹ nõ tenetur. ¶ Mõ si mino:. Mino:. xx. an. seruũ mihi maiori vendidit: b̃ pacto vt eũ seruũ manumittam: ꝛ vult postea restitui: ꝛ distinguit aut nõ manumisi ꝛ põt restitui. aut manumisi ꝛ non põt: sed certũ tps cõstitutũ sit an possit restitui mio: iste. ꝛ rñ. aut aduenit dies in quo debuit manumitti: ꝛ tũc nõ potest restitui aut nõ aduenit ꝛ tũc põt. ¶ Ex facto. Curato: minoꝝ creatus p̃fectus vrbis petijt vt a cura excusaretur quã susceperat: ꝛ p̃to: ei hoc cõcessit adolescẽtes petierũt a p̃tore vt re

stituerentur in integrū: ⁊ vt curator restituatur sibi: allegantes q̄ illa cā q̄ p̄fectus vrbis erat nō erat iusta: quer̄tur an debeat absoluī: p̄tor cōsuluit impatorē: ⁊ añq̄ esset ei respōsum decessit p̄tor. ⁊ rñ. impator successori illi⁹ p̄torīs dicens q̄ hoc qđ actū fuit de excusatione illi⁹ curatoris nō tenuit. vñ cōpellend⁹ erit reuerti ad curā relictaz ei: ꝓpter hoc non erit loc⁹ restitutioni. ¶ Sciendū. Vlpia. vult exponere vltima verba edicti. s. aīaduertam q̄ sunt. ſ. e. l. i. §. p̄tor. nā ponit hic regl'am ex q̄ dat plura exēpla. regula est q̄ minorib⁹ indistincte nō subuenitur: sed cā cognita: vt si sit minor restituendus restituatur. al's nō. ¶ Unde. Pone minor seruuz sibi necessariū emit: hic seru⁹ decessit nō restituitur hoc casu minor iste cū sobrie rē suā admīstrauit Itē pone minor instituit⁹ fuit in locuplete here. ⁊ istā here. minor iste adiuit ⁊ multa postea de hereditate perierūt casmate vult iste minor restitui cōtra aditionē nō restituet hoc casu: lz q̄daz iurisco. iul'. ꝓ tra riū dixerit: sed male. in casu tū vno posset eius iulia. opi. valere: vt ecce minor adiuit locupletē here. ⁊ cū debuit vendere aīalia: nō vēdidit: vel alia facere debuit ⁊ nō fecit: ꝓpter hoc casu restitui cōtra aditionē. Itē hic q̄ritur an minor posset restitui cōtra minorē. ⁊ dicit q̄dā iurisco. indistincte q̄ nō. Sed tu distingue: pone minor mutuauit pecuniā alteri minori: distingue. aut ille pdidit ⁊ melior est cā pdentis. ⁊ iō mutuans nō restituet: aut pecuniā hz saluaz: ⁊ hoc casu posset restitui mutuās vt vēdicare possz: qđ al's nō posset de iure cōi. Si minor mutuauit filiosa. an restituat. ⁊ rñ. q̄ sic. fauor enī etatis p̄fertur p̄iuilegiū macedoñ. vt de iur. ⁊ fac. igno. l. i. in prin.

s Apud. Cū creditor me⁹ esses ⁊ minor esses mulier q̄dam apd te noīe meo fideiussit: nō nouādi aīo: vtrum vis possis postea restitui. q̄rit ⁊ rñ. q̄ nō potes. nec hēbis act. cōtra mulierē. q: habes auxiliū cōtra me creditorē antiquū. hoc vera sunt si sim soluendo. alias secus.

i Mcāe. Dicit. ſ. e. verū. §. sciendū. q̄ cā cognita dat restitutio: nūc vult dicere q̄ vertat in cause cog. ⁊ hoc vsq̄ ad. §. nunc videndū. ſ. e. in cāe. dicit ḡ hic q̄ minori non fideiussori succurrit p̄ in integ. re. ⁊ hoc in prima. Item minore restituto nō habebit fideiussor actionē mādati contra minorē. ⁊ hoc in scda. Itē minor debet petere in integ. resti. tā cōtra credi. q̄ fideiuss. Itē si tu mihi mādasti vt mīori credam: ⁊ credidi minori restituto tibi mandatori nō subuenit vñ fideiussor tenet: sz minor nō tenet neq̄ cre. neq̄ fideiuss.

¶ Causa. Cōtraxi cū minore: minor petet restitui ꝓtra me dr̄ q̄ me p̄ite dari dz ei restitutio: ⁊ cā cognita. ¶ Interdū Minor vēdidit tibi p̄diū suū: ⁊ ego illud p̄diū titio vēdidi: nunq̄d pōt iste minor restitui cōtra pos. i. titiū scz emptorē ⁊ dicit q̄ iste minor restituit cōtra emptorē scōm. ſ. titium: si ego prim⁹ emptor nō sum soluēdo: vel si minoris itereſt habere fundū. his duob⁹ casib⁹ restituit minor cōtra titiū ēptorem scōm. ⁊ hec ẋa sunt qñ iste titius scōs emptor ignorat rē minoris esse indistincte succurret ist̄i minori ꝓtra scōm emptorē. ⁊ sic istis trib⁹ casib⁹ minor aduersus scōm emptorez restituet. Sed nunq̄d titi⁹ scōs emptor pōt agere aduersus me de euictione eo q̄ ab eo minor euicerit. ⁊ rñ. q̄ titius iste pōt agere ꝓtra me de euictione. idē est si p plures man⁹ res vendite ambulauerit vt minori succurrat in istis trib⁹ casi-

i Mcause. Ita demuz in inte. re. dat si aliud ⁊ bus. nō supsit auxiliū vel q: iure actiōis: vt in primo casu. vel ipso iure vt scdo. ſ. si sit tuti⁹. nā si habet aliā act. nō habebit in integ. resti. fm Jo. licz. Ø. dixit q̄ cōpetit in inte. resti. cū alio auxilio iure actionis cōpetent. q: ex quo cōi iure tut⁹ est absq̄ lite mouēda vel recipiēda nō erit restituēd⁹

¶ Pompo. Paterfa. decessit titio here de instituto: ⁊ euz rogauit vt nepte sue hui⁹ testatoris res quasdā p̄starz sub tali cōditione: vt si illa sine liberis decederet eos heredi restitueret a testōre rogata sub p̄missa cōditione: decessit istitutus heres p̄stitis illis rebus quas rogat⁹ fuit p̄stare: neptis añt cauit se illas restituturū heredi heredis: qđ facere nō tenebat. q: heredi ⁊ nō heredis heredi p̄stare tenebatur ⁊ sic q: cōditionale fuit fm fideicō. nō transmutet ad hēdes cū prius decedat fideicōmissari⁹ q̄ existat cōditio. dixerunt añt quidā ad cautionē indebiti interposita restituenda eaz ⁊ si nō cōpetat cōditio sine cā. sz dicit pomp. q̄ reuocat cautio p qđ. sine cā. aliud est qñ ipso iure contract⁹ non valet

¶ Idem. Vendidi tibi libz̄: ⁊ te decepi: vel tu me decepisti: nihilomin⁹ valet vēditio: ⁊ tenebit cōtract⁹: lz alter nīm decipiat. ¶ Nunc. Hic q̄ritur q̄ sint iudices q̄ possint dare restitu. ꝓtra suaz sniam: vel ꝓtra sniam iudicis minoz q̄ ipsi sint. Item dicit q̄ p̄fectus potest dare restitutionem cōtra suā sniam: lz a p̄fecto non possit appellari. sed que sit rō diuersitatis dicit plene in lra. Dixi maiorē iudicez posse restituere ꝓtra sniam minoris. sed minor nō pōt restituere cōtra sniam maioris. Sed vtruz ꝓtra sniam p̄incipis possit dari in integ. resti. q̄ritur ⁊ rñ. aut minor ostendit manifestā suā lesionē. q: dicit se pditū sub aduocator tūc eriā cōtra sententiā p̄incipis restituet ⁊ dabitur restitutio ab ipso p̄incipe. aut nō ostendit manifestā lesionē. ⁊ hoc casu nō restituetur in fi. dicit q̄ princeps sol⁹ restituit cōtra suā sniam ⁊ etiam ꝓtra sniam delegati sui. ¶ Non solū. Notat hic cū. l. seq. tria tpa. primū si decesserit minor q̄ poterat restitui: ⁊ ei extitit maior here: poterit quidē iste maior restitui infra annū ex psona defuncti. Scōm tēpus q̄n ist̄i minori leso succedit alius minor nūq̄d iste minor succedēs poterit restitui. ⁊ dicitur q̄ sic. toto tpe sue etatis succedent⁹: ⁊ habebit etiā vtilē annū ex psona defuncti. Tertiū tp̄s est q̄n minor maiori succedit. q: si ist̄i maiori restat aliq̄d ex vtili ānor: cū decessit succurretur ist̄i minori succedēti. q: habebit totū tp̄s sue etatis ⁊ postq̄ fuerit fact⁹ iste here maior hēbit illud qđ restabat defuncto de vtili anno.

p Papinia. Lex ista obscura ⁊ difficilis reputat. Sed ita pone hūc casum vt hēas intellectū. minor ꝓtraxit cū aliquo ⁊ lesus est: vñ pōt restitui ⁊ etiā debuit. vñ contingit q̄ aliqđ delictuz cōmisit ꝓpter q̄ fuit relegat⁹: ⁊ in relegatione pmansit per aliqđ tp̄us: in quo. ſ. debuit petere restitui. hoc est p biēniū: pone in q̄driēnio vel. vij. an forte postea autē reuersus est. vñ petit q̄ id tp̄s qđ in relegatione fluxit ei restituat. ⁊ dicit pōpo. eū nō esse restituendū. i. q: ei nō datur restitutio. sed papinian⁹: q: vtilis an. ei currit ⁊ duas sui dicti assignat rōnes. ⁊ est prima rō. nā iste minor ꝓcura. potuit dereliquisse: q̄ petijsset in inte. re. qđ cū nō fecit sibi ipute. alia rō est q̄ si relegatio ei infligat tanq̄ pena nō debet inde p̄miū expectare: vñ sperabit penā. ⁊ dicit q̄ ista vltima rō reprobat. nā delictū nō hz aliq̄d cōe cuz venia etatis. id est nō cōcurrit cū errore venie petitio q̄ inciderat in ꝓtractu ⁊ delictū qđ ex malitia ⁊ dolo cōtingit. ⁊ hoc dicit. vñ in ist⁹ casus positione nō fuit reprehensus in eo. ſ. qđ fecit mentōez de p̄tore. q: siue adijt p̄torē p pcur. siue p̄sidē tantūdē significat. ⁊ hoc dicit. ¶ Si q̄s. Minor decept⁹ fuit post. xxv. an. infra q̄driēniū ⁊ petijt restitui inde. ⁊ sup resti. litē fuit cōtes. ⁊ postea desistit in ea cū vlteri⁹ nō pcessit: nunq̄d fiet restitutio vt etiā post tp̄s q̄dri. possit restitui. ⁊ dicit q̄ nō. postea dicit q̄ ille videt desistere q̄ cām dimittet: non q̄ differt. vt in. l. se. q̄ cōtinuat cū ista.

i In integrū. Minor institut⁹ fuit here. adiuit: ⁊ legata a se relicta soluit de hereditate ⁊ de hereditat⁹ bursa postea restituit vt abstineat vel dimittat here. nunq̄d tenetur minor reddere de suo ꝓprio qđ p̄stitit de bonis here. ⁊ dicit q̄ nō. idē ecōtra pone minor instituit⁹ here. repudiauit restituitur vt adeat: nūq̄d habebuntur rata q̄ gesta sunt medio tpe pcura. ⁊ rñ. q̄ sic.

c Cum mandato. Filiussa. mādato p̄is cōtraxit vel minor mandato alteri⁹ cuiuscūq̄ cōtraxit puta vendidit vel locauit vel alio modo cōtraxit ⁊ in cōtractu lesus fuit. dicit q̄ nō restituit: neq̄ p̄ neq̄ fili⁹. ⁊ sic nō ob. §. l. iij. §. sed vtrū. Itē dicit q̄ si aliq̄s extrane⁹ mandasset ist̄i minori nō restitueret: neq̄ iste minor neq̄ extrane⁹: q: ꝛc. q: sic maior restitueret. ⁊ hoc in prima. postea dicit q̄ si minor cōtraxit mandato alteri⁹: ⁊ aliq̄ expendit de suo illa tamē nō

põt cõsequi ab eo qui mãdauit: q; forte factus est nõ soluẽdo. dicit hic q restituetur. tertio dicit pone minor mãdauit maiori vt cõtraheret in rebus minoris: ex illo ꝓtractu est lesus dicit q ita demũ restituet si ille cui mãdauit fact⁹ est nõ soluẽdo. Sed pone casum cõuersum: maior mandauit minori vt cõtraheret: et cõtraxit et deceptus est nõ restituet. q; sibi imputet q̃ tali mãdauit. Sed pone in rebus alteri⁹ cõtraxit minor sine mandato in hoc casu restituet ne alius per eum dãnificetur. sed q̃d si noluit restitui: dicit q cõuenietur acti. neg. ge. et p illã cõuẽtus cõpelle cedere in integ. resti. ꝛc. b dicit vsq; ad. §. l. se. nõ semp. ¶ Non semp. Ex p̃dictis appareret minori⁹ in factis suis subueníri: sed illud nõ erit semper: vt in oi⁹ factis suis subueniat et restituat. naz si priuaretur cõione hoium cũ null⁹ cõtrahere vellet cũ eis. et sic magnũ damnũ sustinerent. hoc tũ ad bonũ et equũ erit reducendum: et hoc dicit. ¶ Scevola. Minor ínstitut⁹ est vel alias est ei delata here. repudíauit illam. et sic illa here. puenit ad substitutũ: si iste minor velit rehabere audiẽd⁹ est: si sunt oĩa integra. al's nõ restituetur ipse minor. Itẽ et multominus restituetur heres istius minoris. ¶ Si seru⁹. Seruus meus decepit minorẽ reipsa in aliquo cõtractu: nõ aio decipiendi teneor de eo qõ ad me puenit. q; minor q̃ poterit in id qõ ad me puenit restitui: et nisi ad me peruenit teneor de peculio petita simílr in integ. restitu. et si nõ habeo peculiũ serui nec puenit aliq̃d ad me tũc si seruus vel fili⁹ dolo indurit minorẽ ad cõtrahendũ: seru⁹ verberabit̃ ꝓpter dolũ suũ vl' nolle dederẽ. filius aũt fa. cõuenit̃ et dãnabit̃ ꝓpter dolũ suum cõuentus act. ex eo ꝓtractu. ¶ Restitutio. Minor vult restitui ad rẽ quã vendidit mihi: ego restituar ad p̃ciũ. q; maior dz restituere p̃ciũ mihi post q̃ petit restitui. hec ẋa sunt nisi perdit iste minor p̃cium et hoc ꝓbet. q; tũc iste minor nõ teneat mihi credere p̃cium. et est simile q; et si q̃s mutuat minori sedẽti in ludo p̃ditionis nõ reddit̃ qõ mutuat si fuerit perditum sed facili⁹ dat̃ actio emptori ꝓ p̃cio quã admutuauit. q; fauorabilis est. sed vtrobiq; tñ idẽ est: q; si hz saluã pecuniam restituet et repetet. al's si amissa est nõ restituet. et b minor q̃ petit restitui: petit misericordiã a iudice: et iudicis officiũ implorat. non aũt iure act. petit restitui. sed officio iudi. iplorat antiq̃ actionis restitutionẽ. ¶ Illud. Minor. xxv. an. lidebitũ soluit et aliqua cã ex q̃ nõ cõpetebat restitutio: puta ex l. aq̃li. debitũ tñ ab aliquo dicit q id qõ soluz vtili act. repetet. prius tñ restitut⁹. nã maioríb⁹ repetere lz q̃nq; puta vltra falcidiã soluentib⁹ per errorẽ facti. et hoc dicit. ¶ Si talis. Superi⁹ dictũ est q minor in factis suis restituetur quã doq; si q̃s petat restitutionez: certe ipse minor petẽ põt p se restitutionez. Item põt restitui p ꝓcura. si de hoc habuerit spãle mandatũ vel nõ. dicit q cauere debet ꝓcuratori de rato. i. q minor habeat ratũ. vt in. l. se. et etiã defensor illi⁹ contra quẽ petitur restitutio si ipse aduersarius minoris absit: cauet iudicatũ solui.

p Alter. Filius dedit alicui dãnũ: et ita. l. aq̃l. tenebat̃ dicitur q p̃ poterit petere eius noĩe restitui etiã filio inuito et est rõ. q; nondũ pater tenet̃ ꝺ peculio: sed demũ lata sñia iudicati tenebit̃. nã filio in illa act. cõdẽnato tenebit̃ pater de peculio. alij tñ cõsanguinei nõ audirent̃ volentes ei⁹ nomine restitui eo inuito nisi forte ei bonis sit interdictũ: et sic in ipsorũ curã ceciderit. ¶ Si pecuniã. Minor pecuniam mutuã accepit: eã ꝓsumpsit vel amisit. dicit̃ hic q non tenetur iste minor. Sed pone retento eodẽ casu primo. q; scz pecuniã mutuã acceperat a me. illã alij titio. s. qui nõ est soluẽdo mutuauit. dr q in amplí⁹ nõ tenebitur iste minor nisi vt creditori suo. s. mihi cedat act. s. cõtra illum titiũ cui ipse mutuauit. Quid si er ista pecũia quã mutuã accepit a me emit p̃diũ: et plus dedit p p̃cio q̃ valeat. vñ etiã cũ hoc casu deceptus fuit. dicit q restituendus erit minor vt preciũ recipiat cũ vsuris perceptis: et percipiendis: et p̃diũ cũ fructibus recipiat. idem etiã si sua ꝓpria pecunia emit: q; et tũc restituetur minor. vt. §. Scõo casu dicit. Sed pone minor p̃dium vendidit et in eo fuit deceptus. dicitur q minor in hoc casu prędium recuperabit cũ fructibus et p̃ciũ inquãtũ fuerit factus locupletior restituet. et hoc dicit. ¶ Si minor. Si minor liberauit debitorẽ suum per acceptilationẽ et sine causa restituetur minor contra debitorez vt reponat se obligationẽ et pignora et fideiuſ. Itẽ si duos reos habeat minor et vnũ liberauit p accep. restituet ꝓtra vtrũq;. vnde quocũq; mõ noua uenit obligationẽ suã et deceptus sit restituetur: vt puta si accipiat debitorẽ inopem ꝓ diuite: restituetur: quidã hoc casu minor in debitorẽ primũ. s. liberatũ. ¶ Aduersus. Quidam minores decepti veluti viles vel plebei: vel ceteri similes possunt restitui cõtra homines in dignitate positos eo q cõtra ipsos denegat̃ de dolo actio. et hoc est regulare: nisi forte poneres q de dolo agere nõ p̃mittant̃. q; libertus vel filiuſſa. sit q; nec isti restitui possunt.

c Cum minor. Minor finita tutela agit cõtra tutorem act. tutele: et fuit tutor absolut⁹: postea petit minor restitui. q; in hoc casu fuit solus: nũq̃d eo ipso qõ restituet̃ minor restituetur tutor dicit q nõ: nisi ꝺiuncta essent negotia.

e Tiam. Nõ refert decipiat̃ minor. i. aucte p̃is tutor. q; s. cõtraxit p̃e tutore autore et decept⁹ fuit: aut nõ q; semper restituet̃ ex causa. pone administrauit tutor puta in sale et oleo et vino et etiã in multis aliis. in vno tamen fuit absolutus tutor: puta in ordeo. in aliis fuit cõdẽnatus cum ꝺuentus esset iste tutor finita tutela. vult aũt ista pupilla restitui in eo in quo fuit tutor absolut⁹. dicit absolutus tutor eã nõ esse restituendã in vno: nisi etiã restituat̃ in oĩbus. ler ista dicit distinguendũ an gestiones fuerũt mixte et cõtinentes et tunc in totũ restituatur: an separate: et tunc ad vnũ tm̃ et etiam hoc casu q̃ sunt separate restituet̃ pupilla: et tutor aduersarius nõ restituetur. et b dicit. sed hũc casum dic melius. s. §. ex causa. Titius gessit tutelam seij: puta in multis speciebus et male. decessit titius tutor et successit ei pupilla quedam. seius egit tutele act. contra pupillã: et ipsa fuit cõdẽnata tm̃ in vna re et in aliis absoluta: nunc vult puella restitui aduersus sniam contra se latã: tutor dicit seius restitui debere cõtra eã in eo in quo fuit absoluta: ita vt tota restauretur lis an sit audiend⁹: queritur et distinguit̃ an mixta est vl' non. si non est mixta non est audiendus. et ista est vera positio.

ꝯ Creditate. Certũ est q in integruz restitutio dari dz p̃sente eo cõtra quẽ petit̃. s. eo. in cause. §. causa. vnde pone adiui hereditatẽ patris mei: postea restitut⁹ fui vt abstinerem. et hec restitutio cõcessa fuit absentib⁹ credi. here. pfnis. dicitur hic q restitutio non valet: vnde p̃iudicare creditoribus non potuit.

s Filius. Paterfa. filiũ emancipauit qui erat minor xxv. an. et extraneo herede instituto: eidem filio aliq̃d legauit: eũ tamẽ pterijt in testamẽto minor iste bo. pos. contrata. nõ petijt infra annũ: et ita exclusus est per lapsum anni expressim. q; eã repudiauit expressim. vnde cũ in hoc sentit se grauatũ: petijt se restitui post. xxv. an. tñ infra q̃driẽniũ etiã pendente causa in integ. re. petijt legatũ. dicit̃ q excluditur a beneficio bo. pos. quia videtur luti renũciasse. Sed pone infra annũ agnouit legatũ eo facto maiorẽ. dicit̃ q et tunc a bo. pos. excluditur.

s Filius. Paterfa. plures habuit cre. mulierẽ quãdam instituit heredẽ cuidã seruo suo libertatẽ reliq̃t: mulier tamẽ hereditatẽ adiuit et seruos manumisit: postea aũt mulier ista petijt restitui vt ab hereditate abstineret. nũquid serui ab ea manumissi liberi manebunt: et si liberi manent an aliquid ꝓ libertate prestare debent. et dicit q liberi manebũt nec aliquid ꝓ libertate p̃stabũt. sed pone ista mulier anteq̃ restitueretur quibusdã creditoribus satisfecit: nunquid illi quibus non est satisfactũ habebunt regressum contra eos quibus satisfactũ est vt id qõ perceperunt cõicent: et dicit q non. fit quod solutũ est credi. nõ reuocatur.

m Jnor. Minor. xxv. an. volebat agere aduersus quẽdam suum debitorẽ et eũ ad iudicium vocauit: et cum ad iudicium illũ vocasset: dixit ille quis est iste qui venit de edom tinctis vestibus de bozra. dicit minor se maiorem esse vt maior appareret: permisit barbam crescere et capillos

magnos deferebat. vnde admissus fuit a iudice ad agẽdũz ⁊ ita debitor ei soluit: minor iste pecuniã perceptã statim cõ sumpsit: modo queritur cuius sit periculũ istius pe. vtruz scz debitoris an minoris: an curatoris. ⁊ dicit indistincte debitorẽ liberari. ⁊ sic liberatus est debitor. per auctem eñ iudicis soluit. sed in curatore distinguit: sciuerit an ignorauerit si sciuerit ad ipsum curato. pertinet periculũ. ⁊ curator teneť ⁊ hoc quãdo perseuerauit: si ignorauit id ipsum minorem. ⁊ sic curator nõ tenetur hoc casu: qz non pseuerauit nec sciuit

s Jminor. Paterfa. mihi minori. x. reliquit nomine legati: ⁊ rogauit me vt manumittã seruũ meũ: q̃ forte xx. valebat: accepi legatũ de. x. possum quidẽ restitui vt non cogar fuũ manumittere: ⁊ qõ reddã illa. x. que accepi. quia si maior essem nõ cogerer manumittere si vellẽ habere legatum.

s Jminor. Minor. xxv. an. credit filiofa. minori: si iste filiusfa. ꝓsumpsit non teneť: qz melior est causa cõsumẽtis nisi fuerit inde locupletior tpe litis cõtes. Scõo dicit q̃ si duo minores cõpromittunt in aliquẽ si vnus vult restitui bñ põt

s Jemptione. Pone minor emit rẽ sub pacto adiectõnis in diẽ hoc est si alius meliorẽ cõditionẽ nõ attulerit vsq; ad talem diẽ: minor eã habebit empta; oblata fuit tandẽ melior conditio. qz alius plus obtulit: ⁊ rem obtinuit lesus est minor in hoc q̃ tantũ nõ dedit vult restitui: dicit q̃ bene põt minor iste dum det illud plus qõ alius dedit.

m Jnor. Dñ minor in iudicio fuit cõuent⁹ lesus fuit. et in hoc q̃ legẽ quandã q̃ faciebat ad causam suã non allegauit. dicit̃ q̃ restituet minor iste: potest ⁊ pluribus alijs modis intelligi qõ dic vt in apparatu accur.

a Ælius. In ista. l. quandã regulam premittit ⁊ eam duabus rõnibus ꝓbat. vt videris p exempla. primũ est pone minor. xxv. an. act. iniuriaz per lapsum anni vel expressim. i. per pactũ remisit: deinde petit restitui ad hoc vt ei liceat eius iniurie noĩe agere. dicit q̃ nec audiet̃ nec restituetur. ⁊ est istud primũ dictum. Scõm aũt est q̃ vxor minoris adulterata est: vnde minor infra. lx. dies potuit eã sine metu calũnie accusare: eam tamẽ nõ accusauit: postea petijt restitui vt accusare possit iure mariti nõ obstante hoc q̃. lx. dies fuerint ꝓteriti. dicit q̃ nõ audiet̃ istis eñ casibus nõ potest subueniri: nisi vt alijs noceat: ꝺ est vt alij in delictis puniãtur: vñ non erit restituend⁹: hoc est qz nihil abest: scz vindictã querit. ¶ In delictis. Dictũ est statim. s. quãdo cõtra eum delinquit̃: nunc qñ ipse minor delinquit. vñ pone minor delinquit petit restitui vt habeat̃ ꝓ non delinquente: an sit audiendus. ⁊ certe nõ: si crimẽ sit atrotius vel atrocissimũ: vnõ nõ põt restitui. sed si delictũ est priuatũ ⁊ atror. vt qz furtum cõmisit. in hoc quidẽ releuabit̃ vt habeat̃ ꝓ trãsacto: si' potuit trãsegisse. vt. s. e. ex causa. § imperator. si vero atrocius vt in termino moto mitigabit iudex penã. si vero publicum est vt qz ecce minor deliqt: qz cõmisit adulteriũ vt incidit in aliqõ capitulũ. l. iul'. de adulte. que plura sunt: q̃ bene ⁊ melꝰ in l. ista q̃ in aliq̃ alia exprimũtur

e Ælius. Emilius quidã a vicino suo ouimo nomĩe fundũ quendã emit sub pacto. l. cõmissorie puta fundum ꝓ xxx. ⁊ staim. x. dedit: ⁊ conuenit q̃ infra mẽsem. s. alia x. solueret: qõ si nõ faceret vel non solueret fundꝰ erat inemptus. ⁊ ita de alio mense sequẽte. decessit iste emilius ⁊ puellam reliquit heredẽ. illi' tutores nec primo nec scõo mẽse aliquid soluerũt: ⁊ ita elapsum est tps quo soluere debuerunt venditor tñ elapso tempore nihilomin⁹ denunciauit puelle vt solueret. ⁊ sic tacite a. l. cõmissoria: recessit: tandez tibi illa soluere voluit: venditor ille fundus alij vendidit: qõ cñ perpendit puella petit restitui coã vno iudice qui ꝓnunciauit eam nõ esse restituendã: vñ illa appellauit ad imperatorez: ⁊ ita coã imperatore venerũt aduocati vtriusq; partis ⁊ allegabant. ⁊ ita fuit cõtra illã allegatũ. dicebat eñ paul⁹ aduocatus aduerse partis q̃ ista puella non erat restituenda. qz pater suus cõtraxit: nõ illa. Jmperator vidit pupillã formosam: ⁊ ideo valde fuit mot⁹ ⁊ partẽ suã fouebat. vñ tres rationes assignat quare ista puella sit restituẽda. prima ratio talis est: qz tps illud in q̃ puella fuit lesa cucurrit tempore minoris etatis. scõa rõ est. qz lex cõmissoria est odiosa: vñ nõ debz huic puelle obstare. Tertia ratio est: qz isti tutores sunt suspecti: eo q̃ ita se male circa factũ istud habuerũt. vñ ꝓsumit̃ hoc facto eoz eos fraudẽ cõmisisse. vñ istis rõnibus motꝰ est imperator: vnde eã restituit. plus tñ dicit paulus: qz potissimã rõnem imperator tradidit obliuioni. nã ex q̃ venditor pꝰ tpus lapsuz pcñ petijt videť legi cõmissorie renũciasse: ⁊ sic q̃tuor rõnes sunt q̃ faciebãt ꝓ illa: ⁊ quedã que non est in lra forte qz pulchra erat: q̃ quidẽ vehemẽter me moueret. ⁊ hoc dicit. ¶ Jd qõ dicit̃. Filiusfa. obmisit aliquid facere ex quo pertinebat ad prem emolumentũ emancipatus petit restitui. dicit q̃ nõ auditur. qz institutus fuit contẽplatione patris.

i Vtra. Casus huiꝰ. l. varie cõsueuit poni: vt circa literã est notatũ. sed tu pone hoc mõ: minor fuit lesus in contractu ⁊ dñ cõpleuerat. xxv. an. petit restitui sententiatũ fuit ꝓ eo. s. de eo restituendo: aduersarius appellauit: ⁊ dum cã appel. agebat̃ elapsum est quadriẽniũ qõ datur ad restitutionẽ petendã: ⁊ factus est maior. xxx. an. ⁊ in cã ista appel. similiter cõprimũt isti maiores. qz a populo fuit ꝓnunciata ⁊ isti minores facti maiores petant sniam executioni mãdãdam. dicit q̃ bene possunt sniam executioni mandare' post xxx. an. cñ per eos nõ stetit. vel dic scõo q̃ minores fuerunt restituti vt act. ꝓscrip. sublatã possunt intentare: ⁊ aduersarius appellauit ⁊ obtinuit. tãdẽ isti minores in cã appel. effecti maiores sunt. dicit̃ q̃ possũt post. xx. an. itentare rei vẽ. ⁊ rem suã vendicare. Tertio mõ ponit̃ casus: qz iudicatum fuit eñ esse minorẽ: non tñ fuit restitutꝰ: ⁊ ideo appellauit et factꝰ ẽ maior. dicit̃ q̃ restituendꝰ erit post. xxv. an. fm primã ⁊ scõaz positionẽ dici toto ꝓn. cogñsci sup exe. ⁊ cog. i. sup execu. ⁊ demã eiꝰ. ⁊ sic tribꝰ mõis ponit̃ casus huiꝰ. l. scz ī q̃libz istoz duorũ casuum retineas thema primi casus: qñ fuit infra quadriennĩũ: ⁊ factꝰ fuit maior. Jtẽ no. fm vltimũ casuz qz appellatur ab interlocutoria ⁊ incidenti ꝓnunciat̃: nunq̃d hodie minor debet restitui: ⁊ hec dicit. ¶ Clendentibꝰ. Curator minoris vendidit fundũ minoris titio: puta vult restitui minor cõtra titiũ: dicit̃ q̃ nõ põt restitui ꝺ emptorez sed agat contra curatorez. hec vera sunt nisi velit restituere illi titio expensas quas fecit titius emptor.

m Jnor. Paterfa. Decedens titiũ heredẽ instituit: et cuidã minori legatũ dedit: siue reliquit in testõ: ⁊ duz ꝺtrouersia erat inter illũ heredẽ ⁊ legatariũ q̃ heres. s. negauit lega. deberi: tñ fuit ꝓnunciatũ ꝓ legatario minore. s. de legato ꝓstando. ⁊ ita habebat iste minor actio. in factũ ex re iudicata ad legatũ illud petendũ: tñ heres dolo vel cautela induxit istũ legatariũ minorẽ vt ei legatũ remitteret. ⁊ ita cauit in quodã instrumẽto se legatũ percepisse: ⁊ quandam summã pecunie debitor hoc est heres scripsit se mutuo recepisse. dicit q̃ põt restitui iste minor: magis enim ꝓdest ei si agat act. in fac. ex re iudi. q̃ ex mutuo. ¶ Predia. Pater alicuius puta titij gessit tutelã: puta seij: ⁊ male. vñ patre titij defuncto conuent⁹ fuit minor. s. titius act. tutele. dixit minor titius: scz nolo imbrigari de istis: vnde aduersario. i. seio dedit vnã vineã vt eã in pace dimitteret. deinde penituit se ꝺ fecisse: dicit q̃ restitui poterit vt vineã suã recuperet cuz fructibus: sed pecuniã quã ex tutela paterna debet soluere cuz vsuris cõpensare poterit cñ fructibus: imo verius non computantur sed fit reputatio.

s Jiudex. Minor lesus fuit in venditione predij: ⁊ restitutus. ⁊ ita emptor missus fuit ꝓ eã restituere: ⁊ minor est iussus reddere pcñ: nõ reddidit. qz noluit q̃ sibi restituatur fundꝰ: nec stare vnie late in fauorez suũ: ⁊ postea noluit minor vt in integ. resti. emptor eñ voluit eã cõpellere ad hoc actio. in factũ ex re iudi. ⁊ dicit q̃ minor habet vtilem exceptõez: nec poterit emptor cõqueri grauatus fuerit nã in tali statu est emptor: modo in quo fuit ab initio cõtractus quando cum minore cõtraxit.

p Reses. Planus est qđ hic dicitur. dicit em̄ q̄ p̄ses p̄t restituere cōtra sniam p̄decessoris sui. q; sicut iuuatur maior p̄ appellationē: ꝛ ita iuuant̄ miores beneficio etatis.

d Etate. Dicit q̄ ꝓbari debet etas cuz cognitione cause q; etate ꝓbata in alijs suis cauſ: etiā in ista p̄iudicat̄ restitutioni minoris. ꝛ hoc dicit. ꝛ pone exēpla vt circa lr̄am

n Non omnia. Minor nō potuit cōmedere ptē de fabis vel de cōposta: nūq̄d restituet̄: certe nō. nā in his solū erit restituend⁹ in quib⁹ fuit decept⁹ ꝓpria facilitate: vl̄ aduersarij callidítate: vñ si aliud obmiserit vel se honerose hereditati imiscuerit: cōtra talia bene poterit restitui.

e Tiam. Incipiebā rem tuā vsucapere ꝛ cuz curreret vsucapio p biēniū ꝛ dimidiū: postea decessisti vxore tua gui da relicta: ꝛ ita anteqū nasceret filius cōpleui vsuca. dic̄ q̄ filius postea nat⁹ restituetur: vt possit eā rem vendicare ac si vsucapta non esset. ¶ Imperator. Dū minor ageret cōtra debitorē suū in iudicio: tutor collusit cū debitore: vndet minorē induxit ad hoc. naz aduersarium passus est absolui vel vt cōfiteret̄ eū esse absoluendū. dicit q̄ in minoris est electione agat ꝑ tutorē an velit restitui ꝑ debitorē absolutum.

e Cum q̄. Cōuenieba minorē absente tutore: eius defensorē te obtulisti ꝛ condēnatus es: fiet executio i te ꝛ nō habebis in integ. resti. ex ꝑsona illius minoris. ꝛ sic nō poteris restitui ex persona minoris quem defendis. q; nec minor ille posset restitui: cū nullū damnū patiat̄.

t Tutor. Titius cū meus tutor esz: ꝛ ex ista causa rem meā vendere volebat: mater mea denūciauit emptoribus ne emerent: ꝛ titius me⁹ tutor nihilomin⁹ vēdidit: valet quidē venditio: ꝛ ego minor potero restitui si lesus sum.

c Curator. Titius erat curator nepotis vl̄ nepotū suorū: ꝛ cōia cū istis nepotib⁹ habebat p̄dia: q̄ iste titius vendidit: nepotes minores volunt restitui: ꝛ restituti sūt. dicitur hic q̄ venditio nō rescindit̄ nisi ꝓ parte minor: nisi emptor insolidū velit rescindi. ꝛ iste emptor habebat actionē ꝑ precio ꝑ parte illorū minorū aduersus istos minores: ꝛ pro parte titij habebit acti. cōtra eū vel eius heredes.

m Inor. Si minor fideiubebat ꝑ aliquo p̄t restitui: ꝛ nō liberat̄ alius. s. principalis. Itē si ancilla quam vendidit minor manumissa est ab ipso emptore: minor est ꝑ libertatē non restituī: sed aget cōtra emptorē quāti sua iter est. Itē si mulier lesa fuerit. s. minor aliquid paciscando in lesionē dotis restituenda erit.

i Ulnius. Quidā iurisperitus amicū suuz sup quadā questione cōsuluit: ꝛ anteqū ab ipso responsionē reciperet q̄d sibi videbat̄ querens de eadē respondit: ꝛ sic stulte questio talis est. Quidā minor fideiussit ꝑ quodā debitore qui tenebat̄ act. tēpore soluti: ꝛ restabant forte. x. dies q̄ liberari posset debitor: petit iste minor restitui: ꝛ restitutus est: ꝛ eo restituto restituta fuit pristina actio creditori: nunquid ille creditor totū tps habebit: qđ noīe eius actōnis cōpetebat ab initio: an solū. x. dies q̄ superant cū iste intercessit: ꝛ dicit q̄ solū habebit. x. dies. ꝛ ideo planū est qđ hic dicitur.

De capitis diminutione. Rub.

p Ertinet. Scire debes tres esse ca. dimi. vt. j. e. l. vlti. ꝛ dicit q̄ istud edictuz de q̄ tractatur in h̄ titulo locū hz in minima capitis di. Illi em̄ q̄ patiunt̄ ca. di. maximā: vel mediam nō possunt ꝓuenire: illi tamē illorū loco cōueniunt̄ ad quos bona eorū ꝓueniunt. ꝛ hoc dicit. ¶ Alit. In isto. §. ponunt̄ verba pretoris: ꝛ scire debes q̄ de iure ciuili si tu cōtraxisti cuz aliquo cui⁹ status est postea mutat⁹. q; quelibet obligatio tollitur. sed de iure naturali tenet ꝛ licet de iure ciuili: vt dictū est tollatur: tamē pretor euz restituit ex auctē sua ꝛ aget cum eo act̄ in factū ex hoc edicto: ac si nunq̄ eius status essz mutatus. ¶ Hi qui. Primo cōtrari cū aliquo ꝛ postea mutatus est status eius. nā primo fuit sui iuris: modo añ effectus est alieni: vel ecōuerso: sine dubio de iuris rigore. quia alius est nou⁹ homo: nō tenet̄. s. ciuiliter de eo qđ p̄cesserat actū vel statū mutatū. naturaliter añ fic. Sed pone q̄ p⁹ capi. di. cōtraxi cū aliquo qui primo fuit sui iuris: deinde ät dedit se in arrogatiōez ꝛ tunc cōtraxi: vel ecōuerso. ꝛ dic q̄ hoc edictū de hoc nō tractat: vñ non datur actio. ꝛ hoc dic̄ ꝛ duobus modis intelligit̄ circa lr̄am. ¶ Nemo. Si quis deliquit: postea dedit se in arrogationē: nunq̄d ideo liberatur quominus puniat̄. videt̄ q̄ sic. q; nouus homo videtur tamē ꝺriū est: q; nō desinit teneri ex primo delicto. ¶ Ei q̄. Debitorē meū arrogaui: extinguit̄ actio: nūquid si eū iterū emancipārem restituet̄ mihi mea acti. dicit̄ q̄ non. ¶ Hoc. Hec actio in factū q̄ in locū actionis amisse restituit̄ perpetua est ꝛ datur heredibus: ꝛ in heredes.

l Iberos. Habebā filios: dedi me in arrogationē alicui: tam ego q̄ filij mei i potestatē arrogatoris trāsiuimus vnde illi etiā filij mei capite minuunt̄. ¶ Emancipato. Planus est. q; emancipatione filioz vel etiam nepotis vel alioz̄ qui sunt in potestate mea contingit capitis diminutio: ceterū manumissione seruoruz non contingit capi. di. q; caput nō habēt. q; serui manumissi incipiūt caput habere cū sint manumissi. ꝛ hoc dicit cū. l. seq. q̄ cōtinuat̄ cum ista. ¶ Amissione. Si interdictum fuit alicui aqua ꝛ igni capite minuitur. ¶ Qui. Imperator fuit in exercitu contra saracenos ꝛ hostes ppli ro. deseruit aliquis imperatorem vel magistratus militū forte. ꝛ trāstulit se ad hostes: sine dubio ille capite minuit̄. idem si aliq̄s fuerit hostis iudicat⁹ populi ro. a senatu: q; iste capite minuit̄. ꝛ hoc dicit. ¶ Nūc. Iuriscō. seipsum cōtinuat: ꝛ dicit q̄ hic tractat de minima cap. di. ꝛ eius effectu. ꝛ dicit q̄ per eā nō tollitur publicū ius: vñ si iudex magistrat⁹ vl̄ senator minimā ca. patit̄ di. non ideo desinit esse senator vel iudex. nullū em̄ officiū pu. tali ca. di. tollitur. Itē tali ca. di. tollitur ius agnationis: non añt pu. iura: vt dixi. idez est ꝛ in quibusdā tutelis ltimis. i. ex. l. xij. tabu. descendentib⁹. naz tutele iste ltime iteruertunt̄ ꝛ desinit esse tutor illa ca. di. sed si datiua esset tutela vel testamentaria nō periret illa ca. di. idez videt̄ nā si deferat̄ ex. l. xij. tab. perit ius succedendi. al's nō tollitur. de quib⁹ tria exempla ponit q̄ quidē sunt legitime alie q̄ ex. l. xij. ta. ille nō expirāt Illa em̄ expirat ca. di minima. vt dictū est. dic̄ em̄ in fi. q̄ q̄ dam sunt noue leges q̄ q̄busdā certis ꝑsonis tutelas ꝛ heredefert. Nam aliq̄n. ꝛ hoc dicit. ꝛ scias q̄ ista lex est cū omni virtute inspicienda ad hoc q̄ intelligatur.

i Niuriarum. Tenebaris mihi act. iniuriaꝝ lz capite minuaris: ad hucremanes mihi obligat⁹: ꝛ cū ista causa positione cōcor. s. e. l. ij. §. nemo. vel dic aliter hūc casum q; si cōpetat ei actio iniuriaꝝ añ ca. di. nūq̄d desinit eam habere: lz capite minuatur. ¶ Sed libertate. Libertus ꝓpter ingratitudinē fuit redact⁹ in seruitutē q̄ fuerat debitor me⁹ dicitur hic q̄ nō restituat cōtra eū: sed ꝺtra eū ad quē bona peruenerūt vel aduersus dñm: vel aduersus fiscum ad quez bona peruenerunt.

p Es. Hec lex ꝛ due sequētes loquūtur q̄n actōes cōpetunt capite minuto. ꝛ dicit si aliqua actio capi. minuto cōpetit: distinguit̄ vtrū descendit ex naturali obligatione: ꝛ tunc minor ca. di. nō tollit̄. aut descendit ex ciuili ꝛ tollitur: ꝛ assignat in lr̄a rōnē. q; ciuilis ratio naturalia q̄dē ꝛc. ꝛ ponit exēplū in act. de dote: vt cum illa ca. di. non tollitur idem est si alimēta vel habitatio fuerit relicta. illa em̄ ca. di. nō pereunt. ꝛ hoc dicit lex cum sequenti.

c Apitis. In hac. l. dicit tres esse capi. dimi. que omnia plene p̄sequitur.

¶ Ex quibus causis maiores. Rub.

p Uius edicti. Iurisconsultus assignat rationē q̄re istud edictū fuit introductū ꝛ dicit q̄ per illud edictū subuenitur illis qui sunt lesi per absentiā: ꝛ ex causa. iusta em̄ absentia nulli debz esse dānosa vel lucro sa. ¶ Verba. Iste. §. ponit edicti pretoris verba: ꝛ habet illud edictū tres partes. prima est quali

ter absens cõtra ꝑsentem restituaꝫ.nã si ꝑsens vsucapiat rẽ absentis ille reuersus restituetur cõtra ꝑsentem: siue vsucepit rem corporalẽ siue act.liberatus sit.ꝛ hoc vsq; ad.§.illũ. itẽ si quis ꝛc. Scõa clausula edicti quãdo ꝓsens contra absentẽ restituitur: vt ecce si absens ꝑscripsit rem ꝑsentis restituetur ꝓsens;ꝛ durat vsq; ad.§.item si quaꝛc.ꝛ ibi incipit tertia pars:ꝛ durat vsq; ad finẽ.qꝛ dicit ꝙ qñcũq; essꝫ equũ ꝙ restituaꝫ:ꝑtor restituet.lex sequens tractat de vltima particula edicti ꝑtoris;dicens ꝙ illa pars in vsu est qñ alie speciales clausule frequentius locũ habẽt: occurrit tamẽ quandoq; ꝙ ei locus est. ¶ Hoc capite. Nũc incipit vlpia. exponere verba ꝓtoris:ꝛ dicit;ꝙ qui metu abfuerit adiuuanꝫ ꝛ os ꝙ iustus fuerit metus.ꝛ hoc exquiret iudex. Item restituunꝫ qui abfuerunt cã rei pub.sine dolo ꝛ qualiter accipiẽdus sit: vel accipiaꝫ dolus malus exponit.sed qui operã dedit vt abesset nõ restituitur.

l Egatis. Dicitur ꝙ isti municipioꝝ legati nõ dicunꝫ abesse cã reipub.sed succurriꝫ eis ex constitutionibus principum.

s Occurritur. Exposuit vlpi.duas partes edicti:nũc vult exponere sniam.ꝛ dicit ꝙ succurriꝫ illis qui fuerunt in vinculis. Itẽ differentia est inter vincula ꝛ custodiã.qꝛ vinculoꝝ appellatio generalis est:pertinens tam ad priuatos ꝙ ad rem pub. custodie vero appellatio specialis ad rẽ pu. tantum pertinet.

e J. Nunc exponit aliam partem edicti.nã si liber homo vt seruus detinetur: habet beneficiũ restitutionis. sed si seruus incipiat litigare de statu suo nõ restituẽ cuꝫ ꝑ liberto extunc habeatur. Sed pone aliq̃s seruus institutꝰ fuit sub cõditione bona vsucapta fuerint ante cõditionẽ existentem nõ restituẽ:sꝫ filiussa.bene restituetur si detineaꝫ vt seruus:ꝛ lesus fuerit tunc. Itẽ q̃ captus fuerit ab hostibus. transfuga autẽ non restituetur.

a B hostibus. Dicit in.l.ista ꝙ si aliq̃s captus sit ab hostibus ꝛ postea reuersus:qꝛ subueniꝫ eidẽ.sed pone ꝙ ibi decessit sine dubio:ꝛ tunc ei subuenitur.et si bonis suis datus fuit curatoꝛ.dicit ꝙ nihilominꝰ ei subueniꝫ:si restitutione indigeat.ꝛ sic nõ dicit hoc ꝓtoꝛ. suppletur tamen ab vlpi. ꝙ si aliq̃s captus fuerit ab hostibꝰ ꝛ filius ibi sit natus restitui poterit.s.filius:non solum pater. ¶ Si dãni Planꝰ est.sꝫ pone incepi rẽ alicuiꝰ vsucapere p annũ. deinde aũt cepit ille abesse per annũ ꝛ dimidiũ: postea reuersus ille detentꝰ fuit ꝛ implicitꝰ circa negotia sua:puta circa amicos suos visitandos aduocatos querẽdos per vnũ mensẽ postea cepit residuũ tps ꝙ supererat ad vsucap.complẽdã ꝛ ita vsuca.cõpleta fuit:dicit ꝙ restituẽ ei id tps qđ fluxit in absentia.s.annus ꝛ dimidiꝰ:ꝛ qđ fluxit in ꝑsentia anteq̃ esset negligens:puta mensis vnꝰ:ꝛ etiã tps absentie ei restituitur.sed si fuit negligẽs petendi restiꝛ in hoc nõ subuenitur:sed rõne impeditus.ꝛ hoc debet ꝓtoꝛ cognoscere si fuit negligens vel non.

n On solũ. Planus est:ad militẽ hereditas pertinebat:qꝛ institutus erat sub cõditione infra certũ tẽpꝰ cõplẽda:nõ paruit cõditioni.ꝛ sic amisit here. ꝛ sic necessaria est restitutio.vel dic ꝙ aliq̃s here.ꝛ etiã res hereditarias possedit:ꝛ vsucepit iuste se credẽs heredẽ:dñ miles absens fuit cã rei pub.dicit ꝙ cõtra illũ possessoꝛẽ restituetur. Sed pone possessoꝛ ille res here.vendidit:dicit ꝙ tũc cõtra illum emptoꝛẽ danda est restitutio:vt liceat militi rẽ suã vendicare ab emptoꝛe.vñ et post facto apparebit tenuẽit vsucapio vel nõ.sed primo casu datur petitio hereditatis.

e Cm quoq;. Legata fuerunt mihi.x.singulis annis dũ essem in ytalia:incepi abesse cã reipu.vel captus fui ab hostibus dicit me restituendũ: vt perinde legatũ percipiã ac si nõ abfuissem:nec debeo restitui vt act.habeaꝫ ad legatũ petendũ.pendente em cõditione eã nõ habui: vnde ꝑsequẽs eam nõ amisi:defectus tũ cõditionis fuit in causa qꝛ legatũ amisi:vñ ad id tũ restituar vt pinde habeaꝫ ac si non abfuissem.ꝛ ita ad ipsum legatũ eroꝛ restituendꝰ.

s Endũ. Hec.l.ꝛ sequẽtes due otinuanꝫ ꝫ dicit in ꝓma ꝙ maioꝛibꝰ erit subueniẽdũ i dãnis ꝛ etiã lucris q̃ ipsi ꝑsequunꝫ sine dãno ꝛ iuria alioꝝ.nã cũ dãno vel iniuria alioꝝ nõ audiunꝫ.ꝛ de hoc taliter pone exẽplũ. emi rem aliquã bona fide quã potui vsucapere:ꝛ incepi: deinde captus fui ab hostibus ꝛ ibi retentꝰ per tũ tps per quãtũ potuissem vsucaperc;reuersus suꝫ postea:vñ volo ꝙ vsucapta habeaꝫ postliminio.nam si in ciuitate fuissem vsucepissꝫ ꝙ iure postliminij idem videꝫ;qđ fingit me semp ꝑsentẽ fuisse verũtamẽ dicit me nõ esse audiendum.vsucapio eñ quã per nos acq̃rimus sine possessione naturali nõ ꝓcedit.vnde nec vtilẽ nec directã habeo actionẽ.iniquissimũ esñ esset alij auferre dñium vsucapione:cũ in ciuitate nõ vsucepi;cuꝫ ad ea que facti sunt fictio postli.non extenditur.

¶ Sed pone casum in.l.sciendum sic vt differat a.l.seq. ꝙ aliq̃s emit rem sed anteq̃ possessionẽ eius apprehenderet factus est absens reipub.cã.ꝛ sic nõ cepit vsucapẽ:nõ simpetrabit ex hoc edicto ꝙ res empta habeaꝫ ꝑ vsucapta.

i Tem. Hic vult exponere vlpi.an ꝑsens cõtra absentem restituaꝫ:ꝛ laudat vlpi.ꝓtoꝛem ꝙ bene fecit ꝙ ita vult succurrere cõtra absentes:sicut ipsis absentibꝰ succurritur:ꝛ generalẽ ꝓtoꝛ subiecit clausulam:q̃uis superioꝛ fuerit spãlis.i.ad certas personas.ꝛ ita regula datur si non defendentur absentes.alias si defendanꝫ cõtra eos nõ daꝫ restitutio:ꝛ cũ nõ defendanꝫ potest ꝑsens petere vt in poss. mittatur:ꝛ etiã bona distrahi si latitet.als non distrahi debẽt: sed fiet tũ missio:postea dicit q̃ videanꝫ defendi:ꝙ plus est cũ.l.se.in qua dicit ꝙ amici ꝛ cõsanguinei absentis interpellari debẽt:ꝛ etiã illud edictũ datur in furiosos ꝛ infantes: cũ non defendunꝫ:ꝛ cõtra ipsos lesi restituunꝫ.

a Jt. Si q̃s fuerit in vinculis ꝛ reꝝ ꝑsentis vsucepit restituetur ꝑsens contra illum absentem. qꝛ in vinculis vsucapere potest.sed qđ apud hostes est vsucapere per se nõ potest: nec restituiꝫ vt habeaꝫ ꝑ impleta vsucapio, sed isti bene possunt sibi acq̃rere per subiectas personas ex causa peculiari.vt in.§.hi. Item dicit ꝙ captiuus restituẽ si admisit aliquid.vt in.§.itez ei ꝛc. ¶ Deinde. Si debitoꝛ meus absentauit se:vel celauit se:ita ꝙ ego nõ potui agere cum eo:ꝛ sic act.meã amisi:dicit hic ꝙ restituendꝰ sum contra illũ:nec ero mittendus in pos.ꝛ de hoc assignat multas rationes.q̃re in pos.bonoꝝ nõ simittẽdꝰ:qꝛ forte nõ latitauit vel non habet bona: vel q̃rit aduocatos ꝛ alias similes causas.

s Ed ad eos. Hec.l.ꝛ seq.plane sunt.dicit em ꝑsonas quasdã aduersus quas datur restitutio.

s Ed ꝛ si ꝑ ꝓtoꝛẽ. Si stetit per iudicez quo minꝰ agẽ posset:ꝛ ideo actio expirauit restituẽ ꝛ stare videtur qñ iudex copiam sui non facit: vel coꝛruptus per gram vel pecuniã ius nõ dicit. ¶ Aduersus. Dicit ꝙ aduersus relegatũ ꝑsens restituiꝫ:sed relegatus nõ restituitur cõtra ꝑsentem:si potuit ꝓcuratoꝛem relinquere nisi ex causa.

a Jt ꝓtoꝛ. Quedaꝫ sunt persone que cõueniri non possunt.ꝛ ideo restitutio cõtra eos daꝫ:sed filius vel libertus non restituitur cũ potuit veniam impetrare.

s J ferie. Ad actionẽ meã ꝓponenda supererant duo dies vel.viij.litẽ volebã contestari ad perpetuandaꝫ actionẽ meã:sed nõ potui ꝓpter ferias repentinas quas induxit impatoꝛ restituar:qꝛ has non potui ꝓuidere in tẽpoꝛe actionis mee.ꝛ ideo actio expirauit.

q Clotiens. Generaliter dico ꝙ lesus restituendꝰ est ad id in quo lesus est:vnde si ꝑsente titio possedi rem suam vna die minus tẽpe in vsuca.statuto:ꝛ postea abesse cepit ille solus dies restituitur ei. ¶ Jtez inquit ꝓtoꝛ. posuit speciales clausulas,quas i edicto ꝓposuit:subijcit generalem q̃ talis est in integrũ restituã:quo casu iusta causa mihi videbitur:ex qua clausula restituiꝫ legatus alicuius ciuitatis:vel ille qui euocatur cã dicendi testimonij:ꝛ qui peregrinationis causa et causa appellationis ꝓsequende:ꝛ subuenitur ei qui ex iusta ꝛ necessaria causa absens,s.in damnis ꝛ

in his que lucrari poterat:si ꝑsens esset sine dāno alterius ¶ Item qui abest,phabili causa restituitur: licet potuerit ꝓcurato:ē relinquere: vt videtur esse ꝓmissum restitutionez omnē lesum si non ꝓhibeatur.

s Jquis. Jncepisti rem meā vsucapere: cucurrit vn' ānus vsucapionis reuersus fui:ꝛ medio tpe ꝓsens fui qō nō cōputaꝫ.vt ſ.e. ab hostib'. Sed postea absens fui per aliū annū:ꝛ postea fui reuersus vt ꝓius. deinde fui absens per aliud tps:itez reuersus fui:vnde completa fuit vsucapio.modo quero a quo tēpore erit cōputandus termi nus in integ.resti.dicit ꝙ a tēpore vltime reuersionis:ꝛ qō sequiꝫ planū est:ꝛ dic et melius.vt hic no.

s Jcum.rem meā possidebas in ꝓuincia.ꝛ eam vsuca pere incipias.deinde te rome inuenit:nūquid tem pus petēdi in integ.resti.mihi curret cū roma est cōis patria vt j ad muni.l.roma.indistincte dicit quidā sapiēs tps in inte.re stitu.mihi nō currere.alius autem distinguebat an habeas ius reuocandi domū:ꝛ non currat:si non haberes:tunc cur rat.ista distinctio verior est. ¶ Exēplo. Rem meā vsucepe ras:restitut' fuit ꝓpter absentiā vel ꝓpter aliā iustam cām: qz detinebar forte in vinculis ꝛ rescissa vsucapione in inte. resti.vtilem actionē potui intentare.nā que ꝓius fuit dire cta ante vsucapio.postea recisa vsuca.dicitur vtilis. anteꝙ ergo illā intentarez cecidisti a possessione.tu possessor: illa posses sio ad me peruenit sine vitio meo:nunqd mihi dabitur excep tio ad illam posse defendendam.dicit ꝙ sic. ¶ In actione. Miles rē meā vsucepit cū erat absens:deide rescindit vsu ca.dicit ꝙ fructus quos interim ex illa re perceperit oz mihi restituere:idem erit si rem militis absentis vsucepi, nam vsu cap.recisa eodem modo fructus militi restituere debeo.non essi debet alicui officium pub.esse damnosum vel lucrosum ꝛ hoc dicit cum.l.seq.

c Cum miles. Miles rem meā absens incepit vsucape re:vsucapionē aūt ceptaz filius suus succedens com pleuit contra heredi ipsius mihi datur restitutio. ¶ Si is. Miles rem meam vsuceperat:rem eandē alij vendidit.di cit me restituenduz.nam restituendus essem ꝓsens contra illum absentē:idem est si absens fuerit lesus a ꝓsente:vt pu ta re ipsius ablata per sniam.qz ei absenti subueniri debet contra ꝓsentem.

s Jis. Absens rem meā vsuceperat:impetraui in in te.re.non tamē adhucvtilē actionē intentauerā:et in illo medio tēpore si post in integ.resti.impetratā:ante tamē act.ꝓpositam nactus sum pos.illius rei:ꝛ iterū eam amisi. dicit ꝙ de cetero perpetuā habeo actio.ad illā rem petēdā.

a Besse. Numerat iurisco.psonas que dicuntur abes se causa rei pub.vsqz ad.l.is qui. Jtē dicit ꝙ aduoca tus fisci si ledatur ex generali clausula restituiꝫ. Jtem dicit ꝙ tabelliones ꝛ medici videnꝫ abesse cā rei publi. Jtē si mi les domi est de licentia ꝓncipis vel tribuni sui nō videtur abesse cā rei publ.exacto tēpore licentie. Jtē dicit ꝙ ille q̄ conduxit vectigalia non abest cā rei publi.qō postea sequi tur planum est vsqz ad.l.hi qui.

h Jqui. Nullus in sua patria assidere debz nisi qua tuor mensibus:ꝛ tunc cum permissione ꝓncipis. si ergo quis assideat vltra quatuor menses non abest causa rei publi nisi ꝓnceps permittat:qz tunc abest. vt in ꝓnc. l.seq.que ꝓtinuaꝫ cū ista. ¶ Tamdiu. Planus est.no.tria dicit que plana sunt.

i Squi. Hic dicit ꝙ ꝓsens cōtra absentem qui ꝓcu ratorē relinquit nō restituiꝫ:qz habuit iste ꝓsens quē conueniret.ſ.ꝓcura.vel dic hunc casum ꝙ absens non resti tuitur cōtra ꝓsentem:qū ille absens ꝓcuratorē relinquit cū ꝓcuca.eum defendit.

s Jqua. Aliquis vxorem suam poterat accusare de adulterio ab ea cōmisso infra.lx.dies.qz abfuit cā rei pu.reuersus est et vult restitui vt liceat ei adhuc accusare si ne metu pene.ꝛ rñ.ꝙ audied' est. ¶ Nō. Quidā fuit p.x. an.in insulaz relegatus:ꝛ cū in relegatione esset aliquid de bonis eius fuit vsucaptū:postea impetrauit restitutionem pene.dicit hic ꝙ ꝓt restitui ad rem suam venditā que vsu capta fuit.vel pone exemplū in deportato:ꝛ idem iuris est.

s Jquis. Si aliqs restitueꝫ vt habeat legatū quod amisit:ideo qz abfuit cā rei publi.habebit legatū cū onere.nam iste talis restituiꝫ vt habeat legatuz ad fideicō. ꝓstādū:h ipo tenet ac si tūc fuisz in ytalia. Jdē dic in here. qz ꝛ ꝓt restitui vt habeat here.ꝛ hēbit heꝫ.cū suo onere:qz cū miles restituiꝫ ad hereditatē debz ꝓstare legata. ¶ Nō Nō abest cā rei pu. q̄ ꝓpꝫ facta sua abest. ꝛ facit ſ.e.l.ꝙ si

s Jqs. Aliqs stipulatus.x.in ānos singulos quib' in ytalia fuisset:ꝛ nō fuerit in ytalia:qz abfuit causa rei pub.restituendus est.

i Squi. Fui absens causa rei public.ꝛ predia mea casmate perierunt.vl' qz pars predij mei fundo vicini per alluuionem applicita est.qz si nō abfuissez causa rei pu bli.hec accidissent:ideo nō restituor.

m Jlites. Dicitur hic ꝙ miles abfuit cā rei pub. Jtez in.l.seq.dicit ꝙ absens cōtra absentem restituitur si ledatur.

¶ De alienatione iudicij mutandi. Rub.

Nō hic dicitur planū est:ꝛ dicit ꝓ

o Omnibus. ꝓt omnibus modis se intromittit ne aliqs ex facto alterius pregrauet qō continge ret si aliquis cum videret se ab alio cōueniendum rem quā alius petere vellet: alij fortiori cōcederet:ꝛ ide fo rtiorē aduersariū constitueret:vnde ne hoc fiat ꝓhibet.qō si quis fecerit:vt puta dolo ꝛ causa mutandi iudicij meā rem potentiori vendidisti:re possum cōuenire actio.in factū que ꝓficiscit ex hoc edicto ad interesse:ꝛ qualiter possit cōditio aduersarij fieri deterior. dicit ꝙ fit aliqñ deterior ratione lo ci. Jtem rōne potentie vel rōne persone.ꝛ de istis duobus primis reddit rōnem in.l.qz.sed de ista tertia ratione ꝓsone non reddit rationem.

o Pus quoq;. Edificare voluisti in solo tuo:nuntia ui tibi nouū opus tu solū cuidam qui edificauit: po stea alienasti:locus est huic edicto.tecuz eī de cetero agere non possum:quia nō edificasti:nec cum eo emptore. qz ei no uū opus non nunciaui:vnde per istud edictum agam ad in teresse contra eū qui rem mutandi iudicij cā alienauit:quan ti mea interest teneꝫ.ꝓ cōtrariū ergo si mea nō interest nō te netur. Sed pone ꝙ non interest mea.reꝫ aūt dicat ſepara tim ſuscipere iudiciū:sine dubio nō erit locus huic edicto:ſz denegaꝫ aduersus illum hec actio. Jtē cū rem meā possidebas ꝛ illam fere vsuceperas:sciuisti ꝙ volebaz tibi mouere controuersiam:eam alienasti titio:titius eam vsucepit. dici tur ꝙ dabitur mihi actio in factū in te. Jtem scire debes ꝙ ad hoc vt detur actio in factū ex hoc edicto duo sunt necessaria.ſ.vt dolo malo fiat iudicij mutandi cā:ꝛ si aliqō istoꝝ deficiat:non habet locū hoc edicto.vnde dicit ꝙ licet quis alienet sine dolo malo:sed faciat hoc causa iudi.mutādi: vt qz valitudine tenebatur:hoc casu non teneꝫ alienans h̄ edi cto.sed si dolo desit possidere:non tamē iudi.mutandi cau sa:hoc edicto non tenetur:vt puta qz rem quā quidaz a me petere volebat ꝓ derelicto habui:ꝛ licz dicim' eū teneri qui mutandi iudicij causa alienat.qñq; tamē secus est. nā factū eius nō improbat pretor q̄ lites execraꝫ:ꝛ maluit re carere q̄ sepius litigare;sed eius qui rei precium vult habere.

n On solum. Habet locū hoc edictū siue alienet q̄s ꝓprietatē siue pos.ꝛ tenetur tam is qui dominium trāstu lit:q̄ qui poss.nisi quis iustam cām alienādi hz:vt qz valitu dine tenebaꝫ:qz tunc non locū habet hoc edictū. ¶ Ad iu ra. Duobus modis potes intelligere hunc.§. primo si fun dū a te petere volebā ꝛ tu meo vicino seruitutē ꝓstituisti ha bet locum hoc edictum.vel aliter. Scōo dicas ꝙ in aliqua tua re īmobili:puta fundo fuit tutē mihi debebas quā alie nasti puta fundum alienasti per quē ducturus eram aquā vel constabat mihi viam deberi ad fundū meum: habet lo cum hoc edictuz. Jtem dicit ꝙ datur actio ad interesse. Jtē

dicit ꝙ hec actio que datur ad interesse non est penalis: sed continet rei persecutionē: ⁊ datur heredi: qz pertinet ad rei persecutionē in heredē: aut non datur: qz datur ex delicto. ⁊ hoc dicit cum. l. seq. que cōtinuatur cum ista.

e X hoc. Alienasti rem iudicij mutandi causa perventionē quā nūc exhibes. qz forte ille emptor eaz tibi cōmodauit: vel aliter eaz recuperasti. vsucaptā tamē ab emptore teneberis quidē hoc edicto: nec liberaris hoc edicto: quia exhibes.

a Jt pretor. Ponunt hic verba pretoris: sed nō oia nam quedā nobis deficiunt ⁊ distinguit hic quomō accipiat iudiciuz in hoc ti. cum dicitur cā iudi. mutan. quia oz ꝙ fiat alienatio timore futuri iudicij: nō iudicij icepti. qz tunc res litigiosa esset ⁊ alienatio non valeret ⁊ cessaret hoc edictū. Jtem subijcit q̄s videt alienare: sed h̄ planum est.

s Jquis. Alienasti rem iudi. mu. cau. ⁊ anteq̄ conuenirē ex hoc edicto ex pristina causa recepisti illaz rem non teneris hoc edicto.

q Ei. Emisti equū quendā a titio: puta quez petere a te volebam: illum equū postea redibuisti titio: vñ non teneberis hoc edicto: nisi ꝓpter hoc ⁊c. ⁊ ad hoc inducit q̄d dā simile in prin. l. se. qō plane ꝓsequitur. ¶ Si tutor. Pupilli tutor rem alienauit causa iudi. mu. vtili actione tenetur tutor: non autem pupillus. quia ⁊c.

c Cum. Titius q̄ndam actionē otra me habebat illam añt act. cessit cuidaz militi cā mu. iudi. miles ille actionē cepit agere. dicit ꝙ ipse titius debet in iudicio comparere ⁊ expiri. tamen emolumentum qō ex illa actione procedet habebit miles. potest aliter poni casus. qz aliqs donauit militi actionē: prior dns q̄ donauit experiet non miles.

s Jquis. Pone ego ⁊ tu habebamus rem cōmunē: volumus agere cōi diui. sciui añt ꝙ rone quarundaz rerū facienda erat ei adiudicatio: qui plus ex nobis offerret vñ quia sciui me insufficienter ad tuū offerendū ꝓ re illa q̄ tuz ꝓ illa: tu per licitationē vinceres partē meam: vendidisti cuidam diuiti qui si velles offere. x. offerret. xx. dicit ꝙ de cetero agere nō potero cōi diui. qz repello: per. l. licīniam: nec ille qui alienauit. nam ille repellitur per hoc edictum.

¶ De receptis arbitris. Rub:

c Ompromissū Planū est hic qō dicit. naz compromissum est inuentuz ad similitudinē iudiciorum gra finiendarū litium

e X. Pone ita casū de q̄dā cā q̄ vertebat iter me ⁊ te fuimus ad arbitrū: ⁊ in eū cū pena cōpromisimus: postea autē ille arbiter me absoluit: deinde autē tu nihilomin⁹ me conueniſti: nunq̄d ex sententia arbitri habeo excepti. rei iudi. dicit ꝙ non. petere tamen possum penam.

l Abeo. Celseram tutelā cuiusdam pupilli: deinde finita tutela me conuenit vel conuenire voluit. vñ compromisimus in arbitruz: arbiter cognouit inter me ⁊ ipsum me absoluit q̄ an teneat cōpromissum. ⁊ dicit ꝙ nō tenz sententia ista cōtra minorez lata. verūtamē si minor iterū agat penam non pstabit: restitui eñ poterit. Jtem dicit secundo ꝙ arbiter cogitur ferre sniam: ⁊ quare de hoc cogitur m'tas assignat rōnes. ¶ Dit. Cogitur arbiter ferre sententiā post q̄ recepit arbitrium: pena hincinde promissa. Et coguntur omnes qui recipiunt arbitriū ferre sniam: dūmodo sint inferiores eo si essent maiores vel pares non posset eos cogere et nō interest suscepierint in ipso magistratu vel ante. nam semper coguntur. Jtem dicit ꝙ si filiusfa. in se suscepit arbitriū cogi potest dare sniam. nam potest esse arbiter de re patris ⁊ etiā iudex potest esse de re patris: nec est curandum sit arbiter bone fame vel non: liber vel libertus, nam infamis potest esse arbiter.

i Jn seruum. Dicit ꝙ non potest compromitti in fuū. Sed pone ego ⁊ tu compromisimus in seruū ⁊ titiū. dicit ꝙ titius qui liber est nō pōt cogi: nec dicet sniam nisi hoc actū fuerit. nam tunc cogitur titius. Jtē dicit ꝙ si seruus in quez fuit compromissum liber factus fuit tunc valet sententia si consenserit in eum factum liberum. Jtem dicit ꝙ in pupillū vel furiosum nō potest cōpromitti. ¶ Si quis. Potestas bononie erat iuder ordinari⁹ inter me ⁊ te. ⁊ dicit hic ꝙ ipse ptās nō pōt recipere compromissuz nec nos cogimur in eū cōpromittere. Jtem dicit ꝙ si arbiter compromissarius per sordes vel gratiam coruptus sit: non cogitur sniam dicere Jtem si arbiter vituperatus est a ptibus vel diffamat⁹ alio modo: vel si partes ad aliū iuerunt iudicem: vel arbitruz nō cogeretur talis arbiter sniam dicere. ¶ Arbitruz. Duo cōpromisimus in arbitrū: vnus cōpromisit penam ⁊ alter non dicitur hic ꝙ non cogit talis arbiter sniam dicere. ⁊ hoc dicitur hic ⁊ in. §. vnde iulia. ¶ Quod ait. Dicit eñ pretor cogendum arbitrum qui susceperat arbitrium pena vel pecunia hincinde compromissa non est vis facienda qō facit mentionē pecunie: qz siue pecuniā siue quecūq; alia res fuerit in cōpromisso idē est: vnde si partes deponūt rez aliquā apud arbitrū de qua erat lis: vel alia loco pignoris cum vi deatur pena cōpromissa arbiter debet ferri sniam: ⁊ etiā cogi potest. ¶ Interdum. De fundo erat lis inter titiū ⁊ seiū cōpromiserunt in arbitrū: titius dz. x. seio ⁊ ecōtra: qz similiter seius titio in. x. tenebatur: seius ⁊ titi⁹ pacti sunt: ꝙ qui non staret arbitri snie ꝙ nō posz petere. x. que ei debebant si alter non paret snie arbitri: dicitur ꝙ nō poterit. x. sibi debita repetere. Jtem. Dicit cuz cōpromisissemus in arbitruz ego pure ⁊ tu sub cōditione penam ꝓmisisti. dicitur ꝙ non cogitur proferre sniam arbiter nisi existat conditio: ⁊ si alter nostrū alteri acceptauerit penā: non cogitur arbiter dicere sententiam. ⁊ hoc dicit cū. l. seq.

i Dem. alias est hic. §. ⁊ casus est talis: ego ⁊ tu plures habebamus ad inuicem petitiones. nam ego tibi ex quibusdam causis tenebar: ⁊ tu ex alijs causis mihi tenebaris: accidit ita ꝙ de meis petitionib⁹ solū compromisimus ⁊ ego etiam a te penā stipulatus sum: si snie arbitri non stares. sed tu nullam penam a me stipulatus fuisti. querebatur an illud compromissuz teneat. dicit iurisco. certe nō video vnde hec questio veniat: nec video vnde ꝓcedat dubitatio nam si ideo dicis me dubitare ꝙ de rebus vnius est cōpromissum. certe nulla est dubitatio. qz licet de vna re compromittere. Si vero qō ex vna tantū parte fuit pena ꝓmissa in ste dubitas: ⁊ de hoc potest dubitari ⁊ allegat ꝙ debeat tenere compromissum: in fi. tamē dicit ꝙ non tenet. ¶ Recepisse. Jste. §. facit differentiā inter duo. s. inter arbitrū ⁊ arbitratorem. nam arbiter est qui recipit officiū iudicis: ⁊ pmittit se litem sua snia terminare. Sed arbitrator est q̄ vult videre an inter eos cōponere possit: nec ꝓcedit more iudicis sicut arbiter facit.

a Rbiter. Jn diebus feriatis arbiter non cogitur: sz abstinere debet sicut iudex abstinet se: nisi in casu si dies compromissi finitur: tunc eñi cogitur. ⁊ si ei non liqueat de causa: datur ei spaciū. Jtem arbiter debet ordinare diez partibus, al's ille arbiter per superiorē cogitur omni tēpore sententiam dicere.

l Jcet. Habuisti ꝙ arbiter cogitur per superiorez sententiam dicere. multe tamē sunt cause in quibus arbiter non cogetur: sed se excusare pōt arbiter. ⁊ de hoc ponit multa exempla in. l. ista. ⁊ in. l. seq. in prin. que plane ꝓsequitur in sequēti in qua q̄ dicta sunt modificantur. ¶ Arbiter Duo in me cōpromiserunt nō potui arbitrio vacare ꝓpter negotiū meū pub. vel priuatuz. qz necesse habui militare vl causare. dicit ꝙ si diem non possum prolongare ꝙ excusari debeo. aliter eñ si ꝓgari potest dies cogēd⁹ sum: non añt excusandus diem ꝓgare qō sine distinctione ⁊ sine omni excusatione facere dēo: nullū eñ damnū inde cōsequor. Sz pone dies cōpromissi est exacta: nec fuit actū in cōpromisso de die ꝓferenda: vnde volunt partes vt statim debeam ferre sententiā; nunq̄d potero me excusare a ꝓlatione sententie: per hoc ꝙ negotijs ꝓprijs detineor: certe nō: nisi para-

tus sit ille arbiter pati iterum compromitti in se. ¶ Item. Si vnus litigator bonis cessit: vel litigatores ad aliuz iuerunt ꝛ ad istum postea reuertant: nō cogitur arbiter his casibus sentētiam dicere. Itez si plures sunt arbitri: nullus solus cogitur dicere sentētiam: sed omnes simul cogi debent. Item in isto casu qui ponitur in. §. isto nō valet compromissum. sed si alternatiue cōpromittit: valet cōpromissū ¶ Si in duos. Iste. §. facit differentiā quādo cōpromissum fuit inter duos: ꝛ si dissentirent eligerent tertiū: vtrū nominauim⁹ illum tertiū necne: si non nominauim⁹: non valet cōpromissum: si nominauimus: valet compromissum. ¶ Principaliter. An in duos possit cōpromitti. querit ꝛ rñ. ꝙ sic. ꝛ valet cōpromissum. ꝛ hoc dicit in fi. videbatur ꝙ non: qz de facili possunt dissentire sz in impari numero cōpromittitur nō qz sit facile omēs consentire. sed si dissentiant inuenitur maior pars cui stetur. in duos tamē cōsueuit cōpromitti: ꝛ si dissentiant consueuit eligi tertiꝰ a duobꝰ: potestate cogēte cuius auctoritati pareatur.

s Si in tres. Compromisimus in tres arbitros: sufficit si duo ꝙsentiant: si tertius aūt sit ꝓsens valebit sentētia: hoc casu si tertius absens esset non valet snīa. nam eadem distinctio in tribus iudicibus delegatis obseruat.

q Calem. Prētor debet cogere arbitrū snīam dicere non tamē equā vel iniquā: vnde si partes cōpromittant in arbitrum: nisi cōdemnet vel absoluat nullum est cōpromissum: nec valet. vnde si questio est de domo coꝛā arbitro de tota debet snīam dicere: non aūt debet eam fato dare: sed animuz diffiniendi in danda sententia habere debet ¶ Secūdo dicit ꝙ si de pluribus rebus sumptus est arbiter: nō valet snīa in his que dicit: cum de quibusdā tulit sententiā ꝛ de ꝙbusdā non. ꝛ hanc qōnē nō bene soluit ħ: sz solut. §. e. l. quid tamē. quia aut cōpromisim⁹ vt simul de omnibus iudicet: quo casu nihil videtur iudicasse: nec valet sentētia. ꝛ ideo iteruz iudicabit ꝛ snīam illam mutare potest. aut vt separatim: ꝛ tunc sentētia valet: ꝛ de remanentib⁹ tantū in cōmuni iudicabit. tertio querit in. l. ista direrā an arbiter possit mutare: vt si pos. iubeat restitui. demū ꝓhibeat: cui ꝓcepto stabitur. ꝛ rñ. mutare potest fm Sabin. sicut eīm dixit sabi. intellexisse: sed cassius discipl's intellexit de interlocutorijs: vt eam interlocutoriā mutare possit. sed non diffi. qz diffi. mutare non potest: qz arbiter snīam erroneā corrigere non potest. ex predictis ergo collige: sed tale notabile ꝙ interlocutoria sententia mutari potest. diffi. aūt sententiā non potest mutari ¶ Si arbiter. Dicitur hic ꝙ si arbiter ita dixit nō video ꝙ aliquid vnus alteri debeat: recte videtur absoluere: ꝛ qō cōtra facit petendo iterū: facit contra sentētiā arbitri. ꝛ sic incidit in penam: qz licet non apposuerit absolutionem: sed dicit tantū meuio nihil deberi: valet snīa.

s Oluti. Dicit ꝙ arbiter potest statuere diem solutionis faciende: ꝛ standū est. ¶ Pomponius. Si ego ꝛ tu compromittimus in arbitrum. qz a te centū petebaz: vt agebamus coram ordinario iudice diuisorio: si arbitri dicant tibi redde quod debes: vel recipe ꝓ ea parte ꝓ qua soluisti creditoribus. dicit ꝙ nō valz talis sententia. In fin. dicit ꝙ arbiter pronunciare non potest penam nō peti. ꝛ si facit: quia dixit: ꝛ si non paruit sententie: dicit ꝙ non valet sententia. ¶ Si cum. Ego ꝛ tu compromisimus in titiū vt iudicaret vsqz ad mensem: mensis est finitus: nunquid si volumus iterū in eum compromittere sit cogendus recipere. ꝛ distingue: aut non stetit ꝓ eum quo casu nō cogitur: aut stetit per eum: ꝛ tunc cogitur.

p Lenum. Compromissuz aliud plenū aliud semiplenum. Plenū est quādo de omnibus cōtrouersijs est compromissum. semiplenū est quando de vna re tantū. vnde dicit ꝙ generalia verba restringūtur tantū ad id de quo cogitabamus: non aūt in alijs ꝓiudicat: licet in compromisso de vna re tantū. vnde dicit: et generalia verba: interuenerunt. ¶ In cōpromisso. Si arbiter iubeat partes adesse in popina vel in lupanari: non tenētur ei obedire litigatores, vnde non committitur pena: licet non pareant. ꝛ hoc dic iste §. ꝛ alius. §. e. sed ꝛ si in aliquē. ¶ Si intra. Cōpromisimus in arbitrū ita vt iudicet vsq; ad mensem: adiuimus arbitrū ipse aūt iussit ꝙ nos essemus post mensez: licet non eamus pena non cōmittitur. ¶ Si quis. Dicit hic ꝙ si vnꝰ litigator nō venit: iusta causa impeditus: incidit in penam de rigore iuris: sed de equitate si velit iterū cōpromittere except. defendetur. hec vera sunt si arbiter suscipiat arbitriū: aliter non cogitur. reus tamē absoluetur. ¶ Si arbiter. Aut actū est vbi arbiter iudicare debet: ꝛ ibi iudicare debz ꝛ aliter nō tenentur partes euz sequi. aut nō: ꝛ sic non apparet in quo loco tunc vbi cōpromissum est iudicabit. Item si arbiter iubeat partes adesse in viridarijs ciuitat]: vt quia delitiosus erat arbiter: parendū est ei. sed si in inhonesto loco secus. vnde qui non venit: in penam nō incidit. Itē debet equalitas in iudicijs ꝛ arbitrijs obseruari. ¶ Infra. Bene scis ꝙ qui non paret sententie arbitri ad penam tenetur. arg. §. e. l. §. i. vnde pone: ego ꝛ tu cōpromisimus: tu mihi condemnatus fuisti. vnde cum cōdēnatus est habeat dilationē: dicit qualem dilationē habeas: ꝛ aut arbiter non statuit diez: ꝛ tunc habebis spacium quatuor mensiū infra quos soluas post ꝙ teneberis ad penaz: poteris tamē offerendo purgare donec in actio. er stipulatu lis fuerit ꝓtestata nisi interfuit actoris infra illud tempus solui. sed si statuit arbiter diem infra quem soluas die statuto elapso incidis in penam: si nō offeras illo tempore ꝛ nō pores tuam moꝛā purgare: ꝛ licet postea offeras nō remittitur pena nisi actor oblatum suscipiat ꝛ illo casu si actor petat penam poterit reus cōdemnat⁹ opponere excep. doli. secus aūt est quando dies non fuerit adiectus: quia tunc mora potest purgari. vt. §. dixi.

i Dem ait. Damnatus fui tibi arbitro certo die quid dare: si nō accipis er iusta causa impeditus. dicit quidam iurisconsul. me non incidere in penam: ꝛ si postea non soluo tibi: sed male dixit. qz certe bene icido in penam: si tu me interpellas ꝛ nō dem. ¶ Idem. Supra dicit de impedimēto stipulationis: nunc dicit de impedimento ꝓmissoris: qui ꝓmissor si impediaꝰ excusatur si nō pareat: idez est si accipere noluisti. nam non cōmittitur pena: sed si tu velles recipere postea nec dem: ideo incido in penam.

l Abeo. Compromisimꝰ ego ꝛ tu in titiū vt iudicaret in mense de omnibus que in cōpromisso cōtinebant: ꝛ ꝙ posset prorogare iste titius de quibusdam. Iste titiꝰ dicit sententiam de quibusdā non dicit ꝙ nō valet sententia: si actū fuit vt de omnibus iudicaret eadem die. ꝛ ideo ex integro iudicabit. vt. §. e. ꝙ tamē. ꝛ respectu diei ꝓrogatio valet: licet dies prolata sit: omnia tamē debent manere in primitiuo statu. vnde si in primo compromisso fuerunt fideiussores ꝛ in sequenti cōpromisso debēt esse fideiuss. similes priores: si isti pri. volunt fideiubere. ꝛ est ratio ne ꝛc.

d Item. Actum erat inter partes vt arbiter posset ꝓrogare diem. dicit hic ꝙ arbiter potest hoc casu diem ꝓrogare presentibus partibus ꝛ etiā absentibus: dū tamē parti absenti manifestet: vel per epl'am hoc denūciet.

s Heredis. Habebam plures petitiones vel vnaz cōtra titium scz: cōpromisimus in arbitriuz cuz pena nisi staremus sententie arbitri: nō autez diximus de heredibus ad quos bona erant peruētura: vel de alijs. postea autem moritur alter nostrum: dicit ꝙ extinguit cōpromissum Sed pone cuz arbiter iussit me dare: decessit: heres aūt meꝰ paratus erat dare dicebat labeo eum nō esse admittēdum: immo penam cōmitti dicebat qō falsum est. ¶ Stari. Si arbiter cōdemnauit quez absoluere debebat: vel ecōuerso stari debet eius sententie quia sibi debet imputare qui talē elegit: ꝛ ita vult quidam imperator.

s Plures. Quatuor erant arbitri: duo tulerūt vnā sententiaz: puta duo condemnarūt: alij duo absoluerunt: non valet sentētia. sed pone ꝙ erant tres ꝛ duo sententiam tulerūt ꝛ alius tertius aliam. hic snīa plurium valebit vnde si vnus sententiauit in. xv. ꝛ alius in. x. sententia eius

qui de.v.pronũciabit valebit.

s Jquis. Cõmittitur pena si stetit p litigatorẽ quominus sententia feratur: siue nõ pareat dicte sentẽtie siue phibeat arbitrum ferre sniam. dicit in prima. huius. §. t alius. j. e. l. §. penã aũt. t. §. si quis.

p Roinde. Cũ pena cõmittitur non potest arbiter iudicare: si non dicat coram litigatoribus non valet sententia: nisi actũ fuerit: quia tunc potest. Jtem dicit q ille videtur dicere sniam coram presentibus partibus: qui dicit eas coram partibus sapientib⁹. i. iudiciũ animi habentib⁹ als secus est. ¶ Sed si pena. Siue certa pena siue incerta promittatur valet cõpromissum: t agitur contra inobedientem t hoc dicit cum. l. seq.

s Duersus. Debebas mihi. r. pro quibus fideiussor interuenerat: compromisi tecũ si tu absolueris t petã a fideiussore committitur pena: nisi interfit fideiussoris a te non peti.

s Jquis. De quadã questione que erat inter me t te iuimus ad arbitrus et cõpromisimus cũ pena. postea autẽ alter nostrũ discessit ab arbitro: t coraz iudice aduersariũ vocauit. fuerunt quidã sapientes qui dixerũt in isto casu q non debet arbiter sniam dicere: t hoc bñ dixerunt: nec ẽt penam cõmitti: sed in hoc male. nam si pena nõ cõmittetur quilibet sic posset arbitriuz eludere: maxime. s. ad iudicium puocando qõ: esse non debet: cõmittetur ergo pena t finit arbitrium: sed tamẽ coram suo iudice terminabitur lis illa.

i Ta. Ego t tu compromisimus in aliquez de aliqua questione que inter nos erat: tu dolo fecisti vt sententia p te daretur: vel fecisti me teneri ab aliquo vt nõ venirez si tu petis penam cũ non paream sententie repellã te excep. doli. q non incidi in penam. t bñ cũ de dolo nihil dixim⁹ habebo ex stipulatu acti. nõ aũt possez agere de dolo. si aũt de dolo nihil dixim⁹ hoc casu si dolus cõmittatur datur de dolo actio. vt in primo respon. huius. l. dixit. in fin. dicit q illud compromissum qõ habet intentionẽ doli. i. ne dolus cõmittatur plenum est.

n On distinguem⁹. Non est vis si maior pena q̃ res principalis vel minor: nam planum est. ¶ Si mulier Non valet cõpromissum si pro alio cõpromisit mulier. quia intercedere videtur. t sic iuuat velleiano. valet ergo si alius cõpromittat p alio cum videatur speciale in muliere. arg. j. ad municip. l. i. ¶ Summa. Si cõpromissum est solutuz: q contingit pluribus modis: non cogit arbiter sniam dicere. sed qd si sit factus sacerdos arbiter soluitur cõpromissum: t non cogitur sententiare. sed si post sacerdotium fiat arbiter cogitur. t fm hanc lecturam non debet ibi esse. §. cõpromis. sed ibi sacerdotio fm Jo. qõ melius est. ¶ Jtẽ. Non cogit arbiter si fuerit transactũ super cã. ¶ Julianus. Jtez dicit q si de criminibus cõpromittatur non valet cõpromissum: nec cogitur arbiter sniam dicere: t hoc qõ dicit in genere ponit in specie: veluti de crimine adulterij siccarioz tc. ¶ De liberali. Dicit hic q si moueo seruo meo questionẽ super libertate sua: t super hoc compromisimus in arbitrũ q compromissum non valet: t non cogitur arbiter sniam dicere. et exemplificat sine ingenuitate tc. Jdem in populari actõne vt arbiter non cogatur dare sententiam. Jtem dicit q si seruus cõpromisit cũ alio seruo: nõ valet cõpromissum. ideoq̃ arbiter nõ cogit sniam dicere. Jtẽ si liber cõpromisit cũ seruo nam liber non tenetur. ¶ Jtez. Jste. §. tres casus ponit Primus talis est de quadã questione que erat inter me et te t vertebatur rome cõpromisimus in aliquẽ arbitrum. postea aũt veni ad ro. in legatione quadã t ibi inueni tam arbitrũ q̃ aduersarium cũ quo compromiseram: nolebat ille aduersarius vt arbiter ille sententiaret t sniam diceret. dicit q sniam non debet dicere: nec etiã cogi debet. vel dic aliter hunc primũ casum. pone sic. dum esset aliquis in prouincia puta bononiẽ. contraxit ibi: postea venit ro. t ibi de contractu siue de questione quaz habuit in puincia cõpromisit in arbitrum: iste arbiter postea reuersus est in prouinciã, dein de redijt romã causa legationis: queritur vtrũ arbiter compellatur dicere sententiã. t Rñ. q non. sicuti non cogeretur respondere vel exercere si litem esset cõtesta. ante legationẽ si postea dñs esset in legatione diceret ei vt litẽ exerceret. t cũ esset in legatione nõ cõpelletur exercere litẽ quã esset contestatus ante legationez. Jtem si legatione durante cõpromisit legatus iure cõi dicere sniam arbiter cogetur t nõ recte dubitant qui dubitant vtrum esset pretor eũ coacturus vel non. sed non est dubitandũ: quia bene possunt cogi stare arbitrio. t hoc in secũda parte in tertia aũt redit ad primũ casum. pone q iste legatus vult vt arbiter dicat sniam de eo super quo ante legationez cõpromisit: t dicit q audiendus erit: t in alijs questionibus debebit se defendere. ¶ Si is. Orta fuit cõtrouersia inter me t te: t de re quadã: vel etiam de poss. decessi titio herede: tu tamẽ dicebas q eras meus consanguineus. vnde dicebas q omnia tua bona ad te iure here. pertinebũt: t ita mouisti illi titio heredi meo controuersiam: t volebas nihilomin⁹ q arbiter pronunciaret de re vel de possessione illa de qua mecum erat cõpromissum. dicit q eraudiendus non es: sic enim fieret preiudicium petitio. heredita.

d Jes. Pone de quadã controuersia que inter me et te vertebatur cõpromisimus in arbitrũ: cõuenit aũt vt diem pferre posset. dicit q si iste arbiter diem ptulerit ad petitionem alterius partis hoc facere poterit: t qui nostrũ contrauenit in penaz incidit. ¶ Dies compromissi. Jste. §. intelligitur cum cautela: fuit ab initio dictum de die pferenda et cum instaret dies t non loquerẽ arbiter de dieta: volebat diem pferre: debẽt litigatores consentire: t si vnus cõsentit t alter non: cõmittitur pena. ergo in ipso actu progandi debent litigatores consentire: licet ab initio conueniat. vel dic vt hic no. ¶ Si celet. Si celet se arbiter quominus sententiam ferret debet requiri vt si noluit parere puniat. ¶ Cũ Planũ est. ¶ Cũ quidam. Si arbiter fuit inimic⁹ ex causis postea superuenientibus: t nihilominus ferat sniam: si petatur pena potest opponi doli mali exceptio. t videt ista exceptio quedaz spes appellandi: q̃uis non posset appellari ita quidam impator dicit. ¶ De officio. Planũ est qõ hic dicit. nam arbiter formã cõpromissi sequi debet: nec excedere debet tantũ formã compromissi pre manibus habere debet. ¶ Quesitum. Quereba⁹ inter quosdã sapientes an omnis sentẽtia arbitri teneat. t dicit non omnẽ tenere. naz si dicat arbiter vt iterũ cõpromittant partes: in eum vel alium vel forte eos ad iudices remittat sine dubio tali sentẽtie nõ erit parendum: nec valet talis snia nec cõmittitur pena. naz sic nullus erit finis litium. Mã si ille arbiter posset eos remittere: t sic vsq̃ in infinitum. nam pone orta fuit discordia inter me t te de traditione cuiusdam fundi: vel de quadaz satisdatione quã dicebaz te pstare debere t compromisimus in titiũ: ille autẽ sentẽtiauit vt ista fierent arbitrio meui; sine dubio dicebat quidã sapiens huic sententie non esse parendum. q̃ sic vltra modũ durarẽt arbitria: t cõtingeret aliqñ q eos remitteret ad aliũ inimicũ eorum. debet itaq̃ arbiter dirimere controuersiam inter litigantes: non aũt debet causam differre aut prorogare: attamẽ si hoc fuerit compromissum cui⁹. s. arbitratu satisdet: veluti q fideiussores idonei essent bene tenet cõpromissum. Jtem si arbiter pnunciauit si bi alium coniũgendũ non valet sententia. t est ratio. nã tc. ¶ Si dñi. Ego t tu de quadam lite quã habebamus compromisimus t penam stipulati fuimus: si arbitri sentẽtie nõ staretur: si postea procu. pstitu⁹m⁹ potest arbiter iubere nos adesse cãe: vel etiam illos pcuratores. ¶ Si heredis. Cõpromisimus hoc modo vt etiam vno nostrũ mortuo nihilominus remaneat compromissum. vtrũ heredes nostri compellantur venire ad arbitros. Rñ. q sic. ¶ Jn. Petebam a titio decẽ: constituí procuratorẽ contra titiũ: pcurator meus t titius compromiserunt in arbitrũ: titius petebat a procuratore meo vt caueret de rato. i. q ego dominus haberez ratum. t rñ. q non debet cauere. quia sufficit q pena cõmit

tatur si nō habeā ratū. ¶ Arbiter. Si cōpromittat in arbitrū an diē possit pferre: certe arbiter nō pōt iubere partib⁹ aliq̄d ex die in q̄ est ostitut⁹: t al's nō tenent ei ptes parere.

a Rbiter. Ar. supt⁹ est a ptib⁹ t actū fuit vt diē possit pferre: nunq̄d pōt: t certe sic. partib⁹ osentiētib⁹. ſz q̄d si partes nō osentiāt nūquid potest. t certe nō.

s Duo. Ego t titi⁹ eram⁹ duo rei credēdi alter nr̄m cōpromisit cū pena: arbit̄ pbibuit eū petere: ego postea peto: nūq̄d cōmittit̄ pena. t certe nō: nisi eram⁹ socij. idē i duobus reis debēdi. nā si vn⁹ cōpromisit t arbiter pbibeat creditorē petere: si petat ab alio q̄ nō osensit omittit̄ pena. t h̄ vera erunt si fuerint socij: aliter nō. idē in duob⁹ argētarijs. ¶ Semel. Qui nō paret snie arbitri incidit in penā: si soluit penā soluit̄ cōpromissum nisi fuerit dictū: vt quotiēs fieret ō cōpromissum: totiēs pena cōmittat. ¶ Si pupillus. Ponamus aliq̄s cū pupillo cōpromisit pena pmissa aūcte tutoris nō interueniēte nō cogit̄ arbiter snīare. q⁹ t si pnunciaret non tenetur pupill⁹ ad penā. hec vera sunt si fideiuss. nō dedit: aliter peti potest pena si fideiuss. dedit.

s Si feriat⁹. Ponam⁹ q⁹ arbitrū p tot cogit die etiā feriato ferre snīam: cū al's p se nō posset. vt. ſ. e. ti. si de meis. ſ. arbiter. vz snīa. vñ qui nō paret nō hz exceptionē ō penaz. h̄ vera sunt nisi illa dies feriata aliq̄ lege fuit excepta.

q Clamuis. Si p̄cipiat arbiter ne titi⁹ a me pecuniaz petat t nec in cōpromisso heredis fcā fit mentio: si h̄eres petat an cōmittat̄ stipulatio. dicitur q⁹ sic.

c Cm. Pone duo in titiū cōpromiserūt quoz vn⁹ fundum petebat: quē funduz vel rē aliquā statī erat restituturꝰ. t sic nō interat ei⁹: imo magꝭ interat sibi nō restituī: nec interat illi⁹ a quo petebat cū ea euicta alius ō dupla ei tenebat a quo emerat: nūq̄d si nō pareat tali arbitrio q̄uis nulli⁹ partium iterfit cōmittit̄ pena. t certe sic.

n On. Lex ista idē dicit q⁹ in. l. nō distin. ſ. queritur. nā nō existit parendū arbitrio in oi p̄cepto suo: vel verboꝰ: ſz solū in illis dz eis pareri sentētijs q̄ ptinēt ad diffinitionē rei ō q̄ est in eo cōpromissuz: aliter aūt cōmittit̄ pena. vñ si arbiter snīauit rē vel pecuniā esse soluendā: vel p̄ceperat partes cōparere nec cōpareant: ō alterā partiū cōmittitur pena: imo poterit eū q̄ cōtumax est punire vel pecuniariter cū nō vult rē ad suū p̄ceptū restituere. ſz nūq̄d si arbiter dicit alteri partiū vt dicat ei nocia testiū suoꝝ: t ip̄se nolit incidit in penā. queritur t dicitur q⁹ nō. ¶ Cū arbiter. Actū fuit in cōpromisso vt dies pferat̄ si arbiter vult pferre: t ps nō vult: incidit i pe

a Rbiter. Tria dicit h̄ lex. primo pone duo in ar. nā osensert: arbiter iussit partib⁹ adesse die k. may. ō osensu partiū cū dies ille nō fit in iudicijs quo adesse debebant. ar. decessit: t vn⁹ litigatoꝝ ad locum die illa se p̄ntauit ali⁹ nō: nunq̄d cōmittit̄ pena ō nō venientē. t dicit q⁹ non. Scōo idē dicas si ar. iussit: ſz arbiter nō decessit sed non venit die illa: t vn⁹ etiā litigatoꝝ nō venit t ali⁹ sic: an cōmittit̄ pena ō nō venientē. dicit q⁹ nō. Tertio dicit idē q⁹ nō cōmittitur pena: si nō soluat vict⁹ victori id q⁹ arbi. iussit dari die statuta: cū steterit. idē q⁹ nō cōmittit̄ pena si nō soluat vict⁹ victori id q⁹ ar. iussit dari die statuta cū stetit p victorem.

c Cm lege. Duo in vnū minorē. xx. an. cōpromiserūt: nūq̄d pōt esse arbiter. t dic q⁹ nō: nec pena cōmittit̄ ex snīa si ei nō stet̄ cū. l. iul'. cautū sit minorē. xx. an. iudicē eē nō posse b̄ in delegat⁹. sed q̄d si maior. xx. minor. xxv. recipiat arbitriū vel osensum in se: t est Iesus: pōt quidē restitui vt eximatur a tali cōpromisso.

a Rbiter. De q̄dā cōtrouersia q̄ erat inter seiū t titiū cōpromissū est in ar. ille p̄cepit vt tali die deberēt corā eo cōparere pone mō k. may: ante tū k. mai. decessit ille arbiter: postea die statuto cōparuit titi⁹ seio nō veniēte: nūq̄d pena est cōmissa. t dicit q⁹ nō. imo plus dixit quidā sapiēs q⁹ si arbit̄ iussisset t nō venisset ar. ad diē p̄fixū nō incideret in penā litigatores q̄ nō venerūt. nā t stipulat⁹ a te sub pena nisi. x. vel aliud dares tali die: tu aūt dare vel soluere paratus sis: t per me statum sit quomin⁹ accipiaz non incidis in penam. t hoc dicit.

a Rbiter. Cōtrouersia fuit inf titiū t seiū: t ita inter duos de cōib⁹ seruis cōpromiserūt in ar. t pena fuit adiecta ex vtraq; parte: dictū etiā fuit vt ille q̄ arbi. nō pareret. r. noie pene fisco daret: postea aūt dicit ar. vt titi⁹ seruos illos inter certū die restitueret: q̄ō si nō faceret penā fisco p̄staret. dicit q⁹ t si arbi. paritū nō sit nihil fisco p̄stabit̄. sed in penā incidit: t cōmittit̄ stipl'atio pene eo q⁹ arbitrio nō paret

d Ereb⁹. Titi⁹ t seius cōpromiserūt in ar. gñaliter de oibus cōtrouersijs q̄ inter eos vertebant. nō tñ res l' trouersias exp̄sserūt. deinde aūt error lapsus dimisit titi⁹ quasdā res in arbitrū deducere: vñ arbiter nihil de eis dixit in snīa: postea vult eas petere. dicit q⁹ pōt: nec pena cōmittitur. cetez si malicose eas obmisit: forte q⁹ credat cām malā in quibusdā spēbus fouere: t exinde aduersariū si omitterz lucrū reportare: bene poterit eas petere: sed incidit in penā.

i Pter. Duo erāt q̄ hēbant inter se otrouersiā de finibus t sic int̄ se agebāt finiū regū. t sic in ar. cōpromiserūt. t sic inter eos ar. tulit snīam: t termios tm̄ posuit nec in snīa aliud dari vel fieri iussit: nūq̄d cōmittit̄ pena si ei⁹ snie nō pareat̄. q⁹ forte aliq̄s eoꝝ auellit terminos: certe vī alia rō dubitationis q⁹ nō: cū de talib⁹ nō sit osuetū cōpromitti.

i Mcōpromissis. Si cōpromisim⁹ in ar. nō pōt iubet vt ad aliū iudicē eam⁹: nec recedere possum⁹ ex quo semel elegim⁹ eū. vt hic t. ſ. e. nō distinguem⁹. ſ. queritur.

d Ehis. Duo in titiū de cōib⁹ otrouersijs cōpromiserūt: t sic arbi. pendēte aliq̄ cōtrouersia alicui⁹ rei orit̄ q̄ nō erat inf eos ab initio mota: nunq̄d de ista arbitrabit̄ t de accidētali otrouersia poterit agnoscere: non cū de his q̄ postea superuenerunt.

ſ Si cōpromissum. Cōpromissum est de cōtrouersia in ar. actū fuit in cōpromisso vt p̄ntib⁹ nobis vel heredib⁹ nr̄is pnunciaret̄: decessit vn⁹: relicto herede pupillo: nūq̄d coram eo pnūciabit̄. rñ. q⁹ nō. nisi tutor interuenerit. Itē si iceps furere nō pnūciabit arbi. ſz cū furere ceperit dand⁹ erit curator: coram quo poterit ar. pnūciare. ¶ Arbit. P̄ōt ar. citare partes vt adsint: vel p nūcium vel p epl'am. t h̄ dicit. ¶ Si ab altera. Titi⁹ t seius osenserūt in ar. de aliq̄ otro. tali mō vt snīa diceret p̄nte vtroq; vel p̄nte sempronio t herede titij: si titi⁹ decederet durāte cōpromisso: t sic nulla fuit mētio fcā herede sempronij. t sic durante cōpromisso decessit sempronij⁹: nunquid finitur cōpromissum. t certe sic.

a Rbiter. Duo insimul cōpromiserūt in ar. pena h̄ inde pmissa: t sic die statuerūt infra quā possit ar. ognoscer t snīare: ſz nō statuerūt vt possz die pferre: die veniēte nondū ei de cā liquebat: t iussit pferre vn⁹ litigatoꝝ diem: nūq̄d cōmittit̄ pena: nō certe cū nō sit actū vt possit iubere p:o

s Idere. Petebā. x. a titio: vel ip̄se a me ferre die x. petebat: cōpromisim⁹ in meuiū t in titiū: nō valz cōpromissuz cū sibiipsi nō possit iperare. iste leges deficiebant

s Iqs. Cū a te. x. peterē cōpromisim⁹ in ar. te odēnato fecisti morā in soluēdo: si ante lit. ote. ſ. sup pena offeras purgas morā t liberaris.

s Iint. Duo int̄ se ar. elegerūt: ar. tulit snīam t vni p̄cepit alteri dare: si nō soluat incidit in penā: ſz cū pena peti possit cū effectu. q̄rit̄ q̄ tū tpis h̄eat. t dicit q⁹ si dies adiecta nō fuit: tūc infra modicū tps qō oli erat duoꝝ mēsiū: hodie ē q̄tuor. sed q̄d si b̄ tpe trāsacto anteq̄ iudicium ceptū sit dare voluerit illi cui fuit odēnat⁹: an absoluēd⁹ sit a pene petitione. t dicit q⁹ sic. t b̄ est verū nisi interfuerit actoꝝ infra illō tps solui. ſz pone q⁹ die adiecit infra quē soluē deberz: nec dedit infra diē: nec postea offerat ante lit. ote. q⁹ post lit. ot. nō esset dubiū: b̄ casu nō remittit̄ pene petitio. sed q̄d si p⁹ diez statutā ab ar. vict⁹ opponeret excep. doli. t rñ. q⁹ sic qui si infra tps statutū a lege t nō ab ar. vt est ibi nisi dicat ō. t sic refert̄ ad. ſ. illū infra odēnand⁹ nō soluit ſz post tps trāsact. obtulit id in quo erat odēnat⁹: nūq̄d pena remittit̄ ei. t rñ. secus est qñ infra statutā die ab arbi. nō soluit: t postea vult soluere: q⁹ nō remittit̄ pena: vt dixi. ſz ponam⁹ q⁹ ar. iussit certa die soluere: t ip̄se victor ip̄edit⁹ fuit: quo minus acciperz puta valitudie vel alia iusta cā: vel q⁹ noluit accipere: nūq̄d

cõmittit stipl'atio penalis.t dicit q nõ:q̃uis post statutas l:al'.ab ar.nõ dedisset.sz q̃d si post l:al'.parat⁹ sis accipe cuz ante noluisti:t ego tibi nõ dem:nũq̃d cõmittit penal' stipl'o dic q̃dã iurisco.q nõ:etiã si fuerĩ iterpellat⁹ dictũ cui⁹ cor:rigitur p vlpi.q dicit duo fuisse arbi.vnum inter dari aliud pecuniã dari vel rẽ de q̃ erat ꝺdẽnat⁹:sz q̃uis nõ incidis in penã q nõ dedisti ifra l:al'.t cũ per te nõ stetit nõ icidis: cũ nõ des pecuniã:post diẽ cũ fueris iterpellat⁹ videbar] in penã nõ icidere:q̃uis nõ dares:t si fores iterpellat⁹ qz videbat pceptũ ar.extitisse t nõ durare vltra diẽ ab eo statutã: deinde ar.iussit titio vt certa die meuio solueret: t non soluit. qz stetit p fortuitũ casuz:nũq̃d cõmittit pene stipl'o.t rñ.q nõ. t loqtur qñ ꝓmisso⁹ ipeditur.§.iste.

i Dem. Dictũ est qñ p actor:ẽ q̃ min⁹ accipiat.s.qñ valitudine vel alia cã ipedit.mõ dicit q nõ impedit:sed qz noluit recipe:t sic nõ solũ ifra diem: nunq̃d committit pena. t rñ.q nõ.sz q̃d si post diẽ parat⁹ est accipere t eũ interpellauit:nũq̃d si non det cõmittit stipulatio pene.t rñ.q sic.

l Abeo. Duo in ar.titiũ cõp:omiserũt ꝺ oib⁹ ꝺtrouersijs pena hincide ꝓmissa:t direrũt etiã vt si foret necesse,pferret diẽ t in eadẽ die de oib⁹ ꝺtrouersijs sniam diceret,t sic tulit sniam de q̃busdã:t de q̃busdã diẽ ptulit:an id qꝺ fecit ratũ habendũ sit.t dicit q quo ad diei ꝓlationẽ vz quo ad sniam nõ.t ita ipune snie parẽdũ nõ est:cũ vna solũ de oib⁹ dicere dẽat.t sic nõ est funct⁹ offõ cõp:omissi.t rñ.q nõ.t si sint fideiussor:es in p:imo: remanent in isto scꝺo.t si nolũt remanere sunt adhibẽdi alij ita boni ꝛc.

¶ Ante caupo.stabula. Rub.

a It. Nisi nau.caupo.stabulari⁹ restituãt res q̃s receperũt:in eos dabit actio in fac.ex l̃ edicto. ¶ Maxima. Dicit vlpi.q maxia est vtilitas hui⁹ edicti.qz nau.cau.sta.surripiebãt olim oia et associabãt se furib⁹ t etiã post l̃ edictũ hmõi flagitijs non abstinebãt:vñ statuit l̃ edictũ vt tollant fures t eoz malitijs obuiat:t vt etiã puniant cũ sit in ipsoz arbitrio vt eos nõ recipiãt:vel aliqñ si nolũt recipe. ¶ Qui. Intẽdit vlpi. verba edicti exponẽ t intendit dicere qui sunt illi q̃ isto edicto tenẽt:adijciẽs q̃ sit nauta.nauta eĩ t p exercitor:e ponit: q̃uis aliter dicat nauta largo mõ. Itẽ tenet exercitor:de receptis a se t ꝺ receptj etiã ab alio quẽ ipse p posuit. sz si ali⁹ recipiat exercitor:nõ obligat nec tenet exercitor:: sed tm̃ recipiẽs.vñ dico gñaliter q si aliq̃s recipiat de his q̃.ab exercitor:e p̃positi sunt:q obligat exercitor nauis.al's nõ. nã si alis q̃s ex suñ offm̃ recipiat ipse official' recipiẽs tenet:nõ aũt domin⁹ nauis vel mgr̃.t l̃ locũ habẽt in magnis nauib⁹ idem in paruis dicas. ¶ Caupones. Si caupo.vel sta.vel eoz̃ ĩstitor:es aliq̃d recepert obligant t tenent ex l̃ edicto: isti q̃ talia exercẽt sta.vl' cau.si aũt exneus aliq̃s recipiat nõ tenet dñs:vt puta focari⁹ t sil'es. ¶ Ait. Hic ponit vlp.q cuiusq̃ in quãcũq̃ rẽ vl' mercẽ receperũt. Itẽ tenet q̃ recepit tl'es res t in mantica in q̃ merces portant cõtinet cũ sit accessoria. Itẽ nõ est vis suã vel alienã rẽ q̃s inferat.qz sp q̃ recipit tales res tenet illi q̃ dat sz alteri⁹ sit res.t de l̃ ponit exẽplũ qꝺ planũ ẽ. ¶ Recepit. Hic diẽ q stati q res sunt ĩ domo vel caupona:vel in naui recepte tenẽt hospes.idẽ si sel' recepit:sz postea pereãt in littore tenent nau.vl' caupo.sz eis nõ sint ablate. Itẽ tenet exercitor:si aliq̃s dãnũ dedit t caupo etiã tenet hic dz esse ille illi si sel' l̃ vsq̃ ad.§.ait cm̃. ¶ Ait. Eueniebat aliqñ q sta.t cau.vel nau.non restituebant res q̃s accipiebãt.vñ fcm̃ ẽ edictũ:t dat in eos act.in fac.nisi restituant.sz ad q̃d intromisit se p̃ tor:imo videt q supflua det actio ista in fac.cũ al's sit cautũ.qz potit locativl' cõ. vl' sil'ib⁹ actiõib⁹ agi:vñ mirat põp.q̃re det act.in fac.sz assignat rõnes duas q̃re ista act.in fac.det.vna est rõ q̃re det act.ĩ fac. qz p tor sollicitũ se ostẽdit vt maleficia hoim nõ relinquant ipunita. Scꝺa rõ est.qz in hac act.in fac.plus venit q̃ in ill' Tertia rõ q̃re p ista tenet oib⁹ modis rez restituere: t in ista venit leuissima culpa:sz p illas qñq̃ tenet de dolo t qñq̃ ꝺ culpa.sz in ista act.in fact.nõ venit casus fortuit⁹: vñ si exercitor vel cau.vel sta.rez fortuito casu amiserint nõ tenentur sed habẽt exceptionẽ in factũ.

s If filius. Casus h⁹.§.duob⁹ modis ponit. ꝓmo sic; habebã filiũ vel seruũ q̃ filius vel seru⁹ habebãt naue t eã p se vel p aliã psonã exercebãt:me patiẽte vel volente:teneor quidẽ in solidũ de reb⁹ recept] a filio vel seruo: vel ab eoz ꝓpositj. Scꝺo ponit qñ ego dñs nauis exercebã t ille fili⁹ vel fu⁹ me⁹ aliq̃d me volẽte recepit:teneor quidẽ in solidũ p illis reb⁹ a filio vel seruo meo receptis ¶ Itẽ si seruus. Casus in l̃.§.dupliciter notat.ꝓmo sic:habẽbam stichum seruũ ordinariũ t pãphilũ vicariũ sub eo et or:stich⁹ exercebat nauẽ,ille aũt seruus pãphil⁹ dãnũ dedit in reb⁹ in nauẽ illatis q̃liter teneat:q̃rit t distinq.qz aut ordinari⁹ volũtate mea nauẽ exercet t tũc teneor isolidũ:t nõ liberor eum vicariũ dãdo p noxa:aut sine volũtate t liberabor.t sic ꝺ peculio noxaliter teneor.Scꝺo ponit sic.qz seru⁹ me⁹ exercebat t ipse met dãnũ dedit:distinguevt in supiori casu.nã si volũtate mea exercet:teneor insolidũ.aliter si nõ volũtate mea teneor de peculio. ¶ Hec actio. Actio q̃ dat in exercitorẽ datur ꝑpetuo t in heredes:t ꝺtinet rei p̃secutionẽ. ¶ Nouissime. Res meas tibi dedi vt eas portares: q̃ tibi postea substracte sunt hẽo ego duplex auxiliuz. Primo hẽo ius cõe ꝺ furtipiẽtẽ.i.act.furti. Itẽ hẽo act.in fac.ex l̃ edicto ꝺ te nautã.i.nauẽ exercentẽ:t si ago vna nõ agã alia.qz vna p aliam tollit t repellit excep.vel offi.iudi.t si tu velis ꝺ furẽ agere dabit tibi nau.act.fur.sz si tu nõ sis soluẽdo:vel tu surripuisti t ali⁹ forte subtraxit tibi nõ dabit.nã his duob⁹ casibus actio furti mihi dat,al's tu hẽbis act.fur. ¶ Si nauta. Si vn⁹ nauta res alteri⁹ recipiat si ex alia naui sint ille res:idez si de eadẽ:hz locũ hoc edictũ. ¶ Etiã. In naui tua res meas imisi:t postea alias res imitto:p q̃b⁹ ei mercedẽ non soluo p his reb⁹ imissis:hz locũ l̃ edictũ.q̃uis nõ soluã mercedem.quia videntur illis accedere.

n Nauta. Dictũ est.s.e.idẽ.§.ex edicto.q nau. vel cau. vel sta.etiã de leuissima culpa tenent.qz mali sunt homines vñ vult p̃ eoz malitijs obuiare.

l Icet. Si p rebus meis q̃s exportas dedi mercedẽ siue gratis portas:hz locũ hoc edictũ. ¶ Si seruo. Habebam seruũ q̃ erat sta.vel cau.vel nau. p̃posuisti eũ stabu.vel naui t iste dãnũ mihi dedit:vel furtũ fecit teneberis quidez act.in fact.ex l̃ edicto cõuẽt⁹:tu ego dñs essem in tuo fuitio t act.l.aquil.t furti potero ꝺuenire.t l̃ in prima. Si vero mihi t tibi erat cõis:mihi teneberis noie ipsi⁹: t qꝺ p eo p̃stiteris/ꝓposita actiõe p socio vel cõi diui.a me recuperabis de dãno aũt in illo seruo dato nõ teneris. ¶ In factũ. hoc edictũ diuisum est in duo capita.primũ,ptendit a prin.huius.vsq̃ ad.§.istũ in fcm̃.Scꝺm incipit hic t vsq̃ ad fi.ti.protendit.in primo capite ostendit q dñs obligat act.in fact.q̃ dat ex ꝓtractu institor vel magistror nauis t filiorũfa. In scꝺo cãu ostẽdit q dñi institor t nautar t aliorum q̃ dãnũ dederunt possunt cõuenire act.in fact.q̃ ex maleficio dat,t datur ista act.in duplũ,alia aũt act.dat ei in simplũ. vñ si familia naute dãnũ dedit:tenet nauta in duplũ:q̃ sciens malos hoies in naui hẽbat. ¶ Possimus. Si nauta dãnũ dedit plurib⁹ actionib⁹ tenet.l.furti.l.aquil.t in fac.ex l̃ edicto:sz vna cõtent⁹ dz esse is cui cõpetit.si g̃ egit aduersus exercitorẽ act.in fac.actiõe furti vel.l.aquil.exercitori cedere debet: t potest suo noie exercitor: ꝺuenire nautas ex ꝺductis siue absolut⁹ exercitor fuerit: an postea agere possit ille cui damnũ datũ est act.furti ꝺtra nautã.dicitur q obstabit sibi exceptio.qz nõ est sepi⁹ querendũ de fcõ vni⁹ hois.idẽ est si pri⁹ fuit actũ ꝺtra nautã act.furti.vl' legj aql.t eo absoluto velit agere in factum cõtra exercitorem.

d Ebet. Hucusq̃ locut⁹ fuit de act.q̃ dat contra nautas.nũc tractat de actionib⁹ q̃ dant ex q̃si maleficio: vt statim dixi.si g̃ deduxi res meas in nauim:t naute dederũt mihi dãnũ:cõuenia exercitorẽ:si dãnũ factũ fuerit in naui.al's nõ tenet dñs nauis:si tm̃ denũciauerit vt oẽs res suas custodiant t ipsi cõsenserint:nõ tenebitur exercitor. ¶ Hec actio. Ista actio q̃ dat ex q̃si maleficio dat in duplũ. Itez si

naute dederint inter se dānū nō tenebiť exercitor. ¶ Sed ꝛ si q̄s. Dicit hic q̄ si aliq̄s nauta est ꝛ mercator: qđ pōt esse tenebiť ei exercitor: ꝛ ex eius ētfctō tenebiť exercitor si aliꝭ dānū dedit. ¶ Si seruus. Si habeo nauē ꝛ ois quest⁹ ad me redit: si seru⁹ me⁹ sit ibi: ꝛ nihil opetur: teneor tñ vtili act. ex b̄ edicto ei⁹ noie. ¶ Hac actio. Si q̄s opa maloꝝ hoim vtiť oim essi nautaꝝ factū p̄stare cogitur. explorare eīm debuit cui⁹ fidei ꝛ innocentie essent: q̄ qz nō fecit teneť: si seruuz poterit dare p noxa. qz in suis venia dign⁹ est. ¶ Si plures. Si nauē plures p seipsos exerceāt: p ptib⁹ tenent. ¶ Hec iudicia. Supradicta iudicia honoraria sunt ꝛ ppetua: sed nō dantur in heredes: vñ mortuo huo exercēte dñs nō teneť de peculio. si aūt volūtate dñi seru⁹ exercuit: dñs teneť.

¶ De iudicijs. Rub.

s Jse. Duo mutinē. senserūt in bono. iudicez vt inť eos cognosceret: an p talē sensuz iudex eoꝝ efficiať. qz al's eoꝝ predictus iudex esse non poterat. dicit q̄ sic.

c Consen. Retēto eodē casu ad b̄ iudex eoꝝ cognoscat vt se nō subiectos sciant iurisdi. esse: si nō errēt in iure credētes. sz si mutinēses credāt q̄ iudex bon. possz cognoscē inť eos mutin. nihil agūt. qz iudex nō erit idē: sz errāt in fcō. qz sensisse nō videnť q̄ errāt. idē est si ptās bonoñ. cōpulit hūc mutinē. corā se litigare. qz nullū est iudiciū. idē est si credēt vnū p̄torē esse aliū. ¶ Cōuenire. Sicut dictū est cōsensus facit iudicē. al's nō erit: an autem sol⁹ litigātiū sensus faciat: an necessari⁹ est ꝛ iudicis sensus. ꝛ dr q̄ nō. nec obest si iḡret eos in se sensisse. ¶ Sed si iudex. Dictū est q̄ non est neče q̄ ordinari⁹ sentiat. sz q̄d si delegat⁹ vel in delegato. qz pone iudex fuit delegat⁹ vt infra certū tp̄s cognoscerz: q̄ritur an illud possit progari iudicis ꝛ partiū sensu. ꝛ rñ. q̄ sic nisi a p̄ncipe fuerit p̄hibitum. ¶ Legatis. Si aliq̄ sint legati sic missi romā cā legatiōis h̄nt p̄uilegiū: vt nō cōueniantur rome: dñi sint in legatōe. de his q̄ ꝛceūt aū leg. in his q̄ missi sunt ro. cā iudicij testificādi vel exercēdi cā appel. vel excusandi se a tutela rome nō cōuenienť nisi ꝛcerint ro. sz b̄ fallit in legatꝭ. qz si fuerit q̄da z tpe ro. ꝛ ibi ꝛcerit: ꝛ iterū venerūt ro. qz isti nūq̄ cōuenienť p ꝛcitb⁹ initis in p̄ma legatione. Jtē si legat⁹ eť ro. ꝛcit dñi erat in legatiōe ro. vel al's hz ius reuocādi domū. Si ꝛo in ytalia vel vrbe ꝛcit: domū nō reuocat. vel dic i alio q̄ in legato: vl' si ꝛcit in p̄uincia. sz si in ytalia vel ro. nō. ¶ Jtē si eť. Hic. §. in legatꝭ nō loq̄tur sz in aliꝭ q̄ vadūt ro. cā testificandi vel cā ap. exercende: de q̄bus dr q̄ si nō ꝛcerint in p̄uincia sua sz eť: nō habēt p̄uilegiū rome illoꝝ ꝛctuū: sz illoꝝ q̄ celebrati fuerint in p̄uincia sua ꝛ nō in aliꝭ aduersus quos ipsi egerit ꝛ ēt alios casus oēs. b̄ aūt fallit cū eis fit iniuria: q̄ ro. sunt: ꝛ habēt ius reuocandi domū. vel cū eis sit furtū vel dānū q̄ p talibus factis p̄nt agere: tñ nō ꝓuenire: nec respōdere tenenť aliꝭ q̄ iustā habēt cām. qz si aliter dicerem⁹ vt possint ꝓuenire ia delicta remanerēt ipunita. qz anteq̄ vellēt ibi cōuenire p eo q̄ debēt dimitterēt ne agerēt: ꝛ alia rō. qz sic esset in ptāte eoꝝ q̄ volūt eos cōuenire subijcere eas iurisditioni alteri⁹. ¶ Sz ꝛ si. Si supiores p̄sone agāt ro. poterūt cōuenire: nō tamē si agāt cōueniunť ibi si velint agē de iniuria sibi illata: vt b̄ habuim⁹. §. p̄ri. Hic aūt ponit q̄d iuris sit si dubitet. qz si dubitať an ius hēat reuocādi domū: an nō. ꝛ dicit q̄ iudex roman⁹ ad quē vocati sunt dr cognoscere de b̄: ꝛ si ostat hēre p̄uilegiū vt in p̄uincia suā remittanť: satisdabūt tñ sine fideiusſore de respōdendo in p̄uincia sua. ¶ In oib⁹. Cōueni titiū aliq̄ particulari actōe q̄ infra paucos dies exitura ē iudex dat multas dilationes: si dēat p̄ b̄ progari iudiciū nō sustinebo dānū: qz restituiť mihi actō si finita sit. ¶ His Ordinarij iudices habēt ius indicēdi mulctā: nō aūt alij.

n On videť. Si legat⁹ est p̄ns in citate ro. vñ nō pōt cōuenire: an videať latitare. q̄riť ꝛ dr q̄ nō. ideoq̄ nō puniť. vel pone casum vt. §. de iurisd. om. iudi. l. i. §. fi.

l Js. Dicit q̄ nullū litigiū esse pōt inter p̄rem ꝛ filiuz dñm ꝛ seruū: nisi de castrēsi vel quasi in quibus pōt esse inter patrem ꝛ filium iudicium.

s J q̄s. Vocat⁹ a nō suo iudice: venire dz vt sciať si su⁹ iudex est vel nō. Vel pone sic exēplū: qz titi⁹ fec̄ sem p̄roniū citari: ꝛ ambo erāt de vna citate: sz tū sempr̄oni⁹ citatus de alieno foro erat: qz cleric⁹ erat. vel de diuersis ciuitatib⁹ erāt: nunq̄d sui copiā facere dz ille sēp̄roni⁹. ꝛ rñ. q̄ sic. ꝛ sic videť corrigi. §. e. nō videť. Sol. ibi erat manifestū eū eē de aliena p̄uincia: hic nō. ꝛ sic dz se excusare.

c Ecus. Titius dñ esset in officio ꝛstitut⁹ hēbat ordinariā vel delegatā iurisdi. ꝛ ita morbo supueniēte lumē amisit: nūq̄d postea suo fungi poterit offō vt poterat a p̄ncipio ꝛ dicit q̄ sic. Sz videť q̄ nō. vt. §. de postul. l. i. §. casuz. q̄ vī Jria: sz nō est. qz ibi a p̄ncipio erat cecus: hic postea.

s J q̄s. Cū ego ꝛ titi⁹ essem⁹ de vno foro: ꝛ sic incepi eū cōuenire: ꝛ litē cū eo ꝛtestat⁹ sum: lite pēdēte cepit esse alteri⁹ fori. qz fact⁹ est alteri⁹ ciuitat⁹ ciuis vel cleric⁹: an mihi teneať rñdere sub eodē iudice sub quo suz cū eo lit. cō. an ei⁹ foꝝ seq̄ debeā. ꝛ dicit q̄ vbi lis ꝛtestata fuit dz cognosci de cā. sz ꝛ videbať. qz actoꝝ seq̄ dz foꝝ rei. vt. C. vbi in rē

s J q̄s. Si aliq̄s dñ essz in p̄uincia accepit mutuam pecuniā. s. a me: ꝛ sic ante legatōez. ꝛ cū essz ro. cā legatiōis ꝛstituit tpe lega. se solutuz rome illud debi tū q̄ ꝛ in p̄uincia accepit. dicit hic q̄ nō pōt ꝓueniri ro. acti. /act. l. fi.

i Nsule. Qui est de insula ytalie dz /de ꝛstituta. rñdere in ytalia. qz insule ytalie p̄s ytalie sunt.

d Estitisse. Jlle videť desistere q̄ cām dimittit: nō qui differt. postea distinguit: incepit q̄s agē ciuiliť vl' criminaliter calūnioso aio. primo puniť criminaliť extra ordinē si criminaliter agit: si ciuiliter in expensis.

s J a me. Litē cū titio ꝛtestat⁹ sum ꝛ quē agebā: vel ipse mecū ꝛtestat⁹ est. ꝛ ita eū postea arrogaui: an instātia litis inť nos solui dēat vt discedam⁹ a lite an nō. q̄riť ꝛ dič q̄ sic. cū ab initio anteq̄ lis essz inter nos: si ego eū arrogassem nō potuissem cū eo litem contestari.

c Cm p̄tor. Titi⁹ ꝛ sei⁹ inť se cām hēbāt: p̄tor delegauit eis tres iudices: ꝛ postea vni p̄hibuit ne inť eos iudicaret: an alij duo iudicare p̄nt. q̄riť ꝛ dr q̄ sic. qz alijs duob⁹ videtur cōmisisse. ¶ Judicez. Hic dicit q̄ possit dare iudices q̄ oia plene p̄sequiť. ¶ Nō aūt. Hic dič q̄ p̄nt esse iudices vel nō. q̄ plana sunt. ¶ Qui p̄nt. Hic dicit q̄ nulla dñia ē inť eos q̄ p̄nt esse iudices an sint sui iur⁹ vl' alieni. f. p̄ris ꝛ nō dñi. qz non possunt esse iudices. vt. §. p̄ri. ¶ In trib⁹. duo erāt habētes tres actiōes famī. herc. qz forte erāt cohēredes vel cōi. di. qz hēbant rē cōem forte eis legatā: vel fini. reg. q̄ dať vicinis ad fines diuidēdas. ꝛ sic ambo erāt rei p parte ꝛ p pte actores: si ābo litigant corā iudice ordinario vel delegato nō est vis. q̄ritur q̄s eoꝝ sit actor. ꝛ dicit forte actorez q̄ aliū p̄ius ad iudiciū euocauit vel quē eoꝝ sors decernet.

f Jlius ꝛc. Tria dicit. primo duo /ꝛ fač. j. e. q̄ p̄i. ꝛc. erant q̄ corā filiofa. iudice litigabāt. ꝛ sic ille filiusſa. p iprudentiā iudicauit: siue tulit sniam iniquā. qz eū quē cōdēnare debebat absoluit: vel eū quē absoluere dēbat ꝓdēnauit. q̄riť in q̄taz q̄titatē dēat cōdēnari. ꝛ dicit q̄ in tñ q̄ntū est in peculio: si hoc dolo malo fecit: si gra vni⁹ partꝭ vel meditata malitia vel inimicitia cū hēat vnā partē odio: nūq̄d insolidū ad verā extimationez erit ꝓdēnand⁹ filiusſa. ꝛ rñ. q̄ sic. Tertio q̄riť an h̄ actio in heredē iudicꝭ q̄ litē suā fecit sit danda. ꝛ rñ. q̄ sic. fm iuli. q̄ male dixit. qz in heredē iudicꝭ nō

i Elian⁹. Duo litigabāt corā iudice /datur actio. ꝛ vn⁹ eoꝝ iudicē corā quo litigabāt instituit heredē in totū vel in partē: an ille poterit cognoscere: vel ali⁹ assumi dēat. queritur ꝛ dicit q̄ necesse est alium assumi. qz ꝛc.

s J longi⁹. Duo erant q̄ inť se litigabāt: quib⁹ iudex delegat⁹ fuit: vt ad certū tp̄s: puta ad annū cognosceret: ꝛ cū essent ifra finē aliq̄ cā ipedit⁹ est ita vt nō posset iudicare ifra tp̄s ad q̄ fuit delegat⁹. ꝛ sic supesse nō poterat. dič q̄ iudex iste mutať ꝛ ali⁹ i locū ei⁹ substituiť. ¶ Si filiꝰ. Pone filiusſa erat in absentia ꝓstitut⁹ cā legatiōis vel studioꝝ rome: vel alibi: ꝛ sic ibi exist̄s dānū vel iniuriā: vel furtū passus est. q̄ritur an filius ꝓssit agere vel patrez expectare

debeat: cū illa actio pñi acq̃ratur. ꝛ dicit q̃ põt: nec est pñ exꝑectand⁹: cū mlta accidere pñt q̃ pñ nõ possz agere. ꝛ sic delicta manerēt ipunita. Scõo q̃ritur si filiusfa. existens in absentia aliq̃d credidit vel deponit: vl mãdauit alicui: an danda sit inde filio actio: vel pñ exꝑectãd⁹ sit. ꝛ dicit q̃ actio est danda filio: nec pñ exꝑectar. Tertio queriť q̃d si est pñ puincialis filiꝰ sit senator. ro. ꝛ ei aliq̃d p̃dictoꝝ fiat: an filiꝰ agere possit aut pñem dẽat exꝑectare. q̃ritur ꝛ dicit q̃ agere põt.

b Eres. Cõtraxi cū titio rome: ꝛ decessit seio instituto herede: vbi iste hẽs cõueniend⁹ sit. q̃riť ꝛ rñ. q̃ vbi defunctꝰ potuit. ꝛ si rome: nec poterit iste heres se tueri aliquo puilegio exuaganti. ¶ Si q̃s. Vbi q̃s alicui⁹ tutelã gessit: vel aliq̃d aliud gessit: vñ oritur obligatio ꝺueniend⁹ est. q̃uis ibi nõ hẽat domiciliũ: ꝛ si nolit rñdere fiet missio in bona sua. Item mercator ibi cõueniend⁹ est vbi mercimoniũ suũ exercuit nisi aliud actũ fuerit. sed no. mercator aliq̃s volens ire ad nũdinas alicubi hospiteť ꝛ ibi ꝺhat: nũq̃d est ibi ꝺueniẽd⁹. ꝛ dicit q̃ nõ. ꝛ id dicẽ qꝺ dictũ est. ſ. in §. ac si q̃s. q̃ vbi aliq̃s ꝺdurit ꝛ mercimoniũ exercuit: ꝛ ibi ꝺueniet si ẽ ad uena: ꝛ statim ide recessur⁹: ꝛ tũc nõ cõueniet ibi. ¶ Ꝑpud. Titi⁹ puincialis hẽbat seruũ rome ꝺstitutũ vt emeret ꝛ vẽderet: nũq̃d ꝺis titi⁹ ro. cõueniẽd⁹ est ꝑ ꝺctu habito cū ꝺuo. et dicit q̃ sic. ¶ Illud. Dũ erã in puincia stipulat⁹ est a me titius vt ꝛ. sibi soluerẽ rome: in puincia potero cõueniri: si ibi habeã domiciliũ ꝛ rome etiã conueniri potero.

o Onẽ. Facit iurisco. regulã cõem de q̃cũq; cã quis debeat siue ex ꝺctu siue ex pacto: ꝺtraxisse videť: vnꝺ conuenitur ibi vbi obligatus est.

s Ideb itori. Cõuenire volebã debitorẽ meũ i. ꝛ. ꝛ sic ei libellũ porrigere ꝛ ei edere actionẽ volebã. ꝛ ipse ꝺfessus fuit mihi debere qꝺ petebã: ꝛ cū pecuniã ꝑ manib⁹ nõ hẽret petebat dilationẽ dari: an sit audiẽd⁹ vel ꝺdẽnand⁹ vt solvat. q̃riť ꝛ rñ. q̃ audiẽd⁹ est: vt ei deť modica dilatio: siẽ dare tur cuidã ꝺdẽnato cū cõfessus ꝑ ꝺdẽnato habẽd⁹ sit. Quere forte aliq̃s nõne illa modica dilatio damnũ creditori de

alienas.

o Eo. Aliq̃s dũ erat legat⁹ talis ante istitut⁹ erat rome: durãte le. adiuit here. nũq̃d poterit cõueniri durãte le. ꝛ dicit q̃ nõ. satisdabit tñ de leg. ꝑstan. vel si satis non det: fiet missio in pos. rer here. Idẽ est si eis legatis fuerit restitu. he. ps cũ cre. qꝛ nõ cõueniť. si vero erat istitut⁹ ꝛ rogatus alij restituere: ꝛ restituit: de cetero nõ ꝺueniť sed fideicõmissari⁹. nec ille poterit ex psona legati se defendere q̃ min⁹ rñdere cõpellanť. ¶ Ex quib⁹. Planũ est. Dicit esse q̃ cum dictũ est de his q̃ absentes sunt aliq̃ de cã ex q̃ habẽt ius re. do. q̃ nõ pñt cõueniri nisi ex cõtractu ibi habito. vñ si deferatur eis iusiurã. nõ tenenť suscipere. ¶ Ediũ. Titi⁹ ibi vbi est absens aliq̃ de cã ex q̃ hẽat ius re. do. ibi vel in puincia sua domos possidebat: nũq̃d teneť satisdare de dã. infec. et dicit q̃ sic. ꝛ si nolit satisdare missio fiet in domos. ¶ Sed ꝛ si. Tenebať mihi titius aliq̃ actiõe q̃ tpe finiebať: ꝛ sic est rome vel alias ex tali cã ex q̃ habz ius re. do. ꝛ sic eo existẽte in legatione finiebať dies illi⁹ actiõis: an sit cogend⁹ q̃ litẽ se cũ ꝺtesteť. ꝛ rñ. q̃ sic. ¶ Si pñ. Titi⁹ decessit relicto vno filio ꝛ vxore sua grauida: filius vult debitores pñs ꝑ dimidia ꝑte cõuenire. q̃riť an possit. ꝛ dicit q̃ nõ. q̃uis vnus tñ nasci possit: vel nascať postea: qꝛ poterũt plures nasci: q̃uis p rem na. i. p di. sapiam certũ esset vnũ nasci: sed magis inspicere debemus nr̃am ig̃rantiã q̃ diuinã sciam. ꝛ sic dicim⁹ q̃ ipse quartã partẽ petere potest.

v Bi. Si lis est apud aliquẽ iudicẽ: apud eũdẽ ꝺterminari dz. ꝛ facit ad istã po. ſ. de iur. o. iu. cū quedã. vl aliter dicťam. vbi. i. apud quẽ locũ lis ꝺte. est: ibi. i in illo loco terminari dz. ꝛ facit ad hoc in aut. de sanc. epis. §. si q̃s aũt ꝛc.

q Si prior. Debeo tibi rẽ aliquaz: tu mihi aliã. tu me cõueniśti: ego te postea: prius cognoscek de cã tua q̃ de mea. vel dic aliter exẽplũ. qꝛ scriptor mihi prꝰ suas opas locauit ꝛ postea titio: cui prꝰ dẽbat. ꝛ rñ. dicit q̃ mihi q̃ prꝰ

v Bi. Coꝛã iudice or. meo ꝺueni appellaui. i. ꝺri. titiũ alterꝰ iurisdi. ꝛ sic sum cū eo litẽ ꝺte. cū ipso spõte iudiciũ suscipiẽte. hoc fcõ volebat vti puilegio suo dicẽdo se foꝛe de alia iurisdi. vel se hẽre ius re. do. dꝛ q̃ nõ ꝑt. qꝛ vbi ceptũ est ibi finẽ accipe dz. ꝛ dic ceptũ ꝑ solã vocat. et si res nõ est itegra: ꝑ solã voc. ꝛ de hoc plene notatũ. ſ. de iurisdi. om. iu. l. ꝛ qꝛ. ꝛ. ſ. e. si quis postea.

s Ipetitoꝛ. Titius cepit agere aduersus meuiũ: ꝛ lit. ꝺtest. fuit. ꝛ sic lite pẽdẽte decessit relictꝰ plurib⁹ hẽ. puta me titio ꝛ seio: egi ego solꝰ ꝑsecutꝰ sum litẽ alijs inuitis nõ ꝑiudico eis. vel dic q̃ ille titi⁹ decessit ꝛ lit. nõ fuit cõtest. sz ego litẽ inchoaui: ꝛ idem est.

s Iuder. Casum primo ponas: ꝛ sic aliq̃s fuit delegatus ad aliquã cãm: ꝛ dictũ fuit ei vt istã cãm finiret infra biẽniũ: ꝛ decessit iste delegat⁹ ꝛ ali⁹ in ei⁹ locũ substitut⁹: dz habere tantã ptãtem q̃ta data fuit primo delegato. i. biennũ dabiť isti subrogato. hoc est verũ si nõ fiat ꝺ. l. illã ꝑperandã. ꝛ fm b̃ dicit tanta ꝛc. nõ plus. i. q̃ta ꝺstituta fuerit in ꝑsona primi. vel dic scꝺo hũc casuz: q̃ iste delegat⁹ decessit ꝛ restabãt ei sex mẽses: certe subrogat⁹ loco ei⁹ hẽbit istos sex menses. ꝛ fm b̃ dicit tanta ꝛc. scz q̃ta restabãt primo delegato. ꝛ ad hũc casuz circa gl. ac. q̃ hic est: ꝛ finẽ sic cõtinuabis fm hũc casum. bñ dico q̃ si nõ exꝑfecit ipsa q̃ ei restabãt. nã si exꝑfecit nõ poterit dare illi delegato tps vltra triẽniũ. ꝛ hoc dicit ita tamen.

n On videť. Pone casum in scolari q̃ ex ꝺstitu. fride rici hẽt tres iudices. ſ. eꝑm: mgr̃m ꝛ ptãtem: ꝛ si vocet coꝛã ptãte ab aliq̃ bonoñ. ꝛ ei libell⁹ porrigat: ꝛ ipse recepit: nõ ꝑpter b̃ videbiť ꝺsentire nec coꝛã ptãte litigare. vel suppone casus ecõtra: q̃ scolaris q̃ hz tres iudices vocauit aliquẽ in ius coꝛã iudice ptãtis ꝛ sacꝫ accepit de iudicato soluẽdo. ꝛ cũ eo postea aget petẽs dari sibi libellũ ꝺuentionalẽ: vtꝛ videť in iudicẽ ꝺuenire. ꝛ dicit q̃ nõ. q̃n bñ possit postea vti

s Is. Titiũ rome cõueni: ꝛ litẽ cũ suo puilegio. eo ꝺtesta. sum: decessit lit. ꝺte. vel lite pẽdẽte ꝛ ei hẽs extitit. quidã alibi habẽs domicilium: puta vltra mare: an ibi se defendere dz vbi. ſ. domicilii hz: an vbi iudiciũ ceptuz est

idest rome, ꝛ dicit ꝙ vbi acceptū est .i. rome.

n On. Fideiusso: pōt accipi ꝓ debito futuro: puta fide iubes ꝓ eo qđ mihi debitur⁹ est: sed iudiciū de futuris nō est. Itē iudiciū nō pōt cōtrahi sub cōditione.

i Interdū. Iudex inf aliq̄s ꝯgnoscebat: ꝛ cū vellz sniaz ferre vn⁹ litigato: petijt sibi dilatōez dari an dēat: ꝛ dꝛ ꝙ sic cā cognita: ꝛ si cā iusta fuit vt in lra dꝛ qđ sit iusta causa.

ſ Enator. Titi⁹ cū essz ꝓincial' ꝛ in ꝓuicia domiciliū hē ret ꝛ ro. senato: ꝯstitut⁹ fozet: ibi .s. rome. vel alꝭ puta bonoñ. gessit negotia mea. dicit ꝙ ꝓpt malā admi. pōt cōuenire bonoñ. ꝛ etiam rome si ibi gessit.

ſ Idevi. An in eodē libello possit agi peti. ꝛ pos. q̄rit ꝛ dr ꝙ nō. hz primo pos. ꝛ deinde peti. ꝛ dicit exēplū in iterdicto vñ vi. qđ est recupande poss. dicebat eñ aliq̄s se vi deiectū de pos. vñ etiā itētabat iterdictū vñ vi. Itē dicit rē suā eē: vnde vult revendicare. dꝛ ꝙ prius agendū est pos. ꝙ petitorio.

q Quod legaſ. Si legasti mihi aliq̄d in spē: puta legasti mihi equū vel stichū si pdi. petā heres tu⁹ debz ibi solvere vbi est: nisi alibi transferaſ dolo heredis. qꝛ tunc dare dz eā vbi petiſ. Si vero leges mihi aliq̄d in pōdere vel mēsura: puta. x. corbes fru. vel vini: tūc solui dz ibi vbi est maior pars here. alꝭ vbi hēs hz domiciliū: qꝛ alibi peti nō pōt. hᵒ ꝛa sunt si actōe ex testō agiſ. si añt p act. i rē: tūc ibi petet vbi ē maior ps here. vel vbi heres do. hz ꝛ etiā vbi res est siue sit mobilis siue imobilis: tūc agat legatari⁹ ad exhibendū: ꝛ extūc vendicat eaz legatarius ab herede.

c Cum fu. Titi⁹ fuit delegat⁹: ꝛ cū nō eet sufficiēs ali⁹ iudex furiosus adiect⁹ fuit. ꝛ sic q̄escēte furore tulit sniaz. q̄rit an qđ ꝓnūciauit ratū habēdū sit. ꝛ dꝛ ꝙ sic. videbaſ ꝙ nō. cū ipse fozet dat⁹ eo tpe quo nullū ꝯsensum hēret. sed illud nō ob. cū ei⁹ p̄sentia nō sit necia. qꝛ ꝛ dari pōt. ꝛ sic qđ ꝓnūciauit ratū habendū ē. ¶ Qui legatōis. Si aliq̄s dū esset rome in legatione fideiussit: ꝛ eo existēte in legatiōe cepit cōueniri ex ea fideiussione. queritur an possit. ꝛ rn. ꝙ sic pōt.

n On. Multa pōt iudex facere q̄ nō cogiſ facere. qꝛ ꝓ missuz est iudici absentē ꝯdēnare: nō tn cogiſ. vel dic vt in gl. acc. ¶ Iudex. Si iudex q̄ inf aliquos cognoscit eū in sortem ꝯdēnauit ꝛ dolo fecit q̄ min⁹ in expenſ ꝯdēnaret: taꝫ iudex le

i Noibus. Titius mihi aliq̄d sub ꝯditio ge ꝯfēdit. ne debebat vel mihi legatuz ex certo tempore debebat nūq̄d possum eū cogere vt caueat de dando mihi tpe vel ꝯditione adueniente. ꝛ dꝛ ꝙ possum. ꝛ dz cautio interponi: q̄uis nō possuz eū cogē vt caueat mihi de dando vel ad solutionē faciendam.

s Ix vxor. Titius rome esset ꝛ cā legationis suā vxorem ducit: ꝛ sic eo existēte in le. factū est diuortiū inf eos: nūquid si marit⁹ ꝙueniaſ ibi ab vxore dēat ibi se defendere. ꝛ dic ꝙ sic. vel pone casum qñ rome accepit vxorem.

c Cum. Titi⁹ mihi domū capue ꝓmisit facere certo tpe: puta hinc ad annū: ꝛ tps trāsiuit domo nōdū facta: possuz eū cōuenire vbi ꝓmisit facere eā: vel ibi vbi hz domiciliū. ꝛ b̄ est qđ dicit quocūq̄ loco ydoneo tn: pl⁹ dic ꝙ vbiq̄ pōt ad inter

n On idcirco. Plures erāt tuto. pupilli: q esse agē. daz ytalic⁹: q̄daz ꝓincial': si pupill⁹ velit oēs cōuenire ꝛ aliq̄s absit: aliq̄s sit pñs: nō ipedit iudiciū quo min⁹ cognoscat iudex: imo pcedi pōt. vl dic aliter ꝙ ꝛ tutorē mino: finita tutela ꝓ mala admi. agere cepit ꝛ litē otes. est: puta erāt tres: ꝛ sic duo se absentauerunt. poterit quidē iudex ꝓcedere.

c Cum postea. Seruus me⁹ cepit experiri ꝛ debitorē vl ꝓ ꝓcur. egit vt liber: nūq̄d est absoluēdus debito: si apparuit postea seru⁹. ꝛ dicit ꝙ absoluēd⁹ est ab obſuatiōe iudicij: nō min⁹ potero ego dñs agē postea aduersus ꝛ debitorē meū

s Argentariū. Aliq̄s mutinē bonoñ. argenta. vl tutelā egit ꝛ cū quibusdā ille ar. ꝛ rit q̄re q̄ritur vbi cōueniēd⁹ sit. ꝛ dꝛ ꝙ vbi administrauit. i. bonoñ. nec daſ dilatio nisi ex iusta cā. ꝛ videbaſ ꝙ nō. nā actor sequi dz forū rei. ¶ Nomie. Quidē ꝓincialis accepit quādaz vxorē romanā: ꝛ sic filiam cōem habuerūt: q̄ mulier. i. mater puelle ro. mutuā pecuniā accepit. ꝛ sic ambo parētes decesserūt filia here inſtituta: cui pater dedit tutores, ꝛ sic tutores cōdēnati sunt in ꝓuincia rō ne domicilij: ea facta adulta ꝛ habēte curatores: cū essent rome creditores volebant eos cōuenire: q̄ritur an rome possint cōueniri: an in ꝓuincia fiat vt executio. ꝛ dicitur ꝙ rome.

i Elder. Si iudex sane mentis sit: cū daſ: postea efficiaſ furiosus remanet iudex. qꝛ ꝛc. sed si furor eū nō ꝓmitterz iudicare: remouend⁹ esset: ꝛ alius iudex delegari.

p Ars. Titius cū esset in mgratu posit⁹ volebat ꝙueniri ab aliquo vel aliquē cōuenire: an possit: queriſ ꝛ dicitur ꝙ nō. durāte mgratu. sed eo finito pōt cōuenire ꝛ ꝙueniri

v Inde. Titius bonoñ. vendidit equū quendam meuio mutinē. ꝛ sic cepit quidā experiri rei ven. ꝯ meuiū noīe illius equi. ꝛ sic meui⁹ emptor titio venditori denūciauit vt eum defēdet. q̄riſ vbi defendere teneaſ: an mutin. vel bonoñ. ꝛ dic ꝙ mutine. ¶ Judices. Duob⁹ quidā a p̄side delegat⁹ fuit vt inter eos cognosceret. et sic litē cozā eo otestati fuerūt: lit. pen. p̄ses q̄ eū delegauit decessit: ꝛ alius p̄ses in locū eius est ostitutus. i. substitut⁹: q̄riſ an ipse scōs p̄ses possit iudicē illū delegatū cogere inter partes ꝓnūciare. ꝛ dicit ꝙ potest.

s Ifidei. Titius fecit testm: ꝛ in eo scripsit meuiū hēdez ꝛ sempronio aliq̄d legauit: puta in genere: sempronius vbi est maior ps here. vel alibi ꝙ vbi heres hēat domicilium legatuz vel fideicō. petit. nūq̄d ibi cōueniēd⁹ est heres. ꝛ rn. ꝙ nō. nisi p̄dictis locis. i. vbi cōueniet heres: ꝛ ibi petet fideicō. vbi est mino: ps here. ꝛ vbi hz domicilium. hec vera sunt nisi testator iussent dari vbi petiſ. nā tunc cōueniſ ibi heres: licz nō hēat maiorē partē here. ꝛ lz nō hēat ibi domicilium. ¶ Tractatum. Titius meuiuz heredē instituit ꝛ sempronio legatuz reliquit: nullo loco designato a testatore i quo deberet solui fideicō. q̄ titius defunct⁹ duob⁹ locis suū ꝓmū hēbat: rome maior pars ꝓmonij erat. sz rome tenebaſ p̄dict⁹ testator. i. titi⁹ ꝛ cū heres cōueniret a fideicō. vel legatario rome vbi erat maior ps ꝓmonij: ꝛ hēs excipiebat dicēs nō eē ibi maiorē partē her. deducto ere alieno. ad qđ rñdet ꝙ nō est audiend⁹ hēs cū es alienū vtrūq̄ ꝓmoniū tam capuanū ꝙ romanū cōpre hendat. sed ponam⁹ ꝙ illud ꝓmoniū qđ erat rome vbi ꝙueniebaſ maius erat illo qđ erat capue: sed romanū tn erat ḡuatn. qꝛ ex eo tributa p̄stabanſ: vel alimēta ꝛ tributis vel alias deductis min⁹ erat ꝙ capuanū: nunq̄d hic hz locū excep. ꝛ rn. ꝙ sic. sed an ibi tn vbi maior pars hēditatis est hēs cōuenitatur: an ꝛ vbi domicilium hz. ꝛ dicit ꝙ nō solū ibi vbi maior pars hēditat⁹ est ꝙuenitur hēs: sed etiam ibi vbi domicilium habz

q Clamuis. Si hēs cepit soluere vbi domicilium hz: nec maior pars her. est: ꝛ ipse postea penitcat: an audiēd⁹ sit. et dicitur ꝙ nō. q̄uis alibi domicilium habeat.

s Ed ꝛ si. Heredes ꝓsenserūt cū legatarijs vt alibi ipse hēs soluat ꝙ vbi do. vel maior ps her. nō erat: ꝛ postea penitreat. dicit hic ꝙ iste hēs nō est audiend⁹ postea. Ultimo dicit ꝙ si hēs suscipiat sponte aucte fideicō. p̄stādi ꝛ alibi suscipiat ꝙ vbi do. vel maior ps her. nō erat: et passus est secū litē otestari q̄busdā exceptionib⁹ vsus in vtilib⁹. et obmisso qđ alibi erat maior ps her. ꝛ post lit. otes. vult opponere et ante lataz sniam: an possit. queriſ et dꝛ ꝙ nō. cū talis excep. sit dilatoria

s Ilibertus. Titi⁹ cū essz rome fecit testm hēdē meuiuz instituit et eū rogauit vt emeret. x. tesseras frumētarias et eas liberti testator⁹ daret: eo defuncto hēdē ceperūt liberti rome cōuenire: hēs excipiebat nō debere ibi cōueniri: qꝛ alibi erat maior ps her. an sit audiēd⁹. q̄riſ ꝛ dꝛ ꝙ non. qꝛ videt testatorē voluisse liberti suis ro. fieri solutōez. cū dicit tesseras frumētarias cū alibi nō reperiant ex tali gñe cōpatōnis. vnd hēs rome ꝙueniri pōt. vel scō pōt itelligi iste .§. ꝙ legauerat suis liberti in alimenta sūma frumēti et id verius est. ¶ Sed si. Titi⁹ q̄busdaz clarissimis viris romanis duo pondera auri legauit: cū et alibi sit maior ps her. an possint hēdē ro. cōuenire, dꝛ ꝙ sic. qꝛ videt testatorē voluisse ibi fore p̄standū: si tātuz est p̄monij rome qđ sufficiat legato.

s Ea res. Et dictū est. s. qđ aliq̄d relictū fuit in genere qđ ibi est p̄standū vbi maior ps here. est. sz q̄d si in spe legatū ꝯsistat cū sit res mobilis: vel se mouēs. vt equ⁹: bos et filia. sive imobilia: vt fund⁹: dom⁹ et silua. et ibi petaſ vbi est: et heredes dicāt alibi fore maiorē ptē here. an audiēd⁹ sit. et dꝛ ꝙ nō

Sed pone ꝙ nō petit legatari⁹ vel fideicōmissari⁹ rē legata3 in spē ibi vbi est: ſ3 vt p̄ſtet ei satisdatio de ea restituēda adue niēte termino a testatore statuto: et alibi dicat hēs fore maio rē ptē here. an audiēd⁹ sit hēs. et rñ. ꝙ nō. ſ3 si nō satisdederit mittend⁹ erit in pos. illi⁹ rei legatari⁹: si ibi sit. vl̄ mittet in pos. bonor ei⁹. sic g̃ ex istis. ll. collige. vi. locis agi vbi est hers. Jtē vbi heres h3 do. Jtē vbi hēs cepit soluere. Jtē si ꝓsensit hēs vt possit alibi cōueniri. Jtē si suscepit act. her. Jtē vbi est x̄vi

simile testatorē voluisse.

v Jr. Hic ponit regl̄am gñalem. qz seru⁹ dñm vel aliu3 nō pōt cōuenire nisi in octo casib⁹ in q̄bus agit ꝺ dños.

p Er minorē. Dic ꝓput maior cā minori p̄refertur. ſ3 pone exemplum vt in apparatu accur.

e Dictū. Citari feci titiū coram ptāte bonoñ. z ptās p⁹ ea decessit fcā vna citatiōe. dr hic ꝙ si successor dedit alia edicta citatoria ꝙ illud edictū p̄decessoris sui cōnumerab̄ int̄ edicta successoris: z etiā substitut⁹ pōt aliā dare citationē.

l Jcet. Titi⁹ noīe meo egit ꝺ seiū: z lit. ꝓtes. est: si ver⁹ est ꝓcurator: vz iudiciū. qz p eū verū ꝓcuratorē pōt res in iudiciū deduci: si falsus fuit q̄ dicebat se esse verū ꝓcur. nō erit tūc qꝺ fecit ratū habēdū. sed si ratū habuero valet qꝺ fecit.

i Eldiciū. Ptās bonoñ. delegauit quēdā iter titiū z me uiū: postea lit. cōte. ꝓhibuit ne iudicaret: finīt iudicium scꝺo nō solū si ipse q̄ eū delegauit ꝓhibuit sed iter iudiciū: ſ3 et si ali⁹ maior eo ꝓhibuit vt p̄ses. dic ꝙ nō solū p̄dictis modis finīt iudiciū. ſ3 si ceperit eiusdē iperiū esse: vt q̄ eū delegauit fi

J loc⁹. Si iudex delegat⁹ est int̄ ptes nitur iudiciū. ad cog̃scēdū: z loc⁹ nō fuit appositꝰ in quo dēat iudicare. dicīt ꝙ ibi iudicabit vbi solitū est. i. iudicabit in curia cōis

m Mortuo. Si iudex q̄ cognoscit inter ptes testes z ꝓfessiones recepat: z anteq̄ sniam ferat decedat z ali⁹ subrogat⁹ est: an subrogat⁹ iudicare dēat ex actis q̄ cora mortuo fuerūt ꝓducta. z dicitur ꝙ sic.

s Olem⁹. Duas ponit regl̄as. vna verā z aliā falsam. prima est ꝙ ea veniūt in iudiciū de quib⁹ exp̄sse actū est qꝺ veniāt. sed h̄ est falsa: z assignat ilra rōnem. scꝺa est ꝙ oia veniūt q̄ p̄nt cōp̄hendi in libello. i. sub petitōe libelli cōp̄hēsa

l Atrūculator. Si aliq̄s iudex nisi agat ne veniāt. est q̄ cognoscit tm̄ super latrocinijs: an in pecuniaria cā possit cognoscere. z respondetur ꝙ non.

i Nter. Ad h̄ vt lis finiri possit: tres eligūt p̄sone act o ris z rei: vt hic. z postea iudicis.

r Ecte. Si stet q̄s in iudicio p se vl̄ p aliū: videt recte defendi. ſ3 si p ꝓcur. satisdet iudic. sol. z snia lata nō faciat iudi. nō videtur recte defendi dñs.

n On. Si apud te rē meā depositui nec restituis eā: z iudex velit te cōdēnare: nō ꝺcipit in snia quāta mea interest: ſ3 q̄ti in litē iurauero: qꝺ verū est etiā si p̄do depositui. ¶ Si quis. trib⁹ modis ponit casus. primo si aliq̄s clericū cōueniat: puta titi⁹ sub iudice scl̄ari z ibi ei cleric⁹ caueat iudi. sol. z ipe titi⁹ cōueniat eū sub iudice suo: puta sub epo: an ꝺ cl̄icū ꝺmittit stip. iudi. sol. z rñ. ꝙ nō. Scꝺo pōe agebā vna act. ꝺ titiū: puta ypothe. mihi cauit iudi. sol. z postea sub eodē iudice mutaui actōz vtrū cōmittat stipl̄o in illa act. rñ. ꝙ nō. Tertio mō ponit casus: egi vna act. ad vnā rē: z postea ago ad aliā nō cōmittit stipulatio. z facit ad istos duos vltimos casus. j. iudi. sol. l. cū q̄

e Xigere. Bonoñ. titi⁹ maritauit filiā suā cui rebat. dā mutiñ. mortuo viro: q̄rit an bonoñ. vbi fem̄ fuit ist̄m z ꝺctū etiā mr̄imoniū: an mutine possit dos exigi. z rñ. ꝙ muti

s J q̄s. Dicīt in. l. ista ꝙ circa iudi ne exigi dos dēt. cia iterp̄tatio fit p ꝓferentem si obscure loquatur.

q Eli. Seruus submistrauit cuidā pecuniā vt eū emeret z manumitteret: emit ſ3 nō manumisit. lex facit eū liberū. i. p̄cipit eū liberandū. qz si empto⁹ pñs fuit z seruus ꝓbauerit fiet liber: z si latitet erūt seruāda q̄ cōstitutionib⁹ cauent̄ h̄ casu. z hoc est qꝺ latitāte hēde seru⁹ eripiat in libertatem. z ita etiā latitante emptore.

a Dperēpto. Supra dictū est de his q̄ fiunt circa iudicia qualit̄ p̄ueniat ad snīam: nūc de citationib⁹ itendit tractare. Si g̃ iudex dr ꝓnūciare z reus est absens: citabit eū bis p interualla. x. dier⁹: postea tertio citabit eū: q̄ tertia citatōe emissa ipetrabit terminū perēptoriū. h̄ in prima. Jn fine dicit vnꝺ dicat̄ pemptoriū ex eo qꝺ p̄mit ꝓcrastinationē rei. Jtē in per emptorio ꝺz iudex cōminari se ꝓnuncia. abūte reo. sed an iudex possit dimittere numerū edictor⁹ z mittere primū pempto. vel scꝺz stati. z rñ. ꝙ sic. p q̄litate p̄sonar tpis z cāe. z h̄ in tertia. ſ3 nūq̄d p̄mū pemptoriū poterit iudex facē. z rñ. ꝙ sic. siue venit siue nō ꝓnūciabit: nō ꝑm p̄item: ſ3 etiā ꝑm absentē si bona cām habuerit. h̄ in q̄rta. Sz q̄d si reus fuerit p̄ns: actor nō absens celabunt̄ citatiōes: z pinde erit ac si facte nō fuissent. nō aūt ꝓnūciabit. h̄ vera sed citatiōib⁹ circūductꝭ an actor remaneat sua act. salua. z rñ. ꝙ sic. h̄ in scꝺa. sed q̄d si reus cōdēnetur z appellet: an sit audiend⁹. z distingue: aut erat absens p ꝓtumaciā: aut nō. p̄ cāu nō audīt appellās. scꝺo sic. h̄ in. vi.

d Eq̄. Si iudex in cā mea z tua delegat⁹ sit: si nihil supsit nisi snie ꝓlatio: an sit cōpellēd⁹ ꝓnunciare si nolit. z ꝺr ꝙ sic. ¶ Juder. Delegat⁹ mihi z tibi erat iudex ꝙ vsq̄ ad cētū debuit iudicari: an possit ꝓgari eius iurisditio vt possit cognoscere vsq̄ ad. cc. dicitur ꝙ sic. si hoc inter nos cōuenit.

c Clm. Habebā debitorē meū q̄ erat abs̄s: z mortu⁹ titius obtulit se defensioni illi⁹ z ꝺēnat⁹ soluit z approbauit iudiciū: an iste titi⁹ possit repetere: z an illud fuerit iudiciū. Jtē an heredi ꝓtingat liberatio. z rñ. ꝙ nullū fuit iudiciu3 nec hers liberat̄ nec titi⁹ repetere pōt. ſ3 ꝺ equitate hēbit act. neg. ge. cū z ille heres si cōueniat̄ hēat doli mali exceptionem

s J ptor. Tenebat̄ mihi titi⁹ in. x. vocaui eū ad ius omnibus pactis: ita ꝙ nō restat nisi snie. platō absentauit se titius: iudex citauit eū p interualla. x. dierū z misso pemptorio nec eo titio veniēte iudex eū ꝺēnauit: an is iudex q̄ ꝺz sniam exeq̄ possit cog̃scere reo veniēte: an iusta an iniusta snia sit. ꝺr ꝙ nō. nisi in duob⁹ casib⁹. prim⁹ si ego allego aliq̄d falsu3 ꝓpter qꝺ merui sniam. Scꝺs si titius laborabat morbo vl̄ aberat cā reipu. q̄busdam casibus iudex executionis cognoscit.

p Roponebat. Jn cā quā habes cū titio delegati erāt tres iudices: lit. ꝓtes. decesserūt z alij fuerunt eis substituti: an idē sit iudiciū. z rñ. ꝙ sic. z h̄ ꝓbat p tria silia. primū est qz sic idē ꝺr ppl̄s bonū. q̄ erat añ centū an. retro: ſ3 oēs mortui sint q̄ tūc erāt. z ita ꝺz etiā esse trib⁹ vl̄ duob⁹ iudicib⁹ mortuis z alijs subrogat̄. scꝺm est ꝙ ſ3 oēs milites moriant̄ z alij sint subrogati: eadē est legio. tertiū est in naui. qz ſ3 particulatim fuit refecta: ſ3 ois tabula noua fuerit: nihilomin⁹ est eadē nauis. Cltimo deducit ad icōueniēs si aliud diceret. qz si diuersum ess3 iudiciū ꝓpt̄ mutationē iudi. qꝺ nō idē ess3 hꝺ hodie q̄ fuit ante annū. s. ptic̄l̄r in hoīe: qꝺ esset absurdū. lex se. plana est cū. l. se. q̄ cōtinuat̄ cū ea.

e Um. Duo erāt titij: vn⁹ debitor me⁹ erat ali⁹ nō: nūci⁹ citauit titiū nō debitorē meū. z h̄ fecit p errorē meū: venit z ſuptus fecit. q̄rit an tenear ei ad sumpt⁹. z rñ. ꝙ sic. ¶ Judicibus. Si q̄d occurrat iudici delegato dubitabile: an possit cōsulere delegantē. distingue: an dubitat de iure an de facto. primo cāu pōt peti ab eo. scꝺo nō: qz redderet se suspectū z efficeretur infamis. z talis cōsultatio posset tribuere materiam gr̃e z

s J iudicijs. Ego z tu petim⁹ nobis iudi ambitiōis cē delegari arbitrū cū volebam⁹ petere bernardu3 petiuimus albertū: z ita errauim⁹ in noīe: q̄s eor erit iudex. ꝺr ꝙ ille in quē ꝺsensim⁹. qz si esset. s. bernard⁹ in quē ꝺsensim⁹: ille erit iudex: idē erit si fuerit erratū in p̄noīe vel cognoīe. q̄ autē differētia inter h̄ noīa. dr inſti. de leg. ſ. si q̄s in noīe.

q Eli neq̄. Qui iurisditionē nō h3 ordinariā vl̄ delegatā vel ex. l. an possit esse iudex. dicitur ꝙ non.

n Cnq̄. Vocaui te ad ius p aliq̄ parua re: puta p cane vel filī: iudex delegauit quendā in cā ista: an tal̄ cog̃scere possit. z rñ. ꝙ sic. qz talis cā paruā cognitionē requirit.

¶ De inofficioso testamēto. Rub.

s Ciendū. Paterfa. filiū exheredauit ex̄neū instituit: filio dat̄ q̄rela q̄ non solū cōpetit descēdenti exheredato: ſ3 etiā ascēdēti in trāsuersalibus: an det̄. z rñ. ꝙ sic. s. fratri de fratris testō alijs q̄ sūt vltra fratrē agē nō expedit. qz in h̄ nihil obtinere possunt.

b Dc. Si filiꝰ exhēdatꝰ velit agere q̄rela nō dz dicē pfez fuisse furiosuz cū testaref: sz dz dicē nō fuisse functū ostō pietat: alioq̄n si fuisset furiosus nullū esset eiꝰ testm̄, vt insti. q̄bus non est permissum facere testamentum.

i Nofficiosum. Cū filiꝰ vult agere q̄rela dicere debet se nō iuste exheredatū. z p instigationē inimicoz eius. b̄ in pmo vñ nō est osentiendū parēti exheredare filiū multotiens ad b̄ istigant parētes instigationib⁹ inimicoz filioz: z p instigationē nouercaz filioz. Cū g̃ parentib⁹ masculis nō sit osentiēdū nec etiā femis: cū multotiēs agi cōsueuit de inof. tes. matris: z agentes obtinere soleāt. ¶ Hui⁹ aūt. Qui ꝓponit q̄relā dicere dz se fuisse īmerentē z inique pteritū vel exhēdatū: q̄ pteritio vel exhēdatio coā iudicib⁹ alleganf: z colore pōt ꝓponi q̄si nō fuerit sane mentis is a q̄ facta est pteritio vel exhēdatio

p Osthum⁹. Pater vel auus exheredauit posthumuz exneū instituit: an posthumꝰ possit agere de inofficioso q̄ suꝰ heres fuisset si ei⁹ mort⁹ tpe natꝰ fuisz. z dicit q̄ sic. sz q̄d si frater frem exheredat: nunq̄d z is aget. z rñ. q̄ sic. q: extitus erat ei ltimus hꝛs ab ītestato: si nullꝰ eū ptederet. ¶ Sz q̄d si filiꝰ filij emācipati post emā. cōcepꝰ exhꝛdef ab auo: nūq̄d aget de inof. z rñ. q̄ sic. q: si fuisz natꝰ tpe mort⁹ aui potuisset petere bo. pos. ꝯ ta. sz cū talis nō poterat instituī: q: adire ñ poterat de iure ciuili: cū nō esset agnatꝰ ppter emā. pōt iputari testatoꝛi: q̄si nō decessit intestatꝰ. sz si q̄s allegarz nemi b̄ debēt ꝓdesse: cū nō dēat alicui: q̄ al's facere testm̄ nō ꝓhibef interdici factio testi. naz si fuisset natꝰ potuit succedere de iure ptoꝛio p bo. pos. se. ta. z sic de iure adire potuisz si fuisz istitutꝰ sz q̄d si mf̄ pgnās posthumū exhꝛdet exneuz instituat: z posthumus secef de vētre mf̄is: nūq̄d de inoffi. tes. mf̄is aget. z rñ. q̄ sic. ¶ Si q̄s. Si filiꝰ viuo pfe z filio supstite filiū exheredat z exneū īstituat si pf̄ velit agere q̄ ab intes. ad successiōez sibi admitti nō poterat: z forte obtinuerit: nūq̄d succedet filio suo. rñ. q̄ nō. imo filiꝰ ist⁹ defuncti hēbit hꝛditatē: non pf̄. ¶ Si q̄s. An exheredatꝰ filiꝰ possit ad posteros suos q̄relā trāsmittere dicit papi. q̄ si inuenīt scriptū q̄ filiꝰ petijt quoddā signū a iudice: puta anulū hereditariū: qđ signū dicit bo. pos. z tūc trāsmittīt. si vo nō agnouit hmōi bo. pos. anteq̄ ꝺcederet: sz eā pparauit ponigēdo libellū heredi scripto: vel otestando litē vt faciat eū citari: z tūc in heredē trāsmittat. z h̄ in pma. sz in se cūda dicit q̄lit̄ ꝓparatio fit vt sic fiat trāsmissio ad hꝛdes. s. libelli oblatio: cōminatio z denūciatio: nec refert si sic fiat ꝓparatio fuerit filiꝰ in ptāte an nō: quo minꝰ fiat trāsmissio in heredez. z b̄ dicit cū. l. se. z sic hic distinguit: aut ꝓparauit: aut non, primo casu trāsmittit. scdo nō.

p Apinianꝰ. Exheredatꝰ fui a mf̄e mea nolo agere. dicitur hic q̄ pf̄ meꝰ nō poterit agere me īuito. ¶ Sequēti. Ubi q̄rela cōpetebat ꝯ testm̄ matris mee z eā ꝓparaui z decessi lite pēdēte: pf̄ meꝰ mea bona iure peculij occupauit: nūq̄d illā q̄relā trāsmittā ad illū pfem meū. z rñ. q̄ nō. ¶ Si q̄s. Instituī agere q̄rela inoffi. z litē cōtestatꝰ sum: postea destitī prius ab agēdo: postea volo resumere cām. q̄rif an possuz. z rñ. q̄ nō

s Jq̄s. Filiū meū exheredaui z impatoꝛē īstituī: nunq̄d poterit filiꝰ me⁹ ꝯ impatoꝛē de inoffi. agē. z rñ. q̄ sic. ¶ Cōtra. An testm̄ veterani possit p querelaz īpugnari. q̄rif z dꝛ q̄ sic. q̄uis in rebꝰ castrensibꝰ tm̄ testamentū fecit. ¶ Si q̄s. Miles dū militabat fecit testm̄: postea honeste missus infra annū a tpe reuersionis qđ p annū militari gaudet priuilegio: decessit: vñ testm̄ suū p q̄relā inoffi. īpugnari non poterit. ¶ Sed nec. Pater filiū īpuberē īstituit: eidē exneū substituit moꝛif in pupillari etate: substitutꝰ adiuit here. mf̄ īpuberis ꝓponēs inoffi. q̄relā. test. īpuberis asserēs inoffi. z inique hef. ī puberis se fraudatā. substitutꝰ dicit testm̄ illi nō esse: sz pfis. z sicut pf̄ nō pōt dicere inoffi. nec pupillare. q: est ps z sequela testi pfni. ꝓcedit frater defuncti z vult istud testm̄ īpugnare p inoffi. q̄relā tanq̄ pfis. z dꝛ q̄ nō pōt. q: testm̄ erat filij z nō pfis. z b̄ in pma z scda. Sz pone q̄ frater īpuberis vult īpugnare tanq̄ testm̄ fratris nō pōt: sz defendet se substitutꝰ ea dē defensiōe q̄ defendebat se ꝯ mf̄em: dicēdo q̄ sit testm̄ pfis: nō pupilli. sed pone q̄ frater pupilli egit aduersus testm̄ tāq̄ ꝯ testm̄ pfis z obtinuit, dꝛ q̄ īpugnaf testm̄ pupilli nisi ꝓ portione sua voluerit pfnū rūpere testm̄. q: tūc ꝓ portione pupilli tenet pupillari. ¶ Si q̄s. fm iura ista ad b̄ q̄ filiꝰ excludatur ista q̄rela oportz q̄ hēat q̄rtā partē quā habitur⁹ erat ab intestato, vñ si pf̄ aliq̄ dedit filio cā mortis q̄ faciant q̄rtā: repellit filiꝰ a q̄rela. ¶ Si q̄s. Pater filiū īpuberē ex debita portiōe instituit z ei substituit: nūq̄d aget q̄rela iste filiꝰ. z dicit q̄ non ¶ Om̄ aūt. Qui q̄s habēs duos filios eos exheredauit: vnꝰ agit q̄rela: aliꝰ nō: an autē ille qui egit petere debeat totā aut partē tm̄. q̄rif z rñ. q̄ partē tm̄. Sed pone q̄ q̄s hēat duos filios z ambo decesserūt: vnꝰ habuit vnū filiū: z alius duos vel tres: si oēs fuerūt īstituti: tm̄ hēbit nepos ex vno filio q̄tū alij nati ex alio filio. Si vero erant ptriti vel exheredati: ad b̄ vt excludaf q̄rela sufficit q̄ q̄s hēat q̄rtā illi⁹ portionis quā habitur⁹ erat ab itestato, vñ ille q̄ solꝰ erat si hēat vnā z dimidiaz filiter repellef. ¶ Quarta. Ad hoc vt excludaf q̄rela anteq̄ q̄rta detur: oportet q̄ es alienū deducaf ab hꝛde. Jtē filꝛ funeris īpensa. z de b̄ nulla dubitatio est. Sed pone q̄ pf̄ decessit z filiū īstituit. c. erāt in bonis octoginta: z. x. in seruis: alia x. in p̄dijs. fuis reliquit libertatē ab initio: noluit ꝺducere q̄rtā. vñ serui facti sunt liberi. dicit hic q̄ filiꝰ hēbit de residuo q̄rtā: nec serui cōputanf in q̄rta: nec minuit libertas p quartam. Jdē est si pf̄ decedat et exneo puta vili psona relicto hef̄de: z filio exheredato. z b̄ dicit. qđ aūt q̄rta z c. vsq; illud z nūq̄d z c z ibi pone tm̄ seruos in pmonio: z īstituat heredē filiū: relinquēdo seruis libertatē: b̄ casu aliq̄d filiꝰ nō hēret si est emācipatꝰ filiꝰ repudiabit heredi z trāsmittet eā ad substitutū z ꝓponet q̄relā ꝯ substitutū. z b̄ ꝯ regulam q̄ ex quo repudiauit audiaf: nisi forte p restitutionē. sed q̄d si nemo est ei substitutꝰ tūc si succedet ab intestato nō pstabit legata q̄ iterū ꝯ regłaz est. ¶ Si cōditioni. Pater filiū exhꝛdauit z exneū īstituit si daret. x. illi filio exheredato: z ille filiꝰ recepit: an videaf filius iste q̄rele renūciasse. z dicit q̄ sic. vñ repellit a q̄rela. Jtē si quo suo testato: libertatē reliquit vel titio fundū legauit: si filio daret. x. nā si seruus vl̄ legatarij. x. dat filio exhꝛdato z filius recipiat: videf filiꝰ ille renūciare q̄rele: sz facilꝰ ipediaf nō nata q̄rela q̄ nata extinguaf. Sed pone pf̄ filiū īstituit ex semisse: z sic eū in plus q̄ debef: z rogauit eū vt alij restitueret hef. post x. an. nūq̄d filiꝰ pōt ꝺqueri. z rñ. q̄ nō. q: ex fructib⁹ medij tpis pōt hꝛe debitā q̄rtā: vel partē. ¶ Si q̄s. Quidā testō suo filiū exheredauit: postea se dedit ad arrogandū: vel fecit aliō testamētū. z sic filiꝰ hz tres vias q̄relandi testm̄ dicēdi. s. irritū: vel ruptū vel inofficiosuz. an igit possit oib⁹ istis q̄relis vti. z rñ. q̄ dz eligere vnā istaz triū tm̄: z illa sola vti. ¶ Si filiꝰ. Exhꝛdatus filiꝰ si hereditatē possideat si exneꝰ īstitutꝰ agat pōt filius exhꝛdatꝰ excipere opponēdo q̄relā inoffi. testa. ¶ Deminis se. Egi ꝯ testm̄ pfis mei inoffi. z succubui: si veli postea petere legatū: an possuz. q̄rif z rñ. q̄ nō. imo ꝺdo legatū. b̄ est x̄m nisi in trib⁹ casib⁹ in quib⁹ filiꝰ nō perdit legatū: sz q̄relā agēdo succubuit. primo si filiꝰ destitit z nō pseuerauit in ppria lite nō pdit filiꝰ legatū. Jtē si absente filio exneꝰ īstitutꝰ fuit absolutꝰ natus filius nō pdit legatū. Jtē si idē fuit rogatꝰ alij restituef nā z b̄ casu legatū nō pdit. ex his apparet solūmodo talis casus. sed pone pf̄ meꝰ me īstituit: z me rogauit vt here. totā alij restituerē. omisi hef. z sic deuenit ad substitutū mihi. z sic substitu. habuit: egi ꝯ substitutū q̄rela inoff. z succubui: perdo qđ habere debebā iure falcidie. aliā aūt partē here. habeo ego filius vt alij restituam.

s Jq̄s. Auus maternꝰ nepotē ex filia sua arrogauit: ex ostī. diui pij dz iste filius arrogatꝰ q̄rtā habere. vñ iste auꝰ maternꝰ fecit testm̄: z hūc nepotē arrogatū exhꝛdauit: iste nepos hēbit q̄rtā: z sz egit q̄rela z succubuit qđ facere nō ꝺbuit. q: repellendꝰ fuit: q: habuit q̄rtā ex osti. diui pij. sz nō iō q̄rtā amittit. ¶ Si ex cā. Pater meꝰ me exheredauit z exneū īstituit: suo testō legata reliquit libertates seruis suis dedit: egi ꝯ illū exneū istitutū z obtinui: q̄d erit de his q̄ sunt in testō relicta z dicit q̄ legata nō valēt: nec libertas valet. b̄ vera sunt si exneus hēres nō soluit. sz si exneꝰ hꝛs soluit: repetere pōt: z ego filiꝰ repetā si ille soluit de bursa hereditaria. sz si ipse soluit de suo: ipse heres repetat. hec vera sunt si ego filiꝰ egi infra q̄nquēniū. Sed pone q̄ egi post q̄nquēniū: q: fui restitutꝰ et obtinui

dicit ꝙ valent libertates directe ⁊ fideicō.verūtamē ql̄bet fi/
uus dabit mihi.xx.aureos.sed si egi infra q̄nquēnū vt dixi di
recte nō valet:sed fideicō.debēt p̄stari ⁊ quilibz seruoꝝ manu
mittendoꝝ dabit.xx.aureos.

s Ips. Exheredatꝰ fui a p̄re meo:⁊ cū vellē agere q̄re/
la inoffi delegati sunt q̄uoꝝ iudices int̄ me ⁊ heredē institutū
duo dederūt sniam ꝑ me:alij duo ꝑ exneo instituto. dicit hic
ꝙ snia illoꝝ vz q̄ iudicant ꝑ testō:nisi ⁊c. ¶ Illud. Filiꝰ exhꝝ
datꝰ pcepit legatū sibi ab hꝝde instituto relictū: ōz b̄ ꝙ talis fi
lius nō aget amplius q̄rela nisi esset alꝫ restituturꝰ ⁊ nihil iter/
est:vtrū ego filiꝰ exheredatꝰ pcepi legatū mihi relictū a seruo
vel filio iure exheredati.vñ si pr̄ meꝰ me exheredauit ⁊ seruum
meuz filij exheredati instituit:si ego illū seruū manumittā non
agā q̄rela.⁊ b̄ dicit iste.§.cū p̄n.l.nihil interest.vsq; ad.§.si aūt
e Liam. Filius exheredatꝰ egit q̄rela ⁊ succubuit: nō ꝑ/
det dona.quā habuit a p̄re suo:si pr̄ dedit ꝑ filia dotē
illa dos nō reuocat. ¶ Si aūt. Pater meꝰ me exheredauit ꝑ
uo libertatē reliquit:si mihi filio exheredato daret.x. si seruus
dedit:⁊ ego accepi video:renunciasse q̄rele. ¶ Si cū Titius
testū fecit ⁊ filiū exheredauit ⁊ exneū instituit:cui filio exhꝝda
to legatū in testō reliquit: postea fecit codicillos in quibꝰ tale
legatū filio ademit:egit filius iste ⁊ succubuit.⁊ iō nihilomin⁹
pōt iste filiꝰ itentare q̄relā inofficiosi. ¶ Filiꝰ. Erā emācipatꝰ
a p̄re meo:⁊ egoꝝ titiꝰ.x.illi pri meo debebam⁹ insolidū.pater
meꝰ fec̄ test.⁊ me exhꝝdauit:⁊ titio liberationē legauit.⁊ sic fui
ego ꝑ oēs liberatꝰ.ōz hic ꝙ nō ideo videoꝝ agnoscere iudiciū
defuncti p̄ris mei.⁊ ideo potero agere querela.

t Ptia. Titia hēbat duas filias ⁊ filiū.vnā de filiabꝰ in
stituit ⁊ filiū exhꝝdauit:vel instituit⁊ aliā f.liā exhꝝdauit:
⁊ legata reliquit filio.⁊ sic cauit q̄ dari fierive iussi dari fierive
volo:⁊ si nō valeat iure test.volo vt faciat ab intes. exhereda/
ta filia egit ⁊ obtinuit ꝑ pte sua:an legata repetita ab intesta
to debeant exꝑte euicta.q̄rit huic cōni nō rn̄.sceuola: sed alij
s.si q̄rat an si is q̄ testū fecisz cauisset:vt si legata relicta in te
stamēto suo non valeant iure testi ꝙ p̄starent ab intestato an
possit sic fideicōmittere ⁊ rn̄.ꝙ sic. Paulꝰ reprehendit eū q̄re nō
rn̄.ad ꝓpositā cōnem.dicit ergo ꝙ fideicō.sic relicta nō debē/
tur quasi a demente relicta,

p Ater. Habebā p̄rem ⁊ etiā filiū:⁊ sic p̄ meꝰ me eman
cipauit:⁊ filiū meū q̄ est nepos suꝰ retinuit in ptāte. postea ha
bui aliū filiū:post b̄ feci testū ⁊ ambos filios meos exhereda
ui ⁊ etiā p̄rem meū p̄teriui.dicit hic ꝙ primo agēt filij mei. se/
cūdo loco pr̄ meꝰ aget:nec est mirū si pater succedit filio:qō est
qñ oꝝdo turbat. ⁊ hoc dicit b̄ lex in prin.l.se.q̄ cōtinuatur cuz
ista. ¶ Heredi. Filio exhꝝdato agēte: postea litē renūciante
si decedat an trāsmittat q̄relā ad heredē suū.q̄rit ⁊ rn̄. ꝙ non.
¶ Filius. Habebā duos filios:vnū instituí ⁊ aliū exhꝝdaui
⁊ exneū instituí:egit exhꝝdatꝰ ꝺ exneuz ⁊ obtinuit:an debito/
res ꝓuenire possit ⁊ creditoribus cōueniri:⁊ ad iudiciū diui
soꝝiū cū fratre ꝓuenire possit. ⁊ rn̄.ꝙ sic.nec obstabit ꝙ pr̄ par
tim decessit intestatꝰ:⁊ partī testatꝰ.q; b̄ nō ē absurdū: lz aliō
esset:si q̄s filiū in vno semisse instituisset:nec in alio.

f Jlio. Titia duos filios hēbat:⁊ vnā filiā: decessit vno
filio instituto ⁊ altero exhꝝdato vna cū sororе. filiꝰ exhe
redatꝰ q̄relā mouit ⁊ obtinuit.q̄rit vtruz sororі exhꝝdate ꝑsit
q̄relā nō mouēti.⁊ rn̄.ꝙ nō.vñ filiꝰ ille qui obtinuit nō tenebit
hic cōicare illi sororі qō cōsecutꝰ fuit. ¶ Cōtra. Filiꝰ emanci/
patꝰ p̄rem p̄teriuit:filiā suaz exhꝝdauit exneū instituit: p̄ pe/
tijt bo.poss.ꝺ tab.⁊ obtinuit:filia nihilomin⁹ vult agere: q̄rit
an sit audiēda.⁊ rn̄.ꝙ sic.nec valz qō pater fecit.q; in lite p̄ris
solū q̄rebat esset p̄teritus:nō an inoffi.esz test.si vñ filie agen
ti vniuersa hereditas restituet fm hāc casus posi.est in capite
filij adeptꝰ.s.pr̄.sed si est filius in capite dicita casum.pr̄ filiū
p̄terijt:filiā exheredauit:exneum instituit:filius adeptꝰ est bo.
pos.ꝺ tab.si agat filia eadēꝫ sororе post fr̄es ad hꝰ ⁊c.q; in po
ri iudicio de iure fratris querebat:an sit p̄teritꝰ. sed hic an sit
inoffi. ⁊ fm hanc casus positionē filia tenebat restituere dimi
diam hereditatis fratri suo.prima verioꝝ est.

q Ui repudiantis. Hec lex vsq; ad.§.cum cōtra .ponit
tres casus.Primꝰ est titiꝰ decessit trib⁹ filijs relictis exhꝝda/
tis.duo egerūt q̄rela inoffi.vnꝰ repudiauit.dicit ꝙ portio illi⁹
accrescit istis duob⁹.vñ isti duo agent insolidū ⁊ nō ꝑ partib⁹
Scōs est si duo erant filij exheredati:⁊ vnꝰ agit in totū ⁊ ma/
le:cū non debeat agere nisi ꝑ parte.dicit hic ꝙ si obtineat al/
ter qui nō egit admittit exneā cū isto q̄ egit. Tertius est ꝙ si iste
q̄ nō egit pendente iudicio renūciauit.dicit hic ꝙ accrescit isti
qui egit in totum ⁊ ei soli ꝓficit.

c Cum ꝺtra. Pater filiū exhꝝdauit exneū instituit:egit fi
lius q̄rela ⁊ obtinuit eo ꝑsente.i.scripto herede tēporе
snie:an legata ⁊ libertates ex tali testō debeant. q̄rit ⁊ rn̄. ꝙ
nō videt fecisse test.pr̄.sed q̄d si cōtra testū pūte filio exhꝝdato
⁊ absente scripto herede esset ꝓnūciatū.in b̄ casu snia ius nō
facit:⁊ legata ⁊ libertates debentur.⁊ hanc distinctionem ad
mittit constitutio diuoꝝ fratrum.

m Iter. Berta habebat duas filias:vnā diligebat aliā
nō.quā diligebat instituit in trib⁹ vncijs:aliā ꝑterijt ⁊ exneuz
instituit in.ix.vncijs:⁊ mortua est berta:filia ꝑterita egit que/
rela cōtra exneum:⁊ in totū obtinuit. Itē egit ꝺtra sororē scri
ptā in tribus vncijs:⁊ obtinuit similiter in totū.⁊ sic filia ꝑte/
rita totū hz.mō queritur qualit ꝺsulat illi scripte:videt ꝙ nō
sit ei succurrendū.q; adeūdo ex testō videtur renūciasse here.
ab intestato.ḡ illa ꝑterita totū habere debz.sz b̄ est falsuz,vñ
ꝺsulit filie scripte ꝑ resti.in integ.vt repellat sororē preteritaz
agentē q̄rela.⁊ illa ꝑterita debebat agere ꝑ.vi.vncijs. Sed
pone ꝙ scripta nō repellit sororē ꝑteritā agentē q̄rela. hoc ca
su dabit scripte medietas here.⁊ cōicabit ꝑterita omia illi scri
pte:nec videt scripta renunciare successioni ab intestato.q; ne
sciebat sibi illud auxiliū cōpetere.⁊ b̄ ꝓbat ꝑ filiem casum.po
ne libertus fecit testū ⁊ ꝑterijt pronū ⁊ illi prono legatū reli/
quit qō ademit codicillis:si egit pronus ꝑ legato:⁊ sic repul/
sus pōt agere cōtra testū.q; pron⁹ nō videt renūciare.vñ fm
ꝓdicta sororе ꝑterita cōmunicabit omnia illi scripte.

q Ui de inoffi. Paterfa.filiū impuberē exheredauit:⁊
exneuz instituit:ille ipubes agebat q̄rela: heres script⁹
negauit eū filiū defuncti:iste filiꝰ ipubes petit mitti in pos. ex
edic.carbo.dicit ꝙ b̄ casu filius meus impubes non habebit
edictū car.sed habebit querelam.

e Cum q̄. Pater meꝰ instituit titiū exneuz ⁊ me exhere/
dauit:volo ꝺ titiū agere ⁊ dolo titij renūciaui q̄rele.q; dic qō
mihi aliq̄d erat relictū in testō:puta tertia pars heredi.an pos
sim redire postea ad querelaz.queritꝰ ⁊ rn̄.ꝙ sic. Item si heres
scriptus post motā controuersiā a filio exheredato legata sol
uit:an repetet pendente lite inoffi.q̄ritur ⁊ rn̄.ꝙ nō.q; sciēs ēt
indebite soluit. ¶ Idem. Titius exneū cui tenebat instituit ⁊
filiū exhꝝdauit:filius exhꝝdatus egit q̄rela:⁊ obtinuit: an scri
ptus possit petere debitū.dicit ꝙ sic,⁊ si invicez fuerit debitū
compensare.

f Jlius. Pater filiū exhꝝdauit:exneum instituit:patri
sui filij legatuz reliquit:si pr̄ agnoscat legatū an nō.iō minus
possit noie filij agere.q̄rit ⁊ rn̄.ꝙ nō iō minus.⁊ iō agnitio
patris nō ꝓiudicat filio.sed q̄d si succūbat pr̄ in q̄rela cū agit
noie filij:nunq̄d auferendū est ei legatū ⁊ applicandū fisco.et
rn̄.ꝙ nō.⁊ hoc in prima.sed q̄d si filius exhꝝdatꝰ egit nec ꝑfec̄
et pendente lite decessit:nunq̄d hꝝs suus cui in illo testō erat
relictū legatū:possit ꝑficere q̄relā inchoatā a defuncto:nec le/
gatuz amittit.⁊ rn̄.ꝙ nō amittet. Sed pone ꝙ filiꝰ egit ⁊ pē/
dente lite dedit se in arrogationē ei cui in testō erat relictū le/
gatū:si arrogatoꝝ agat noie filij arrogati:an dēat amittere le
gatū.⁊ rn̄.ꝙ non.⁊ hoc in tertia.

s Ipponas. Titius filiū emancipatū ꝑterijt ⁊ nepotē
exneo instī.an filiꝰ possit agere q̄rela.⁊ rn̄.ꝙ nō, sed pe.
bo.possess.cōtra tab.secus si fuisset exheredatꝰ. ¶ Si heredi
tatē. Filiū exheredauí exꝺ instituí:filius noluit agere. sed here.
emit ab hꝝde scripto:vel ꝺduxit ꝑdia hereditaria:vel qō inꝺ
utiliter fecit:videt agnoscere iudiciū defuncti.⁊ iō non aget q̄
rela. ¶ Si duo. Duob⁹ filijs exheredatis et extraneo insti/
tuto decessit:ambo egerūt:sz alter postea repudiauit: accrescit
alteri.idem est si alter q̄nquēnio sit exclusus.s. qō alteri accre/
c Jrca. Habebā duos filios:vnū instituí alte scat.
rum exhꝝredaui:⁊ extra.instituí:egit exheredatus ꝺtra

extraneū: ⁊ obtinuit: an valeat qđ actuz est. ⁊ rñ. ꝙ sic. qz in vna eadē cā euenire pōt vt diuerse sniē ꝓferant.

s Jnon. Pater inter viuos donationē fecit filio vt eā imputaret in quartā vt libere testari possit: an fili⁹ si extraneū instituit ⁊ ipse exheredet possit agere querela. et rñ. ꝙ non. hoc in ꝓma si minus fit in donatione ꝙ quarta: aget ad supplementū. hoc in scđa. sed quid si velit succedere cū aliis: an debeāt cōferre. dicit ꝙ sic. hoc in tertia. ¶ Si quis. Cū emancipatis duos filios haberet ⁊ patrē duos extraneos instituit ⁊ filios exhed̄auit ⁊ patrē ꝓteriit. pater egit querela de facto. qz de iure nō potuit: qz filij sui ꝓcedebant: ⁊ obtinuit pater: filij egerūt ⁊ succubuerūt: tēpore forte vel repudiatione exclusi: an videt pater recte egisse. ⁊ videtur ꝙ sic.

s Jsub. Filio exheredato: extraneo instituto sub conditione si seruū suū ꝓpriū heredis manumisit: egit fili⁹ q̄rela: ⁊ obtinuit qualiter succurrat heredi vt resartiat sibi dānū qđ per seruū manumissum habz. rñ. ꝙ cōsequit̄ ꝓcium seruí ab ipso manumisso.

s Jinstitu. Filius exheredatus transegit cuz scripto vt script⁹ daret sibi. x. infra tps aliqđ: si script⁹ nō stet placit̄ an querela filius exheredatus agere possit. q̄rit̄ ⁊ rñ. ꝙ sic. ¶ Et qui. Habebā filiū: ⁊ cū facerē testamētū dixi hūc non esse filiū meū: ⁊ sic aliū extraneū instituí: queritur vtrū iste quē negaui esse filiū meū possit agere de inoffi. testō. ⁊ rñ. ꝙ pōt. ¶ De inofficioso. Si miles exheredat filiū et extraneuz instituat: an fili⁹ lz sit miles possit dicere tes. eius inoffi. queri⁊ ⁊ rñ. ꝙ nō. ¶ De inoffi. Iuus nepotē ex filio exheredauit: ⁊ filiū suū instituit vel aliū: nō curo: egit filius ꝓ parte ⁊ obtinuit: sed scriptus appellauit: an pendēte appellatiōe possit filius petere alimenta ꝓ mō facultatū. ⁊ rñ. ꝙ sic. ⁊ script⁹ habebit necesse ea pstare. ¶ De testamento. Mater habēs filiū absentē quē credebat mortuū: testamētū fecit ⁊ extraneū instituit nulla mentione facta de filio: an fili⁹ rediēs possit agere querela: q̄rit̄ ⁊ dicit̄ ꝙ sic. lz an legata ⁊ libertates debeant̄. dicit̄ ꝙ sic. ⁊ spāle est in hoc casu. als rupto testamēto non valent legata relicta. vt in. l. se.

s Jsuspecta. Decessi exheredato filio: ⁊ extraneo instituto heredē: si legatari⁹ timeat ne script⁹ cū illo qui agit de inofficioso colludat: an debeat adesse ⁊ iudicū defūcti tueri. ⁊ rñ. ꝙ sic. ⁊ appellare pōt: qz eius interest. ¶ De inoffi. Planus est. qz dicit ꝙ spurius potest agere querela. ¶ Quāuis. Si filius exhere. cū scriptis transigat: an legata ⁊ libertates debeant̄ ⁊ valeant. querit̄ ⁊ rñ. ꝙ sic. deben tur legata quaten⁹ patit̄ lex falcidia. ¶ Quoniā. Si mulier filiū adoptat: qđ facere nō pōt: eū ꝙ exhere. an fili⁹ possit agere querela. q̄rit̄ ⁊ dicit̄ ꝙ nō. qz nec adoptio tenet. ¶ Jn ea. Mater bonoꝝ. habēs duos filios: extraneum. s. regium instituit ⁊ filios exheredauit. dicit̄ ꝙ vbi script⁹ habet domiciliū: vt ibi agere debent filij exheredati.

s Uersus. Filius tu⁹ dedit se in adoptionē: qui filius fecit tes. ⁊ te exheredauit: ⁊ extraneuz instituit: an possis agere querela. q̄rit̄ ⁊ dicit̄ ꝙ sic. ¶ Tutores. Paterfam. impuberē exheredauit ⁊ aliū instituit: tutoribus legata reliquit: an tutores noīe pupilli agere possint. ⁊ respōdet ꝙ sic. ¶ Quantū. Paterfa. filiū exheredauit: extraneū instituit: an exheredat⁹ possit agere q̄rela. dicit̄ ꝙ sic. qz nec refert si erit institut⁹ ex liberis: an ex extraneis. qz semp fili⁹ aget q̄rela.

s Jheres. Extraneū instituí: filium exheredauit: extraneus. s. scriptus illū meū filiū exheredatū instituit: an nihilominus aget filius querela. ⁊ rñ. ꝙ sic. qz intellige cum script⁹ habeat coheredē: vel insolidū erat heres: sed in minori particula legitim⁹ filius est institut⁹. hoc in ꝓma. sed qđ scriptus legauit legitimo rē aliquā: an similiter agere possit. ⁊ rñ. ꝙ nō. ⁊ hoc in scđo. quocūq; aūt modo iudicium defuncti agnoscat filius sibi ꝓiudicat in querela.

s Jexheredat⁹. Filiū exheredauí extraneū instituí ratio ir. legauí: mota petitōne legatarij: si filius pstet sibi ꝓcinū: an sibi videat ꝓiudicare ꝙtū ad querelam. ⁊ rñ. ꝙ sic. ¶ Si legatario. Filio exheredato extraneo instituto: mihi legatū reliquit: filiū exheredatum instituí ego legatari⁹: an possit petere legatū nullo sibi generato ꝓiudicio in querela rñ. ꝙ nō. lz dicit ꝙ tuti⁹ est qđ abstineat se a petitiōe legati.

s Jis qui. Iuus filiū suū ⁊ etiā nepotē ex filio exhed̄auit: filius nō vult agere de inoffi. tes. patris. queri⁊ an nepos admittat̄ ad q̄relā de inoffi. tes. aui sui. ⁊ rñ. ꝙ sic.

¶ De petitione hereditat̄. Rub.

Hec lex ⁊ due sequētes tractāt de
b **Ereditas** eadez materia. ostendit essi cui deb̄ hec actio. ⁊ dicit ꝙ hereditas ad aliquē pertinere pōt iure veteri ⁊ nouo: ⁊ siue nouo iure dat̄ ei hereditat̄ petitio: siue iure veteri. Jure aūt ptinere pōt duob⁹ modis vl̄ ab intestato. hoc est. l. rij. ta. vl̄ ex testō ad nos pertinet: siue nosipsi hād̄es alicui existam⁹: siue ꝓ alios q̄ nobis subiecti sunt ⁊c. vt in lra. in fine tñ dicit ꝙ nouo iure deferr̄ alicui hereditas. qñqz ex sena. cō. qñqz ex cōstitutionib⁹.

s Jheb̄. Heredē me instituisti: egi ō possessoꝝ alicui⁹ rei hereditarie: tpe snie repte sunt penes eū pl̄es res hād̄itarie: an illaz noīe sit cōdēnand⁹. querit̄ ⁊ rñ. ꝙ sic.

d Juus. Aliqs filiū exhād̄auit ⁊ eī neū instituit: egit filius illa q̄rela et ea perlata petit here. si script⁹ heres pendēte lite vel iudicio velit rē aliquā distrahere: q̄ritur an possit. ⁊ dr ꝙ nō. qz hoc decreuit impator: q̄dā: nisi satisdarz script⁹ de restituēda extimatiōe rez vendi. si succūberet: nisi in certis casibus in quibus permittitur scripto heredi res hād̄itarias vendere. s. ad sepulturā defuncti. Jtē ob es alienū soluendū ꝓmissum sub pena magna. Jtem res q̄ seruando seruari nō pñt. Jtē quart⁹ casus est in quo ꝓmittit̄ rei here. alienatio ꝓpter alimēta familie ne fame ipsa depereat. Jtē ꝓpter alias causas in quib⁹ ⁊ si nō satisdat script⁹ hād̄s vendere pōt. ¶ Diuus. Titius testm̄ fecit: me hād̄ē instituit semp: oni⁹ rē quādaz here. possidebat: meui⁹ rē illā petitione hereditat̄ petit script⁹ dic̄ testm̄ falsuz: an scripto cauere dēat de re illa restituēda: si ꝓ hād̄e ꝓnūciet. q̄rit̄ ⁊ dr ꝙ sic. ⁊ hoc instituit diu⁹ adri. ꝓstita vero cautione sustineri dz here. pe. donec de falso discernat̄: si titi⁹ hād̄s legitim⁹ accuset test. de falso: ⁊ ex eodē alius petat legatū: vel stati pstanduz est data cautione de restituēdo: hoc si noluerit iudex inq̄ret sūmatim debeat̄ legatū an nō: eraminādo qōez de falso: ⁊ est electio hec heredis. Si vero legatari⁹ dicat tes. falsum sibi est cōtrarius: vnde non est audiendus.

s Jq̄s. Filiū exhād̄asti: seruū litianū ꝓ dimidia instituisti ⁊ liberū esse iussisti: ⁊ in alia dimidia titiū instituisti: titius totā hered. occupauit ⁊ licianū: qz ignorabat se ꝓ parte institutū ⁊ liberū esse iussuz: lapsu tpis dicit se liberū ⁊ petit medietatē here. ex testō: fili⁹ dicit testm̄ inoffi. ⁊ petit qōnē de libertate differri donec de testō ꝓgnoscat̄: an valeat testm̄ an nō: an sit audiend⁹. q̄ritur ⁊ rñ. ꝙ sic. ⁊ hec vera sunt: qđ sit differēda libertatis qō si filius fuerit litem cō tes. vel in breui dicit se cōtestaturuz. qz iudex tunc debz qōnē differre. ⁊ hec erit scđa pars. tertia pars erit plana: ⁊ cuz superiori cōtinuat̄ omisso versiculo medio. Jta cū quidam ⁊c. Postea dicit pone ꝙ licianus fuerit in pos. libertat̄ dicēs seruū esse: litianus petit questionē libertatis differri: dicens ꝙ ꝓpositurus est pe. cōtra filiū exhere. ⁊ ab eodē passurus inoffi. querelā: an sit audiendus. querit̄ ⁊ dicit̄ ꝙ sic. si possidet partē here. aliter aūt si non fuerit in pos. here. sed libertus tantū. non essi semp differendū est. qz hoc vltimo casu si different̄ esset in potestate sua an de liberali causa ageretur qđ esse nō debet. ceterū si aliunde. qz dicit se a testatore manumissum: vel forte dicit se ingenuū vl̄ ab alio manumissuz non differtur libertatis questio.

l Legitimā. Filiū instituí testm̄ nullū erat vel minus solēne: filius ignorabat ex testamēto heb̄. adiuit: postea apparet testm̄ nullum an possit adire ab intestato. ⁊ dicitur ꝙ sic.

r Egulariter. Hec lex ⁊ sequētes vsq; ad. l. item ne cōtinuant̄. ostēdit quis teneat petī here. ⁊ dicit ꝙ ille tenet q̄

vel ius hereditariū vel rem aliquā hereditariā p hīde vel p
possessore possidet: siue res possessa fuit modica siue mag.
dic ḡ q si insolidu sim heres petā mihi insolidū restitui: q
isolidū p pte sum heres. Si vero p parte sum heres ⁊ p p
te rē petā hereditariā. postea dicit q̄d sit p hīde possidere vī
p possessore. ⁊ de hoc ponit exēplū vsq; ad. §. si aūt. ⁊ hoc di
cit vsq; ad. §. oīb⁹. ¶ Omnib⁹. Dicit hic q oī generi titu
lorū adheret titul⁹ p possessore. exēplū primū est de titulo p
emptore: vt si q̄s emat a furioso p pos. possidz. Idē est si vir
donauit vxori vel ecōuerso ꝓstante mr̄imonio. idē est si quis
accipiat dotē a minore. rij. an. sciens. Itē si quis ex min⁹ solē
ni volūtate legatū falso accepit. ¶ Is aūt. Aliq̄s me here
dem īstituit in testō: qō credo valere: ⁊ rogat me de heredi.
restitu. ⁊ restituī: si verus hr̄s postea appareat: an illi dēam
teneri peti. here. q̄rīt. ⁊ rñ. q nō. nisi dolose restituī: sciens ei
non debere restitui.

n Eratius. Rē aliquā possedi vel p heredi. vl̄ p pos.
⁊ ita peti. here. cōuenīri poterā: decessī titio herede derelicto
nunq̄d titius pe. her̄. teneat. q̄rīt ⁊ dicit q sic. etiaz si ignoret
me p herede vel p pos. possedisse. idem est si pbat titi⁹ hr̄s
eas res ex ea hr̄ditate esse q̄ sibi delata est. ¶ Quod si q̄s
Hereditatē ad me ptinentē emit titius: an teneat pe. hr̄. q̄ri
tur ⁊ videt q sic. nec videret potio: singularis rē noīe p pos.
reiven. an aūt vēditor teneat. q̄rīt ⁊ rñ. q venditor ad p̄cīū
tenet tīī: nisi in trib⁹ casib⁹ emptor tenet. Primꝰ est si vēdi
tor latitat. Secūs est si minoris rē vēdidit. Tertiꝰ est si bone
fidei possessor erat. vñ in īstis tribus casib⁹ dabit vtilis peti
tio ō illū emptorē. sed q̄d si possessor p herede: q testm̄ erat
inutile iussus erat vendere alicui: puta titio: ⁊ vēdidit p par
uo p̄cio: sicut iussus erat: an det peti. her̄. ō istū fideicōmissa
riū cui iussus erat vendere. q̄rīt ⁊ dicit q sic. cū loco hr̄dis
habendus sit. ¶ Sed si retēta. Sed q̄d si heres iussus est
in testō inutili restituere parua q̄titate de her̄. retenta tene
tur fideicōmissarī⁹ pe. hr̄ditatis. ¶ Plane. Sed q̄d si roga
tus sit restituere here. accepta certa quātitate: nō tū heredi
taria ab eo cui restituere dz: nūq̄d illa pecunia peti pōt ab il
lo hr̄ de p petitionē here. q̄rīt ⁊ rñ. q nō. q⁹ qō ⁊c. ¶ Sz sa
binus. Sed q̄d si testator iussit aliquē esse liberū si daret. x.
heredi. ⁊ illa. x. dedit heredi scripto: an peti pōt pecunia per
peti. here. ab hercde scripto. q̄rīt ⁊ dicit q sic. q⁹ hereditaria
videt esse pecunia. ¶ Idez in eo. Sed q̄d si heres sit roga
tus reddere here. an rōne illoz fructuū quos retinet pe. her̄.
tenetur. querītur ⁊ dicit q sic.

s Iq̄s. Her̄. ad te ptinētē emi: an possideo p hr̄de. q̄
rītur ⁊ dz q sic. si sciens emā: qō nō est verū. q⁹ non sum p̄do
⁊c. ⁊ hoc in prima. ¶ Itē si q̄s a fisco. Sz q̄d fiscus occupa
uit bona alicui⁹. q⁹ null⁹ apparet heres: ⁊ sic ea vendidit: si
postea legitim⁹ appareat dabit̄ pe. hr̄dita. ¶ Apud mar.
Mulier here. ptinentē ad me totā dedit in dotē: ille marit⁹
tenet pe. her̄. vtili ⁊ ipsa directa si celebratū fuerit diuortiū
cōueniet. ¶ Heredē aūt. Pone casuz vt in apparatu acc.
⁊ sic titius emit res aliquas de her̄. ad me ptinente: ⁊ mala
fide: q⁹ sciuit illā her̄. ad me ptinere. decessit herede scio reli
cto: nunq̄d noīe istaz rez sciens hr̄s peti. here. teneat. q̄rīt ⁊
rñ. q sic. nō ex psona defuncti: sed ex sua q̄si p hr̄de possīde
at. sed si titi⁹ possidebat res illas p herede vel p poss. ⁊ de
cessit scio herede relicto: tūc seius tenebit̄ ex psona defuncti
pe. here. ⁊ non ex sua. ⁊ hoc dicit. ¶ Si q̄s. Titius noīe seij
absentis possidebat here. ad me ptinētē: an possit cōueniri
suo noīe pe. her̄. q̄rīt ⁊ rñ. q nō. sed noīe absentis. ⁊ est ratō
q⁹ nō videt̄ p herede possidere q̄ cōtēplatione alteri⁹ possi
det: nisi ille ratū nō habuerit. ¶ Non solū. Res hr̄ditatis
ad me ptinent̄ possidebas: teneris quidē pe. her̄. al's si non
possideas: teneris tñ in duob⁹ casib⁹. Primꝰ est si te liti offe
ras. Secūs est si dolo desiisti possidere: tñ vltimo q̄ dolo de
siisti an possim te ⁊ illū possessorē cōuenire. q̄rīt ⁊ rñ. q vtrū
q⁹: ⁊ si ille possessor mihi agenti litis extima. offerat: tñ libe
raris. sed si tu cōueniaris nō liberat̄ possessor ille. ¶ Item
a debitore. In here. ptinēte ad me: erat debitor q̄ dicebat se
nō teneri. q⁹ dicebat se here. an debitā pe. here. possim pete
re. q̄rītur ⁊ rñ. q̄ sic. hoc in prima. an aūt referre debeat ex de
licto an ex ōctu. dicit q nō. hoc in scōa. sed q̄d si iacēte here.
q̄s damnuz det ī re hereditaria: vel aliq̄d p mīsit seruo: siue
debito: hr̄ditarius est: ⁊ si cōtendit se heredē tenet̄ pe. here.
vel forte si debitor in diē vel sub cōditione: lz cōtra eū agat̄
peti. here. nō tū cōdēnat̄ lz tps snīe īspicit̄ venerit dies an
nō. ⁊ si nō venerit cauebit̄ de reddēdo debito aduenīēte die
⁊ hoc in tertia.

s Edīs. Tu possidebas here. ad me ptinentē et q̄
dam p̄dia hr̄ditaria vendidisti. ⁊ sic ego heres p̄cia possum
petere ilia: ⁊ etiā possum petere extimationē ego verus hr̄s
si tu putatiuus heres desiisti possidere ⁊ litis extimationem
fuisti ꝓsecut⁹. ¶ Non solū. Debebas titio. x. hr̄ditas sua
ad me puenit: si cōcedas te heredē petā debitū pe. here. sed
q̄d si iacente her̄. dedisti dānū: in here. teneris. Si hr̄dis ne
gotiū gesseris ⁊ fueris fact⁹ debitor ex mala admi. an conue
nire te possum ad id debituz peti. here. q̄rīt ⁊ rñ. q sic. ⁊ b̄ in
scōa. sed q̄d si adita here. geras ⁊ factus sis debitor nō h̄ē.
pe. lz neg. gest. cōueneris. ⁊ b̄ in tertia. ¶ Julian⁹. Here. ad
me ptinentē possidebat titius vi deiecit te: ⁊ ita habes iter
dictū vñ vi. an possim cōtra te agere pe. her̄. ⁊ rñ. q sic. lz nū
q̄d cōtra eū q̄ te vi deiecit cōpetit mihi hec petitio. rñ. q sic.

i Dem iul⁹. Possidebas here. ad me pertinētē ⁊ rē ali
quā hereditariā vēdidisti: puta titio: teneris mihi ad
p̄cīū restituendū. al's teneris mihi cedere act. ō emptorem.
¶ Idē scripsit. Libert⁹ me⁹ in fraudē meā quedā alienauit
illa poterā p caluisianā act. reuocare: si iste me⁹ libertus me
heredē īstituit: vel dic q me heredē nō īstituit: lz ex̄neum si
ego egi ō p cōtra ta. ⁊ recupaui hereditatē libertē: nūq̄d ⁊ il
la alienata in fraudē meā possum reuocare p pe. her̄. ⁊ rñ. q
nō. q⁹ habeo aliā act. s. caluisianā. Itē ille cui alienatum est
debitor p̄soni ⁊ nō hr̄ditatis est. Itē si libert⁹ alicui in frau
dem meā donauit. ¶ Idē iul⁹. in testō inutil' vel fuisti script⁹
hr̄s: ⁊ ego erā ltīm⁹: ⁊ rogat⁹ fuisti restituere here. totā vel
partē titio: ⁊ a te legata vel fidei cōmissa sunt relicta: tu her̄.
restituisti vel soluisti: ⁊ ego ver⁹ heres ista oīa ab itestato vo
lo reuocare: an tenearis de his q̄ restituisti ⁊ soluisti de bur
sa tua: ⁊ apparuit postea te inutilē: ⁊ sic legata nō deberi. et
sic habere debebā ab intestato. vñ cū a te mitti her̄. ⁊ sic le
gata debēt mihi possessori reddere. vñ tu agis ex stipulatu
si fuisti stipulat⁹. aliter ages ⁊ repetes q̄ soluisti p cōdi. ide.
lz q⁹ tibi hoc piculosuz esse pōt cōsulit̄ tibi. q⁹ de tra here po
test de here. q soluisti ⁊ mihi act. cedes postea.

i Tem videdū. Pos. here. pti. ad me vasa argētea de
her̄. tradidit cāpsori ad vēdēdū: vēdidit ⁊ amisit p̄cīū: an te
neat pe. here. ⁊ dz q nō. cū nihil ꝓ eq̄ possit. lz labeo dic euz
indistincte teneri ⁊ reddit rōnē: lz octauenus dicit ō. q⁹ dicit
cū idistincte teneri tm̄ pe. here. vt cedat act. ō argen. vel cō
tra cāpsorē. Ulpi. distinguit an is q̄ possidebat her̄. posside
bat eā bo. fi. aut mala. si bona: obtinet qō dicit octauen⁹. si
mala: fuat qō dicit labeo. ¶ Si q̄s. Si is a quo petit̄ her̄
ditas lit. ꝓ tes. paucas res de her̄. possideat: ⁊ pendente lite
alias res adept⁹ fuerit: an rōe illaz debeat cōuenīri. dicit̄ q
sic pōt. ¶ Nūc. Dictū est. s. q̄bus peti. here. competit ⁊ ad
uersus quos. nūc ē videdū q̄ veniat in pe. her̄. ⁊ casus est tal
her̄. ad me pti. possidebas: ago ō te pe. hr̄. veniūt in hac pe.
here. oīa hr̄ditaria. Itez veniūt in her̄. pe. res pignori date
defuncto. Itē res cōmodate defuncto. itē res deposite apd
defunctū veniūt: ⁊ si ego habebā hypothecariaz p reb⁹ pi
gnoratis: nō ideo nīn⁹: īmo magis veniūt in her. pe. Itē lz
p reb⁹ cōmodat̄ vel p depo. nō dare t defuncto act. aliq̄: si
caderet a pos. tñ equī est vt veniāt in her̄. pe. q⁹ haz rez pe
riculū ptinebat ad hr̄dē. ¶ Qō si. Titi⁹ possidens aliquā
rē p emptore: ⁊ sic cepit vsucape: decessit ⁊ me īstituit: vnde
ego hr̄s aio here. adiui. ⁊ ita cōpleta est vsuca. p me heredē
an illa res veniat in her̄. pe. si ago ō possessorē pe. her̄. dicit̄
q nō venit: lz petere debeo rei vē. ō quā nō opponit̄ excep̄.

v Enīt. Hereditas titij ad me ptinebat: q̄ hr̄dez me
īstituit ille titi⁹ iurauit rē quādā possidentis nō esse:
vñ cū illā possideas ō te pe. her̄. ago: an ille fund⁹ veniat in

pe hēr. ⁊ rñ. ꝙ sic. ⁊ si tua mīsisti illū fundū: distingue: aut bo. fi. possidebas: aut mala fide: ⁊ tūc sīliter multo magꝭ teneꝭ

¶ Seruitutes. Titi⁹ hēbat p̄dia q̄bus seruitutes debebā/tur ex p̄dīs sempr̄oni⁹: ⁊ dēcessit me hēr. relicto: sempr̄o. cui⁹ est p̄diū fuiens dīc se fore hēr dē: ego ver⁹ hīs cepi experiri aduersus eū peti. hēr. q̄rīt an fuitutes debite p̄dīs titij ve/niant in pe. here. vel nō. ⁊ rñ. ꝙ nō. sed ego potero agē ꝓfes/i

Tem. Hēr. ad me pti. mala fide possides ⁊ [illegible]soria. q̄daz cā hereditat⁹ emisti: an illa veniāt in hīr. pe. ⁊ rñ. ꝙ sic. siue de tua bursa: siue de hēr. emeris dūmō hereditat⁹ noie emeris. al's nō veniūt. ꝛz cū emisti de tua bursa: ego ve/rus hīs debeo restituere p̄cīū. Ultimo dicit ꝙ nō oia pecu/nia hēr. cōparata: veniūt in pe. here. vt ecce possessor ex pe/cunia hēr. emit seruū ⁊ ab eo petīr̄ peti. here. an ille hō an p̄/cīū distīng. an interfuit hēr. eū emi: aut non. p̄mo casu venit scō nō. sed p̄cīū qō ex hereditate fuit solutum. ¶ Simili. Tu here. ad me pti. possidebas: er q̄ p̄diuz vendidisti si sine cā fecisti teneris restituere p̄cīū tīm. ¶ Itē nō solū. Possi/debas here. ad me pti. in hēr. peti. multa veniūt: sed nūq̄d ⁊ fru/ctus ⁊ part⁹ veniūt. ⁊ rñ. ꝙ sic. qz hēr̄ditas augmētum recu/pit ⁊ diminutionē. ⁊ hoc dicit in p̄nc. hui⁹. §. ⁊ in fi in medio distīnguit: an q̄d acq̄rīt ex re here. ⁊ tunc teneris restituere: ⁊ veniūt in hēr. pe. aut extrīnsec⁹: puta ꝙ ex re tua: ⁊ tūc non teneris. ¶ Cuz p̄dītim⁹. Aliq̄s cōbussit domū titij: ⁊ sic ei tenebaꝫ act. l. aq̄l. q̄ actio crescit p̄ficiationē: ⁊ sic ad duplū sed titij hīs seius est: ⁊ bona hereditaria possidet: cepit ad/uersus meuīū expīri peti. hēr. q̄ dāni dator etiā se contendit hīr̄dem: an h̄ actio cū incremēto veniat in here. pe. q̄rīt ⁊ rñ. ꝙ nō. sed simplū tīm veniet. ¶ Itē recte ait. Te cōueniebaz noxali iudicio ⁊ cōdēnat⁹ es mihi in. x. vel dedere mihi ser/uū p noxa: q̄ nō fecisti infra tps q̄drimestre: āmodo nō po/teris dare p noxa: nec liberare te potes dando seruū p no/xa: si cōueniaris. ¶ Preter. Diximꝰ. s. cui ⁊ aduer. quē he/re pe. competat ⁊ etiā q̄ in ea veniāt. hic dicit ꝙ multa alia sunt q̄ in ea veniūt. vñ impator fecit libellū siue epl'am ⁊ mi/sit ad senatū sup illis q̄rens q̄d eis videaꝫ ⁊ senatores rñde/rūt ⁊ quatuor epl'a cōpenderūt: puta titi⁹ qui institutus erat: ⁊ duos sibi heredes instituit: quorū vn⁹ adiuit p parte sua: alius aūt anteq̄ adiissz decessit: ⁊ ita ei⁹ ps fcā est cadu/ca: ⁊ sic fisco deferēda. alius cohīs adiuit eā partē credēs si/bi accrescēdā. ⁊ sic eā bona fide possidebat: ⁊ sic eā vendidit meuio. fiscus cepit aduersus eū expīri pe. hēr. an usuras te/neatur. ⁊ rñ. ꝙ nō. sed ad p̄cia bene teneꝫ. ⁊ b̄ in p̄ima. Se/cūdo dicit ꝙ si malefidei possessor est: teneꝫ de reb⁹ oī modo siue hēat siue nō: sed si bo. fidei pos. est nō teneꝫ nisi inquātū locupletat⁹ est. ¶ Petitū. Dictū est. §. e. l. §. cū aūt. que pe/tantur a fisco vult illud exponere. nā dicīt tūc peti a fisco qñ illi possessori quoq̄ modo denūciatur: ⁊ qō ad fiscū ptineāt. ¶ Exptanda. Nūc incipit iurisco. verba senatus exponere dīc em. §. e. l. §. cū aūt. cū ps deuoluīt ad fiscū vt caduca: tria nota ⁊ p̄ in eo ꝙ dicit pars. scdo in eo ꝙ dicit caduca. tertio in eo ꝙ dicit fisco petaꝫ. Nā qō dicit pars nō est vis: nā idē est ⁊ si tota. Itē in eo ꝙ dicit caduca nō est vis. qz quocunq̄ mō deferaꝫ ad fiscuz: fiscus habebit. Itē in eo ꝙ dicit fisco nō est vis. nā ⁊ si deferaꝫ homini p̄uato aliquo ti. idez erit qz habet eam here. ⁊ illud senatusconsul. locum habet non solum in here. sed etiā in castrensi peculio vel quasi. ¶ Pe/titam. Nunc exponit iurisconsult⁹ illud verbū. §. e. l. §. peti/tam. qz pone bona titij ad fiscū deuoluta sunt: q̄ tu possi/debas: si tu aliqua vendidisti: si tu es bo. fidei pos. teneris ad p̄ciuz rerū hereditariaz venditaz ⁊ nō ad usuras p̄ciorum ⁊ hoc habes hic. sed si vendidisti postq̄ fuerit tibi denūcia/tū: teneris ad p̄cium ⁊ etiā ad usuras p̄ecij teneris. idem est si non est tibi denunciatū: sed scis pertinere ad fiscum. sed si ei denunciatum est ⁊ nō scit pertinere ad fiscum: non nocz ei nec est malefidei possessor quodā si hēr. ad fiscū pertinentē possides: ⁊ sic es male fi. ⁊ non est vis a quo denūciatum est tibi. ¶ Cererū. Here. vel ad me vel ad fiscum pertinentem possidebas scienter res quasdā ex ista here. vendidisti. que/ritur ad quid mihi teneris. ⁊ quidē si es male fi. pos. quia ti/bi denunciatū est. vel scis ad me pertinere: teneris ad illas res venditas ⁊ etiā fructus earū. si es bone fi. teneris ad p̄/cia tm̄. sed huic diffinitioni videt obstare epl'a cuiusdā impa/toris in qua dicīt ꝙ male fidei pos. liberetur restituēdo p̄re/cium. vñ est cōtra senatū: sed distīngue: aut maie fidei poss. alienet res steriles: ⁊ habz locū epl'a: aut alienat nō steriles sed alias bonas: ⁊ tūc habet locū senat⁹. ¶ Licet. Heredi. ad me pertinē. posse. siue credas te heredē de iure ciuili siue de iure p̄torio: vel alio modo: locū habet senatus: ⁊ haberꝭ loco bo. fi. pos. ⁊ ideo nō teneris mihi ad p̄cium.

s Possessor. Here. ad me perti. possidebas pecuniā here. non tetigisti: non teneris ad usuras illius pecu/nie. ¶ Redacte. Tria dicit hic. §. pone here. ad me perti. possidebas: res hereditarias alienasti: et p̄cium habes: te/neris ad p̄cīū si habes. al's mihi cedes acti. ⁊ hoc in prima. sed si tu post motā cōtrouersiā alienasti res here. reddes rē alienatā ⁊ fructus: non etiā res steriles. qz tunc liberaris p̄/stando p̄recīū mihi heredi. ⁊ hoc in secunda ⁊ tertia. ¶ Licet se Here. ad me perti. bo. fi. possidebas. quasdaz res ex illa here. vendidisti: postea cepi aduersus te pet. here agere: ad q̄d teneris. ⁊ rñ. ꝙ teneris ad p̄cīū rerū vendi. si res apō em/ptorē perierunt. sed pone ꝙ tu bo. fi. pos. vendidisti res he/re. distīngue: aut habes p̄cīū: ⁊ teneris mihi p̄stare p̄recium vel cedas mihi act. sed si vēdidisti rē ⁊ euictionē emptori p/misisti: ⁊ euicta est res. ⁊ iō emptori p̄cīū restituisti: non tene/ris mihi heredi ad p̄cīū restituendū cū nō videaꝫ ad te pue/nisse. ⁊ hoc idē dicit senatus indubitanꝫ ꝙ nō teneris mihi ad p̄cīū restituendū. ⁊ ad hoc inducit sīl'e. qz pone ꝙ tu pos/sessor exegisti aliqō indebitū: ⁊ sic teneaꝛ cōdi. inde. restitue re illi: nūq̄d illud videbīr̄ ꝙ teneris mihi vero heredi p̄stare ⁊ rñ. ꝙ nō. ¶ Sed ⁊ si. Here. ad me pti possidebas: titi⁹ ex illa hēr. equū emit: quē equū tibi titi⁹ redibuit cū vicios⁹ es/set. dr ꝙ venit in here. pe. ⁊ nō p̄cīū illi⁹ equi: ⁊ si tu de euictō ne te obligasti debeo tibi p̄mittere ꝙ seruē te indemnē ⁊c. ¶ Restituere. Bo. fi. here. ad me perti. possidebas res he/re. vendidisti: res penes emptorē depdite vel diminute sunt postea cepi ꝺ te pe. here. agere: an teneaꝛis mihi ad p̄cīū ꝙ/uis depdite sunt vel diminute res vēdite. ⁊ rñ. ꝙ sic teneris ꝛz a quo: an male fi. pos. an a bo. ⁊ dicit ꝙ si male fi. poss. est si extāt res: ⁊ tūc teneꝫ rē p̄stare vl̄ p̄cīū si vult petitor: ⁊ si nō pōt eas habere iurabīr̄ in litē ꝺ male fi. pos. ⁊ illud p̄stabīr̄ qō iuratū fuerit: aut nō extant: sed sunt depdite aut diminu/te: ⁊ tunc petitor debet habere p̄cium.

d Eperditū. Supra pri. fecit mentionē de pditis vel diminut⁹: hic vult illa ꝝba exponere q̄ plane p̄seq̄tur

s Ed ⁊ rē. Titius bo. fidei pos. here. ad me pti. possi/debat: ⁊ fundū here. vēdidit p. c. post modū euz rede/mit p. l. ⁊ sic rē ⁊ p̄cīū penes se est: an fundū illū ⁊ p̄cīū. i. alia l. q̄ lucrat⁹ est dēat restituere. ⁊ rñ. ꝙ rē ⁊ p̄cīū dz ille titi⁹ resti/tuere. in medio tīm dicit ꝙ videt ꝙ dēat tm̄ alteruz restitui. i. vel res vel p̄cīū. ⁊ si esset male fi. pos. videt electio mea acto/ris. si bo. fi. videt electio illi⁹ possessoris. sed illa est solutio ꝙ vtrūq̄ restituat.

v Trum. Titi⁹ here. ad me pti. bo. fi. possidebat: et sic rē hēr. vendidit p. c. q̄. c. amisit. post hoc cepi eū pe. hēr. cōue/nire: an teneaꝫ ad illa. c. ⁊ rñ. ꝙ nō. ex illa. l. clausula qua dr ꝙ bo. fi. pos. nō teneꝫ nisi inquātuz locupletior fact⁹ est. ista aūt clausula est quā dixerūt senatores: qō idē qō puenit dz restituī. in hoc aūt verbo dubitaꝫ an cōtineaꝫ qō puenit et nō durat: aut qō puenit ⁊ durat. sed tūc illa est solutio vt di/xi: ꝙ nō teneaꝫ ille titius. sed pone ꝙ ille vendito: bo. fi. p̄re/cīū stipulat⁹ est rei vendite sub pena: puta. x. ⁊ sic habuerit p̄cīū ⁊ penā: nūq̄d hec duo debz p̄stare. ⁊ rñ. ꝙ sic. cū factus sit locupletior: q̄uis senatus tm̄ de p̄cio dixisset. sed pone ꝙ bo. fi. pos. vēdidit rē sub pacto legis cōmissorie p. xx. ⁊ hūit x. de p̄cio: alia. x. p̄misit soluere certa die: ⁊ si nō essent soluta illa. x. rē rebaberet ⁊ prima. x. soluta remanerēt penes vēdito/rē: ⁊ sic nō soluit emptor: lucrat⁹ fuit illa. x. vēditor et rem ha/buit: q̄ fuit facta inempta: nūq̄d teneꝫ restituere qō est lucra/tus. ⁊ certe sic. ⁊ hoc dicit in p̄in. hui⁹. l. sed ⁊ si. q̄ continuaꝫ

cuz ista.in medio in.l.illa aliud.vbi pone q̄ bo.fi.pos.iste de fūdo her̄.fuit deiect⁹:z aliq̄d fuit p̄secut⁹: nūq̄d illā penā restituere debet.z rñ.q̄ nō.nā si a debitore here. fuit penā p̄secut⁹ quā ꝓmisit nisi staret certa die:z nō stetit:an illā penaz teneaꝫ restituere.z rñ.q̄ nō. ¶ Item si. Rē her̄.ad me perti.possidebas illā rē here.distraxisti ex illo p̄cio aliā comparasti:p̄reciū debes restituere:nō rē ex illo p̄cio emptaz si res illa ex illo p̄cio empta minus valet q̄ comparaueris:etiam tm̄ mihi restitues quantuz valet res empta. ¶ Quod ait. Hereditatem ad me pertinentez possidebas siue hēas siue habere desijsti:mihi teneberis:z si per culpaz desijsti habere vel non recepisti quod potuisti bene teneris p illo peti. heredi.z sic de dolo z de culpa teneris.vt hic. ¶ Dō autē. Si here.ad me perti.possidebas z sciebas q̄ ad te nō perti nebat:teneris de fructib⁹ quos p̄cepisti:z q̄s p̄cipere potuisti z̄c. ¶ De eo aūt. Si her̄.ad me pti.z sciens ad te nō ptinere possidebas:si hoc scuisti ab initio p̄do es:ſz z si ex post facto sciuisti ad me ptinere eris p̄redo ex mēte se.con.licz ab initio habueris iustā cām possidendi.q̄ credebas te hēdez esse z nō eras.z ē rō.parui eī refert z̄c.vt i l'a. ¶ Scire. Si here.ad me ptinen.possideas z erres in iure:vel in facto:p̄do nō es.sed ille est p̄do qui p̄uā habz mentē. ¶ Si ante Si here.ad me perti.possideas si res alienasti:p̄ sena.cō.teneris ac si possideres.s.post litē ōtes.bene teneris. q̄ post litē ōtes.oēs possessores sunt male fi.nā z post motā cōtrouersiam ante lit.cōtes.est male fidei pos.nā ex eo tpe omēs pos. sunt pares.nā z si ante lit.cōtes.alienauit teneꝫ ac si possideat.z hoc est verū qñ ab initio fuit male fi.pos. ¶ Proinde. Titius dolo malo here.ad me perti.possidebat vel possidere cepit z eā dolo malo desijt possidere:vel qui sunt q̄ potuit:an sit cōdēnand⁹ ac si possideat. querit̄ z rñ.q̄ sic.z si apō aliū est res quā titi⁹ dolo malo desijt possidere:teneꝫ titi⁹:ſz perierit res. Item teneꝫ tam titius q̄ dolo desijt possidere q̄ ille qui possidet.z sic teneñ ambo de fructib⁹. ¶ Hec ꝯba Here.ad me perti.possidebas rem her̄.habere dolo desijsti teneris ac si possideres:z nō restat nisi iurare cōtra te in litē vnde dicit̄ hic q̄ iurak in litē aduersus eum qui dolo desijt possidere:z aduersus eū qui possidet ante litē iurak. ¶ Cō suluit. Here.ad me ptinētē possidebas bona fide:multa dā na dedisti in illa her̄.an teneaꝫ de cōsumptis.dicit̄ q̄ nō.ni si inquantū esses locupletior:qō si donasti an tenearis.z rñ. q̄ nō teneris:p̄ illa re pe.her̄.sed si ille cui donasti aliq̄d:ad inuicē remunerationis tibi dedit:bene es tunc locupletior. ¶ Si quis re. Credebas tibi delatā her̄.q̄ ad me ptinebat vñ re tua latius fuisti vsus z de tuo ꝓprio ipendisti.z b̄ fa clas q̄si diues esse ceperis:an aliq̄d de her̄.illa deducis si eā a te euicerit,z rñ.q̄ nō deduces aliquid:vñ siue mutuo acce pisti peti.nō deduces de her̄.z si res her̄.obligasti:non videris res her̄.attigisse.q̄ manet obligat⁹. ¶ Adeo aūt. Quidam fecit testm̄ z duos heredes instituit:quidā ex illis heredibus credens totā her̄.ad se ptinere cū esset ex semisse istitutus cepit eam totaz possidere z medietatē assis ꝓsumpsit q̄ritur an partē suam tm̄:an partē coheredis tm̄: vel ex parte cōsumpserit.i ntelligaꝫ p̄sumptione iuris cōsumpsisse.et rñ.q̄ id qō expensum est videꝫ cedere de parte vtriusq̄ z de residuo restituet medietatē:z aliā medietatē retiebit: z iduc sil'e.q̄ si ille q̄ credit se hēdē cū nō est possideat:z ꝓsumat eā teneꝫ restituere sil'r z h̄ vī. ¶ Dō aūt. Dic vt ibi. Item si rem her̄.ad me ptinentē possidebas z quasdā res here. vendidisti z p̄cium habuisti:qō postea amisisti:nunq̄d possum vendicare res ab emptore.z distingue:aut illi emptores habēt regressum de euictiōe cōtra te z nō possum illos emptores cōuenire:repellūt eī me illi emptores p̄ except.in medio tm̄ allegat q̄ nō repellar.quia nō fit p̄eiudicium here. peti.p ponende:z vere nō fit p̄iudiciuz. q̄ emptores isti regressuri sunt ad eū q̄ distraxit.z si resti.p̄ciū quo emptores nō possūt vendicare rem repellere: sed tm̄ dicit q̄ possunt repellere vt dixi. ¶ Si minor. Here.ad me ptinē.possidebas rem her̄. distraxisti minori p̄cio:z illud a te fui consecut⁹:si agam contra emptorē repellar except.ab ēptore,q̄ si soluisti mihi qō exegisti a debitore hereditario liberak debitor hēditarius. ¶ Petitio. Here.ad me perti.possidebas:habeo cōtra te pe.here.dicit̄ hic q̄ hec petitio here.est in rem z in personaz rōne diuersorū ex reb⁹ here.redactoꝝ.z sic est mixta ¶ Hoc senatus. Ego z tu in quadā here. sumus heredes:si de illa her̄.fructus p̄cepisti:quaten⁹ plus p̄cepisti q̄ debes:mihi restitues:cū diuidam⁹ here.sicut in peti.her̄.vbi si nō esses here res in aliquo:restitueres eam mihi cum fructib⁹. sic ergo sit in.fa.her.iudicio. ¶ Augent. Titius her̄.ad me pti.possidebat z bo.fidei:z de illa re partū et fructum z fetū p̄cipit:z ēt z pensiones:q̄ locauit p̄dia vrbana etiā meretricib⁹ vl' alijs accepit mercedes vel operas seruorū: vecturas iumentoꝝ an hec oīa veniant in here.peti.queritur z rñ.q̄ sic.z hoc dicit vsq̄ ad.l.iulianus.

i Ulianus. Titius bone fi.pos.here.ad me pti. z pecuniā ex hereditate mutauit:q̄rit̄ an mihi eā starim de suo p̄stare debeat aut nō.z quidā iurisco.s.iul'.dicit q̄ teneꝫ de suo ad sortē z etiā ad vsuras:siue exegerit siue nō.z sic dicebat sore electione mei petitoris:an sortē petā:z titi⁹ an haberet act.cōtra illū cui mutuauit.sed iul'.male dixit. q̄ dictū sibi habuerit locū cū essz male fi.pos.q̄ tūc habet locū dictū iul'.al's fieret cōtra senatusco.q̄ dicit bo.fi.pos.nō teneri nisi locupletior essz.ſz si essz bo.fi.distingueretur. q̄ aut exegit aut nō.scdo casu sufficeret si mihi cederet act.primo casu tenetur dare mihi qō exegit z sortē z vsuras.

s Quid. Totam istam.l.dicit vt ibi.

p Er seruū. Casus est:p̄rem habui q̄ testm̄ fecit z ex neū sibi here instituit:z me filiū exheredauit vel p̄teriuit:egi ego filius q̄rela inoffi.z obtinui.q̄ro vtrū nō tm̄ here ditas:sed etiaz q̄ acq̄siuit seruus hereditari⁹ restitui debeat z rñ.q̄ sic.q̄ si tam here.q̄ ea q̄ acq̄siuit seru⁹ mihi restituēt. ¶ Iul'. Here.ad me perti.male fi.possedisti z seruū her̄. inutilē alienasti:si ago peti.here.z obtinuero:an dēas p̄cū restituere:vel illū seruū venditū.q̄rit̄ z rñ.q̄ p̄cū restitues. Si vero necessariū si viuit ipsum:si mor⁹ tu⁹ est p̄cū:ſz quidaz dixit male q̄ hoc casu non teneris ad p̄cium.

f Ilij. Filiusfa.miles fecit test. in castrensi:z me instituit tu illā here.possides:an possim ꝓ illa hereditate agere.queritur z rñ.q̄ sic.

s Seru⁹. Here.ad me perti.possides:tu filiusfa.quez cōuenia vel te vel p̄rem tuū.z de hoc ponit tres casus:quia aut res possides aut distraxisti z p̄cū habes:aut p̄cium nō habes. Primo casu ꝓuenia p̄rem tuū. Idē in secūdo qñ p̄cū habes. Idē in tertio qñ p̄cū non habes:sed debetur:q̄ semper p̄rem tuum conueniam.

s Ed q̄d. Possessor male fi.hereditatē possedit et de suo ꝓprio soluit creditoribus, ipse aūt pe.here. cōuēt⁹ a vero herede aliq̄d deducere voluit.dicit q̄ potuit:z tm̄ verus heres nō liberabit̄ ipso iure:sed p̄ excep.q̄ eius noīe nō soluit.ſz dicit̄ q̄ possessor q̄ soluit nō al's pōt iputare q̄ si ille pos.paratus sit cauere qō verū heredē defenderet si iterū a creditoribus cōueniret̄ hereditarijs.z hoc in p̄ima.in scda dicit nunq̄d si bo.pos.fi.de here.vel de suo ꝑm Jo.soluit:an sil'iter cauebit de defendēdo verū heredē.z dicit̄ q̄ nō.verū tamē cōditionē inde.quā noīe suo hz cedere ei dz. Item dicit q̄ verus heres cōuenit⁹ a creditoribus here.q̄bus solutuz est excipe pōt de dolo. Si vero erat male fi.pos.qui here.possedit z aliq̄d de here.ei debeak id soluere sibi nō dz:nisi debitū fuerit penale:vel al's oneroſuz alit̄ est in bo.fi.pos. In q̄rta parte dicit q̄ male fi.pos.poterit deducere:q̄ ipendebat circa res here.puta gr̄a colligendoꝝ fructuū. Si vero q̄ facere debuit:nō fecit:tenetur nisi sit bo.fi.pos.tūc ei licituz est rē possessam negligere:sicut z suā. Si vero male fi.pos.debitores here.nō cōuenit:z interim facti sunt nō soluēdo:vl' tē pore liberati actōe tpali:hoc casu nō imputabit̄ ei cum nō habuit:nec potuit experiri qō viro solutū est post illud here ditas restituendū:z si restituit̄ ipso iure liberant̄ debitores:qui ei soluerunt,z hoc dicit. ¶ Si quis. Filiusfa. vel seruus here.possedit qui res here.distraxit:queritur si filio emancipato vel seruo manumisso possit cum patre vel dño experiri iu

ſra annũ. ⁊ ſi agitur an deducit qđ ſibi debetur. ⁊ rñ. q̃ agere põt: ⁊ ppetuo nec quicq̃ pater vel dñs deducet. qr ratõe hereditariis cõuenit: ⁊ nõ alteri debiti. ⁊ hec vera ſunt quãdo ſeruꝰ vel filiꝰ habuerit p̃ciũ ex here. Ceterũ ſi nõ habeat p̃ciũ: ſed ideo cõuenit pater vel dñs illi noie. qr filius vl ſeruus cũ defuncto cõtraxit: tũc de peculio tenet dñs vel pater ⁊ qđ ſibi debet deducet. Si vero p̃ciũ recepit de re here. ſeruus vel filiꝰ: ⁊ id conſumpſerit: pater vel dñs de peculio tenẽtur. poſtea dicit qđ patz ex ſuſpitionibus. ſ. q̃ pater noie filij ⁊ dñs noie ſeruj poterit cõueniri. an aũt filius peti here. poſſit cõueniri. dicit q̃ ſic. Sed pone dũ erã mei iuris poſſidebaz here. deinde dedi me in arrogã multo fortiꝰ cõueniendꝰ ero

¶ Si poſſeſſor. Male ſi. poſ. ſeruũ here. interfecit: tenetur pe. herẽ. ⁊ act. l. aq̃l. tñ ſi vna act. fuit cõuentꝰ ⁊ cõdẽnatus debebat heres cauere ſe alias nõ actuũ. ⁊ hec ſunt vera ſi fuus ante adĩtã hereditatẽ fuerat interfectꝰ. qr ſi poſt here. pet. nõ habet: ſed act. l. aquil.

¶ Si predo. Predo rẽ here. vendidit: res penes emptorẽ iterijt naturaliter: ⁊ ſicut emptori periret ſenatꝰ aũt dicit p̃donẽ teneri q̃ dolo deſijt poſſidere: et debet dãnari ac ſi poſſideret: ⁊ cõſtat ſi poſſediſſz liberaret ſi res ſic periſſet nõ habebit p̃ciũ tũc verus heres. qr ſena. conſul nõ facit mẽtionẽ de p̃donis perſona: ſed tñ de bo. fi. poſ. q̃d ſtatuendũ eſſet de precio. videt q̃ male fi. poſ. nec de rei interitu nec de p̃cio tenet. lucrabit ergo hoc qđ p̃cepit vltra verũ p̃cium: et ſic erit melioris conditionis ma. fi. poſ. q̃ bo. fi. qđ eẽt abſurdũ dicẽ: qr verũ eſt q̃ ipſe teneat ad id qđ vltra verũ p̃ciuz p̃cepit: ne videat locupletari cũ aliena iactura.

i Illud. Multa iura de materia iſta tractãt: qr iura cõia tractant q̃ res vniuerſales het. petitiõe peti debeant. Itẽ iura ſpãlia vt eſt ſena. conſul. de quo. ſ. dictum eſt. Itẽ diui adriani epla. ⁊ in illa oratione plura cõtinebanꝰ ⁊ de vno tractat hic. ſ. de poſſeſſore qui iuris here. poſſidebat: ⁊ cũ aduerſus eũ peti here. itentaret. dicebat q̃ ſi actor in pe. here obtineat: cõia ſunt p̃ſtanda que habiturꝰ eſſet ſi ab initio res ei reſtituta fuiſſet. Sed pone poſt motã cõtrouerſiaz ſeruũ hereditariũ interijſſe: ſm oratorem poſſeſſor rei interitu nõ liberat: qr ſi tpe petitionis rẽ petitã reſtituiſſet: eã diſtraxiſſet petitor ⁊ p̃cium habuiſſet: vt tenet nec p rei interitu liberatur. ⁊ illud videbat. pculo. caſſiꝰ cõtra. paulꝰ. l. huiꝰ auctor diffinit queſtionẽ hanc: dicẽs vtrũq̃ eoz verũ dixiſſe. verum tamẽ dictũ pculi intelligit in male fi. poſ. vt illi teneat petitori cõia reſtituere q̃ habiturꝰ eſſz ſi res eo tpe quo fuerat petita fuiſſet reſtituta: vt ille ma. fi. poſ. rei interitu nõ liberaretur: ⁊ dictũ caſſij intelligit in bo. fi poſ. ille eum rei interitu li

p Oſtẽ. Poſſidebas here. legatũ qđ creditor. debas mihi eſſe relictũ ſoluiſti: cũ in veritate non eſſz relictũ: ego gerebã me p herede: teſtamẽtũ dicebã falſum: ⁊ cõtra te inſtitui peti. here. in primis debeo tibi legatuz reſtituere qđ mihi ſoluiſti: ⁊ poſtea agã peti. here. anteq̃ legatũ reſtituam debes mihi cauere de eo reſtituẽdo ſi vincar a te.

¶ Imperator. Dicit q̃ q̃s de facili nõ audit volẽs agere cõtra teſtamentũ ex quo legatũ percepit.

c Cum. Aliq̃s inſtituit me heredẽ legatũ tibi relinq̃t ⁊ illud ſolui: dicebas teſtũ falſum ⁊ here. petebas q̃ ſi ab inteſtato legatũ nõ reſtituiſti. in peti here. volebas ſolidã heredi tibi reſtitui: ⁊ id legatum qđ iam perceperas: dicit q̃ in officio iudicis cõputabit qđ perceperas ⁊ tanto minus reſtituere debeo.

q Si ſe. Aliquis poſſidet here. mihi delatam titiꝰ obtulit ſe dicẽs ſe poſſeſſorẽ eſſe: cum in veritate nõ poſſideret erit cõdẽnandus ac ſi poſſideret: niſi ſcirem euz non poſſidere. q̃ tunc non video: eſſe deceptus.

p Redonis. Aliquis heres petitus erat de here. reſtituenda incapaci: puta ſpurio ſi is qui heres eſt inſtitutus conſentit p̃donis loco habeat: ⁊ ſic fiſcus poterit eũ here peti conuenire.

l Cetius. Accuſabã teſtamẽtũ alicuiꝰ conſanguinei mei de falſo: ⁊ ſuccubui: poſtea volo dicere illud teſtamentiꝰ ſolẽne: an poſſim. queritur ⁊ dicitur q̃ ſic.

i Mertima. Here. quãdaz ego bo. fi. poſſedi ego conuentus: litẽ ſum otes. poſtea incepi malã fidẽ habere: vendidi rem here. minori p̃cio q̃ valeret: ſi voluntarie vendidi: ſolidũ p̃cium ſoluere debeo. ſi aũt ex neceſſaria cauſa: qr teſtator dixit vt p certo precio venderẽ: id ſoluere teneor.

s Item bone. Bone fi. poſ. põt debitores here. cõuenire Item illos q̃ bona here. occupauerunt. Itẽ nõ ſoluz poſſeſſor ſed petitor: hoc eſt verus heres poterit vtiliter debitorem conuenire.

h Hereditas. Siue corpora ſiue nõ corpora ſint in alicuius bonis: nihilominus dicit hereditas: hec in alicuius bonis cõſtitit eo q̃ hereditas iur. eſt nomẽ.

¶ Si defuncto. Rogaſti me heredẽ tuũ vt facerẽ tibi monumentuz feci ⁊ multũ expendi: agit verus heres aduerſus me pe. here. an ſumptus quos feci circa monumentũ retinere poſſum cũ voluntate defuncti fieri videat. ⁊ rñ. q̃ q̃uis iure actõis non cõpellar: poſſum tamẽ cõpelli p̃ſidali aut põtificali auctoritate ad cõſtructionẽ monumenti. ⁊ ideo expenſas recupero ſm qđ in littera dicit.

h Creũ. Filiũ titiũ furioſum inſtituiſti: ⁊ ei ſubſtituiſti ſi in furore deceſſerit: deceſſit i furore admittunt ſubſtituti: ſi aliq̃s ltimus hꝰ furioſi onera here. occupet: ei reſtituunt: ⁊ ſi aliqđ neceſſarie: vel vtiliter in here. fuerit ipenſuz illud reſtituitur: vel circa perſonã furioſi.

¶ Fructuũ. Dic ſm quoſdam q̃ totus iſte. ſ. loquitur in male fi. poſſeſſ. Ma. dicebat q̃. ſ. primus loquitur in male fi. Scõs in bo. fi. ſed dic q̃ totꝰ loquit in bo. fi poſ. dicit ergo q̃ fructus quos p̃cepit bo. fi poſ. an ei proſint ante litẽ tanq̃ vſuras ⁊ fructꝰ p̃ſtare debeat. dicit q̃ ſi poſt litẽ otes. vſuras percepit non p̃ſtabit ſi ante ſic.

c Cum. Poſſidebã quandã here. pposuit aduerſus me titius peti. hered. dicens ſe verum heredem eſſe: et alio latere dicebat ſeiꝰ idẽ: titius feſtinauit plus in agendo ⁊ obtinuit: an ſit ei hereditas reſtituenda: ac ſi nõ aliꝰ petiuiſſz. ⁊ dicit q̃ ſic. ſed cauebit de cõfuando me indemnez ſi ab alio cõueniar.

f Ilius. Mulier filiũ inſtituit ſub ea cõdi. ſi pr̃ eũ emãciparet: pr̃ here. poſſedit ante emancipa. filij ⁊ multa expendit de here. circa filiũ: puta emendo ſibi miliciaz: agit filius peti. here. contra patrem: pater vult ea imputare qui in eo impendit: an ſit audiendꝰ. ⁊ dicit q̃ ſic.

¶ Si pars hereditatis petatur. Rub.

p Oſt. Juriſcõ. cõtinuationẽ iſtius tituli ponit ad ſuperiorẽ ex quo dictuz eſt de eo q̃ p toto dicit ſe heredẽ: nũc dicit de eo q̃ p parte dicit ſe heredẽ.

¶ Is qui. Ad hoc vt aliq̃s totã here. petat vel ptem nõ eſt cõſiderandũ q̃ rũ ille poſſideat a quo petere vult: ſed conſiderare debz ius ſuũ p̃priũ. ſ. an ſit heres p parte: an ſit inſolidũ. ⁊ ſi p parte petit ptez: ſi inſolidũ: ſolidã.

¶ Quinimmo. Me ⁊ te heredib⁹ inſtitutis vno inſemiſſe: ⁊ alio i ſemiſſe: totã here. titius ⁊ ſeius occupauerũt: ⁊ inter ſe diuiſerunt q̃rit vtrũ medietatẽ petã ab vno: ⁊ tu aliã ab alio. rñ. q̃ medietatẽ petem⁹ ambo ab alio.

¶ Proinde. Succeſſi titio p dimidia: poſſediſti tu aliã: negauit te coheredẽ meũ eẽ: et tu me debeo petere mediã illiꝰ portionis quã tu poſſides: ⁊ tu illiꝰ quã poſſidebã. ſed q̃d ſi cõfiteor te coheredẽ meũ eſſe ⁊ tu me: debem⁹ experiri iudicio famil. herc.

s Ego. Me ⁊ te heredib⁹ inſtitutis: tu vnã medietatẽ poſſediſti ⁊ titiꝰ extraneꝰ aliã in integrũ ſemiſſem a titio extraneo petere debeã: querit an dimidiã a te cohere de: ⁊ aliã a titio queritꝰ. ⁊ dicit q̃dã iuriſcõ. q̃ ſemiſſez a titio petere debeo. Itẽ me ⁊ te p equalibus portionib⁹ inſtituiq̃tuor vncias poſſedi: ⁊ tu alias q̃tuor: ⁊ tertiꝰ quatuor. q̃ritur qualiter quilibet debeat cõſequi portionis hereditatis debitũ. Rñ. q̃ agere debeo contra extraneũ ⁊ conſequi debeo duas vncias: ⁊ duas alias a te: ⁊ tu duas a me: ⁊ alias duas ab extraneo. verũtamẽ ratione duaꝝ vnciarũ mearuz obijcere poſſumꝰ compenſationez.

¶ Interdum. Deceſſit quis relicto nepote ex filio vno: ⁊ vxore p̃gnãte ex alio: quã

portionē petere debebat nepos superstes de here. auita. q̄ ritur ꝛ rñ. q̄ admittitur ad incertā portionē petendam. que sit eñ sua portio nescit. q̄ incertū est quot filij nascent: ꝛ maxime fm iura ista fm que diuidebat hereditas in capita. ſz dic casum ꝛ verius: vt hic no. p glo.

s Jex pluribus. Titius te ꝛ me heredes instituit: adiui: tu volebas deliberare: an totā here. possim petere dicit q̄ nō. sed meā partē tm̄ q̄ mihi cōpeteret: si statim adiuisses: si non repudiasses totum accrescit mihi; vnde totum petere potero.

a Antiqui. Lex ista loquit de quadaz ꝓuisione q̄ anti qui puiderunt filio qui adhuc erat in ventre: sic ꝛ alij agnati vel cognati vlteriores supstites fuerunt. q̄ oēs expectabant donec ille natus foret. ꝛ hoc in prima. Si vero omnes in eodē gradu fuerunt ꝛ nati: ꝛ ille qui erat expectandus: vt videret quid in vtero esset. q̄ dubiū erat quot nascerent. et hoc ꝓpter diuersas fabulas. quia quidam dicebāt q̄ videre vnā mulierē parere. vij. aliā. v. vnde antiq̄ mediocrem viam elegerūt: ꝛ ꝓsiderauerūt q̄ sepius cōtingit: ꝛ frequenter cōtingit tres parere: vñ statuerūt vt hereditas in partes diuideret: vt supstes quartā hēat partē: alie tres reseruarēt ventri: ꝛ si pautiores nascerent ꝓ rata accrescat iā nato.

s Oroti. Mulier decessit q̄tuor relictis heredib⁹: et erat p̄gnans: part⁹ viuus nat⁹ est ꝛ erat filia: equalit succedere debz cū filijs: ꝛ quilibz cōferat quintā partem sue portionis. ꝛ sic habz quartā q̄libet: ꝛ ponas hereditatē distributam in. xx. vncias siue in. xl.

c Cum multi. Quidā me ꝛ alios instituit heredes: an teq̄ adiui in asiam ꝓfect⁹ sum: vbi decessit: et ꝓcuratorē reliqui domi: ꝓcurator credēs me viuere res here. administrauit ꝛ quasdā vendidit: ego instituī ꝓcuratorē meuz cum quodā alio: q̄liter pecunia ex reb⁹ here. redacta a ꝓcur. meo ꝛ coherede eius peti dēat. queritꝛ rñ. q̄ si tota apud ꝓcur. cōstituta sit insolidū cōuenit. sed si dimidia apud coheredez sit: ille tenetur ꝓ ea parte.

c Cum. Habui filiū ꝛ domi reliqui ꝛ ꝓfectus suz ꝛ decessi: titius in ciuitate existens ignorās me defunctuz instituit me heredē cū alijs: filius meus tanq̄ ꝓcura. meus res here. administrauit distrahendo q̄ act. coheredes mei illam partē possint exigere. q̄rit ꝛ rñ. q̄ pe. here. nisi eo q̄ filiꝰ nō hereditario noie: sed pris noie res here. administrauit: q̄ re neg. ges. act. tenebit pris sui coheredib⁹. ꝛ hoc in prima. sed q̄d si illū filiū exheredauit ꝛ alios filios instituit hēdes aut extraneos: nunq̄d filij isti habebunt neg. ges. act. contra eū administratorē. dicit q̄ nō. q̄ nullo modo erat eorū negotiator: cū res non essent paterne ꝛ patri acquisite. Tertio ꝓbat p simile ꝛ videtur q̄ tenet neg. ges. act. q̄ si exigam nomine tuo te. s. ratū habente orit act. ueg. gest. ergo hic q̄ verū est si dñs ratū habeat. Quarto ponē q̄ illū filiuz instituī vnde veniūt coheredes mei ꝛ eū cōueniunt: ꝛ ipse dicit pecuniam mihi fuisse acq̄sitā asserens me vixisse illo tpe quo conditū fuit tes. dubitabat an hoc dicere posset: videbat q̄ nō. q̄ sic videt mutasse sibi cām possessiōis. sed q̄ video aliq̄s gessit nego here. ꝛ male: ꝛ sic factus est debitor here. siq̄dez postea gerat se ꝓ herede: poterit hoc facere: ꝛ cōuenietur pet. here. nec videbit sibi mutari cām possessionis. vñ idē in casu superiori erit dicendū: vt. s. pe. here. conueniatur nec videtur causam pos. mutasse.

De rei vendicatione. Rub.

p Ost acti. Ponit iurisco. cōtinuationē hui⁹ ti. ad superiores: q̄ dictū est in superioꝛib⁹ quib⁹ modis vniuersitates petunt: nūc qualiter res singulares: ꝛ ita de spāli. ꝛ habet locū ista actō tam in re mobili q̄ in imobili. Per hanc. Cuz ista actio detur ꝓ omnib⁹ rebus an ꝓ liberis psonis dari possit: queritur ꝛ dicit q̄ nō. vñ si volo filiū meū petere quē dico in potestate mea: agam preiudicialiter ꝛ interdictis: ꝛ officio iudicis. verumtamē dicit q̄ possum vendicare filiū adiecta cā de iure quiritū. Per hanc. Nō solū res singulares sed etiā vniuersales q̄. s. recte sunt ꝓ hanc actio. peti possunt sicut grex equitiū armentū ꝛ silua. verūtamen ad hoc vt grex vendicet nō oportet q̄ singula capita ꝺdicant per hanc act. Sed si. Habebaz. v. oues: tu alia. v. insimul cōmiscuerunt ꝛ ad te peruenerunt: q̄rit qua act. oues meas querā. ꝛ rñ. q̄ quo ad dñm vendicabit. v. ꝛ non totā gregē: ꝛ tue oues mihi nō restituentur.

m Marcellus. Constitut⁹ erat grex ex. ccc. ouibus: centū perierunt: alias. c. emi ꝛ subrogaui in locum mortuoꝝ: grex ad titiū peruenit: si vendico. ꝛ distingue tm̄: an ab alio emerim aut a dño: vt in primo casu cōpetat mihi directa in rem actio. in scōo aūt publiciana in rem actio. si aūt oēs oues perierūt ꝓter submissas oēs gregis noie petunt. Armamēta. Si armamēta mea in naui tua fixisti ꝛ iteꝝ fuerūt dissoluta: potero ea vendicare: vel dic possedit q̄s nauē meam dissoluta est: potero armamenta ꝓ se vendicare. Jtē paruaz nauem que magnā sequitur: ꝛ si magna integra remaneat.

Ꝓpōni⁹. Titius hēbat. v. de meo ꝛ. v. de tuo: ista. v. in massaz redegit: ista massa erit mihi ꝛ tibi cōis: ꝛ portiōz tuā vēdicare poteris ꝓ rata pōderis. Jtē agere potero ꝓ portiō ne mea: ꝛ tit⁹ q̄ dolo malo ꝺfundit tenet furti ꝛ ad exhibendū. si aūt vnū argentū p̄ciosius erat: eius habebit ratio.

i Dem. Titius frumentū meū ꝛ tuū miscuit: sed nobis inuitis q̄libz vendicet coꝛbes: si nobis volentib⁹ aget cōmuni diui. sed q̄d si ex vino meo ꝛ melle tuo fecit mullum dicit q̄ mihi ꝛ tibi cōe. verius tñ est vt specificant̄ fit. ſz q̄d si misceat plumbū meū argento tuo: an massa sit cōis. ꝛ dicitur q̄ nō. q̄ separari p̄t hee spēs. Sed q̄d si aurū meū cuz ere tuo misceres: massa cōicabitur: ꝛ q̄libz potent partē suā vendicare: nec fit specificantis: vt fit in mulso.

s Jis. Possidebas rem meā: conueni aliū qui dest rem meā possidere qui se liti obtulit ꝺdēnatus est mihi in extimatione: an nihilomin⁹ possit a te rē petē. ꝛ ꝺ q̄ sic

p Ompo. Habebā tecū fundum cōem: sed tu mediā partē posse. exheus aliā partē: qualiter partē meā petere possim. queritꝛ ꝛ distinguit: aut possides ꝓ indiuiso: nec te cōuenia sed exheuz: aut possides diuisiz: ꝛ tūc medietatē medietatis tue a te petā: ꝛ tātūdē ab extraneo. hec tñ distinctio an possideat res ꝓ diuiso an non: locū habet in rebus imobilibus. non aūt in re mobili nec in here. petitione.

o Fficiū. Cōtra possidentē datur hec actio: vñ iudex inquirere debz: an is q̄ conuenit possideat: ꝛ si inuenerit eū possidentē cōpelletur eaz restituere si actoꝛ intentiōez suā ꝓbauerit: nisi reus obijciat sibi excep. aliquā. quidaz dicunt q̄ hec actio datur cōtra eū qui vere possidet: ꝛ ita contra eū q̄ tenebat interdicto vtrobi. vel vti pos. verius tñ est q̄ q̄libet detentoꝛ teneatur act. hac.

s Jres. Petebā a te rem meā: quero vbi res sit restituenda an nō vbi petitur: an vbi res est. distinguitur fuit bo. fi. pos. an ma. primo habet electionez cōuentus vbi velit restituere: an vbi res est: an vbi res petit: debz tñ ꝓstare petitoꝛ omnes sumptus ꝓter q̄ cibaria: ꝛ cauebit reus q̄ restituet si fuerit ma. fi. pos. idē erit dicendū q̄ in bo. fi. pos. si alibi posset. rei petite nactus fuerit q̄ si male fi. pos. rem alibi transtulit: suis sumptibus eam reducere debet.

n On solum. Si seruus me⁹ ad te venit ꝛ tu eū pendente iudicio deteriorasti: iudex etiā cōdēnationē debet hēre deteriorationis rōnem: ꝛ si iudex omisit potero agere. l. aquil. acti. ꝛ iudex habebit rōnē dāni cōtra te in ꝺdēnatione. Et si tu ad ignominiā mei seruū verberasti: agā cōtra te act. iniuriaz. Si q̄s. Equū meuz possedisti: vendidisti modico p̄cio ex necessitate: ad id tm̄ p̄ciū qđ accepisti ꝛ non amplius teneris. ꝛ hoc ꝓbat a fili. q̄ si possessoꝛ vendat fructus q̄ ꝺseruando seruari nō possūt: non tenet vltra q̄ iudicio se p̄cipitauit: an liberet interitu eius. quare dicunt q̄dā q̄ sic ꝛ male. vñ distinguendū est an fuerit euz distractur⁹ ꝛ tenetur. q̄ nō eo mō periisset: an nō erat eum distrac. ꝛ tunc nō tenet. ex hꝰ apparet q̄ nō indistincte liberat possessoꝛ interitu spēi. sed post interitū necessaria est sīa: vt appareat

eius fructꝰ ⁊ partꝰ. Item ⁊ alia ratione est necessaria snia ꝓpter stip. de euic. eo ꝙ habebit tūc regressuz emptor ꝺ vē ditorē de euic. in fi. dicit de naui quā possedit q̄s: ⁊ lite pen. iuit nauigādū ⁊ perijt qđ nō videt culpa forē: nisi minꝰ ydo neis eā cōmiserint. ¶ Jul. euz. Seruū meū a te emi: eundē titio vēdidit: titius eū iterfecit: teneor vero dño ad p̄ciū, q: vi deor eum interfecisse.

i Dem. Si petā a te rē ⁊ in mora fuerij: nō solū fructꝰ ſz etiā fructuū fructꝰ vsq; ad tp̄s rei iudicate restituēdi sunt si vero erat seruꝰ meꝰ quē possidebas: ⁊ aliq̄s x̄berauit euz ⁊ ita hēas act. l. aq̄l. ꝺ x̄berator ē illā act. mihi cedere debes ſz decessiōe actōis est verū si tu seruū illū ceperis vsucape: ⁊ post acceptū iudiciū vsucap. cōpleuisti: ſz postea qđ emi di straxisti. q: videbas ꝙ volebā eū vēdicare: ⁊ aliq̄s eū inter fecit in electiōe mea erit: vtrū velim cedi mihi act. ab ēptore aut habere p̄ciū seruí ab eo q̄ dolo desijt possidere fuū lite pen. vsucaptū. Sed q̄d si petitor fuit p aliq̄ō tp̄s fructꝰ pce pit: deinde puenit ad te: ⁊ illū incepit vēdicare: illi fructꝰ pce pti nō erūt restituendi. ⁊ rō est ꝙ bona fides nō patit̄ ꝙ bis idē exigat̄: vt. j. de reg. iur. bona fides.

s Jꝑ post accep. Emi rē a nō dño ⁊ bona fide ichoaui vsuca. nec deerāt mihi de vsuca nisi duo mēses: ea vendica sti. ſz lit. ꝓtes. vsuca. cōpleui: vñ ex q̄ dñs factꝰ suz: si fuꝰ erat poterā eū manumittere: vel pignori obligare. ⁊ iō dicit iuris cō. cauere debes tu possessor ꝙ nihil tale facias. ſz pone ꝙ erat dñs domꝰ quā petij: ⁊ cū semel minabat̄ ruinā: cauisti ꝺ dā. infec. postea petij a te tūc cauere dēo de ꝙ tuando te idē nē. ⁊ h̄ rō illi cautionis est. postea a te fuū meū vendico si lu crū acq̄ritur oz te restituere nisi de re tua ⁊ opa sua aliq̄d ac q̄siuit: vel si heres fuerit istitutꝰ vel legatū ei fuerit relictum tūc nō sufficit: si tūseruꝰ restituat̄: ſz cū oī cā videlz tm̄ veniet in restitutōez q̄ntū hitur esſz petitor si tpe lit. ꝓtes. ei restitu tus esset. idem in ancilla petita ⁊c.

s Ja bone. A te fuū meū petij lit. ꝓtes. fugit: an libe reris q̄rit̄ distiguēdū: an ꝓsueuit fugē: ⁊ ita erat custo diendꝰ aut nō. scdo casu absoluēdꝰ erit cū nō erit custodien dus. ſz si pēdente iudicio illū vsucepas: cedas act. si x̄o ces sio nō est faciēda: nec cauebis de eo ꝓsequēdo: ſz teneris eū restituere si a te puenit si erat custodiendꝰ: in culpa eras ꝙ

i S qui. Si rem meā possidebas ⁊ eū dimisisti. titius obtulit se luti dicēs se possedisse ⁊ eū cōuenia et lit. ꝓte. iuēt̄ est nō possidere: an sit ꝺēnandꝰ. q̄rit̄ ⁊ ꝺr ꝙ sic si x̄o ante lit. ꝓte. titiꝰ pereat ⁊ dic̄ se nō possidē: absoluen dus erit. ſz pone cū credebā ꝙ titiꝰ possideret ⁊ nolui ab eo vēdicare: ⁊ sciꝰ dicat se possidē nō titiū: hic nō erit pnie locꝰ ſz sciꝰ est ꝺēnādꝰ. ex p̄dict̄ g̃ apparz ꝙ hanc act. possessor patit̄. vñ si q̄s tpe lit. ꝓtes. ⁊ rei iudi. possedit erit ꝺēnandꝰ

s Jh̄ō. Seruū meū bo. fi. possedit q̄s: deterior ē eū fe cit lit. nō ꝓte. decessit. vñ nō tenet̄ p hanc act. nec ad p̄ciū nec ad dānū. ſz l. aq̄l. agere pōt. ¶ Sz ⁊ is. Possedi sti seruū meū mala fi. vl̄ bo. antec̄ fuerimꝰ lit. ꝓte. desijsti eū possidē ⁊ dolo ma pinde ꝺēnandꝰ es ac si possideres: ⁊ cū sit in vl̄i iudicio vt dēat dolꝰ p̄terit̄ venire in iudicio: nunq̄d g̃ sic dicēdū est vt veniat i spāli in rē act. ⁊ ꝺr ꝙ sic. ¶ Si p. Filiꝰ meꝰ vl̄ fuꝰ rē tuā possedit: ⁊ ita ego per euz: absens fuit tēpore late sententie: dandū erit mihi tempꝰ infra quod du cam seruū vel filium ⁊ cauebo ꝺuenienter de re restituenda ¶ Jn re. Jste. §. ꝓtinuat̄ i. l. se. vsq; ad. l. fructꝰ ⁊ de eadē ma teria tractat. ſ. q̄lit̄ possessor possit recipe sūptꝰ q̄s fecit in re possessa. ⁊ ꝺr ꝙ illos pcipiet añ c̄ rē restituat. ⁊ ad h̄ mlta po nit exēpla. primū est tale: fundū tuū possedi: sūptꝰ feci: vl̄ do mū si petas refūdes mihi ipēsas: alioq̄n repellē te p except. do. mali. idē est ⁊ si ꝓstāte mrimonio maritꝰ dederit vxori fū dū. q: nō vz dōatio si mrimoniū dissoluat̄. ⁊ si mlier repetet dotē: excipiet maritꝰ qđ sibi nō reddet donec fundꝰ quē de dit ei restituat̄. Jtez si possessor edificauit in area petitor ſ. ſ. ꝙ pōt obijcere excep. nisi reddat sumptꝰ: nisi patiat̄ petitor eū tollere edificiū. ¶ Sed ⁊. Possedi fuū tuū istruxi eū in aliq̄ arte. q̄rit̄ an idē sit qđ in supiori casu. ꝺr ꝙ nō. q: ars ab hoie tolli nō pōt. vñ ita demum repetaz sumptꝰ si plꝰ ꝓpter talē artē vēdidisti: vel si tibi denūciaui antec̄ eū istituisti vt eū peteres. q: in casu isto obstabit tibi do. mali excep. Sed q̄d si aliq̄d ꝓcepit ex operi seruí: nūq̄d dēo illud restituere. ꝺr ꝙ sic. nec refert si fuerit fuꝰ magnꝰ vel parꝰ. si x̄o magnus qđ eū istruxi fructꝰ opaz debēt cōputari in sumptib⁹ quos fecit. si aūt mecū stetit p. xv. ānos postꝙ scauit artificiū ipen sas repetere nō potero: cōpēsando lucrū ꝓceptū ex eo artifi ciū cū impensis factis in eo instituendo.

f Ructus. Lex ista loq̄tur in ma. fi. pos. dicit g̃ possedi sti rē meā mala fi. oēs fructꝰ q̄s ꝓcepisti vel q̄s ego ꝓcepisse restituere teneri. Jtē de b̄ ponit exēplū qđ dicebas te habē solidū dñium. ⁊ ita dicebas ꝙ bēbas tā ꝓpetatē q̄ vsufru petebā a te ꝓprietatē ⁊ durauit lis vsq; ad biēniū: ⁊ fructꝰ ꝓcepisti. scdo āno iussus fuisti fructꝰ primi restituere: alij nō restituis. q: illos iure ꝓcepisti. idē est in casu cōuerso. ſ. cū ad te nō ptinuit nec vsufruc. nec ꝓprietas tm̄ fundū possedisti dū lis contestarer: legaui tibi vsufruc. deinde obtinui adita here. habēda est rō fructuū ꝓceptor ante lit. ꝓtes. ſz post p cepti nō. q: iuste ꝓcepas illos ⁊ vsufru. ad te ptinuit: vbi cū possessio fundi nec ad te nec ad me ptinuit: si petiero ⁊ obti nui ⁊ pnūciauit iudex fundū mihi eē restituēdū. ꝺr ꝙ idē ꝺz facē de fructib⁹ ꝙ q̄ iure obtineo in fundo eodē mō obtinet dēo in fruc. ¶ Petitor. Peto a te rē meā quā possides: di cis te non possidē ꝺēnat̄ es in rei estimatiōe: vis vt caueā tibi de euic. an tenear cauere. ⁊ ꝺr ꝙ nō. ¶ Eor. Habebaz rē meā cōem: illā possedit titiꝰ partem meā petere possum.

i Ellia. Possedi areā tuā bo. fi. ab initio. deide factꝰ ma. fi. pos. ⁊ tūc feci expēsas in area illa: an expensas petere possum. q̄rit̄ ⁊ dicit̄ ꝙ nō. sed abradere potero.

i M fundo. Emi fundū a nō dño bo. fi. in eo ipēsas fe ci vtiles: q: seminaui: tu petijsti ⁊ obtinuisti: iuder ꝺz ꝺsiderare q̄lit̄ debeā sūptꝰ reddē. q: si tu dñs eadē oīa factu rus eras: tūc eos mihi restitues: vl̄ si nō eras factur ꝓpter inopiā: in casu isto pmittet̄ mihi tollere sine lesiōe ꝓis sta tus q̄ ipēdi: si tm̄ velis soluere q̄tū valerēt ille res si cēnt ab rase: ⁊ ego velim tollere: nō sum audiēdꝰ. in fi. ponit casuz in q̄ tu necē hēres soluere bas ipēsas: puta si eūdē fundū eras

s Jn rē. Petebā a te fundū lit. ꝓte. fru ctus do. ma. alienasti: decessisti. q̄rit̄ an h̄s tuꝰ ꝓpter dolū a te cōmissuz teneat̄. ꝺr ꝙ sic. ex q̄ lis erat ꝓte. nō ante.

q Clo. Hēbā monumētū cui edificādo lapides meos adiunxi: āmouisti lapides: an possuz vēdicare. q̄rit̄ ⁊ ꝺr ꝙ nō. q: religiosa sunt. ⁊ sic in nullꝰ dñio. ſz recupabo per act. in fact. ꝙ si alienos iuito dño adiūxit sec̄ erit. q: vēdica

f Ructꝰ. Si fundū meū a te pe bit dñs amotos, tebā ⁊ obtinui cum fructib⁹ mihi restitues.

s Jh̄ō. Seruū meū possedisti bo. fi. añ lit. ꝓte. peto ca uere dēas de dolo tm̄ post lit. ꝓte. x̄o de dolo ⁊ culpa.

e Jus rei. Possedisti rē meā: petebā eā a te videlz ser uū meū quē possedisti: tu ꝺēnatꝰ vt restitueres: nolui sti restituē ⁊ in eiꝰ estimatiōe ꝺēnatꝰ es: de cetero dñs eris illiꝰ fui. h̄ sunt x̄a si petit̄ sit pñs. si x̄o sit absens tūc q̄n na ctus sit posꝰ nō alit̄ refundet̄ ei lit̄ siue rei estiatio q̄ si caue rit possessori de eo restituendo.

s Emptꝰ dedi tibi fundū quē credebā meuz esse: ⁊ tu sliter credebas: fecisti sūptꝰ. verꝰ dñs petijt ⁊ obtinuit a q̄ sūptꝰ petē possis. ⁊ rñ. ꝙ nec a me q̄ donaui nec a vero dño iure act. ſz iure exccep. retinere pōt admissa cōpēsatione fru ctuū perceptorum ⁊ sumptuum.

s Olū. Si aliq̄s petat domū an videat̄ petē solū. q̄ rit̄ ⁊ rñ. ꝙ sic. q: solū est ps domꝰ. aliud eñ est in naui q̄ sita est in mari. q: nec mare est pars nauis: nec econuerso. ¶ Beū. Bouē meū possedisti: interfecisti ⁊ excoriasti car nes ꝺsūpsisti: coriū ⁊ cornua vēdicare potero.

s Jager. Si fundū mihi vēdidisti nūq̄d statim vēdi care potero. q̄rit̄ ⁊ ꝺr ꝙ nō. nisi mihi tradit̄ sit. ⁊ itelligas ni si in vltima volūtate. q: eoꝝ dnia q̄ vltima volūtate relinqū tur sine traditione transferunt.

s Jn rē. Peto a te fundū lit. pen. decessisti: hēre de licto ⁊ res ad eū puenit si dolū cōmisit tenebit. si aūt peto a te fundū añ lit. ꝓte. ⁊ do. ma. alienasti: decessisti: an ab hēre tuo petere possuz. ꝺr ꝙ nō. ſz act. in fact. tenet̄ mihi ꝺ eo ꝙ lo

i Ater. Rē possedisti q̄ mea erat capletio fact̄ est ignoraui tū meā esse: titiꝰ eā petijt credēs suā eē p̄stiti ei p̄ocinū in cā: ⁊ succubuit: si velim eū postea pet̄ an pos sum: nō obstante excep. rei iudi. dicit̄ ꝙ sic. q: aliud est ven

ícare ⁊ aliud vendicanti pr̄ociuiū p̄stare.

v Endicatio. Si gregē possedisti ⁊ res singl'as vendi
care potero: aliter est de peculio filij mei q̄ possides:
q̄ totale peculiū nō vēdicabo: sz singl'as resco: po: ales de
i Sa quo. Si duo pos. fundi petebāt re /peculio.
stituendū est ei q̄ p̄ p̄uenit ad sniam: ⁊ ille cauebit de
i Sa quo. Seruū quē /p̄stando possessore indēnē
possedisti vendicauit: ⁊ tu a titio cōueneris act. nora/
li si obtineo in cā mihi erit restituēd⁹: ⁊ cauebo q̄ cōseruabo
te indēnē aduersus titiū agentē nora li act. si titi⁹ p̄imo ob/
tinuit: g̃ postea ī nullo mihi teneber̄. q̄ nec possides nec do
l Ctius. Si nauē meā asseri /lo desijsti possidere,
bus tuis refeci: remanet mea si tuis tabulis nauem
feci tua erit ⁊ estimari debet.
s Jnauis. Possedisti nauē meā eā cōmisisti naujgio:
peti pōt ⁊ estimari dz nō solū vecturā quā p̄cepisti: sz quā p
cipe potuisti restitues: ō tū videbat̄ q̄ deposuisti penes ali/
quē pecuniā: ⁊ decessisti: nō tenet̄ ad vsuras illi⁹ pe. hr̄s quā
nō attingebat: sz nec dz teneri nisi ad vecturā quā p̄cepit q̄
falsuz est. ⁊ fuit rō. q̄: sicut vsura nō ex natura: ita nec vectu/
ra p̄cedit sz in mutuo. sz iure ciuili: puta ex pacto ꝯuentium
Jtē nauis missa ad naujgiū nō est piculo possessor̄: sz in pe
cuniā fenerāda ꝺriū est. ¶ Generalit̄. Dale si pos. fruct⁹
retinere nō dz nec fuerint p̄cepti a ma. si pos. an nō. h̄ tū erit
ꝺsiderandū an petito: potuisset illos cōsequi. q̄ si possedisset
s Jculpa. Rē quā a te petij sine /p̄cipere potuiss̄.
culpa desijsti possidere: ⁊ in estimatōe ꝺdēnat⁹ es: an
tibi dēo cedere act. quā hēo aduersus quēlibz possidentem
q̄rit̄ ⁊ dz q̄ sic. ⁊ si pos. illi⁹ rei p̄uenit ad eū potes̄ vēdicare.
si aūt ad me p̄uenerit vtū possis a me vendicare. ⁊ nō. q̄ sic.
nec dēo audiri si volo p̄ciū reddere.
c Cm. Petij rē meā a te obtinui: nō solū veniēt fru/
ctus q̄s p̄cepisti tu fructuari⁹: sz etiā quos p̄cipere potui vt
flo: es fenū ⁊ filia. q. d. omnis vtilitas veniet.
e Opto. Obligaui tibi fundū p. x. quē vēdidisti ti
tio: si petā fundū a titio: an repellet me p excep. nisi restituaz
id p q̄ fund⁹ fuit obligat⁹. i. sortē ⁊ vsuras. ⁊ dz q̄ sic. nisi tūi
p̄cepiss̄ ex fructib⁹. ¶ Ancilla. Filiā meā copulaui alicui ī
mr̄ imoniū: dedi ei ancillā: nō vt hēret in dotē: sz in peculiuz:
decessit: nūq̄d ancilla erit hr̄ditaria. dz q̄ sic. sz pone q̄ nolui
in testō q̄ filia esz hr̄s: ⁊ sicī ceter̄ bonis eā exhr̄dauī. dz q̄
n On iō. Jnstituto me hr̄de ⁊ q̄ /ancilla erit filie.
busdā fuis libertate relicta sub ꝺdi. l'aliq̄ legata erāt
eis sub ꝺdi. relicta: fuit l'res ab aliq̄ possidenē: an eisdē ven
q Eli restituē. Rē quā /dicare possim. q̄rit̄ ⁊ dz q̄ sic
petebā a te iussu iudic̄ nolebas restituē: si p⁹ penes
te ē: dz auferri a te manu militari. ⁊ si dolo desijsti pos. iura/
bo in lit̄. si ꝟo nō possides nec dolo desij pos. sz culpa ꝺdē/
naris ad interesse. ⁊ ista obtinent quacunq̄ act. agat̄.
i S. Si rē quā a te peterevolebā dolo desijsti pos. iura
bo in lit̄ si volo: nec tibi dēo cedē act. sed si iuraui vel
esti. sum ꝺsecut⁹: nūq̄d habebit publicianā. ⁊ dz q̄ nō.
s Ja titio. Titi⁹ vendidit mihi fundū sēp̄roni⁹ quē di/
cebat ad se ptinē: decessit sēp̄roni⁹ titio hr̄de istituto:
titi⁹ eundē alij vēdidit: q̄s nr̄m potior est. dz q̄ ego. si ꝟo fūn/
dū a me petat hr̄s repellā eū exce. si ꝟo ad titiū p̄uenit fūd⁹
potero ab eo petē: ⁊ si ercipiat q̄ a non dño emerim potero
replicare de dolo: cū ab eo emptū h̄uero. ¶ Jncerte. Quo
tiēs q̄s hz iustā cām petēdi icert⁹ tū q̄tū petat: icertā ptē pe
tere pōt. ꝟbi gra. aliq̄s relinq̄t mihi in testō ⁊ q̄si totā hr̄di
tatē exhauriēs adeo q̄ loc⁹ est fal. cū in certū. sit qō dēat de
trahi de suo mihi relicto: vñ p ꝺns incert⁹ sum qō petē dēo.
dz q̄ incertā partē potero vēdicare.
q Eledā mulier. Mihi quedā mulier misit epl'am ī q̄
significauit q̄ debat mihi fūdū: ⁊ illū fūdū a me cōduxit: an
p epl'am mihi sit acq̄sitū dñiuz q̄ten⁹ fūdū vēdicare possiz. q̄
s Jeius. Fundū meū possedisti nul /ritur ⁊ rñ. q̄ sic.
los fruct⁹ p̄cepisti ⁊ eū petebā. q̄rit̄ vtrū teneb̄ ad fru
ctus: cū eos nō p̄cepisti. ⁊ rñ. q̄ nō. quō aūt dicant̄ fruct⁹ p̄ce
s Jhoiem. Seruū meū a te vendica /pti: dicit in tex.
bā lit. ꝺte. decessit qō p̄cepisti ex opis ei⁹. restituere de
bes: nisi diu aī lit. ꝺte. ī cepisz infirmari. ⁊ ita ope sue nulle
fuerint tūc p operis illi⁹ tempor̄is nihil p̄stabis.

Item. Quilibz de leui potit se liberare ab in rē act. q̄ ne
gādo se possidē liberat̄: sz si postea appareat eū possidē
in petitor: ē trāsferenda est possessio: q̄ q̄ nō. p̄bauerit de itētiōe
¶ De publiciana in rē actione. Rub. /ua.

a Jt p̄tor quā ex iusta cā: puta ēptiōis: vēditionis
rē. acq̄siuit a nō dño: nec eā vsucepit si cadat a pos. pe
tet eā p publicianā: merito dic̄ p̄tor ita demū dari pub. si nō vsu
cepit. q̄ si vsucepit hz ciuilē act. i. directā in rē sicut quilibz dñs
¶ Sz cur. Dicit p̄tor ita demū dari pub. si traditio ītercueniē
te nō fuit subsecuta vsuca. vl' si traditio fcā a dño fuerit. q̄ duo
sunt q̄ ipediunt pu. puta si emī a dño. vel si emi a nō dño: sed tñ
ego vsucepi. Nā his duob⁹ casib⁹ nō hēo pu. ⁊ si ex alia cā hēo
dñium sine tradi. puta legate rei ⁊ filium: nihil edixit. ¶ Ait p̄
tor. Jncipit vlpi. exponere verba edicti. nā si ex aliquo iusto ti. rē
habui: tūc habeo pu. si cadā a pos. q̄si videor cām iustā habere
dic̄ vsq̄ ad. l. eū q̄. si a furioso rē nō suā sz alienā emi. q̄ vsucape
possum. ⁊ sic habeo publicianā. ¶ Si a minore. Emi a minore
rē aliquā alienā. hēo pu. si cado a pos. sz ⁊ si p̄mutaui tecū tuā ⁊
mihi possess. tradidisti: si cado a pos. siliter publ. hēo. ¶ Si mi/
hi. Petebā a te fundū: ⁊ dedisti mihi iusiurandū: ⁊ iurauī fun/
duz meū esse: si cado a pos. hēo pub. nō ꝺtra quēlibz pos. p̄eter
q̄ ō te. si ꝟo detuli tibi vt iurares: ⁊ iurasti rē meā nō esse: si po
stea petā excipies ō me tūi: nō ō alios. sed nunq̄d hēbis act. si a
pos. ceciderīs. dicit̄ q̄ nō. ⁊ sic dicit de vsufruc. ⁊ q̄dā alia sic est
h Ec actio. Plana sunt. /in pub.
s Jest. Siue ego emo a pub. si cadam a pos.
¶ Pretor. Jste. §. facit distinctionē quandā inter suc. singula
rē ⁊ nō. p̄hibet̄ vsucapere si bo. fi. est vel iustū ti. hz q̄ venditor
p̄pter ma. fi. vsucap. ipediebat̄. sed ⁊ si defunct⁹ vsucape cepit
heredi suo mala fides ad complendam vsucap. non ob. ad hoc
q̄ mihi det̄ pu. oportz duo itercurrire q̄ habueri ego ēptor tm̄
bo. fi. ⁊ q̄ mihi tradita sit: al's nō habere pu. ⁊ sume q̄ nō est h̄
sz. j. e. quocūq̄. in p̄in. l. q̄ si cadā a pos. hēo publicianā ⁊ ꝺbeo
habere bonā fidē duob⁹ tp̄ib⁹. s. tpe q̄ emi ⁊ tpe q̄ mihi tradit̄:
⁊ nō curo siue ēptor soluerit p̄cīū siue nō: ⁊ siue mihi siue hr̄di
s Jqs. Quod te ꝺposui rē meā /meo tradita sit pu. det̄
⁊ eā tibi vēdidi. p tradita her̄. iōq̄ si cadis a pos. pu. hē/
bis. Jtē si emi her̄. in q̄ res erāt hēo pu. si cadā a pos. illius rei.
s Jduab⁹. Si ego ⁊ tu emam⁹ libz sepatim: ego vna die
⁊ tu alia: si cadam⁹ a pos. aliq̄s nr̄m dabit̄ pu. ō ex̄neum
possidētē illi cui fuit p̄i⁹ tradita. ⁊ h̄ q̄ñ ab vno nō dño emim⁹.
si aūt a diuers: nūc illi⁹ q̄ possidet melior est cā si ꝺtendāt iter se
illi ēptores: h̄ actio in furtiuis cessat ⁊ seruo fugitiuo.
s Jfu⁹. Plana sunt vsq̄ ad fi. ei⁹. l. si ego. in p̄inc. dic̄ essē
emi rē alienā a te bo. fi. ⁊ eā titio tradidisti: nam iste titi⁹ cui fuit
tradita si cecidit a pos. an isti titio ꝺpetat pu. ⁊ rñ. q̄ sic ¶ Si ō
vsufr. Vēdidisti mihi vsufructū ī re aliena ī fundo alieno: l' fui
tutē ī re aliena: ⁊ mihi tradidisti p patiētiā: ⁊ cecidi a pos. vsufr.
an cōpetat mihi pu. q̄rit̄ ⁊ rñ. q̄ sic. idē in alijs fui. realib⁹: si ca/
dā a pos. cōpetit mihi pub. ¶ Part⁹. Jste. §. diuidit̄ in q̄nq̄
ptes. p̄ma est a q̄dā fure furtiuā feminā emi: ⁊ bo. fi. credens eā
vēditor̄ ancillā: ꝺcepit apō me bo. fi. ēptor̄ ꝺcepit aūt apō me
vl' apō aliū a pos. cecidi: an hēbā pu. p ptu. ⁊ rñ. q̄ sic. scdō dicit
q̄ idē ē si ē mihi dōata ācilla. naz p ptu pu. hēo. idē si ex alio ti.
acq̄siui. q̄ hēo pu. q̄ ex q̄ cā mr̄ez possū vsucapere si nō eēt furti
ua ex ea cā posses vsucape ptū: si ig̃ rē mr̄em furtiuā eē. ⁊ iō hēo
h̄ casu pu. ⁊ h̄ in tria. ⁊ h̄ oia q̄ dixi de ptu nato: itelligas de ptu
extracto de vētre mr̄is. q̄ ⁊ tūc hēo pu. ⁊ h̄ in q̄rta. h̄ vera sunt
q̄ hr̄s furis nō vsucapit nec hz p ptu pu. ⁊ hoc in quinta.
i Dem ait. Emi domū a te nō dño: īmiseras tignum alie
num: vel eam edificaueras ex aliena materia: ⁊ diruta est
dom⁹ ⁊ a tigni possess. cecidi. habeo pu. p illo tigno. Scdo dic̄
q̄ si emi funduz a te a cui⁹ possess. cecidi ⁊ illi fundo aliq̄d accre
uerit p alluuionē: qua act. petā fundū: eadē petā incrementum
vñ si habeo rei ven. p fundo p īcremēto siliter. Tertio dic̄ po/
ne statue mee adiunxi pedem alienū p ferruminatiōem: pes il/
le p⁹ea euict⁹ fuit ⁊ a possess. cecidi. q̄ act. petā pedez. ⁊ rñ. q̄ ea/
dē act. petā: q̄ statua petet̄. ⁊ fm hūc casuz refertur ad. §. dictuz
alij volūt h̄. ⁊ rñ. ad id qō dictū est de tigno. sed p̄ima positio
verior est. Quarto dicit q̄ si emi aream a non dño: ⁊ in ea edifi
caui domū: a domus pos. cecidit: petam domū publiciana.

e Dm. Per verba de futuro cũ berta sponsalia ꝺtra
xi: ⁊ isti berte seruũ donaui alienum. ⁊ ipsa bona fide
recepit: vnde valuit donatio. postea illũ seruũ ab ea in dotẽ
accepi. diuortio facto ipa suũ repetit. ꝺ hic ꝙ si ista berta
possideat hz exceptionẽ. ⁊ si cadat berta a pos. petet eũ ber
ta p pub. siue ego possideam: siue ali⁹ extraneus.

Jꝭ. Decessit ttius rem alienã bo. fi. possedit: qui decessit
⁊ here. instituit. ⁊ eũ rogauit vt totã here. mihi restitueret. ipe
hẽs ꝝbo tñ mihi restituit. p⁹ modũ aliqs bona here. posside
bat: ⁊ res etiã alienas. an mihi fideicõmissario deb pub. ꝓ
istis reb⁹ ⁊ alijs. ⁊ ℟. ꝙ sic.

f Vectigalib⁹. A priuato nõ dño emi prediũ vecti
gale vl fiscale. ⁊ a posses. cecidi habeo pu. hz vsucapi nõ pos
sit. idẽ ẽ si superficiariã isulã emeri ⁊ a pos. cecidi. nã hẽs pub.
si emi a tere q̃ phibeb aliẽari lege vl ꝺstõne: sic fund⁹ dotal
vl res minor. ⁊ cecidi a pos. an ꝺpetat mihi pu. q̃rib. ⁊ rñ. nõ

Pu. Seruuz nondũ vn⁹ anni at e emi bo. fi. a cui⁹ pos.
cecidi. an mihi cõpetat pu. q̃rib. ⁊ ℟. ꝙ sic. p⁹ ea dic ꝙ et p
pte agẽ possũ pu. ⁊ si tenui p momẽtũ ⁊ cecidi a pos. hẽo pu.

Quocũqz. Ex q̃cũqz cã q̃ritur mihi dominiũ fcã traditõ
ne a dño ex eadẽ cã fcã traditione a nõ dño si cadã a pos. cõ
petit mihi publiciana Aliquando tamen euenit ꝙ hz qs
iuste possideat. non tñ competit ei publiciana. nã si habeã rẽ
obligatã. si cado a posses. non habeo pu. ⁊ est ratio i littera.

Qui a pupillo. Si emo rez aliquã a pupillo ad hoc vt
mihi cõpetat pu. pbare debeo ꝙ emi auctoritate tutoris. ⁊
sic cũ decreto. ⁊ ꝙ emi lege nõ phibẽte. qz s. c hẽo pub. sed si
emi falso tutore auctore video: emisse bo. fi. vñ pu. habeo.

p Ap. Mãdauit tibi pcura. me⁹ vt fundũ vẽderes
⁊ vendidisti. ⁊ pciũ accepisti. sed nõ tradidisti. queritꝫ
an ptor defendat istũ emptorẽ a me nõ dño. ⁊ ℟. ꝙ sic. ⁊ si
ego postea egi rei ven. ⁊ emptor excep nõ opposuit: quã po
terat opponẽ. ⁊ sic fuit mihi cõdẽnat⁹ ad restõnẽ fundi. ⁊ mi
hi restituit. ⁊ ille emptor agẽ cepit ex ẽpto ꝺ te noie euictõis
Et tu ei ad duplũ cõdẽnat⁹ fuisti. an possit me mãdati actio
ne cõtraria cõuenire: queritur. ⁊ ℟. ꝙ sic.

s Jfuus. Habebã fuum q̃ a me fugit. ⁊ cũ erat in fu
ga emit rẽ a nõ dño ⁊ bo. fi. a cui⁹ pos. cecidit. an mihi
cõpetat pu. q̃rib. ⁊ ℟. ꝙ sic: q̃uis illi⁹ rei pos. nact⁹ nõ sum.

p Aul⁹. Rem a nõ dño bo. fi. emi. ab hui⁹ rei pos. ceci
di. ⁊ dñs vet⁹ eam possidz. queritꝫ si ago cõtra verum
dñm pu. an possit excipere. ⁊ rñ. ꝙ sic. ⁊ in .l. se dab ꝺsiliũ ve
ro dño ꝙ pot obijcere exceptio iusti dñij. ⁊ hoc pp equitatẽ
qz equitas hoc suadet. Jtẽ qz obijciet exceptionẽ sic dicẽdo
recte petis: si nõ essent mei possessoris: sed qz est idẽ: qz excep
tio. remoueo: nã pu. actio nõ ideo inuẽta ẽ vt res vero dño
auferab: sed vt pot⁹ res habeat bo. fi. emptor oliz pref dñm

Si ager vectigal⁹ vel emphitheotic⁹. Rubrica.

a Hic dicit iurisc̃sul. ꝙ alij sunt agri ve
ctiga. alij nõ. vt in littera.

Qui. Locauit mihi res pu. p̃diũ vt q̃diu sol
uaz mercedẽ: tãdiu non auferab mihi. postea ego
emphiteota cecidi a pos. habeo vtilẽ rei vendi. hz nõ suz dñs
Jdẽ in eo q̃ accepit emphiteo. hz ad tps. qz ⁊ ille vtilẽ rei vẽ
dihz si cadat a pos. Jta planũ ẽ cũ .l. sequẽti.

De vsufructu. Rubrica.

Legasti mihi vsufru. oĩm p̃diorz tuo
Omium. ruz: valet legatũ. vel dic oĩm p̃diorz
e i. tam rusticorz q̃ vrbanorz. qz pot quilibz legare in
testõ suo vsufru. Secũdo dic qualit intelligit dari
⁊ nõ solũ in testõ suo vsufru. hz ẽt inter vivos cõstitui pt vsufr.
dicit etiã qualiter cõstituit. Jtẽ dicit ꝙ ne sint inutiles ꝓ
prietates certis modis extinguit vsufr. vltio dic: ꝙ planũ ẽ
v Sufru. Jn hac. l. tradit regula ꝙ vsufru. multj mo
dis hz similitudinẽ cũ pprietate. primũ ẽ exẽplũ: qz et
pure ⁊ ex die cõstitui vel dari alicui in aliqua re pt ⁊ pure ⁊
ex die. Jtẽ dicit ꝙ vsufrum pot cõstitui alicui p parte certa ⁊
incerta: vt ita: lego tibi vsufru. vel dono. Jtẽ dicit ꝙ vsuf.
ltimo tpe amittit: sicut pprietas amittit ltimo tpe. Jtez dic
ꝙ sicut falcidia p heredẽ de pprietate pot detrahi. ita ⁊ de
vsufru. Quarto dic ꝙ nõ solũ portio pprietatis debite a de
functo diuidit inter heredes. hz ẽt vsufru. portio. vt ecce titi⁹
us pmisit mihi vsufruc. decessit. an heres ei⁹ p pte teneat
queritꝫ. ⁊ respon. ꝙ sic. sicut possent cõueniri si pprietatem
mihi titi⁹ pmisisset. Jtẽ dicit. pone duo erãt habentes fun
duz cõem: in quo ego habebã vsufru. ⁊ cepi erpiri aduersus
eos: vn⁹ defendebat ⁊ inficiebat: mihi cõdẽnat⁹ est. an istꝰ
alij socio preiudicet: queritꝫ. ⁊ ℟. ꝙ nõ. imo ẽ rõ faciẽda pro
parte isti⁹ socij qui cõdẽnat⁹ ẽ mihi vsufru, cõis p̃dij in. vsu
fru. vt lego alicui vsufru. in fundo meo vel si lego ei proprie.
deducto vsufru.

c Onsti. Hic ponit vn⁹ casus in quo cõstituit vsufru.
⁊ iste plan⁹ est.

n Jhil. Trib⁹ modis pone vt in glo. ac.

v sufruct⁹. Si vsufru. alicui⁹ dom⁹ legat: oes fructus
qui ex domo illa pcipiant ad istũ fructuariũ ptinẽt. itẽ
pot mitti iste vsufru. in pos. ediũ si ei dãni infecti nõ caueat

Jem domin⁹ proprie. nõ pot edificare altius. Jtẽ dic ꝙ
fructu. cogat reficere per iudicẽ. si aũt vetustate destructe sẽt
dom⁹: nõ cogit reficere p iudicẽ si ruinose sunt: vt diri refec
tio ptinet ad vsufru. ⁊ cogef. Jn hac opinio. fuit celsus et
aristo. sed istis neratⁱ ꝺdixit. hec lex tota hoc dic. Jtẽ dcm
ẽ. s. l. pxi. q̃n legat vsufru. ediũ. hic q̃n vsufru. fundi legat q̃
ad legata pertinẽt. qꝺ planũ ẽ vsqz ad. l.

a Rborib⁹. Si quis legauit mihi vsufru. in silua non
cedua. ⁊ arbores etiã deicte fuerint. eis ad vsum meũ
puta ad cõburendũ vti potero. hz si sunt apte ad edificãdũ
vti nõ potero. ꝙ si aliud ꝺfetur ⁊ tot⁹ ager decideret. tunc
oes arbores cederẽt: quod nõ est verꝫ

m Ateria. Arborib⁹ vti potero ad ville refectionẽ.

Nauis. Plan⁹ est vsqz ad. §. de illo. dic vt tibi vs
qz ad. l. defuncto.

o Ellio. Si in seruo mihi legat⁹ ẽ vsufru. ⁊ fugit. si sti
pulat⁹ ex re mea vel opera sua. an in eo retineã vsufru. queritꝫ
⁊ rñ. ꝙ sic. qz in pñte seruo nec operari valẽte retineo vsufru.
puta s. sit senex ⁊ valitudinari⁹. pbat hoc ar. a simili. hoc in
prima. sed quid si nõ stipulet⁹ an retineo vsufru. queritꝫ. ⁊ rñ.
ꝙ sic. vt est in proprietario. qui fui fugitiui retinet pos. hoc
in secũda. sed ille qui fuerit nact⁹ ei⁹ pos. an sicut pos. duz de
cessit pprietari⁹. ⁊ sic ⁊ quidẽ vsufru si ab alio apprehẽdat
rñ. ꝙ sic. sed id ꝙ stipulat⁹ ẽ ex re mea ⁊ opa sua añ vsucapi
onẽ cõpletam mihi acquirit: si possidet⁹ ab alio non amitto
vsufru. sed mihi acquirit: qz nõ refert a quo possidet: etiã a p
done. dũ tñ habeã animũ acq̃rẽdi p eũ. hoc in tertia.

s Jfun. Hẽbã vsufr. i fũdo tuo. fruct⁹ maturos surripuit
fur anteq̃ eos mihi reponerẽ. dicit iul. tibi pprietario
nõ mihi fructuario ꝺperẽ ꝺditio. fur. hz tñ qz mea iterẽ actio
furti mihi dabit. marcell⁹ ecõtra. qz pone ꝙ aliqs nactus sit
fruct⁹ a fure ⁊ mihi restituit. nã in hoc casu cõpetit mihi an
teq̃ eos fruct⁹ apprehẽdã sed interiz nõ donec aliqs apprẽ
hendent ⁊ mihi restituãt tui sunt: ⁊ tibi pprietario cõpetit
cõditio furti. sed postq̃ fruct⁹ ad me redierint: mihi fructua
rio dab ꝺditio furtiua. sicut est in eo cui legatũ ẽ aliquid sub
cõditione. qz interiz aget heres cõditiõe existẽte legatarius
hoc i prima. Jn secũda dicit iul. hãc furtiuã cõditionẽ ee in
pendenti vt distinguam⁹ ad quẽ pti⁹ puenerit. an ad fructu
arij: an ad pprietarij. vt. s. in. §. marcell⁹. sicut ẽ in fetu gre
gis. ⁊ i eo qꝺ fu⁹ ex re furtiua acq̃rit p̃cio nõ dũ soluto: hz
fideiussore dato hoc in tertia.

f Jcui⁹. Testator legauit mihi vsufru. fundi. pot hẽs
petere a me fructuario satisfactionez: de restituẽdo fini
to vsufructu. idẽ si vsufruct⁹ fuerit mihi cõstitut⁹ satisfiat de
illo. s. de vtẽdo fruẽdo arbitrio boni viri pprietario. vni plu

nib⁹ ve.ꝛ aliter nō potero petere vsufru.cū effectu. Tertio ꝙ nō solū dēo cauere de futuro vt arbitrio bōi viri vtar.sz cauere debeo de emēdādo dānū qō dedissez iure ante cautionem istā. Quarto ꝙ ꝑ dāno qō dedit ante cautionez teneor lege aquil'.ꝛ interdicto qō vi aut clā.si qlibz ꝑ dāno qō dedit in alio teneꝫ. Quinto queriꝫ ad qō cauco de dāno cū ꝑdicta actio ē acqui.detur.ꝛ nō.ꝙ qñqz ꝑ dāno nō datur aquil'.iōqz opus fuerit cauerī ꝛ dat exēplu. Sexto ꝙ hec eadem in vsurario etiā dicenda sunt. ¶ Sed ꝛ si. Legat⁹ vsufru.in eadē domo vel fundo plurib⁹ ꝛ vn⁹ impedit aliquz in vtendo iudex ius dabit eis hoc mō qꝛ vel diuidet vsum fructū:vel faciet ꝙ vn⁹ vno āno:ꝛ ali⁹ alio vtat: ꝓmittētes ꝙ ali⁹ aliū nō impediet ꝛc. ¶ Fructuari⁹. Si habet aliqs ire aliq vsufru.sic vti dz.vt ꝑpetatē deteriorē nō faciat ꝛ post ꝓsequi de fundis vsqz illuc.sz si edū. postea de edib⁹. vsqz ad.§.mācipioꝛ.postea de mācipijs.vsqz ad.§.si vestimēta toꝛ.ꝛ postea de vestimētis.ꝛ h̄ ē plana tota. ¶ Proprietarij. Habes vsūfru.i fundo.,ꝓprietari⁹ nō dz me ipedire vti fundo.Scōo qrit an i accessoꝛijs possit me ipedire vti vt de dolijs q̄ sūt i fundo:ꝛ alijs ꝛ īstrumētis fundi.q̄dā ꝙ sic.sz alij ꝙ nō ipediat me:qō ven⁹ ē. Tertio ꝙ ꝓpetari⁹ nō ꝑt fūdo in q̄ hz vsufru.fuitu.iponē.nec eū debitū remittē:sz acqrere seruitut. ei ꝑt.ꝛ me inuito ꝛ retinere q̄situ. Quarto si fuit⁹ fundo debita sit amissa.ꝓ h̄ ꝙ ego fructuari⁹ non vtebar.tenear ꝓprietario.q̄si nō fuerim vsus arbitratu boni viri.sz si habeo vsufru.in domo .an ꝑpetari⁹ possit iponē ei fuiturē.dic ꝙ nō.etiā me volēte:nisi talē q̄ mihi nō noceat.s. ꝙ nō liceat hāc domū alti⁹ exaltari.h̄ ꝙ nō nocet mihi.qꝛ ꝛ sine hoc nō possez eā alti⁹ tollere:qꝛ tollit vsufru.mutatione rei. Sexto qrit si hēo vsufru.in seruo.an ꝑpetari⁹ possit eum ꝟberare.dicit ꝙ sic.dū nō dolo facīā.sz nō debeo vti ad ea q̄ nō cōsueuerat facere. Septimo si h seru⁹ delinqꝛan ꝓprietari⁹ possit eū dare ꝑ nora.dꝫ ꝙ sic ꝛ nihilomin⁹ remanet mihi vsūfructuario:sic si extrane⁹ emeret eūdē fundū fuū a nō dño:ꝛ vsucaperz ꝓprietatē. nā nihilomin⁹ remanet vsufru. Octauo dic ꝙ lz remaneat mihi vsufru. cuz ꝓprietari⁹ dat ꝑ nora.tū nisi ego ꝓferā extimationē serui amittā vsufru.ꝛ sic nō ꝓp deditionē ꝓprietarij:sz ꝓp h̄ ꝙ dānū nō emēdo amitto vsufru. ¶ Si qs. Si habeo vsufru.in seruo:ꝛ tu ꝑ ꝓprietatē.ꝛ q̄dā extrane⁹ occidit istū fuū.cōpetit mihi.l. aq̄l'. ¶ Agri. Planū est. actio vtil'.

p Rocul⁹. Legauit mihi vsufru.domus testatoꝛ sub hac cōditōe:si ꝓmitta heredi ꝙ eū nō eleuē vt videat vmbꝛas alteri⁹ dom⁹:q̄ remanebat penes hēdem .vel his ꝟbis vsqz dū ꝛc.an valeat legatū.dꝫ ꝙ sic.

s Jarboꝛē. Habeo vsufru.in fundo:vēt⁹ deiecit arbores.dns dz tollere:ꝛ ad h̄ ego agaz ꝑ iudicē: vt sic possum ire ꝛ vti ꝑ fundū.

s Jq̄s. Plana ē.dicit eīm ꝙ si lego tibi ānuos fruct⁹ fundi mei:videoꝛ simplicē vsufru.legare.

s Jserui. Habeo vsufru.vt seruo q̄ qrit mihi ex duab⁹ causis.s.ex re mea:ꝛ ex opa sua.acqrit mihi si seru⁹ alīꝫ acqret vt qꝛ sit īstitut⁹ hēs ab aliq vel ei donatū.tūc distigue.an ꝓtēplatiōe mei fuit ei donatum:ꝛ tūc mihi acqret an ꝓpetarij ꝓtēplatiōe ꝛ acqrit sibi ꝓprietario. Tertio dic si aliqs puta titi⁹ fuit ab aliquo īstitut⁹:si daret seruo ī quo hēo vsufru.ꝛ ali⁹ ꝓpetatē.siquidē ꝓtēplatōe mei fuit donatū hec.ꝛ.ei dāda mihi acqrit. Quarto dicit ꝙ sicut seru⁹ ī q̄ hēo vsufru.stipulādo acqrit mihi ex re ꝛ opa.ꝛ ita ꝑt acqrere mihi liberationē acc̄l.meis:vel ꝑ pactū de nō petēdo:vel acceptilationē. ¶ Cum. Dictū ē.s.e.si serui.in ꝓ.ꝙ seruus acqrit fructuario ex opa sua.dicit ꝙ fructuari⁹ ꝑt cogere illū seruū vt opet.itē modica castigatio dat ipi fru.ꝛ si tibi volo donare:ꝛ illud ,ꝓmitto seruo stipulāti:in quo hēs vsufru. tibi vsufru.acqrit. Jtē si stipulet sibi aut seruo:illi seruo ī q̄ hēs vsufru.stipulat si soluat illi seruo tibi acqrit.ꝛ hoc dicit vsqz ad.§.interdum.

s Ed ꝛ si q̄s. Planissima sunt vsqz ad.§. si opas.hēo vsufru,in sticho.hic locauit opas suas in quiquēniū ꝑ mercede ānua.x.stipulat⁹ ē.trib⁹ ānis durauit vsufru.ꝛ hic moꝛte mea vel credi.finit⁹:ad me ꝑtinet pēsio ꝓioꝛ triū ānoꝛuz duoꝛ vero ānoꝛ stipulatiōis cōmodū ad ꝓpetariuz transit a stipulāte vel ab eo cui possessio ē acquisita.lz semel acqsita stipulatio ad aliū trāsire nō soleat:nisi ad heredē vel ad arrogatoꝛē. Sz pone ꝙ aliqs legauit vsufru.serui vt cuz eum habeā singul' ānis.ꝛ ita quot āni sūt:tot sūt vsufru.,ꝓpetates aūt remānsit hēdi.ꝛ dict⁹ seru⁹ locauit opas suas in quiquēniū ꝑ.x.primo āno ꝛ secūdo durauit vsufru.ī ꝓin. tertij.fui capite diminut⁹.ꝛ infra ānū fui in int.restitut⁹.ꝛ sic hēo vsufruc. ¶ Mōis. Rem fructuarij stipulat⁹ seru⁹ fructuari⁹ ab extraneo sibi dari.hec quidē stipulatio fructuario q̄ri nō pōt:qꝛ qō suū ē āpli⁹ suū fieri nō ꝑt. Secūdo dic.si dict⁹ fu⁹ stipulet pēsionē dom⁹ fructuarij ꝓpetario:valet stipulatio ꝛ ei querit. Tertio ecōtra.si pēsionē ꝓprietarij stipulet fructuario nō valz.qꝛ nō ē ex opa vel re fructuarij. ¶ Si fu⁹ Habeo ,ꝓpetatē fui ꝛ vsufru.hic seru⁹ stipulat a te fructuario vsufru.in se cōstitutū dari sibi:aut ꝓpetario:valet stipulatio ꝛ ꝓpetario q̄rit. Secūdo dic simile de seruo duoꝛ. ꝙ stipulādo rem vni⁹ ei cui⁹ ē nō q̄rit ei:sed alteri sic.sic in ꝑdicto casu nō fructuario cui⁹ ē vsufru.,sz ꝓpetario querit.

i Dē iul'. Habeo vsufru.in fuoꝛ:ei lego opas suas stipulādo ab eo.ꝛ.aut ꝓmitto hoc anno opari cui vult. nō valet locatio. Si stipulet a me pensionē dom⁹ mee nō ex quib⁹ causis ꝺhēdo cū alio.s.ex opa sua acqrit mihi.ex eisdē ꝺhendo mecū nō valz ꝺct⁹. Tertio dicit hec eadē seruo alieno quē bonafi.possideo fuādo vt ꝺducēdo a me suas opas vel ex re mea a me stipulādo.nō valet.tūc dño q̄rit. Quarto si seru⁹ in quo habeo vsufru.cōducat a me domū meā nō valet locatio vbi me obliget.h vbi dño ꝓprietatis noiatiz stipulet. ¶ Si duos. Ego ꝛ titi⁹ habem⁹ vsufru.in sticho vel bona fide possidem⁹.vel hic seru⁹ stipulat ab extraneo pēsionē mee dom⁹.queriꝫ cui q̄rat.ꝛ nō.dimidiā mihi:aliā dimidiā ꝓpetario. Secūdo dic ꝙ si noiatiz dño ꝓpetatis: totū querit dño cū etiā ex re aliena q̄ri possit dño.

¶ Quod aūt. Plan⁹ ē.dicit eīm ꝙ ea que querit ex re fructuarij:vel ex opa sua fructuario acqrit,ꝛ nō refert qualiter constituatur.

s Jpendētes. Duo dicit.testatoꝛ legauit mihi vsufr. in quo erāt segetes:ꝛ alij fruct⁹ sup arboꝛes.queriꝫ cui⁹ essēt si tpe hereditatis adite adhuc sūt sup fundo.ꝛ nō.ꝙ sūt fructuarij. ¶ Si dns. ¶ Si serui.plani sunt. ¶ Si quid. Habeo vsūfructū in domo ꝛ in quodaz fundo.dꝫ hic ꝙ quo ad domū debeo soluere illi qui ꝑ ciuitatē doacas mīsdat:ꝛ alia quedā onera sustinere.ꝛ quo ad fundū in quo habeo vsum fruct.debeo sustinere expēsas aqueduct⁹:ꝛ etiā expēsas exercit⁹ trāseūntis.ꝛ alia onera que sunt in textu.

s Jqua. Duo eīm sunt casus.primo ꝙ si testatoꝛ duz virit imposuit seruit.qualicunqz fundo cui⁹ vsufruc. mihi legauit postea:ꝙ ego fructuari⁹ debeo eas pati. Secūdo dicit vt in libꝛo olim monilia fiebant in quibus nummus aure⁹ vel argēte⁹ que gēme ponebanē ad pect⁹. ergo ei⁹ nūmi pōt vsufru.legari:ꝛ ꝓcipiet vt ponaē in monili: et poꝛtet ad pectus.

o Onium. Aliquis vult mihi legare vsufru.oīm bonoꝛ bene pōt:nisi in quarta q̄ dz remanere hēdi de bonis.

s Jis. Testatoꝛ duas domos hēbat.in vna legauit mihi vsufru.poterit quidē hēs exaltare aliā retentam cui⁹ vsufru.nō legauit:ꝛ auferre mihi lumē: dūmodo paruz luminis mihi dimittat.

e Xre. Planū est.dicit eīm qualiter ītelligaē ex re fructuarij eē.nā seru⁹ in quo quis hz vsufru.q̄rit fructuario.ex re ꝟ.§.e.si serui.

s Jq̄s. Una domū hēo:eā tibi trado et eā ven. vl' al'. sz ꝑacisco:ꝛ vt vsufr.mihi remaneat.pactū valz.sz nō valet si seruitutē talē excipere.puta alti⁹ nō tollēdi.cū ego nō habeam domū cui hec seruit⁹ debeaē. Secūdo dicit.dedi tibi domū vel fundū:hoc pacto vt ī fundo pascerenē oues mee: vl' habitare possuz ī domo:valet pactū:qꝛ vsus dom⁹:nō reaē

seruit? videt excepta: t fruct? etiã fundi nõ erat ali?: nisi ius pascẽdi.

s Jtitio. Planũ ẽ titio vsufru. fũdi mei legaui: meuio ꝓpietatẽ eiusdẽ fundi: decessit titi?, vnde debit tot? fundus illi meuio cui legaui, ꝓprietatẽ: t sic meui? habebit plenã ꝓ prietatẽ: t heres nihil habebit ex eo fundo. ¶ Elsumfruc. Duo mihi dicit: sed separes hoc modo. testato: legauit fun duz duob?, vnus petijt partez ab herede t succubuit, alter postea suã ptẽ repudiat: q̃rit an ꝓsit q̃ amisit repudiãdo. et rñ. q̃ nõ. Secũdo duob? legauit vsumfru. alter petijt suã ꝓ tẽ ab herede: t succubuit. secũdo alter amisit suaz ptẽ. i. repu diauit. q̃rit an accrescat amittẽti suã ptẽ: t dicit q̃ sic. t ẽ rõ q: nõ ꝓ ti amisse sed ꝓsone accrescit. ¶ Quotiẽs. Testato: legauit vsufru. fundi titio t meuio. vt alt vno ãno: alt altero vtet. q̃rit q̃s habebit primũ ãnũ. t rñ. q̃ primo noiat?: t se cũdũ secũdo noiat?, q̃d si ambo sint noiati. t rñ. neuter vtet nisi cõsentiãt q̃s ꝑ habeat. Tertio pone vt in prin. l. hui? ca suz. q̃ titi? q̃ ẽ alt ex fructuarijs emit, ꝓ. x., ꝓprietatẽ: t forte te nuit suis annis interiz habebit ꝓprie. plenã. t sic nõ vsufr. formalẽ. t titi? suis ãnis habebit vsufru. Jtẽ q̃d si post x. an nos titi? alienauit nudã ꝓprietatẽ. t rñ. titi? hẽbit suis ãnis vt q̃libz affq̃ ꝓprie. emeret, t ꝑ ꝓbat ꝑ simile. Nã pone q̃ quidã legauit mihi vsufru. sub cõditione: si nauis ex asia ve niret. interim emi ꝓprietatẽ rei: t tenui ꝓ. x. an. puta: t tũc a lienaui: t postea nauis venit. habeo q̃dã vsufruc. nec obest q̃ medio tpe ꝓprietatẽ habui. ¶ Si colono. Titi? locauit fundũ suũ in quinquẽniũ. elapso post anno vsufru. eiusdem fundi legauit eidẽ colono. q̃rit ad q̃d valz legatũ. cũ t sine ꝑ colon? habebat t fruebat. t rñ. ad tria. Nã petz vsufru. et testõ. Jtẽ a mercedib? erit liberãd?. Jtẽ expẽsas quas fecit gratia rei recuperabit. ¶ Cniuersoz. Legauit mihi testa toz vsufru. oĩm suoz bonoz. dom? vna ex hijs bonis fuit cõ busta. q̃rit an in ea extinguat vsufru. t distingue. aut sic dic oĩm bonoz: t tũc remanet vsufru. aree. q: area de bonis est aut dic illi? dom? t illi?. t sic extinguit vsufructus in area.

s Jvsufru. Heredẽ instituisti t mihi legasti vsufru. he res tu? tardi? adiuit hereditatẽ. q̃ deberet: ad hoc vt tardi? haberẽ vsufru. tenet tu? heres mihi ad meũ interesse.

¶ Elsumfruct. Testato: legauit mihi vsumfruct. heredi. serui t eidem libertatem reliquit. cum finitus fuerit vsufruc. egi contra heredem. t quia non dedit seruum condẽnat? est in vsufru. exti. q̃rit an sit statiz liber. t rñ. q̃ nõ. sz tũc demuz qñ finiret vsufru. si nõ seruũ mihi vẽdidit t morte sua t ca di. fiet liber.

v Sũfruc. Tria dicit. Prio legauit mihi aree vsufruc. deinde facta ẽ ibi dom?: t hec dom? cecidit. dr q̃ dẽtur aree vsufruct?, sed ecõtra testato: mihi legauit vsufru. dom? sue. postea cecidit dom? t facta ẽ area: nõ debit vsufruc. Tertio dicit q̃ si testato: legauit mihi ciphos. t hij i massa redacti postea refecti sunt nõ debit vsufr. ¶ Stipulat?. Tria dic Titi? ꝓmisit mihi fundũ. detracto vsufru. ꝓ se titio. t anteq̃ solueret decessit. ago cõtra heredẽ. ipe vult soluere detracto vsufru. sed volo plene tradi: q̃d iuris sit. t dic q̃ aut detraxit ꝓ se: t here. suis titi? t nudã ꝓpe. debit hr̃s. aut ꝓ se tñi qz ꝑsumit t plene tradet hr̃s. Secũdo ꝓbat ꝑdicta ꝓ simile. t adducit similia duo. Primũ ẽ titi? testa. fecit t here. instituit: t legauit fundũ meuio. deducto vsufru. hr̃s titij ꝓiuscq̃ a geret meui? decessit: relicto hr̃de. an hr̃s isti? her. ꝏtrahet ꝓ prie. nudã an plenã. t rñ. q̃ plenã tradet: q: multomin? du bitat in superiori casu. secũdũ est vt ꝛc. Ecce testato: legauit mihi nudã ꝓprie fundi sub cõditiõe si nauis ex asia venerit anteq̃ eã petã extitit cõditio. t dicit q̃ plenã ꝓprie. ãmodo petã. ¶ Elsufru. Duob? modis pone primo testato: lega uit mihi vsufru. serui: post morã heredis decessit seru?: añq̃ tradet. dicit q̃ petã extimatio. vsufru. scz vsq̃ in diẽ mortis serui. Jdẽ si ego decessi. nã heres me? peteret exti. vsufru. vsq̃ in diẽ mee mortis a die mortis serui. secũdo ponit si testato: legauit vsufru. seruo meo. seru? decessit post morazz heredis t dicit q̃ extimabitur vsufruct? a die more vsq̃ i diẽ mortis. Jdem est si ego dominus decedam. nam cum vsufructuari? morte sit finit?: a die more vsq̃ in diẽ mortis mee ꝓtestabi tur heredi meo extimatio vsufru.

q Quesitum. Duo sunt t plana sunt. q: si stipulo: a te vsufruc in. x. ãnos vl̃ operas stichi: t stet ꝓ te debes mihi ex timatio ꝓteriti tẽporis. nec liberaris si patiaris me vti ꝑ ali ud quiquẽniũ

n On vtit. Qui vsufru ꝓ decẽniuz nõ vtit amittit. vnõ idẽ esse videt siue ipse siue ali? ꝑ eo vtat. puta qui emit ab eo vel ex donatione accepit, aut gestor negt. eius. Secũdo dicit q̃ si vendidit lz nõ vtat re: tũc nõ ꝑdidit: nõ vtendo fru ctuari?. q: vtẽdo ꝓcio re vti videt. lz sec? si donatari? nõ vtat

s Tatue. Habeo statuã ita pulcrã q̃ q̃ videns dat mi hi vnũ nũmũ. q̃rit an possiz vsufru. legare. t dic q̃ sic. ¶ Liciz. Planũ ẽ. dic em̃ q̃ si hẽo ꝑdia sterilia hoz ꝑdioz steriliũ possiz vsufru. legare.

s Jalij. Testato: legauit mihi vsufru. cuiusdã fundi t titio vsum in eodẽ. habeo ego totũ vsufru. detracto vsu. licz vsum habeat titi?: t ego simul. pone alit hũc casuz vt notat in glo. ac. ibi. vel pone. t sic duob? modis pone casuz hui?. l. ¶ Reruz. Dic titi? fecit testm̃ t vsufru. oĩm rez suaz scio le gauit. eidẽ scio plenã fundi ꝓprie. vel dicit extimẽt res mee t vsufruct? extimatiõis det scio. t simlit eidẽ scio fundũ le gauit. inter istos casus fecit differẽtiã. nã primo casu nõ cõti net fund? imo deducto illo habebit sci? in reliqs bonis vsu

c Tiam ptis. est planũ. fru. secũdo casu nõ.

v Sufru. Legasti mihi vsufru. cuiusdã dom? q̃ cooper ta nõ erat. sed erat vndiq̃ fabricata. nunq̃d ego fructu arius possum eã cooperire. t rñ. q̃ nõ.

v Sufru. Sicut vsufru. dz alere fundz in quo hz vsufru. Jtẽ ipendia valitudinis ad fructuariũ pertinent.

s Jextraneo. Paterfa. extraneũ instituit emãcipatuz preterijt. matri sue legauit nudaz ꝓprieta. fundi. egit emãcipat? per cõtra tab. t obtinuit. t sic hz hr̃ũ. q̃rit de legato matris. t dicit q̃ mater dz habere nudã ꝓprie. ac si nõ esset ex illo edicto. de legatis ꝑstãdis. Jtẽ q: hr̃s q̃ succubuit reputat vt mortu?. q̃ accrescit vsufr. ꝓprietati. t sic ista ma ter hz plenã ꝓꝓprietatẽ. ¶ Si testato: plana sunt vsq̃ ad §. siluam. ¶ Siluam. habeo vsufru. in silua: vel olineto. ici do siluã imaturã: vl̃ colligo oliuas imaturas. me? ẽ fructus nec teneor ego: vel heres me? ꝓprietario. Jdẽ si habeo vsu fru. ꝓrati.

J mihi. Testato: instituit duos heredes: t vsufru. fũ di certi legauit mihi t titio. q̃rit an singuli a singul' petent. t dicit q̃ q̃libet: t a quolibet, t sic ego mediã q̃ ẽ quarta petaz ab vno: t mediã ab alio, t sic habeo dimidiã toti? vsufru. t idẽ facit titius.

t Jtius. Casus. Titi? fecit testm̃: heredẽ instituit. t me uio cuidã fundũ legauit: t rogauit hũc meuiuz: vt me dietatẽ vsusfruct? daret titie amice sue (Q) cui? iste edifica uit quãdã domũculã necessariã ad fruct? colligendos nunc petit titia medietatẽ isti? vsusfru. meui? dicit q̃ ipsa soluat medias expensas isti? domũcule facte ad colligẽdos fruct? q̃rit q̃d iuris. t rñ. q̃ titia cõpellet soluere expẽsas ꝓ par te sua.

t Jtio. Tibi legaui vsufru. fundi cũ morieris. an val at legatũ: q̃rit. t rñ. q̃ nõ. qz in id tps legat? ẽ a quo extingt.

v Sufructu. planũ est.

s Jcui. Casus. Legat? ẽ isule mihi: sz p? ea cecidit ꝓ pte t ꝓ pte nõ. an retineã vsufru. toti? insule: q̃rit. t rñ. q̃ sic

v Sufru. Si mihi vsufru. leges fundi q̃ fundus tributa debebat. an tenear ad tributa ea ꝑstãda. t certe sic. nisi gra uet ꝑstare tributũ: q̃ si heres nõ feciset: t si nõ reficiat heres sicut ꝑcipit testato: aget fructuari?: vel heres fructuarij. et poterit sibi dãnũ emẽdari ꝓteriti tpis. s. interesse.

s Elb. Testato: legauit titio vsufru. si nauis venerit ex asia; vsq̃ ad annũ. medio tpe heres vẽdidit fundũ de

ducto vsufructu.ꝛ rñ.ꝙ si cōditio existat dabilis legatario.ꝛ si postea amittat vadit ad ꝓpietariū:vel emptorē si aūt deficit ꝓtinet ad heredē nisi gratia legatarij excipiat.tūc essi deficiēte cōditiōe seq̄t ꝓpietariū statiz ꝛ nō heredē.

s Jnfantis.Jn suo tuo minore.vij.an. vsufru. legasti. an valeat legatū q̄rit.ꝛ rñ ꝙ sic,videbat ꝙ nō.cū vsufruct⁹ ei⁹ null⁹ sit. sz tñ poterit eē q: crescet.ꝛ sic valebit vsufruct⁹

a Jn vsufru.Si municipio vsufru.legeť an actio municipib⁹ deť.ꝛ rñ ꝙ sic.ꝛ videbat ꝙ nō.cū extingui nō poterat morte.vel ca.di. Jtē tal vsufru.durat vsq̄ ad.c.an. nō vltra.vt hic ꝛ j.ō vsufru.

o Omin⁹.dic vt in libro tuo habes. ¶ Per fideicō. Testator legauit vsufr.libertis quatuor.vt ide alerent.alter eor postea decedit,eius pars nō accrescit libertis sz ad heredes cedit.

o Defuncta. Testator legauit titie vsufru. vinee.ꝛ ciuitati bon. nudā ꝓpeta.titia locauit vineam ꝑ certa mercede soluēda singulis ānis noie titie.postea decessit in mēse decēb.ꝛ sic añ terminū soluēdi.sz post collectas vuas q̄rit cui pensio ꝑstāda erit.rñ.ꝙ hr̄di fructuarie sua die erit soluēda

¶ Sēpronio. Si legasti,vij.ptē ex reddita fructuū oleti et pomi ex tali fundo.q̄rit an sit vsufru,ꝛ rñ.ꝙ nō.sed legatū.ꝛ ego vsufru.hēbo ī ānis singul. dic quotānis.i. singul ānis, vt legit.j.de an.le.legatis.§. vini.

a Arbores. Si hēo vsufru.in fundo:ꝛ arbores cadāt tēpestate nō culpa mea.an tenear alias submittē:q̄rit.ꝛ rñ. ꝙ nō. Jtē si hēo vsufru.in fūdo.ꝛ emolumētū ad me ꝓtinet. itē si testator locauit fūdū.p⁹ ea q̄ mihi fūdi illi⁹ vsū legauit an videat mihi pēsio acq̄sita.ꝛ rñ.ꝙ sic.itē q̄rit an ego vsufr. possiz expellē colon.ꝛ rñ.ꝙ sic ad exēplū illi⁹ q̄ emit rē locatā vt sic ēptor cui tradit possessio ꝑt expellē colon.ō fundo:ita fructua.cui pēsiones soluūt. ¶ Cese. Testator legauit mihi vsufr.fūdi ex q̄ ī arūdie l' alio trahūt fruct⁹.ꝛ ēt illi cēsus soluebat ō tali fructu dic ad fructuariū ꝓtinere nā ꝛ on⁹ ꝓtinet

c Cluscūq; Habebā vsufru.in fundo aliq̄s me deiecit pone ꝙ ego q̄ fui deiect⁹ nō potui hr̄e vsufru.vñ interim perit vsufru.an mihi de ꝓceptis fructib⁹ medio tpe añq̄ finiret vsufru.mihi actio cōpetat.ꝛ rñ.ꝙ sic. ¶ Si fund⁹ Testator legauit mihi vsufru.fundi.hr̄s cui nuda ꝓpietas remāsit tradit mihi.postea cecidi a pos.ꝛ titi⁹ q̄dē possidet. dic ꝙ itēdaz ꝓfessoriā cōtra eū.Secūdo dic.pone ꝙ si etiaz hr̄s agat rei ven.cōtra titiū tenētē.tūc aut vterq̄ cōfitet me fructuariū ꝛ hr̄s:ꝛ ille possessor:similit oz mihi restitui.ꝛ cauebit possessor de nō petendo a me,aut ambo diffitent.ꝛ tē differt restitutio mihi faciēda.donec ꝓbē de iure meo.sz possessor cauet mihi de restituēdis fructib⁹ medij tpis si obtineo

v Sufru.Legauit mihi testator vsufru.in domo. dic ꝙ nō possuz mutare stulliciduū.secūdo legauit mihi edificij vsufructū inchoati nō pfecti.dic ꝙ nō possuz pficere.q̄a sicut mutarent res si pficeret impfectū.

v Sufru. Si hēo vsufru.in fundo possum venari in illo fundo.

s Jn viuarijs. Aliq̄s legauit mihi vsufru.viuarij.q̄ rit vtz aialia q̄ sūt in eo possim venari ꝛ comedē.ꝛ videt ꝙ nō sz potero cū illis ludere.sz q̄cq̄d dictuz sit soluit tñ ꝙ ego vsufruc.possz capē de illis bestijs ꝛ vti.dū tñ eundē numerū restituā in eo viuario dño,ꝓxie.q̄ fuit eo tpe quo cepi vti.

c Elz fructuari⁹.Elsufru.ē mihi relict⁹ ī domo.ꝛ q̄ dirui tur sz nō culpa mea.an sim absoluēd⁹ si volo relinq̄re vsufru. ꝛ rñ.ꝙ sic sz si culpa mea diruat cū illā reficē debeo ñ possū relinq̄re vsufru. ¶ Non.Elsufru.fundi mihi reliq̄sti vel dom⁹.an hr̄s c⁹ ē ꝓpietas cogat reficē.q̄n testator relinq̄t corrupta vetustate.ꝛ rñ.ꝙ nō.sicut nō tenet hr̄s reficē ñ magis ꝙ si alteri exneo foret ꝓpietas relicta.

v Sufru. Jn suo vsufru.hēo actio,l.aq̄l.ꝛ fui cor. ꝛ in

c Eli.Planū est. iuriaz.

v Et⁹.Plana ē dic essi ꝙ part⁹ ācille nō sūt fructuarij: nec hz ī eo vsufru,nisi testator legat vsufru,q̄ subijc planū ē

¶ Fet⁹.sic cōtinua.lz part⁹ ancille fructuarij nō fiāt:nec ēt vsufru.in eo habeat:nisi spāliť ei relictus sit fet⁹:tñ part⁹ pcor fiūt ipi⁹ fructuarij. ¶ Jtē.dictū ē.s.ꝙ sumētor fet⁹ est ī pēdēti donec submittat statim fit plena,ꝓpe.fructuarij p⁹ dicit ꝙ submittēda sunt q̄ post capita ō funeta nascūť.tū ea q̄ pleno nascūť grege in casu submitti pñt.vt si p⁹ por capita mortuor uitia nascāt.ꝛ b dic b q̄ subijcit planū ēvsq̄ ad

s Jn area. Elsufru.hēbaz in area alicui⁹ finem. alij eā edificauit.ꝛ sic vsufru.vr extinct⁹ mutatiōe rei ante decēniū restituit vsufru.mihi.cetera plana stvsq̄ ad finē

¶ De vsufru.accrescēdo. Rubrica. rubrice.

Notiens. Testator legauit vsufru.fundi mihi ꝛ titio,titi⁹ nō vult suā ptē:vel

q postq̄ hūerit amisit.q̄rit an accrescat mihi.ꝛ dicit ꝙ si sum⁹ cōiuncti sic.si separati nō.sum⁹ aūt cōiuncti si dixit testator titio ꝛ meuio separatim.si dixit illi dimidiā.ꝛ illi dimidiā. Tertio dic testator legauit vsufruc.fundi suo cōimei ꝛ titij.ꝛ dic b cōiunctis. q̄rit si vn⁹ dnor repudiauerit vtz alteri accrescat.ꝛ rñ.ꝙ accrescit alteri. Quarto si testator legauit vsufru.suo cōi meuij ꝛ seij.itē ꝛ titio in alia dimidia.si titi⁹ ꝑdat mihi nō titio accrescit.ꝛ idē ē ēt si mihi ꝛ titio cōiunctim:ꝛ scio separatiz.nā ꝛ hic titio amittēte accrescit mihi:non scio. ¶ Interdū. Testator legauit mihi vsufru.fundi. Jtez titio vsufru.eiusdē fundi.ꝛ ita separatiz q̄ ad ꝝba.licz quo ad rem cōiuncti sum⁹.q̄rit an vno amittēte alteri accrescat.ꝛ dicit ꝙ sic.Secūdo dicit ī ꝓpe.fundi legata duob⁹ ꝑdicto mō ē. Nā vno repudiāte accrescit alteri.Tertio dic ꝙ pleni⁹ accrescit vsufru.q̄ ,ꝓpe.qz vsufruct. siue vn⁹ fructuari⁹ repudiet añq̄ hēat:siue postquam habeat amittat.capi.di. vel alio mō accrescit.sz ꝓpetas ita demū si a dño sit tradita res.

s Jduob⁹. Testator legauit titio nudā ,ꝓpe.fundi et vsufru.retinuit ꝙ duob⁹ hr̄dib⁹ quos instituit.an iter hr̄des q̄ fructuarij sūt hūt locū ius accrescēdi:vt inť fructuarios.ꝛ dic ꝙ nō.q̄si sint separati.nā q̄lz p b ptē hz.tūc eiī ē loc⁹ iuri accrescēdi.q̄si ābo insolidū fructuarij sūt.sz ꝯcurrētibus eis hūt ptes.at q̄n ab initio hūt ptes nō ē loc⁹ iuri accrescendi.secūdo pone ꝙ ego ꝛ titi⁹ dūi cuiusdā fundi nudaz ,ꝓpe. tradidim⁹ alij dicit si ego ꝑdā meū vsufru.ca.di.vel alio mō accrescit illi ꝓti ,ꝓpe.q̄ mea fuit; nō tori fundo. ¶ Non solū Testator legauit mihi fundū cū plena ,ꝓpe.ꝛ titio vsufr.cōcurrim⁹.si g̃ titi⁹ amittat suā ptē vsufru.an mihi accrescit.di cit ꝙ sic.vt magis iure accrescēdi.q̄ iure cōsolidationis.ꝛ iō vsufru.eo ,ꝓpetario amittēte:alteri accrescit sic fieret ī cōsoli

s Jtibi.Quatuor dicit testator legauit datione. mihi ,ꝓpe.fundi.ꝛ meuio ꝛ tibi ꝛ titio vsufructū in tres ptes diuidit vsufru. q̄z vna ē cū ,ꝓpe.secūdo si ego ptē meā amitto accrescit tā meuio q̄ scio.tertio quiz tā meui⁹ q̄ titi⁹ hz dimidiā vsufru.sz q̄d si interiz cū ꝑdo titi⁹ iā alienauit ꝓprie.ꝛ rñ.adh accrescit ei. Quarto si testator mihi ꝛ meuio legauit vsufru.ꝛ titi⁹ emit ,ꝓpe.ꝛ tūc ego ꝑdā ptē meā.ꝛ rñ. accrescit meuio ꝛ titio.ꝛ si tibi testator legauit nudā ,ꝓprie.ō ducto vsufru.ꝑ hr̄de. Jtē dimidiā vsufru. alij legauit.q̄ritur an inť heredē ꝛ illū fructuariū sit ius accrescēdi.ꝛ dic ꝙ nō. sz prope.consolidatur si testator legauit vsufru.mihi ꝛ tibi sz mihi pure;tibi sub cōditōe.si nauis ex asia venerit vsq̄ ad annū q̄rit ad quē ꝓtinet vsufru.ꝛ dic ꝙ ad me interiz totū ꝓtinet.sz si extat tua cōditio ad te ꝓtinet,vl' tor⁹ si capite minut⁹ sim ,ꝓpte.

s Jquis titio l. Jana est.

s Jqs. Testator instituit extraneos ꝛ mulieri cum liberis legauit vsufru,siue liberi moriant accrescit mri sue siue mat moriat accrescit liberis.Secūdo ponit ꝙ testator instituit solos liberos ꝛ voluit eos frui cū mre.tibi relinq̄rat vsufru,fundi.ꝛ dic idē.vt si mr moriat accrescit liberis. ꝛ interiz simul vtant. Tertio si testator extraneū ꝛ filios hēdes instituit:ꝛ mulieri legauit vsufru.ꝛ dic idē qō in primo.

s Jꝓpetas.Siue ,ꝓpe.plena fundi duob⁹ legetur vni vsufru,sp duo hūt dimidiā.ꝛ alia dimidia hr̄s.

c Cm te. Jnstituit duos hr̄des, ab vno relinq̄t mihi

vsufruc.fundi ab alio vsu eiusdē fundi titio legauit.dic̄ q̄ su
mus sepati ac si ab vno reliquisset duob⁹: ꝓ eq̄s portioni
b⁹,q: ꝛ hic sum⁹ sepati.ꝛ iō nō ē ius accrescēdi.

¶ Qñ dies vsufru.legati cedit.

Hanq;. Primo dicit q̄ vn⁹ ē vsufru.ꝛ simꝫ
incipit ōberi pure ꝛ simꝫr relict⁹.li
q cet singul' annis vel plurib⁹ vicib⁹ fruat fructua
n⁹.Scō dicit q̄ aliō ē si alicui legetur ꝓpie. vel
vsufru.ꝓ singulos ānos vel mēses:vel dies:q: plura sunt le
gata:ꝛ pluries incip̄.deberi.adita hr̄.legātis nō prius. Ter
tio si leget seruo hr̄ditario extūc.i.adita here.cedet: nō pri⁹
sic si ex tpe leget.nec vsufru.nec actio cedit añ diē veniētē.li
cet al's qō debet ex die possit peti,ꝫ male q: obstat except̄o
hic tñ ipso iure nō pōt agere.

¶ Quib⁹ modis vsufru.vel vsus amittat.

On solum. Legauit mihi vsufru.si capite
minut⁹ fuero.amitto vsufru.et
n actio.ꝓ vsufru cōpetētē.ꝛ cetera plana sunt.
s ℐ duob⁹. Testato: legauit mihi ꝛ titio vsufru.
fundi.vt ego vno āno:ꝛ titi⁹ altero vteremur.ꝛ sic
sēp ē ꝓpetas nuda.Secūdo testato: legauit mi
hi soli vt alteri⁹ vtar fruar altero āno.fruo: tñ altero nō. eo
āno quo nō vto: ꝓpetas erit plena. Tertio redit ad prin.qñ
sum⁹ duo:ꝛ vn⁹ nostrū amittit ptē suā:nō accrescit alteri.q:
nec re nec v̄bis cōiūcti sum⁹ sed p tpa sepati. Quarto si ca
pite minut⁹ fuero illi⁹ ānis:tñ pdo vsufru.ꝛ in sequētib⁹ hēo
illū vsufru. ꝛ erā vn⁹ in secūdo casu legis.
c Vlm. Testato: legauit mihi ꝛ titio vsufru. vt ego vno
āno ꝛ titi⁹ alio vtimur vsufru. vn⁹ primū ānū habebit
ali⁹ secūdū:si sic dixit.vt simul vno āno vtamur.ꝛ altero sit a
pud hr̄dem.ꝛ sic de alijs.q: tūc vl' ānū nō habem⁹ quin ad
ꝓpetatē vadat.sic g̃ refert inc̄ primū ānū ꝛ scōm.sicut h̄ duo
paria sunt legare pure cū hac cōditōe.quot ,lego ꝛ legatus
singul' ānis relictū.naꝫ vtroq; casu capite minuto legatario
habebit in sequēti tpe:vel āno.Secūdo dicit sic.q̄diu ꝛc.
Tertio q̄rit.si ꝛc.Quarto dicit, si duo sum⁹ fructuarij ꝛ vni
est repetit⁹,si amittat ꝛ amisit ꝛ rehabuerit.si postea alter a
mittit an accrescit amittēti q̄ recuperauit.ꝛ rñ.q̄ sic. ℐdē te
stato: legauit vsufru.fūdi titio ꝛ meuio verūtñ adiecit si vn⁹
capite minuat relego ei dimidiā sue ptis.q̄rit an sūt cōiuncti:
vt si habeat locū ius accrescēdi,ꝛ dicit q̄ si titius amittit ac
crescit meuio.ꝫ queritur quātū reassumit titi⁹ q̄ est dimidia
sue ptis.Secūdo pone meuiū apō quē sunt res.s. q̄rte sua
dimidia ꝛ alia q̄rta titi⁹: quaꝫ a titio habuit amittē totū oꝫ
q̄rit cui accrescat.ꝛ rñ.q̄ q̄rta vna titio:que respicit q̄rtā quā
titi⁹ recuperat.quartā aūt aliā quā irecuperabiliē titi⁹ amit
tit:ipsa redibit ad titiū:nec aliud ꝓ ea.ꝛ sic due q̄rte ptinēt
ad ꝓpetariū.ad hoc esse vt q̄cq̄d hꝫ meui⁹ accrescat titio:oꝫ ti
tiuꝫ fuisse in eodē statu vt potuerit ei accrescere. ¶ Morte.
dicit hic q̄ morte fructuarij amittit vsufru.vt inst.e.§.finit.
s ℐ legatū. Perit vsufru.ex psona illi⁹ cui vsufr. est re
stitutus non ex persona illius q̄ restituit.vt b: ꝛ idem
habes.ℐ.de vsufru.si quis.
r Epeti. Vsufru.pōt repeti quocūq; modo amittatur
dū modo nō amittat morte. ¶ Si quis. Habeo vsu
fru.in seruo ꝓ quē mihi q̄sit⁹ ē vsufru.in fundo.alienaui vsu
fru.serui.certe retineo vsufru.fundi si leget mihi vsufru.ediū
q̄ postea corruerūt extinguit vsufru.adeo q̄ nec aree illi⁹ do
mus vsufru.debet. ¶ Si aree. Testato: legauit mihi vsu
fru.aree sue:vel aliene hr̄s vel ali⁹ dñs in ea posuit edificiū
extinḡ.vsufructus.sed isti hr̄des si fuerint extranei de do
lo tenent ꝛ interdicto q̄d vi aut clā.siue sint passi constituere
vsufru.edificio sublato.ꝛ b dicit cū duab⁹.l. sequē.
f Vndi. Ti.legauit vsufru.fundi in quo ē villa.si vil
la decidat:māet vsufru.aree.i in loco vbi fuit villa.ꝛ b
siue villa fuit accessio fundi. siue ecōtra fund⁹ fuit accessio vt
ortus.tñ hoc ē si ville ꝛ fundi relict⁹ fuit vsufru.
n Un tñ. Si dom⁹ diruat cui⁹ vsufru. legat extinḡ.
vsufru.cetera plana sunt vsq; ad.§. ¶ In nauis. Si
legas mihi vsufr.sint in naui.ꝛ ꝓptes refecta sit vsufr.nō ex
tinḡ,sec⁹ ecōtra est q: tūc extinḡ. vsufru.qñ i domo locum
habet. ¶ Legato. Si in quadriga tua q̄ q̄tuor equis duce
bat mihi vsufr.legauer.ꝛ vn⁹ equ⁹ decesserit. q̄rit an extiḡ.
vsufru.in residuis trib⁹ eq̄s.ꝛ distinḡ,aut equorum aut q̄dri
ge relinquit vsufru.primo casu remanet in residuis. secūdo
casu nō remanet vsufru.ꝛ cōtinua.l.se.cū ista.
s ℐ cui. Si stat⁹ rei cui⁹ vsufru.testato: legauit muta
tus sit:extinḡ.vsufru.de quo subijcit duo dicta in qui
busextinḡ.vsufru.
s ℐ vsufru. Fructuari⁹ secuit segetē.ꝛ ibidē deposuit.
decessit.q̄rit cui⁹ erit.labeo dicit q̄ hr̄dis fructuarij.sec⁹ si ce
ciderit fruct⁹ per se.iulian⁹ dicit hoc verū est si ipse fruct⁹ per
cepit.nō aūt noie ei⁹. Ceterū bo.fi.pos.fundi alieni faciunt
suos fruct⁹ etiā a quocūq; p̄cipiunt eoꝝ noie.excepto si fru
ctuari⁹ moriē vel capite minorat in totū extinḡ.vsufruc.sed
nō vtēdo:ꝛ rei imutatiōe etiā ꝓ ptē pōt extingui.ꝛ ꝓ ptē nō
vt hic ꝛ idē dicit,ℐ.e.placet.
i Uterdū. Si cui vsufru.serui leget q̄diu manumittat
eo manumisso extinḡ.vsufr.
s ℐ sub cōditiōe. Reliqsti vsufr.sub cōditōe: si nauis
ex asia venerit.vsufr.iterim est apō heredē.ꝛ idē here
alij legare poterit.q̄ si cōditio mea extiterit vsufr.illi⁹ cui he
res legauit extinḡ.ꝛ ad me cōditio redibit.ꝛ si ego vsufr. a
mittā nō redibit ad illū cui heres tu⁹ legauit.
s ℐ tibi. Tes.vsufr.mihi pure legauit:titio aūt ꝓpe.
nudā sub cōditiōe.si nauis ex asia venerit.cōditōe pē
dente.ego fundū emi ab hr̄de.ꝛ sic ꝓ cōsolidationē amisi vsu
fructū formalē.extitit postea conditio.plena ꝓpetas ad eū
transibit,ꝫ fuerit nuda legata.
s ℐ seruo. Decessisti relicto hr̄de.tu tū habueras fuū
añq̄ tu⁹ hr̄s adiret hr̄.illi tuo fuo relict⁹ fuit vsufr.an
hr̄di tuo acq̄rat.ꝛ rñ.q̄ sic.ꝛ valebit legatū cū hr̄s adibit.q:
dies nō cedit ante aditā hr̄ditatē.
n Eq̄. Si habeo in fundo tuo vsufr. fuitu.psonalē:vl'
realē eū nō pdo.ꝫ tu alienes ꝓpetatē fundi.
i Sq̄. Si habeo vsufr.in fundo tuo.ꝛ tm̄ vto: aut fa
cio sciens aut ignorās.primo casu retineo vsufr.nec a
mitto.secūdo casu amitto vsufr.si leget vsufr.ciuitati.ꝛ in ea
inducat aratr:an vsufr.amittat.ꝛ rñ.q̄ sic.
s ℐ mulieri. Vuler cui relict⁹ ē alicui⁹ rei vsufr.ꝓ ma
ritū retinet vsuz:si absens fuerit:itē retinet p familiam
idē ecōtra q: vir retinet p vxorem.q: magis videt vir vti p
vxorē q̄ vxor per virū.
s ℐ ager. Habeo vsufr.in agro.flumē cū impetu inun
dat agrū,vtq; vsufr.amittā.ꝛ distinguit.nā in prima p
te flumē fecit alueuz:in secūda non. ℐdē dicit lex sequēs vs
q; ad.§.idē placet,ℐ.e.
s ℐ vsufr. Ti.legauit mihi vsufr.alteri⁹ an.ꝛ si tot sūt
legata:quot sunt ānī illi in vsufr.nō possuꝫ pdere:iuris p̄sum
ptione non vtendo.
ſ ℐ seru⁹. Vsufr.cuiusdā serui mei erat ꝓpe. aūt tua.il
le fu⁹ mihi dānū dedit.ꝛ tu dedisti eū ꝓ nora. ꝛ fundit
vsufr.ꝛ ita tu liberaris:q̄ nō teneris mihi in alio.
p Emp̄. Ego fructu.locaui i quiquēniū ius p̄cipiēdi fru
ct⁹ ꝓpetario.ꝓpetar⁹ vo alij plenā ꝓpetatē vēdidit.
an amittā vsufr.rñ.q̄ sic.ꝫ q̄d ego locaui ꝓpetario ꝛ ipe lo
cauit:an pdā nō vtēdo.dicit q̄ nō.imo retineo ius si nō vto:
ꝫ si locauit alij suo noie q: ꝺductor nō fruit noie meo sec⁹ est
nā hoc casu amitto vsufr.nec retineo.ꝫ si ego vēdidi ꝓpeta.
vsufr.vsq; in q̄nq̄nniū.ꝛ ipe ꝓpe. alij simpl'r vēdat:pdo non
vtēdo vsufr.q: nō meo noie fruit emptor. ¶ Idē pompo.
Testato: legauit mihi vsufr.fundi.ꝛ rogauit me vt titio re
stituā.q̄ vis cesset titi⁹ petere nō pdit titi⁹ vsufr.nō vtēte me
legatario.
c Ero. Si habeo vsufr.i boue:ꝛ morit bos.ad me nō
ptinet caro ꝛ coriū.

c Um gregis. Si hēo vsufr.in grege.si perit grex ꝙ nō remanerent nisi.v.oues:perijt vsufruct⁹.

¶ De vsufr.ea℞ rex q̄ vsu cōsumūt. Rubrica.

Due p̄me leges clare sunt.

p Ost q̄. Dicū ē statim s.ꝙ oim rex pōt vsufr. legari ſz nūq̄d et noīm.vt ecce titi⁹ hz debitorē an possit mihi titu⁹ illi⁹ nois vsufru.legare.ꝛ rñ.ꝙ sic.ꝛ nerua dicē ꝙ nō.ſz male dixit:q̄ nerua ait: imo pl⁹ dico q̄ ēt ipsū debitorē pōt legari ꝛ vsuras ei remittē,ſz satisdare debz ille debitor cui ē legat⁹ vsufru.

b Oc.Si legas mihi vsufr.in aliena pecunia.an valeat tale legatuz:q̄rit.ꝛ rñ.ꝙ sic.q̄ ꝛc. ¶ Si pecunie. Ti.legauit mihi vsufr.pecunie,hēs mihi dedit oblit⁹ exigē cautionē de restituēdo.pōt hēs.s.postea vsufr.ꝙ rāte peteꝝ cautionē p cōditionem certi. Itē finito vsufr.petet ipam pecuniā cōditiōe certi generaliter q̄ ē.si aliq̄s leget mihi vsufr.pecunie siue vsuz.idē ē vt debeā satisdare de tāta pecunia restituēda:si moriar:vel capite minuar.ꝛ debeo satisdare de tanta pecunia restituēda:siue iā sit data:siue postea deꝝ.ꝛ b̄ dr hic.ꝛ.j.e.l.si tibi.

s J tibi. Tria dicit.primū titi⁹ legauit tibi.x.milia ī plena ꝓpietate.ꝛ mihi vsuf.eorūdē hēo dimidiā vsufr. tu aliaz dimidiā cū ꝓpietate.Secūdo idē in fundo.s.si.t.legauit tibi plenā ꝓprietatē fundi mihi vsufr.eiusdē fundi.nā ego dimidiā vsufr.hēo.tu aliā dimidiā hēs:ſz tū cū ꝓpietate. Tertio mō.testator legauit mihi ꝛ titio vsufr.x.miliuz. diuidit inter vtrosq̄.ꝛ vno nostrū deficiēte redit ad alterū nō ad hēdem. ꝛ īō inter nos ꝛ hēdē cauem⁹ de restituēdo īminente morte vel ca.di.

s J vini. Legasti mihi vsufr.in vino:frumēto:vl̄ oleo. heres quidē tu⁹ dz ī me trāsferre ꝓpe.ꝛ ego satisdabo de toto restituēdo:vel ei⁹ extimationē.

t Rib⁹. Testator īstituit tres hēdes:ꝛ legauit vsufr. s.xv.milū titio. Itē p̄cepit ꝙ duo satisdarēt,p legatario quibus ipe legauerat satisdatur⁹,s.tertio coheredi:ꝛ inter se.

Primo q̄rit an vz legatū.ꝛ rñ.ꝙ sic.Scōo q̄rit an valeat.s. legatū de exoneratione satisdatiōis.ꝛ dicit ꝙ sic.nō solū p rimū s.de vsufr.xv.milū.nec obstat ꝙ nō satisdat legatarius ꝙ fieri dz p se.cō.q̄ ali⁹ ,p eo satisdat. Tertio q̄rit q̄d distinguit b̄ duo legata:ꝛ rñ.ꝙ vnū ē certū ꝙ ī dādo ē:aliud ī certū qō ē in faciēdo. Quarto si vn⁹ de hēdib⁹ onerat⁹ est satisdādo satisdedit ei:alter nō.an possit alt̄ q̄ satisdatū accepit cōuenīri:q̄rit.ꝛ rñ.ꝙ sic ad duo vt det.v.milia q̄ eū tāgūt. Itē vt satisdet alteri.ꝛ hoc petit legatari⁹ actꝝ ex testō q̄ hic dr ī certa q̄ factū cōtinet. Quinto q̄rit an q̄ satisdat licz ei satisdatū nō ē possit queniri ad p̄dicta duo.ꝛ dr ꝙ non. nam vt satisdet nō.q̄ iā satisdedit. Itē vt det.v.milia nō:q̄ eū tangūt:q̄ sibi satisdatū nō ē. Sexto q̄rit.an legatari⁹ lz nō satisdat cū fideiussorib⁹:an saltz caueat de restituēda tāta pecunia post mortē vel ca.di.ꝛ dicē ꝙ sic.illis q̄ satisdederūt,p se tertio cohēdi nō punit legatariū:q̄ ei satisdatio est cū suo grauamie. Septio queritꝝ.si satisdant isti duo cohēdes tertio fm p̄ceptū testatoris tertio coheredi:ꝛ finit⁹ ē vsufruct⁹. an recuperant a legatario q̄si ei⁹ mādato intercesserint.ꝛ dicē ꝙ nō duab⁹ rōnib⁹.q̄ nō spōte:ſz iussu defūcti intercesserūt ꝛ mādatū spōte suscipit.alia q̄ satisdatione liberat̄ a iussu. eadē g̃ satisdatio nō parit obligationē ꝛ liberationē vt dixi ſz b̄ parit liberationē g̃ ꝛc. Octauo q̄rit cuius gr̄a fuit relictū fm legatū.ꝛ rñ.gr̄a legatarij qui patēt al's p̄iculū immīnēdi fideiussores.

i Stipulatio. Legasti mihi vsufr.pe.satisdare debeo in duob⁹ casib⁹,si moriar:vel capite minuar:al's non teneor satisdare.ꝛ b̄ dicē cū p̄in.l.se.q̄ cōtinuat̄ cū ista.

s J vsufru. Hoc.s.e.dictū.l.hoc senatusco.ff.si pecūie.

¶ Si lane. Relict⁹ ē mihi vsufr.lane:vel alioz que vsu cōsumāt̄.ſz si vr̄ vsufru.relict⁹,tū satisdare debeo cū talia vsu cōsumāt̄.

c ū pecūia. Tes.legauit titio.x.his ẋ bis.ticio,x.do lego vel relinquo,vt post mortē titij deꝝ meuio,q̄rit an dūū vl̄ p prietas dictoz.x.sit titij.dicē ꝙ sic,cū debeat meuio dari post mortē titij,ꝛ ita ad hēdē nūc̄ dz redire.

¶ Si vsufr.petat. Rubrica.

Si fundo in q̄ hēo vsufr.debeꝝ fuit⁹.nō possuz illā seruitutē vēdicare.ſz petā vsuz.ꝛ p b̄ fruitu.facit.j.e.vti frui.

Jfundo.

¶ Usufru. Legauit tibi vsūfr.hēbis illō q̄ ego vtebar. ¶ Itē. Dz testator dicat cū legat seruitutē vt hereſ iter nō p̄stet nihilomin⁹ p̄stare teneꝝ. Itē si testator adimat iter inutil' est adēptio.item hēs teneꝝ emere viam vt fructuari⁹ hēat viā si al's p̄stare nō pōt.itē hēs dz p̄stare oēm fruitutē ad vsufr.capiēdū.ꝛ dz ēt p̄stare id:sine qb⁹ fructuarius nō potest vti.

s J ab hēde. Tes.legauit mihi vsufr.in p̄dio heredis.b hēs anteq̄ tradat mihi rez arbores aut domos subuertit.q̄ rit.nūq̄d teneꝝ mihi,ad interesse,ꝛ rñ.ꝙ sic.

q Cli vsufr. Si leget mihi testator vsufru. siue alij. et eiusdē fideicōmisit mihi restituere vsufr.p casu de iure ciuili.secūdo de iure p̄torio q̄ inducēt fideicōmissa,ꝛ in vtro q̄ casu p̄do nō vtēdo si nō vtar.

f Und⁹. Tes.legauit mihi nudā ꝓpe.fundi.ꝛ sic deduxit vsufr.alij vsufru.sub cōditiōe:si nauis ex asia ꝓvenerit: legauit.q̄rit cui⁹ interiz sit vsufr.dū pēdet cōditio:an heredis an ꝓpetarij.ꝛ rñ.ꝙ ē ꝓpetarij.ꝛ est rō ꝙ qz deduxit testator vsufr.p fructuario.videꝝ nō deduxisse,p hēde vsufr. interim

v Ti frui. Queritꝝ q̄s intēret actionē cōfessoriā p vsufr. cōpetētē.ꝛ rñ.fructuari⁹ q̄ hz vsufr. formalē.dns aūt,p ꝓpietatē hz causalē,p quo hec actio cōfessoria nō dat: non formalē:qz nemini sua res seruit iure fruitut̄.cōfessoriā āt nō intentat dns ꝓpeta.qz nō ē sua hec fuit⁹. Scōo dicē qz dns ꝓpeta.dat̄ negatoria.p quā negat alteri ius eē vtēdi.ꝛ sic agendo agit actiōe sibi cōpetēti. Tertio q̄rit ꝙ si ꝓpetarius nō ,pbat se dnm nihil interiz fructu. ,pbat se hēre,ꝛ rñ.ꝙ absoluit fruct.vt q̄libz possessor.indubio fructuari⁹ pōt agere cōfessoria ō quēlibz possessorē:siue sit dns:siue alius. Scōo dicit idē qō.ff.e.l.i.in p̄in. Tertio dicit ꝙ cōfessoria actio cōpetit,p toto fundo.ꝛ ēt p pte.ꝛ idē ,p negatoria.

i Phis. Si ago cōfessoria ,psequar rē.ꝛ fructū p̄tit tē poris. ¶ Si post litē. Egi cōfessoria p vsufr.lite cōtes. amisi vsufr.ca.di.vel morte nō ,pcedeꝝ vlteri⁹ in lite:nisi rōne p̄teritoz fructuū.

f Ructuario. Egi cōfessoria p vsufr.fui.dicit' essi testor vt possim eo frui.ꝛ q̄situs ex re mea.ꝛ opa serui. Scōo pone ꝙ egi ō titiū cōfess.q̄ se liti obtulit cū meui⁹ possideat.ꝛ sic lite pēdēte amisi vsufr.nō vtēdo.q̄rit q̄d restituit.ꝛ rñ.vsufr. mihi de nouo cōstituēd⁹ est:p dolosuz q̄ se liti obtulit. Item de cautio.dz mihi ,pmittē pōt eīm eē ꝙ meui⁹ q̄ p̄escripsit obligauit alicui:q̄ auocabit a me rē p ꝓporhecaniā.ꝛ sic ñ p mittet me frui.ꝛ sic q̄ se liti obtulit cauet de euictiōe.ꝛ ita de nouo cōstituit̄ vsufruct⁹.

q Clod vsufr. Idē dicit ꝙ.s.,pri.qz fructuari⁹ rē in q̄ hz vsufr.amittat.ꝛ aliq̄s eū possidebat pōt agē cōfessoria. nō vt res sibi a fruc.tradat̄:ſz vt securi⁹ vti possit. Idē si dns p p̄icta.possidet ꝛ aget fructuari⁹.

q Cli de vsufru. Si cōueni te ,p vsufr.ꝛ tu fine dolo desiisti possidere:absolueris. Scōo dicit ꝙ si rem in qua hēo vsufr.possideas ꝛ ali⁹ offerat se defensuz,dicēs se eā possidere:ꝛ nō possidet condemnat̄.

¶ De operis seruoz. Rubrica.

Aliq̄s legauit mihi operas fui lz mihi

Opera. ius ipaz opaz sit factū.tū istud legatū

o incipit deberi die aduenīēte:l' cū idicte fuerit a me ꝛ sunt q̄si inditero vt operet.sicut cū aliq̄s ꝓmittit mihi ptū futuz arethuse.qz pri⁹ nō debeꝝ ꝙ dies venerit

i Noibus. Aliq̄s legat mihi aliq̄s vsufru.ꝛ aliq̄s opas serui.in hoc scōo casu locabo operas ꝛ hēo inde mercedē ex opis illi⁹ serui.ꝛ iste seru⁹ opabit̄ mihi:ꝛ habeo ei⁹ opas.ꝛ hoc dicit hec lex.

o Pere. Legasti mihi opas serui ꝙ si capite minuar,nō

tamē ꝑdo vsufru. illaꝝ operaꝝ.

f Ruct⁹. Si habeo in seruo vsum oparuꝫ video: ꝑciū lucrari qđ sumptib⁹ deductis restat.

o Peris. Legasti mihi opas in fuo: videris mihi legasse omne ius qđ ex eo ꝓcipi pōt.

c Um. Ti. legauit mihi opas fui: postea egi cōfessoria vel actiōe ex testō. aduersari⁹ fuit in mora. teneꝫ mihi ad operas fui quas amisi. ſ. ad extimationē eaꝝ aliter melioris fui nec deterioris extimatur opa. Jtē si talis est fuus vt eius opera sit nulla: nulla sit extimatio. ⁊ si alicuius vtilitatis est seruus non plus extimaꝫ ꝙ dominus eū seruū in affectione habuerit. Ulteri⁹ dicit ꝙ dñs deducit sumpt⁹ quos fecit in seruū.

¶ De vsu ⁊ habitatione. Rubrica.

Plana ē cū. l. se. vsq; ad. §. Hanc videndū. cui vsus. ibi ꝓsequit qñ dom⁹ ēlegat⁹ vsufru. vel marito vl̄ femine. ⁊ hoc vsq; ad. l. si habitatio. vbi dicit ꝙ si cui legeꝫ habitatio qđ ius hz vsq; ad. §. s̄. si vsus. Jbi incipit dicē ō vsu fundi vsq; ad. §. ſz si pecor∫. in. l. plenuꝫ. ibi subſeq; de grege cōi ⁊ armēto bouꝫ: equitij ⁊ equaꝝ. vsq; ad. §. si vsus. ibi incipit dicē si est legat⁹ vsus serui mihi: qđ iuris sit. vsq; ad. l. ꝓ seruuꝫ. in qua dicit ꝙ seru⁹ in quo habeo vsufr. ex re mea mihi queritⁿ ex operis serui. ¶ Si vsufr. Duo equiparanⁿ. ſ. si aliq̄s legat mihi vsufru. fundi vel fructū singul̄ annis: nam vtrolibz habeo ius fruēdi: sic ꝙ vsus cōmoditas nihil videtur adimē fructui. nec ē vsufr. sine vsu cōmoditate vtēdi. sed eō ē vsus sine vsufr. qđ ē ius siue cōmoditas fruēdi q̄re vsufru. nō ē sine vsu: ꝓbat ar. pomp. legasti mihi vsufr. sine vsu: nō valz legatū. qz si p⁹ ea ademit fructū vl̄ adimē vsuꝫ legatū ꝓ b⁹ qđ adimiⁿ fruct⁹. nisi cōsenserit ⁊ voluerit testator remanere vsū. Tertio. legat mihi aliq̄s vsufr. postea ex itenualo adimit vsuꝫ nō valet adēptio: ne remaneat vsufr. sine vsu

¶ Vsu. Testator legauit mihi vsū fundi: postea legauit mihi vsufr. vsus cōfundiⁿ cuꝫ vsufr. q̄ ē in vsu. Secūdo legauit mihi vsufr. ⁊ tibi vsuꝫ. ⁊ dicit ꝙ ambo habem⁹ vsuꝫ. ego qui dē formalē: tu quidē actualē. ſz fructū habeo. i. qui supest de tracto vsu. tertio añt ⁊c. qđ est planū.

f Undi. Si legas mihi vsuꝫ fundi possuꝫ ego vsuari⁹ vsuꝫ vel feuuꝫ habere: ēt si nihil aliud remaneret: sicut vsuari⁹ nō dz ꝓhibere dñz ꝓpetatis volētē colere. ⁊ ecōtra ꝓpetarius vsuariū impedire nō dz.

s J. Plana est.

s Eruo. Dic vt. s̄. de vsufr. ex re serui. s̄. e. plenū. §. si

s Eruus. Plana est. vsus.

s J dom⁹. Habeo vsufr. dom⁹ que indiget refectione quis reficere teneaⁿ queriⁿ. ⁊ ꝓma facie dicit ꝙ taz heredes ꝙ fructuarij. postea adhibet distinc∫. ⁊ si talis ē dom⁹ i qua possint habere vsuꝫ ⁊ heres ⁊ legatari⁹: tūc refectio ꝓtinet ad vtrūq;. si ē talis q̄ nō sufficiat ꝓtinet ad vsufr. tm̄. ⁊ h̄ distin. nō admittiⁿ ſz reꝓbat i casib⁹.

v Sufr. Ti. legauit mihi tertiā ꝑtē vsus certi ꝓdij: certe nō valet legatū.

v Sus. Ti. legauit mihi vsuꝫ aque vt ego biberē ⁊ haberē quātuꝫ necesse hērem. ⁊ si in domo mea sit necesse lauari. dicit ꝙ ista fuitus nō transit ad heredes qz ꝓsonal̄ ē

d Juus. Ti. legauit mihi vsuꝫ siue remote: tm̄ hēo ꝙ tū si mihi vsufr. reliquiſſz: vt possiz vēdere. ¶ Zz. habeo vsuꝫ alicui⁹ dom⁹: ſz vna camera sufficiat: tñ alijs ꝓpetari⁹ nō vteⁿ: qz alijs vtar forte alijs tēpoꝛib⁹. vt faciūt dñi ediuꝫ qui fm diuersitatē tēpoꝝ diuersis ꝓtib⁹ vtunⁿ. ¶ Usu. Si ego vsuari⁹ vtar vltra modū ꝓhibebo: statum ponēdo. q̄a forte illud eēt mihi vtilius.

¶ Usufructuari⁹ quēadmodū caueat. Rubrica.

J cui⁹. Fructuari⁹ satisdat ꝓpetario ō duob⁹. ſ. ō

s vtendo arbitrio boni viri. Jtē ꝙ finito vsufr. restituet rē in re mobili siue immobili sit relict⁹ vsufr. siue relict⁹ sit ꝓ fideicō. siue ꝓ donationē causa mortis: siue inter viuos. ¶ Cauere. Exponit primā clausulam q̄ caueꝫ de vtēdo. ſ. arbitrio boni viri. nā dicē ꝙ duo ꝓtinet. vt nō destruat aliquo modo. Jtē ꝙ destrui nō permittat. naz facere debet plantationes ⁊ fossata ⁊ sepes. Secūdo cōsulit ꝙ tā ꝓprietarius ꝙ fructuarius describat qualitates rei vt appareat si deterioreⁿ. quod ꝓ hoc apparebit si non vtatur arbitrio boni viri. nā totiens de hoc cōmittiⁿ stipulatio quotiēs male vtitur.

¶ Habet añt. Hec stipulatio quā expōit fructuari⁹ duo ꝓtinet. de bñ vtēdo. itē de restituēdo finito vsufr. ⁊ p⁹. ꝓmittitur quotiēs male vtiⁿ. 2ª. finito vsufru. sed quid restituet. q̄a dare nō posset. i. facere rem accipiētis cum non esset sua restituet igiⁿ q̄cquid ex eo puenit. Tertio dicit ꝙ in hac secunda clausula de restituēdo: ꝓtineⁿ quasi extimatio rei. vt si titius quidā vsucapit rem meā ⁊ tu posuisti impedire vsuca. ⁊ non feciſti: teneris mihi ad extimationē rei sicut restituere rem ꝓmiseras: vel qđ inde extabit. qñ ergo fructuarius ꝓmisit rez restituere finito vsufr. quocunq; modo amittatur stipulatio committitur.

o Dēs ăt. Desinere. Ti. legauit mihi vsufr. sub ꝺditōe qua pendēte heres mihi tradidit ⁊ stipulatus ē de restituēdo finito vsufr. extitit postea cōditio cōmittiⁿ stipulatio quasi desierit vsufr. qui tñ nondū cōpetierat.

¶ Si vsufru. Ti. legauit mihi vsuꝫ: ⁊ adiecit: vt quotiēs amitteretur ꝙ esset mihi restitutus. heres dedit eū mihi et stipulat⁹ ē restitui finito eo. amisi vsuf. cōmittiⁿ q̄dē stipulatio sed exceptio erit mihi necessaria.

¶ Sed ⁊ si quis. Testator legauit mihi vsufru. ⁊ cū habe rem liberos ꝓpetatis eiusdē rei mihi legauit. hr̄s mihi tradidit ⁊ stipulat⁹ ē sibi restitui eo finito. habui liberos: ⁊ sic finit⁹ est vsufru. formal̄. qz iā habeo plenā ꝓpetatez: cōmittiⁿ stipulatio ſz habeo exceptionē.

¶ Si heres. Ti. legauit mihi vsufr. ⁊ heres mihi tradidit stipulat⁹ est restitui sibi finito vsufru. p⁹ ea hr̄s alienauit ꝓpeta. titio. q̄riⁿ an cōmittiⁿ stipulatio eo finito. ⁊ dicē ꝙ nō. nā heredi nō: vl̄ hēdi heredis. qz nō interest. titio nō: q̄a non fuit stipulat⁹. sed titius debuit sibi statim stipulari ꝓ ꝓprietatē habere. ⁊ si b⁹ nō fecit agat rei vēdi. vel negſ. ge. finito vsufru.

s J fructuarius. Titius legauit mihi vsufruⁿ. fundi: et hr̄s mihi tradidit: ⁊ stipl̄at⁹ ē. p⁹ ea ego fructuari⁹ emi ꝓpetatem: ⁊ sic finit⁹ est vsufru. formal̄ ꝑ cōfusionez. ⁊ dicit ꝙ cōmittiⁿ stipulatio. sed excepi∫. elidiⁿ: vel ipso iure nō committiⁿ. sicꝰ ba illa. arbitrio bōi viri iserta ī ꝓma clausula. s̄ e. l. i. in ꝓin. intelligunⁿ repetita in secūda causula.

h Clic. Heres stipulat⁹ est a me fructu. qz vtar arbitrio boni viri. dicit ꝙ video: ꝓmittere ꝙ nō cōmitteⁿ dol⁹ ab aliquo extraneo. nec a me nec ab herede meo: nec ab eo cui de nouo darem me in adopt∫. licet ad istos non transeat vsufruⁿ. ¶ Sz ⁊ si. vsuari⁹ sicut fructuarius satisdat de duobus. de vtendo arbitrio boni viri. ⁊ de restituendo. sic ⁊ vsuarius ⁊ vsufructu. qui tm̄ vsufruc. habz ⁊ ille q̄ habitationē vel operas serui vel alteri⁹ aīal̄. ſz nō ꝓ oia assimilenⁿ vsufr. idē si quis legat mihi ānuuꝫ redditū fundi. qđ est vsufruc. i. cōmoditas: nō seruit⁹.

s J vsufr. Testator legauit mihi vsufr. heres tradidit ⁊ oblit⁹ cauc∫. nō exegit. poterit hr̄s vēdicare. nec excipiam cū nō satisdē de ꝑteritis duob⁹. Jtē ⁊ ista stipulatio de resti. poterit peti ꝺdiⁿ. incerti.

¶ Cum vsufru. Dic hunc casum. s̄. de vsufr. eaꝝ rerum que

s J tibi. iij^or. plane dicit. vsu consu.

s J vsufru. Illud semp vsufru. debz cauere se vsurum arbitrio boni viri ⁊ de restituēdo vsufr. eo finito quoq̄ modo sit vsufr. cōstitut⁹.

¶ Plane. Ti. legauit mihi vsuꝫ fundi: ⁊ eiusdē fundi ꝓpe. a decēnio ī antea non satisfa. bo. qm̄ est verisimile ꝙ nō male vtar cū sperē ꝓpe. ad me ꝑtinere.

s J vestis. Ti. legauit mihi vsufr. vestis q̄ vsu nō consumebaⁿ nisi tinea qz vtebar bñ ⁊ hr̄s tradidit ⁊ stipulatus ē: dicit ꝙ ſz reddā atritā: nō cōmitteⁿ stipl̄o.

s Jplures. Legasti mihi vsufru. fundi plurib⁹ heredibus institutis: ocessisti: oib⁹ illis tuis heredib⁹ satisdare debeo ego.

s Jseruí. Si seruũ hẽo tecũ cõem: postea lego tibi vsufructũ mee ptis. ita ꝓpe. mee ptis hr̃di meo remanet: satisdabis hr̃di meo de vtẽdo arbitrio boni viri. q̃ satisda. necessaria ẽ hr̃di meo. nã lz habeat cõi di. ad ꝓpríe. qz illa ẽ cõis tñ ꝓ vsufr. nõ hz. qz ille nõ fit cõis: sz tñ tuus.

v Su. Ti. legauit vroꝛi vsuz dom⁹: ꝛ filios cões eosdẽ q heredes voluit ĩ ea re ꝑmanere. videbaꝛ q vroꝛ nõ teneret satisdare. qz nõ sit verisimile q male possit vti. cũ semper illi ꝓsentes sunt: sz satisdare dz. ꝛ b̃ dicit.

s Jvasoꝛ. Ti. legauit mihi vsufr. vasoꝛuz queriť an debeat fieri illa satisdatõ q̃ fit in reb⁹ q̃ vsu cõsumũť. s. vt ertimenť vasa ꝛ extimatio restituaꝛ. ꝛ dr̃ q ñ. qz ñ ꝟsumũtur vsu: ꝛ iõ alia cautõ ꝑstaꝛ q̃ duo ꝟtiet. s. õ vtẽdo arbitrio bõi viri: ꝛ de restituẽdo eo finito. Secũdo dicit: ex hoc apparet q nõ fic traduñ vt ei⁹ fiãt. Tertio q̃d si ego nõ caueã de ꝑdictis duob⁹. ꝛ R. q ꝓpetan⁹ vẽdicabit sz nõ accipiã nisi satisdẽ sz nõ petet ꝓpeta. vlla cõditiõe rẽ qz nulla cõdictio dño rei ꝓ sua re datur.

De seruitutibus. Rubrica.

Diuidit seruitutes qz alie ꝓsonales de quib⁹ in supioꝛi libꝛo. alie reales vt rustice ꝛ vrbane. de quibus est hic liber.

Eruitutes.

v Mus. Tres dñi sunt cuiusdã dom⁹. vn⁹ eoꝛum ꝟcedit mihi q liceat mihi ex mea domo immittẽ tignũ dicit q nõ valet sine alijs. sz qui hz directũ dñium dom⁹ ponet fuitutẽ: vt liceat vicino imittere. itẽ qui hz suꝑficiẽ tñ põt hoc idẽ facere.

s Eruitutes. Si alíqs vult mihi ꝟstituere fuitutes vrbaná vel rustícã: pure dz cõstituere at ex tẽpe. puta ab anno in annũ. vel ad tẽs. í. vsq ad annũ: vel sub cõdiť. non valz de rigoꝛe iuris: sz de equitate sic bene valet. si vero ante petat: vel post diẽ repelleť excepť. ¶ Modũ. Concedis mihi seruitutẽ in fundo eundi vel agẽdi hoc modo. vt certe res inde vehanť in ptẽ: vt certo equo. vno. s. vl̃ plurib⁹: l̃ tali vehiclo l̃ tali nõ videť cõstituta ad tẽs l̃ ex tpe. ꝛ iõ valet fuitus. ¶ Interualla. Seruit⁹ ad tẽs cõstitui nõ põt: vt dictũ ẽ in príncꝑ. huj⁹. l. sz cõstituiť seruit⁹ vt q̃s vadat certis diebus in ebdomada: puta trib⁹. vel certis hoꝛis in die. an valeat seruit⁹ ita cõstituta: q̃riť. ꝛ rñ. q sic valz. ꝛ hoc dicit iste. §. ꝛ prím⁹. §. l. pri.

v Ja iter. Si q̃s vult mihi fuitutẽ vie ꝛ itineꝛ cõcedere vel cõstituere eisdẽ modis põt cõstituere quib⁹ vsufru. dicit s. e. seruit⁹. §. fi.

a D certã. Titi⁹ volebat incerte partis fundi sui ꝓ diuiso cõcedere fuitutẽ: an possit q̃riť. ꝛ rñ. q sic. sz si titi⁹ in eo toti prędio fuitu. debeat. an ꝓ parte ei remittẽ possuz: q̃ritur. ꝛ rñ. q sic. vt si cõcedas mihi fuitutẽ vt liceat mihi spaciari in fundo tuo nõ valet seruitu. cõstitutio.

v T pomũ. Si ꝑdiũ ¶ Fũdo meo fũd⁹ titij fuitu. debebat. ptẽ titij fundi q̃ fuitu. meo dẽbat emi: vl̃ emisti cui fuit⁹ dẽbať. an retineať fuit⁹. ꝛ rñ. q sic. lz ab initio ꝓ ptes acq̃ri ñ

s Jcui. Si ꝟcedas mihi vt liceat mihi ĩmit /possit. tere vl̃ ire ꝓ fundũ tuũ vel domũ tuã: seruit⁹ est.

s Jiter. Si legas mihi vt eã ꝓ fundũ tuũ quo iri nõ poteſt nisi ope facto. an possim opus facẽ vt possim ire. ꝛ rñ. q sic.

n On. Seru⁹ municipũ acq̃rere põt fuitutẽ fundo municipum.

s Jtam. Si cõcedas mihi viã. ita q nec ꝙ vehiculũ possit ire nec equ⁹ aliqs istud dicit potiꝰ iter nõ aũt ẽ act⁹ nec via. sz si possuz ducẽ iumẽtũ ꝓ locum illum. tũc erit etiam actus

s Jcui. Cõcedis fuitutẽ itineris ꝓ fundũ meuz. nũq̃d ꝓ quãlz poteris partẽ ire. ꝛ rñ. q sic. de scripto iure. sz locus ẽ de eq̃tate ꝟstituend⁹. qz dẽs ire per illã ptẽ que minus nocet fundo meo. Sz nũq̃d si per aliquã ptẽ cepisti ire: poteris variare. ꝛ rñ. q non. quare nec amplius poteris variare. nã sic in riuo electo est vt nõ possis iterum electum riuuz mutare.

p Ro parte. Tria dicit. Primo: qz nõ põt acq̃rí fuit⁹ ptz prędio: vt puta medietatẽ ꝓ indiuiso. ex b̃ ãt nascit secũde q̃stõnis solo que talis ẽ. Stipulat⁹ suz a te seruitutẽ vie fundo meo. ꝛ anteq̃ fuit⁹ cõstituereť vendidi medietatẽ fundi dñaturi ꝓ indiuiso. qz prima ptẽ alienauit sic corrũpit stipl̃o. Tertio dicit q testator nõ põt ptẽ sui fundi afficẽ fuitute ꝓ indiuiso. ꝛ si in totũ cõficiat qz potuit ꝛ in dimidiã adimat ꝓ indiuiso nõ valet ademptio.

s Eruitutes. An seruitutes vsucapiañ. dicit q non: duplici rõne. qz inoꝛpales sunt ꝛ sicuti nõ possidẽť. ita nõ vsucapiunť. Itẽ qz nõ sũt cõtinue. ꝛ ponit exẽplũ in itinere. Secũdo q̃riť an possiz acq̃rere fuitu. itineris ꝓ ꝑdiũ tuũ ad sepulcrũ meũ qõ vltra hẽo in meo agro. dicit q sic. ꝛ acq̃sitam remittere. qz mea príuata ẽ. lz sepulcꝝ sit religiosuz. ꝛ sic i bonis nulli⁹ ꝑsone. Itẽ si inter meũ ꝛ tuuz prediũ erat locꝰ public⁹: an possis tu mihi cõstituere fuitu. q liceat portare inõ aquã per collũ. ꝛ rñ. q sic.

p Ap. Testatoꝛis ꝑdiũ fuiebat prędio hr̃dis ꝛ fundũ ꝑuientẽ legauit testatoꝛ titio sub cõditiõe: si nauis ex asia venisset. ꝛ sic in eo tpe fuit⁹ est extincta cũ vtrũq ꝑdiũ sit hr̃dis extitit postea cõdẽnatus. dabiť ei vt patiať cõstitui fuitutez actiõe ex testo. vel dic ecõtra. ꝛ habes istos duos casus. ĵ. de leg. í. l. legatũ. §. fi.

s Jfundo. Habebã duos fundos. vnũ vẽdidi cui fuitutẽ iutilẽ imposui ꝓp fundũ retẽta valet fuit⁹ talis et bene possuz talẽ fuitutẽ recipere.

q Clotiẽs. Si vẽdas mihi viã: cauere debes mihi ne me impedias: ꝛ q patiaris me ire. qz vsus cũ patiẽtia habebiť ꝓ traditiõe. ꝛ si ꝑpedias me vti fuitute potero agẽ

s Jvsufr. Contra me ꝓpríetariũ soluz ageť insolidum: tu autem non teneris.

De seruitutib⁹ vrbanoꝝ ꝓdioꝝ. Rubrica.

v Rbanorum. Ponit hec lex ꝛ sequens exẽpla de seruitu. vrbanoꝝ.

l Elminũ. Facit hec. l. ofam inter has duas fuitutes. ꝑmittis mihi dare lumia: ꝛ ꝑmittis nõ nocẽ luminib⁹ meis. nã primo casu satis est. s. quoꝙ mõ ꝓ feneſtram tue domus. vel alio mõ das mihi lumẽ sufficiẽs. Secũdo nil dẽs facere quominus habeam totuz lumẽ q ex celo habere possum.

i Nuitũ. Querebať si habeo seruitutẽ ꝑ domũ alicui⁹ eo nesciente nolẽs mihi cõstituere seruitu. dict⁹ est inuitus: nisi exꝑesse cõsentiat. Secũdo apparet ex his q furio si ꝛ infantes consentire nõ possunt seruitutẽ concedere vt dictum est. causetur.

h Ec aũt iura. Primo ponit regulã q tã vrbane q̃ rustice seruitutes nõ vtẽdo amittũť. Secũdo q plus est necesse in amissione vrbane q̃ rustice. qz in rustica sufficit me nõ vti. in vrbana aũt ꝛ me nõ vti: ꝛ te possidentẽ vti libertate ꝛ de hoc ponit duo exẽpla. primũ qz si debes mihi fuitutem ne edes tuas alti⁹ tollas: ne luminib⁹ meis noceas. licz ego feneſtras meas a parte dom⁹ tue obstructas hẽo ꝓ longum temp⁹. ꝛ sic nõ suz vsus seruitute. tñ nõ amitto seruitutẽ nisi tu edes q̃ mihi fuitu. debẽt alti⁹ eleuaueris. Secũdo põit exẽplũ vt in textu ibi. itẽ si tigni. ꝛ clauꝰ est. ꝛ bñ dicit alti⁹ exaltatũ hñeri in tuo. Nam sec⁹ si arboꝛẽ posuisti tñ. nã non iõ videris vti libertate ꝓp motũ naturalẽ arboꝛis.

q Elod aũt. Supra. l. pri. in penul. rñ.

p Pariete. Pone casum si cõis paries est inter me & te. vt puta inter domum tuã & meã est paries cõis: qui vtranq; domũ separat. si vis eũ destruere vel reficere non potes.

c Cum eo. Si habeo domũ possum eã exaltare vsq; ad celũ si non debeo alij seruitutem.

b Jnas. Habeo domos duas: vnã tibi lego. primo q̃ritur an hꝛs me⁹ possit exaltare retentã: vt auferat lumẽ legate. Secũdo si hꝛs suã velit exaltare an possit ꝓhibere. Tertio an per retentã debeat heres ꝓstare viã ad legatã: qꝛ lumẽ nõ habeat: queritur. videt cũ legat vsufr. qꝛ sit dandũ ei ad primã rñ. q̃ potest hꝛs exaltare retentã: & auferre lumina legate. Jdem si vni leget vsufr. alteri ꝓpetatẽ alteri⁹: potest altera exaltari in ꝓiudiciũ alteri⁹ luminis. duo tñ videbant obstare dicte solutioni. primũ vsufru. legato datur iter. item haustu aque relicto iter dat. a simili hic domo legata lumen debet. hoc nõ obstat: qꝛ vsufr. sine itinere nil valz. sz domus sine lumine valet: dũ tñ aliq̃d luminis relinquat.

q Cui luminib⁹. Colebas domũ tuã tollere potes q̃dẽ tuã dũmodo serues antiquũ statuz & formam.

¶ Si inter. Pone casus per .l.j. e. si domus. &c.

c Dificia. Plana est. qꝛ facit differẽtiã inter fuitu. altius nõ tollẽdi & seruitutẽ ꝓspect⁹.

q Cuidã. Juxta parietẽ cõem insulaz balneaz stuphas cõstruxisti. ex quaz vapore paries cõis incẽdebat. nõ debeo b̃ facẽ sicut nec facere etiam posses si velles supra illum parietẽ cõem edificare vel ponere tuũ parietẽ. & si faciaꝭ conueniã te inde: ante tñ loqui debeo. ¶ Parietẽ. Habeo parietẽ cõem. illũ pingere bene potero. Secũdo si vis destruere & meli⁹ reficere. & caues mihi de dãno infecto dãnum parietis & rez amissaz venient in stipl'one. non aũt ꝓciositas parietis per picturã vel incrustationem.

i Jter. Plana est. differentiam facit inter ꝓspectum seruitu. & illam ne luminibus officiat.

l Jbez. Ad hoc facit. s. e. edificia. & põt intelligi b̃ qõ dicit de ꝓspectu duob⁹ modis. vno q̃ debebat fuitutis ꝓspectus generalis. & sic habet plus seruitus ꝓspectus. qꝛ põt ille cui debetur celum & terram videre. vl' dic alio modo. vt in glo. ac. hic posita. i. quando ad certum locũ ꝓdicta seruit⁹ debetur. ¶ Si seruitus. Si mihi debebat seruit⁹ ne lumin⁹ officiat: & aliquis ibi edificat. puta in area que mihi seruitutẽ ꝓdictã debebat. possum illi edificanti nouum opus nunciare si mihi nocet.

l Cimen. Seruit⁹ luminis ex celo debet. sed seruit⁹ ꝓspectus debetur mihi ex inferiori parte.

i Interdum. Retento ꝓdicto casu. pone q̃ debebas mihi seruitutẽ illã ne lumi mee domos noceret. & tu remouisti parietem tuum vel deꝓressisti: qui paries erat dealbatus. & cũ sol ibi erat ex solis reuerberatu in meã domũ lumen deuoluebat. si ergo ꝓdictũ tuũ parietẽ demoliaris vl' remoueas officis luminibus meis.

s Jarborem. Quatuor dicit vsq; ad. §. hec lex.

Cedidi tibi domũ & dixi q̃ stillicidia l' fuitutes stillicidioꝝ tibi necarie sẽt. ita nũc remaneãt: nec apui vtꝛ debẽt domus vendita: vel debeat ei. & dic interp̃tandũ pactuz ꝑ venditorẽ vt domui vendite debeat seruit⁹: non vero ipsa debeat. idẽ de alijs serui. fm placen.

s Jfistule. Cõcessi tibi talẽ seruitutez vt liceret tibi p meum parietẽ quẽ frãgebã ponere fistulas. vt inde aquas ad tuã domũ duceres. & sic debebã tibi seruitutẽ in recipiẽdo fistulas. si ꝓp hoc passus sum damnũ: agaz actio. in factum. vel stipulabor de dãno infecto ꝓ damno futuro.

f Jstulam. Si parietem cõmunem habueris. iuxta illũ fistulas. i. instrumenta per que aque ducantur iure habere non potes. sed an balneum posses habere iuxta parietem cõmunem: queritur. & dicit paulus q̃ sic. nec potes ꝓhiberi: sicut nec ꝓhiberis id in tuo facere. sed nerati⁹ distinguit. aut nocet aut non. si nocet potes ꝓhiben. si non nocet non potes ꝓhiberi.

s Seruitutes. Urbana seruit⁹ potest retineri per possessionem. & de hoc ponit duo exempla. in quibus si habeo immissum tignum in murum tuum. vt. s. e. retineo seruitutem. ¶ Si domo. Planus est. dicẽ eñ q̃ ille cui seruitus est concessa: potest facere riuos & fossas per quos vel quas vtatur seruitu. si aliter vti non poterat. vt. s. e. l. seruitutes.

¶ Si sublat. Si tu dẽs mihi seruitutem stillicidij recipiẽdi ex domo mea: & ista domus diruatur. refici debet eadem qualitate & specie. al's esset aliud edificium. ¶ Si seruitus. Area tua debet recipere stillicidium domus mee. si vis edificare in illa area: nõ potes. hoc est verum si non posset ꝓpter edificium hic stillicidium cadere. al's potes edificare vsq; ad tectum domus mee. & hoc dicit iste. §. & alius. j. e. §. fi.

¶ Si antea. Si domus tua recipiat domus mee stillicidium: non possum mutare tectum meum. scilicet si est ex tegulis facere ipsum ex tabulis. & est ratio. quia leuius cadit aqua ex tegulis q̃ ex tabulis.

¶ Stillicidium. Siue ex testamento vel stipulatione: vel quocunq; alio modo domus tua recipiat stillicidium dom⁹ mee. possum domum meam exaltare. deꝓmere autem non possum. & est ratio in littera. Jtem possum facere retro stillicidium. i. possum retro trahere stillicidium. i. q̃ cadat tñi ante. sed facere stillicidium plus alte non possum. & ẽ ratio ibi.

s Jdom⁹. Plana ẽ. s. e. l. ꝓxi.

q Cui edificiũ. Plana est.

s Jseruit⁹. Si ex vna parte domus mee erãt fenestre: que tue domui debent seruire. si ex altera parte faciaz fenestras. non video: de his cauisse. si ita dictum fuit vt lumina vti nunc sunt ita sint. si autez diri ne luminibus officiatur. omne lumẽ significat & ꝓsens & futurum. & sic ad totã domum video: lumen constituisse. & sic ratio generalis omnia comꝓhendit.

¶ Futuro. Plana est.

c Cius. Domus mea erat. possum domũ meam quãtuncunq; volo altius tollere dummodo si tua domus mee seruiat. non grauetur in plus.

b Oc. Dictum est. s. l. i. q̃ licet immittere tignum in domum vicini. i. seruitutẽ tigni immittendi. hoc dicit esse verum quando habeo domum ex qua immitto in vicini domum. al's si domum non habeo sed immitto in alienuz edificium. & cedit solo & non est seruit⁹.

¶ Si ex tribus. Tu habebas domum ex superiori parte: ego in medio domum meam habebam. titius autem habebat inferius: ego autem constitui seruitutem ad domum tuam. & inter meã & domum titij est paries cõis. titius vult altius tollere illum parietem communem: an possit queritur & respon. q̃ sic. licet ego dominus medietatẽ edium non possum altius tollere. nec ego teneor ꝓhibere illum titium.

i Are. Habeo tecum domum communem. tu vis suꝑa eleuari quasi ibi tibi seruiat res cõmunis: queritur an possis altius tollere. non potes ipso iure. Jdem est cõtra j. e. nec te ꝓhibere edificare. eo iure quasi in hoc seruiat mihi res cõis. vt alter me inuito non superedificet. sed alio iure idem ꝓhibere non possum. cõi. s. diuidundo & ꝓ socio: vt nõ fiat. & factũ tollitur. sed si cõmuni expedit possiz & etiam diuidere. & coniunge. l. sequentem que plana est.

Ed et si inter. Hec lex continuatur cum superiori. & casus est talis. Ego & tu habebamus domuz

s communem. & ex illa domo communi ꝓiicitur tignum super domum meam. agam contra te negatoria: vt tollatur. & idem est si ex domo tua ꝓiicitur aliquid suꝑa domum cõem: q̃ agam vt remoueas.

¶ Si in area. Habeo tecum aream communem que debet seruitutem meuio altius non tollendi. Duplici ex causa eleuare non potest. vna quia seruitus est imposita. etiam si a meuio tibi concederetur. Alia quia ego ꝓhibere possum & licet seruitus remittatur, tamen aliud impedimentum subest.

f Foramē. Cōceſſiſti mihi tale ius vt in tuo pariete eſſet foramē quoddā p qō traherē aq̄ ad lauādū familiā dom⁹ mee. q̄rit̄ an ſit aq̄duct⁹. ⁊ querat̄ tpe. ⁊ nō. refert mauu fiat. ⁊ tūc nec flumē nec aq̄ duct⁹ tempe. q̄rit̄ an ſimiliter q̄n pluit. ⁊ tūc q⁹ talis mittat ꝛ nō cōtinue ħz quaſi ppetuā cām. ⁊ tūc ē ꝓpꝛie ſeruit⁹. Secūdo dicit q⁹ oēs ſuitutes dñt habere ppetuā cām: q⁹ nō pōt ex lacu vel ſtagno. ⁊ iō non pōt ſeruitu. aq̄ duct⁹ in eis cōcedi. Tertio dicit q⁹ ſtillicidiū ſeruitu. ita demū ꝓpe eſt ſuit⁹: ⁊ tpe q̄rit̄. ſi naturaliter recipit nō ſi manu p canales ſ. aliō ſtillicidiū imittet̄. quarto refert ſe ad primū caſuꝫ. ſiquidē dānū inferri timeat̄ rei ſeruienti vt parieti in quo eſt foramē. ħz locū ſtipl'o dāni infecti.

s Jqs. Edes tue meis ſuiebāt. emi illas tuas edes. ⁊ ſic extincta ē ſuit⁹: ſi eas poſtea alij vendo: libere vēdi videnr̄: niſi ſeruitu. imponerem.

s Jpartē. Hūc caſuꝫ dic. ſ. de ſuitu. vt pomū. §. i.

e Xteſtō. Heredē meū dānaui ne dom⁹ tue luminibus officeret. ſi heres deſtruxit illā domū: ex qua debebat̄ ſeruit⁹ ⁊ poſtea reficē velit. cōpetit tibi vtil' actio: vt heredē ꝓhibeas altius reedificare.

s Jedes. Plana eſt.

¶ Libertas. Si debeo ſuitutē alti⁹ nō tollēdi ꝑſcribo libertatē. ſi teneā exaltatā illā domū ſuientē. ſed pone q⁹ incepi poſſidere vt liberas: ⁊ poſtea cecidi a poſ. interrupta eſt vſucapio. ſꝫ ad quē poſt deuenit vſucapit libertatē ſi legitimo tpe poſſedit.

c Olm. Jlle q̄ oꝫ ſeruitu. oneris ferēdi ſup muꝝ ſuuꝫ. ille ſup colūnā ſuā oꝫ reficere. ⁊ nō ille cui debeb̄ ſuit⁹. ſiue ſit ita dictū vti nūc ſunt ita ſint. vel alio mō. ⁊ hoc dicit hec lex.

s Jbinaꝝ. Si duas habui edes ⁊ vnā vēdidi: cui ipſi ſuitutē: ⁊ cū tradidi nihil diri ageb̄ ex vēdito vt imponab̄ ſuit⁹ vel incerti. l. cōditiōe incerti. ſꝫ pꝫ ⁊ fac. ſ. de cō. incerti. ſed ſine. §. Cum inter. ¶ Binas. Duas domos hēbā vna tri cōtiguatiōe cōſutas vnā vni legaui: aliā alij. dicit̄ ꝯtiguatō diuiſa ē ꝓpte ē cui⁹ cūq̄ ꝗten⁹. ſ. dom⁹. cuiuſcūq̄ extēdat̄. ⁊ b̄ ſiue vtriq̄ pure: ſiue alteri ſub cōditiōe legata eſt. Jdē ſi inter viuos ꝓceſſi. nec pōt agēvn⁹ ꝯ alīū vt remoueat.

s Jedes. Plane ſunt ambe iſte leges.

e Os qui. Habeo tecū parietē cōem quā aperis. vt lumē itret ad domū tuā. ꝓpā quā ibi iuxta hēs: nō potes

o Limpico. Als olimpio. ⁊ caſus tal' eſt. legaui tibi habitationē cuiuſdā dom⁹ ꝓ quā ibā ad oꝛtū meū. heres meus vult p illā domū quā tibi legaui ad p̄dictū oꝛtū ire: ſicut ego ibā. q̄rit̄ an poſſit. ⁊ rñ. q⁹ bñ pōt. eo tñ tpe q⁹ tibi nihil noceat. ꝓpium nomē eſt olimpico. ¶ Lucius. Janue dom⁹ mee aperiebant̄ ꝛſus viā: vt liqueat videre i domo mathei regini. q̄rit̄ vtꝫ vicin⁹ me⁹ hēat ꝯ me actionē cū nullū ex b̄ incōmodū patiat̄. ⁊ rñ. q⁹ nō ħz. nec ego ei teneoꝛ. hoc pꝫ.

¶ De ſeruitutib⁹ ruſticoꝝ p̄dioꝝ. Rubꝛica.

Eruitutes.

Quatuoꝛ ſunt principales ſuitutes ⁊ ſūt notate. ⁊ eas

s ponit in prin. hui⁹. l. ⁊ poſtea ponit de vnaq̄q̄. et ſic ſunt ⁊ alie ſuitu. ruſtice inotate et. v. ſ. quas ponit in. §. in prediis. ¶ Traditio. Cōſtituiſti mihi ſuit. itineris q̄liter inducar in poſ. Rꝛ. offi. iudic. i. q⁹ p̄cipiat pꝛeſtari mihi faciēdo p̄ſtari cautionē de p̄ſtādo in futuꝝ.

r Ruſticoꝝ. Dicit. ſ. l. pri. multas eē ſuitutes ruſticoꝝ p̄dioꝝ. hic addit iur. cō. tres ſuitutes q̄ ſunt ruſtice.

¶ Aque. Seruit⁹ hauſt⁹ aq̄ duct⁹ pōt. pluriꝫ cōcedi. ſi ſuf

i Tē. Si cōcedas mihi vt bos me⁹ ficere poſſit. p quē fund⁹ me⁹ colit: paſcat̄ in tuo fundo: vꝫ ſuitu. ruſtica: ⁊ cōſtitui pōt. Jtē p̄t cōſtitui ſuit⁹ vt fruct⁹ reponant̄ i domūcula agri tui. Jtē p̄t cōſtitui ſuit⁹ vt liceat mihi ꝓijcē lapides in fundū tuū ex fundo meo. ¶ Qui habꝫ. Quatuoꝛ dicit. p̄mū: cōceſſi tibi ius hauriēdi aquā de fonte meo. p cōſequētiā videoꝛ cōcedē iter ad fontē. ſecūdo q⁹ vtriq̄ poſſum exp̄ſſim cōcedē. i. ius hauriēdi. tertio ſi cōcedit ad fontē videoꝛ ꝓcedē ius hauriēdi. q̄rto q⁹ ad flumē poſſuꝫ ꝓcedere iter. ſed ius hauriēdi nō. q⁹ cōceſſio de hauriēdo nō operat̄ ad tūi vt iter videatur conceſſum.

p Ecoꝛis. Habeo p̄diū ex quo aliā vtilitatē non capio: niſi q⁹ ibi ſtant pecoꝛa mea. teſtatoꝛ legauit mihi ſuitutē in quodā vicino ſuo p̄dio: vt pecoꝛa paſcant̄ in ſuo: tenet ꝓceſſio. et ſi mihi tūi noluerit cōcedere vel heredi meoꝛa gam ego ⁊ vēdicabo ſuitu. nec repellar exceptione.

n Emi. Prio dicit nō poſſe eſſe ſuitu. ruſticā: niſi p̄diuꝫ habeat̄ in primo. ſecūdo dicit q⁹ ad neceſſitatē tūi: nō q⁹ ſuperfluat aliq̄d. vt hoc exēplo habeo ſeruitu. in vicino p̄dio. vt ex fornace q̄ ē ibi habeā vaſa nō ad neceſſitatē agri nō eſt ſuitu. ruſtica. aut vt vadā vel ecōtra. eſt magꝭ vſufru. q⁹ fit ad neceſſitatē eſt ruſtica ſuit⁹ nō vſufr. ſꝫ recedit ab eo idē in ſuitute paloꝝ eruēdoꝝ ex vicina ſilua. vt ſi vēdend⁹ eſt vſufr. ſꝫ ſi ad vineā colendā: eſt ruſtica ſeruit⁹. Jtem ſi habeo ius paſcendi pecoꝛis vel appellendi ad aquā. pōt mihi concedi vt habeam tuguriū in quo me recipiā ꝓpter hyemem in eodem fundo.

q Si ſella. Qui vadit ſup equū vel ſuper bigā vel q̄drigā videt̄ habere iter ⁊ non actuꝫ: q⁹ poſtea ſubijcit planū eſt. ¶ In ruſticis. Si p̄diū titij eſt inter meū ⁊ tuū non poteſt conſtitui ſuit⁹ niſi p̄diū titij ſeruiat.

v Je latitudo. Plana eſt.

s Eruitus. Jure veteri ita erat q⁹ ſeruit⁹ aq̄ cōſtitui non poterat: niſi vbi aqua naſcit̄: vel ex fonte ipſo. hodie poteſt conſtitui ex quocūq̄ loco.

l Abeo. Si conſtituas mihi ſuitutē vt liceat mihi q̄rere in tuo aquā: ⁊ ducere. valet talis ſeruit⁹. ⁊ ad hoc p bandū inducit ſimile. q⁹ in futuro edificio poteſt ſeruit⁹ contui. vt. §. e. primo. ſi ſeruit⁹. §. ſi.

p Er fundū. Plures habebant fundū cōmunem. ſi volo mihi acquirere per fundum illuꝫ ſeruitu. quilibet concedere debet. alioquin ſi vn⁹ concedit mihi: alij poſſunt me ꝓhibere: ſed ille qui conceſſit mihi non poteſt me prohibere ⁊ non valet conceſſio ab vno facta niſi alij cedant. vnde iſta ceſſione priores ceſſiones confirmantur.

i Iter. Hec lex aſſignat differētiam inter actū. ⁊ iter. et eſt plana.

c Erto. Habeo magnū agrū qui in parte eſt vinea': cui ager vicini debet ſeruitu. ⁊ ħz vinea remoueat̄: remanet ſeruit⁹ niſi aliud actū ſit in conſtituēda ſeruitu. vꝫ vt nō duret ſeruit⁹ ſi vinea remoueat̄. ¶ Si totus. Conſtituiſti mihi ſeruitu. itineris vel act⁹ p fundū tuū. refert an conſtituiſti vt oēs ptes fundi mihi ſeruiāt. ⁊ tūc poſſum mutare q̄ velim: ⁊ tūc toto agro vti. ſi vero ꝓſtituta ſit ſuit⁹ ſimplicit̄. ⁊ tē p certū locū terminabit̄ iter: vel actus p iudicē. ⁊ ceteꝛ partes

l Atitudo. Plana eſt. libere manent.

¶ Si loc⁹. Cōſtituiſti mihi iter p partē agri tui. ſ. per pratū potero eligere p quā ptez pꝛati veliꝫ. ſꝫ ſi p totū agruꝫ eligā: ⁊ p totū via vti volui. vel ſi veliꝫ p loca p̄ciſioꝛa. iudex ſtatuet vbi vadaꝫ.

p Er quē. Duo dicit plana eſt.

c Oniunct⁹. Si hēo iter p fundū tuū vl' aque ductū poſſim ibi ponē fiſtulā vel cānales: vt p eā ducat̄ aq̄ magis libere: dū mō nō deteꝛeat̄ riu⁹ vñ aq̄ ducit̄ ex fundo tuo

d Juus. Si volo aucupari i fundo tuo ꝯ tuā volūtatē non poſſuꝫ: ⁊ ita quidā ꝛperatoꝛes Rꝛ.

i Operatoꝛes. Plures hñt p̄dia iuxt̄ flumē publicuꝫ quiꝫ p̄t inde aquā ſumē ad irrigāda ſua p̄dia: dūmō nō plus ducat q⁹ neceſſe p̄diū ħz. niſi p puiſ. q̄s q̄ nō ħz ita magnū p̄diū oſtēdat ſibi pl⁹ licē. itē ita demū poſſuꝫ ducere ſi ſine alteri⁹ incōmodo poſſum id facere.

v Ma. Per plura p̄dia vni⁹ vel pluriū hēo viā ad fundū meū. dicit̄ q⁹ ē vna via vtil'. ⁊ tota amittit̄ nō vtendo. vel tota retinet̄ p vnū de p̄diis vtēdo.

s Jvn⁹. Si ego ⁊ tu fundū cōeꝫ hēm⁹. ⁊ ego viā ad illū fundū ſtipuloꝛ. nō valet ſtipulatio. ſꝫ ſi ego ⁊ tu ſtipulemur ſeruitutē p fundo cōi valet ſtipulatio. ſi de fuitu.

cōis nī fu⁹ stipulet qui stipulari pōt.idē est. ¶ Si stipulator.Si stipulor via ꝑ fundū tuū:r decedā pluriḇ⁹ herediḇ⁹: relictis vtl' erit stipulatio. ¶ Si mihi.Duo dic vsq; ad.ℌ. fuit⁹.q̄ plana sunt.

s Er.aq̄ ducēde. Debebat mihi ius ꝑ ꝑdiū tuū.feci aq̄ ductū manu postea naturalit creuit aq̄ ex vicinis ꝑdiis:vel ex fonte ibi nato.nō teneor ꝺño fuietis ꝑdiis.

s Jfundo. Quidā fons erat i agro titij. ex quo fonte aquā ꝑ fundū seij ad fundū meuj ducebā.postea acq̄siui fundū seijanū.an remoueat fuit⁹ in fūdo titij.r nī.ꝙ sic

ꝑ An. Ex ꝑdio meo ad vicinū ꝑdiū q̄siui fuit⁹.aq̄ hauriēde:vt biberēt coloni agri mei:ꝑdiat' fuit⁹ ē nō ꝓsoat'

¶ Per pluriū. Habeo ius aq̄ ducēde ꝑ pl'ima ꝑdia successiue ad ꝑdiū meū.ex ea aq̄ nō potero alicui extraneo cōcedere.nec etiā alicui eor̄ q̄ ꝓximū hñt ꝑdū:nisi sit act⁹.vt possim ℈ cedere.r dabo etiā vni de ꝑdijs ꝑ qō duco:nō vt ei fuiam:sed ip̄m mihi seruiat.

s Jmihi. Plana ē.l.se.q̄ cōtinuat' cū ista.

v Je. Nec.l.respic illā q̄ ē.ſ.e.vie. et dic ꝙ certa debz esse vie latitudo id verꝰ ē qñ nō ē actū:nisi aliō fuit dictū:alꝫ minor̄:r maior̄:quā ibi ducat' posset cōstitui.vt ḃ dicit. ¶ Si lac⁹. Lacū ꝑpetuū habes i tuo fūdo. si cōcedas mihi fuiturē ꝙ ego possim ire ad fūdū meū ꝑ illū locū. valet seruit⁹.r pōt talis seruit⁹ imponi. ¶ Si fūd⁹. Plan⁹ est.

¶ Quecūq;. Per fūdū tuū mihi ꝺstituisti fuiturē ꝑ fūdo meo ꝙ ꝓxim⁹ tuo fūdo erat.si vēdo istū meū fūdū ꝓticlatiz q̄libet emptor̄ ꝑdictā fuiturē hēbit:r agere ēt pōt.r si vnus hz vnā ptē mei fundi iurta tuū fundū fuietē.r alter nō. sz remotā hz a tuo fundo potuerit venire ad fundū tuū.fi isti alij q̄ hñt ꝓximas partes fundo tuo patiant':alꝫ non.

e Ex meo. Si habeo aq̄ ductū i fundo tuo cuicūq; volo possuz ꝺcedere vicino.r hoc dicit labeo r male. q̄a corrigī ꝑ proculū ꝑ simile.pone ergo ꝙ cōstituisti certe parti fundi mei ꝑdictā fuiturē.nūq̄d ad aliā ptē fundi mei possim ducere.r nī.ꝙ nō.ḡ multo fortiꝰ nec alij cōcedere possum.

s Jpartē. Predio totali fuit⁹ aq̄ ducēde debebat'. si postea vendā dimidiā huiꝰ fundi mei.an illo aq̄ ductu vtar insolidū.an ista fuit⁹ sequat' ēptor̄ē.r nī.ꝙ sic.vñ aqua inter me.r ēptor̄ē diuidit'.ſz ad eā ptē ad quaz vtī vti tñ potero.nec refert magꝭ sit necessaria vni ꝙ alti. Jtē nec refert q̄ sit ꝑciosior̄ retēta vel vēdita ps facit.ſ.e vie.ℌ. quecūq;.

v Jā. Si testator̄ simplicit fuitu.legauit.heredi dat' electio vt cōstituat seruitu.vñ velit.dū tñ malicioſe non constituat heres.

s Jcōi. Ego r tu habem⁹ fundū cōez.cui fundo cōi fuiebat vicinū ꝑdiū.si emam⁹ illū fundū fuit⁹ extinguit'.ſz si nō habem⁹ fundū cōem.ſz ego ꝓpium meū r tuū:r postea emamus cōem fundū fuientē nō extinguit' fuit⁹.

i Tinere. Predio cōi meo r tuo titi⁹ simplicit fuiturē legauit.si nō cōsentiam⁹ de loco itineris:non acq̄rem⁹ seruitutem.

q Eli duos. Duos fundos habebā.vnū versus montem:aliū magis infer̄⁹.ꝺfines tñ erāt.vēdidi illū fundū qui erat versus montē.i.superior̄ē fundū:cōstitui tibi seruientez vt sulco apto superior̄ fundi aquā liceat tibi ītmittere ī agꝝ inferior̄ē.nō ſz tibi recipere aquā vicinor̄.

q Eli duo. Habebā duo prędia cōfinia.r in vno nascebat' aqua:r ea vtebar ad aliō ꝑdiū. vēdidi ꝑdium in quo aqua nascebat'.ego excepi aquā ꝑ fundo retento. et etiā circa viā aquā.r pedes:et eo ꝙ possem purgare riuum vbi illa aqua nascebat'.dicit hic ꝙ fuitu.itineris tñi videor excepisse.

t Ria. Ego r tu r titi⁹ habebam⁹ ꝑdia.tuū erat superius.ꝑdiū titij erat mediuz.prediū meū erat iferi⁹.acq̄siui seruitutē aq̄ ducēde ex agro tuo superiori:r ꝑ fundū titij ad fundū meū. postea emi fundū tuū superior̄ē.nūc q̄rit' si vēdo ꝑdiū meū inferi⁹:an seruit⁹ quā habebā sequat' emptor̄ē.r nī.ꝙ sic.videbat' ꝙ fuit⁹ sit amissa.qr vtraq; ꝑdia vni⁹ facta fuerūt.sed dicit actor̄ h⁹.l.ꝙ nō ē amissa.r ꝓbat hoc modo qr ego ducere aquā nō potuissez.nisi ꝑ duz titij qō medium erat seruitu.debez sic ergo postq̄ acq̄siui nō pōt amitti fuitus.nisi desinā habere ꝑ fundū titij.r hoc dic.

f Und⁹. Ego r tu cōem fundū habebam⁹ ꝑ indiuiso.postea egim⁹ diuisorio iudicio.r mihi tua pars adiudicata fuit:r ego tuā ptē emi.postea ꝑdicto fundo fuitu. acq̄siui ꝑ ꝑdiū tuū.bñ possum talē fuiturē acq̄rē.nec obstat qō dī ꝙ fuit⁹ ꝑ ptē acquiri nō pōt.qr nūc suz dñs tot⁹ fundi.r iō possuz acq̄rere per partes.ſ.indiuisas.vt.ſ. de fuitu. l.ꝑ parte.j. ti.i.l.fi q̄s duas ℌ.si quis partē.alꝫ esset ℌ.ſ. de seruitu.

c Cum essent. Plana ē ꝙ vz seruit⁹ ipōsita r̄c.

¶ Per plurimū. Ego hēbā fundū meū in quadā valle. et iurta meū hēbas tuū magis superi⁹.r titi⁹ etiā hēbat suum magis supi⁹:ꝙ tu⁹ eēt.acq̄siui fuitu.aq̄ ducēde ꝑ oīa illa ꝑdia ad fundū meū.postea volo cōcedere an possim.q̄rit'.r distinguit'.qr multū refert.aut ab initio.ſ. ꝓin.i.tꝑe cōstitute fuitu.actū fuit vt mihi alij cōcedē liceret:r cōcedē poterō.aut nō fuit actū:r nō possuz.facit ad hūc.ℌ.ſ.e.ex meo.

v Mus. Plures sunt dñi vni⁹ fundi.vn⁹ eor̄ nō pōt ℈ uitu.ponē fundo cōi.r iō nec remittē ei debitā.vt in ḃ exēplo.habeo meū ꝑdiū.ꝑ duz.tuū mihi fuit puta i via.meuz tibi seruit vt in aq̄ ductu.postea cōicam⁹.ego tibi meuz.r tu mihi tuū.q̄rit' an fuit⁹ remittat' hincinde.r dicit ꝙ nō.nā fuit⁹ que debebat' tuo fundo ad meū ꝓximū remanet ei debita.etiā postq̄ cōicasti mihi tuū.ſz in ꝑte fuitutis fiat mea.et sic videat' extingī.qr si vn⁹ socior̄ remitteret ꝙ ē nō pōt.

s Jfons. Ex fonte q̄ erat in fundo tuo aque ductū habebā.qui fons fuit postea desiccatus.vnde steti p.x.vl' xx.an.ꝙ vsus nō fui ꝑdicta fuitute.si postea redeat ad venā suā ille fons.r aqua ibi sit sum in integꝝ restituēd⁹.vt itez vtar.r hoc dic cū.l.ſe.que cōtinuatur.

c Cum fundo. Habebā ꝑdia:vnū tibi vēdidi r constitui tibi fuitu.aque ducēde ꝑ retentū certe recte seruit⁹ cōstituta est.vnde si postea titio vēdis ꝑdiuz q̄ tibi vendidi.sequitur titiū emptorē seruit⁹.nec obstat ꝙ tibi soli penā ꝓmisi si facerē ℈ seruitutē impositaz.

l Eli⁹. Si ꝺcedo tibi ducē ratā aquam de fonte meo quātū ꝑt ꝑ riuū duci vel exire.ista seruit⁹ ēp̄sonal'.r iō ad hr̄des tuos nō trāsmittit'.r ḃ dic cū.l.ſe.q̄ cōtinuat'.r dic vt in ea r in appa.ac.

¶ Cōia ꝑdior̄ tā vrbanor̄ ꝙ rusticor̄. Rubrica.

Predior̄ alia sunt vrbana r alia rustica.vrbana sūt q̄ sūt in ciuitate:vel in villa.si ibi sunt dom⁹ nihilomin⁹ ē vrbanū.aliud ē rusticū.Secūdo dic ꝙ null⁹ ꝑt acq̄rē fuitu. nisi q̄ hz ꝓximuz ꝑdiū. ite null⁹ ꝺcedē ꝑt nisi habeat ꝑdiuz. de quo dic vt in appa.accur.

Dificia.

d Eor̄. Habebā duo ꝑdia.vnū vēdidi eo pacto vt seruiat.retēta valet seruit⁹.

c Aueri. Si ꝺstituas mihi talē fuitu.vt nō liceat tibi sepulcr̄ alti⁹ exaltare.vl' si cōstituas talē fuitu.vt tñ certi hoies sepeliāt'.nō vz vtroq; casu:ꝑdict⁹ modis fuit⁹ ꝺstitu

ꝓ Ropū. Duo dic.ꝓmū hēbā duo ꝑdia:vnū [illegible]tuta. vēdidi:et dixi ꝙ fuiret meo retēto ꝑdio:r ēt tuo.nō vz tal' fuit⁹ q̄ ad te:ſz q̄ ad me bñ vz.r mihi tota acq̄rit'. 2°. dic pone ego r tu hēbam⁹ duo ꝑdia cōia:r vēdidi vnū:r aliō retinui.an possiz illi ꝑdio retēto cōi acq̄rē fuitu.ꝑ illud qō vendidi.r nī.ꝙ nō.

s Jq̄s. Hēbā duas domos.vnā vēdebā eo pacto vt fuiret.vz tal' cōstō fuitu. Sc̄do dic ꝙ nō refert.vicine sūt ābe iste dom⁹.ſ. vēdita r retēta:vel nō sunt. Tertio dic ꝙ idē ē in rusticis ꝑdijs.vt si hēo duo ꝑdia:r vnū vēdo possuz ipone fuiturē retēto vt fuiat vēdito.vel ecōtra.vt.ſ.e. duor̄. Tertio dicit ꝙ si habeo duas domos:r ambas vēdo.nō possuz ꝑ pactū ei facē vt vna alij seruiat.

s Jq̄s. Si alieno ptē dom⁹ ꝑ idiuiso nō possuz ei acq̄rere fuitu.nec ēt iponē socijs. Si vēdidi fūdi ptē ꝑ diuiso.qr tē bñ possuz iponē fuitu.vēdite vel retēte. Sc̄do dic

q̄ idē ē i domo p diuiso alienata: pariete medio ad qđ facit
ff. si reg. l. iij. §. fi. in pr̄in.

i Tē si. Si duo ego & tit⁹ hēbam⁹ duas domos cōes. alterā vēdidim⁹ eo pacto vt fuiat retēte: bñ possum⁹. si ego sol⁹ hēbā duas domos. & alterā vēderē p̄dicto pacto. s. e. l. in pr̄i. Scđo dic̄ q̄ ego vn⁹ ex dñis p̄ vēdo ptē quā in vna hēo sub pacto p̄dicto. Scđo vēdidit soci⁹ me⁹ suā ptē quaz hz i p̄dicta eadē idē ē q̄ vt pactū seruī valeat. tertiū planū ē

s Jn vēditōe Hec. l. v. dic̄. p̄ vēdo tibi & dixi q̄ nō ven debā casam liberā. nō teneor tradē liberā. imo possuz eā facere fuā duplicit̄. i. vt mihi vel alij fuiat. secūdo dic̄ q̄ si dixi me excipe fuitutē p titio. nō teneor sititio cōcessi. si āt alij ocessi teneor tibi ad itēresse. tertio dic̄ q̄ si tibi domū vēdidi. & cū tibi traderē eā dixi q̄ hz fuitu titio. possuz agē ex vēdito vt fuit⁹ titio cōstituat̄. & hec ñia sic si erā titio obligatus. vt q: titio vēdidi fuitutē agā sil'r ex vēdito vt fuit⁹ constituat̄. Quito dic̄: & h̄ ñia sic si eo aio fuitutē excepi vt titio debeat̄. si aūt timebaz ne fuit⁹ debēt titio & iō excepi. dic̄ q̄ ego vēdito: nō possuz ex vēdito agē: vt fuit⁹ cōstituat̄.

i Tē. Habebā duas domos al'. iij. vēdidi vnā de duab⁹: vel duas de. iiij. h̄ p̄dicto vt vēdita fuiret retēte ō beo exp̄mere q̄ fuit⁹ retineat̄. al's nulla videt iponi vl' oms

¶ Jnterposit. Sex dicit. p̄ q̄ vel nil valeat qđ actū ē vna dom⁹ pōt alteri fuire i fuitu alti⁹ nō tollēdi. ēt si q̄dam dom⁹ sit i medio q̄ nō seruiat. scđo hēo p̄dīū & ibi iurta domū titij est p̄dīū seij p qđ volo q̄rere fuitutē itineris ad meū p̄dīū. hz titij dom⁹ sit in medio possuz q̄ p̄dīū p eā domū seruitus q̄rat: al's nō. tertio dic̄ idē si rusticū sit p̄dium titij qđ ē i medio. q̄to hēo tria p̄dia & tinua p̄dīū p̄mū medīū extremū vēdo tibi: vel tradidi tibi ex vēditōe puta. bñ possuz vēdito tradito ponē fuitutē: vt fuiat retēt: vel ecōtra. vt retēta fuiant tradito iuito. q̄to adijcit h̄ eē rez vt traditū possiz facē fuuz retēto mihi p̄rimo. q: medīū p̄dīū qđ ē dñi dñantis p̄ dij nō ipedit fuitutē sexto seq̄t q̄ si alieno vltimū. i. mihi p ximū cui acq̄sita fuit fuit⁹ cessat fuit⁹: q: medīū ei nō seruit i. emptori. vel si medīū vendo. idē erit q: medīū iā vēditum mihi nō seruit donec medīū ponatur.

s Jcū. Habebā duas domos. vnā tibi aliā titio vēdidi. si iposui fuitu. vt alienata fuiat alij alienate domui valz si vtraq̄ simul nō possuz neq̄ valet fuit⁹. si diuersis tpibus vt q: pr̄i⁹ vēdidi vnā titio. & ei iposui vt alij retēte fuiret. & il lā retentā. postea tibi vēdidi: trāsibit ad te cū sua cā: & valet fuit⁹ & iponi p̄t. vel dic q̄ eodē momēto tibi & titio tradidi: vēdidiq̄: hz simul vtriq̄ nō tradidi: hz diuersis tpib⁹. & ipo sui fuitutē alij quā pr̄i⁹ tradidi. valz fuit⁹. imo & si simł vēdiderit & tradiderit valz fuit⁹. & rō p̄bat̄ in lr̄a.

s Jei. Prediū tuū meo seruiebat decessisti: me hērede instituto fuit⁹ ē extincta. hz si hāc hr̄. postea vēdidi. oz pati ille emptor hr̄. eā de nouo ostitui sil'r p oīa. vt hr̄ i legatario. s. ō fuitu. l. pap. & j. de le. i. l. legatū ē §. fi. & j. de hr̄. vē. l. ij. §. penul.

q Quicquid. Habeo duas domos. vna ab alia sustētat̄ alterā puta sustētātē vēdo hoc pacto: vt seruit⁹ ita sit. certe mihi videor excipe. q: vna nō fuiebat alteri iure fuitu. cū & si aſi eēt diuersor cū alti iure seruitu. fuisiz. tñ cū incipiūt esse vni⁹ extingi. fuit⁹. iō noiatiz oz opponi fuitu. Jn p̄ casu cū sustentātē vēdidi. vel dic aliť hūc casuz. vt in appa. accur.

r Efectiōis. Per p̄dīū vicini debeť mihi fuit⁹ aq̄ ducē de. q̄rit̄ si veliz iter aq̄ reficē vt possim ire q̄ten? opus ē p reficiēdo. & dicit q̄ possuz.

c Cum fund⁹. Fund⁹ tu⁹ fuiebat meo rustico. vel dom⁹ tua fuiebat fundo meo vel ecōtra. siue ego vēdā: siue tu tuū semp seruit⁹ emptorē sequit̄.

v Enditor. Duo p̄dia habebā iurta mare. vnū vēdo eo pacto apposito. vt emptor nō exerceat piscationē cōtra fontē retēti. q̄rit̄ an valeat fuit⁹. & dr̄ q̄ nō. q: mare nō pōt fuitu. debere. hz tñ iure pacto vel stipulatiōe si intercessit tenenť pascicētes obseruare. & valz pactū. ¶ Cōstat. Jn agro tuo erat lapidicina. q̄rit̄ an aliq̄s te iuito possit se mutuo cedere & dr̄ q̄ nō. nisi alicui talis fuit⁹ debeat̄. vel talit̄ sit ꝓsuetuz q̄ i h̄ fueť tā in cedēdo q̄ salario tibi p̄stādo: a q̄libz cedēte. & si de hoc sit ꝓsuetudo nō g̃ excludit̄ cedē volens: nec dño auferť vtilitas salarij. Jtē volebas q̄ fuitu. itinerij tibi cōcederē p domū meā ad tuā: cōcessi vt die vadas nō de nocte. & dic̄ q̄ bñ ē mod⁹ & ꝓsuetudo vt hoc mō fuit⁹ cōstituat̄. iōq̄ valebit hoc casu.

p Er certū. Cōstitui tibi fuitu. p agrū meū. possuz alij et pluribus cōcedere si volo. idē in domo.

p Qteſt. Plana ē. et hēs eā de vbo ad vbū i isti. de fuitu. §. fi.

s J. Tres ponit casus h̄. l. p̄ ocessi vt ad p̄sens q̄sdā lapides poneres in area mea. nūc volo vt remoueas. q̄rit̄ an ad h̄ possiz te cogē. & dic̄ q̄ nō hēo iterdictū de pcario: q: hz locū q̄ ocessi p̄cario. itē nec videor ostituisse fuitu. Jtē nec pōt ille cui cōcessi edificare me iuito: hz mea auctoritate eum deijciā. Scđ⁹ ē. cōcessi tibi ponē lapides i loco mihi fuiēti. an videor fuitutē remittē. & dr̄ q̄ nō. & agā iterdicto de pcario vt remoueas. Tertio vt retēto eodē casu: si ocessi aio donādi fui. fuit⁹ tollit̄. nec iterdictū nec alio iure agā vt tollas

r Ceptū. Ibi ponit regla: q̄ si duo vel plures sumus dñi alicui⁹ p̄dij. & volum⁹ ei ponē fuitu. q̄ possumus ēt si diuersis tpib⁹ iponat̄. & postea valet seruitutis iposito. vt vltima cōfirmet p̄ma: vel plures. idē cōtra si volum⁹ p̄dio cōi q̄rere fuitutē diuersis tpib⁹ ponē q̄ possum⁹. vt per acq̄sitionē vltimi ofirmet̄ p̄ma. Secūdo decessi heredes reliqui. vel ēt vēdidi ptē mei fundi. q̄rit̄ an cessio socij cōfirmet̄. & dicit q̄ nō. qđi q: tñ p̄ma ad vltima trahit̄. & nō iuenit̄ h̄ p̄ma: q̄ possit cōfirmari. tūc qđ fit vltima. & iō pēdebit donec nou⁹ soci⁹ cesserit. Tertio ponit q̄ acq̄siui fuitutē p̄dio cōi. & anteq̄ soci⁹ q̄rat decessit. vel ēt suā ptē vēdidit. certe expectat̄ acq̄sitio coheredis ei⁹ vel ēptoris. Quarto ecōtra. si ego iposui fuitutē p̄dio cōi. & añq̄ soci⁹ me⁹ iponet. & sic cōfirmet mea ipōnez. decedit vel ēt ptē vēdidit. & dr̄ q̄ expectatur q̄ cohēdes vel emptor cedat: vt mea ofirmet̄ cessio. h̄ ei est cōcessa ipōne fuituſ: vel acq̄sitiōe fuituſ cōis: cōi p̄dio. vt sic i diuerſ tpib⁹ possit fieri. nō aūt vt altera cessio trahat̄ ad p̄mā. sed p̄rima ad vltimā. Quinto dicit idem eē vbi p̄ma ad vltimā trahit̄. ēt i h̄ casu. Jtē si ocessi. deinde soci⁹ meus leget fuitu. ex cōi p̄dio diuersis tpib⁹. q̄rit̄ an pultimā cō firmet̄ p̄rima. & distingi. aut eodē tpe adit̄ hēditas: & nihilo min⁹ valet. aut nō: & tūc nō vz. & reddit̄ rō q: actio.

¶ Si fu⁹ vēdicet vel ad aliū ptinere negeť. Ru. Actio cōpetit p fuitute ei q̄ dñs est p̄dij:

Ctio. cui fuit⁹ dētur ēt nō dño dat̄ qñ ad sepulcū debeť. nāq̄ alienū p̄dīū ē nā sepulcrū in bonis nulli⁹ ē. & iō nulli⁹ ē. & tñi actio dat̄ p fuitute.

d E fuitutib⁹. Dico me hr̄e fuitutē ex p̄dio tuo ad meū p illa fuitute petēda hēo actionē confessoriā. itē si tu negas fuitutē mihi debere cōpetit tibi negatoria actio. Hec āt confessoria cōpetit solo dño p̄dij dñantis: & nulli alij. hz pōe q̄ legasti mihi vsufru. certe oz q̄ hēaz iter p aliō p̄dium ibi iurta positū. & istō iter nō ē vt fuit⁹ hz cōmoditas q̄dā. hz si p̄dio i q̄ hēo vsufru. debeť. vtar p fuitute i p̄dio tuo. q̄si debeatur: nō q̄si mihi debita sit. ¶ Pomp. Habeo vsufru. i fundo & vsus suz itinere grā vsufru. xxx. vicib⁹ agē potero. de itinere actuq̄ priuato. nā suffic̄ me p̄bare satis de fcō. xxx. vicib⁹ iuisse. hz si volo agere confessoria oporteret me p̄bare fuitutē de iure mihi opetē. hz p̄bat q̄ fructuario opetit interdictū: vt dixi. q: si testator mihi legauit vsufru. & vsus suz itinē p fundo. xxx. vicib⁹ cōpetit mihi legatario. Jtē si vēditor fūdi fuit vsus cōpetit ēptori siue totū siue ptē fundi emerit. ergo multo magi cōpetit fructuario p suo ppio vsu.

l Oci. Si aliq̄s cōcedat mihi fuitu. siue rusticā siue vrbanā. nō pp h̄ dñiū loci fuiēt̄is trāsit ad me: hz ego cui fuitus eūdi debeť hēo ius eūdi. ¶ Qui iter. Si hēo iter vel actuz tñi vel iter tñi. q: ita fuit actū in fuitute cōstituēda. habeo actionem confessoriam: & vti potero confessoria.

¶ In cōfessoria In cōfessoria veniūt fructꝰ intereē illiꝰ cui seruitus debeť. Itē in acꝯ. similiť veniūt fructꝰ interesse qui negat seruitutē deberi.

s Ꝯ fundꝰ. Plures simꝰ prediꝯ dñi dñantis: cuicꝫ nostrū dať insolidū actio cōfessoria: ꝛ vniꝰ lucrū alteri nō prodest. licet victoria ꝓsit in seruitute obtinenda, sed p pactum nō potest acquiri per vnum: nisi ꝛ alij acquirant. verumtamen licet ad seruitutem insolidum agamus. si tamen seruitus nō prestať ad interesse agiť: nisi pluſcꝫ cuiuscꝫ interesta liquis nostrū consequiť. Idem econtra si fundi plurium dicuntur seruire. quia contra quemlibet insolidum cuilibet confessoria insolidum datur. ¶ Si quis. Etiā mihi debeas p agrū tuū: ꝫ nō ꝓhibebas me ire p agrū tuū: sed reficere potero agere actiōe cōfessoria ad reficiēdū. idē si volo reficere ꝛ nō permittas ago ex interdicto de itinē ac. cꝫ. p. ex secūdo capite. si in eo loco volo reficere si vero cās sternere velit qō nō ꝫ: nisi actū fuiſſꝫ in imponēdo seruitutē: nō ago impedit⁹. ¶ Cōpetit. Domꝰ mea dꝫ fuitu. altiꝰ nō tollēdi dum ab⁹ alijs domib⁹. ꝛ ab vna liberata ē. volo domū meā altius tollē. ille impedit me cui seruitutē nō debeo. i a quo liberata ē domꝰ mea. alter vero cui dꝫ nō ipedit me. agā q̄dē negatoria cōtra illū q̄ me ipedit: ꝛ a quo liberata ē domꝰ mea

s Ꝯ essi. Dic in libro duob⁹ modis. ¶ Hic fuituꝯ. plan⁹ ē cū. l. se. ꝛ cū prin. l. ꝛ si forte. vsꝫ ad. §. sciendū.

¶ Sciendū. Miraculū accidit bꝰ q̄ q̄ possidet petit. vt exemplū. l. se. si forte.

c Tiam. Si cōstituisti mihi seruitutē vt murꝰ tuꝰ onera mea sustineat. dicit q̄ valꝫ ꝛ teneris facere hui⁹ cōi. s. pariete ꝛ patiꝫ ergo ať. nō teneať facere sꝫ tm̄ patiq̄ fuitutē dꝫ. hic tū secꝰ ē pp seruitutē oneris ferēdi. pōt tñ rem relinquere ꝓ derelicto. Itē scias q̄ loquit̄ de seruitute oneris ferendi vsꝫ ad. §. aristo. ¶ Hec actio. planꝰ est.

s Ꝯ edes. Plures erāt dñi quorūdā editū quibus seruitus debebať. an q̄libet possit insolidū agere ꝓfessoria ꝛ dicit q̄ sic. secꝰ in vsufru. q̄ diuidi pōt. ꝯ. ad. l. fal. l. i. §. vsufru. Idē econtra. si plures sint dñi illiꝰ domꝰ q̄ seruitutē dꝫ. nam quilibꝫ insolidū conuenieť dñoꝝ domꝰ q̄ fuitutē dꝫ. Et dꝫ reficere sicut actū est in seruitute cōstituēda.

v Enūt. Plani ē vsꝫ ad. §. fi. l. eaꝝ. debes mihi onꝰ ferendi seruitutē. teneris quidē ad duo vt reficias parietem ꝛ patientiam. Item vt caueas de tenēdo in futuro ꝛ patiēdo. sꝫ si nō ꝓestes iurabo in litē.

s Ꝯcuti. Debes mihi seruitu. oneris ferēdi. sicuti debes reficere: sic interiꝫ dū reficis parietē debeo, puidere mihi ne ruat domꝰ mea. ꝛ cōtra me ages vt interim nō te impediā cogendo te ad futurā. vel ages ꝓ tranta ne te de seruitute tali inquietē dū reficis.

c Mpetit. Cōstituisti mihi fuitutē vt in pariete tuo apponerez tigna: sup quibꝰ facerē porticū cooptuꝫ super colūnis bñ valet: ꝛ agere cōtra te potero si ego meis sūptib⁹ hoc faciā. ꝫ in superiori fuitute. i. oneris ferēdi sit secꝰ q: reficit q̄ dꝫ onera sustinere. Sꝫ q̄ñiť q̄s videať in possessutis vel libertatis eē. Itē si agat q̄s sup p̄dicta vel simili fuitute nō cōstituiť de nouo: q: hoc nō petiť sꝫ declarať: licet aliq̄ agať q̄ de nouo cōstituať. vt ecce debebas fuitu. egi ꝓfes. cōtra te: q: credebā te dñm seruientis edificij cū alij venderis. ꝛ fic lite ꝓfes. cōpleta ē libertaſ vsucapio. possessor venit ꝛ petit vt de nouo cōstituať. vel dic q̄ nō vēdideras: sꝫ tu possides. ꝛ cū agerē ꝫ te supposuisti aliū. ꝛ fic lite pen. impleuisti p̄scip. idē est hoc casu. ¶ Aristo. Neq̄ dñs inferioris domꝰ fumū. neq̄ dñs superioris aquā in domo inferiori ꝑt ĩmittere iure seruituſ. nisi cōstituta sit: neq̄ fragmenta lapidū. Si q̄ aliq̄s edē superior cōduxit: quasi liceat iure fuituſ. ei ĩmittē fumū agit ꝫ locatorē ad interesse. ꝛ fumū ĩmittere, ꝓhibeť actiōe negatoria sicut ꝛ si debeť cōfessoria agitur cōtra superiorē nisi patiať ĩmitti. Itē si q̄s sit i possessutal⁹ fuituſ. s. ĩmittēdi: agit vti possidetis. vt q̄ meli⁹ ꝓbabit se possidere ille obtineat. ¶ Ꝑ pomp. Si cōuenerit inter me et titiū p pactū: vt i meo de quo sua nō interest: liceat facere fumuꝫ nō valet seruit⁹. sicut si cōcessi vt liceat fodere: vel lauare mihi ī meo. vel nō liceat. sed cōtra ꝫ valet vt p fundū tuū viā habeam vel cuniculū. i. riuū coopertū.

s Ꝯ eo. Per agꝝ tuū debeť fuit⁹ mihi itineris. tu edificas in loco fuiente. possum te ꝓhibere ne edifices. si ꝓ bem dictā seruitutē agēdo cōfessoria. idē in seruitute vrbana quā mihi debes. q: similiť agā cōtra te: ne in loco seruiēte edifices. ergo in vtraq̄ seruitute si edificat dñs loci seruientis pōt agi cōfessoria: ne opus faciat. Idē in seruitute personali. s. vsufru. q: agi pōt ꝫ dñm edificij ꝓfes. ꝛ si edificas tu dñs loci fuiētis agiť vt destruas in primis duob⁹ casib⁹ in tertio vero agiť de dolo q: vsufru. extinct⁹ ē. ¶ Julian⁹. Nūc ponit cōtra. pone debebā tibi fuitu. tu edificas in loco tibi seruiēte. possuꝫ te ꝓhibere agēdo negatoria. ꝛ adducit simile. q: si edificares in area mea q̄ tibi fuitutē nō debꝫ. possuꝫ te ꝓhibere. ¶ Qui latiore. Lex statuit qualiť dꝫ eē mod⁹ vie. §. de fui. ru. p̄dio. l. via. Si q̄ vtar maiore aq̄ ductu quā mihi debeať vtroq̄ casu retineo mihi fuitutē.

s Ꝯ quis. Duxi aquā p agrū tuū. x. annis. acq̄o mihi fuiſ. ꝛ agē potero āmodo cōfessoria. nec teneoꝝ titulū demōstrare satis ē essi me prescripsisse. quia hoc p̄sumiť. nisi cōtra ꝓbeť. vt. §. ꝺ fui. vrba p. l. edes. ¶ Agi. Per agꝝ tuū debebas mihi seruitutē aq̄ ducēde. si ipediaſ me quominus mihi liceat aquā ducere. agā cōtra te. etiā ꝛ cōtra aliū ꝓhibentē agam.

a M. Duo sumꝰ socij fundi. q̄niť si vnꝰ vult edificare: et aliť vult ꝓhibere. an possit. ꝛ q: potior ē cōditio ꝓhibentis q̄ facere volētis. secūdo si iam edificauit. an possit alter agē vt remoueat. ꝛ dicit q̄ nō. Hic iunge illuꝫ casuꝫ cū primo casu. ꝛ sic ñdeť hic. aliť nō ñdeť si iūgas cū isto casu. sed soluitur. ꝯ. cōi di. satis.

a Si. Quidā habebat tigna sua immissa in parietem meū idebite. possuꝫ agē vt remoueat. ꝛ vt caueat ꝺ nō immittēdo deinceps.

f Stulas. Si instrā quibꝰ aquā duco p viā publicā. et tuū parietē inundo. negatoria poteris agē ꝫ me.

s Ꝯ cū. Precibꝰ tuis fui passus te ĩmittē quedā ī pariete meo q̄diu volaꝫ. ꝛ iō nec nouā imponē potes. nec me inuito p̄mis remotis: alia substituere potes. ¶ Paries. dic hic casuꝫ vt scripsi. ꝯ. e. si q̄n. in p̄rin.

a Ltius. Domꝰ mea debebat seruitutē altiꝰ nō tollendi: vel ne luminib⁹ officeret domui illiꝰ: cuius tutor vel curator eram. ꝛ si exalto illā domū meā. cōpetit illi pupillo actio cōfessoria. ꝛ pupillo actꝯ. tutele teneor. ꝛ statiꝫ pōt agē cōfes. pupilliꝰ cōtra me.

s Ꝯ ate. Cōcessisti mihi fuitutē stillicidij ꝓ eo q: dedi tibi. x. ꝛ te patiēte hēo actꝯ. ꝛ exceptꝯ. pp dictā fuitutē.

s Ꝯ q̄n. Int̄ meā ꝛ tuā domū erat paries cōis. q̄ opera te facto iclinabat sup me. agā ꝫ te. vt nō facias iclinare.

¶ Cū ī domo. Ad fenestrā vbi legebas ibi iuxta erat area tua. tu ꝓcessisti mihi fuiſ. vt nō ponas ibi aliq̄d. agam etiā si tu turbitas vel molestes ibi.

s Ecūdū. Juxta parietē meū fecisti opꝰ aut in publico ꝛ agā iterdicto. ne q̄d ī loco pu. fiat ꝛ qō factū ē tollať ī loco p̄iuato: agā ne si q̄d passus sum ꝛ ēr fueraꝫ stipulatꝰ de dāno infecto agā ad dānū ex p̄dicta stipl'one.

i Scuiꝰ. Testator legauit fuitutē aḡ. ꝛ cū agerez ꝫ hēdē vt pateret me ducē. absentabat se: ꝛ me ipediebat eiꝰ familia. q̄niť q̄d mihi sit faciēdū. ꝛ rñ. q̄ suꝫ mittēdꝰ ī possessionez absentiſ. nec añ discedā q̄ fuitꝰ ostituať ꝛ dānū restituať

s Ꝯ de cōi. Ego ꝛ titiꝰ tuať qō habui pp siccitatē habebamꝰ fūdū cōez. cui fuitꝰ debebať ex p̄dio vicini egi. p fuitute. ꝛ succubui siq̄dē d'pa mea. nō nocꝫ titio. an dolo ꝛ nō nocꝫ siť. q: de dolo teneor ei ad oē dānū.

t Staꝰ. Mulier hēbat domos ꝛ fūdū p quē cōstituit ire ad domū hēo legatū directū vl' fideicō. fūdū ꝛ si domꝰ remansit hēdi potit hꝫ fuitu. i fūdo retinē vt ad eas vadā p eundem. ¶ Plures. Cuiusdam ville homines a quodā magnate ius tūi seruituſ. tale emerūt. vt liceat s. ngul' de

villa paſcere in nemore magnatis beſtias ſuas. poſtea aliquis de villa vendidit oēs poſſes quas hēbat in villa: vel tibi legauerat. q̄rit an ius comitat emptores ⁊ legatarios. ⁊ dicit q̄ ſic. ſiue ſit actū: ſiue nō actū in cōtrariuz.

a Quā. Cōceſſiſti vt aquā inītio quererē: ⁊ poſtea ducerē. q̄rit an teneat cōceſſio. ⁊ dr̄ q̄ ſic. ſed paul⁹ ⁊ alij cōtra.

Quēadmodū ſeruitutes amittantur. Rub.

Eruitutes. Quidā titi⁹ cepit eē dñs illi⁹ fundi cui ſeruit⁹ debebat: ⁊ eti

s am ſeruiēt. q̄rit an ſuitutes confundant ⁊ extinguat. ⁊ rñ. q̄ ſic. cōfūdūt. i. ꝯfuſione q̄dā amittūt

q Eſi iter. Habebā iter quātū ad ꝯmoditatem qđ ē intelligēdū nō q̄ habeo actū quātū ad ſeruitutē. q̄rit ur ſi. x. an. vſus fui itinere: ſciēs: nō actū aūt egi an pereat actio ⁊ rñ. q̄ nō. qz q̄ actū hz iter habē videt: quo ad ꝯmoditatē.

i Era. Licet moriat: vel capite minuat dñs p̄dij dñantis. nō iō extinguit ſeruit⁹ ruſtici vel vrbani p̄dij. Itē ſi quis nō vtat itinere ad ſepulcrū: nō iō extinguit fuit⁹ illa.

s Eruit⁹. Si mihi ſeruit⁹ debebat: quicūq; ea vti nō amittit ſeruitus: ſed retinet. ſed opponit ad. l. iſtam. j. e. l. vlti. So. illa loquit quo ad ſeruitutē acq̄rēdā: vl quo ad retinēdā. vel dic ſcōz ℟. q̄ illa ſm iſtā intelligit. ¶ Si ego Circa duo ppēdit iſte §. ſi p̄diū vni⁹ ſeruiat p̄dio pluriū. itē ecōtra. ſi p̄diū pluriū ſuiat p̄dij ſvni⁹. In p̄ breuit ſe expedit hoc modo. Ecce eſt p̄diū ſeij fuit p̄dio meo: ⁊ titij. ego vtor ſeruitute. ⁊ titi⁹ nō vtit. q̄rit an p̄dat nō vtendo ei quo vtor ego. ⁊ dicit q̄ aut fund⁹ dominās ē indiuiſus: ⁊ ſufficit vnū tm̄ vti: ⁊ alter nō p̄dit. aut diuiſus: ⁊ tūc nō ꝓſit alteri. q̄ alt vtitur qui p̄dat nō vtēdo. nā habent due ſeruitutes. ⁊ hz credat deterior fieri cōditio ſeruitutis dñi: qz duas vias hz vt dixi. in hac tñ eſt melior: qz vna pōt p̄di nō vtēdo: ⁊ ſi altera vtēdo retineat. In ſecūda parte. ſcz q̄n fund⁹ pluriū ſeruit p̄dio vni⁹: diſtingue latius. nā aut diuiſus ē. ⁊ idē qđ. §. vt ſatis fit quacūq; pte ierit. vt in toto retineat ſeruitus. aut diuiſus eſt fund⁹ p̄ lōgitudinē vie. ⁊ tūc habent due vie. cū ſint due ab vno vſq; ad deor: ſuz. iō p̄t in vna pte retineri: i alia amitti. Si vero p latitudinē vie. i p tranſuerſuz. quo caſu maior vel minor pars vie teneat ꝓxima fūdo dñanti: tūc habet vt vna: vt nō poſſit: niſi tota amitti vel retineri p̄ ſcriptionem ſed p pactū bñ poſſent alterā pte liberare. addit aūt in ſuperiori caſu q̄n fund⁹ eſt diuiſus p longū vbi ſunt due vie. ⁊ ſi eo ego iter vnā pte: an ſeruit⁹ debeat p aliā pte q̄rit ur: an remaneat via: ſicut ⁊ q̄n perderē nō vtendo in altera. ⁊ diſtinguit. aut remanet: ⁊ tūc p̄det altera pars pp redēptionem: altera pp accidētē defectū. qz nō remanet ſufficiēs via. In alio aūt mēbro q̄n ab inītio ē cōſtituta via: vt poſſz dñs cui debet imutare vndecūq; vellet viā: ſicut ⁊ q̄n ē dictū p⁹ cōſtitutionē: vt habeat vnde velit: hz nō adiectum ſit vt poſſit mutare: ⁊ hic vel hijs caſib⁹ ire p duos fundos. ⁊ p vnū eundo nō retineat in alio. At. opponit ergo pp diuiſiones p̄dij ſeruientis grauat dñs cui ſeruit⁹ debet: cū aūt diuiſiones ſatis erat p vnā ptem ire: nūc nō ē ſatis. hz certe tm̄ hz cōmodū qz habet duas ſolidas vias. s. bis octo pedes in porrectuz ⁊ bis ſenos denos in auſtractū.

s In fic. Cōceſſiſti mihi vt ex fūdo tuo liceat mihi aquā eſtate ducere: vel vno mēſe tm̄ anni. q̄rit quāto tpe p̄dam nō vtēdo. ⁊ dicit duplicato. vt. p. x. an. xx. ponant inter p̄ſentes. ⁊ p. xx. an. xl. ponant inter abſentes. ſec⁹ ē ſi modicū interuallū. puta ſi alius dieb⁹ vel horis: tūc em̄ nō duplicat: ſz x. an. inter p̄ſentes. ⁊ xx. inter abſentes ſufficiant.

s In ſtillicidij. Ius ſtillicidij recipiendi in area tua: vel ius eūdi p fundū tuū mihi p̄miſiſti. ſi edificas in area: vel in fundo me volēte ⁊ p̄mittente: ſeruitutē amitto tacite: ⁊ remittere video: ſec⁹ ē ſi pte itineris vtor: qz totū ius retineo

s In p̄tē. Acquiſiui totali fundo meo ſeruitutē aq̄ducend⁹. cuius aliqua parte agri fluxit illa aq̄. nihilomin⁹ alijs p̄tib⁹ quib⁹ fuit⁹ debebat retinet ius aq̄ ducēde

s In cōem. Ego ⁊ pupill⁹ habem⁹ fundū cōem. nemō nr̄m vtit hic pp etatē: nō p̄dit nō vtendo. certe ⁊ ei⁹ auxilio nō p̄dā nō vtendo. ¶ Si is. Aliqs forte cōſtituit talē ſeruitutē vt liceret ei ducere aquā tm̄ in nocte. ille vſus fuit p. x. an. in die non in nocte: amittit ſeruitutē.

i Si cui. Certo modo habeba ſeruitutis actū p agruz tuuz: puta biga. hz decēnio vſus fui q̄driga. an p̄dā nō vtendo. qz decēnio nō fui vſus biga: ⁊ dicit q̄ nō. qz fui vſus pl⁹ nō alia ſeruitute. ⁊ addit ſimilia.

h Eres. Deceſſiſti ⁊ me heredē inſtituiſti ⁊ tuū funduz ſub cōditiōe legaſti. an poſſim illi fundo ſub cōditione legato ſeruitutē imponē q̄rit. ⁊ rñ. q̄ nō. qui extinguat cōditione aduenientē: ſec⁹ ē cōtra: qz bñ poſſuz ſeruitutē illi acq̄rere fundo ſub cōditiōe legato: ⁊ cōditione exīte ſeq̄t legatū.

q Eſi fundū. Poſſideo fundū dñante ⁊ vtor ſeruitute nō quidē p̄dit non vtendo ſiue fim dñs fundi dñantis ſiue bona fi. poſ. ſiue mala fi. poſ. nam ⁊ ſi erat ſeruitus aq̄ vt interfluat p ſe ſemper retinet.

s Iquis. Cedidi vnū iugerū de fundo meo: qđ erat p ximū ſeruiēti: ⁊ nō ipoſui ei iugero ſeruitutē. certe non poſſuz vti ſeruitute: quin mediū qđ nō ſeruit impediat fuitutē: ſed ſi rem itez emi. anteq̄ labat decēniū: reuertit ſeruitus in p̄riſtinū ſtatum.

s Iloc⁹. plana eſt. ¶ Cum. plan⁹ ē. ⁊ hic ē eadē ratio que fuit in ſuperiori caſu hui⁹. l. qz forte ei creſcet pōt fund⁹ iſtius p̄o ſeruitute. iōq; detrimentū ſuſtineat. vt. j. de periculo ⁊ cōmo. rei ven. l. id qđ. ⁊. j. de reg. iur. l. fm naturā.

s Icū. Quatuor erāt p̄dia cōtinua q̄tuor dñoz: quorū vnū erat meū. ⁊ ei p altez ſeruitutē eūdi ad meū vl timū habebā. emi mediū illorū triū. ⁊ ſic ſeruit⁹ mediꝰ ē extincta. queri⁹ an impediar in alijs q̄ nō emi: quo min⁹ nō habeam. ⁊ rñ. q̄ nō eſt extincta ſeruitus. videbat cōtra: qz mediū p̄diū qđ nō ſeruit: impedit ſeruitutē. §. de ſerui. vrba p̄di. qui ſella. §. fi. ⁊. §. cōia p̄. l. in tradēdis. Sed ver⁹ videtur id qđ nō eſt vt dixi.

a Quā. Tres eram⁹ qui hēbam⁹ aquā ex fundo vicini ⁊ q̄libz ad ſuū p̄diū trahebat. q̄rit an ſi vn⁹ nō vtatur alijs vtēt⁹ retineat ſeruitutē. ⁊ rñ. q̄ nō. ſed bñ amittit nō vtedo. ſz cui acceſſit nūq̄d alijs ſocijs vtēt⁹ accreſcit. ⁊ rñ. q̄ nō. ſed accreſcit dño p̄dij ſeruientis.

l Abeo. Cōceſſiſti ius hauriēdi aquā in fundo tuo: et ea vſus nō fui tāto tpe q̄to ſeruit⁹ amittit. nōq̄d ⁊ iter videor amiſiſſe. ⁊ rñ. q̄ ſic. ¶ Si q̄s. Mihi deceſſiſti ius aq̄ducend⁹ ⁊ nō illa ſz alia vſus. an videar ſeruitutē amiſiſſe. ⁊ certe ſic.

t Empus. Cōceſſiſti ſeruitutē fundo meo p fundū tuum. ſteti per. v. q̄ vſus nō fui ea ſeruitute. ⁊ infra illud tpus vēdidi. ⁊ ille ēptor ſtetit p alios. v. q̄ non fuit vſus ea. q̄rit an obſit eidē tps quo vſus nō fui. ⁊ rñ. q̄ ſic. qz cōputat mecū quinquēniū cū illo alio quiq̄nnio. ⁊ ſic fuitutē amittit ēptor

s Icū. Titi⁹ fuitutē tigni imittēdi i parietē ſuū mihi cōſtituit. ⁊ ſteti p tps q̄ nō imiſi: qz nō potui: qz ille nō edificauit. an videor amiſiſſe fuitu. ⁊ ille eā vſucepiſſe q̄rit ur: ⁊ rñ. q̄ non.

s Ipartē. Titi⁹ deceſſit fuitutē p fundū ſuū meo. ⁊ ptē mei fundi dñanti iūctā fundo q̄ mihi fuitutē dr̄ vendidi eo pacto: vt mihi aquā ducerē ad meū fundū: p ptē ei vēditam p⁹ de fundo titij. ſteti p ſtatutū tps a lege. q̄ riuū nō feci. et ita aquā nō duxi. q̄rit an amittē videar fuitutē p ptē vēditā ei. rñ. q̄ nō. ⁊ hȳa ſt q̄n nō dū riuū fecerā. ſz ſi feciſſē ⁊ eo vſus nō eēm: tē bñ amiſiſſē. vl potes ita de plano ponē h caſū: q̄a vēdidi p̄diū eo pacto vt fuiret meo p̄dio retēta diſtinct. vt ſ. i. pri. alio caſu. ¶ Si fūdū. Titi⁹ aliq̄m hr̄ dē inſtituit. ⁊ mihi ingrāti fuitu. legatā fuit. vie legauit. adita hr̄. p hr̄. ſteti p ſtatutū tempus: q̄ nō fui vſus via. an amittā fuitutez. ⁊ rñ. q̄ bñ amitto. 2° dic pone q̄ infra illō tps vēdidi meū fundū cui erat legata via: ⁊ h ignorabā. ⁊ ēptor vſus fuit reliq̄ tpe via. an ad ēptorē via ptineat: q̄rit. ⁊ rñ. q̄ ſic.

v Suz. Per fundū ticij mihi fuit⁹ ē relicta. vñ ſiue ego cui fuit⁹ debet vadā ſiue ali⁹ meo noīe: vel mei occaſiōe vadat: retineo fuitutē: ⁊ multas pſonas enumerat p q̄s fuit⁹ pōt retineri. vt pz i. l. ſe. vſq; ad. l. fi. q̄ ꝓtinuat cū iſta.

39.

e Eruitute. Si vsus fui per fundū via titij ad meū p
x.vel.xx.an.an pscripserum seruitutez:querit. ⁊ distin
guit an vtebar vt mihi debita:⁊ tūc prescribo:an nō vt de
bita:sed q̄ credēs viā publicā. ⁊ tūc nō prescribo.

¶ Si quadrupes pauperiē fecisse dicat. Rubrica.

Equus tu⁹ dedit mihi dā
J quadrupes. num:q̄ seruum meū pcussit
s equū vel ei⁹ estimationē pstare debes. Secūdo
dicit q̄ noxia ē ipm delictū. vnde ꝺ sus. Noxia
delictū:delinquēs noxa vocat. Tertio dicit q̄ hec actio q̄ ē
in factū aduersus quadrupedes ptinet si damnuz dederūt.
¶ Ait prētor. Primo vult exponere quid sit pauperies. se
cūdo dic̄ q̄ ad b̄ q̄ det b̄ actio directa ꝺ pauperie: oz q̄ tria
intercueniāt. s. vt sit quadrupes. ⁊ q̄ fecerit ꝺ naturam sui
generis. ⁊ q̄ hois culpa nō intercueniat:si aūt hois culpa i
tercueniat:cessat hec actio. sed tūc ille acti. in factū siue. l. aq̃l.
tenet. qualiter hois culpa fiat ponit exēpla:⁊ dic hūc. sz ple
nius vt ibi vsq̄ ad. §. Et si. post litteram exponit:q̄d sit pau
peries, ⁊ dicit q̄ est dānū datuz sine culpa facientis. nec em̄
animal irratiōale cōmittit culpā:⁊ ponit exēplū. q̄ aūt si cul
pa in hoīe deprehēdit. vt q̄ per loca aspera ducebat mulos
vel nimis onerauit. ⁊ dicit q̄ nō agit̄ ex hoc edicto: sz hz lo
cū aquil. simile exēplū ponit de cane. ⁊ ibi culpa in hoīe siue
infirm⁹ fuerit:siue p eū locū ducere nō debuit:siue instigauit
Et aliud exēplū addit vbi culpa est: vt in homie qui equū in
stigauit. sz si su⁹ equ⁹ meū cōcussit:⁊ ita percussit bouez me
uz:⁊ ita dānū mihi dedit:q̄s teneat querit. ⁊ rn̄. q̄ tut⁹. i. do
min⁹ illi⁹ bestie:q̄ aliā cōcussit. ¶ Siue. Titi⁹ bouem ha
bebat:mihi dānū ꝺdit:cui⁹ ē bos mihi tenet hac act̄. siue il
le bos mihi dānū directo dedit sua ꝓpria psona. siue tetigit
aliq̄d:⁊id q̄ tetigit dānum dedit. vt ecce si bos plaustrum
struxit ⁊ aliquod dānū dedit ⁊c. ¶ In bestijs. In hoc. §.
querit si fera bestia dederit mihi dānū. an hec actio locū ha
beat:q̄rit. ⁊ rn̄. q̄ nō. vt ecce si ⁊c. ¶ Cum aretes. Titius
bouē vel berbitā habebat. ego simulit bouē vel berbitā. bo
nes isti fecerūt luctā vl pugnā adiuicē:cū co⁹nub⁹. ⁊ sic bos
titij meū occidit. q̄rit an mihi teneat hac actiōe. ⁊ certe ē di
stinguēdū. an qui mo⁹tu⁹ ē p ꝺio icepit: an q̄ supest. si ille q̄
supest dns̄ viuētis aialis, ¶ Et cū. Equ⁹ titij mihi dānū
dedit:⁊ alteri⁹ fact⁹ est. q̄rit quis eū debeat hre. ⁊ dr̄ q̄. ille
cui⁹ interest:qm̄ noxa caput sequit. ¶ Plane. Equ⁹ alicu
ius mihi dānū dedit. ⁊ anteq̄ agam mo⁹tu⁹ ē equ⁹. an hec a
ctio sit extincta:q̄rit. ⁊ rn̄ q̄ sic. ¶ Noxe. plan⁹ est. ¶ Si
cōmune. Plures aial habebant. dedit dānū. an quilibz in
solidū teneat:q̄rit. ⁊ rn̄. q̄ sic. ¶ Interdū. Regula ē q̄ dic̄
q̄ ille cui⁹ est aial qđ dānū dedit. pōt illud dare pro noxa:si
vult. que regula in hoc casu fallit. vt ecce aial alicuius dedit
mihi dānuz. agebā noxaliter ꝺ eū. ipe inficiat⁹ fuit aial non
esse suuz cū interrogaui eū. apparuit postea ei⁹ esse. an possit
se liberare dādo postea aial ꝓ noxa: q̄rit. ⁊ rn̄. q̄ nō. imo in
solidū tenet. ¶ Si post lit. ꝓtesta. Equ⁹ tu⁹ mihi dānū de
dit:ago cōtra te. ex hoc edicto et lit. ꝓtes. ⁊ pēdēte lite quidā
occidit equū ꝑdictū. dicit q̄ tu agis aquil. ⁊ venit totū tuuz
dānuz:qđ ē in eo. q̄ nūc tenēris ꝑcise emēdare dānuz: vel li
beraris tu cedēdo actio. ¶ Hanc. Aial tuū meuz occidit.
decessi:an hec actio cōpetat heredi meo:q̄rit. ⁊ rn̄. q̄ sic. si au
tem tu decessisti:an ecōtra cōtra heredes meos det hec actō
⁊ rn̄. q̄ sic. si aial ad eos puenit. ⁊ sic habēt facultatē dādi a
nimal ꝓ noxa. nō aūt ex eo tenent q̄ heredes sint: sz q̄ dns̄.

b Ec actio. Hec l. generalit loquit primo. secūdo descē
dit ad spēm. Primo dicit q̄ nō solū nō dns̄ hec actio
cōpetit:sed etiā ei cui⁹ interest. vt ecce si aliquid ꝺmodaui. vl
fullo vestimēta mea pdet. an danda sit hec actio cōtra illuz
cui⁹ est aial qđ dānum dedit. ⁊ rn̄ q̄ sic.

s J q̄s. Aliq̄s terroꝛe mgr̄at⁹ q̄ eū seq̄bat fugit ⁊ itra
uit locū quēdā:vbi canis erat. q̄ canis illuz mo⁹mordit
q̄rit:an hec actio noīe illi⁹ canis cōpetat. ⁊ distinguit. an erat
ligat⁹ vel nō. primo casu nō pōt agere:secūdo pōt agē

e Ex hac. Titi⁹ aial hēbat:qđ aliquē liberū hoiez vulne
rauit:q̄rit an ille possit agē hac actōe. videbat q̄ nō. q̄ libe
rū co⁹p⁹ nō recipit estimationē. sz pōt agē nō. p estimatōe p
sone:sed ratōe exp̄sarū amissarū. ¶ Hec act. Gallia aliq̄
intrauit domū alicui⁹ scolaris. ascendit libz illi⁹ scolaris ⁊ eū
in. r. deteriꝰ auit. q̄rit an scolar possit hac actiōe agē. ⁊ rn̄.
q̄ sic. vt aut ille cui⁹ est gallina det ei gallinā:vel dānū eme
dat a gallina:datū. vel pone in vna gallina q̄ alia iterfec. vl
anscre q̄ aliū interfecit. ⁊ idē ē qđ. s.

a Gaio. Titi⁹ mulio equū ducebat:intrauit domū alı̄
quā in qua erāt iumēta. equ⁹ posuit nasuz ad caudā alteri⁹
iumēti:⁊ ipm reiecē pedē:⁊ pcussit illū titiū:⁊ fregit ei crus:an
cū dño agi possit. ⁊ rn̄. q̄ sic. ¶ Ad. l. aquiliā. Rub.

Multe leges de dāno dato tra
Ex aquilia. ctauerūt. sz oib⁹ derogauit. l. aq̃l.
l i. sui tractat⁹. quō lex aq̃l. ē plebiscituz lege. lex aq̃l.
tria hz capita. vt h̄ inuit. ⁊ insti. e. i pn̄. ⁊. §. caput. p
mū ⁊ tertiū ē i vsu. scōm nō. ibi p ꝺtinet q̄ si aliq̄s fuū vl an
cillā meā cecidit. q̄ tenet quāto pluris fuit in anno retro. itē
dat aduersus inficiātē hec actio in duplū. vt h̄: ⁊. j. e. inde ne
rati⁹. §. hec actio. Secūdo dic̄ q̄ ita ꝓ seruis nr̄is occisis a
git̄ er ꝓ capite:sicut ꝓ quadrupede agit̄ aq̃l. ex pr̄io capite.
b ē vez si ꝺtineāt appellatione pecudis;⁊ que cōtineantur
vel nō dicit plane.

s J seruus. Plana est.

i Tacit. Hec l. ex superioꝛib⁹ pendet. pone q̄ fu⁹ tu
us mihi insidiabat diu⁹ latro. si eū occidi:nō teneoꝛ
sz lex distinguit h̄. aut fuit noctur⁹ aut diur⁹. si noctur⁹ ē
sufficit q̄ clamet. ⁊ suffic quocūq̄ mō se defendit. si diurnus
oz q̄ se telo defendat:sed cū clamoꝛe.

s Ed ⁊ si quēcūq̄. Pendet ex superioꝛib⁹ ⁊ plana ē.

¶ Iniuria. Nūc expōit istō verbū positū. §. e. l. i pr̄i. vbi. Si
q̄s seruū meū i dedecus meū ꝺberauit tenet. l. aq̃l. act̄. ⁊ in
iuriaz. ¶ Item. planum est.

s Ed ⁊ si infans. Idē erit dicendū vt cesset. l. aq̃l. sicut
dixit i furioso. §. pr. §. ¶ Si magister. planū est. ⁊ loq̄t̄ h. §. i
seruo puero al. liberꝰ co⁹p⁹ nō recipit estimationē. vt. §. l. p
ri. ex hac. ⁊. j. e. §. in pr̄i.

q Ela actōe. Dat̄ pueri aget p estiatōe operaz amissaz
⁊ p ipēsis. vt. §. ti. i. l. ex hac. ¶ Sz si q̄s. Si q̄s portabat
croscllū ita magnū q̄ postea deiecit tenet aquil. siue iuit cuz
illo croscllo p viā malā ⁊ labilē siliter tenet aq̃l. Itē tenetur
impellēs in feū nō directa: sz nō ipulsus. ¶ Si q̄s i colluc.
In torneamēto vn⁹ miles occidit aliū:nō tenet. q̄ gr̄a ꝺtu
tis fec̄. Secūdo dicit: serui nō solēt pugnare in talib⁹: ingenui
tm̄. Tertio q̄ filijfa. solēt pugnare. Idē dicas q̄ i alijs q̄ sūt
fm iura. Quarto q̄ si vn⁹ miles aliū ia cedētē ⁊ pugnare vo
lētē vulneret tenet. Itē q̄ seruū ex certamen occidit nisi dns̄
su⁹ pbuit cāz:⁊ q̄ sic occisus seru⁹ fuit: vel cessus interest q̄
tū ad actio. nō q̄tū ad penā: q̄ nihil interest. ¶ Sz aq̃l. te
neat. s. q̄ occidit. ⁊ sic pōt notari h̄ q̄. aq̃l. directa nō ꝺpetit
dari vtilē in factū. s. in duob⁹ casib⁹ in quib⁹ cōpetit in factū
¶ Sz si q̄s. Planū ē. ¶ Procul. Culpa dānū datū in
telligit siue p̄cedat dānū culpa. vt i eo q̄ se plus iusto onera
uit. vt. §. e. l. sz ⁊ si q̄s. ⁊ i eo q̄ pp infirmitatē ipetū mulaz nō
potuit retinere. vt. j. l. pri. siue i ipo dāno. vt i eo q̄ secuit male
vt h̄: siue sequat dānū: culpā. vt i eo q̄ bñ secuit. quidā curati
onē aūt delinquit. vt. j. l. pri. in pr̄in. sz scias q̄ h̄ nullā indu
cūt diam q̄tū ad actio. l. aq̃l. facit insti. e. §. preterea.
¶ Itez si obstetrix. Aut obstetrix suis manib⁹ supponit
⁊ tenet. l. aq̃l. directa. vbi āt dedit vt mlier sibi offeret
s J q̄s i fcm̄. Plan⁹ ē. tenet in factū.
s J fuū. Seru⁹ me⁹ eq̄tabat. q̄s ꝺcauit ei⁹ equū: ⁊ ita
cecidit de eq̄: ⁊ fregit sibi crus. an teneat aq̃l. q̄rit. ⁊ rn̄.
q̄ sic. i fcm̄. s. ⁊ b̄. pbat p simile. Sz ⁊ si p lusū tres iacl̄abāt: ⁊
p̄sciebāt palos ⁊ lapides: ⁊ fuū meū iterfecerūt. an sit loc⁹
aq̃l. ⁊ rn̄. q̄ sic. Sc̄do deteriat h̄ q̄ dic̄ statiz. pone i cāpo i q̄
ꝺsuetū erat ludē ludebāt: ⁊ fuū meū iterfecerit: trahēdo pa
los vl lapides: q̄rit an sit loc⁹ aq̃l. ⁊ rn̄. q̄ nō. q̄ ē distinq̄. an
i tali loco vbi ē ꝺsuetū ludē: aut nō. ꝓ casuū tenet. Sc̄do tenet

i Tem mcla. Titi⁹ t meui⁹ ludebāt ad pilaz: t ita vn⁹ illoz pcussit manū cuiusdā barberij: q radebat ꝑuum meū. t ita barber⁹ incidit gulā ꝑuo meo: t eū iterfecit. q̄rit q̄s teneat pcutiēs cū pila vel barber⁹. t rñ. q ille teneť q pcussit cū pila. nisi ille qui radebat sit in culpa: qz tē nō agit. ¶ Si q̄s. Si vn⁹ tenet t ali⁹ interfic: an pena equali teneā tur. t rñ. q sic. vñ hic nota q ꝓsentiēti t faciēti par pena incumbit.

s Ed t si plures. Planus est. ¶ Celsus. Aliq̄s ꝑuus ad mortē vulnerauit t incertū erat an mori deberet l' nō t ali⁹ eundē seruū interfecit. q̄rit quis teneat. t rñ. q̄ iterfec tenet. prior nō: nisi de vulnere. ¶ Si plures. Erāt plures q̄ trabē portabāt t deiecerūt: t ꝑuū interfecerūt. oēs aq̄l'. tenent. ¶ Item t in eo. Aliq̄s canē irritauit: vl' incitauit teneť in factū. s. aq̄l'. vtili leg⁹. querit cui cōpetat actio legis aq̄l'. t rñ. q dño. ¶ Si in eo. Clēdidisti mihi ꝑuū vicio sum: t aliq̄s in eo dānū dedit in. r. ago redibitoria ꝯ te. q̄rit an illa. r. debeā ꝑstare vel restituere. vel act⁹. l. aq̄l'. quā bēo ꝯ illū ꝑstare debeā. t rñ. q sic. ¶ Sed si seru⁹. Seruū bona fide possidebaz q̄ vulnerat⁹ ē q̄rit an mihi possessori aq̄l' directa cōpetat. t rñ. q nō. sed in factū. ¶ Eū cui Si cōmodo tibi vestes. t postea scindāť: mihi nō tibi cōpetit actio aq̄l'. ¶ An fructuari⁹. Fructuario t vsuario datur vtil' aquil'. nō directa. sz pone dñs ꝓprietatis iterfec seruū in q̄ bēo vsufru. an mihi dāda sit actio ꝯ dñm. t rñ. q sic. in factū. ad exēplū. l. aquil. sz ꝓ parte mea. i. ꝓ eo qō bēo in seruo. t nō soluz dānuz meū oz obseruari: sz etiā vsufru. futuri temporis.

l Iber libero. Homi libero man⁹ incisa est: an ei dirécta aquil' cōpetat. t rñ. q nō. sed vtil' sic. ¶ Fugitiui. Seru⁹ me⁹ fugit a me ap̄ te: t tu eū possidebas. quidā illuz seruū vulnerauit. an mihi vl' tibi deť actio: q̄rit. t rñ. q mihi

s Ihomo. Possidebā aliquē bōa fide t ipe mihi dānum dedit in re mea. q̄rit an mihi aquil' cōpetat. t rñ. q sic. Sz pone titi⁹ decessit: heredē instituit. hereditas nondū adita erat. seru⁹ q̄ erat in heredi. vulnerat⁹ fuit. cui cōpetit aquil'. t rñ. q heredi tati: cū vicē dñi sustineat. postea heredi ta hēditate: sed ante nō. cū nō sit dñs nisi adita hēditate. ¶ Si seru⁹. Jn testō tuo ꝑuz tuū legasti p⁹ aditaz hēditatē fuit occisus. an mihi cōpetat actio. l. aquil'. t rñ. q sic. si volo eū hēre. Secūdo dicit q repudiauit legatū an heredi deť. t rñ. q sic. Tertio dicit q si heres occidit. an mihi legatario cōtra heredē deť actio. t rñ. q sic. Quarto dic̄ q si mortu⁹ fuit añ aditā hēditatē. an cōpetat heredi. t rñ. q sic. Quito dicit q si vulnerat⁹ fuit añ aditā hereditatem an heredi tm̄ cōpetat. t rñ. q heredi sz hīs oz eā cedere mihi legatario. ¶ Si seru⁹. Seruū meū vulnerasti: q̄ post ea ruina vel naufragio periit. de vulnerato non de occiso teneris. sz si illū seruū quē vulnerasti: vel alienaui vel manumisiz postea periit ex tali vulnere. q̄rit an mihi de occiso cōpetat. rñ. q sic. Secus supiori casu qz ꝓp ruinaz nō potui scire an sit occisus ab illo q̄ vulnerauit: an a ruina.

¶ Sed si vulneratum. Seruum meum mortifere vulnerasti. ipm instituisti t heredē t liberū. t me mortuo fuit heres t liber. q̄rit an possit agere ꝓ dāno sui ipi⁹. t dic̄ q non. nec etiā heres liberti. qz si liber cēt vulneratus nō agerť: nec modo agit. sz seru⁹ erat cū fuit vulnerat⁹: qz est liber cū agerť vult. t sic deuenit in eū casuz ꝛc.

s Jdñs. Ex causa donatiōis quia tibi fuit donat⁹. vl' qz tibi fuit obligat⁹: t sic iusto titulo seruū meū possidebas illū ego interfeci. an tibi tenear. t rñ. q sic in fm̄ acti.

¶ Si cōiunctis. Mihi t tibi stich̄ legauit titius interfec tu repudiasti: mihi insolidū aquil' cōpetit.

s Ed t si. Creditor occidēs seruuz sibi obligatū teneť aquil'. t pignoraticia. Jtē socius teneť ꝓ pte socij sui.

a Jt. Jn primo suo capite loquit lex aquil' qui teneatur occidēs dare q̄ti pluris fuit in anno retro: cōputat ann⁹ a tpe vel die occisionis vel vulneris. ¶ Sed vtrū. Et sit extimatio q̄ nra interest. t de hoc ponit exēpluz Ecce vēdidi seruū t ꝓmisi illū sub pena. r. tradere. t anteq̄ tradere mortu⁹ fuit. certe extimat corpori coherētia: vtputa vnū ex comedis meis qui simul cātabāt: t vn⁹ sine alio cātare nesciebat occidisti. an nō solū illi⁹ occisi: sz etiā alteri⁹ facienda sit extimatio: queri. t ñde. q sic.

i Ade. Hec lex ex superioꝛib⁹ pendet. Et pone seruuz meū titi⁹ instituit: aliq̄s eū interfecit. anteq̄ ꝓ eū here. ac quirere. i. añ adita here. dī hic q corpis sui: t here. acquiren de fiet estimatio. ¶ Julia. Stichū seruū meū instituí heredē t libez. q si heres nō eēt titiū vel meuiū substituí. titius erat mihi agnat⁹ ꝓxim⁹. t si nō fecissez testiñ: titius mihi ab intestato succederet. t anteq̄ decederez quidā occidit dñm stichi. tandē ego decessi. q̄rit an substitut⁹ vel legitim⁹ possit agere. aliquis dicit q nō: ꝓ extimatiōe here. t hoc qz eum hñt. sed certe nō ꝓcio serui. qz ē potius ꝓficuū q̄ dānū substituto vel legitimo de morte stichi. ¶ Jdem iul. Jnstitut⁹ fui si stich̄ seruū meū māumitterē. t anteq̄ manumissem occisus fuit. distinguit: aut post mortē testatoꝛis. t tūc nō soluz corporis: sz etiā here. fit estiatio. si añ tm̄ corpis

i Dē iul. Seruo meo pictori pollicē incidisti. intra annum t anteq̄ finiret ann⁹ fuit occisus. dicit hic q extimat ꝓ eo tpe quo fuit ꝓcios̄ior. ¶ Sed t si. Si ꝑuus me⁹ negotia mea gessit t male. t anteq̄ subijcerē eum q̄stionib⁹ fuit occisus. dicit hic q nō solū corp⁹ seruí extimatur: sed etiā intereē seruí venit qō habeo ex eo q non potui scire particeps fraudis. ¶ Sed t si planum est. ¶ Si infans. s. seruus hac acti. s. l. aquil'. ¶ Hāc. hec actio dať heredib⁹ t ceteris successoꝛib⁹. in heredes añt nō datur.

s Jdolo. Non solum. l. aquil. punit: sed etiā lege coz. agere possum ꝓ seruo meo dolo occiso. vt hic. t insti. e. §. liberi. ¶ Hec actio. Si occidisti seruū t cōfiteris teneris: t iudex amodo nō inquiret vtrū debeat cōdemnare vel absoluere. sed eramiabit quātū seruus valebat. ¶ Jtez si seru⁹. planus est. §. si seru⁹. plana sunt.

i Tem si seru⁹. Plan⁹ ē: qz litis extimatio ꝓ parte solui pōt nocia añt ꝓ parte nō pōt dari seru⁹ occidēs. sed insolidum dať ꝓ noxia. t est simile. ff. si seruit. ven. l. loci. §. si fundus.

s Erui. Seruus me⁹ seruuz titij occidit: teneoꝛ eū dare ꝓ noxia: aut damnū emēdare. sed si possidebā eū bo. fi. t det dānum: an teneoꝛ aquil'. vt illuz dem ꝓ noxia: vel emendem dānuz. t rñ. q nō. ter. hui⁹. l. plan⁹ est vsq̄ ad. §. si fornicari⁹

¶ Si quis hominē. Audiui rumoꝛes q titi⁹ occideratvnū seruū meū. veni t cōueni titiuz aquil'. t ꝓfessus est se occidisse. tandē offert seruū. querit an teneat aquil'. t dicit q non. ī hoc q sit ab aliquo occisus nō eñ oīmodo condēnādus est sed oz eū esse occisum ab aliquo. Secūdo dicit idem in vulnerato. Tertio dicit in mortuo sua morte quē titi⁹ fuit cōfessus occidisse nō teneť. ¶ Si ꝓcuratoꝛ. Titiū ad ius vocaui: seius ꝓcura. ticij cōfessus est titium occidisse. certe ex hac cōfessione nō fit ꝓiudiciū dño per ꝓcura. Jdez in tu. vel cu. sed ipsi sunt qui tenētur. si modo cōstat seruuz p aliquē occisum. postea addit ex quo cōfiteť quis se occidisse Jtē iudex nō querit quis occiderit: nec sup hoc ꝓbationes exigunt. sed bene inquirit quantuz valebat.

¶ Si fornicari⁹. Locaui fundū alicui in quo erat fornax: et sic cuz fornace locaui. cōductoꝛ apposuit seruuz qui ignem immisit fornaci: t custodiā reliquit: ita q fornax cōbusta est querit an dñs teneat. t dicit q sic: ex locato. qz fuit negligēs in eligendis ministris teneť. Sed si duo fuerūt cōductoꝛes: t vnus immiserit ignē t ali⁹ negligenter custodiuit. videtur neuter teneri. sed tenetur qui obdormiuit. vt ipso casu. i. dñs seruí noie. Jtem cū negligenter custodiuit: vt ipso casu non obstante. tenetur etiaz qui negligenter custodiuit.

s Jfurtum. plan⁹ est vsq̄ ad §. inquit. ¶ Jnquit Ruperit ponit ꝓ corrumpit. cetera plana sunt vsq̄

ad. ℣. si mulier; si mulierē in vētre p̄cussisti ⁊ p̄ mortuꝫ ē. vel equā grauidā p̄cussisti. in vtroq; casu aquil'. teneris.

¶ Si nauē. Si nauē meā p̄foꝛasti aq̄l'. teneris mihi. cetera plana sunt vsq; ad. ℣. si calicē. ¶ Si calicē. Si calicē meū q̄ refectōe egebat tibi artifici ad reficiendū dedi. ⁊ eū fregeris aut impitia tua teneberis aquil'. si aūt nō tua impitia: ſz vicio calicis: nō teneris. Jdē si recepisti eo pacto vt nō teneris cetera plana sunt vsq; ad. ℣. itē. ¶ Jtem si tectoꝛi. Dolium vel aliq̄d aliud vas habebā plenū vino. in quo vase voluī circulū ponere: vel aliā repationez. ⁊ sic faciendū dedi. cuidaz qui iperite faciēs fecit vinū effundi. teneꝛ mihi in factum

s Jq̄s foueas. Jplan⁹ est cū. l. se. ¶ Si ꝓtectum. Ligna mea extēdi sup domū tuā. an possis tua aucte rescidē. ⁊ distingꝫ. qꝛ aut ꝓtectū sustentaꝛ domo mea ⁊ non potes ſz cū iudice. si in tuo tm̄ sustētaꝛ. tunc potes rescidē et nō teneꝛ. ꝑ ꝓbaꝛ exēplo. ¶ Si nauis. Jplan⁹ ē. Si naute fuerunt in culpa tenentur. l. aq̄l. al's nō tenenꝛ naute. necq; dñs nauis. Jtē labeo eādē distinctionē facit quā facit. ℣. p ti. ℣. hic ⁊ in sequētib⁹. ℣. vsq; ad. ℣. hoc plus ē. vsq; in fi. l.

q Si occidit. Jnueni seruū alienū cū vxoꝛe mea iacētez ⁊ eū interfeci. an teneaꝛ aq̄l. q̄rit'. ⁊ rñ. q̄ non.

p Jgnoꝛi. Titi⁹ obligauit mihi pignoꝛi libꝛ suū in quo ali⁹ dedit dānuz. queꝛit' an cōperat mihi aq̄l. vel titio. ℟. q̄ debitoꝛi daꝛ qꝛ dño. sed certe mihi creditoꝛi daꝛ i duobus casib⁹ solūmodo: inquātū ē meū debitū in residuū debitoꝛi daꝛ. ¶ Si q̄s. plan⁹ ē. ¶ Jn hac siue ab initio infueniat culpa. siue ex post facto. teneꝛ qui ignez īmisit. l. aq̄l. al's nō teneꝛ. ¶ Si vulnerat⁹. plan⁹ est cū. l. se.

i Lud. Siue collectio seruoꝛ tuoꝛ dent mihi dānuz. siue faciūt mihi furtū: liberaberis dādo tm̄: q̄tū si vnus hō liber fecisset. qꝛ in vtroq; casu ē eadē rō. igī ⁊ idem ius.

s Jdem. plan⁹ est cū. l. se.

i Adēnem. Dic vt in libro.

t Jtio. Hec habuim⁹. ℣. e. si dño. ℣. i. ⁊ cōtinuaꝛ cū ista. l. se. ⁊ p̄in. alteri⁹. hēdes liberti nō agūt. aq̄l. si solus libert⁹ sit īstitut⁹. vt. ℣. e. ℣. huic. fm vnā positionem.

l Jber. Libero homīni iussi vt alicui dānuz daret si habeo ius imperādi: ego teneoꝛ. si nō habui ius imperādi ille hō teneꝛ qui fecit. ¶ Si quadrupes. Hūc habuim⁹ ℣. e. l. i. ℣. si post litem.

s Jeo. Si seruuz meū quē bona fide possides tu⁹ ꝓꝑioꝛ us interficiat. an aq̄l' mihi teneris. ⁊ rñ. q̄ sic.

q Clint⁹. Si cōsulto equā meā p̄gnātē vt ejceret pulluz coegisti. aquil'. mihi teneris. Secundo dic̄ q̄ si inuenias aīal alteri⁹ in agro tuo: ip̄m occidere nō debes: ſz expellere debes extra: vel renūciare dño vt recipiat aīal.

i Lege. Titi⁹ debebat mihi. c. sub cōditōe si nauis ex asia venerit: vel ad decēniū. ⁊ hoc debitū ꝓbare potera p̄ instrumētū. venit sei⁹ ⁊ deleuit instrūm. ita q̄ nō pōt legi. q̄rit' an statim possim cōuenire titiū. l. aq̄l'. ad tātā pecuniā q̄tā per instrūm. ꝓbari poterat. ⁊ dicit q̄ sic possuz ꝓbare tria duo. s. plenę vnū semiplene potero agē ⁊ vincere. ſz exactio seu executio differt' ſnie. ⁊ aut existet cōditio ꝑme obligationis: ⁊ fiet executio. aut nō existet cōditio: ⁊ tūc nō fiet executio. tria p̄dicta sunt ob deleriones talis instrī in quo sic cōtinētur. itē cōtractū p̄imū qualiter fuit fact⁹. tertiū q̄ testes instrumeti p̄ quos possuz nūc ꝓbare cōtractū timeꝛ nō supesse tpe quo sperat' existere cōditio. vt qꝛ senes vel regressuri: vel morituri. sed hoc tertiū ꝓbabit summatiz.

s Jquis. Quidā dīcuit testm̄ alteri⁹: aq̄l'. nō teneꝛ quo ad testatoꝛē. sed heredes ⁊ legatarij agere possunt aquil'. cetera plana sunt.

o Bid. Titi⁹ instituit me here. ⁊ anteq̄ adirē sei⁹ dedit dānum in here. postea obijt. queꝛit' an cōperat mihi. l. aquil. act⁹. ⁊ dꝛ q̄ sic. cū sim dñs illaꝛ rez in quib⁹ fuit dānuz illatuz: ſz tūc nō eraꝫ. si aliter dicas tria sequerenꝛ inc̄ōueniēcia. ꝑ qꝛ si de here. ad heredē act⁹ nō transiret: eadē rōne nec de eo qui cepit cōperet ad here. transiret: qd̄ ē falsuz: quia transit.

Jtē sc̄ōm qꝛ si dānū daret in reb⁹ capti ab hostib⁹: nō daret ei actio reuerſo: qd̄ iniquū eēt. ctio qꝛ si daret dānuz in reb⁹ titij. q̄ndā anteq̄ posthum⁹ futuꝝ hꝛ. adiret. posthumo post ea nato act⁹. l. aq̄l. nō daret: qd̄ eēt iniquū. igī ꝛ vt ad here ditatē trāseat hec actio. hoc āt duob⁹. ꝓbat exēplis. vnū est i actōe arboꝛ furtiz cesaꝛ. aliud est in actōe seu interdicto qd̄ vi aut clā. que cōpetit here. ꝑ eo qd̄ iacēte here. factum est.

s Jlege. Jpropter leuissimā culpā quis hac act⁹. teneꝛ si dānuz det. cetera plana sunt vsq; ad. l. ita vulnerat⁹

i Ita vulnerat⁹. Un⁹ seruū meū vulnerauit. ⁊ ali⁹ postea occidit: ambo teneꝛ vt de occiso. ¶ Cum plures. Jdē dicit q̄. ℣. e. l. itē mela. ℣. si plures. qualit' seru⁹ p̄dict⁹ extimeꝛ. ¶ Ad si q̄s. Dic in libro.

s Jer plagis. Plana sunt vsq; ad. ℣. Jn cliuo. cū duo plaustra ducereꝛ versus montē. ⁊ q̄dlibet plaustꝛ ducebaꝛ per duos mulos. ⁊ q̄dlibet plaustꝛ bēbat duos mulliones: qui sustinebāt fortе mulas: vt secuꝛ ducereꝛt. isti mulliones superioꝛis plaustri fugieruꝫ plaustrū. ita q̄ inferioꝛ plaustꝛ fuū titij interfecit. distingꝫ. aut mulliones superioꝛis plaustri fuerūt in culpa: ⁊ ipsi teneꝛ: ſz dñs mulorꝝ teneꝛ. al's si mulio fuit i culpa teneꝛ. ſz cū hoib⁹ inferioꝛis plaustri agi nō pōt.

q Cidā. Plan⁹ est cū. l. se.

l Legis. Si ꝓmisisti mihi aīal: ⁊ ip̄m ante moꝛā occidi vl' vulneraui. an aq̄l. teneaꝛ q̄rit'. ⁊ rñ. q̄ sic. ſz si post moram occidi nō teneoꝛ.

s Lichū. Jpromisi titio stichū aut pāphilū alternatiē pāphil⁹. xx. valebat. ⁊ stichus. ⁊ deinde stipulatoꝛ occidit stichuꝫ ante moꝛā vel etiā extrane⁹ aliquis occidit añ moram debitoꝛis. ⁊ sic cōperit actō. l. aq̄l. tria hic quero. ꝑ nunquid cōperat in p̄missō casu: vel in p̄ciū stichi occisi: vel in p̄ciuz pāphili. Secūdo' moꝛit' pāphil⁹ sua morte. ⁊ sic liberaꝛ ꝑ interitu vtriusq; an actio. l. aq̄l'. nata intereat in p̄ciū pamphili. ⁊ dic̄ q̄ nō interit: cū semel vict⁹ fuit. nā sufficit semel interfuisse tpe dāni dati vel retro infra annū. Tertio q̄ ex sc̄do nascit' tale, pone q̄ pāphil⁹ sua morte decessit. ab anno citra nūc occidit' stich⁹ vilioꝛ. ⁊ q̄rit' ⁊ añ ⁊ inquātū agaꝛ aq̄l. ⁊ dicit agi in p̄ciū pāphili. ac si stich⁹ retro fuisset occisus. ab anno. ſ. citra a morte.

m Clier. Exoꝛ aq̄l. teneꝛ ⁊ sequēs lex plana est. Si q̄s

¶ De his q̄ eiecerūt vel effuderunt. Rubrica

Retoꝛait. Domin⁹ dom⁹ alios hitantes si recipiat ſcilz libertos clientes vt

p in primo vel ēt alios amicos: vt in secūdo p̄mittē do eos eē in particula dom⁹. de illo q̄ illi deiecerunt teneꝛ dñs. Jdē si dñs tenebat domū ad suū vsuz. qꝛ alius ibi opus faciebat. teneꝛ dñs ꝑ eo q̄ ab alijs deiectū est. ¶ Jdem rñdebat. Dñs teneꝛ ꝓ habitātib⁹ secū. ſz etiam si hoſpicū alijs cōcessit: ⁊ qd̄ plus est cū ex domo tici deiecit agit cōtra hitantes vt emēdēt dānū. ¶ Hoc edictuz. Queꝛit' an possit recupare qd̄ soluit dñs ꝑ hoſpite: vel alio. ⁊ dic̄ q̄ sic. Secūdo si ille q̄ fuit cōdēnat⁹ ex ejecto aget similiter ex

s Jquid positū. Si in aliquo quo transit: ,locato. vel cōsistit' aliq̄s positū supꝛa habuit. si caderet posset nocere nec ēt habitāt alij inquilini. ⁊ decidit ⁊ dānū dedit. q̄rit' an teneꝛet q̄ posuit. ⁊ dicit q̄ sic vtili. nā directa nō teneꝛ nisi q̄ habitat. Jtē dñs habitet vel nō p̄edict⁹ scolar⁹ q̄ posuit nec inhabitet. nec erat dñs: agit' vtili vt teneaꝛ q̄ ꝑ hoc casu deꝛ vtil' p̄obat. qꝛ ponit exempla.

¶ De noxalib⁹ actionib⁹. Rubrica.

Orales. Duo dicit. põe q̄rit' q̄ appellāt noxales actiones. plana ē. Scōo di

n cit. q̄ natura earū actionū ē q̄ ille q̄ dñs ē illi⁹ seruī q̄ dānū dedit p̄ eū dare ꝑ noxa vel estīatiōez dā

s Jseru⁹. Si seru⁹ tu⁹ dānuz det si te ni emēdare. sciēte ⁊ ꝓhibere valēte insolidū teneberis. si te ignoꝛāte. tūc illū ꝑ noxa dare vel extimationē dāni emēdare poteꝛ. ¶ Js q̄. Seru⁹ tu⁹ delinq̄t te videte vel ēt videte ⁊ ꝓhibē valēte: quē postea alienasti. q̄rit' an teneaꝛis ei⁹ nomīe q̄si tu

f

adhuc delinq̄rſ.nō ꝟo nou⁹ dñs q̄ſi fu⁹ nō deliq̄rit.ne iuſſu vel patiēcia dñi ꝑmi eū excuſet.ꝛ ſic nouū dñz nō teneri.ꝛ diſtingue iter iuſſū ꝛ patiētiā.vt.ſ.ſi iuſſiſti teneaſ tu ꝑm⁹ dñs nō nou⁹ q̄ſi non delinq̄rit:qui iubēti paruit.Si ꝟo fuiſti tm̄ paſſus:nou⁹ dñs teneaꝫ nō tu.ſz lz ſic videaꝫ diſtinguēduz celſus tm̄ alīꝫ diſtinxit.ſ.an indirecto ſeruī adfuit dol⁹: vt in furto qō puniꝫ p.l.xij.tab.an culpa tm̄ qō puniꝫ per.l. aq̄l.ī ꝑmo videaꝫ fuus delinq̄re nō dñs:ſz ēt iubēs.in ſcō videa tur dñs delinq̄re nō fu⁹.quaſi fu⁹ in talib⁹ habuerit neceſſe parere quē dñs ꝟberaſſet niſi paruiſſet.ſed reiecta ꝑma ꝛ ſe cūda diſtinctiō ſoluit vlpian⁹ dicens:ꝙ ſiue dol⁹ affuit:ſiue culpa cum delicto fuī q̄ cōmiſit dño iubēte vel patiente:ēt te neaꝫ dñs ꝑmo ꝛ ſcō fu⁹:nō nou⁹ dñs.ꝛ hꝫ ē ſnīa iuliani ꝟba

i Noib⁹.Dixit.l.ꝓi.in ꝓin.ꝙ vbi fuus delinq̄t dño ſciēte:dñs teneꝫ inſolidū.niſi liberaꝫ dedītione noxe quē dicam⁹ dñm ſciētē.hic exponit.i.ſi potuit ꝓhibere.nam aliud ē auctorē eē dñm delicti.ſ.cū pōt ꝓhibere.aliud ⁊c.

¶ Si ex.Si me ſciēte fu⁹ tu⁹ dānū dedit ꝛ eū a te emero:nō inſolidū:ſz noxaliꝫ teneor.lz ꝓp hoc ꝙ ſciui videbar inſolidū teneri:ſed ꝟrū ē:vt dixit cū fu⁹ tu⁹ delinq̄t te ſciente ꝛ ꝓhi bere volēte quē poſtea vendidiſti.q̄riꝫ an nou⁹ dñs teneaꝫ. iuſ.dixit vtroſq; teneri.vno tm̄ ſatisfaciēte alīꝫ liberaꝫ. vl̄ dic ꝙ iuſ.dicit ꝙ dñs ſuo noie teneꝫ:qꝛ ꝛ paſſus ē ꝛ nomie ſeruī noxaliꝫ.ſed vna exacta altera tollitur.

s Jdetracta.Seru⁹ me⁹ tibi dānū dedit ꝛ aduerſuz me inſolidū egiſti:ꝛ ſuccubuiſti.Si vis poſtea agere cōtra me cū nō fuī cōſci⁹ cū noxe deditiōe:ſi hoc facias lite pēdēte potes.ſz poſt ſnīam diffinitiuā nō potes.idē ecōtrario caſu.

s Jplurū.Si fu⁹ plurū deliq̄t: ſi eis ignorantib⁹ tenē tur noxaliꝫ.al's ſi ſciētes teneaꝫ ſine noxe dedītione.et ita inſolidū.qō ſequiꝫ planū ē. ¶ Differētia. Quid ſit tene ri inſolidū dicit.ꝛ q̄d de ſeruo ſi ignorās teneꝫ noxaliꝫ cū hꝫ ſeruum apud ſe:al'. non.ꝛ ſic dic vt.ſ.e. in dilectis.§.ſi ex.

¶ Jpōpo.planus eſt.

s Jſeru⁹.Seru⁹ duoꝝ delinq̄t dñis ignorātib⁹.vterq; eoꝝ teneꝫ inſolidū.ſ.vt q̄libz eoꝝ teneaꝫ ad ſeruū dādum ꝑ noxa:vel ad ſolidā eſtimatōnē nec aliq̄s eoꝝ liberaꝫ dando ptē ſuā.Secūdo q̄riꝫ q̄d ergo ſi vn⁹ ꝙuēt⁹ noluit inſolidum. dare ꝑ noxa.ꝛ qꝛ alīꝫ nō ꝑmiſit cōuent⁹ ſolidā eſti.litis ſolue re cōpulſus eſt.dicit ꝙ aget ɔ ſociū cōi di.vel fa.her.vt ſerue tur indēnis.Tertio redit ꝛ dicit quēlz inſolidū teneri.hoc vez poſt li.cōtes.Sed pone ꝙ cedaꝫ cōtra aliuz tunc nō remanz actio noxalis.ꝛ paſſus dānū efficiꝫ dñs ſeruī ꝑ parte. ſz nō hꝫ noxalē.Jtē nec cōi di.delicti noie cū añ cōionem factū eſt ꝛ ſicut ē iniquū.q̄re dat vtile cōi di.de eq̄tate.

s Jcōis.Seru⁹ duoꝝ fecit furtuz altero ſciēte: ꝛ altero ignorāte.ſciēs inſoliduz teneꝫ:ꝛ ſoluēdo liberat aliuz. nō tm̄ ab eo repetit.ſz pone ignorātē cōuentū in duplū: puta de furto nō manifeſto.ꝛ dānuz paſſus eſt.qualiꝫ ɔſequaꝫ a ſciēte.ꝛ diſtingꝫ.aut ꝑſtitit penā dupli ꝛ repetit ſimplū vnuz de duplo.aut dedit ſeruū ꝑ noxa.ꝛ tūc ſubdiſtingꝫ.qꝛ aut re manſerūt alie res cōes.ꝛ tunc agiꝫ ɔ ſociuz ſcientē cōi di.ꝑ ſi.ꝙ illi⁹ negligētia ſeru⁹ fuit fact⁹ deterior.aut nihil reman ſit cōmune.ꝛ tūc agitur in factuz:vel ꝑ ſocio:vel ꝑ eadē de terioratione.

b Ona.Seru⁹ me⁹ quē bo.fi.poſ.furtuz fecit.nunq̄d te neris euz dare ꝑ noxa.ꝛ rñ.ꝙ ſic.ſz ego nō teneor:qꝛ nō hēo euz.nec tu ēt poſſeſſor facis eū illi⁹ cui das euz ꝑ noxa. Et ſi ego ver⁹ dñs vēdicabo eū.obſtabit exceptio.aut habo illū indēnem cui dānum datum eſt.

s Jbōa.Titi⁹ poſſidebat fuū meū bo.fi.q̄ fuus furtuz fecit.ille titi⁹ poſtea illū diſtraxit ne teneret actione no xali.q̄riꝫ nūq̄d deꝫ actio noxal' ɔ eū ac ſi poſſideꝛ.ꝛ rñ ꝙ ſic

s Jq̄s.Si diuerſis hoꝛis vel dieb⁹ plurib⁹ fu⁹ me⁹ dā num dederit.vel ēt vni pluribꝫ vicib⁹.certe hꝫ caſu meli oꝛ eſt cōditio illi⁹ q̄ occupauit nec alīs ego dñs teneor.

s Ed ſi.Quatuor dicit.ꝑ teſtatoꝛ ſtichū ſeruū liberuz eſſe iuſſit ſub cōditione.vel legauit eū ſub cōditiōe.hꝫ delinq̄t ꝛ heres fuit cōuēt⁹ noxaliꝫ.lite pen.extitit ɔditio.ꝛ ita heres iā eū nō hꝫ.dicꝫ ꝙ eſt abſoluēd⁹ hēs.Secūdo dicit ꝙ trāſlatio iudicij fiti ī eū libertꝫ factū vel legatariū:q̄ ē nou⁹ dñs.Tertio ꝙ ſi pēdēte lite nō extitit ɔditio:ſz adhuc ſtatu liber ē cū iudicaꝫ dādo fuū ꝑ noxa dicꝫ liberari heredē talē dando qual'ē.Quarto accipe ſi.l.ſi quis a multꝫ.vt caueat hēs de euictiōe cōtingēte factū ſuuz ne medio tpe obligaue rit vel alienauerit

s Jheres.Statuliberꝫ ſub cōditiōe manumiſit añ ɔdi tionē ſciēs ſe cōueniendū noxaliꝫ:nō min⁹ ꝙ inſolidū ē ɔdē nand⁹. Jdē ſi deceſſit fu⁹ ꝑdict⁹ p⁹ li.ɔtef.ſec⁹ ſi ante.

s Jex duob⁹.Quatuor dicꝫ.ꝑmo ſeru⁹ duoꝝ valēs quī q̄:dānū dedit in.xx.altero ſciēte.altero ignorāte. agiꝫ ɔ ignorantē.ꝛ dat ꝑ noxia.ꝛ an liberet ſciēs.ꝛ dicꝫ nō.ſz ad huc teneꝫ ad.xx.ſoluēda.ſz ꝛ ſi ſoluat.xx.ſciēs.an ab ignorā te quicq̄ petet cōi di.ꝛ dicit ꝙ fic.i.q̄tū valet dimidia fui. eo caſu qñ fu⁹ nō ē noxe dedit⁹. tertio dicit ſi ignorās ꝙuen tus ſoluit.xx.lz ſibi nō expediret.ꝛ dicit ꝙ repetet ꝑtem.q̄rto dicit ꝙ ſi iuſſit ꝛ aliq̄d ſoluaꝫ nō repetit:qꝛ ꝑ ſuo delicto ſol

s Jplures.Ego habeo nudā ꝓprietatē ſuit. in ſeruo.ꝛ tu vſufru.ſeruī noie ꝙenioꝛ noxaliꝫ ꝑ delictꝫ ei⁹:ab vnoꝛ al's plurib⁹.certe aut litis eſti.aut pleno iure de beo dare ꝑ noxa.ꝛ ego a fructuario cōſequar vt vel ad litis eſtimationē cōferat fructuari⁹.aut careat vſufru.Secūdo ꝙ ſi ego volo defendere ꝑmittaꝫ fructuario defenſio.ꝛ ſi defen do eū.ſ.ꝑ noxa tradēdo:nō teneꝫ mihi dño ꝓprietatis re ſtituere vſufru.

¶ Js q̄. Si fu⁹ furtū feꝫ vſufi.ꝑt agere ɔ ꝑpetariū.ſed ſi facit furtū ꝑpetario:nō teneꝫ.

s Jin re.Si cōem equū meū ꝛ tuū fu⁹ titi⁹ occidit.tene tur titi⁹ vtriq; nīm.vel dare fuū:vel emēdare dānum. dū teneaꝫ aq̄l.noxali.al's ſi tibi fuum tm̄ dedit.tu mihi eum communicabis.

s Jſeruī.Ego dñs nude ꝑpetaꝫ ɔduci a fructuario fui opas.ſeruī noie nihilomin⁹ teneor noxaliꝫ:ſi in aliū delinq̄t vt in ipm fructuariū.

s Jſeru⁹.Habebā ſtichū ſeruū vicariū.ſtich⁹ habebat nauē peculiarē quā exercebat ꝑ paphi.in ea nauī dedit dā num.vel fecit furtū mercatoꝛib⁹ pamphi.q̄riꝫ qualiter tu do min⁹ teneariſ.ꝛ dicit dñz teneri vt de peculio ſtichi accipi as paphi.ꝛ eū ꝑ noxa des.vel de eodē peculio accipias:fiꝫ ꝑdeſt ꝛ ſoluas.ſic eū fieret ſi ſticus eēt liber.ꝛ paphi.eēt fu⁹ ſu⁹.ꝛ hꝫ ſi paphi.delinquit ignoꝛante ſticho.al's ſi ſciuit vel iuſſit.tūc teneris ipm ſtichuz dare ꝑ noxa ante litꝫ exti.ɔ tua burſa ſicut ſi liberꝫ hoiem iuſſiſſet delinq̄re.qꝛ cū ꝑ alīū deli quit per ſe videt delinquere.

q Cli er plurib⁹.Seru⁹ tu⁹ fecit mihi furtū.itē alia ɔdit dānū.in tertia mihi rapinā egit.an poſſit agē ꝑ oibus ꝛ dicit aut in ꝓmo dediſti ſeruuz ꝑ noxa.tūc amplius nō tene ris añ litꝫ extima.ꝛ tūc teneris adhuc.

q Cloties.Seru⁹ tu⁹ fecit mihi dānū.ɔuenio te noxaliꝫ ſz vt emēdes dānū:aut fuū des ꝑ noxa.ſi fu⁹ preſens ē:vel ſi nō ē ꝑſens ɔpellaꝫ oīno ſuſcipe iudiciū.tertio dicꝫ non aliter dānanduz dñm defendētem fuuz niſi hēat in ptāte.

¶ Eos.Si fu⁹ me⁹ alicui dānū det.ſi ē abſēs nūq̄d poſſū eū defēdē.ꝛ rñ.ꝙ ſic.Si añ tal'.eēt fu⁹.nūq̄d ſi ē abñs poſſū eū defendē.rñ.ꝙ nō indubio eū defendi dz ꝓp dubitationez Jtē fuuz q̄ bo.fi.mihi fuit:poſſum abſentē defendere.

¶ Jpretor.Si fu⁹ tu⁹ mihi dānū det:ꝛ ago ɔ te ꝛ tu negas ī tua ptāte eē.teneberis mihi noxe deditōe ¶ Jn ptāte.Jn ꝓin.hꝫ.l.ſ.e.l.m pī.ibi:ſz naturaliter ⁊c.qꝛ dñs dānaꝫ ſi hꝫ ſer uuz ī ptāte.qñ vī hꝫ dꝫ hꝫ. ¶ Quod ſi re⁹. Hic.§.cōtinuaꝫ cum.§.ſ.e.pretor.

s J.Minor habeat fuū q̄ mihi dānuz det tutor vel cu rator iurabit.ſi añ ſit ꝑcurator alteri⁹ maioris:dñs nō pro cura.iurabit.

s Eru⁹.Seruū hēbas q̄ dedit mihi dānū:egi ɔ te:ꝛ in raſti te nō poſſidere fuū.ꝛ ſic fuiſti abſolut⁹.cepiſti poſtea eū

possidere. an si ite3 te ago obstat mihi exceptꝯ. iuramẽti. et rñ. q nõ. dñs em ite3 possideas. t qđ dixi planũ est.

s Jseruꝰ. Deponẽs tenet noali ackꝝ. nõ depositi. Jtez depositor vel q̃ in pcario cõcessit: tenet nõ creditor vel qui pcariũ hz. t b vsq ad. ℌ. si negauerit. ¶ Si negauerit. b ℌ. idẽ dic cũ. l. se. qđ. s. e. quot ℌ. pretor. t. ℌ. suus.

d Ellio. Uer t nouꝰ dñs tenet: sz vnꝰ liberat p aliũ cõuentũ. t cõtinua duas. ll. se. cũ ista. ¶ Si is. plana sũt

s Jnorale. Creditor ipo iure vel vsufru omnia, ctuarꝰ ius amittit si nõ defendit seruũ: cum dñs non vult defendẽ: t dabit ille actori. ¶ Ex his. Quert si bo. fi. pos. seruũ cõuẽtꝰ dederit eũ p nora: an ipso iure liberat. t vr q nõ. q nullũ ius. i. dñiũ trasfert in actorẽ. t b vr er eo qđ dr de seruo pignorato in quo debitor nõ plene liberat dando p nora. t iõ creditori denegat pignꝰ nisi satisfaciat de suo. itẽ apparet er eo qđ dr de fuo fructuario quẽ dando ꝓpetarius nõ plene liberat: t ideo fructuario denegat vsufructꝰ.

e Tgñaliter. Exẽplificatio vt plene fiat a sili in nro casu ī bo. fi. pos. bo. fi. pos. in iure interrogatꝰ dixit seruũ alienũ suũ. t dedit p nora. t nõ plene liberat ipse sz p exceptionẽ doli: sic. iõ si dñs verꝰ vẽdidit exceptio. repellit nisi offerat estimationẽ lit. ¶ Eadez. t iunge cũ pcedentibꝰ plana st.

n On solum. Plana est.

i Nnoralibꝰ. Dic hunc. s. e. l. electio. ℌ. si absente.

q Quod ait. s. ad. l. aq̃l. illud. t idẽ dicit b. sz aget q̃ non tm isti dando nõ liberat dñs: sz ẽt liberat dando suꝰ qui duplũ valeat. t nõ soluz ꝓputabit in duplo: si furti ꝓueniat sed etiam conditione furtiua.

i Ulianus. planꝰ est.

i S qui. Plana est cũ se. vsq ad. l. si quis seruuz.

s Jq̃s. Si debitor sumpuit creditori suo quẽ sibi obligauit t vẽdidit: puta titio. tiꝰ tenet si furtũ faciat alicui extraneo hic seruꝰ: t liberat dando p nora. Jdẽ in duobꝰ sequentibꝰ casibꝰ: vt si furtũ faciat tenet: t liberet dando pro nora: licz auocari possit dñiũ rei cũ restituto. vl a creditoribꝰ per pauliana vel p ypothecariam.

s Jalienꝰ. Plana sunt vsq ad. l. si pluriũ.

s Jpluriũ. plana est vsq ad. l. si quis.

s Jquis. Quatuor dicit p stichꝰ suꝰ tuꝰ dedit mihi dãnuz: cũ agere cõtra te dices te nõ possidere. ego dico te dolo desisse defendẽ t satisdare iudi. sol. certe nõ potero te cõuenire. q̃ exceptꝯ. repellor. Secũdo pone q̃ cepi cõtra te q̃ dolo desisti possidere t litẽ cõtest. inueni suũ ap aliũ t duxi eũ ad dñz meũ cũ possessor nõ defenderet. certe non procedã in lite ℌ te dñm. tertio idez vt nõ debeas teneri si decessit añ litẽ cõtestatam.

s Jseruꝰ. Seruꝰ legatꝰ surripuit aliq̃d heredi futuro: de re heredis dat furti actio ℌ legatariũ. an de re hẽditaria t tunc non furti: sz ad exhibendum.

e Tcum. Prima parte seruꝰ cõis dedit dãnũ vni dñoꝝ in secũda facit furtũ vni dñoꝝ. t in vtroq casu cassat noralit. t reddit rõ. q̃ is q̃ agere vult cõtra titiũ: tenet extraneo noralit. sz si bꝰ suꝰ extrãeo dedisset dãnũ vel fecisset furtũ in pd. duobꝰ casibꝰ ageret cõi di.

Finiuz regundorum. Rubrica.

Finium regundorum.

Virta est in rem t i personam.

f ¶ Judiciuz. Prediũ meũ t tuũ sunt cõtigua. sed in extremitatibꝰ int me t te ẽ discordia in aliquibꝰ locis. vel forte in tota extremitate cũ ego dicã plꝰ ad me pti nere hc actꝝ. erit necessaria: siue termini erãt in ꝓfinibꝰ siue nõ diuidet: iudex limitẽ: retinẽdo veteres termios: vl remoueat illos t ponat alios. t de pdio vniꝰ: alteri adiudicz. t illũ cui adiudicat cõdẽnet in aliqua pecunia.

q Clo casu. Inter me t te ẽ qđ de finibꝰ. iudex q̃ sup hoc cognoscit: si nõ pot cõmode diuidere relinquẽdo cuilz suũ solũ: pot adiudicare de solo meo tibi. t te pt ẽt ꝓdẽnare: vt mihi pecuniã des. t b q̃ de toto erat discordia, idez si de parte. t b vsq ad. ℌ. in iudicio. ¶ In iudicio. Si fit qđ de finibꝰ inter me t te hr rõ q̃ mea interest. vt q̃ alter nr de solo alteri seminauerit. vñ illꝺ interesse restitui dz. Jtez debes mihi reddẽ ptẽ mercedis quã dedi agrimensori in fructibus tñ distinꝯ. aut pcepit añ litẽ ptest. t nõ veniẽt. si post: veniẽt. ¶ Sed t si q̃s. Elicin ꝑ. si nõ incidat arborẽ in cõfinio positã. ad iudicꝯ pceptũ pot puniri t dz. ¶ Si dicant. Si qđ ẽ inter me t te de finibꝰ: t tu ãmoueas termios: t accuso te criminalit. an iudex possit cognoscẽ de vtraq cõne. t rñ. q̃ sic. ¶ Si alt. Si vnꝰ fundꝰ sit duoꝝ. alt tiũ pt iudex adiudicare vel nobis ex illo fundo: vel ex nostro illis. vel si qđ ẽ de finibꝰ. t id qđ adiudicat sit cõe illoꝝ quibꝰ adiudicat dñi tñ p suis ptibꝰ oferent. ¶ Si cõem. Si hẽo tecũ fundũ cõem. et aliũ ego hẽo solꝰ nõ cõem: nõ possuz agẽ fi. re. cõtra te p illo fundo meo. nisi alienẽ ptẽ quã hẽo in fundo tecũ cõez: ex tunc agere possuz. Jtẽ sil'iter si tres sunt dñi q̃ iuxta fundũ meum habẽt pdia. i. vnuscsq hz pdia possuz agere finiũ regũdoꝝ ¶ Finiuz. Si hẽo fundũ in ephiteosim. t tu aliũ iuxta hẽs si tu hẽs vsufr. in vno. t ego in alio. vel si hẽo ꝓpetatem: t tu vsufr. vel si hẽs meũ obligatũ: t ego aliũ. i his agẽ possumꝰ finiuz regũdoꝝ. ¶ Hoc iudiciũ. Plana sunt vsq ad. l. de

d Emodo. Si ciues alicui ciuitat funduz modo. inter se cõem diuidat. t vnꝰ decipiat in mẽsuratiõe. iudex dz facẽ q̃ ille nõ decipiat: imo hẽat integrã ptem suam.

s Jruptiõe. Si flumẽ occupauit pdia vicina t postea decessit. dñi illoꝝ pdioꝝ reaccipiãt pdia sua. t si plꝰ ẽt habeãt q̃ debeant: et eo q̃ fines nõ apparent. iudex faciet restitui qđ ẽ alienũ. q̃ ẽt q̃lz dz eẽ ꝓtẽt iure suo. ¶ Ad officiũ Judex postq̃ dicta testiũ audierit ire dz ad fundos ꝺ quoꝝ finibꝰ cognoscit. vel ẽt mittere dz agrimensores.

i Eldicãi. Si ego t tu habebam fundũ cõez nõ minus vicinꝰ pot agere fi. re. vt. s. e. l. ℌ. qui cõez. nũc bene incipit eẽ int nos si egimꝰ cõi diui.

i Eldicãi. Jn his trib iudicꝯ quilz est actor t reus.

i Nfinalibꝰ. Judex qui cognoscit de finibꝰ dz seq̃ antiquos terminos.

e Os. Duo pdia ꝓfinia emi terminata. s. vnũ ab alio. aliud ab alio. vẽdidi t in vẽditõe assignaui alios terios q̃ fuerant pus. certe his nouis termis stabit: inter me t emptorez. t si de his sit dubiũ: ipse qui vendidit declarabit.

s Liendũ. Lex pulcra t plana est.

¶ Familie hercíscunde. Rubrica.

Ecactio.

Ego tiꝰ t seiꝰ sumꝰ cohẽdes in quadã hereditate volo petere diuisionẽ. ipi nolunt diuidere. an possum eos cogere. t qua actꝯ. q̃rit t dr q̃ cogã eos actꝯ familie hercis. que ex. l. xij. tab. descẽdit. Secũdo pone q̃ ego nõ possideo. t coheredes mei tota hereditate possideãt. an tũc agere possuz bꝰ iudicio: q̃rit. t distinꝯ. an fatent me cohẽde. t potero agere: aut nõ: t nõ potero agere. t sic potero agẽ petitorio. hereditatis. q̃ ẽt fieret piudiciũ si ꝑmo diuisorio agerẽ q̃ petitorio. tertio dicit q̃ si possideo ꝓtem meã. ago bꝰ iudicio. lz negent me coheredẽ cohẽdes mei sz ad bꝰ vt agã dz me ꝓbare cohẽdez. nõ em alr ad diuisionẽ admittar nisi me coheredẽ ꝓbauero. ¶ Si quarta. Titiꝰ arrogauit seiuz. decessit tiriꝰ intestatꝰ. ad heredem titij venit hereditas. seiꝰ arrogatꝰ quartã petet. nunq̃d ei hoc iudiciuz cõpetat. R. q̃ nõ directũ. sz vtile sic. Et sciẽdũ ad euidẽtiam casus q̃ hec quarta debet ei. siue emãcipauerit: siue exheredauerit eũ arrogator sine iusta cã. siue emãcipauerit ex iusta cã. nõ tm ℌ se. i. filiũ. siue intestatꝰ decesserit. ¶ Jtẽ si filꝯ. Titius filiuſſa. cũ esset miles in exercit. fecit testm. q̃rit an valeat. t rñ. q̃ sic. ¶ In familie. Planus est. ¶ Dubitandum Si tres sunt cohẽdes t vnus ẽ absns. illi duo ꝑsentes bene possunt bꝰ iudi. agere. ¶ In hoc. Ego t duo alij sumꝰ cohẽdes in ea hereditate. sunt debitores tres quoꝝ quilibz dz cẽtuz hereditati. q̃rit an noia veniãt in iudi. fami. hercis. t dicit q̃ nõ diuidit. q̃ ipso iure diuisa sunt per. l. xij. tab. q̃ cuilibet hẽdi

cōtra quēlibet heredē ꝑ here.portiōe cōpetit actio. qsicz tñ hec nōia assignant vt vnū vni.secūdū secūdo.tertiū tertio heredi.ſ̄ át fit ꝑ stipulationē cedēdo.ſ.inter se coheredes act'. ⁊ ꝓmittēdo nō venire cōtra.ſz ⁊ sic sunt facti ꝓcura.in rē suā sc̄z vt vn⁹ cedat alij sibi.⁊ hoc ío q: exactio ꝓticular' incommodū affert nō modicū.ſz licet ego cohere.⁊ ipſi mihi cedāt tamē ego remaneo creditor vt prius.⁊ ipſi debitores vt prius cōtra quos cedit' igit' partiz iure cesso agūt coheredes mei, ⁊ ego partim ꝓprio.

m Ella. Plana sunt vsq; ad fi.v. vltimi. Domū hr̄s vendidit põt emptor agere vt ei exēplar testi detur. vt aut apud se habeat aut deponat.

s Jque. Jn here.titiana inuēta sunt instr'a: in quibus debebat defuncto vel ipe debebat. ſ̄ instr'a manebūt apd illū qui maiorē ptē here. hz.ſz ipſe cauere dz. vt si expediat alijs exhibeant'. ⁊ ſ̄ vsq; ad.l.si heres.

s Jheres. Testator instituit duos heredes. vnū simpl'r alij⁹ át fuit institut⁹ sub cōditiōe expressa. vel erat apd hostes. ⁊ sic inerat tacita cōditio si reuersus fuerit. vl' etiā nō erat nat⁹ ille alius. ⁊ sic inerat tacita cōditio. ſ. si nasceret. ſ̄ testator decessit. heres simplicit instituit⁹ egit cōtra detentores here. hic vincit. postea exīstit cōditio. aut ille coheres reuersus ē ab hostib⁹. quer̄ vtz debeat hr̄e cōmodū victorie sicut su⁹ coheres qui vicit in cā. ⁊ dicit ꝙ dar' electio vincēti vtz velit cōicare victoriā in totū: vel cedē act' in factuz ex re iudicata ꝑ parte. aut facere ꝙ debitor respōdeat ꝑ sua pte acſi adhuc nō sit cōdēnat⁹ ſm quosdā. cetera plana sunt vsq; ad.§.res que. ¶ Res que. Testator instituit duos heredes ⁊ fundū cuidā sub cōditiōe legauit. q̄r̄ an possim interim in hoc iudiciū venire. vt adiudicet' alteri ex here. ⁊ dic ꝙ sic. ⁊ qñ exīstit cōditio auferet' ei cui adiudicat⁹ erat. ⁊ dabitur legatario. si vero defecerit ad eos reuert' a quib⁹ fuit relicta. idē i statu libero cetera plana sunt vsq; ad.§.vsufruct⁹.

¶ Elsufr. plan⁹ est. ¶ Jd. plan⁹ est vsq; ad.§.his.

e Tait. Plana est cū.l.se. que cōtinuat' cū ista.

s Jfilia ⁊c. Plana sunt vsq; ad.§.his.

h Jis. Testator instituit tres hēdes. ⁊ vni iūxit vt solueret es alienū. ⁊ ſ̄ fecit nō legādo creditorib⁹ q̄b⁹ nihil plus debet' ꝙ si nō esset heres grauat⁹. ⁊ dr hic ꝙ heres grauat⁹ cōpellit' on⁹ susceptū implere. Tertio dicit cū iudex diiudicet faciet subire on⁹. ita tñ ꝙ quarta sue institōis sibi reseruet'. ¶ Jdē scribit. Si pater ꝓsentit filiū suscipit al' nō ¶ Nerati⁹. plana sunt vsq; ad vltimā. ¶ Jtē. Testator q̄ x. in dotē ab vxore habuit instituit duos heredes ⁊ mulieri legauit fundū loco dotis. ⁊ si nollet fundū vnū ex here. onerauit de dote reddēda. si mulier eligat fundū expeditū ē ꝙ si mulier dotē eligat. ⁊ vtrūq; here. cōuenat. onerat⁹ dz alium defendere. fund⁹ qui remanet electa dote dz eē illi⁹ onerati totus: si nihil aliud testator dixit. ¶ Jdē. Si testator duobus heredib⁹ instituit' iussit puz eē libez si daret. c. vni ex here. qd factū est. an heres b̄ teneat' cōicare in fa. hercis'. vel cōidi. dicit ꝙ nō. quasi sint ei ꝑlegata.

f Amilie. Duo sum⁹ coheredes. ago cōtra cohere. fa. her. iudicio. dicit ꝙ duo venīūt in hoc iudicio. ſ. heredi tas diuidenda vel adiudicatio. Jtē fruct⁹ quos coh'. meus ꝓcepit. vel si dānū dederit. ⁊ sunt he ꝑsonales ꝓstationes: ⁊ in hoc vltimo casu si mihi det' vt ex toto res mee fiant qd ē natura ꝑsonaliū actionū si ꝑ reb⁹ here. nō agit' vt mee fiant q: sunt mee ꝑ parte. ⁊ id qd meū est ampli⁹ meū fieri nō põt

p Ap̄. Jn hoc iudicio veniūt fruct⁹ rei que apd hostes ē vel que nō ē in reb⁹ humanis. si eas vn⁹ ex here. anteq̄ caperet' ab hostib⁹ vel anteq̄ perire ꝓcepit. ¶ Famílie. planus est.

h Eredes. Plana est.

s Jmiles. planus est.

d Eplumb⁹. plana sunt vsq; ad.§.si testator. ⁊ vsq; ad.l. in hoc iudicio.

¶ hoc. Tres vel plures agebāt ad diuisionē heredi. cōis. ⁊ lite inter eos cōtest. pnunciauit iudex. sed de vno eoz nihil dixit. certe tota sn̄a nihil valet.

s Jpignori. Testatori erant res obligate pro. c. hic instituit duos here. q̄r̄ an he res veniāt in hoc iudicium ⁊ dicit ꝙ sic. hoc modo: vt adiudicent' vni. ⁊ ipſe alteri ꝺdēnetur in medietate debiti. Secūdo dic' eum cui dat' pecunia nō teneri ad indēnitatē illi apud quez res remanet ex eo qd debitor aufert rem illi cui adiudicat'. ⁊ ē hoc duplici rōne. q: nō est grauād⁹ qui accepit pecuniā. sic nec ille qui agit. ⁊ consequit' estimationē litis grauat' vt seruet illū indemnē apud quē res remanet cōtra dñm vendicātē. nisi dñs offerat litis estimationē. Tertio pone ꝙ ille cui adiudicata ē res licitatione obtinuit rem. vel vltra dimidiā debiti dederit alteri vt sibi adiudicet' res. q̄r̄ an agere possit act'. neg. ges'. insoliduz ad id qd dedit cōtra debitorez. ⁊ dicit ꝙ sic. q: ex quadā vtilitate facit. q: forte si ad aliū deuenisset eā retinuisset. Elidē dū tñ est an ꝑ bono debitor⁹ licitat⁹ ē vltra dimidiā. sec⁹ enī si animose ⁊ stulte fecisset: ⁊ ꝑ nulla vtilitate debitoris. ē enī idem qd in ꝓcura. in quo inspicit' an bo. fi. fecisz ⁊ vtilit' nec ne. alit' aūt si emisset sponte a coherede. videt' enīz ꝙ nō possit repetere vltra dimidiā debiti: q: spōte fecit. ⁊ tñ ⁊ ibi idez si ꝑ vtilitate debitoris fecit.

f Elud⁹. Judex dat⁹ in finiuz re. iudicio. diuidet hūc fūdum nō habita mētione aliaz rez.

s Jseru⁹. Seruuz tibi obligaui. decessi duob⁹ heredib⁹ instituit'. vn⁹ de sua pecunia tibi soluit. ⁊ sic luit puz. an ptez ab alio recuperare possit. licet seruus decedat. ⁊ rñ. ꝙ sic. qa sufficit enī ⁊c.

q Ele. Paterfa. duos hr̄s filios bona oia q̄ in italia habebat diuisit inter eos. vni duas ptes: alij tertiā assignādo. erant āt quedā res testatoris in prouicia: de quib⁹ nihil dixit. certe iste diuident' eo modo vt alie. nisi res iste vni eoꝝ tñ fuerunt assignate: vel nisi forte erāt accessorie.

s Jpater. Paterfa. duos hr̄s filios ⁊ duos fundos. q̄rum vn⁹ erat obligatus: pro. x. assignauit vnū fundoz vni: aliū alteri. isti quidē filij equalit' sunt heredes: etiā in his fundis. verūtñ quilz tenet' altei assignato: q̄si ex cā fideicō. Jlle g̃ cui assignatū est ꝑdict̄ obligatū: nō alit' ptē ꝙ in altero bz iure hereditario habit fratri: nisi frater cōferat ad liberationē ꝓdict̄ huic assignati.

s Cruos. Testator pēdēte cōditiōe legati. ſ. hoc modo. q: vni sunt adiudicati: ⁊ ille ē alteri cōdēnat⁹ in medietate. ſ. estima. seruoz ac si legati nō fuissent. tandē añ solutaz pecuniā fuit dicti decesserunt: q̄r̄ c⁹ periculo. ⁊ dicit legatarij ⁊ ēt eius cui pecunia erat soluēda: vt āmodo ei nō dēat solui

p Omp̄. Pro filia quā hēbam in ptāte fundū in dotē dedi. postea decessi. ⁊ eā cū alijs suis frib⁹ hered̄ instituit. an ista filia teneat' fundū illū in dotē datū sibi cōferre fratrib⁹ suis: quer̄. ⁊ rñ. ꝙ nō. imo ꝓcipuum habebit: ⁊ iuste retinebit.

c Elm. Tria dicit primū hr̄s cū titiū here. crederet quasi cū cohē. diuisit ꝑ iudicē. stat diuisioni. secūdo duo nō coheredes diuiserūt ꝑ iudicē credētes se cohe. idem ē. tertio si sine iudice facta est diuisio inter ꝑdictos reuocatur.

q Eli familie. Si voco te ad iudiciū q̄si cohere. vt bona diuidam⁹. nō pp hoc cōfiteor te cohēdē: si al's nō es.

l Eltius. Si ego ⁊ sor⁹ mea emācipati a patre curatores habeam⁹ cū sum⁹ adulti. qui curatores diuiserunt patrimoniū: quo ad gestionē. vel fecim⁹ nobis alimēta constitui a iudice. nūc sor⁹ dicit me plus de alimētis vel de alijs reb⁹: puta ex reditu ꝑdictoz cōiuz ꝓcepisse: an tenear sor⁹: q̄r̄. ⁊ rñ. ꝙ nō. si pl⁹ mea ꝓte nō ꝓcepi. lz sor⁹ mea mīn⁹ sua parte habeat.

e Ex parte. Si titi⁹ me ⁊ te hē. instituit. ⁊ seius cōtra nos here. possidētes egit. ⁊ ego defendi: absolut⁹ fui potero tibi ꝑ tua pte here. agenti excep̄t. doli obijcē: si soluē nolis ptē sumptuū. ⁊ si obmisi excep̄t. doli. ꝑ ptē quā tibi tradidi agere potero ꝓtra te heredē petitōe hereditat'.

¶ Intestato. Titi⁹ in codicill⁹ suis ꝑdia ⁊ bona alia inter filios diuisit:adeo ꝙ nihil fuit indiuisuz.⁊ plus etiã relinq̃t filio ꝙ filie.nunq̃d ꝺfert filia dotẽ ⁊ rñ.ꝙ nõ.sz cessat coll'o. Jtẽ ꝺr hic decedere intestat⁹ qz nõ fecit testñ sed codicillos vt institu.de fideicõ.here.§.ante. ¶ Seruo. Duos scripsi here.seruo qui habebat.xxv.an.libertatẽ reliq̃ vt esset liber post xxx.an.nõ ante. Jtẽ eidem alimẽta legaui:vn⁹ heres ꝑ stitit legata:tandẽ decessit seruus nũq̃d iudicio fami. hercis. cõsequet a cohere.ptez eoz que soluit seruo.⁊ rñ.ꝙ nõ.quia nõ valuit legatũ:cũ seruo suo dñs legauit. Jtẽ dic ꝙ iõ non repetet ab eo apud quẽ alit⁹ ẽ.qz nõ aliter debitũ etiã cõsũptum:⁊ etiã fauoz alimẽtoz hoc facit. ¶ Fili⁹. Ego ⁊ titius frater me⁹ here.cõem habebam⁹.titius assumpt⁹ in officio debitoz reipu. fact⁹ est.vult iste titi⁹ ex bonis cõib⁹ soluere queri an possit.⁊ rñ.ꝙ nõ.videt ꝙ posset.qz pater dũ viue bat hoc fecit.tñ est scc⁹ vt ꝺixi. ¶ Duos. Jnstitui duos seruos meos here.cuilibet seruñ ꝑlegaui cũ peculio.⁊ anteq̃ ꝺcederẽ seruñ vni ꝑlegaui ꝑlegatũ manumisi an peculiũ inter eos debeat diuidi:q̃ri⁊ rñ.ꝙ diuidi ꝺz nõ aũt cẽ illi⁹ cui ꝑ legatus seruus fuit. ¶ Pater inter. Si in codicill' bona inter filios meos diuisi.⁊ postea testõ ꝺdito ꝺfirmaui codicill'. illis here.in testõ institut relinquẽdo. Jtẽ p̃cepi ꝙ vnusq̃s ꝙ onus cris alieni qõ hz vel hũit sustinez.vn⁹ filioz me pa tre p̃sente pecuniã accepit mutuã.⁊ creditori p̃edia sibi assignata obligauit.postea soluit creditori iste fili⁹ vel creditoz illa ꝑdia distrarit.certe alter fili⁹ nõ tenet ad aliq̃d.

s Jer asse. Fideicõmissario vtile iudiciũ fami.hercis.cõ petit ad petendũ sibi relictũ.

q Cedã. Ego here cõem cũ muliere habebã.agim⁹ hoc iudicio.⁊ iuder q̃ de hoc cognoscit inter nos diuisit libertos ⁊ alimẽta.nũq̃d valet diuisio.ꝺr ꝙ sic.⁊ vr ꝙ nõ. q̃a aliud fecit ꝙ deberet. Jtẽ vr ꝙ valeat:qz ratã videmur diuisionẽ habere soluẽdo alimẽta.secũdo ẽ qz p̃statio alimẽtoz valet.sz libertoz diuisio nõ valet.

s Jta. Si te debitorẽ meũ ⁊ titiũ hẽdes instituam: ⁊ tibi debitũ ꝑlego:nihil titi⁹ a te põt exigere qz ⁊ si tibi heredi legaui ꝙ ali⁹ extrane⁹ mihi deberet coheres teneret tibi cedere act⁹.ꝑ sua parte.

a Rbitros. Licet coheredes nolint diuidere:tamen cogam eos uitos.

i Inter. Si ego ⁊ tu sum⁹ here.nunq̃d possumus agere cõi diui.⁊ rñ.ꝙ sic.⁊ fami.hercis.

s Jfamilie. Pone casuz vt.s.est.si ita.

s Jcoheredes. Tres erãt heredes vnus absens:duo ꝑsentes rem heredi vendiderũt ꝑ.xx.⁊ ꝺicebãt se tñ vẽdidisse ꝑ x.poterit ipse q̃ fuerit absens agere vt alia.x.cõicẽtur. ¶ Fructus. Tres erãt here.vnus fruct⁹ here. ꝓcepit si sciuit teneri ꝺ iudicio ꝺirecto:si ignoz:abatur tenetur vtili.

¶ Qui fa. Planus est.

q Quod er. Si cohꝛs meus ipediat illũ quominus agat qz testatoz sub pena.x.ꝓmisit ꝙ nõ ipediat eũ ⁊ solueris penam:nõ recupabis a me partẽ eius.imo ⁊ si ego ꝓp tuũ fecũ solvero:tu mihi ꝺ iudicio tenebe⁹.

f Jquis. Titius volẽs a me.c.petere:ꝺstituit seiũ ꝓcu. ⁊ cauit se ratũ habituz:⁊ hẽdes suos.tandẽ fuit absolut⁹ ⁊ titius decessit postea.certe si vnus hẽ eius ꝟueniat:ille solus tenebit.⁊ si ab alio q̃ hered.meoz interim fuerint petita dicta.c.ille solus aget.

v Usufru. Duobus hẽdibus istituꝛ decessi. Jtẽ legaui vroꝛi mee vsufru.i quodã fundo:vt eũ haberz donec dos ei soluat.vnus hered.dotẽ soluit ⁊ recupauit vsufru.cũ fundo nunq̃d pt agere ꝓ pte cũ cohẽde vt cohꝛs soluat ptem.⁊ rñ. ꝙ sic.vñ audiet in vtroq̃ casu.

s Jduo. Precepit testatoz duobus here.suis vt statuã in suũ honoꝛẽ ponerẽt:⁊ vnus posuit:⁊ alius nõ. pt ꝙ posuit ꝓ pte sumptuũ recuperãda agere.

s Jid qõ ꝺtẽdis. Ego ⁊ tu eramus cohere. agis ꝟ me fami.hercis.quẽdã fundũ quẽ ego sol⁹ possideo petis diuidi quare sit hereditar⁹:ego nego eũ hẽditariuz:sz me emisse ꝺcto.certe nõ venit in hoc iudicio: sz rei ven.petas:si vis totuz vel partem.

s Jmarit⁹. Testatoz filiũ q̃ vroꝛẽ hẽbat ⁊ duos ẽneos instituit.filiuz aũt sub cõditiõe pecuniaria.s.si.x.beato frãcisco daret.alios pure deinde diuertit filius ab vroꝛe q̃rit cõtra quẽ vroꝛ agat de dote.⁊ distingꝛ.qz aut viuẽte patre factũ sit diuoꝛtiũ.⁊ sic cepit actio cõtra ꝑem:que in hẽdes ꝺatur.s.cũ heredes erũt.nõ g̃ in filiũ pẽdẽte cõditiõe:nam onus matrionij habuerit aliquo tpe post mortẽ patꝛ:aut diuoꝛtium tñ post mortẽ patꝛ.⁊ tũc qz fili⁹ percipe ꝺz dotẽ etiã sub cõditione institut⁹:etiã si eẽt exheredat⁹:ipse sol⁹ teneꝫ vroꝛi in onerib⁹ matrionij: que sequunt:filiũ etiã nõ exñtib⁹ hẽ ꝺibus:vt liberi vt tutele

i Judicio. Quatuoꝛ ꝺicit ꝓmo Ego ⁊ cohẽdes mei egim⁹ fami.hercis.⁊ lite pẽdẽte.extrane⁹ quidã fac⁹ ꝙ tra fuitutẽ debitã ꝑdio here.ꝺico ego ꝙ oẽs agere possumus cõfessoꝛia:⁊ nunciare.i.,pbibere. Secũdo ꝙ si fũd⁹ dominãs fuerit mihi adiudicat⁹.coheredes mei mihi cauebũt ꝙ q̃ fuerũt consecuti ꝓ cõfessoꝛiã.puta aliqꝺ intereẽ totũ mihi restituẽt vtꝛ ego eis cauebo de impẽsis ab eis fact⁹ qꝺre stituã. Tertio ꝙ nõ sit ceptuz. agi cõfessoꝛia ab aliq̃ nr̃m pẽdẽte lite in act⁹ fami her ꝙ mihi cauebũt si adiudicet fund⁹ mihi.hic soli adiudicat⁹ ẽ fund⁹ cõpetit cõfessoꝛia. Quarto ꝺicit ꝙ si lite pẽdẽte in iudicio fami.her.res quedã mobiles surrepte sunt oẽs agim⁹ furti:qz oĩm interfuit tpe furti fact⁹: sz ille res fuerũt adiudicate vni nr̃m.

q Si erat. Testatoz duos instituit heredes ⁊ suo libertatẽ relinq̃t anteq̃ adiũet:ꝑcepit iudex vni here.vt sepe liret testatoꝛẽ:⁊ iõ vendidit dictũ fuĩ:⁊ cauit ꝺ dupla si euicereꝫ fu⁹ euincit se in libertatẽ cũ stipulatiõe. q̃rit an possim ꝺ iudicio recupare a coheredes:sz anteq̃ hãc soluat ꝓponit aliã.s.an debuerit cauere ꝺ dupla.⁊ ꝺic ꝙ nõ.qz ex necessitate vẽdidit.sicut ille nõ tenet cauere q̃ ereq̃t sniam alicui⁹ iudicis.postea soluit primã ꝺicẽs.ad hoc fecit here errãs ante aditã here.⁊ nõ venit in iudicio isto ꝺirecto. qz ad hoc vt ꝺirectũ habeat locũ:ꝺz vt eẽt institut⁹.⁊ qꝺ adierit sz venit i vtile qꝺ eiusdẽ ẽ effect⁹ aut fecit,s.cãu post aditã.⁊ tũc venit in ꝺirecto.

q Ele. Pater mihi filio emãcipato cũ eẽm i scolis necessaria subministrauit.pat⁹ decessit.nũc ago fami hercis. cũ frib⁹ meis:q̃rit an debeã illa q̃ pr̃ otulit mihi in scolis in portionẽ meã ꝺputare.⁊ rñ.ꝙ nõ.nisi ꝓbet ꝙ pr̃ aio illo cõtulit mihi vt cõputarẽ.alꝫ si nõ ꝓbet:tũc videt fecisse causa pietat⁹.⁊ sic donasse videtur.

f Und⁹. Pater fa.decessit instituto filio here.cũ alijs sz pat receperat fundũ in dotẽ ꝑ filio.fili⁹ tñ añ ptez hre ꝺz.sz quid de fructib⁹.⁊ ꝺr ꝙ restituẽdi sunt sibi oẽs ꝓcepti post litẽ cõtes i iudicio fami.hercis.⁊ ipse fili⁹ reddet ipẽsas coheredib⁹:q̃ fuerũt facte ꝑ fructib⁹.añ litẽ otes.aũt ꝓcepti nõ veniũt:vt denr̃ huicfilio:h ẽm fuanr̃.Si fund⁹ al' ꝑ pte filio heredi instituto ꝑlegat⁹ eẽt.nã fruct⁹ añ litẽ cõtes. ꝓcepti nõ veniũt:sz postea ꝓcepti sic.

m Cui⁹. Titius habebat fundũ cõez cũ meuio.q̃ titi⁹ decessit nobis here institut egim⁹ cũ meuio ⁊ nobis fundus est adiudicat⁹:⁊ ꝺdenati sum⁹ meuio in pecuniã.certe si agam⁹ fami.hercis.de here.titij ꝑ eo fundo agere possumus ¶ Seruus. Seruũ meũ cũ libertate heredẽ institui ⁊ cũ eo etiã institui titiũ ⁊ seiuz.⁊ sic tres erãt hẽdes.⁊ ille fu⁹ negotia mea gesserat.q̃rit an sei⁹ ⁊ titi⁹ eũ hoc iudicio possint ꝺnere.vt id qõ hz penes se reddat.⁊ rñ.ꝙ sic.videbat ꝙ nõ:cũ seru⁹ ex ante gesto nõ teneꝫ.

c Elz familie. Si iuder admittat heredes ad licitatõez rei here iuder ꝑ tota re ꝺz licitatõez facere.nõ ꝓ o parte:qz forte nihil valet.

p Pecuniã. Dic vt in appa.ac.

n Non soluz. Jn finiũ re.veniũt fruct⁹ iudicio: sed etiã in fami,hercis,iudicio.

a Rbiter. Ego cũ fratre meo cõem habe. habebã accessi
mus ad iudicẽ ꝛ egimus hoc iudicio ante sniaz cõsilio
amicoꝝ nr̃oꝝ spõte: ꝛ sine arbitro diuisim⁹. hoc facto vn⁹ ra
tum hẽre nõ volebat. iõ qz nõ erat inter nos lata snia. certe
nõ põt reuocare nisi forte mino: esset q̃ etatis auxilio adiu
uaret.

e X hereditate. Non venit aliq̃ pars fundi in iudicio fa
mi. hercis. ꝛ est rõ in. l.

s J fa. Si diuidi hereditas ꝺ mode nõ põt. nunq̃d põt
iudex vni totã adiudicare: ꝛ alteꝝ cui adiudicat cõdẽ
nare alij in pecunia. ꝛ rñ. ꝙ sic.

¶ Communi diuidundo. Rubrica.

Ego ꝛ tu habem⁹ reꝝ cõem ex
Ommuni. cã societatis: quã volo diuide
c re. certe agã cõi diui. nõ ꝓ socio: ꝓ socio essi agit̃
ad hoc si ꝓcepisses fructus ex re cõi. Sz pone ꝙ
vnus nostrũ suã ptẽ vẽdidit. certe iã nõ agit̃ cõi di. cũ nõ est
qõ diuidat̃. sed agit̃ cũ nouo cõsorte.

n Jbi. Plana est tota.

i M cõi. Ego ꝛ tu hẽbam⁹ rem cõem: si hoc iudicio aga
mus qõ veniat i hoc iudicio: q̃rit̃. ꝛ rñ. ꝙ nihil vltra di
uisionẽ rei: ꝛ ꝓstationes puta: si quis fructus ꝓcepit: vel a
liud: vel damnum dedit: vel impendit aliquid.

s J quid. Si aliq̃ q̃ habẽt rem cõem pactum inf se fece
rint. iudex dz illõ pactũ seruare: si sine dolo fecerunt.

p Er hoc. Ego ꝛ tu habebam⁹ rẽ coꝝ palẽ in cõi. ꝛ ei⁹ dñi
um nr̃m erat: nunq̃d venit in hoc iudicio. ꝛ rñ. ꝙ sic. sz heredi
tatis nõ: cũ sit incoꝝ palis. Jtẽ si habem⁹ puteũ cõem venit i
hoc iudiciũ: si terra sit cõis illi⁹ putei. Tertio dic̃ põe ꝙ ego
ꝛ tu habem⁹ multas res cões: eas diuidim⁹. quedã res ad
huc remãsit in cõi ꝛ indiuisa. nũq̃d possumus ꝓ ea agere ad
s Jcut. Si habeã rem cõem huc cõi di. ꝛ rñ. ꝙ sic.
ꝛ cũ ipensas facias ꝛ ꝓ ea hoc iudicio agem⁹. nunq̃d
ptẽ impense a me ꝺ sequer̃. ꝛ rñ. ꝙ sic. Jtẽ si tu decessisti post
ꝙ ꝛ alia de re cõi ꝓceperas. nũq̃d cũ hẽre. tuis agi põt. ꝛ rñ.
s Ed si res. Ego ꝛ tu habebam⁹ domũ. ꝛ me ꝙ sic.
ui⁹ habebat domũ ruinosã iuxta: noluit cauere. ꝛ ideo
positi sumus in possessiõe. nũq̃d hoc iudicio possum ptẽ siue
totuz recuperare a te socio. ꝛ certe sic vtili: ꝛ nõ directo. Si ãt
feci ipensas tpe quo sumus dñi: ꝛ sum⁹ missi ex secũdo decre
to. nũc directo iudicio possum recuperare a te. vt in. l. se q̃ con
s J q̃s. Habebã rez cõez cũ titio pr̃e tinuat̃ cũ ista
ꝛ credebã eã habere cõem cũ titio filio vñ fruct⁹ ꝓce
pi vel sumpt⁹ feci. nũq̃d possuz agere cũ titio pr̃e: cũ quo res
est cõis. alienauit ptẽ suaz: nũq̃d adhuc erit cõi di. iudi. ꝛ rñ.
ꝙ sit vtile. ¶ Sive aũt. Jplan⁹ ẽ cũ. l. se. vsq; ad. §. si fũd⁹
¶ Si fund⁹. Ego ꝛ tu habebam⁹ fundũ cõem. ego obliga
ui ptẽ meã creditori meo. q̃rit̃ an possum⁹ diuidere nihilomi
nus. ꝛ dicit ꝙ si creditori remanet ypothecaria in parte mea
etiã si fund⁹ fuerit tibi tot⁹ adiudicat̃. idẽ si fuit diuisus re
gionib⁹ inter nos: vt pars quondã mea ꝓ indiuiso remane
at obligata. sz si tibi adiudicat partẽ meã min⁹ estimat iudex
qz obligata est: ꝛ quia creditor vendere potest.

i Dem. Tria dicit. ego ꝛ tu habebam⁹ seruũ cõem q̃
valet x. tu obligasti mihi ptẽ tuã ꝓ trib⁹. nũc agis cõi
di. certe repellam te except̃. qz facis id ꝓ qõ vis extinguẽ pi
gn⁹ meũ: puta si mihi adiudicat̃ pars tua. Secũdo pone ꝙ
nõ fui vsus except̃. certe aut iudex tibi debitori adiudicat to
tum: ꝛ cõdẽnat in estimatione ptis mee: ꝛ in tua remanet mi
hi ius pignoris: aut mihi: ꝛ tũc cõdẽnat me tibi in eo ꝙ pl⁹
valet tua pars q̃ summa debiti. hoc ẽ in duob⁹. ꝛ iudicet iu
dex ꝙ te liberem.

v Rseius. Ego ꝛ tu locũ cõem hẽm⁹ in quo edificaui.
quidã vicin⁹ nũciauit nouũ opus. ego nihilomin⁹ edi
ficaui cũ hoc expediret mihi ꝛ socio. ꝛ lz de nõ edificãdo fo
rte sub pena ꝓmiseram⁹. ꝛ qz cõtra ꝓhibitionẽ feci fui cõdẽ
nat⁹ ad interesse nũciãti. an b̃ recuperẽ a te ꝓ pte: q̃rit̃. ꝛ rñ.
c Ommuni di. Duo habebant fundũ in em⁹ ꝙ sic.
phiteosim: volebãt agere ꝓ eo b̃ iudicio. an possint queritu
ꝛ rñ. ꝙ sic. sz nõ vt diuidat̃ inter eos: sz adiudicet̃. alioquin si
posset diuidi iam destrueret̃ ꝓstatio pensionis: qz id qõ dat̃
integrũ ꝓ fundo: iã daret̃ immutatũ. ¶ Heraci⁹. Duo ha
bebãt fundũ cõem ꝛ nõ vectigalẽ ne obstaret ꝓin. b⁹. l. quia
vectigal nõ diuidit̃. volũt ipsi agere inter se b̃ iudicio: vnde
iudicẽ adiuerũt. iste iudex vult diuidẽ hũc fundũ ꝛ partiri.
ꝛ vni parti seruitutẽ iponere: ꝛ alij nõ. nunq̃d ꝓt. ꝛ rñ. ꝙ sic.

q Uli in rẽ. Duo emerũt rem a nõ dño lz nõ sint dñi. tamẽ
agent cõi di. Jtẽ si duo a nõ dño indebitũ sibi credẽ
tes deberi acceperũt. Jdẽ ẽ vt possint diuidẽ b̃ iudicio vtile
¶ Int̃ ꝑdones. Plani sũt isti abo. §. sz ꝓm⁹ loquit̃ qñ abo
erant malefi. in. §. iul. loquit̃ qñ vnus erat malefi. ꝛ ali⁹ bõe
fidei. ꝛ vtrobiq; cessat hoc iudi. cõi diuidũdo.

s J debitoꝝ. Quatuoꝝ dicit. ꝛ plana est excepto vlti
mo.

b Ec eadẽ. Pone casum vt tibi script⁹ est.

¶ Si incertũ. Testatoꝝ legauit mihi funduz: hr̃s de
trahere vult falcidiã: sz nescit quãtũ interiz possuz agere cuz
herede iudicio cõi di. Jtẽ rei ven. ꝓ parte incerta. Secundo
testatoꝝ legauit seruũ in quo peculio erat fund⁹. hr̃s vult ex
eo fundo qõ dño debebat detrahere. sz adhuc nescit quãtũ
illud sit. certe iteriz cũ here. ageꝝ cõi di. ꝛ rei vẽ. ꝓ incerta pte
s J duo. Ego ꝛ tu habem⁹ rem cõem obligatã. an pos
sum⁹ hoc iudicio vtili eã diuidẽ: q̃rit̃. ꝛ rñ. ꝙ sic. Jtez si
sub cõditiõe relictũ ẽ si in possessionẽ legatoꝝ cã seruãdo: uz
mittant̃ possunt cõi di. agere iudicio. Jtẽ si ꝺcessi duob⁹ vꝺ
rib⁹ ꝑgnãtib⁹ relict̃. qz quelibz dicebat se vꝺez. an possũt
cõi di. inter se. ꝛ rñ. ꝙ sic.

p Lane. Directũ iudiciũ locũ hz si videat̃ ex secũdo de
creto possidere.

c Um in fundo. Duo hũt vsumfru. in fundo. ꝛ hoc iudi
cio volũt agere. vnd adiuerũt iudicẽ. dicat ꝙ iudex ita
facere dz. ꝙ aut vn⁹ vna ꝑte fruat̃ ꝛ ali⁹ alia. aut vnus toto
vno tpe fruat̃: ꝛ alius alio ꝛc. si aũt est res mobil. iudex faci
et vt vn⁹ vno tpe ea: ꝛ ali⁹ alio vtat̃.

n Eꝙ. Si duob⁹ fundũ locaui. isti cõi di. agere nõ ꝑñt:
vt diuidat̃ fund⁹. vel si apud duos rem deposui: non
possum agere cõi di. vt illã rem diuidãt. ¶ Inter eos. Tria
dicit iste. §. duo ꝓma dicta dic ibi. tertiũ dic. j. de pigno. act̃. si
credito:. ¶ Si debitoꝝ. Ego ꝛ titi⁹ fundũ cõem habemus
ego obligaui ptẽ meã ꝓ indiuiso meuio ꝓ. x. puta. titi⁹ dñs
alteri⁹ partis ꝓuocauit creditorẽ meũ. i. meuiũ ad iudicium
iudex adiudicanit totã creditori meo: ꝛ eũ titio ĩ pecunia cõ
dẽnauit. qz venerũt ad licitationẽ. ego qui partẽ meã obliga
ui noluebã illã ptẽ tm̃ luere. creditoꝝ dicit ꝙ ꝛ alia ptẽ quã ha
buerit a cõsocio meo accipiam. an sum cogẽdus: q̃rit̃. ꝛ rñ. ꝙ
sic. Secũdo inducit ad hoc simile qõ hẽs. j. de ac. emp. l. iul̃.
§. idez celsus. Tertiũ planũ ẽ. hoc idẽ habes hic scriptũ b̃. §.
e T si nõ oẽs. Planũ est hoc ꝓincipiũ.

s J cõis. Ego ꝛ tu habem⁹ seruũ qui valet. x. fecit autez
furtũ extraneo in. xx. ego cõuent⁹ noxaliter dedi. xx. cuz
magis seruuz dare debebã. certe nõ cõsequar a te: nisi dimi
diam ei⁹. s. qõ valet seru⁹. Secũdo dicit idem si seru⁹ cõis q̃
est in peculio apud me in quiq; ꝛ quiq; apõ socii⁹. contraxit
cũ extraneo ꝛ in. xx. se obligauit. ꝛ ego cõuent⁹ dedi. xx. credi
tori peculiari cũ nõ nisi. v. dare debui. nam nõ repetã a te nisi
quinq; que sunt apõ te de peculio ei⁹. hoc quidẽ petã. ꝛ si illa
. v. perierũt post ꝙ fui dãnatus. hoc aũt ꝑbat tali simili. nã
si mãdet dñs ꝓcura. suo defensionem serui: si dñs de pecꝛio
queniat̃. rõne serui ꝛ ꝓcura. dãnet̃: certe dñs tenet̃: ꝛ etiaz si
res peculij pereant post cõdẽnat̃. ꝓcura. nisi ꝓcurato: fuis
set in culpa. vt qz dñs volebat cedẽ reb⁹ peculiarib⁹ credito
ri. ꝛ ꝓcurato: noluit sz magis voluit dãnari. ¶ Jtem. Si tu
socius me⁹ dedisti dãnũ in re cõi ꝛ decessisti. si agã cõi di. cuz
hẽrede tuo: veniet dãnum. lz nõ possum hẽre. tuũ cõuenire. l.
aquil̃. que nõ datur in heredem.

s J vsufru. Plan⁹ est. sed in fi. expone litterã vt tibi. qz si

duoꝝ est vsus nud⁹ tm̄ qualit⁹ dz facere iudex dicit. s.e.cōi di.§.cū de vsuf.in cōi ego ⁊ tu habem⁹ rem cōem:q̄ cōmode diuidi nō pōt:adiudicat mihi:⁊ ego tibi in pecunia condēnoꝝ.certe debes cauere mihi de euictiōe ꝓ parte tua q̄ mihi adiudicatur.

i ℳ summa.Ego ⁊ tu habem⁹ rem cōem.⁊ ego feci impēsas.postmodū res illa perijt.nunq̄d possum⁹ b̄ iudicio agere ꝓ expensis:aut ꝓ lucris vt inter nos diuidat.⁊ rn̄. ꝙ sic vtili.

s ℑ edes.Si habeo tecū cōem domū quā volo reficere ⁊ tu nō ꝓmittis.nūq̄d interdicto vel cōi di.possit agere,⁊ rn̄. ꝙ sic.

i ℳ iudicio.plana est.

i ℳ hoc iudicio.Ego ⁊ tu habem⁹ rē cōez:si impēsaz fecisti cōi noie teneor tibi. Itē si nō fuisti vsus fructu.⁊ iō est amissa:teneris mihi.Secūdo pone ꝙ ipēdi credēs meaz ꝓpriam rem cōem.postea agis mecū cōi di.an ꝓ except⁹. possuz remittere ipēsas,⁊ dr̄ ꝙ sic,sicut bo.fī.pos.q̄ credens suā in eā ipēdit bz except⁹.ō dīm vēdicantē. Tertio si ego q̄ impendi credens totā meā alienaz rem.⁊ sic iam nō possum cōuenire cōi di.vel rei ven.his ergo duob⁹ casib⁹ bz locū exceptio ꝓ ipensis:q̄uis neminē volui mihi obligare.igit̄ si alīquē volui obligare:bz nō illū p⁹cise cum quo erat mihi cōis: habeo etiā act⁹.ꝓ impensis.siquidē pōt eē ꝙ credebaz cū alio cōem q̄ tecū:vel nesciebā cū quo:ac in supioꝝib⁹ nō hēo act⁹.sed exceptio.⁊ hoc in quarta.Quinto adduc̄ simile qz sicut si gerā alteri⁹ negotia ⁊ alteri⁹ credebā q̄ sint eum hēo obligatū cui⁹ vere sunt negotia.ita in ꝓposito hēo eū obligatū cōi di.cū quo vere ē cōis.bz nō ꝓponā eū obligare.⁊ si alienē ptem meā adhuc remanet mihi act⁹. vtil⁹ p⁹o ipensis

s ℑ cōueniat.Si faciam⁹ pactū ne vnq̄ rem cōem diuidam⁹:nō valz pactū.sz si ad tps fiat:bene valet.

s ℑ inter.Duo socij pactū fecerunt:ne societas vsq̄ ad certū tps diuideret.q̄r̄ an valeat.⁊ rn̄.ꝙ sic.sz ēptoꝝ poterit submoueri except⁹.illa q̄ submouebatur vēditoꝝ si agat cōi di.

s ℑ paciscar̄.Ego ⁊ tu cōem fundū hēbam⁹,fecisti mihi pactū vt pars tua eēt mea:finit̄ societas,si agas postea cōi di.remouebo te except⁹.qz ipso iure nō finit̄ societas.

s ℑ soci⁹.Ego ⁊ tu cōem seruū hēbam⁹:noīe cuius serui cōuent⁹ fui de peculio anteq̄ p⁹estē cōdēnationez.an possum agere vt des mihi ptē de peculio istius serui ,put est apud te.⁊ rn̄.ꝙ sic.Secūdo dicit ꝙ si noīe hui⁹ serui cōis q̄ dedit dānū cōuent⁹ sum noxalit̄.nunq̄d ante cōdēnationez statim lite ꝓtest.possim agere vt partē serui mihi des:vt possim dare actoꝝ si vincat,⁊ rn̄.ꝙ sic.dū tn̄ sibi caueam ꝙ reddem si nō fuero cōdemnat⁹.

c ℭlm socij. Duo volūt diuidere societatē: eis debet vel ipsi alij debēt sub cōditiōe.nunq̄d in vtroq̄ casu cauere debēt.⁊ eis debet cauerī de parte debiti soluēda ⁊ p te crediti diuidēda etiā existēte cōditione.⁊ rn̄.ꝙ sic.

q ℭli coheredes.Fundū suū testatoꝝ pignoꝝi dedit:eo pacto vt creditoꝝi vēdere liceret.decessit testatoꝝ here. relictis.vn⁹ heredū emit a creditoꝛe p⁹ediuz.nūq̄d iste coheres idēq̄ emptoꝝ pōt cōueniri hoc iudicio a coheredib⁹. rn̄. ꝙ nō,videbat̄ ꝙ sic:qz hereditari⁹ erat.

v ℭ fund⁹.Ego ⁊ tu eram⁹ heredes in quadā here. in q̄ erāt p̄dia agūn⁹ vt diuidat̄.nunq̄d iudex ponere pōt seruitutē p̄dio here.vt seruiat fundo vn⁹ here,⁊ rn̄.ꝙ nō.qz iudex nō potest ꝛc.vt in textu.

a ℜboꝝ.Planū est vsq̄ ad.§.de vestibulo. ¶De vestibulo.Ego meā tu tuā domū habebas.ante vtrāq̄ domū erat loc⁹ tecto coopert⁹ cōis:ꝓ quem erat aditus ad vtrāq̄ domū:etiā nō aliū.q̄r̄ an de b̄ solo cōi agere possum⁹ ad diuisionē.⁊ dicit ꝙ nō,qz est speciale vt de cōi re nō possit agi ad diuisionē:vel ad adiudicationē ⁊ ē rō qz cū dom⁹ nō habeat aliū aditū oporteret etiā domuz diuidi:vel adiudicari ꝙ nō debet eē,vt res nō cōis veniat in hoc iudiciuz. ¶ Si per eundē. Per agrū vicini debebat seruit⁹ meo agro.⁊ sic fuitus erat cōis:in refectione rei feci ipensas. q̄r̄ qua act⁹. possim eas recuperare.⁊ dicit neg.ges.nō act⁹. cōi di.qz nō est cōe suiipsius fuitus b̄ nō pōt dicit ꝙ nō. ¶ Si iudex. Ego ⁊ tu habemus seruos cōes ⁊ alias quasdā res:⁊ fuos diuidere volebamus.quidā ex fuis erāt absentes. nūq̄d ꝓ his qui sunt absentes cōi diui.agere possumus.videt̄ ꝙ nō pp se.cō.quo caueat vt seruus in fuga cōstitut⁹ nō alienet̄. tn̄ soluit̄ ibi cōtrariū.qz nō pōt diuidi vnde venim⁹ ad licitationem sz nō est cōtraria.qz illa loquit̄ in alienatione volūtaria.⁊ ista i diuisione siue necessaria adiudicatione. ¶ Ad q̄z Dic vt in appa.ac. ¶ Si his.Si fundū cōem tecū habeaz in quo ē dom⁹.⁊ iudex te pluries citauerit vt ad iudiciū venires,⁊ pp hoc dom⁹ destructa sit,nūq̄d hoc iudicio ad dānū meum teneris,⁊ rn̄.ꝙ sic

s ℑ cōuenit.Teneat̄.l.ista soci⁹ cōi di.si me sociū frui āno suo permittat vel interficiat oues vt fruct⁹ destruant̄ mei āni

c ℳmunis.Ego ⁊ titi⁹ seruū cōem hēm⁹,ipse stipulatus pensionē dom⁹ mee illud efficit̄ cōe.sz illud aī partem capiaz:cū hoc iudicio agem⁹. ¶ Cum.planū est. ¶ Si stichū. Hunc habem⁹,s.e.⁊ si nō oēs.§.fi.cū p⁹in. l.seq.

c ℳmunis.Ego ⁊ titi⁹ cōem habebam⁹.iste erat apō titiū.titi⁹ iussit ei vt ascēderet muz:vel aliq̄d aliud faceret.et fecit:⁊ crus fregit.nunq̄d titi⁹ tenet̄ hoc iudicio,⁊ rn̄.ꝙ sic. ¶ De cōi. Plana est.

s ℭbin⁹.Nec.l.quatuoꝝ dicit.Ego ⁊ tu habebam⁹ rez cōem. tu aliquid in ea re facere volebas:me inuito nō potes.Secūdo ꝙ fecisti ⁊ nō denūciauī tibi:cū potui. nūq̄d postea possuz agere vt tollas opus.⁊ rn̄.ꝙ nō:sz agā ad dānuz meū.Tertio dicit,pone ꝙ cōcessi tibi exp⁹esse. certe non potero ad aliq̄d agere:nec ad op⁹ tollēdū nec ad damnum. Quarto dicit ꝙ si feceris me absente,b̄ casu possuz ad opus tollendū ⁊ dānuz agere.

s ℑ q̄s.Fiam notat inter istos duos casus.s.si ipendā in rem quā tecū hēo:sz b̄ nescio qō mihi ⁊ tibi sit cōis. b̄ aūt credo cū aliq̄ cōem bz nō tecū,teneat̄ etiā si pupill⁹ sis. qz credebā rem cōem cū titio:⁊ erat cū pupillo quodā. pupillus teneat̄ p⁹estare impendia,aut credo tm̄ meā.⁊ sic neminez volui obligare.

p ℳmp. Siue ambo socij possideant siue vnus tm̄:siue null⁹ agere pñt cōi di.

b ℑna.Cōia sunt illa mācipia bz ad tps seruicio pupillorum auctoꝛitate p̄toꝛis sunt deputata.

¶ Ad exhibendū. Rubꝛica.

b **Ec actio.** Plana ē cū.l.se.que' continuat̄ cū ea.

i ℳ hac.Ago ō te ad exhibendū.i. vt mihi exhibeas liberū hoīem quē possides.debeo dicē qual⁹ ⁊ cui⁹ q̄litatis sit.⁊ cui⁹ lingue sit.sz nō debeo dicere me dīm. Itē possum cōtra te iurare in lītē:si nō appareas:⁊ sic sis cōtumax: qz nō exhibes. ¶ Est aūt. Dicit̄ ꝙ ē psonal⁹,⁊ cōpetit non solū illis q̄ in psonā:sz etiā illis q̄ ī rez agent qualitercunq̄. Itē possuz agere vt exhibeat̄ seru⁹ in quo hēo vsufru. Itez si aliq̄s missus ē in pos.rei in q̄ dicit me ius hre.vel missus in pos.cā legati vel alioꝝ bonoꝝ.nūq̄d possuz agē ō eū vt eaz rez mihi exhibeat.⁊ rn̄.ꝙ sic. Itē si legasti mihi optionē fuo rū tuoꝝ.i.vnū fuuz de familia quēvelim:nūq̄d possuz agere ō heredē vt familiā fuoꝝ exhibēt.⁊ rn̄.ꝙ sic. Itē familia tua dedit mihi dānū:sz noīa eoꝝ ignoroꝛ:audiui tn̄ eos nomīare nunq̄d possum agē vt tota familia mihi exhibeat̄.⁊ rn̄.ꝙ sic ¶ Si q̄s. De instituisti titio,⁊.legasti certe titi⁹ nō poterit agē ō me heredē vt ei exhibeā testīn̄.qz legatari⁹ bz interdictuz de tabulis exhibendis. ¶ Sciendū. Nec actio cōpetit cuilibet cui⁹ interest sibi exhiberi vel nō.vñ si titi⁹ testatoꝛ legauit mihi vnū de seruis suis:quē meu⁹ elegerit:possuz agē ō hē,vt totā familiā exhibeat,qz iterē mea vt meu⁹ optet.⁊

sic vendicē. ¶Si mecū. Agebaꝝ cōtra me ad exhibēdū pe-
tendo libz. ego enz desij possidere. nūqd ego cōuēt⁹ possuz a
gere cōtra illū q̄ hz vt eū mihi exhibeat. ⁊ certe nō. cetera pla
na sunt. ¶Pomp. Si q̄tuor dicant se ius hr̄e in re. nunqd
ist̄i. iij. possunt agere ad exhibēdū. ⁊ rñ. q̄ sic.

i Dem subiunxit. Ago ꝺ te ad exhibēdū vt fuū exhibe
as: obijcis except⁹. an sis audiend⁹: vt ea ꝓbata absol
uaris. ⁊ rñ. q̄ aut incōtinēti pōt expediri ea ꝓbatio: ⁊ audie
ris. aut nō pp difficultatē facti ⁊ iur⁹ ⁊ tūc nō. sz in p̄cipali a
lio iudicio seruaꝝ. quedā tñ sunt in quib⁹ ē statim audiendus
de quib⁹ specificaꝝ in littera. ¶Interdū. Aliq̄n ex equita-
te qui nō hz act⁹. ad exhibēdū hz actio. in factū: ⁊ subijcit in
except⁹. qō planū est. ¶Sciendū. Planū est ⁊ incipit tra
ctare cōtra quē hec actio detur.

e Elsus. Locaui plaustrario mercedes vehēdas q̄ cur-
rum cōduxit: vt eas in eo poneret: quas volo mihi exhiberi.
⁊ dicit q̄ debeo agere cū plaustrario:. vel herede vl̄ neuꝫ eo
rum est tūc cū dño oꝛrei. nā licet alij nō sit. s. plaustran⁹ vl̄ he
res tenet⁹ qui pōt exhibere. s. dñs oꝛrei. Secūdo reddit rōem
quare plaustran⁹ teneaꝝ. s. q̄ tenez eas loco pignor⁹ ꝓ mer
cede. Itē dñs oꝛrei qui hz ptātē exhibēdi. Tertio dicit q̄ q̄
teneret rem cā rei seruāde. vel si aliq̄s mihi pure legauit vsu
fru. quarūdā rez: puta earūdē rez ꝓpetatē legauit titio sub
cōditōe. heres āt credidit mihi fructuario nō exacta cautio-
ne de restituēdo finito vsufr. ⁊ cōsumpsi rem p̄dictaz. an ha
beat hāc actionē titi⁹ q̄rit⁹ si existat cōditio legate ꝓpriet⁹.
⁊ rñ. q̄ aut fuisti in dolo saltem p̄sumpto. vt q̄ scies titio le
gatū nō exegisti cautionē: ⁊ teneris ei ad exhibendū: nisi ipe
titi⁹ fuerit a me stipulat⁹: qō pōt. aut nō dolo malo vl̄ q̄ igno
rasti legatū titio: ⁊ tūc nō tenet⁹. sz ego teneoꝛ act⁹. in factum
Itē emptoꝛ teneꝝ ad exhibēdū ꝓ rutis ⁊ cesis. ¶Item cel
sus. Si in area mea sterc⁹ posuisti: potes cōtra me agere ad
exhibēdū: si totū vis tollere. al's nō. ¶Sed ⁊ si ratis. Si
volo adducere nauē meā in fundo tuo vi fluminis delatam
possuz agere ad exhibēdū. sz ego tibi cauere de dāno debeo

¶Itē si q̄s. Plana est.

g Emmam. Aliq̄s posuit gēmā meā in anulo suo. agere
possuz ad exhibendū vt separet ab anulo. cetera plana sunt
vsq; ad. §. itē si municeps. ¶Itē si municeps. planus est.
¶Si quis. plana sunt vsq; ad. §. fi.

s Ad exhibēdū. Plana ē qꝛ heres me⁹ cōdēnaꝝ sz te-
statoꝛ nō possederit nec dolo fecerit quo mīn⁹ possideꝝ

i Ulian⁹. In hac. l. teneꝝ possidens ad exhibendū.

¶Glans. Ego ⁊ tu habebam⁹ p̄dia cōfinia. ⁊ ex ar-
boꝛe tua cecidit glās in fundū meū. ego pec⁹ immisi ⁊ feci pa
sci. nunqd teneoꝛ ad exhibēdū. ⁊ rñ. q̄ sic. Secūdo mutat p̄-
sonas q̄ si glans mea resedit in agrū tuū ⁊ tu dñs fundi nō
paciaris me tollere cū existat. nunqd possuz agere ad exhibē
duz. ⁊ rñ. q̄ sic. ⁊ inducat simile que habuim⁹. s. e. celsus. §. itē
singulis restat sicut caueo de dāno infecto. ¶Si q̄s. Ago
ad exhibendū vt rem exhibeas. ⁊ tu dolo desiisti possidere
adhuc nihil teneris ad exhibēduz quātū iuratum fuit in litē
¶Si q̄s. Si ciphū in massaz trāstulisti ⁊ sic deterioꝛasti ci
phum ⁊ massam exhibeas. nūqd adhuc ad exhibendū tene
ris. ⁊ rñ. q̄ sic. qꝛ videt⁹ rem interemisse.
¶Si tibi. mihi vsufru. earūdē rerum pure.
¶Quantū. Pro hoie quē possidebas egi actio. ad exhi-
bēdum lite pēdēte cōpleuisti vsucap. dum nō possuz eū ven
dicare hoc nisi si parat⁹ subire uidi. quo ad rem ⁊ quo ad fru
ctus ac si vsucapt⁹ nō eēt. nā ad ꝺ vt libētur q̄s in act⁹. ad ex
hibēdū. oz vt talē rē exhibeat qual' erat tp̄e litis cōtes. vt a-
ctoꝛ ita possit vēdicare eū nō lesa sua vēdicatōe. Sc̄o pōe
Egi ꝓ ācilla act⁹. ad exhibēdū pepit pēdēte lite. ⁊ certe ptus
venit in ꝺ iudicio. nō res solū restituēda qō accipe q̄ñ re⁹ no
lit in pos. cōtradicere. vt sic eadē cōditio similis cōditio fuat
actoꝛi ⁊ p̄staꝝ: ac si tpe litis ꝺtes. ancilla fuisset exhibita ⁊ re-
stituta. Tertio dicit q̄ nō solū he accessiones veniūt ī act⁹.
sed etiā dāna q̄ habuit actoꝛ ob ꝺ q̄ nō exhibet⁹ vel tarde, ex
hibet⁹ veniunt in actio.

s Ioptione. Testatoꝛ legauit mihi vnū ō fuis suis quē
eligerē infra ānū: egi vt familia tota exhiberet⁹: vt sic eli
gerē. sed heres ptrāsijt vt infra an. nō exhiberet: sz exhibuit
post: q̄ñ iā eligē nō possuz fm ꝛ̄ba testatoꝛis: nihilomin⁹ cō
dēnaꝝ ad damnū meū. vel si heres nō distulit studiose absol
uit⁹: Idē dicit si egi ad exhibēdū ꝓ seruo. ⁊ qꝛ nō ē exhibitus
vel tarde exhibit⁹ amisi hereditatē in qua fui istitutus venit
dānū amisse hereditaꝝ. hoc dicit cū p̄in. l. sequēt.

q Clo. Pro seruo qui ē mutine ego bonoñ. act⁹. ad exhi
bendū: cū re⁹ habeat foꝛ bonoñ. q̄rit⁹ vbi exhibēd⁹ sit
ꝺicit q̄ mutine. nisi ego actoꝛ velim bonoñ. duci meo pericu-
loꝛ ⁊ impēdijs bonoñ. i. adduci. Itē vestes ⁊ cibaria exhibē
in quib⁹ sic distinguit⁹. qꝛ aut cōsueuit seruestire ⁊ pascere mu
tine seru⁹ opa ⁊ artificio suo. quo casu ⁊ h̄ impēsa erit mei a-
ctoꝛis periculo. aut possessoꝛ cōsueuerat ꝺ p̄stare. ⁊ ocioso ex
istenti. ⁊ tūc p̄stet possessoꝛ in itinere. Secūdo dicit egi ad ex
hibendū ꝓ seruo. ⁊ qꝛ timebā ne alienares feci seq̄strari q̄s ī
teri alet dū ē apō seq̄str⁹ distinguit⁹. aut a possessoꝛe fiebat aut
nō fiebat ipēsa: ⁊ tūc pascā ego actoꝛ. Tertio redit ad p̄mū
dicens q̄ si tu possessoꝛ data opa mutiñ. abduxisti vt incom
modior eēt mihi exhibitio ei⁹. sumptu ⁊ periculo tuo adduci
tur bonoñ. ¶Si de plurib⁹. planus ē qꝛ de illis quos possi
det damnand⁹ est.

d Eo. Filiū meū libertū meā tenebas vt seruū agere vo
lo act⁹. p̄iudiciali p̄ius act⁹. ad exhibendum ꝓposita
bene possum si mea pecuniarit⁹ interest. ¶Et fili⁹. Nō soluz
paterfa. potest hac act⁹. cōueniri: sz etiā filiusfa. si fili⁹ rem ali
enā possidet. ¶Sepi⁹. Egi contra te ad exhibendū ꝓ ser
uo ⁊ succubui. q̄rit⁹ si itez agā nō repellar except⁹. distinguit⁹
aut ago ex eadē cā. ⁊ sic repelloꝛ. aut ex alia: ⁊ nō repelloꝛ. et
de hoc ꝓponit tria exēpla in quib⁹ nō repelloꝛ except⁹. vt si
post litē cōtes. fiam dñs. ⁊ sic nō interfuit mea mō interest.
Itē aliud exēplū qꝛ p̄ actur⁹ eram furti: nūc ꝓ alio furto actu
rus ago ad exhibendū. vel qꝛ optatur⁹ ex testō seij egi p̄ri⁹.
nūc ago optatur⁹ seu electur⁹ ex testō titij. ¶Si q̄s. plan⁹ ē
¶Si post. Si seru⁹ petit⁹ exhiberi moꝛiat⁹ sine culpa pos-
sessoꝛis adhibita in moꝛiēdo teneꝝ adhuc ad exhibēdū q̄ti
interfuerit actoꝛis exhibitū eē. hoc in malefi. pos. ¶Si ex iu-
sta. Si ꝺēnat⁹ es vt rē mihi exhibeas. ⁊ eaz alibi habeas
iudex statuit tp̄s infra qō exhibeas ⁊ dicit q̄ tu cauere dēs
te exhibituꝝ. ¶Heres. Heres actoꝛis vtiꝫ act⁹. suo noīe.
Itē heres rei. i. possessoꝛis teneꝝ suo noīe. Itē dicit q̄ non ex
pedit q̄rere debeꝝ heredi: vel in here. qꝛ nō daꝝ qō sequitur

planum est.

s Liber. Plana est.

s Uxoꝛ. Uxor viro. r. donauit. ⁊ sic donatio nō valuit
⁊ vir ea cōsumpsit emēdo rem. nunqd ꝓ his teneꝝ ad
exhibendū. ⁊ rñ. q̄ sic.

t Thesaur⁹. In tuo fundo habeo pecuniā abscōditaz. si
nō pateris me effodē nō possum ꝺ te agē furti: cuz nō
ꝺctaueris. sz nec ad exhibendū: cū nec possideas. vltimo da
tur remediū q̄ iurē nō calūniādi aio petere. ⁊ nō ē iniquuz q̄
iures ne mihi vim facias: quomin⁹ thesauꝝ effodiā.

s Iq̄s. plana ē qꝛ si fuū petitū exhiberi eluscasti tu pos-
sessoꝛ absoluēd⁹ est statiz: si tu exhibeas ita eū. sz aq̄l'. te
neberis ꝓ deterioꝛatione serui.

s Isolutione. Creditoꝛ pōt agē ad exhibendū vt instrz
ei exhibeaꝝ.

a De exhibendū. ponit regulā que fallit in duob⁹ casib⁹
hic positis. regula plana ē. exēpla. ecce petebaz a titio
r. ipse habebat instrumēta quib⁹ poterā ꝓbare intētionem
meā. nunqd possuz cōtra eū agere ad exhibendū vt ea exhi-
beat. ⁊ rñ. q̄ nō.

q Uestionis. ꝓ seruo tuo q̄ cū alijs fecit mihi furtuz agē
possuz ad exhibēdū vt dicat. i. socios manifestet.

¶De interrogatoꝛijs actionib⁹. Rubrica. xj

Otiens. Ago ꝫ heredē debitoris mei interim volo ab eo q̄rere ante litē ꝓtes. ex qua pte sit heres. q̄rit an teneat rn̄dere. ꝛ dicit ꝙ sic. si duo. interueniūt. s. ꝙ actur sim' psonali actio. itē ꝛ sim petitur certus. ꝛ est rō. q̄re rn̄deat vt ego nō petā plusq̄ debeā. ꝛ sic litē perdā. Secūdo dicit ꝙ oliz iure actio. ꝛ indistincte interrogabat re ante litē ꝓte. sz hodie officio iudicis cōuenit. siue dicat se nō heredez cū in ṽitate sit: silit interrogabit ꝑ q̄ pte hr̄s sit. Et dic vltra i dua bus. ll. se. pr. ꝙ difficile erat aliquē eē here. ꝓbare vl bonoꝝ possessorez. qz q̄s solo aio adire pōt. vt. j. de iure deli. si auia. ꝛ de acq̄ren here. l. gētiū. ideo prętor ꝓposuit vt q̄s possit interrogare here. an sit hr̄s ꝛ ex qua parte.

v Oluit. Decessit debitor me. dictū fuit mihi qz talis ē hr̄s ei voco eū ad iudiciū: ꝛ interrogo an sit heres. q̄rit an debeat rn̄dere. ꝛ rn̄. ꝙ sic. ad b̄ vt se oneret cōfessione. vel in dicēdo qz dicit se here. vel mētiendo qz negādo.

¶ Quod ait. Si quis interrogat in iure statur ei cōfessiōi qualiter aūt intelligit in iure interrogat: dicit

q Ui interrogat. Heres vocat ad iudiciū rn̄dere debz an sit heres vel an habeat fuum in ptāte. sz si vult deliberare dat ei temp ad deliberandū trib rōnibus. ꝛ b̄ dic cum prin. l. sequentis.

i Nterdū. Si heredi petitio: vel questio here. moueat: nō tenet statiz rn̄dere. ꝛ ē rō in littera.

s Jquis. Bos me erat in prato tuo cū alijs aialib occisus fuit. voco ad ius aliquem ex dn̄is illoz aialiū. et dico ꝙ aial suum meū occidit an teneat rn̄dere. ꝛ dicit ꝙ sic.

s Jquis. Seru quidā dedit mihi dānū. vocaui titium ad ius: interrogaui eū an ei eēt seru an teneat rn̄dere ꝛ dic ꝙ sic. ꝛ si dicit seruū suū eē cū nō esz tenet aq̄l. ꝛ si exegi titiuz: liberat ver dn̄s: ¶ Sed si. Seru in iudicio nō dz interrogari: nec interrogare. ¶ Alius. Decessit debitor iudicati fuit mihi ꝙ duos erāt here. ei. vnū ad iudiciū vocaui. ipse rn̄dit se hē. nō eē. nūq̄d tenet ei ꝑ alio rn̄dere. ꝛ dic ꝙ nō

s Jdefensor. Si defensor sine mādato q̄s sit ꝛ aliū hr̄. dixit ipse tenetur nō dn̄s quē defendit.

q Ui int. Plan est. ¶ Illud. Judex dz summatiz cognoscere an q̄s tenet rn̄dere de his duob vtr sit heres ex testō: vel ab intestato. Jtē vtrū ipse directo habuit vel ꝑ obliquū. ꝛ hec habēt locū siue sit heres iure ciuili: siue de iur prętorio. cetera plana sunt.

n On alienū ē. Plana est. ¶ De etate. Agit titi cōtra me. quero ab eo an sit minor qz siue curatore nolo ei respondere. ꝛ ip rn̄dere dz. ꝛ si quis se maiorē dixit prejudicat sibi etiā si minor est vnde restituitur.

s Jquis. Ad. c. mutuaui ticio egi cōtra seiuz: ꝛ q̄siui an eēt hr̄s titi. ꝛ dixit ꝙ sic ꝑ dimidia. certe ꝑ dimidia. i. in. l. cōueniam seium. ¶ Qui ex quadrante. Qui erat i veritate heres in pte rn̄dit se hēdē eē isolidū. certe isolidū tenet actione psonali: puta ex mutuo dato defuncto si ex maiori p te heres dixerit se ex minori. tūc tenet insolidū si ex certa scia al's nō: nisi ꝑ pte ꝑ qua ē heres. vt sequēti. §. of.

¶ Qui tacuit. Si duo pares sunt vt ambo insolidū teneā tur si interrogat an sit heres tacuerit. itē q̄ negat se here. ꝛ ē pro parte. nā ambo tenent insolidū. Tertio addit tertiā ptez p dictis. s. illuz qui rn̄det obscure nihil rn̄det. ¶ Quod ait. Dictū est. s. pri. §. ꝙ qui nō rn̄det tenet insolidū. nūc vult exponere nō rn̄dere q̄d fit. ¶ Nihil. Tria hic superiora cōprehendit: qz nō refert an q̄s neget taceat: an obscure respōdeat. qz sꝙ his casib insolidū tenetur. ¶ Ex causa. Decez de functo mutuaui q̄ nūc repeto a filio suo. ꝛ q̄ro an sit hr̄s patris. ꝛ dicit ꝙ sic. postea inuenit se nō here. certe succurit ei vt nō p̄iudicet ei cōfessio. tū qz equū ē ꝛ ea q̄ de nouo emergūt nouo indigent auxilio. ꝛ dat exempla. qz ago cōtra titiū debitorē ex ꝺcto filj vel serui. vel ego dico ꝺrisse forte cū nō cōtraxerāt ipsi. ꝛ rn̄. ꝙ sic ꝑ pte here. qz tenet pa. vel dn̄o. ꝛ b̄ siue ego siue ꝓtor siue alius interrogauerit. ¶ Qui iusto. cō te here. rei vendi. egi ꝛ quesiui an esses heres. ꝛ dixisti ꝙ nō. qz testamētū primū videas in quo alius fuerat institutus. non vltimū in quo tu ꝑ parte certe succurrit tibi: vt nō tenearis i solidū: qz mendax nō fuisti in isto errore sic nō i dolo: nec culpa. itē si fuisti in culpa: vt qz vnus de testib testamēti erat fuus: ꝛ erat testm nuncupatiuū q̄ ē leuis. sec aūt si in lata i q̄ sciebas nō fuisse solēnem numez testiū. ¶ Celsus. Ago cōtra te ꝙ sis hr̄s debitoris tm: ꝛ quero a te an sis hr̄s ꝛ dicas ꝙ nō. postea vis penitere ꝛ dicere ꝙ sic. q̄rit an possis penitere. ꝛ dicit ꝙ sic: qz ego actor nō patior dānū. naz vtrobiq̄ teneris insolidū. sec si dicas te ꝑ parte here. quā ꝓmo negaueris. nā in hoc nō fit mihi p̄iudiciū. s. te ꝑ parte here. ꝛ ideo nō teneris nisi ꝑ parte inspecta veritate. sed cū penitentia sine dāno actoris fieri nō potest tenetur ꝓpter mendacium.

f Jlius. Filium debitoris mei ad iudiciuz vocaui ꝛ interrogaui euz an esset heres debitoris. ꝛ ipse rn̄. ꝙ sic. cum sit abstentus a paterna here. tenet quidē amō. si enī tacuit tunc non tenetur sed ei succurritur.

¶ Exceptionibus. Titio debitori meo feci pactū de non petendo: decessit. ego conuenio te seium. cū dicis te here cum alius sit: non tu. sed tamen tu fuisti confessus te here. queritur an possis vti except. pacti sicut posset verus heres. ꝛ dz ꝙ sic.

c Onfessoribus. Vocaui te ad ius. ꝛ quesiui an occidisses seruum meū: ꝛ dixisti ꝙ sic. certe teneris aq̄l. ita demū si est occisus saltim ab aliquo.

¶ Et si eum. Vocaui te ad ius agēdo de peculio nomine titij quē dicebam tuū filiū. qui cum alius erat filius fa. ꝛ q̄si ui a te an esset tuus filius. ꝛ dixisti ꝙ sic. certe ita deinde tibi prejudicas si eius etatis sis tu ꝛ ipse: vt tuus filius esse possit. Tertio cum te vellem conuenire de peculio nomine titij quez tuum filium esse credebam. cum esset sui iuris. certe profitendo tu tuum non prejudicas tibi.

¶ Item. Titius dedit tibi damnum pro quo cōuenis me noxaliter: credens eum seruum meum. ego in iure interrogatus confiteor meum seruum. certe non prejudicat mihi confessio. siue erat in statu libertatis: siue fuiebat mihi bōa fide

s Jis. Seru duidā dedit mihi dānū. dictū fuit mihi ꝙ titi erat ei dn̄s cū nō erat. vocaui eū i iudiciū: ꝛ interrogaui an eēt dn̄s serui. ꝛ rn̄. ꝙ sic. ago cōtra eū noxali. iudi. pendēte iudicat ē liber. qz erat ei relicta libertas sub ꝺditione q̄ extitit. nūq̄d titi quē cōuenio mihi tenet. ꝛ rn̄. ꝙ nō cuz sit ali q̄ cōuenit noxali actiōe. ꝛ si seru dedit mihi dānuz ꝛ vocaui te ad ius credēs te ei dn̄m cū nō eras. cōfessus fuisti te dn̄m esse ei. poteris quidē cōueniri cū alius possit. ¶ In totum. Ad hoc ꝙ ꝺfessio in iure facta valeat oportz ꝙ nō sit contra ius ꝛ cōtra naturā. alias nō valet vt. ff. l. cōfessionibus. §. ꝛ si eum. in fine.

s Jante. Seru titi dedit mihi dānū: decessit dn̄s. ꝛ aīn adita here. vocaui meum ad ius: ꝛ interrogaui eū an eēt eius dn̄s. ꝛ rn̄. ꝙ sic. queritur an teneat cū alteri sit. ꝛ rn̄. ꝙ tenet. vt ꝙ nō: qz erat hēditarius. ꝛ sic videbat nō hēre dn̄z. sz rn̄det ꝙ hēditas hr̄ loco dn̄i. ¶ Mortuo. interrogaui te an fu tal q̄ dedit mihi dānū eēt tu. ꝛ tu rn̄disti ꝙ sic. ꝛ litē ꝓtestat sū te cū. noxali iudicio pēdēte decessit fu. ām̄o q̄dē nō tenet. qz si ꝓp eēt tu ꝛ decessisz iudicio pēdēte nō tenet.

s Jfu. seru tu dedit mihi dānū: ꝛ captꝰ fuit ab hostib queni te noxali. ꝛ te interrogaui an eū possides. ꝛ rn̄. ꝙ sic. certe tal rn̄sio tibi nō nocet. Scdo dic ꝙ si interrogaui iudeū an possidet fuū q̄ mihi dānū dedit. ꝛ rn̄. ꝙ sic. nō nocet ei tal rn̄

s Jfu. plana ē. sio. qz iude fuū rpianū hr̄e nō ꝑt

q Ui ex dimidia. titi debitor me decessit. duob relict hē. vocaui eos ad iudiciū: vn venit ali nō. ille q̄ vēit ꝺfitet se hr̄e solū: qz volebat cohēdē sui defendē. ꝛ sic quēt ē isolidū: ꝛ ꝺdenat ē. cū i ṽitate nō sit soluēdo i totū. nūq̄d ꝑ alia dimidia hē ad aliū cohē. q̄ nō venit possuz hr̄e regressuz ꝛ rn̄. ꝙ sic.

f Jlius fa. Filius patrem ad iudiciū vocauit. pat cū interrogat esset nō rn̄dit: sz tacuit. nō nocet patri.

q Vi ſeruũ. Nec.l.facit differẽtiã vtrũ q̃s cõueniaꝫ ex fuí delicto: an quaſi ex ſuo bõ mõ.vocauí te ad ius.r q̃ſi uí an ſtich⁹ qui fecerat mihi furtũ eẽt tu⁹ ſeru⁹: vt ſic noxalit mihi teneaꝛis.r dixiſti ꝙ ſic.r ſic feci te cõdẽnare: r exegi a te q̃nt̃ an ſtich⁹ liberet̃.erat eñ alien⁹.r dicit ꝙ ſic.r eſt ſimile ĩ ſeruo duoꝝ dñoꝝ: vt altero dñoꝝ cõuẽto: r exacto alter libe ret̃.at ſi quis q̃ſi ex ſuo delicto: vl̃ quaſi ſuo noĩe cõuenit̃.vt ecce cõuenio te quaſi ſeruũ occideris vel quaſi ſis hr̃s debi toꝛis mei.r cũ alius occiderit: tu confeſſus fuiſti te occidiſſe: vel te here.lꝫ a te exegero: nõ tñ liberaꝫ q̃ vere occidit vel qui vere ẽ heres: qꝛ remaneret ipunit⁹ q̃ delinq̃t: niſi fuiſti cõfeſ ſus te occidiſſe: vel te here.volẽs defendere vex occiſorẽ vl̃ vex here.nã tũc liberaꝫ cũ cõfiteri teneaꝫ: vel negare.

¶ In iure.plan⁹ eſt.

v Bicũq;.Dubiũ nõ ẽ.q.d.interrogatio fieri dꝫ.

p Rocura.Tit⁹ qui multos hẽbat creditoꝛes inꝛ quoſ erat fiſc⁹.pcura.fiſci egit ꝓ fiſco abſentib⁹ alijs credi toꝛib⁹: cõfeſſus te here.fuiſti.an p̃iudices tibi q̃tũ erã ꝓ pſo nis abſentiũ.r dicit ꝙ nõ.

¶ De quibus rebus ad eundẽ iudicẽ. Rub.

Inter plures.

Sumus cohoeredes vel cõ ſoꝛtes: ſi volum⁹ rẽ cõem di

p uidere r coꝛã vno iudice r ĩ vno loco eſt agẽdũ.nã ſi coꝛã diuerſis fieret: forte mult⁹ adiudicaret̃ ides r alter mihi: alter tibi: r hec eadẽ ſeruanꝛ ĩ iudicio fi.re. vt ſi ego r tu habem⁹ agros cõfines: r ego coꝛã vno ago cõtra te r coꝛã alio agit̃ ꝺ me: certe nõ dꝫ fieri: qꝛ ex bõ poſſꝫ eẽ: ꝙ vn⁹ aliter decerneret r ꝓponeret fines q̃ ali⁹.

c Elꝫ ex plib⁹.Tutoꝛes habui r vn⁹ eſt ſoluẽdo tali⁹ ñ cõuenio illũ qui eſt ſoluẽdo: r ipe cõuẽt⁹ petit alios cõ uenire: vt ſciaꝫ quãtũ potuit ſoluere: certe cõſentiendũ eſt.

¶ De fuo corrupto. Rubꝛica.

Hic ponunt̃ ꝛba p̃toꝛis q̃ plana ſt̃.¶ Qui

It.

bona.Seruũ alienũ a nõ dño emi bo.fi.b ab

a alio coꝛrũpit̃: certe nõ teneoꝛ hoc edicto.i.nõ ꝓtine tur: vt agere poſſim: qꝛ nõ poſſum.qꝛ ſi mihi r vero dño teneret̃ coꝛruptoꝛ: eſſet iniquuꝫ.cũ nõ teneaꝫ duobus. Idem ſi liberum hominẽꝫ bo.fi.poſſideaꝫ r coꝛrumpaꝫ: qꝛ nõ ago.¶ Quod ait.plana ſunt vſq; ad.§.Si q̃s dolo. ſi perſuaſiſti fuo meo vt faceret aliq̃d dolo malo.ſ.credẽdo eũ liberũ: r nõ ſeruũ: teneberis quidẽ.¶ Hec actio. Si ſeruum meũ coꝛrũpiſti teneris in duplũ: lꝫ ꝓſitearꝛ. Itẽ ſi fu⁹ tu⁹ me um coꝛrũperet: teneꝛ mihi quidẽ noxali actio.

h Ec Si ſeruũ coꝛrupiſti: r eũ alienaui vel donaui.cer te poſſuꝫ adhuc fui coꝛrupti agere: qꝛ nõ ad p̃ns tp̃s ẽ rferẽdũ.ſꝫ ad tp̃s quo fuit coꝛrupt⁹.r cõtinua vſq; ad.l.ſi

s Iq̃s.Si q̃s coꝛrũpat fuuꝫ cõem teneꝫ q̃s ſeruũ. ſocio ꝓ pte.vel cõi di.Si vero receperit abſcõdẽdo te neꝫ q̃ſi ille q̃ coꝛrupit.¶ Si in ſeruo.plan⁹ eſt.¶ Dañ.Te netur in duplũ totũ⁹ dãni coꝛrũpẽs.r cõtinua.l.ſe.

¶ Nerati⁹.Plana ſunt oĩa vſq; ad fi.ti.

¶ Interdũ.Seruũ qui valebat.r.coꝛrupiſti vt mihi nil̃ va leat.alijſ ãt vꝫ ago ℈ te fui coꝛrupti.r peto dãnũ.q̃nt̃ an da bis mihi.r.r retinebo ſeruũ.an dãdo mihi.r.dem tibi fuum r dic̃ ꝙ eligã velim.r.recipere vel dare fuũ.vl̃ velim mihi cõ putare fuũ.rij.ꝙ valet alij.ſ.ꝓ duob⁹.r ſic ſeruũ retinebo: r fuũ cõſequar.r bõ ſi habeo fuũ vl̃ hẽo.r.r de his agã act̃. ꝓ ſocio.ſꝫ q̃d ſi eũ manumiſi r tũc nõ cõſeqr niſi vnũ nec eniꝫ ſuꝫ audiẽd⁹ ſi dico ꝙ p̃cũ r libertũ velim caute exponi vt bõ dicãt̃.cetera plana ſunt.

¶ De ſeruis fugitiuis. Rubꝛica.

Tria hꝫ bõ edcñ.ꝑmũ vſq; ad ĩludſt

p Retoꝛ ait q̃d ꝛc.ſcõꝫ vſq; illic mecũ ꝛc.tertiuꝫ exẽplũ.cetera plana ſunt.

i Sq̃.Nemo dꝫ recipe fugitiuũ vel furẽ.nec etiã ꝓcu. vel villic⁹ dꝫ recipe.alꝫ teneꝫ in.c.ſol.qui delinq̃t ſed ſeruum reddendo dño infra dies.xx.poterat penam euitare qõ r hodie locũ hꝫ ¶ Hoc ãt.cetera plana ſũt vſq; ad fi.ti.

¶ De alee vſu r aleatoꝛib⁹. Rubꝛica.

Tres hꝫ ꝓtes bõ edictũ. Prima ẽ ꝙ

Retoꝛ ait.

ſi aliq̃s tenꝫ ludũ mutuãdo luſoꝛib⁹

p ſi ꝛberet̃ nõ reddit̃ ei ius.ſcõꝫ ſi fiat ei furtũ ñ red dit̃ ei ius ℈ te.Tertiũ raptoꝛes vn⁹ ℈ aliũ vi bo. rap.agere pñt ſi vn⁹ alij rapuit.¶ Suſceptoꝛẽ.Dictũ ẽ ꝙ ſi ille q̃ tꝫ ludũ verberaꝫ nõ iudicaꝫ ei.vt in p̃in.bõ.l.ſꝫ collu ſoꝛes ſic.¶ Itẽ noꝛ.Planũ eſt.nã idem dicit ſi ſurripiãtur res illi⁹ qui tꝫ ludũ nõ hꝫ act̃.furti.imo impune fit furtũ.et bõ ſi fiat in domo ei⁹.q̃lit̃ accipiẽ dom⁹ dicit.Itẽ nõ hꝫ act̃.fur ti: r generalit̃ nõ hꝫ illã act̃.¶ In eũ.Nũc exponit tertium capꝫ.bõ edicti: r planũ ẽ cũ p̃ii.l.ſe.¶ Senat⁹.Cã ꝛtutſ p̃t q̃s ludere vt p̃oit bõ.ſꝫ cã foꝛtũe vt ludẽ ad pecuniã q̃s ñ p̃t.

q Quod in.Pecũiã meã nũeraſti filio vel fuo meo lu dẽdo cũ eis: certe repetã.Secũdo ſi ſeru⁹ accepit mutu um vt ludat teneꝫ dñs de peculio inq̃tũ peculiuꝫ locupletũ eſt.Tertio pone vt hic ſcript⁹ eſt.

a Dueꝛſus.Plana ẽ r in fi.ꝓtinua.l.ſe.in eũ.cũ iſta.ſi fi uus vel fili⁹ ludat pecũiã patꝛ: vel fu⁹ pecũiã dñi: r pdat vl̃ mercaꝫ.pater vel dñs repetẽ p̃ot.Secũdo dic̃ ꝙ ſi fu⁹ acci piat mutuã pecũiã ab eñeo alio q̃ qui tꝫ ludũ teneꝫ dñs de peculio nõ noxalit̃.Tertio dicit ꝙ in tñ teneꝫ dñs de peculio inq̃tũ locupletatũ ẽ.q̃rto dicit ꝙ ſi filiuſfa.vel fu⁹ vel liber luſerit r obtineat.ꝙ q̃ amiſit repetat a pꝛevel pꝛono.ſꝫ ℞. dixit ꝙ hic p̃oit eũdẽ caſuꝫ quẽ poſuit ĩ bõ.§.ſ.ꝙ pꝛ repetat.

¶ Si mẽſoꝛ falſum modũ dixerit. Rubꝛica.

a Dueꝛſus.Clẽdidi agꝛ volum⁹ ſcire quot iugera eẽnt ſi falſũ modũ renũciat agrimẽſoꝛ ſi impite fecit vel ne gligent̃ nõ teneꝫ.

i Sañt.plana ſunt vſq; ad.§.cõpetit. ¶ Cõpetit. Si p̃ot agi ex ẽpto vel vẽdito nõ teneꝫ agrimẽſoꝛ.ſꝫ tñ i ſub ſidiũ teneꝫ agrimenſoꝛ.vt p̃oit p exẽpla.¶ Idẽ p̃op.De q̃ dã fundo petij a te.r.iugera.r vici: r cũ peterẽ adhibit⁹ ẽ mẽ ſuratoꝛ vt p.r.mihi iugera aſſignet: q̃ aſſignauit min⁹.ſic le ſit victoꝛẽ certe agã act̃.in fcñ ꝓtra menſoꝛẽ ad intereẽ.idẽ ſi caute fuerit adhibit⁹.¶ Serui.Noĩe ſerui agrimenſoꝛis dñs noxalit̃ teneꝫ: nõ de peculio.

h Ec actio.Querebaꝫ de hac actꝫ.i fcñi q̃ daꝫ i mẽſoꝛẽ an ſit ꝑpetua.r vr̃ ꝙ nõ.qꝛ ex delicto mẽſoꝝ daꝫ.ſꝫ certe imo cũ iſpecta ꝛitate magꝫ ꝛxit ꝙ dliq̃t q̃ accepit curã mẽſurãdi

s Imẽſoꝛ. Clẽdidi tibi fũdũ quẽ dixi.c.iugeꝝ ad tñ te neri volebã.ſi ãmõ vſq; ad mẽſez menſurari facias.r mihi referas q̃ eẽt mẽſura.tu acq̃ſiuiſti meſſoꝛẽ: q̃ trarit̃ tp̃s ſtudioſe vt laberet̃: r ſic poſt menſẽ renũciauit eẽ min⁹.r ſic ñ delinq̃t in renũciatõe: ſꝫ ĩ ꝓtractõe tp̃is.dic̃ eſſi teneri ꝺ dolo ¶ Sicut.expõe vt bõ dꝫ.¶ Hoc iudiciũ.planũ ẽ r cõtinua ¶ De religioſ r ſſip.fu. Rubꝛica. vſq; in fi.ti.

Ille q̃ ſepeliuit defũctũ vl̃ ℈ hẽ cum

Ui ppter.

defuncto poti⁹ q̃ cum here.

l Qcũ.ſiue ſit fu⁹ ſiue ſit liber q̃ ſepelit̃ ſp ſit loc⁹ rũgi oſus.¶ Qui.plana ſt̃ vſq; ad.§.p̃toꝛ.¶ Pretoꝛ.q̃ itulit ĩ alienũ locũ teneꝫ act̃.i fcñ.¶ De ca.Nũc expõit ꝛ ba illata ꝓpꝛio.¶ Pur⁹.nũc expõit loc⁹ pur⁹.¶ Sepl'crũ.

s Cript⁹.plana ẽ. plana ſt̃ oĩa vſq; ad fi.l.ſe.

f Amiliaria.hãc cũ.l.ſe.ꝓtinua vbi dic̃ ꝙ hẽdes r oñs ſucceſſoꝛes p̃ñt ſepelir̃.itẽ liberi p̃ñt iferre: r iſemi ĩ vtro q̃ ſepulcro.ſꝫ exhẽdati p̃ñt ibi ſepeliri.nõ alibi vbi filios ſu os hñt liberti ꝛo nõ p̃ñt ſepeliri nec alios inferre.

d Clo gña ſe.In hac r ſe.l.dic̃ q̃ ꝓtinuaꝫ cuꝫ iſta.r caute diuidit̃ hãc in duas ptic̃as: ſequẽtẽ i.v.vſq; ad.§.ſi adhuc.

o Sſa.plana ẽ. /expõe vt hic dꝫ.

¶ Si loc⁹.vẽdidi tibi fũdũ ĩ quẽ me igꝛãte aliquẽ itu lit moꝛtuũ: tibi teneoꝛ.certe ego agã ℈ iferẽtẽ vt tollat vl̃ p ſtet mihi itereẽ.¶ Si i locũ.ĩ plateã cõis itulistũ moꝛtuũ te

f Ener⁹.Deceſ /ner⁹ vt tollaꝫ.iferioꝛes.ll.plane ſt̃. ſit libert⁹ p̃teito p̃rono q̃ ſuccedit p q̃rtã trebell'.i. iiij. ꝓtes diuidit vſq; ad.§.cũ materſa.ꝑma vſq; illuc.ſi ꝛo.ſcõa

c Elſus.Jun vſq; ad.§.cũ tertia vſq; ad.§.marit⁹, git̃ cũ ſe.vſq; ad.§.marit⁹.q̃ cõtinuaꝫ cũ p̃in.l.ſe.

¶ Hic pꝛo rata.planum eſt.

¶ Marit⁹. Duo plane dicit ꝛ iunge.l.se.cū ipsa.ꝛ duo ponit dicta.

s Ꝯ mulier. Junge.l.se.q̄ duo dicit.

i Hac.planū ē cū se.vsq; in fi.

l Ꝯbenū.lex ista tractat ō matīa de q̄ tractat.s.l.pri.§.fi.

s Ꝯvenditor. Plana ē.

q Quod si. Cōtinua cū.l.superiori.nā si pactū apponat in traditiōe liceat emptori sepelire vbi ius esset inferendi.fauore religiōis oꝝ pactū nō valere nisi stipulatio ꝓtinēs penā fuerit subsecuta.

s Ꝯ q̄s. Cogit̄ i hac.l.q̄s suā rem vendere.

s Enat⁹. plana ē.

p Retor. Nunc dicere de sumptib⁹ funeris ꝓponit nā heres tenet̄ ei qui funerauit defunctum.

b Ꝺe dictum. Plana sunt omnia vsq; ad.§. Si colonus. ¶ Si colon⁹. Scolaris decessit vel alius colonus vel inq̄lin⁹: quoꝝ bona tacite sunt obligata vēdent̄ q̄ dē inuecta ꝛ illata vt inde funeret̄: si nō hꝫ vnde funeret̄.ꝛ sic est p̄cipua causa funeris.nā idem est in simili casu.qz ꝛ res legata reuocat̄.cetera plana sunt oīa vsq; ad.l.nerati⁹.

u Eratius ꝓbat. Tria in dotē dedi.stipulat⁹ sum mihi xx.reddi.qđ aūt apud vir remaneret: vtr tenet̄ funera re bertā vroꝛē suā.ꝛ distingꝫ.an ego funerauī an extrane⁹ sepelies funeraria cōtra vir agere pōt ꝓ tertia etiā cōtra me ꝓ alijs.xx. hec vera sunt.cū ptē dotis mihi reddi stipulatus sum.si aūt totā tūc etiā cōferre debeo muliere mortua.

s Ꝯ monumētū. Illud est monumentū.s.loc⁹ ad sepeliēdum paratus.sicut monumētū puta murꝰ vel altitudo dicit̄ monumētū: vt hic.q̄ muratio q̄q; a remot̄ ē.ceteꝝ ꝛ si nō est religiosus loc⁹ q̄ten⁹ est corpus exponit̄.

n E. Plana sunt vsq; ad.l.sunt psone.

s ¶ nt persone. Aliq̄s pōt inferre mortuū q̄q; ad tēpus: nō tū vt ꝓpetuo sit ibi.ꝛ pone exēplū de ꝓprietario.itē de socio ꝛ ē hoc speciale in loco religioso.nō ē publi. vtilitas vt insepulta corꝑa nō iaceāt. Scda stricta rō.s.tūm ius hꝫ soci⁹ vel fructuari⁹ ꝓhibēdi ne inferat̄ q̄tuꝫ iuris hꝫ ꝓprietari⁹ in inferendo de stricta rōne: q̄ stricta rō i quocūq; omittetur fauore religionis.

c ¶ m. Plana sunt vsq; ad finē tituli.

¶ De mortuo inferendo. Rubrica.

Duo hꝫ capita hoc edictū p̄mū h̄. Retor. secūdū.j.e.§.p̄tor.b̄ p̄mū ꝓhibet fieri ipedimētū ei qui vult mortuū iferre in locū licitū.ꝛ b̄ ꝓseq̄t̄ vlp. ¶ Js q̄. Edificabā in loco licito sꝫ ali⁹ impediebat: vel forte destruebat q̄n receſſeram. certe satis videt̄ ꝓhibere.ꝛ sic in edicto secūdo.

n Egat lex. Expone vt hic: mulier p̄gnās mortua nō dꝫ statim sepeliri: sꝫ de ei⁹ vētre partus excidi dꝫ.

s Ꝯ ꝓprias. plana est.

l Unga. Intuli corꝑa in sepulcrū tuuꝫ. an p̄scribam ꝛ dicit ꝙ nō est res p̄scriptibilis.

s Ꝯ ieo. Si corꝑ⁹ i locū illatū ē: sꝫ nōdū sepl'cr erat sepl'crū ꝑfectū ꝓfici pōt.sꝫ si sepulcrū iā ꝓfectū ē nō pōt reſici sine auctoritate pōtific⁹.

¶ Expliciunt casus longi.ff. veteris in prima parte.

¶ Incipit liber.xij. de reb⁹ creditis: ꝛ si certum petatur.

Ene est. Ulpian⁹ tractatur⁹ de rebus creditis: ꝛ si certuꝫ petat̄ hoc ē.i. cōtractū ꝛ ꝓdictionū iura exponit̄ur⁹. dicit ꝙ ꝓmo vult exponere illa v̄ba de reb⁹ creditis: q̄ sunt in ꝓma ꝑte rubrice ꝛ sic seip̄m q̄si cōtinuat. Secūdo dicit ꝙ ꝓtor insuit i b̄ ti. de re.cre. q̄si q̄ōni rūdēs ibi.qm̄ igit̄. Tertio vero ipse exponit v̄bū credēdi. ꝛ dicit ꝙ ꝓtor verbum credendi elegit.qz tractatur⁹ erat de plurib⁹ ꝛ varijs ꝛctib⁹ sub b̄ ti. b̄ ē vsq; ad ti. de edict. edicto.qz gñale v̄bū credēdi ē.ꝛ b̄ ꝓbat. oēs enī ꝛctus quos aliena fidē sequti ꝛc. Itē v̄bum rei: generale est.

m Utuū. Primo dicit q̄liter mutuū ꝛhaī.s. vt creditori deī tm̄ dē eodē genere: nō eadē spē.qz sic esset ꝛct⁹ inominat⁹. deinde in q̄b⁹ reb⁹ cōsistit.s. in his q̄ pondē numero ꝛc.ꝛ assignat rōez: q̄re in his cōstat.qz in gñe suo ꝛc. idest vt oīa sua vice fungat̄: si fuerit solutū: magis q̄ ꝓ spēz eandē.s. ꝛ subaudit̄ magꝫ. Tertio expōit q̄d sit mutuū: ꝙ diffinitionē ponēte altera noīa. Quarto dicit differētiā iter mutuū ꝛ creditū.qđ creditū.s.ē in pl⁹. mutuū vero ē min⁹. itaq; nō ē mutuuꝫ nisi ꝓficiscat̄.sec⁹ in certo. alia plana sūt vsq; ad.l.cū q̄d

c Cum q̄d. Mutuaui tibi vinū vl' q̄d aliō qđ cōsistebat imponere.ꝛ tūc nō caui vt eq̄ bonū redderes. oꝝ q̄ istō subintelligēdū ē. nā i ꝛhēdo subintelligit̄ ne deter⁹ mihi reddas.

s Ꝯ q̄s. Colebā a te accipere pecuniā mutuo vt eā collocarē i emptionē alicui⁹ p̄dij. sꝫ afiq̄ emisses nolui teneri noīe creditī: cū ꝓficisci deberes. deposui sti apud me pecuniā: ita q̄ si emissem tenerer tibi noīe creditī amisi pecuniam. cui⁹ periculo sit q̄rit̄ ꝛ rn̄. q̄ illi⁹ q̄ accepit. et hoc ꝓbat per similia verba.

q Quod te. Debebas mihi stichuꝫ: ꝛ ꝓ te stetit quo min⁹ mihi dares ꝙt stich⁹: tuū erit periculū. sꝫ q̄n dicit ꝓ te stare: vel q̄n fueris in mora q̄rit̄.ꝛ rn̄. q̄ nō solū si potuisti mihi dare ꝛ nō dedisti: vel dolo fecisti quo min⁹ posuisti. sꝫ si b̄ sciuisti te debere: vel scire debuisti: ꝛ tertiū est si interpellat⁹ es qđ nō oꝝ in hac.l.sꝫ.j. de verbo.ob.l.si ex legati.

c Ertum. Hec.l. respicit vltimā partē rubrice. si certū petatur. dicit ergo quid sit certū. certū est illud cuius species ē certa nobis.ꝛ hoc ꝓbat per pedīū iurisco⁹. vt sequitur.

o Onia. Hec.l.ꝛ sequēs ꝓtinuat̄. in quib⁹ dicit ꝙ sicut stipulatio ꝛhīt pure ꝛ sub cōditiōe. sic ꝛ mutuū. vnde pendet cōditio interim. cōtrahat̄ mutuū: an nō.ꝛ ē in suspēso sic. mutuaui tibi pecuniā vt tenearis mihi si nauis venerit ex asia. nō est mutuū vt nūc sis mihi obligat⁹. sꝫ vt tūc. s. cum extiterit conditio. ¶ Item si. Sempronius decessit me hēre de instituto.ꝛ legauit titio. x. in specie que erant in illa archa istam pecuniam mutuaui alij in pendenti est an mutuum sit. quia si legatarius agnouit legatum non contrahitur mutuum. secus si repudiauit.ꝛ hoc probat iurisco. quia tempus repudiationis trahitur ad tempus adite hereditatis. sed si illud tempus iungatur apparebit ꝙ ego hēres sum dominus legati.

c Erti conditio. Quid sit certum dictum est.s.l. certū hic ostendit quando detur certi cōdictio. Quandoq; certum est in obligatione: siue contractus sit certus: siue incertus: dum tamen pura sit obligatio. Si autem sit in diem: vel sub conditione: non potest agi ante diem vel conditionem.

¶ Competit. Supra dixit certi condictio competere ex omni causa. hic specificat finē ex causa legati ꝛc.ꝛ patescit exemplo.

¶ Mñ igitur. Ponit iurꝫ cōsul. continuationem in textu.ꝛ ex q̄ certi ꝓditio dat̄ ex oī ꝛctu. ponit quosdaꝫ casus in quibus dubitari potest: an locum habeat conditio. Primus ē Mutuaui tibi.x. stipulatus fui ista.x. alij reddi. an locū ista conditio habeat: queritur.ꝛ respon. ꝙ sic. nec; obstat stipulatio que inutilis est. Item si mutuaui tibi pupillo tutore auctore: stipulatus sum tutoris auctoritate. Item si mutuaui ꝛ stipulatus sum mihi reddi sub impossibili conditione. Item si mutuaui alicui cum esset compos mentis: ꝛ stipulatus sum cum fuerit furiosus. in omnibus istis casibus dabitur mihi conditio.

¶ Si nummos. Planus est.

¶ Depoſui. Depoſui apō te.x.rogaſti in.b. vt eis vteꝛ ſ i.c. vſus es nō in.b.quo illoꝛ tpꝫ agi poſſit ꝺdictōe certi ex mutuo:querīt ꝛ rn̄.q᷑ in.b.ꝛ reddit rōez. ¶ Retēto eodē caſu i.a. pmiſi tibi vti i.b. vſus es nō in.a.ſꝫ in.b.dē pecunia mutua. ꝛ agi pt.ꝛ bō dic lex ſequēs.

r Ogaſti me. Erā amic⁹ tu⁹:trāſact nūdinis veniſti ad me:ꝛ diriſti.certe male negociat⁹ ſuꝫ his nūdinis:ꝛ iō nō poſ ſuꝫ ſatisfacere creditoꝛib⁹.rogo igitur te vt mihi.c.ſcuta mu tuo des. Ego rn̄di tibi.certe ego ſum in ea cā q᷑ tu es:quia ēt malas nūdinas hn̄i ꝛ pecūia careo.tn̄ ne credas me tibi nolle ſubuēire hēo bona ſcutella vl̄ ciphū ¶ Si fugitiu⁹.tria dic.ꝛ p mū q᷑ fu⁹ cui ꝺceſſa ē peculij adminiſtratio mutuās pecunias facit eā accipiēt:ꝛ ꝺbit obligatio. Secūdū ēſi fu⁹ fugitiu⁹: vel nō fugitiu⁹ mutuet pecuniā ꝺ dn̄i volūtatē nō ꝺbit obligationē:vn̄ nūmos vēdicare poſſum ſi ertēt vel ſi dolo fcīt fuerit quomin⁹ extarēt.tertiū ē᷑q᷑ ſi pecunia mutuata aliquo p̄dictoꝝ caſuu ꝺſumpta fuit:ꝺdictōe tenebit q᷑ mutuū rece

s Ja furioſo. Accepi pecuniā mutuā ab ali⁹ pit. quo furioſo:quē credebā eē ſane mētis ab initio: nō ꝺbit mutuū.ea pecunia ꝺſūpta recōciliat mutuū:ꝛ acq᷑rit ꝺdi tio furioſo. ¶ Itē. Mutuaui pecuniā fuo alicui⁹. cepi ego mutuato: furere:fu⁹ in rē dn̄i x tit creditoꝛi acq᷑rit cōditio.ꝛ bō cū pecuniā meā mutuaui.idē ē ſi alienā. Jdem ē i fure q᷑ ſi pecuniā ſubꝛepta mutuauit alteri:ꝛ cōſumpta ē pecunia mu tuū recōciliat. hec dicit vſq᷑ ad. §. Si alienos. qui plan⁹ eſt. ¶ Si ſeru⁹. Si fu⁹ cōis det mutuo.x.alicui.cuiꝫ dn̄o ꝺpe tit ꝺdictio i quīq᷑.ꝛ ꝓbat hoc per ſimile.ibi.naꝫ ꝛ ſi.

f Jliuſſa. Mutuaui pecuniā ꝺ ſe.cō.fili⁹ accepit eaꝫ ꝛ de pecunia patꝛ ſoluit.an pr̄ ſi ertet vēdicare poſſit:q᷑ nīl.ꝛ dr̄ q᷑ ſic. Si vero ꝺſūpta ſit an eā ꝺdicē poſſit. dꝛ q᷑ nō videt q᷑ ſic.nā cū al⁹ ſi mutuē alienā pecūiā ab initio nō ꝺbi tur mutuū.ſꝫ poſtea ſi ꝺſūmat p ꝺſūptionē recōciliat mutuū q᷑ videt in bō caſu ſic eē debē.qō nō ē vez.qꝛ illō intelligēdū eſt cū aliq᷑s mutuat pecuniā vt ſi ſua ſit ſtatim dn̄io trāſlato obligat ſibi accipiētē.ſꝫ in bō ſecūdo caſu ſe liberat.ꝛ ita ſec⁹ hic:ꝛ ſec⁹ ibi.an añt ipſe fili⁹ eā p iurꝫ erroꝛē ſic ſolutā cōdicē poſſit.ꝛ dicit q᷑ non.

s Jngularia. Dicit q᷑ q̄dā ſpālia obſeruant in pecunia credita:q̄ in alijs credit nō obſeruāt.q̄ lꝫ mlta ſint nō oñdit niſi vnū:vt petebaſ a me mutuā pecūiā diri ꝺbitoꝛi meo vt ti bi ſolueret.tenebaris mihi ex mutuo.ꝛ ſi nūmi nūq᷑ mei fue runt. Jtēo debebas mihi.x.ex cā cōmodati vel alia ſimili cā. cōuenit inter me ꝛ te vt deberes ex cā mutui ea hr̄e: mutuuꝫ erit ꝛ tn̄ nūl mutuaui.

s Jſoci⁹. Habebā ſociū.cōuenit int nos q᷑ oīa bōa no ſtra eſſent cōia.meā ꝓpā pecuniā mutuaui:poſtea acq᷑ſitā:ſꝫ nō cōicatā.vt.j.p ſocio.ſi q᷑s ſocietatē.circa fi.lꝫ ſocij diſſenſe rint erit mutuū.qꝛ ſi fuit cōis ꝛ diſſēſerint ꝓ pte mea erit mu

c Um. Si filiuſſa.mutuauit ſuū viaticū.i. pe tuū. cuniā quā ſibi pr̄ mittit cā ſtudij.poterit petē offō ſtudi. vl̄ vtili certi ꝺdictōe directa pr̄i ꝺpetēte pr̄e nō pn̄te exiſtēte

s Jego.petebas a me mutuū:nūeraui tibi nō ex cā mu tui:ſꝫ ex cā dōatiōis.tu credebas me mutuaſſe.vtꝫ erit donatio vl̄ mutuū:nec erit donatio:nec erit mutuū. ſꝫ ſi ꝺſūpta ſit:erit credita pecūia.ſꝫ obſtabit mihi dōatiōis excep⁹. ſcꝫ q᷑ pecūia mea volūtate ꝛ aio nō repetēdi ſit ꝺſūpta. ideꝫ erit in caſib⁹ ſequētib⁹.ſꝫ i his nō obſtabit exceptio petēti:ſi cut i ſupioꝛi.ꝛ ꝺſumptiōe recōciliabit mutuum.

n On oēs. Ponit hic regulā:ꝛ eā ꝓbat exēplis. regl'a eſt q᷑ nō ſp⁹ obligat cui pecūia mutuat. dōaſti mihi cā mozt nō alit tibi obligoꝛ niſi ꝺualuer: l'p ri⁹ deceſſeriꝫ.itē dediſti mihi.x.vt fuū meū intra kal'.manumittā:vel domū edificarē obligoꝛ ex nūeratiōe ſi intra kal'.nō manumittā. ¶ Si pu pill⁹. Jpupill⁹ mutuauit mihi pecūiā:vel ſoluit nō actoꝛe tu toꝛe.p caſu ꝺſūptā pecūia ero ſibi obligat⁹.i ſcō erit a me liberat⁹:ſi ego eādē pecūiā alij credā:vl̄ ſoluā qꝛ eū in pmo mihi obligo.in ſecūdo añt me ab eo libero.

s Jtibi. Donaui tibi tali lege pe.vt eaꝫ mihi incōtinēti mutuares:ōꝛ q᷑ ipꝛope loq̄ꝛ:qꝛ nō ē donatio nec creditū. do natio nō ē.qꝛ nō hn̄i aio donādi.i.vt pecūia ſp penes eū ma neret.itē idcirco nō ē creditū:qꝛ creditū dꝫ eē ſpontaneū.ꝛ ſic nō credis:qꝛ fac⁹ bō ad qō tenebar⁹.iſta nō ſunt de iur⁹ ſubti litate.verius tn̄ eſt vt ſit mutuū ꝛ donatio

q Elidā. Quidā petebat a me.x.vel fundū.dico me non dēre ſibi niſi.v.vel ptē fundi.ꝛ illa.v.volui ſibi ſolucre. nolu it pticulatim ſolutio.admittē.iudex ad quē ꝛc.ipm cōpelle re debet vt ptē recipiat.

v Jnū. Mutuat⁹ fuiſti a me vinū kal'.iulij qō valebat x.p̄mo petitū ē ex iudiciū añ kal'.auguſti.ꝛ tūc valuit octo.p⁹ ea in iudicio p⁹ kal'.auguſti valuit forte.vi.lis ē cōteſ.añ kal'. octobr⁹.ꝛ tūc vꝫ.v.ſnia ē lata in kal'.ianu.ꝛ tē vꝫ.iiij.vn̄ vult debitoꝛ eq̄ bonū tibi reddere.creditoꝛ petit eſtiationē:q᷑rit cui⁹ tpis fiet eſtiatio.rn̄.ſi dictū ē de tpe q᷑ dꝫ reddit:ꝛ illō tpis erit ꝺſiderādū.al's tpis i q᷑ fuit petitū.idē ē de loco.

s Jcū. Duo ſūt titij.vn⁹ faber:ꝛ ali⁹ ſutoꝛ.ſeruū titio le gaui ſutoꝛi.titi⁹ faber credēs eū ſibi legatū apꝓhēdit p here dem poſſeſſionē:ꝛ vēdit:ꝛ deceſſit fu⁹.titi⁹ ſutoꝛ hꝫ cū fabꝛo actionē ad fui eſtimationē cōdignā.

s Jaliq᷑s. Stipulat⁹ ſuꝫ a te certū puta libꝛ:vel aliud. poſſum ꝺſeq᷑ p ꝺdictionē certi nō p actionē ex ſtipl'atu.

c Reditoꝛ. Si alicui credidi pecuniā in refectionem do mus ſue.q᷑is alijs p̄mo fuerit obligata.p̄ferēd⁹ ſum in oīb⁹:ꝛ in realib⁹ actiōib⁹ ꝛ in p̄ſonalib⁹.

s Jpecūiā. Procuratoꝛ milit pecuniā mihi mutuauit ſ. noie milit.pcura.ſtipl'at⁹ ē ea ſibi reddi.ꝛ fideiuſ.ac cepit a quo ſtipl'at⁹ ē pe.dn̄o reddi.acq᷑rit actio militi p pcu rato.ꝛ in hac ſtipl'atōe ſpāle ē.qꝛ ſicut tutoꝛ ſtipulādo pupū lo vel curatoꝛ adulto acq᷑ris eis actionē.ſic pcuratoꝛ militi.

c Juitas. plana eſt.

c Reditoꝛ. Per ſe pꝫ.qꝛ creditoꝛ ſibi nō p̄iudicat in p ſonali actōe.ſꝫ i pignoratic⁹.ſic.ſi min⁹ ſufficiēs pign⁹

s Jnſtitoꝛē. Habebā fuū p̄po acc̄pit ꝓ debito. ſituꝫ.taberne ex ꝺcīb⁹ initis cū fuo illo potero ꝺueni ri.ꝛ ſi pecuniā fuerit mutuat⁹:tūc cōdici poterit.

q Ui pecuniā. Quidā feneratoꝛ ꝓmiſit mihi mutuare pecuniā cū tn̄ nō hēret:ſꝫ i hꝛ cui hītur⁹ cēt.fecim⁹ iſtr̄m ꝛ iterpoſita fuit ſtipl'atō ac ſi recepiſſeꝫ.poſtea nō idigui.vn̄ ſi pecūiam nō recepo nō ero obligat⁹.

c Um fund⁹. Debebas mihi hoiem vel fundū.egi ꝺ te vt illū mihi dares:ꝛ obtinui.oīa ſunt mihi reſtituēda q᷑ hītu rus eſſeꝫ:ſi litis ꝺteſ.tp̄e res mihi ſoluta cēt. ¶ Seruū tuum Habui fuū ſtichū eū ſurripuiſti ꝛ vēdidiſti alicui bo.fi.ēpto ri.fu⁹ ſtich⁹ peculiar⁹ oliꝫ añ fugā ex pecunia veri dn̄i emit pā phīlū ꝛ tradit⁹ fuit bo.fi.ēptoꝛi.q᷑rit q᷑lit ſuccurat ꝺo dn̄o.di cit q᷑ triplici via.vna de eq̄tate q᷑ fuū ſtichū a bo.fi. ēptoꝛe ꝺdicat.ꝛ ſi pp bō ꝛ aliq̄ bo.f.ēptoꝛ expēderit repetꝫ. alia ē via qꝛ ego ver⁹ dn̄s agā ex ēpto ꝺ illū q᷑ vēdidit pāphīlū hn̄do a ſticho fcīꝫ ratū.eō ego dn̄s ſatisfaciā illi vēditoꝛi ac ſi ꝺrit ſet cū libero vn̄ teneē mihi tradē illū pāphīlū.ſi ꝺo illū bo.f. poſ.nō hꝫ.cedet mihi ꝺdi.idebiti.quā ꝺ eū hꝫ qꝛ idebite tra didit. Tertia ē q᷑ ſi nō hēbā ratū poſſo vēdicare pecu.ſi extat ꝛ tē de pecu⁹.tenebor:ſi nō extat. nec ipſe mihi neq᷑ ego te nebor:qꝛ nō extat.nec dolo deſij poſſidē.ſ.ipē rei vēdicatiōe

s Jme ꝛ titiū. Rogaſti me ꝛ neq᷑ ego ō pecūio. titiū vt pecūiā mutuā hēres.iuſſi debitoꝛi meo vt tibi mutuarꝫ.ꝛ ſtipl'at⁹ es ab eo pecūiā tibi reddi.credebas illuꝫ fuiſſe debitoꝛē titij.an mihi ſis obligat⁹:q᷑rit.ꝛ vr̄ q᷑ nō.qꝛ n ꝺrim⁹.xi⁹ tn̄ ē cū mea pecūia ad te ꝓfecta ſit tu mihi teneaꝛ⁹

p Ricipalib⁹. h̄.l.ꝛ ſeq̄ns loquit ō eadē matia illi q᷑ p ſunt citatib⁹ mutuare nō p̄nt:ſꝫ eā recipe p̄nt a non ſub

p Ericulū. h̄.l.loq̄t i tutoꝛe:curatoꝛe:vl̄ ad dict ſuis. miſtratōꝝ h̄ntes:q᷑ a debitoꝛe nō exegit ſi ſit ꝺbitoꝛ n ſol uēdoꝛ:q᷑ ad tutoꝛē piculū ſpectat.ſeu ad admiſtratōez h̄ntez

p Ecūiā. Dēbas mihi.x.pure.iuſſi vt ſolueres ſticho ſub ꝺditōe hac.ſi nauis ex aſia vēiret.dic q᷑ ego videoꝛ mi hi eā ſtipl'aſſe ſub ꝺria ꝺditōe.ſi nauis nō vēiret.vn̄ deficiē te ꝺditōe poſſo eā petē ac ſi nūq᷑ fuerit.p̄miſſa titio.pēdēte tn̄ ꝺdi.petē nō poſſo:cū effectu manet tn̄i actio:ſꝫ obſtat excep⁹

s Ed iul. Rez quãdã a te petij. detulisti mihi iusiurãdũ dabit mihi actio nõ obstãte exceptõ. pscrip. q̃ non opposita videris ei renũciasse. sz si añ q̃ pscriberes detulisti mihi iusiurãdũ ꝛ pscriptionẽ impleueris: dabit mihi ꝛc.

s Ed nõ ait. Dedi tibi. x. vt fuũ manumitteres. anteq̃ manumisisti aufugit. an cõdicã. distingj. an eras. al' eũ distractur⁹ aut nõ. primo casu nõ cõdicã: sed p̃ conditionẽ idebiti restitues qõ dedi. si seru⁹ in ptãtẽ tuã peruenit. ꝛ tãtominus q̃to seru⁹ deterior fact⁹ ẽ p̃ fugã. puta prius valebat. x. nẽ nouẽ restitues. Si vo eo ipetrãte tũ a re vel ei mutuaui totũ cõdicã. Si vero eligã seruuz vt eum restituas aut. x. cõdicã. Si vero al' nõ eras distractur⁹ cõdicã nisi diligentior eũ habitur⁹ fuisset si. x. non accepis vt manumittas nõ est equũ nõ eodẽ tuũ si decessit aut post morã tuam aut nõ. primo casu cõdicã. Secũdo casu si detrax rej vel al' eo vsur⁹ dicã. si vero distractur⁹ eũ eras vel cum obijt nisi manumissio mortis cã p̃buisset: qz euz manumittere ad iudicem dixit ꝛ in via a latronib⁹.

c Cm ad presens. Ponit regulã. deinde ponit exẽplũ. sic q̃ ad p̃sens vel pteritũ in stipulatõe deducit. qz nõ erit stipl'o cõditional'. vt. pmittis mihi si rex anglie viuit. ista stipulatio nõ est cõditional'. etiã si vera fuit in rez natura sufficit vt pura sit stipulatio. ꝛ vt statim debeat. Iz cõtrahentes ignorãt ignorãtia eiꝰ cõtrahẽtiũ nõ facit p̃actuz cõditionalẽ tũc eiꝰ stipulatio cõditional' ẽ cũ cõditio cause ferẽ i futurz.

l Ecta est. Refert paꝰ. quãdã. q. q̃ orta fuit inter quendam creditorẽ ꝛ quẽdã debitorẽ de quodã instrõ ꝛ est talis. Luci⁹ titi⁹ accepit a publio meuio .xv. ponõ. auri muuo. ꝛ inde factũ fuit instrm. in quo. s. luci⁹ titi⁹ cauit se tm̃ accepisse. ꝛ istud fuit primũ pactũ. s. q̃ pmisit luci⁹ titi⁹ q̃ istam pecuniã solueret kalẽ. Iz intelligit̃ de prũmis. deide factuz fuit aliud pactũ. qz dixit debitori suo creditor. qz credo te nõ posse soluere pecuniã ad terminũ. volo q̃ pmittas mihi vsuras si nõ soluis p̃ singulis. c. denarijs vnũ denariũ: p̃ singulos. xxx. dies. deide iteruenit nudũ pactũ hoc. s. volo tibi. ccc. soluere deducta sorte quolibet mẽse. ꝛ est istud pactũ de particulari solutõe. qz primo fuit de toto debito simul ꝛ semel soluẽdo. ergo Iz triplex pactũ: primũ de tota sorte soluẽda kalendis. scõm de vsurs soluẽdis si insolidũ sors nõ redderet. tertiuz de pticulari solutõe admittẽda kalẽdis. aduenientib⁹ debitor nõ soluit. creditor petit vsuras totius summe. debitor dicit se ad hoc nõ teneri. qz pactũ vltimo loco interpositũ videtur inesse stipulatõi. vnde pinde habẽdũ est ac si ab initio conuenissent: vt p̃ certa pecunia certe vsure p̃starent. p̃ posteri⁹ emꝰ pactũ videt̃ a primo recessum. nõ g̃ noie totius summe p̃stabunt vsure p̃ primo mẽse: sed p̃ illa sorte tm̃: q̃ tũc solui debuit. i. p. ccc. Itẽ qz primo mẽse nõ põt tota sors peti pp pactuz illud de particulari solutione. g̃ vsura totius summe peti non põt. ꝛ hoc dicit vsq̃ ad. §. pactũ. ¶ Pactũ. Istud ãt pactũ negat creditor q̃ p̃ pactũ vltimo factũ cõcesserit pticularẽ solutionẽ sortis ꝛ nõ vsurarz. vñ vsuras totius sortis soluẽ dz in secũdo pacto quocũq̃ init primũ ꝛ vltimũ pactũ. s. nuduz. et tõ nõ valz neq̃ p̃iudicare dz valido qõ erat de solidis vsurs prestãdis. ¶ Sed cũ sortis. Ille dicit ꝛ vos dicit̃ q̃ tertiuz pactũ sortẽ respiciebat vt. s. tota sors peti nõ possit. sed ex q̃ solida sors pp tertiũ pactũ peti nõ possit: pactũ sit inualidũ tũ valz ad exceptõnẽ. vñ cũ petẽti totã sortẽ obstaret exceptõ. nõ videt̃ in mora. ꝛ ita Ad dictũ est q̃ vsura debetur ex mora. s. in p̃edẽti casu. aliqñ tñ euenit q̃ vsure debeãtur Iz mora nõ interuenerit. vt si pmisi tibi fundũ vsq̃ ad annuz. ꝛ si tũc nõ darẽ: cõuenit vt p̃starẽ tibi fructꝰ. nõ soluz ex tunc sed ex nũc. puta ex tpe stipl'onis interpositi: si fundũ nõ p̃stitissez suo die teneboꝛ ad fructꝰ medij tpis. Iz tũc nõ fuissem in mora. idẽ ẽ in vsura. puta pmisi tibi. x. ꝛ cõuenit nisi infra ãnuz tibi soluerẽ: q̃ teneoꝛ nõ solum ad vsuras tpis futuri: sz ꝛ preteriti. quo tpe p̃terito nõ fui in mora. vñ si suo die nõ soluã: ad vsuras medij tẽpoꝛ teneboꝛ.

e Jus. Quidã misit seruuz suũ in puincia vt ibi pecuniam suã feneraret. decessit instituto suo herede cuz alijs duobus añq̃ sciuisset dz decessisse medio tpe exegit mutuauit. stipl'at⁹ ẽ: pignora accepit de b̃ q̃rto nõ determinat an valeat qõ exegit. ꝛ dicit q̃ prim⁹ act⁹ valuit. ꝛ ipso iure liberant̃ hi a qb⁹ exegit si ignoꝛauit dz decessisse. ꝛ cõicabit̃ pecunia inter coheredes p̃ act. neg. ges. nõ fa. herẽ. Insup etiã mutuauit. ꝛ dr q̃ p̃ parte sua tz. ꝛ nõ alioꝛ. ꝛ b̃ p̃bat p̃ filiũdinẽ quã inducit. ꝛ postea tũ tacite obiectiõi. q̃ sicut act⁹ de alijs valuit a se liberãdis. sic de alijs sibi obligandis. sz b̃ nõ est verz. sz rõem nõ assignat. põt tñ eẽ rõ qz pnioꝛa sunt iura ad liberãdũ q̃ ad obligandũ. Tertio distinguit̃: an stipulatus ẽ sibi aut dño. si dño nõ valet. si sibi: aut añ aditã hẽ. aut post. si añ: acq̃rit̃ here. si post: aut sciuerũt eũ coheredẽ. ꝛ tunc nõ acq̃rit eis. aut ignoꝛauerũt. ꝛ tũc ipse p̃ duab⁹ ptib⁹ eis. ꝛ ipsi ei p̃ vna pte acquirũt.

s Jego. Promisisti mihi. x. qz credebã: tũc nõ posse soluere solida. x. stipulat⁹ sum a seio q̃ tũ min⁹ cõseq̃ possem a te. si ꝺ te institui actionẽ nõ pp b̃ liberabit̃ seius nisi tota in lite essem consecutus. Sed pone q̃ primo agerem cũ seio ad quicq̃: sed nõ sum psecutus nisi tria: qz soluẽdo nõ ẽ. quia vidi te tũtiũ soluere posse. v. tñ: si tu postea fact⁹ fueris soluẽdo nõ iõ plus cõsequar a te. ¶ Labeo. promisi me curatu. tibi dari. x. nõ vt tibi darẽ x. si dedero tibi expromissoꝛẽ an suz liberat⁹. queritꝰ: ꝛ dr q̃ sic. qz precise compelli nõ dẽo soluere sed sufficit si dedero expromissorem.

¶ De iureiurando. Rubrica.

Primum. Inter alia remedia que in iure reperiunt causa finiendaꝝ litium ẽ iusiurãdũ. ꝛ est maximũ ad qõ q̃uenit̃ per pactũ litigãtiũ aut per iudicem.

m

a Jt pretor. Ponit hic quedaz v̄ba pretoris q̃ inferꝰ exponit. dicit g̃ q̃ nõ dz iurari nisi deferat̃ iusiurã. sz si delatũ fuerit quacũq̃ actiõe quacũq̃ ex cã actuz fuerit põt iurari vt exẽplificat in textu vsq̃ ibi. vñ marcell⁹. ꝛ dicit si iurauerit mlier se p̃gnantẽ eẽ. ꝛ pp b̃ missa sit in pos. cã ventris valebit. filio tñ nõ ꝑderit vt iõ dicat̃ filiꝰ eiꝰ cuiꝰ mulier dicẽ eũ eẽ filiũ. vñ iuramẽtũ mulierꝭ neq̃ nocebit filio: nec ꝑdet. ꝛ b̃ dicit vsq̃ ad. §. iurari. ꝛ ille plan⁹ ẽ ꝛ p̃tinuad⁹ cũ duab⁹. ll. se. vsq̃ ad. §. diu⁹ pi⁹. ꝛ abinde oĩa plana sunt vsq̃ ad. §. Si dãnet̃ in .l. nã postea. ꝛ dicit: detuli tibi insiurãdũ i cã famosa puta furti iurasti. i. me furtũ p̃misisse: infamis efficioꝛ. si dẽ tulisti. ꝛ iurauí ꝛ postea cõuenis me ꝛ nõ excipioꝛ: efficioꝛ infamis. ¶ Si is. q̃. Tenebarꝭ mihi act⁹. tpali redibitoria vel q̃to minoꝛ detulisti mihi iusiurãdũ. ꝛ iurauí te teneri. si conuenis me ite excipiã qz tpalis fuit. replicabo de ꝑpetuatiõe ꝛ si tu minoꝛ. xxv. an. ꝺtulisti mihi iusiurãdũ. ꝛ iurauí ꝛ tu iterũ agis ꝺ me si excipiã. qz iuratũ sit de iureiurãdo. replicabit̃ de minoꝛi etate. ꝛ b̃ dicẽ põp. vlpianꝰ. adijcit determinãdo q̃ cognoscẽ dz iudex. sit decept⁹ minoꝛ q̃ casu dabit̃ in integz restituẽdi. alioquĩ nõ. ꝛ si ꝑbatões alias hũerit ꝛ eas obmisit ꝛ erit restituẽd⁹. ꝛ ꝑ petit ista replicatio ifra ãnũ vtile p⁹. xxv. ãnuz ¶ Sz ꝛ si q̃s. Debitoꝛ me⁹ hẽbat debitorẽ q̃uenit eũ. ꝛ cũ itẽtionẽ suã ꝑbare possit debitorẽ illũ. detulit ei iusiurãdũ i fraudẽ meã. si agã ꝺ debitorẽ illũ. si excipiat: replicabo ꝺ fraude. idẽ ẽ si ille debitoꝛ me⁹ hẽat alicꝰ creditoꝛes: ꝺ q̃s poterat se defendẽ exce. pacti. vl' finxit se hr̃e vt ꝛ mecũ i pos. boꝛ. mittat̃. detulit eis iusiurãdũ i fraudẽ meã. si illi petãt mitti i pos. bo. excipiã de fraude. ¶ Jusiurãdũ. Cõueni debitorez meũ i iudicio: q̃ se defendit p̃ ꝓcuratorẽ. detuli illi ꝓcur. iusiurã. ꝛ ipe iurauit nihil mihi dñm suũ debẽ. certe q̃rit̃ debitoꝛi meo exceptio. idẽ eꝺ. si debitoꝛ me⁹ q̃uẽ⁹ deferat ꝓcur. meo iusiurã. ꝛ ipe iurauit mihi dẽri. certe q̃rit̃ mihi actõ i fcm̃ aduersus ꝺbitorẽ deferẽtẽ. ¶ Si petitoꝛ. Egi ꝺ te rei vẽ. detulisti mihi iuramẽtũ. iurauí rẽ meã eẽ ꝺ te. ex isto iuramẽto ꝑpetit mihi actio q̃ nõ vtoꝛ ꝺ alios: qz nõ dz alijs nocẽ ꝛc. sz si tibi possidẽti detuli iusiurã. aut iurasti rẽ tuã eẽ: aut meã nõ eẽ. si meã nõ eẽ: tibi agẽti obstabit exceptio. vñ si cecideꝭ a pos. Iz eã nact⁹ fuero nõ hẽbis act⁹ ꝺ me. ꝛ ẽ iõ. qz nõ iurasti tuã eẽ. si iurasti tuã eẽ ꝛ ad me q̃uenit: dabit̃ tibi actio ꝺ me. ꝛ nõ solũ res sz fructꝰ ꝛ partꝰ restituent̃ per act. in factum.

¶ Jtem si iurauero. Dicebam me hr̃e vsufructꝰ in re tua.

detulisti mihi iuramentũ: iurauí. de ceto habebor pr vsufructua rio. ꝛ eisdẽ modis habebor quibus mihi per ætatem esset acquisitus. Si vero iurauí mihi deberi vsufructum illius rei in qua nõ põt eẽ vsufru. prestita cautione de iure iurãdo ꝛ tũc verus vsufruct⁹ cẽsebitur.

s Jꝫ duo patrõi. Ego ꝛ titi⁹ dicebam⁹ nos hẽre ius patronat⁹ in aliq̃. ita ꝙ quilz isolidũ. libert⁹ vero cõfitebat alí quẽ nr̃m eẽ pr̃onũ ei⁹. titi⁹ detulit ei iusiurãdũ. ꝛ iurauit se libertũ ei⁹ nõ eẽ. q̃ro an mihi accrescat portio iuꝭ quã hẽbat titi⁹ in liberto. vt ita integr̃ ius patronat⁹ penes me resideret ꝛ dr̃ ꝙ mihi nõ accrescit. verũtñ magna p̃sumptio ꝓ me stat me solus patronus esse. ¶ Julia. ait. Qui post prescriptiõꝫ a possessore factã eo deferẽte rẽꝫ suã iurauerat eẽ: non solum possidẽti exceptio: ſz ẽt dabit̃ actio. q̃ deferens iusiurã. iuri suo ꝛ p̃scriptõi vr̃ renũciasse. vl̃ alit. Si cũ possesso⁹ p̃scribẽ ceperat eo deferẽte rẽ suã eẽ iurasti. ꝛ idẽ postea ipleuerat p̃scriptionẽ p̃scriptio illa nõ tibi p̃iudicabit. q̃ sicut p lit̃ ꝛte. ppetuat̃ actio. ita p iusiurãdũ. vl̃ alit. Si ex cã iurisiurandi possederis: potes p̃scribere. ꝛ iõ si pos. amiseris postq̃ p̃scri pseris vtilis dabit̃ actio. Si possideas rẽꝫ meã te deferente: rẽ meã eẽ iurauit: si postea vsucapionẽ impleueri: vtil̃ mihi vẽdicatio cõpetit. q̃si iureiurãdo ppetuata ꝛ vsucapione impellata. ¶ Jdẽ iul. Ex furto due dãtur actiões cõditio furtiua ꝛ actio furti. ꝛ egi ꝺ te actione furti detuli tibi iuramentũ: ꝛ iurasti an ab vtraq̃ ꝛte liberer⁹. dr̃ ꝙ sic. tu iurasti te furtuz nõ cõmisisse: postea decessisti. res ad hẽredẽ tuũ pueneꝛt cõdicã. ſz actiõꝫ furti ꝺ eum intẽtare nõ possum. ¶ Vel dic sic. detuli furi iuramentũ: ꝛ iurauit se furtũ nõ fecisse. q. d. neq̃ cõuenią cõditiõe furtiua: neq̃ furti: q̃ vtraq̃ teneret̃: si non iurasſz. si g̃ agã ꝺditõe furtiua: excipies de iuramẽto si postea ꝓueniã eundẽ. nõ tanq̃ furẽ: q̃ iurauit se furẽ nõ eẽ: ſz tanq̃ furis hẽdẽ. vtꝫ ꝺdicã. dr̃ ꝙ sic. nec obstat exceptꝫ. ꝛ cũ velis pbare eũ furẽ eẽ sum audiẽd⁹: cũ de hr̃ pr̃i⁹ iurasset. potero tamen eum ꝓbare eẽ furis heredem.

s Jꝗs iurauerit. Dicebã te equũ mihi vẽdidisse. ꝛ te deferẽte hr̃ idẽ iurauí. pinde ẽ ac si mihi vẽdidisses vñ; pr̃eciũ tibi solue ꝺebeo: nisi de hr̃ sit iuratũ. ſ. ꝙ solutũ sit.

i Dem ẽ. Si iurauí me sociũ suũ eẽ possuz cũ eo agẽ et cõuenin ꝓ socio. ac si soci⁹ eẽt in vereitate. Jdez ẽ si iurauí me tibi ob. r. q̃ accepi fundũ meũ obligasse. nõ esſi aliter fundũ meũ recupabo ꝙ ypotheca. actio. ꝙ si r. soluero: ꝛ si volui fundũ liberare agit creditor ex iuramẽto. ꝛ hoc pr̃obat per exemplũ.

q Clonẽs. Libert⁹ dicebat se. r. soluisse patrono. hoc negabat pr̃on⁹. detulit iusiurãdũ pr̃on⁹. voluit ꝙ sibi remitteret iusiurãdũ. an audiri dẽat. dr̃ ꝙ nõ. idẽ ẽ si de pecunia int̃ eos erat ꝺtrouersia; vt q̃ libert⁹ dicebat pr̃onũ cõstituisse se ei solutuꝫ.

a Dsonas. Ego ꝺ aliquẽ ẽpm vel aliquẽ valitudine ꝺfectuz volui vt ꝺpareret: vt tibi iurareꝫ. dicit ꝙ iudex ꝺz mittere ad domũ suã vt iuret.

s Jꝑonus. Jꝑon⁹ duxerat libertã suã in vxorẽ. ꝛ celebrato inter eos diuortio instituit liberta ꝺ pr̃onũ actiõe rem amo. detulit ei iusiurãdũ an debeat iurare cõpelli. dr̃ ꝙ non ſz pone pr̃on⁹ in cõsimili cã liberte iusiurãduz detulit. ꝛ ipsa velit ꝙ pr̃on⁹ iuret de calũnia. ſ. ꝙ nõ calũnioſe detulit iuramẽtũ. an pr̃on⁹ iurare debeat. dr̃ ꝙ non.

i Cisiurãdũ. Detulisti mihi iusiurãdũ volũtariũ. ꝛ ego dico tibi ꝙ debeas iurare. dr̃ ꝙ nõ. nec habes voceꝫ ¶ Jpupill⁹. Jpu. egit ꝺ me. detulit mihi iusiurãdũ. valz delatio facta tutoris auctoritate. ꝛ si sine tutoris auctoritate ꝺtulit mihi iusiurãdũ. si postea agat obstabit ei exceptio. ſz replicabit̃. q̃ nõ bũit ptãẽ adminiſtrãdi res suas. ꝛ ita deferenti iuramẽtũ actio nõ ꝺatur. ¶ Si tutor. Jusiurandũ delatũ auctoritate tutoris seruãdũ ẽ. idẽ in curatore.

¶ Procurator. Jta cõtinuat̃ cũ. l. se. ꝙ ꝓcurator in tribus casib⁹ põt deferre iuramẽtũ. si habeat liberã ꝛ gñalẽ adminiſtrationẽ. idẽ si hẽat spãle mãdatũ; vt deferat. idẽ si sit ꝓcurator in rẽ suã q̃ si alijs casib⁹ deferat nõ audiet̃ q̃ detulit: et iurat nõ iõ dño p̃iudicat̃. ꝛ ad hr̃ ꝙ bñ intellígas nota ꝙ tacite rñ. iuꝭ cõ. debitor. q̃ videt̃ ꝙ sit ꝺ ius cõe. ſ. si ꝓcurator cauerit de rato. q̃ si dñs venerit cõtra iuramẽtũ delatũ a ꝓcuratore: ꝛ ceperit agere ꝺ eũ q̃ iurauit: dicet ille ꝓcurator actori. volo te cõuenire de rato. ꝛ ad hanc obiectionẽ rñdet in littera ꝙ nec ei ꝓdest ista cautio. q̃ si dñs venerit ꝺ iuramẽtũ delatũ a ꝓcuratore ꝛ ceperit agẽ ꝺ illũ q̃ iurauit. dicit ille ꝓcura. volo te cõuenire de rato. dicit ꝓcura. ꝙ nõ potes: q̃a aut succubuisti ꝺ dñm meũ: aut nõ. si nõ: nõ debes me ꝓuenire. q̃ mihi tibi obest si succubuisti: aut iuste: aut iniuste. si iniuste hr̃ nõ est mihi iputãdũ. vt. j. de euict. l. si p ip̃rudentiaz. ſ. cũ aũt. si iuste g̃ decepisti me falsuz iurãdo. Et merito paꝫ ꝓderit cautio sua. in pl⁹ esſi grauat̃ opinio sua q̃ piurauit: q̃ q̃tuz valebat emolumẽtũ. ꝙ ꝓsequat̃ ex cautiõe. Et sic ꝓcurator nõ poterit iuramẽtũ deferre: nisi in trib⁹ casibus. ꝛ hoc dico vsq̃ ad. l. illã. si fu⁹. ꝛ illa ẽ plana ꝛ ꝓtinuat̃ cum duab⁹ legib⁹ sequẽtib⁹.

q Si iurasse. Detuli pupillo iuramẽtũ: iurauit: nũq̃d valet. rñ. q̃ a quocũq̃ iuret: cuiuscũq̃ sex⁹ vel etat̃ fuerit satisfactũ est ei q̃ detulit. ꝛ hr̃ siue falsuz sit iuramẽtũ. nec obstat ꝙ pupill⁹ falsuz iurauerat. q̃ nõ nouit fallẽ vt subiũ. q̃uis ꝛc. ¶ Si pat. Cõuent⁹ fuit pr̃ de peculio: ꝛ cũ iurauit nil eẽ in peculio: filiꝰ nihilominꝰ cõueniet̃ ex ꝺctu suo: ꝛ pat̃ postea de peculio quesito cõueniet̃ vel tenebitur.

i Cisiurãdũ. Habet silitudinẽ cũ ꝺuẽtõe. ꝛ q̃uis iusiurãdũ ex ꝺuẽtõe ꝓcedit cũ hẽat silitudinẽ iudiciꝫ. q̃ redidr̃ iuramẽtũ. ꝛ sic duob⁹ ꝓpositis assimilat̃. q̃a succedat loco solutionis.

o Job⁹ reis. Si alter stipulantiũ iusiurã. detulit reo ꝓmittẽdi alteri oberit. ¶ Quod si re⁹. plana est.

¶ A fideiussore. Ponit casuz cõuersuz ad superiorẽ q̃ cõuent⁹ fuit fideiuſ. creditore deferẽte. iurauit fideiussor. nũq̃d liberabit̃ debitor si iurauit ei nil deberi ꝛ refert: an iurauit se nõ fideiusisse: ꝛ nõ liberabit̃ si iurauit nil ei deberi vel cõtractũ celebratũ nõ fuisse liberabit̃ debitor. ¶ Si ei. Cõuenit debitorẽ meũ. ꝛ iõ tu ꝓ eo fideiussisti. q̃ eũ exhiberes in iudicio. exhibuisti vel nõ. tñ cõuenio te rõne tue ꝓmissionis. iurasti te nõ ꝓmisisse exhibitionẽ ipsi⁹: nõ iõ liberabit̃ debitor si iurasti te nõ debere refert: an iõ dicebat te nõ teneri: q̃ forte eũ post ꝓmissionẽ exhibuer⁹: vel forte exhibere nõ ꝓmiseras ꝛ tũc nõ liberabit̃ debitor. an iõ q̃ soluerit ꝛ tũc liberat̃.

¶ Si ex duob⁹. Ego ꝛ tu debebam⁹ aliquã rẽ. alt̃ nostrum creditore deferẽte iurauit nil deberi: alter liberabitur.

¶ Exceptio. Tenebar actõe mãdati vl̃. neg. ge. ꝛ dũ me aliqua illaꝫ actionũ cõueniebas detulisti mihi iusiurã. iurauí me nõ debere. tu interim cõueniſti certi gñalis rõne eiusdem rei: vel ꝺct⁹ ꝛ ex eadem cã; obstabit tibi exceptio. ¶ Si q̃s Casus. egi ꝺ te vi bo. rap. rõne cuiusdã rei: quã dixi te rapuisse. detuli tibi iusiurandu. iurasti te non rapuisse. an postea conuenire te possum actione furti: queritur. ꝛ respon. ꝙ sic. videbatur contra. quia qui alienas res rapit furti tenetur. in sti. vi bono. rapto. in principio.

¶ Colonus. Si colonus arbores meas succidit: pluribus actionibus tenetur: vt tibi dicit in littera. vnde si contra eum ago vna actione ꝛ me deferente iurauerit, non poterit alia actione conueniri ex eadem causa.

¶ Qui iurauit. Celebratum fuit diuortiuz inter me ꝛ vxorem meam. ago contra eam intento actionez rerum amotarz me deferente. iurauit se non amouisse. postea reperio aliquã rem meam penes se. nunquid eam vendicare possum. dr̃ ꝙ sic. sed pone ꝙ primo egi rei vendicatione ꝛ detuli ei iuramẽtum. ꝛ iurauit rem suam esse. ſi postea velim agere rerum amotarum actione. an possim. ꝛ dicitur ꝙ obstabit ex⁹. ꝛ paꝫ. rñ. generaliter quia vbicunq̃ eadem questio que prius sopita esset in iudicio deducetur. licet per aliam actionem. quia sp ẽ obstat ex⁹. Sed pone egi otra te ꝛ stipulatus sum a te iudicatum solui: qui condemnatus fuisti. postea conuenio te

actio.in factũ.q̃ descẽdit ex re iudicata me deferẽte iurasti iudicatũ nõ fuisse.volo postea te ꝓuenire ex stipl'one iudicatuꝫ solui nõ possuꝫ.sꝫ si pr̃i egero ex stipul'.iudi.sol.ꝛ me deferẽte dare nõ opoꝛtẽ fuerit iuratũ.postea potero agere ex re iudicata:nisi de hoc iuratũ sit.ꝛ reddit in lr̃a rõem. ¶ Idem pomp.Cõueniebã te act̃.furti.iurauí deferẽte te q̃ furtũ ꝑfeceras.nunq̃d statiꝫ cõdicã rem subtractã.dr̃ q̃ nõ.

i Lex cũ.Ex hac pte dicit q̃ ex iureiurãdo ꝓcedit actio ꝛ exceꝑt.qꝛ ex pte actor̃ iurãt̃ dat̃ actio.ꝛ ex pte rei exceptio.ꝛ ponit talẽ rõnẽ.ꝓueniebã te me deferente.iurasti te nõ debere.ꝛ dixi tu periur? es.dixisti tu iura q̃ debebã.et iurauí ex relatione te debere.ꝛ ita cũ pr̃imo me deferẽte iurauerꝫ te nõ debere.ꝛ postea iurauí te debẽ dic̃ q̃ vltimũ iuramẽtũ est seruãdũ.

q Quod si. Sed pone petebas a me.x.me deferẽte iurasti tibi deberi.postea agis act̃.in factũ ex iureiur̃.õ me.dico te nõ iurasse.vñ dicis tu.iura q̃ nõ iurauí.ꝛ te deferẽte iurauí.dicit q̃ si iurauí a me petere nõ dẽs.qõ enim ꝑma q̃.f.q̃rebat̃ an iurauer̃ sopita est ꝑ bꝫ q̃ iurauí.ꝛ hoc dicit.

e Cum q̃ iurauit. Instituí õ te act̃.l.aq̃l.negasti a te datuꝫ dãnũ.deferẽte te iurauí dedisse.nunq̃d ꝓsequar duplũ ac si ꝑbassẽ.vr̃ q̃ nõ.ꝛ rõ assignat̃ in littera.

¶ Si iurauero. Petebã a te stichũ.dixisti te nõ debere.detulisti mihi iusiurãdũ.ꝛ iurauí te debere.ꝛ fuit stich? in alia ꝓuincia:ꝛ decessit liberaberis nisi pr̃i? fueris in mora.vel forte ille stich? ex cã furtiua debeat̃. ¶ Si mulier. Celebrato diuortio int̃ me ꝛ vxorẽ meã.petebat a me.x.dicebat se mihi dedisse noie dotis.detuli ei iusiurãdũ.refert qualit̃ iuret. q̃a si iuret sibi deberi.x.noie dotis.solida.x.ꝑstãda sunt nõ hãc rõne ne egeã.si ãt iuret se dedisse.x.in dotẽ.tũc intãtũ est marit? ꝓdenãd? q̃tũ si in ꝛitate dedisset.x.puta q̃tũ facere ꝑt.

i Appl'arib? Instituí õ te act̃.qꝛ albũ ꝓtoris corrupisti.ista actio ppl'ar̃ ẽ.nũq̃d si iurauerꝫ te nõ corrupisse:liberaberꝫ aduersus alios agẽtes.dicit q̃ sic.dũ tam̃ sine collusione actũ sit.qꝛ si egi õ te actio.ppl'ari:ꝛ absolut? es aduersus alios de ppl'o tut? eris exceꝑt.rei iudi.si nõ fuerit collusuꝫ qꝛ superari me passus sum

a Domonẽdi. Primo regulã.deinde exceꝑt.regule.deinde exẽplũ. Regula q̃ si iusiurãdũ ꝑstitũ ẽ ꝛ postea ꝓnunciatũ q̃ nõ possit ſnia retractari.subijcit exceptio ꝛ exceptionis exẽplũ.ꝫbigrã.diceba te deberi mihi.x.qꝛ nõ potui ꝓbare:iudex detulit mihi iusiurãdũ.iurauí ꝛ ſniam tulit ꝓ me.postea inueniunt̃ instrã ꝑ q̃ tu potes ꝓbare intẽtionem tuã.qꝛ qõ actũ ẽ retractari dꝫ.vl' dic ecõtra vt subjcit.sꝫ istõ fallit in iudiciali vel volũtario iuramẽto.bꝫ est q̃ pars parti defert iusiurandum.

i Elsiurãdũ. Jusiurãdũ ꝑstãdũ est sꝑ tale q̃le deferẽt.qꝛ si detuli tibi iusiurãdũ vt iurares ꝑ deũ.ꝛ iurasti ꝑ salutẽ tuã itex erit iurandum.

l Eleg?.Dicit si dubitareẽ vtꝛ ope debeanẽ:vel nõ:iurari poterit.postea rñdet tacite obiectiõi.q.d.q̃s illud in iurioſum esse q̃ re? cõpellat̃ iurare.ꝛ dicit q̃ nõ.qꝛ si ipse reus noluerit iurare referat. postea ponit casuꝫ quẽdã in quo nec cõpellit̃ iurare nec ẽ tutũ vt referat.vt si petat̃ a te stich? absens quẽ mihi dẽbas.ꝛ dubitabas an mihi tenereris eo q̃ credebas eũ mortuũ.vñ in isto dubio si deferã tibi iusiurãdũ qõ nõ debeas:periculosum est iurare.ſ.ꝑꝑ periurium. Itẽ piculosum est tibi referre qꝛ ego statiꝫ iurarẽ mihi deberi.vñ in isto dubio erit tibi dãda dilatio vt tu iures.cetera plana sũt vsq̃ ad.§.sꝫ õ q̃litate.volui vt tu iurares mihi sup libꝛ.volui isti iurare sup altare.vel volebaꝫ vt iurares sub vna forma: tu voluisti iurare sub alia:dicit q̃ iudex dꝫ formã designare.ꝛ pbat̃.j.e.l.gñalit̃.§.i. ¶ Ait ꝓtor.Hic ponit̃ quedã ꝛba ꝓtoris q̃ sunt gñalia.dic̃ q̃ ille cui delatũ ẽ sacrañtũ:dꝫ iurare.qõ si nõ fecerit dꝫ soluere.subiũgit ꝛ vt possit referre petitꝫ a te ꝛ detuli tibi iuramẽ.tu mihi retulisti.si volo iurare: tu reus eris absoluend?.q̃d erit si te referẽte exigo iuramẽtũ de calũnia iurare nõ debes. ¶ Nõ sꝑ.Dicit aliq̃ aliud referẽt iuramẽtũ q̃ sit delatũ:ꝛ bꝫ cõtingit ex varijs cauſ:q̃ arbitrio iudicis relinquunt̃.postea ponit duo exẽpla.vnum q̃ ex diuersitate rex cõtingit icõgruitas.aliõ q̃ diuersitate ꝑsonarum:ex diuersitate rex:sicut tu cõueniſti me actiõe de dolo. dtuliſti iusiurãdũ: vt iurarẽ me dolũ nõ feciſſe.ego tibi retuli vt iurares me feciſſe.alio mõ iurabis tu q̃ ego.qꝛ si ego iurasſem ſufficeret:si iurassem me nõ ꝓueniſſe.tu aũt iurare debes vltra duos aureos me dolũ cõmiſiſſe.qꝛ nõ ꝑ minoꝛi datur actio de dolo.vt.§.de dolo.si oleũ.i fi.vel ex diuersitate ꝑsonax cõtingit variatio.qꝛ dñ libert? cõuenit act̃.iniuriax patronũ detulit ei iuramẽtũ vt iuraret se iniuriã ei non feciſſe. patron? refert alit̃ iurabit libert?.qꝛ iurabit iniuriã atrocem actionẽ patronũ sibi intuliſſe.qꝛ alit̃ nõ permitteret agere.vt §.de in ius vo.ſed ꝛ ſi.§.ait ꝓtoꝛ.cetera plana sũt vsq̃ ad l.ſi actoꝛ.

t Ctoꝛ.Hec lex tota plana ẽ vsq̃ ad.l.ſi actoꝛ.

s Jactoꝛ.Debebas mihi.x.ex causa mutui.postea conſtituiſti mihi illa ſolutuꝫ.egi õ te de ꝓſtituta pe.ꝛ deferente me iurasti te mihi nõ teneri de conſti.pe.postea volo agere cõdic̃.certi.an possim.ꝛ rñ.q̃ sic.ex quo de ꝓꝛi obligatione iuratum nõ est.

s Jnon. Petebã a te.x.iureiurãdo delato.petiſti a me vt iurarẽ de calũ.noluí iurare.perinde est ac si iuſſiurandum tibi fuerit remiſſum.sed an mihi actio denegabit̃ qꝛ ꝑ me stetit quomin? iurarem̃ qꝛ noluí iurare de calũ.ꝛ rñõ.q̃ sic

m Manifeste. Placuit litigãtib? vt lis sacramẽto decideret̃.vni? puta titi.deinde ei fuit delatũ sacramẽtum ꝛ ab eo ſuſceptũ.dicit se nolle iurare.dic̃ iudex referas ergo aduersario.nõ vult.dicit q̃ iſta ẽ manifeſta turpitudo.

s Jqs.Cũ habebã debitoꝛẽ feci ei pactũ de nõ petendo.si iuraret q̃ capitoliũ nõ aſcẽderet.ſi iurauit ꝛ petã obstabit mihi pactum.

i Elsiurã.Si debitoꝛ me? me deferẽte iurauerit se teneri pignoꝛa q̃ obligauit liberar̃t̃.neq̃ penã petere poterit rõne illi? debiti.ꝛ ſi ſoluerit repetet.vel ſi dixi te mihi teneri in.x.tu negaſti.detuli tibi iuſiuran.petebas deferi iramentũ in ſequentẽ diem.detuli ſequẽti die.mãdauí ꝓcuratori meo vt reciperet a te iuſiurã.cũ parat? esses ad iuramẽtuꝫ remitteret tibi.an valet remiſſio cum facta fuerit tibi abſenti.querit̃.ꝛ rñ.q̃ sic.

l Zbeo. Procuratoꝛ me? detulit tibi iuſiur.illud iuſiuran.tibi remiſi.dr̃ q̃ ſi tu ẽt ignoꝛes q̃ tibi remiſſum fuit.nihilomin? remiſſio valet.

c Reditoꝛẽ. Mutuauí cuidã pupillo pecũlã.ꝛ negauit ſe teneri.ꝛ indefinite iurauit ſe teneri.qꝛ ſolutũ ẽ qõ debebat̃ vel qꝛ cõtraxit nõ ẽ liberat? fideiuſſoꝛ.sꝫ si iurauit ſe nõ teneri eo q̃ ſine interuẽtu tutoꝛ̃ neg. Jctũ fuerit.nõ liberabit̃.sꝫ si dubiũ sit vtruꝫ iuratũ sit de toto vel nõ:ꝑsumenduꝫ est de toto iuraſſe.vnde fideiuſſoꝛ liberabit̃.

¶ De in litem iurando. Rubꝛica.

Em in iudiciũ.

Egi õ te rei ven.vel cõſili actio.vñ cũ debebas ſatisdare iudicatũ ſolui.obtuliſti quẽdã fideiuſſoꝛẽ: q̃ nõ ſatis erat idone? ad rẽ petitã.dicebã q̃ daret mihi magꝫ idoneũ fideiuſſoꝛẽ.qꝛ forte ego iurabo in litẽ.ꝛ sic forte nõ erit ſoluẽdo ad eã q̃titatẽ:quã i ſacro ꝓꝑhẽdã.qꝛ forte eũ nõ bꝫ i bõis niſi.c.ego puto iurare ad.cc.dic̃ q̃ nõ'ſũ audiend?.qꝛ nõ vr̃ res petita maioꝛis vel minoꝛis ꝑtis q̃ ita põt creſcẽ ꝑ ſacrim.cõtingẽ tñ ꝑt.vt ꝑtẽ ei? pl'ꝛ extimet̃.ꝛ bꝫ dicit vex ẽ ſiue agat̃ ad bꝫ qõ meuꝫ fuit.ſiue agerẽ ad exhibẽduꝫ hoc dicit'ur cũ prin.l.ſequẽtis.

i Uterdũ. Jn.l.ſupioꝛi in fi.dr̃ q̃ qñ in litẽ iurat̃ extimatur res vltra verũ ꝑtẽ.bꝫ dicit vex q̃ ꝑtẽ iuꝫ rei estimat̃. puta anteq̃ q̃ restituẽ debuerit fuerit in culpa ꝛ nõ in dolo.

n Emmis. Deposui pecuniã penes te noluiſti eaꝫ reſtituere.nũq̃d in litẽ iurabit.ꝛ dic̃ q̃ nõ.cũ nõ itereſt mea alios nũmos hr̃e q̃tũ ꝛ illos eosdẽ.sꝫ põe.pmiserã sub vsu? vel sub pignoꝛe.et ideo qꝛ non fuit pecunia deposita mihi

restituta vēdītū est pign⁹:ꝛ cōmissa ē pena.ꝛ dic̄ ꝙ adhuc in litē iurabit̄ si tū dānū passus fuz qz pecunia non fuit restitu ta iurare potero.ꝛ dicit̄ id sac̄m ad dānū vel pp dānuz ꝛ nō in litē.alij tū aliter dicūt.cetera plana sunt vsq; ad.§. iurare.

¶ Jurare. In superiori.§.dicit ꝙ dz iurare iudice deferēte. ꝛ alꝫ nō vz iusiur̄.sz pone ꝙ iudex detulit:nunq̄d pōt iurari in infinitū.ꝛ dicit̄ ꝙ sic nunq̄d iudex tarare poterit sacramē tū:puta sicut dicē:iura ꝑ quāto nolles te carere.dū tū illam quātitatē nō excedas.s.c.solidos.ꝛ dic̄ ꝙ iudex tarare pote rit.ꝛ b̄ ꝓbat qz in ptāte sua fuit deferre:ꝛ nō deferre.vñ i po testate sua dz cē tarare. Jtē pone delatū ē iusiur̄.a iudice: et est iuratū.nūq̄d postea iudex retractare poterit.ꝛ dicit ꝙ sic. in fi.dicit ꝙ ꝓp culpā nō iurat̄.ꝛ b̄ dicit vsq; ad.l.i actiōib⁹.

i ¶ actiōib⁹. Hec.l.iij.hz dicta.primū ꝙ i iudicio ho. fi.ꝛ in acq̄.ad exhibendū:ꝛ in acq̄.in rē iurat̄ in litem Scōm ꝙ iudex poterit tarare vsq; ad quā q̄titatē iurari ō beat. Tertiū ꝙ ꝓp dolū suū nō ꝓp culpā iurare dz. Quartū in stricti iuris iudicis in litē nō iurat̄.ꝑterq̄ in vno casu quē ponit in l'a:puta cū mihi stichū ꝑmisisti:ꝛ fuisti in mora solu ēdi.postea decessit stich⁹ intelligunt eū quidē de iureiuran do i litē qō est ꝑ q̄to nolles te cauere:qō falsuz ē.sz ad verā q̄titatē rei intelligit̄. ¶ Culgo. Dī b ꝙ solus dñs dz iu rare in litem:ꝛ nō alius.

c ¶m furti. Egi cōtra te actiōe furti:odēnat⁹ eras i du pluz:vel in q̄druplū.ꝛ iurare debeo q̄tum valuit res cū mi hi surrepta erat.q̄lit̄ eim possit sciri q̄tū esset duplū vl' qua druplū rei.nisi ꝑi⁹ sciret ei⁹ estimatio.sz quidā dicūt ꝙ b lo quit̄ de iuramēto in litē.vnde ponūt casuz in cōdītiōe furti: ꝛ nō in actiōe furti:qz illa agi nō posset.qz in infinitū iurat̄. ꝛ ita nō possit duplari vel quadruplari:nisi ꝑi⁹ sciret vera eius estimatio.imo ego debeo dicere rē meā tāti fuisse.neq; debeo dicere tūi valuit:ꝛ nō pl⁹.imo si plus valeat:nō adꝫ ciat ꝛ plus.

i ¶strumētis. Si agā cōtra te ad exhibitionē aliquoz instrōz:ꝛ nō exhibeas:agā cōtra te ꝛ iurabo in litem.

d ¶piurio. Petebā a te codicē meuz tu dolo malo non restituisti.iuro ō te in litē.ꝙ nollē ꝑ.x. marchis codice carere.tu dicis ego ꝓbabo te ꝑiurū:qz codex tūi non valet.et dicit ꝙ nō audieris de facili.

¶ De ꝺdictiōe cā data:cā nō secuta. Rubri.

Job rem. Dedi tibi codicē vt quid faceres.fe cisti:nō possuz repetere.

s ¶ Si parēdi. Pater decessit me hr̄de instituto si x. darē.vel filiū instituit hr̄dez:ꝛ fundū mihi legauit si heredi eidē.x.darē:anteq̄ aditē hr̄.vel anteq̄ caperem le gatū postea repudio hē.vel legatū.dicit ꝙ x.repetere possuz Sz pone ꝙ illa vltima volūtas in q̄ hr̄s fui instituꝰ.vel le gatū fuit mihi relictū defeceīt vel defecit facto meo.ꝛ nō re petam aut nō.ꝛ tūc repetam.hoc dicit cū l.se.

d ¶di. Tibi.x.dedi vt nō moueres mihi qōnez sup q̄dā fundo in crastino tibi dixi:timeo ne adhuc mihi qōnez moueas.te mihi nō motuz qōm non cauisti.an possuz repe tere qō dedi.dicit ꝙ refert quid actū sit.qz si cōuenerit mihi cauere ꝛ cautuz nō sit cōpetit repetitio Si aūt tantū ꝑmis suz ē ꝙ tibi qō nō mouebit̄ non cōpetit repetitio interim ꝙ qō nō tibi mouet̄. Jtē si tibi dedi.x.vt manumittes seruū: si nō manumittas:vel me peniteat repetere possuz. ¶ Dō si. Dedi tibi.x.vt ifra certū tp̄s mānumitteres.tp̄s elapsū nō ē repetere nō possuz.nisi forte peniteā sz pone ꝙ decesserit sti chus.nunq̄d cōpetit repetitio.dicit ꝙ sic.si aūt tp̄us decessit nō possuz repetere.imo si nō dedi cōueni tamē vt darē.hēs actiōez ad illud ēt ex quo decessit aūt tp̄s quo manumittere debuisti. ¶ Si liber. Homo liber mihi seruiebat puer.cum credebat se seruū eē.dedit mihi.v.vt eū manumittere.manu misi de facto.postea perpēdit se liberū.an repetere possit:q̄ri tur.ꝛ dic̄ ꝙ sic:ꝛ in de ponit exēplū. ¶ Si quis. Decessit q̄s libertatē relict̄ seruo suo,ipse q̄ credebat sibi relictā sub cō, ditiōe.s.si.xx.daret heredi instituto.dedit.x.an repetē possit q̄ rit̄.dicit iuri cōsul.se audiuisse a ꝑe suo:ꝙ nō repetere possit filiꝰ ecōuerso ꝙ sic.nec obstat obiectio quam pr̄ ꝑ se induxit ꝙ si dedi tibi qz credebā ꝙ esses mihi amic⁹.ꝛ si nō sis:tamē mihi nō cōpetit repetitio.ista rō nō obstat ¶ Subtili⁹. De cessit aliq̄s ꝛ filiū suū instituit hr̄dē seruo suo peculiū legauit ꝛ libertatē:si.x.daret heredi.postea in codicill' pure relict libertatē seruꝰ b̄ ignorās.x.soluit.nūmos accipiētis nō facit: qz nō tradidit eos ac si eēt serui ꝑpꝛij.sz ꝑpos heredis pu tans tradidit.ꝛ b̄ ꝓbat ꝑ similē.ꝙ si nūmos meos q̄si tuos tibi numero: nō facio accipiētis postea mutat casuz qz isti ꝑ uo relicta fuit libertas pure.credebat sibi relictā sub ꝺditiōe si.x.daret cuidā extraneo.nec fuit ei legatū peculiū:sicut i ca su p̄cedēti dicit ꝙ si pecuniā soluet.s.de peculio nō facit acci pientis.cetum si aliꝰ ꝑ eo vel liber ipse fact⁹.bñ fac accipiēt.

¶ Quā q̄. Dicit ꝙ statuliber p̄t pecuniā soluēdo peculia rez adiplere ꝺditiōem sub q̄ ē ei libertas relicta.veūtū hr̄s poterit,phibere ne soluat.ꝛ tūc nihilomin⁹ poterit puenire ad libertatē. Jlle aūt cui soluī debēt nūmi hēbit actionē in fa ctuz ō heredē:vt volūtati defuncti satisfaciat.

s ¶ quis. Debebas mihi.x.accepto tuli tibi vt aliū ꝺbi tore mihi des qui pecuniā ꝑmitteret.non vis mihi dare illū exp̄romissorē.ꝺdicere possuz.vt te reponas in ꝑistī nā obligationē ꝛ liberationē tibi factā ꝺdicere possum.

s ¶ pecuniā. Dedi tibi pecuniā vt res romā.accepta pe cūia paraſti ad eundū.emisti cappā ꝛ alia ꝑ fortuituz casuz fuisti ꝑdit⁹.dī ꝙ ꝑ te nō stetit q̄min⁹ res.an pecu.re petere possuz q̄rit̄.ꝛ vī ꝙ non. qz ꝑ te nō stat q̄min⁹ eas.ve ri⁹ tū ē vt si aliq̄d de pecūia supsit:deductis expensis tuis: ꝺdicere possuz residuū

s ¶ seruuz. Dedi tibi seruū meū vt manumitteres vsq; ad diē certū penitui.si manumisisti post penitētiā cū certioz r⁹ fuisti manumissio facit eū libertū.sz ad interesse agam ꝓp certiorationē.vel ad ipm fuuz cū de facto tūi sit mānumissus ¶ Jtē si q̄s. Dedi tibi.x.vt fuū titij emeres ꝛ manumitteres ꝛ si emisti ꝛ peniteat me añq̄ emeres:aut ꝑ.ꝑ casu ꝺdicam scdo nō. Si ꝫo fuꝰ iste añq̄ dēbat manumitti decesserit nihil p̄stabit is q̄ pecūiā ob manumissionē accepit. Si āt fugit sine culpa ei⁹ q̄ eū redemit.nō tenebit̄ redēptor fui.dz tūi ꝑ mittē fuū restituē:si in ei⁹ ptātē reuersus fuerit. ¶ Sed ꝛ si. Satis plana sunt vsq; ad.l.si extrane⁹.

s ¶ extrane⁹. Dedi tibi dotē ꝑ aliq̄ muliere pepigi vt si aliq̄ casu sep̄arent̄ restitueret mihi dos.deinde non sꝛ secute nuptie.q̄rit̄ q̄s repetat dotē:an ego vel mlier.ꝛ qō mi hi cōpetit repetitio.nisi aīo donādi ꝑ ea dotē ꝺstituerē.idē i p̄re q̄.s.repetē possit nisi ꝓbat mulier p̄rēm ei donasse.

q ¶ Cli se debere. Credebā me debē alicui mulieri.x.cū nō debebā.vel fui excepti⁹.tut⁹.dedi.x.noīe dotis ei q̄ cum muliere mrionīū ō hē debebat nō ē mrioniū subsecutū.q̄rit̄ q̄s repetat an ego:an mulier.dic̄ ꝙ ego.Sz pone ꝙ i x̄itate debebā ei.x.ꝛ ꝑ ea soluī marito futuro noīe dotis.nō fūt nu ptie secute.dic̄ ꝙ ego ꝺdicā:ꝛ i ꝑstīna obligatiōe remāeo ob ligat⁹.tūi liberari potero cedēdo mulieri actionē. ¶ Fund⁹ Dedi fundum noīe dot⁹;sz nuptie nō fūt secute.nūq̄d pote ro fundū ꝺdicē.rñ.ꝙ sic.ꝛ nō solū fūdū:sz ēt fruct⁹.idē ē i ci lla data in dotē ꝛ ei⁹ partu.

q ¶ God seruī⁹. Titi⁹ ꝛ berta volebāt mrioniū ō here:ꝛ ō facto ō rerūt.tū vtriq; vel alteri deerat etas legitima.titi⁹ de dit.x.dotis noīe spe futuri mrionij:an titi⁹ si nuptie secute nō fuerūt repetē possit:q̄rit̄.ꝛ dr̄ ꝙ sic.sz b̄ vez si anteq̄ ad eta tez legitimā pueniss̄ent a nuptijs se abstinuerūt.si aūt i ꝑmo voto ꝑstiterint cessat repetitio.idē ē vbi spōsalia nō mrioni uz ꝺtrahunt̄.si nuptie ō hi non p̄nt competit repetitio.

s ¶ donatur⁹. Noīe dot⁹ cuidā mulieri dedi.x.cuz vellz cū q̄dā ō here sponsalia eidē.x.numerauī iussu illi⁹. nō est secutū ma.q̄rit̄ q̄s repetet.dr̄ ꝙ mulier.pone ꝙ ꝺueni cū sponso si nuptie non eēnt secute:ꝙ mihi restituerent̄.x.q̄ de di,noīe dot⁹ si nuptie non fuerūt ꝺsecute ꝺdicam. ¶ Si q̄s.

Credebaz me debere alicui mulieri x.cum nulla deberez.iuſſu mulieris promiſi iſta.x.ſponſo futuro.ſecutum ẽ matrimoniuz.maritus petit a me illa.x.volo a me repellere eũ excepꝯ. doli mali.an poſſiz q̃rĩ.ꝛ rñ.q nõ.cũ nil doli videt cõmiſiſſe ſuũ negociũ exercẽdo:neq; eſſi decipiend⁹ eſt maritus:qõ quidẽ eueniet ſi dotem promiſſam nõ obtineret. verũtamen contra mulierem condicere poſſuz:ꝛ potero eam compellere vt me liberet. Sed pone vt primum q cõtractuz eſt matrimonium pactus eſt marit⁹ de media dote lucranda ſoluto matrimonio:vel diuortio vel morte.diuortiũ poſtea intervenit: marit⁹ cõtra me agit.dicit q ,p medietate quã eſt lucrat⁹ nõ habeo exceptionẽ:,p alia ſic.idem ſi ſoluero qz pro vna medietate cõdicã:,p alia non.

s Si mulier. Debebam alicui mulieri.x.cũ non eſſem ſolluendo ſollicitaui eam cõtrahere mecũ nup.ꝛ in tpe futuraz nuptiaz liberauit me accepꝯ poſtea nolo cõtrahere: forte qz ſcio me liberatũ.dicit q a me mulier cõdicet:ac ſi integrum mihi ſoluiſſet.

s Si heres. Teſtator iuſſit me heredẽ ſuũ facere monumentũ arbitratu ſui liberti.ego illi liberto pecuniã ad cõſtruendum monumentũ dedi.libert⁹ nõ facit monumentũ nunq̃d ab eo pecuniã cõdicere poſſum.ꝛ rñ.q ſic.

c Cum quis. Qui donauit cauſa mortis:ſi cõualeſcat poteſt cõdicere qõ donauit.

s Si filius. Deceſſit quis duob⁹ filijs relictis alio emãcipato:altero in poteſtate inſtituto.emãcipatũ aũt filiũ preterierat in vltima volũtate:ꝛ aliũ heredẽ inſtituit. poſtea dicit inſtitut⁹ vt emãcipat⁹ bona ſua cõferat.tulit emãcipatus.deinde nõ vult petere bo.poſ.an repetere poſſit que cõtulit.dicit q ſic.

s Si procuratori. Credebam me debere tibi.x. ,pcuratori tuo quẽ credebã eẽ ,pcuratorẽ ſoluí aut dñs tuus⁹ habuerit ratũ:ꝛ tenet:aut nõ habuit ratũ:ꝛ cõdicere potero a ,pcuratore.item ſi debituz fuerit ſolutũ falſo ,pcura. neq; dñs habuit ratũ.ꝛ hoc animo ſoluit vt ſtatiz ſe liberet repetetur a ,pcura.condi.ob cãm nõ inde.ſi aũt vt miniſtro pecuniã crediderit ei:vt ad dñz portaret.ſi nõ habuit ratuz poſſet conuenire ,pcura.actione furti qz in eũ non eſt translatũ dominuz in priori caſu ſic.

c Cum ſeruus. Seru⁹ alien⁹ ſurripuit equũ tuũ habuiſti aliquẽ ex ſeruis meis ſuſpectuz pura ſtichũ. tradidi tibi eũ vt de furto illo inquireres.ꝛ ſi innocẽtẽ euz inuenires poteſtati eũ tradidiſti ac ſi furtũ cõmiſiſſet:affect⁹ eſt vltimo ſupplicio.dicit q potero agere cõtra te cõdi.ob cãm.itẽ actione ad exhibẽduz.itẽ furti ſub diſtinctiõe tñ in.l.tradita:q̃a alio modo vſus es q̃ ſcires me dñm pmiſiſſe.

d Edi tibi pecu. Habebas ſeruuz dedi tibi pecu.vt euz mihi dares.queritur an ſit cõtract⁹ emptionis ꝛ ven. et rñ.q nõ.ꝛ hoc triplici ratiõe.qz pone q ſtichus ſit mortuus anteqũ traderet:potero pecuniã cõdicere.ꝛ ita nõ eſt venditio:qz ſi eſſet mihi venditori periret. Secũda rõ ẽ talis põe q ſeru⁹ fuerit alien⁹:eũ tamẽ mihi tradidiſti:qz cum rem meam accipiẽtis nõ feciſti cõdicere poſſuz.alit aũt ẽ in vẽditione qz nõ cogit iſte vẽditor rem facere accipiẽtis.vnde apparet q nõ eſt venditio. Tertia ẽ:q ſi titi⁹ fuerit propri⁹ cũ eum mihi tradidiſti.potero peterevt ei⁹ noie caueas de euictiõe:qõ ſi nõ feceris repetere poſſuz.aliter eſſet in vẽditione:qz ibi de natura cõtract⁹ de euictione tenet.

De condictiõe ob turpẽ cãm. Rubrica.

Nemo. Temere facit iuriſcõ.bimẽbrẽ diuiſtonem:qz q̃cq̃d dat aut ob rem: aut
e ob cãm dat.ꝛ q ob rem dat:aut honeſtam: aut ob turpẽ:aut ẽ turpitudo dãtis:aut recipiẽtis: aut vtriuſq;.de honeſta cauſa nil dicit.qz ſatis dixit in titulo ſuperiori.tñ dicit q ſi ex honeſta cauſa data ſit ita erit locus repetitioni.ſi id pp qõ datum eſt ſecutuz nõ eſt. Letex ſi ob inhoneſtã cãm dedi.i.turpem:duũ tñ turpitudo ſit ex parte accipientis tñ loc⁹ erit repetitioni.ꝛ b⁹ dicit cũ prin.l.ſe.

¶ Si tibi. Promiſi tibi.x.ne furtuz faceres.petis illa .x. poſſum repellere te p exceptionẽ.ſz pone q obmiſſa excepꝯ. x.ſolui ſponte:nũq̃d illa repetã cõdi.ob tur.cau.rñ.q nõ. q̃a nõ ex turpi cã video: ſoluiſſe.ſi aũt ex pte vtriuſq; veriſet turpitudo:nõ erit loc⁹ repetitioni.qz in pari cã turpitudinis:potior eſt cã poſſidentis.

De condictione indebiti. Rubrica

Hinc. Credebam me debere tibi.x.cuz non debui.ſolui:an repetere poſſuz queritur:ꝛ
n diſtinguit̃.aut ſciens aut ignoraꝫ ſolui.primo caſu nõ repetam.ſecũdo ſic.

s Si quis. Petebam a te.x.ignorabas an aliquid mihi nõ debere poſſes.q hoc idem ,pbat per aliũ caſuz.aliquis inſtituit me heredẽ relinquit legata vel fideicõmiſſa.legatarij cõueniunt me noie legatoz.dico q ignoro vires hẽ. qz põt eſſe q lateat debitũ hereditariũ.ꝛ eũtamẽ parat⁹ ſuz ſoluere dũ tamẽ ea reſtituatis:ſi poſtea inueniat es alienuz. qõ falcidiã inducat intãtũ q ſi legata de here.ſolui nõ poſſũt retẽta quarta legata erunt reſtituẽda quatenus falcidia poposcerit. Si quid. Inſtitutus fui in quodam teſtõ.qõ quidẽ putabã eẽ verũ ſolui legata.poſtea apparet teſtamẽtum eſſe falſuz.an repetere poſſum legata.qz nullũ fuit teſtamentũ:eo qõ falſuz vel inoffi.irritũ:vl ruptũ poſtea apparuit.ꝛ rñ.q ſic. Idẽ ẽ ſi es alienũ poſtea apparuerit. Idẽ eſt ꝛ ſi legata in teſtõ relicta adempta fuerũt in codicill̃.ego taliꝫ heres inſtitut⁹ ꝫ ignoraui.qz in iſtis caſib⁹ repetent̃ legata hoc idẽ in primo caſu. Sed quid teſtiũ falſum probaꝫ vel inoffi.repetit legatũ nõ hꝛs inſtitut⁹ ſed ltim⁹ vel poſthumus ab legatarijs vel ab herede inſtituto bo.po.ſi quaten⁹ fact⁹ eſt locupletior.qz nõ eſt nouuz ꝛc.cetera plana ſunt vſq; ad l.ſi ,pcura.vbi dicitur q titium ,pcura.ad negocia mea inſtituí q indebitũ de meo ꝛ meo noie ſoluit.ſi ratũ nõ habeam repetere poteſt ,pcurator.ſi aũt debitũ ſoluerit:repetere non põt.nec eſt expectãda mea ratihabitio.qz eo ipſo q eũ ,pcuratorẽ oĩm bonoꝝ dando ei liberã adminiſtrationẽ inſtituí videor mãdaſſe vt creditori ſoluat.ſed pone q aliqs ei indebitum ſoluit.ſi ratũ nõ habeam ab ipſo ,pcuratore eſt repetẽdum.ſi aũt me⁹ debitor illi ſoluerit liberat̃.neq; refert ratum habeam nec ne.alꝫs tñ eſt qñ ei ſolutũ ẽ indebitũ. quo caſu conſideranda eſt mea ratihabitio:que eſt cã diuerſitatis.qz nõ video: ei mãdaſſe vt indebitũ exigat.vnde teneor ſi ratũ habeam alꝫs nõ. Julian⁹. Tutor pupilli vel ,pcurator alicui⁹ finita adminiſtratione debitũ pupilli vel dñi ſoluit.de inde vult repetere cõdictione indebiti.qz ſoluiſz cũ finita ſit adminiſtratio dicit q non repetet:neq; refert:an ſoluerit de ſuo an de pupillari:an dñica.

q Quod indebitũ. Solui tibi indebitũ repetam ſi extat.ſi nõ tantũdẽ vel melius ſi ſpeciẽ ipam ſi q̃titatẽ tãtũdẽ etiam ſi extat.

q Quod noie. Hec.l.ꝛ ſequẽs cõtinuant̃ in actiõe de dote nõ eſt mariti⁹ niſi inq̃ tũ põt.vñ ſi noie mariti cõuentus aliquis ſoluat vltro an repetet̃.dicit q nõ. qz idẽ eſſet ſi marit⁹ vltra q̃ poſſet ſolueret.

i Ad diem. Debebã tibi.x.in kal.ſolui añ.an repetẽ poſſum.dicit̃ q non.

n Naturaliter. Mutuaui alicui ſeruo pecuniam aliqs mihi ſoluit noie ipſi⁹ an repetet̃.dicit̃ q nõ.qz ſeru⁹ naturalẽ contrahit obligationẽ.vnde neq; ipſe ſi ſoluit neq; is q̃ ſoluit noie ipſius repetit.ſz ꝛ fideiuſſor ,p tali debito datus et pignus obligatur. Item ſi pupill⁹ ſine tu.aucto.pe mutuatuſ eſt ꝛ eã in vſus ſuos cõuertit.deinde eam ſoluit.an eam repetere poſſit queritur.ꝛ dr q non.lex ſequens continuatur: nam equum eſt ꝛc.

i Indebiti. Plana ẽ qz dicit q fruct⁹ ꝛ acceſſiones ſeqñ. indebitũ reſtituuz. Si nummi. Soluo tibi pe.quã

credebā meā esse.an repetere possuz q̄tū ad possessionē con/
dicere possuz.idē ē si spēm quā me tibi debere credebā tradi
di.sed si aliene rei possessi.cui⁹ incepta fuit vsuca.postea p te
cōpleta:nō possessi.sz ꝑrietatē cōdicam.qz sicut i mutuo vsu
capione recōciliato a me hēs dn̄ium sz indebite,ꝛ hoc ē qō
sequit̄.Sz pone q̄ ꝑrietatē alicui⁹ rei cui⁹ rei vsufru. alie/
nus erat tibi indebite solui.dicit̄ q̄ illā cōdicā tñi.

s Ub conditiōe.Debebā tibi aliq̄d sub cōditiōe: solui
ante conditionē existētē.q̄rit̄ an repetere possuz. dicit̄ q̄
sic.si ergo solui repetā:si cōditio existat nō repetā.si aūt ad di
em certū debeat̄ puta quādo secute sunt nuptie ꝛ fuerit die
aduenīēte solutū non repetit.sz ante sic.sec⁹ si dies sit omīno
extitura.vt in.l.nā ꝛ si.ꝛ cū.l.se.i.rñ.sic.§.vlti.l. sub cōditione
recepit diuersa exēpla fm p̄dictā distinctionē fm azo. sz hoc
vltimo casu intelligit̄ fm alios.s.fm Jo.

s J pene.Dic casum vt in glo. ¶Quānis. Credebā
me heredē titj:solui creditorib⁹ here. deinde apparet
me heredē nō eē:an repetā:dic̄ q̄ sic.

s J putē. Debebā tibi stich̄ū in veritate:ꝛ credebā me
tibi stich̄ū debere aut pāphi.sub alternatione.solui ti/
bi pamphi.repetam.

s J falso.Credebā me tibi debere.x.cū nō debebaz tibi:
solui pecuniā que in parte erat mea in parte aliena. ꝑ
illa pe.que mea fuit repetā ꝑpetatem:ꝑ aliena q̄ possessio/
nē repetā Jo.vel dic fm Alz.q̄ aliene pecunie cōdicet pos.q̄
est indiuidua:nō aūt ꝑrietatē cū nō fecerit pe.accipiētis.ꝛ
hoc est qō dicit

¶Si duo. Eram⁹ duo rei debendi in.x.scz. nos p erroꝛ
xx.soluim⁹.dicit̄ hic q̄ quilibet nostrū quicq̄ repetet:qz.x.vl
tra summā soluim⁹.Jdē est in rei p̄incipali ꝛ ei⁹ fideiussore
hoc dicit caz.l.seq.

p Lane.Si duos. Ego ꝛ titi⁹ credebam⁹ tibi stich̄um
aut pāphi.ꝛ vtercq̄ soluim⁹.nūq̄d ego vnā medietatē
stich̄i tu alterā pāphi.repetes.dicit q̄ nō.qz ab initio solui
non potuerunt.

c Lm iter. Ledidi tibi fundū ꝛ conuenit inter nos vt
iter haberē ꝑ fundū illū.s.vsq̄ ad p̄diuz meū:ꝛ tradidi
tibi fundū liberꝫ in traditiōe.tūc nō excepi de fuitute,dicitur
q̄ illaz cōdicere possum.

e Legāter. Hec lex dicit.vi.casus i q̄b⁹ datū causa trās
act̄.repetit̄. Jdem⁹ est successi tibi credebā te cū aduer
sario litigasse ꝛ trāsegisse.data pecu.solui.nūq̄d repetet̄. dic̄
q̄ sic.Secūd⁹ si credat ꝑcurato: dn̄m trāsegisse:repetit.
Tert⁹ ē q̄ credebā qō mecū trāsegisses:ꝛ nō trāsegeras:re/
peto qō dedi.Quart⁹ si cōi cōsensu a trāsactiōe recessuz est
erit quasi trāsactum nō eēt.Quit⁹ est cū ego ꝛ tu litigamus
ꝛ sniatuz fuit cōtra me.ꝛ postea trāsegim⁹ ꝛ aliq̄d trāsact̄.cā
dedi.dicit q̄ id repetet̄:vel cōpensabitur i eo i quo fui cōde/
natus.verūtamē si appellatū ē vel negatū ē me fuisse cōdem
natum.dicit q̄ tenet trāsactio.ꝛ q̄ dat̄ ex tali cā nō repetet̄.
Jdē est i sexto casu vtputa relicta fuerāt mihi alimēta i testa
mēto alicuius:si cum here trāsegero:nō tenet trāsactio. et
quod dat̄ ex tali causa repetetur. ¶Si quis. Conueniſti
me:tecū transegi:itez cōuenis me.potui te repellere ꝑ excep/
tio.non feci:obtinuisti:nunq̄d valebit sn̄ia.dicit q̄ sic.ꝛ qō
datum est causa transact̄.repetet̄.sed si repetat nō habebit
excep̄.repetitio em̄ excludit exceptionē.nam eadem solutio
contraria non operatur.

¶Si que lex. Credebam me vel seruum meum tibi teneri
actione furti.sed non tenebar.ꝛ ita solui quadruplum:vel in
vna ꝛ solui duplum.nunq̄d repetā.ꝛ dicit q̄ sic.

s J is q̄. Jsta lex ꝛ sequens idem dicit̄.quia si ego sci
ens me tutum perpetua exceptione solui non, repe/
tam.

c Lm duo. Ego ꝛ tu fideiussim⁹ ꝓ titio in.x. que de/
bebat.deinde titius soluit tria.postea quilibet quicq̄
soluit.dicit q̄ ille qui postremo soluit.v.repetet tria.

s J non sortem. Debebas mihi.x.ꝑmiseras mihi vsu/
ras nudo pacto:ꝛ ita nō debebantur iure cluli.soluisti mihi
vsuras.nunq̄d illas repetis.dicit q̄ nō. Sed pone q̄ vsure
ille legitimū modū excedant:nō repetunt̄ sed sorti imputant̄
quia sors postea soluta indebita repetitur. Sed pone q̄ pri
mo soluit sortem: deinde vsuram.vltimo legitimū modum.
dicit q̄ repetet̄ tanq̄ sors.in fine dicit q̄ vsure ꝑmisse vltra
vsuras centesimas repetunt̄:nec exigunt̄ si in stipulationez
deducuntur. ¶Si centum. Debebam tibi centum.ꝛ
cum credebam me tibi debere.cc.dedi tibi prediuz qō valet
cc.dicit q̄ prędium repetam ꝛ centuz erunt in obligatiōe vbi
prius.postea rñ.tacite obiectioni.qz videbaꝫ q̄ pristina ob
ligatio in.c.extincta esset:cū res pro re:vel res ꝑ precio solui
posset.dicit q̄ illud hic locū nō hz.credebat enim plus debe
re q̄ debebat nec fuit hic compensatō in partem fundi cum
pecunia.cū hoc non egisses soluens si enim per compensatio
nem talem fundus fieret cōmunis ꝛ solutio.per consequens
ad cōionem compellētur qō esse non debet.remanebit g̃ ob
ligatio integra ꝛ erit fundi repetitio.in fine dicit q̄ pōt prę/
dium illud retinere pro illis qui in veritate debent̄. Cetera
plana sunt vsq̄ ad.§.heredi.

¶Heredi. Berebat se quis ꝑ here cū non erat. soluisti
pone putans heredem.s.cum non esset si agat contra euz ve
rus heres.ꝛ succūbat tu repetis.si ꝛo debitum soluisti ꝛ suc
cubuit similiter tu repetes.vel dic loqui in vero here.ꝛ ex/
pone vt tibi notaꝫ.

¶Libertus. Habebam libertum qui credebat er stipula
tione se mihi debere operas obsequiales ꝛ similes.qz de il/
lis hic loquitur que consistunt in agendo.postea apparuit
nō debere.an repetere possit queritur.ꝛ dicit̄ q̄ non.sed po/
ne q̄ per aliq̄ō tempus operas illas non soluit:sed cum ab
eo eas peterem transegit ꝛ pecuniam soluit.nunq̄d illam re/
petere possit queri̇t̄.ꝛ dicitur q̄ non.ꝛ de eisdem operis loq̄/
tur.ꝛ hoc in secunda. Jn tertia parte loquitur de illis fabrili
bus incertis.credebat em̄ libertus se patrono singulis an/
nis per aliquos dies laborare debere.nō tamen sciebat vtz
scriberevel pingere debebat.ꝛ i veritate ei scribere debebat
soluit ei tamē operas quasdā:nunq̄d eas condicet.ꝛ dicit q̄
non.qualitet em̄ condicerent̄ cū nō possint eedem solui.qz a
liter scribit homo iuuenis q̄ senex.sz ꝛ aliter i hyeme ꝛ aliter
in estate.cum opere condici non possunt:estimatio repetetur
nec est mirum si aliud soluitur ꝛ aliud repetitur. ꝛ hoc ꝓbat
per exempla quedam. Jtē dicit q̄ ego patron⁹ officiales a/
lij delegare non possum.Cetez si fuerint fabriles delegate
peti possunt.sed quid si officiales fuerint delegate ꝛ prestite
nunq̄d petentur. dicit q̄ non.

¶Si.x. Stipulatus fui a te.x.aut stich̄um:ꝛ.v.solui.nun
quid illa.v.indebita repetere possum.dicit q̄ refert:an fui li
berat⁹ in illis.v.aut non.primo casu nō repetam.secundo sic
ꝛ dicit iurisco. q̄ in hoc casu est in pendenti sim liberatus
nec ne.vnde petis aut stich̄um aut.x.ꝛ si.v.solum apparebit
alia.v.soluta eē debita.Ceterum si soluam stich̄uz quinq̄ re
petam vt indebita.Sed pone q̄ primo soluam quinq̄ dein
de stich̄um.modo vis stich̄um restituere:ꝛ quinq̄ primitus
soluta retinere:ꝛ alia.v.petere.nunq̄d possis.dicit q̄ non.
dicit tamē q̄ si tota.x.eēnt soluta ꝛ stich⁹:q̄ tunc in voluntа/
te tua esset aut stich̄ū aut.x.restituere.

¶Item ait. Pone stipulatus sum a te.x.duob⁹ heredib⁹
relictis.nunq̄d poteris vni soluere,v,alteri medietatem sti/
chi,dicitur q̄ non.

q Ci loco. Credebam me tibi debere.x.rome:solui.nū
quid alibi ꝑ rome possum repetere.dicit q̄ sic.

i Elder. Debebam,tibi.x.ꝛ cum peteres a me inde
me absoluit.demūq̄ bonam fidem habui:solui. nūq̄d
repetam.dicit q̄ non.

i Uterdū. Dicit q̄ quandoq̄ condicit vnus qō alius
non condicet.ꝛ est exemplum in pupillo soluente sine
tuto.aucto.qz repetit qō solutū est.

q Ci inuicem, Debebam tibi.x.ex causa depositi, de/

bebas mihi r. er cã mutui. in casib⁹ istis nõ est loc⁹ cõpensationi, vñ si tibi soluerẽ tua. r. nõ repetã: imo mea. r. que mihi debebas.

i Si qui. Instituit aliquis me hẽrẽ in testõ. q̃ forte habebat creditorẽ. r eaz istitut⁹ p tertia pte. credebã me hẽdẽ institu. p dimidia. p misi me solutuz creditori hereditario p dimidia hereditatis. dicit q̃ cautionẽ repetẽ possum.

c Cum is. Promiseras mihi stichũ: aut pamphi. vtrũ q̃ soluisti. deinde decessit alter. dicit q̃ ille q̃ supest remanet in obligatione: vnde nõ repetit. ¶ Fideiussor. Titius debebat tibi. r. p eo fideiussi. feci pactuz de nõ petẽdo a me. postea aliquo casu ignorãs tibi solui. dicit q̃ repetã. idẽ est si ego decessi: r hẽres me⁹ soluerit. Sz pone q̃ titi⁹ mihi successit r soluerit. nũq̃d repetet. dicit q̃ nõ liberat. ¶ Si in ea opinione sit mulier. Nomine dotis mulier quedaz p alia soluit r. marito futuro: credens se teneri. an repetẽ possit. dicitur q̃ nõ. q: cã pietaſ tollit repetitionẽ: quã alꝫ induceret falsa opinio. ¶ Qui hoiem. Credidi me debere tibi hoiem in genere. dicit q̃ simil' sum ei q̃ hoiem aut. r. dz. veluti si ad hominẽ in gñe tenebar. credebã me teneri ad stichum r cum soluero: condicam.

s Si in area. In area aũt tua domũ edificaui. eam edificatã nact⁹ es. an cõdicã. dicit q̃ nõ. si aũt postq̃ edificaui tibi edes tradidi: nõ ꝺdicam. q: nõ feci domos istas accipiẽtis: q: prius erant tue. vñ pone. credebã me hr̃dem domos hr̃ditarias fulsi: ad expẽsas mihi potero consulere per retentionem.

i Si cui. Titius decessit meuio hr̃de instituto. rogauit p fideicõ. vt hr̃ditatẽ illã seio restituerz si. r. daret. r si ei fundũ quẽ hẽbat filꝫ daret. lapso tñ aliquo tpe vt fruct⁹ medij tpis fundi legati valerẽt cũ est in lr̃a tota: meui⁹ dicit hẽditatẽ nõ eẽ soluẽdo: vñ totam seio restituit. dicit q̃ si ex causa ista heredi dederit quod id repetet. Cetera plana sunt vsq̃ ad. l. frater.

f Frater a fratre. Primo nota tria circa hanc l. q̃ filius mutuãdo pecũiã pr̃naz fr̃i eidẽ fi. fa. patris voluntate vel nõ. nõ refert: sp acq̃rit naturalem obligationem patri fm iura ista. Aliud ẽ q: quotiẽs debitor succedit creditori: q̃ extinguit̃ obligatio. Tertiũ ẽ q̃ debitũ filij est onus peculiare q: ptinet ad peculiũ r ex peculio erit soluẽdũ. his p̃suppositis dic casuz. Pater fa. habebat duos filios titiũ r meuiũ. titi⁹ a meuio. r. accepit mutuo. r ita erat patri naturaliter obligat⁹ p meuiũ tradẽtẽ. decessit pater: vtroq; hr̃de instituto. oia bona paterna r peculiaria inter se diuiserũt. r diuisione facta. r. soluit titi⁹ meuio. vult ea repetere. an possit q̃riꝫ. r dicit q̃ dz meui⁹ restituere medietatẽ q̃ nõ extat hẽres. nã p medietate qua extat hẽs titius extincta fuit obligatio. aliam medietatẽ. i. alia. v. cõdicz si tñ puenit ad meuiũ de peculio titij q̃tũ fuit medietas debiti. i. v. r hoc trib⁹ rõnib⁹. Prima ẽ q̃ ad quẽ deuenit peculiũ dz deuenire onus peculiare: puta debitum vnde si totũ peculiũ titio fuisset prelegatũ: de illo peculio eẽt satisfaciẽdũ meuio. qõ g̃ ad meuiũ puẽit ꝺ peculio ꝺdebituz erit cõputanduz. Scda ratio ẽ. p id scilz qõ puẽit ad meuium de peculio extinguit̃ debitũ. quid si titius tñ dz extraneo: r cũ conueniretur tñ ꝺ suo solueret. nunq̃d possz tantuz deducere de peculio per iudiciũ fa. her. dicit̃ q̃ sic. Tertia ratio est q̃ si tantum debuit extraneo: anteq̃ tamen erigeretur peculium omnino diuiserunt. poterit deducere id in quo est alij obligatus certe põt. ergo ex quo ita est q̃ si extraneo deberz de peculio eẽt soluẽdũ r a fr̃e eẽt indẽnis ꝺseruãd⁹. mlto forti⁹ aduersus seipsũ indẽnẽ ꝺseruare dz. ¶ Quesitũ. Habebam filium in ptãte qui peculium habebat. decẽ ei mutuaui. deinde emancipat⁹ decẽ mihi soluit. an possit repetere. dicit q̃ si peculium filij mei penes me non remansit. non repetz q: naturaliter fuit mihi obligat⁹ existẽs in mea ptãte. vñ iz postea soluat nõ repetet. r hoc probat p quoddã ar. q: si ego a creditoribus filij mei infra annum fuerim cõuentus de peculio post emãcipationẽ. nõne p̃mit⁹ potui deducere qõ mihi debebat. r sic si quid fuerit residuum in peculio hr̃ soluere creditoribus. certe sic. vnde videt̃ q̃ naturaliter fuit mihi obligat⁹. r post emancipationem solutam non repetet. Sed pone filius existens in ptãte mea mihi mutuauit: deinde emancipaui r solui. nunq̃d repetam. certe non. q: hic naturaliter remansit obligatio: sicut in superiori casu. r hoc p bat per idem. q: si creditor filij infra annum patrez cõueniat de peculio. si autem dicit pater accipiatis pecuniam r inter vos diuidatis vt liberetur id quod filio debebat ei offerret. r sic quidẽ post emancipationem durauit hic naturalis obligatio r ita cessat repetitio. ¶ Eadem q̃ erunt. Filius mutuauit patri in ptãte sua existens ipso emancipato. decessit pater: r extraneum instituit hẽrẽdem r filiuz exheredauit extraneus filio soluit. an repetere possit queriꝫ. r dicitur q̃ ñ q: naturaliter fuit obligat⁹. r hr̃ naturalis obligatio transiuit in extraneum. vt. j. ad trebel. si ei⁹. in pr̃in.

t Tutores. Testator filio suo ipuberi hr̃di tutorẽ dedit q̃ busdã hereditarijs creditorib⁹ debituz soluit. r apparuit hereditas postea nõ soluendo r restitutus est pupill⁹ vt abstineat cui repetitio est qõ indebite solutũ est. r r̃ndet̃ alij creditori: si hoc dolo tutoris nõ esset factũ. i. in fraudem aliorum solutum est alij creditori. sed etiã portionem illi⁹ quo debite solutũ est p̃stat.

f Ideicõ. Credebat hẽres titio. r. testatorem sub conditione vel in diem reliquisse cũ titi⁹ petebat sibi cauere de restituẽdo legato die vel conditione existente. dedit ei fideiussorẽ postea soluit postea apparuit nihil fuisse relictũ. dicit q̃ potent condicere.

s Si quis. Testator reliquit tibi. r. si nõ ascenderes capitolium. hẽres cum potuit a te cautionẽ exigere de nõ ascendẽdo ignorãs soluit sine cautione. dicẽ iurisconsulti q̃ repetere põt qui soluit cautionem in. l. ponit casum. vt. ff. ad trebel. l. cũ hereditas ex fideicõ.

q Eli exceptionẽ. Premittit regulã que talis est q̃ tut⁹ excepti. soluit. repetit. sed hoc nõ est generaliter verum: nisi exceptio introducta fuerit in fauorez illius qui conuenit̃ vt velley. se. cõ. vñ si mulier tuta excepti. soluẽs repetit. ceterz si in odium fuerit introducta vt in macedoniano soluens nõ repetit.

p Ene. In vsuſ promisi tibi vltra legtũm modũ si petatur. obstat exceptio. solute tamen nõ repetunt̃. vel pone conueni te. absentasti te condemnat⁹ es in expẽsis r soluisti: an repetere possis queriꝫ. r dr̃ q̃ non. vel pone vt. s. e. qui obrem.

r Petitio. Debebã tibi. r. ea soluit titius nomie meo. vult repetẽr. an possit queriꝫ. r dicit̃ q̃ nõ. rõ ẽ cũ id qõ solutũ fuerit debeatur.

s Is qui. Debebas mihi. r. decessisti me hẽrede cõstituto vendidi titio hereꝺ. r tradidi illa. r. que mihi ꝺbebant̃ er hẽre. nõ retinui. dicit q̃ plus debito soluisse videor. vnde illa. r. repeto.

q Eli hereꝺ. Decessit aliquis me hẽrede instituto. credidit aliquis vt p̃curator aliqua legata a me p̃standa. r de pecunia mea illa soluit. queritur quis ista legata repetet. r dicitur q̃ ego hẽres: nõ titius qui soluit. r dicit q̃ ego repetam. plus etiam dicit q̃ etiam potero vendicare si extant.

i Ddebitum. Credebam me tibi pecuniam debere cuz non debebam. illam p̃misi tibi nudo pacto: vel stipulatione. dedi tibi fideiussorem titium. titius illam pecuniam tibi soluit. queritur quis repetet. r̃ñ. si noie meo soluerit. ego ei: et tu mihi eris obligatus. r ego repetam. Ceterum si suo noie soluerit: repetet. Sed pone q̃ ille cui soluit factus est nõ soluendo p pte. dicit q̃ si ignorans soluit q̃ hoc quod ab eo non⁹ potest consequi. cõsequet̃ a me actiõe mãdati.

o Minus. Habebam seruuz: cui in testõ reliqui libertatem: si daret. r. cuidã extraneo. dedit: apparuit testm̃ esse nullum. an tibi heredi cõpetet repetitio queritur. r r̃ñ.

ꝙ si pecunia puenerit peculiar⁹ heres qui post mortẽ meam dñs seruí pmãsit potent pecuniã vendicare: sz nõ cõdicet: qz sua res pmãsit. Sz põe ꝙ ꝑ seruo alius oedit. ille cui dat⁹ ẽ iuste percepit. eaqꝫ ei⁹ facta est. verũtamẽ ex quo testamẽtuz postea nullũ apparet indebitũ: ꝛ de rigore iuris ille ꝙ soluit repetet ab herede: ꝛ heres ab extraneo cui soluta fuit: de eq⁹ tate nõ ab eo cui soluit ꝓp circuitum.

e Exhis. Clendidi tibi hoiem libez. soluisti pcium. post ea lege iubẽte resoluta ẽ vẽditio. qrit an pcũ a me repetes. ꝛ rñ. ꝙ sic. ꝛ generaliter i oib⁹ contractib⁹ qui reprobantur a lege.

s Jvrbana. Predo predia mea intrauit: ꝛ alij ea locauit ꝛ pẽsionẽ accepit. dicit ꝙ illi qui soluerũt nõ repetẽt. sz ille pdo erit mihi obligat⁹. idẽ si naues vel opas seruoꝝ locauit predo: ꝛ pẽsiones recepit sz si seru⁹ operis suis a se locat⁹ recepit mercedẽ: eaqꝫ pdoni tradidit. nunqd seru⁹ fecit pecuniã accipiẽt⁹. dicit ꝙ nõ. Sz põe ꝙ ego dñs pdia vel naues locaui cõductores pẽsionẽ pdoni tradiderũt. ipi q̃ soluerunt condicunt.

s Clfficiat. Ponit regulã ꝛ exẽplũ. deide rõez ꝛ regulaz ꝛ est talis regula. qz ad hoc ꝙ cõpetat repetitio sufficit incertum cẽ: an tpalem aut ꝑpetuaz exceptionẽ hẽat q̃ soluit. Et de hoc ponit exẽplum. debebã tibi. x. pure. pact⁹ sum tecum de nõ petẽdo donec titi⁹ fact⁹ eẽt cõsul. incertũ ẽ qualẽ exceptionẽ hẽam. qz si titi⁹ decessit ꝑpetuã hẽo exceptionẽ: cũ nũ q̃ de cetero ꝺsul fieri possit: ꝛ nunq̃ petet. Jtẽ si nõ decessit ꝛ postea cõsul fact⁹ fuerit petet. vñ vsqꝫ ad illud tps nõ petetur. ꝛ ita ẽ exceptio tpal'. vñ in isto dubio si soluí repetaz: rõ ẽ qz idẽ ẽ in debito ꝺditionali in debito vero puro ꝛ postea ꝑ pactũ vsqꝫ ad diẽ. ꝓrogato ꝛ in debito in diẽ a principio erit idẽ: qz vtroqꝫ casu si soluat nõ repetit. ꝛ erũt quatuor ꝓportionalia duo ꝛ duo: qꝺ dicit. ꝟ. hic nota.

q Clesitũ. Testator fecit testamẽtũ ad plures summas ꝛ ex plurib⁹ cãis. ex vna in x. ex alia in xx. ꝛ alia in xl. ꝛ cõputauit ꝙ. x. ꝛ xx. ꝛ xl. eẽnt. c. ꝛ solui tibi. c postea cõuenimus ꝙ de isto cõtractu neqꝫ tu mihi: nec ego tibi moueã q̃stionez an nõ obstãte cõuẽtiõe possiz repetẽ ꝙ plus debito solui ꝑ errorẽ calculi queri. ꝛ dicit ꝙ nõ.

i Clian⁹. Petebã a te. x negasti te debere. litẽ tecũ cõtestat⁹ sum. soluisti. an repetere possis q̃rit. ꝛ dr ꝙ non qz si in ꝟitate cõdẽnat⁹. ees nõ repeteres: nec si fuisses absolut⁹ ꝛ postea solueres. qz obstaret natural' obligatio qua tenebaris. vnꝺ nõ magꝭ repetes ꝙ si ita ꝓmisisses. siue nauis venerat ex asia siue non. Sz pone ꝙ debebas mihi. c. ꝛ alio nouãdi stipulat⁹ suz illa. c. sub cõditiõe pendẽte conditione soluisti. nunqd repetes. dicit ꝙ sic. Jdẽ ẽ si dẽbas aliqd pure. ꝛ ab alio stipulat⁹ sum sub cõditiõe. qz si añ cõditionẽ solues repetes. dissimil ẽ tũ is supiori. qz i primo casu ille ꝙ tenebat pure: nũc sub ꝺditiõe tenet. in scꝺo ali⁹ fuit obligat⁹ pure: ꝛ alius sub cõditiõe. sz quo ad repetitionẽ non sunt dissimiles.

i Jn summa. Plana ẽ vsqꝫ ad. §. sz ꝛ agẽ.

¶ Sed ꝛ agere. Credebã aliqd mihi legatũ i testõ titi sub cõditiõe si. x. darẽ: vl aliud facerẽ. vl credebã me hr̃dẽ eẽ istitutũ sub cõditiõe dedi. postea apparet nil fuisse mihi legatũ in testõ titi repetã qꝺ dedi cã implẽde cõditiõis. qz nõ est secuta cã. sec⁹ si fu⁹ me⁹ instituit⁹ ẽ sub hac cõditione. si. x. darẽ: dedi. deinde seruuz meũ manumisi: qui postea adiuit hr̃dita tẽ. dicit ꝙ nõ repetã qꝺ dedi: ꝛ tũ mihi non acquiritur hereditas.

f Jdeicõmissuz. Petebas a me fideicõ. qꝺ tibi nõ ẽ relictũ. ꝓmisi tibi ꝑ stipulationẽ lz indebitũ fuerit. ꝛ si soluero nõ repetam. ꝛ hoc supple vt lex faciat ad titulũ.

¶ De condictione furtiua. Rubrica.

Cõdictio furtiua rem ꝓsequit

Ondictione. vnde transit ad hr̃des furis

i Re furtiua. Jn. l. ista dicit q̃ veniãt in cõdictiõe furtiua. qz res subtracta cõdici dz si extat si nõ: extimatio illi⁹ ꝺdici dz. nisi forte fur obtulerit post oblationẽ si perierit nulla erit ꝺdictio.

i Ꝺdictiõe. Heres furis ꝺdictiõe furtiua tenet. vñ si res furtiua nõ insolidũ ad hr̃dẽ puenerit ꝑ ꝑte tenetur cũ ꝑ ꝑte sit heres: si insolidũ pueniꝛ insolidũ tenet. leges se. plane sunt vsqꝫ ad. l. ꝛ ideo.

e Tideo. Habebã tecũ seruũ cõem: surrept⁹ est. interiz ꝓuocatio fit in iudicio cõi diuidũdo. distinguit. qz aut res est in iudiciũ deducta ꝓuocãte te. ꝛ ꝺdictionẽ amisisti. q̃ten⁹ ꝑ tua parte habebas. ꝛ ego ꝺdicã insolidũ tã ex ea parte que in ea remãsit: ꝙ ꝑ illa q̃ fuit mihi adiudicata. si aũt tibi ꝓuocãti ad diuisionẽ adiudicet condictio remanet mihi mee ptis: tibi tue. l. se. plana est.

s Jseru⁹. Aliqs mihi relict⁹ seruũ sub cõditione. pẽdẽte ea surrept⁹ ẽ. an cõpetat ꝺdictio mihi: aut heredi pẽdẽte ꝺdictione querit. ꝛ dr ꝙ heredi. vñ si egit ꝛ pẽdẽte lite extinxerit ꝺdictio: nõ aget heres de cetero ꝺdictiõe furti. qz nihil interest heredis. ꝛ b̃ ꝓbat ꝑ simile. libertas suo fuit relicta. libertas sub ꝺdic. aget. ea existẽte nõ aget. si aũt nõ extat cõdictio: ꝛ ob hoc adiudicat⁹ fuerit heredi. faciẽda ẽ estimatio q̃ti res tũc vẽdi poterit. si tũ res tũc extimabit q̃ existente cõdictione seruus ad aliũ peruẽtur⁹ sit. Cetera plana sunt vsqꝫ ad finem tituli.

¶ De cõdictione ex.l. Rubrica.

Jobligatio. Pone casuz vbi obligatio introducit noua lege. ꝟ bigra. rẽ

f donasti mihi simpl'r. b̃ nudo pacto fit dõatio nũqd ex tali nudo pacto oriat obligatio. dr ꝙ sic. sz q̃ act. rñ. si lege cautũ sit q̃ act. agat ea aget. si aũt nõ sit cautũ: agetur act⁹. ex lege. l. si quis argẽtũ. §. finaũt. C. ꝺ donat⁹. ꝛ b̃ bona ẽ positio.

¶ De cõdictione triticaria. Rubrica.

Ui certam. Dicit ꝙ certi ꝺdictio ex mutuo dat ad pecuniã mutuatã. b̃ ꝑ

q ma. sz ꝺdictio triticaria dat aliqñ ad aliqs res debitas. vel ex pacto vel ex ꝓmissione: vel emptiõe b̃ in secũda. Et generalit dicã tibi ꝺdictõ hec ꝓpetit ei qñ alia res certa vel incerta: corꝓal' vel incorꝓal' petitur. hoc in tertia. ¶ Rem. Rem aũt suã ꝑ ꝺdictionẽ triticariã nõ petet sz ꝺdict⁹. furti si subtracta sit ꝑ furtum veluti si re

s Ed ꝛ ei. Deiecisti me ꝺ fundo cuius dñs suz. dic iurisconsul. ꝙ possum cõdicere dñiuz fundi si erã dñs. sz si possessor cõdicã fundũ rõne possessiõis. ꝛ b̃ ꝑ ꝺdict⁹. furt. ꝛ b̃ dicit vsqꝫ ad. l. in hac act⁹.

i In hac actiõe. Debebas mihi seruũ: fuisti in mora: cuius tpis fiet estimatio distinguit. aut extat nõ fact⁹ deterior: ꝛ erit spectandũ tps sñe: vt dicit seruí⁹. si nõ extat spectat tps mortis fm seruiũ: ꝛ male. celsus dicit ꝙ tpe litis cõ. si deterior nõ est fact⁹: in quo mor⁹ sontic⁹ venit a tempore spectandũ ẽ: qz nõ dz nouissimũ ꝛc. in vtroqꝫ casu tñ ẽ b̃ ẽ siue res extet siue nõ. si deterior post moꝛã fact⁹ fuerit. celsus ait ꝙ fiet extimatio q̃ti plurimi fuerit post moꝛã ꝓmittẽtis qz si debebas mihi fuũ ꝛ post moꝛã fact⁹ sit lusc⁹ vel claudus: spectat tps more. l. se. plana est.

¶ De eo qꝺ certo loco. Rubrica.

¶ Ler prima huius ti. plana est.

a Rbitraria. Plana ẽ vsqꝫ ad. §. si qs epheſi. ¶ Si qs epheſi. Promisisti mihi. ꝛ epheſi. aut stichũ capue. si cõueniã te precise capue habebit rõ vtilitatis tue epheſi. s. q̃ti tua interfuit epheſi soluisse.

u Onꝛtiqꝫ. Quedã tacite intelligunt inesse stipl'onib⁹

vt electio rei t loci: vbi de re vel de loco expressū sit. ꝟ bigrā
Promisisti mihi stichū aut amphi. tacite habebis electio-
nem quē velis soluere: quādiu ambo sunt. Item inest locus
tacite stipulatiōi: t dat electio actori: vt si detur reo t cōueni
atur in vno: dicat qđ soluere vult in alio, t postea de alio ve-
lit transferre ad aliū. qđ pōt vsq; ad. l. cen.

¶ Proinde. Dictū ē q electio loci dat actori: t electio rei
reo, sed pone q altercatio rei sit mixta altercatōi locoꝝ cui⁹
erit optio, ꝺr q ex quo actor hꝫ optionē locoꝝ p cōsequens
t rei. ¶ Item iulian⁹ tractat. Promisisti mihi: aut titio. r. ca
pue. si titio soluisti al's q̄ capue: an sis liberat⁹ q̄ritur, t ꝺr q
nō. s. in interesse: sed in sorte sic: qz possum agere aduersus te
ad interesse: qđ erat forte i. rr. qz intererat mea potius mihi
solutū fuisse capue. ¶ Et si mihi. Nō solū titio qz si nō esset
liberat⁹ ad totā summā posses cōuenīri: qđ esset iniquū, t ꝑ
pbat⁹ erēplū. Si pmisisti mihi facere domū designato ti-
bi loco: t alibi feceris nō liberaris, sꝫ sec⁹ est in casu ꝓpositi
vnde interesse solū petēdū est, t cōcordat cū iuliano. Cetera
plana sunt vsq; ad. l centum.

c Entū. Casus. promisisti mihi. c. dare capue: t fideiusso-
rē dedisti, t te t fideiussorē cōuenire possum, t si reus
fuerit in mora fideiussor nō tenet: sed et ꝓpa mora tenet. nec
obstat q fideiussor tenet ad sortē t vsuras, qz due sunt ob-
ligationes: t sortis t vsuraꝝ interesse ꝺo pecunie que debe
tur rōne pe. que adhuc soluta non fuit est vnuꝫ. l. sequēs pla
na est.

s Item post morā. Debebas mihi. r. soluere certo loco: fui-
sti i mora soluēdi. post morā dedisti fideiussorē. an teneat fi-
deiussor ad interesse qđ debet mihi ex mora rei queritur. i lit-
tera nō rn. pt dici q fideiussor nō tenetur, t hoc innuit lr̄a se-
quēs. adeo ꝛc, t sic rndet. dicit tn si pe. s. sors etiā post moraꝫ
soluat cessat iudicis officiuꝫ. Si ergo interesse nō fuit in obli
gatione igit nec fideiuss. fuit obligat⁹, posset tn sic obijcere.
pone q tu debebas mihi. c. pro vsuris si fideiussor soluat. c.
ista. c. videbunt soluta p sorte t vsuris, sꝫ hoc falsum ē, qz ac
cipiēdo pecuniā videor remisisse interesse.

¶ De cōstituta pecunia. Rubrica.

Dicit q hoc edictū equitatē hꝫ.
De edicto. qz natural' equitas suadet, vt ea
ꝺ que quis ꝓmittit ex ꝓprio consensu ea adimpleat
qz graue est ꝛc. ¶ Ait prętor. Qui p alio cōstitu
erit soluere cogā, t hoc verū est nisi in muliere. que si p alio in
tercedēdo cōstituit nō tenet. sꝫ pro se sic. quia masculinū cō ci
pit t femininū. pupillus sine tutoris auctoritate ꝺstituendo
non obligatur. Si filius constituit se solutuꝫ pater tenet p
eo de peculio. ¶ Eum qui. Volebā a te stipulari qđ alius
mihi debebat: vel tu. tū fuit inutilis stipulatio. volebā ista
stipl'onē habere vim nudi pacti, t ita haberet locuꝫ actio de
constituta. dicit q nō pōt. qz nō hūi animū constituēdi nec ex
stipulatione: qz inutilis fuit stipulatio. ¶ Debitū. Qđ de
beo vel alius ꝺr cōstitui pōt. vnde ad hoc q constitui possit
sufficit q naturaliť debeat vel etiā iure ꝓtorio pat vel 'dns
obligat de peculio quaten⁹ fuit in peculio tpe ꝺstōnis. si cō
stituat intūi inq̄tū filius tenebat: lꝫ in peculio tpe ꝺstitutio
nis minus sit insolidū tenebit, t etiā si nil sit in peculio. si au
tem marit⁹ sic cōstituit se solutuꝫ. c. que accepit noie dotis:
nō inq̄tū facere pōt tenetur sed insolidū cōdemnat tamen
mulier ꝺdēnat inquātū facere pōt. ¶ Si mihi stipulatus
sum a te. r. dare aut titio: si ꝺstituas te solutuꝫ titio nō valet
ꝺstitutio. qz petere nō pt: lꝫ possit ei solui. si aūt constituisti te
solutuꝫ mihi aut titio. mihi ꝺpetit actio de ꝺsti. pe. t tū ei po
test solui pe. sed pone vt in primo casu stipulatus fuisti mihi
aut titio dari: ꝺstituisti te mihi solutuꝫ, soluisti titio nō libe-
raberis t habebis ꝺdītio, indebiti ꝺtra titium. idē erit in du
obus reis stipulādi. qz si alteri constituat tūi: t alteri postea
soluat: soluens non liberatur: sed soluēti competit conditio
indebiti. Cetera oia plana sunt vsq; ad. l. itē illa verba.

i Item illa verba. Plana ē vsq; ad. §. quod adijcitur

¶ Quod adijcit. Dixit prętor in edicto q illud solū
in edicto constituit qđ debitū est cū constituebat. hic dicit q
non solū illud qđ ē debitū q post constitutum durat debitū:
sed t si tūc fuerit debitū: cū constituebat nūc non est debitū
qz. s. valet constitutio. pone q fuit tibi obligat⁹ aliqua actio
ne redhibitoria: vl' q̄to minoris. q̄ expirat, vltra sex menses.
vnde constitui me solutuꝫ quod ex tali actione debebā nun
quid valebit hmōi ꝺstitutū. dicit q sic. qz sufficit q debeat
ab initio, lꝫ illis. vi. mensib⁹ elapsis desinat deberi: inspecta
prima actione. Idē si in ꝑdicta actione constituo me solutu-
rum post temp⁹ cuiusdā actionis que ꝺstitutio facta fuit du
rante actione, lꝫ solutio translata fuerit i tps quo deberi de-
sijt. qz nihilominus tenet constitutio. ¶ Bene. Constitui
me tibi solutuꝫ. r. certa die. vnde dānuꝫ sensisti qz sua die. r.
nō solui. nunqđ illa. r. petere possis q̄si penā per act'. de cō-
stituta, ꝺr q nō. qz rei ꝓsecutio huⁱ⁹ act'. natura dat non pe
ne ꝓsecutio. ¶ Cetus. Debebas mihi. x. ex stipulatu act'.
illa. r. cōstituisti te solutuꝫ. egi ꝺ te act'. de cōstituta. soluisti:
dicit q vtraq; tollat obligatio principalis ex stipulatu t ac
cessoria ex constituta. ceteꝝ si sum contra te litem contesta. in
actio. de constituta: non propter hoc liberaberis ab actione
principali.

i Ꝺ qđ sub conditiōe. Debebas! mihi. x. sub conditiōe
pure illa vel in diem ꝓmisisti: vel nō curo quia siue sit
suspendit petitio illoꝝ. r. ex conditione pristina. Sed pone
conuersuꝫ casum: q debebas pure t constituisti sub cōditio
ne. dicit q cōditione existente agam de constituta ea deficiē-
te actione pristina agat. Cetera plana sunt omnia vsq; ad. l.
promissor

p Promissor. Hec lex t sequēs. s. promissor. de eadē ma
teria loquunt. promisisti mihi stichū. fuisti in mora sol-
uendi: t decessit stichus. constituisti estimationem illius te so
lutuꝫ, tenet cōstitutio. t ad estimationē teneberis.

¶ Si sine. Constituisti me tibi solutuꝫ. r. t nō est dies abie-
cta. fm ꝺba edicti nō teneor. de equitate tū tenet constitu-
tio t infra. r. dies soluere debeo.

¶ Constituto. Constitui te mihi solutuꝫ: nūc volo dare fide
iussoreꝫ. vtrū satisfacere videor. ꝺr q nō. Sed si cōstituo me
daturū fideiussorē vel pignora. t do fideiussorē vel pigno.
videor satisfacere.

s Item post constitutā. Aliquis instituit me heredē. t roga
uit me per fideicō. q illā heredē restituerē titio. debitor
hereditari⁹ cōstituit se solutuꝫ mihi debita quedā postea re
stituit hereditatem. nunqđ agam de cōstituta. dicit q nō. sed ille cui
restituta est hereditas. idē erit in hēditate evicta ab aliquo
possessore cui cōstitutuꝫ fuerit. verūtamē si agere nō possum
titius potest vel illē qui heredi. emit. l. se. plana est.

t Item seio. Titi⁹ erat tutor cuiusdā pupilli. talē epl'aꝫ
misit seio creditori pupilloꝝ. s. q. l. penes me remanse-
runt de debito q pupilli mei cōtraxerunt. illa tibi. l. reddam
tali die. q si nō fecero tantū noie vsuraꝝ soluā tibi. queritur
an titius remanserit obligat⁹ in loco istoꝝ pupilloꝝ. dicit q
sic. si stipl'o intercessit t de sorte t de vsuris, sꝫ si nō interue-
nisset stipulatio: nunqđ tenebit de constituta: dicit q de sor-
te sic: de vsuris nō.

s Item duo. Ait prętor. Constitui me tibi stichuꝫ solutu
rum in pascha: vel factuꝫ liberū. nō solui vel non feci.
nec stetit per stipulatorē siue actorē quominus reciperet. da-
bitur in me actio de constituta. Et si stichus decesserit añ mo
ram fm ꝺba edicti, t hoc de rigore iuris. sed de equitate reo
succurritur. vñ si nō recipere velis dabit mihi exceptio cōtra
te rursus agentē t expectabit tps litis cōtesta. vñ ꝺba ꝓto-
ris sic intelligenda sunt si nō soluerē neq; tpe cōstituto neq;
postea anteq̄ actoris interfit. Idem si die quo solui debuit
non receperis. vel quia noluisti vel quia nō potuisti: vtpote
valitudine detentus, t tunc tibi nocebit, t hoc dicit vsq; ad

fl,l.cetera oia plana sunt vsq; ad finẽ titu.

¶Commodati vel contra. Rubrica.

Si quis rem suam cõmodauit et

Jt pretor. cõmodatarí eam non restituet q

a adijcit in eum iudiciuz dabo.dicit iurisconsul.q cum pretor ꝓposuit illud edictũ mentionẽ fec̃ de re cõmodata.sed iunscon.pacuuius de re ad vtendum data vel facit expositionem forte huius edicti.labeo aũt distingj. inter cõmodatá t datam ad vtendũ.q cõmodatur res mobilis solũ.sz tam mobilis q̃ immobilis vtenda datur. vlp. dicit q cõmodatur t res mobilis t immobilis.t b̃ dicit vsq; ad §.impubere.plana sunt oia vsq; ad.§.si duob⁹.in.l. si vt certo loco.

s Jvt certo loco.Si duob⁹. Titius t seius rogauerũt me vt eis vehiculũ cõmodarem.t cõmodaui.an vterq; nomine illius vehiculi mihi insolidum teneatur.t anteq̃ ad istam qõnem rñdeat tria premittit primũ duo neq; dñiũ neq; possesso.rei possunt habere insolidum.t hoc verum q neq; totius rei neq; partis discrete sed totius ꝓindiuiso ꝓ ꝑte indiscreta possunt. Jtem dicit q duo possunt habere vsũ porticus insolidũ vel balnei.t q uterq; insolidum uti possit tali utitur ratione vnus enim nõ prohibet uti ꝙa alius utitur.qz quando vnus sedet t currit ex vna parte.alius põt sedere t currere ex alia parte vnde cum vsus vnius non impediatur per vsum alteri⁹ in illis de quibus dictum ẽ insolidũ habet vsum vel forte distinguit vlp. inter rem spaciosam: t non spaciosam.vt in primo casu sit vsus cuiuslibet insoliduz in secundo non.vel dic forte t verius distinguẽdũ.vtrũ utendo partem discretam detineat vel non.vt primo casu ꝓ parte possideat.Secũdo insoliduz:aliter in vehiculo.qz nõ possum⁹ ambo insolidum vsum vehiculi habere.qz vsus meus per vsum tuũ potest impediri.t sic videt q alter eoz nomie vehiculi insoliduz nõ teneat. verũtñ est vt teneri debeat tenetur.ergo quilibet eoz insolidũ ac si essent duo cõis rei debẽdi.t vno conuento liberat alius. Jtem si vehiculum sumptũ esset ambo possent agere.sed tamen si vnus cõtra furez egit t fuerit consecutus estimationem rei t penam dupli vel q̃drupli nunq̃d a me conueniendus est actio cõmodati q̃ furti non egit.t ille dicit q cõueniam eũ qui furti egit primo.t dicit q mihi refundet hoc qõ ab eo consequi nõ potero erit audiendus t tunc est in littera conuenti. Sz pone q alteri cõmodantiũ qui damnũ dedit in vehiculo:qz vnam rotã fregit:vnde potero eum l aquil'.conuenire.t nunc egi contra eũ qui se egit actio.cõmodati.t ille mihi dãnũ emẽdauit.nũq̃d ei debeo actio.l aquil'.cedere quã habebam contra illuz qui damnum dedit.vel nunq̃d debeo remittere actj.l.aq̃l'.t dic̃ q sic.nisi quaten⁹ q plus ẽ in vna q̃ in alia.

¶De pignoratícia actione. Rubrica.

Jgnus cõtrahitur. Primo dicit quali

p ter pign⁹ cõtrahit̃. t dicit q pign⁹ nõ solum contrahit̃ si traditio rei pignorate interueniat.sed siue traditio siue consensus intercedat.vtputa:mutuasti mihi quandã summã pe.t tibi ostendi aurũ:qõ volui tibi obligare ꝓ illa pecunia.t cõsensimus q illud auz esset pignori obligatum.queritur an sit obligatũ lz loco auri te nesciente es supposuerim. t dicit q sic.Sed si ostendi tibi es t credebas es eẽ auz. accepisti illud ac si esset auz.dicit q cõsensimus in corpore i.in massa. q corpus erit pignori obligatũ:sed si sit es habebis contra me actio pigno.qz decepti⁹ es nihilomin⁹ accusabis crimie stellionatus.

s Jdebitor rem pignori. Obligaui tibi rem aliquam

ꝓ.r.eandẽ rem postea vendidi:deinde ab alio creditore accepi r.t tibi solui.t idẽ pign⁹ secũdo creditori obligaui qõ vendideram t tradidi.dic̃ q nõ tenet obligatio qz res aliẽa pignori obligari nõ potest.neq; obstat quia pign⁹ pecu.secundi creditoris fuit liberatum. ¶Si annua. Mutuaui tibi pe.t conuenisti mihi hanc pe.soluere trib⁹ termiñ puta infra triennũ.si vna pars mihi prima die ꝑmi anni ſsoluenda fuit.secũda pars secũda die secũdi anni.tertia pars ꝑma die tertij anni.postea adieci tale pactum vt si ista pe.sua quacũq; die soluta nõ eẽt liceret mihi pignus vendere. post ea primo ãno elapso nil soluit̃.queritur an liceat mihi statiz pign⁹ vendere.t dicit q non.anteq̃ totũ temp⁹ fuerit elapsum non vendam.Sed pone q tale pactum adieci.s. liceret mihi vẽdere.si qua pe.sua die soluta nõ eẽt.dicit ī ꝑma cessatione potero vendere.

¶De vendẽdo. Mutuaui titio.x.sub pignore.conuenit vt nisi pecunia sua die eẽt soluta q pignus distraheretur.dicit q illud pactum non est personale.sed reale.vnde ad quẽcunq; deuenit pignus poterit vendere.si autẽ pact⁹ sum soli creditori vendere licere dicat̃ q heredi meo iure pacti vendere licebit. ¶Solutam. Adhuc prosequitur materiaz illam quando videatur solutum.t dicit q siue ei fuerit solutum cui debeat̃:siue alij uolũtate ei⁹:vel ei cui p⁹ ea successit vel procura.soluat:satis est.qz semper liberabitur debitor. Sed pone domum amplam cõduxi a te pro c.eandez alijs iuj.locaui per particulas.hoc est per camerulas.ita q quilibet eoz debebat.xxv.pro portione sua nunq̃d si vnus ex illis quibus locaui soluat portionẽ suam illi a quo cõduxi totam domum habebit pigno.actj.contra me ad pign⁹ qui ꝓ portione sua sunt obligata domino totius domus. dicit q sic.quia res illius partiarij cõductorj sunt tñ obligate dño totius dom⁹ pro illa parte quam cõdureram ego.consequẽter ſr'.cuidam tacite obiectioni que fieri posset.dicit em̃ q si bi per liberam personaz non acquiritur obligatio ex mea secunda obligatione.i.ex eo q partiario ꝓductori locaui dño totius dom⁹ nõ acquirit̃ obligatio.qz dñis iste tacite partiario videt̃ locasse cõductori.t sic ex sua tacita locatione pigneris sibi obligatio, acquisisse.

¶Per liberam. Si procuratori vel tutori res fuerit pigneri data vel pupilli pecunia obligata nõ mutuo data sz ī alio cõtractu dño vel pupillo nõ acquiritur obligatio.vnde si debitor ꝓcura.dño soluerit ipse procurator pigno.tenebit̃.dic̃ tamen q possessio ꝑ liberam ꝑsonam acquiritur alij non obligatio.

f Jpignore.Obligaui tibi codicẽ pignori fuit tibi surreptus.quetitur an hoc qõ fueris cõsecut⁹ ex persecutione rei siue agẽdo actj.furti ad penam.siue cõditj.furti ad rẽ ipam debebis indebitum computare.t distinguit̃ an extraneus pignus surripuit.t quicq̃d ab ipso fueris consecut⁹ in solutũ computabit̃.Si vero dñs surripuit t cõuẽt⁹ dupli vl quadrupli actj.furti prestiterit.creditor hoc indebitum non computabit. Jdem ẽ in alio casu.pone seruum tuuz mihi pignori obligasti.postea per metum me compulisti:vt tibi traderem.postea egi contra te actj.qõ metus causa. t quadruplum cõsecutus sum.nunq̃d illud indebitum cõputabitur. dicit q non.

¶Si creditor. Aliquis creditor iure pacti pign⁹ vẽdidit t consuetudo fuit illius regionis q creditor vendẽdo de euictione caueret.vel forte bene vẽdẽ nõ potuit:vnde de duplo cauit.vel de simplo forte postea fuit res euicta.vnde iste creditor t idẽ vẽditor cõuẽtus duplum pstat.nunquid habz regressuz ꝓ cõtrariam pigj.otra debitorẽ.dic̃ q sic.si ideo plus vẽdidit q de duplo cauerat.qz tũc de tota dupla cõtra debitorẽ hẽbit regressum:alꝫ nõ hẽbit:nisi ad debitum.

¶Sz si stipulatio. Pone creditor mihi.r.mutuauerat sub pignore:stipulatus ẽ vsuras.deinde vẽdidit pignus creditori forte pro r.que sibi debebantur:t cauit de dupla.hoc i superiori.§.postea stetit ꝓ quiquẽnium:tandem euicta fuit res ab emptore vnde creditorẽ cõuenit emptor de dupla:t cõuẽtus prestitit.q̃ritur an iste creditor regressum habet contra debitorem ꝓ vsuris medij tẽporis hoc est illius quinquennij.

eo q̃ res fuit euicta. ⁊ respon. q̃ regressuz habebit cũ i duple solutione plus damni sustineat q̃ ex vsu pe. medio tempore q̃ si creditor non prestitit nisi simpluz. dicit q̃ in hoc casu nõ habebit regressum. q; nõ plus ei videtur abesse q̃ fuit lucratus ex vsu precij p id quinquẽnium.

e Leganter. Obligaui tibi aliquam rem pro decem: cum in solutione cessarem impetrasti a principe vt liceret tibi pignus habere iure dominij. cum autem auctoritate principis possedisses. aliquis eam a te vendicauit ⁊ euicit. q̃ritur an habeas regressum contra me quondam debitorem per actio. pig. dicitur q̃ non. quia per impetrationem dominij videtur extincta pigno. obligatio. habebis tamen vtilez actionem ex empto contra me. quasi rem emisses ad pecuniam debitam et vsuras: ⁊ etiam ad interesse si plus est interesse. sed pone q̃ pignus sit deterius factum. nunquid illam deteriorationem poterit debitor compensare si debitor agat pig. ac aduersus creditorem. ⁊ rñ. q̃ fic.

¶ Qui reprobos. Mutuasti mihi decez sub pignore. solui tibi in falsa moneta. vtrũ habeam pigno. actio. ad pigñ. respondeo q̃ non. sed soluere debeo in bona moneta. ⁊ reddẽ di sunt mihi de falsi nummi quos dedi.

¶ Si vendiderit. Mutuaui tibi viginti aureos sub pignore. vendidi pigñ istud pro triginta aureis. ⁊ sic vltra decem vendidi q̃ mihi debitum sit. sed nondum preciũ recepi. vtrũ debitor cui mutuaueram possit agere contra me ad superfluum hoc est ad decem anteq̃ recipiam. ⁊ respondetur q̃ expectare debet meus q̃ recipiam prius. vel debeo ei cedere actñ. contra emptorem pignoris meo periculo. Sed si recepi illud superfluum ⁊ nõ reddo veniet in actñ. pig.

¶ Si res planus ẽ vsq; ad. l. si seruos.

s I seruos. Obligasti mihi seruos tuos quos instruxi in scriptura vel in pictura vel simili artificio. nunq̃d illa que impendi potero a te repetere. dicit q̃ si voluntate tua tacita vel expressa impendam expensas potero recuperare si voluntas non intercessit. distinguitur. oportet aut illud artificium est necessariuz: ⁊ tunc agaz ad expensas vt prius. aut non. ⁊ tunc nihil habeo. quia pone q̃ pauper fuisti ⁊ domuz magnam mihi obligasti. in domo illa multum impendi: subleuando. tegendo. ⁊ cum soluendo non fuisti non potes soluere has impensas. ideo nec cogeris. si autem moderatas impensas feci: ⁊ dicas te non posse soluere. dicit q̃ iudex inspicere debet ne tibi sit nimis onerosus: nec tu nimis delicatus sis.

n On est mirum. Superius dicit vnde est qualiter consensu contrahentium pignus contrahitur. in. l. hac ponit duos alios modos quibus pignora constituitur. vnus iudex aliquem in possessio. misit. dicit q̃ pignus constituitur ⁊ arguit a simili. naz testator in testamento suo potest pigñ constituere legatarijs. ergo ⁊ postea assignat differentiam inter pignus constitutum auctoritate iudicis ⁊ conuentionale. ⁊ dicit q̃ ita demum contrahitur obligatio in pignore iudiciali si res fuerit tradita: ⁊ nõ aliter.

p Etenti. Petebam a te decem que mihi debebas. massam auri mihi tradidisti vt alij pro pecunia mutuo accipienda obligarem. obligaui. tu postmodum pecuniaz soluisti. dicit q̃ si illud ab illo creditore liberaui: ⁊ penes me habeam: q̃ actio. ad exhibendum teneor vt eam exhibeam ⁊ reddam. sed si adhuc est penes illum creditorẽ cui eã obligaui. prima act. hẽs ꝯ me vt eam redimam.

f I creditor. Obligaui tibi digestum meum pro decem: ⁊ tibi tradidi. cecidisti a possessione digesti. egisti contra eum qui detinebat estimationem eius consecutus es agere volo contra eum an sim audiendus. dicitur q̃ sic. si tñ ei prestiterim q̃tum ab eo consecutus es.

¶ Si seruus. Seruus meus mutuauit mihi decem ex peculio suo pro quibus pignus accepit. titius soluit ista decez dicitur hic q̃ potest agere pigno. actñ. ꝯ dñm isti⁹ serui

s I rem, Titius rẽ seij tibi vendidit ⁊ eaz bo. fi. emisti et eam vsucapere cepisti. eandem mihi obligasti pro decem et tibi eaz precario concessi. scius qui erat verus dominus rei: me heredem instituit. dicit q̃ durat precarium sed pignoris obligatio desinit. vsucapio etiam tua interpellatur.

t I tius. Debebas mihi decem. tu debitor alteri a quo habebas pignora. fm vnum intellectum vel non: sed alium cum esses in mora soluendi: et in re aliena fm vnũ ca. vel propria sed alium mihi vendere volebas scripsisti mihi ⁊ rogasti per epistolam vt pignus haberem tanq̃ emptum. deinde penitet te: ⁊ paratus es soluere sortem ⁊ vsuras. ⁊ ita venditionẽ prius factam vis infringere. queritur an possis ⁊ rñ. q̃ non.

g Tius. Mihi mutuasti decem sub pignore. titio id pignus iure tuo legasti ⁊ diristi te id quondã emisse. ego omnibus his interfui. ⁊ istud tanq̃ testis signaui. dicit q̃ mihi non preiudicatur.

Debitor. Obligaui tibi rem meam pro decẽ eam a te emi an valeat emptio. dicit q̃ non. quia sue rei nulla ẽ emptio. videtur q̃ si ego pigñ peterem per pignora. actio. vel pactuz in rem repellar nisi paratus sim totum debitum soluere.

o

¶ Debitoris. Libertus meus fi. fami. habens in peculio debebat titio decem: ⁊ pignus ei tradidit. filius liberti pignus emit ex pecunia peculiari. dicit q̃ nõ tenuit emptio. vñ mortuo liberto erit pignus in hereditate: ⁊ consequor ego patronus portionem illius rei sicut aliaz rez liberti mei per bono. pos. contra tabu.

¶ Soluta. Debebam tibi decem sub pignore si tibi satisfeci. post solutionem pignus mihi restituere debes. Sed pone q̃ pigñ qõ tibi obligaui: alij obligasti: ⁊ p̃ ea tibi satisfeci. dicit q̃ a secundo creditore pignus liberaberis.

r Em alienam. Rem tuam pignori obligaui titio. nõ tenet pignoris obligatio. sed pone q̃ dominiuz illius rei aliquo casu adept⁹ sum: dicit q̃ pignus cõfirmatur ⁊ datur titio vtilis pigno. Sed pone cum rem tuam obligaui: decessi te herede instituto. nunquid hoc idem erit vt confirmet̃ pignoris obligatio. dicit q̃ non. Sed pone q̃ ego volebaz rem meam pignorare. fuisti presens ⁊ asseruisti rem illam meam esse. postea decessi te herede instituto. dicit q̃ isto casu improbe fecit si resistere creditori volenti te pignoratitia cõuenire. vñ vtili pignoratitia cõueniend⁹ es. istam vltimaz particulam obscure dicit.

Reditor. Si creditor pignus vẽdidit. ⁊ plus cõsecutus fuerit debito conuenictur a debitore pignora. actio. ad id qõ excessit restituẽdũ nec; liberabitur si velit actio. suã cedere ꝯ emptorẽ.

c

I gnori. Fundum quendam emeram a titio. ⁊ idem habebam instrumentum in quo continebatur fundi latitudo ⁊ longitudo. postmodum eum seio obligaui: ⁊ instrumentum tradidi. deinde cum volui in fundo illo edificare. dicit mihi vicinus q̃ latitudo illius fundi non tantum extendebat se ficut dicebam per vnum pedem vel duos. vnde accessi ad seium creditorem: ⁊ ad eum petebã vt instrumentum exhiberet. vt per illud intentionem meam probarem. quod facere noluit. ⁊ ita deficiens in probatione succubui. ⁊ ita minorem locum edificando dãnificatus sum. queritur an istud damnum mihi a seio sit resarciendum. ⁊ distinguitur. aut maliciose ⁊ studiose hoc secerit. aut non: si sic tenebitur. si non non.

p

¶ Titius. Obligaui tibi rem aliquam. illam rez tu posuisti in horreo tuo. postea nunq̃ curie capiunt aliquid ex horreo tuo: ⁊ inter illas capiunt etiam rem meam: ⁊ eam deteriorant rumpendo forte vel alio modo. queritur vtrum mihi tenearis ad damnũ illi⁹ rei. ⁊ rñdeẽ q̃ non.

Tilitatem. Habebam nauem meam: posui magistrum. si quis cum eo contrahat: quia ita contrahens potest ignorare conditionem magistri propt̃ necessitatem nauigandi. equum est me teneri ad exemplum

v

illius qui aliquem ꝓposuit taberne vel negociationi cum tamen hoc non sit simílis necessitas contrahendi: quia cõtrahens cũ institore potest deliberare. expediat sibi contrahere an non. sed non in eo qui contrahit cum magistro nauis. quia locus ⁊ tempus non patiuntur pleníus deliberandi cõ filium. potest enim contingere vt locus sit periculosus in quo debet fieri contractus. vel tempus aptum ad nauigandum cogat nauigare.

¶ Magistrũ. Ꝓposui plures nautas nauí mee quis eorum dicatur magíster ille ⁊c. hoc in prima. Sí vero cõtrahatur cum nautis an in me danda sit actio. dicitur ꝙ non. ly ex delictis eorum debeb am teneri. quía alia est causa ⁊c. ⁊ quia qui magistrum ꝓponit cum eo contrahi permittit. sz si naute dolo vel culpa aliquid cõmiserint: de dolo ⁊ culpa eorum debet ꝓponens teneri. ⁊ hoc in secunda.

¶ Magistri. Ꝓposui magístruz nauí vt eaz locet ad merces emendas vel vẽdendas. itẽ vt peregrini in ea transeant vel ad armamenta emenda. ⁊ si sit mercib⁹ emendis ꝓpositus hoc nomine tenebitur. ⁊ hoc in prima. Non autem refert si seruus fuerit an liber. ⁊ si seruus an exercitoris an alterius ⁊ cuius eratis queritur. ⁊ dicitur ꝙ non. ⁊ sibi iputet ꝙ talẽ ꝓposuit. ⁊ hoc in secunda.

n Non solum. Intelligitur magíster quẽ exercitor ꝓposuit sz etiam ille quẽ magíster qui ꝓpositus est ꝓposuit. siue sciuerit siue ignorauerit exercitor talem magisterio fungi. qz si scit eum ꝓpositum videt ꝙ de facto primi magistri ínpositi teneat: ⁊ hoc facílius admittitur in magistro ꝙ institore. ⁊ hoc in prima. Sed quid si ꝓhibeat exercitor ne aliuz magístrum ꝓponet vel ne talem puta titium ad hoc tamen ex contractu illius tenebitur. ⁊ hoc in secunda.

¶ Nauem. planus est ¶ Non autem. Dictum est. s. ꝙ exercitor tenetur de contractibus magistri quẽ nauí ꝓposuit. queritur tamẽ si de omni ⁊tractu magistri teneat. ⁊ rñdeꝙ non nisi de his que concernunt nauem vel ea que fiunt in nauí causa nauigationis. ⁊ ꝓsequere textum qui ꝓcedit per exempla. ⁊ plan⁹ est vsq; ibi. sed ⁊ si in precijs. dicit si magíster nauis decepit aliquez emendo res necessarias ad nauẽ dãnuz spectabit ad exercitorem.

¶ Sed ⁊ si. Ꝓposui magistrum nauí: hic magíster mutuauit pecuniã ab aliquo in refectionem nauis certe ego huic mutuanti teneor. Sz quid si magíster accepit pecuniã mutuo ab alio vt soluat huic qui in refectionẽ nauis mutuauit. an ego tenear. ⁊ rñ. ꝙ sic. quasi ⁊ iste mutuauerit in refectionem nauis. deinde ponit quasdam limitationes ꝛctuuz qs solebant exercitores apponere magistris. ⁊ prosequitur vsq; ibi. Si plures. textus satis clar⁹ est.

¶ Si plures. Ꝓposui tres magistros nauí mee: nec eis diuisi officia eorum dicit quicq̃d actum est cum vno siue contractuz ego ad illud teneor. Si aũt diuisa sunt eorum officia puta vnus hz ptãtem locandi. alter ꝓcium exigendi. tũc tenetur ille de illo qd actum est cum vno eoz in eo in quo hz ptãtem. Item si eos ꝓposui ne alter sine altero aliquid agat. si aliquid actũ est cũ vno tñ nõ teneor. ⁊ sic tria dicit h ꝯ.

¶ Exercitorẽ. Nunc exponit iurisconsultus istud nomen exercitor ⁊ planus est vsq; ad. ꝯ. est aũt.

¶ Est autẽ. Dicit iurisconsultus ꝙ qui cõtrahit cum magistro nauis habet electionem quẽ velit cõuenire exercitorẽ an magistrum. ¶ Sed ex contrario. Dictũ est. s. ꝙ cõtrahentibus cũ magistro nauis datur actio in exercitorẽ. Sed dubitatur quid ecõtra. vtrũ. exercitori deb⁹ actio contra cõtrahẽtes cũ magistro. ⁊ dicit ꝙ non ratio: qz nõ ẽ eadẽ necessitas. tñ subuenit exercitori extra ordinem.

s Jis. Gulus assignare iurisconsult⁹ differentiã inter exercitoriã actio. ⁊ tributoriã in hoc ꝯ. Dicit ergo habebam nauẽ ⁊ filiũ ⁊ seruuz si fili⁹ vel seru⁹ nauẽ exerceat ꝑ magistruz ⁊ cõtrahat cũ magistro: qualit̃ ego pat vel dñs tenear querit̃. ⁊ distinguitur. aut sciui ⁊ volui. tũc aut tacite aut expresse. aut ignoraui. primis duobus casibus teneor ego pat vel dñs ínsolidum. qz publice interest vt insolidũ sciens: ⁊ tacite vel expresse tenear. secus in tributoria. qz si seru⁹ me⁹ vl filí⁹ negocieb⁹ in merce peculiari: me sciẽte ⁊ volente. expresse vel tacite: nõ teneor insolidũ. sed inq̃tuz merces peculiares patiunt̃ vt ꝑ portione debita contribuant̃. ⁊ hoc vsq; ad. ꝯ. sed si. vbi redit ad primũ casuz dicens. ꝙ si scio vel filiuz vel seruuz nauez exercere mea tamẽ volũtate nõ intercedẽte: an tenear insolidũ. sicut in primo casu cũ sciui ⁊ volui: tacite vel expresse: aut nõ vt in tributoria. ⁊ rñ. ꝙ in dubio melí⁹ ẽ fuire verbis edicti inducentis: vt nõ tenear insolidum. ⁊ sicut in tributoria sola scientia vel nuda volũtas tacite vel expresse interueniens nõ inducit obligationẽ insolidũ. nec ĩ exercitoria scientia vl volũtas tacita vl expressa in casu hoc. ⁊ in hac sẽtentia declinat vt ego ꝑponẽs sciens volẽs tacite vel exꝑsse tenear exercitoria sciens ⁊ volens de peculio. ⁊ hoc vsq; ad versi. in ptãte. vbi dicit ꝙ nõ refert cuius ser⁹ fuerit is q̃ in ptãte est peculiaris seruus filij mei vel vicari⁹ fuus fui mei nauẽ exerceat per magistrum me sciente ⁊ volente. teneor insolidum. ⁊ filius si eo volẽte ⁊ sciente nauem exerceat teneor insolidum. ⁊ hoc vsq; ad. ꝯ. Quamq̃. vbi dicit ꝙ q̃uis dictum sit. s. si is ⁊c. dicit ꝙ licet. s. dicatur ꝙ in magistruz det actio. tñ si cõtrahitur vel cum seruo vel cũ filio nauem exercente sciente ⁊ volente domino vel patre domin⁹ vel pater tenebitur insolidum.

¶ Hec actio. Si ꝓposui exercitorem in naui mea. ⁊ ipse simpliciter ꝓposuit magistrum in naui mea ex contractu suo vterq; nostrum tenebitur. hoc ẽ ego ⁊ exercitor. sz si cuz alter utro actum fuerit ⁊ exactum tollitur obligatio. nec; contra alterum agi poterit.

¶ Si plures. Plures domini vnius nauis magistrum ꝓposuerunt an ex contractu ipsius quilibet insolidum teneat̃ queritur. ⁊ dicitur ꝙ sic. ne cõtrahens cum vno actionem suã diuidere compellatur. nec; refert ꝓ quo parte quilibet dominus sit. si vero plures sint domini ⁊ per se exercitores nauis ꝓportionaliter conueniẽtur. nec; alter ꝓ altero conuenictur.

s Ed. Si plures dñi vnius nauis vnum ex se magistrz nauis ꝓponãt. ex cõtractu eius omẽs insolidum conueniẽtur. sed si seruus pluriuz nauem exerceat eorum voluntate q̃liter teneantur queritur. ⁊ rñ. ꝙ eodẽ modo quo plures exercitores. sed aperit qualiter. dicũt quidam ꝓportionalit̃ vt ĩ prin. hui⁹ l. sed hoc corrigit in illo verbo. ⁊ iõ ⁊c. alij insolidũ sicut in plurib⁹ exercitoribus per cõem magistrũ vt. s. l. i. in fine. ⁊ l. si ⁊ illum. ff. ⁊ ideo referũt ad prin. l. quãdo plures ꝑ se exercẽt vt sic corrigat. l. prin. sed hoc falsuz est vt. s. naute cau. l fi. ꝯ. si plures.

¶ Plane. Si seru⁹ pluriũ vni⁹ dñi volũtate nauem exerceat ille sol⁹ insolidum teneb⁹. igit̃ ĩ casu supioi vbi ꝑu⁹ pluriũ exercet insolidũ tenẽt dñi.

¶ Si seru⁹. Si seruus me⁹ volũtate mea nauem exerceat: ⁊ postea eum alien aui. nũq̃d teneor. dicitur ꝙ sic. idem si decedat. ¶ Hec actio. Exercitoria actio ꝑpetua est. Si ꝑ seruus volũtate dñi nauẽ exerceat: si decedat seruus an post annuz detur. dicit̃ ꝙ sic. licet de peculio actio post annuz nõ daretur.

s Jeum. Si seruuz meũ nauí tue magistrũ ꝓposuisti et cum eo contrari habeo te obligatuz. ⁊ hoc in prima. Jtem seruũ mihi ⁊ tibi cõem ꝓposuisti qz opas tibi cõdixeras habebis me obligatũ act̃. ex cõducto: sup eo ꝙ cũ seruo cõtraxero si tñ ageres mecũ sicut si cũ alio nõ mecuz cõtrareris vt cederẽ tibi act̃. ꝑ portiõe tua. teneor cedere actio. ex cõducto. Si vero eũ tibi cõmodaui mãdati ad ꝑdicta ages. Jtẽ seru⁹ meus nauẽ exercebat ꝓposuit magistruz ⁊ cũ eo ꝯ rit. agam cũ eo actiõe ex cõtractu iuſ ciuili puta ex empto: si emptio interuenit vl ꝑtoria: si aĩal forte vẽditũ fuit vicioſuz. q̃ ⁊ alí⁹ agere posset. qz ly nõ det ex ꝯctu mihi in fuũ. dabit̃ vtilis ex eo ꝯctu ĩ magistrũ. ¶ Si vn⁹. Plures exercẽt nauez ⁊ ꝓponũt vnũ magistrũ vn⁹ exercitoriũ ꝯbit cũ magistro

habebit quidē act̄, cōtra alios exercitores.

s Jseru⁹. Si me sciēte ⁊ volente seru⁹ me⁹ nauē exerceat teneor quasi tributoria. ac si me ignorāte si de peculio. si vero causas seru⁹ exercet in dños dat̄ actio.

l Elcius tit⁹. Seruū meū ꝓposuit ⁊ hic accepit mutuā pecuniā in refectiōe nauis ad hoc ꝙ creditor efficac̄ agat. iiij. cōsiderare dz. s. ꝙ in refectione mutuet ei: ꝙ sciat eū se ꝓpositū: ⁊ nō plusq̄ fit necessariuz refectioi. ⁊ in eo loco vbi res sunt q̄ comparari debēt ad refectionē, eadez dicēda sunt in instītoria fere.

¶ Ad.l.rodiaz de iactu. Rubrica.

Cū plures mercatores essent in naui: et vnus in tēpestate leuiāde nauis cā merces suas in mari ꝓiecit. l. rodia cauet: vt alij tribuāt ad resarciendū dānuz ꝓiscientis.

Ege.

s Jlaborāte. Jplures nauē cōduxerint: magister nauis res plurīū cōduxerit vehendas. ⁊ vn⁹ merces suas ꝓiecit ex locato contra magistū ⁊ magister contra alios ex conducto aget vt dānuz ꝓiscientis resarciat̄. ⁊ hoc i prima. Jtē si q̄s ꝓiecit agē pōt ex locato cuz magistro vt res aliox retineat loco pignoris. si x̄o sunt res q̄ retineri nō possunt: aget tū ex locato sicut vectores cū magistro: vt res aliox retineat agere possunt ex cōducto: ⁊ hoc ēo q⁹ equuz ē.

s Jcōseruatis. Si plures nauē cōduxerint ⁊ vn⁹ leuiande nauis causa q̄ magis onerosas merces in naui habebat, ꝓiecerit: ⁊ nauis ad aliquē locū collisa sit: nō tamē perijt: an illi ad resarciēdā nauim cōtributio facienda sit q̄nt̄ ⁊ rū. ꝙ nō. sicut neq⁹ si aliq̄s operas fabri cōduxit ⁊ instrm suū faber cōfregit. ¶ Luz in eadez. Jactu facto oēs q̄ sunt i naui cōtribuere debēt ꝓut ponderāt an ꝓut valeant. ⁊ rū. ꝙ ꝓo estimatiōe rez. Jtē an liberi hoies debēt cōferre. ad primū rū. ꝙ oēs cōtribuē debēt. ⁊ etiā magister cui⁹ nauis saluata ē: ꝓ ꝓcio rez faciēda ē collatio nō ꝓut pōderāt liberoz corpoz nō fiet estimatio. ⁊ ex cōducto fiet actio. illa vero q̄ q̄libet si indigeat haberet sunt cōmunicāda.

¶ Si nauis. Si a piratis nauis capiatur ⁊ vn⁹ redimat omnes contribuere debent. Si vero vnius merces tm̄ auferantur non est contributio facienda. neq⁹ si ille merces suas proprias redemit. ¶ Portio. Ad faciendam contributionem estimatio fiet non solum rerum amissarum: sed earum que salue facte sunt sed dissimiliter: quia amisse estimabunt̄ prout empte: nō prout vēdi poterāt si nō perijssent. ille vero que salue sunt estimabuntur quātū vendi poterunt.

¶ Seruoꝝ. Si serui in naui sunt: ⁊ vnus in mari cecidit: an facienda sit estimatio. dicitur ꝙ non. magis q̄ eoꝝ qui fuerunt in naui ⁊ decesserunt: vel se ꝓcipitauerūt.

¶ Si quis. Jactu facto si facienda sit contributio: ⁊ vnus fuerit nō soluendo: an nihil pertineat ad magistrum. dicitur ꝙ non. quia singulorum facultates explorare non tenebant̄

¶ Si res. Facto iactu si is qui res suas ꝓiecit recuperet: collatio facienda non est. Si vero iam facta est agent hi qui contribuerunt ex locato aduersus magistrum. ⁊ is qui cōduxit aduersus eum qui res suas recuperauit ⁊ q̄ exegerit alijs restituet.

¶ Res. Si leuiande nauis causa, ꝓiciāt̄ res domini manent neq⁹ fūt occupātis cum eas ꝓ derelicto nō habuerit.

c Clm autem. Si instrumētuz aliq̄ nauis cōmunis periculi vitandi causa ꝓiectū sit. an facienda sit contributio queri. ⁊ dī ꝙ sic.

n Luis. Jpluribus habentibus merces in vna naui. cum nauis portum cum tanto onere intrare non poterat. merces vnius in scaphas tracte sunt ⁊ scapha submersa est. an illi qui sunt in naue conferre debeant queri. ⁊ dī ꝙ sic. ⁊ hoc i prima, econtrario collationi locus non erit. ⁊ hoc in secunda.

s Ed si nauis. Si iactu facto nauis in alio loco cum aliis mercibus submersa est. ⁊ per vrinatores recuperate sunt alique ex his. an conferre debeant ei qui iactuz fecit cā nauis leuiande queritur. ⁊ dicitur ꝙ sic. ⁊ hoc in prima. Sed si ille qui iactum fecit merces suas recuperauit non conferet alijs quoꝝ merces in naui perierūt. ⁊ hoc in secūda.

c Clm autez. Tribus habentibus merces in naui. vn⁹ leuiande causa iactum fecit cuiusdaz terrij: ⁊ merces a licuius qui in naue remanserunt aspergine deteriores facte puta in decem: cum viginti merces sue valebant. viginti pro viginti confert. aliter cuius res deteriorate sunt pro decem. ⁊ hoc in prima. Jn autem hic cuius res propter iactum deteriores facte sunt conferat. ⁊ distinguitur. an ratione aspergīs deteriores facte sunt. an ratione loci. primo casu sic. secundo casu non. ⁊ ꝙ in primo casu ei conferī debeat. dic̄. j. i x̄. sed hoc ꝛc. ⁊ hoc vsq̄ ad x̄. sed distinctio. vbi dic̄ sic. duo erant. vnus habebat que valebant viginti. alius habebat que valebāt triginta. ⁊ vnus iactum fecit. res alterius pro aspergine deteriores facte sunt. deductis duobus conferet pro viginti vni. idem est econuerso. sed hoc vltimo dic vt hic notatur in glosa in determinatione vsq̄ illuc. an autem ecōtra.

a Disse. Mercibus plurium mercatoꝝ in naui positis. nauis naufragium passa est: merces recuperate sunt an conferre debeant domino nauis queritur. ⁊ dicitur ꝙ nō. q̄a tantum habet locum collatio: cum iactatio fit gratia cōmunis periculi euitandi: ⁊ nauis salua est.

a Rbore. De voluntate eoꝝ quoꝝ merces erant delate i naui instrumētū nauis cassuz ē. nunq̄d tenebū cōferre magro nauis q̄nt̄, ⁊ dī ꝙ sic.

n Luis. Jnstrumētis nauis fulmine deustis: an domini mercium conferant magistro ad comparanduz instrumentum queritur. ⁊ dicitur ꝙ non. quia talis sumptus magis factus est gratia nauis reparande ꝙ mercis saluande.

c Clm. Si nauis ad sarum collisa sit. quod quis seruauit de suo hoc sibi habebit.

q Eli. Jactu facto leuiāde nauis cā ꝙ ꝓiectū est ei⁹ erit q̄ ꝓiect̄ cū ꝓ derelicto nō habeat. sicut ē cū q̄s onere pressus: ptē oneris in via dimisit.

d Precatio. Quidā cū nauis ei⁹ naufragiū passa cēt a piratis cuiusdā insule occupata: cōquestus ē ipatori. impator dicit licz dñs sum mundi: volo tamē ꝙ cōsuetudo illius terre seruet̄: vt seruet̄ lex nautaꝝ rodos insule. dum tamē legi nō sit cōtraria.

s Jvehenda. Cōduxi nauē ⁊ imposui mancipia: vnū decessit an vectura ei⁹ debeat̄ q̄ritur. ⁊ dicunt quidam indistincte ꝙ non. alius distiguit dicēs. referre q̄d actuz erat q⁹ si cōueni quidē mercedē dare ꝓ his q̄ iposita eēnt teneor noie illoꝝ: illi⁹ qui decessit, indubio ꝓbabit nauta mācipiuz meū ipositū fuisse: ⁊ sufficiet. nō obstante p̄sumptōe, pme facīente.

f Jea. Cōduxi nauē ad merces meas vehendas sz nauta in deteriori naui posuit: ⁊ illa cū mercib⁹ perijt. an mihi teneatur queri. ⁊ rū. quidā indistincte ꝙ sic ex ꝺducto. s. vel locato. paul⁹ distiguit. an vtraq⁹ nauis perijt nō adhibita culpa a magistro in perdēdo: ⁊ nō tenet̄. ⁊ si altera tm̄. s. illa i q̄ merces inuecte sunt vltimo tenet̄ idē ē quod teneri nō debeat: si magr̄ qui nauem locauit nauigare nō potest: detentus publice a publicis personis. ⁊ si nauis perijt cum mercibus idē ē si itra certū diē ꝓmisit se nauigaturz sub pena. ⁊ nō nauigauit ipedit⁹ iusta cā. idē ē si morbo fuerit ipedit⁹. idem si nauis viciosa facta sit sine culpa ei⁹.

s Jcōduxi. Conduxi nauē ad duo milia amphoras nō iposui nisi mille an integra mercede teneri debeā queri. ⁊ dicit quidā indistincte ꝙ sic. ali⁹ dic ꝙ fm ꝙ conuenit inter nos.

¶ De instītoria actione. Rubrica.

Negociationi mee ꝓposui negocia
Quinī. torē qui institor appellaī vel institu
e tus. si quis cū eo contrahat obligor ei ex cōtractu
eī⁹ institoris queriī an ego agere possum: distin⁹
guitur, aut ꝓposui liberū: aut seruū: aut ꝓpriū: aut alienum.
si ꝓpriū agam. si alienū agā aduersus dñm vt cedat mihi a
ctio. si libertū idem. sed tūc demū mandati aduersus contra⁹
hentes agere potero. si dñs vel liber soluēdo nō est.

i Institor. Quid sit institor dicit hec l. necꝫ refert cui ne
gociationi sit ꝓpositus. si ergo ꝓposit⁹ quis sit ad do
mos locandas vel frumētū emēdū ꝓponēs tenebiī. idem
est si ꝓposit⁹ sit ad pecunias fenerandas. idem est si ad cam⁹
bium. Itē si illi deferūt vestes sarcinādas vendēdas instito
res appellanī. itē ille fartor. itē si tabemari⁹ aliquē instituit
ad merces cōparandas hec institutio dicit. Item si q̄s quē
ꝓponat lauandis corꝓrib⁹ mortuis. & ille cadauera spoliet
tenet institoria: lꝫ furti iniuriaꝝ cōueniri possit. Itē si pistor
aliquē ꝓponat: vt certo loco panē vendat & ille pecuniā ac⁹
cipiat nec panē reddat tenebiī ꝓponēs.

s Ed & cū. Fullo cū peregre esset ꝓfectur⁹ pitiori de isti⁹
toribꝫ stationes suas cōmisit tanq̄ ꝓcuratori nō tā q̄ i
stitori. si ille ꝓtractat an teneri debeat fullo. rñ. q̄ de illis ve
stimentꝫ nō tenet: vt ꝓcurator ad cōsummanda ea que in ta
berna relinquit. Si vero fullo ꝓficiscens cōtractat nō soluꝫ
institoria sꝫ ex locato tenebitur.

n On tñ. Institor nō indistincte eū obligat qui eū ꝓpo
nit si tm̄ gratia eī⁹ rei ad quā ꝓposit⁹ ē. si ergo ꝓposi
tus est ad merces vendēdas tenebitur ꝓponens. Si igiī
aliquis mutuauit ei pecuniā ꝓposito ad emendū obligat ꝓ
ponentē institoria. idē est si ꝓposit⁹ fuit ad soluendā pensio
nem tabernē & mutuuꝫ accepit: nisi ꝓponēs vetuerit ei mutu
ari. Idē est si ꝓpositus est ad oleuꝫ emendum: & oleum mutu
um accepit. si vero cū vēdidit oleum anulū noīe arre accepit
nec restituerit dñs institoria tenebiī nisi actū fuerit. vt pecu.
noīe arrā nō accipiat. idem est si pignora accepit ꝓ precio te
neī. nisi ille soluto ꝓcio pignora reddat. idē est q̄ fideiussori
ꝓponens tenetur. ¶ Si ab. Si institorem ꝓposui⁹
sti & decessisti herede instituto: & heres eundem instituat. i. eo⁹
dem vtatur. an debeat teneri dicitur q̄ sic. idē est si ante adi⁹
tam hereditatē quis cōtrahat cū eo ne cōtrahens decipiaī
Sequentia clara sunt vsq̄ ad. §. pupillus.

¶ Pupillus. Qui pupillus ꝓponit obligaī institoria & si
bi imputet qui talem ꝓposuit. Si ꝏo pupillus ꝓposuit ob⁹
ligaī si tutore auctore fecit sine auctore tutore obligatur in⁹
quantū fact⁹ est locupletior. si ꝏo pupillus extitit heres pre
ponenti obligatur. Si vero minor. xxv. an. ꝓponat ei suc⁹
curritur per būficiuꝫ resti. in integꝝ. & hoc causa cognita.

¶ De quo. Prepositi multos stationi mee. scripsi in ostio
stationis q̄ nullus contrahat cuꝫ vno eoruꝫ perinde haben
dus ē iste talis ac si non preponeretur: claris autem litteris
debeo scribere necꝫ refert grecis an latinis. dum tamen ser⁹
uetur loci consuetudo. Si vero aliquis dicat se ignorare lit⁹
teras. vel qō scriptum est non seruauerit: cum multi illud le⁹
gissent nō est audiendus. Item illud qō scriptum est perpe⁹
tuo debet esse. alioquin, si cum contrahatur cum eo cum non
dum erat ꝓpositum tenetur institoria. s. q̄ ꝓ eo debeat
teneri. vnde si ego scripsi alius sustulit. vel littere pluuia ob⁹
fuscate sunt. Si vero institor vt me deciperet remouit prepo
nens de dolo institoris nisi contrahens fuerit similiter doli
particeps.

¶ Condītio. Si quē preposui & prohibui ne aliquis cum
eo contraheret: nisi de consilio titij. vel nisi sub pignore. vel
ad illam rem non teneor institoria nisi obseruatum fuerit. sed
si vna hora diei vetui contrahere cum eo quē preposui alia
per nisi tertia vetui. dicitur q̄ q̄cūq̄ hora contrahatur ꝓ⁹
pter narrationem meam teneri debeo. & hoc in prima. Si ve
ro in totum prohibeaꝫ non teneor. quia necꝫ preposui quia
hic magis loco custodis est q̄ institoris. & hoc in secunda.

¶ Si institoria. Differentiam assignat inter tributoriam
& institoriam actionem. quia institoria in merce dominica cō
stitit. tributoria in peculiari. Si ergo seruum tuuꝫ merci mee
preposuisti & cum eo contraham si agam contra te institoria
nō agam tributoria.

¶ Si seruo. Habebas seruum ordinarium & illius vicari
um conduxi operas vicarij ab ordinario: & eum merci mee
preposui. tu cum eo contraxisti emendo aliquid: an valeat
emptio. dicitur q̄ sic. & ꝓ emptore vsucapies licet non ci⁹
uiliter sed naturaliter fuit obligatus. & hoc de rigore. de eq̄⁹
tate tamen tibi in me dabitur vtilis ex conducto de peculio
ordinarij: vel de peculio vicarij: cum ei mandaui cum rez ha
beam & precium.

b Habebat. Seruum preposui eum merci olearie
& pecunijs mutuo accipiendis. creditor ei mutua
uit decem in mercem olearium tacite non expresse:
ignorans eum fuisse ꝓpositum mutuis pecunijs
accipiendis. egit aduersus me institoria ex vna causa scili
cet qua erat ꝓpositus merci olearie. necꝫ probare potest
pecuniam fuisse versam in predictam negociationem. & fuc⁹
cubuit. vult agere ex alia causa qua erat ꝓpositus scilicet
mutuandis pecunijs an possit. dicitur q̄ sic vtili institoria.

¶ Meminisse. Preposui seruum ex contractu eius tene
bor: nisi nouandi animo vt ego liberer in se transferat obli⁹
gationem.

¶ Si duo. Duo vel tres ꝓpositi sunt institores in taber
na. dicitur q̄ cōuenietur quilibet insolidū sꝫ ab alio recipiet
quod dedit actione pro socio. Item erit dicendum si ser⁹
uus sit alienus. sed repetent ab inuicem per iudicium cōmu
ni diuidundo. vel per iudicium societatis. vel cōmuni diuiō.
iudicium esset. an vnusquisq̄ pro parte conuenietur. Resp.
insolidum vnusquisq̄ tenetur durante sua societate. Si ve
ro res desierit esse communis. verbigratia. Preposuisti ser⁹
uum pecunijs accipiendis. mutuaui ei decem. decessi. duob⁹
heredibus institutis: & seruo libertatem dedisti. quilibet he
re. pro parte sua conuenietur. Et hoc dicit cum idem erit.

n Quissime. Hec actio institoria heredi & in heredē per
petuo datur.

s Item. Preposui seruuꝫ meū ville mee custodē: vt fru
ct⁹ ꝓciperet. mutuasti ei an habebis me obligatū institi⁹
toria queriī. & dicitur q̄ nō. Si vero euꝫ preposui vt merces
distraheret: & cū eo ꝏeris aliquid emendo ab eo ex⁹ ei insti⁹
tore obligar⁹.

s Iquis. Preposui seruū mancipijs emēdis vel vēdē⁹
dis. emi ab eo seruū vicioſuꝫ nō institoria tm̄ sꝫ redhibitoria
mihi teneberis. vel ex stipulatu ad duplum. s. si seru⁹ euictus
sit: & ꝓmissum fuerit de dupla. vl ad simplū cū de dupla nō
ꝓmisit. ¶ Si fuū. Preposui fuū titij merci mee scius cū eo
ꝏrit: hēbit me obligatū scius institoria: vl titū de peculio. si
ꝏo vetui ne sci⁹ cū eo ꝏheret: titū tm̄ hēbit obligatū. ¶ Si
ipubes. Preposui quēdā merci mee. decessi filio meo ipube
re istituto: aliq̄s cū institore ꝏrit. nūq̄d pupill⁹ tenebiī ex illo
cōtractu. dī q̄ sic. quēadmodū teneī si tutor merci pupilli a⁹
liquē ꝓposuisset & decessisset & postea aliquis cū institore cō⁹
trahat. idem est si furiosus fuerit heres.

¶ Procul⁹. Preposui seruū meū: nunciaui tibi ne ei mutu
ares: mutuasti. certe dabiī mihi exceptio cōtra te. Si ꝏo ī ꝓ⁹
dicta causa peculiū locupleti⁹ est vel in rem meā versuꝫ sit. ne
q̄ velim tibi soluere aduersus exceptionē ꝓdictā dabiī tibi
doli replicatio. ¶ Ex causa. Si seruum vel liberū ꝓposui &
cuꝫ eo contrahas cōdices ex ea causa ex qua agi potest insti⁹
toria.

i Institor. Plana est.

i Meum. Institui ꝓcura. pe. accepit vtil⁹ ei qui pecuniā
mutuauit sibi ad exemplū institore dabiī actio in eum
idem est si alicui stipulanti pecuniā promisit. ¶ Si domin⁹
Preposui seruum meū mense vel vt pecuniā acciperet. si li⁹
ber factus in eadem institoria perseuerauerit: nihilomin⁹ te⁹
nebor institoria: lꝫ statum suuꝫ mutauerit. ¶ Taberne. pre⁹
posui filiū meū taberne: accepit mutuā pecuniā. ꝓ eo fide⁹

iussi habeb⁹ creditores insolidū obligatū rōne fideiussiōis cū fideiubēdo spēm pecunie accepte negocio tabeme miscuerit. ¶ Seruus. Preposuisti seruū pecunie accipiēde, p aliquo an tenearis institoria dicit q nō. neq; isolidū nec ō peculio vt. j. de fideiusso. l. inscio. ¶ Quod aūt. Titi⁹ quidaz scio tenebaf. pmisit seru⁹ pecunijs fenerādis ppositis scio. z titi⁹ confessus erat se mutuo accepisse. an sei⁹ ex pmissiōe serui habeat me obligatū queritf. z dicit q sic. cū mihi fiat actio q̄sita aduersus titium. z hoc dicit, vel dic casum vt hic nota.

l Ctius. Preposui libertū meū mense numularie. misit liber⁹ titio litteras quib⁹ significauit ei q apud mensaz habebat. c. z ad certū tps nunciauit ei debere. decessit nō soluē do: nullo relicto herede. an liber⁹ ex epistola cōuenirī possit queritur. z rñ. q nō. nec de iure stricto nec de equitate. q: magis ad fidez mense prestandū: q̄ ad se obligādū epl'az misit.

¶ De tributoria actione. Rubrica.

Lōmēdat vlp. edictū p tor⁹ Ius quoq;. quo vocat dñm serui negob ciantis in merce peculiari in tributū: cū alijs creditorib⁹ vbi dñs prinit. nō habeat deducēdo q sibi debef insolidū sz, p rata. ita tñ si dñs sciat eum negociari. ¶ Licet. Quāuis mercis appellatione serui nō cōtineātur. tñ si seru⁹ in his vēdendis z emēdis negocief dñs ex contractu ei⁹ hoc edicto tenebif cū ex interp̄tatione ad oēs negociatiōes porrigif hoc edictū. ¶ Peculiarē. In actiōe tributoria que cōtrahenti cuz seruo peculiari datur aduersus dñz: nō deducit dñs q̄ sibi debef. sec⁹ in actiōe de peculio. ¶ Scientiā. Ad hoc q dñs tributoria teneaf oz q sciat seruuz negociari. sz an volūtas ei⁹ expressa exigaf. dicūt quidā q sic. alij q si nō expresse voluerit duz tamē nō condicat sufficit. z hoc verius.

p Testatis. Q̄ō contractū cum eo erit q̄i aliena ptā te est eo sciente in merce peculiari. de eo iudicium dabo qualiter accipiatur potestatis nōbuz queritur. z rñ. q non refert masculus sit an femina seruus ppri⁹ an alien⁹ bo. fi. seruiens vel liber homo credens se seruum dñi tamē res in qua negociaf ad eum pertinet in cui⁹ ptate est. Si nō sit seruus cōis z vterq; dominoz sciat in vtrumq; dabitur tributoria si alter sciat: alter ignorat: qui ignorat deducit insolidū q̄ō si sibi debef. Si vero ignorans conueniaf de peculio. deducit sciens q sibi debef insolidū q si sciens de peculio cōuenitur deduceret insolidum. ¶ Si seruus. Pupilli seru⁹ negotiabatur in merce peculiari sciente tutore. tutor istius pupilli dolum cōmisit. vtrū pupillus ex isto dolo conueniri potest. rñ. q nō. tñ si quid ad pupillū peruenit tenebitur actio istitoria. ¶ Si vicarius. Habebam seruum ordinarium q̄ habebat vicariuz sub se. si igitur negotiatus fuerit in merce peculiari aut me sciente z ordinario ignorante: aut econuerso. aut vtroq; sciente. primo casu teneboz tributoria. secundo casu in me de peculio actio dabitur nomine vicarij fm q̄s dam: ordinarij fm alios. sed an de peculio vicarij que ordinario debetur deducam. dicitur q non qz sciuit. sed q mihi debetur sic: qz ignorauī. tertio casu nomine meo teneoz tributoria ordinarij z de peculio. debet tamē eligere actor qua actione experiatur nec deducam q̄ō mihi debef nec q ordinario: licet ordinarius deducere posset si ignorauit

¶ Sed si. Si ancilla negocief in peculiari merce tributoria competit. Item nec refert cum seruo quis contrahat in merce peculiari. an cū eo quē seruus prepositit. ¶ Merces Seruus me⁹ negociabaf in merce pe. latum peculiuz habebat aliud i quo nō negotiabaf. an de eo tenear tributoria. dicitur q non. ¶ Per hanc. Quod seru⁹ ratione mercis peculiaris accepit venit in hac actione.

¶ In tributa. Locatur domin⁹ in tributū cū creditorib⁹ mercis peculiaris. an referat debeatur dño an nomine mercis an alis. quominus nomine veniat in tributum cum alijs dicitur q non siue ante mercē siue post ei aliquid a seruo debeatur. z hoc in prima. Si vero hi qui contrahebant pignori habebant mercem illi domino preferendi sunt. Item non refert an dño debeatur an his qui sunt in eius potestate q̄a cōmodo veniunt in tributum. Si vero plures domini sint, p rata debiti vnicuiq; fiet cōtributio. ¶ Non. Si seru⁹ qui negotiabaf habeat peculium in quo non negotiaf an illud veniat in tributum queritur. z dicitur q nō. sed illud in q̄ negotiaf mercis peculiaris causa. nec refert merces illa exstet an precium eius in peculiū fit cōsum. item si aliud debeatur seruo in contractu illud veniat in tributum: put fuerit solutum. ¶ Si pp. Si seruus in statione in qua negotietur i peculiari merce instm habeat: vel plaustrum vel ōsimile. illud veniet in tributuz: qō nō habet extra mercem peculiarem. puta argentum vel consimile non veniet in tributum: nisi ex re peculiari fuisset comparatū. vnde si mancipijs emēdis vel vendendis negotietur z illa venient.

¶ Si plures. Si in separatis merciб⁹ negotief seruus: et in vna aliquis contrabat in aliā alius. puta exercuit seruus mercem in linteolis: aliā in saccis non simul venient creditores ratione vtriusq; mercis coniunctum separatim vbi vn⁹ ratione vnius vocetur in tributum. alis cū ratione alterius. Idem si in diuersis locis exerceat eandē negotiationem puta mutine z boñ. qz creditor mutiñ. nō venit alis in tributum cū creditore bonoñ, sed fiet separatio. Si vero i vno loco exerceat omnes simul veniunt in tributum. lz ex pecunia vnius creditoris fuerunt cōparate merces: nisi fuerunt pignorate creditori quo casu ille preferendus est sicut supradictū est. ff. in tributa. ¶ Sed si. Si seruo tuo institori mercez meam tradidi vendendam z habui ei fidē de p̄cio si extat merx an veniat in tributum queritur. z distinguitur. Aut habuit fidem de precio aut non. primo casu habet locum contributio. secūdo casu eam vendicabo: qz res vendite.

¶ Contributio. Si seruus in merce peculiari negotietur z plures cum eo contraxerint pro rata fiet cōtributio. z si vn⁹ exegerit tributoria solidum cōsequitur. si hoc merx peculiaf patiaf. cauebit tñ q si alij causa mercis peculiaris creditores apparuerint refusurum si plus q̄ merx patiaf accepit. itē cauere debet se dño refusuz si appareat sibi aliquid deberi sub conditione vel si latens fuerit debitum z postea claruit.

¶ Quid. Si creditores merces peculiaris velint vt dominus contribuat ille nolit se intromittere sz potius dimittē quod sibi debetur an sit audiendus. dicitur q sic. z laudād⁹

¶ Si cuius. Si dominus vni⁹ min⁹ q̄ debebaf tribuat dolo malo tributoria teneb. si vero seru⁹ per ministeriū suum negotief in merce peculiari. z hoc ignoret dñs. si hoc vnus qui tribuat in dolo est liberatur supplendo q deest. z hoc in prima. Si vero sibi soluit z per hoc vnus tribuat vel mercef sustulit: aut minoris distraxit: aut ab emptoribus nō exegit tenetur tributoria si dol⁹ interueniat. itē si negauerit per doluz alicui deberi teneb. ¶ Hec actio. Heres teneb hec actio. quaten⁹ ad eū peruenit z perpetuo z seruo mortuo: domin⁹ teneb. ista sunt vera non solum in hēde sed in alijs successoribus. ¶ Eligere. Seruus si negotief in merce peculiari contrahens cum seruo agere pōt cū dño: velit tributoria velit ō peculio. sz vna electa ad alterā nō habebit regressum. sed si vna cā velit agere tributoria. qz contraxit in merce pecu. ex alia de pe. cū ex mercem peculiarem cōtraxit vtraq; agē potest. ¶ Si seruo. Si seruum tuum preposueris vt negotief in merce peculiari. ex alia de pe. z heredē tuū rogaueris vt euz manumittat ei peculiū legaueris an heres teneaf tributoria. dicit q nō. z hoc labeo. sz pomp. dicit q heres cū manumisit nō fecit sibi caueri a seruo vt creditoribus mercis satisfaceret vel deduceret de peculio. q debuerit tenetur tributoria. Totiens. Et rñ. tacite obiectioni q̄re nō daf in hēdē nisi q̄re n⁹ ad eū pueīt. vt. ff. l. illō. i fi. rñ. q totiēs. q. d. cū ō dolo defuncti queniaf ꝓsideraf q̄ tñ ad eū quenit, cū ex suo insolidū

o ¶ Epeculio. Seruū tuū q̄ negociabat in merce pe. vēdidisti. an cū emptore agi possit tributoria. dicit q̄ non sed de peculio.

a ¶ Liqñ. ¶ Qui ꝺ̄bit cū seruo i merce peculiari agi pōt tributoria vel de peculio. cōsulti⁹ tñ facēt aliqñ si de peculio ageret q̄ hac actiōe. qz in tributoria actꝯ. illud solū venit i cōtributionē qꝺ in merce ē. sz in peculiari merce pōt eē q̄ in maiori vel in minori pte peculij negocieť puta tertia vel q̄rta. Itē pōt eē q̄ nihil ꝺño debeat: et ita nihil deducet in actꝯ. ꝺ peculio. vt puta seru⁹ me⁹ habēs peculiū valēs. c. mar. pec. l. creditorib⁹ merces ꝺz. xl. ꝺño. et sic pl⁹ debitū mercꝯ: qz i. r. excedit et sic ñ expedit agē tributoria. sz si ꝺ peculio agāt solidū ꝺsequēť. qz plus ēt peculio q̄ i ere alieno et deducto q̄ ꝺño

a ¶ Lius. ¶ Duas ponit qōnes. vnā soluit. debetur. alteraz nō. vna ē q̄ duo cū seruo ꝺbunt in merce pecu. et plures alij eť mercē. si ꝺñs a creditore peculiari extra merces cōueniať: an possit deducere qꝺ alijs ꝺz. qz ineqlit distribuit pu⁹ cōuēt⁹ a creditorib⁹ mercis. ꝺz q̄ sic. ꝺ bigrā. Tres sunt q̄ mutuauerūt in mercē. s. duo extranei. et ꝺñs. s. quilz. xv. cū nō deducē deberet nisi. x. deducit. xv. vnde adhuc remāserunt. v. soluēda si ꝺñs de pecu. extra mercē sicut dictū ē cōueniať an possit illa. v. deducē queriť. et rñ. q̄ sic. et ꝺ in scḋa. In p̄ria ꝺo qōne dici pt eē q̄ ꝺñs nō deducet imo ecōuerso. verius est vt innuit in fine.

¶ Ꝺ cum eo qui in aliena potestate est gestuz.

¶ Qualit er alienis ꝺ̄ctib⁹ q̄s ꝺueniať

Omia. superiorib⁹ titul' dictū est. intēdit ꝺ dicē

o qualit filiusfa sui iuris fact⁹ teneať qñ supiores actiones nō cōpetūt. et iustū ē vt cū eo ꝺbens suū recipiat. aut ḡ. ꝺbit iussu patris aut nō. si in patris rem ꝺsum est. aut neq; iussus ei⁹ intercessit: neq; in rem ei⁹ ꝺsuz. p̄io casu teneť pať qꝺ iussu. scḋo de i rē ꝺso. tertio de peculio. de q̄bus. l. p̄ori. dicet.

a ¶ Jt. Cōtrarit cū filiofa. vel iussu p̄ris vel nō. vel i rē patris ꝺsuz ē: vl' nō ē ꝺsuz: neq; iussus iteruēit. q̄riť q̄lit debeat filius conueniri. respondeq; dum est in potestate insolidum emancipatus vero vel exhercdatus vel institutus abstenť⁹ in q̄tū facē pt: vl' si p dignitatē erijt de ptāte p̄ris. vl' i adoptionē dat⁹ fuerit a p̄re naturali. et p̄ decedat. vl' si nō i modica parte hꝝs istitut⁹ fuerit. habeat creditores alios. et ego ꝺ casu eū ꝺueniā an possit detrahē qꝺ alijs debeť. vt cuz alijs veniā in cōtributionē queriť. et distīguiť. an ꝺrenūt cū eo duz erat i ptāte: sicut ego. et melior erit ꝺditio mei occupantꝯ. nisi aliq̄s fuerit ꝑuilegiat⁹: puta qz mutuauit i refectōem dom⁹. et ꝺ rō ꝑus erit habēda: aut post et hēbiť eoz rō vt detrahať qꝺ eis debeť. Sz si ex pte nō modica fuerit istitut⁹: puta i dimidia hēdi. eligā si veliz cū ꝺuenire i solidū: aut i parte q̄ heres ē ꝺ ispecto a iudice sit istitut⁹ i modica pte aut non. vt sic habeať rō ei⁹ ne egeat vel nō: et ꝺ vsq; ad §. iterdum.

¶ Interdū. Volebā cū quodā ꝺhē q̄rebā an eēt filiusfa. et rñ. se p̄fem nō hꝝ: cū tū i ptāte p̄ris eēt er ꝺ ꝺri. qz p̄ eū post ea emācipauit vel exhꝝdauit. an ꝓp mēdatiū suū i solidū cōueniri debeat q̄riť. et ꝺz q̄ sic. q̄ꝺ filiusfa ꝑuilegꝯ. habeat in contractibus vt ꝺueniať iq̄tum facere pōt.

¶ Soli. Filiofa. dať hmōi p̄iuil'. vt iq̄ tū facē possit ꝺueniatur: an ad hꝝdem ei⁹ trāseat. ꝺz q̄ nō. Si ꝺo ꝺtrari cū filiofa. et postea sui iuris efficiať. et diu postea stetero q̄ eū nō conuenero an debeo posse eū i solidū ꝺuenire ꝓp tēporis fluxuz et rñ. q̄ rō habēda est.

¶ Js. Cōtrari iussu patris cum filiofa. vna electa ad aliā nō hēo regressuz nisi erraverim. vñ si egi de peculio nō agaz postea qꝺ iussu. nisi erās ꝺ fecero.

s ¶ filius. Contrari cū filio viuo patre. egi ꝺ eū et i solidum cōdēnat⁹ est emācipato eo vl' exhꝝdato si ꝺueniat an debeat hꝝ rō sui queriť. et respon. q̄ sic.

¶ Si filio. Cōtrari cuz filiofa. p̄ eū exhꝝdauit: extraneū instituit. et rogauit ꝺ hꝝditate restituēda filio: et restituit. an i solidū ꝺebeat ꝺueniri cū hꝝs sit re ipa an in q̄tū facere pt ispectis ꝺbis edicti. et rñ. q̄ in solidū. ecōtra si sit institut⁹ filij: et rogat⁹ alij restituere totā hꝝditatē. et restituat q̄si exhꝝdať in q̄tuz facere pōt conueniet.

e ¶ Im. ¶ Mādauit filiofa. simulati sepꝝfa. vt stipularet a debitore meo: stipulat⁹ est: et exegit. lz solidū facere nō possit: ꝓ mēdatiū suū tñ in solidū mihi manꝺ. tenebitur. hec sunt vera in alijs bona fide. que dicta sunt in contractu mandati vt. §. e. sz si ex parte. §. i.

p ¶ Ater. ¶ Mādauit titio vt filio quē i ptāte hēbam mutuaret. et. istitui eū i modica pte alios in alijs partib⁹ ḥz titi⁹ electionē filiū ꝺuenire i solidū. an. s. hꝝdes ꝓportionib⁹ hꝝditatis. sz si filiū i solidū cōuenit: in q̄tū tū tñ facere ꝑt cōdēnabit.

t ¶ Iaian⁹. ¶ Quidā ꝑposuit suū pecu. et pignorib⁹ accipientis. suus ꝓ emptore ordei fideiussit. et postea su⁹ fugit. vult vēditor cōuenire ꝺñm institoria: et ꝺuenit et cōdēnauit eū ꝑfect⁹ ānone cu ea rōne qz similia fecit. s. horrea cōducēdo: alijs soluēdo. et oia ꝺñs rata hēbat. appellauit ad p̄incipē: qz dixit se ꝑposuisse tñ seruū ad pecunias fenerandas. p̄inceps cōfirmauit allegādo p̄io. ꝓ ꝺño. qz su⁹ alienū debitum suscipiēdo fideiussisse videbať. et ita ꝺñs nō debebat teneri: sz tñ quia seruū i oibus videbať instituisse sibi. ꝓpter ꝺ sentētiā ꝑdictā cōfirmat.

¶ Ad senatusconsultum macedonianū. Rubrica.

Licet p̄ ex contractu filij quē hz in ptā

Erba. te teneať vt. §. p̄ri. ti. l. i. fallit tñ cū filiusfa. ꝺ se. cō. macedō. pecuniā mutuať. qꝺ introducerūt

v senatores in odiū creditorꝯ. cuius se. con. condendi causa fuit macedo. qui inter alia multa que fecerat cōsueuit mutuare pecuniā fi fa. et inde sumpta occasione filij patres i terfecerunt cum nō haberent vnde soluerent. statuerūt ergo senatores vt creditori mutuanti filiofamilias nec in vita patris: neq; post detur actio vl' petitio

¶ Si pendeat. ¶ Patre capto ab hostibus aliq̄s filio suo mutuauit pecuniā. an locum habeat se. con. ñ. q̄ in pendēti est an locū habeat an non. qz si redeat fingitur non captꝯ: et locum hz. si nō redeat cessat senatusco.

¶ Certe. ¶ Aliquis sui iuris dedit se in arrogationē. postea aliq̄s mutuauit ei pe. lz restituať vt emācipeť ab arrogatore ꝑdone. vt. §. de mino. l. iij. an locū hēat sena. con. ꝺz q̄ sic. quia filiusfa. erat cū pe. ei mutuareť. ¶ In filio. Si filiofa. cui mutuata est ei pe. adipiscať ꝺignitatē aliquā: que sui iuris eū nō faciat. an cesset se. con. ꝺz q̄ non. si ñ mutuauit i peculio castrensi vsq; ad concurrentem q̄titatem castrensis peculij cesset macedo. cū in castrensi peculio fingatur vice patrisfamilias.

s ¶ Jq̄s. Si creditor aliq̄d mutuet fi. fa. credēs eū sui iuris qz vt p̄fa. oia agebat. an locū hēat se. con. queriť. et ꝺz q̄ nō. nisi ꝺ credat vana simplicitate ductꝯ: vel iuris lapsus i peritia. Idē ē in eo filio qui publica ꝺdurit vectigalia a p̄ncipe vel fisco. et ꝺ in p̄ima. In secunda dicit si ignoret filiusfamilias sit ille necne cui pecu. mutuo ꝺatur. puta quia minor. xxv. an. vel pupillus ꝺant mutuo pecu. alijs. an cesset senatusconsul. queritur. et respondetur q̄ sic. quia minori per beneficium etatis succurritur. p̄ponderat enim beneficiū etatis ꝑuilegꝯ. macedo pupillus autem pecuniam accipientis non facit.

s ¶ filius. Licet filiusfamilias habeat liberam peculij administrationem a patre concessam et mutuet alij filiofamilias. an locum habeat senatusconsul. dicitur q̄ non. quia pecuniam non fecit accipientis. vnde si pecunia extat vendicare pater potest. si consumpta sit per conditionez sine causa ¶ His autem. Clendidi filiofamilias vel ei locaui vel alꝭ cum eo contrari. non tamen contractu inutili. an ei succurratur per hoc senatusconsul. dicitur q̄ nō. nisi ei vendiderim in fraudem vt ipse venderet: et precium acciperet: et haberet loco mutui.

¶ Si a filio. Volebã mutuare filiofa. cõfessus fuit se recepisse. sequẽti die facto sui iuris vel capitis diminutiõe vel emancipatiõe vl̃ morte patris. an habeat locũ macedo. dicit̃ q̃ nõ inspecto tpe numeratiõis ⁊ confessionis stipulatiõis interposite. q; qõ dicit nõ licere mutuare filiofa. referendũ ẽ nõ ad v̊ba stipulatiõis: sz ad numerationẽ. vñ nõ inq̃tuz facere põt: sz insolidũ cõdẽnabit̃. Itẽ etiã si a patre fa. q̃s stipulet̃ qõ sibi mutuaturus est. ⁊ arrogato mutuauerit locum habebit senatus.

i Tem. Si pro accipiente filiussa. fideiussit an cesset se. con. dicit̃ q̃ sic. si vero aliquis voluerit ei mutuare. ⁊ b̃ colore mutuet ⁊ alij accipiẽti noĩe filij fa. det ⁊ filiussa. fideiussit i fraudẽ senatus dãda est exceptio: nõ solũ filio sed reo. q; si deiusso; ib⁹ filij fa. succurritur. ¶ Item ait. Volebã mutuare filiofa. accepi eũ ⁊ aliũ qui erat sui iuris tanq̃ duos reos vt ad filiũ eẽt pe. quẽtura. ⁊ ali⁹ vt fideiuss. nõ vtẽt exce. mace. an locũ hẽat se. cõ. queritur. ⁊ dr̃ q̃ sic. ¶ Sz si. Pat̃ existẽs in relegatiõe: filius accepit mutuã pe. vt sororẽ suã dotaret an cesset se. cõ. dicit̃ q̃ sic. q; idẽ eẽt factur⁹ pat̃. ⁊ b̃ in prima. Si vero res patr̃ filius obligauerat non tenebit: sed tñ pri hẽs extitit ⁊ pign⁹ velit exsequi doli mali obstabit sibi exceptõ ⁊ hoc in secũda. ¶ Mutui. Mutuant̃ q̃ exsistũt i pondere: nũero ⁊ mẽsura: si filiofa. mutuet̃ frumẽtũ: vl̃ vinũ: l̃ aliq̃d tale mutuũ. an se. cõ. locũ hẽat. dicit̃ q̃ nõ. q; v̊ba se. cõ. faciunt mẽtionẽ de pecunia mutuata: si tñ ad b̃ mutuet̃ vt his distractis vtat̃ pcio velut pecunia mutua. an locũ habeat exceptõ se. cõ. dicit q̃ sic. ¶ Si fili⁹. Mutuaui alicui dũ erat i ptate postea dat⁹ est in arrogatõz. an hẽat locũ se. cõ. dicit̃ q̃ sic. q; mens se. cõ. ad b̃ referenda ẽ. ⁊ dat̃ exceptio. ¶ Nõ solũ. Si mutuo filiofa. nõ solum mihi denegat̃ repetitio sz successori meo. vñ si mutuauero titi⁹ aũt stipulet̃ nõ solũ aduersus me sz aduersus tituũ dabit̃ exceptio: sz titi⁹ nõ nũerauerit. hoc in secũda. Si v̊o alteruꝝ ipm eũ fuisse in ptate ignorauit: alter sciuit vtriq; nocebit. idẽ ẽ in duob⁹ reis stipulãdi si alter sciuerit alter ignorauerit: q; vtriq; nocebit snia senat⁹. ¶ Itez Creditor accepit duos filiofa. reos. alterũ tñ credidit eẽ patrẽfa. ab vtroq; tanq̃ a principali: ⁊ ab alio tãq̃ a fideiussore repellet̃ except̃. macedo. sz ab eo quem ignorauit nõ repellar a recipiẽte pe. q; ignorauí. ab altero nõ: q; cũ nõ succurritur reo neq; fideiussori. ⁊ sic refert ad quẽ puenerit pe. quo ad psonã fideiussoris. Itẽ neq; refert mutuet̃ pe. sub vsur̃ an sine. ¶ Quãq̃. Lz se. cõ. nõ dicat expresse cui det̃ except̃. macedo. tamẽ filij heredib⁹ dat̃ si decedat paterfa. vel patri si filiussa. decedat. ¶ Interdũ. Aliq̃s filiũfa. stationi sue ppositus credito: q̃ sibi pecuniã mutuauit excep. se. cõ. macedo. tutus erit. nõ extrane⁹ q̃ eũ ppositus neq; tu pater q̃ eũ ppositi stũ: q̃ videris ei pmisisse mutuã accipe pe. ⁊ b̃ i prima. Si v̊o filiussa. accepit mutuã pe. ⁊ in rem pris v̊tit: tenet̃ pr̃. Si vero ab initio nõ aio v̊tẽdi accepit: si p⁹ ea v̊sa ẽ. cessat se. cõ. ⁊ hoc in secũda. Et si fili⁹ tenet̃ pri ⁊ accepit vt soluat: siue sciẽte patre siue ignorãte loc⁹ erit se. cõ. ⁊ hoc i tertia. ¶ Quod dicit̃. Filiofa. exñte in scolis mutuaui. ⁊. an cesset macedo. dicit si modũ nõ accessit: q̃ ẽ si eã q̃titatẽ quã pat̃ solit⁹ erat subministrare cõcessi nõ repellar se. cõsul. ¶ Si filij. Contrari cum filiofa. nõ mutuãdo sed vẽdẽdo: vel locãdo: vel simile q̃d faciẽdo. accepit mutuum a titio vt mihi solueret: an cesset excep. se. cõ. ⁊ rñ. q̃ sic. vel pone exẽplũ in mutuo accepto etiã cã studioz. ⁊ hoc in pma. Sz pone q̃ filiussa. i ea cã accepit in qua cõpetit exceptio. ⁊ pr̃ cepit soluere. cessabit se. cõ. Si v̊o pign⁹ dedit q̃tũ pign⁹ valz cessat. vñ si debitũ sit in. c. pign⁹ in. l. alijs. l. obstabit except̃. macedo. ⁊ hoc in pria ⁊ secũda. Si v̊o filiofa. mutuaui ⁊ eo facto sui iuris curator pignorãtiã soluit. an repetet curator. dr̃ q̃ sic. ¶ Si ab alio Mutuaui filiofa. c. titi⁹ dedit ei dicta. c. ⁊ mihi soluit. an pr̃ ei⁹ habeat repetitionẽ. rñ. aut dedit vt solueret: ⁊ nõ repetet si simpliciter sit. siue extet siue nõ. dũ tamẽ ego mala fide acceperim.

h Ac senatusco. Nõ dicit̃ in filiofa. q̃ creditori ei mutuanti nõ det̃ actio. idẽ ẽ i filiafa. neq; refert dicat pecunia numerata in ornamẽt̃. itẽ nõ refert sumpti sint nummi. an ad huc extẽt in peculio. ¶ Non solũ. Nõ solũ filiofa. ⁊ ei⁹ pri: sz fideiussori filij accipiẽt̃ mutuã pe. succurrit̃ p sniam se. cõ. distinguit̃ tñ. an fideiussor aio donãdi intercessit. ⁊ locũ non hz senat⁹. aut simplicit̃ nõ aio donãdi pris tñ volũtate ⁊ locũ nõ hz senat⁹ in illo casu q̃ñ sine volũtate pris itercessit fideiussor si soluat nõ repetit a creditore. ⁊ b̃ in prima. Lz soluẽs ppetuã hz exceptio. nõ repetit fideiussor q; fili⁹ nõ repetit. q; isdẽ soluẽs nõ repetit qui in odiũ creditoris ab actõne liberat̃. ⁊ hoc in secũda. Quãuis v̊o filij soluẽtes nõ repetũt q; naturaĺ manet obligatio. tñ si cõueniant̃ nec exceptio opponat̃ ⁊ dẽnarent̃ postea tamẽ eã opponẽ possunt. exẽplo mulier̃ q̃ si cõueniat̃ ex intercessiõe neq; opponat exceptionẽ vellei. ⁊ dẽnet̃. p⁹ ea potent eã opponẽ. ⁊ b̃ i tertia. Si v̊o pre sciẽte mutuet̃ cessat senatusco. Si v̊o iubẽte ⁊ ignorãte creditore pr̃ mutet volũtatẽ nihilomin⁹ cessat inspecto initio cõtract⁹ cũ pr̃ iussit. ⁊ hoc in quarta.

s Iq̃d. Mutuaui titio ⁊ a filiofa. aio nouãdi ⁊ liberandi titiũ stipulat⁹ sum. petẽti mihi a filio. an obstet exceptio macedo. q̃rit̃. ⁊ dr̃ q̃ nõ.

f Iliũ. Non solũ si filio mutuatũ sit hz locũ macedo. sz etiã si nepoti: neq; refert iussu patris sui hic nepos acciat mutuã pe. aut nõ cũ in ea cã sit vt inuito pre suo accipe pecuniã mutuatã non possit.

n Ibi. Hec. l. dicit q̃ si ciuitas mutuet pecu. filiofa. habet locũ senatusco.

s Si fili⁹. Absente patre fili⁹ accepit pe. litteras misit patri vt eã pe. solueret. si pr̃ factũ filij vult habẽ ratũ vl̃ nõ statim ptestari dz. sinañt. ⁊c.

i Ili⁹. Si filiussa. accipiat mutuã pe. vt suã sororẽ dotaret. ⁊ in prez cõpetit de in rẽ v̊so actio. q; pr̃ tenebat̃ b̃ facẽ. ⁊ pri mortuo filia exstãte matrimonio competit repetitio dotis.

c Reditore. Mortuo filio q̃ accepat pe. mutuã. si vult q̃s intercedẽ. p eo soluẽdo. an teneat fideiussio. ⁊ dr̃ q̃ nõ. q; nulla obligatõ naturaĺ neq; ciuil̃ supest cui accedẽ possit fideiussor. ⁊ hoc in pma. Si v̊o alit̃ fili⁹ ẽrit q̃ in mutuo: ex q̃ cõtractu pr̃ erat obligat⁹ de peculio: si decedat fili⁹ ⁊ aliq̃s velit intercedẽ valet fideiussio. ⁊ hoc in secũda.

l Ulian⁹. Nulli obstat maced. except̃. nisi ei qui sciuit filiũ sui iuris nõ eẽ cui credidit: aut scire potuit.

s Iis. Mutuaui filiofa. pr̃fa. fact⁹ p⁹ mortẽ pris. si ignras prez decessisse. ⁊ cũ errabat i facto: aio nouãdi. pmisit eã pe. quã fi. fa. accepit. si petã eã pe. quã stipulat⁹ erã aio nouãdi. an obstat mihi exceptio. dr̃ q̃ sic. s. in factũ.

¶ De peculio. Rubrica.

Rdinariũ. Dic vlp. q̃ ordinare fecẽ ptor dicẽdo pus de ẽctib⁹ q̃ dñz vl̃ prem

o obligãt i solidũ. vt i exercitoria ⁊ i tributoria. deide de his q̃ obligãt de peculio. de q̃b⁹ i b̃ libro tractat Tripliciter ãt pt agi b̃ edicto aduersus dñz de peculio: de i rẽ v̊so: ⁊ q̃ iussu. de q̃b⁹ i sequẽtib⁹ vsq; ad ti. se. cõ. vellei. vult dicẽ. v̊ba edicti ptoris sunt q̃ ẽctũ ẽ cũ eo q̃ i aliena ptate ẽ de eo aduersus dñz ⁊c. cũ ãt ptor dicat de eo. an de ẽctu ãcille vl̃ filio det̃ actio. dr̃ q̃ sic. ¶ Si cũ. Ex ẽctu filij vl̃ fui si pupillar̃ etat̃ fuerit sic demũ obligat̃ pr̃ vl̃ dñs: si peculiuz fuerit factũ locupleti⁹. neq; refert fu⁹ ẽhẽs fuit alien⁹ vl̃ pp⁹ q̃ ad dñz vl̃ ei⁹ poss. itẽ nec refert fuerit cõis vl̃ pp⁹. an alienus bõa fi. possessus: vl̃ liber credẽs fuũ eẽ.

e Ea. Si hẽaz vsũ vl̃ vsufr. i suo alic⁹. i ea cã q̃ mihi acq̃rit̃: puta ex re mea et opa sua obligabit me de peculio. fil̃ de i rẽ v̊so. vl̃ q̃ iussu. ex hac cãs si ẽctus obligat peculiũ. ce

l Icet. Supra dictũ ẽ i tera ad ppetuũ ptinẽt. edicto ptor̃ q̃ si q̃d ⁊c. lz ita fcã fuit mẽtio de eo q̃ ẽ in ptate. tñ si fu⁹ i nulli⁹ sit ptate ⁊ ẽctus petit actio ex b̃ edcõ vbi g̃ facẽte hẽditate fu⁹ hẽditari⁹ ẽctus dabit̃ actio. Si v̊o plurib⁹ gradib⁹ fu⁹ substituat̃ ⁊ oẽs repudiãt: ⁊ ex substitutione seruus liber ⁊ heres sit. obligat̃ de peculio.

¶ Parui. Si seruꝰ cõtrahat nõ refert an fuerit masculi aut femine. qz mulier ꝛc. Jtẽ ꝛ mulier impubes obligari potest. si seruus contrahat tutoꝛis auctoꝛitate nõ suspecta. qz p hõ nõ vr impubes cõtrahere. Jtẽ an pupillꝰ possit peculiũ constituere seruo suo. dicit q nõ. neq; si tutoꝛis auctoꝛitas interueniat. ꝛ hoc in prima. Furiosus vero obligari põt ex cõtractu serui. qz peculiarẽ pecuniã ꝛc. nõ qz fuerit sibi concessum a furioso: qz cõcedere nõ põt. sed si a pre fuerit cõcessus neq; postea p curatoꝛes furiosi reuocat. ¶ Si filius. An seruus fideiubẽdo vel mãdando vel cõstituẽdo dõm obliget de peculio q̃rit. ꝛ distinguit. aut in cãm peculij fideiubet: ꝛ tenetur dño. aut nõ: ꝛ nõ tenet dõs de peculio de filiofa. fideiubente expedit. ſ. e. l §. sed si filius.

i Ulianus. Seruus tuꝰ mãdauit seio vt solueret credi toꝛi suo sempꝛonio. an seius aduersus te habeat mandati act. de peculio q̃rit. ꝛ distinguit. an habuerit causaz soluendi p te. puta qz eras als creditoꝛi. ꝛ nõ obligaberis. idez potes ponere in. iiij. personis: ꝛ in persona extranei.

¶ Lui. Si a fideiussoꝛe filij mei nõ soluẽte quid recepero cũ ẽ obitũ erat. qd mihi soluebat ẽ peckio ero fideiussoꝛi obligatus: nõ de in rem verso. Jdẽ ẽ si seruꝰ naturalis dño teneatur ꝛ fideiussoꝛẽ dederit. ꝛ ille conueniat ꝛ soluat. ꝛ hoc in secunda. Sed quid si alius p filio meo soluit adhuc diceretur idem. ꝛ hoc in tertia. Si vero filius mihi debuit si fideiussoꝛ soluit habet cõdict. indebiti. si vero cõueniat hz exceptꝫ ꝛ hõ in quarta. Si seruꝰ aliqs cum esset seruꝰ fingens se liberum eẽ: cõpꝛomisit i aliquẽ sub pena. si i penam incidat nũqd dominꝰ tenebit de peculio. dicit q nõ licet aliter teneret. ſ. si detur mutua pecunia supꝛa mare. qz seruus in iudicio adeẽ nõ põt ẽt ordinario. ¶ Si filius. Si filius fideiussit an obliget patrẽ de peculio. ꝛ rñõ. q sic nec distinguit vt in seruo an fideiubeat in cãm peculij an nõ. ꝛ sic differt a seruo. Jtez cõpꝛomittere põt ꝛ pater tenet. neq; refert ex qua causa cõpꝛomittat ſ. an ex cõtractu vel quasi. ex maleficio vel quasi. ex stipulatu ad penã cõuenit pater. ¶ Jdem. Si filius ex causa ea oueniat que patrem de peculio nõ obligat. puta si ex maleficio cõdemnet ꝛ agatur aduersus filiũ actiõe in factuz de re iudicata. an inspecta oꝛigine qz filiꝰ ex maleficio cõuentus ẽ pater teneri nõ oz: an inspecto q iam cõuenitur actione in factuz que patrẽ obligat de peculio pater teneri debeat. rñdet q tenet de oꝛigine in lite facta. ꝛ idẽ ẽ si filius alium defendat ꝛ condemnetur. ¶ Ex furtiua. Si filius furtum commiserit an condictone furti teneatur. ꝛ rñõ. q sic. an pater obligetur de peculio. ꝛ respon. q sic. quatenus factꝰ est locupletioꝛ. ꝛ hoc i prima. Jdem est i filiafa. âmouẽte res marito quia quatenus ad eam peruenit tenetur pater de peculio. ¶ Si filius. Filiuſſa. duz i aliquo magistratu erat tutoꝛẽ dedit alicui pupillo minus ydoneũ. vel fideiussoꝛem qui debebat fideiubere rem pu. sal. ho. minꝰ ydoneũ accepit. an pater de peculio tenet querit. ꝛ rñ. q sic. nec refert cũ creabatur magistratꝰ cõsenserit pater vel nõ. quia hoc exigitur. nam rei pu. tenet. hic aũt vt res pupilli saluet obstrictꝰ ẽ p

E culium. Nõ illud solũ dicit peculiũ qõ hz seruꝰ seoꝛsuz a rõnibꝰ dñi: sed q ipe dõs separauit: vt i peculio haberet: cui facultas est augere vl minuere pecu. videlz vt si dõs fui creditoꝛ res suas q̃ apud seruuz sunt pmittat eẽ iure peculij. licet traditio nõ interuenerit. sufficit tñ nuda volũtas eiꝰ ad augendũ pecu. Si vero dõs ẽ creditoꝛ fui nõ etiaz se debere cõstituit. nõ pp hoc auget peculiũ re. ¶ Ex his. Ex pdictis apparz q nõ ẽ pecu. qõ hz fuus ignoꝛãte dño: sz eo volẽte. vñ si seruꝰ res dño surripiat: nõ erit in peculio. an aũt ignoꝛãte dño possit minui peculiũ. ꝛ dr q sic. ¶ Si opem. Si seruus in rebꝰ dñi dãnum dederit aut furtũ. idẽ si aliꝰ domino furtũ facit: ꝛ ei seruꝰ opem ferat. qz si dõs de peculio a creditoꝛibꝰ peculij oueniatur deducit qõ sibi debet eo noie

s Jere. Licet q̃q̃d est in peculio dño debeat: remanẽt res peculiares: qz si sibi dõs debitũ remittat vel alꝫ p seruo dõs soluat peculiũ cõstituit.

n On. Si habebã duos seruos vnũ ordinariũ ꝛ aliuz vicariũ. nõ solũ illud qõ hz vicariꝰ seoꝛsuz a substãtia mea cõstitutione mea erit periculum: sed hoc quod habz ab ordinario.

o Eositi. Apud seruũ tuũ rem aliquã deposui. eũ deteriorauit vel amisit p dolũ: teneberis tibi de peculio. Si vo dolũ cõmisisses teneberꝫ insolidũ. ꝛ hoc i prima. Jdẽ ẽ si seruo tuo rem pcario cõcessi: de peculio tibi teneberis. Jdẽ ẽ i filiofa. ꝛ in patre ꝛ in vtroq; casu. ꝛ hoc in secũda. Si vo dicebas filiũ meũ tibi debere ꝛ. detulit tibi iusiurandũ: ꝛ iurasti. certe tibi teneoꝛ de peculio. nõ idẽ in seruo qui liberã nõ habet peculij administrationem ne sit extrarium. ſ. de iureiurã. l. quẽadmodũ. Solutio in iudicio iurare nõ põt seruꝰ vt hẽ sic: vt tibi. ¶ Peculiuz. Dicit aũt eẽ peculiũ qõ hz seruꝰ se paratim a substãtia dñi permittentꝫ: deducto inde qõ dño debeat. hãc diffinitionẽ reprehendit dicẽs q ad peculium vicarij nõ extendit. qõ reprehendit celsus. qz dñs cõstituẽdo peculiũ ordinario ꝛ vicario ostituet videt. quã diffinitionẽ tuberõis pbat celsus: adijciẽs p qõne an pupillꝰ possit cõstituere seruo peculiũ. ꝛ dicit q nõ. sed a patre cõstitutũ põt permittere vt apud seruũ remaneat. Jdẽ dicit in furioso. vñ si furiosus habeat seruũ cõez cũ hoie sane mẽtis furiosus cõstituere nõ põt alter põt. ¶ Sunt quidã. An seruꝰ posset hre peculiũ nisi dõs cõcedat ꝛ tradat. dicũt quidã q nõ. vlp. dicit q sic. secꝰ ẽ in libera administratiõe peculij. quã nõ hz nisi dño spãliter decedente. sz nõ est necessariũ vt dõs sciat que res sunt apud seruũ. ¶ Pupillum. An seruo pupillo pr vel dõs possit cõcedere peculiũ. dicit q sic. ꝛ hoc in prima. an aũt seruus vel filiꝰ si incidat in furoꝛẽ nihilominꝰ possit retinere peculium. dicit q sic. ꝛ hoc in secũda. ꝛ est rõ in littera.

¶ In peculio. Non solũ res mobilis sz etiã soli. itẽ stichꝰ põt esse in peculio. ſ. seruꝰ vicariꝰ. ꝛ hoc in secunda. Si vero res peculiaris surripiat an qõ debeat actione furti imputet. dr q sic. ꝛ hẽ in tertia. Jtẽ si hẽditas vel legatũ fuerit sibi relictũ. illa erit i peculio. ꝛ hẽ i qrta. ꝛ si aliqd i negocio dñi impẽdit illud iputabit. Jtẽ si dõs cõuenit debitoꝛẽ peculij ꝛ exegit ꝛc. Jtẽ si fuꝰ aliquã rez emit ꝛ euicta ẽ: dõs duplũ fuerit osecutꝰ illõ ꝛc. ꝛ nisi dõs dicat expsse q nolit illõ esse i peculio. imo veri. si nec dõs velit neq; nolit. Jtẽ si fuꝰ fuo aliqd dz illõ ꝛc. an aũt volũtas sufficiat sola ad cõstituẽdũ peculiũ dr q nõ. sz oz q traditio aliq̃ iteruenit. vl re aliq̃ exiltẽte penes fuũ: patiat dõs i peculio eã eẽ qz tũc sola patiẽtia p traditione hr. sola aũt volũtas dñi sufficit vt res desinat eẽ i peculio. ꝛ hẽ in quita. Si vo dõs i re peculiari dãnũ dederit. vl surripiat erit in peculio. ꝛ si extraneꝰ duplũ osecutꝰ fuerit. dõs illõ in peculio cõputabit. ¶ Peculiũ. Si fuꝰ dño debeat illud deducet ꝛ residuũ itelligit peculiũ eẽ. Jtẽ ꝛ si q̃d debeatur his q̃ sunt i ptate dñi puta filiofa. vel seruo. vel his q̃ sũt sub eiꝰ tutela vel cura. ꝛ his oibꝰ casibꝰ deducet: nisi dõs fuerit i dolo: puta qz dolo iduxisti vel fuũ vel filiũ vt se illis obligasz. vl qz in fi audẽ peculiariũ creditoꝛ peculiũ ademerat vel minuerat. qz i hẽ casu deducit. ꝛ si i pdictis deducet cũ sibi q̃d a fuo debeat ꝛ his q̃ sũt i ptate. q̃re nõ õducet si q̃d õbeat his q̃ i tutela vel cura sua sunt: qz dõs his tenet. ꝛ a te exigere dz ꝛ iõ deducit qz nõ ẽ visile dñz illũ velle eẽ i peculio qõ sibi debet vl illis. p q̃bꝰ dz a se exigere. dõs si sit debitoꝛ alicuiꝰ negociũ vel tutelã gerit. ¶ Sz ꝛ creditoꝛ. Habebaz fuũ. aliqs cũ eo extit: ꝛ factꝰ creditoꝛ fuit i. ꝛ. decessit ꝛ eñdez creditoꝛẽ hẽdẽ instituit. hẽ creditoꝛ deducẽ qõ sibi debet si oueniat ab alijs creditoꝛibꝰ. siue fuꝰ accepit libertatẽ i testõ meo: siue nõ. Jtẽ siue legatꝰ fuerit pure: siue sub oditiõe alicui nõ obest quominꝰ deducat qõ sibi debz fuꝰ lz dominiũ seruí pure legati nullo momento apud heredem remanserit. Cum vero sub conditione legatus fuit in hoc casu minus dubium est quia heres deducet. Et hoc pꝛobat Julianus tali exemplo. Seruus titij tenebatur mihi in. ꝛ. decessit seruus: vl titius eum manumisit postea titius. ꝛ me heredẽ instituit ifra an. a tpe moꝛtꝫ fui vel mãumissiõis oueioꝛ ẽ pecio

deducam qꝫ mihi a ꝙ debeꝫ.qz intra annuz cū tibi succes/ ſi conuenīri de peculio potero.neqꝫ tamen dominiū ſerui nū quaz nactus fui.

¶ Sine. Non refert ex contractu quid domino debeatur a ſeruo.an nomine reliquorum.puta quedam in bonis dñi intulit ꝙ?:q̄dā nō itulit adhuc.ſi ḡ ꝙ? dño furtū fecerit dñs deducet. ſz an ſimplū an duplū pinde ac ſi extrane? ei feciſſz furtū.ſed ℟. tantuz ſimplū deducet.z hoc in prima.

¶ Si ipſe. Si ſeruus ſe vulnerauit:z ſic deterioz factus eſt in.v.cum valuit.r.an illa.v.poſſit dñs deducere:ſi cōueniaꝫ ab aliis creditoribꝰ qꝫ ſeruus debitoz factꝰ fuerit in.v.queri tur.z reſpon.qꝫ non.nō magis q̄ ſi ſe occidiſſet.z hoc in ſecū da. Si vero ſumptuz aliquem dñs fecit in curando eum vul neratum a ſeipſo ſeruo.an euz deducere poſſit.dicitur qꝫ ſic licet alꝫ ſi egrum euz curaſſet z impendiſſet non deduceret. quia videtur donaſſe cum ad hoc tenebatur.z hoc in tertia. Item ſi domin? pro ſeruo ſuo obligatus deducet:niſi in rez dñi verſum eſt.quo caſu ſecuz compenſabit.z hoc in quarta. Sed z ſi dñs fideiuſſit pro ſeruo deducet. Julianus tamen diſtinguit in predictis duobus caſibus.cuz dñs iuſſit z fide iuſſit.non adhuc ſoluit ex his cauſis an nō deducet: vt ſi ſol uat deducat:alioquin nō.ſed creditori ſoluat accepta cauti one a creditore qꝫ ſibi refundet retro:ſi ab eo apud quem fi deiuſſit:vel ab eo qui iuſſu ſuo credidit ꝙueniaꝫ.vt ſic poſſit creditoz medij tēpis interuſurium.i. commodum conſequi vſurarum. ¶ Sed z ſi. Duo erant creditores peculiares ſerui:ab vno dñs conuentus de peculio z condemnatus. ſi poſtea ab alio conueniatur an poſſit deducere qō alij debet ex condemnatione:queritur.z rñ.qꝫ ſic.quia perinde eſt ipſū condemnatum eſſe ac ſi ſoluiſſet ſponte.z hoc ī pria. Si vo ab alio conuentus z lite conteſta. pendente id hoc iudicio ab alio conueniatur z condemnetur:an poſſit deducere id p quo erat conuentus priori iudicio:queritur.z rñ.qꝫ non.qz ī actione de peculio potior eſt conditio eius qui ad ſententiā prius peruenit qꝫ qui litē pri? cōteſtat? eſt.

s Jnoxali. Seruus tuus fecit mihi damnum.conueni te noxaliter vt emendares damnum vel ſeruum p no xa dares.obtuliſti mihi decem pro damno:quia in tantum erat damnū meum ſi conueniaris ab aliis creditoribus:an poſſit illa decem deducere queritur.z reſpon.qꝫ ſic.z h̄ in pri ma. Idem ſi creditori peculiari ſoluiſti.idem ſi ꝓmiſiſti. idē eſt ſi ſeruus promiſit decem tibi vt eum manumitteres z ma numiſiſti.ſed in hoc caſu ita demum deducis ſi intra annum a tempore manumiſſionis conueniaris de peculio. z hoc in tertia. In quarta dicit qꝫ ſi ſeruus tuus a debitore tuo exe gerit.z tu ratum habeas deducis:alioquin non deducis.ſz conuenies debitorem z ille repetet a ſeruo quod ſoluit p cō dictiōz indebiti.z hoc in quinta. Dicit qꝫ hec que dicta ſunt in ſeruo vera ſunt in filiofami.in predictis autem caſibus oī bus deducit dominus debitum naturale non ciuile quia ci uiliter domino ſeruus non obligatur neqꝫ ob hoc plus impe dietur deductio: licz ſolum ſit debitum naturale cū ratihabi tione domini condictiōe indebiti ſeruus ſit liberatus natu rali obligatione inſpecta.z hoc in ſexta parte

¶ Eſt autem. Si a ſeruo domino debeantur decem z con ueniatur dominus a creditoribus.z deducat illa decez.ſi ab alio poſtea conueniatur.an eadem decem iterum deducere poſſit queritur.z diſtinguitur.aut cum primo deducit ſepara uit illa decem a peculio ſerui.aut dimiſit ea eſſe ī peculio.pri mo caſu non deducit.ſecundo caſu ſic.z hoc in prima. Si ve ro domino decem debeantur ab ordinario:z ſeruus vicari us ſit in peculio ordinarij valens decem z dominus conue niatur z deducit vicarium.non tamen a peculio ſeparauit et vicario decedente domin?: imo ſeruus vnus ordinarius cō parauit ſeruū eiuſdem precij.z ita ordinarius adhuc reman ſit debitor domini.licet ab alio creditore conueniatur. quia domino vicarius perit an poſſit deducere illum emptum lo co vicarij.diſtinguitur.aut cum primo deduxit:z illum ſepa rauit a ratione peculiari.tunc deceſſit vicarius.ī primo caſu non domino perijt z deducet.ſecundo caſu non.z hoc in ſe cunda. Si vero vicarius valeat decem:z quinqꝫ ab ordina rio domino debeantur.z domin? conuentus de peculio or dinarij portionē creditori eius ſoluit:z vicarius decedat ſi conueniatur dominus an poſſit illa decem deducere conuē tus a primo creditore.dicitur qꝫ ſic:ſi non ſeparauit ipſuz in peculio.z hoc in tertia.

¶ Quod autez. Si dominus ſeruum vendat cum peculio z poſtea intra annum conueniatur a tempore quo conueni tur de peculio an poſſit deducer qō ſibi debetur.z reſpon.qꝫ non.quia ab emptore conſequi quod ſibi debetur poteſt: et ex vendito agere contra emptorem qō eſt veruz ſi tantū erat in peculio cum venderetur vt poſſit domino ſatisfieri. Si ve ro aliquid acceſſit poſtea.quia ſeruo aliud debebatur ſub conditione:z non extitit conditio deducet qō ſibi debebat anteqꝫ eum vendiderat.ſi modo intra annuz conueniatur de peculio. ¶ Idem. Tenebatur mihi titius de peculio ex contractu ſerui:emi ſeruuz.ſi conueniar intra annuz a tem pore alienationis a creditoribus peculiarijs.an poſſim de ducere cum habeam contra venditorem actionem de pecu lio queritur.z reſpon.qꝫ ſic.quia ille creditor potuit eligere vellet mecum vel cum venditore agere de peculio.eligeꝛ eligi tur potero deductionem ſi velim vel venditorem conuenire. neqꝫ conqueri debet creditor ſi deducam cuz habeat aduer ſus venditorem actionē:ſi aliquid credat eſſe in peculio.

¶ Non ſolum. Si habeam tecum ſeruum communem. et cum titio contraxit z factus eſt debitor in decem potest me id te inſolidum conuenire ratione peculij. z deducam quod mihi z tibi debetur.z hoc verum erit ſiue peculium apud cō uentum ſit:ſiue non quo ad poſſeſſionem. Secus eſt in em ptore z venditore.quia ſi vendas mihi ſeruum:z conueniar de peculio a creditore peculiari:non deducam niſi quod mi hi debetur z non quod venditori. Idem ſi habeo in eo vſu fructū:alius proprietatem.quia non deduco niſi quod mihi debetur. Idem eſt ſi ego ſum domin? z tu credens eū perti nere ad te cum bona fide poſſidebas.quia deducam ſi quid mihi debetur tantum:non quod tibi. Idem eſt ſi dominus pluribus heredibus inſtitutis pure eſſe liberum iuſſit ſeruz quia ſi vnus heredum de peculio intra annum conueniatur deducet qō ſibi debetur tantum:non quod alijs coheredi bus. Idem eſt ſi ſeruus viuente domino decedat pluribus heredibus relictis.quilibet heredum ſi intra annum conue niatur de peculio pro ſe tantum deducet:non quod alijs de betur. Idem ſi duo bona fide ſeruum poſſidebant. Idem ē in duobus fructuarijs. Idem eſt in duobus ſocijs qui ſepa rationem peculij communis faciunt.quia vnuſquiſqꝫ pro ſe deducet ac ſi peculium non fuiſſet commune.quia vero ſoli dum quod ſibi z quod ſocijs debetur deducet z quod ſibi. Si vero tecum habeam ſeruum communem:z a me hēat pe culiū z a te.an tu poſſis cōueniri.dicitur qꝫ ſic.quia peculiuz non eſt penes te quo ad poſſeſſionem:ſed q̄ ad ꝓprie.nec ob ſtat illa lex.tibi ſi duo.z.j.z ancillarum.§.vltimo.in fine.vbi dicitur non poſſe eum conueniri apud quem nihil eſt.hoc di cit illa lex.cui cōiungetur lex illa.quis ergo.vbi querit iuriſ con.quis ſit ille caſus in quo ſeruus communis apud alterū ex dominis habet peculium:apud alterum non.z refert tres caſus.puta habeo tecum ſeruum communem.vendo partez meam:deducto peculio:vel ei non concedo. Alius eſt ſi de dero ei rem aliquam vt eam adminiſtret.proprietate pene me remanente.quia tunc a me non intelligitur habere pecul ium. Tertius eſt ſi peculiuz qō habuit a te ei ademiſti:z ſi ei conceſſiſti peculium:ſed in debitoribus tantum:puta quia multos habebat debitores z eos conceſſiſti eſſe in peculio. quia in hoc caſu intelligitur a te habere peculium: quia illa obligatio contra debitores adeo adhereret oſſibus tuis qꝫ a te ſeparari non poſſe intelligitur.vt.j.pro ſocio.Liij.z.j.eo dem.ſi peculium.

s Jſeru⁹. Si habebā ſeruum ordinarium.⁊ ille hēbat ſub ſe vicariuz.⁊ ille mihi debet ſi cōueniaī de pe. ordinarij.an deducā de pe.ordi.qō vicari⁹ dz.dicī᷑ q̄ non. ſz tñ hic nō rñ ſz in fi.ibi.id vero q̄ ipſi vicarij ⁊c.ſz aliā interſerit queſtionē an peculiū vicarij ſit in peculio ordinarij.qō ē ve rū.vñ ſi ordinari⁹ mihi dz detrahā de peculio vicarij.Si x̄o vicari⁹ mihi dz q̄d:ō ſuo tñmō deducā nō ordinarij:⁊ ita ꝫ rñ.ſup⁊adicte qōni.Si x̄o vicari⁹ debeat ordinario dedu caz de peculio vicarij ego cōuēt⁹ noīe vicarij.Si x̄o ordina rius debeat vicario nō deducaz de peculio ordinarij:quia ſi deducerē⁊ alia manu reponerē in peculiū eiuſdē.ſ.ordinarij augereī᷑.vt ſubijcit.ſz eo caſu cū ordinari⁹ vicario dz.an au geaī᷑ peculiū vicarij.⁊ rñ.q̄ ſic.pinde eſt ac ſi dñs deberet ei. dū tñ dñs velit remanere ei⁹ debitor.vt.ſ.e.quā tuberonis in fi.⁊.l.ſe.Si ḡ ordinario libero ei⁹ legatū ſit pec.⁊ teſtatori vicarius debeat.ſi agat aduerſus heredē ex teſtō p⁊o pecu. legato liber ex teſtō fact⁹.an hr̄s poſſit deducē qō vicarius debeat teſtatori.dicit q̄ nō.niſi vicari⁹ aliq̄d haberet in pe culio.q⁊ ex pecu.intñ deducī᷑ qō vicari⁹ dz.vt.ſ.l.,pri.ibi. id vero q̄ ipſi vicarij.cui ꝫ cōſequēs eſt.

ꝫ Jnc. Si cōueniatur dñs de peculio ordinarij ⁊ abſo lutus ſit.an de pec.vicarij debeat cōueniri.nō obſtāte exceptō.rei queri᷑.⁊ dicī᷑ q̄ nō.ecōuerſo ſi p̄mo actū ē de pe cu.vicarij.poſtea agi poteſt de peculio ordinarij.

¶ Poteſt.Si mulier marito ſeruum in dotem dedit poteſt marit⁹ habere peculium duplex.vnū qō reſpiciat ip̄m.aliud quod reſpiciat mulierem.vnde q̄q̄d ex re mariti queſiuit id marito acquiſiuit.Si x̄o comtēplatione mariti ſeru⁹ heres inſtituaī᷑:vir reſtituere mulieri dz vel ei⁹ heredi.Si x̄o fuus cōtrahat in cauſa que ad me reſpicit.⁊ ex eo conueniar ab a liis creditorib⁹ fui an poſſum deducere nō ſolum qō mihi ō betur ex mea cauſa:ſz ⁊ aliud qō reſpicit mulierē debito qō petitur inſpecto.⁊ rñ.q̄ ſic.ꝫ.e.tī.l.ibi.ſz in marito anteq̄ per ueniat ad ſolutionē hui⁹ qōnis aliā ponit que talis eſt. Si habeam ꝓprietatem in ſeruo tu⁹ vſufruc.⁊ ſeruus contrahat an tñ debeas cōueniri ex eo contractu qō ad te reſpicit. an qō ad me.rñdetur q̄ inſolidum.q⁊ is qui contraxit non ſolū reſpexit pec.qō ad te ſpectat ſed quod ad me.⁊ ſi tu fluctuari us cōueniaris nec ſolidū facere poſſes:an in ſubſidiuz debe am conueniri ego ꝓprietari⁹: cui nihil acquiſitum eſt:qō ve rum eſt in his p⁊edictis.q̄ ſi maritus conueniaī᷑ deducet qō ſibi debetur ex eo contractu qui mulierem reſpicit.ſi tamen a liquid maritus p⁊eſtiterit.an poſſit deducere de dote:ſi mu lier agat aduerſus eum de dote.rñ.q̄ id quod ſolum ſpectat ad peculium vtriuſq̄ generis p⁊o rata fiet deductio. ex his ergo apparet q̄ ſi tantum pertinet ad peculiū alterius ſi ad vx⁊em detrahat de peculio qō eā reſpicit:ſi vero non: non detrahet.

s Emma. Habebam ſeruum peculiarem in fraudem creditoruz peculiarium diminui peculiuz in.x.perinde ē ac ſi.x.eſſent in peculio:⁊ plurib⁹ modis poſſuz dolum com mittere ſi eū donaui alicui vl̄ obligaui vl̄ conſumpſi vel ſur ripui⁊ alio tranſtuli. Si vero vni de creditorib⁹ ſoluī:non video⁊ fuiſſe in dolo eo qō diminutum ſit peculium,quia li cuit creditori vigilare ad ſuum conſequenduz.

¶ Si dolo. Si pupillus vel furioſus habet ſeruum:⁊ do lo tutoris vel cura.diminutum ſit pecu.in.x.in fraudem cre ditorum.an pupillus vel furioſus de peculio teneatur: ac ſi illa.x.adhuc in peculio eſſent queritur.⁊ diſtinguitur.aut tu tor eſt ſoluendo:aut non.p⁊imo caſu tenetur pupillus ex do lo tutoris.maxime ſi ex dolo tutoris aliquid ad eum perue nit.⁊ ratio eſt quia ſi tutor ſit ſoluendo habet regreſſum pu pillus contra tuto⁊em:ſi nomine tutoris aliquid p⁊eſtiterit. idem eſt in curato⁊e⁊ procurato⁊e. ¶ Emptor. Vendi dit mihi ſeruum titius cum peculio in fraudem creditoris pe culiaris.an ego empto⁊ tenear.dicī᷑ q̄ non. niſi quaten⁹ de dolo ſuo aliq̄d ad me peruenit. Jdē ē i herede q̄ nō tenetur de dolo defuncti niſi in eo qō ad eum peruenit. Jtem non re fert cū miſerit dominus dolum anteq̄ a credito⁊e conuenire tur an poſtea. ¶ Si domin⁹. Habeo ſeruuz cuius no mine teneo⁊ alicui de peculio ſi nolim ſuſcipere in me iudici um de peculio.an ſim compellendus.dicitur q̄ ſic.ſicut in q̄ libet actione perſonali.

s Jdamni. Si ſeruus meus habeat domum peculia rem minantem ruinam.⁊ caui de damno infecto.⁊ no mine cautionis aliquid p⁊omiſi.ſi conueniar a creditoribus peculiaribus.an debeo cauere mihi de reſtituendo retro. ſi quid nomine cautionis preſtiterim queritur.⁊ reſpon. q̄ ſic. ⁊ ſi ſolui aliquid quia damnum dedit domus:illud deducā Sed an inſolidum debeam cauere de damno infecto ſic. nō quatenus in pe.ſicut ſi haberem ſeruum ordinarium⁊ ille vi carium ſub ſe.⁊ vicarius alicui damnum dederit inſolidum debeo ſuſcipere iudicium noxale.non quatenus eſt in pecu lio ſerui.ſcilicet vt emendem damnum vel dem ſeruum p⁊o noxa.alioquin acto⁊ in p⁊imo caſu mittetur in poſſ. domus. Secūdo caſu ſeruum adducet.

c Curato⁊. Si furioſus habeat ſeruum an curato⁊ eius poſſit concedere ſeruo liberam adminiſtrationem pe culij. reſpondetur q̄ ſic.⁊ non ſolum ſeruo furioſi: ſed eti am filio.

i Veſtimentum. Dominus ſeruo ſuo dedit veſti mentum aliquod.an illud ſit in peculio queritur.et diſtinguiī᷑.aut dedit ei vt perpetuo haberet.i.quan diu duraret.vel quādiu in ſeruicio ſuo eſſet.⁊ p̄mo caſu erit in peculio.ſecūdo non.

s Jſemel. Dominus dolo⁊ in fraudem credito⁊ diminuit peculium in decem conuentus a credito ribus ſatiſfecit.perīde erit ac ſi decem illa eſſent in peculio:ſi ab aliis conueniatur:an eiuſdez doli no mine debeat aliquid p⁊eſtare credito⁊ibus.dicitur q̄ non. Si vero dolo decem damnum dederit.⁊ in aliis decem ſer uus ei teneatur.hinc inde fiet compenſatio.⁊ hoc in ſecun da. Si vero ſeruum manumiſit:vel alienauit q̄ dolo peculi um fui tractauit intra annū de dolo illo tenebī᷑.

c Tancillarum. Si filiusfamilias contrahat cum ancilla an obligetur pater vel dominus de peculi.⁊ reſpon.q̄ ſic.⁊ maxime ſi ancilla fuerit.tectrix:vel ſarcinatrix.⁊ hoc in p⁊ima. Jdem ſi res penes an cillam vel filium dep⁊ehendatur.quia datur in dominū: vel in p⁊ēm actio de peculio.⁊ hoc in ſecunda. Si vero iuſſu pa tris vel domini contrahatur quod iuſſu erit actio.idem eſt ſi in rem domini verſum fuerit.quia agetur de in rem verſo. et hoc in quarta.

¶ Conſtat. Si ſeruus domino defuncto ante aditam he reditatem res hereditarias ſubtrahit.ſi heres a creditorib⁹ peculiaris cōueniatur.an poſſit deducere quod ſeruus co rupit⁊ amouit.de here.dicitur q̄ ſic.

¶ Si ſeruus. Si dominus ſeruum cuius nomine tenetur de peculio alienauerit infra annum tenebitur de peculio.ſed an empto⁊ poſſit conueniri.⁊ reſpondō.q̄ ſic.nec refert an ab empto⁊e acquiſierit peculium:vel ei conceſſerit peculium il lud qō emit cum ſeruo.vel ei a venditore donatum eſt.⁊ po teſt credito⁊ agere cum empto⁊e⁊ venditore p⁊o partibus. vel cum vnoquoq̄ inſolidum.⁊ hoc in ſecunda. Jn autem poſſit venditor agere cum empto⁊e p⁊o eo q̄ vendito⁊ ab eī᷑ ditionem ſeruo mutuauerit.⁊ rñ.q̄ non.⁊ hoc in tertia.

¶ Si vero. Titius ſeruo meo.ſ. decem mutuauit⁊ titi⁹ eū emerit⁊ alienauerit.an p⁊o illis decem conueniet empto⁊ē. dicitur q̄ non.⁊ hoc in quarta.

¶ Sed. Si empto⁊ mutuauit anteq̄ emeret.an vendito⁊ conueniatur poſtea de peculio.dicitur q̄ ſic.ſcilicet infra an num a venditione numerandum.deducetur tamen q̄ emp to⁊ peculij habet a ſeruo.⁊ hoc in quinta.Si vero dominus vel ſeruus aliquid mutuaſſet ſeruo alienato ante venditio nem.an p⁊o eo vendito⁊ poſſit empto⁊em conuenire queri᷑. ⁊ dicitur q̄ non.⁊ hoc in ſexta.

¶ Si quis. Si plures seruũ habeãt & aliq̃s cũ eo ꝺ̃hat: an cũ vno insolidũ possit agere de peculio. ꝺr q̃ sic: q̃ iniquũ est set vt actionẽ suã in plures diuideret q̃ cũ vno ꝺ̃rit b̃ in ꝓma an aũt tñ debeat haberi rõ ei⁹ peculij qõ hẽt seru⁹ ab eo q̃ ꝓuenit: an sil'r ei⁹ qõ habz ab alijs. ℟. q̃ tot⁹. & b̃ in secunda: nec q̃ri ꝺz is q̃ ꝓuenit insolidũ: q̃ si quid p̃stiterit vltra portionẽ suã peculij: ꝺsequet ab alijs ꝑ socio vel cõi diuidũdo. Sz q̃d si ab alijs nõ hz peculiũ iste seru⁹ an vn⁹ duoꝝ cõuenit. ℟. q̃ sic. sed q̃d p̃stabit: id dũtaxat qõ hẽbit ab ipo in peculio. vñ si q̃s eoꝝ nõ soluẽdo est aliq̃s heres nõ est: vl' bonoꝝ pos. is q̃ ꝓuẽit eaten⁹ dãnabit: q̃ten⁹ erit apꝺ eũ de pec. vel ꝺseq̃ possit de bonis alterius a quo seru⁹ nõ habuerit peculiũ. hoc in quarta.

s Jq̃s. Duo ꝺ̃rerunt cũ seruo titij: & fact⁹ est eoꝝ debitor: titi⁹ ꝺcessit q̃ eos instituit heredes & reliq̃t seruo libertatẽ: aut heres aduersus coheredem aget de peculio: puta q̃ vni debebat. x. alij. l. & ℟. q̃ sic. & iõ agit adinuicẽ: q̃a ab alio eẽ neo agi põt aduersus eos ꝺ peculio qõ q̃libz apꝺ

Clesitũ. Si domin⁹ ex ꝺ̃ctu se retinet.

q seruꝰ ꝓueniat de peculio & tpe litis cõt. nil sit in peculio si tempore sententie aliquid sit in peculio an dominus debeat teneri inspecto tempore sñie an nõ: sed inspecto tempore litis cõtesta. ℟. ñ. q̃ sic. Jdem est in actiõe ad exhibẽdũ: & si tpe litis cõte. exhibere non possit tpe sñie possit. ꝺz teneri ad exhibẽdũ: nisi exhibeat. idẽ est si vẽdico rẽ meaz ab aliquo: neq̃ ipe possideat tpe litis cõte. postea tpe sñie inueniꝰ tur possidere q̃ teneat.

¶ Si cũ. Si dñs q̃ tenet de peculio ad quẽlz ꝓuenit ꝺz cõueniri quilz. Jdẽ est in act. de in rẽ ℣ so nisi in rẽ vni⁹ heredis ℣ssũ fuisset: quo casu tenebit insolidũ. & b̃ in ꝓma. Si ℣o aliquis seru⁹ ꝑ parte instituat: ꝑ parte cõuenit. & hoc in scõa. Si ℣o filiꝰ ꝑ parte instituat cõuenit insolidũ. & b̃ in tertia. Sed in ꝓmo casu si vn⁹ coheredũ cõuent⁹ velit totũ soluere puta q̃ erãt. x. in debito & ea soluit: & velit sibi actionẽ cedere in. v. aduersus coheredẽ an sit audiẽd⁹. q̃ri & ꝺicit q̃ sic. & b̃ in quarta. Sed cũ. x. alicui deberẽtur ex ꝺ̃ctu seruꝰ: & v. tã tũ essent in peculio & illa exegit: postea peculiũ augeat: an ꝑ residuis. v. dñs possit cõueniri: & rñ. q̃ sic.

¶ Si annua. Si domin⁹ seruum cui⁹ noie tenebat de peculio vẽdidit & creditor ꝑ eo eũ cõuenerit & repellat annali exceptõe: puta q̃ effluxit ãnus a tpe alienationis seruꝰ an deb creditori aduersus emptorẽ actio. q̃ri & ꝺicit q̃ sic. Si vero vẽditor cõuẽt⁹ intra annũ dixit nihil est in peculio: eo deducto q̃ creditor a vẽditore cõseq̃ posset in residuũ cõuenietur emptor. & b̃ in scõa. ¶ In dolo. Dñs cõuẽt⁹ de peculio exceptionẽ opponit ꝺicẽdo nihil esse in pecu. replicat de dolo: q̃ ꝺicit dñm dolose intricasse peculiũ vsq̃ ad quod tps deb ista replicatio q̃ri & rñ. vsq̃ ad tpus quo agi põt de dolo q̃ olim erat tps annale: hodie biẽnale. vt. C. de dolo. l. si heres an q̃tenus ad eũ ex dolo defuncti ꝓuenit teneat: sed si ipse heres dolũ cõmisit insolidũ cõueniet.

Jex duob⁹. Si dñs plurib⁹ heredib⁹ relictis decesꝰ sit qui cõueniri poterat intra annũ de peculio ex contractu seruꝰ: seruo alienato vel manumisso vel libero esse iusso: & vnus heredũ cõueniat an ceteri liberãtur q̃rit. & ꝺicit q̃ sic. de iure scripto ꝛz in plus ꝺẽnari nõ debeat q̃ q̃ sit in peculio penes euz. idẽ est in duob⁹ fructuarijs in seruo & duob⁹ bonefidei possessoꝛib⁹. idẽ est si in rẽ vni⁹ ℣sum fuerit q̃ ali⁹ cõuent⁹ eũ liberat. b̃ sunt ℣a de iure scripto. sec⁹ de eq̃tate. q̃ qui ꝺ̃rit cũ seruo totũ peculiũ respexit nõ eã tñ ptẽ peculij q̃ erat penes ꝓuẽtũ. ¶ In b̃. In p̃dicto casu cũ vn⁹ heres ꝓuenit & tpe litis cõte. nihil est in peculio tpe sñie tñ ẽ an illi⁹ rõ debeat haberi. q̃ri & rñ. q̃ sic. Si ℣o ecõuerso sp tps sñie spectãdũ est. quod dictũ est in vno locũ hẽt in duobus ℣bi gra vẽdidi seruuz qui conueniebatur nil erat in peculio postea peculiũ venit apud emptorẽ nõ est inspiciendũ in ꝑsona emptoꝛ⁹ q̃ tũ fuerat in peculio eo tpe quo ꝓueniebat sed q̃ tũ postea accessit emptori vt si. x. tñ erãt penes me cũ ꝓueniebat. xxx. debebãtur creditoꝛib⁹ pecu. & postea vsq̃ ad. xx. creuit peculiũ apud emptorẽ insolidum teneat. ¶ Creditor. Si vẽdidi seruũ cũ peculio & de peculio penes me nil remansit nõ solum post an. sed neq̃ cõueniar de peculio. Si ℣o accepi p̃cium ꝑ peculio penes me videt peculiũ remãsisse cũ p̃cium peculij ad me ꝓuenit. & b̃ in scõa. Si ℣o heres iubeat a testatore peculiũ seruo dare & libeꝝ facere. & a seruo recipere an videat penes heredẽ peculiũ esse. ꝺr q̃ nõ. magꝭ eni videt ꝓditõi q̃ libertas relicta est paruisse q̃ p̃cium peculij nũerasse

Jbone. Si in actiõe stricti iuris aliq̃d a filiofa. alicui

i debeat. puta ex mutuo qui ꝺñs de pecu. teneat dubiuz nõ est sed in bonefi. videdũ an insolidũ an dumtaxat ꝺñs ꝺ peculio teneat. ℣bi gra filiusfa. accepit dotẽ a muliere sol. ma. an p̃ de peculio teneat an insolidũ. q̃rit & rñ. q̃ nõ solũ de peculio sed ipsam dotẽ si dolo ipsius mlier fuerit defraudata cũ hẽat apud se. dotẽ q̃ti ea res est: cõdẽnand⁹ est. Jdẽ est in seruo si obligaui seruo pign⁹ ex ꝺ̃ctu quẽ cũ eo feci & pecunia soluta nec pign⁹ restituat nõ solũ cõuenit domin⁹ de peculio. s. noie doli quẽ cõmisit. eo ãt ipso in dolo videt q̃ pign⁹ nõ restituat cũ habeat facultatẽ restituẽdi.

Jcreditor. Tenebaris mihi in. x. de peculio noie filij

s tui: instituit te heredẽ vendidisti hr. an teneaꝭ emptori de peculio ad quẽ ꝓuenit hereditas. q̃rit & ꝺr q̃ sic ex stipulatõe quã interponit ẽptor de p̃stando ei q̃cquid ad vẽditorẽ occasione hereditaꝭ quã emit ꝓuenit cũ g̃ ista. x. ad eũ ꝓuenit: q̃ aditõe hereditaꝭ cõfusa erat obligatio: merito vẽditor tenebit in. x. de peculio.

Jf. Jussisti seruo tuo vt emeret vicariũ ꝑ. viij. de tua

s pecunia & denunciauit tibi q̃ emerat tñ ꝑ. viij. sed. x. ei numerauit. an duo vẽdicare possis. q̃rit & ꝺr q̃ sic. sed ea teneaꝭ p̃stare de peculio. ¶ Seruũ. Habebã seruum cõeꝛ cũ titio & sempronio q̃ seru⁹ cũ aliquo ꝺ̃rit anteq̃ cõueniret de peculio vẽdidi eũ titio cũ peculio q̃ penes me remanet. si cõueniat sempron⁹ quondaz soci⁹ me⁹ in illo seruo. an debeat heri rõ peculij qõ penes remãsit. ꝺr q̃ non. q̃ si aliud b̃ noie p̃stitit sempron⁹ nõ recupabit a me cũ actionem non habeat q̃ a cõione recedit si titi⁹ eũ vẽdidit cõueniat aut intra annũ a tpe alienatiõis aut post. ꝓmo casu hẽbit rõ. scõo casu nõ q̃ b̃ sapiẽtib⁹ placuit vt intra annũ cũ vẽditore creditor de peculio possit agere cũ emptore in perpetuum. ¶ Si actꝭ. Habeo ꝓpetatẽ in seruo: tu vsusfruc. seru⁹ hz peculiũ q̃ respicit me ꝓpetariũ & q̃ te fructuariũ si tu cõueniaꝭ a creditoꝛib⁹ peculiarijs. an ꝺz habere rõ vtriusq̃ peculij. ꝺr q̃ sic. q̃ is q̃ ꝺ̃rit totũ respicit peculiũ. b̃ in ꝓma. Jdem est si tu fructuari⁹ locasti ei operas suas. & ꝓmisit tibi. x. vel ei mutuasti habes aduersus me actionẽ de peculio.

Eposui. Si deposui. x. apud filiũfa. q̃ nihil hz in pe-

ꝺ culio cũ nullũ hẽat si agã cũ p̃e de peculio nihil consequar cũ b̃. x. nec in peculiũ sint cõuersa neq̃ si aliq̃s ageret cũ p̃e de peculio ex ꝺ̃ctu al's facto cuz filio ista. x. cõputarẽtur cũ peculio. agã g̃ & ad exhibẽdũ & rei vẽdi. ¶ Si nuptura. Mulier ꝓmisit dotẽ filiofa. nõ tradidit solu. matr. an possit agere mulier vt insolidũ; absoluat a ꝺo⁹ ꝓmissiõe an q̃ten⁹ est in peculio. rñ. q̃ insolidũ: q̃ si cõueniret mulier ex ꝓmissiõe sua insolidũ posset de dolo mulier excipe. ¶ Stichus. Si hñs seruũ ordinariũ: & ille hẽat vicariuz in peculio suo: & vicari⁹ nihil habeat in peculio si mutuaueri. v. vicario & postea cõueniaꝭ a creditoꝛib⁹ stichi in. x. & vicari⁹ vendat ꝑ. x. an possis deducere q̃ tibi debuit vicari⁹ ex pdicto cõtractu: & rñ. q̃ nõ. q̃ vicari⁹ nõ est in peculio suo: & pinde nõ deduces alicui alij seruoꝝ tuoꝝ mutuo vicario habẽte peculiũ q̃ ꝓbat iuris cõsul. p sike. sticho peculiũ suũ legasti & liberũ eẽ iussisti: & vicari⁹ ei⁹ q̃ nõ hz aliq̃d in peculio debeat tibi. x. an heres possit deducere illa. x. & rñ. q̃ nõ. Si vicari⁹ haberet peculiũ ex quo fieri posset deductio: etiam si vicari⁹ nihil hẽret in peculio & tñ ꝺeberet vicari⁹ q̃ tũ ordinari⁹ habz: q̃ nihil habet nisi vicarium cõtingerẽt q̃ nihil essent in peculio & ita nullũ esse legatũ q̃ ꝺ̃rit absurdũ. ¶ Seruo. Clẽdidi tibi ser

uum ⁊ tradidi tibi totū peculium vel partē retinuit si postea cōtraxi cū seruo ⁊ factus sit debitor meus: an debeam cōpensare illud qđ retinui de peculio cū illo qđ debet mihi seruus si te cōueniam de peculio. q̄rit ⁊ dr q̄ nō. nec refert cōuenias te intra annum a tpe alienationis an post. ⁊ hoc probat: qz a creditorib⁹ qui post venditionem ⁊ traditionem cum eo cōtraxerunt nec debeo posse conueniri. sed ab illis qui contraxerūt cum eo ante venditionē potero cōueniri de peculio. qđ apud me remansit: quia erat huius peculij: qđ respicit preteritos contractus: non futuros.

¶ Peculium. Illud etiam dicitur esse peculium qđ seruus acquisiuit parce viuendo: vel qđ pp obsequiū suum sibi meruit donari. ita tamen si dominꝰ consti p tuerit sibi illud velut suum patrimonium.

¶ Ec seruus. Seruo nil deberi dicitur. nec seruꝰ debet iure ciuili inspecto. vnde quōcūq; dicit seruum n debere vel ei deberi ad factum est referendum. i. ad ius naturale vl ad contractū: nō ad ius ciuile. vnde qđ seruo debetur ab extraneo dominus petere potest. ⁊ si seruus debz in dñm de peculio datur actio. vel si in rē dñi vertsum sit.

¶ Arrogatiōe. Arrogaui aliquē si contrahat teneor i de peculio. de eo vō contractu quem fecit anteq̄ eum arrogarem: non teneor.

¶ Postea. Conueni te de peculio ex ꝯctu serui tui litem sum cōtestatus. lite cōte. eum vendidisti ⁊ tradidisti retento peculio. si tempore sententie minus sit in peculio s q̄ mihi debeatur: an noīe illius peculij qđ acq̄siuit seruꝰ apud emptorē teneri debeas. q̄rit ⁊ rñ. q̄ sic. quia in culpa fuisti q̄ eum vēdidisti.

¶ Si. Si seruo tuo peculij sui administrationem cōcessisti: an videaris decedere vt alienet ⁊ donet. ⁊ rñ. q̄ nō q sed illud solum videt sibi cōcessum generaliter qđ specialiter eras concessurus sibi.

¶ Quotiēs. Aliqs pposuit fuñ stationi ⁊ scripsit sup hostio stationis q̄ nullus contrahat cuz eo seruo ianuario. si quis cū eo cōtrahat an saltim de pec. dñs teneri debeat. ⁊ rñ. q̄ sic. quia tantum in hoc releuatur obtentu scripture: q̄ vt institoria teneri nō debeat.

¶ Sabinus. Si seruus meus fideiubeat an teneri debeam q̄rit ⁊ distinguit aut in rem meā ⁊ in causaz peculiarē aut nō: primo casu teneor. secūdo non. ¶ Si semel. Conueni te de peculio ex contractu serui tui minus inuenitur in peculio tempore sentētie q̄ mihi debeat an debeas cauere si postea aliquid accedat qđ mihi reddas. rñ. q̄ nō. quia in actōe pro socio locū hz vbi socius insolidum tenetur. ¶ Si creditor. Elendi di seruū ⁊ partem peculij retinui emptor cōuenitur a creditore nec ꝺ secutus est creditor totū qđ sibi debet: an ad residuū me conueniet. queritur ⁊ rñ. q̄ sic. Item q̄rit q̄ si lite cōtesta. cum emptore nec⁹ sententia lata possit dimittere emptorem ⁊ redire ad me. ⁊ rñ. q̄ nō ⁊ hoc in secūda: quia sufficere dz vt habeat regressum contra me: finito primo iudicio qđ contra emptorem constitutum est. ⁊ hoc in tertia. Non solum autez potest a creditore agi cum venditore: sed etiam emptor si cōueniatur a creditore potest deducere illud qđ debet seruꝰ cōputato qđ apud se est de peculio. ⁊ hoc in quarta. Si vō seruus vendatur retento pecu. si conueniatur vtetur deductiōe ⁊ si in venditione facta ⁊ traditione venditori aliquid a suo debeatur quia post venditionem contrahit cum seruo nō cōpensabitur illud debitum cum peculio qđ retinuit in vēditione serui. ⁊ hoc in quinta. ¶ Que. Dictum est superius si seruus vendatur parte peculij retenta q̄ possit venditor cōueniri ⁊ emptor idem est si donatus vel legatus fuit quia legatarius vel donatarius conuenietur de peculio. ¶ Libera. Lōcessi seruo liberam peculij administrationez. fugit vel ignorat dñs viuat vel non. nunquid durat administratio: ⁊ rñ. q̄ nō. an seruus cui concessa est administratio possit debitorez peculiarem delegare creditori peculiari. ⁊ rñd. q̄ sic. ¶ Non solum. Si dominꝰ dedit aliquid seruo vt illud habeat in peculio. non solum illud dicetur peculiuz. sed id qđ seruo ab extraneo donatum est ⁊ dñs p̄misit illud esse in peculio. hoc in prima: sed si seruus dñi negotia administrat ⁊ male in tantū obligabitur domino inquātum liber homo gessisset negotia domini obligaretur. hoc in secunda. ⁊ qđ dr q̄ seruus debitor dñi sit vel ecōuerso intelligenduz est q̄ sic alter alteri obligat si sub sit talis obligatiōis causa que posset obligare ciuiliter vnum liberum hominez alteri homini libero. Si ergo dñs scribat in libro rōnum suarum q̄ sit debitor serui nō pp hoc efficitur debitor: cum causa obligandi non subsit: puta causa mutui vel consimilis: quia nuda scriptura non ꝓstituit eum debitorem. ⁊ hoc in tertia.

¶ Ꝺ tempore. Si dominꝰ interpellatur a creditore peculiari eo tempore q̄ nihil est in pec. ⁊ dñs vocatꝰ ad ius e latitet. an creditor debeat mitti ī possessionē. ⁊ rñ. q̄ nō. quia si veniret ad iudiciū deberet absolui nec inspici dz q̄ p imperitiam iudicis si venisset: posset ꝺdēnari. hoc in prima. Nec secus est in debitore conditionali vel in diē: quia creditor pēdente conditione debitorem talem in ius vocauerit ⁊ ille latitet conditione pendente non dicetur citatus vt fiat missio in bonis eius pendente conditōne: lz si venisset posset per imperitiā iudicis condēnari. hoc in secūda. an autem fideiussor datus a seruo cum nihil erat in peculio debeat teneri: dicitur q̄ sic: quia potest esse q̄ aliquid sit in peculio postea ⁊ future obligationi accedere potest fideiussor: dum tamē hoc actum sit vt future obligationi accedat potest fideiussor. lꝺ in tertia.

¶ Si creditor. Filius quez habebas in potestate tua tenebatur mihi in x. ex contractu aliquo: decessi te herede instituto ⁊ multa legaui: legis falcidie ratio si ei locus erat spectabitur tpe mortis: an aūt spectabitur pec. qđ habuit filiꝰ mortis mee tpe vt de eo fiat deductio cū intelligatur illud fuisse in bonis meis: qđ mihi debebatur. an illud qđ erat in peculio tempore adite hereditatis. ⁊ rñ. q̄ inspicitur mortis tēpꝰ.

¶ Etiā. Si dominꝰ conueniatur de peculio ⁊ lis sit cōtesta. an postea accipi possit fideiussor a seruo. ⁊ rñd. q̄ sic. quia si solutio facta in iudicio valet extra nec datur repetitio ei. ita fideiussio facta post iudicū inceptum valet: qz obligatio quā seruus in se suscipiat dando fideiussorē nō est minuta pp litē cōtestatā. ¶ Seruus. Si seruus tuus mihi seruiat bona fide: quia credebam eum meum esse: ⁊ mutuo. x. acceperat ⁊ mihi dedit vt eum manumitterem ⁊ manumisi vtrum me bo. fi. possessorem an verum dominū habeat creditor obligatū. q̄ritur ⁊ rñ. q̄ reconueniet: lz alꝰ eligere posset quē nostruz vellet conuenire. ⁊ tu agas aduersus me ad exhibendū ⁊ rei vē. pro pec. quā mihi dedit: quia tibi erat quesita. ⁊ non est distinguendum aut non manumisi: ⁊ fiet mea: quasi ex re mea quesita: qz non ex re mea sed pp rem meam. i. negotiationem meam mihi tradita fuit pecunia.

¶ Quod debetur. Si dñs conueniatur de peculio qđ habz q nomina ⁊ minus habeat dñs in peculio q̄ debeatur ⁊ creditores velint rationē haberi noīm an sint audiendi. queritur ⁊ respon. q̄ non. quatuor rationib⁹ prima est. cuz euentus cause sit dubius. quia dñs ageret contra creditores peculiares possent absolui. alia ratione quia dominus sumptus posset facere in conueniendo. Tertia est q̄ si debitores essent cōdēnati debet ei dare quadrimestre tempus quod datur condemnatis: ⁊ ita dominus dānificaret si statim deberz haberi ratio nominum. quarta est si debitores conuenti latitent q̄ fieret missio in pos. ⁊ venditiōe bonorꝫ eorum qđ forte non sufficeret: an ergo liberari posset cedendo aduersus debitores. dicitur q̄ sic. ⁊ subijcit generalē clausulā quandocūq; quis tenetur quia habet act. aduersus aliquē si possit liberari cedendo actionē si cedat eam liberatur.

¶ Ex facto. Seruus meus tenebatur mihi in. x. qui hēbat peculiū ⁊ fugit gerens se ꝓ liberto: gessit tutelam cuiusdaz pupilli. ⁊ factus est debitor ex mala administratione in. x. finita tutela pronunciatus est seruus ⁊ eum reduxi. ex isto themate tres eliciuntur qōnes. prima est si cōueniar a pu

pillo, an possum deducere qđ mihi debebat seru⁹, secūda est an aliquid interfit factus fuerit debitor meus seruus anteq̄ fuerit in pot. libertatis: an postea, tertia est an pupillo iā facto adulto competat actio, ad primam rñ. q̄ deducam nulla priuilegiati habita rōne: qđ patri vel domino debetur, vnde nec pupillus: licet inter ceteros creditores preferatur. ꝛ hoc ꝓbat tali exemplo. filiusfa. recepit dotē a muliere soluto matrimonio, si mulier petat dotem: prefertur alijs creditoribus. in hoc ergo casu preferetur pupillus ceteris creditorib⁹. ꝛ si seruus verus tutor non fuerit, alioquin si nō haberetur ratio secus eēt quia cōcurrētis ꝛc. si seruus ergo mutuauit pecuniam pupilli: vel deposuit pupillus vendicabit si extat. vel vtili actione. i. conditione certi aget si cōsumpti sunt: q⁹ non potuit alienare cū non fuit verus tutor. ꝛ qđ dictū est in cōsumpta pecunia pupilli vel extante, intelligendum est in quolibz tutore. Ad secūdam q̄ nō est differentia: fact⁹ fuerit debitor ante pos. libertatis vel post. Ad tertiaz rñ. q̄ nō datur de peculio: q⁹ forte nil est in pecu. imo verius hoc q̄ habuit peculium nō fuit. ꝛ hoc innuit littera sequens: sed vtil' actio tutele cōtra dominum cōpetit quia nō erat verus tutor seruus: vt illud intelligatur esse ī peculio: si quid in patrimonio eius sit.

¶ Si dos. Si filiofa. data fuerit dos mulier in peculio ceteris creditoribus prefertur. idem est si administret tutelā alicuius pupilli: q⁹ pupillus prefertur si tamen non priuilegiatus agat: cauebit de restituēdo retro qđ accepit.

Jsticho. Si manumisi seruū peculiū hītē et nō exp̄sse dixi q̄ pecu. ꝓtineat ad me peculiuz video: ei cōcessisse an aūt debitores peculiares possit cōuenire nisi actionē sibi cedā. ór q̄ nō.

Jlio. Pater filiū quē hēbat ī ptāte heredē instituit cū duob⁹ alijs: ꝛ plegauit filio q̄daz p̄dia vt erant instructa cū seruis q̄ tenebant eidez p̄ii ī. c. an ceteri heredes p̄nt filiū de peculio conuenire. ꝛ rñ. q̄ nō. idē ór. l. vltima.

Jsis. Cōuenī titiū de peculio vocatus ad ius a seio est exempt⁹ titius: cui⁹ tpis peculiū spectādū ē. q̄ritur vbi de eo ꝺdēnet creempt⁹ vtrū qđ habuerit tpe exemptōis an postea. ꝛ rñ. q̄ illi⁹ estiatio q̄ erat tpe exēptōis ꝺsiderat.

Jfilius. Si pater vel dñs cōueniat de peculio ꝛ antesniam decesserit seru⁹ vel fili⁹ inspiciet q̄ erat in pecu. tpe mortis. hoc in p̄ma. Si ꝝo seruo libertatē reliqt cū peculio inspicit qđ erat in pecu. tpe adite hereditatis. hoc in scōa Si ꝝo exneo legauī seruī pecu. inspicit qđ erat in pecu. tpe mortis. ꝛ illō qđ accressit reb⁹ peculiarib⁹ añ aditā hereditatē veluti part⁹ ancillaz fet⁹ pecoz. ꝛ hoc in tertia. Si ꝝo seruo aliqđ det vel aliqđ acq̄sierit nō ptinebit ad legatariū.

¶ Quando actio de peculio annalis est. Rubrica

¶ Si pater vel dñs de peculio teneat

Retor. ex cōtractu seruī vel filij ꝛ seru⁹ vel fili⁹ morte vel emācipatiōe vel manumissione vel alienatione ptātē dñi vel patris fuerit egressus infra an. ꝺuenietur pater vel dñs de pec. vel si dolo fecerit quomin⁹ aliquid sit in pec. hoc in p̄ma. Quādiu ꝝo fili⁹ vel seru⁹ sit in ptāte de pecu. actio ꝓpetua est. eis añt liberat̄ incipit esse annal'. ꝛ qđ ór p̄pe. ēintellige esse pōt. vt si delcēdat ex cā q̄ perpetua est. b in scōa. a quo añt tpe cōputet. ꝛ rñ. q̄ cū vtilis sit ꝛ obligatio sit ꝺditionalis ab eo tpe cōputabit ꝛ ex cōditiōe exñtenō ex quo fili⁹ emancipat⁹ est vel seru⁹ manumissus. hoc in tertia. Querit ēre p̄tor fecit hāc actionē annalē. ꝛ rñ q̄ cum morte vel alienatiōe extinguit pecu. sufficere putabat q̄ vsq̄ ad annū porrigit obligatio. ¶ Alienatio. Quī tetigit ꝺ emācipatiōe ꝛ manumissiōe. dicī qb⁹ b locū hēant q̄ emācipatio ptinet ad filios: alienatio ꝛ manumissio ad suos: mors ad vtrūq̄ hoc in p̄ma. Sed qđ si fili⁹ aliter q̄ p emācipationez exierit de ptāte, puta p dignitatē nunqđ actio de peculio erit annalis: dicit q̄ sic. hoc in scōa. Sed qđ si morte p̄fis vel emancipatiōe vel deportatiōe sui iuris effect⁹ fuerit: an intra ānū heres patris vel filius teneat de pecu. ór q̄ sic. hoc in tertia.

¶ Sed qđ si dñs nō vēdidit seruū ꝛ donauit vel ꝓmutauit

vel in dotē dedit: an actio de peculio det. ór q̄ sic. ꝛ b ī q̄rta.

¶ Jtē si dñs q̄ tenebat de peculio seruū legauit ꝛ peculium retinuit heres de pecul'. tenebit. hoc in p̄ma. Si ꝝo vni legauit seruū vel liberū esse iussit ꝛ alij peculiū legauit: an teneat heres vel seru⁹ liber fact⁹, vel ille cui peculiū legatuz est. q̄rit ꝛ rñ. q̄ nec in manumissum vel legatariū dabit actio de peculio, sed in heredem. q⁹ satis videt penes heredez esse peculiū q⁹ tradēdo illud legatario liberationē ꝺsecut⁹ est. cauere tñ ór legatari⁹ heredi: vt p̄stet cū indēnē si a creditorib⁹ cōueniatur q̄ si sine cautiōe tradidit: imputet sibiipi: ꝛ ꝺuenietur sicut dictū est. ¶ Si p̄cepto. Si dñs heredē instituto ꝛ ei seruo plegato cū peculio ipm rogauerit de hereditate restituenda isq̄ restituerit: si postea cōueniat an creditorib⁹ peculiaribus de peculio aut ꝺ creditores pecu. sicut ꝺ hereditarios credi possit obijcere except. trebel. f. q̄ ipse nō sit cōueniēdus sz ille cui restituēda sit hereditas. q̄rit ꝛ rñ. q̄ non. ꝛ hoc in p̄ma. an fideicōmissarius teneat. dicit q̄ nō. cū ad eū peculiū non venit nec dolo fecit quomin⁹ hēret. hoc in secūda.

¶ Elefitū. Creditor peculiarj filijfa. credēs eū decessisse cū tñ de iure intra annū egerit ꝛ annali exceptiōe submot⁹ sit q⁹ ann⁹ iam trāsierat: postea erat cert⁹ de vita filij. q⁹ nō fuit mortu⁹: an possit postea experiri cōperto: q̄ filius nō decessit rñ. q̄ de peculio sic: nō de in rē ꝟso. q⁹ annalis exceptio ad pecu. ad de in rem ꝟso act. pertinet.

¶ Cum post. Si cū viuo filio ꝓpetua est actio: ꝛ p⁹ mortē annua fit vbi nō est ꝓpetua: q⁹. vi. mēsiū vt est redibitoria viuo filio nō dat intra ānū sed infra. vi. mēses tm̄. si tm̄ superat. morīēte filio alioq̄n tm̄ q̄tū superat. hoc in p̄ma. idē dicēdū est in oib⁹ tpalib⁹ actionibus. ¶ Si seru⁹. Seruus me⁹ capt⁹ est ab hostib⁹. an creditores ei⁹ possint me post annū captiōis ei⁹ cōuenire. ꝛ rñ. q̄ sic.

¶ Jffinitiōe. Licet seru⁹ cui⁹ noie de pecu. dñs tenet' decessit vel alienatus fuit. ꝛ sic extinguat peculiū: tamē cū remanet diffinitio pec. intra annū a tpe mortis vel alienatiōis vel manumissiōis in dñm dabitur actio: q⁹ post mortē pōt augeri vel minui. puta in fetu.

¶ De in rem ꝟso. Rubrica.

Jbi. ¶ Si ex cōtractu seruī vel filijfa. q̄ peculiū nō hīt aliqđ in rem patris: vel dñi versum sit de in rē ꝟso est actio. hoc in p̄ma. nec videt actio de in rem ꝟso supfluere quare sufficiat de peculio actio: quia pōt fieri vt in rem ꝟsum sit ꝓpetua ꝛ cessa de pec. act. quia nihil in pecu. sit. q⁹ dñs sine dolo malo ademit: vel morte seruī extinctū est peculiū: ꝛ ann⁹ intra quē dñs ꝺueniet de peculio ꝓteritus est ꝛ equū est dari de in rez ꝟso q̄ ꝓpetua est. hoc in secūda. Jtē si duo agāt de peculio. terti⁹ de in rē ꝟso. vel pōe q⁹ vnus vertit alius nō: ꝛ vterq̄ egit de pecu. plus consequetur is q̄ vertit: q̄ is qui nō vertit. q⁹ ille q̄ten⁹ est in peculio cōsequtur. vt sit sensus q⁹ qđ in rez ꝟsum est videat esse in pecul'. dño ex hoc debitore peculiari cōstituto inspecta ꝑsona huius creditoris ꝛ retento hoc casu si vnus agat de peculio p̄uenies eū qui volebat agere de in rē ꝟso: dicit q̄ nihil huius qđ erat versum in rem dñi in peculiū cōuersum est cū ꝓ suo solutum est: si tñ is q̄ egit de peculio nō sit totū ꝺsecut⁹ q⁹ sibi debebat nō cessat de in rē verso actio.

¶ Eli. Rogatu fui mei pecuniā mihi donasti: vt eā manumitterē ꝛ manumisi an pecunia videat in rez meā eē ꝟsa. vt sic tenear ꝺ ī rē ꝟso. q̄rit ꝛ ór q̄ nō: q⁹ ñ ē mihi data actio vt tenear ad eā reddēdā: sed si seruus valuit tātū. v. ꝛ. x. recepi vt eum manumitterē: illud plus qđ valeat puta. v. illa videbunt in rem meā ꝟsa. ¶ In rez. Si seruus accepit mutuū frumētū vt familia dñi pasceret videat in rē versum. hoc in p̄ma. Jdē est si accepit mutuā pecuniā ꝛ creditoribus dñi soluerit. hoc in secūda. Si vero ei creditori qui creditor nō erat: ꝛ ita errauit sibi soluēdo an videat in rē dñi ꝟsuz dicatur q̄ sic. q⁹ dñs etiā nō ratū habendo solutionem habet cōdi. inde. hoc in tertia. Si vero mutuam accepit pec. vt frumētum cōpararet vt familia dñi aleretur videbitur ꝛc. hoc in

quarta.idē ē ſi accepit mutuū pec.t ī pec.trāſuerſit t ſtati in rē dñi ꝝtit.t q̄tiens liber hō ſi gereret negocia dñi vl' cū mādato vl' ſine hȝ neg.ge.actiōz vl' mā.quotiēs ꝙ gerēs dñi negocia ꝯtit:t ex ꝯctu ei' aliq̄d in rē dñi ꝝ ſū fuerit obligabit dñs de ī rē ꝝ ſo.b̄ in q̄nta.vñ ſi ꝙ accipiat mutuū vt ſe aleret vt veſtiꝛ ad cū modū quo dñs ꝙſueuit ꝙū veſtire:dñs tenebit de in reꝛ ꝝ.idē eſt ī filio.b̄ ī ſexta.Si ꝝo accepit mutuū t domū dñi pictuꝛ t locatiōib' oꝛnauit:an videat in rē dñi ꝝ ſuꝛ.ōꝛ q nō:ſi cut neq̄ ꝓcurator ſi volūtarios tales ſūpt' feciſſet nō repetet niſi q̄ten' vt liceat creditoꝛi abradere ſine leſiōe ꝓoꝛſtat' dom' dñi:t b̄ ea rōe neq̄ dñs ſūptib' ſic factꝫ cogeret domū diſtrahere. vel id ſoluat in quo dom' ꝓciſioꝛ eſt fcā.t b̄ ī ſeptia. Si ꝝo accepit mutuū t illud alij mutuauit:an videat in reꝛ dñi ꝝ ſuꝛ. ℜñ.q̄ ſic.q̄ dño acq̄ſitū ē q̄ vez ē.ſi nomen illud peculiare nō fec:ſz ī rē dñi ꝙuertit. Ita tū ſi non expediat dño hꝰe tale nomē liberet cedēdo creditoꝛi ac.t in rē ſuā ꝓcu.eū faciat. b̄ in vij. ¶ Necnon.Si ſeru' volēte dño mutuat' pecūiā t vnguēta luxurie cā emit vel alias delicias an teneat de in reꝛ ꝝ ſo. q̄ nō.t rñ.q̄ ſic.q̄ nō refert ſi fuit cōſūptū q̄ mutuatū b̄ vl' male dñ tū in ei' negociatione t eo volēte.b̄ in ꝓma. Si ꝝo fu' mutuat' pec.ſtumētū ad alēdā familiā dñi cōparauit.t ille in hoꝛreo dñi depoſuerit t cōſūptū igne fuerit:vl' coꝛruptū:an de ī rē ꝝ ſo dñs teneat.ōꝛ q̄ ſic.b̄ in ſcōa. Idem eſt ſi fuū neceſſarium dño emiſſet t deceſſit.t b̄ in tertia.ſz ſi accepit mutuū q̄ſi in reꝛ dñi ꝝ ſuꝛ' neq̄ in rē ꝝtit:t ſic creditoꝛē decepit nō tenet dñs.b̄ ī q̄rta.q̄d ät ſi tal' erat fu' q̄ ſolti' erat ꝝtere an noceat dño quo magꝭ teneat.t rñ.q̄ nō.neq̄ refert ſi ea mēte accepit vt ꝝtēt: ſz alio ꝝtit vl' nō ea mente accepit.vñ curioſus ōz eſſe creditoꝛ in quē caſū mutuet.vl' ſic mutuet vt ꝝtat.b̄ ī q̄nta. ¶ Si mutuatus. Si fu' ad veſtes familie dñi cōpēdas mutuū accepit:pecūia pȝit.veſtes tū cōparauit:vtrū vēditoꝛi vl' creditoꝛi det actio de in rē ꝝ ſo.q̄rit t diſtīg.aut pecūia erat ſalua:q̄ creditoꝛ eaꝛ nūerauit:t veſtis periit.aut econuerſo ꝓmo ait creditoꝛ:ſecundo caſu ſil'r t vēditoꝛ agit:q̄ veſtes ad familiā puenerūt:t ſic vna cā dñs incepit duob' teneri. Si ꝝo tā veſtis q̄ pecūia periit vterq̄ aget in b̄ ꝓſiderata ābor volūtate:q̄ ābo volebant in rē dñi ꝝtere.t b̄ dñi occupātꝭ.i.lītē cō.melioꝛ eſt ꝓditio:q̄ inquū eſt vtriq̄ dñm de in rē ꝝ ſo debē ꝙdēnari.

s Ꝫ res.Si fu' mutuat' pec ſuo nō nccios cōparauit: eaten' dñs teneꝫ q̄ten' in fcō p̄ciū eſt ſeruoꝛ cū ſi neceſſarios emiſſet inſolidū ōz teneri.nec refert hꝰ caſib' hūit dñs ratū ꝯctū ſiue nō quomin' teneꝫ de in reꝛ ꝝ ſo.b̄ in ſcōa. ¶ Qō fu'.Si fu' dño aliq̄d emit:aut volūtate ei':aut nolente dño ſz eo p' ratū hñte:an nec eo volēte neq̄ ratū hñte.ꝓmo caſu teneꝫ dñs q̄ iuſſu.ſcō de in rē ꝝ ſo.tertio de peculio. ¶ Placꝫ Nō ſolū ſi ſeru' pecuniā imediate in rē dñi ꝝtit.ſz ſi ꝓmo ī res peculiares deinde in rē dñi:tenebit dñs de in rē ꝝ ſ. qō vez eſt cū fu' gerit rē dñi t locupletioꝛē eū fec nūmis peculiarib' ſz q̄d ſi dñs poſtq̄ ꝝ ſa eſt in cām peculiarē admat ſuo peculiū: vel eū vēdat cū peculio nūq̄d teneꝫ dñs de in rē ꝝ ſo.ōꝛ q̄ nō:q: ſi b̄ vez eſſet q̄ſcūq̄ dñs locupletioꝛ eſſet fact' dñs deberet teneri de in rē ꝝ ſo q̄ eſſet falſum. vñ ſi fu' donet dño rē peculiarez actio de in rē ꝝ ſo ceſſabit. Si ꝝo mutuū accepit.b̄ aīo vt ꝝteret in rē dñi.t hui' ꝓpoſiti creditoꝛ t pecuniā dño dederit neq̄ noluit eū ſibi obligare de in reꝛ ꝝ ſo actio eſt ¶ Illud. ſi dedi ſuo tuo argētuz vt facēt mihi pocula et fact' pocul' deceſſit: an teneaꝛ in rē ꝝ ſo.ōꝛ q̄ nō q: vēdicare poterit a quolibet poſſidēte.res tū peculiares effecte ſunt. ¶ Illud.ſi fu' tu' ad fu nus filij tui odoꝛes cōparauit:an teneat creditoꝛib':dic q̄daz q̄ ſic.b̄ in ꝓma.ſi ꝝo a ſuo tuo emi hēditatē t creditoꝛib' hꝰditarijs ſolui.t hēditas a me euicta actōe ex ēpto ꝙſeq̄r q̄d ſoluī. b̄ in ſcōa.Si ꝝo fu' tu' teneat mihi in.c.debē:cōpēſarez hē.ab eo emi.t hēditas euicta eſt actio.ex ēpto de in rē ꝝ ſo.ꝙſeq̄r q̄d mihi debebat.t b̄ dic mela auctoꝛ h'.i.dic nō cōpetē actionez de in rē ꝝ ſo.in b̄ vltio caſu niſi eo aīo geſſerit fu':vt in rē ſuaz ꝝteret.q̄ aūt actio cōpetat nō appit.tu dic ꝙdict.ſine cā vt.ſ.ſi certū pet.ſine mer.ſ.de ꝙ.cā da.l.pe.t b̄ ī.iij. ¶ Si filī'.Si ꝓnepte tua filī' accepit.t.mutuo t ei in dotē dedit an teneaꝫ de in rē ꝝ.ōꝛ q̄ ſic.ſi b̄ aīo filī' dedit vt negociū gereꝛ.b̄ in ꝓma.

an aūt referat dederit filī' ſic mutuat' ſoꝛoꝛi ſue vl' filie ſue vel nepti ſue nate ex alio filio.rñ.q̄ nō.b̄ in ſcōa. Idē eſt q̄ dñs ē in rē ꝝ ſo.teneꝫ ſi fu' mutuat' ꝓ filia dotē dederit.b̄ in tertia Que dicta ſūt in p̄ie ꝝa ſunt ſi als p̄ erat donatur'. b̄ ī q̄rta.

s Ꝫ ꝝo ꝓ.Si filī' ꝓ p̄ie fideiuſſit et ſoluit tenebit p̄ de in rē ꝝ.ci a quo mutuat' eſt vt ſoluat b̄ in ꝓma. Idez ē ſi aīo nouādi filī' ſubierit iudiciū ꝓ p̄e t ꝙdēnat' mutuū accepit t ſoluit.b̄ in ſcōa.vl' dic t meli' ei teneri p̄eꝛ q̄ cum filio lītē ꝙteſtat' eſt aīo nouādi q̄ cū lītꝭ cō.a ꝓma obligatiōe p̄ ſit liberat'.t hoc ipſo de in rē ꝝ.teneꝫ. Idē eſt ſi filī' obligationē p̄is aīo nouādi in ſe trāſtulit t eo noīe ſoluerit.q: p̄ tenetur de in rē ꝝ.ſi nō aīo donādi ſi filī' ꝓ p̄e ſe obligauit.t ſubaudi maxie q: idē eſſz ſi aīo donādi neq̄ obſtet.ſ.e.t iō.ſ.pla ne.b̄ in tertia.Si ꝝo p̄ de pecul.cōueniat t filī' in ſe ſuſcepit iudiciū t cōdēnat' mutuū accepit t ſoluerit.p̄ de in rē ꝝ ſo teneꝫ vſq̄ ad eā q̄titatē q̄ erat in pecu.idē inf eſt quo ad actōnē de in rē ꝝ ſo ſolalit.cō.qō magꝭ innuit q̄ idē ſit vt ſic cōdēneꝫ: q: ſi finita ſit actio de pecul.aīo.i. moꝛte cōpetē pōt de in rē ꝝ. actio.b̄ ſūt ꝝa ꝓ cōdēnatione.ſ.q̄ teneat de in rē ꝝ.actōe idē eſt t aī cōdēnatione.t b̄ in q̄rta. ¶ In rem.Si fu' accepit.x. mutuo.t.v.in rē dñi ꝝtit in q̄nq̄ teneꝫ dñs.ſi tota.x.in.x.teneb̄it.ſz an in ſorte.an in vſuras diſtinguit:aut vſure erāt ꝓmiſſe t tenebit ad vſuras aut nō t nō tenebit.b̄ in ꝓma.Si ꝝo fuo volēti gerere negotia dñi nō ſui cōtēplatiōe.ſz dñi q̄ q̄ſi gerēs negociū ſuū.i.dñi mutuauit teneꝫ dñs neg.ge.ac.nō ſolū.ꝓ ſorte ſz vſuꝭ.t b̄ in ſcōa. ¶ Celſum.Si fu' mutuat'.x.in rē dñi ꝝtit t incōtinēti dñs fuo ſoluit:an cōpetat de in rē ꝝ ſ.act.dic q̄ nō:q: nō intelligit ꝝ ſū q̄ nō durat ꝝ ſum.b̄ in p̄ia.

s Ꝫ tamen.Si dñs in p̄iudiciū creditoꝛ ſoluit fuo ꝓditoꝛo de iure ſtricto definit eſſe ꝝ ſū:ſz de dolo aduerſ' dñz dabit actio.b̄ in ſcōa.q: ſi debitoꝛ peculiaꝛ ſoluiſſet fuo in necē creditoꝛ vel dñi nō eſſet liberat'.b̄ in tertia. ¶ Si dñi. Si fu' dñi debitoꝛ mutuat' dño ſoluerit eaten' non tenebit dñs de in rē ꝝ.q̄ten' fuus debeat. in reſiduū aūt tenebit.ꝝ bi gꝛa. fuus debebat.xxx.t xl.mutuat' ſoluit creditoꝛib' vl' dñi familiā exhibuit in.x.tenebit dñs de in rē ꝝ ſ.Si ꝝo ſolida.xl.fu' debeat nil videt ꝝ ſū.neq̄ dñs ō in rē ꝝ.teneꝫ.t bñ dico q̄ in reſiduo teneꝫ:q: ꝓ ac.de in rē ꝝ ſo ſubuētum eſt aduerſus lucꝛ dñi.q: nō ōz cū alieno lucrari dāno.neq̄ vltra id qō ꝝ ſū eſt dari. vt.ſ.de cōdi.inde.l.nā t natura.non aūt refert debuerit aliq̄d dño aut poſtea factus eſt debitoꝛ:q: vtroq̄ caſu deſinit eē ꝝ ſum.idē eſt ſi dñs poſtea ſoluit ſeruo.qō ꝓ fuū in rē ꝝ ſum eſt ſz ſi donauit aīo remunerādi durat hoc eſt vt ſimplr dōet t durat ꝝ ſum:aut aīo nō remunerādi t euaneſcit.hoc in tertia. Si ꝝo.x.in rē dñi ꝝtit t dñs ei mutuauerit.x.t poſtea.x.erāt ī peculio ſerui an deſinat eſſe ꝝ ſum.q: dñs ei.x.mutuauit.an non: q: dñs pōt detrahere debitū de peculio an ꝓ.v.dec de in rē ꝝ. actio.t illa.v.detrahat de peculio.q̄rit t rñ.q̄ ceſſat de in rem ꝝ ſ. ac.cū filī' factus fuerit debitoꝛ dñi.hoc in q̄rta. ¶ Itē.Si fuus.x.mutuatus in rē dñi ꝝtit t dñs mutuauerit ei.x.poſtea t ita deſinat eſſe ꝝ ſuz.deinde fuus eadē.x.in rē dñi ꝝtit. an actio extincta poſtea reuiuiſcat.rñ.q̄ nō. hoc in ꝓma.ſz q̄d ſi p̄ t filī' ſint cōſtituti duo rei ꝓmittēdi.t filī' mutuatus ſoluit vl' ſi quis iuſſu p̄is filio mutuauerit:t filī' creditoꝛib' ſoluit: an vtroq̄ iſtoꝛ caſuū p̄ de in rē ꝝ ſo teneat.q̄rit t diſtīguit aut ad p̄eꝛ pecūia puenit t ſibi liberat' ſit ꝓ acceptilationē aut nō in p̄ioꝛ caſu liberat p̄.ſcō nō:q: filī' ſoluēdo ſuū.ꝓ ipſi nego

Quod ſi fu'.Si ſeru' mutuat' cre cū geſſiſſe videt

q ditoꝛi ſuo ſoluerit nō obligat dñz de in rē ꝝ ſo.ſz ſoluēdo liberat eū de pecu.

Ꝫ fundū.Fūdū vtilē emit fu' dño mutuat'.x.an teneat dñs de in rē ꝝ.ōꝛ q̄ ſic.eaten' q̄ten' valeat fundū ſecus eſſet ſi fundus eſſet dño neceſſarius t pluſ q̄ mutuat' eſt quia neq̄ in pl' teneꝫ ſz pl' valeret q̄ empt' ſit.

s Ꝫ in rē.Si bēam tecū fuū cōez.t in rē meā mutuat' ꝝtit an teneaꝫ de in rē ꝝ.q̄rit t ōꝛ q̄ nō.ſ.eo caſu q̄ mutuat' apō

m Arcellus.Affert caſum in quo te nō hz peculiū. poſſum teneri:puta retēto eodē caſu ſi tu nō adeniſti ei pecu.ſi ꝙueniar de pec.t ꝙdēnat' ſoluis recupabis a me q̄

nō ademisti cū in rē meā vsū eēt. qd mutuū accepit & alia rōe q; dñs dz suo cōputaī i pecul. sz qd in rē meā vsu' ē. debeo ego socius quer' de pe. & de eo teneī sz recupabit a me vt subicit

J filiꝰ. Si pr̄ teneat alicui & filiꝰ ostituat se p eode solutuꝝ an de i rē vso teneat pr̄. distiguit aut soluit filiꝰ q ostituit p pr̄e & q

Elida. Tradi /pr̄es liberat & teneī de i rē v. alioq; nō. dit suo suo dñs fūdū ad colēdū & boues & cū ido nō eēnt fussit dñs vt eos distraheret & alios cōparet. distraxit & alios cōpauit. sz pecūia redacta ex vēditōe boū pdidit. nūq; dñs a vēditore de pecul. queri possit. q̄rit & rn̄. q nō. nisi plꝰ sit i pec. q dño debeat. an aūt de i rē v. rn̄. cū suꝰ fact' sit debitor dñi: desinit esse vsū nisi eatenꝰ: q̄tenꝰ boues ēpti plus ſtē erāt boues: q̄s suꝰ vēdi

s Eruꝰ. Si suꝰ b̄ ꝓposito mutuat' pe. vt i rē dñi v̄te dit. ret eā pdidit sine cꝑa sua. an dñs de i rē v. teneat. dz q sic. ad ist̄ar. pcur. vl' gestor negociorꝝ q pecūia i rē dñi ipēsur' pdidit nihilomin' teneī ac. mā. vl' ne. ge. dñs. ¶ Cū sticho. Hēbā ordiariū suū pamph. & sticho vicariū. mutuat vicario si i rē mea v tit d i rē nō teneor. si i pec. ordiarij teneor de pec. Nec refert alienet sticho' vica. vl' moriat. Si vo pam. ordi. moriat sticho' aūt viuat ifra ānū. i scdo casu. i. si vsū fuerit an pēa ordiarij teneb̄ de pec. qa de pe. pam. videor exp̄i pide ac si iussit vt mutuare sticho. nō obest q stichꝰ viuit q nō v̄ res vsa i pec. vicarij nisi peculiū ordiarij ex ei' dispēsatiōe hūit. sic ordiari' ex dñica māeat. cū g de pec. ordiarij tecū agat de i rē v. vī ducēs cū pecūia i rē tua vsa ē noie peculij ordiarij: sz si aliqd tibi debitū foret a vicario v tēte bñ de

Clāuis. Seruꝰ mutuat' pecūiā vt i rē dñi v teret /ducēs. si tu p eo fideiusser̄ puta mutuat' ē vt emeret frumētū ad alēdā familiā dñi. an de i rē vsū. vl' de pec. ages. q̄rit & rn̄. q de pec.

s J filiꝰ. Si filius cū noie frumēti crediti teneat de i rē v. famil'. emat togam. deide decedat & pr̄ i ea eus sepeliat: an de i rē v. teneat. q̄rit. dic neratī q fic. nō de pec. nisi dolū cōmiserit pr̄. & extūc q̄ toga i fun' v tit teneī de i rē v. pr̄. nō pus. reprehendit pau. d. q nō extūc. sz eo tpe q̄ emit teneī pr̄ de i rē v. nec p pr̄ b̄ desinit eē vsū q̄s filiꝰ iteī pr̄i cepit eē obligat' ob b̄ q togam i fun' filij cōuertit: q negociū suū fec: q fun' est es alienus pr̄is. & sic itellexit neratiꝰ cū dicebat pr̄es de i rē v. tenet. i. J n alio dcō re pbēdit pau. neratiū q cū eēt res peculiar & pr̄ ea i negociū suū v tit dedicādo ea i fun' filij: q ad b̄ tenebat pr̄ queīeī de pecu. pr̄. in quā ac. de pec. vēiet toga q i rē pr̄is v sa est. & infra ānū p' mor

p Ater. Si pr̄ p filia pmittat do /tē filij agē pōt de i rē v. tē & queniat inf ipaz & maritū vt eam alat & pr̄e nō pstante alimēta marit' vxoris sue tradiderit vt se alat & vestiat. an de i rē v. teneat. q̄rit & dz q sic. hūc casū pōt lex vlē.

¶ Seruꝰ. si fuus ei' q reipu. cā abfuit suo alicui' pupilli crediderit tutore subscri bēte istro ꝯct' & i se trāstulit obligatiōē: an pupill' teneat de i rē v. q̄rit & rn̄. q sic. q trāsiatio obligatiōis fcā i tutorē nō fuit fcta aio nouādi.

Qd iussu. Rubrica.

Erito Si iussu tuo fuꝰ ꝯhat obligar̄ isolidū q iussu q tecū quodāmō ꝯctū vī. b̄ i pma. & nō refert itercessit p nūtiū vl' p epl'az vl' spāl'r vl' gñal'r. vñ si dicat dñs q velit q ꝯhat cū suo suo suffice nisi aliud postea queniat. b̄ in. ij. sz an re integ dñs possit reuocar iussū. dz q sic. sic ei i mādato. b̄ i. iij. ¶ Sz Si pr̄ vl' dñs vt filij vl' fui ꝯhāt mādauerit tenenī qd iussu. Jtē si pr̄ vl' dñs subscripsit cirogr̄pho fui vl' filij teneī qd iussu. b̄ i scda Sz q̄rit si pr̄ vl' dñs fideiusserit p fuo vl' filio an teneanī. dz q ñ q fideiubēdo nō iteruēit vt dñs. sz vt q̄z exne' fideiussorio noie obligar. b̄ i. iij. Si vo inutil' fideiussit ñ teneī qd iussu b̄ ei q̄rta. Si vo dñs ratū hēat qd suꝰ vl' pr̄ filiꝰ gesserit teneī qd iussu. & b̄ i. v. ¶ Si pupill'. Si pupillo iubēte ꝯhat cū suo nō obligat qd iussu nisi autoritas tutor̄ iteruēit. b̄ i pma. sed si is q̄ hz vsūf. i fuo iubeat. nūq̄d teneī ꝯhēti qd iussu. dz q sic. b̄ i. ij. idē ē in eo q̄ bōa fide fuit. & b̄ i. iij. ¶ Si curatoꝝ. Si iussu curator̄ pduxerit &c. cū suo eoꝝ ꝯhat: an teneat & dz q sic. & b̄ i pma. an idē sit ꝑcur. vo. & dz q sic. & b̄ i. ij. an b̄ sit vex i ꝑcuratore falso. dz q nō sz ipe

s J tutor̄. Si tutor iubet vt cū ꝑcurator teneī. & b̄ i. iij. suo pupilli aliqs ꝯhat et in vtilitatē pupilli creditus fuerit, tenebit pupill' qd iussu. b̄ i pma. idē i ācilla & filia. ¶ Si iussu. Si iubeat aliqs vtcū alieo suo ꝯhat: cū iuss' sit inutil' nō tenebit qd iussu. Sz q̄d si suꝰ postea fctus fuꝰ: q; eū redimerit: an qualescat actio qd iussu q̄ ab initio nō tenuit. dz q nō. b̄ i tertia.

Ominū. Si dñs iubeat vt suo mutuet sub vsur̄ semissib' & q̄ he sūt legit. j. ō vsur. eaten' tenebit dñs q̄ten' iussit & nō i pl'. b̄ i pma. sz q̄d si suꝰ citra dñi volūtatē pdia dñi obligat: nun

J iussu. Si ptās q̄d tz pigꝛis obligatio. dz q nō. b̄ i. ij. boñ. iubeat vt cū suo citat̄ ꝯhat: an teneat qd iussu. dz q sic

J dñs. si dñs acceptur' mutuū iusserit suo l' nūcio nūerari: an teneat qd iussu. dz q ñ: q; cū suo ñ ē ꝯctū. b̄. i pa. Si vn'. si te cū hēam suū cōez. & iussu tuo ꝯhat. tu sol' tenebe̅. b̄. i. ij. Si vo ābo iussim' q̄lz nz tenebit isolidū qd iussu: q; sil'es sum' duob' mādatīb'. hoc i tertia. ¶ Ad velleianū. Rubrica.

Elleiano senatusco. cauet ne ml'ier itercedat: q; sic ei iterdicitur publicū offiū: eodē mō itercessio. vñ si itercedat p aliq̄ aio nouādi. vt q; i se trāsferat obligationē liberat & i veterē debitorē creditori restituet vet' actio. ¶ Et p̄. Jure veteri succurrebat ml'ieri tñ pp maritū: & itercessit postea senatus. vell'. q̄ succurrit ei siue p marito siue p alio itercessit & illō sena. ꝯsul. nō ē sine cōmēdatione ¶ Dis. Siue re siue vbis ml'ier se obligat. vñ si p aliq̄ itercedē videat sibi succurrit. ¶ Sz & si ml'ier. queīt me aliqs in iudicio: & ml'ier q̄dā se obtulit defensiōi mee ꝯdēnata. q̄rit an ei subueniat p sena. cō. dz q sic. Sz pōe q hr̄ditatē vēdidi ml'ieri si creditores hr̄ditarij me queniāt: & ipa me defendat: ei nō succurrit cū si ꝯdē

s Ed si ego. Ml'ier acce /nat' fuero regressū hēbo ꝯ ipaz. pit mutuā pecūiā a me & alij eā dedit: an ei succurrat. q̄rit & dz q nō. q; raro. Jtē nec si soluat creditori meo p me.

n Ec int̄. Siue ml'ier pecūiā siue aliꝰ dōauerit nō ei succurrit.

s Ed fideiussores. Filiū alicui' ml'ier cū abesset et queīretur ipz defendit. ml'ier mādauit duob' vt p eo fideiuberēt: an fideiussorib' succurrat. q̄rit & dz q sic: q; mādauit ml'ier fideiussoribꝰ b̄ q̄ actor sciuit mulierē mādasse: sec' si igrauit an ātē fideiussores si velint hr̄e regressū ꝯ ml'ierē mādātē & ipa excipiat an possint replicar. dz q nō. q; nō pōt igrare ml'ierē mādasse. hēbūt aūt acti. neg. ge. ꝯ defensorē cū fcō eoꝝ liberet & defensor filiū queīet

Clāuis. Si ml'ier p alio pignꝰ obliget ei succurrit. si ātē crediderit & pignꝰ restituat ei nō succurrit. ¶ Si ml'ier. Si tutori distraheti fūdū pupilli mr̄ ei idēnitatē p misit nō subueīt q; fideiubē nō vī. ¶ Interdū. Ml'ier p me itercessit apd titiū & ei debitorē suū delegauit. dz q hz repetitionē vt debitor ei' liberet & sibi restituat ac si soluisset pecūiā i debitā. si aūt delegat' ml'ier debitor nō erat & queīat hz exceptio. ¶ Plane. Ml'ier itercedere volebat sed nō itercessit. sz delegauit debitorē suū nō ei subueīt nec ꝯlegato. q; si donādi aio creditori alicui' nūerassz se. ꝯsul. nō iuuaret ad repetēdū. si aūt cū ꝯlegauit q̄ debitor nō erat. queīt' ille hēbit exceptio. Quotiēs. clar' ē q; supra hīt' ē. addit tñ b̄ sz sit debitor liberat' p acce. nō eo mīn' i ipz restituet obligatio. ¶ Si queuerit. Jnt̄ me & debitorē meū queīt vt p se exp̄omissorē daret. ita simpl'r & accepto ei tuli. si postea ml'ierē dederit q̄ intercedat: nihilomin' queniaz eū: vt repōat se i pstinā obligatōnē. ¶ Marcell'. Ml'ier fideiussit p titio postea ego ml'ierē liberaui acceptil'. an mihi nihilomin' det actio ꝯ titiū. dz q sic. Si aūt ml'ier soluerit & postea repetē non possit solutū. certe p̄ncipal' debitor liberat. Sz pōe ibi si cū ml'ier fideiussit p titio i'tali cā q si soluissz nō possz repetē creditor accepto tulit huic ml'ieri. q̄rit an re' releuet & rn̄. q sic. ¶ Quā q̄. Eramus duo rei credēdi titi'. s. & ego: ml'ier fideiussit apd me tñ p reo q̄rit an titio sit restituēda actio ꝯ debitorē p̄ncipalē sic mihi. & dz q solū mihi & nō titio: ¶ Si ml'ier. Titi' creditor hūit meum debitorē. berta fideiussit p meum apud titiū postea titi' extitit huic berte hr̄s: an nihilomin' possit agē vt sibi restituat act. i meum. & dz q sic. rō ē in ter. itē nec b̄ debitū cōputaret i falcidiā. Sz pōe q ml'ier successit debitori. p q̄ fideiusserat an i eā det act. dz q sic. scz actio restitutoria vl' directa q̄ dabat ꝯ debitorē. ¶ Si cū essem. Subieci ml'ierē que a te accepit mutuā pec. cū ego velle accipere postea itercessi ml'ieri succurrit: nō tibi ꝯ me dat restitutoria. sz per ide obligor & eodē genē obligatiōis: q̄ ipa. vñ potī' illitoria q̄ restitutoria cōpetit. ¶ Illō. Ter. sat̄ē plan' vsq; ad. §. de pig. ¶ De pig. Certū ē q ml'ier iuuat & actio i veterē debitorē restituit: sz an

s J sub cōditiōe. creditor ypoth. hēat. q̄rit & dz q sic. Fideiussit ml'ier sub cōdi. vl' i die: an pēdē. cōdi. creditori restituat actiō i veterē debitorē. & dz q sic.

s J ml'ier. Titi' tenebat mihi in. x. & habebam fideiussorē & p misit mihi mulier animo nouandi & liberandi titium an restituta mihi act. in titiū restituat i fideiussorē. dz q sic. p uj

Jmulieri Debebā tibi.x.q̄ mulier a me exegit:dicens se hꝛe māda
s tū ꝛ ei soluit:ꝛ stipulat⁹ sū te ratū hꝫ.ratū nō hēs an si mlier eē cō
ueniēs actiōe ex stipl'atu cōpetet exceptio vell'.ꝛ ōr ꝙ nō.qz de lucro cer
s Jmlier.Debebā tibi.x.aīo nouādi mlieri īse substulit tat.
obligatōēs ꝛ ei soluit:an si tu cōuenias eā iuuet'.ꝛ ōr ꝙ nō. ¶ Si
ab ea.Si mlier q̄ itercessit fideiussorē dedit subuenit' ei ꝛ fideiussori sub
Jr vxori. uenit' ꝛ creditori restituit' actio ī veterē debitorē.
Marit⁹ vēdidit vxori p̄diū,p paruo p̄cio ꝛ eā delegauit suo credi
tori in eo p̄cio.ōr ꝙ vēditio nulla fuit.vñ creditor petēti obstabit excep
tio.vez distiguit' vtrū creditor sciuerit mlierē delegatā aut igrauit:qz h̄
diffinitio locū hꝫ cū creditor cū mliere ꝫxit qz tūc nō subuēit' mlieri si cre
Jmlier.obligasti mihi p̄diū.p.x.ago ꝫ te hypo ditor igrauerit.
s the.vxor tua dixit p̄diū eē sibi obligatū,p x.noīe dot⁹ illa.x.sibi sol
ui.ago postea hypoth.vxor dicit p̄diū esse sibi obligatū,p x.noīe mutui
ego excipio ꝙ volūtate sua possideo nūq̄d replicare pōt.ōr ꝙ nō.qz ne
sciui ūlla p̄dia sibi obligata ,p alia pecūia. ¶ Olier.Accepi mutuā pe
cūiā cū mliere ī rē cōez:ꝛ nos īsolidū obligauim⁹:ꝛ an mlieri succurrat tā
q̄ si fidēiusserit ,p̄pte mea.disting.siue diuisim⁹ illā pec.ſz ī refectione do
m⁹ cōis ipēsa ē:ꝛ ꝺditio mlier melior fcā ē:iuuari nō pōt:ſz si fideiussit
p̄pte q̄ ad eā puēit obligabit':ꝛ ꝺuēiet' ,p illa:nō q̄ ad me puēit:qz vī si
s Jtutor.Titi⁹ gessit tutelā pupilli ꝛ male ꝛ de deiussisse.
cessit:seio hꝫde īstituto noluit adire sei⁹ timēs ne ꝺuēiret' mlier p̄o
misit eū indēnē futurꝫ.ꝛ h̄ hꝫ ab ea stipulat⁹ adijt.si aliq̄d p̄stitit pupil
lo ꝛ voluit ꝺuēire mlierē:an obstet sibi velley.q̄rit' ꝛ rñ.ꝙ nō.qz apō eū
dē ꝛ ꝑ eodē nō pt q̄s itercedē ſz ꝑ vno apō alīū ꝙ nō ē.h̄ ī p̄a. alīū casū
subiūgit hꝫic sil'ez q̄ tal' ē.q̄dā nobil' hūit duos filios:pupillū ꝛ maiorē
emācipauit pupillū ꝛ ei⁹ legitimā tutelā gessit' ꝛ male:forte decessit vtro
q; hꝫde īstituto:pupill⁹ abstinuit se:maior fiduciari⁹ tutor pupilli frīs
sui noluit adire hꝫditatē dubitās ne ꝺuēiret ex admīstratōe p̄fis mī pu
pilli eadēq; nouerca maior⁹ ,p̄misit ei idēnitatē:si adiret adijt si ꝺueniat'
an possit hꝫe regressū ꝫ mlierē nō ob.vell'.ꝛ rñ.ꝙ sic.h̄ ī.ij.Sz ī p̄ casu ꝙ
si dānificet' hꝫs eo ꝙ debitores hꝫditarij soluēdo nō sūt.nūq̄d ē loc⁹ vel'.
ōr ꝙ nō qz nō fuit ei⁹ ,ppositi vt ,p ꝺbitorib⁹ itercedēt.ſz nō ē loc⁹ vel'.
qz i h̄ casu ob h̄ mlier nō tenet':ſz ista qz ei⁹ fuit,ppositi vt hꝫs tutor⁹ ſua
ret' idēnis aduers⁹ pupillū,p q̄ tenet'.nec ē loc⁹ se.cō.vell'.istō,pbat' p̄ sil'e
qz sil'r emit hꝫditatē ꝛ dānū patiat' qz ꝺbitores hꝫditarij soluēdo nō sūt
nō pp h̄ cōpetit ei vell'.Sz q̄d dubitauit adire sei⁹ hꝫditatē:qz credebat
debitores eē nō soluēdo ꝛ mlier ,p̄misit ei idēnitatē:an videat' itercessio
vt sic vell'.sit loc⁹.ꝛ rñ.ꝙ sic.qz h̄ itercessit qz h̄ exp̄sse ,p̄misit.Sz si nō ín
tercessit.qz neq; h̄ actū fuit nō hz locū sena.ibi ī illo ꝛ.,p̄posita.ꝛ h̄ in.iij.
¶ Cū.titi⁹ hēbat debitorē ꝛ seiū volebat hꝫe fideiussorē sei⁹ obtulit ei
mlierē,noluit eā recipe pp vell'.mlier volebat accipe.c.a sēpronio ꝛ solue
re titio ,p seio.sēpronij⁹ nō hꝫs pecūiā ,p̄misit titio.c.ꝛ mlier cōfessa ē se
accepisse ūlla.c.si sempro.petat pec.a mlierem:an obstabit ei exceptō añq̄
soluat.ōr ꝙ vidēdū ē an sempro.sit hꝫd⁹ loco fideiubēt⁹ ,p mlierē itercе
dēte vt sic ei sic mlieri dec' exceptō:ꝛ distī.aut re itēg aliq̄d soluit cōpetit
mlierē itercessisse:aut postea q̄ soluit.si añ sēpro.cōpetit excep.se.cō.ad
uers⁹ titiū qz tuta ē mlier aduers⁹ sēpro.vt q̄dā dicūt si postea an mlieri
aduers⁹ sēpro.exce.sēpro.aduers⁹ titiū cōdi.cōpetit:an pīde fit ac si ab
initio cū seio sēpro. ꝫxisſz ipi mutuādo.deīde sei⁹ titio soluisſz.deīde titi⁹
sēpro.mutuasſz ꝛ h̄ magſ ē dic iuriscon. rñdēdo qōni ,pposite vt ſ.nō sit
loc⁹ vell'.nec cū nō itercedēs mlier debitorē suū delegat cū nō possit cui
ꝺdixit vl' qz vī mlier ista aliena obligationē suscepisse ꝙ se.cō.noluit.tu
s Jp.Olier ,p titio apō creditorē aīo nouā tū tenet aliā solu.
di itercessit illa pec.ī rē mlier⁹ ꝺuersa ē.an hēat vell'.ōr ꝙ nō.ſz q̄d
si accepit mutuo pec.ꝛ pfez liberauit q̄ tenebat iudicati.nūq̄d hz vell'.ꝛ
s Jmlieri.Hēbā rñ.ꝙ nō.qz nō itercessisse vī ſz dō asse.h̄ ī.ij.
creditorē dedi mlieri.x.vt cauēt creditorib⁹ vl' exp̄omittēt an hē
s Jmlier.Ti at locū vel.ōr ꝙ nō.ſz tenet':cū pec.ī rē suā. x̄ sa ē.
ti⁹ tenebat mihi i.c.decessit hꝫde relicto:volo ꝺuēire hꝫdē mlier ínterro
gata an cēt hꝫs.ꝛ rñ.se hꝫdē eē an nō hēbit locū vel.ꝛ distī.aut aīo deci
piēdi rñdit se hꝫdē eē.ꝛ nō hēbit locū vel.aut nō:qz credidit se hꝫdē eē p̄
ꝺ Ebitrix.Olier debebat mihi.x.dele casu nō ē tuta. scōo sic
gaui eā creditori meo ꝛ ei ,p̄misit vtrū iuuet' vel.ōr ꝙ nō.ſz si ,p̄mi
sit aliq̄d ne delegē' certe iuuabit'. ¶ Si senat⁹.Olier ,p titio itercessit
ꝛ soluit an statī mihi ī veterē debitorē ꝺz restitui act. nō expectato ꝙ cō
dicat a me.ꝛ rñ.ꝙ statī ex q̄ itercessit. ¶ Si ,p. Tenebat mihi titi⁹ redhi
bitoria itercessit mlier ,p eo aīo nouādi.restituit' p⁹ ea act.,p rata tpis vt
si superāt q̄tuor mēses act.mihi restituat' ,p eadē rata:ſz statī post q̄ mu
lier itercessit cū cōpetierit restitutio a lege data:nō tñ p̄scribit' ꝫ ac.ꝺōec
ab hoīe fuero restitut⁹ fm q̄sdā.ſz veri⁹ ē vt currat tp̄s residuū a tpe iter
s Jdña.Olier iussit vt suo cessiōis q̄ ídē ē q̄ tp̄s restōnis.
mutuare' tenebit' q̄ iussu neq; iuuabit' vel.Si x̄o ,p suo fideiuſ
sit nec ī rē ei⁹ pec.x̄sa est,iuuabit'.

Jmlier.Seru⁹ titij fec' mihi dānū:volebā ꝺuēire titiū actiōe no
s xali mlier ī iure ꝓfessa ē aīo itercedēdi fuū suū eē nūq̄d iuuabit' ōr
ꝙ sic.si nō aīo decipiēdi rñdit.Si x̄o credebat eū fuū suū eē sibi bo.fi.ꝑ
b Ona.Mutuaui mlieri.x.mallēs agē uiētē:nō vī itercessisse.
cū mlierē q̄ cū marito ea cōuertit in rē cōem suā ꝛ marit⁹:an iuuet'
vell'.q̄si ,p alio se obligauerit.ōr ꝙ nō ¶ Cū.Seru⁹ tu⁹ mutuauit mihi
c.accepit mlierē fideiubētē an sit loc⁹ se.ꝓsul.ōr ꝙ sic.qz fu⁹ ꝺditio.dñi
deteriorē nō fac.ſz mlierē nō idoneā fideiussorē recepit:non magſ q̄ si li
berꝫ hoīez emisſz. ¶ Uxor.mlier hēbat debitorē ꝛ creditorez delegauit
debitū marito.vt creditori suo solueret soluit marit⁹ ꝛ accepit debitorē
intercedēte vxore sua ,p debitorem:an hēat locū vel.ōr ꝙ nō.qz suū ,ppū
Cia Mutuaui mlieri.c.ꝛ marit⁹ ,p ea fideiuſ negotiū gessit.
s sit.testiſi fec' marit⁹ in q̄.cauet se teneri mihi p̄ncipal'r ꝛ vxorē noīe
fideiussorio.ꝛ h̄ fec' ī fraudē alior creditorꝫ:vt tāto mín⁹ eēt de bōis su
is ex q̄b⁹ eis satisfieret:an videat' itercessisse ,ppt mēdacīū viri.ōr ꝙ nō
¶ Fūdum. Uir fūdū vxor⁹ sue obligauit ,p.c.mlier accepit.c.a titio vt
fūdū liberaret:an videat' vel.locū hꝫe:vt sic teneat' cū effectu titio .distī.
aut titi⁹ sciuit eā accipe pec.ī cām mariti.aut nō.ꝑ casu iuuat' scōo non.
q Clida.Titi⁹ mutuatur⁹ pec.duob⁹ hꝫdib⁹ sempronij:nō hꝫs ple
nā fidē eis nūerauit vxori testōr⁹:ꝛ ab ea accepit pigra mlier nu
merauit hꝫdib⁹.ꝛ q̄sdā res recepit ī pigre an mlier iuuet'.ꝛ rñd.ꝙ sic.ꝛ
subducūtur pigra ꝛ dat' istitoria in hꝫdes.Sz nūq̄d res que obligauit
mlier sint titio obligate.ōr ꝙ nō de igore iur⁹ sec⁹ de eq̄tate. ¶ Paulus.
Mutuatur⁹.x.titio volebat titi⁹ mihi dare mlierē fideiussorē nolui
ſz cū mlierē ꝫxit:ꝛ postea titi⁹ fideiussit. an iuuet' mlier. ōr ꝙ sic.qz q̄cq̄d
s Jdecipiēdi.Si mlier est ī fraudē senat⁹ factū ratū hꝫdū nō ē.
p aliq; itercessit iduēs vestes viriles:vt sic creditorē decipet:an iu
uet'.ōr ꝙ nō. ¶ Procuratoz.Ad mādatū mlier⁹ aliq̄s ,p titio fideiussit
Jmlier.Titi⁹ debebat mihi.c.decessit an iuuet' iste.ōr ꝙ sic.
s ꝛ mlierē hꝫdē istituit.h̄ mlier hꝫditatē adiuit:an possit iuuare vel.
vt mihi nō soluat ista.c.rñ.ꝙ nō.qz nō ꝑ oīa mlier ē pulegiata sic mior
xxv.an nisi forte dolo meo creditor⁹ hꝫditatē adierit. ¶ Si mlier. Inter
cessit mlier ,p titio ꝛ pigra dedit subducta mlierē ī veterē debitorē actōe
pstina restituta:si mlier agit rōe pigr⁹ ꝛ pign⁹ ꝛ fruct⁹ pignor⁹ restituet'
ꝛ si deterior res facta ē dānū extiabit'.h̄ ī ꝑma.Szq̄d si creditor iure cre
diti vēdat:an mlier possit ab ēptore auocare.ōr ꝙ sic.qz posset a vendi
tore.neq; ꝺz esse melior⁹ ꝺditiōis ēptor⁹ q̄ vēditor.h̄ in scōa. Jtē titi⁹ te
nebat mihi i.c.vxor⁹ sua dedit mihi fūdū īsolutū vt accepto ferrē viro:si
mlier vēdicet fūdū auctoritate vel.ꝛ accipiā qz vēdita ꝛ tradita res est
replicabit ꝙ ꝫ sena.cō.vel.celebrata erat vēditio.h̄ sūt x̄a.siue ego eme
riz siue aliquē suppoſuerī q̄ emerit vt sic mlier fūdo suo carerꝫ.h̄ ī p̄sona
viri:idē ē si ,p alio q̄ ,p viro rē suā tradidisset. ¶ Si mlier. Mandauit
mlier titio vt fideiuberet ,p seio.ꝛ cū ipa nō posset:an titio cōpetat exce
ptio vel.vī ꝙ nō.qz totū se.cō.loq̄tur de petitiōe nō dāda ꝫ mlierē.distī
gue aut creditor recepit titiū ī fraudē se.cō.vt ipa nō itercedēt:ꝛ h̄ sciuit
aut igrauit.ꝑ casu obstat creditori exceptio.scōo nō.nisi titi⁹ sciuisset q̄
casu ñ agꝛ titi⁹ māda.ꝫ mlierē obstāte vell'.ꝛ titi⁹ creditori erit obligat⁹
sec⁹ si titi⁹ igrasset. ¶ Si mlier. Olier ,p titio itercessit aīo nouādi ꝛ li
berādi eū.creditor volēs agē restitutoria aduers⁹ titiū obtulit se muli
er dicens se paratam subire iudiciū neq; velle oppōere velleia.an sit au
diēda.ꝛ ōr ꝙ sic.ꝛ cauebit se nō vsurā excep.vel. ¶ Intercedere. Si ,p
aliēo fuo itercedat mlier q̄ ciuil'r obligari nō pōt.an iuuet'.ōr ꝙ sic, ꝛ in
dñz ꝛc. ¶ De cōpēsatōibus. Rubrica.
c Ompēsatio.ōbebas mihi.x.ego tibi alia .x.si petas a me obiiciā
tibi cōpē.q̄ necessaria ē:qz magſ itereſt soluere q̄ repetere solutuz.
v Ex.Debebas mihi.x.alia.x.debebā tibi:petij a te fideiussorez,ꝛ
nō opposita,ꝓpēsatōe dedisti mihi fideiussorē tāto mín⁹ tenet' fideiussor
q̄ tū tu potes retiere p cōpēsationē.qz vt al's actor male petit ī pl⁹: nō
Jq̄s.debebas mihi.x.ꝛ ego tibi alia.x.habui tenebit' q̄ re⁹.
fideiussorē cui sil'r ego tenebar:an fideiussor possit eligere velit cō
pēsare debitū suuz.an rei.ſ.tui.ꝛ rñ.ꝙ sic.ꝛ h̄ ī ꝑma.ſz ꝛ si velit vtrūq; cō
pēsare:an sit audiend⁹.respon.ꝙ sic.ꝛ h̄ intellige vsq; ad ꝺcurrentem
quantitatem.hoc in secunda. Sed q̄d si filiusfamili.teneatur patri.ꝛ
ita natural'r:ꝛ p⁹ ea emācipat⁹ fuerit.ꝛ pr̄ī alia māu tēeat' ei ī alijs.an na
tural'r ꝺbitū ꝓpēsare possit.q̄rit' ꝛ ōr ꝙ sic.h̄ ī.ij.ꝛ sic ꝺiūge illā.l.ēt
Clod ī die Si teneaſ mihi ī.x.debitis ī die.ꝛ ego tibi in.x.pure.si
petas nō obstabit tibi cōpēsatio:añq̄ dies vēiat:ſz statī debeat:petī tū
nō pōt. ¶ Si nōnē. Tenebar⁹ mihi ī.x.ꝛ ego tibi ī.x petij:neq; oppo
suisti cōpēsationē.imo opposita fuit q̄ ē x̄ius:ſz nō reprobata alit' nō
faceret mētionē de excep.rei iudi.ꝛ mihi ꝓdenat⁹ es an tuo x.x.remāeat
tibi cōpēsatio integra.q̄rit' ꝛ rñ.ꝙ sic neq; obsta. tibi exc.rei iudi. h̄ in ꝑ
ma.Si x̄o opposuisti ꝛ iudex eā nō admisit ſz pnūciauit ꝙ nō fieret ti
bi petēti obstabit rei iudi.excep.h̄ in scōa. ¶ In cōpēsatiōe. tenebaris
mihi in.x.ꝛ ego tibi in alijs.x.petij ꝛ litē suz tecū ꝓtestat⁹ petis a me tua

x.ꝛ volo soluere cõpẽsando:an sim audiẽdus.dic ꝙ sic.alioqn diligẽtia
s Jcũ.ꝫ cũ filiosa.societatẽ te mea esset dãnosa:ꝙ esse nõ ꝺz.
neꝯ mihi in.x.ex cã societatꝭ.ꝛ ego ei in alijs.x.si ꝙuẽiar a pfe:an in
solidũ:an ꝗten⁹ est in peculio obstabit sibi cõpẽsatiõis exceptio.ꝛ rñ.ꝙ
insolidũ:ꝫ si alꝭ agere pat⁹ esset ꝗten⁹ patẽt peculiũ.ꝛ bͦ in ꝑma.ꝫ ꝗd si
agã cũ filio ꝛ pñi tenear an fili⁹ possit objcẽ cõpẽ rñ.ꝙ sic. ita tñ ꝙ fili⁹
caueat pfez ratũ hituꝝ.i.nõ eractuꝝ qõ fili⁹ cõpẽsauit.ꝛ bͦ in scͦa
s Jãbo.Duo socij parẽ negligẽtiã hñerũt in societate:qꝝ forte per
negligẽtiã vn⁹ dãnificata ẽ societas in.x.ex negligẽtia alter⁹ in alia.x.
an hincinde debeat fieri cõpẽsatio.ꝺz ꝙ sic.ꝛ bͦ in ꝑma.ꝫ ꝗd si vn⁹ ex so
cietate recepit.x.ali⁹ dãnificat in alijs.x ꝑ negligẽtiã:an hincinde possꝫ
fieri cõpẽsatio.ꝺz ꝙ sic.ꝛ bͦ in scͦa.ꝫ ꝗd si is ꝙ potuit cõpẽsare soluit:an
possit repetẽ.ꝺz ꝙ sic ꝑ ꝺd.inde.bͦ in tertia. ¶Quotiẽs.tenebar mihi
in.x.ex cã furti:qꝝ rẽ mea surripuisti:ex alia cã tenebar tibi in alijs.x. an
hincinde locũ hẽat cõpẽ.ꝺz ꝙ sic.bͦ in ꝑma. Jdem in ꝺditiõe furtiua et
nõ in actiõe furti pecũiariẽ.vt in ꝑ casu.bͦ in scͦa.ꝫ ꝗd si fu⁹ tu⁹ fecꝭ mihi
furtũ:si ꝙueniã te noxaliẽ vl ꝙ des furẽ ꝑ nox tu velis cõpẽsare:an sit
audiẽd⁹ cũ in alia mãu siꝫ debitoꝝ.ꝛ rñ.ꝙ sic. ¶In stipl'atõib⁹.Dom⁹
tua miabat, ruinã supra domũ meã:ꝛ mea supra tuã:petij vt cauẽs mi
hiꝛ noluisti.si petas a me ꝙ tibi caueã an possꝫ objcẽ cõpẽ.ꝺz ꝙ sic.vl
ꝺic vt bͦ no.qꝺ est veri⁹.bͦ in ꝑma.ꝫ ꝗd si hicinde cautũ sit ꝛ dãnũ hincin
de datũ sit cũ agat ex stipl'atu an dãnũ cũ dãno possꝫ cõpẽsari.rñ.ꝙ sic
Elm alꝭ.Tenebar tibi in.x.ꝛ tu mihi in.xx ꝫ sub vsu. Jamissa cõpẽ
satiõe debiti ꝺcurrentꝭ:ꝑstabis tñ de.x.vsuras.bͦ in ꝑma istud hꝫ
Ed ꝛ si.Si vtrũ locũ nõ solũ in ꝑuatꝭ ꝫ etiã in fisco.bͦ in scͦa
s ꝙ debitũ erat diuersaꝝ vsuraꝝ:puta erat vna ꝗtuoꝝ in alia.vi. vꝭ
ꝙ ad ꝺcurrẽtẽ sorꝫ ꝗtitatẽ admitteꝯ cõpẽsatio in vsumꝭ x.an si velim pe
tere.x.ex alia cã possis adhuc objcere mihi cõpẽsationẽ in illis x.ꝙ ꝑius
q Elecũꝙ.Debes mihi.x.si feci tibi pa cõpẽsauim⁹.ꝺz ꝙ nõ.
etũ de nõ petẽdo:ꝛ ego tibi alia.x.debeã:si petas an possim obij
Clod.Te cere cõpẽsationẽ.ꝺz ꝙ nõ.qꝝ.x.cũ effectu nõ debẽt
nebaꝭ mihi in.x.ex cã vẽditiõis:in alijs.x.ex cã locatiõis:ꝛ ego tibi.x.ex
cã mutui.si petã.x.ex cã vẽditiõis:ꝛ admittaꝭ compẽsatio:an si velꝫ ad
huc petẽ.x.ex cã alia possis mihi objcẽ cõpẽsationẽ in alijs.x.ꝙ ꝑius cõ
p Ecãia.Debebas mihi duo boñ.ꝛ ego tibi pẽsaui⁹.ꝺz ꝙ nõ.
mutine.viij.ꝫ bñ intereat tua in duob⁹ poti⁹ solui mihi mutine ꝗ
s Jcum. boñ.an illa duo vni ꝺueniãt in cõpẽsationẽ.ꝺz ꝙ sic.
Miles hñs bõa castrensia ꝛ paganica:titiꝰ in bonis castrẽsib⁹
in bonis paganicis seiꝰ instituit hꝫdes titi⁹ ꝺuenit debitoꝝ castrẽsium
bonoꝝ:cui tenebaꝭ hꝫs.s.seius paganicoꝝ bonoꝝ vult opponẽ cõpẽsa
tionẽ:an possit.ꝗriẽ ꝛ ꝺz ꝙ nõ.qꝝ bona sepata sunt. ¶Cũ inter. Jpete
bas a me.x.ꝛ ꝺdẽnat⁹ suꝝ:cepisti alia mihi debẽ:postea.x.ꝛ cũ cumit tẽ
p⁹ semestre:petij illa.x.ꝛ ꝺdẽnat⁹ mihi fuisti:si petas vt exceꝗtur simia:an
possꝫ objcẽ cõpẽsationẽ.ꝺz ꝙ sic.videbaꝭ ꝙ nõ:qꝝ nõ exceſſerat tps sẽ
tẽie ꝗdrimestre sic in ꝑma.sec⁹ tñ est.aliud est.q.d.aliud est debitũ qꝺ in
diẽ debebaꝭ:nec cõpẽsaꝭ nisi veniẽte die.ꝛ aliud qꝺ debebaꝭ pure.ꝫ so
lutio ei⁹ de benignitate differꝯ ꝑ tps ꝗdrimestre ꝙ casu locũ hꝫ cõpensa
Deo cõdẽp.Statutũ erat boñ.ꝙ frumẽ tio. vt.s.e.qꝺ in diẽ.
tũ nõ vẽderet nisi ad.xx.si aliꝗs pl⁹ vẽdidit:ꝛ ita ꝺdẽnat⁹ est fisco
i Prem. in.c.si fisc⁹ illa.c.debeat:an possit cõpẽsare. ꝺz sic.
Debebas mihi.x.cessi titio ius meũ.ꝛ titi⁹ tenebaꝭ tibi in.x.si titi⁹
agat iure cessꝰ ꝛ ecõuerso ꝺueniaꝭ:an sit loc⁹ cõpẽsationi.ꝺz ꝙ sic.si lis
erat ꝺte. ¶Creditoꝝ.Debebas mihi.x.ꝛ ego titio.x.cũ peterẽ a te.x.nõ
esses soluẽdo.rogasti titiũꝙ cõpẽsaret sua.x.cũ illis ꝙ mihi debebas:an
o Ebitoꝝ.Debebã.x. cõpellend⁹ siꝫ cõpẽsare.ꝗriẽ ꝛ rñ.ꝙ nõ.
fisco.soluí suo publico ꝺ volũtatẽ eoꝝ ꝙ admiſtrabãt rez pu. si illi
admiſtratores petãt a me an possꝫ objcẽ cõpẽsationẽ.rñ.ꝙ sic ꝗren⁹ ẽ
o Bnegociũ. Jdrinceps ꝓposuit quẽdã in peculio fui publici
exercituí:puta ducẽ.ille mãdauit alicui ꝙ curatoꝝ ꝺsueuit nũcupa
ri vt oꝛz copiã rez exercitui subministraret:si fraudez cõmittat:qꝝ forte illa
in suũ vsũ ꝺuertit ꝛ ꝺdẽneꝯ fisco.ꝛ fisc⁹ tñ dẽ teneaꝭ an possit objcẽ cõ
p Postea.Debebas mihi.x.ꝛ ego tibi.x.cõ pen.ꝗriẽ ꝛ ꝺz ꝙ nõ
pensam⁹.postea vocaui te ad ius ꝛ ꝺstitui ꝓcur.ꝛ petij a te qꝺ cõ
pẽsaui ꝑ⁹ ꝓcurato: volebat cõpẽsare.ꝗriẽ an possit.rñ.ꝙ nõ.qꝝ iã facta
erat cõpẽsatio.vñ nõ est necesse vt caueat me ratũ hꝫe cõpẽ.qꝝ nõ cõpen
s Jdebeas. sat siꝫ eo min⁹ põt petẽ qꝺ inꝛ nos cõpẽsãtum est.
Debebã tibi stichũ aut.x.ꝛ tu mihi x.si vis cõpẽsare x.an dãd⁹ est
stich⁹.rñ.ꝙ nõ.nã ꝗtũ ad spẽz nulla est cõpẽsatio:nec in ꝗtitate in casu
i Dqꝺ.Debeo pupillo.x.tutoꝝ ei⁹ ꝺz isto nisi ꝑius electa ꝗtitate.
mihi.x.volo cõpẽsare.x.ꝗ ꝺz mihi tutoꝝ.an siꝫ audiẽd⁹.ꝗr ꝛ ꝺz ꝙ sic
Assit.Hita ẽ.s.el.idẽ. ¶Depositi vl ꝺ. Ru.

Depositũ. Prio dicẽ ꝗd sit depositum.Scͦo dicẽ vñ dicaꝭ.di
cẽs ꝙ ꝺz a deꝛ pono ꝛ de augz vt oñdaꝭ ꝙ is apꝺ
quẽres deposita est totã fidẽ adhibeat ad custodiẽdã rẽ ꝗ deposita est.
¶Preto:.Si rẽ mea cũ plima deliberatiõe apꝺ te deposui. nulli⁹ tñ
tionꝭ suspitiõe neꝯ restituis.teneberꝭ in simplũ.Si ꝺo pp timoꝛẽ incen
dij tui eã deposuisti teneberꝭ in duplũ.hꝫs tu⁹ in simplũ.nisi ꝛ ipe dolũ
adhibuerit.quo casu tenebitꝭ in duplũ. ¶Gerito.Bñ distiguit ꝑtoꝛ
inꝛ rẽ depositã volũtate ꝛ rẽ depositã de necessitate vt ꝑ casu ꝺdẽneꝯ de
positari⁹ in simplũ.scͦo in duplũ.bͦ in ꝑma.rõ añt huj⁹ diuersitatꝭ ẽ. ꝗa
ꝗ volũtate põit eligẽ põt ꝛ deliberare penes quẽ deponat. vñ ꝺtẽ⁹ ꝺz
esse simplo.ꝗ ꝺo ex necessitate nõ põt.vñ habũdatioꝛ fides exigiꝭ in re
bus talꝛ depositꝭ ex necessitate seu igrãtia.bͦ in scͦa. ¶Que.Si depo
nas apꝺ me fuũ restitui.an vestis intelligaꝭ deposita.ꝺz ꝙ nõ.bͦ in pria
Jdẽ est si depono equũ cũ capistro.qꝝ equ⁹ intelligiꝭ deposit⁹ non capi
strũ Si actũ sit. ¶Si ꝺueniat.ne depositari⁹ de dolo teneaꝭ non valet
ꝫ si ꝺueniat ne teneaꝭ de culpa valet ꝺuẽtio. ¶Si vestimẽtũ.Dedi ti
bi balneatoꝛi vestimẽta mea custodiẽda si pereãt ꝗ actiõe teneariꝭ. distꝰ
guiꝭ aut interueñit merces ꝛ teneꝯ ex ꝺducto ꝛ de dolo ꝛ culpa. aut mer
ces nõ interuenit ꝛ teneꝯ balneatoꝛ depositi ex dolo. Si ꝺo dedi tibi ꝙ
uũ vt eũ custodias.ꝛ tu eũ i piltrinũ ꝺiecerꝭ ad ꝗd mihi teneꝭ.ꝛ distiguiꝭ
si ꝗdẽ dedi tibi mercedẽ vt custodias hẽo aduerꝭ te ac.ex ꝺducto.si ãt
tu mihi mercedẽ dabas agã ꝺ te ex locato. Si ꝺo nõ.qꝝ locaui opas ꝙ
ui.tũc ex locato.si ꝺo fui opas ꝑ custodia cõpẽsabaꝭ teneꝯ ꝑscriptꝭ ver
bis. Si ꝺo depositari⁹ aliꝗd ꝑ operꝭ fui recepit.neꝙ de operꝭ ꝗcꝙ ꝺue
nit erit depositi actio ꝓ mꝰ quosdã.imo veri⁹ si depositari⁹ alimẽta ꝓstitit
ꝫ operꝭ fui nõ est vsus in ꝓdictꝭ trib⁹ casib⁹ locati ꝺducti.ꝑ ꝺ.venit do
lus ꝛ culpa in deposito tm dolus.deb tũ ꝙ ꝺueñt inspiciendũ est siue re
dacta fuerit ꝺuẽtio in scriptꝭ siue nõ. ¶Si te.Rogaui te vt rẽ meã pfe
res ad titiũ custodiẽdã.ꝗ actõe mihi teneariꝭ.distinguiꝭ aut recepit aut
nõ.si recepit aut noie meo aut tuo.ꝑ casu teneꝯ mihi depositi ille deposi
tan⁹.secundo casu ipe tibi depositi.tu ꝺo mãdati mihi cedẽdo ab actõ
ne mãdati liberaberꝭ.Si nõ recepit ꝛ tu es rogat⁹ vt si nõ recipet tu ser
uares teneꝭ mãdati. Jtẽ rogaui te vt rẽ meã ab aliquo recipes ꝛ custo
dires ꝛ recepisti.an depositi an mandati teneariꝭ.rñ.ꝙ mandati ꝗ is
erat ꝑmus ꝺctus.bͦ in ꝑma.Si vero volẽte me apud te deponere iussi
sti vt apud libertum tuũ deponam an depositi teneariꝭ. distinguiꝭ aut
depono tuo nomie ꝛ emeris actione depositi.si ꝺo tu custodire noluisti
sed ꝓsuasisti mihi vt apud libertum deponerẽ teneris ex consilio.hoc in
secũda.Si vero mandasti mihi vt periculo tuo apud eũ deponerẽ man
dati est actio.hoc in tertia.Si vero fideiussisti teneris siue dolum cõmi
sit apud quem depositum est siue non.dum tamẽ est apud eum.hoc in ꝗr
ta.Sed in hoc casu si libertus vel quiuis alius incepit esse furiosus vel
forte pupillus fuerit.ꝛ successoꝛem non habeat.teneberis ei ex fideiussi
one.hoc in quarta. ¶An.Si apud pupillum res deposita fuerit non
tutoꝛe actoꝛe an teneatur.queritur ꝛ respon.ꝙ si ,dolus commissus sit
a pupillo vel locupletioꝛ factus fuerit,

¶Si res. Deposui apud te vas aliquod integrum.tu mihi vis red
dere fractum.an teneariꝭ depositi.dicitur ꝙ sic. ¶Si seruus. Clarus
est. ¶Si apud.Si seruus depositum susceperit ꝛ dolo cõmisso manu
mittaꝭ depositi nõ teneꝯ.ꝫ alꝭ de dolo cõmisso i futurũ si ex ꝺctũ tene
aꝭ:siꝫ ageꝯ ad exhibẽdũ ꝛ in rẽ.ꝛ bͦ dicẽ. ¶Nõ tñ.Depositari⁹ si nõ sol
uit nõ tñ teneꝯ actiõe doli.cõmissi añ lit.ꝺte.ꝛ ita de ꝑcepto dolo ꝫ etiã
post. Jdẽ si depositã rẽ sine dolo amiseꝭ.ꝛ eã recepis post lit.ꝺte.an ni
hilomin⁹ teneariꝭ.ꝛ rñ.ꝙ sic.

¶Jdem.Si cũ deponẽs ageret excipiebat depositari⁹ ꝙ rem non re
stitueret:quia nõ habet ei⁹ copiã.si tñ añ sniam hẽat facultatẽ restituẽdi
ꝛ nõ restituat:ꝺdẽnabitꝭ. ¶Cũ. Apud te rem depono ꝛ cum velim sta
tim repetere an possuꝫ.ꝗritur ꝛ rñd.ꝙ sic.qꝝ dolo malo ꝛc.ꝛ hoc in ꝑma
ꝫ an statiꝫ in dolo videbatur si nõ restituat.rñ.ꝙ non. cum restituendi
facultatem nõ habeat. ¶Hãc actionẽ. Jsta actio est bone fidei.ideo
in ea veniunt fructꝰ ꝛ partus. ¶Si rem. Depositarius rem depositam
vẽdidit postea redemit.licet postea intereat res nihilomin⁹ teneꝯ ꝓpter
dolum quem cõmisit cũ vẽderet.tex.ab inde clarus est vsꝙ ad.§. item.

¶Jtem. Titius me instituit heredem ꝛ decessit iacente hereditate ser
uus titij depositi aliquã rẽ penes seium: postea ego adiui hereditatẽ
vtrũ possim agere ꝺ seiũ act.depo.dꝰ bͦ ꝙ sic.ꝛ tex.ẽ clar⁹ vsꝙ ad.§.si rẽ.
¶Si rem.Si seru⁹ me⁹ rẽ meam apud te deponat:ꝛ titio quem crede
bas euz esse restituas:an depositi teneariꝭ.dicitꝭ ꝙ non.quia in dolo non
eras.ꝫ cũ titio agam ad exhibẽdũ qua exhibita vẽdicabo eam.bͦ si res
extat.si ꝺo titi⁹ eã ꝺsumpsit cũ sciuit rez alienam agere potero contra te
ad exhibẽdũ,ꝛ in litẽ iurabo:qꝝ dolo fecꝭ quomin⁹ posslideret.

¶ Liegãter. Si fu⁹ apud me pecuniã deposuerit ⁊ eãdez dño ꝓ libertate sua dedero: an tenear ꝺpositi: distinguiꝺ. aut dedi q̃si meã ⁊ teneo: qz in ꝺ casu depositũ nõ reddidi. ſz de meo dedi vt mãu mitteret. ⁊ aliud est reddere. ⁊ aliud est de suo dare. ¶ Si pecu. Plan⁹ est. ¶ Sepe. Si rẽ penes te deposui ⁊ ꝙuenit vt de casu teneaꝝ. si casu forte intereat res: teneberꝝ. Si ẋo cũ volebã apud titiũ deponere: tu te obtuleriꝝ vt apud te deponerẽ: solũ ꝺ dolo vl culpa teneberꝝ. ¶ Si pecu. Deposui apud te in sacculo ⁊ decessi duob⁹ heredib⁹ relictꝝ si vn⁹ repetit deposituꝫ q̃lꝫ sibi satisfiet. ⁊ rñ. q ꝓ pecũia coꝝã iudice vl idoneis testib⁹ exhibebiꝫ: ⁊ ꝓ pte here ditaria satisfiet sic: sacculus apiaꝫ cũ auctoritate ꝓtoꝝ. residuũ aũt pec. penes eũ residebit si vult. ꝺũ tñ sigillis ꝺsignet a ꝓtoꝝ: vl ab alijs honestis ꝓsonis si noluerit deponere ꝺz in ede sacra. ꝺ in ꝑma. ⁊ ꝺ ẋa sunt cũ res erat diuisibiꝫ. ſz q̃d si erat indiuisibiꝫ puta equ⁹ vl fu⁹. in solidũ deꝫ ei q̃ repetit ꝓstita cautiõe de seruãdo de positario indẽnẽrõne illius qꝺ est supra partẽ repetentꝝ si satisda re noluit deponeꝫ in ede sacra ⁊ depositarꝰ liberabiꝫ. ¶ Apud Si depositarꝰ decedat duob⁹ heredib⁹ relictꝝ ⁊ q̃libz dicat se hẽ dẽ esse in solidũ ⁊ tradẽda est res q̃ obtulerit satisdationẽ de ꝓstã do depositariũ indẽnẽ aduers⁹ aliũ. Si ẋo neuꝫ noluerit satisdaꝝ liberabiꝫ depositarꝰ ⁊ depõiꝫ res i ede sacra. ¶ Si q̃s. Js apꝺ quẽ tabule alicuⁱ erant deposite diuulgauit testñ: ita vt testꝺ q̃ al⁹ credebaꝝ diues mõ appet paup ꝑ tabulaꝝ recitationẽ agere poterit hñs depositi. ⁊ ẽt iniuriaꝝ. ⁊ ꝺ dic. ¶ Si ꝑdo. Titi⁹ fura tus ẽ mihi codicẽ meũ ꝺposuit eũ apꝺ seiũ: vtꝝ possit agẽ iste titi⁹ ꝺ seiũ. ꝺz q̃ sic. ¶ Si q̃s. Aurꝝ vl argẽtũ i sacco deposuit ⁊ depo sitũ repetit: an in libello debeat dicẽ spẽz ⁊ põd⁹. ꝺz q̃ sic. ꝺ i ꝑma Jdẽ ẽi põdẽ ⁊ materia. ſz si lanã ⁊ purpurã petã i genẽ: põd⁹ i ge nere designãdũ ẽ. ¶ Si cista. Qui cistã cuz reb⁹ depõit ⁊ repetit depositũ: an debeat tñ cistã i libello cõprehẽdẽ: an res: distinguiꝺ. tre ba. aut is q̃ depõit oñdit res q̃s deposuit. aut nõ. ꝑmo casu repe tunt nõ solũ cista. ſz etiã si single res q̃ ea deposite sũt. fcꝺo casu nõ. labeo tñ ait agẽdũ ꝺpositi ⁊ ꝑ cista ⁊ ꝑ reb⁹ idistincteſz q̃d si de positarꝰ iḡrabat ibi esse: an ꝺ ꝑsit q̃ ad ꝺ vt necessaria sit specifi catio. ꝺz q̃ nõ. auctoꝝ legꝝ dicẽ de reb⁹ agẽdũ cũ specificatõe q̃uis cista signta fuerit. ¶ Filiũ. Si apꝺ filiũfa. res deposita essꝝ agitur cũ eo depositi: ⁊ cũ pre illi⁹ depositarij de pec. idẽ ẽi fuo i q̃ veniet dol⁹ dñi vl pñis si i re deposita dolose ẋsati fuerit: nõ solũ dol⁹ fi li⁹ vl fui. ¶ Si apꝺ. Si apꝺ duos res depõiꝫ q̃libz teneaꝫ. ⁊ si cũ altero agã nõ ꝓpter ꝺ liberabiꝫ alt q̃ nõ electõe ⁊c. ⁊ si ãbo fuerũt in dolo: ⁊ alt ꝙuẽt⁹ interesse ꝓstiterit: liberabiꝫ alt. ꝺ i scda. Si cõ uẽt⁹ i nihilo soluẽdo ẽ vl min⁹ ꝙueniꝫ ad aliũ. hoc i tertia. Si ẋo alt tñi q̃ nõ dolũ cõmisit ꝙuẽiaꝝ ⁊ absoluaꝝ ad aliũ erit regressus ꝺ i q̃rta. Si ẋo duo deponãt ãbo cui erit restituẽda. q̃riꝫ ⁊ distig. aut ꝙuẽit vt vni isolidũ traderetꝝ aut ꝑ pte i vtroq̃ cãu fiet qꝺ cõ uenit. ¶ Si sic depo. si q̃s rẽ depõat vt p⁹ mortẽ depositarij res reddaꝝ: mutata volũtate poterit depositor agẽ. vl hñs ei⁹ si i eadẽ volũtate pseuerauit. idẽ ẽ si ꝙuenit vt p⁹ mortẽ deponentꝫ reddaꝝ ¶ ꝺ ꝺz. Si hẽs depositarij rẽ depositã iḡrãs distrahat ⁊ mõ ꝙuẽiaꝝ ad rẽ: an ad rẽ teneaꝝ ꝓcise: an qz i dolũ ñ icidit. si ꝑciũ qꝺ ad eũ pueꝫt restituat ꝺ ipso dolo faꝝ ꝺ i ꝑma. Si ẋo ꝑciũ nõdũ re cepit vl minus vẽdidit q̃ valuit res liberabiꝫ cedẽdo act. depo. ꝺ i scda. Sz q̃d si p⁹ rẽ traditã eã possit retinẽ ⁊ nolit: an careat do lo. ꝺz q̃ nõ. sic neq̃ caret dolo si rẽ redibeat neq̃ restituat: ſz in do lo nõ fuissꝝ cũ vẽdidit qz iḡrãs ꝺpositũ vẽdidit. ⁊ ꝺ i tertia. ¶ Ei Si i re deposita aliq̃d ipẽsũ fuerit ꝺria depositi aget depositarꝰ in ipa nõ iuraꝝ i litẽ neq̃ infamiã. ¶ Jn seqstrũ. Si duo litigãt ꝺ re aliq̃ ⁊ apꝺ seqstrũ deposita fuerit ei reddat q̃ vincẽ si nolit eã re stituẽ ꝙuenieꝫ depositi seqstraria. ⁊ si delfa ꝙuenit ibi ꝺz fieri restitutio: ⁊ ibi ꝺz restituẽ. ꝺ i ꝑma. Sz si de p⁹ib⁹ locꝝ ꝙuenerit in ele ctõe sua erit vbi velit eã restituẽ si nõ ꝙuẽit denũciãdũ ẽ ei vt apꝺ ꝓtoꝝ exhibeat. ¶ Si velit. Si seqster velit deponẽ offiñ depositiõis: an possit. dicẽ põp. q̃ sic. adito ꝓtoꝝ ⁊ denũciatõe fcã his q̃ apꝺ eũ deposuerũt: ⁊ ei restituet q̃ pñs erit. dicẽ vlpi. q̃ offiñ qꝺ se mel suscepit deponẽ nõ ꝺz nisi cã ꝙgnita ⁊ tc nõ ẽ restituẽda ei res q̃ vẽit ſz depõeꝫ i ede sacra: deide expõit q̃d sit seqster. ¶ Si ho minẽ. Deposui apꝺ te fuñ ligatũ vt ꝺ eo qꝺ hẽreꝫ miscẽdia ducⁱ soluisti: ⁊ fugit de lata culpa teneberꝝ. idẽ ũ apꝺ seqstrum hꝺ erat depositꝰ. ¶ Dañ. Si depositarꝰ i re deposita dolose ẋsat⁹ fuit: ⁊ decesserit tenebitur heres de dolo. licet alias in puris delictꝝ nõ tenetur heres nisi inquantum ad eum peruenit nisi litem cum de functo fuissꝝ contestat⁹. ſz ꝺ dol⁹ ẽ admiss⁹ in ꝺctu. vñ si vn⁹ ẽ hñs isolidũ teneaꝝ. si pres ꝑ ea pte q̃ succedẽt. ¶ Quotiẽs. Apꝺ mas sariũ titi⁹ rẽ suã deposuit ml'ti cũ eo ꝺxerũt. si massari⁹ cedat bõis ꝓmo satisfaciet titio q̃ ẽ pl⁹ ꝑuilegiat⁹. ⁊ ꝺ si pure erat depositor q̃ deposuit. nõ aũt vt repetẽt vsuras neq̃ añ depositionẽ neq̃ p⁹. Sz q̃d si pres deposuerũt et succesſiue an ordo spectand⁹ sit vt ꝑ satisfaciat ꝑ deponẽti ⁊ sic deinceps. ⁊ rñ. q̃ nõ. ꝺ i scda. ſz nunq̃d refert extet pecũia apꝺ eũ an ꝓsũpta sit. ꝺz q̃ nõ. ꝺ i tertia. Sz q̃d si q̃dã ex deponẽtib⁹ fuerũt missi in pos. bo. ⁊ alij postea veniẽtes desiderãt mitti: an sint andiẽdi. ꝺz q̃ sic. si restituant sũpt⁹ his q̃ ꝑ mo petierũt mitti in poss. ⁊ i ea cã sũpt⁹ fecerũt: qz deductio eoruz

¶ Ad depositi. Si i re deposita is penes quẽ depositũ ẽ dolo i ẋsat⁹ fuerit: si pl⁹ relictꝝ hñdi⁹ decesserit: hñdes ex dolo defũcti ꝑ pte ꝙuẽient: ſz ꝑ isolidũ: ſz an i ceteros cohẽdes q̃ dolũ nõ fecerũt depositi deꝫ actio ex dolo cohẽdis ꝺz q̃ nõ. ꝺ in scda.

¶ Clod. Si fu⁹ rẽ depõat reddeꝫ nisi appeat dñz nolle q̃ red q dat. fm sabi. paul⁹ dicꝫ q̃ reddẽda sit. qz sufficꝫ bonã fidẽ ad eẽ. ꝺ i ꝑma. Si ẋo ei⁹ rei quã deposuit fu⁹ ⁊ furtũ fecerit si reddat credẽs dñz inuitũ nõ liberaꝝ depositarꝰ nec̃ refert ei manẽti in ꝑ uitute vl libero fcõ si res reddat: qz sp ꝓtigit liberatio. Jdeꝫ in oi debitore soluẽte iusta cã iḡrãtie iterueniẽte. ¶ Depositũ. Si de positarꝰ alio rẽ depositã trãsferat ibi reddet vbi res est. ſz q̃d si is q̃ ꝺpositũ petit trãsferi petat suis sũptib⁹ an sit audiẽd⁹. q̃riꝫ ⁊ ꝺz q̃ sic. qꝺ obfuaꝝ i actiõe ad exhibẽdũ. ¶ Quẽadmoduz. Sic in actiõe ex stip'latu q̃ ẽstricti iuriꝫ vl ex testꝺ p⁹ mora. i. litẽ cõ. res de bita mora faciẽti pit'ita res deposita vt si tpe accepti iudiciꝫ põt s Jq̃s. Si is rẽ reddere neq̃ reddit ex tũc suo sit piculo. q̃ deposuit decessit ⁊ hñs eã sibi reddi petit: an si is iḡrat eũ hñdẽ eẽ nec velit eã restituẽ añq̃ ei ostet: an sit audiẽd⁹. q̃riꝫ ⁊ rñ. q̃ sic. Jdẽ ẽi ꝑcu. neq̃ ob ꝺ vl dolũ ꝺmittẽ ꝺ ẽ si ipz hñdẽ vl ꝑcu.

¶ Jf pres. Si deponẽs pres hñdes reliq̃rit esse negauerit maiori ꝑti pñti res restituẽda ẽ: maiorꝑs. nõ ꝺz ex numero ꝑ sonaꝝ sz ex magnitudie portionũ hñditariaꝝ ⁊ ẽ reddẽda cũ ꝺpe tẽti cautela vt depositarⁱ fueꝫ idẽnis. ¶ Siue. si cũ depositario agaꝝ siue cũ hñde ⁊ añ sniaz ⁊ ẽt litẽ motã ne isurgãt ꝺnia res iter q eat absoluiꝫ re⁹: maxie cũ penes actoꝝ fuissꝝ sil'r interitura.

¶ Eli rẽ. Deposuisti rẽ meã apꝺ meipz an ego possim teneri Jis. Deposui rẽ meã ꝺpositi. ꝺz q̃ nõ. ⁊ põit exẽplũ. s apꝺ titiũ. titi⁹ deposuit apꝺ meuiũ. iste meui⁹ cõmisit dolũ. q̃ riꝫ ad q̃d mihi tenebiꝫ titi⁹ ꝑmi⁹ depositarⁱ. rñ ꝺ. q̃ ad ꝺ vt acti ce l Jcet. Eln⁹ et pres depõere ꝑñt sz cũ ꝺdat mitti ꝺ seiũ. ẽ simplex depositũ. apꝺ seqstrũ ẋo nõ nisi pres. ⁊ ꝺ fit i re ũ tigiosa. ⁊ ꝺ q̃z vꝫ deposuisse isolidũ: sec⁹ in re cõi qz q̃z ꝑ pte sua depõit. ¶ Rei depposite. Jste. §. sat⁹ clar⁹ est. ⁊. ll. seq. vsq̃ ad. l. si s Japꝺ. Si res apꝺ filiũfa. depõaꝝ ⁊ emãcipat⁹ rẽ ꝺapꝺ. teneat ⁊ depositi teneaꝝ ⁊ de pecu. pꝝ itra ãnũ nõ ꝙucniet: ſz si li⁹ tenebiꝫ. idẽ i fuo si mãumiss⁹ rẽ teneat in ipz nõ i dñz cõpetit ac. s Jduo. Si depositarⁱ decedat duob⁹ hñdib⁹ relictꝝ ⁊ rẽ de positã dolo iteruertũt an isolidũ teneaꝝ. q̃riꝫ ⁊ distinguiꝺ. aut erat res diuidua. puta. x. erãt deposita ⁊. v. tractauerũt singli i ꝑte ꝙueniunꝫ: qz pl⁹ actoꝝ nõ itereſt. ſz i idiuidua q̃libet teneaꝝ isolidũ ad rẽ restituẽdã. cui⁹ nisi inteḡ fiat restõ ꝺdẽnatio ꝑ partib⁹ fiet.

¶ Ctiõe. Si in fuo deposito sũptũ fecerit depositarⁱ ꝓtra a ria depositi ꝙueniet deponẽtẽ

¶ Ltius. Seru⁹ sempꝛoniꝰ. x. tradidit lutio titio. lutius ti tiⁱ misit lras sempꝛonio: q̃ꝺ⁹ significauit q̃ hẽbat ex numeratione sui. c. q̃ ꝑmisit sibi nũerare vbi vellz ⁊ qñ vellet: q̃s ꝓtract⁹ sit. ſ. an mutuũ an depositum. q̃riꝫ qõ fit ꝑ ꝑ incremẽtum vsuraꝝ. ⁊ rñ. q̃ si actio erat q̃ eadẽ. x. redderentꝫ ꝺpositũ est. ſz si tñdẽ egredietur naturã depositi: ſz nõ apit sit depositũ an nõ. verum ꝑinde cũ cõ uenit vt nõ idẽ: ſz tãtũdẽ reddaꝝ nõ facile est vt veniant vsure cum in ſtrictꝝ iudicijs ⁊c. vñ ex mora in ꝺ casu debenꝫ alioquin nõ: nisi

¶ Je spõsa. Deposui apud ꝺab initio aliꝫ ꝙuenisset. te pecuniã nõ obligatã vt tãtũdẽ redderes nõ q̃ hoc exꝑs sum fuerit: qz tũc sec⁹ p⁹ morã iudicio depositi conuenⁱ te

¶ Eblia. Ter. clar⁹ est ⁊ ꝓcedit mebeꝝ ad vsuras. p ꝑ termios. ¶ Luti⁹. Titius misit epl'am ad seiũ q̃ signifi cauit ei sub hac forma notũ sit tibi q̃ hẽo ⁊. apud me. con fiteoꝝ ꝺ ⁊ ꝑmitto tibi ea reddere cũ vsur⁹: an ob ꝺ vsure debeantur ⁊ rñ. q̃ ꝛ iure ꝺct⁹ videaꝝ excedere naturaz depositi: tñ depositum est ⁊ ex ꝙuẽtõe actõe depositi petentur vsure. ¶ Titi⁹. Liti⁹ misit

epl'az sempronio: q̄ significauit ei q̄ notū tibi facio q̄ apud me habes .x. pōdera aur pl' vel min' z sacculos signatos .x. z alia mau teneꝛ mihi i .x. an p talē scripturaz aliqua sit nata obligatio. q̄rit z rn̄. q̄ nō. sz rex depositio p eā. pbari pōt: sz an p epl'az hāc titi' ꝓbare poterit .x. sibi dari a sempronio rn̄. q̄ iudex ertimabit. s. si semproni' ꝓsensit his q̄ scripta erāt ꝺ se: vt sic stetur epistole in totū. al's nō. puta q̄ dicit huic scripture q̄ dic̄ me debere titio nō ꝓsentio. sz his q̄ p me faciūt ꝓsentio.

l Uti'. Collocauit filiā suā titi' i matrimoniū pāphilo seruo alieno: z erat hꝫ i ptāte. z dedit dotē cū ea quā fu' recepit vt ōpositā. decessit pr̄ z decessit pāph. q̄ ac. repetz. c. data noie dot' filia. rn̄. q̄ ñ dot' ac. q̄ nlla erat dos. sz ac. ōpo. de pe

Uint'. Lecili' signi /cu. a dño pāph. repetet hꝫ edicto

q ficauit p epl'am pacatio i hꝫ ꝺba. notū tibi facio q̄. xxv q̄ apud me esse voluisti: venerūt ad rōnē meaz quos cu re hēo vt nō sint tibi vacua: an ex epl'a tali vsure debeant. q̄rit z rn̄. q̄ sic: siue ex cā mutui siue z vsuras pcepit: siue in vsus su

J sacculū. Deposui apud te sacculū ple /os ꝙuertit. nū pecunia: tu istū sacculū vel argētū me inuito ꝺctasti ꝺr q̄ teneꝛ mihi furti actio. z depositi. sz pone q̄ p̄miſi tibi vti pecunia mea deposita dicitur q̄ nō teneris mihi nisi ad

J fide. Deposui apud te .x. z titi' p te /vsuras fideiussit. egi ꝺ titiū z rei deposite ertiationez exegi res deposita q̄ apud te est: remanet in tuo dñio q: tua fit.

Una. Deposui apud te rē aliquā cōmisi delictuz et de

b portatus suz z bōa cōfiscata sunt: vtrū restituere debeas depositum. s. an mihi an fisco. huic q̄stiōi non rñdet. sz dicit q̄ inspecto iure naturali mihi restituēda est inspecto iure ci. q̄ nō: ne relinq̄tur delictū impunitū vt alij terreantur restituenda est fisco tu dic indistincte q̄ restituēda est fisco. hoc i p̄ma Sz q̄d si rē tibi surripui z eaz apō titiū deposuero cui erit restituēda. ꝺr q̄ si velimus inspicere tñ accipiēti: ē z dātē erit restituēda illi q̄ eaz deposuit. secus si p̄sonis respicimus quos cōtigit negociū. idē est in possessiōe. hꝫ i secūda. sz q̄d si surripuero filio tuo vl' fuo. z apud te dñz vl' p̄ez ignorātē deposui an sit depositū. z rn̄. q̄ nō. cū sit hꝫ res dñi vl' p̄fis. hꝫ in tertia. Sz q̄d si rem meā surripuer]: z apud me deposuer] ignorātē rē meā esse: an sit depositū. q̄rit z ꝺr q̄ nō hꝫ in q̄rta. Sz q̄d si tu ignorās eā restituisti q̄ actōe possis eā recupare. rn̄. q̄ ꝺdi. furtiua tñ hꝫ nō bene

Quod nerua. Si deposui apō /appeat vl' apparet

q te rē meā z eā p latā culpā dimisisti ex̄ clausurā tuā dicit nerua hāc latā culpā esse dolū qō negat .paul' cels' nō ꝓsentit dicēs q̄ nō caret fraude q̄ rē apud se depositā nō custodit sic suā vl' quēadmodū q̄lz diligēs rē suā custodiret: quia nō mior diligētia adhibēda est in re deposita q̄ .p̄p. a: tūc eū negligētia dolo cōparāt: q: nō caret fraude q̄ est min' diligēs in reb' alienis q̄ in suis siue vltra cōez modū sit diligēs in suis: z nō alienis: siue ecōtra: z sic vtroq; mō hꝫ ponit casus.

s Eru'. Int' seiū z titiū qō erat de pecūia fuit titi' eā apō se sequestrū deposuit vt ei traderet q̄ vincēt. si q̄s g̃ vincat q̄ actiōe potit ꝙuerire seq̄strū: z rn̄. q̄ ad exhibēdū vt postea ven

Ntes. Deposui apō te rē nō restituturꝰ mihi. dicet.

p nisi pecuniā .p restōne tibi dē an te ꝙuerire possū illa pe. ꝺr q̄ sic siue fideiusses mior a siue nō. etiaz si incorruptā rē depositā reddidisses. hꝫ dic̄ Mādati vl' ℈. Rubr.

s **Si remunerādi.** Mandaui tibi vt gēres negocia mea: z aliq̄d tibi dedi q̄ actio tibi cōpetat. q̄rit z rn̄. q̄ mādati. nō ei merx reputat

¶ Si cui. Mādaui tibi vt gēres negocia mea siue gessisti siue mādasti alij vt gēret nō neg. ge. teneber̄. imo etiā si nec gessisti neq; alij gerēda cōmisisti. ¶ Si pass'. Si apō te creditorē tuū repēte z nō ꝺdicēte fideiussit: an teneaꝛ mihi mādati. ꝺr q̄ sic: nisi i trib' casib' p̄mus si aio donādi fideiussit scōs si i rē meā. terti' si p̄ inuito. ¶ Rei. Adolescēs luxuriosus mādauit mihi vt fideiuberē p meretrice sua: an agā mādati. ꝺr q̄ non.

¶ Si tibi. Mādaui tibi vt fideiuberes p aliquo: puta p titio q̄ dar actio. z rn̄. q̄ a titio mādati. hꝫ i p̄ma. si ꝺo mādaui tibi vt pecuniā tuā colloces in ēptiōe p̄dioꝝ: q̄uis hꝫ facias non erit actio mā. nisi mea interfuit vl' nisi al's nō eras factur': sz mea nō interfuit. z hꝫ dic̄. ¶ Procur. Ordinari .pcu. ad vnā rē tm̄ p' ea mādaui ei vt feneraret pecūiā meā ad duos dem̄. z q̄ sup hēret illō cederet lucro suo: an sit ꝺct' man. an mutui rn̄. q̄ mutui hꝫ in p̄ma. sz q̄d si erat gn̄alis .pcurator me' in hꝫ casu erit mādā

Aurus. Maurus ꝙuenit rei vendi. ti. hꝫ in scōa.

m pōe de fīdo corneliano titiū. sei' obtulit se defensiōi ei' z ꝙuēit vt daret ei. v. pp̄ fideiussionē: z si obtinēt in cā pact' est sei' de quota lit]: z sei' fideiussit iudi. sol. p titio z cōdēnat' est sei' ad restōnē rei petite z fruct' sei' soluit estiationē fructuū: z iudex q: pact' est de quota lit] interdixit] ei aduocationē in q̄nquēniū vult sei' agē mādati ad ꝺsequēdū id q̄ ꝺ titio soluit: an sit audiēd'. z rn̄. q̄ ñ. .pp̄ callidit atē suā marcellus distinxit: nihil tñ tāgēs de pactōe quote lit]: sz de pacto into .pp̄ fideiussionē: q: aut sei' accepit pecuniā vt fideiuberet

J .p /piculo suo aut nō. p̄mo casu audiet. sc̄do nō. cura. Ordinari .pcur. ad agēdū et nō reddit mihi instra an teneꝛ mādati ad id. q̄dā dicūt q̄ depositi z male sz habeo mādati z bñ. z hꝫ i p̄ma. Sz si p collusionē pass' est reū absoluit teneꝛ mādati z si soluēdo nō est: agāt ꝺ reū colludētez de dolo: sz q̄d si nolit lit̄ .pseq; teneꝛ. ¶ Si q̄s. Mādaui titio vt gereret negocia mea: z mādauit titi' seio vt ip̄e gereret: an titi' hēat seiū obligatū mādati. ꝺr q̄ sic. q: titi' mihi man. teneꝛ. ne q̄ est ꝺctū. q: lex dic̄ q̄ .pcurator a .pcuratore ordinari non pōt añ lit̄ē ꝺte. q: hꝫ loq̄r de .pcuratore ad negocia. ¶ Si tutores Si duo tutores mādauerūt titio vt seruuz emeret. neq; refert recepit mādatū de emēdo suo necessario pupillo vl' supuacuo p̄mo casu nō solū mādati teneꝛ: sz tutele ñc z ceteri. Sc̄do casu tm̄ mādati aljs creditoribꝰ: si ꝺo emit: z de suo aliq̄d ip̄ēdit ꝺ ria mādati ꝙseq̄r a tutoribꝰ. ¶ Si liber. Liber hō q̄ mihi seruiebat bōa fide mādauit titio vt eū redimēt z māumittēt .pp̄ā pecu. mistrauit titio: z dū ille redemit. z māumisit. postea cōpuit ingenu': an possit ꝙuerire titi'. ꝺr q̄ sic. ad hꝫ tm̄ q̄ cedat sibi actionē aduers' me. hꝫ in p̄ma. sz si de mea pecūia titi' p̄cū mihi nūerauit nulla hꝫ e act. pōt aduers' me: q: nulla hꝫ. sz erit mihi titi' obligat' ex vēditiōe q̄ inutil' est. q: q̄d ꝙseq; possez actiōe ex vēdito iudicio ēptōis noie euicti. tenebor: ei p̄stare. ¶ Mādauī. Ei cui' interest mādati cōpetat actio. alioq̄n si q̄d gerēduz mādauerit. nec mea a mādatore gestū fore ītercst cessat actio. vt si emēdum tibi fūdū mādauero z ego emero vl' alias non interest mea a te emisse nō agā. Idē ē si tibi mādauero vt negocium meū gereres. neq; gessisti neq; perijt vel ali' gessit cessat mādati actio. ¶ Si ig̃rās. Fideiussisti .p me apō titiū solui te ig̃rāte: tu ig̃rās me soluisse ꝺ pecūia mea soluisti titio: an cōpetat ꝺ te actio mā. ꝺr q̄ nō. q̄d .pbat p rescrip. ip̄atorꝰ q̄ .p debitore fideiussit: si maior ē q̄ titatē quā debebat debitor: fideiussor cōuēt' sciēs soluit: neq; appellauit teneꝛ mādati. g̃ a ꝺctō sensu si p ig̃rātiā soluit non teneꝛ vt i p̄mo casu. in eo g̃ casu q̄ scīuit si nō appellatū est vt dolo videꝛ esse: mādati teneꝛ: nisi pauptas excusset vl' cū si debitori denūciaret vt appellaret. Textus clar' est vsq; ad .ſ. si quis.

¶ Si q̄s. Mādaui tibi vt accipes .x. mutuo ab actore meo nō mādati: sz ex mutuo ꝙpetit mihi actio neq; vsuras p̄stabis mihi nisi in stipulationē fuissent deducte. Idē mādaui .pcuratori meo vt acciperet mutuā pe. titi' .p eo fideiussit an si meo ꝺ dē neꝛ noie dabit' ei vtil' actio ne. ge. q̄si institoria ꝺ me. ¶ Si cui. Mādaui tibi vt stip̄laret .a titio potero agere ꝺ te vt accepto feras ei vel alij deleges hoc in p̄ria. Si mat' p̄o filia pecuniā suā vel filie dedit in dotē z mādāte filia dotē sibi stipulata sit teneꝛ mater filie mādati. hꝫ in scōa. ¶ Si q̄s. Mandaui .pcura. meo vt ita deinde habeāt rata negocia ab eo gesta: si de cōsilio titij gerere cepit: an tūtū habeāt obligatuz mādati. q̄rit z ꝺr q̄ ñ. si q̄d tm̄ dolo fec titi' nō mādati: sz de dolo teneꝛ ¶ Si mādauero. Plan' est. ¶ Idez. oia q̄ ad .pcuratorē veniūt occasiōe mādati restituē ꝺz g̃ z fruct'. sz z si quos sūpt' circa fructꝰ p̄cipiēdos fecerit: eos reputare poterit cuz fructib' vsq; ad cōcurrētē q̄titatē sed si in vectus] aliq̄d ip̄ēderet circa rē rusticā .pcurādā hoc repetet nisi esset cōstitutū certū salariū vt de suo sūpt' faceret: hoc est de salario circa p̄dicta. si ꝺo aliq̄d fec voluptatis causa pōt auferre. ¶ Fideiussores. Fideiussi .p titio

apud seiu3 solui huic scio.anteqū me conueniret in iudicio an habeā act.man.ꝯ titiū.ō3 q̄ sic. ¶ Generaliter. Fideiussi p te apud titiū fecit pactū de nō petēdo ⁊ mihi soli si fodera in vinea cū essem hō in dignitate ꝯstitut⁹:quenit me titius neq; opposui exceptionē:an agā mādati.ō3 q̄ sic. sed q̄d si omissa exceptōe q̄ re⁹ vti poterat:nunq̄d habebo act.man.ō3 q̄ nō ꝟ vez si scieba reo cōpetere exceptio.⁊ si creditor hūit facultatē q̄uēiēdi reū ul' sibi ānūciādi ut ad iudiciū vēiret.s. vt iudiciū suscipes. ¶ Si fideiuss. Fideiussori fiat pactū de nō petēdo aut aio donādi:⁊ nō agit fideiussor mādati:q3 sibi nihil abest aut aio remunerādi q3 forte fuiuit creditori ⁊ agetidē si donatū fuit mihi cā mortis vel legato fuit remissum.

¶ Marcellus. Fideiussi p te ⁊ titius p me soluit aio donādi agā ꝯ te mandati.hoc in p̄ria.Sed q̄d si erat filiusfa. q̄ fideiussit ⁊ titi⁹ p eo soluit aio donādi:an p̄ possit agere mādati.q̄rit ⁊ rñ.q̄ nō.q3 q̄ soluit nolebat dare p̄i.idē est in seruo fideius.⁊ dño.⁊ ꝟ in scōa.sed q̄d si ip̄e seru⁹ soluit quod ab alio donatū sibi recipit:an aget dñs.q̄rit ⁊ ō3 q̄ sic.

¶ Cōtrario. Titi⁹ mādauit mihi vt ei fundū emerē p.c. q̄r repetam illa.c.dicitur q̄ act.man.contraria.:

¶ Sed quid.Si filiusfa.fideiussit p̄e nō iubēte:neq; aliq̄d sit in peculio neq; soluere teneā cessāte mādati actio. q3 neq; p̄ iussit.vel q̄d sit in peculio marīe si iussu vel ex peculio solutū sit.ꝟ in q̄rta.cetera plana sunt. ¶ Inde papi. Patron⁹ fundū emit p.xij.⁊.viij.soluit ⁊ mādauit liberto vt solueret q̄tuor ⁊ p̄diū recipet cū libert⁹ id soluisset p̄ciū patron⁹ liberto p̄ñte neq; ꝺicēte vēditiōi vult libert⁹ agere mādati ꝺria ad q̄tuor distinguit aut p̄fon⁹ cū mādauit volebat donare liberto duas partes p̄cij ⁊ libert⁹ nō repetit:q3 p̄sumit cū vel le reddere q̄tuor p̄fono ꝺsentiēdo eivēdenti si nolebat dare repetit:deducta mercede quā p̄cepit libert⁹ forte ex locatiōe p̄dij. ¶ Si mihi. Mādaui tibi vt rē emeres ⁊ emisti tua pecunia ages mādati.⁊ ꝟ in p̄ma.sed ⁊ si in eaz aliq̄d erogasti ages ad id.ꝟ in scōa.nec solū qō ip̄edisti sz vsuras ꝺseq; ꝟ in tertia.⁊ si a debitore tuo exegeris ⁊ sortē ⁊ vsuras ⁊ soluisti p eo q̄ tibi mādauit cū vberrimas hēres vsuras potes habeā rō huius.vel si sub grauiꝭ vsuꝝ mutuū soluisti.ꝟ i q̄rta.sed q̄d si deberet sine vsuris: vel sub minoꝛibꝰ tu sub maioꝛibꝰ acceptū mutuū soluerit mādati iudicio:nihilomin⁹ eū ꝺuenies ad easdē vsuras. ¶ Dedi.Debebā titio.x.dedi tibi illa.x.vt solueres titio:nō soluisti iudicio mādati teneꝝ mihi ad vsuras eo casu in quo sub vsuꝝ fui titio obligat⁹.

¶ Adolescēs. Habit⁹ est supra vbi dictuz est q̄ rei turpis nullū est mādatū. ¶ Cum quidam. Planus est.

¶ Si q̄s. Mandaui titio vt crederet filiosa.studioz causa in q̄ cessat macedoñ.cui teneoꝛ mādati.ō3 q̄ sic.ꝟ in p̄ma.sed q̄d si titi⁹ dubitat an in talē cām mādauit vt mutuareā ⁊ aliq̄s dicit talē esse piculo fuo:an mādati teneat.⁊ ō3 q̄ sic.

¶ Si post.credēs titiū indigere pecunia mutua mandaui tibi post q̄ mutuasti eā vt crederes.an tenear mādati.ō3 q̄ nō q3 mādatū p̄cedere ꝺz obligationē.hoc in p̄ma. Sed q̄d si mādem creditori vt debitori tps ad soluēdum daret et meo piculo an tenear mādati.q̄rit ⁊ rñ.q̄ sic. Itē tutoꝛ mutuauit pec.pupilli titio.eo facto pubere mādauit eivt debitoꝛez approbaret:an teneat mādati. rit ⁊ rñ.q̄ sic. ¶ Si mādauero Quinq̄ dic ff.§.vsq; ad.l.heredez ⁊ satis plan⁹ est ⁊ loq̄tur p̄ma pars de reuocatiōe mandati.

Eredē.Si fideiussi p te ⁊ decessi hēde relicto.si heres
b soluat:an hēat act.mā.rñ.q̄ sic.Sz q̄d si hereditatē q̄
erat instituꝰ vēdat ⁊ emptoꝛ soluat:an heres hēat mādati act.rñ.q̄ sic.sed q̄d si duo extent heredes fideiussoꝛi.⁊ vn⁹ partē alteri⁹ emit ⁊ soluerit an hēat mā.⁊ rñ.q̄ sic. sz partim noie suo partim coheredis:q3 hz eū obligatū er ēpto vl' ex stipulatu:q3 p̄misit cessuz q̄q̄d noie hereditat⁹ ad se puenire vt p̄stet eū indēnē:⁊ cedat actio.man.

Mādassem. Mādaui titio vt mihi p̄ratū emeret p̄o
s cētū.postea me penituit ⁊ mādatū reuocaui.sz anteq̄
scirz titi⁹ me pēituisse ia emerat an hēat mā.ac.ō3 q̄ sic

s Iquis. Clara est.⁊ p̄cedit p exēplū.

Cli. Te p̄sente ⁊ nō ꝺicēti mādaui titio vt tibi.x.da
q ret intelligis mihi mādasse vt titio mādē ⁊ teneaꝝ mihi mādati.

Cum mādato. Mādauit titi⁹ vt p te fideiuberē ipse
c nō tu:mādati teneā.ꝟ in p̄ma.si vterq; mādauit vterq; mā. teneā. ¶ Interdū. Debitoꝛ tu⁹ delegauit tibi debitoꝛē suū piculo suo.ꝟ est q̄ min⁹ ꝺseq̄ris a delegato q̄ reciperes a delegāte.teneā mādati cū mihi mādauit debitoꝛē suum recipe.suuz essi negotiū gerit. Idē si fideiussoꝛ tibi mādauit vt cū debitoꝛe tuo ageres. ¶ Si hu. Obligaui res meas titio auctoꝛitate iudicis subastare sūt mādaui scio vt res illas emeret:an valeat mādatū.⁊ rñ.q̄ sic.q3 alꝭ in re mea q̄ ad p̄sonā meā nulla sit ēptio. ¶ Julian⁹. decessit titi⁹ plib⁹ hered⁹ relicti mādaui vni hē.vt ptē suā ⁊ alioꝛ mihi emeret si de pecūia soluit:q̄rit an siz ei obligat⁹ ⁊ ip̄e mihi.⁊ rñ.q̄ sic ⁊ si nolit mihi hēditatē restituē soluā tibi p̄ciū. ¶ Is cuius. Plan⁹ ē. ¶ Qui edē. Rei turpis nullū ē mādatū. ¶ Si tibi. Plan⁹ est. ¶ Fugitiu⁹. seru⁹ me⁹ q̄ fugerat emit seruos. ⁊ tici⁹ q̄dā illos recepit:ō3 q̄ hēo ac.mā.ꝯ titiū si volūtate serui mei recepit:si aūt nō:hēo act.ex empto.

s Imāda.Debebas mihi.x.mādasti tuo tuo vt mutuā
pec.accipet ⁊ mihi solueret:si soluat an hēaz mā.act. ꝯ te ⁊ distig.aut soluit noie meo immediate ⁊ accepit noie tuo aut nō.in p̄mo casu liberaris ⁊ teneoꝛ mādati.sc̄o casu non ¶ Si curatoꝛ. Titi⁹ ꝺbitoꝛ ml'toꝝ creditoꝝ: cū essz cessit bonis abñs:creditores q̄ erāt p̄ñtes oꝛdinauerūt curatoꝛē q̄ bona destrurerat si vēdidit neq; creditoꝛib⁹ satisfecit:q̄ actōne teneat.q̄rit ⁊ rñ.q̄ p̄ñtib⁹ act.mā.abñtib⁹ si eoꝝ noie fec neg. ge.ac.⁊ ꝟ i p̄ma.Si ꝟo nō ꝺtēplatōe abñtiū sz tñi p̄ñtiū mādatū secut⁹ distraxit abñtes eū neg.gesi.nō hēbūt obligatuz sz eos q̄ mādauerūt:vel si se solos crederēt creditores actiōe in factū:si ip̄se simlit ꝺtēplatiōe abñtiū mādauerūt.ꝟ in scōa

Iq̄s. Mandasti debitoꝛi vt solueret titio decessisti ꝟ
s ignorās debitoꝛ soluit an libereā.q̄rit ⁊ rñ.q̄ sic.

Besse.Si fideiussisti p me apud titiū:an ꝯ te possum agere māda.q̄rit ⁊ rñ.q̄ sic.sz q̄tū mihi debuit videā abesse si is soluēdo nō fuerit.

¶ Sic. Est in ptāte cuiuslibet mandatū suscipe sz si suscepit semel necesse hz implere:nisi ꝯdixerit sine lesione mādātis.de inde ponit q̄b⁹ q̄s nō cogit mādatū susceptū iplere vsq; ad §.Si q̄s debitoꝛi.

¶ Si is. Fideiussi p te apud titium q̄ hēbat creditoꝛē meū sempꝛonium debitoꝛem aio liberādi me ab obligatiōe fideiussoꝛia ⁊ aio donādi mihi remisit sempꝛonio titi⁹ debitū in quo ei tenebar:an possum agere ꝯ te mandati.q̄rit ⁊ rñ.q̄ sic ꝟ i p̄ma.neq; pl⁹ ꝺseq̄tur iudicio mādati q̄ q̄ ꝺ exsoluerit.⁊ ꝟ in scōa. ¶ Mō. Mādaui tibi vt ires vltra mōtes ad negocia gerēda ⁊ deter⁹ a latronib⁹ fuisti ⁊ dep̄hensus ⁊ vulneratus ⁊ in curatiōe exp̄sas fecisti an et iudicio mādati ꝺsequi possis a me cū nō al'eras hoc ip̄sur⁹ nisi tibi mādassez.rñ.q̄ nō.ppt̄ mādatū sz cū fortuitū casum p̄dicta passus es.

¶ Si cū. Mandaui tibi vt mihi fundū emeres.emisti furtū tibi fecit fuus iste teneoꝛ mādati vt dedaā seru⁹ iste tibi.q̄ si sciui eū furē ⁊ nō p̄dixi tibi teneboꝛ actz in factū ad interesse.

¶ Faber. Mādaui titio vt seruū mihi emeret.emit p.x.⁊ fabricam docuit ⁊ mandato meo vendidit eum titi⁹ tibi.p.xx. ⁊ mihi iudicio coact⁹ soluit p p̄cio agit redibitoꝛia p̄ciuz es cōsecut⁹:an titi⁹ iudicio mādati possit cōseq̄ illa.xx.a me.dicitur q̄ nō:nisi post q̄ emerit vitiū fuo suo accessisset.si ꝟo mādaui de emēdo ⁊ de docēdo ꝺriū est:q3 mādās de docēdo videoꝛ approbasse emptionē ⁊ cibaria illa in eo expēsa conseq̄ poterit titi⁹ nisi ⁊c.

s Iq̄s. Plana est.

¶ Si fuū. Tradidi tibi seruū vt eū post moꝛtē meam manumitteres si nō manumisisti aget heres me⁹ ꝯ te ac. mā. ⁊ ego dū viuo possum penitere ⁊ iudicio mā.seruū reuocare.

¶ Qui suscepit.hic⁹ est supra.l.si māda.nō.§.sicut.

¶ Forte. Plan⁹ ē. ¶ Impēdta. Mādasti mihi vt tibi crocū vl' pip emerē nō iueni vbi hītabā accessi ad alīā ciuitatem ⁊ expensas feci eundo: an illas potero repetere dicitur q̄ sic, si bona fide feci. Nec si tu forte minus expendisses: quia parcus eras. ¶ Si mādato. Mandaui tibi vt mutuares decem titio si agas mandati contra me non debeo alias condemnari q̄ mihi cedas actiones contra titiuz: ⁊ hoc in p̄ma. si x̄o egisti contra titium nō liberor: imo magȝ non incidā in obligationē: ⁊ in tiñ ero tibi obligat⁹: q̄ ab eo ꝑsequi nō poteris. hoc in secūda. Sed tu mihi cedere actionem debes ꝺ̄ titiū. ⁊ hoc in tertia.

Apinianus. Mādaui tibi vt tu mutuares. x. titio
p mutuasti cōuent⁹ noie meo tibi solui: an liberet titi⁹ q̄ritur ⁊ dicit q̄ non. ipso iure ⁊ mihi cedes actionem quā habes cōtra reū.

Fide. Spe future nūeratiōis ꝓfessus fui me. x. recepisse a titio ⁊ seius ꝑ me fideiussit: titius mihi nō nu-
s merauit. fideiussor soluit neq̄ exceptionē numerate pecu. opposuit an teneor mandati. distinguit. sciēs aut ignorans obmisit exceptionē. p̄mo casu non. secundo casu sic. hoc in p̄mo. sed quid si numerauit ⁊ pactū fuit de non petendo. ⁊ fideiussor cōuent⁹ eū non opposuit. distingue vt in primo casu. hoc in secunda. ¶ Nō. De inutiliter obligaui. puta creditore stipulāte ⁊ me ex interuallo respōdente: fideiussit titi⁹ si soluat ex causa fideiussionis: an tenear ei mādati. distingui tur: aut soluit errans in facto ⁊ aget: aut in iure: ⁊ non aget. ¶ Si cū. Fideiussi ꝑ te. tu vero soluisti. ego ignorans te soluisse. soluī etiā an habeam mādati acti. ꝺ̄ sic: idem econtra. ¶ Quedā. Fideiussisti ꝑ me: tuq̄ cōuent⁹ a creditoribus ꝑ curatorē. cui tu fideiussor poteras opponere exceptionē ꝑ curatiōis: puta q̄ esset mior. xxv. anno neq̄ opposuisti. si solueris: an teneor tibi mādati. ⁊ rñ. q̄ sic. siue sciēs siue ignorās neq̄ ꝺ̄z de apicibus iuris disputari. ¶ In oibus. Siue credens pecuniam non numerauerit sed plus recepit vt si in. l. fideiussit ⁊. c. soluit aduersus eū datur repetitio ꝑ cōdi. inde. qō ē verum si extra iudiciū: q̄ tunc repetitio non datur ſz crimie stellionatus poterit accusari. ¶ Fideiussor. Fideiussi ꝑ te vsq̄ ad annū vt vltra non teneret. steti ꝑ annū ⁊ eo elapso solui ꝑ te: an tenearis mandati. rñ. q̄ sic. si paratus ſuz defendere cōtra creditorē tuum.

s Ꝯ hominē. Plana est.

Ꝯ negotia. Teneberis mihi vi bo. rap. infra annuz
s in quadru post annum in simplū. mandaui tibi vt negotia mea gereres: si a te non exegerim ⁊ annus labatur an in sex aut in quadru. iudicio mandati mihi tenearis. q̄ritur et rñ. q̄ ad quadruplū.

Ꝯ herede. De data mihi hereditate nolui eā adire: timens eā dānosam esse. mandauit mihi titius vt eam
s adirem si ꝑ hoc dānū patiar an iudicio man. possim id a titio cōsequi. rñ. q̄ sic. hoc in p̄ma: an idem sit in legato. ⁊ respōdō. q̄ non. hoc in secunda. Ꝯ tertia ꝺ̄ q̄ si creditores mandāt heredi vt adeat: ei creditores tenebuntur mandati

Rogatus. Si titius rogatus vt fideiuberet ꝓ me
r in. x. fideiussit in. v. tiñ teneor ei mādati: quia fecit qō mandaui. q̄ si maiori quātitate q̄ ego mandarem fideiussit. eaten⁹ tiñ teneor quatenus mādaui non in plus teneor.

Cui negotia. Gerebam negotia Titij ⁊ exegi debitum a debitoribus suis. scripsi in quadam epla illi titio q̄ ego reciperem aliquā pecunie quātitatez
q puta. c. ⁊ habebam eā ex causa mutui ⁊ redderem eam sibi cuz vsuris semissibus. q̄ritur an per hec verba pec. videat eē penes me ex causa mutui. dicitur q̄ non. sic enim accideret q̄ in quolibet contractu nuda pactiōe posset fieri credita pecunia: ⁊ ꝺ̄ esse non debet neq̄ cōtrariuz esset qō opponi posset de tali casu si tu habens pecuniā meaz depositam: ⁊ velīz q̄ tu habeas eam ex causa mutui bene est mutuum: quia ibi nūmi mei bene efficiuntur tui: ⁊ idē benigna rōne receptum est in casu alio q: si iussi q̄ tu accipes de pecūia a debitore meo teneris mihi ex cā mutui: ⁊ in his similib⁹ arguo ad predicta qō si volebā tibi mutuare pecuniam ⁊ tradā tibi argentuz ⁊ vendidisti: nō ideo magȝ repetā istam pecuniā tanq̄ mutuā lz postea q̄ ex argēto meo redacta fuerit tuo foret periculo. Erit ergo ⁊ in casu isto vt ꝓcurator teneat ꝑstare vsuras q̄s cōuenit in epla: eo q̄ quētio vestita fuit q̄si cohērētia contractus: statim post traditionē interpositaz: lz pecunia periculo foret ꝓcuratoris. vnde magis videbatur mutuum sed nō est immo est mandatum. ¶ Cum heres. Erat aliquis heres ꝑ parte: mandaui sibi vt emeret fundum hereditarium: idcirco q̄rit si emit an inter me ⁊ eum erit actio mandati. ꝺ̄ q̄ sic ꝓ alioz heredū partib⁹: sed q̄ritur an ꝑ parte sua sit actio mandati inter me ⁊ eum: an emptio ex empto vt dicatur cōtract⁹ fuisse ꝺ̄itionalis: puta sub hac ꝺ̄itōne si alioz partes emētur: ⁊ tunc quero si sic mādaui sibi ꝑ parte sua sub cōditione si emeret partes alioz: an heres me⁹ sit illi obligat⁹ si alij noluit vēdere: ⁊ ipe heredi si alij vēdiderit q̄ si vēditio facta credatur sub conditioue aget secū mandati⁹ ⁊ heres cū eo ex empto nō mandati sicuti si sub quauis alia ꝺ̄itione emptio fuisset cōtracta. Si vero dicamus mādatū cōtractū me mor tuo nō ageꝝ cū sciret hoc mādatarius: q: mādatū resolutum fuit. si tiñ q̄rit an ea que veniunt in actōe ex empto: veniūt vt actio mandati. ⁊ rñ. q̄ sic.

Ꝯ fundū. Mandaui tibi vt emeres mihi fundū cor
s nelianū q̄ ex parte tuus erat. q̄ritur an mandatuz ita consistere possit vt redēptis alijs partib⁹ ⁊ ad tuam ꝑstandum tenearis. ⁊ ꝺ̄ q̄ sic. sed pone q̄ in fundo emendo statui p̄ciū. ꝺ̄ q̄ eodem p̄cio quo emis ceteroz partes: ⁊ tuā ꝑstabis: dūmodo nō excedat p̄cium hoc statutum in mandato. Sz pone q̄ nullū p̄ciuz statui. tuq̄ partes alioz diuersis p̄cijs emeris. ꝺ̄ q̄ tu p̄cio estimato vt partes alioz impenso tuam prestabis arbitratu boni viri. ita tamen q̄ bonus vir coaceruet summas maiores ⁊ minores ⁊ fm eas arbitretur. sed pone in eo casu in quo fuit statutum certum precium q̄ cōmodo emisti ⁊ viliori p̄cio: nunq̄d prestabis partem tuā viliori p̄cio: q: pone q̄ oportebat ceteros vēdere vel necessitate rei familiaris: ⁊ alia iusta causa: nunq̄d oportebit te cognoscere hoc dispendiū: cū nullū lucrū sentias: q: mandatuz debet esse gratuitū certe non oportet neq̄ tibi cōcedendum fuit impedire venditionē quia alioꝛē inuēturus es emptorem q̄ tibi mandatuz fuit. Sed pone q̄ mādaui tibi vt emeres fundum ⁊ adieci q̄ nō aliter volebā teneri nisi totuz emeres si totū nō emisti: sed partez: gessisti tibi nō mihi negotiuz ⁊ iō nō teneboꝛ: quia neq̄ seruasti mādatū lz sponte suscepisti. sed si mihi dictū fuit de hoc ⁊ tu partem emisti. lz aliorum ptes emere nō poteris: tū est inter nos mādati actio ⁊ ꝺ̄ dicit

Ꝯminem. Fideiussi ꝑ te ad prestandū hominē: pu-
h ta stichum ⁊ solui. si agā contra te mandati. queritur an consequar estimationē considerato tempore quo solutus fuerit. dicitur q̄ ꝯsiderato tempore quo solutus fuit alꝫ in stipulatione seruaī. nam si stipulatus sum certum hominem ⁊ is mortuus fuerit: quia p̄statur estimatio tpis quo agitur nisi ꝑ stipulationem steterit quomin⁹ solueret: ⁊ primo casu spectatur tempus etiā p̄cedens. Secūdo subsequēs: q̄ neutri debet eoz frustratio ꝓdesse.

Titius. Quidam qui vocabatur Iutius partem
l cuiusdam domus quam habebam communem cuidam pupillo meuio filio naturali commodauit obligandaz non animo donandi decessit publius relicta filia pupilla: tutores eius ⁊ Iutius acceperunt iudicem de mutuis petitionibus. queritur an domus pars liberari debeat: marcellus rñ. an ⁊ quando liberari debeat considerabit iudex ex psona debitoris: ⁊ ex eo q̄ actum fuit inter contrahentes ⁊ alijs qui in littera continentur. ⁊ est earum specierum iudicialis questio que consueuit frequentissime agitari. non tamen similis prioꝛi. si fideiussor anteq̄ soluat possit agere mandati vt liberetur ab obligatione. ⁊ respō. q̄ sic. neq̄ enim debet expectare vt semper soluat: maxime si diu steterit in obligatiōe neq̄ habeat paratam pecuniam qua soluat reuz statim conueniet, ⁊ hoc dicit,

Tarisconi. Quenitur an depositū ⁊ mādatū ita ꝺ
v hi possit vt res sit piculo depositarij ⁊ mādatarij ꝺ:
q sic:⁊ bꝰ placuit aristoni ⁊ celso pñi.
Ꝟ p te. Titius p me q̄ pñs erā ⁊ vetabaꝫ:fideiussit:
s an hēat act.mā.ꝺ: q nō.lꝫ q̄dā dicāt sibi competere
qꝺ nō est verꝫ.
Mteſt. Dicit iurisconsultus q aliqñ cōtingit q man-
p dati actio tñi ꝺatur ab vna parte ⁊ est exepluꝫ si tibi
mādaui vt fundum p certo ꝑcio ⁊ tu fueris egressus
fines mādati.hēo act.mā.ꝺ tecu nō ꝺ me.
Ꝟ.volebā vēdere hereditatē mihi delatā mādaui ti
s bi vt inq̄reres vires eius:denūciasti mihi q nō erat
bona:⁊ q volebas eā emere:emisti p.l. cū valeret.c.
teneꝫ mihi mādati.bꝰ in ꝓma. Idē est si volebā mutuare titio
mādaui tibi vt inq̄reres vtrū esset idoneꝰ: q: teneꝫ mādati.
Eli. Mādaui tibi vt pecuniā mutuā crederes vsq̄
q ad certū diē an possum cōuenire te iudicio mandati.
rñ.q sic.vt scꝫ actꝫ cedas in illū diē quē ꝺxisti.
ꝺ Mlus. Plana est in textu.
Ꝟ man. Mandaui tibi vt emeres mihi fundū:emi
s sti ⁊ p̄ciuꝫ vsq̄ ad mēsem soluere ꝓmisisti:an iudicio
possis me cōuenire vt accipiā obligationē ex qua actio com-
petit ꝺ te vēditori.rñ.q sic.q: ego agē poterovt cedas mihi
act.ēpti ꝺ vēditorē.bꝰ in ꝓma. sꝫ q̄d si mādaui tibi vt ageres
noie meo aduerꝰ titiū:⁊ pēdēte iudicio vis me cuēire iudicio
mādati vt trāsferā i me iudiciū an sis audiēdꝰ.q̄riꝭ rñ.q ñ.bꝰ i
scōa. Szq̄d si gessisti negocia mea ⁊ cū mādato vl sine ñ
curo ⁊ creditori meo soluere ꝓmisisti:an autez solueꝫ:possis
agere vt suscipiā obligationē.rñ.q sic.sed si noluit creditor
mutare obligationē cauebo me te defensurū.bꝰ in tertia.
Si iudicio. Si ꝓmisisti te iudicio sisti.vi.die. an añ diem
agere possum vt me liberes. Sed si. Mādasti mihi vt p
te creditori tuo soluerē ⁊ ego ꝓmisi.⁊ bꝰ noie cōdēnatꝰ suꝫ an
mihi mādati teneaꝫ.⁊.rñ.q sic. Quotiēs. Ñq̄ aliquis
mādato alterꝰ se obligat ⁊ anteq̄ soluat agere pōt mādati.
sed nō ad bꝰ agit vt mādator soluat: sꝫ vt mādator eū liberet
nec si incōtinenti ꝺsoluere teneꝰ ⁊ sicuti equū est eū q̄ actꝫ. est
nactꝰ post mādatū alterꝰ mādati iudicio eā p̄stare:ita equū
est vt liberetur hac actiōe. Si fideiussor. Ꝺone casuꝫ vt
glo.ponit. Quod. Tenebarꝫ mihi in.c.ad mādatū tuum
stipulatꝰ sum aio nouādi a debitore tuo agere potero māda
ti ad cōsequēdū q̄ nimis a debitore tuo seruare potero vide
batur q nō:q: is q̄ debitorē suū ꝺlegat se liberat.sed secus
est in isto casu:q: hec ꝺlegatio erat facta piculo delegantis
hoc in prima.
s Ꝟ q̄s. Habēs ꝓpositū dādi tibi stichū dixi tibi si nō
dedero tibi stichū:dabo tibi.c. noie pene ⁊ fideiusso
rē dedi fideiussor redemit stichū a ticio cuiꝰ erat:⁊ tibi soluit
an possit cōuenire me mandati.q̄riꝭ ⁊ rñ.q sic. videbatur q
nō:q: stichꝰ nō erat in obligatiōe.bꝰ in ꝓma. Ꝟn scōa ꝓpōit
duas reg'as. ꝓma est q quotiēscūq̄ q̄dē certum est mādatū
nō est recedēdū a forma. Scōa est q qñ mādatū est incertuꝫ
i. de re incerta puta vt emas seruum vel si vna res est in obli
gatiōe vt in supiori casu:tē lꝫ aliꝰ fiat q̄ sit mādatū duꝫ tamē
expediat mādāti eriꝭ mādati actio.
Ellianus. Debebā ticie.r.⁊ seius p me fideiussit:ti-
i cia nupsit seio.⁊ ei illa.r.p q̄bꝰ noie fideiussorio obli
gauit ꝓmisit:an statim possit me cōuenire mandati. q̄ritur ⁊
rñ. q sic.quia onera sustinet matrimonij:⁊ sic non habet ex
causa lucratiua. Si is. ꝓmisisti mihi hoiez ⁊ titius p te fi
deiussit:stichū seruū alienū mihi soluit:an tibi cōtingat libe-
ratio:⁊ titiꝰ possit te cōuenire mādati. q̄ritur ⁊ rñ.q nō.bꝰ i p
ma.sed si stichū vsucepit cōtingit liberatio:⁊ titiꝰ aget man
dati.bꝰ in secūda.
Clint⁹. Accepi mutuā pecuniā a titio sub vsuris:⁊
q seius p me fideiussit.cōuētus ego nolui soluere vsu
ras dicēs nō esse ꝓmissas.vel ꝓmissas sed nudo pa
cto.fideiuss.volēs beneficio agnoscere eas soluit:an iudicio mā
dati possit eas cōseqū.⁊ rñ.q nō.sed q̄d si cōuētus fuerit fide
iussor ⁊ ego denūciauero ⁊ ne vsuras soluat:⁊ is ꝓpter ꝺser
uationē fame sue soluat an repetere possit.⁊ rñ.q sic. ⁊ in pri
mo casu nō fecit fideliter:lꝫ fideiussor soluit:si velit mihi adi-
mere ius meū p q̄ nego pecuniā ꝺberi sub vsurꝭ.i posterio
ri casu nō ꝺz fideiussor ꝺsari in dāno. Cum tibi.mandaui
vt pecuniā tuā meo noie ticio mutuares ⁊ meo periculo: an
ꝺsistat mādatū.⁊ rñ.q sic.bꝰ in ꝓma. Sivo vt mutuares tuo
noie ⁊ cū sit cōmodū ⁊ piculū potiꝰ est cōsiliū q̄ mādatū.
Ꝟ is. Fideiussi p te.gestor negotiꝰ meor soluit.ha
s bebit te obligatū act.neg.gest.ego te man.etiā ante
q̄ soluā gestori meo.
Eruuz titij. Habebā seruū:ticius eū emit a nō ꝺño:
mādauit mihi vt eū vēderē:⁊ vēdidi eū ignorās esse
meū:postea cōperi eū fuisse meū:an titiꝰ possit agere
ꝺ me mādati:ne p̄ciū petat:⁊ rñ.q non.⁊ astrictꝰ sum ad tra
dēdū emptori:neq̄ eū vēdicare possum si tradiderim: sꝫ titiꝰ
mihi teneꝰ man.si in aliquo mea interfuit vt si eū aliter nō es
sem vēditurus.sed pone q hēbaꝫ seruū:⁊ titiꝰ eū emit a non
ꝺño bo.fi.cui titio successi.mādaui ꝓcuratori meo vt ip̄sꝫ ven
deret quē credebā eū meū esse ex eā hereditaria cum alꝰ esset
meꝰ:an mihi vēdicāti seruū ab emptore obstet exceptio:⁊ ꝺz
q sic.sed ꝺ eū q̄ vēdidit eū testatori meo habeo regressuꝫ no
mine euictiōis.
Ꝟ ille. Promisisti titio.r.coꝛbes frumēti ⁊ seius pro
te fideiussit:si seius p te frumētū soluat optimū cum
mediocre inuenire nō poterit:⁊ per solutionē eiꝰ ꝺti-
gerit liberatio:an id iudicio mādati ꝺsequi possit.q̄riꝭ ⁊ rñ.q sic
idē est si ꝓmisit stichū ⁊ eū fideiussor soluit.
Ꝟ fideiussor. Si fideiussor p debitore in diē solue-
s rit ante diē nō aget mandati anteq̄ dies veniat nec
repetet.
Ꝟ fideiussor. Si fideiussor p debitore triticū solue
s rit ⁊ qōlibꝫ dādo liberare posset nec aliꝰ repetet alio
quin doli exceptio sibi obstabit neq̄ inde mandati
aliud ꝺsequtur q̄ q̄ soluēdo se liberaret reus a creditore.
Eli fide. Rogasti me vt fideiuberē p titio.fideius-
q si eo p̄sente neq̄ ꝺdicēte vtrūq̄ simul habeo obliga
tū:sed si p eo ignorāte vel inuito fideiussi: tu tñi hēs
obligatū ⁊ nō ip sum:neq̄ obstat q pecunia mea reꝰ sit libe-
ratus:q: id ⁊c.
Clm. Mādauit tibi seruꝰ vt eū redimeres an cōsti-
c tit mādatū vt tibi ꝺrio ꝺñz de peculio vel ꝺ te domi
no deꝰ actio.⁊ rñ.q nō.bꝰ in ꝓma. Si vero mādauit
vt eū emeres ⁊ manumitteres:si emeꝫ ⁊ manumiseris agam
ego ꝺñs ad p̄cium sententie manumittas agā man. ego ꝺñs
habita rōne affectōnis mee.bꝰ in scōa:sed quid si nūmis tuis
redimeris:q: aliter nō ꝺsisteret emptio ⁊ tibi non ꝺtingeret li
beratio:an possis agere de peculio.⁊ rñ.q nō cogitauit deꝰ
cōtractu.hoc in tertia. Si liber. Liber hō seruiebat mihi
bōa fide:mādauit titio vt euꝫ redimeret ⁊ manumitteret titiꝰ
aget ꝺria mandati ad ꝺsequēdū qꝺ solvit ꝺ redēptorē:ita vt
titius cedat actiones ꝺtra me.s. ꝺditiōe indebiti ex empto.
Procurator. Procurator meꝰ cui aliquā res tradi-
p dita mihi nō restituit:an furti teneak:rñ.q ñ sꝫ mādati
Eli mutuam. Mandaui titio vt mutuaret seio. r.
q sub pignore ⁊ ꝺuenit vt titius eligeret me vel seiū si
pignora non distrahit eligere poterit si distrahit ne-
q̄ totū ꝺseqū pōt ad me titius redire potest.
Fideiussor. Debebam pupillo.c. fideiussit pro me titius
⁊ in iudicio.c. obtulit ⁊ q: non erat pñs tutor ꝺsignauit ⁊ de
posuit:an statim possit ꝺuenire me mādati:⁊ rñ.q sic.
Non. Visitaui limia beati iacobi:dimisi ꝓcuratorē: post
ea redij:neq̄ exegi nōnē administratōis sꝫ eū ꝓcuratorē reli-
qui:⁊ postea visitaui limina beati petri:nō solū inducit in iu
diciū man.qꝺ egit ꝓcur.tpe ꝓmo scōo:sed etiā qꝺ tpe primo.
Salariū. Negociū meū gessisti:ꝓmisi tibi q̄ remunerarē
te:sed nō erp̄si in quo neq̄ officio iudicis neq̄ actione man-

dati salariũ tale petere poterũ. ¶ Sũpt⁹. Si p̃ curatores ordinatũ ad cãm nõ steterit quominꝰ cã fiñẽ accepit sumptꝰ m Andatũ. Si heres tuus quos fecit repetit. credebat mãdatũ morte nõ finiri ꝛ iõ teneri ad exeqñ dũ mãdatũ vt seruos vẽderũt emptor: eos vsucapere posset si tñ ante impletã vsuca. a possessiõe cadat. ꝛ ad me redierint nõ hz publicianã q: ꝺ oñz nõ daꝝ ¶ Si p̃cedẽte. Mãdaui tibi vt me defenderes ꝺ titiũ decessi ꝛ tu defendisti ꝛ sumptꝰ fecisti. licet mãdatũ finitũ fuerit morte. tñ nõ actio mãdati vñ heres meꝰ tenebitur. hoc in pꝛima. Si ꝺo sine mandato me defendisti. videꝝ quodãmõ gerere negotiũ meũ. ꝛ heres meꝰ tibi tenebiꝝ. ¶ Utiꝰ. Debebã titio. c. cũ instaret vt solueret seiꝰ ei mãdauit vt nõ infestaret me. ꝛ q: incipit in piculo suo. si creditores ꝺueniũt cum herede de remittẽda dimidia debiti cũ titiꝰ esset absens. si seius ꝺueniaꝝ an habeat exceptionem vt ꝺueniaꝝ in dimidiã sicut heres meꝰ. distinguit cũ fiebat remissio aut titiꝰ erat pñs aut absens. si absens nõ dabiꝝ exceptio seio. sicut ei creditori hñti pignꝰ vel priuilegiũ nõ p̃iudicatur per pactũ aliorꝫ creditorꝫ. nec huic q̃ erat absens q̃ si fuisset p̃sens pclamasset. neqꝫ si submoueaꝝ creditor a mãdatore ꝺsulẽ heredi. sed fideiussori siue mãdatori cũ heres p̃statur est iudicio mãdati ꝺuẽt⁹ q̃tũ p̃stabit aliꝫs creditorib⁹. ꝛ si creditor partẽ ab herede accepisset q̃tũ ad mãdatores sibi p̃iudicauit q: p̃sumiꝝ ꝺsensisse remissioni.

s Ꝫ mãdato. Mutuaui tibi pecuniã quã a te titius stipulatꝰ est mãdato meo ꝛ nõ aio donãdi decessi. hꝝs meus hz mãdati actionẽ ꝺ titiũ vt sibi cedat actionẽ quaz hz aduersus te: ꝛ si a te exegit titiꝰ heres mãdati actionẽ hz vt repetat pe. ¶ Paulus. Fideiussor nõ põt emere rẽ pignori obligatã a reo p̃incipali. ¶ Paulus. Titius p̃ me fideiussit: vel mãdauit seio vt mihi mutuaret: ꝛ pmisit se soluturuz vsqꝫ ad annũ. si infra annũ nõ soluat an post annum teneaꝝ. ꝺo: q̃ sic. ¶ Paulus. Mãdato titij ꝛ seij credidi tibi pe. vtrũqꝫ insolidũ mãdati ꝺuenire possum. si aũt iudex vtrũqꝫ ꝺdẽnet ex cã iudicati vt vnũquẽqꝫ nõ insolidũ sz p̃ parte ꝺueniã q: p̃ parte facta fuit ꝺdẽnatio in p̃ncipali. ¶ Creditor. Mutuasti mihi pecuniã sub pignore ꝛ dedi fideiussores si pignꝰ vẽdidisti ꝛ emptori euictũ sit: an ꝺ fideiussores hẽas regressum. q̃ritur: ꝛ an sit differẽtia p̃mittis de euictiõe nec ne. distinguitur an sit ꝺsecutꝰ debitũ aut nõ: si nõ: nõ liberabiꝝ fideiussor. eo dẽmõ si p̃misisti de euictiõe ꝛ euictũ sit pignꝰ: q: restituere heres necesse hz p̃ciũ. si pignꝰ fuerit euictũ non liberabiꝝ. si ergo de euictione nõ teneaꝝ liberabiꝝ. ¶ Ille. Mãdaui titio vt decẽ tibi crederet sub pignore: ꝛ mãdaui me p̃statuꝝ titiũ indẽnẽ tã noie sortis q̃ vsuraꝝ q̃ ad ões ꝺeinde pluries cõuẽtus nõ rñdi ꝺcessisti an morte tua liberor. q̃riꝝ ꝛ ꝺo: q̃ vsqꝫ ad xxx. an. durabit actio mãdati ꝺ me. ¶ Paulus. Mãdaui titio vt pecuniã meã mutuaret sub idonea cautiõe titiꝰ nõ adhibuit fideiussorẽ neqꝫ pignora vtrũ mãdato satisfecit. ꝺo: q̃ nõ Reditor. Plana est vsqꝫ ad. §. ad. eũ. ¶ Ad eũ. Nup sit tibi ꝺsãguinea mea. mãdaui tibi epistolã talẽ. Scias q̃ mater puelle p̃missura tibi dotẽ idonea sit. nihilominꝰ fideiubeo te habere saluũ q̃cq̃d tibi p̃misit noie dotꝫ si aliq̃d tibi hoc noie p̃stitero ꝛ decessero. an heres meꝰ iudicio mãdati cũ matre puelle agere possit q̃ neqꝫ mãdauit neqꝫ ratũ hñit vl̃ ꝺseq̃ possit ab herede mꝝ. ꝛ rñ. q̃ nõ. b̃ in p̃ma. sz an neg. ge. ꝛ rñ. q̃ nõ. q: potiꝰ videor meũ negotiũ gerere noluisse: sz q̃d si maritꝰ ꝺ me agere velit an possim eũ repellere p̃ except. ꝛ rñ. q̃ nõ. hoc in tertia. ¶ Duobꝰ. Si duobus mãdaui vt gererẽt negotia mea ꝛ gesserũt q̃libet insolidũ tenet. ¶ Si inter. Pone casum vt in glosa. ¶ Utiꝰ. Titiꝰ frater mãdauit filio fratris vt negotia sua gereret ꝛ q̃ haberet ratũ q̃cq̃d de rebus suis disponeret. si fraudulẽtur aliq̃d cõmisit an debeat teneri. ꝛ rñ. q̃ sic. b̃ in p̃ma. sed q̃d si hic fuit magꝫatus ꝛ rõne administratiõis fuit debitor reipu. an ob b̃ patru⁹ debeat teneri. ꝛ rñ. q̃ nõ. b̃ in scõa.

q Uod filio. Mãdaui filiofam. q̃ aliq̃d p̃ me peteret illud emãcipatꝰ exegit intra annũ a tpe emãcipatiõis potero agere cũ pfe mãdati ꝺ peculio. Itẽ cũ filio potero agẽ actione mãdati ꝑpetuo.

¶ Cum. Decessit paterfa. relicto filio herede ꝺtroueꝛsia erat inꝛ meuiũ ꝛ heredẽ ꝛ amicos significauit. s. patruꝰ meuiꝰ sororib⁹ q̃ cõicaret cũ eis q̃cq̃d ꝺseq̃ possit ex lite: post ea trãsegit. p. xx. volũt ipe petere. ꝛ. objcit frater q̃ intelligit de cõicãdo qꝺ possit euincere p̃ sniam. q̃d iusꝫ sit. q̃riꝝ ꝛ rñ. q̃ cõicabiꝝ. ¶ Mãdaui. Mãdaui tibi vt fideiuberes p̃ titio apud sempꝛoniũ nõ fideiussisti. sz mandasti sempꝛonio vt crederet titio. si aliq̃d eo noie p̃stiteris an me ꝺuenire possis. q̃ritur ꝛ rñ. q̃ sic. videbaꝝ q̃ nõ: q: mãdaui vt fideiuberes: ꝛ nõ fideiussisti. sed mãdasti.

¶ Pro socio Rusticа.

Potest fieri in ꝑpetuum vl̃ ad tps

Societas

¶ In societate. Si oĩm bonorũ ꝺ, hatur societas. statim oia cõicanꝺ. b̃ in p̃ma. ꝛ licet hinc inde nõ fuerit facta traditio: tacite tñ interc̃sisse videꝝ. b̃ in scõa. actiões aũt si q̃ socio competũt aduersus alios nisi cedanꝺ alter socius intentare nõ põt. s. directas. b̃ in tertia. ¶ Cũ specialiter. Cõtraximus societatẽ oĩm bonorꝫ. ꝺo: q̃ si obueniat aliq̃d ab hereditate vel legato vl̃ donatiõe cõe stat̃ acq̃ritur cõioni. ꝛ b̃ dicit. ¶ De illo. Fecimus societatez adiecim⁹ q̃ si aliq̃ iusta hereditas adueniat q̃ cõis sit. q̃riꝝ q̃ sit iusta an q̃ ex testõ obueniat. aut q̃ iure legitimo. ꝺo: q̃ ea q̃ iure legitimo. ¶ Societas. Si dolo induxisti me ad ꝺhẽdũ societatẽ alicui⁹ momẽti nõ erit societas.

Societatẽ. Nõ solũ vniuersorꝫ bonorꝫ sz vni⁹ rei ꝺhitur societas. b̃ in p̃ma. sed q̃d si vnꝰ plus habeat q̃ aliꝰ valet societas: q: ille cui deest ĩ facꝫtatib⁹ supplere põt opa. si ꝺ hã tecũ societatẽ vt lucrũ cõicer ꝛ vt nihil ponas ꝛ b̃ donãdi

Ꝫ societatẽ. inter aliquos aio feci nõ ꝺhiꝝ societas. ꝺhitur societas: vt alter arbitreꝝ q̃tuz q̃sqꝫ debeat ponere in societatẽ arbitriuz suũ arbitrio boni viri redigẽdũ est qꝺ est nõ equis partib⁹ socij sint. sz ꝑut vnꝰ plus ope habet et industrie siue alter facultatũ q̃ si ꝺhaꝝ societas. licet dictũ nõ fuerit q̃ exp̃sse oĩm bonorꝫ tñ subintelligiꝝ ꝛ solũ illa que ex q̃stu descẽdũt cõicabunꝺ an aũt hereditas vel legatũ. ꝛ respõ. q̃ nõ: q: ista nõ obueniũt: nisi exp̃sse sup̃ his conuenerit nec es alienũ nisi qꝺ venit ex q̃stu neqꝫ cõicaꝝ neqꝫ in rationi deduciꝝ: sed si ꝺo: q̃ lucri ꝛ q̃stus aliq̃ socij sint: tñ ꝺz restringi ad q̃stũ. ꝛ adiecit dictũ fuit q̃ vbi ꝺhiꝝ societas nõ adiectꝫ p̃tibus q̃ intelligaꝝ cõicãdũ q̃cq̃d ex q̃stu ꝺuenit: vl̃ vẽditione vel ex sili ꝺctu neqꝫ adiecit ex hereditate vel legato vel donatiõe causa mortis sed forte: iõ q: nõ sine cã mortꝫ ꝺueniũt talia sz ꝑpter alteri⁹ meritũ ꝛ q: plerũqꝫ aparẽte debita obuenerit hereditas. ꝛ ita q̃ntus de here. scripsit. sz nec es alienuz venit nisi ex q̃stu p̃cessit sed si adijciaꝝ q̃ socij lucri ꝛ q̃st⁹ sint ad hãc adiectionẽ nõ ptinet nisi lucrũ obueniens ex q̃stu. ꝛ b̃ dicit cũ. l. se. vsqꝫ ad. l. si ꝺuenerit.

s Ꝫ ꝺuenerit. Inter duos socios ꝺuenit ne diuideretur res cõis intra certũ tps. ꝺo: q̃ nõ cogit istud pactum ne abeaꝝ a societate. ꝛ si ꝺuẽerit ne vnq̃ societas dissoluaꝝ ñ vz q: frustra fit vt subijcit. ꝛ si fiat ne distrahaꝝ infra tps ꝛ cum intẽpestiue renũciauerit teneꝝ actiõe p̃ socio. sz põt renũciatõ hẽre rõnẽ si rẽ renũciauerit intẽpestiue q̃ aliq̃ ꝺditio sub q̃ fuit cõicata societas nõ obseruet: vl̃ q̃ita iniuriosus ꝛ dãnos⁹ sit socꝰ vt nõ expediat eũ pati: vl̃ q̃ nõ liceat eũ frui illa re. p̃ pter quã fuit coita societas. vl̃ q: q̃ sit abfutur⁹ etiã inuitus cã reipu. licet posset sibi imputari q: p̃ aliũ nõ egerit societatẽ vel curã socio nõ cõmittit. sz b̃ imputari non posset nisi facile posset alijs cõmittere vel socꝰ valde diligẽtio: ꝛ idoneꝰ esset sed cũ actũ est ne diuidaꝝ intra certũ tps an vẽditio impediatur ꝛ videꝝ q̃ eadẽ rõ impediret vẽditionẽ q̃ impedit diuisionẽ ꝛ certe ipso iure non impediꝝ sz obstat emptori exceptio si aũt tps diuidaꝝ certe ꝛ socꝰ q̃ vendidit facit ꝺ pactũ: ꝛ iõ reneꝝ actione cõi diuidẽdo vel actõe p̃ socio. b̃ diꝝ cũ trib⁹. l. vsqꝫ ad. §. si absenti. ¶ Si absenti. Si aliq̃s renunciauit sociatati socio suo absente. dicit q̃ illud qꝺ acq̃rit interim q̃ diu

absens ꝺ sciat cõe erit detrimẽtũ illi⁹ solũ q̃ renũciauit. ſz ecõtra ſi absens lucret ad eus solũ ptinet lucrũ.cõe añt erit detrimẽtũ:ꝛ est sciẽdũ ꝙ nõ oz caueri ꝙ nõ intẽpestiue renunciet. nã ꝛ ſi nõ caueat tñ intẽpestiua renũciatio venit in estiatiõez

s Jſeru⁹. Plana est.qz dixit ſi ꝺri societatẽ cum seruo:ꝛ dñs ei⁹ iubeat ipz renũciare societati; oz ꝙ mihi denũ

Cli admittit. Duo erãt socij alt ad cietur.

misit aliũ sociũ sine volũtate alteri⁹ ꝺz ꝙ illius q̃ admisit soci⁹ est:alteri⁹ nõ.nã soci⁹ mei socij nõ est mei⁹ soci⁹: sed ſi ipse aliq̃d ꝓsecut⁹ fuerit a societate cõicabit cũ illo q̃ illuz admisit ꝛ ille nobis pſtabit factũ suum. ꝛ etiam illũ pſtabit factũ socioz. vñ certũ est qz nihilomin⁹ teneꝛ q̃uis ꝑmo nõ agatur inter assumẽtẽ ꝛ assumptũ anteq̃ agat inter socios. dubitat põpo. an teneat soci⁹ mãdati actione ꝓpter assumptũ:ꝛ nõ teneat in plus q̃ facere põt:an teneat insolidũ.ꝛ ꝺz ꝙ insolidũ:qz culpa sua admissum est. Sz q̃rit vtrũ cõmodũ qꝺ p assumptũ obuenit ꝓpter dãnũ ei⁹ culpa datũ in societatẽ cõpẽsandũ sit.ꝛ rñ.ꝙ sic. Sz corrigit marcellus neqz cõpẽsabit nã ſi alter ex dñis seruũ societati ꝓposuit.idẽ erit.ſz ſi alienuz seruũ ambo socij ꝓposuerũt nõ tenebit dñs ad solidũ. sed de

peculio.ꝛ ꝺ dicit vſqz ad.l.nõ ob eam.

n On ob eã. Lex ista ꝛ sequẽs idez ponũt qꝺ ex eo ꝙ socij industria aurit societatẽ:ob ꝺ non excusant ſi sit societas p negligẽtiã ei⁹ lesa.ꝛ ꝺ eadẽ.l.ſe. dic.

o One. Si es alienũ ꝺbit manẽte societate de cõi soluẽ

dũ est ꝛ distracta societate. Nã ꝛ si sub ꝺditiõe fuit obligatio ꝺcta ꝛ soluta societas extitit ꝓditio de cõi soluẽdum ẽ:ꝛ si forte ab vno socioz solutũ fuerit ꝺ repetit a cõi,p socio ꝛ iõ si interiz dirimat societas cautiões interponẽde sunt de soluẽdo ꝓditiõe existẽte.

s Jſocij. Si plures sint socij ꝛ vn⁹ debeat pecuniã ex cã societatis in diẽ ꝛ ante diẽ diuidat societas socius non deducit illud debitũ ſz caueꝛ ꝙ adueniẽte die soci⁹ defendat

s Jnõ fuerit. Si coit societas in pari pecunia:neqz adiiciatur de partib⁹ lucri vel dãni.ꝺz ꝙ eqles erũt. ſz si dictũ sit ꝙ vn⁹ habeat duas partes vel tres alter vnã qꝺ itelligẽdũ est cũ in societate coeũda disparit cõferꝛ vt subiicit. ꝺz ꝙ valet. Si alter plus ꝓferat vel industrie vel ope vel pecunie. Jtẽ etiã valet illud pactũ ꝙ alter habeat lucrũ non totũ:sed cõmune ꝛ nihil de dãno. qꝺ accidit in casib⁹ vt subiic. aristo tũ rep:obat illã societatẽ q̃si leoninã in q̃ vn⁹ oz habere dãnũ totũ:ꝛ nihil de lucro. iniquũ enim gen⁹ societatis illꝺ ex quo q̃s dãnũ tñ nõ lucrũ sperat.

m Clti⁹. Cõtrahi tecum societatem hoc pacto vt due partes lucri spectarẽt ad meꝛ tertia pars dãni dic mutius tale pactũ nõ valere. Ruf⁹ dicit ꝙ nec de facto sic ꝺbitur societas vt lucrũ intelligat nisi deducto dãno.

v T sic. Si rẽ cõem habeã cũ aliquo ꝺ socio.hoc acto

er ꝓuẽtiõe est fit societas.soci⁹ me⁹ vt ſi societatẽ ꝺbaz cũ eo:qz vt actio ꝓ socio cõpetat.oz rẽ cõez esse ex cã societatis nã põt esse res cõiter sine societate vt in reb⁹ duobus legatis vẽditis ꝛ donatis.ꝛ cũ heredib⁹ pluribꝫ res cõis obuenit.ꝛ iõ nõ est actio ꝓ socio.ſz illa q̃ ꝓponit ꝓ negotio cõi gesto. scz cõi diuidũdo.ꝛ de ꝺ exẽplũ ponit:q̃ aliq̃ ꝺducũt ſil vl emũt publicas functiões:ꝛ maxime tale negotiũ p nũtiũ gerunt:ꝛ nõ est valde remotũ ꝛ a societate:qz ꝙ sensu ꝺbitur.ꝛ iõ idem fit in alio casu:qz ſi pupillus ꝺbat societatẽ cũ aliquo sine auctoritate tutoris nõ est loc⁹ actiõi ꝓ socio:sed cõi diui.ꝛ in his casib⁹ ſi q̃s in cõez rẽ impẽderit: vl fruct⁹ cões habuit:habz locũ actio ꝓ socio:ſz famil. fuit cõis iure hereditario:ꝛ inter coheredes ꝛ ex quo semel actũ est fam.her. agi cõi diui.põt.

n Emo põt. Nõ põt q̃s coire societatẽ vt heres sit soci⁹:

ſz datur in eũ actio vt bonã fidẽ pstet:culpã etiaz pstet p deceſſoris sui q̃ soci⁹ fuit sed heres nouo ꝙ sensu põt esse soci⁹ ꝛ incidet.factũ suũ in ac.ꝓ socio.ꝛ ꝺ dic vſqz ad.l.ꝓ socio.

p Ro socio. Si socij velint societatẽ distrahere: ꝛ aliq̃d

debeat societati vel ipſa debet cauere ꝺz vn⁹ soci⁹ alteri qꝺ si aliq̃d ad ipz puenerit ꝙ id cõicet vel si soluerit qꝺ alit teneat sibi de eo refundẽdo ꝓ parte.ꝺ est verꝫ in oibus bo.fi. iudicijs. Si tecũ. Nõ est cã societatis alter socioz ꝓsecut⁹ fuerit:iudicio societatis ꝛ cõi diui. ꝓsequtur alter ne cõicet. ſz altera actio ꝓ altez tollat due.ll.seq.plane sunt.

s Jq̃s. Si soci⁹ a socio stipulat⁹ fuerit de dolo in societate nõ cõmittẽdo ꝛ ꝓmittat penã si dol⁹ cõmittat nõ ꝓ socio:ſz ex stipulatu ageꝛ ad penã:si nõ minus fuerit in pena ꝙ interesse:ꝛ hec pena hꝭ q̃ eam ꝓsecuti sunt ſi alter debitor sit imputabit in sortẽ.

s Jac. In cõi diuidũdo actõe tñ veniẽt corpalia nõ nomina. Jtẽ in actionẽ ꝓ socio nõ veniẽt adiudicatiões cũ p eã nõ diuisio sed cõicatio fiat.sed tãto min⁹ ꝓsequtur per

actionẽ ꝓ socio: q̃ tũ plus ꝓsecut⁹ est p act.cõi diui.

m Argantã. Dedi margaritã vt ſi vẽderes eã ꝓ.xx. mihi redderes:ſi plus illud tuũ esset.ꝺz ꝙ ſi ꝺ dixi aio ꝺbẽde societas est inter nos actio ꝓ socio.ſi nõ:actio p̃scr.ꝛ.

r Ei. Si soci⁹ rẽ cõez ꝺctet ꝛ furã ꝛ ꝓ socio actio cõpetit

neqz altera alterã tollit idẽ in oibus bo.fi.iudi.vt cõpetat furti ex ea ꝺctiõe.vt in act.mã.locati.neg.gest.tutele.ſi tũ ꝓ socio actũ fuerit tollit ꝺditio furti.nec tñ facile pſumitur ꝙ soci⁹ faciat cã furãdi vel celãdi.ſz potiꝰ iure suo.ꝛ rõne sue partis quã hz iure societatis.vñ ſi seruũ cõem vn⁹ socioz celauerit:nõ teneꝛ lege fauia ꝓpt pdictã pſumptionẽ: verũtamẽ ſi ꝓbeꝛ eũ suppreſſiſſe tenebit.ꝛ ꝺ dic lex illa:merito q̃ ꝺiũgit cũ lege. ſi ex cã.ꝛ ꝺtinue oz legi cũ duab⁹ sequẽti.vſqz ad.§.ſi dãnũ:ꝛ ille.§.ꝺtinuat cũ trib⁹ legib⁹ seq.q̃ plane sunt.

c Clm. Duob⁹ vicinis erat q̃dã fund⁹ ꝺiũct⁹ ꝛ erat cuiusdã tertij:alt vicin⁹ mãdauit alteri vt emeret vbi ps coniuncta suo pdio dareꝛ:ꝛ eidẽ q̃ mãdauit statiz emit:q̃rit an alteri vicino cui mãdauit teneat cõicare.ꝺz ꝙ facti est qõ. naz ex eo ꝙ ita simplr mãdauerat nulla est actio alteri vicino ꝺ vicinũ:sed ſi actũ fuit inter eos vt emereꝛ: vt tanq̃ cõe negotiũ in eo emẽdo gereꝛ in eo casu teneꝛ sibi cõicare excepta pte ꝺiuncta suo pdio. venit enim in isto iudicio bona fides.ꝛ alter soci⁹ alteri teneꝛ pstare dolũ ꝛ culpã.ꝛ hoc dicit. Si in cocunda. Jnt aliquos ꝺbit societas:vn⁹ ofert pecuniã vl alias res:puta agrũ in cõez colẽdũ vel pecora pascẽda:alter opaz ꝛ industriã. ꝺbi gra. vn⁹ dabat pozcũ in cõe pascẽdũ vel vineam colẽdã:vt fruct⁹ participaret.q̃rit an talt soci⁹ culpã pstare debeat.dicit ꝙ sic.sed ꝛ si soci⁹ rei cõis nocuit.ꝺz ꝙ culpa venit. Dãna. Si aliq̃s accepit pec⁹ pascẽdũ cã societatis

extimatõez ipe pstare nõ oz si fato intercedat.dãna enim fatalia q̃ accidũt i ipz udẽtib⁹ ꝛ ignoratib⁹ nõ pstant.vñ si agresſura latronũ vel incẽdio pierũt dãnũ cõe erit:nisi dol⁹ ꝛ cpa imputari possit:ꝺrium est si furto pdiderit ꝺ casu:qz custodiam debebat solus pstare.

q Clidẽ. Duo ꝺrerũt societatẽ vt sagariam negotiatiõz

exercerẽt:puta vel salt vel saccoruz vl viliũ pannoz:ꝛ cũ alter ꝓfect⁹ esset incidit in latrones.ꝛ amisit pecuniã cõem ꝛ aliã quã secũ hẽbat.ꝛ serui sui vulnerati fuerũt.ꝺz ꝙ dãnũ totius pecunie ptinet ad aliũ sociũ.ſ.ꝓ parte qz nõ periſſz niſi secũ ꝺxisset societatẽ J dẽ eẽt si dedit aliq̃d vt seru⁹ curaretur qz totũ cõe erit idẽ est ſi naufragio res pierũt cũ in naui nõ posuerũt niſi res ꝙsuetas ad nauigiũ.nã fiẽ lucꝛ ptinet ad sociũ ita ꝛ dãnũ. Cũ erãt. Duo argẽtarij ꝺrerũt societatez in argẽtaria tñ. alter socioz aliq̃d acq̃siuit ex alia negotiatione. vtrũ ꝺ cõicet cũ socio.rñ.ꝙ nõ.

p Epi. Fratres dimiserut hẽ.paren.indiuisam. vt oẽ dãnũ ꝛ lucrũ inde cõe esset.ꝺz ꝙ ſi aliũde aliq̃d alter eoruz q̃siuisset non erit ꝓpt ea cõe. Jtẽ q̃rit aliud: pone ꝙ ꝺuenit inter flauiũ victorẽ ꝛ bellũ asianũ ꝙ de pecunia victoris fierent monimẽta ꝛ industria asiani ꝛ ex pecunia q̃ ex vẽditiõe redigeꝛ certa q̃titas ptinuerit ad victorẽ ꝛ alia ad asianũ pp opam suã. ꝺz ꝙ est loc⁹ acti.ꝓ socio. Jtẽ int fres coitum fuit volũtariũ ꝙsortiũ vt stipẽdia ꝛc.cõia essent. ꝺz ꝙ redigẽtur in cõe iudicio societatis quã ꝺ frater emãcipat⁹ nõ cogetur ꝙferre manẽti in potestate fratri suo:qz ꝛ si in ptate essz haberet ea tñ pcipua. Jdẽ rñdit. Dicit iurisconsul. q̃ nullus põt ꝺbere societatẽ vt vltra mortez suã porrigat: qz nẽo põt sibi tollere libertatẽ supremi iudicij.i. vltime voluntatis

¶ Idem ñ. in tali q̃stione si iuꝰ reſecerit partes insule cõis q̃uis ipe posset ex rõne recupare pecuniã cũ certis vsuris infra q̃tuor menses dr q̃ bñ fecit: q: post id tpus potest habere dñiũ illi⁹ insule: põt etiã agere p socio finge eñ q̃ malit suus recupare q̃ dñiũ. vñ poterit ſz q̃ret aliq̃s q̃re orõ diui marci finiuit vsuras infra q̃tuor mẽses. dr q̃ bñ fecit q: post id tẽp⁹ dedit dñiũ. ꝛ bñ dic vsq̃ ad. §. si q̃s socieꝫ. ¶ Si q̃s. Si duo coierũt societatẽ ad emẽdu. ꝛ res q̃ emi debuit nõ sit empta dolo vl culpa alteri⁹ dr q̃ teneꝫ p socio: ꝛ si dies sit adiecta neq̃ emptũ fuit infra diẽ sine culpa sui socij nil pstabit ab aliquo. Itẽ venit in actiõe p socio. vt si in rẽ cõz impẽderim. recuperẽ sumpt⁹. Itẽ scriptum est mela duo vicini semipedes otule rũt sorte q̃libz mediũ pedẽ. vt cõgraticiũ parietẽ inter se faceret ad sustinẽda vtriusq̃ onera deinde edificato pariete alt nõ patit in eũ imittit: bñ ageꝫ p socio. Itẽ si emerũt areã ne officeret luminib⁹: nisi alter pstet quod q̃uenit. venit actio p socio. ¶ Sed si. id sciẽdũ est q̃ licet plures sint societates cõstat bñ iudicium sufficere ad oẽs societates. ꝛ bñ dicit vsq̃ ad. §. si q̃s ex socijs. ¶ Si q̃s ex socijs. Si aliq̃s ex socijs p̃fect⁹ fuerit recupat stabuloꝝ iumentoꝝ sumpt⁹ ꝛ vecturaꝝ siue p̃pter suam psonã siue p̃pter merces oduxit. Sciẽdũ est q: soci⁹ oiz bona oia oferre dz. vñ siue p̃pter iniuriã factã sibi vel filio vel ex lege aq̃l. vl simili aliq̃d osequtur cõe erit. sz nõ oferunt ea q̃ acq̃runt ex causis p̃hibit. s. p ꝺriũ neq̃ soci⁹ illa agnoscit. distinguit: cũ si soci⁹ oim bonoꝝ odẽnet in actiõe iniuriaꝝ p iniuriã iudic. osequet a socio. alꝫ nõ. ꝛ q̃ distinguit in eo qõ p sens nõ fuit. p̃pter otumatiã dãnat⁹ bñ recupat. ¶ Od aũt ex furto vel ex alio maleficio q̃rit oferẽdũ nõ est. nã delictoꝝ cõio turpis ꝛ feda est. si tñ collatio fit remanere dz cõmune. sz nunq̃d dz recipe soci⁹ si otulerit: ꝛ certe sic si furti forte. idez si de alio crimine vel p̃pter aliud dãnat⁹ fuerit. si ergo q̃etus sit ꝛ dãnat aliq̃n recepit illud solũ recipit qõ otulit: aliq̃n cuꝝ pena quã oportet eũ pstare illud solũ recipit q̃n otulit insciẽte socio si ei eo sciẽte: tũc penã recupat: equũ est eñ q̃ pstet socius penã ei⁹ cui⁹ lucrũ agnouit neq̃ itereſt vtrũ manẽte societate soci⁹ pstiterit ob furtũ: ꝛ an ea dissoluta. ꝛ qõ dictum est in actiõe furti hz locũ in alijs tpalibus vel vti iniuriaꝝ ꝛ i bonis rap. fui coꝝ. ꝛ silib⁹ ꝛ in oib⁹ penis q̃ ex publicis iudicijs pstãtur. hec aũt q̃ in hac. l. dicta sunt locũ hñe ait pomp. si honeste ꝛ licite ꝺcta fuerat societas. naz si maleficij sit cã nulla est societas in cã inhonestas. ꝛ hoc dr vsq̃ ad. l. si id qõ.

s Id. Si societas ꝺcta fuerat inter duos tractatum est si id qõ alter otulit intercideritan duret societas. verbigra. ego habebã tres equos. tu vnũ ꝺhimus societatẽ equorũ vt q̃drigaz vẽderez: ꝛ tu haberes q̃rtã partẽ ꝛ ego tres partes. dr q̃ si moriaꝫ equ⁹ tu⁹ ante vẽditionẽ q̃ soluta est societas: q: nõ ꝺrimus societatẽ aio habende q̃drige sed vẽdẽdi. ¶ Itẽ celsus. Querit in pecunia si ꝺrim⁹ idez est si pecunia pijt anteq̃ merces emeram⁹: q: si cõicata erat pe. vtriq̃ perit sz aũ cõicationẽ solũmõ destinauerit ꝛ fere si pereat soluz sibi soli pijt. ꝛ bñ dicit. ¶ Si fil. Quida ꝺxit societatẽ cũ filiofa. ꝛ ille emãcipat⁹ fuit. q̃rit an duret eadẽ societas. dr q̃ sic. sz duabus actionib⁹ ageꝫ: vna ꝺ filiũ cũ pfe alia ꝺ pfez ꝛ ꝺ eo qõ gessit dũ fuit in ptate ꝛ ante emãcipationẽ ageꝫ cũ vtiq̃: ꝺ eo qõ post emãcipationẽ gessit ageꝫ cũ solo filio. ꝛ hoc dicit. ¶ Si seru⁹. Si seru⁹ societatẽ coeat: ꝛ dñs eũ vendat finit societas. ꝛ altera incepit. de eo qõ gessit seru⁹ ante vẽditionẽ cũ dño ageꝫ de eo qõ post cũ emptore ꝛ fm eandẽ distinc. socius vtriq̃ teneꝫ.

a Deo. Si ꝺcta fuit societas inter duos finit morte alterius: adeo q̃ etiã p pactũ fieri nõ possit vt hñdes succedant in societatẽ bñ in societatib⁹ puatis. sed in societate vectigaliũ bñ valet societas post mortẽ: demũ si pars defuncti peruenerit ad heredẽ q: bñ inter coeuntes actũ sit: ita q̃ ei oporteret oferri sz finit ẽt societas. in his societatib⁹ si mortu⁹ fuit is sine cui⁹ opa ñ durabat societas. sicq̃ neq̃ hmõi societas porrigit ad heredes sine cognitiõe. ¶ Ꝺ in alea. Tres duo socij. vn⁹ nostrũ lusit ad taxillos ꝛ pdidit. c. aureos vel deꝑ hensus in adulterio spoliat⁹ est: an restituet ei hoc dãnũ iudicio societatis. dr q̃ nõ.

s Ciũ. Si socius lucrifaciat pecuniã cõez ꝛ morã in ea pstanda adhibeat. pstabit vsuras hui⁹ pecunie. nõ tñ sicut vsuras: q: nõ attẽdit debit⁹ mod⁹ vsuraꝝ. sz q̃tũ socioꝝ interest. sec⁹ si vsus nõ sit pecunia aut morã nõ fierit sed post mortẽ socij illud interesse nõ veniet cuz dissoluta sit societas. ¶ Socius. Alter soci⁹ erat cũ seruis venalib⁹ cũ ipi vellent fugere opposuit se vulnerat⁹ fuit. dixit labeo q̃ expẽsa medicoꝝ nõ cõicabit expẽsis alijs: q: neq̃ cõicaret nec oferretur sibi aliq̃d ideo q̃ hereditatẽ vel legatũ habere desijsset p̃pter societatẽ si heres erat institut⁹. sz iulian⁹ corrigit: q: bñ cõicabitur expẽsa socioꝝ. ꝛ bñ dicit cũ. l. se.

s Titius. Decessit titius soci⁹ me⁹: ego dñi credidi seyuz heredẽ suũ diuisi cũ seio societatẽ. vel vẽdidi cũ eo cõit res societat. ꝛ ipe accepit pecuniã part: ꝛ ego alteri⁹. venistu q̃ es ver⁹ heres titij. ꝛ vis a me petere partẽ p̃cij. dr q̃ nõ potes: q: recepit pecuniã partis mee: neq̃ tenet mihi restituere qõ ꝺsecutus fuet ab illo scio p p̃cio tue part vtpote cuz ego p̃ciũ mee partis habeã.

v Erũ. Si duo sunt socij: ꝛ etiã nõ oim bonoꝝ ꝛ alt agat ꝺ alterũ sabino videt. ꝛ verũ est vt dãnetur inquãtũ facere põt: ꝛ est iõ equũ q: societas est vinculũ qõdã fraternitatis. ¶ Eidẽdũ. Fideiussori aũt socij nõ cõpetit bñficiũ: q: psonale est: nisi fideiusso: tanq̃ defenso: actionem suscipiat. idẽ in defensore patroni ꝛ in ceteris alijs q̃ in id qõ facere p̃sit ꝺdẽnatur p̃si vel dño. quoꝝ iussu ꝺcta est societas cũ filio vl seruo nõ cõpetit. q: neq̃ alijs heredib⁹. Sz q̃rit quõ intelligatur socius ꝺdẽnari in id qõ facere põt. ꝛ q̃litbñ estimari debeat: ꝛ an deducat es alienũ. ꝛ dr q̃ nõ. nisi qõ debeꝫ ex societate. Itẽ q̃rit an cauere debeat q̃ si puenerit ad pinguiorem fortunã q̃ soluat reliquũ: an satisdare dz. dr q̃ nuda pmissio sufficiat ꝛ bñ dicit. ¶ Si cũ. Tres erãt socij. vn⁹ egit cũ altero eoꝝ: puta cũ titio: ꝛ totũ ꝺsecut⁹ est qõ sibi debebat p tertia alter egit cũ eodẽ nec potuit solidũ ꝺseq̃: q̃rit an agat ꝺ socium q̃ solidũ ꝺsecut⁹ est vt partes exequẽtur. dr q̃ sic. ꝛ bñ hz eq̃tatẽ dicentẽ q̃ soci⁹ dãnat⁹ inq̃tũ facere põt: q̃rit qõ tpus inspiciatur. dr q̃ tps rei iudicate. ꝛ dr q̃s facere si dolo malo dñiit posse. secus si p culpã. ꝛ bñ dicit. ¶ In heredẽ. Manus est. ¶ Si seruo. Titi⁹ ꝛ meus hẽbãt seruũ cõez ex cã societatis titi⁹ decessit ꝛ illi seruo legatũ reliq̃t sine libertate q̃ quidam ad alterũ tñi socium ptinet legatũ: neq̃ cõicabit cũ herede titij q̃ alteri socio obuenit occasiõe sue partis tñ. ꝛ bñ dic. ¶ Societas. In isto §. dr q̃ multis modis soluit societas ex personis ꝛ reb⁹ volũtate ꝛ actõe. vnde siue res siue psona siue actõ siue volũtas interuenerit soluit societas. vl morte vl capitis diminutiõe maxima aut media: ꝛ sic psonis intercidẽtib⁹ res intereũt cũ res esse desinũt in totũ. vl p ꝺdinõis mutationem q: ꝺsecrata vel publicata fuerit voluntate distrahit societas cũ renũciatur: q: cũ sepatim socij agere cepunt dissoluit societas a cõione: cũ societati renũciat vel stipulatione interposita aio nouãdi vel in iudicio. ait enim paulus hoc ipo qõ dissi est. i. inceptũ iudiciũ hoc aio vt renũciet societati q̃ societas dissoluit. Societas siue sit vni⁹ rei siue totoꝝ bonoꝝ. idẽ ẽt si oia bona vni⁹ socij vẽdita fuerit a creditoribus ei⁹. ꝛ bñ dicit cuz duab⁹. ll. seq vsq̃ ad. §. si in rem. ¶ Si in rẽ. Coita fuit societas inter duos ad certã rẽ emẽdã vel ꝺducẽdã. dr q̃ etiaz p mortẽ alterius lucrũ cõe erit ꝛ detrimẽtũ cõe. s rei aũ mortem cõiter q̃rite. ¶ Dirim⁹. Supra dirim⁹ q̃ dissensu soluit societas si oẽs dissentiant vel renunciant societati. q̃d ergo erit si vn⁹ renũciauit. dr q̃ dicit cassi⁹ q̃ ille liberat se aũt nõ liberat ꝛ bñ si dolo malo factũ fuerit: ꝛ si socij essent oim bonoꝝ: puta p̃pter hereditatẽ in q̃ institut⁹ fuit renũciauit hereditati vt solus haberet hereditatẽ. nã tũc dãnũ societatis solus sustinebit lucrũ aũt erit cõe. sz de eo q̃ postea acq̃siuit nõ teneꝫ cũ in eo acq̃rẽdo dolus nõ sit admissus. sz ponam⁹ societatẽ coiuim⁹ tu ꝛ ego. vt rẽ emerem⁹: si tu solus renũcies societati vt rẽ emas: ꝛ hoc casu teneꝫ: q: in bñ dol⁹ est: ꝛ sup bñ scripsit labeo

si renũciet alter socꝰ:ꝛ tenebiť q̃ti sua interest:puta renũciauit societati mãcipioꝝ:cũ ñ expediat socio vẽditio:nisi expediret a societate abire:qꝛ potꝰ ꝓsideramꝰ illud qđ expedit societati q̃ q ad ꝑtẽ alterꝰ socij interest.ħ añt ita sunt vera si nihil de hoc in societatẽ ꝓuenit. Sꝫ pone q actuꝫ fuerat q infra certũ tp̃s nõ renũciet societati:sꝫ añ renũciauit infra tẽpus se nõ liberat. socũ liberat a se.vñ ỏ lucro nihil habebit dispẽdij partẽ sustinebit:nisi ex aliq̃ necessitate renunciauerit finito tpe bñ põt renũciare. Sciẽdũ est etiã q possumꝰ renunciare societati p alios.ꝛ iõ p ꝑcura.q̃ spãle man.hꝫ.sup b. vt cui cõmissa est administratio bonoꝝ oĩm:nisi spãliter ꝓhibeat ꝑcura.añt socij alter socius põt bñ renũciare.ꝛ socũ cuiꝰ ꝓcuratoꝛi renũciauit statim a se liberat:ipe añt tũc demũ si ratũ habuerit socꝰ.ꝛ hoc dicit vsq; ad.§.morte. ¶ Morte. Si vnꝰ socꝰ decedat soluit societas ꝛ si plures supsint.neq; trãsit ad heredẽ:etiã si ħ ꝓuenerit.sꝫ q ex re cõi q̃situ est ꝛ dolus ꝛ culpa ex nõ gesto pstabit heredi ꝛ ab herede. Itẽ si alicuius societas rei coita sit:ꝛ res illa finem acceperit:finit societas si añ fine alter socꝰ decedat:ꝛ tũc res seq̃tur ꝑsonã quã facta fuerit societas distingui põt vt in mãdatoꝛ:aut cũ socꝰ ignoꝛauit ꝛ valet societas.si sciuit non valeat. ¶ Societas Nõ trãsit societas ad heredẽ neq; ad arrogatoꝛẽ: sed durat in arrogato.nã etiã filio emãcipato remãet societas. ¶ Publicationẽ. Si publicãtur bona socij soluit societas.ꝛ intelligitur si publicẽtur oĩa:qꝛ alicꝰ succedit in lucrum eiꝰ. ¶ Si post. Si socꝰ post solutã societatẽ aliq̃d expẽdit nõ ꝓsequet illud actiõe ꝑ socio.sed cõi diuidũdo.naꝫ ꝛ si sit distracta societas tñ adhuc rez diuisio remanet. ¶ Si communis. Si dissoluta societate aliq̃ pecunia remaneat cõis penes alterũ socũ.ꝛ alteri aliq̃d absit ꝫ illũ aget q̃ hꝫ pecuniã cõez:qꝛ primo deduci dꝫ omne dãnum qđ deduci dꝫ quo deducto q̃libꝫ poterit agere de eo qđ sibi debeť. ¶ Nõnũq;. Sepe accidit q agit actione ꝑ socio manente societate.vt tali exemplo. si societas fuit coita in cã vectigaliũ nec expediat dissolui societas ꝑ varios ꝛ diuersos ẽctꝰ:aut aliq̃d habeat alicꝰ socꝰ ex societate:qꝛ nõ redigit in cõe ageť cũ eo hac actiõe etiã societate manẽte ꝛ nõ soluta. ¶ Si vnꝰ. Tres erãt socij oĩz bonoꝝ distrahiť societas.q̃riť si alter socꝰ vtroꝝez habeat an sit dospẽdia.i. añ partẽ.đ: q sic.qꝛ onera eius sustinere dꝫ. Si ỏ soluto iã mrimonio distrahiť societas:tũc ea die dꝫ dotẽ ꝑcipe q̃ soluere teneť.sed si aliq̃ partẽ lucri facere dꝫ illã dꝫ iudex diuidere inť socios.ꝛ hoc dicit cũ.l.seq.

s Ꝫ vnꝰ. Si aliq̃s de socijs rẽ cõez vẽdit volũtate socioꝝ.ꝑcũ cõicare dꝫ sꝫ cauẽdũ est ei q si q̃d dãnũ patiať restituetur sibi:si cautũ nõ fuerit:aget tñ ꝫ eos si aliq̃d oporteať eũ ꝑstare ꝓpter vẽditionẽ:si aliq̃ sunt nõ soluẽdo ħ ceteros onerat:qꝛ ceteri ħ ꝑstabũt. ¶ Si vnꝰ. Si q̃s erat socꝰ nõ omnium bonoꝝ fenerat pecuniã cõez.q̃riť an ad vsuras ꝑstãdas teneať actiõe ꝑ socio:ꝛ đ: aut cõi noie fenerauit:ꝛ tũc ꝑstat vsuras:aut ꝓprio:ꝛ tũc nõ ꝑstat.ꝛ est rõ qꝛ fenerat suo pecuo

s Ꝫ q̃d. Si alter ex socijs necessarie impẽdit aliq̃d de suo recupat expẽsas ꝛ vsuras q̃s potuisset hꝛe si pecuniam quã soluit alijs fenerasset.sꝫ sciẽdũ q socꝰ nõ hꝫ bñficiuz vt dãneť inquãtũ facẽ põt:nisi ille socꝰ qui nõ negat se eẽ socũ

n Emo. Si plures sint socij ꝛ oĩz bonoꝝ:nemo ex eis poterat alienare nisi partẽ suã. ¶ Illud. Si socius desijt dolo facere possit:credit facere posse:sꝫ vtũ habeat locũ in eo q̃ erogat bona sua in fraudẽ future actiõis: an in eo q̃ nõ vtiť actiõe acq̃rendi in fraudẽ filꝛ.đ: q in eo locũ hꝫ q̃ erogat bona:ꝛ istud colligi põt ex interdictꝭ in qb⁹ sunt hec ỏba:q̃ dolo feciſti q desineres possidere.

c Cum societas. Erat inter plures coita societas ad emẽdũ ꝛ ꝓuẽit vt vnꝰ ꝑstaret epulas ꝛ cõmestionẽ ꝛ dimitteret eos ad negociãdũ q̃si ille hẽret curã:alij nõ.đ: q si illud nõ ꝑstet ꝑ socio ꝛ ex vẽdito ꝛ ex empto actiõe ꝓueniri potest

d Eo societatẽ. Si duo ẽhãt societatẽ vt grãmaticam docerẽt: ꝛ ꝓuenit de lucro cõicãdo ꝛ stipl'ati sunt de seruãdo qđ pacto societaꝭ ꝓuenit. Et si ẽ factuz fuerit pena apponiť:an ꝑ socio agi possit:vt qđ ꝓuenit adimpleať:an ex stipulatu cũ videať pmũ pactũ trãslatũ in secundo.ꝛ rñ.q non agit ꝑ socio.ꝛ ħ cũ tria pacta interuenerint. Si vero tñ duo pacta pactuz de societate ꝛ subsecuta fuerit stipulatio penaľ agi potit ꝑ socio. ¶ Duo colliberti. Duo colliberti coierũt societatẽ lucri q̃stus cõpẽdij decessit pꝛon⁹ eoꝝ alterꝝ instituit heredẽ alteri delegauit.đ: q ista q̃sta neuť eoꝝ in mediũ ꝓferet.ꝛ hoc dicit.

s Ꝫ. Socꝰ tenet socio pp culpã defidiã vel negligẽtiã quã admisit in societate:neq; tñ est culpa dirigenda ad exactissimã diligẽtiã.sufficit ei q hẽat talẽ diligẽtiã:q̃lem suis rebꝰ adhibet.sibi eñ imputet q̃ talẽ socium sibi elegit:q̃a parũ diligẽs sit.

s Ꝫ societatẽ. Si coita sit societas vniuersaꝝ fortunarũ vt q̃cq̃d erogať vel q̃cq̃d lucreť sit cõe: si socio eueniat hereditas vel legatũ cõicabiť totũ.ꝛ si in honorẽ filioꝝ alterius socius expẽdat cõe erit onꝰ vt cõiceť.

s Ꝫ q̃s. Si q̃s ẽhat societatẽ oĩm bonoꝝ ꝛ aliq̃d emať illud qđ emit suũ sit.sꝫ tñ cõicare cogiť actiõe ꝑ socio.ꝛ ħ dicit

s Ꝫ ita coita. Si duo coierũt societatẽ de partibus lucri ꝓsentire nõ ꝑnt ꝓuenũt vt assumať arbiter.sꝫ si ꝑcedat anteq̃ arbitrať fuerit nulla erit societas:qꝛ inesse videť ħ cõditio si arbitreť vt sit societas:q̃ deficiẽte neq; societas videtur esse coita.

s Ꝫ societatẽ. Si societas inter aliquos sub hac forma coita sit:vt titi⁹ partes societatꝭ:puta lucri ꝛ dãni ꝓstituat:ꝛ ipe partes dispares ꝓstituerit:an tale arbitriũ valet:ħ est vtũ societas ex his partib⁹ coita sit:an ad boni viri arbitriũ decurrẽdũ sit.ꝛ đ: q arbitroꝝ duo sunt gña.s.vnꝰ arbiter cõpromissarius.alius arbitrator.s.,put hic sumiť vt redigi debeat suũ arbitriũ ad arbitriũ boni viri.licet certa ꝑsona in arbitrio fuit cõprehẽsa:veluti si in legẽ locatõis dicať q opus fiat arbitrio locatorꝭ.ꝛ maxime est ħ in q̃one ista eo magis q est iudiciũ bone fidei.puta si vnũ ex millesima: aliñ ex duabꝰ millesimis socũ ꝓstituisset.ꝛ illud põt esse ꝓueniẽs arbitriuz vt nõ sint socij ex equis partibus in illo casu q̃.s.opa industria vnius vel gña plus collatura erat.

s Ꝫ socius. Si socij oĩm bonoꝝ societatẽ coierunt ꝛ ꝓuenerũt vt filie eoꝝ ex cõi pe.dotareť ꝛ vnꝰ filiã suã alicui nuptui dedit.ꝛ dotẽ dederit:si soluať matrimoniũ ꝛ dotẽ recupauit an ad socũ redire debeat.distingue aut manẽte societate solutũ est matrimoniũ mlierꝭ morte:aut diuortio.si morte pure redit ad societatem.si diuortio vel viri morte redit ad societatẽ:sed ei dabiť cũ nubet ꝛ si totũ nõ possit facere maritus imputať ꝑri nec plus põt ꝓseq̃ a societate. Si vñ finita sit societas ꝑ morte ꝑris:aut recupauit eaz filia:qꝛ soluta erat marito.siue filia fuerit heres ꝑri siue nõ. Si vero soluta marito nõ erat sꝫ tñ ꝓuẽta vel ꝓmissa ꝛ ita filia ẽ tñ liberati onẽ ꝓsecuta a marito:qꝛ liberauit eã ꝑ acceptila. nihil a socio ꝓseq̃ potenit. Itẽ ad tacitã q̃onẽ nõ rñ ibi dicti pactuz ꝛc. sꝫ ad hanc.an si inter socios ꝓuenerit vt de cõi dotẽtur eoꝝ filie an valeat hmõi pactũ. ꝛ rñ.q sic.

i Ere. Si duo societatẽ oĩm bonoꝝ ẽhãt ꝛ vnꝰ mutuã pecuniã nõ er cã societaꝭ accipiat:nõ obligať alter ni

i Llud. Arbor vel lapis erat in ꝓfinio si ꝛc. duoꝝ ꝑdioꝝ.dñs alterius ꝑdij exemit. q̃riť an cõis fiat ꝑ indiuiso sicut accidit cũ duoꝝ massa ꝓflatur vtriusq; cõmunis sit ꝑ indiuiso.an sit vtriusq; ꝑ illis partib⁹ discretis: q̃s hẽbat vterq; in fundo.đ: q magis ꝓuenit naturali rõni q q̃libet tñ hẽat q̃tũ in terra hẽbat.ħ tñ ꝑ indiuiso sicut in massa a duab⁹ alijs massis ꝓtingit.

q Cotiẽs. Si iussu ꝑris ẽhať societas cũ filio vel iussu alicuiꝰ cũ aliquo extraneo actione ꝑ socio recte agꝫ directe contra illum cum quo contracta est societas cuius ꝑsona in societate est spectata.

¶ De ẏhen.emp.ꝛ ven. Rubꝛica.

Rigo. Olim cũ denarij nõ erant in vsu:ꝛ vn⁹ rẽ alterius desiderabat cũ aliena re fiebat ꝓmutatio:qz multotiẽs ocurrit qđ vni deerat:alius hẽbat postea inueniebatur materia ex qua fiebãt emptiones ꝛc.

Ed an. Apud antiquos dubitatũ fuit an emptõ ꝛ vẽditio sine nũmis õsistere posset.puta do tibi rogã vt tunicã accipiã ꝛ in hac cõne dicit sabin⁹ꝛ cassius emptionẽ ꝛ vẽditionẽ esse.ꝛ pcul⁹ dicẽ ꝓmutationẽ: sabinus vtiq; ar homeni qz exercit⁹ grecoz de ferro vinũ emebat ꝛ dicebat nerua esse ꝓmutationẽ cui⁹ est ẽa sñia. Mã sicut alius est vẽditor alius emptor.ita dz esse aliud merx aliud pciũ qđ nõ est in hac ꝓmutatiõe.est añt emptio õct⁹ iuris gen. ꝛ iõ ofensu fit ꝛ inf absentẽ ꝛ p nũciũ fieri põt ꝛ p literas. ꝛ b dicit.

i Ater patrẽ. Si pr vẽdat filio ꝛ ecõuerso vẽditio non valet nisi de castrẽsib⁹.ꝛ b i ꝓma. Scõo dicit q vẽditio nõ est sine pcio sed quãtio pcij nõ numeratio sola pficit emptionẽ õcta sine scriptis.

c Liberi. Si emo hoiez liberꝫ ꝛ rẽ sacrã ꝛ religiosaz igrãs:valet emptio ꝛ vẽditio:qz difficile est cognoscere liberũ hoiez a seruo:sz si sciẽs emerit qs inutiliter õbit qđ est verũ de omni re cui⁹ est phibita alienatio veluti res sacra ꝛ religiosa ꝛ dedicata vsib⁹ pub. vt campus martij⁹.ꝛ hoc dicit.

s Fres. Vẽdidisti mihi rẽ vt si displicuisset eẽt inempta. dz q b nõ õbitur emptio sub oditiõe sz resoluit sub cõditiõe si displicuerit. ¶ Si fundũ. Vẽdidi tibi fundũ sed eo pacto nisi sua die s. ãnua bima trima die totũ pciũ essz solutũ q fund⁹ esset inempt⁹:ꝛ si ineptus esset q fruct⁹ medij tẽpore pcepti mihi restituerent. Itẽ oueuit si min⁹ postea q fact⁹ esset inempt⁹ vẽdere possez.tu b refunderes si nõ soluat sua die pciũ an te ouenire possez.qñit ꝛ rñ. q ex vendito competit actio nõ obstãte eo q fund⁹ sit inempt⁹ qz magis inspiciendũ est qđ actũ est q qđ dictũ est.actũ añt est vt nõ soluta sua die pecunia vẽditor emptori obligat⁹ nõ sit.sed nõ ecõtra.ꝛ hoc dicit.nõ vt oẽs ꝛc.qz nõ est actũ vt õsistat obligatio in persona emptoris:qz obligat⁹ manet sz in psona vẽditor. ¶ Lõditio. Vẽdidi tibi rẽ ꝓ x.si re integra ouenit vt eã hẽres præstv.post recessum est a ꝓmo õctu:ꝛ in hoc casu pinde est ac si re integra nec pcio soluto nz re tradita oueniss̃et vt a tota emptione recederẽt.qz illud sic b fieri potuit.

b Ec vẽditio. Vẽdidi tibi seruũ hoc pacto si rões redderet meo arbitrio.an hec vẽditio sit oditionalꝭ an pura.ꝛ rñ. q oditionalis nec est pfecta nisi cõpleta oditiõe.sed vtiq; sit redigẽdũ ad arbitriũ boni viri.qñit ꝛ rñ. q nulla est venditio si ad illũ arbitriũ mei vẽdentis referẽt.qz forte ego nunq; arbitrabor sicut si qs tibi vẽdidit si voluerit. C. e. l. in vẽdẽtis.qa nõ dz oferri in arbitriũ rei an sit astrict⁹.vñ si rões accipe nolim ex empto potes me ouenire. ¶ Huiusmõi. Digestũ a titio emi ꝓ ea pecunia q in archa mea est vel q titius emerit an valeat talis vẽditio cũ incertũ videaꝭ pciũ in vtroq; casu ꝛ rñ. q valet.ꝛ b dicit. ¶ Si qs. Emi a te fundũ.c.ꝛ q tũ pl⁹ ego emptor possez vẽdere an valeat talis vẽditio.ꝛ rñ. q sic. dicebaꝭ q nõ.qz videt pciũ incertũ ꝓpter clausulã additaz: ꝛ q to plus ꝛc. vius tũ est vt si certũ ostitutũ sit pciũ. licz post ea augeaꝭ pciũ valet tñ vẽditio.

n Ec. Sine re nulla est ẽptio vel vẽditio. an añt res futura partus ancille vel fruct⁹ talis fundi possit vẽdi.ꝛ rñ. q sic.videbaꝭ q nõ.qz futuꝝ nondum extitit.ꝛ solũ psentis rei debebat esse vẽditio sicut fit.ꝛ si vẽditor ꝓcuret quominꝰ futura res nascaꝭ tenebit ex empto.b in ꝓma sz videt q sine re possit osistere emptio.vbi gra si emerit qs haustũ pisciũ vl q fuerit in alea:qz sz nõ incidat in rethe piscatoris vel aleatõne nõ lucrat⁹ fuerit:tñ valet emptio qz spes emit.sic q ex missilib⁹ acq̃rit siue daꝭ ꝛ si missilia euicta fuerint eo nõie ex empto ꝓ euictiõe õ vẽditorẽ nõ cõperit actio.

i Vẽditionib⁹. In vẽditiõe ꝛ emptione osideraꝭ osensus.si ergo dissentiũt in emptiõe.puta quia vn⁹ vẽdidit alius credit sibi donari vel in pcio:vt qz ẽptor de minori: vẽditor de maiori intelligat vel si in re erratũ fuerit qz credit qs se vẽdere fũdũ sepronianũ.ꝛ vẽdidit cornelianũ.ꝛ ecõtra emptor erauit an valeat vẽditio.qñit ꝛ rñ. q nõ.b in ꝓma.sz qđ si ostet de corpe ꝛ in noie erratũ sit.puta qz ẽptor credit emere stichũ ꝛ ille vocaꝭ pãphilus:an valeat vẽditio.qñit ꝛ rñ. q nõ iõ minus.hoc in scõa. Sz qđ si vn⁹ credit emere vinũ:ali⁹ vẽdit acetũ. marcellus indistincte dicit ostitere vẽditionez in vino.vlp.distinguit aut vinuz erat vinum ab initio:sed post acuit aut nõ erat vinũ sed acetũ.ꝓmo casu valet venditio. in scõo nõ.qz vinũ ꝓ alio vẽdi videt.b in tertia.sz qđ si emptor argẽtũ credat esse melius q̃ sit.nunqđ ꝓpter hoc infirmabit vẽditio.ꝛ rñ. q nõ.sed ageꝭ act. empti aduersus venditorẽ.b in q̃rta. Sed qđ si emptor credat emere x gunẽ ꝛ emat corrupta valz:qz nõ errat in seru.aliter si in seru erraꝭ.ñ vz.b in q̃nta

i Huic. Cũ errant vel in corpe vel in pcio vel in seru vl in q̃litate vel materia emẽs vel vẽdẽs nõ inspicit opinio eius cui acq̃ri põt actio.vbi gratia si filius vel seru⁹ meꝰ emit es ꝓ auro me pñte filij vel serui ofiderãda est opinio nõ mea si ignoranter emãt nõ valet emptio.si sciẽter sic b cũ suo noie emit seru⁹ vel fili⁹. Sed qđ si mãdaui alicui vt suo meo vẽdat stichũ.ꝛ iste sciẽs fugitiuũ vẽdit.ꝛ hoc ignoret seruus ꝛ ego sciẽ.ego sciẽs nõ agã:ꝛ hoc cũ de certo homine emẽdo mãdaui.ꝛ b in scõa. Sed qđ si emptor ꝛ vẽditor errãt in corpore ꝛ q̃litate.puta vn⁹ aurũ putabat ꝛ ali⁹ cũ nõ esset similiter.q̃ritur an res valeat.ꝛ rñ. q nõ.sed qđ si tres alicui hẽdes distãt.ꝛ duo a titio aureolaz emerint:qz credebaꝭ aurea q̃ in parte erat enea: an valeat emptio.ꝛ rñ. q sic. ¶ Si rẽ. Vendidisti rẽ meã mihi igrãti res meã eẽ.ꝛ iussu meo tradidisti eã titio.dz q in titiũ nõ transferẽt ex tali traditiõe dñiũ qz nõ fuit b meũ ꝓpositũ q in titiũ dñiũ meũ trãsiret sed q̃si vnũ ꝛ idez est si dones mihi rẽ meã:ꝛ iussu meo alteri tradidisti:nõ valet emptio sue rei siue sciẽs siue ignorãs emit.ꝛ q soluit pcium sue rei repetit:qz nulla fuerat obligatio:sed si emptor i re habebat vsufr.b nõ obstat emptiõi sz tñ si ignorauit officio iudicis minuet pciũ.sed si res nõ sit emptor:sed cõis sibi ꝛ alij in hoc casu rescindit ꝓ parte pciũ.ꝛ ꝓ pcio rescisso ꝓ parte valebit emptio.ꝓ parte nõ.ꝛ hoc dicit vsq; ad §. si seruũ.de illa.l. sed ꝛ si cõis. ¶ Si seruum. Vendidi tibi.x.iugera terre seruus meꝰ cui iussi vt ea tibi demõstraret errore vel dolo pl⁹ mõstrauit.ea videntur demõstrata de q̃bus sentio.

s Libinus. Dedi tibi.x. vt statuã mihi faceres.nõ est locatio sed emptio,secus si dedi tibi aream vt in ea edificares.qz locatio est.

l Habeo. In õhenda vẽditione ambiguũ siue obscuꝝ vbũ õvẽditorẽ iterptãdũ est.vt. s. de pac.li. veterib⁹.ꝛ b

b Anc. Si in vẽditiõe fundi oueniat vt locus sacer excipiatur.valet quẽtio.sed ad modica loca refert:alioqn si maior pars religiosa fuerat nõ valet emptio. Sed qđ si nõ excipiatur ꝛ modica loca inueniãtur religiosa ageꝭ ex empto.

s Ita. Vẽdidi tibi bis x bis illã aut illã rẽ quaz velim tradere tradã:qz in mea electione est,ꝛ b dic. ¶ Qui vẽdidit. Planus est.

s Sciẽs. Emi ab aliquo cui bonis interdictũ erat sciẽs ꝛ ab aliquo quẽ sciebã mihi posse de hereditate vẽdere qz accepat tps ad deliberãdũ non fio dñs ex illa vẽditiõe aliter enim si emi a debitore creditorez fraudante qz tunc bene fit dñs.

q Si a quolibet. Si emi rem ab aliquo quem dñz putor bona fide videor emere.si autem a pupillo sine tutoris vel curatoris auctoritate scienter emero.nõ videor bona fide emere.ꝛ b sabin⁹ scripsit.

r Em. bene valet emptio si vendo rem alienã.sed res auferri poterit ab emptore.

q Cotiẽs. Si vẽdo tibi seruũ qui habet peculiũ non videor vẽdere peculiũ.siue ẽpse excipiã siue nõ.sed si seruus aliquez rem asportauit peculiarẽ odici potest condictione furtiua si ad emptorem peruenit sed ꝛ agi potest ad exhi

bẽdũ ⁊ ex vẽdito. vñ si postea aliq̃d accessit peculio restituendũ est vẽditori. veluti q̃ pceptũ ex operi vicarij vel part⁹ est

q Ci taber editus ⁊ b̃ dicit vsq; ad. l. qui tabernas. vẽdidi tibi tabernas meas argẽtarias ⁊ cetera q̃ sunt in lo. pu. q̃rit⁹ an vẽdã tibi solũ. ⁊ dr q̃ nõ. sed ius tabernæ cũ ipe taberne publice sint: q̃z vsus priuat⁹ est: ⁊ ille intelligit vẽdit⁹

c Cm in. l. Si vẽdo tibi domũ ⁊ dico vti seruitutes sunt ita sint. dubiũ põt esse vtrũ domui debeatur nec seruitus an ipsa debeat õ me fieri interptatio vt possis ei debeat⁹ q̃ debeat: q̃ ãbigua est oõ. ẽptõe. Si fũd⁹ vẽdit⁹ ẽ ⁊ ẽptor dicat stichũ accessisse ⁊ de alio sẽserit ẽptor õ alio vẽditor quẽ elegerit vẽditor dabit⁹ an ãt refert pl⁹ fuit in accessiõe q̃ in re. ⁊ rñ. q̃ nõ. ¶ Diz. In isto. §. tradit⁹ regula: q̃ emptio ꝓsistere põt oiz rez q̃s possidemus ⁊ pseq̃ põt. in illis aũt in q̃b⁹ natura ius gẽtium: vel mores nõ patiunt⁹ cõmertiũ vẽditio õpi non põt. ⁊ de b̃ subiicit exẽplũ. libez hoiez sciẽs emere nõ possiz. ⁊ si dicã cũ fu⁹ erit nõ est talis casus expectãd⁹. idẽ in re furtiua si vẽditor ignorabat. emptor aũt scit: nõ obligat⁹ vẽditor. Si tñ agat ex vendito nihil ꝓseq̃tur nisi pstiterit q̃d ꝓuenit. Si aũt ẽptor ignorabat oblig. est vtrobiq;: ⁊ ita scripsit papi. ¶ Rei. Emo rẽ meã nõ valet emptio: nisi emo simplr possessionẽ quã bz ven

a Lia. Si ditor: ⁊ in q̃ vincat me iudicio possessorio. emo vinũ alia cã est gustãdi: alia mẽsurãdi. nã gust⁹ pfi cit vt liceat pbare vel improbare. mẽsura aũtẽ pficit vt sciat⁹ q̃tũ vẽditur: siz post mẽsurationẽ nõ improbat. ¶ Si ẽptio. Clẽdo stichũ aut pãphilũ his vbis. sit vẽdit⁹ stich⁹ aut pãphi. dr q̃ in vẽditori ptãte est quẽ velit tradere. sed si vn⁹ decesserit alter erit in obligatione. ⁊ ita pm⁹ est piculo venditoris. scdo piculo est emptori. Unde si ambo mortui sunt pcũ debeat⁹: q̃ vn⁹ fuit piculo emptori. ⁊ idẽ erit si electõ emptoris sit. dũmõ hoc soluz ꝓstitutũ sit in arbitrio suo quem velit. nõ b̃ an velit emere. ¶ Tutor. Si tutor velit emere rem pupilli sui non valet emptio. idem in curatore ⁊ procuratore ⁊ alijs q̃

q Clod sepe. Dicitur q̃ emptio alia negocia gerũt. valet etiam sine arris. ¶ Illud. Imperfecta est ẽptio ita contracta habeas emptũ q̃tuz volueris vel q̃ti arbitrat⁹ fueris. ¶ Clenem. Clendidi venenum an valeat emptio. q̃dam dixerunt q̃ non. sicut societas ⁊ mandatũ flagitiose rei non valet. sed ista sñia ita demũ vera est si tale sit venenũ q̃ nullo modo vtile posset esse cum adiectione alterius materie sed si potest al's medicamentũ ex eo confici bene valet venditio. ¶ Si quis Habebam seruum qui fugerat. mandaui amico meo pegrinanti q̃ eum querat ⁊ vendat. si inuenerit ⁊ vendiderit nõ facis contra senatusco. liboniañ: quo cauet vt nõ vendatur seruus in fuga ꝓstitutus q; vendo nec; amicus meus facit contra senatusco. quia vẽdit videtur ei presentem vendere ⁊ recte emptor contrahit negocium. ⁊ b̃ dicit ¶ Si res. Si vẽdita res pijt furto penes vẽditorẽ. q̃rit⁹ cui⁹ sit periculum: attendendum est quid de custodia conuenit: si enim nihil conuenit: in eo casu talem diligentiã pstare debet venditor qualẽ bonus paterfa. pstaret in rebus suis quã si pstiterit securus erit ab emptore. vendicationẽ tamẽ rei ⁊ cõditio cedere debet emptori. Sed pone q̃ res sua nõ erat ⁊ vendidit q̃ non habet nõ potest cedere. s. vendicationem ⁊ ꝺditionem. nunquid eo ipo dãnabitur. rñsio huius q̃stionis non est in litera. ⁊ fm oẽs rñdetur q̃ dãnatur quia si suã rem vendidisz potuisset emptori actiões suas cedere. ¶ In his. Cũ vinum vel quid aliud q̃ ponderе numero vel mensura cõsistit aut in genere aut in q̃titate seu ipse venduntur scdo casu post mensurationem transit periculum ad emptorem pri

Cm in mo casu statim post celebratum contractũ venditione. Si aliquis vẽditor apponat pcũ in vẽditione causa donationis non videtur vendere.

s Si quis. Clendidi tibi fundũ qui hereditario mihi deferebatur. ⁊ ita dixi vendo tibi fundum talem q̃ti emptus fuit a testatore. apparet post q̃ testator non emit: sed sibi donatus fuit quasi sine pcio vẽditio est: ⁊ ita nulla: q̃i sub ꝺditione facta: deficiente ꝺditione.

s Si q̃s dõatiõis cã. Clẽdidi tibi equũ p. v. q̃ valebat. ⁊ an valeat vẽditio. dic hmõi vẽditiõz valẽ. al's nõ cũ tota venditio donationis causa fit. si enim vilioi pcio fiat valz nihilominus nisi inter virum ⁊ vxorem. ⁊ hoc dicit.

s Si debitor. Emi rem a titio quam ei pignor aueram: an tenear acti ex vendito. dicitur q̃ non. ¶ Cerisimile. Clendidi alicui fructum oliue mee pendentis. p. x. põdo olei q̃ natũ esset. dicitur q̃ verisimile ita est cõstitutum pcium esse vt si decẽ colligeret siue. x. nascerentur. x. pstarentur si tantum q̃nq; pstarent. v. que collecta essent. ⁊ hoc a quibusdam rñsum est.

q Ci fundum. Clendidi titio fundum ⁊ dixi. c. iugera esse. ⁊ in pacto ita conuenit vt emptor infra. xxx. dies mẽsuraret fundum. ⁊ nisi mensuraret infra tempus statutum fides venditionis solueretur. i. vt venditor vlterius de precio de refundendo non teneretur. nec emptor mensurauit: sed dixit q̃to minorem esse credebat infra diem mensurationis prefixum: ⁊ pcium accepit. postea vendidit ⁊ inuenit longe in minori esse q̃ dixerat. queritur an hoc recuperet a primo venditore. distinguit⁹ si fuit actum vt infra. xxx. dies primos renunciaret q̃ postea renunciauit sibi non pficit. si autẽ actuz fuerit q̃ metiretur infra. xxx. primos ⁊ renunciaret q̃docũq; in eo casu recuperet si post multos annos renunciauit

i Mlege. Clendidi tibi fundum ⁊ in pacto dixi aquã accessuram. queritur an iter ad aquã reddere debeã. dicit⁹ q̃ sic. quia id actum videtur.

q Ci agrum. Clendidi agrum ⁊ dixi eẽ. xviij. iugez. ⁊ cõuenit vt certum precium solueretur pro quolibet iugere super hoc inuento per mẽsurationem. dicitur q̃ si. xx. iugera inueniant⁹ p. xx. precium soluatur. ¶ Fundi. Clendidi fundum ⁊ excepi frumẽta manu sata. q̃rit⁹ an videatur exceptum frumẽtũ natũ ex stipula. dicit⁹ q̃ considerandũ est quid actũ sit. q; ex verbis nõ sunt illa exempta: sicut neq; illa q̃ sũt ex sacco saccarij vel al's ex ore auib⁹ cecidissent. ¶ Cũ fundũ. Si vẽdo fundũ ⁊ excipio frumentũ vel fructũ omnẽ: videor excipere arũdinẽ ⁊ siluam ceduam q̃ loco fructuũ sunt

¶ Dolia. Ego procurator vendidi fundum dixi accessura dolia domini que ibi erant empta de peculio an aũt accedãt. dicit⁹ q̃ sic. ⁊ hoc dicit. ¶ Rota. Si edificia sunt vendita. accedit rota per quam aqua ꝺtrahitur quia edificij est sic̃ fistula.

c Cm ab eo. Habebam libũ meũ obligatuz penes aliquem. vendidi eũ titio: si luero libzum intra kalen. q̃rit⁹ an possit titius agere contra me actione ex empto vt libzum luam infra kalendas. distinguit q̃d actũ fuerit inter emptorẽ ⁊ venditorem. si enim actũ fuerit q̃ ego venditor oĩmõ luerez tũc bene potest me ꝺuenire. verbi gratia. si ita dictũ fuerit ab emptore. erit mihi fund⁹ empt⁹ si intra kalen. redimas in hoc casu tenetur ex empto redimere venditorẽ nec; intelligit⁹ venditio sub conditione contracta. Si veto sub conditione fuerit facta venditio. tũc nõ potest agi cũ eo vt redimat. ¶ Dẽsam. Clendidi coopertam mensam argento ei q̃ credebat eã solidam. dicitur q̃ non valet venditio ⁊ pecunia data p hoc condicet.

d Omini. Si domin⁹ velit vendere seruũ suũ vt pugnet cũ bestijs: nec; potest per se nec; per procuratorem etiam crimiosum seruũ vendere.

e Aque. Clendebam seruũ: cõmendabam euz de his q̃ palam apparebant: quia eum dicebam speciosum vel domum bene edificataz ista talia que cõmendandi causa dicebam cum publica sint non obligant venditorem al's si dicã seruũ artificem vel literatũ cũ hec palam non sint bene: obligabor. Idem est in alijs quibusdam pollicitationibus: si pmitto seruũ sanũ cũ monoculus sit nõ obligabor cũ emptor aperte videat q̃ monoculus est. vnde cum de sanitate stipuletur videt⁹ de ceteris partibus seruj stipulatus: nõ de illa de qua seipsum decipit. ⁊ hoc dicit. ¶ Dolum. Clenditor debz hoc pstare q̃ dolus a se abfuerit in venditione. vnde genera

liter de dolo tenet̃ commisso in ẽctu: siue fallendi causa cũ ob scure loquit̃ siue insidiose obscuritatẽ dissimulat.

s Si duos. Vendidi titio duos seruos vno pcio ꝑ decẽ si vn⁹ moriatur: an in superstite remaneat venditio. q̃ritur ⁊ dicitur ꝙ nõ.

l Habeo. Vendidi vestimenta mea antiqua ꝑ nouis. emptor q̃ putabat esse noua agere põt ꝺ me q̃uis ego ig rez vetera. addit̃ si auricalcũ ꝑ auro vẽderẽ ꝙ etiã ignorans teneor vt auz qõ vẽdidi tradã

n Non licet. Tutor ⁊ curator ⁊ procurator vel quicũq; alĩ nõ possunt emere ex officio qõ administrant aliq̃d. neq; per se neq; ꝑ interpositã psonam. ⁊ si fecerint rem emptam amittant. ⁊ q̃druplũ pstabũt. qõ est in ꝓcur. cesaris. hoc eniz spãliter q̃busdã certis psonis ꝺcedit̃. ⁊ b̃ dicit.

s Si aque. Si duct⁹ aque cõpetat domui mee: ⁊ eã vẽdã illud ius trãsit ad emptorẽ: etiã si nihil dictũ sit: sed ⁊ fistule ꝑ quas transeunt licet extra edes sint. sed ⁊ si ductus aque nõ trãseat: q; sit tpe amissus tũ fistule ⁊ cãales ad emptorẽ pti neant. ⁊ hoc dicit cũ duab⁹. ll. seq.

l Habeo. Vẽdidi alicui bibliotecam ⁊ ipe emit si decuriones campani locũ vẽdidissent sibi. si ꝑ se stetit ꝙ ipe nõ impetrauit a campanis ꝙ locũ vẽderẽt: an ex vendito agere possim vt soluat pcũ. direrũt quidã ꝙ ꝑscrip. ⅋. act. locũ habet. dixit iurisco. ꝙ recte habet locũ actio ex vẽdito cũ videatur esse cõpleta ꝺditio: cũ per emptorem steterit qõ nõ complet̃. ⁊ hoc dicit.

l Littora. Si fundus vendatur ⁊ littora vel ví publice. vel loca sacra circũstẽt: illa cũ nullius sint vẽditioni nõ accedunt: nisi conueniat ab initio quo casu a venditore pstãda est cautio.

s Cenatus. Si domũ suã distrahat particulatim q̃s: vt sic plus ꝺseqũtur cuz hoc a senatu ꝑhibeat emptor duplum pstabit fisco. si tamẽ precius soluit repetet a venditore q; in persona sua in irritum recidet venditio neq; refert vendidit quis domũ ꝑpriã an alienam.

v Tres. Si vendo alicui rem ⁊ trado ob hoc ꝙ fiat res emptor̃ req̃rit ꝙ pcũ solutũ sit vel fideiussor ꝑ pcio vl largius quocũq; mõ sit facta fides de pcio vẽditori vt q; expromissorẽ hz vel pign⁹.

r Res. Si res bona fide vendat̃ ⁊ decept⁹ fuerit emptor ꝑpter minimã cãm vẽditio facta nõ rescindit̃.

n Alda. Si fingã vendẽ cũ nõ vẽdã talis ꝺ: nuda vẽditio ⁊ imaginaria vnde nõ valet. ⁊ ꝑ nõ facta habet̃: neq; intelligit̃ res ex tali vẽditiõe alienata.

s Si q̃s. Vẽdidi ancillã eo pacto ne ꝑstituat̃ ⁊ si ꝑstituere tur ꝙ liceret mihi abducere. ille cui vẽdidi vẽdidit emptori scõo secũdus vẽdit tertio ⁊ ita ꝑ plures vẽditores trãsiuit si ab aliquo eorũ ꝑtituta fuerit ancilla an mihi priori vẽditori liceat abducẽ eã. ⁊ de quolibet dicit ꝙ sic.

d Domuz. Si res nõ sit presens q̃ distrahitur puta dom⁹ ⁊ combusta sit. aut vterq; tã emptor q̃ vẽditor ignorãt aut ecõuerso. primo casu. aut tota cõbusta est aut pars. Secũdo casu aut maior dimidia nõ cõpellit̃ emptor implere vẽditionẽ. si vero minor pars cõbusta sit cõpellitur vẽditionẽ implere. ſz mior sit estimatio pcio definiendo arbitrio bõi vi ri vt decrescat pcũ iuxta deteriorationẽ. si ṽ vẽditor sciebat emptor ignorabat si tota dom⁹ cõburit̃ nulla est vẽditio. Si vero pars nõ refert an maior an minor: q; ad interesse venditor tenebit̃: si emptor sit vẽditor ignoret soliduz pcũ soluit. si vterq; sit in dolo dolus cũ dolo cõpẽsabit̃.

a Arboꝛib⁹. Si ꝺtemplatiõe arboꝛ que in fundo erant fundũ emerim: ⁊ aliquo casu ꝺsumpte sint vẽditio nulla est. ſ sunt vera siue sciuerim siue ignorauerim ego tũ siue vterq;

c Cum. Vẽdidi tibi fundũ ⁊ dixi nõ est optim⁹ nõ ẽ maxim⁹: ſz seruitutẽ alĩ ꝺbeat fundo: nihilomin⁹ valet vẽditio.

c Comprehensum. Conueni vt. xl. dolia titio, venderem ⁊ habebã. c. dicitur ꝙ in electione mea est q̃. xl. ex eis. c. ei pstare velim. ⁊ hoc dicit.

e Existimo. Si velim emere rem meã sub ꝺditione si desierit esse mea: q; forte sperabat̃ nõ mea fieri bñ possum.

q Ci officij. Preses ꝓuincie in ꝓuincia qua degit aliquid emere nõ potest: nisi forte sibi vendant̃ ꝑdia que fuerint ꝑtis sui. ¶ Qui nescies. Si ignoras emero rẽ sacrã vel religiosam vel locum publicũ ꝑ priuato. agaz ex empto contra venditorem. licet vẽditio nõ valuit ⁊ agã vt ꝺsequar meum interesse. ¶ Res. si rez vendideris vt piculo meo sit si dolũ nõ cõmiseris res periculo meo accedit vel interit.

c Cum seruo. Plana est.

¶ Demonstratione. Si fundum quẽ tibi vendidi demonstrauero: an vicinos tibi nominare tenear. ⁊ rñ. ꝙ non: nisi b̃ conuenisset.

f Cundus. Si me presente titio absente diti sic. vẽdas mihi ⁊ titio fundũ ⁊ supuacua est habẽda psona titi. ⁊ in mea psona solũ ꝺstat emptio.

c Conuenit. Inter me ⁊ titium ꝺuenit vt darez sibi certũ numerum tegulaz quas fecerim de fundo meo. q̃ritur an sit venditio aut locatio. dicitur ꝙ venditio. nam cum materia in qua aliquid ꝑstatur erit de eodem statu: manet conductio ⁊ locatio est.

s Si vendendo. Si vendo fundũ id prestare debeo etiaz si nõ dicat̃. s. vt nõ euincatur neq; fund⁹ neq; vsufruct. eius. q̃dam non aliter ꝑstantur nisi dicantur exp̃esse vt via actus ꝛc. qõ est verum: nisi fundo vẽdito debeant̃: q; nunc accedũt tacite. ⁊ idem est in seruitutibus vr. prẽ. ⁊ hoc dicit.

¶ Si cum. vendidi tibi ꝑdium cui seruitus debebatur sciẽs hoc tacui: ⁊ ita emptor nõ certiorat⁹ amisit illam seruitutez non vtendo ꝑ statutum tps. q̃ritur an ago. dicitur ꝙ sic. ex empto ꝓpter meum dolum ꝑsumptum ꝓpter taciturnitatem.

¶ Quintus. In venditione non veniũt ruta ⁊ cesa: q; nõ intelliguntur fundi esse vel edium nisi exp̃essum fuisset. nam ruta ⁊ cesa sunt illa q̃ neq; fundi neq; edium sunt.

a Alienatio. Vendo tibi rem vel alio modo alieno: facio eam tuam sicut mea est: quia alienatio talem efficit emptori q̃lẽ habiturus esset venditor nisi nominatim fuisz aliõ dictũ vel spãliter ante statutũ.

s Si cũ. Vendidi funduꝝ. dixi in alienatione ꝙ precius qõ exigeretur a colonis fundi accederet emptori. q̃ritur in casu isto an ego venditor tenear ꝑstare in exigendo diligẽtiam. ⁊ dicitur ꝙ sic ⁊ nõ solum dolum. immo diligentiam ⁊ bonam fidez teneor. cũ si dolum fecero in exigendo siue per culpam non exegi. ¶ Fere. Si inter emptorem ⁊ vẽditorem ꝺstitutum sit ne dolum venditor committat si contra factum fuerit tenebitur. ⁊ idẽ est ⁊ si nõ dictũ sit facit dolus si stet per eum quominus rem emptaz possideat ⁊ si res vendita tradita sit: emptor non aget ex empto: vt res tradatur sed vt dol⁹ venditoris extimetur.

r Cutilia polla. Mulier quedam que vocabatur rutilia emit quẽdam lacum angularez sabbatinũ nomen erat laci. dicitur a multitudine angulorum vel anguillaruz a multitudine anguillarum emit rutilia lacum ⁊ iuxta lacum illum decẽ pedes terre que sub aqua non erant tempore venditionis. queritur quid iuris sit. dicitur si creuerit postea lacus: ꝙ non potest alios. x. pedes habere cum non emit illos decẽ pedes terre: quia videtur emisse qui tunc erant. vnde licet postea creuerit lacus ⁊ inundauerit illos decez pedes. non debet rutilia vlterius lacũ possidere quẽ emit.

l Liberi. Venditio liberi hominis valet inter ignorãtes si venditor ⁊ emptor credant eum seruum: idem si ẽptor credat licet venditor sciat eum liberum: sed si emptor scit nõ valet venditio.

i Imperatores. Vendidi tibi frumentum ⁊ conueni de certa mẽsura cũ incerte mensure in ciuitate essent ⁊ ꝑ cio puta de sterlinguis cum currat moneta talis boñ. vtruz tali emptioni ⁊ venditioni stare debeat. ⁊ rñ ꝺ. ꝙ sic. quia quicq̃d conuenit seruandũ est. ꝺuz tñ non sit ꝺ ꝙsuetudinẽ regionis

p Acta. Lex ista facit differentiam inter pacta q̄ sunt de substantia ōctus: ⁊ ea q̄ sunt de natura cōtractus. prio posuit talem casum. vendidi tibi prediū facta venditione pepigi tecum aliq̄d ex interuallo: an vires habeat pactum q̄si incontinenti essz factuz. q̄ritur ⁊ dicitur q̄ si detrahat obligationi: puta q̄ sit pactuz teneatur de dupla bene habet vires ⁊ creditur inesse. si autē adijciat aliquid obligationi: puta q̄a pactus est emptor q̄ sibi caueat cū fideiussoribus vires non habet. neq̄ creditur inesse. hoc tamē verū est q̄tuz ad hoc vt emptor ex eo agat. sed tamē in casu licet vires nō habeat ad agendū. habebit tamē vires ad excipiendum venditore agēte ꝑ aliquo. ꝑ ꝓcio ꝑ rutis ⁊ cesis. vel aliquo alio. hoc in pactis q̄ sunt de natura ōctus. Sz queritur quid erit si post vēditionē fuit factū pactū de substātia ōctus ex interuallo: puta fuit factū de augendo vl̄ diminuēdo ꝓcio. in casu isto quaeunq̄ tale pactum fiat: vires habebit. ⁊ creditur recessisse a priori venditione re adhuc integra. ¶ Papi. Si vēdas mihi fundum ⁊ excipias sacrum publicum: si aliquid ita publicum est q̄ tū in p̄monio fisci fuisset illa res non intelligit̄ excepta.

e De sacra. Ecclesia destructa locus manz sacer. ⁊ iō vendi non potest. ¶ Inter. Aliquis vēdidit mihi funduz in quo sepulcrum est ⁊ materia vel murus quidam qui circuiebat sepulcrum omnia cedunt venditioni: si nihil sit exceptum

c Lauibus. Si aliquis vendat mihi res constitutas in orreis ⁊ tradat mihi claues iuxta orrea videt̄ mihi tradidisse possessionē merciū si tradat mihi claues iuxta orrea. ⁊ intelligas esse pactum merces ⁊ oñium si venditor fuit dominus. si autem nō fuit oñs paratur mihi causa vsucapionis.

q Si fundum. Vendidi tibi fundū ⁊ cōuenit vt mihi locares: vel conuenit vt si contingeret te vendere nulli vēderes nisi mihi: vt fiat qō ꝺuenit agetur ex vēdito. ¶ Cum. Vendidisti mihi fundum: decessi herede relicto eisdz defensionibus vtetur heres quibus ⁊ tu. Item vti potest p̄scriptione decēnali vel vicenali si velit ꝺtinuare tpa mea cum temporibus tuis.

M lege. Vendidi tibi fundum ⁊ lapidicinam excepi postea inuente sunt lapidicine venditori non emptori eas cedē dicit tubero. labeo corrigendo dicit vt ꝺsideret̄ q̄d actum sit. si non appareant ille lapidicine solum videant̄ excepte q̄ apparuerunt tpe contractus qō si aliud diceret̄ cōtingeret absurdum vt si totus fundus plenus esset lapidicinis deberet totus cedere vēditori. ⁊ sic esset absurdū.

f Fistulas. Si vendo domum ⁊ dixero q̄ fistule accedāt queritur an castellum. i. edificiū qōdā ex q̄ fistulis aquaducī accedat vēditōi. ōr q̄ sic. lz nō sit dictū ō b aliq̄d i pacto vēditōis ¶ Fūdū. Quidā emit fūdū a titio. neq̄ accepit vacuam possessionem fundi. factus est postea tutor filij titij pos. sibi cedere potest ipsemet. hoc modo si pupillus ⁊ eius familia discedat de fundo. ⁊ tunc ipse ingrediatur. ¶ Qui fundum. Titius emit funduz ⁊ conuenit vt soluta pecunia traderetur sibi vacua pos. fundi. decessit duobus heredibus relictz si vnus de heredibus offerat totā pecuniam bene poterit petere p̄rediū ⁊ partez pecunie a coheredib⁹ recuperabit ꝑ iudicium familie her. si suam partem offerat pos. fundi non habebit. ꝓpterea q̄ sit ōctum es alienum qō diuidi non potest.

f Rumenta. Vendidisti mihi frumentum in hec verba. si tempestate aliqua corrūpantur hoc te p̄staturum. queri̇t̄ an tenearis. ⁊ distinguitur aut erat solita tempestas. aut insolita. primo casu non teneor. secundo sic.

f Vndi. Si vendo partē fundi vt emptor aliā partez conductam habeat: iuriscōsul. dic̄ agi posse ex vendito. q̄a b̄ video: minus accepisse

c Cum manu. Vendidisti mihi fundum: ⁊ excepisti satagi illa videantur excepta que omni anno seminari solent: non q̄ in ꝓpetuuz. dicitur q̄ sic. alioquin si vinee essent in eo fundo excepte viderentur: qō esset absurdum.

¶ Cui? rei. Habebam tignū p̄iectum in domo mea in domum tuam: emi seruitutem vt sic immissum habeā an valeat talis venditio. ⁊ rñ. q̄ sic. ¶ Silua. Vendidi tibi siluam in q̄ de quinquēnio in quinquēnium consueuit cedi glans que decidit cuius sit an emptoris an venditoris. q̄ritur ⁊ rñ. q̄ cōsideratur qō actum est. si non appareat q̄ actum est glans que decideri̇t ab arbore non cesa cedet venditori: ⁊ cesa emptori ratio diuersitatis est: quia cum vendat ceduas: ea tantum pertinent ad emptorem que ceduntur. ¶ Nemo. Vendidi tibi equum sed pepigi ne dominiuz ad te transiret: an sit emptio. dicatur q̄ non.

l Titius. Titius accepit. c. aureos sub vsuris obligauit p̄redia pignori ⁊ dedit fideiussorem suū. ⁊ ꝺuenit cū eo vt infra triennium ꝓximuz eum liberaret: ⁊ nisi ꝺ ipse faceret ⁊ fideiussor solueret pecu. creditori q̄ ipse fideiussor pignori accepta haberet empta. q̄ritur si fideiussor nō fuit liberatus ⁊ soluit an habeat empta. rñdet̄ q̄ sic. si ꝺuenit vt non in casu obligatōnis haberet pignora: sed sub ꝺditōne contracta fuit obligatio. ⁊ hoc dicit. ¶ Lutius. Promisit tibi. c. corbes de fundo meo. si vendo illum an emptor debeat p̄stare. c. corbes. ⁊ rñ. q̄ non ꝓsonaliter.

¶ De in diem adiectione. Rubrica.

In diem. ¶ Cum fit vēditio sub pacto adiectionis in diem queritur an vēditio sit ꝺditionalis vel pura. ⁊ refert qō actum

l sit: quia si dicas sed si alius offerat mihi meliorē conditionem sit inempta pura consistit emptio: sed resoluitur sub hac conditione si alius: est pura. ⁊ interiz dominus emptor est. vt. ff. de rei ven. si quis. ⁊ fructus vsucapit ⁊ res interiz periculo suo perit. Si vero dicatur sic. p̄ficiatur emptio si nō offeratur melior conditio: est conditionalis: ⁊ interim venditor est dominus: emptor vero neq̄ vsucapit: neq̄ fructꝰ suos facit. ⁊ periculo venditoris res interim perit. ¶ Idē iulia. Si ancilla vendatur sub pacto adiectōis in diē: an adiectio extendat̄ ad partū. rñ. q̄ nō. q⁹ alterī⁹ rei ⁊c. idest de fructu rei q̄ interijt post vēditionē factā sub pacto adiectōis in diē. b̄ in ꝓma. Sz q̄d si due res vēdant̄ ⁊ vna pereat ⁊ alterꝰ sit emptor q̄ plꝰ offerat an admittat̄ adiectio. ⁊ rñ. q̄ sic. q⁹ b̄ casus est dissimilis supiori ꝓximo. Sz q̄d si pure fundꝰ vendat̄ sub adiectiōe tū in diē quē pēdēte ꝺditione emptor pignori dederit an dissoluat̄ pignorꝫ neꝝ. ⁊ rñ. q̄ sic. b̄ in tertia. Sz q̄d si ī re empta aliq̄s vi vel clā edificauerit: an emptor habeat interdictū. ⁊ rñ. q̄ sic. sed allata meliori ꝺditōe illud actione ex vēdito p̄stabit. qō actiōe illa interdicti ꝺsecutꝰ fuerit.

¶ Melior. Iste respicit supiora. dictū erat. s. e. l. q̄ emptio ꝓ resoluitur meliori allata ꝺditōe. q̄rit̄ g̃ qñ melior cōditio videt̄ ascribi. ⁊ dicit iurisco. q̄ melior affert̄ ꝺditio cū preciū addit̄. vl̄ cū maior solutio offert̄. Idē est si ꝓsona magis idonea accedat ad emptionē. Idē est si leuioribꝰ ꝺditionibꝰ emptor accedat q̄ forte satisdationē nō petet. arguit g̃aliter q̄ idē ē dicendū vbicūq̄ allata ꝺditio, ꝑficit vēditori: q⁹ lz vilior sit cū offerat ēptori ea tū sibi remittūt̄ q̄ g̃uiora videt̄. qō enim ꝺ fructꝰ manere penes emptorē ꝓ interim pceptos locū hz cū scōs emptor nō accedat. tūc enim ad scōm emptorem ptinet. ⁊ b̄ dicit cū duabꝰ. ll. seq. vsq̄ ad. §. si q̄s.

¶ Si q̄s. Si res vēdita fuerit pacto adiectōis in diē ⁊ alijs meliorē ꝺditionē afferat ꝑmꝰ xo emptor scōm licitādo supauerit: q̄rit̄ an q̄si nulla allata ꝺditōe melioi ab alio fructꝰ medij tpis sint vēdi. an ēptorꝫ. ⁊ rō fac̄ q̄ sint vēditorꝫ. b̄ ī pª. p̄t aūt vēditor posteriori aditiōe rē vēditā ꝺcedē: nisi ꝓ ēptor plus paratus sit offere. b̄ in scōa. an aūt debeat vēditor certiorare priorē emptorē. ⁊ rñ. q̄ sic. ⁊ b̄ in tertia.

s Labinus. Si vēditio facta fuerit vt res empta sit: si melior ꝺditio afferat: bñ pōt vēditor reiicere vltimā cōditionē meliorē ⁊ seq̄ ꝑmā tanq̄ meliorē: ⁊ durabit ꝓ emptio nisi noiatim actum esset: vt liceret emptori recedere allata melioi ꝺditiōe: tūc dissolueret̄ emptio etiam si venditor velit se

qui vltimã ꝺditionẽ.

s Ed ſi. Si pign⁹ diſtrahat ſub pacto adiectiõis in diẽ ⁊ alius meliorẽ ꝺditionẽ afferat ⁊ eã nolit creditor recipere, iniuriã facit debitori. ſed q̃d ſi ſcõs emptor erat inops: poterit creditori ꝓri ſine periculo vẽdere

q Quod aũt. ſi res diſtrahat ſub pacto adiectiõis in diẽ ⁊ alius meliorẽ ꝺditionẽ afferat ⁊ res ei ita data ſit an hꝛis pactio poſſit recipi: vt. ſ. a ſcõo auferat ſi tertius meliorẽ ꝺditionẽ attulerit. dicit ſabin⁹ q̃ nõ. eſt rõ. q̃ ꝓris emptor ſ id eſt ꝓris pollicitator ſ q̃ ſcõs emptor ꝺr ſtatiz ſit res irrevocabilis, ⁊ iõ receſſit a ꝓre emptore: alioq̃n niſi res fieret ei⁹ plene a ꝑma emptiõe nõ videt receſſuz. iulian⁹ dicit q̃ actuz ſit referri: vt ſi actum ſit cũ emptore vt poſſit ſibi res auferri ⁊ dari tertio meliorẽ ꝺditionẽ afferenti: tũ poſſit vẽditor facere.

¶ Jtẽ. Si rem ſibi cõez diſtrahãt ſub pacto adiectõis i diẽ ⁊ duo addixerũt alicui meliorẽ ꝺditionẽ affere. edã terti⁹ nolit cũ ꝺditiõe accipe. diſtũg. aut vno p̃cio diſtraxerũt: aut diuerſis p̃cijs. puta vn⁹ ,p.v. alius ,p.x. terti⁹ ,p.v. ⁊ tũc due partes puenerũt ad ſcõz emptorẽ. tertia remanet penes p̃mũ: ſi vno p̃cio penes p̃mũ emptorẽ remanebit: ſicut ſi aliq̃s vni totum vẽdat ſub pacto adiectõis in diẽ. deinde adiecto p̃cio alij vẽdidit. in p̃ ergo caſu dicit celſus. ſ. cũ tres vẽdãt ⁊ hꝫ egerũt. ꝓmus ẽptor nolit: niſi totã rẽ hẽret. nõ hꝫbit eã rẽ quã ſoci⁹ poſteriori emptori addixit. ¶ Item. Si duo vẽdãt rẽ cõez ſub pacto adiec. in diẽ ſi vn⁹ ex vẽditorib⁹ meliorẽ afferat ꝺditionẽ: q̃ rõe partẽ ſocij potuit ꝺſiſtere emptio: an auferenda ſit ꝓri ⁊ danda poſteriori. ⁊ rñ. q̃ ſic.

s J vẽditor. Item didit mihi aliq̃s ſub pacto illo q̃ ſi melior ꝺditio afferet q̃ res eſſz inempta: ⁊ vẽditor ſimulauit meliorẽ ꝺditionẽ cũ nõ eſſet: ⁊ vẽdidit alteri: vl̃ minor ſ vt tũdẽ: an ſit obligatus q̃rit ⁊ ꝺr q̃ vtriq̃ erit obligat⁹. Iz ponam⁹ q̃ emptor ꝑm⁹ ſubiecit minus idoneũ emptorẽ: an vendita ſit ſine dubio a ꝓre emptore receſſuz eſt. ſed vẽditor decept⁹ hꝫ actionẽ q̃tũ ſua intereſt ꝺ emptorẽ p̃mũ a quo deceptus eſt. in hac actiõe veniẽt fruct⁹ quos pcepit ꝓr emptor interim. ⁊ ſi q̃d dolo vel culpa ſua fund⁹ deterior fact⁹ ſit. Sz ponam⁹ q̃ nullũ ſubiecit neq̃ emptor neq̃ vẽditor: ſed vẽditor ꝑ maiori p̃cio vẽdat ei q̃ nõ erat ſoluẽdo: certe receſſuz eſt a ꝓri emptione. Idẽ ſi pupillo vẽdat ſine tutore vel filio vl̃ ſeruo alieno. ſi aũt ſeruo ꝓprio vel dño rei. iſto caſu venditio nõ valet. ⁊ nõ eſt receſſum a ꝓri vẽditiõe. ſed ſi vẽdat alieno ſeruo putãs eũ liberũ: videt receſſum a ꝓri vẽditõe. ¶ Idem ter. Si res diſtrahit ſub pacto adiectiõis in diẽ: ⁊ q̃ nõ cõſeqũtur ſcõs emptor fruct⁹ quos ꝓr emptor medio tpe pcepit hꝫ ad vẽditorẽ ptinẽt: ⁊ ſi in hac ſcda vẽditiõe minus p̃cij. vl̃ tũ q̃tũ erat in ꝑma vẽditiõe afferat an ſit receſſum a ꝑma q̃ ſi meliori ablata ꝺditiõe. ⁊ rñ. q̃ nõ.

s J p̃dio. Diſtracto p̃dio ſub pacto adiec. in diẽ. ⁊ añ dies vẽditor decedat: ſiue heredẽ hẽat ſiue nõ poſt diem remanebit penes emptorẽ ꝓrẽ cũ non exiſtat cui melior poſſit afferri ꝺditio: ſec⁹ ſi intra diẽ adiectiõis vẽditori aliq̃s he

s J fund⁹. Si fund⁹ diſtrahat ſub res exiſtat. pacto ꝛc ⁊ ali⁹ offerat meliorẽ ꝺditionẽ: q̃ q̃dã adijciũ tur ſcõe vẽditiõi. q̃ nõ erat in ꝑma: an ꝓ illa meliori ꝺditione ſit receſſum a ꝑma emptione, ⁊ rñ. q̃ nõ. ſi res adiecte non valeant minus q̃ p̃cij adiectum in ſecũda vẽditione. Item ſi pl⁹ p̃cij adijciatur vt in longi⁹ tp̃s ſolutio diſtrahatur ⁊ tñ inter uſuriũ redigi poſſit ex p̃cio ꝓris venditiõis: q̃tum eſt p̃cius adiectũ in ſecũda vẽditione longiore tpe ſoluendũ. an ſit recedẽdũ a ꝑma emptiõe q̃ ſi melioꝛi ꝺditiõe allata. ⁊ rñ. q̃ nõ

i Operator. Re diſtracta ſub pacto adiec. ſi melior cõditio afferat fruct⁹ quos ꝓr emptor pcepit vẽditor reſtituere debet. Sed q̃d ſi impẽderit nũq̃d hꝫ reddit⁹ retẽtiõz p impẽſis. rñ. q̃ ſic. ⁊ ſi fruct⁹ nõ ſufficiãt vt hoc fiat vendito ri ex vendito emptori ex empto cõpetit actio.

c Item. Vendidi tibi vnũ ſeruum ,p.x. titio aliũ ,p.x. ſub pacto meliore ꝺditione allata. venit alius q̃ offert p̃cio vtroq̃ triginta: an ſit receſſum a venditione. refert an fiat adiectio ꝓ p̃cio vni⁹ tñ an. v. ,p p̃cio vni⁹ ⁊ v. ,p p̃cio alteri⁹. ꝓ caſu ille fuit inempt⁹ cui adiecta ſunt. x. ⁊ eũ habebit ſecũd⁹ emptor: ꝓre emptore habẽte aliũ. ſcõo caſu vtriq̃ hẽbit ſecũd⁹ emptor q̃ ſi nõ appareat cui facta ſit adiectio: ſtabitur ꝑme emptioni.

c Item. Si in diẽ. Eramus duo ſocij. titi⁹ vẽdidit nobis fundũ ſub pacto adiec. in diẽ. ego obtuli meliorẽ ꝺditionẽ vtrũ etiam ꝓ mea parte ſit receſſum a venditiõe iſtius fundi.

f Item. Fundo diſtracto ſub pacto ⁊ rñ. q̃ ſic. ſi ſecũd⁹ plus offerat ⁊ venditor alii tantũdẽ eidẽ fũdo adijciet: q̃ eſt maior ſ q̃ ſit p̃cium adiectũ non eſt receſſum a ꝑma emptiõe. vt. ſ. e. ſi p̃dio. ſi fund⁹ aũt ſit minor: an videat recedere a ꝓre emptiõe. ⁊ rñ. q̃ ſic: ſi vẽditor in dolo nõ erat.

p Prior. Re diſtracta ſub pacto ⁊ meliore ꝺditõe allata an ꝑm⁹ emptor poſſit agere ꝺ ſecũdũ ꝓ p̃cio q̃ ſoluerat vẽditori: niſi eũ delegaſſet ei. q̃ritur ⁊ rñ. q̃ nõ.

¶ De lege cõmiſſoria Rubrica.

¶ Si res ea lege diſtrahat vt

Fundus. niſi p̃cium ſua die ſoluat q̃ res ſit

s inempta: an aut pura aut ꝺditõnalis ſit vẽditio ⁊ rñ. q̃ pura.

Item. Si vẽditor vẽdat ſub pacto. l. cõ. ſi pecunia ſoluta nõ fuerit ad certũ diẽ: hꝫ ita accipit: vt ſit ſoluta pecunia nõ ſit fund⁹ inempt⁹ ſic volente vẽditore. ſi aũt emptor velit inemptũ eſſe nõ põt inuito vẽditore: q̃ hꝫ ꝓ vẽditore ſtatutũ eſt: alꝫ eſſet in ptãte emptor ſ q̃ emit villã vt exuſta nõ ſoluerz p̃cium. ⁊ ita eſſz inempta q̃ eſſe nõ põt: cũ fund⁹ fuerit periclo ſuo. nã venditor. l. com. que in vẽditiõib⁹ ꝺr exercebit volens nõ inuitus. ⁊ hoc dicit cũ. l. ſe.

s J fund⁹. Si vẽdam titio fundũ ſub pacto. l cõmiſſorie i. vt fund⁹ ſit inempt⁹. ſi p̃cium nõ ſoluat certo tpe: ⁊ ip ſe non ſoluat q̃lit agere poſſum ꝓ fundo. ⁊ fructib⁹ quos recepit in fundo. vel ſi deterior fact⁹ fuerit ſua culpa. ꝺr q̃ deciſa eſt illa q̃ſtio q̃ hꝫ locũ act. ex vẽditore. Iz vẽditio ſoluta fuerit. eſt tũ verz q̃ interdũ emptor lucri facit fructꝰ: quos interim ꝓcepit ꝑm ſniam Neratij q̃ hũana eſt. ſ. cũ ipe aliquã partem p̃cij ſoluent q̃ p̃cium q̃ dedit pdidit eo q̃ reliquã partẽ ad diem nõ ſoluit. ¶ Elegãter. Vẽdidi tibi fundũ ſub pacto. l. cõmiſſo. ſi aduenĩẽte die nõ fuit ſoluta pecu. ego poſſum exercere cõmiſſoriã: ⁊ reſcindere vẽditionẽ. Si volo exercere cõmiſſoriã vel petere p̃cium. ꝺr hic q̃ ab initio alterz eligere debeo. ⁊ vno electo ad alterũ redire nõ poſſum. Sed ponam⁹ q̃ in. l. cõmiſ. pacto ita dicat emptor q̃ ſi nõ ſoluat ſua die: fund⁹ eſſet inempt⁹ ⁊ adiecit q̃ ſi vẽditor minoꝛ ex tũc alteri vendat: q̃ emptor hoc dãnũ ſibi refieeret tenebit ad hꝫ actiõe ex vẽdito cõpetente. ¶ Commiſſoria. Si vendã tibi ſub pacto vt fund⁹ ſit inẽptus: niſi ad diẽ ſolueris. q̃rit an debeaz te interpellare: an debeas offerre vltro ſi vis euitare cõmiſſoriã. dicitur q̃ offerre debes: ſi nõ habes cui offeras liberatus es.

l Lege. Si vẽdo fundũ ⁊ adijcio vt inempt⁹ ſit niſi pecunia ſoluat ſua die: ⁊ ſoluta nõ fuerit ſtatuta die emptio reſoluit fruct⁹ emptoꝛ: hꝫ ſuo iure ſuos fecerit reſtituere ꝺz: q̃a

d Lege. Juriſcõſul. inter nihil remãſurz ẽ penes eũ. rogat⁹ ſup hac. l. com. tradidit naturam hui⁹. l. q̃ ſi pacto. l. cõ. nõ pareat ⁊ ſtetur ꝓ emptorẽ: vẽditor ſi velit põt vti cõmiſſoria ⁊ emptor amittat ſicut arre noie dedit: vel ſiũ mo

p Oſt diẽ. Si pacto. l com do ab eo recepit vẽditor miſ. nõ obſeruato vẽditor nõ vtat cõmiſſoria ſi partez p̃cij petat. amplius cõmiſſoria vti nõ põt. q̃ nõ licet variare ⁊ vna via electa ad aliã redire nõ põt. ⁊ hꝰ dicit cũ. l. ſeq.

m Mulier. Quedã mulier fundos vẽdidit gaio ſeio ⁊ accepit pec. ꝓ arris: ⁊ euenit q̃ niſi reliq̃ pec. ſolueret certa die q̃ arre pderent ⁊ fundi eſſent inempti. poſtea die ſtatuta venit emptor ⁊ pteſtat⁹ fuit ſe velle ſoluẽ pec. illã. ⁊ in ſacco ſigto ꝺpoſuit ⁊ pteſtat⁹ fuit q̃ nõ erat mulier pñs cui ſoluẽ poſſz ꝑ ea fiſc⁹ denũciauit huic gaio q̃ nõ ſolueret pec. iſtam añq̃ fiſco ſatisfacẽt: ⁊ ita forte p⁹ ea ñ potuit ſoluẽ. q̃rit an icidit. l. cõ. dic ſeuo. q̃ fm ea q̃ ꝓponit nõ ẽ factũ ꝺ quentũ.

¶ De here. vel. act. ven. Rubrica.

Hereditas.

Cēdo hereditatez viui l' illi cui cōmertiū nō fuerit in rez natura: puta ei qđ in nulli bonis est. z sic est in litera nulli: vel si est in litera illi; z sic meli: tunc dicit illi q̄ nullus est: puta seru de iure ciuili nil ago z non valet emptio nec vēditio; qz in rez natura esse dz qđ vendat.

v Enditor. Cendidi titio hereditatē. q̄rit an debeā satisfdare de euictōe reū hereditariaz. dr q̄ nō. qz illō videtur agi inter emētē z vēdentē. q̄ nihil pl' iuris habeat emptor q̄ fuisset habitur heres. ¶ Jn hereditate. Si vēdo tibi here. q̄rit q̄d appellat. here. significat vtruz veniāt res q̄ fuerūt tpe mortis: an zc. dicit iurisco. inspiciēdū q̄d actū sit. nā plerūq; actū est vt veniāt q̄ tpe vēditionis erāt in bonis. ¶ Illud Quidam instituit me z filiū suū pupillū heredes: z substituit me sibi. vēdidi hereditatē postea obuenit mihi ex substitutōe dicit q̄ illud nō venit: qz lz vnū sit testiū tñ due sunt hereditates: nisi b actū fuisz q̄ et illa in vēditione veniret. ¶ Peruenisse. Si vēdo hereditatē b vocabulo teneor pstare quicqd puenerit ad me occasiōe hereditat. q̄rit quō dicat peruenisse: z dr q̄ puenisse videtur corpa rez quaz acti. hz. vñ actōez pstare dz emptor. pleni vident puenisse ea quoz possessio fuerit pcia vēditor habeat b vident ad eū puenisse: nō videt puenisse q̄ tenet pstare ex lega. vel tenet pstare noie eris alieni vel ex alia cā. z pcia rez donataz tenebit pstare qđ etiam añ vēditionē fuerit in hereditate pstādū est: qz ad venditorez puenit z nō tñ qđ ad eū puenit. sed qđ ad heredez ei puenit. vel dolo malo factum est ne perueniat. dolo autem factum esse creditur cuz aliquid alienauit: vel suos manumisit; vel dolo fecit ne aliquid acquireret hereditati: cū acqri posset. z tenebit de eo qđ ad eū puenit si dep̄ditū fuerit lata culpa interueniēte. ¶ Illud. Cēdidi hereditatē titio filio me: vel seruus me aliqd debebat illi cui successi. q̄rit an hoc debeaz pstare emptori. dr q̄ sic. q̄tenus de peculio vel de in rē vso peruenit potērāt noie filij vl' fui. ¶ Solēt. Quedā qđ formā habent: z sueuit in gñe: an venditor here. teneat pstare ēptori qđ sibi obuenit occasiōe hereditat. z est agitata in tali specie. venditor exegit tāq̄ debitum qđ non erat debitum: certe b nō pstabit neq; reputabitur nō debitū si soluit: nisi p sniaz odēnat fine dolo malo soluerit. tūc enim bñ repetet. etiā si debitum vez nō fuerit. ¶ Nō solū. Cēditor dz pstare actiones hereditarias ēptori: z nō solū illas. immo etiā eas q̄s ipse obstituit. vñ si fideiussores accepit: vl' aliā obligationē: vel si rē dedurit in iudiciū hoc totū tenebit pstare. ¶ Sicuti. Omne lucrū dz pertinere ad emptorē hereditat. z ita oē dānū: sed pone q̄ heres vendidit rē hereditariā: cui noie uenit. q̄rit an illō recipiat ab emptore: z dr q̄ nō. qz nō uenit de b qz heres. sed qz vendidit nisi emptor habuit pciū rei vēdite. z si in tali iudicio vēditor aliqd exp̄dit vel procurator ei. b recupabit ab emptore p actionē ex vēdito. cetez si nihil sibi abest nō aget. ¶ Prepud. Cēdidi hereditatē z exegi in vēditiōe seruum quēdā sine peculio si queniar noie illi seruī vel de peculio vel de in rē vso q̄ten vsum fuerit in vtilitatē defuncti. ago ō emptorē: qz es alienum noie suo soluere video cuz ipse habeat penes se peculium ex alijs añt suo nomine condemnatus est nec recuperat ab emptore. Sed ponamus q̄ accepit seruum cum peculio z conuenit aliqd prestiterit. nūquid emptor semper peculiū repetit ab eo: certe non cū hoc actū sit q̄ superfluus sit penes venditorem. Si vero contrariū actū sit tūc repetet in dubio si nihil actū sit z solūmodo mentio de peculio facta fuit: non repetet emptor. immo illud superfluū remanebit penes venditorem: z hoc dicit in. l. se. vsq; ad. §. si venditor. ¶ Si venditor. Cendidi hereditatem excepi quasdam edes quarum nomine promissum erāt de damno infecto. queritur q̄s teneat ex illa stipulatione si dictū est q̄ ad emptorez pertineat venditor sequet si nihil dictū fuerit. tūc damnū qđ ante vēditionem otingit ptinet ad emptorem: damnū añt qđ post ptinet ad venditorez. ¶ Si titi. Casus iste aliquātulū obscurus est. pone ita apertū casum: vēdidit titi seio hereditatem meā. deinde instituit a seio heres vēdidit hereditatē seij alteri titio. q̄rit si qđ pstat vēditor iste occasione hereditat me uiane an ex pma vēditōe. i. an occasione pme vēditionis iste vltim oueniri possit. dr q̄ sic. z q̄ potuisset vēditor oseq̄ a q̄libet erneo hēde pmi ēptorz: z b poterit ab ēptore z oseq̄tur ab isto actione ex vēdito: z adducit simile. nam si emi hoiem a seio z stipulat sum ab eo duplā: z extiti si heres. z vendidi hēditatē si homo iste euincat agā otra illū emptorē hereditaris. ¶ Si qđ. Si venditor hereditatis ponit aliqđ noie publici vectigalis vel noie tributoz. b oseq̄tur ab emptore: qa onera sunt hereditat. sed si vēdat here. facto funere testatorz. an ab emptiōe impēsam recupare possit. dr q̄ sic. z ista impēsa hereditaria est. ¶ Cū qs. Jn. §. hui q̄dam regula est: qa cū creditor succedit debitori ofundūtur actōnes aditōne hē. si tamen vēdidit hereditatez tenet emptor sicut heres siue tē pore mortis testator debuit licet desierit debere siue in diez debuerit testator vel sub ditione z dies vel ditio extitit post mortē si seruitutes amisit vēditor adeūdo recuperat eas per act. ex vendito sed si nihil pstiterit obligat est actione potest agere vt liberetur.

s Jvenditor. Si venditor exegit pe. a debitoribus hereditarijs z exactā amisit sine dolo malo z culpa: an tenetur emptori. dr q̄ non.

s Jnomē. Cendidi nomē debitorz mei. nō teneor facere qđ soluēdo sit. sed qđ debitor sit. z q̄ exceptione tutus nō sit: nisi in otrariū actuz sit. z si vendo nomen certe summe: puta decē in tantū teneor: si incerte quātum ei interfit. z hoc dicat cū. l. seq.

c Optori. Si vendo nomen: debeo prestare emptori prosecutionem pignoris etiam illius qđ accepi postvenditionem quia beneficium venditoris dz pdesse emptori nois

c Clm hereditatem. Si vendo hereditatem debeo facere q̄ sit hereditas. nam aliter non est venditio. non enim b alea venditur spes: sed res sicut añt estimandū est cuz quis emit venationem vl' similia. puta iact retijs z similia. immo emit rem vt si non inueniatur nō est tūc emptio vnde precium condicitur.

q Clod si. Si hereditas nulla ad venditorez petineat q̄ tū pstare debeat emptori estimandū est. vt si sit aliq̄ hereditas de q̄ agebat: sed ad vēditorē nō ptineat pstabit estimationē ipsi: an nulla sit: z tūc dz pciū restituere: z si qđ alio emptor exp̄dit: vel sua interest.

s Ed. Si in venditione dicatur si quid iuris pertinet ad venditorem id vendit nihil pstabit venditor: qz hoc quidā exp̄sse oueniisse videtur. est enim q̄ sicut lucrū negotiationis ad eū pertinet. ita z periculū pertiere debet quasi spes hereditatis sit in vēditōne: hoc añt ita intelligitur si ignorās ad se pertinere ita vēdidit. ceterū si sciēs tenetur de dolo. Sz si sit hereditas z oueniat vt idem ius habeat emptor qđ habet venditor. dz pstare se heredē esse. liberatur vero si sic ouenerit vt quicquid iuris zc. si ad eū hereditas non ptineat. z b dic cū. l. seq. vsq; ad. l. q̄ filijfa.

q Eli filijfa. Cēdidi id qđ dz mihi quidā filiusfa. dicitur q̄ ego debeo pstare actiōes q̄s habeo ō prez. z b dicit

Jhēditas. Si vēdo alicui hēditatē: debeo sibi tradere oēs res hēditarias: neq; interest q̄ta fuerit heredi. nisi

s Jq̄si heres. noiatim actū fuerit. z b dic cū. l. se.

Cēdidi here. q̄si heres cū mihi eēt restituta ex sena. cō. trebel. teneor tradere ēptori q̄ti sua interest. ppt falcidiaz ab

n Oia. Si hēant debitorē heredē retētā. z b dicit. sub ditione vel in diē: talia noia bene possum vēdere

s Jex pluribus. Plures erant heredes. vnus ex illis soluit es alienum: qđ testator sub pena soluere tenebatur. z vendidit here. neq; potest aliquid de eo qđ soluit cōsequa a coheredibus propter inopiam eorum. an ab emptoribus osequat. dicitur q̄ sic. z inducit ar. q̄ posset filius consequi per iudiciū fa. her. de eo qđ tanq̄ heres impendisset.

m Ultũ. Si vẽdam alicui id ꝙ mihi pure debetur sub cõ
ditione: vẽditio nõ est anteꝙ ꝺditio existat. sed si vẽdã
pure id qõ mihi sub conditione debeꝫ emptio statim ꝺbiꝫ ꝛ
statim põt agi ex empto: saltez vt acceptũ debitori meo faciã
s Ji hereditatẽ. Clẽdidisti mihi hereditatẽ lucij. ꝛ postea
ex istis hẽs debitori eiꝰ an teneaꝝ mihi p act. ex ẽpto p
stare debituꝫ. ꝺ: ꝙ sic. ꝛ illud magꝝ expeditur in alia q̃stione
cũ vẽditor succedat creditori suo: ꝛ ita hereditatẽ vẽdat: quia
illud debitũ teneꝫ pstare per acti. ex empto. ꝛ hoc dicit.
v Enditor. Clendidi hereditatẽ ꝛ interposui stipulatiõ
de eius restitutione ꝙ ad me de hereditate peneniret. pfecutꝰ
sum postea rem hereditariã: vendidi eaꝫ alij. queriꝫ an teneat
ad reꝫ an ad pcũ. ꝺicit ꝙ stipulatio bis nõ cõmittit. i. nõ da
tur ad rem ꝛ ad pcium. vnde si fuerit stipulatio interposita pꝰ
vẽditionẽ rei venit pcũ in stipulatõe: si ante venit ipsa res. lz
idẽ nõ sit i eo qõ mihi. pmisit stichũ ꝙ nõ teneꝫ eo mortuo asi
morã. licet supiori casu teneaꝫ qz in casu supiori videꝫ iste po
tius gessisse negotiũ emptoꝝ ꝙ ipsiꝰ hereditatꝝ. Sz hoc non
cadit in vẽditiõe rei singularꝝ in tali exẽplo. vẽdidi tibi stichũ
eo nõ dũ tradito vendidi eũ alij ꝛ tradidi euꝫ mortuo eo ante
morã nõ teneor pori emptori nisi morã in tradẽdo cõmisi: ne
ꝙ etiã teneor ad pcũ cũ illũ nõ ꝓpter rem sed ꝓpter negotia
tionẽ hois vẽditi habeã: qz tenebar ad rẽ nõ ad pcũ vel ad
actionẽ in hereditate aliud est in supradicta rõne. qz si q̃d tan
ꝙ heres habeo teneor hoc pstare emptori hereditatꝝ quã ꝙ il
lius negotiũ gessero sicut fundi vẽditor si fructꝰ pcipiat tene
tur eos restituere ratione bone fidei et tamen si neglexit nõ te
netur nisi culpa obijci põt de hoc. Sed ponamꝰ ꝙ eã rẽ quaꝫ
vẽdidi: petij alio possidẽte ꝛ litis estimationẽ accepi qz rẽ de
beba ꝛ nõ actionẽ sed si duplũ habuit rei furtiue vel vi deie
ctus nihil emptori debebit si nõ desinat vẽditor possidere si
ne culpa liberaꝛ pstãdo actionẽ quã hz ꝓ re. nã ream tradẽ
b Ereditatꝝ. Clẽ do ẽrusto edificio liberaꝛ vẽditor.
didi hereditatẽ soluit emptor mihi partẽ pcij aliã non
soluit q̃riꝫ an ꝓ reliquo pcio teneaꝛ res hereditarie loco pi
v Enditor. Qui vendidit hereditaꝛ gnoris. ꝺz ꝙ sic
tẽ ꝺz cedere actiões q̃s hz ꝺ reũ pncipalẽ ꝛ ꝺ eius fide
n Jmis. Qui vendit nomen siue pcipiat iussorem.
aliquid in cõpensando siue exigendo vel quocũq; mo
b Ereditatẽ. Lorneliꝰ in do: debet pstare emptori.
stituit me heredẽ ꝛ a me titio legatũ reliq̃t. vẽdidi here
ditatẽ mihi delatã. titius cui erat legatũ relictũ me heredẽ in
stituit anteꝙ ab emptore legatũ pcipet agere potero ex ven
dito: quia tãto minus hẽ. vẽdidi ꝙ emptor legatũ soluere te
nebaꝛ. neq; refert an debeat pecuniã tanꝙ creditor et cõtra
s Ji excepto. Clẽdidi tibi here ctu: aut vt legatariꝰ
ditatẽ excepto fundo hẽditario occasiõe cuiꝰ aliq̃ sũ cõ
secutꝰ bꝰ tibi teneor pstare. ꝛ pinde ac si fundũ nõ excepissem
Clde rescin. ven. ꝛ qñ liceat ab emp. discedere. Rubrica.

Elsus. Clsi filiusꝫ. rẽ mihi vẽdat ꝛ re inte
gra ꝙueniat i pfectꝫ liceat recedere a ꝺ
c ctu an valeat talis ꝙuentio. celsus dicit ꝙ sic. si ꝓ
patre ꝛ filio fiat ꝙuẽtio de reuocãda vẽdi. auctor
huiꝰ. l. q̃rit an pacto cũ pre aliq̃d cõparaꝛ: saltez vt ego libe
rer ꝛ filiꝰ nõ. nõ sicut si pupillus ꝺberet sine tutoꝝ auctoꝛita
te: qz ꝓ psona sua rescindiꝛ pdictꝰ ꝺctꝰ. in psona alterius nõ.
bꝰ nõ est vez: qz aristo dicit ꝙ valeat pactũ vtꝰ liberet aliꝰ
remaneret obligatꝰ. in fine diꝭ auctor. bꝰ. l. ꝙ vẽditiõe cũ so
lo pre facta si liberet me a filio: ꝛ filiꝰ statim liberaꝛ.
s Ji quã. Si vẽdo tibi rẽ aliquã: postea vẽdo eãdẽ rẽ mi
nori pcio: tibi aũt maiori pcio. videꝫ ꝙ recessum est a p
ore vẽditõe: ꝛ posterior ẽptio ꝺsistit: sicut si por facta nõ esset
bꝰ est vez aũ pcũ solutũ: postea act. nõ põt resoluí solo ꝺctu.
c Optio. Hui. l. regula tradiꝭ ꝙ emptio sicut ꝺbiꝭ nu
do ꝺsensu ꝛ ita ꝺrio cõsensu resoluiꝭ re nõdũ secuta. vñ
q̃ritur si emptor fideiussorẽ accepit. ꝛ vẽditor stipulatꝰ fuerit
de pcio an possit recedi ab emptiõe nudo pacto qõ est bo. fi.
ꝛ ꝺ: ꝙ sic. qz excep. pacti in act. bo. fi. locũ hñt. ꝛ si emptor a
gat cũ fideiussore remouebiꝭ p exceptꝫ puta bꝰ silr si vẽditor a
gat de pcio pcedere eodẽ mõ.
s Ji emptio. Nota casum ꝺri emptionẽ toge ꝛ lancis cõ
uenit vt recederet a vẽditiõe altera. ꝺz ꝙ recessum est a
vẽditiõe in vno dũtaxat de quo ꝙuenit.
c Clm emptor. Si facta vẽditiõe fundi. puta vel alterꝰ
rei emptor liberet vẽdẽtẽ p exce. vel ecõtra. pinde est ac
tũ inter eos ac si cõuenisset ne alter ab altero aliq̃d petat ꝛ
esset recessum a vẽditione sed acceptilatio nõ sua natura: sed
iure pacti valet. Clemptio. Resoluitur emptio nudo ꝺsen
su si res nõ fuerit secuta. si tñ res vẽdita pereat secus est. ꝛ iõ
act. ex vẽdito ꝛ empto valebũt.
s Ji ꝙuenerit. Hoc mõ ꝺri cũ aliquo qz vẽdidi alicui rez
ꝛ ꝙuenit ꝙ si sibi displicuisset infra certũ tps rescindere
tur emptio. q̃ritur q̃ actio oriaꝛ ex bꝰ ꝺctu. ꝺz ꝙ actio ex ẽpto
ꝛ vẽdito vel actio in factũ.
s Ji id. Si emerim pure rem ꝛ eandẽ sub ꝺditiõe: postea
emero in posteriori actõe nihil agiꝭ. Clsi pupilli. Si
pupillus pꝺ emat sine tutoris auctoritate. deinde ipsiꝰ aucto
ritate interueniẽte emat idẽ: lz ex pma obligatõe vẽditor erat
obligatꝰ pupillo. tñ recisa pori obligatione remanebit scda.
ꝛ hinc ide ꝺsistit obligatio. bꝰ in pma. ꝙ si pmo emi tutori au
ctore. deinde vult pupillus rescindere emptionẽ sine tutoris
aucto. pinde ac si sine tutore auctore emptio facta fuisꝫ: ac p
inde sit ac si ab initio ꝺctũ fuisset sine tutore auctore. s. vt pu
pillus nõ obligeꝭ vẽditori ꝛ pupillo nõ obligeꝭ vẽditor: do
nec soluatur sibi pcũ: an valeat talis ꝙuentio. ꝛ mõ. ꝙ nõ.
t Jti. Si procurator absentis hñs gñalẽ ꝛ liberã admini
strationẽ subscribit vẽditioi facte a seio ignorãs seiuꝫ
decessisse. heres tñ tũc scripꝰ an sibi piudicet quominꝰ possit
rescindere ꝺctũ videꝭ ꝙ nõ.
f Undus. Publicanus lutij titij vẽdidit funduꝫ ad
vectigal rei pu. postea ꝓfessus fuerat lutiꝰ titiꝰ se totuꝫ
pcũ soluere paratũ: cũ in maiori summa vẽditꝰ fuisset fundꝰ
ꝙ debituꝫ esset. ꝛ postea pses q̃ vidit locũ iussit vẽditionem
rescindi. ꝛ fundũ lutio titio restitui. q̃riꝭ an statim lata sñia in
bonis lutij esse credaꝛ. ꝺz ꝙ nõ. anteꝙ pcũ restituat emptori
si is soluerit vel si nõ soluit añꝙ satisfaciat de toto vectigali.
s Eius. Seius emit fundũ a lutio titio. ꝛ conuenit ꝙ nisi
pecunia certa ꝺie solueretur ꝙ res esset inempta. soluit
seius statuta ꝺie vnã ptẽ pcij alterã partẽ nõ soluit. ita mor
tuo vẽditore cũ ipse seius esset tutor cũ aliꝭ pupilli filij vẽdi
toris nec soluit neq; retulit pecuniã rõibus tutele q̃riꝭ an res
sit inempta. ꝺz ꝙ sic. Clemptor. Quida vẽdidit pdia titio.
iste titius timebat ne sibi moueretꝭ ꝓuersia de pdijs a me
uia ꝛ semproꝝnia ꝙuenit vt certã q̃titatẽ pecunie teneret q̃us
q; sibi a debitore fideiussor daꝛ esset. postea conuenit ꝙ nisi
statuta ꝺie pecunia solueretur res esꝫ inempta. accidit ꝙ liti
gauit venditor cum altera de mulieribꝰ illis ꝛ obtinuit. ꝛ cuꝫ
altera transegit. ita ꝙ emptor poterat quiete possidere. sz ne
q; fideiussor datus fuit. neq; ẽm legẽ pecunia soluta fuit. qõ
est an emptio rescissa ꝺz. ꝛ rñ. ꝙ licet videaꝭ ꝙuenisse ꝙ añ nõ
solueretur pecunia q̃ fideiussor dareꝭ. tñ nõ videꝭ stetisse per
emptorẽ vñ nõ erit rescissa vẽditio.

Clde piculo ꝛ cõmo. rei vẽ. Rubrica.

Ji vinũ. Clẽditũ est vinũ titio. istud vinũ deterio
ratũ est. q̃riꝭ cuiꝰ sit piculũ titij emptoris: an ven
s ditoris. ꝛ distinguiꝭ vinuꝫ aut vẽdaꝛ in gñe aut in
specie. Scõo casu aut venditor suscepit in se peri
culũ aut nõ. si nõ vinũ est in piculo ẽptoris. si sic aut diꝭ vsq; q̃
sit in eiꝰ piculo ꝛ illo fuabiꝭ aut nõ. ꝛ tũc ꝺec degustabiꝭ. ꝛ
lz ẽptor sigillauit nihilominꝰ vsq; ad degustatiõz erit i picl'o
vẽditoris ꝙ si indistincte vẽdaꝛ statiz vẽditoris desinit ee piculũ
bꝰ ꝺa sũt q̃ i specie ꝙ si ad mẽsurã sp vsq; ad diẽ mẽsure erit
in piculo vẽditoris Clsi doliũ. Si vẽdidi vinũ i specie ꝛ em
ptor sigillauerit erit in piculo emptoris ꝛ ꝓ tradito bꝰ ẽm tre
batiũ: lz labeo ꝺdicit. labeoni aũt ꝺsentit auctor bꝰ. l.

¶ Licet. Vēdidi vinū in genere actū est quo die dz mēsurari si sic fuerit ostensum ⁊ factū poterit vēditor effūdere vinuz denūciatiōe pr⁹ facta emptori vt vinū tollat. hoc in pma. si vēditor vinū possit effundere ⁊ nō effundat laudand⁹ est. hec sunt ỹa cū interfuit eius hīe vasa: qz forte locatur erat ea cō modius q̄ vasa alia ꝺducere q̄ effundere vel alij vēdere bo. fi. i. vt bo. fi. operā p̄stet vt q̄tūcūq; minus possit ea res emptori dānosa sit. ¶ Si doliare. Si vinū vēdaī ⁊ nō actuz sit quo tpe tradaī dr actū vt vasa euacuanī anteq̄ sint necessaria ad aliud vinū ponēdū. alioq̄n effundi potent p corbes vt sciatur q̄tū emptori pierit fm veteres h̄ q̄dē ỹa sunt si talis erat vēditor q̄ nisi ad nouā vindemiā indigebat vasis. si ỹo talis q̄ vinū emebat ⁊ retinebat is dies spectabiī quo melior sit vēditori vt tollaī. h̄ dicit cū p̄n. l. seq. ¶ Custodiā. Si vēditor vinū in specie vēdidit: sz h̄ instituit vt sciat emptor q̄ tū vini emerit p mēsurā an de dolo tm̄ an de culpa teneaī vendit⁹. ⁊ rn̄. q̄ dolo ⁊ culpa nō etiā de fortuito casu teneaī. ⁊ tale custodiā dz p̄stare vēditor q̄le p̄stant vi. ⁊c. verū est cū rōe vtriusq; celebraī ꝺctus.

s Iquis. Si vēdidi tibi vinū in genere: vel ad mēsuram ⁊ actū sit vt intra certū diē degustet ⁊ p vēditorē steterit quominus degustet: an teneaī vēditor de piculo post moraī: ⁊ añ moraī rōne ꝺct⁹: an magꝭ ꝺct⁹ solut⁹ q̄ ꝺditionaliter sit vēditio ⁊ rn̄. pmo inspiciēdū q̄d actū sit. puta an ꝺditionaliter vēditioz voluerūt aut nō: si nihil appareat piculū nō solū post moraī sz ante: cū p vēditorē steterit quomin⁹ degustet spectabit ad euz scz rōne ꝺct⁹: qz vēdidit vinū in genere pōt legi vt vendidi in specie. sed hec planior est nisi ꝓpter ỹba q̄ sunt in fine §. ibi etiā interdū ⁊c. quasi voluerūt vt nō tm̄ teneaī de piculo post moraī sz ante: qō falsum est. qz vēdito vino in specie statim est in periculo emptoris: vel dic q̄ in specie erat vēditū. sed actū erat vt de periculo teneaī venditor. ¶ Si in aduersi. Si in specie vinū vendatur. ⁊ emptor piculū in se suscepit sic emere videt ne nō degustet quo pacto euenit vt si q̄s emit ne degustet oē piculum ⁊ actoris ad ips ptineat. si nō ꝺuenit degustādo q̄cunq; potent emptor degustare ⁊ quoad degustaī. periculū respiciet vēditorē. Idē est si dies degustatiōis appōatur. sic. s. est si certus vel pōt dici q̄ erat vēditio tm̄ ad mensurā: ⁊ tūc piculū respiciet emptorē qz sic ꝺuenit.

Quod ven. Si vēdidi tibi agrū ad mēsurā publicā. q̄a cōmerciū nō recipiūt in mēsura nō cedunt. i. non computātur Si vero iuxta fundum sit via publica vel silua pu. Si ỹo dicatur vt h̄ cedant in modū tunc cederet vnde exp̄ssuz dici debet. alioq̄n non cederet.

Ecessario. Cū res distrahaī aut pure aut sub ꝺdi. si pure si appareat p̄ciuz ⁊ res q̄lis quātaq; sit p̄fecta est emptio. si sub ꝺditiōe ⁊ nulla est emptio nisi existat ꝺditio. si pēdēte ꝺditione deterior facta fuerit piculo erit emptoris si int̄ erit vēditoris q̄ vēditiōe exīte si vēditor vl ēptor vel vtriq; decesserit heredes obligantur pendente ꝺditione: licet emptori tradita res fuerit eam nō vsucapiet ⁊ q̄ soluit noīe p̄cij repetet ⁊ fruct⁹ sunt vēditoris. ⁊ hoc dicit. ¶ Si ita. Planus est ¶ Cum. Refert quis vsufructu. vēdat quē hz. s. formalē in alieno fundo aut quē hz casualē in fundo suo. primo casu finitur vsusfructus. ex p̄sona vēditoris: ⁊ nō tenebit mihi heres suus. sed ipse heredi meo tenebit. Scōo aūt casu heres vēditoris mihi tenebitur: heredi meo nō tenebit

s Iposse. Anteq̄ venderē fundū quē habebaz venalem ostendi arbores: an si arbores interim deiecte erāt. post ea vēdam ille arbores cedant emptori. ⁊ rn̄. q̄ nō. sed si ēptor ignorat: ego sciam teneor ad interesse emptori si ips nō certiorauī. cetera plana sunt vsq; ad. l. lectos.

l Ectos. Emi lectos postea positos in via pu. custos edium eos ꝺdicit: cuius erit periculū. distinguitur aut mihi tradita erāt: aut p me stetit quomin⁹ tradētur: ⁊ mihi pereunt aut nō ⁊ tūc vēditori. ita tamē in pmo casu agam. l. aq̄l. ꝺ edilē si nō iure h̄ fecit aut ex ēpto ꝺ vēditorez vt cedaī mihi actio ꝺ edilē. cetera plana sunt vsq; ad. l. serui.

s Erui Emi seruū a te nō habeo p̄ciū ad manuz. rogaui te vt eū mihi p̄cario ꝺcederes donec p̄cium soluerē: q̄q̄d interim acq̄rit tibi nō mihi acq̄rit: ⁊ piculo meo erit nisi fuerit in dolo.

h Abitationē. Vēdidi tibi domū in q̄ fm voluntatem testatoris cui ego successi: debebā libertis habitationez. ⁊ vilior p̄cio: an si postea oēs liberti mortui fuerint amplius p̄cij possim a te petere. q̄rit ⁊ rn̄. q̄ non. l. vltima clara ⁊ p̄cedit p exemplū. ¶ De seruis exportādis. Rub. ¶ Leges istius tituli satis plane sunt vsq; ad. l. si vēditor.

s Ivēditor. Tractat⁹. h⁹. l. assignat differētiaz inter duo pacta q̄ refert dicat vēditor: vēdo tibi mācipiū h̄ pacto ne manumittaī: ⁊ si cōtra factū fuerit stipulaī pena ⁊ manus etiā iniectiōez reseruauit. vel ne p̄stituaī sub p̄dicto pacto: qz pmo casu si postea manumittaī pena nō patit̄: qz ipso iure nō tz manumissio. Scōo casu peti poterit pena: ⁊ si stipulatio penalis interposita nō fuisset agi poterat ex vēdito. ¶ Si q̄d. Si mācipiū vēdo ne exporteī: vel vt exporteī ⁊ ꝺ factū fuerit papinia. snia est q̄ vēditor ex vēdito non aget si ꝺ pactū factū eēt nisi pecuniariter interesset sua: qz pena ꝓmitt̄ sit auctori suo. vel alij nō fuisse factū ꝺ ⁊ rōnem subiūgit. Sabini ỹo snia fuit vt agaī ad interesse: qz minor facta fuit vēditio vt tale pactū seruet̄: ⁊ hāc approbat papi. auctor h⁹. l. nō aūt ad penā. vt. j. l. pri.

Eruus. Si vēdit⁹ seruus hoc pacto ne moreī in italia s si ꝺ factū sit pena p̄stari ꝺuenit: agi nō pōt ad penā ex eo pacto: nisi interesset vēditoris pecuniariter. quo casu ageī eaten⁹. si ỹo ꝺuenit ne exporteī ⁊ factū sit ꝺ ageī. rō diuersitaī est qz hoiez ⁊c. qz pactū qō exporteī solā durītē ꝺtinet. cetera plana sunt vsq; ad ti. seq. qz ꝓcedit p terminos exemplorz.

¶ De act. emp. ⁊ vendi.

s Vrce. Vēdidi tibi fundum p. r. si nō trado. agis ex empto ad interesse q̄ alis plus ꝺtinet alis minus ꝺtinet ei p̄ciū ꝺuentum ⁊ aliq̄n cōputa cōiter valebat res. xv. ⁊ interesse singulare cōtinet aliq̄n si cōe seu ꝺuētū p̄cio interesse excedat puta intererat tua i. xx. ¶ Vēditor. Si vēdidi tibi fundū q̄ seruitutē debebat. ⁊ hoc sciā ⁊ celauerim teneor tibi ex empto. ⁊ h⁹ in pma. Idē ē si negaui cū q̄reres an seruit⁹ deberet. h⁹ in scōa. Sz q̄d si ita dico seruit⁹ non debet. sed si debeaī nolo teneri an tenear. ⁊ rn̄. q̄ sic. hoc i tertia Jn q̄rta dicit gn̄aī q̄ quotiēs vēditor in dolo est in celanda seruitute teneī. h⁹ sunt ỹa si tu emptor eras ignorās. alioquin nō videt̄ deceptus.

s Iin emptiōe. Si vēdo tibi fundū ⁊ dico esse. x. iugeruz si nō sint tot teneor act. ex empto. ¶ Clacua. Si vēdo tibi rē ⁊ trado sed nō liberā. qz alius est in possessione illi⁹ rei ex cauī ⁊ scriptꝭ ꝓ nō tradita intelligit̄ ⁊ ages ex empto.

d Atio. Si vēdo tibi rē ⁊ trado si p aliquez pōt auocari possessio ꝓ nō tradita h̄. ¶ Si ēptor. Si res vendaī nec tradaī vēditor ēptori ad rē ⁊ fruct⁹ teneī. Sz q̄d si emptor stipulat⁹ fuerit rē sibi tradi. an peti possint fructus ex stipulatu. ⁊ rn̄. q̄ nō. qz in stricti iurꝭ iudicijs nō veniūt fructus. sed ex ēpto ad eos ageī. ¶ Si p. Si vinū vēdaī refert fuerit venditor in mora an emptor si venditor fuerit in mora tradē di condemnabitur quanti plurimi fuerit vinuz a tempore cō tractus. vel si res erat deducta in iudiciū q̄ti plus fuerit tpe sniē et toto tpe medio q̄ subaudias. lz h⁹ nō dicaī. ⁊ idē est de oleo. ⁊ h⁹ in pma sz si p ēptorē fraus adhibita fuerit tpe q̄ agitur. idē de oleo. h⁹ in scōa. mora aūt adhibita p vēditorē intelligit̄ si nihil impediuit eū quomin⁹ traderet. imo p emptorez stetit fm Ayo. ⁊ sic intelligitur iste versiculus. hoc in tertia. neq; considerabitur tantum p̄cium loci in quo agitur. sed illius loci quo tradi debuit vinum. quia si vendatur capue. ⁊ debeat tradi brunduſij p̄cium q̄ valere posset brunduſij ⁊ q̄ dicit a brunduſio. i. separatiue. quasi dicat si vinum datur alibi puta capue tradenduz brundu. vt illa p̄positio a brūduſio separetur, non q̄ innuat q̄ brūduſij celebretur ꝺctus.

s Ꝯ seruū. Ꝯdis mihi seruū ignorāti ꝙ fur sit: ⁊ ꝓmittis duplā ꝓ euict. possum agere ex empto q̄ti mea interest scisse seruū ullū furē fuisse: nō tū possum ex stipulatu agere ꝓ euic. anteq̄ seru⁹ a me ꝓ noxales act. euincaē q̄ teneē qz fur est ¶ Si mod⁹. Si vēdidi tibi agrū. Liugeꝛ, ⁊ nō sint nisi. xl. teneoꝛ ex ēpto. ſz q̄d si vēdideris mihi iugera vineeꝛ ꝓrati: ⁊ tamē in eodē fundo: ⁊ ita ꝓ partes fiat vēditio vt differat a ꝓximi casu. sed in vinea min⁹ magꝭ fit in ꝓrato q̄ꝫ distrahiē. Sed qz maius dānuꝫ est si desit in vinea q̄ꝫ si in ꝓrato deesset: q̄a melioꝛ est vinea ꝓ bonitate loci fiet estimatio.

s Ꝯ heres. Si heredē meū dānauero rem tibi vēdē eādē ꝓstabit q̄ aliq̄s emptoꝛ ꝓstaret. puta fructⁿ: nō solū res ⁊ cū eo ex empto ages. b̄ in ꝑma. Sed q̄d si nō dānaui eū: crediditū se esse dānatū nō tenebiē ex empro. sed sibi agenti obstabit doli exceꝑ. b̄ in ſcḋa. sed ⁊ si putaret se esse dānatuꝫ de re alicui ⁊ eidē ꝓmisisset. agēti obstabit doli exceptio.

t Enē. Clara est vsq̄ ad. §. si vēdidi ¶ Si vēdidi. Hic §. hꝫ tres partes. ꝑma in ꝓncipio. secunda ibi. si autem tertia ibi sed ⁊ si. ⁊ lege ꝓ partes. qz satſ plan⁹ est. ¶ Si locū Ēdidi tibi locū ad sepulcrū. ego ār edificio ibi ꝓpeꝛita q̄ de teneoꝛ sit loc⁹ tibi teneoꝛ act. ēp. ¶ Si vas. Plan⁹ ē. ¶ Si tibi. Ēdidi tibi seruitutē aliq̄. ſz tu nō hēbas fundū vicinū cui acq̄rī posset. nihil tibi teneoꝛ. ſz si tibi vēdidi fundū ⁊ diri ei debeꝛ iter teneboꝛ tibi. ¶ Si filiusf. Clar⁹ ē ¶ Si dolo Si vēditoꝛ faciat aliq̄d in re empta dolo malo teneē ēptoꝛi. ¶ Si vē. Ēdidi titio fūdū quē sciui eē obligatū aut alienū ⁊ diri in ꝯctu me nolle teneri de euicti. q̄ē vtrum ego excusoꝛ ab acti. si fundus euincatur, ꝛespondetur q̄ non ꝓpter dolum quē adhibui. qz tacui eū esse obligatū. est eiꝫ b̄ iudicium bone fidei.

f Ꝯdū. Ēdidisti fundū deductoꝛ usufu., ꝓ titio quē di cebas esse titij cū apud te erat remāsur⁹. non ꝑus agā ꝯ te q̄ titius moꝛtu⁹ fuerit vl̄ capite minut⁹. idē si diꝛisset esse titij cū esset seij.

s Ꝯ tibi. Duas hꝫ partes ⁊ clara est l. ista.

n Un est nouū. Ēdidi tibi fundū ⁊ eūdē vendidi titio neq̄ tradidi vtriq̄ vestrū aduersus me competit actio. successisti titio añ aditā hereditatē agere poteris ad interesse ex ēpto noie tuo post aditā hereditatē noie hereditario agere poteſ filr ad interesse. Sed si post aditā egeſ vna actio tibi cōpetit ꝓ qua ꝙsequeris cōmodū vtriusq̄ emptiōis idem est ecōtra. puta titi⁹ vēdidit mihi hē. aliquā. deinde eādē vendidit scio successi titio duplicis euictiōis noie teneboꝛ. puta nomine meo ⁊ noie ei⁹ cui successi. ⁊ b̄ dicit.

e Ex empto. Satis clara est. ¶ Si q̄s. Virginē vendidisti ancillā coꝛruptā sciēs mihi credēti eā ṽginē: agā ad resoluēdā ēptionē. nō qz sit vitiosa vel moꝛbosa: ſz qz me decepisti. ¶ Js q̄. Lendo tibi vinū. tu dedisti mihi anulū noie arraꝛ. si emptio ꝙsensu nō dissoluaē reddā tibi anuluꝫ actione ex ēpto. Quid añt si emptio ꝙpleta sit re tradita ⁊ p̄cio numerato q̄ actio. repetes anulum tuum. ⁊ nō. q̄ ꝙdici pōt ⁊ agi act. ex ēpto ad reddendū anulū. ¶ Etiā. Ēditoꝛ serui ml̄ta dꝫ ꝓmittere ēptoꝛi p̄ q̄ nō sit fugitiu⁹ secundo q̄ sit nora solut⁹. tertio vt liceat hē ēptoꝛi. Itē teneē ad interesse de euicti one al's teneē ad interesse ēptoꝛ, ac si cuict⁹ esset: differē tū ex actio donec euict⁹ sit. Sed põe q̄ nō cauit fugitiuū nō eē emptoꝛe noie interesse ꝙsecutuꝫ duo. Itē qz non cauit noxijs solutū ꝙsequtur alia duo emptoꝛ cū de euictiōe nō caueꝛit venditoꝛ: aget q̄dā ēptoꝛ ad totū interesse: puta q̄ est. xx. ſz deducētur q̄tuoꝛ q̄ hꝫ. Itē pone vēditorē cauisse fugitiuū nō esse. itē nora solutū cū de euictiōe nō caueꝛit aget q̄dā vēditoꝛ ad integra. xx. ⁊ aut deducit: ⁊ sic nō sunt paria cauisse ⁊ nō cauisse: ⁊ ꝓpter nō ꝓstitas cautiones aliq̄d ꝓstitisse.

e Optoꝛē. Ēdidisti mihi seruū ⁊ ꝓmisisti nora solutū postea apparuit eū fecisse furtū titio: q̄ titi⁹ egit ꝯ me ⁊ ego ei satisfeci vel tradēdo seruū. vel dando. x. q̄ē q̄d a vēditoꝛe ꝙsequ⁹, ⁊ nō, q̄ minꝰ est, l, vt q̄ꝫ fuit estimatio seruiꝰ esti matio dāni. ⁊ b̄ si agā ex ēpto siue ex ꝓmissiōe mihi facta noxa solutum. Postea dicit siue defendi in cā noxali siue non defendi: qz erat noxiū delictū seruī: agā ꝑdicto mō. ¶ Idē Ēditoꝛ ſz dñiū nō teneaē trāsferre in ēptoꝛē: tū posſ. dꝫ transferre alʼs teneē ex ēpto vēditoꝛi ¶ Lassi⁹. Ēdidisti mihi stichū ⁊ ꝓmisisti nō esse fugitiuū ⁊ nora solutū ⁊ de euictōe sub pena duplī: postea euict⁹ est ⁊ egi ad duplā. q̄ē an nihilominus agā ex alijs stipulatiōib⁹ ⁊ fit fugitiu⁹ ⁊ ꝺz q̄ nō.

¶ Julian⁹. Aliqñ euenit q̄ re euicta nō possit agi ad duplā ſz ex ēpto vt in duob⁹ exēplis. ꝑ vēdidisti mihi seruū b̄ pacto vt si vsq̄ ad mēſz peteꝛē caueꝛi de dupla caueē. vltra non teneris ad aliq̄d si lapsus est mensis. ⁊ postea res euicta est an agā de euictiōe ⁊ rñ. q̄ sic ex ēpto si sciēs alienū vēdidisti alʼs in nihilū. Scōm exēplū est in creditoꝛe q̄ vēdit pignⁿ. uaꝛ de euictiōe nō teneē ad duplā vl̄ ex ēpto ad p̄cū: nisi sciēs rē nō sibi obligatā vēdidit. tunc enim ex ēpto teneē. ¶ Qui autez Ēdidisti mihi fundū ꝓmisisti mihi hē licere: postea q̄dam alius mihi euincit an teneaſ. ⁊ rñ. aut ꝓmisisti hē licere per quosc̄ q̄ꝫ ⁊ planū est qz teneaſ ꝓ facto oīm si res euincaē licet videaē talis ꝓmissio ꝺtinere simplex abnutiuū: ſz nō est verꝝ qz ex natura vēditiōis cōpetit hoc fieri. Si ṽo ꝓ se here. sed tuos. ⁊ tūc nō teneaſ et ad p̄cū reddēdū exneo euincēte fm q̄ſ dā ſz ṽi⁹ ēb casu teneri ad p̄cū reddēdū sic i b̄alio casu scḋo. si fuit actū q̄ de euictōe nō teneaſ. nā re euicta teneaſ saltē ad p̄cū. tertio si exp̄sse fuit actū vt etiā de p̄cio nō teneaſ. respō. valet pactū ⁊ stulte emo q̄si spem sicut emerim iactū retiaſ q̄ casu si nihil cepit. nihil hēo. neq̄ tū repetiē p̄cū. imo si non est solutū teneoꝛ soluere: ſz in supioꝛib⁹ casib⁹. s. q̄ñ ꝓ te et tuos ꝓmisisti hē licē ⁊ q̄ñ egisti vt de euictiōe nō teneaſ. soluꝫ ad p̄cū teneris exneo euincēte ⁊ nō in plus nisi fueſ sciens: tūc etiā ad interesse.

s Ꝯ iactū. Emi iactū retis ꝓ. x. vēditoꝛ iactare non vult agā ad interesse ⁊ q̄tū est venisile q̄ caperi q̄ō est scḋz q̄ ꝺsuenit ibi capi. sed si iactū noluerit dare agā ad extimatiōz ei⁹ q̄ō extrarit.

i Ulian⁹. Iuriſcō. fac ꝺtiam inē eū q̄ rē vitiosam vēdit sciēs. ⁊ eū q̄ ignās vēdit: qz sciēs vēdit teneē ad interesse q̄ duo ignās teneē ad p̄cū reddēdū. ¶ Si vēditoꝛ. Si ꝓ dolū res minoꝛ aut pluꝛ vēdit. hꝫ locū b̄ actio ad purgādū dolum. ¶ Idē iul. Plan⁹ est. ¶ Offeri. Emo aliquā rē a te nō oferꝛo p̄cū: an habeā act. vt tu mihi tradas rē illā ⁊ ꝺz q̄ non. Sꝫ pone emi rē ꝓ. xx. dedi tibi. x. tu mihi rē tradidisti postea res a me euincit an repetā a te. x. tñ q̄ dedi. an. xx. ⁊ rñ. q̄. x. tñ repetā ne obstet exceptio. dolo facit ⁊ c. ¶ Si fructib⁹. Vendidisti agrū in madio fruct⁹ cedāt ēptoꝛi. vēdidi domū i festo oīm scōꝝ pētio debit emptoꝛi nisi velit deiscē inq̄linū de fundo. vēdidi domū ⁊ ante traditionē datum est in ea damnum actiōes ꝓ dāno cedam emptoꝛi ⁊ econtra cetera plana sunt vsq̄ ad. §. ex vēdito. ¶ Ex vēdito. Que possit vēditoꝛ petē ab emptoꝛe dicat ꝓ oꝛdinē vsq̄ ad. § edibus. ¶ Edibus. Si ue domum siue fundum vendam q̄ veniant dicit vsq̄ ad. l. veteres.

s Ꝯ sterik. Vendidisti mihi partū arethuse cum eam scires non posse parere: ego credebam q̄ sic teneberis ad interesse. cetera plana sunt vsq̄ ad. §. cū ꝓ vē. ¶ Cum ꝓ ven. Vendidisti mihi rē quādā fruмētū vel vinū. puta ⁊ nō tradidisti: agā ad interesse. s. circa rem. s. q̄tum plus valuit vinū. non ēt rē. s. q̄ dicā q̄ negociaⁿ essem de vino vl̄ frumento vel q̄ familia necata sit fame. eo q̄ retardata est traditio

s Ꝯ quis. Si seruum vendidi tibi stichum cum peculio ⁊ postea euꝫ manumisi anteq̄ traderem: teneoꝛ tibi ad interesse q̄ inspicitur circa ꝑsonā seruī. ⁊ circa peculium qō tpe manumissionis hēbat ⁊ circa id qō postea acq̄siuit in ꝓteritum anteq̄ agatur. Secundo dicat q̄ ꝓ querendis in futurū cauebo tibi hoc modo. quicquid ad me peruenerit de bonis eius iure patronatus tibi dabo. Tertio restituit ad ea quesita in ꝓteritum ⁊ futurum que seruus exīstens acquisisset non ad ea que seruus lucrari non potuisset.

s J ſcru⁹. Habebã vſumfructũ. in ſticho ſeruo. iſte ſtichus emit fũdũ quẽdã. ꝛ añ ꝙ ꝑciuꝫ ſolueret ego ſum capite minut⁹. ꝛ ſic vſũfru. ꝓdidi. an potero hr̃e acti. ex empto. ꝺr ꝙ nõ ꝓpr̃ capitꝭ ꝺimi. nõ autẽ refert añ capi. ꝺi. ſiue ego ſoluam ſiue fu⁹ me⁹. qꝛ vtroq; caſu hẽo act. ex ẽpto. ¶ Seruũ. Plan⁹ eſt. ¶ Seruo. Seru⁹ titꝭ vẽdidit mihi hoiez vl̃ funduꝫ ꝛ fideiuſſorẽ dedit. q̃rit̃ ad q̃d tenet iſte fideiuſſor rñ. ꝙ ad id teneꝛ ad qõ teneret ſi ꝓ libero fideiuſſiſſꝫ. ꝛ arguit a ſili vt in

q Cli pẽdẽtẽ. Plana eſt. tertu.

s J q̃s. Cledo tibi fundũ ꝛ dixi ꝺimitto tibi dolia centũ q̃ ſunt in eodem fundo. ꝛ tñ nulla dolia ibi ſunt. q̃rit̃ an debeã tibi. c. dolia. ꝺr ꝙ ſic.

q Clicq̃d. Plana eſt.

Redia. Titius vẽdidit mihi p̃diũ ꝛ appoſitũ eſt ei pa

p ctum vt relocarez ei. ſi non reꝓmiſi. x. noie pene facta traditione non reloco. q̃ritur q̃liter me ꝺueniet. ꝛ rñ. põt agere ex ẽpto. Scõo pacto ex vẽdito actione informata vt relocem vel ad intereſſe ꝓ quã viã tollitur petitio pene ex ſcõa ſtipulatiõe ꝓ exceptionẽ. ſi tantũ eſt intereſſe ꝙ nũc ꝺſequtur q̃tũ eſt pena in ſecũda ſtipulatione ꝛ edicto. ſi ꝓmo agit ad penã ꝙ poteſt. tollitur ex vendi. ad intereſſe iure ipſo cum iã nõ interſit: niſi intereſſe excederet penã. Hã tunc agitur ex vẽdito ad id qõ plus eſt in intereſſe.

c Cli. Teſtator legauit mihi fundũ ſub ꝺitione ſi navis veniret ex aſia. medio tpe emi eum ab hrede ꝛ pretiuꝫ ſolui. poſtea extitit conditio. repetam p̃cium actione ex empto. naꝫ cum extat conditio incipio habere ex cauſa legati ꝛ ſic ex cauſa emptiõis habere nõ licet q̃ ſi ergo re euicta ex empto ago ad p̃cium. cetera plana ſunt vſq; ad. l. ſi quis fundũ.

s J q̃s fundũ. Clendidi tibi fundũ liberũ poſtea quidaꝫ euicit tibi poſſeſ. ſeruituꝫ non dico ꝓprietateꝫ ages ex empto ad intereſſe nõ de dupla

v Enditor. Clẽdidi tibi domũ nõ tradidi adhuc: debeo ſtipulari a vicino dãni infecti ſi timeã dãnũ: q̃ſi �pars cu

s Jcut equũ. Clẽ ſtodie qꝛ cuſtodire eũ debeo. do tibi fidũ ſcio alienũ nõ noꝛ tibi quomin⁹ p̃ſcribas ſi bonã fidẽ hẽas. ſic ecõtra ſi malã fidẽ nõ ꝓdeſt tibi ſi tu vis vti acceſſiõe mea. i. tpe.

J vẽditor. Clẽdidi tibi ſeruũ cũ peculio in quo dixi de

s cẽ eſſe. ꝛ ſi plus eſſet q̃ decẽ darẽ reliquũ ꝛ ſi nihil ſit in peculio q̃ decẽ dixi tñ. x. p̃ſtare velle. ꝺr ꝙ debeo iſtud pactũ ſeruare vt ꝓmiſi.

s J p emptorẽ. Clẽdidi tibi equũ ſi es in mora accipiẽdi dabis mihi ſumpt⁹ ei⁹. ¶ Finn⁹. Clendo tibi funduꝫ q̃ritur an veniat aqueduct⁹ qui aliũde trahitur ad domum ꝛ rñ. ꝙ ſic. ſicut ea que ſunt inſerta domui niſi ꝺ actũ ſit.

q Clero. Duo ꝺicẽ ꝓmo vẽdidi tibi fundũ magnũ quẽ ad oculũ demõſtraui dicẽs. Clẽdo tibi q̃cq̃d intra hos duos ꝺfines teneo. ſciebã tñ ꝙ vnũ iugerũ erat ibi qõ nõ poſſi debã. an tenear q̃ſi decepiꝫ. ꝛ rñ. ꝙ ſic. vt in ℔ alio: vendo domũ ꝛ addo ſi quã ſeruitutẽ ꝺz nolo teneri: ſz ꝺebat vnũ quẽ ſciebã. certe nihilomin⁹ teneoꝛ: p̃dictũ ergo pactũ ꝓdeſſet mihi i alijs q̃ ignoꝛaſſez nõ his q̃ ſciuiſſez.

q Clintus. Arboꝛes q̃ ſunt in fundo nõ debẽt vẽdi ſine fundo.

i Jn vẽditiõe. Põe caſũ vt ſcript⁹ eſt in gl.

s J duoꝛ. Teri⁹ ℔ plit⁹ eſt: ꝛ iõ in ſumma ℔ ꝺicit. Si vẽditor i vna re decipit p ignoꝛãtiã: i alia ãt decipit: debz hoꝛ inuicẽ fieri cõpẽſatio. ℔ ꝺicit.

t Jti⁹. Thema eſt tale. titi⁹ legauit ſcie tres ſeruos rogãs vt p⁹ annũ legataria manumitteret: ꝛ cũ legataria non agnoſceret legatũ: hr̃s vẽdidit ſempꝛonio ea mancipia: ꝛ nihil de libertate dãda ei dixit: tãdẽ ẽptoꝛ vnũ noie aretuſã manumiſit q̃ poſtea nõ vult eſſe liberta ẽptoꝛ⁹ ſz hr̃dis. Jtẽ alij duo vocauerũt hr̃dẽ ad ius ꝛ cõpuls⁹ eſt hr̃s manumittẽ cuꝫ legataria nõ petẽte apõ hr̃dẽ cũ ſuo onẽ remãebãt: mãcipia nũc ꝓ q̃rit̃ an ẽptoꝛ poſſit repetẽ p̃ciũ aretuſe: q̃ſi euicte: cum nõ vult ẽptoꝛẽ hr̃e pr̃onũ. Scõo ſi emptoꝛ fecerit ſũpt⁹ i fuis ꝺũ erãt apõ eũ: an repetat a vẽditoꝛe. Tertõ an aretuſa poſ

ſit eligẽ in pr̃onũ vl̃ hr̃dẽ vl̃ ẽptoꝛẽ: vl̃ etiã legatariã. de certis enim duob⁹ nõ q̃rit̃ ab hr̃de mãumiſſi cũ hẽant pr̃onũ. ꝛ rñ. ꝓ ordinẽ ꝓ ꝑme teneꝛ ẽptoꝛi ad p̃cũ. Scõo ad ſcõaꝫ: quia põt repetẽ ſũpt⁹ niſi excedãt vltra p̃cũ cõe ſeruoꝝ. nã ſic agetur ex ẽpto admin⁹ ſi decreuiſſet ſeruoꝝ p̃cũ. ita ad plus ſi accreuit: niſi ſit in modicũ vt dixi. vñ cuꝫ videbaꝛ ipedire repetitiões ſũptuũ: qꝛ video alꝫ ſi mihi areã alienã vẽdas: ꝛ in ea edificãda fecero ſũpt⁹ re euicta ꝓ vez dñꝫ nõ repeto ſũptus a vẽditoꝛe: qꝛ eos potui hr̃e a vendicãte. ad idẽ ſi emi ſeruuꝫ in quẽ poſtea ipẽdi ꝛ ſe in libertatẽ euincit iã nõ potero peẽ ſũpt⁹ a vẽditoꝛe: qꝛ eos potui a vẽdicãte ſe in libertatẽ ꝺſeq̃ eũ cũ poſſidebã: ſec⁹ aũt ſi domũ vl̃ funduꝫ nõ poſſidebã ſz alio poſſidẽte petij ꝛ ſuccubui: qꝛ nõ potui ſeruare ſũpt⁹ ꝓ exceꝓ. recupo ℔ caſu a vẽditoꝛe actiõe ex ẽpto. Sz certe in nr̃o caſu nõ potuit ẽptoꝛ excipe: qꝛ nõ ipe. ſz hr̃s fuit cõpulſus manumittẽ: q̃ aũt dixi vẽditoꝛẽ nõ teneri ad ſũpt⁹ ſi ẽptoꝛ a vendicãte ꝺſeq̃ potuit: vez eſt niſi vẽditoꝛ fuerit ſciens alienũ: ꝛ ſic etiã in nr̃o caſu eſſe potuit: qꝛ ſciebat hr̃s idẽq; vẽditoꝛ libertatẽ debere. in tertia qõne dixit ꝙ põt eligẽ arethuſa vl̃ hr̃dẽ vl̃ emptoꝛẽ ꝓ pr̃ono. ꝛ ſi eligit hr̃dẽ tenet ad p̃cũ emptoꝛi: ſi emptoꝛẽ eligeret nõ repeteret p̃cũ. ℔ ꝺicẽ cũ duab⁹. ll. ſeq.

s J q̃s. Rẽ alienã mihi titi⁹ vẽdidit: poſtea dño rei extitit hr̃s an cõpellat tradẽ videt ꝙ nõ: ſicut nec ille compellet cui fuerit hr̃s: ſz tñ ꝺicẽ cõpellẽdũ.

l Ctius. Luti⁹ vẽdidit mihi. x. tigna in genẽ certe lõgitudis ꝛ groſſitudis ꝓ. x. q̃ ei dedi nũc ꝛ ipe ꝓmiſit datuꝫ hic ad mẽſem ſub pena poſtea infra ꝺiẽ dedit. v. ꝛ deceſſit. an he res teneat ad penã: marie qꝛ nõ obtulit alia. v. ꝛ rñ. ꝙ ſic. Secũdo q̃rit̃ an hr̃s teneat ad vſuras p̃cij qõ nũc emptoꝛ repetit actiõe ex ẽpto. ꝛ rñ. ꝙ ſic. poſt moꝛã officio iudicꝭ.

t Jti⁹ Clẽdidi fundũ ſempꝛonio. ipe petit a me vt ſibi fidi fines oñderez ꝛ inſtra q̃ ad ius illi⁹ fundi ptinẽt. vtrũ ad ℔ cogi debeã ꝛ rñ ꝺr ꝙ ſic. ¶ Precij. Clẽdidi tibi fundũ p. x. fuiſti in mora ſoluẽdi ꝛ ſic teneꝛ ad vſuras. puta in. v. ex officio iudicꝭ ſoluiſti poſtea ſortẽ. ꝛ dicit ꝙ nõ petã vſurã. q̃a nõ põt durare officiũ qõ eſt acceſſoꝝiũ ſublata ꝓncipali actione ſortis.

b Ona fides. Clẽdidi fundũ minoꝛi q̃ petit reſtitui ad p̃ cũ nõ teneꝛ certe nec ego ad rẽ tradẽdam. quid autez ſi tradidi. ꝺic repetã ac ſi nõ vẽdidiſſez

s J per. Clẽdidi tibi vinũ fui in mora tibi tradẽdi. tu etiã fuiſti in mora recipiẽdi. ꝺr ꝙ mora cũ mora cõpẽſat.

¶ Qꝺ ſi. vẽdidi tibi fundũ ꝓ. x. ꝛ ꝓmiſiſti mihi ſoluere i mẽſe iulij ego vẽditoꝛ ſum in mora recipiẽdi pecuniã. tuã ꝺo poſt ea es in ſcõa mora ſoluẽdi. q̃rit̃ vtruꝫ tibi noceat vltima tua mora. ꝛ rñ. ꝙ ſic.

Reditor. Hec ꝺicit breuiter. Creditor cui fundus tributarius obligatus eſt. ꝛ habet erga ſe inſtrumẽta. ꝛ cautiones quibus continet ꝙ debitoꝛ ſoluit tributa ſi poſtea ſũ vẽditoꝛ ꝺz creditoꝛ exhibẽ illas cautões q̃s hz ꝓ act. ex ẽpto

¶ Rediũ. Plan⁹ eſt. ¶ Ante domũ. Titi⁹ hẽbat domuꝫ iuxta mare. ꝛ iuxta eã ꝺſtituit aggeres pilas ſeu colũnas domui ꝺiũctas an cedãt domui vẽdite ℔ q̃ ꝺiũcta ſũt ei. rñ. ꝙ ſic

s J mercedẽ. Clara eſt. ſi cũ vẽdo fundũ in q̃ eſt ſepulcrũ cedit ẽptoꝛi ſi nõ excepit noiatiz. niſi iter pu. fit ad ſepulchrũ q̃ caſu etiã nõ exceptũ cedit vẽditiõi. cetera ſatis plana ſunt vſq; ad finẽ titulꝰ.

¶ Locati ꝛ ꝺucti. Rubꝛica.

Locatio et cõductio.

Cõtract⁹ locatiõis fit ꝺſenſu. qꝛ eſt ꝺ iure gẽ.

Locatio. hz i mlt̃ ſilitudinẽ cũ vẽdi. ꝛ ℔ ꝓbat exẽplis

e Elz fũd⁹. Locaui fũdũ i q̃ erat plauſtrũ ei ꝺputatũ q̃ ꝺedi colono ertiatũ. ꝺicẽ ꝙ vr̃ emẽ ꝙ fit ſuo pculo ſic ſi darẽ fuũ i dotẽ extiatũ.

Locatio. Clara eſt.

s J tibi. Locaui tibi fũdũ ꝓ. l. tu alij eũdẽ ꝓ. xl. ſcõs ꝺuctor cõpellit̃ a ꝺo ꝺño cũ ego locatoꝛ nõ fuerã ꝺñs. q̃ritur ad q̃d tibi teneoꝛ. ꝛ ꝺicẽ ad. xl. Scõo in lege ſeq. reuocat in dubiũ idẽ ꝛ adhuc rñ. idẽ tertio ꝺicẽ ꝙ in. xl. q̃ a me petꝭ cõputo vel cõpẽſo. l. q̃ mihi ꝺebes ſi te habitare ꝓmiſero.

s Jꝗs domũ. Locaui tibi domũ alienã: quaꝫ bona fide possidebã ab initio, postea sciẽs aliena ver̃ dñs te deiecit ages ꝺ me vt faciã cũ eo ꝙ tibi ꝓmittat hitare: aut si facere nõ possuꝫ: teneoꝝ ad exonerationẽ mercedis: nisi sim paratꝰ aliã eque bonã domũ dare ad hitãdũ. Tertio dic̃ si ille ꝙ hꝫ vsufr. in fũdo locauit eũ in ꝗnquẽniũ. ꝛ infra bꝰ tps decesserit: nõ tenebit hꝝs fructuarij ad interesse: sꝫ ad exonerationeꝫ mercedis sic est in fũdo ꝛ in fuo locato in ꝗnquẽniũ a fructuario. Si interiꝫ fructuariꝰ fec̃ ipẽsas nõ recuperat: qꝛ potuit ꝓspicere id posse onerari ꝛ bꝰ nisi fructuariꝰ locauit vt dñs.

s Jꝗs. Plana est vsq; ad. §. impatoꝛ. ¶ Impatoꝛ. Locaui tibi gregẽ ad stercoꝛãdũ tuũ agrũ. fures tibi surripuerũt sine dolo ꝛ culpa tua. nõ teneꝫ emẽdare ꝛ mercedẽ ꝓ posterioꝛi tpe solutã repetes: qꝛ vt subijc̃ ipitia. ¶ Celsus. Impitia ꝙ ãnumerar̃ culpe vt in casu ꝙ fequar de vitulis. Jtẽ qñ locaui tibi seruũ deinde cũ ires cũ plaustro cuꝫ eo decidisti eũ sub plaustro dũ ꝓtẽderes ptrãsire teneris mihi. cetera plana sunt vsq; ad. §. duo. ꝙ est in. l. itẽ q̃rit̃. ¶ Duo. Duo pũt insoliduꝫ locare eãdẽ rẽ vt merces vterq; insolidũ debeat. ¶ Si lege. Locaui tibi codicẽ ad scribẽdũ ꝛ ad cõplẽdũ ad certũ diẽ: eo pacto si tũc nõ esset pfect̃ liceret mihi relocare alij: ꝛ qõ plus darẽ alij mihi redderes: postea locaui alij ꝛ dedi plꝰ an repetam. q̃rit̃ ꝛ rñ. ꝙ sic. si pꝰ tps ꝺsili scriptoꝛi locaui. nõ alit̃. ꝛ bꝰ dic̃. ¶ Qui ipleto. Locaui tibi fundũ in ãnũ ꝓ x. ãno finito stetisti in eodẽ: videꝝ recõducẽ in aliũ ãnũ sili mercede. Jdeꝫ si res pu. vl̃ fisc̃ suũ ꝓdũ in ãnũ locauit: sꝫ ꝙd si in ꝗnquẽniuꝫ locaui ab initio, ꝛ rñ. ꝙ si stetisti postea de ano in ãnũ videris recõducẽ nõ de lustro i lustrũ. sꝫ i domo locata est sec̃. naꝫ nõ intelligit̃ si ꝺuxerit ꝓ annũ vt videat recõducẽ stãdo vltra an

e Xꝺucto nuꝫ. sꝫ tñ in tpe quo hitat: ꝛ nõ ꝓ ãnũ. ¶ Sꝫ si ꝗs. Locaui tibi fundũ ꝓ certa mercede i miñ cõstituta: aduenit tẽpestas: an tenear tibi ad aliꝙd vel ad mercedis exonerationẽ ꝺic̃ ꝙ sic. ꝛ ponit exẽpla de his tẽpestatib̃ vl̃ casib̃ fortuitis: ꝛ ita cũ ꝓ dãnũ minus hẽat: admi

nus nõ ꝺꝫ hꝛe dãnũ mercedis.

J vno. Locaui tibi fũdũ in. v. ãnos in vno fuit sterilitas ꝛ sic remisi mercedẽ illi̇ ãni. in scꝺo ãno subfuit vbertas. ꝺic̃ ꝙ debes mihi restaurare ꝓ pcedẽti ãno. etiã si in remittendo fui vsus v̊bo ꝺoatiõis: ꝺicẽꝺo dono tibi mercedẽ hꝰ ãni pp sterilitatẽ: secꝰ ecõtra si vltimꝰ annꝰ est sterilis ꝛ pcedẽtes vberes. naꝫ si remisi ꝓ vltio sciẽs vbertatẽ pcedẽtiũ nõ possũ post ea petẽ restaurari. ¶ Cũ ꝙꝺã. Jpropt̃ sterilitatẽ fit remissio nõ ꝓpt̃ bꝰ qꝺ hẽat minꝰ solito hꝫ tñ sufficiẽter. ¶ Jtẽ. Cũ ꝙꝺã ꝓcuratoꝛ cesar̃ vl̃ etiã hõ ꝓuatꝰ ꝺuxit nauẽ a nauta: vt in ea merces poꝛtarẽtur. postea nauta nõ nauigat. ꝺic̃ ꝙ red

v Bicũq;. Locaui tibi fundũ fructꝰ dat mercedẽ nõ pcepisti: referre an ꝓpt̃ sterilitatẽ ꝛ tũc teneoꝛ tñ ad remissionẽ mercedis ꝛ dãnũ semis ẽ colono: an ꝓpt̃ bꝰ ꝙ ego vl̃ aliꝰ a ꝙ te defẽdẽ potui nõ ꝓmisi te vti: ꝛ tũc ad oẽ intereẽ teneoꝛ. ¶ Interdũ. Ꝛꝫ actio locati cõpetat ad mercedẽ. tamẽ qñq; cõpetit ad id solũ vt liberet̃ locatoꝛ a rei ꝓstatõe. ꝛ de bꝰ

s Ed addes. ¶ Cũ ꝙꝺã. Locauit põit exẽplũ in. l. sc. scriptoꝛ opas suas i ãnũ cuiꝺã scolari: deide ꝺcessit scolar̃ añ ãnũ rñ. hẽbit mihilominꝰ scriptoꝛ mercedeꝫ toti̇ ãni: si

Jem. nõ stat ꝓ eũ: ꝛ si alij easdẽ opas nõ locauit.

Jpotãs boñ. decessit infra tps administratiõis: salariũ ꝺabit assessoꝛib̃ suis ei̇ anni potestate nisi steterint cũ alijs in

s Jcut. ¶ Interdũ. Cẽdidi tibi fũdũ eodẽ tpe. ꝓ. c. soluẽdis hinc ad ãnũ: interiꝫ locaui fũdũ eidẽ ẽpto ri: fũꝺ̃ pũt nõ teneoꝛ remittẽ mercedẽ neq; facẽ vt possit frui ꝛ sic ego nõ sũ obligatꝰ sꝫ ꝺuctoꝛ mihi sic. ꝛ sili casꝰ ẽ. j. l. ꝓ

Tez. Cẽdidi tibi fũdũ vt si nõ soluas ꝓcũ xia

i hinc ad annũ sit inẽpt̃. ꝛ. x. mihi ꝺes mercedis noie nõ

s Jn lege. soluisti ꝓcũ agã ex locato ad mercedẽ. locaui tibi opꝰ scribẽdi ad. vi. mẽses. ꝛ vt tale facẽs ꝙ ego ꝓbarẽ vl̃ ꝙ titi̇ ꝓbariꝫ intelligit̃ ꝺe bõi viri arbitrio. si ego vl̃ ti̇ꝰ male arbitraremur: puta opus ꝓbabile reꝓbamus, nõ ãũt ꝺe ꝺie ꝗcq; est arbitrãdũ: cũ in. l. sit ꝺatũ; nisi sit actũ vt ꝛ ꝺ ꝺie arbitrareꝰ. ¶ Jtẽ si erat actũ vt̃ arbitrio ꝺuctoꝛ si iniq; et dolose arbitret̃ recurrit̃ silr ad arbitriũ bõi viri

s Jcolonꝰ. Presupponit̃ ꝙ ea q̃ in fũdũ inferũtur sunt tacite obligata ꝓ mercede locatiõis. Nũc põe sic casũ locaui titio fũdũ certa pẽsiõe. titiꝰ locauit eũ meuie: vtrũ res meuij sint mihi obligate sic̃ res titij. ꝺꝛ ꝙ ñ. tñ fructꝰ fũdi erũt

mihi obligati. cetera satꝭ plana sũt vsq; ad. l. in operis.

i Jn opis. Scriptoꝛ locauit opas suas vni. Jtẽ alia ꝺie alij. ita ꝙ in idẽ tps ꝺcurrãt ãbo ꝺuctoꝛes: postea eodẽ iuꝺice agũt ãbo ꝺuctoꝛes vl̃ petũt sñias exeq̃ cũ ãbo obtinue

h Habitatoꝛes. Locaui ti rũt ꝺic̃ ꝓ poꝛe; satisfaciẽdũ

bi domũ q̃ indiget aliq; refectiõe: ꝛ reficiẽꝺo impediꝭ si paruũ pati ꝺebes: alioq̃n remitta de mercede. Scꝺo si colonus timẽs ruinã receꝭit: an sit remittẽꝺa pẽsio: si iuste recedit sic. alꝭ nõ tertio si nihilomiñ hitasset. sꝫ iuste potuisset tiere ꝺꝫ mercedẽ. Quarto si migrauit et nõ aliã ꝺuxit ꝛ ego dedi ei ptãtẽ scꝺe ꝺucẽꝺe tenebit̃ mihi ad totã mercedem. Jtẽ si dedi ei mercedẽ scꝺe ꝺuctõis. nã dare teneoꝝ. ꝛ sic tenebitur mihi ad mercedẽ ꝓme: nisi magꝭ veliꝫ remittẽ de ꝓma pẽsiõe vltio si aliã hũit gratꝭ: tũc tñ mercedẽ ꝓ rata cũ iuste tenuerit

nõ ãũt ꝺabo mercedẽ scꝺe cũ nulla fuit. ꝛ bꝰ ꝺic̃.

i Jn lege. Locaui siluã custodiendã ꝛ ꝙueni mercede data custodire siluã ꝙ aliꝙd dãnũ in silua nõ fineret aliuꝫ dare. q̃rit̃ an vidẽs casu teneatur ꝓhibere aliquid dari ꝺamnuꝫ an ꝛ curare vt videar ꝺicitur ꝙ debꝫ curare vt videat.

Cli insulam. ¶ Qui edem. Conueni tecum vt fa

q ceres mihi curiam: ꝛ ꝓ singulꝭ pedib̃ ꝺarẽ tibi. vi. aureos: ꝛ tu debebas facẽ totũ de tuis sũptib̃: feciꝰ ꝺimidiaꝫ nũq̃ erat mẽsurãꝺi pedes factꝰ: vt sic soluã an debem̃ expẽctare donec pficiar̃ añq; admẽsureꝰ. ꝛ ꝺic̃ ꝙ etiã añq; pficiar̃

i Jn naue. Olꝰ mercatoꝛes miserũt frumenta in naue

suaphelicq; erat nauta ꝛ fec̃ acceruũ cõꝫ cõueniẽꝺo vt ex illo acceruo ꝗꝫ redderet̃ tãta q̃tas q̃ta ibi misim̃: ꝛ cuꝫ nauis ad poꝛtũ venisset reddidit vni. ꝛ añq; reddeꝫ aliꝭ nauis ꝓpt̃ cũ alio frumẽto. q̃rit̃ an naute sit ꝑiculũ. ꝛ añq; soluat

duo ꝓmittit. ꝓ ꝙ rex locataꝛ duo sũt gña. nã qñq; trãsit dñiũ vt si ꝺo argẽtũ: vt facias vas ex hoc. vl̃ ex alio. qñq; nõ. vt in veste ꝺata possidẽti. fꝫ ꝙ rex ꝺepositaꝛ duo sũt gña. nã qñq; trãsit dñiũ vt in pecũia ꝺeposita ad dñꝫ. qñq; nõ: ex qꝺ colligit̃ tertiũ. ſ. dñiũ frumẽti fuit factũ sauphelꝰ. ꝛ iõ recte reddidit. secꝰ añt si fuisset sepatũ ꝛ vni reddidisset qꝺ esset alteriꝰ naui tũc teneret̃ nauta locati ꝛ furti. ꝛ ꝙ sciẽs accepit tenetur furti. an ãt piculũ frumẽti amissi sit naute. qꝺ fuit ꝓma qõ. ꝺicit ꝙ nõ. Si nõ fuit in culpa ꝓme reditiõis. nõ ãũt fuit in cul

q Cli fundũ. Locaui tibi fun pa ꝙ vni restituit ꝓmo

ꝺũ in ꝗnquẽniũ: in medio alij legaui ꝛ decessi. hꝝs meꝰ nõ aget ammõ ꝺ colonũ vt colat qꝛ sua nõ interest. tũc legatarij̃ põt deijcẽ colonũ. ꝛ colonꝰ aget ꝺ hꝝs ꝺez ad interesse. ꝛ sic hꝝs teneꝫ duobꝰ. ſ. legatario ad fundũ. ꝛ colono ad interesse vt in bꝰ alio casu. ecce vẽꝺidi rẽ ꝛ eãdẽ legaui. hꝝs meꝰ legata

J fundꝰ. Locaui fundũ postea rio ꝛ ẽptoꝛi teneꝫ

s est publicatꝰ. teneoꝝ ad remissionẽ mercedis. Scꝺo idẽ si locaui domũ edificãꝺã ꝛ corruit solũ. tertio idẽ in venditione. ſ. si vẽꝺidi domũ ꝛ publicata postea sit. teneoꝝ ad restituẽꝺũ ꝓcium. sicut ꝛ supioꝛibus casibus ad remittendum mercedem. Nam qñ ꝓhiberis frui ab eo a quo nõ possum te ꝺefendere ad remissionem mercedis teneoꝝ. alꝭ ad omne interesse. q̃to inducit̃ simile vt ecce locaui domum eã destruo vt reficiam. nam refert vtrum poteram resistere sine destructione. ꝛ teneoꝝ ad omne interesse an necessario feci. ꝛ tunc ad exonerationem mercedis. quinto ꝺicit hec esse vera si credens meum locaui, alꝭ si alienum sciens teneoꝝ ad omne interesse.

¶ Cũ fundum. Ego ꝛ titius habebam̃ fundũ communem cõuenimus vt alternis annis vteremur suo anno ꝓ parte alterius. vnꝰ in fine anni destruxit sic fundũ vt anno sequẽti nõ ꝓducat fructũ. ꝛ ꝺicit ꝙ alter agit loc. ꝓ sua parte. ꝛ cõi diui

ꝺo parte vero alterius agit ex conducto ad interesse. Secũꝺo ꝺicit idẽ si ego vnũ ꝛ tu aliũ fundũ habuim̃ ꝓdicto mõ,

o ¶Pus. Locaui tibi domũ faciẽdã vt dõec approbare ẽ esset tuo piculo seruabit̃ pactũ. idẽ si tacite hoc ꝓuẽiat vt qz dixi ꝑ oĩ pede quẽ mihi mẽsurabis dabo tibi ꝛ naz tuuz piculũ est donec mẽsures. tertio si fuero in mora vl' approbãdi vl' mẽsurãdi desinit esse in suo piculo. q̃rto exponit ꝓria duo dicta. s. q̃ piculũ sit ꝺuctoris nisi adueniat casus fortuitus. tũc enim locator̃ est si mõ erat ꝓbabile. alꝭ est ꝺuctor̃ vt. j. l. pri.

q ¶Si operas. ¶Plana est.

n ¶Non solet. Loco domũ remaneo dñs.

¶ locatũ. Locaui tibi seruũ õctas in aliũ vsum. teneꝛ̃ locati ꝛ furti.

l ¶Dcare. ¶Habeo seruitutẽ eũdi ꝑ agrũ alienũ quẽ volo aliꝭ locare: nõ possum

s ¶ tibi. ¶Plan' est vsq̃ ad. §. si hoiez. ¶Si hoiez. Locaui tibi hoiez vt haberes eũ in butica tua vel alia negociatiõe: is furtũ tibi fecit. q̃rit̃ an teneoꝛ tibi ex ꝺucto vel etiam act. noxali. ꝛ rñ. qz noxali teneoꝛ tibi. l. sequẽs clara est.

c ¶Cum apparebit. Locaui rẽ duob': vel vẽdidi an ambo teneant̃ insolidũ. dicũt q̃dã si soluẽdo sunt tenent̃ ꝑ ptibus: sed ver' est vt insolidũ iure isto.

e ¶Alege. ¶Locaui. Loco tibi domũ fabricãdã ꝛ ꝑ singꝭos dies. v. solidos tibi dabo dõec finiat̃. ꝛ tu teneris finire ad talẽ quẽ approbem'. fecisti malã teneꝛ̃ sic q̃si ꝑ tota ꝓuenissent. ꝛ iõ dixi in singulos dies vt singulis dieb' possem te deijcere: qz si nõ reijcio videoꝛ approbare.

¶ decẽ. clara est.

q ¶Si fideiuss. ¶Quidã ꝺurit a p̃cipe reddit' vni' ꝓuincie: postea aliq̃ p̃dia de fiscalib' illius ꝓuincie locauit alij: ꝛ accepit fideiussorẽ. ꝟ fideiussor nõ teneꝛ̃ fisco.

q ¶Clero. Fideiussor q̃ intercessit ꝑ colono teneꝛ̃ in vsur̃ ex mora coloni in trib' casib' ꝑmo si intercessit in oẽz causaz scõo si scit inquãtum apparebit illũ debere. ¶Tertio si ꝓmisit indẽnitatẽ stipulatori. vsq̃ ad. §. paulus.

¶Paul'. Locaui fundũ in quo erat colon' seru' me' ꝛ hũc dedi ꝺuctori estimatũ ꝑ. x. si perijt emẽdat colonus.

d ¶Omin' horreoꝝ. Locaui tibi horreũ vt ibi ponas q̃sdã tuas merces effractũ est ꝛ merces subtracte nõ teneoꝛ nisi ꝓmisi custodire. ſz teneoꝛ facere copiã seruiẽtẽ meoꝝ vt torqueant̃. cetera clara sunt vsq̃ ad. l. cũ dñi.

c ¶Cum dñi. Locaui tibi horrea ꝑ. x. singulis annis in q̃n quẽniũ: ꝛ cũ dubitarẽ an aliq̃d ibi haberes petij a iudice aperiri vt videã an sim secur' de mercede: ꝛ iuste peto si bienniũ iã trãsiuit.

q ¶Si domũ. ¶Habeo domũ ꝛ iuxta eã quãdã arcaz: vicinus me' volẽs edificare ꝺurit a me areã illã vt tibi certã poneret iuxta muꝝ meũ ad altitudinẽ muri mei alti' cõgessit vicin' me' ita q̃ assumpto humore aque mui' me' viciat' est: ago ex locato nõ aq̃lia: qz nõ directo dat̃ dãnũ sed ꝑ obli

i ¶Nsulã. ¶In opis. Locaui tibi quum. domũ faciẽdã vt faceres q̃ posses ꝛ si nõ faceres ꝓmisisti interesse noie pene tenet̃ ergo ad penã q̃ tũc tps transierit q̃ opus pficí potuit. ¶Quidã. Cõduxit balneũ ad quinquẽniũ. qz ego volebã aliꝭs ꝺcedere gratis vel nõ grat̃ ꝓ meo arbitrio ꝛ qz frequẽter eget refectiõe stipulat' sum. c. singulis annis ꝑ refectiõe. si petã p̃dicta. c. satis dabo q̃ in refectiõe balnei impendã.

c ¶Gz in plẽs. ¶Lege. Locaui tibi domũ faciẽdã certa grossitudine ꝛ altitudine b̃ etiam pacto vt sit meo arbitrio probẽ vel improbẽ: postea fecisti aliter q̃ ꝑmo ꝓueneraꝭ si hoc ex volũtate mea ñ teneꝛ̃ ¶Mãdaui. Rogaui magistrũ vt inq̃reret ꝛ deliberaret ꝑ q̃to posset edificare turrim ꝛ dixit ꝑ. cc. ideoq̃ sibi postea locaui faciẽdã ꝑ. cc. ꝛ cũ esset fũdata vidi q̃ vix etiã ꝑ. ccc. posset fieri vnde penitui ꝛ dixi q̃ nõ p̃cederet: certe nõ ꝓcedes ꝛ si ꝓcedas ꝛ ego tibi debeã. c. q̃ adhuc nõ expẽderas oĩno restitues qđ superat cũ penitui. cetera plana sunt vsq̃ ad. §. seruũ. ¶Seruũ. Loco tibi horrea mea ꝛ tu aliꝭs tibi nõ aliꝭs teneoꝝ ꝛ sic tibi teneoꝝ ſz tu nõ teneris sic stricte tuis ꝺuctoribꝰ.

¶De actione estimatoria. ¶Rubrica.

¶Dedi tibi libũ vẽdẽdũ: vt vl' eũ vl' eĩ' ¶Ctio. estimationẽ mihi reddas: postea nõ vendis neq̃ reddis: vel si vẽdis nõ reddis p̃ciũ. q̃ritur q̃s õctus sit vt sic scia q̃ actiõe agaz ꝛ certe videt̃ vẽditio. q̃a estimatũ dedi. ¶tẽ locatio qz rẽ vẽdẽdã loco. ꝛ mercedẽ forte ꝑ hoc cõstituo. ¶tẽ videt̃ mãdati si mercedẽ nõ do sed ver' est vt agã pre. ẋ. ꝛ nõ vlla p̃dictaꝝ actionũ. Scõo q̃rit̃ q̃d si dicta res data vẽdẽda pereat, ꝛ rñ. piculũ est ei' qui debebat vẽdere. ꝛ hoc dicit.

h ¶Ec actio. ¶Rem dedi tibi vẽdẽdã estimatã ꝛ si ꝓstituit tibi mercedẽ ꝑ laboze nihilomin' agã pre. ẋ.

¶Derep̃ pmuta. ¶Rubrica.

s ¶Quatuoꝝ assignat differẽtias inꝰ vẽ ¶Icut. ditionẽ ꝛ pmutationẽ. ꝓma in venditiõe discernit̃ emptoꝝ a vẽditoꝛe ꝛ res a p̃cio: qz in permutatiõe p̃ciũ nõ est. Scõa qz in vẽditiõe est claudicatio: ecce enim vẽditoꝝ nõ teneꝛ̃ facere rẽ accipiẽtis. sed emptoꝝ p̃cium sicut in pmutatõe: aut vtriũq̃ debebit trãsferri aut neutri parte: ꝛ sic apparet ex p̃dictis q̃ pmutatio aliud est a vẽditione neq̃ enim põt separari p̃cium a re vt p̃dixi. Tertio discernit̃ q̃a re vẽdita agit̃ ex empto de euic. sed euicta recedit a noie permutatiõis ꝛ agit̃ in factũ. ¶Quarta ẽ qz vẽditio fit ꝺsensu solo: ſz pmutatio nõ hz effectũ ꝑ ꝺsensum ſz re ꝺemũ secuta: q̃a hoc. s. ꝺsensu pficí ꝺsueuit noiat' õctus vt in vẽditiõe ꝛ simili b' nõ pmutatiõe est ꝛ quinta fm pediuz: qz in re aliena non sit pmutatio. sed vẽditio sic est ꝛ videt̃ qz si trado ꝛ tu nõ trades qõ ago ꝺditiõe ob cãm ſz in vẽditione nõ agã ad rẽ ꝺditiõe ob cãm sed tm̃ ad interesse.

¶De p̃scrip. ver. ꝛ in factũ act. ¶Rubrica.

¶Euenit aliq̃n vt dubitemus ¶Mnunq̃z. de noie õctus: ꝛ sic de actõe. ꝛ iõ agit̃ p̃scri. ẋ. ꝛ dat duo exẽpla. ꝛ plana est.

n ¶Aturalis ¶Ex ancilla tua habeo filiũ. q̃ cũ tu' seruus ex mea tu habuisti filiũ q̃ est me' seru' ꝓuenim' vt tu filiũ meũ manumitteres ꝛ ego tuũ ꝛ ego manumisi ꝛ tu nõ. q̃ acti. tecũ agã. q̃rit̃ ꝛ dat̃ solutio in ñ. l. Scõo dic̃ q̃ occasiõe hui' questiõis põt inq̃ri b' tot' tractat' vt hincinde dat̃ aliq̃d vel sic q̃ õct' diuidit̃ in q̃tuoꝝ species aut do vt des: aut do vt facias: aut facio vt facias. Tertio ꝓsequitur ꝑmũ hoc mõ si do p̃cium ꝑ re: tũc est emptio. si do spẽm ꝑ specie tũc est innoiatus. do vt des quo casu si ego dedi ꝛ tu nõ des: possum vel cõdicere qõ dedi vel ꝓscr. ẋ. petere qõ interest nisi pierit sine culpa tua qõ mihi dare debebas. ¶Quarto ꝓsequitur scõam speꝛ̃ b' mõ si do tibi. x. vt facias op' locabile. puta vt scribas ꝛ est locatio. si do specie tũc innoiat' ꝛ ago ꝺditiõe ob cãm ad repetẽdũ qõ dedi. vl' p̃scr. ẋ. ad interesse. s. si nolis facere qõ conueniſti. ¶tẽ si factũ est nõ locabile vt manumittere seruũ. sil'r tũc cõdico vel p̃. ẋ. ago ad interesse. q̃d añt si seruꝰ quez tibi dedi vt manumitteres euict' est cũ iã manumiser̃: tũc si sciẽs alienũ dedero: teneoꝝ de dolo alꝭ in factũ ꝑ interesse p̃dicte euictiõis. Tertiã specie ꝓsequitur sic. ecce ꝓueni vt manumittere seruũ meũ vt dares mihi tuuz ꝛ cũ manumisi tu non das ago de dolo. ¶Quartã ꝛ vltimã ꝓsequitur sic. ꝓueni tecuz vt tu a meo debitoꝛe exigas cartagine ego a tuo rome vel ego i tuo ꝛ tu in meo solo edifices ꝛ ego feci ꝛ tu nõ fecisti. q̃ agã acti. ꝛ videt̃ in ꝑmo casu mãdati sine quo neq̃ tu a meo neq̃ ego a tuo debitoꝛe petere possum. ecõtra q̃ nõ: qz nõ redduntur impẽse hincinde. ſz b' nõ nocet. qz mãdatũ q̃q̃z mutat natura ex pacto vt ꝛ in b' casu si ꝓcurator agat vt teneat̃ de lata culpa tm̃ ex quo apparet siue eq̃liter siue ineq̃liter impẽdam' sit mãdatũ sed b' allegãdo dixit. ẋitas añt est vt fiat innoiatus õct'. facio vt facias ꝛ agã ꝑ. ẋ. q̃ actio hz naturã locati ꝛ ꝺucti. ex p̃dictis apparet solu. ꝑme qõnis h'. l. q̃ agã acti. ꝑ. ẋ. ad interesse inq̃tũ mea interest me manumisisse qõ interesse nõ minuit̃ ꝑ b' qõ habeo illũ libertũ quẽ manumisi

o Beam cām. Debebas mihi. x. ⁊ tibi titi⁹. x. accepto tu li tibi vt mihi titiū delegares ꝙ nō facis. ago ꝑscri. ẋ. vt deleges: ⁊ sic delegatū faciā ꝺdēnari.

p Artis. Marit⁹ legauit vxori vsufructum tertie partis oīm bonoꝝ suoꝝ eo moriēte cum bona nō deferent ꝑ heredes creditores vēdiderūt ꝑ. ccc. vxor accepit. c. ⁊ nō ꝓmi fit restituere. finito vsufru. tandē decessit mulier. ⁊ sic finit⁹ est vsufru. q̄rit̄ qua act. heredes viri ℈ heredes mulier⁊ agē posſunt. ⁊ dicit in factum.

q Elia. Euenit ꝙ actiōes exẋbis p̄toris supplētur ꝑ ius ciuile. ⁊ idez de ciuilib⁹. exēplū ꝓmi sit in albo corrupto ꝑ quo dat actio in factū p̄toria. sed si dū ꝓponit albū corrū pitur cessant ẋba vnde ius tit. supplet. exēplū secūdi est in. l. aq̄lia. q̄ qñq; deficit vt qñ dissoluis seruū miscōia mot⁹. nam deficit aq̄lia ⁊ dat in factū a iure ciuili.

q Eli seruandaꝝ. Plures erāt in naui vn⁹ ꝓiecit res alte rius cā leuiāde nauis ⁊ nō tenet aut sine cā tñ dolo sed bona fide ꝺsueuerāt si p̄cioſe ⁊ paruꝝ pōderarēt. sed si ꝓiecte pōderoſe ⁊ paꝝ valerent: ⁊ tūc tenet actione in factū: aut doloſe ⁊ tenet de dolo.

s Olent. Si indicas mihi seruū meū fugitiuū opus bonū opatus es. ⁊ nō tenet furti. sed si accipis p̄cium ob indiciū iuste accipis: si accipis ꝓmissiōe p̄cij ꝑ indicādo agere potes p̄scrip. ẋ. vel de dolo.

s J gratuitas. Accōmodaui tibi domū vsu nō designato dubiū est an sit cōmodatū vel p̄carium. ⁊ ideo ꝺatur mihi p̄rescrip. ver.

s J rē. Clara est. §. si quis. Jactabā ꝙ plus currerē q̄ titius ⁊ sic dedi pign⁹ in manu cuiusdā vt daret vincēti vici seq̄ster mihi nō dat ago p̄scr. ẋ. nō furti vel condit. furtiua cū rei titij nunq̄ habui dñiū: vel possessionē si añ iactabā qō cauti⁹ facerē vnū furtū q̄ titius nō dat vtriq; vincēti sed cuilibet suum.

s J apud. Dedi tibi. x. vt dares titio si indicaret mihi ſuum meū q̄ fugerat si nō indicauit ꝓuentā te ꝑ. ẋ. bis vt reddas. si ego ⁊ ille q̄ debebat indicare deposuerim⁹ supradicto pacto agā depositi seq̄straria.

r Agasti. §. si p̄redium. ꝑ te gratis obligaui p̄diū meum hoc pacto vt fideiussorē dares de luendo. ago p̄scri. ẋ. ago vt des fideiussorē: sed si accepi mercedē ꝑ obligādo: tūc ex locatione actiōe informata ⁊ nihilomin⁹ p̄scrip. ẋ.

a Aud. Clenalē equū meū tibi dedi expiendo cū velles eū emere. ⁊ si infra triduū displiceret mihi redderes. interim tu cucurristi ad palmam ⁊ vicisti si tibi displiceat mihi reddes lucrū cū equo.

¶ Pacto. Et ponitur sic casus obligaui tibi p̄diū meū.

q Otiēs. Si deficit actio ꝓpter dubiū ꝛctuꝝ agit̄ i factū q̄ ꝺr vtilis. ⁊ sic generalis. vel dic ciuil⁹ vt. §. de esti. ac. l. i. in p̄in. cetera plana sunt vsq; ad. l. titius.

t J tius. Dedi tibi. xxx. habitis pact⁊ vt fenerares ad vsuras. x. deñ. ꝑ libra. ⁊ de vsuris solueres quoddā tributū annuū q̄ ꝺ soluere tenebar fisco. ⁊ si supesset solueres mihi si defuerit solueres ex sorte. ⁊ si vltra sortē solueres dixi ꝙ tibi redderē postea feneraſti ⁊ tributū soluiſti ⁊ aliq̄d tibi supest. qua act. repetā q̄rit̄ ⁊ antecꝑ soluat dicit ꝙ si esset mutuū nō deberet mihi supfluū p̄dicte vsure citra vinculū stipulatōnis: sed in nostro casu videt mādatū nisi esset actū vt si vltra semisses vsuras accipes cū esset ⁊ nō ex pacto incōtinenti apposito si in stipulatione possum petere. ⁊ ꝙ non sit mutuum: ꝓbat vna rōe: qꝛ si ꝑdis sortē nō tenet⁊ si sine dolo⁊ culpa a miseris ꝙ nō esset in mutuo. Jtē illa rōne qꝛ fuit actū vt etiam de sorte diminueres quod in mutuo nō est. qꝛ totū est reddendū. ⁊ ideo videt mādatū tū dicit in dubio agi ꝑ. ẋ.

s J opas. Cōueni tibi dare. x. opas serui tui stichi. vt tu des totidē serui tui pāphili. agā ꝑ. ẋ. vt des si ego dedi. Secūdo si dedi vnā vestē vt des alia agā eadez act. tertio opponitur ad ꝓmū hoc modo legit̄ alibi ꝙ si solui operā idebitā credens debitā ꝙ nō possum repetere eandē neq; similiter similē. si alterius hois. ⁊ ideo cū ꝺdico estimationē. quō ꝙ ꝑ operis seruī mei stichi petā operas alterius. ⁊ rñ. ꝙ b⁹ exp⁹se hic agit̄ ac in dicto casu agitur ꝺ. s. ꝙ ipsa eadē repetat̄. tacite enim cū indebitū soluo ago vt id: aut tm̄ idē reddat̄.

s J tibi. Leuia sunt ⁊ plana.

De pignoribꝰ ⁊ hipothecis. Rubr.

Onuētio. Obligatio pōt fieri oīm bonoꝝ p̄sentiū
c ⁊ futuroꝝ. ¶ In specie. Dedi tibi pignori rez alienā in specie. puta fundū tu sciēs alienā accepisti. certū est ꝙ non obligat tibi. Quid añt si postea dñiū illius fundi acq̄siui an fit tibi obligat⁹. dicit iurisco. ꝙ nō faciliter tibi obligabit. poteris tñ eā retinere: donec tibi satisfaciā. Seruo. ¶ Si tibi ſuū meū obligaui nō poteris vendere eius peculiū nisi de hoc etiā ꝺuenerit. ¶ Cū ꝑdiū. Fundo obligato nō veniūt i obligationē fructus ⁊ vsucapio triēnij ius pignoris nō extinguit.

s J superatus. Rem tuā mihi obligasti a possessiōe cecidisti. vēdicasti ⁊ subueniſti an mihi creditori obstet sētētia. q̄rit̄ ⁊ rñ. ꝙ nō. Jdē est si aliq̄s istituit te heredē ⁊ vnā rem hereditariā mihi obligasti ⁊ ali⁹ heres possidebat. ⁊ eaꝝ a possessore petiſti peti. here. ⁊ succubuisti sed videret ꝙ sententia lata obesse debeat creditori sicut noctz legatarijs ſnia lata ꝺ institutū ⁊ ꝑ legitimo. sed nō est simile. qꝛ legata pendent ex testō qō q̄dē si nullū est. neq; legatū vllum est. sed hic tuer⁹ eras dñs ⁊ res fuit tua quā obligasti: licet succubuisti cū de intentiōe tua ꝓbare nō potuisti. ⁊ hoc dicit. ¶ Per in iuriam. Aliq̄s rē tuā possidet ⁊ eā vēdicasti ⁊ succubuisti: p⁹ ea obligasti: an valeat pignoris obligatio. q̄rit̄ ⁊ ꝺr ꝙ non. ⁊ creditori agenti hipothecaria obstabit exceptio rei iu. neq; inſpiciēdū est an ille q̄ vicit iustā cām habuit: sed an tu eā obligare posses cū in cā succubuisti ꝓprietatis: qꝛ tua non sunt ⁊ hoc dicit.

c Ontrahitur. Obligaui tibi fūdū nec fecim⁹ inde scriptura q̄rit̄ vtrū valeat talis pignoratio. ⁊ rñ. ꝙ sic. qꝛ scriptura nō tm̄ fit vt qualescat ꝛctus: sed vt ꝓbari possit. cetera plana sunt vsq; ad. l. si debitor.

s J debitor. Titius ⁊ seius erāt creditores mei: q̄bus obligaui rem aliquā insolidū cuilibet si cadāt a possessione illius rei agēt ꝺ detinētē act. seruiana q̄libet insolidum ꝙ si inter titiū ⁊ seiū creditores meos q̄stio sit potior erit cōditio possidētis. Sꝛ aliud est si rē ꝑ parte obligaui.

s J is. Clara est vsq; ad. §. usufruct⁹. ¶ Usufructus. Querit iurisco. sul. vtrū usufructus possit obligari pignori ⁊ rñ. ꝙ sic. siue ꝓprietarius obliget siue usufructuari⁹. ⁊ si usufructuari⁹ obligauerit ⁊ ꝓpetari⁹ velit agere ꝺ creditorē pōt uti excep. ⁊ utitur argumēto tali. qꝛ si q̄s usufructū emat p̄toꝛ eū tuet in emptiōe sua. cetera clara sunt vsq; ad. §. cū pignori q̄ est in. l. grege. ¶ Cū pignori. Obligasti mihi rē ⁊ eandē titio obligaui: an valeat pignoris obligatio. q̄rit̄ ⁊ rñ. ꝙ sic. ⁊ tā diu durat quousq; facta fuerit solutio. Jdē est si aliq̄s obtulit se defensioni tue ⁊ iudicio sisti satisdederit ⁊ eū fecero ꝺdēnare. idem est ⁊ si cū fideiussore vel reo egerim ⁊ alter vel uterq; ꝺdēnatus fuerit. ⁊ hoc ꝛctō: qꝛ nō videt mihi satisfactuꝝ ⁊ ſi agē possum ex ſnia. ⁊ hoc dicit. ¶ Si sub ꝺditione. Debebas mihi. x. sub ꝺditione si nauis veniret ex asia ⁊ ꝑdiuꝝ mihi obligasti. agā hipothecaria cū extiterit ꝺditō nō obstabit mihi ꝙ añ ꝺditionē extitēt̄ egi ⁊ succubui. Jdem est si pure eras debitor ⁊ pign⁹ sub ꝺditione obligasti ꝙ nō agā hipothe. vnde in hoc casu cauere debes ꝙ ꝺditiōe aduenīente pignus mihi restitues si solutio facta nō fuerit. ¶ Propt̄ usuras. An in usuris vt in sorte teneat pignoris obligatio. q̄rit̄ ⁊ ꝺr ꝙ sic. etiā si solo nudo pacto debeātur donec soluātur.

q Elesitū. Locaui titio domū meā vsq; ad annū pēsione soluēda in fine anni ⁊ pignora deuenerūt ad aliū: utruꝝ nōdū anno finito possim p̄sequi pignora ista. ꝺr ꝙ sic.

e T que. Nō solū q̄ q̄s hꝫ obligari possunt. sꝫ q̄ in ea cā sunt vt sua futura sint: vt partus ⁊ fruct⁹ neq; solū ꝓprietari⁹ usufruc. obligare pōt in ea cā in qua su⁹ futur⁹ est: sed etiam usufructuarius. ¶ Qō ꝺr. Qō creditor debeat ꝓbare rem

fuisse in bonis debitoris tpe ꝯctus intelligenduz est spāliť rē quam q̄s hz vel oēs q̄s hz nūc obligat nō generaliť vt si q̄ hz t q̄ habitur⁹ est obligat. ¶Qui res. Obligasti mihi rē tuā deinde illā alij obligasti ad hoc vt nō incidas in crimē stelliona tus. p̄dicere debes q⁹ eaz p̄us alij obligasti .p.r. t vt ei in id qđ excedit sit obligata vel insolidū sit ei obligatū cū liberabi tur a p̄mo. si āt dubiū fuerit p̄sumeť liberata a p̄mo vt si dixit sic. obligo tibi rē si fuerit liberata: necꝫ exp̄ssum est vtrū insoli dū obligať. cetera plana sunt vsq; ad. §. creditor. ¶Credi tor. Obligasti mihi rē. egi ꝓtra te hypothecaria t ꝺēnatus es si ab hypothe. cecidi qualiter succurrať: vēdicare nō possū q: dñs nō sum. dabiť ergo mihi hypothe. ꝯ possidētez vt t si excipiat de re iudi. replicabo q⁹ bñ excipere t nisi .p. me lata eſ set sententia. Si autem debitor nolit rem restituere post cō dēnationē t pluris fuerit ꝺēnat⁹ q̄ sit sors t usura: an si p⁹ ea voluerit soluere qđ debuit audiēdus sit. t rñ. q⁹ de rigore iuris nō: q: snīa trāsit in rē iudic. sec⁹ est de equitate. ¶Si duo. Aliq̄s rē suā duob⁹ obligauit an vtroq; creditori hypo. insolidū cōpetat an .p. indiuidijs partib⁹ .p. indiuiso. q̄ritur t rñ. aut eadē die aut diuersis horis obligata fuerit. p̄mo casu insolidū obligabiť t insolidū agēt. in scđo casu aut fuit actū vt vtriq; insoliduz tenereť. t fiet qđ actū est aut non. t .p. parti
s Jab eo. Rem emi a nō dño bus ageť.
eaz obligaui an creditori .p. ea cōpetat hypothe. q̄ritur t dicitur q⁹ sic.
c Clm ꝺue. Cum pēsiones obligātur creditori: vtiles actiones ad eū trāseūt.
s Jinter colonū. Procurator alicui⁹ p̄diū locauit colo no t ꝺuenit vt .procurator pign⁹ daret vt colere forte lice ret si ratū habuit dñs. p̄ide ē. ac si ipse cū colono ꝺueniſſet de dādo ei pignore. Si debitor. Seruū a nō dño emi bona fide t eū obligaui si creditor hypothe. agat t excipiā ego debitor q⁹ alicui⁹ erat cū eū obligauit: replicabit creditor de dolo.
¶Si res. Pigno. rē mihi obligasti a possessiōe cecidi. egi ꝯ possidētē ꝺēnatus est restituere nō vult. an eodē modo sit ꝺēnand⁹ vt debitor: t rñ. q⁹ nō. q: debitor ꝺēnať tāti q̄ti erat id qđ debebať q̄re nō plus ſ interest mei creditor ſ: possessor extrane⁹ ad interesse meū tenebitur: q: ad interesse teneor debitori: t si ampli⁹ fuero ꝓsecut⁹ q̄ sit debitū ꝺ restituā cre ditori. cetera clara sunt vsq; ad. l. fideiussor.
f Jdeiussor. Mutuaui tibi .x. t pign⁹ accepi t fideiusso rem. impetranit fideiussor a iudice vt liceret sibi pigno ra possidere .p. mittēs se solutuz mihi non soluit. decessisti he res soluere vult: an fideiussor restituere pignora cogēdus sit: q̄ritur t ꝺr q⁹ sic.
p Ater. Mutuaui tibi .x. filij tui emācipati. domū mihi obligasti t ei persuasisti vt instrm mutui tibi facti t do mus ad filiuz ptinētis obligate scriberet scripsit: an filio tuo p scripturā suā p̄iudiceť quomin⁹ te ꝺcedēte in fata filio tuo ab hereditate tua abstinēte liberam t nō obligatā domum habeat. q̄ť p̄mo allegādo. dicit q⁹ nō. ex quo ꝺsensum exp̄s sum nō p̄stitit patri obligāti. dic̄ tū modestin⁹ q⁹ sibi p̄iudica uit p scripturā. q: ꝺsensisse videť.
s Jlegati. Filiofa. fuit relictū legatū sub ꝺditiōe. pať pi gn⁹ accepit ab herede: decessit pať vel filiū emācipauit t extitit conditio. an pater an filius pignus vēdicare possit. q̄ť t rñ. q⁹ p̄ nō. q: nunc demū pignus tenuit cum existat cō ditio. q: tūc incipit legatum deberi: q: tpe ꝺditionis existen tis erat filius fact⁹ sui iur ſ. ergo ꝛc. fili⁹ nō: q: p̄ suo noīe sti pulat⁹ est. idē est in fideiussore dato .p. legato ꝺditionali. pla na vsq; ad. §. idē. ¶Jdē quesiuit. Seruo vel filio meo mutu asti .x. scripsi tibi t rogaui vt fideiussorē a me nō accipes: sed pignora neq; in scriptura insert⁹ est dies vel ꝺsul. an nihilo minus teneat pignoris obligatio. q̄ť t ꝺr q⁹ nō.
¶Quib⁹ mo. pig. tacite ꝯhať. Rubri.
s Enatus. Si fabro tuo .x. te mandante: mutuaui in do mus refectionē: pinde mihi tacite obligata est domus: ac si tibi mutuassem, t ꝯ caueť senatusconsulto. ¶Si quis fideiubeat. Rē tuā obligaui te nesciēte fideiussisti: an ꝓpter fideiussorē videaſ tacite rez tuaz obligationē ratificasse. q̄ ritur t dicitur q⁹ sic. sec⁹ si p̄mo fideiussisti: t postea rem tuam te ignorante obligaui. ꝯ dicit.
t Ctoris. Tutor pupillo ex mala administratione tene bať in. c. decessit vterq; heres tutoris quēt⁹ ab herede pupilli cū eo trāsegit cui partē soluit t residuū dedit pignora an iudicio tutele pignora teneanť si heres tutoris trāsactioni nō stetit. q̄ritur t dicitur q⁹ sic. q. d. in iudicio tutele conueniri poterit.

Que res pignori obligari p̄ñt. Rub.

¶Si filiusfa. Rē peculiarē filiusfa. vel seru⁹. licet eis libe ra peculij administratio ꝺcessa fuerit obligare nō p̄ñt nisi in vtilitatem peculij velit. ꝯ. s. de pig. act. si quenerit. §. fi. t. l. se.
a Risto. Rē tuā mihi .p.r. obligasti. t titi⁹. x. tibi mutua uit vt mihi solueres soluisti: an titio remaneat res obli gata q̄ť t rñ. q⁹ nō. nisi ita quenerit. vñ si eā vēdidisti ēptor tutus est. Si aūt mecū ꝺueniſti vt sua die nō soluta pecunia mihi distrahere liceret: t añ diē .p. te soluerit titi⁹ t quenit de nō vēdēdo: lz pecunia sua die nō solueret nō obstāte pacto poterit titi⁹ vēdere nō ex p̄sona sua sed mea q⁹ tibi p̄imo pe cuniā tradidi. t hoc multotiēs euenit q⁹ q̄s ex alterius p̄sona ꝺsequať qđ ex p̄sona sua ꝺseq; nō pōt
t Jtius. Colebas accipe a me pecuniā mutuā t ꝺfectū est instrumētū spe future numeratiōis t quasdā res mi hi obligare destinasti. medio tpe. s. añ numerationē t p⁹ cau tionē interpositā vnā ex his reb⁹ vēdidisti: postea nūeraui an res distracta mihi remaneat obligata. q̄ť t rñ. q⁹ nō: q: pig ris obligatio referēda est ad tp̄s quo fiebat nūeratio vt res q̄ in bonis tuis tūc fuerūt intelligaň obligate.
¶Qui potiores in pignore habeanť. Rubrica.
q Cli dotē. Promisi. c. in dotez .p. muliere aliq; t pepigi tecū de dote restituēda soluto matrimonio: t rem mihi obligasti t tibi numerauí medio tpe post numerationē p̄mā t añ secūdā eādē alij obligasti q̄s nostruz in pignore potior sit. q̄ritur. t videť q⁹ ego essez potior: q: ad integra. c. ex soluē da obligat⁹ sum: necꝫ est referēda pignoris obligatio ad id tē pus qđ fieri debuit residue q⁹ titat ſ nnmeratio. sed ad initiū ꝯctus siue .p. missiōis. necꝫ est iste casus fil⁹ is illi casui illius. l. §. ti. .p. ri. l. pen. vbi potior est scōs ꝓre. q̄a hoc casu potior sum: necꝫ est in viri ptāte vtrū velit accipe dotē vel non t fic necꝫ restituē qđ si esset relinq̄reť mulier indotata qđ esse non
q Cli generaliter. Potior est pōt.
is cui generaliter obligata sunt alicuius bona: q⁹ is cui specialiter obligata sunt in pignore spāli licet q̄ generaliť ob ligata sunt ad solutionē sufficiāt. Si ꝺo generalis fuit obli gatio aliq̄bus deduct ſ generaliť obligata si sufficiant potior est scōs creditor in pignore t soli spāliter obligať.
c Redito. rē tuā mihi .p.r. obligasti. deide alij obligasti t .p. alijs. x. t aio nouādi t stipulat⁹ sū vtraq; .x. t accepi pigra q̄s nr̄m potior sit. q̄ť t rñ. q̄tū ad p̄ma pignora obligata .p. meis .x. ego sum potior q̄tū ad alia .x. secūd⁹ ꝺo potior
¶Cū ex cā. Rogaui vt fundū mihi emeres: emisti. antequā traderes eū mihi titio obligaui: t post traditionē alij quis sit potior. q̄ritur t rñ. q⁹ p̄m⁹. ¶Post. Certis regionib⁹ fund⁹ diuisus est. t q: partē mee parti habebat creditor adhuc ob ligatā t volui vt caueret socius de ea liberāda t ꝺuenit vt si nō liberaret liceret mihi partē dimidiā illius partis q̄ ex di uisione ad me venit huic distrahē: q: ꝯctū est pign⁹ recte t p or creditor nō p̄ferť necꝫ ocurret: q: dimidiā fundi .p. indiui so obligando socius partē meā me nō ꝺsentiēte non poterat obligare. vñ p̄us nō fuerat obligata.
s Jdebitor. Rē tuā mihi obligasti: deinde alij. rē quan dā mihi vēdidisti: an p̄or creditor in pignore potior sit t rñ. q⁹ sic. q: nihil refert debitor soluerit: an cōpēsauerit.
i Aterdū. Cal⁹ assigt in q̄b⁹ posterior creditor potior ē vt si mihi nauem obligasti. deinde alius in nauis refe ctionē tibi .x. mutauit t ille potior est. Jdē si credidit in cība

ria nautarum. Idē est si nauis ꝓpter merces vehēdas nauta. Idē est si ego ꝓmo credidi ⁊ pupillus postea. ⁊ hoc cum mihi facta fuerit generalis hipothe. ⁊ pupillus credidit in emptiõe p̄dij in quo ille potior est. Si aũt tu debitor partem solueris. l. p p̄cio rei empte pupill⁹. l. crediderit. ego ⁊ ꝓ⁹ creditor. s. pupillus in pignore ꝺcurrem⁹. ¶ Si tibi. Si que habes ⁊ habiturus es mihi obligaueris. deinde p̄diũ cũ in tuũ dñiũ pueneri⁹: q⁹ emere voluisti titio obligasti q̄s nr̄m potior est. ⁊ rñ. q⁹ ambo ꝺcurrim⁹: neq; mihi ꝓficit q⁹ tua pecunia q̄ mihi generali hipotheca obligat⁹ p̄diũ ēptus est. quo magis potior sum: ⁊ intellige cũ generalis ⁊ spālis hipotheca simul facta fuerit ne sit ɔ. s. e. qui gñaliter. vel dic ⁊ ver⁹ vt ꝟ notat⁹

q Cui balneũ. A kal. ianuarij vsq; ad kal. maij balnea tibi locaui: ⁊ seruũ mihi obligasti medio tempore. eũdez alij obligasti: q̄s potior sit. q̄rit⁹ ⁊ rñ. q⁹ ego q̄ locaui licet eo tẽpore quo obligat⁹ fuit ꝺductor scõo nihil potui petere ex cõductiõe: cũ neq; venit neq; cessit dies: tñ pignoris obligatio ad tps ꝺductiõis referenda est. i. initiũ vt me inuito alij obligare nõ possit. ¶ Sz ⁊ si. Testator aliq̄d mihi legauit si nauis venerit ex asia. cauit mihi heres de restituẽdo legato aduenieẽte ꝺditiõe ⁊ rẽ quãdã mihi obligauit: eandez rẽ obligauit alij scõo: ⁊ extitit postea cõditio q̄s nr̄m potior sit. q̄rit⁹ ⁊ rñ. q⁹ ego legatari⁹ cũ ꝺditio sit talis q̄ inuito herede possit impleri. secus si non posset: vt si aliq̄s rẽ suã obligauerit si ei pecunia numerer q̄ nõ subsecuta si medio tpe obligauerit alij ⁊ ille pecuniã numeret: lz postea ꝓmus numerauerit tñ potior est⁹ secũdus'. q⁹ in ptãte debitoris fuit acciperet. nec ne. ⁊ ꝟ dicit supior ꝓrim⁹ ⁊ ff. ampli⁹.

t Itia. Mulier q̄dã rẽ nõ suam mihi obligauit: deinde alij. postmodũ dña effecta marito extimatã dedit in dotẽ ⁊ mihi pecuniã meã soluit an in psona secũdi pign⁹ ꝺuale scat: cũ desinat mihi teneri. ⁊ rñ. q⁹ nõ. q⁹ nll⁹ tpe res fuit mulieris cum eã obligauit ⁊ q⁹ ꝺ⁹ q⁹ incipiat teneri scõo. ⁊ ꝓmo desinat teneri: tũc locũ ꝟ cũ res fuit in bonis debitoris eo tẽpore quo desinit teneri ꝓmo q̄ nõ est in hoc casu q⁹ tpe quo mihi soluebat: neq; tpe obligatiõis erat in bonis mulieris. ⁊ hoc si marit⁹ ignorabat rẽ scõo creditori esse obligatã: q̄a secus si sciret.

s Jt iure. Cõueni debitorẽ meũ ⁊ ꝺdẽnat⁹ est: q⁹ noluit parere iudicatis. missus fui in possessionẽ rez suar⁹ p ex ecutorez auctoritate iudicis si veniat alius creditor cui tenebat⁹ actõe aliq̄ psonali: an sit potior me in pignore. q̄rit⁹ ⁊ rñ. q⁹ nõ. sed tã heres me⁹ q̄ ego potiores sum⁹.

p Potior est. Cõuenim⁹ inter nos q⁹ mutuarez tibi. x. ⁊ tu mihi certã rẽ pignori dares. postea tu accepisti pecuniã ab alio. ⁊ eãdẽ rẽ illi obligasti. si postea a me pecuniã accipis q̄ro q̄s nostrũ potior est in pignore. ⁊ rñdet q⁹ ille q̄ post nr̄az ꝺuetionẽ mutuauit. nõ est aũt idẽ si suz stipulat⁹ pecuniã sub ꝺdit. ⁊ cũ pignore. nã si tu postea pẽdẽ. ꝺdi. pign⁹ illõ alij obligasti exñte ꝺdit. ero potior in pigre: ⁊ ratio est in textu.

s Jcolon⁹. Locaui tibi fundũ ⁊ ꝺuenit vt inuecta a te mihi tenerent⁹ anteq̄ intulisti alicui obligasti: ⁊ postea induxisti q̄s nr̄z potior sit. q̄rit⁹ ⁊ rñ. q⁹ posterior. cetera sal⁹ plana sunt vsq; ad. §. si ꝓmus. ¶ Si p̄m⁹. Si credã pecuniã titio sine ꝺuetiõe pignor⁹ scõo ali⁹ eidẽ sub hipoth. mutuat q̄s potior. ⁊ rñ. q⁹ ille ⁊ adeo est illud ver⁹ q⁹ potior sit iste qui de pignore ꝺuenit q⁹ si ad certũ diẽ ꝺueni de pignore: ⁊ añ diez pure cũ alio ꝺueniſti: ego potior sum ⁊ ꝟ est q̄ sequit⁹ vñ ꝛc. ¶ Si idẽ. Credidi titio. x. sub pignore. tu eidez alia. x. etiam sub illo pignore iterꝫ ego post te alia. x. ꝺ⁹ q⁹ ego in ꝓmo credito sum potior ⁊ postea tu. itẽ tertio i credito ego. §. sequẽs clarus est.

s Jꝓior. Mutuaui tibi. x. ⁊ rẽ tuã mihi obligasti: deinde titio eandẽ obligasti. ⁊ ꝑ alijs. x. eandẽ rẽ interim mihi obligasti: ⁊ cũ alijs pignorib⁹ aio nouãdi stipulat⁹ suz vtraq; x. q̄s nostrũ potior sit. q̄rit⁹ ⁊ rñ. q⁹ ego. ⁊ ꝺ⁹ q⁹ rẽ obligatã vẽdere possum. nõ oblata pecunia a titio. ⁊ ꝟ verꝫ est in ꝓmis. x. in alijs q̄cq̄d sup⁹a ꝓma. x. ꝺsecut⁹ fuero titio restituaz cũ in suis potior sit ⁊ prior me. ¶ Sciẽdũ. Rẽ tuã mihi obligasti. deinde alij. si ille secũd⁹ mihi soluat q̄tin⁹ res obligata sibi teneat. q̄rit⁹ ⁊ rñ. q⁹ tenebit: nõ solũ ꝓpter suũ sed etiaz ꝓpter vsuras vsuraz q̄s soluit: q⁹ nõ debitor⁹ sz suum gessit negociũ soluẽdo: vt. s. esset potior ⁊ solus in pignore. ¶ Si simplr. Si rẽ tuã mihi ꝓmo obligasti deinde titio ꝺ⁹ venit titius simplr vt res esset sibi obligata: tũc cũ desijsset tenere cã a quolibet possidente auocare potent ꝑter q̄ a me vl̄ ab eo q̄ a me emit. sec⁹ si esset dictũ vel desineret mihi teneri: quo casu posset auocare ab emptore. ¶ A titio. Tertius q̄ succedit in locũ ꝓmi potior est scõo. cetera plana sunt vsq; ad. l. insulã

i Jnsulã. Jnsulã quã locaui tibi in q̄nquẽniũ vẽdidi vt mihi pẽsio ꝓmi anni acederet tibi sequẽtiũ. ⁊ anutriq; nr̄m inuecta ⁊ illata teneamur. distinguit aut sufficiunt aut pensionẽ ꝓmi. ⁊ sequẽtiũ annoz aut nõ. ꝓmo casu erũt obligata vtriq;. Scõo casu mihi tñ ⁊ q̄ sup excesserit tibi accedit. ⁊ ꝟ iõ q⁹ nõ fuit actũ vt. p rata cuiuscũq; pensiõis tenerent⁹. in dubio ꝟisũ est id actũ esse vt mihi tñ obligata sint. cetera plana sunt vsq; ad. l. claudius.

c Claudius. Rẽ tuã trib⁹ successiue obligasti: ⁊ ꝓmus ɔ. tertiũ possidẽtẽ egit ⁊ succubuit nec appellauit. Secũd⁹ contra tertium egit ⁊ succubuit sed appellauit. an tertius vincere debeat cũ primũ vicit: an secũd⁹ vincere debeat nõ obstãte inter ꝓmũ ⁊ scõz iudicatũ sit. an ecõuerso. q̄rit⁹ ⁊ rñ. in fin. l. q⁹ scõs tertiũ vincere ꝺz. lz an scõo obstet snia lata inter ꝓmũ ⁊ tertiũ. q̄rit⁹ ⁊ rñ. q⁹ nõ. ⁊ ꝟ dicit in illo ꝟ. po. sed an p̄m⁹ agere possit ɔ scõz obtinẽtẽ. ɔ tertiũ: nõ obstãte q⁹ inter ipz ⁊ tertiũ iudicatũ sit. q̄rit⁹ ⁊ rñ. q⁹ sic. q⁹ res inter alios ꝛc. q. d. secundo creditori obesse nõ ꝺz snia lata inter ipm ⁊ tertiũ. quomiꝰ nus ɔ tertiũ possidentẽ agere possit prim⁹. ⁊ ꝟ in illo ꝟ si. aut ɔ. videt aũt q⁹ terti⁹ secũdũ supare debeat sic. si tertij pecunia dimissus esset prim⁹ ⁊ in loco ꝓmi succederet tertius scõo esset potior sed nõ est sil'e: q⁹ ꝟ terti⁹ ꝓmo nõ soluit: lz p̄m⁹ ꝺ tra ipsum agens cõdemnat⁹ est. ⁊ ꝟ in illo ꝟ si. plane vsq; ad rubricã de distra. pi. sal⁹ plana sunt.

¶ De distractiõe pignor⁹ Rub.

Reditor. Prediũ tuũ mihi obligasti. postea titio oia bona obligasti: ⁊ tertio obligasti mihi. sz

c generalr. q̄n p̄diũ mihi obligatũ distrahere possũ pacto vel lege dubiũ non est. lz anteq̄ satisfaciat scõo creditori cum in generali obligatione prior ⁊ potior sit an aliq̄ ex his distrahere possum. q̄rit⁹ ⁊ rñ. q⁹ non. si tñ distraha nõ ꝺueniet me scõs: nec actiõe psonali directa: neq; furti teneor: q⁹ credidi me potiorẽ: q⁹ ꝓmo ɔ. rit: ⁊ q⁹ possessionez q̄ apud scõz fuisset non tractaui. Itẽ neq; ad exhibẽdũ sed cõtra emptorẽ scõs hipothecaria ꝺgredier⁹.

f Jdeiussor. Duob⁹ successiue rẽ tuã obligasti. ꝓri fideiussorẽ dedisti q̄ ꝓmo soluerit officio iudicis titulo emptionis pignora ꝺsequit⁹ an scõo creditore offerẽte pecuniam quã soluit ꝓmo cũ suũ possit recupare pignus. q̄rit⁹ ⁊ rñ. q⁹ sic. q⁹ talis vẽditio sit q̄n creditor in fideiussorẽ hz necesse pignora trãsferre eo a fideiussore pecuniã exigere.

c Cum ꝓr. Si duob⁹ successiue rẽ meã obligaui. ⁊ primus vẽdidit: an obligatio pignor⁹. secũdo creditori locũ hẽat. q̄rit⁹ ⁊ rñ. q⁹ nõ. si ego aũt debitor distraxero. ⁊ primo creditori p̄ciũ insolutũ ꝺdero. ⁊ scõs creditor offerat p̄ciũ emptori. q⁹ ꝓmo creditori soluit cũ vsur⁹: an sit audiend⁹ si velit pignora recupare. q̄rit⁹ ⁊ rñ. q⁹ sic. neq; refert vtruz eã obligauerit vel vẽdiderit debitor.

c Cum. Scõs creditor si pecuniã ꝓri soluat ⁊ in locum ei⁹ succedat: nõ solũ ꝓpter pecuniã quã soluerit sz quã debitori credidit rẽ obligatã distrahere põt.

s Jsecũdo. Re successiue trib⁹ obligata ⁊ fideiussore apud ꝓmũ intercedente: si fideiussor vel creditor scõs ꝓmo creditori pecuniã soluit. tertio ꝺabit facultas offerendi pecuniã: licet titulo emptiõis rẽ alter assecut⁹ fuerit.

c Ulz posterior. Si scōs creditor emit pign⁹ a priore nō acq̄rit sibi dñiū pignor⁹: ſz debitor offerēdo pecuniā ha
s Jcreditor. Creditor vēdidit bebit pign⁹ ſuſ. pign⁹ cū pacto qō rehaberet ſi p̄ciū redderet: an ōbitor offerēdo emptori: p̄ciū debeat habere pign⁹, ōr q̄ nō pōt co/gere emptorē. tū pōt agere ɔ creditorē vt ſibi cedat act. ſuas ɔ emptorē. cetera plana ſunt vſq; ad. l. creditor.

Reditor. Habebaz plura pignora mihi obligata: ſub pacto q̄ poſſez vēdere in defectū ſolutiōis. ōr ḃ q̄ poſſuz vē dere q̄ volo vt meū ɔſequar. cetera plana ſūt vſq; ad. l. r ſi is.

e L ſi is. Vēdidi rē mihi pignoratā ſi euicta fuerit emp tor nō hz regreſſum ɔ me. Tñ ſi ego velim ex alia cā rē ſuā vēdicare nō ſum audiēd⁹: vſq; ad. §. ſi aliena. ¶ Si alie/na. Rē alienam mihi obligaſti eā iure creditoris diſtrari: an liberet debitor. q̄rit r diſtinguit q: aut ꝓuenit vt teneret de euictiōe aut nō. ſi non liberet: ſi ſic impedit ei⁹ liberatio de re euicta nō liberat: ſz ſi dñs ratū habeat vēditionez tenebitur ei debitor ne. ge. acti. q̄ſi ex re ſua eū liberauit. ſi nō ſz ab ēpto re euincet vel rē auocet dñs emptor tenebit ne ex alieno ꝛc. r hñ dico q⁹ in p̄mo caſu liberabit debitor ne creditor aliq̄d ſi/bi lucrifaciat: r qō lucrari nō debeat, pbat. ſicut ſi rē meā tibi obligauit r fideiuſſorē dedi de pignore: et reſtituēdo cū fructib⁹ p̄cepti r a fideiuſſore maiores fruct⁹ exegeri eos tibi cōputa bit in debitū. Jdē eſt ſi aliena rē tibi obligauit: r rē a nō dño q̄ſi tibi obligatā p iniuriā iudic⁹ auocauer⁹: ſi tibi ſoluā neceſ/ſe hēs rē mihi reſtituē. ſat⁹ plana ſūt cetera vſq; ad rub. q. mo.

¶ Quibus modis pig. vl hipo. ſoluit. Rubr.

Debitoris Rē tuā mihi obligaſti: titi⁹ cui abſentis negotia gerēs eā liberauit: an deſinat teneri. q̄ritur r ōr q⁹ ſic. adeo vt titio nō poſſidēti vtilis hipothe caria noīe nō dar. ſibi aūt poſſidēti dar retētio. ¶ Luz vēdi tor. Marit⁹ vxori p̄diū vēdidit, p. c. r. l. recepit: r p aliis idē l. p̄diū vxor ei obligauit marit⁹ reſiduū p̄cij vxori donauit et deceſſit ſucceſſit ei fiſc⁹: vult agere fiſc⁹ hipothecaria, p p̄dio an poſſit q̄rit q̄ſi nō valere donatio videat. r ita neq; pigno ris remiſſio. r rñ. q⁹ valet pignor⁹ remiſſio. licet debiti p̄ncipa lis remiſſio nō tenuerit. ¶ Defenſor. Rē tuā mihi obligaſti nolēte me hipothecaria agere obtulit ſe titi⁹ defenſioni tue: r iudicatū ſolui, p̄miſit r fideiuſſorē dedit: vel pignora an in te reū trāſlato iudicio pignora deſināt vel fideiuſſores teneri. q̄
s Jcreditor. Rē tuā mihi obliga ritur r rñ. q⁹ ſic. ſti quaz poſſedit titius egi hipothecaria ɔ titiuz r litis eſtimationē ſum ɔſecut⁹: ſi rē tuā a titio vēdicauer⁹; obſtabit tibi exceptio niſi debitū ſoluer⁹: neq; videt pignoris facta re
J res. Glen /miſſio, ꝓpter eſtimationē oblatā. didi pign⁹ debitor⁹ ea ɔditiōe q⁹ ſi ali⁹ meliorē ɔditio nē afferat res ſit inempta. emptor nō exꝑectauit ſed eā rē inte rim pignori dedit ſi aliq̄s melioꝛē ɔdit. attulerit ſoluit pign⁹ ſcōm. ſec⁹ eſt ſi ita vēdita eſſet ſi diſplicuiſſet emptori eſſet in/
s Jdebitor. Scr/ empta. q: tūc pign⁹ nō ſoluit. uum vitioſum emiſti r eum obligaſti: r infra. vi. mēſes re dibueris an deſinat pignoratitia i. hipothecaria. q̄rit r rñ. q⁹ ñ. niſi de ɔſenſu debitor⁹ redhibuer⁹. ¶ Querit. Seruū mihi obligaſti r vt diſtraheres ɔſenſi in iudeū ſcū eſſet ſeru⁹ xp̄ia/nus alienaſti: an p̄iudicet ſibi ɔſenſus, r rñ. q⁹ nō. vñ nō vide tur pignor⁹ facta remiſſio p hoc.

De redhibitoria acti. Rubric.

¶ Edicto p̄toriz qō eſt in rubrica de
Albeo. vēdicatiōe rez mobiliū aiataz r non
l aiataz.

¶ Aiunt ed iles. Jn. vi. partes diuidit. p̄ma q⁹ ille q̄ vendi dit ſeruum debz dicere morboſuz r vitiū ſi qō hz. Scōo qō dz dicere ſi eſt fugitiu⁹ vel erro. Tertio ſi nō dicit r aſſunt vi tia: vel dixit abeſſe q̄ aſſunt. vel nihil dixit pōt agi ad redhi bēdū. q̄rto q⁹ eſt emptor cū redhibet reſtituat ſeruū r id in quo deterior⁹ eſt apud emptorē culpa ſua: vel ſuoz act⁹ acq̄ſita p eū oia reddit vēditori. Quinto q⁹ recipiat p̄ciū et alia que dedit p eo. ſ. vſuras r ſil'ia. Sexto dicit q⁹ vēditor dz dicere ſi fu⁹ talia cōmiſit. vñ caput debeat p̄dere vel ɔſcinit ſibi mor tē vel pugnauit in arena: aliter teneret redhibitoria. Septi/mo q⁹ ſi vēditor ſciēs ḃ tacuit q⁹ teneꝛ etiā de dolo. ¶ Cau ſa. Hoc edicto ſuccurrit emptoriz⁹ deceptis a vēditoriz⁹ ſci/uerit vēditor vitiū vl nō. ¶ Illō. Si fiſc⁹ vēdidit rē vitioſaz nō hz locū redhibitoria: ſi cuitas ſit. ſi pupill⁹ ſit. ¶ Si ite/ligat. Si vitiū eſt apparēs nō agit p eo redhibitoria. r hoc dicit. ¶ Sz ſciēdū. Primo dicit q̄d ſit morb⁹. Scōo q⁹ alꝭ eſt in toto corpe. alꝭ eſt in parte. tertio q⁹ morb⁹ eſt in corpe r de bilitat: ſz vitiū eſt in aīo. r iō balb⁹ nō eſt morboſus imo po ti⁹ vitioſus. edictū tñ vnū p vtroq; ponit ſz cū p morbo ma/gno hz locū redhibitio: nō p paruo. ¶ Exēpli. Refert qui morboſi ſint r q̄ vitioſi r q̄ nō. de frenetico quē dicit ſanum r quoſdā fil'es. ſecūdo de frenetico q̄ nō eſt ſan⁹. tertio de ebrio ſo in q̄ diſtinguit ſit ɔtinuo an aliqñ fuit: ſz deſijt r poſtea de aliis vitioſis aīo nō corpe ponit exꝑla ob q̄ non hz locum redhibitio ſed actō ex ēpto. ſ. quāto minor⁹. ¶ Animi. Primo vitio puro animi nō agit redhibitoria. nā hz p̄tor dicat quid morbi vitiiq; ambo ſimul poſita p morbo tñ poſuit. vñ eniz fugitiuū eſſe vel erronez eſt vitiū animi r nō ɔtinebit his ver bis: q̄d morbi vitiiq;. r iō ſpāliter de his. ſ. de fugitiuo r erro ne excepit. ¶ Illud. Morb⁹ ali⁹ ſonticus. ſ. q̄ nocet cuiq; rei faciēde: ali⁹ nō ſonticus ſz alicui nocēs: q: pedes hz ſz nō ma nus, vñ ambulare pōt r edictū g̃ nō ſentit oīm hz ibi nō dica tur g̃naliter q⁹ cuiuſcūq; rei noceat: ſz g̃naliter de quocūq; morbo deinde ſp ɔtinuat oñdēdo g̃ia morboz. tex. ſat⁹ clarus eſt.

q Elis ſit fu. Nūc vult exponere ſcōam partē edicti vſq; ad. §. penul. ¶ Apud celiū. Pſon⁹ r libert⁹ habebāt vnā curiā in q̄ erāt multe dom⁹ in quaz vna ſtabat libertus r ſeru⁹ ci⁹ q̄ ſeru⁹ de domo liberti fugit: ſz eſt infra eandē curiā pſoni: r dixit q̄s fugitiu⁹ ſit: ſec⁹ ſi vt tota curia eſt i, p̄miſcuo vſu pſoni r liberti. nā tūc nō eſt fugitiu⁹ anteq; exeat de tota
t Dē celſus. Seru⁹ abſens audiuit curia. ſe liberatū in teſtō dñi: r ſic cepit ſe gerere, p libero non
q Clod aiūt. Glē dēdo ſeruū noxalē iō eſt fugitiu⁹. debeo dicere ſi aliqō fecit delictū p̄uatū vel furtū de quo non ſit ſatisfactū, p eo. alꝭ ſi eſt ſatisfactū dicere nō teneor. de delicto aūt pu. puta ſi fecit homicidiū ex his v̄bis edicti dicē nō
s Liēdū. Jn vēditio teneꝛ: ſz alia q̄ ſunt eodē edicto. ne ſeruī dixi eū, p̄bū r obediētē aīo iactādi r non teneor: aut aīo obligādi r teneor. ecōtra ſi dixi furez nō eſſe teneor: ſi eſt fur. tertio facit dr̄iam inter dictū qō eſt nudū r p̄miſſuz qō eſt ſiue ſit ſtipulatio ſiue pollicitatio. r ita ſi vēditor promiſit furē nō eſſe ex ſtipulatu r redhibitoria pōt agi neq; vna p ali az ſupfluit ſicut neq; ex ēpto redhibitoria, p ex empto ciuilem ¶ Tēpus. Emi ſeruū q̄ nō apparet morboſus habeo redhi bitoriā vſq; ad. vi. mēſes: vel q̄to minor⁹ vſq; ad annū vtilē. Scōo q̄rit q̄ incipit currere hoc tp̄us redhibitorie. rñ. ex die vēditiōis ſi nihil fuit dictū. ſi aūt fuit dictum abeſſe qō adeſt puta furē: tūc diſtingue aut poſt vēditionē: r tūc nō eſt ex die dicti ſed ex die vēditiōis. Nā tūc incipit poſſe agi ex ea cā. i. ſtipulatiōe p̄cedēte vēditōe: q̄ deinde r ſtatim poſt vēditiōez robur aſſumpſit. i. hz effectū q̄ inueniat q̄d factū aduerſus
r Edhibere. Primo dicit q̄d ſit dictū al' p̄miſſuz redhibere. ſcōo pone. emi ſeruū morboſuz mihi tacui p mēſē nō redhibere teneor cauere vēditori ex ēpto. qō. ſ. nō pi gnorauerim eū idē ex furto ſi forte ſuz in cā noīe ſeruī: q: ago ɔ aliquē ex ɔctu: aliqñ ex ɔctu ſeruī. nā caueo q⁹ reddaz q̄cq̄d fuero ɔſecut⁹ r hyſdē die b⁹ vēditor cauet mihi emptori: pu ta ꝓueniebat noīe delicti vl ex ɔctu ſeruī. nā cauet mihi vēdi tor ſi q̄d dānū ſenſero q⁹ ſeruabit me indēne: r ſic dupl'r caue re dēm⁹. ſ. ex empto r furto vel duplū. i. hincinde vt dictuz eſt. Jtē cauet p̄dicto mō vēditori ſi ſciēs vēdidit morboſum.

¶ Si in fuga. Emi ſeruū vitioſuz q̄ a me fugit: nihilominus ago redhibitoria ad p̄ciū r nō reddo ſeruū q: nō hēo: ſz caue bo de reſtituēdo ſi ad me ꝓuenerit neq; impedia vēditoriz q⁹

minus rehabeat.

c Elm aũt. Cũ ago redhibitoria, p seruo ꝓter seruũ ipsuz debeo etiã id in q̃ deterioraui eũ reddere vẽditori. Secũdo dicit q̃ si restitui seruũ t rehabeã pcĩũ sine iudice: t hoz dãnoz nõ est habita mẽtio: aget vẽditor ex vẽdito. tertio dic̃ cũ fit redhibitio: t seruũ q̃ habuit cum seruo reddit emptor: t sic vẽditor pcĩũ t qd vltra habuit t vsuras: vt sic vterq; habeat ac si nõ esset factũ. Iactus. ¶ Si seruꝰ. Emi a filio vl̃ seruo tuo seruũ vitiosum, p. r. ago redhibitoria ꝺ te vt recipias seruũ t reddas. r. q̃tinꝰ patr̃ peculiũ filij vel seruũ: z enim hec redhibitoria sit penal; q̃uis tñ de peculio dar̃ vt dixi. t ꝺ dic̃.

e Biles. Emi seruũ: postea vitiosus apparet ago redhibitoria: debeo seruuz redhibere: t id in quo deterioratꝰ est apud me vel a me vel a ꝓcuratore meo vel a familia. Secũdo exponut familiã. tertio ꝓcura. cetera plana sunt. ¶ Itẽ sciẽdũ. Emi seruũ vitiosuz: ago redhibitoria, p pcio qꝺ dedi t p vsur̃: t ecõtra vẽditor agit vt reddã seruũ: t id in quo deterioratus est t q̃ acq̃siui p eũ. q̃r̃ an debeat sibi ꝺdenari in his t distinguit aut ꝺ ꝺtingit añ lit. ꝺte. t tũc ꝺdẽnor si in petitiõe libelli venerũt alꝫ nõ: aut postea: t tũc etiã nõ petita in libello veniũt p officiũ iudicis: t iõ de ꝓmis dixerũt ediles in edicto ibi. si q̃d aũt &c. de his autem q̃ post lit. ꝺte. veniũt nõ dixerũt. q. cõmittat̃ iudic̃ officio q̃cq̃d post lit. ꝺte. ꝺtingit sive dãnũ in seruo sentiã sive p eũ q̃rã. ¶ Preterea. Additũgit q̃dã v̄ba ꝓtor edicto: qꝺ est. ff. l. i. §. i. q̃ portãt talẽ sensum egi redhibitoria t oia ꝓstiti vẽditori q̃ debebã. ipe aũt nõ reddit mihi pcĩũ t accessiões. i. vsuras q̃s ei dedi. vl̃ etiã nõ liberat me in eo qꝺ restat de pcio ad soluẽdũ: certe ꝓtor dat in eũ vẽditor̃ actionẽ. Secꝺo dic̃ vlp. apparet ex ꝓmo edicto t isto q̃ ꝓmo emptor oz reddere seruũ t postea rehabere pcĩũ. t ꝺ est ei piculosum si postea vẽditor inueniat̃ nõ soluẽdo. vnde equũ est vt eodẽ tpe hincinde restituãt qꝺ debẽt: interim emptor caueat tñmõ q̃ reddet si ei restitueret̃ pcium.

ꝺ Ebet. Ago redhibitoria, p seruo: debeo rehabere precĩũ t vsuras q̃s dedi: t qꝺ dedi mediatoribꝰ ex volũtate vẽditor̃. nõ aꝭ. itẽ qꝺ solui noie vectigal̃ seu tributi, p huo

s Ꝺ vẽditor. Titiꝰ vẽdidit mihi sticĥũ: oz mihi ꝓmittere ñ fugitiuũ: t alia vitia abesse t nisi ꝓmittat ago redhibitoria, t infra duos mẽses q̃ si nõ sit vitiosus vel q̃ti iteri

i Llud sciẽdũ. Primo dicit est vsq; ad. vi. mẽses si emptor nõ cauet vẽditori de restituẽdo seruo cũ pcĩũ reddat vẽditor nõ ꝺdenar̃ vẽditor. alioq̃n si ꝺdenabit̃ in pcio si ei solutũ nõ est. Itẽ vt liberet emptorẽ si solute non erat Itẽ vt reddat data mediatoribꝰ volũtate vẽditor̃. Itẽ vsuras pcĩ cũ ipse reddat fructꝰ, z q̃d si ego emptor habui dãnũ ꝓ delicto serui rñ. habeo retẽtionẽ serui, p nora. nõ autem dãni restitutionẽ. Itẽ pone q̃ noie hui⁹ serui, p quo nũc ago redhibitoria sim ꝺuẽtꝰ ex ei⁹ delicto: vel alĩũ ꝺueni ex ei⁹ contractu. rñ. q̃ hincinde cauem⁹ ego de redẽdo q̃cq̃ ei⁹ occasione fuero ꝺdenat⁹. t ipe vẽditor de pstãdo me indẽnẽ si fuero in aliquo ꝺdenat⁹. Ultimo dicit q̃ si quid impendi ego emptor in curãdo seruũ aut añ lit. ꝺtest. t debeo in libello petere expẽsas aut post. t tũc ꝓ officiũ iudi. cibaria nõ repeto cuz steterit in seruitio. ¶ Ꝺpo. Emi seruũ vitiosuz, p. c. t decessi relicꝫ trib⁹ heredib⁹ quoz vn⁹ ex heredib⁹ vel su⁹ ꝓcurator vl̃ familia ei⁹ deteriorauit seruũ: nõ agã redhibitoria. ille insolidũ tenet̃ q̃ dãnũ dedit vl̃ ei⁹ ꝓcurator vel ei⁹ familia. t ꝺ siue oẽs agant redhibitoria siue vn⁹ ꝓcurator oĩm t si de bursa ei⁹ fiat solutio dicte deteriorationis tenet̃ ille q̃ deliqt cohere dibus iudicio familie hẽ. ¶ Si venditor. Titius mihi vẽdidit seruum vitiosum t decessit tribus relictis hẽredibus contra oẽs agã redhibitoria pro partibus. Idẽ dicit si emero a tribus partes particulatim redhibeo: si insolidũ a quolibet t cũ vno agã redhibi. insolidum. Tertio dicit idez ꝺ. f. si plures emant ab vno. nõ aũt insolidũ t tũc etiã vn⁹ insolidũ redhibet si partes quilibet partẽ suã redhibet aliter q̃to minoris aget. Quarto q̃rit si vn⁹ ab vno plura mãcipia emit t nõ solvit sed soluet. j. e. l. cũ eiusdẽ. t. l. se. ¶ Si mãcipiũ. Emi seruũ vitiosum q̃ decessit apud me aut culpa mea vl̃ familie mee vl̃ ꝓcuratoris mei. t tũc si ago redhibitoria debeo pstare estimationẽ ei⁹ t certa q̃ pstarẽ si viueret. ¶ Secꝺo exꝑit culpã siue in faciẽdo siue in pternittẽdo qz nõ adhibuit medicũ. Tertio dicit si hec deterioratio facta est añ lit. ꝺte. venit iure actionis in libello petitio: si postea tũc officiũ iudic̃. Quarto dicit appellatiõe, ꝓcuratoris accipe tutorẽ t gestorẽ negotiorũ. Quinto dicit appellatio familie cõprehẽdit filios t similes. ¶ In factũ. Seruũ vitiosum quẽ emerã redhibui extra ius oblitus pcĩ. agã postea actõe in factũ ad pcĩũ t q̃r̃ solũ an sit redhibit⁹ an nõ: an redhiberi debuit vel an infra tps sit redhibitũ Secꝺo dicit q̃ lz ꝺuenerit de redhibẽdo nõ sufficit vt agã in factũ, p pcio. Tertio q̃ dñ ago ad pcĩũ debeo alia reddere q̃ seruo accesserũt vel q̃ acq̃siui p eũ. ¶ Qui assidua. Vẽditor serui põt ꝺuenire ex empto vt de dupla caueat: t si mancipiuz erit in ea causa vt debeat redhiberi. Qui mãcipia. Vẽditor serui debet dicere de qua ꝓgenie seruorum sit natꝰ seruꝰ al̃s tenet̃ redhibitoria: licet nõ sit vitiosus.

q Qꝺ itaq;. Vẽdo fundũ t dico accedere mãcipia que in eo sunt: teneor predicere vitia, p his accessoriis ac si notatim ꝺ mãcipia vẽderez: t hoc ꝓbat ad instar actionis ex empto ciuil̃ que dar̃ vt integra sint q̃ accedẽ fundo dicta sunt Secũdo dicit ꝺ sunt v̄a si hec accessio fuit in seruis emptis. Si aũt vẽdo seruũ sticĥuz cũ peculio t in peculio sunt vicarij vitiosi nõ teneor. Idẽ si vẽdo here. in q̃ sunt serui vitiosi t fundũ cũ instro in quo sunt mãcipia vitiosa nõ eniz teneor ꝺ his vitijs.

c Elm' eiusdẽ. Vẽdidisti mihi q̃tuor seruos qsi simul ludebant vel cantabãt. q̃r̃ an ꝓpter vni⁹ vitiũ alij redhibeant̃ distinguit̃: aut vnũ pcĩũ est simul, p oĩbus ꝺstitutuz t tũc vna venditio t pro vnius vitio alij redhibent̃: an in q̃ libet fuit statutũ suũ pcĩũ: t tũc plures sunt vẽditiões: t propter vni⁹ vitiũ alij nõ redhibent̃: nisi sit certũ emptorez alios sine isto nõ emisse: vel vẽditorẽ hũc sine alijs nõ vẽdidisse: nã tũc si in singulis suũ pcĩũ sit ꝺstitutũ, ꝓpter vnũ alij redhibẽt̃

p Lerũq;. Hec lex dicit idẽ qꝺ supior sed addit exẽpla. Ꝺ plura, Et plura vẽdidisti mihi q̃tuor seruos cõmendos ꝓpter vitiũ vni⁹ ago redhibitoria de ꝺsensu vẽditor̃: p eo solo q̃ritur an in repetitiõe pcĩ debeat ei plus estimari: qz ceteri q̃ apud me remanẽt sint deꝑciati. Rñ. sic. si vno pcio in oĩbus simul ꝺstituto emit alioquin nõ.

p Recipiunt. Vendidisti mihi seruoz ꝺsueuerunt dicere novitiũ seruũ quẽ vẽdũt vt facilius inueniãt emptorẽ. nã meliores sunt nouitij q̃ ꝺfirmãt se ad mores emptor̃ q̃ veterani. t sic decipiũt emptores qꝺ vt nõ fiat pcipiũt ediles.

e Biles. v. continent in edicto isto. ꝓmo q̃ vẽdit iumẽti dicat vitiũ. in secũdo q̃ tradat iumẽtũ cũ ornamẽtis q̃ erant tpe vẽditiõis. tertio si nõ tradit ornamẽta agitur pro eis vsq; ad. xl. dies vel tradant̃ vel redhibeat̃ iumẽtũ etiam alias nõ redhibẽdũ. Quarto q̃liter agit̃, p ipo iumẽto. Quinto qualiter vnũ, p alio redhibeatur.

t Elstissime. Vendidisti mihi fundũ postea apparet fundus vitiosus: qz, pduxit pestiferaz herbaz. q̃ritur an seruus nõ redhibendus redhibeat̃ ꝓpter fundũ redhibẽdũ qꝺ habes necesse dicere: si dicis hoiez accedere fundo vt. ff. ꝓinde §. fi. sed certe hoc est absurdũ vt ꝺ q̃ est pciosissima creatura nõ redhibẽdus redhibeat̃ occasiõe vilis reꝛ cui accedit Ideoq; dicam⁹ nõ posse eũ de accessore rei minor̃, ꝓpter sui dignitatẽ. t sicũ redhiberi occasiõe sui ꝓncipalis: t sic neq; ꝓtoriũ neq; ciuile ius offendit̃ que nolũt redhiberi seruuz non redhibẽdũ: lz in alijs accessorijs ꝺ ꝺtingit: vt accessoria non redhibenda ꝓpter ꝓncipale redhibeant̃. nõ aũt est illa ratio q̃ si non possunt redhiberi. ideo q̃ res maioris precij nõ possunt accedere rei minor̃. nã illa rõ esset falsa. nã sicz eam non possunt accedere sund⁹ tunice qꝺ est falsum: qz nimio accedz sed est rõ vt diri hois dignitas. Secꝺo dicit q̃ hois venditioni accedere possunt maiora t minora: t eo vitioso accessoria redhibent̃: t maiora vt si seruo accedat peculiũ vel vicarius

qui plus valet q̄ ordinarius. ¶ Propone. Si plures vendunt seruū vitiosum dat redhibitoria insolidū ꝯ illū cui fuit maior pars vel nō minor. sec⁹ in actiōe ex empto ciuili etiā p partibus datur.

c Cum. Seruus me⁹ stichus pāphilū vitiosū emit in rez peculiarē mandato dñi: an dñs agere possit redhibitoria. q̄rit distinguit aut seru⁹ stich⁹ sciuit pāphilū vitiosuz esse aut ignorauit. sic ⁊ ita scientia vel ignorātia serui ꝯsideranda est ad hoc q̄ dñs agat redhibitoria vel nō. nec refert vtruz de certo hoie vel incerto dñs mādauit. l̄ in p̄ma. Si aūt dñs sciuit nō tenebit vēditor. hoc in scōa. Si aūt ꝓcurator vl' nego. ge. sciēs vitiosum emerit. l. ꝫ dño mādati vel neg. ge. act. teneat: nō ī magis agit redhibitoria: q⁹ dñs ignorauit. Si aūt ꝓcurator ignorauit dñs sciuit aget ꝓcurator: nec repelletur exceptiōe q̄si dñs sciuerit. ⁊ hoc in tertia ⁊ quarta.

s Si seru⁹. Stich⁹ seru⁹ me⁹ emit fuū morbosuz: ago redhibitoria vt reddat p̄cīū: dicit q̄ non aliter ago nisi seruū ⁊ accessiones: ⁊ alia q̄ ꝯsueuerūt reddere tedhibitoria agētes reddā: ⁊ q̄dē insolidū nō tm̄ q̄ tū patit peculiuz stichi serui mei. ⁊ l̄ ꝓbat p similē: q⁹ si pāphilus empt⁹ nōdū est traditus: ⁊ agā ex empto ex emptōe quā fec stich⁹ vt tradat pam. vēdit⁹ nihil aliter ꝯseq̄r nisi solidū p̄cīū pāphili soluā: nō ⁊o solū q̄ patit peculiū stichi. Tertio dic ecōtra. põe q̄ stichus seru⁹ me⁹ vēdidit pāphilū: emptor agit ꝯ me redhibitoria vt reddā p̄cīū: dr q̄ teneor eatenꝰ q̄tinus patit peculiū stichi nō insolidū. in peculio tū stichi videt esse p̄sumptione iuris p̄ns estimatio pāphili redhibēdi. ꝫ adhuc sit in emptor ꝯdōio. ⁊ p hoc nō in peculio stichi serui mei ꝟitate inspecta: ⁊ q⁹ teneor peculioten⁹ tm̄ debeo deducere q̄ mihi debet.

q Vero. Emi seruū stichū: q̄ a me fugit ⁊ mihi res q̄sdam subtraxit: postea redijt sine reb⁹: egi redhibitoria. dicit q̄ nō alias reddā licet p̄cīū sit mihi restitutū nisi ⁊ rez mihi ablata. ꝫ estimatio restituat. pōt tū venditor eū p nora mihi dimittere. s. p estimatiōe rez. Sc̄dō pone q̄ emit pāphi. a suo tuo stycho p. x. ⁊ p̄miſit mihi stich⁹ reddere duplū dicti p: recij si vitiosus inueniat. hic pāph. a me fugit cū reb⁹ meis q̄busdā: dñs vēdētis serui nō vult restituere mihi agēti redhibitoria duplā: nec rez estimationē: ⁊ tū vult sibi restitui seruuz ⁊ dicit q̄ agā ad duplū vt p̄miſſa est ꝓpter vitia de rez estimatione dic q̄ vel eā restituet vel pamph. relinq̄t mihi p nora: seu dabit vt in p̄n. l. dicti.

q Quotiēs. Emi fundū. postea q̄dā vicin⁹ euicit mihi fui tutē in eo fundo. ago q̄to minoris emissez.

l Abeo. Emi a te tres seruos p. xx. cū alter. x. alij duo alia. x. valerent repi fugitiuū eū qui. x. valebat ago p eo solo redhibitoria: licet possez oēs redhibere: q⁹ vno p̄cio emerē ⁊ vēditor consentit vt de eo solo agat licet posset dicere q̄ nollet redhiberi nisi oēs aut nullū ꝓpter p̄dictā rōnē: q⁹ vnuz p̄cīū fuit. q̄rit q̄liter extimet cū certū p̄cīū non fuerit in eo ꝓstitutū: ⁊ dicit q̄ in eo estimabit q̄tū videbat valere: si vitiosus nō esset. ⁊ sic. x. sic est p parte fundi euicta: q⁹ estimabit vtruz melior vel deterior vt sic in plus vel min⁹ agat. Sc̄dō dic vēdidi tres seruos vno p̄cio vt. ꝫ. p. xx. ⁊ dixi eos sanos: vnus eoz inuenit nō sanus: ages p oīb⁹ ac si nullus sit san⁹. ⁊ hoc ī q⁹ vnū p̄cīū fuit in oībus. Tertio dicit q̄ esse fugitiuū ⁊ erronē hoi ꝓuenit nō bestijs licet ⁊ ipe q̄nq̄ fugiāt. ¶ Quotiēs. Morb⁹ alius sontic⁹: alius nō sonticus. sonticus est q̄ cuicūq̄ rei q̄uā facere vis nocet. vt si vis ire doles renibus: si vis loq̄ doles lingua vel oze: ⁊ est necesse q̄ sit ꝓpetu⁹. l̄ maxime ꝓtingit in his q̄ sanati recidiuāt.

¶ De euictionibus. Rubrica.

Juetota. Ponit in p̄ncipio dictū quoddaz generale dicēs q̄ q̄litercunq̄ res

f fuerit euicta: siue in parte siue in toto semp tenet vēditor. verūtamē si p parte res euincat. refert p diuiso: an p indiuiso. si p indiuiso estimari dz tot⁹ fund⁹ pro medietate toti⁹ aget de euictiōe nec ꝯsiderabit magis bonitas vnius partis q̄ alterius. si p diuiso. p parte euicta de euictione aget bonitate ei⁹ inspecta.

s Si dupla. Vēditor de euictiōe cauere dz. sed esto q̄ nō velit cauere si agat ꝯdēnat vt de dupla caueat. ⁊ l̄ dicit.

c Cum in vēditiōe. Premittit quoddā generale. s. q̄ q̄tiēs seru⁹ vēditur semp vēdit sine peculio nisi exp̄sse ꝓueniat vt cū peculio vēdat. pone g̃ seruū quē dā tibi vēdidit: ⁊ quasdā res peculiares mihi surripuerat: conuenio te furti an a te recōuenirī possim stipulatōe de dupla q̄ritur q⁹ ꝓmisera eū noris fore te fuisse solutū. rñ. q̄ nō. q⁹ tēpore vēditiōis debui p̄stare furem nō esse, iste aūt postea factus est fur.

i Illud q̄ritur. Dacipio vēdito an noie euictiōis dād⁹ sit fideiussor. ⁊ rñ. q̄ nō. nisi l̄ actū fuerit.

¶ Si impuberis. Tutor noie pupilli rē vēdidit: ⁊ de dupla ꝓmittit an pupillus finito officio ꝓueniri possit ad duplaz: ⁊ q̄ten⁹ q̄rit ⁊ rñ. q̄ vtil' in eū dāda est: ⁊ q̄ten⁹ est locupletior in residuū aūt tutor ꝓuenit. si aūt tutor soluēdo nō fuerit insolidū pupillus ꝓuenet.

s Erui vēditor. Vēdidisti mihi seruū ⁊ peculiū accedere dixisti si euict⁹ fuerit pāphilus vicari⁹: an teneaꝫ noie euictiōis q̄ritur. distinguit an fuit in peculio pāph. ⁊ p iniuriam iudicis euict⁹ fuit quo casu nō teneꝫ. aut nō: ⁊ tūc non accessit. secus est si dixisti seruū stichū accessuz.

s Si fundus. Si res vēdat vtrū cauerī de dupla siue de simpla debeat loci ꝯsuetudo spectāda est. ⁊ l̄ dic.

q Cli a pupillo. Decessit titi⁹ filio impubere herede instituto ⁊ ei si in etate pupillari decederet seruo substituto vēdidit pupillus seruū: ⁊ de dupla ꝓmisit si euincer⁹ decessit in pupillari etate: seru⁹ gerebat se p liberto ⁊ herede sei⁹ cuincens: an teneat seru⁹ quondā nūc liber fact⁹. rñ. q̄ sic. q⁹ pupillus nec actione ex empto nec ex stipulatu ad duplā ꝓueniri potuit: cū ꝓclamare seru⁹ in libertatē nō potuisset: nisi demuz mortuo pupillo.

v Enditor. Titius vēdidit mihi seruū alienum q̄ erat ab aliquo heres institut⁹: ego credo esse titij emi eū postea euict⁹ est. certe tenebit mihi titi⁹ ad interesse sez q̄tū ꝯsecut⁹ fuissem si iste seru⁹ eius fuisset. q̄re titi⁹ dz mihi p̄stare q̄ habiturus essez si suus fuisset seruus.

s Si vēdideris. Vendidisti seruū alienū mihi ⁊ de dupla cauisti: decessit dñs serui me herede ꝯstituto: an agere possum ꝯ te ad duplā cū ea videat euict⁹ seru⁹. ⁊ rñ. q̄ nō sed agā ex empto: vt p̄cīū q̄ dedi ꝓ seruo mihi restituas.

s Si q̄s. Habebas fundū cōem cū titio ⁊ seio tu solus cōstituisti mihi seruitutē itineris. postmodū alij duo socij tui nolūt ꝯsentire dr l̄ q̄ teneꝫ mihi eniet. noie.

l Cli⁹ titi⁹. Clara est. ¶ Ex his. Põe casuz vt in gl.

q Clidā. Titi⁹ meus ⁊ sei⁹ erāt heredes instituti. titi⁹ solus vēdidit oīa p̄dia hereditaria ⁊ p̄cij partē alij heredes recepunt. si postea p̄dia ista fuerint euicta: vtruz coheredes titij teneantur de euictiōe. rñ. q̄ si p̃tes fuerūt videntur ꝯsensisse. ⁊ iō tenet.

b Unitatis. Jn. l. ista cū duab⁹. ll. seq. tractat de eodem ⁊ dr sic. si vendo tibi funduz ⁊ ꝓmitto tibi duplam vel simplam euictiōis noie siue tot⁹ fund⁹ euincit siue pars teneor ex stipulatiōe simple vel duple inspecta bonitate q̄ erat tē pore vēditionis nō cū res euincit. sed si forte vēditor ꝓmisit tibi duplā euictionis noie q̄ti res nūc est vel plurīs incipiat esse tunc si res cepit. ⁊ iō si fund⁹ creuit p alluuionē inspicit bonitas q̄ est p alluuionē.

c Victa. Ancillā p̄gnantē vēdidisti ⁊ de dupla cauisti apud me pepit part⁹ euictus est. an agere possuz ꝯ dupla. ⁊ rñ. q̄ nō. sed ex empto ad interesse sicut eo euicto q⁹ specialiter fundo accessit. ¶ Duple. Tribus modis cōmittitur stipulatio duple: si aliquo agēte ꝯdēnatus fuerit emptor vt restituat ⁊ restituit. vel si nō restituit sed estimationez. sed ⁊ si cecidit a possessiōe ⁊ petierit ⁊ succubuit.

¶ Si seruꝰ. Seruū mihi vēdidisti ⁊ de dupla cauisti ⁊ sanū esse: fugitiuū, pmisisti nō eē an nō obstāte eo ꝙ agā de dupla seruo euicto agere possum redhibitoria: vel ꝙto minoꝭ ppꝫ vicīū vel fugā, q̄rit̄: pculus dicit referre an interfuit mea cū fui dñs: an cū nō fui. ꝓmo casu agiꝫ. scdo nō: qz in nullo pauperior sum cū dñs nō sum. ꝓmo casu stipulatiōis quā acquisiuit amittere possum: neq; euictione neq; ma. ⁊c. Item ⁊ si interesset mea cū dñs nō fui: nō teneꝫ mihi inq̄tū ad pñtē opaz licet dubiū fuerit q̄tū apud me fuerit pmānsurꝰ: ⁊ h̄ oīa dic̄ al legādo. in fine dicit ꝙ ad oē qđ mea interest vl interfuerit pꝰ stipulationē agere possuz ⁊ cozrigit p̄missa.

v Endicantē. Si vēditoz velit vēdicare reꝫ a se vēditam repellit̄ exceptōne doli. licet dñiū eiꝰ alio titulo acq̄siuit cetera clara sunt vsq; ad. §. si homo. ¶ Si hō. Hominē mihi vēdidisti quē credebas seruū cū liber erat: de dupla cauisti si euinceret ⁊ apparuit liber ⁊ eū heredē instituisti. si in libertatē ꝓclamet eū ip̄m de euictiōe hēo obligatū.

f Undū. Obligaui tibi fundū et titio eūdē vēdidi ⁊ ab eodem postea emi q̄ mihi de dupla cauit: an ista cautio de dupla sic large intelligat̄: vt si a me euincat̄: teneat̄ mihi titius noie euic. ad duplā. q̄rit̄ ⁊ rñ. ꝙ non. qz illud videt̄ exceptū. vñ ⁊ si nō excipiat̄ a titioꝙ nolit teneri si a me euincatur si agā tñ euictiōis noie repellet me titiꝰ p exceptionē doli mali.

s Si seruꝰ. Seruū alienū vēdidisti mihi ⁊ de dupla cauisti anteq; euinceret decessit an cōmittat̄ stipulatio de dupla. q̄rit̄ ⁊ dz ꝙ nō ⁊ cām reddit: si rñ dolū in vēdēdo cōmisenis: qz alienū sciēs vēdidisti teneberꝭ vt. ſ. de act. emp. seruꝰ q̄ a me. §. fi.

i Ulianus. Alienū seruū mihi vēdidisti ⁊ de dupla cauisti si euinceret quētꝰ ꝙstituí te, pcuratoꝛē ⁊ litis estimatōnē p̄stitisti succūbēs. an cōmittat̄ stipulatio de dupla. q̄rit̄ ⁊ dz ꝙ nō. qz si tu agas act. man. ꝙtra me litis estimationem quā p̄stitisti a me nō ꝙsequis. Itē neq; mihi seruꝰ ablatꝰ est: si rñ ego quēt litis p̄stiti estimationē cōmissa fuit stipulatio de euictiōe cū mihi seruū habere nō liceret si p̄ciū eiꝰ nō soluisset potiꝰ cū habeo seruū ex ista secūda emptiōe cū estimationē p̄stitui q̄si ex ꝓma ergo regula intelligit̄ tūc demū teneꝫ venditoz de euictiōe cū emptori rem hēre nō licet, ppꝫ euictionē.

i Ellia. Seruū mihi vēdidisti ⁊ de dupla cauisti quentꝰ euictiōis noie ⁊ cā pēdente culpa mea seruo fugā accipiēte ꝺdēnatus suz ad interesse petitorꝭ: an ꝺ te statim regressum habeā de euictiōe. q̄rit̄ ⁊ rñ. ꝙ nō. qz nō ꝓpter euictionē ſz ppꝫ fugā mihi seruū habere nō licet. Si aūt culpa mea nō fugerit ⁊ petitori cauerē de eo restituēdo nō cōmittet̄ stipulatio nisi eū appḥēdero ⁊ restituero. vñ q̄ litis estimatio sufferatur sufficit appḥēsio vt cōmittat̄ stipulatio. Scdo necessaria est appḥēsio ⁊ restitutio ⁊ h̄ est ꝙ dicit.

Ꝺ pre. Tutoz noie pupilli emit reꝫ ⁊ duplā stipulatus
s est quētus tutoz litis estimationē de suo ꝓstitit: an ꝺ vēditoꝛē pupillus noie emptōis regressum hēat. q̄rit̄ ⁊ dz ꝙ sic rō est qz pupillus actōe ꝺria tutele tenebit̄ tutori ad pecunie restitutionē. ¶ Si ꝓ euictōe. Mulieri fundū vēdidisti: ⁊ euictionis noie fideiussoꝛē dedisti: titio nupsit ⁊ eū in dotē dedit a marito euictꝰ est: aget mulier ꝺ te qz minoꝛē dotē habere incepit vt qz maritꝰ estimationē soluit: ⁊ minꝰ q̄ fuerit ei p̄ciuz vt sic fundū restituit. Si aūt mulier anteq; euinceret decessit ⁊ stipulatꝰ est maritꝰ de dote lucrāda aget maritꝰ ꝺ heredes mulieris. ⁊ ipsi ꝺ vēditoꝛē. si aūt dño fundi nupsit stipulatio nō cōmittit̄ cū p iudiciū nō sit euictꝰ: ſz aget ex empto ad simplum.

s Si seruū. Seruū mihi vēdidisti et de dupla cauisti eum manumisisti: an agere possum suo noie. q̄rit̄. ⁊ dz ꝙ nō. Si aūt quis libertū suū eū direxit egerit ⁊ obtinuerit agā ex ēpto: qz eū libertū habere nō liceat ꝺ vēditoꝛē ad interesse eo dē mō si seruo fuerit fideicommissaria libertas relicta agz ex empto.

b Ociure. Seruū mihi vēdidisti a possessiōe cecidi petiit possessori detuli iuramētū: ⁊ iurauit seruū meū non esse: an mihi agenti ꝺ te ad duplā obstabit exceptio. q̄rit̄ ⁊ dicitur ꝙ sic. a ꝺrio si vēditoꝛ fecit hoc. si aūt tā emptoꝛ q̄ venditoꝛ cū possessoꝛe fecerint pactū de nō petēdo considerabit iudex ex cuiꝰ ꝓsona competit excep. vt sic obstet emptori agēti vel nō.

s Si rē. Alienā rem mihi vēdidisti: p̄ciū nō recepisti cōperī rē alterius fuisse ⁊ ei p̄ciū soluī: an possis agere ꝺ me actiōe ex vēdito ad p̄ciū: ⁊ dz ꝙ nō. qz b̄ bo. fi. nō ꝙuenit vt p̄cium ꝙseqūris ⁊ eā a dño nactꝰ sum. ¶ Si duple. Rē mihi vēdidisti p culpā meā a possessione cecidi. p̄cij succubui: an ꝺ te regressum habeā. q̄rit̄ ⁊ rñ. ꝙ nō. cū dñs fuisti cū vendidisti ⁊ rē retinere potui: licet petere nō potui: puta ob emptionē rei iudi. sec̄ si sine culpa mea a possessiōe cecidi.

¶ Quolibet. Emptoꝛ vēditori denūciare dz quotiēs agit̄ vt res euincat̄ sed quo tpe fieri debeat. q̄rit̄ ⁊ rñ. ꝙ nō est tps p̄finitum sed aū lite ꝺtes. ⁊ post: pōt fieri h̄moi denūciatio. ſz nō ppe sniam: cū tūc nō sit locꝰ defensioni.

s Ꝺ ēptori. Seruū mihi vēdidisti tūc fugitiuū notꝫs ob noxiū nō esse, pmisisti: furtū fecit afi vēditionē titio a me heredi instituto an titiꝰ ꝺ te agere possit. q̄rit̄ ⁊ dz ꝙ sic: pinde ac si titius noxali iudicio seruī noie ꝺuētꝰ ꝺdēnatꝰ esset vl diffinitꝰ qđ ꝺius est. cetera plana sunt vsq; ad. §. si cōi. ¶ Si cōi. Vēdidi seruū q̄si ꝓpium cū tibi ⁊ titio esset cōis: mihi vēdidisti ⁊ de dupla cauisti titio agēti cōi ꝺ me ⁊ cōem ꝓbāti ꝙuus adiudicatꝰ est: an ꝺ te agere possum de euictiōe. q̄rit̄ ⁊ dicitur ꝙ sic. neq; obstat qđ nō egit rei ven. qz nō est ⁊c. dubiuz fuit qz nō videbat̄ posse agi de euictōe cū ꝓ parte nō cōmittit̄ stipulatio de dupla. vt. ſ. e. si dictū. ¶ Duple. Stipulatio nō solū si res vēdita p rei vē. euincat̄ intelligit̄ euicta: sed cuz spes nō est ꝙ ad emptoꝛē rcdeat: qz si debitoꝛ idēq; vēditoꝛ pecuniā soluerit creditori: ⁊ agat emptoꝛ ad duplā contra debitoꝛē eūdēq; vēditoꝛē: repellet̄ p exceptionē: qz emptoꝛ poterit rehabē rē. hoc dic̄ cū. l. seq. cetera plana vsq; ad. §. si simplā. ¶ Si simplā. Rē mihi vēdidisti ⁊ de simpla, pmisisti q̄ uis debuissem stipulari de dupla cū crederē rem p̄ciosam nō esse cū esset. si euincat̄ agā ex empto vt aliā simplā ꝙseqūr ⁊ b̄ si tibi denūciaui: si nō ꝙsequar vt de alia simpla re, pmittas. ⁊ b̄ cū res nō est euicta.

i A creditoꝛe. Creditoꝛ vendidit iure creditoris ita ꝙ de euictione nō teneꝫ: res euincit̄ emptori: qz nō fuit debitoris: ⁊ sic habuerat creditoꝛ ꝺ debitoꝛē ꝺriā pignoꝛa. ꝓ eo ꝙ obligauerat ei rē alienā. licet ergo de euictōe creditoꝛ ēptori nō teneꝫ: teneꝫ tñ cedere ꝺriā pignoꝛaticiā cū ei nihil noceat

m Jnoꝛ. xxv. annis. in p̄ncipio huius. l. dz minoꝛē. xxv. annis cuz iuris solēnitate fundū suum vendidit titio illū fundum cuius vendidit scio per literaz. minoꝛ dicebat se lesum in tali vēditione vñ petijt restitui aduersus titium ⁊ seiū. p̄toꝛ restituit ex suo officio aduersus titiū ⁊ in ipsā rem aduersus seiū nūquid scio dabit̄ regressum de euictione aduersus titiū. rñ. ꝙ sic. ¶ Si seruus. Stichus seruꝰ tuꝰ emit pam. sine volūtate tua. ⁊ de euictōe, pmisit: cecidi a possessione egi directa rei ven. cōtra possidentē et succubui. querit̄ an agā de euictione. ⁊ dicit ꝙ nō qz adhuc nō est, p̄sus euicta: cū adhuc possuz agere publiciana: ⁊ iō neq; ego cōtra te neq; tu cōtra eū a quo seruꝰ tuꝰ emit de euictione agem. Secūdo dicit pone ꝙ ego emi a seruo tuo nō cecidi a possessione ſz me possidēte aliꝰ euicit tunc ⁊ ego agā, ꝓ euictione actione ex stipulatu vel ex empto de peculio seruī tui tūc dño. ¶ Si a me. ¶ Quid sit bessis. ⁊ triēs ⁊ sertās quere insti. de heredibus insti. §. hereditas. ⁊ cetera sunt plana.

s Ꝺ is qui. Vendidi ticio fundū ⁊ fideiussoꝛes dedi ꝓ euictione. deinde ticius instituit me heredē fideiussoꝛes liberati sunt quos ei dederā. ⁊ licet legatario fundū dem ⁊ ei euincat̄ nō tenent̄ fideiussoꝛes.

s Ꝺ ei. Titius vēdidit mihi stichuz ⁊ de euictione, pmisit ⁊ ego ei sub eadē forma: decessit titius ⁊ ego sum heres eius: euincitur stichꝰ mihi. q̄ritur an possit agi de euictione aliqua eaz vēditiōe, dic̄ ꝙ nō redditꝰ rō scdo. ¶ Itē. Plan⁹ est

¶ Si is q̄. Titius vēdidit mihi fundū ⁊ dedit mihi fideiussores p̄ euictiōe ⁊ ego scio postea. vel sci⁹ mihi successit: ⁊ aī successionē fuit scio fund⁹ euict⁹. ageī de euictiōe ꝯ fideiussores p̄mi ꝯct⁹. hoc aūt pbat taliī. q⁹ si succedo cornelio q̄ mihi c. dz tāto minorē hereditatē habere videī q̄to mihi debebatur ab eodē. sic in supiori casu tāto minorē hz meā scius mihi succedēs q̄to de euictione ei tenebaī: ⁊ ecōtra tāto maiorem ego suā q̄to ei tenebar. ¶ Qui fundū. Pone casum vt hic script⁹ est. cetera plana sunt vsq; ad. l. si p̄ imprudētiā.

s P̄ imprudēciā. Si iudex me emptorē p̄ imprudētiam iuris odēnauit credēs p̄ vnū testē pbatū vl p̄ errorē facti. vt q⁹ non bñ elegit testes neutro casu teneor agere de euictiōe. sicut neq; qñ iudex fuit corrupt⁹ vēdicāte aliq̄. ⁊ b̄ dicit ¶ Nō mir. Duo dicit. p̄mo q̄ dicit. l. in eo. §. q̄ titius. Secūdo l. q⁹ heres. §. vēditor.

s Liēdū. Siue vēdis siue dōes siue in dotē des p̄mittere potes de euictōe sub pena dupli.

s P̄ fundo. Vēdidisti mihi fundū in cuius parte erat vinea in alia p̄atū: in tertia terra aratoria ⁊ certū p̄cium p̄ vinea ⁊ certū p̄ p̄rato ⁊ certū p̄ terra fuit ꝓstitutus si vinea euincī agit ad duplū vīnee vsq; ad. l. si dictū.

s P̄ dictū. Si p̄misisti mihi q̄rtā: vl triplū noīe euictōis sub pena q̄drupli: q̄m postea facere nō vis: agā actiōe ex empto informata vt facias: nō tñ fideiussorē dare teneī. ¶ Si cōpromisero. Emerā stichū bona fide: ⁊ sic cepera vsucapere deinde incepi scire alienū q̄ mihi nō nocebat: sed si desij possidere spōte. ⁊ sic desij vsucape si postea mihi euincī cū ad me possessio eax rediit vel cū ego egerim alio possidēte ⁊ succubuerim de euictiōe nō ago. ¶ In stipulatiōe. Si vendo tibi seruū vt securior sis de euictiōe debes dicere cuz stipl'aris de euictione p̄mitt⁹ q̄ nō euincī seru⁹ vel pars ei⁹: q⁹ neq; vex seruū euictū: si tñ pars euincī. ¶ Si cuz. P̄ plan⁹ est. ¶ Si p̄sente. Si vēdis mihi seruū ⁊ qō mihi moueaī p̄ eo: debeo tibi denūciare vt me defendas: si te nō inuenio possuz denunciare p̄curatori tuo. ⁊c. cetera clara sunt.

b Habere licere. Vēdidisti mihi fundū ⁊ p̄misisti habere licere. venit titi⁹ ⁊ agit ꝯ me rei ven. ⁊ obtinuit: sed āte executionē decessit: sic q̄ nō apparet q̄ petat executionē fieri: q̄ritur an sit cōmissa stipulatio. dz q̄ nō. P̄ dē dicit si dict⁹ titi⁹ victor mihi legauit rē illā anteq̄ p̄ executionē mihi auferret secus si post.

b Heres. Testator legauit mihi seruū in genere: heres tradidit mihi stichū ⁊ p̄misit de euictiōe q⁹ credebat hereditariū: tandē est euictus mihi: agā actiōe p̄ma ex testō: ac si nō esset mihi tradit⁹.

s P̄ res. Emi a titio domū p. c. deinde decessit q̄dā puta seius me hērē instituit: ⁊ a me legauit illā domū dādā cornelio: p⁹ ea ē euicta p dñz. q̄rit⁹ an cornel⁹ possit ō euictiōe agē ꝯ aliquē: ⁊ dic q⁹ nō. nā ꝯ me ñ: q⁹ in specie fuit legata ꝯ titiū a quo emi nō nisi in duob⁹ casib⁹. p̄m⁹ q̄ cessi iura mea cornelio ꝯ titiū. Itē in alio q̄ cedo coact⁹: q⁹ testōr me⁹ mihi iniūxit vt cedē quo casu teneor cedere bona hereditaria q̄ ob ip̄m sunt hipothecata.

s P̄ in vēditione. Hic script⁹ est. ¶ Si ei. Titi⁹ vendidit mihi fūdū. p. c. q̄ decedens tres habuit heredes: oēs in solidū tenent defendere: nō tñ q̄libet pōt defendere p tertia Scōo dicit alijs cessantib⁹ studiose. hic si vincit oīb⁹. p̄dest Si p̄dit oibus nocet. vt q̄si re legitīe euicta de euictōe agā ⁊ contra alios.

s P̄ fūdū. Vēdidisti mihi fundū in q̄ vsufr. erat titij: sicvt licet capite minuer erat tñ ei repetitus: puta quo ad vinet. in vēditōe aūt dixisti vsufr. cē titij sz nō dixisti q̄litatez sic erat. postmodū titi⁹ capite minuit ego nolo hre vsufr. titi⁹ retinet ex repetitōne ego ꝯ vēditorē meū agā inq̄ tū interest nō fuisse titio repetitū vel ad duplā vsufru si stipulat⁹ sim. b̄ dic.

b Grenni⁹. Satis clara est.

c X mille. Mille iugera vēdidi tibi in his q̄rtam partez habebat titi⁹. s. cc. l. postea flumē abstulit tibi. cc. deinde titi⁹ petijt quartā mille. l. cc. l. sz tu in q̄rta ꝯ quā flumē abstulit ⁊ q̄ perijt repulisti eū titiū in. l. agis ꝯ me p̄ quarta mille q̄ p̄minuit ad titiū nō potes q⁹ tibi emptori perijt quarta ducētox quā abstulit flumē nō mihi vt ob id tenear de euictione nisi p̄ q̄nta mille. i. p. cc. Secūdo dicit de dicto fundo flumē abstulit. cc. postea euictū est totū q̄ superat. agis cōtra me p̄ dupla p̄cij mille iugez: q⁹ si al's esset deteriorat⁹ nō diminueretur dicta dupla neq; augereī si fund⁹ esset melioratꝰ. Tertio pone q⁹ vēdidi tibi fundū mille iugez in quo q̄nta erat titij: flumē adiecit. cc. ⁊ sic sunt mō. M. ⁊. cc. iugera. titi⁹ euicit tibi q̄ntā. i. cc. nūc q̄rit⁹ an teneaī de euictiōe de ūllis. sed dicit q⁹ nō. sed tñ de q̄nta mille: q⁹ ei⁹ q⁹ de alluuiōe est euictū nō p̄stat vēditor: periculū. Quarto vēdidi tibi fundū mille iugerū in quo titi⁹ habebat q̄ntā. flumē abstulit. cc. p̄ alluuionez. cc. attulit postea titius euicit q̄ntaz totī⁹. ⁊ sic. cc. q̄rit⁹ an in totis cc. de euictiōe ageas. ⁊ dr q⁹ nō. sed in sola quinta octingētox q̄ remāserūt qñ p̄mo. cc. flumē abstulit: q̄ sunt. c. lx. ⁊ sic p̄. v. ducētox q̄ attulit flumē nō teneī vēditor. Quinto dicit q⁹ h̄ vera sunt qñ quota fundi euincit. cetez si cert⁹ locus fundi euincitur agitur p̄ dupla illi⁹ loci. forte eñ de melioribus loci fūdi est q̄ ō fiderandū est.

q Vi vnū. Ego ⁊ titi⁹ habebam⁹ fundū duox iugez indiuisum vēdidi ego scio vnū iugez p̄ indiuiso designatū mēsura. dicit q⁹ nō trāsfero dñiū iugerū ipius designati: sed dimidiā tm. cū in q̄libet gleba quilibet nr̄m hz dimidiā p̄ indiuiso. P̄ dē si nō designi iugez integrū. sz quēdā locū nō ad mēsurā forte.

r Emphere. Titi⁹ fundū suū p. c. obligauit creditori suo. q̄ titi⁹ decessit relictis duob⁹ heredib⁹. his heredes fundū p̄dictū vēdiderūt. ⁊ de euictiōe p̄misērūt. tandē vn⁹ heredū soluit suā partē s. l. creditori ⁊ cū ali⁹ nō solueret creditor egit cōtra emptorē ⁊ totū fundū euicit. p. l. nō solutis. q̄ritur an emptor possit de euictiōe agere etiā ꝯ eū q̄ suam partē soluit videtur q⁹ repellz agētē emptorē nisi cedat ei act. ꝯ aliū q̄ suā partē soluerat. sz hoc remouet: ⁊ dicit q⁹ ei ꝓsulit p̄ act. famil. her. ꝯ eū q̄ non soluit sicut si totū soluisset cū vni⁹ negligētia alteri nocere nō dz.

s P̄ cū. Vēdidi tibi fundū ⁊ de euictiōe p̄misi a possessione sine tua culpa cecidisti volebā vēdicare ⁊ iō mihi denūciasti vt assisterē ego' dixi age audacter sed noli agere publiciana vel vtili in rē. tu vero meo ꝓ filio nō credidisti sz dixecta in rem egisti ⁊ succubuisti de euictiōe nō ages. Scōo si tibi ꝓsului vt hipothecaria ageres ⁊ nō fecisti nihilomin⁹ agis de euictōe. neq; enim ea tibi cōpetebat neq; ius pignoris q̄ illum p̄ emptionē q̄rere credideras.

s P̄ secūd⁹. Rē aliena vēdidi titio ⁊ p̄misi habere licere deinde titi⁹ scio ver⁹ dñs vult euincere q̄ scius denūciauit suo actori. i. titio q̄ titi⁹ assumit p̄curatorē ad defensionez sei⁹ cū ver⁹ dñs de suo iure p̄basset. ⁊ cū hic defensor rē reddere nollz ꝓ dēnatus est in estimationē litis. s. defensori nō dño q̄ritur ergo an titi⁹ possit agere ꝯ me ex stipulatiōe habere licere. dicit q⁹ nō. sed ex empto ad interesse agit ꝯ me q̄ actione ꝓsequitur dictā litis estimationē cū eā rē habere ꝓ iure nō possit a seio quē defendit imo verius. q⁹ actiōe mādati ꝯ scius p̄ estimationē lit⁹ p̄stitā nō hz

s P̄ is q̄ Milit⁹ rē ab hoste emit nō a dño ⁊ p̄scripsi vl vsu cepi. tandē miles reuersus restituī ad vēdicandū. dicit q⁹ ⁊ ego restituar ad agēdū p̄ euictiōe. idē ecōtra si miles qui emerat a nō dño equū tuū ⁊ vsucepit in militia. nā vt ego restituor ad vēdicādum eo reuerso sic ⁊ ip̄e ꝯ actorez suū vt de euictione agat. ¶ Diuisione. Tres erāt heredes. vnus erat absens. sed habebat domi p̄curatorē ad alia sua negocia. duo p̄sentes cū illo p̄curatore absenti diuiserūt here. sed post ea fund⁹ adiudicaī vni de p̄sentib⁹ fuit ei euict⁹. vñ pōt agere contra heredes. ⁊ act. p̄scrip. ver. p̄ euictione ad interesse agz ergo contra absentem si ratam habuerit diuisionem. al's contra p̄curatorem p̄dictum euictionis noīe. non q̄ tū valebat fundus tpe diuisionis.

ɛ Cum ea ¶ Creditor. Titius debebat tibi. c. sub pig re fundi. tu mihi alia. c. aio nouādi. delegasti mihi titiꝰ eꝰ oi iure: licet mihi euincaꝫ fund⁹ tibi a titio obligat⁹ non iō ⁊ te liberatꝰ redhibit actio.

q Cui libertas. Seruꝰ tibi vēdidi ⁊ de euictiōe ꝓmisi q cūq; cā euincet exceptο ꝓ libertate. qr de ea volebā teneri ⁊ cetera plana sunt. ¶ In fundo. Hic scriptꝰ est casus.

p Ater. Titi⁹ filiꝰ seiꝰ ꝓ sua filia fundū in dotē dedit quē emerat a nō dño: qui fund⁹ est euict⁹ a genero titij. q̄rit an statim possit agere titi⁹ de euictiōe ⁊ suū auctorē. videt q nō duplici rōne. ꝓma qr dos est mulieris ⁊ nō pris. Itē si pat huiꝰ decederet nō ꝓferet dotē quā ꝓ filia dederat. ecōtra videt q fic: qr interest pris filiā esse dotatā: saltim rōne affectionis: ⁊ etiā q̄q; rōne pecuniarij cōmodi vt si est in ptate filia vel etiā emācipata: ⁊ pr̄ est stipulat⁹. nā vtrobiq; casu ea mortua in mrimōio cōpetit pri repetitio: an g̊ tū q̄ pecūiarie interest agit pr̄ ⁊ suū auctorē. an ⁊ q̄ rōne affectōis tm ⁊ dicit q vtrobiq;

s Lia Mulier dedit duos fundos in dotē sub pacto lucrande dotis. ⁊ plana sunt.

q Quod ad seruitutes. Vēdidi tibi fundū ignorās eū seruū cū deberet seruitutē vicino q̄ vicin⁹ postea euincat seruitutē nō teneor de euictiōe ad interesse cum neq; tota res neq; ps ē euicta q̄ hmōi fuit⁹ euincit. ⁊ ⁊ nisi dixisse optimū tūc ad interesse. Scō q̄rit si vēdo fundū: an tenear p̄stare eū dominātē vicino ⁊ dicit q nō. etiā si dixi optimū maximū nisi exp̄sse dixi ei deberi seruitutē. l. vlti. plana est.

De exceptiōe rei vēdite. Rubri.

Arcellus. ¶ Si seruꝰ. Stichꝰ emerit rē cum erat seruꝰ ⁊ eo facto liberto fuit tradita: ⁊ nūc vēditor petit: repellit exceptiōe in fcm cetera plana sunt.

¶ De vsur⁹ ⁊ fructib⁹. Rubrica.

Azi iudicio. Vēdidi tibi fundū ꝓ. c. dandis ad certū diē nō dedisti ⁊ sic in mora fuisti: peto vsuras. q̄rit quotas. ⁊ rñd. q illas q̄ in regiōe illa frequētant in q̄ fuit fact⁹ ⁊ct⁹ si mō nō sint ⁊ legē. ¶ Socꝰ. Ego ⁊ titi⁹ eramꝰ socij alicui⁹ negociatiōis cōes pecuniā in vsus suos ꝙuertit. titi⁹ etiā lz morā non cōmittat p̄stat vsurā. Scō dicit q lz sic in bo. fi. ⁊ctibus debeant vsure tū si iudex ꝙdēnet mihi debitorē ex ⁊ctu bo. fi. in. c. nō pōt iubere vt caueat de soluēdis centesimis p⁹ q̄drimestre tps. qr ⁊ct⁹ futuri tpis nō spectat ad iudicē. ⁊ qr in potestate actoris est petere iudicatū. ¶ Pap. Tutor finita tutela inuenit debitorē ex mala administratiōe in. c. puta lz in nulla mora sit ex interpellatiōe vel alio mō facto hois cū ipa re est in mora fauore pupilli. quondā eas debebit vsq; ad tp̄us quo illa. c. ersolueret. Scō pōe q obtulit ꝙsignatū ⁊ depositꝰ fuit dicit nō teneri: ertūc cū noluerit adult⁹ recipe.

v Ulgo. Detij fundū actiōe ex stipulatu vel ancillā. venit part⁹ ⁊ fruct⁹ post litē nō añ pcept⁹.

i Fideicō Pōe vt ⁊ est ⁊ Iuli⁹ pōe vt. ⁊ l. pri.

s Tipulat⁹. Ex cā donatiōis ꝓmisisti mihi fundū dare: ⁊ vacuā eius pos. tradere. post hāc stipulationē tenuisti p annū ⁊ fruct⁹ pcepisti: nūc peto rē ⁊ fruct⁹: ⁊ dico venire fructus licet fieri sit in obligatiōe. Scō q̄rit an idez de ancilla vt ecce cā donatiōis ꝓmisisti ancillā dare ⁊ vacuā pos. tradere si añ traditionē nasciꝫ part⁹ an veniat: vī q nō: qr sic vnuz ꝑdictoꝝ tm dixit nō venit sine etiā vnūq; q̄q; nō venit vt videt: vt q̄ ēptor ancille stipulat⁹ fuerit rē dari vacuā: qr eius pos. tradi nā lz sint geminata ⁊ba. ⁊ casu nō videt pl⁹ ꝙtinere nisi q ex natura vēditiōis est. sed lz sic allegauerim. dic q vbiq; geminant ⁊ba p̄dicto mō q veniat in emptiōe ⁊ vēditiōe ancille sed si alterum tm nō. ¶ Si post. Vēdidisti mihi seruū vel ancillā ⁊ anteq; traderes pepit ancilla vel seruꝰ aliq̄d tibi q̄siuit postea aio nouādi stipulat⁹ sum seruū ꝓcedi etū seu ancillā: de acq̄sitis mihi fuit dictū ⁊ dicit q actiōe exceptο petuntur cū nō sit in eis q̄sitis facta nouatio

g Eneraliter. Vēdidisti mihi domū: fuisti in mora tradendi. potuisti aūt interim locare domū meretricib⁹ q non fecisti: nūc volo pecunie habere fructū p̄cipiēde nō possum.

c Cum de in rē. Mutuaui filio vel seruo tuo. c. sub vsur⁹ q̄. c. ⁊ tit in rē tuā: ⁊ tu p. r. an. singulis ānis p̄stitisti vsuras: licet nō ꝓbo ꝓmissam vsuram. si tñ ꝓbē p. r. annos p̄stitas vinco. ad ℔ adducit exemplū aliud. imperator quidā Flaui⁹ debebat mille filie sue emācipate: vel etiā nō emācipate qui Flauius deliḡt. vñ fisc⁹ accepit ei⁹ bona. ⁊ p. r. ann. soluit vsuras de mille illi filie Flauij. nunc in vndecimo anno petit illa filia Flauij q̄ antenegotia vocaꝫ ⁊ pnūciauit impa. ꝓ ea: hoc solo ꝓbato q fisc⁹ soluerat vsuras diu illoꝝ mille

p Ecunie. Mutuaui. r. titio ⁊ stipulat⁹ sū reddi mihi. rr. hinc ad annū. q̄rit an valeat. dicit q non in eo q est vltra legitimū modū vsuraꝝ in eo qō infra fic.

g Ius sei⁹. Gaius erat massan⁹ curie boñ. ⁊ fenerabat pecuniā pu. sub. iiij. deñ. vt erat ꝙsuetudo. erat etiā alia cōsuetudo. s. q illi q̄ nō soluerēt minores singulis. v. mēsib⁹ ertunc teneret ad vsurā. v. deñ. q̄dā ex debitoꝝ q̄b⁹ mutuauit gaius fact⁹ est nō soluēdo culpa gaij. ali⁹ aūt soluit qō debuit ⁊ etiā vltra: ita q si fieret cōpēsatio videret ei q̄libet habere cō suetudinē. q̄rit an fiet cōpēsatio an nō cedat lucro rei pu. qō plus est solutū. ⁊ qō ab alio deficit soluat gai⁹ de bursa sua: ⁊ rñ. q cedūt lucro rei pu. eo casu quo p̄tertu ꝙsuetudinis nomine pene maiores ꝙsecut⁹ est. neq; in releuationē ei⁹ cōputaꝫ si ꝙ ex industria sua maiores vsuras stipulat⁹ est etiam vltra ꝙsuetudinē: tūc q̄dē satis est si gai⁹ tm̄ inferat rei pu. inf oia q̄ tū fm ꝙsuetudinē pōt ei deberi: iō si plusq; exigi debuit ab aliquo est exactū: ⁊ ab alio min⁹ lz culpa gaij fiet cōpensatio. Scō dicit eadē in tutore si fecit noia ex pecunia pupilli ⁊ q̄dā culpa tutoris facta sunt nō soluēdo ⁊ ab alijs exegit plus qr cōpēsat. iō dicit qr in tutore nō hz locū dicta ꝙsuetu

Eia. Seia accepit. ccc. reddēda annua trina bido. s ma die sub vsur⁹. iiij. deñ. soluēdoꝝ i fi. cuiuslibz anni: q si tūc nō soluerent dicte minores. vel saltiz infra tres mēses termino elapso ex tūc teneret ad. vi. deñ. ꝓ libra. Scō adiecit idē obseruari in sequētib⁹ pēsionib⁹ q̄rit g̊ an currit vsure maiores ꝓme pēsiōis statim post annū infra tres mēses. an tunc demū q̄ in oīb⁹ pēsionib⁹ fuerit cessatū. ⁊ rñ. ꝓmo anno elapso ꝓmi anni currere. ⁊ sic de scō ⁊ tertio.

q Si semisses. Mutuaui tibi. c. sub vsur⁹ maximis: lz p⁹ ea accepi minores ꝓ longū tps certe video: remittē maiores.

q Esitū. Procurator cū mādato vel gestor sine mādato hūit pecuniā dñi depositā. q̄rit an teneaꝫ dño ad vsuras. ⁊ rñ. q nō. si dñs nō fuerit solit⁹ fenerare.

p Ulus. Testor legauit mihi ancillas duas: puta Arethusam ⁊ pāphilā heres fuit in mora teneꝫ ad part⁹ edi

b Eres. Testator rogauit heredē tos post moram. suum vt hereditatē totā restitueret mihi post mortē suā heredis: ⁊ ℔ excepto reditu medio tpe ancille. q̄rit an partus sint restituēdi: ⁊ si ꝙtinētur appellatiōe reditus. ⁊ rñ. q nō. q est verꝝ. Scō dicit in generali restitutiōe here. deducto reditu. Idē dico in spāli restitutiōe alicui⁹ rei: vt ecce rogatus vt ancillā mihi restituat sine reditu cū ipse heres moriat. nā non

n Eq; Fundū meū possidebas restituet partū ei⁹ mala fide. vñ teneri⁹ ad fruct⁹ peceptos añ litē ⁊te. ꝙditiōe sine cā ꝺ postea pcept⁹ officio iudicis. ⁊ dicit ℔ q neutro

l Iberalitatis. casu veniūt vsure dictoꝝ fructuū Ex cā donatiōis ꝓmisi rei pu. c. ⁊ nō currēt vsure ⁊ me.

c Lz vsure. Nō teneor ad vsuras p̄cij nisi tradita re.

c Cum q̄dā. Mutuaui tibi. c. sub vsur⁹. iiij. deñ. singulis mēsib⁹ in q̄b⁹ si cessares ꝓmisisti maiores nō ex die cessatōis tm̄ immo ertunc. postea soluisti minores trib⁹ mensibus ⁊ ex tunc non soluis teneris q̄dē ad maiores sed nō ertunc qr inquū esset q ꝓ eodē tpe ad vsuras teneaꝫ sed ex die cessationis tantum.

i Matcto. Testator in secreto relict. c. cuidā nō capaci
tē heres secreto se datur. h̄ q̄dē. c. auferunt̄ heredi cum
vsuras dant̄ fisco. nam non capax habere non debet.

s Jdies. Testator p̄cepit statuā erigi in municipio ad
honorē municipij: si dies infra quē poni debeat a testōre nō
est p̄finit̄: p̄ses statuere dz tps si infra illud nō ponat tenetur
heres ad vsuras tertie cētesime.

s Ed t. Si rei pu. cā aliqs missus est subito nulli videtur
morā facere: et ergo ad vsuras nō tenet̄. ¶ Aliqñ. Ti
tius debebat alicui minori. x. ex ōctu bone fidei. debent̄ q̄dē
vsure. minores etiā sine vlla interpellatiōe vel lit. ꝓte. etiam si
nō sit q̄ occurrat̄: qr̄ forte titi⁹ vl' abñs est vl' sine h̄rde decessit

s Jqs. Dicit debitor se nolle soluere sz facere ius nō est
in mora. ¶ Cū re⁹. Si re⁹ est in mora eosdem effectus
quos hz mora ō reū hz t ō fideiuſ. j. e. mora. ¶ Mora. Si
ue ego siue ꝓcurator me⁹ siue gestor negociorū meorū interpel
let debitorē meū fecit eū morosum rōne officij: nec p eos acq̄
rit actio. sed impinguat̄ sicut si furē inuenirēt rez meaz acq̄
runt actionē vt de nō manifesto faciāt manifestū: t sic in qua
druplū: t sic denūciatio ꝓcuratoris impinguat̄ t ad aliud va
let vt faciat ꝓpetuā obligationē. ſ. quo ad h̄ vt licet res debi
ta pereat debitori ei⁹ obtētu nō libereť.

q Cū scit. Siue sciā te partē h̄re in fundo quem possideo
siue sciā totū tuū: non facio fruct⁹ meos in eo q̄ tuū est.
¶ Jn alieno. Si nō dño emi fundū in quo seminauī alienū fru
mētū. qr̄ť cui⁹ sit fruct⁹ an me⁹ an ei⁹ cui⁹ fuit semē: t dic meū
esse sicut q̄ñ ex opa fui alieni quē bo. fi. possideo. h̄ aūt ꝓbat
ex alio simili: vt ecce in meo ꝓpo fundo seui alienū semē: t dic
q̄ est me⁹ fruct⁹ t vsufru. idē est g̃ in bo. fi. poſſ. qz plus iuris
hz bo. fi. poſ. circa fruct⁹ q̄ fructuari⁹ cū bo. fi. fiant statim q̄
a solo separati sunt hz fructuarij fiunt demum in horreis repo
siti. t idē q̄ in bo. fi. est in eo q̄ hz fundū in emphiteosiz vt sta
tim q̄ a solo separati sunt fiant eius.

v Enationē. Fundū meū mala fide possedisti t fruct⁹ pce
pisti t etiā venādo ibi feras cepisti: hz rē cū alijs fructib⁹
Cim patri. Tenebar[reddas. nō tñ cū fer[nisi t c.
mihi ad fundū cepisti esse minor. v. dicit q̄ h̄ mora pse
uerat heredi meo ꝓ ꝓmo t solet ipsi nō interpelleret.

m Ora. Quer̄ q̄liter mora diffinit̄. t dicit pōpo. q̄ non
pōt diffiniri neq̄ pōt dici q̄ñ cōmittat̄. nā tūc cū q̄s interpel
latur ꝓgruo loco t tpe loq̄tur de mora q̄ sic facto hois. i. p in
terpellationē. nā q̄dā alia est spālis q̄re ipsa cōmittit̄ sine fcō
hois. de q̄ h̄ nō dico: an sit in mora debitor si ꝓcurator ei⁹ vl'
familia interpellat̄ t dicit q̄ nō. immo ipe debitor desinit eē
in mora si iā eo in mora extīte dem ei nouā dilationez.

i Jn bo. fi. Jn vēditiōe quā tibi feci debes mihi. x. si sis
in mora tenet[ad vsuras. Secūdo vēdidi filio tuo p̄o
x. quādā rē cui⁹ noīe ipe insolidū: tu ñ o tenet[vel q̄ iussu: vl'
de in rē v. vl' de peculio q̄rit̄ an in vsu[teneat[. t dicit q̄ nō.
sed agam ō te ad sortē act de peculio vel simili. t q̄ p eaz nō
exigam a filio tuo petā. Tertio ecōtra interpellauī filiuz ipse
quidem fuit in mora: tenet̄ insolidū ad vsuras: pater nō tene
tur in plus q̄ de peculio. Quarto dicit q̄ si duo rei ꝓmittēdi
sunt alter nō tenet̄ insolidū: licet vn⁹ sit in mora: qr̄ licet eū in
terpelleret nō nocet alij. Quinto si fideiussor in mora sol⁹ sit
nō nocz reo: vt ad vsurā teneat̄. nā neq̄ si occiderit fideiussor
seruū debitū nocet reo imo liberat̄ re⁹. t p ꝓsequēs fideiussor
directa non vtili tenebitur.

v Sure. Sicut vsura accedit pecunie sic fruct⁹ rei accedit
sz in bo. fi. iudicis t in legat[q̄ eis eq̄rant̄.

i Jō rio. gerebā negocia tua sine mādato: solui credito
ribus tuis: t ex mea pecunia vel ex ea quā mutuo acce
pi sub vsuris: an tu teneat[mihi in vsu[. ꝓmo dic sic: si cōmo
de tuū gessi negociū. in secūdo repeto q̄ tuz alij dedi nō plus
licet a minoribus te liberā. t hoc dicit.

v Jdeam⁹. Aliqñ peto rē vt meā p rei vē. t ibiq̄ veniūt
fruct⁹ ex die more aliqñ actōe psonali: t ibi qñ veniant
plene t vult dicere h̄. vel ꝓmo ponit exemplū in ꝓdi. ob cām,
vt ecce herta futura vxor titio dedit ei fundum in dotē: t titi⁹
tenuit p annū dū sperabat matrimoniuz. deinde deficit spes
matrimonij: qr̄ accepit aliā t decessit. agit herta ꝓdit. ob cām
q̄rit̄ de fructib⁹: t dicit q̄ tā illi⁹ anni quo sperabat mtimo
nium q̄ alteri⁹ postea veniūt fruct⁹: fuit q̄z mora in rē: qr̄ nulla
fuit interpellatio siue facta fuit. secūdo q̄d si ipsa alij nupsit.
t sic p ipsam deficit spes matrimonij. rñ. idē vt veniāt ne seq̄
tur absurditas: qr̄ titius negligeret fundū q̄ nō dz facere.
¶ Jn fauiana. Debitor multor creditor fraude alienauit
fundū vel libertus in fraudē patroni: nūc agūt creditores re
uocatoria. ſ. actione pauliana: vel p̄conus agit fauiana ꝓtra
acceptatores: q̄rit̄ an fruct⁹ veniāt t dicit q̄ sic. nā al's non
plene diceret̄ fieri restitutio maxime qr̄ p̄tor p̄cepit talia ali
enata restitui. t illi rē restitui ꝓtinet rem cū fructib⁹ q̄ō aūt de
interdicto vnde vi t actiōe q̄ō me. cau. subijcit planū est.
¶ Si actionē. ex causa donationis fundū p̄misisti mihi per
stipulationē nūc ago ex stipulatu vt tradas. an veniāt fruct⁹
t dicit q̄ licet te interpellē extra ius. nō iō veniūt sed tunc de
mū cū fuero litem ꝓtes. nz obstat supiorib⁹ casib⁹ vt in ꝓdi
tionib⁹ fruct⁹ veniūt. qr̄ hic pec. t neq̄ est neq̄ fuit meū si vo
perebā q̄ fuerā meum veniunt fructus. ¶ Ex cā. Peto rem
ex contractu bo. fi. puta ex empto vel p socio vt cōices res q̄
sitas: veniūt fruct⁹ t demū ago depositi vel cōmodati finito
vsu in quē cōmodaui. t hoc dicit. ¶ Jn interdicto. Foueam
in meo fecisti vi vel clā. agovt in p̄tinū statū reponas veniūt
fruct⁹ vel quos amisi vl' quos tu p̄fecisti. ¶ Jn matrimoniū
Milan⁹ est. t in eodē casu loq̄tur ſ. sequens. ¶ Equis. Te
stator legauit mihi duas equas alienas. t legauit mihi equi
tium alienū teneť heres ad fer⁹ post morā immo in equitio le
gato etiā añ morā.

i Meum. Creditor qui p. x. hēbat pign⁹ vēdidit illud p
xx. teneť reddere residuū cū vsur[vel si vēdidit illud pro
x. tñi nō teneť ad vsuras debitor ex die vēditōis. l. se. vīō p te

b Erenni⁹. Testator legauit mihi vineā in kal. iunij t de
cessit heres pridie vindemias adiuit dicit q̄ habeo fru
ctū vinee. cessit dies legati aditione here.

b Erēnius. Mutuaui x. titio sine vsuris. deinde⁹ succes
sit mihi fiscus. t sic ceperūt ei deberi vsure post annum
puta fiscus iura sua ō titiū cessit scio. nūc agit sei⁹ iure cesso ō
titiū. q̄rit̄ an possit petere vsuras t cui⁹ tpis. rñ. eius anni quo
fisc⁹ potuit. tñ nō poris vel posterioz tpis. ſ. post cessionem.

p Enam. mutuo x. t stipulor duplam: vel aliquid nomie
pene dicit q̄ ita demuz valet stipulatio pene si legitimā vsurā nō excedit.

f Ruct⁹. Marit⁹ donauit vxori fundū credēti donatio
nē valere q̄rit̄ an faciat fructus suos p̄cipiendo t di
cit industriales sic: naturales nō. nam neq̄ ali⁹ bo. fi. poſ. fac
suos naturales sed tñi industriales.

Ructus. Usufructuari⁹ pōt pignorare ius q̄ō ha
bet. h̄ est rei vtilitatē.

¶ De nautico fenore. Rubrica.

t Raiectitia. Mutuo tibi. x. aureos portandos vltra
mare meo piculo si nauis pereat: h̄ q̄dē pecunia dicitur
traiectitia infra cētesimā vsurā possum pacisci. sed si nō aqua
sed hic ꝓsummare debebas hoc acto non erit traiecticia t sic
p̄dictā vsurā sic magnā nō possum stipulari. Secōo pone q̄
mutuo tibi. c. aureos vt emas merces hic t portes vltra mare
q̄rit̄ an he merces sint traiectitie vt sic possiz vsurā pacisci. t re
spō. siactū est vt meo piculo sint sic. al's nō.

l Habeo. Mutuaui tibi. c. aureos meo piculo quos red
dere p̄misisti cū petere t extūc definat meū esse piculuz
postea decedis sine herede vel nō inueniť vt possem petere
debeo protestari coram bonis viris me denūciare seu petere
nō posse. t cedit loco petitiōis seu denūciatiōis.

i Nautica. Mutuo tibi c. aureos meo piculo t ꝓueni
stivt iter arripes l. kal. martij. certe extūc est nautica t cur
rit cētesima vsura.

a Jhil. Inter duos caſus dicit nō eſſe differētiā. ꝓmus mutuo tibi i.c. aureos portādos ſupra mare: ſz nō meo periculo. certe nō eſt traiecticia: neq; debeꝫ cēteſima vſura. ſz alꝭ minor. ſecūdo ꝓmo recepi cū mutuaui meo periculo vſq; ad mēſez: nō vltra certe ex tūc nō eſt traiecticia vt debeaꝫ maxima vſura: in ꝓmo tū nullo tpe fuerit maior debita: in ſecundo ex finito mēſe. ¶ Nec pignora. Mutuaui tibi. c. traiecticia ſub pignore. ſtipulor cēteſimā vſurā que i capite anni duplicat ſortē. mittebā quēdā ſeruū in repetēda pecunia: cuius opis ꝑdiſ ſtipulabar. xij. impiales ꝑ quolibet die ſub eodez pignore. q̄riē an valeat. dicit q; nō. qz inter totū nō debeo habere vltra duplatā ſortē in fine anni. b̄ aūt eſſet ampli⁹. vnde nec; pignora poſſum tenere ꝑ eo qō plus eſt. ¶ Nō in ſingulas. Mutuo tibi. c. traiecticia. ꝑ ſingulis dieb⁹ vnum aureū vſuraꝫ noie. q̄riē an valeat. ꝛ dicit q; ſic. cū in totū non excedat ſortē in capite anni. ¶ In ſtipulatiōe. Mutuo tibi. c. traiectitia meo piculo. Jtē ſtipulor ꝑ opis ſerui miſſi ꝑ pecunia aliq̄d ꝑ ſingulos dies: deinde ex interuallo ſtipulor vſurā maiorē cēteſima: q̄riē an valeat. ꝛ dic q; ſic. dū tū nō excedat inter hāc ꝛ ſtipulationē operaꝫ duplatā ſortē.

p Ericuli. Mutuo tibi pecuniā quam volo mihi reddi ſi nauis venerit ex aſia: ꝛ ſi nō venerit volo reddi cuz vſura cēteſima b̄ q̄dā aſſimilat traiecticie: qz vt tibi creditor ſuſcipit piculū ꝛ ꝓpter b̄ maiorē vſurā ſtipulat: q̄ vſura ſit ꝓpiuz piculi. ſic hic qz emit euētū piculi nauis. ergo cōmoduz ſentit b̄ aūt nō hz locū ſi datio pecunie trāſeat in talē caſum: in quo ꝺ ſuenit dari ꝺ ditio ob cām vt ecce do tibi. c. vt ſeruū tuū mānumittas hoc eſt: vt ſi ſeruū tuū nō manumittas: hēo ꝺd. ob cāz ꝛ iō hz ſit meo piculo in eū caſuz ſi manumittas nō ꝓpter hoc poſſis ſtipulari vſurā cēteſimā in caſu ſi nō manumittas in q̄ caſu repeto. Secūdo dicit mutuo. ſ. piſcatori exp̄ſuro forte in apparatū retiū: b̄ pacto ſi nō capiat: nil reddat alꝭ ſortem cū vſura cēteſima. vñ valet idem in allecibus. vltimo dicit q; h̄ vſura nautica venit ſine ſtipulatiōe etiā ſolo pacto.

f Enerator. Plana eſt. ¶ In q̄busdā. Jdē caſus eſt q̄ fuit in. l. nihil.

¶ De ꝓbatiōib⁹ ꝛ ꝑſumptiōib⁹. Rubrica.

Motiens. Volo ſuccedere titio. qz dico me agnatū ei⁹ ꝛ ſic de genere ei⁹ hoc

q debeo ego ꝓbare. Secūdo ſum dat⁹ tutor volo me excuſare ꝓpter q̄tuor liberos quia dico me de gēte italica ego debeo me ꝓbare italicū.

c Cum tacitū. Teſtator filio ſpurio in ꝓmo teſtō reliquit c. his v̄bis o. heres fac q; ſcis rogauerat eū p̄ius in ſecreto poſtea idē teſtō: fec̄ ſcōz te in q̄ inſtituit eūdē quē p̄ius ꝛ in quo nil dixit de illo legato nec; exp̄ſſe nec; tacite. deīde eo mortuo venit fiſc⁹ ꝛ ꝺuēit peti. hē. h̄ dē dicēs ſe ab inteſtato ſuccedere debere cū auferri debeat heredi q̄ accōmodauit fidē de reſtituēdo nō capaci. facit eni fiſc⁹ tacite intelligi in ſecūdo qō erat dictū in ꝓmo: ac etiā heres dicit ſe cogi repetitū ꝛ ſic fiſcū obtinere niſi ꝓbz heres defunctū mutaſſe volūtatē quā habuerat de dādo nō capaci.

e Optorē. Emptor ſeruī q̄ agit redhibitoria ꝺz ꝓbare vitiū ꝑceſſiſſe vēditionē.

a Bea. Jn cā quā hēo cū ſeio aduocauit ꝺ me titi⁹: ego dico eū ñ poſſe aduocatū eē vtrū ꝺbeo ꝓbare an ipe ñ poſſit cū q̄libz p̄ſumat poſſe. ꝛ rñ. q; debeo ꝓbare. Scōo Jē petit filiū in ptāte eē vt q̄ſita ꝑ filiū q̄rant p̄ri. fili⁹ dic ſe eſſe emācipatū p̄ ꝺfiteꝫ ſz dic emācipationē nō tenere: certe ipe p̄ dicē ꝺz: quia non eſt facta cora ordinario iudice. Cum ꝓbati. Agit emptor ſeruī redhibi ꝺz ꝓbare vitiū ꝑceſſiſſe: qō ſi alio mō nō pōt ꝑ interrogationē fui queſtionē

J filius. Agit filius ꝺ p̄rem ſuppoſiti. ꝓbabit. puocās in exñtiā ſui iuſ dicēs ſe emācipatuz: certe ipe fili⁹ ꝺz ꝓbare tū fauore p̄ris: tū qz fili⁹ dicit ſe ſui iuſ. idē dic de ſerno q̄ ad libertatē puocat.

s J pactū. Feci titio pactū debitori meo de nō petendo licet nō dixi ꝛ eius heredi: tū intelligitur: ꝛ de heredi

c Enſus. Cēſuales q̄ p̄ncipi ſol telligit niſi ꝺ ꝓbet uerūt cēſum faciāt ſcribi vl̄ ſcript. ꝓbātur nō ꝑ teſtes.

n On eſſe. Magiſtra⁹ dedit tutorē pupillo: ꝛ accepit fideiuſſorē ab eo tū tutela adminiſtrata ꝛ male agit minor ꝺ magiſtratū cū tam tutor q̄ fideiuſſor ſint nō ſoluēdo. dic magiſtra⁹ ego dedi idoneos ꝛ diuites dicit minor imo pauperes. q̄ritur q̄s ꝓbare ꝺz. ꝛ rñ. q; magiſtratus.

q Cinq̄ginta. Plana eſt.

c Cm de etate. Minor. xxv. an. volebat admitti ad honores aſſerēs ſe maiorē ali⁹ impediēs dicit eū minorem ꝑparuit vterq; vel ꝑ teſtes vel ꝑ ſcripturas natiuitatē ꝓbare. q̄riē cui⁹ ꝓbatiōib⁹ ſit ſtādū. rñ. v̄ior⁹: ſz olim ei ſtaretur q̄ minori nocerēt.

c Jrca. Plana eſt.

q Eidā. Gaius tenebat titium ꝑ filio ſuo q̄ gaius in codicillis legata reliq̄t q̄busdā ſuis fratrib⁹ p⁹ mortē gaij titi⁹ vt fili⁹ accepit bōa p̄ris ꝛ fideicō. ſoluit fratrib⁹ defuncti: ꝛ illi ꝺfeſſi ſūt ꝑ ſcript. ſel accepiſſe fideicō. a titio filio defuncti. cauſidici dicūt q; nō erat fili⁹. q̄riē an ꝓbet fili⁹ ſe filiū: dic q; nō. cū in poſſeſſionē ſit filiatiōis: iō fratres defuncti debēt ꝑ

e Eiā. Minor vult reſtitui ꝛ bare nō filiū ꝓbare de etate: ꝛ inducit matrē ꝛ auiā dicit q; reaccipiē vtraq;: licet aliter parentes nō admittanē.

c Cm de lege. Agit legatari⁹ ꝑ legato. heres dicit q; vult retinere falcidiā. at legatari⁹ replicat q; hz locū: qz heres hz q̄tā: dicit b̄ q; heres dz ꝓbare falcidiā locū habere

q Cottes. Liberi⁹ agit ꝺ p̄ſonū ꝛ ꝓuocat in ingenuitatē. ecō tra p̄ſon⁹ negat eū ingenuū. poſtea petit opas. q̄riē q̄s in ꝓma ꝛ ſcōa qōne ꝓbet. Rñ. in ꝓma libertas q; cō ſtet vt liberi⁹. in ſcōa p̄ſon⁹ dz ꝓbare quētionē operaꝫ.

¶ Qui dolo. Peto a te. ꝛ. q̄ mihi ꝓmiſiſti: tu ercipis dicens q; dolo te induxi ad ꝓmittēdū: tu debes ꝓbare me dolū cōmiſiſſe. ¶ Interrogatiōis. Titi⁹ debitor me⁹ deceſſit: ego vocaui ſciſi ad ius: tanq; heredē debitoris: ꝛ interrogaui eum an eſſet heres. rñ. q; ſic vel etiā tacuit q; ꝑ eodē eſt. deinde ꝺuenit eū ad debitū. is pēdēte lite negat ſe heredē. ſz ego dico eū cōceſſiſſe q; ſic. vel tacuiſſe ipſe negat ꝺceſſiſſe vel tacuiſſe. certe

Exceptiōib⁹. Re ego debeo ꝓbare qō aſſerogulā ponit: ad quā dat exēpla vſq; ad finē. ꝛ plana ſūt ꝑter vltimuz in q̄ dic aliq̄s dū luderet vēdidit tibi rem aliēnā vt ꝑ eū luderet: tūc re euicta ago de euictiōe ipe vēditor exciꝑit ſe vēdidiſſe in ludo. ꝑ b̄ ſic nō teneri ſe dicit. certe ipe ꝓbat

s J q̄s. Lepi titiū hāc ſuā exceptionē. liberꝫ hoiez ꝛ poſui in vinculis: ꝛ tenui q; annū forte nūc vocat ad ius ꝛ ꝓuocat ad libertatez. q̄riē q̄s ꝓbet: ꝛ certe videt q; eoipſo qō nō erat in poſ. libertat ſz ſeruitutis tpe quo agere incepit q; incūbat ei on⁹ ꝓbādi: ſz certe b̄ eſſet iniquuz vt iō ego exonerarer. q̄riē ꝛ dicit me ꝓbare.

v Erius. Teſtō: ſi rē aliēnā legaret ſciēs: hr̄s teneē: ſed ſi ignorās eſſet teſtō: nō teneē hr̄s. vñ h̄ des ꝺſueuerūt negare defunctū ſciuiſſe q̄s ḡ ꝓbet: ꝛ dic q; legatarius.

e Ez. Pōe vt. ſ. e. cū tacitū. ¶ Bñ oia. Creditor agēs hypothecaria duo ꝺz ꝓbare rē obligatā: ꝛ fuiſſe in bōis obli

Cm de indebito. ¶ Sz b gātis tpe obligatiōis. Titi⁹ ꝺfeſſus eſt ſe debere mihi. c. q̄riē an teneaē. rñ. aut eſt indiſcreta ꝺfeſſio qz nō eſt in cautiōe cā ꝛ nō pōt ꝺuenire ex ea. aut eſt cā puta ex cā emptiōis: ꝛ tūc teneē: niſi ꝓbat ꝺfi

p Rocula. ¶ Qui te tēs ſe indebitū ꝺfeſſus fuiſſe. ſtamētū. Plane ſunt. ſi arbiter hic ſcriptus eſt.

i Optatores. Fili⁹ q̄ vult ꝓbare ſe filiū taliꝫ vt vl̄ ab eo alaē vl̄ eo mortuo ſuccedat ꝓbet teſtib⁹ vl̄ epliſ miſſis mē rogādo forte de his filijs. ¶ De fide inſtrūor. Rubrica

Elicūq;. Quicūq; vult ꝓbare cū inſtrō fiſc⁹ ſit vl̄ puatus ꝓbet cū auctētico nō cū exēplo.

r Epenta. hic ſcriptus eſt.

s J de tabul. Plures erāt heredes ꝛ nō poterāt ꝺuenire apud quē eſſent tabule teſtamēti. dic ḡ apud quē ſint

¶ De testibus. Rubrica.

¶ Testimonio. Tria plane dicit. ¶ Quāꝙ. Planus est. ¶ In testibus. Plana est.

Querebaꝛ a ꝓncipe q̄ ꝓbatio sit

Iusdem. sufficiēs in qualibet cā ad qō dicit

c ꝙ nō pōt dici. nā qñꝙ exigiꝛ scriptura. qñꝙ plures testes. qñꝙ pautiores. tūc qñ pauci bñ ꝓbāt vt qꝛ sunt fidedigni. est ergo iudicis arbitrio q̄ ꝛ testes ꝛ alia oꝛ ꝺ fide rare: an sit plena ꝓbatio. ¶ Idē diuus. Bene vt b

ſcꝫ nō creditur illis q̄ de auditu dicūt: ſꝫ q̄ interfuerūt maxime in cā criminali: in qua q̄ nō ꝓbat habetur calumniatoꝛ

l Lege iulia. Accuſo titiū. l. iul. de vi pu. vel ꝓua. induco ꝺ eū in testē ſuū libertū: nō possum. idē in impubere vel dānato pu. iudicio. neqꝫ tū restituto in integrū: vel vinculis custodi tū: vel eū q̄ locauit opas ad pugnā dū cuꝫ bestijs in arena vel meretricē: vl eū q̄ alias de malo testimonio est dānat⁹ nō pos

l Lege iulia. Accuſo sum: ꝛ de quolibet est sua rō. titiū de aliquo crimine ꝛ adduco in testē vel inuitū nolo cogi ad testimoniū socerū vel genet̄ vel vitricū vel aliquez ꝺ sanguineū infra. vij. gradū. ꝛ dicit ꝙ nō possuꝫ: ita neqꝫ possum facere cogi libertū ei⁹ vel libertū filij sui: vel libertū vxoris titij. naꝫ ꝛ vxoꝛ accusata nō testificaꝛ in eam libert⁹ viꝝ. Itē nō possuꝫ facere cogi libertū titij. qꝛ ꝛ ipe eiuſdē colliber tus erat. Itē nec ꝑſon⁹ neqꝫ ꝑſona cogiꝛ ꝺ libertū nec econ

i Ad legibus. Diri generuꝫ tra ferre testimoniū ꝛ soccꝫ: audi qui isti sunt.

a ꝺ fidē. Regulariꝛ creditur testi siue ſpāliter fuit vocatus vt ꝺctū audiret: siue ob aliam cām ibi extūs audiat.

q Elegitū. Titius accuſauit quēdā de publico crimine. ꝛ qꝛ nō ꝓbauit: fuit de calūnia ꝺdēnat⁹. q̄riꝛ an hic titi⁹ āmodo possit esse testis in accusatiōe alioꝝ: ꝛ dicit ꝙ nō licꝫ aliqua lex specialis hoc nō ꝓhibebat.

s Lio. Queritur an dānat⁹ de adulterio possit esse testis in testō ꝛ dicit ꝙ regulariter nō pōt: neqꝫ ḡ in testō.

e Xeo. Queriꝛ an mulier possit esse testis in causis ꝛ dicē ꝙ sic: qō ꝓbat argumēto sumpto a ꝺrio qꝛ ꝓhibeꝫ dānata pu. iudicio: ḡ nō ꝺdēnata nō ꝓhibeꝫ.

i Nuiti. Quatuoꝛ ꝑſonas nō cogēdas ferre testimoniū dicit ꝑmo ꝙ ille q̄ ꝺduxit pu. vectigal. Itē q̄ est in itinere cā religiōis. Itē ꝺducit ānonā exercituī Itē pupill⁹.

l Ne testimoniū. Accuſat⁹ de publico iudicio nō pōt in testō esse testis. Itē mīoꝝ. xxv. an. nō pōt esse testis in publi

o Ne carmē. Infamauit titi⁹ co iudicio aliquē faciēdo de eo libellū famosum: vñ infamatus accuſauit titiū de iniuria ꝛ fecit dānari: ꝛ sic infamat⁹ non potuit āmodo esse testis. ¶ Si ea. An in crimīe maieſtaſ admittunt infames ꝛ ſimiles q̄ alꝫ repellunt. certe non.

s Ne testes. Egi ꝺ titiū ad. c. ꝓduri testes: ꝛ reꝰ etiā ꝓduxit ꝛ oēs ꝺcoꝛdāt inter se testes actoꝛſ cū testib⁹ rei: dicē sequē dos honestioꝛes ꝛ qō ꝝius videē dicere.

e Ulrent. Habeo testes ꝺ titiū q̄ vident mori. peto a iudice vt eos recipiat etiā añ litē ote oꝛ iudex adesse ꝛ recipere ꝛ facere scribi eoꝝ dicta coꝝ testib⁹. ¶ Producī. Bene q̄ tuoꝝ modis vt hic no.

tu Indaſ. Habeo ꝺ titiū cām nō potero aduocarī meum ꝓducere in testē. Itē neqꝫ ꝓcuratoꝛē vel tutoꝛē qui negociū meū ꝓduxit ad finē.

¶ De iuris ꝛ facti ignoꝛātia. Rubr.

¶ Diuidit ignoꝛātiā qꝛ alꝫ

Ignorantia. facti: ꝛ hec excusat. i. nō nocꝫ

i alia iuſ: ꝛ hec excusat. i. ꝰ nocet. de ꝑmo dat erem plū decessit agnat⁹ meꝰ vsqꝫ ad. c. dies debeo petere bo. poſ. certe si ignoꝛo factū eū esse moꝛtuū nō cunctū mihi. c. dies. Scꝺo dicē tria vt ecce retēto eodē casu scio moꝛtuū ſꝫ nescio qꝛ ler deferat agnatoſ: certe cunctū. c. dies. vel scio fcti ſcꝫ me scriptū: ſꝫ nescio scriptū ꝰ hꝝdib⁹ deꝝ ꝑm tabl'as vsqꝫ ad. c. dies. certe cedit tps. Idē in tertio: qꝛ credo mfcꝫ vl'aliū mihi ꝑfeni in hꝝditate fratris. ¶ Si q̄s. Plane dixt ſex nſa.

Mi oi parte. Propōit regulā ꝙ error facti excusat iuris

nō. est rō qꝛ ius finitū ꝰ ꝓncipiū. ſ. institutiōes ꝛ finez ſcꝫ codicē vt in ꝓhemio ffoꝝ. ſꝫ facta sunt infinita. ꝛ dat exem pla que habes. ſ. l. ꝓri. in ꝑn. vſqꝫ ad finem.

p Iuriū. In alieno facto. itē in q̄litate alterius facti ꝓbabiliter erro nō sic in meo facto vel mei facti seu negociꝫ q̄litate vt ecce alienū factū ꝓbabiliter ignoꝛo vt agnatū meuꝫ de cessisse. Itē q̄litatē alieni facti vt decessit testat⁹ vel intestat⁹ ꝛ sic nescio petā fm ta. vel ab intestato: interim ḡ nō currit tē pus c. dieꝝ in petēda bo. poſ. qō alꝫ cederet. vt. ſ. l. ꝑ. ꝛ. C. q̄ admit. adbo. poſ. l. q̄ diu. In meo ꝝo facto nō est probabilis vt qꝛ ego fullo ꝑmutauī aliud palium ꝑ alio. vt. ſ. locati. item que. ℔. item si fullo. Item in qualitate rei mee vt si velim reſcindē vēditiōes q̄s feci: dicēs ꝙ nesciui q̄litatē rei mee vt. C. de reſ. vē. l. q̄ſq̄s. ꝛ sic cā pōit ꝑ q̄litate facti. itē ꝙ subiſcē de iure ſuo vel de q̄litate i. fui iurſ vl' rei fui iurſ vel facti ſui. ꝛ b̄ inꝑma. Scꝺo dicē ꝙ etiā si in alieno facto vel alteri⁹ rei q̄litate erro. nō iuſte erro in casu. vt si emo seruū alienū luminib⁹ effoſſum ꝛ credo eū ſanū. vt. ſ. de ꝺ hen. emp. ea que

i Uris igno. Duas ponit regulas. ꝑma ꝙ iuſ error nō ꝓdest vſucape volēti: vt si emi a pupillo credēs licere vēdere

ſcꝺa qꝛ facti ꝓdest vt qꝛ credo vēdenti esse cū sit aliena

i Ne ſſimū. Procurator meꝰ mādato meo emit ſtichuꝫ vitioſum seruū me sciēte vitiū: ipso ꝓcura. nesciēte. mea scientia sibi nō nocet: quomiꝰ redhibitoꝛia agat ꝛ sua ignoꝛātia mihi agē volēti nō ꝓdest. vt. ſ. de edil. edi. l. cū mācipiū. ℔. fin.

n Ec supina. Emebaꝛ seruū vitioſum: postea volo agere redhibitoꝛia vel q̄to minoꝛſ refert an fuerit vitiū appaꝛēs vt qꝛ oculi erāt effoſſi. ꝛ tūc nō possuꝫ: qꝛ supine ignoꝛaui an erat luſc⁹: qꝛ videbatur videre: ita hēbat pulchꝛos oc̄los

Uris igno. ſꝫ nō videbat: ꝛ tunc agere possum.

i Emi a pupillo credēs ei licere vēdere: ꝛ sic error in iure. nō possū vſucape. vt. ſ. l. iurſ. Secūdo soluo indebitū credēs me teneri ex inutili ꝺctu repeto ꝺdi. indebiti.

e Roꝝ facti. Nō nocet in dāno vitando vt si errore facti credēs me debere: puta cū seruo meo ꝓmiſſum q̄ nō erat soluēdo repeto ꝺdit inde. Itē in cōpēdijs nō nocet vt si ignoraui decessisse agnatū meū. vt. ſ. l. i. vl' qꝛ credo rē quā emo esse vēdētis. vt. ſ. l. iur. ℔. facti. ꝛ b̄ in maſcul'. nō tñi i feminis. Secūdo dicē ꝙ errꝝ iurſ nō ꝓdest in lucris seu cōpēdijs. vt si scio decessisse agnatū: ſꝫ nescio iure agnatiōis. deferi. bo. poſ. Tertio ꝙ iurſ error nō nocet in dāno vitando: vt in eo qui soluit indebitū ꝑ errorē iurſ nō repetit. vt. l. iurſ. ℔. suum vero.

r Regula. Duo ꝺtinent in hac regl'a: ꝛ da exēpla ſ. e. l. i. in ꝑn. Scꝺo dicē videndū vt hꝫ locū. ſ. ista i vtroq̄ suo dicto ꝙ dicet in. ℔. ſꝫ facti. vſqꝫ in finē. ſꝫ q̄dā ꝑmittit: q̄ plana sunt.

¶ Sꝫ facti. Diri i ꝑti. l. ignoꝛan. facti nō nocē: ſꝫ b̄ nisi sit supina vt ecce ꝑſcripſi añ stationē ne aliq̄s ꝺbat cū suo meo ianuario: q̄ i ea stabat ꝛ lris clauſ vt oēs scirēt legē: tu ꝺristi cuꝫ eo: er q̄ ꝺctu vis ꝙuenire me institoꝛia nō potes. ¶ Sꝫ iurſ. Diri i ꝑma. l. iurſ ign. nocē. b̄ itellige si ipe q̄ igꝛauit erat ꝑit⁹. vl' iurſ pitoꝝ hēat copiā. alꝫ nō nocet. b̄ ät distinctio potuit alios ꝺsulē vl' nō. raro hꝫ locū: qꝛ tūc tñi hꝫ locū q̄n lucrū q̄riꝛ puta qꝛ igꝛabā iure agnatōis deferi bo. poſ. nō ät de dāno q̄riꝛ: qꝛ tūc idistincte nō hꝫ b̄ distinctio locū qꝛ idistincte nō nocꝫ ¶ Si q̄s ius igno. Si hꝝs cū posset in falcidia detrahendo de legatoſ nō deduxit. q̄riꝛ an possit repetē ꝑ ꝺdūnde. ꝛ si q̄dā errore iurſ: qꝛ nō credebat sibi licere ꝛ non repetit aut facti: vt qꝛ plꝰ credebat eē in bōis: ꝛ tūc repetit. ex ꝑdictꝰ colligiꝛ solutio talꝝ q̄nis de facto testatoꝝ legauit rei pub c. in opꝰ aq̄ductꝰ hꝝs soluit totū: an possit repetē q̄ vltra est solutū q̄ ꝑ. l. fal. licuisset: ꝛ dicit ꝙ aut sciēs totū in aq̄ductū impēdit: ꝛ tunc nō possit repetere. tū qꝛ sciēs: tū qꝛ in fauoꝝabilē rē impēsum est: qꝛ res pu. nō ꝺz de suo facē q̄ aliꝰ de suo noluit fieri. Si ꝝo igꝛās aut factū: ꝛ pōt petere aut ius ꝛ nō pōt factū qꝛ plꝰ credit eē i bōis ius qꝛ nō credit aliq̄ꝺ de fal. a iure ꝺstitutum

Tertio q̄riꝛ an hꝫ eadē hēant locū ꝛ si ꝙato sit legatuꝫ. ꝛ dicē idem. Item ꝛ si non in opus aliq̄ꝺ ꝛ sic generalis est ꝓdicta

distinctio. hoc autẽ pbat p duo gñalia cuz v̄ba constitutõis imperatoris cuius v̄ba p:o parte retulit. s. e. l. §. i. vt si verba sunt generalia: ita regula que sequitur est generalis.

Impuberes. Si i pdio pupilli cudat falsa mõeta: aut pugnatur an sciens perdat pdium, dicit q̄ nõ, quia nihil scire intelligitur.

xxvij

¶ De sponsalibus. Rubri.

Sponsalia sunt per verba de futuro vt hic sed mrimoniũ seu nuptie seu ciugiũ p v̄ba de p̄senti.

¶ Sufficit. Spõsalia fiũt p stipulationẽ ⁊ sine stipulatione pactis alijs inter p̄sentes ⁊ absentes, cetera plana sunt.

q Clesitũ. Contrari cũ berta pupilla p verba de p:esenti queritur an sint sponsalia licet nõ sit matrimoniũ, dicit q̄ nõ, sed si p:ius erant facta durãt, cetera plana sunt.

i In sponsalibus. Matrimoniũ fit in. xij. anno in femia in mare in. xiiij. anno tã in ma. q̄ in femia spõsalia fiũt in septimo anno, cetera plana sunt.

¶ De ritu nuptiaꝝ. Rubrica.

Ellierem. Mulier berta erat vxor mea p v̄ba de futuro: misi p ea literas ⁊ venit ad domũ meã

m p̄sumit iã vxor. sed si ipsa p me misit ⁊ ego iui ad eius domũ nõ p̄sumit vxor. nã mulier sponsa ad domũ ei⁹ spõsi frequẽter vadit vt vxor. sz hõ ad domũ spõse nõ sic vadit vt vir. p̄mũ pbat tali simili: q2 q̄dã cinna ꝺxit cũ berta spõsalia de futuro: tãdẽ misit p ea ⁊ ipsa iuit ad domũ spõsi: ⁊ spõsus cenauit secũ ⁊ iuit forte spaciũ ⁊ cecidit in flumen ⁊ perijt: q̄rit an sit lugẽd⁹ ab ea vt vir ⁊ dicit q̄ sic. est g̃ ipsa vxor p̄sumptiõe iur⁹: ⁊ repetit dotẽ, ⁊ tamẽ est virgo, cuz duab⁹. ll. sequẽtibus.

l Ibert⁹. Manumisi arethusam ancillã meã ⁊ filiũ ei⁹ paphi, seruũ, paphilus nõ põt matrẽ vxorẽ accipe licz tpe natiuitat⁹ in illã ꝺsanguinitatẽ videant̃ habuisse q2 nulli erãt inspecto iure ciuili.

s Si qua. Licet spõsaz accipe ⁊c. ¶ Adoptiue. Pr̄ me⁹ adoptauit libertũ q̄ hz titiã filiã. q̄rit̃ an ego possim titiam filiã accipe, ⁊ dicit q̄ sic, videbat̃ aũt ꝺrium: q2 ego suz auũculus ei⁹: vt videt̃: sed tñ nõ dicit esse ver: q2 eis deinde efficio: cognat⁹ ciuil⁹ p adoptionẽ: q̄b⁹ efficio: cognat⁹. sz nõ efficio: agnat⁹ titie: q2 p feminã ei attineo ergo nec cognatus: ⁊ sic possum accipe eã. Secũdo dicit q̄ eadẽ rõne possũ ducere in vxorẽ sororẽ p̄ris mei adoptiui. si nõ est nata eodez pr̄e cũ pr̄e meo adoptiuo: sz eadẽ mr̄e tñ. si enĩ eodẽ tũc esset agnata p̄ri meo adoptiuo: ⁊ sic eã accipe nõ possum.

a Doptiu⁹. ¶ Seruiles. Dic vt. s. libert⁹ ⁊ b̄ pleni⁹ p:o sequit̃.

v Xorẽ. Vxor p:iuigui etiã eo mortuo nõ põt nubẽ vitrico ⁊ ecõtra vxor vitrici etiã mortuo nõ põt nubẽ p:iuigno vl̄ marito p:iuigne. clara sunt sequẽtia.

n Uptie. Cõtraxit mrimoniũ fili⁹ me⁹ cũ liberta me ꝺsentiẽte. Itẽ diuertit postea me ꝺsentiẽte, dicẽ q̄ non põt ei recõciliari nisi me ꝺsentiẽte.

i In libere. Quedã mlier libera honesta femina stabat mecũ in forma vxor⁹. b̄ aũt mihi vxor ⁊ ego sibi vir p̄sumor:

r Eas. Vxor titij ꝺ adulterio accusata ⁊ p b̄ p⁹ a viro repudiata pẽdente accusatiõe alij nubere nõ põt.

s Imulate. Quidã cũ alia vxorẽ in puitia hẽret ꝺrit cuz ista vt sic euaderet actionẽ stupri nõ valet mrimoniũ.

g Enerali. Dãdaui titio vt q̄rat filie mee viz vt p hoc poterit tpa sine meo ꝺsensu ꝺhere cũ illo quã pcurator ei lau

i Nter p:i. Ex p̄ma vxore habui filiũ vxor dauerat v̄o ex alio viro filiã: hij duo puigni recte iũgunt̃ ⁊ filij ex mea vxore mea nasciturj erũt fratres vtricz p:iuigno. ¶ Filiã. Berta filia senator⁹ nupsit liberto nõ valz mrimoniũ: sz si senator postea amisit dignitatẽ: ⁊ sic nõ est filia senator⁹. certe

Vxor. Finita tutela nõ põt tutor adultã nõ valet vxorẽ ducere: nisi pr̄ spõsalia pus fecisset.

s Si qs offi. Ptãs p annũ nõ põt ducere in vxorẽ aliquã de iurisditione sua sed sponsalia per v̄ba de futuro sic: vt nõ tñ p⁹ deposituũ officiũ liceat ipune penitere despõsate.

s Tupz̃. Mulier cõmittit stupz̃ si turpiter viuit ⁊ q̄ltũ facit palã: vel nõ palã. Itẽ ea q̄ alteri⁹ ꝺcubina q̄ pr̄oni fue

s rit iã nõ est honesta: nõ tñ dicit ei stupz̃ cõmittere.

Emper. Pone exemplũ. s. e. si qua. §. i.

p Ulã. Senator nõ põt ꝺhere cũ ea q̄ palã facit q̄stũ nũc g̃ exponit q̄ dicãtur palã fecisse. ¶ Senat⁹. Senator nõ põt ducere vxorẽ dãnatã pub. iudicio in illo quo cuilibet de ppl'o accusare licz. scõ dicit q̄ ea q̄ est dãnata de calũnia cã pu. iudicij vl̄ de p̄uaricatõe de pu. iudicio nõ videt̃ dãnari. Tertio q̄ ea q̄ est deph̄ensa in adulterio h̄ p dãnata de pu.

l Ege iul Duo dicẽ. p̄ q̄ iudicio. cetera plana sunt.

senator vl̄ er eo descẽdẽtes ñ accipiãt vilẽ feminã i vxorẽ. Scõ ecõtra q̄ filia senator⁹ vl̄ ex ea descẽdẽtes non nubãt vili hoi ⁊ dicẽ q̄ sit vilis femia ⁊ vilis hõ b̄ capite diuidit

i In eo iure. Quedã lex iul. de ma rritãdis ordinib⁹ dixit q̄ liberta nupta pr̄ono nõ p̄t eũ dimittere vt aliũ accipiat eo. s. inuito q̄s g̃ erit pr̄on⁹ cui h̄ p̄uilegia dant̃ vt alij nõ nubat eo inuito expõit b̄ p multa rñ. alie g̃ mulieres p̄nt dimittere suos viros q̃s volũt.

f Ilio. Siue ipe pr̄on⁹ siue fili⁹ alteri⁹ pr̄oni cum duo sint h̄eat libertã vxorẽ: nõ nubet alij eo viro inuito. ¶ Si vni. Pr̄on⁹ assignat libertã in testõ vni ex filijs q̄dã post b̄ liberta nupsit alij cui assignata nõ est nõ hz ille b̄ p̄uilegiuz q̄

o Bseruandũ. alij etiã nubere nõ possit eo inuito. Duo dicit in scõ dat exẽplũ ꝺ. l. nuptie.

q Li in puicia. ¶ Diu⁹. liberta ꝺsuluit p̄ncipẽ sup huiꝰ mõi qõne. dicẽ ei se nupsisse auũculo suo credẽs licẽ ꝺ iureer ꝺsilio auie: ⁊ cũ eo stetit diu bñ p. xl. an. ⁊ h̄uit mlꝰtos filios: an filij essent legitimi. ⁊ rñ. impator q̄ sic. fauore liberoꝝ ⁊ ppt̃ diuturnitatẽ tpis. nõ aũt ꝺfirmat. ⁊ b̄ est q̄ dicit.

a Diuo. Liberta dicẽs se ingenuã cũ liberta esset nupsit senatori. ⁊ c. in dotẽ dedit eo pacto vt lucraret̃ si mulier p̄cederet: deinde apparuit liberta. ⁊ sic mrimoniũ non valet nec pactũ sup dote: cum neq̄ dos fuerit q̄lit̃ g̃ senatori ꝺsulit̃. rñ.

I q̄s aget ꝺ libertã actiõe de dolo vel iniuria⁹.

s tutor. Nõ põt tutor quõdã pupillã suã in vxorẽ accipe de q̄ q̄ g̃ tutore est intelligẽdũ vidẽdũ est, ⁊ p̄ q̄rit de eo q̄ nõ est tutor: ptinet tñ ad eũ piculũ vt ad tutorẽ: vt q2 se falsis excusatiõib⁹ excusauit vl̄ pupilla est capta ab hostib⁹ dicẽ hos cõtineri. Scõ q̄rit de magr̄atib⁹ ⁊ de fide eiusdem ei⁹: an hij cõtineant̃: ⁊ dicit q̄ nõ: q2 neq̄ i nũero triũ tutelaꝝ cõputãt̃ on⁹. Tertio q̄rit de honorario q̄ dat̃ cã honor⁹ vt pupill⁹ si timea tur ⁊ dicit hũc ꝺtineri. Quarto de eo q̄ nõ gessit ⁊ dicẽ ꝺtineri. Quinto de eo q̄ est in pẽdẽti vt q̄ se excusabat ⁊ interiz puella facta est adulta. ⁊ dicẽ p̄fici debere excusationẽ: ⁊ si v̄a erit nõ ꝺtinet̃ alioq̄n sic: sz alij dixerũt q̄ neq̄ recipiẽ postea excusatio ⁊ ipe ꝺtineat̃ vt possit eã accipe. ¶ Quãuis. Plan⁹ ẽ

q Clãq̄. ¶ Mulier. Liberta nupta pr̄ono vult eũ inuitũ dimittẽ. ⁊ alij puta colliberto nubẽ nõ p̄t. cetera pla

n On solũ. ¶ Et si q̄s. Nõ solũ curator adulta sũt te nõ põt eã in vxorẽ h̄re: sz neq̄ etiã curator vẽtris cuz eo postea nato. ꝺhet mlier vl̄ fili⁹ ei⁹ dicẽ q̄s q̄rẽ tã diu trãseat sz q̃ñ hẽbit. xij. an. nata. rñ. nõ est vis. nã tutor etiã si diu administret̃ nõ põt postea ducere.

¶ De iure dotiũ. Rubrica.

p Rofecticia. Declarat̃ p mẽbra q̄ sit dos pfecticia vsq̄ ad §. si filiussa. Si filiussa. accepit mutua. c. ⁊ dedit in dotẽ p filia sua: videt̃ ab auo puelle pfecta q2 tenet̃ au⁹ creditori ꝺ in rez v̄so soluere illud debitũ. ¶ Si filiussa. Titi⁹ filiussa. pmisit. c. p filia pp̄ria in dotẽ ⁊ fact⁹ sui iur⁹ ea soluit dicit q̄ a senõ pfecta. videt̃ pfecta. nã suo pr̄e q2 nõ p hereditaria obligatiõe sz sua pp̄ria post ꝺcta soluit mõ sui iur⁹ fact⁹. ¶ Si pr̄. Plan⁹ est. ¶ Cũ pr̄. Pater idẽq̄ curator filie emancipate dotẽ pmisit p ea. q̄rit̃ an sit pfecticia. ⁊ rñ. q⁹ sic. q2 magr̄ vt pr̄ q̄ vt curator⁹ vr̄ ꝺstituisse

a Doptiuũ. Plana est.

i Ere. ¶ Si in dote. Mulier dedit fundū extimatum
c. in dotē cū valeret. cc. vel. l. tm̄: ꝛ sic decept⁹ est alteruter coꝛ dicit ꝙ pōt restitui vt nō decipiaꝫ qz ꝛc.

ſ Jego. ¶ Dotis. Mulier p̄ter dotē quasdā alias res
dedit viro. ꝛ vult repetere q̄ actione eas repetat. queritur ꝛ distinguiꝫ aut sic dedit vt fiāt viri ꝛ ꝺdic̄ sine cā restituē tur solu. matri. fiūt aūt viri si hoc agaꝫ inter vir̄ ꝛ vꝛorē. non aūt licet hoc agi ꝙ fiteaꝫ vir eas recepisse. si aūt nō agiꝫ vt fi
ant viri repetūꝫ actiōe mādati vl̄ depositi: vl̄ rez āmo.

s Jres. Mulier volēs donare viro. l. dedit fundū in do tē valētē. c. estimatum. l. dicit ꝙ nō valet talis dātio: siue fiat iā ꝺcto matrimonio siue antea. nā nec ꝛ añ facta videt.

¶ Si mulier. Septem rn̄. dicit p̄mo mulier dedit seruuz in dotē: ꝛ fuit decepta in hoc ꝙ cū eū dederit. nō enim expediebat ei eū dare: dicit ꝙ pōt ipsum seruū repetere solu. ma. vl̄ si vult estimationē. Scōo si fuit decepta in estimatiōe tm̄: vt si valeat. xx. estimauit. x. tūc etiā est electio viri solu. mat. reddat seruū vel verā estī. Jn vtroq; intellige si viuit. Tertio dicit ꝙ si decessit in p̄mo casu q̄n̄ mulieris est electio accipiat mulier decē q̄bus fuit estimat⁹: ꝛ nō ꝺq̄ratur si gratia fiat de eo ꝙ b̄ hz nihil habitura si nō estimasset nihil haberet: ꝛ hoc sit q̄rtū dictū. ¶ Nec oīa locū hn̄t in muliere maioꝛe ꝛ etiam in minoꝛe multomagꝭ ꝛ̄ius. b̄ plus est ꝙ si ēt seru⁹ decessit: hz iustā estimationē hz maioꝛ nō. vij. h̄ si vir non sit in dolo: sed deceptio fuit ipsa re. si aūt in dolo semp tm̄ in iusta estimatōe viuat vl̄ moꝛtu⁹ sit si fuit estimat⁹.

s Jrem. Mulier ꝙuenit dare seruū estimatū in dotem ꝛ
fuit in moꝛa: tūc decessit seru⁹: tandez solutū est mr̄imoniū. q̄ritur an estimationē mulier possit repetere. ꝛ dicit ꝙ nō secus si in moꝛa nō fuisset.

c Liam. Siue vir siue alius ꝓ eo mādante dotem acci
piat ipse vir accepisse videt.

i Elian⁹. Titi⁹ accepit bertā in vꝛorē q̄ ꝓmisit. c. in do
tē se daturā cū moꝛiet ipsa berta: q̄ritur an valeat. ꝛ dicit iul. ꝙ sic. qō ꝓbat a simili: qz si pure ꝓmisisset ꝛ vir fecisset pactū de nō petēdo dū illa viueret valeret pactū: hz paul⁹ dicit p̄mo casu nō valē hz valeat scōo. nec; est bonū simile: qz p̄mo nunq̄ dos poterat seruire onerib⁹ mr̄imōij talis nature erat pactū seu stipulatio. hz scōo sic sua natura nisi interueīsset pactū de nō petēdo vñ p̄mo nō valz: qz erat factū pactuz de dote lucrāda: ꝛ sic solu. ma. petet vir.

q Quod aūt. Siue stipuleť vir a mulīe. c. ꝛ nō dicit causaz
intelligiť cā dotis: cū hoc agebať. erat enim ⁊in ꝺhēdo mr̄imonio: siue mulier stipuleť a viro. c. intelligiť donasse. ꝓpť nuptias cū hoc agebať: hz nulla fuerat exp̄ssa cā.

p Ost nuptias. Mulier. c. vel pater ꝓ ea in dotez dedit
ꝛ sic est actio q̄sita p̄ri ꝛ filie. si postea secū filia paciscatur nō valet pactū.

c Um pater. Jp̄r̄ ꝓ filia. c. noīe dotis ꝓmisit viro. postea
eidē viro legat eadē. c. dicit ꝙ nō valet legatū: cum nō plus sit in legato q̄ ꝺot⁹ ꝓmissiōe. Scōo si legauit filie. tunc distingue. aut voluit valē legatū salua remanēte facta ꝓmissiōe viro ꝛ debeť vterq; aut alterutrū solui voluit. ꝛ tunc sub distingue aut p̄r⁹ agit filia ꝓ legato. ꝛ ꝺsequitur ꝛ cauet de ꝶuādo indēnē ex ꝓmissiōe facta viro. aut p̄ius agit vir ꝛ non cauet: hz tñ agēdo postea mulier exceptiōe repellit.

d Ot. Siue pater siue illa mulier dotē dederit p̄imovi
ro eo moꝛtuo nubēdo secūdo. videť eādē dotē donare hz si nō separauit se a p̄mo hz fecit iurgiū ꝓ vnā noctē forte remanet dos eiusdē mr̄imonij.

s Jex lapidicinis. Mulier dedit fundū in dotez in quo
erāt lapides q̄ nō renascūtur quos vēdit ꝓ. c. h̄. c. erunt dos. nō aūt fruct⁹ doti⁹ qz auulsis q̄ nō renascūtur idē de domo q̄ erat in eodē fundo vt si vēdidit supficiē p̄cū sit dos. nā h̄ nō sunt fruct⁹ hz ipsa dotis substātia.

s Jextrane⁹. Tria dicit qz aut debitoꝛ mlieris iussu mu
lieris ꝓmisit noīe dotis: aut extrane⁹ volēs dare vꝛori ꝓmisit. c. noīe dotis. aut ipsa mulier seu p̄r̄ ei⁹. ꝓ casu si vir negligat exigere ꝛ fiat debitoꝛ nō solnēdo interim imputať viro q̄ tūc habeat vꝛorē in dotatā ꝛ so. ma. reddat ac si habuisset. in alijs duob⁹ nō iputať viro: licet negligat exigere interim fiat nō soluēdo: ꝛ iō piculū erit mulier⁊.

d Otē. Jp̄r̄. c. ꝓmisit viro filie noīe dot⁊ h̄ eadē vir stipu
latur a titio aīo nouādi iā erit piculo viri nou⁹ debitoꝛ hz p̄m⁹ nō erat. qz p̄r̄ vel forte donatoꝛ.

d Ebitoꝛ. Debebā berte ex cā mutui: q̄ viro ei⁹ ꝓmisi mā
dato ipius. tandē acceptotulit mihi vir eiusdē mulier⁊ volūtate. refert an iā ꝺctū erat: q̄n̄ fuit mihi acceptolatū. ꝛ tē iā tenebar cū effectu ꝛ sic potuit mihi acceptoferri: aut non erat ꝺctū. ꝛ tūc nō tenebar cū effectu ex ꝓmissiōe. nā inest ꝺditio mee ꝓmissioni: si interim seq̄tur. quo casu neq; acceptilatō tenet. ꝛ sic mulieri remaneo obligat⁹ cū nō seq̄tur mr̄imoniuz ꝛ sic loq̄tur. l. sequēs. si aūt matrimoniū seq̄tur post acceptila. tūc eodē tpe exist it ꝺditio stipulatiōis ꝛ acceptilationis. ꝛ sic nihil videť in dotē esse vt in fi. hui⁹. l. ꝛ est idē qō in p̄ pōt vir agere ꝺ vꝛorē actiōe mādati ad interesse q̄tū erat debitum. vltimo exponit ꝛ̄bū dictū in p̄n. l. dotē. ꝙ dos mulieri perit q̄liter intelligatur.

s Jserua. Ancilla de facto nupsit seruo ꝛ res quasdā de
dit in dotē. si ambo postea manumittantur incipit valē mr̄imoniū qō int̄ suos nō valebat. ꝛ res que ex tāt esse dotales incipiunt.

p ¶Romittēdo. Siue clericus siue laic⁹ vel etiā mlier do
tē ꝓ aliq̄ ꝓmittat teneť si modo secutū fuerit mr̄imoniū Scōo dicit ꝺstitui dotē posse sicq; sz marito debitoꝛi mulier accepto ferat.

s Jp̄r̄. ¶ Qui debitoꝛē berta hz titiū debitoꝛez in. c. ex
cā mutui ꝛ p̄r̄z eius de peculio: ꝛ deducto qō p̄ri debetur in peculio erāt. l. h̄ berta nupsit p̄ri seio: ꝛ dixit sit tibi doti ꝙ fili⁹ tu⁹: aut ꝙ tu mihi debes. q̄ritur an. l. vel. c. sint dos. ꝛ dicit ꝙ. l. ꝛ hec. l. nō petet āmō mulier a filio vel a p̄re durante mr̄imonio. Scōo q̄riť ꝙ tps respiciēdū est q̄tū sit in peculio. rn̄. aut fuit ꝺstituta ꝓ dicto mō ꝺstāte mr̄imonio ꝛ sic inspicitur tps ꝺcti mr̄imonij. Tertio ecōtra nuberevoluit filio ꝛ dixit doti tibi sit qō mihi dz p̄r̄ tu⁹ de peculio ꝛ dicit inspiciēdū tps mr̄imonij. Quarto nubebat alij ꝛ fecit ꝙ filius debitoꝛ ꝓmisit ex̄neo viro futuro mulieri tantā q̄titatē q̄ta debetur de peculio ꝓdicte mulieri. q̄riť qō tps inspiciť ꝛ dicit ꝙ tēp⁹ quo ꝓmittit. hoc dicit cū. l. se.

q Ead modū. Titi⁹ debitoꝛ vꝛoris mee ea volēte ꝓmi
sit seruo meo. x. vt essent mihi dos ꝓ vꝛore mea q̄riť an mihi q̄rať ꝛ dicit sic etiā inuito sicut quelz stipl'o p seruū fctā Scōo dicit ꝙ si fui ignoꝛās b⁹ ꝓmissionis ꝛ nō egi ꝛ factus est nō soluendo titius nō est meo piculo. Tertio si dicť⁹ titius tradit fundū seruo meo vt esset dos. ignoro nō teneoꝛ ad deteriorationez fundi. ꝛ ita vtroq; casu periculo mulieris ē dos Quarto dicit ꝙ mulier pōt ꝺstāte mr̄imonio repetere fundū ꝺdit. sine cā ꝛ ꝓmissione debitoꝛ⁊ ex quo marit⁹ nō hz ratuz.

c Um vir. Vir volebat donare vꝛori. l. vnde cuz mulier
haberet quēdā debitoꝛē a quo recipe debebat. c. ex cā mutui: neq; tñ esset soluēdo nisi in. l. delegauit eū viro in dotē ꝛ cū dotē recepisse ꝺfessus est vir negligit eaz exigere. q̄riť an sit periculo viri vel mlieris ꝛ aut sit paupioꝛ debitoꝛ. ꝛ ē viri periculo. aut ditioꝛ vt qz incepit habere. lx. sed postea incepit habere. xx. tm̄. ꝛ tūc est piculo viri a. xl. infra.

c Um dotis. Mlier ꝓ dote quā viro ꝓmittit fideiusso; ē
dare pōt

s Jis q. ¶ Qō ꝺo. Mlier dedit in dotē fundū q̄ vale
bat. c. ꝛ nil aliud in quo fundo vir impendit necessario puta ad fossa. q̄riť an ipe iure desinat eē dos: ꝛ sic viri i tāta q̄titate q̄ta est ipsa. ꝛ videť ꝙ sic. ex q̄dā regula q̄ dic̄ exp̄ se necessarie ipo iure minuūt dotē. hz tñ sic intellige regulā: vt si exp̄se sint min⁹ q̄ valeat fund⁹ nō desinet dotalis esse ex aliq̄ parte sed retineať loco pignoris ēt tot⁹. aut impensa est quātū valet fundus ꝛ tunc desinit esse dotalis. sed mulier si obtulerit impensas vsq; ad annum recuperat fundum.

Secūdo pone ꝙ mulier dedit fundū valētē. c. ꝛ īsup. c. in pecunia. hic vir impēdit. c. in fundo ꝙ plures vices necessario: q̄ritur an desinat fund⁹ esse in dotē: ꝛ dicit ꝙ non. sed pecunia q̄ est in dotē desinit esse dos. Tertio redit ad p̄mū ꝛ q̄rit. pone ꝙ mulier reddit impēsas vsq; ad annū q̄ro an incipiat fund⁹ esse dos q̄si desierit qđ nō videt ꝙ desijt q: vir interiz potuisset alienare. an nō videt nō desijsse dos ſz q̄si inutiliter remāsisset ꝛ vires nūc reassumat expensis redditis. ꝛ dico ꝙ desijt ꝛ reincipit nec; eū potent interim vir alienare quia remānsit quasi dotalis.

n Elpura. Tria dicit ꝙ berta habebat obligatū filium fa. in. c. ꝛ p̄fem de peculio: ꝛ h̄ nupsit filio: aut ergo dedit in dotē qđ fili⁹ dz. ꝛ sic. c. aut qđ pater ꝛ tūc qđ peculiū potest: aut est dubiū de quo sensit. ꝛ dicit ꝙ ad filij debitū respicere videan⁹ ꝛ. c. in dotē sunt.

s J mlier. ¶ Si ex asse. Testato: titiū heredē īstituit ꝛ rogauit vt ir. vncias heres berte restitueret: hec berta nubēs seio delegauit titiū vt ei restituat q̄rit⁹ an hoc fieri possit. ꝛ dicit ꝙ nō. sed ip̄i mulieri dz fieri restitutio: ꝛ ip̄a postea in dotē det dicit aliq̄s ꝙ titi⁹ dz restituere estimationez hereditatis. qđ nō p̄z: q: nō q̄siuit aliq̄d ius ex dicta delegatōne ꝛ p̄missione facta titio. ¶ Eius note. Pro ancilla credēs liberā dedi. c. in dotē mr̄imoniū non est secutū: q: nō potuit cuz ancilla ꝫhi. q̄rit⁹ q̄s repetet: ego vl' dñs: ꝛ dicit si dedi donatur⁹: tūc dñs si nō donatur⁹ tūc ego. secūdo h̄ manumissa nupsit. q̄rit⁹ an sit dos: ꝛ dic aut q̄cūq; ꝫhet esse dos: ꝛ erit dos aliter nō. tertio infert ex p̄mo: vt si dedi donaturus nūquaz repetā: ſz dñs sic si voluisse dōare dño ꝛ ei⁹ iussu dōasse ācille

t Jtia. Berta habebat in hereditate materna quartaz quā cessit coheredib⁹ ꝛ ipsi dederūt ei berte quēdā fūdū quē ipsa dedit in dotē viro cū alijs reb⁹. tandem vidēs se deceptā petijt se restitui in integrū. ipsamet vel ea mortua heredes ei⁹ ꝛ restituta est ad q̄rītā: ꝛ fundū eis restituit ex voluntate viri. q̄rit⁹ an vir debeat esse ꝺtent⁹ ceteris reb⁹ ea viuēte vel ea mortua: cū erat pactū de dote lucrāda ꝛ dicit ꝙ nō. sed dabit⁹ viro estimatio fundi.

s J vsufru. Quidā extrane⁹ dedit mihi vsufru. fundi sui in dotē ꝛ nō fuit sibi stipulat⁹. hec berta mihi nupsit et tandē diuertit. vñ repetit dotē q̄rit⁹ q̄liter ei reddā. si enim ei cedā vsufru. nō valet: sed redit ad dñz ꝓpetas ex natura vsufr. ꝺsulit ergo hec lex vt vir locet vsufr. vel vēdat mulieri vt sic vir videat⁹ rē habere q̄ est vsufructuari⁹ ꝛ nō alij cedere: ſz q̄si mulier dz gratis rē hꝫe. fit dicta locatio vel vēditio vno num

a Malla. Quatuor dicit. ecce berta mo. ancilla nupsit ꝺ facto ꝛ pecuniā dñi. c. in dotē dedit. q̄rītur an hec pecunia fiat in dñio viri: ꝛ dicit ꝙ non. nisi teneat vir p triēniū nō ꝺsumēdo etiā si vsucapiat. Secūdo si h̄ mulier manumittat⁹ ꝛ stetit cū eodē viro an tūc saltem fiat viri. et dicit ꝙ nō. sed dñs pecunie eā vēdicat si extat: aut ꝺdicit si est ꝺsumpta. Tertio redit ad p̄mū si vir vsucepit añ terminuz anteneat⁹ ad tūdē dño pecunie quōdā: ꝛ dicit ꝙ nō. nā lucrifec vsucapiēdo. Quarto dicit idem esse si alio mō desinat eā habere iure sine dolo. s. ante mr̄imoniū hoc est añ⁹ sit illa libera

d Otis. p̄missio. Tria dicit. p̄mo filia fa. nupsit ignorāte patre. ꝛ aliq̄s extrane⁹ p̄misit dotē. deinde pater scivit ꝛ ratū habuit matrimoniū. q̄rit⁹ an ꝺfirmet⁹ p̄missio dot⁹. ꝛ dicit ꝙ pēdebit vsq; dū mr̄imoniū valeret: ꝛ tūc erit dos. Secūdo dicit idē in minore. vij. an. p qua dos p̄missa est. nā tenebit p̄missio q̄n erit matrimo. ꝛ tūc erit dos: ꝛ interim pendet. Tertio obijcit⁹ p̄dictis duob⁹ ex quadā regula q̄ dz quōcunq; dos p̄mittat⁹ ꝛ intelligit⁹ valere p p̄mo mr̄imonio nō pro alio. sed certe h̄ nō fuit aliud in medio nec; etiā erat aliq̄d in p̄mo casu sine ꝺsensu p̄ris nec; in scōo casu cū pupilla: sed si primū mr̄imo. aliq̄d esset: dos ab extraneo p̄missa nō tenz in scōo sed tūi in p̄mo. ¶ Jn domū. Elir cū ad p̄s nō solue⁹ dos stipulat⁹ est a patre mulier⁹ vsuras dotis vt exinde alat eā. tādē ipsa venit ad domū viri ꝛ de suo sustētauit. dz ꝙ vir nō p̄t petere vsuras. ¶ Patrona. Patrona. p liberta que-

nupsit dedit. c. in dotez: ex hoc liberta extitit ingrata. postea nō iō p̄fona reuocat dotē nisi eā i seruitutē reuocet.

p Ert⁹. Ancillas mulier in dotē dedit part⁹ eaz augent dotē. ꝛ sunt dos. iōq; si vxor dicat viro ꝙ sint cōes nō valet. q: sic esset donatio q̄ nō valet inter vir⁹ ꝛ vxorē ꝺstāte matri

i M ambiguis. Stipulat⁹ fui monio. dotē arbitrio serui mei valet stipulatio in dubio ꝛ reducitur ad arbitriū bōi viri pot⁹ q̄ nō valeat.

s J pater. Pater mulier⁊ donauit. c. viro cā mortis vt ea essent dos. q̄rit⁹ an valeat ꝛ dicit ꝙ sic. sicut si p̄misisset pater post mortē suā. Scōo dicit ꝙ sicut al's donatio cā mortis reuocatur ꝙ aleat donato: sic h̄. Tertio ꝙ ip̄a mulier nō cōstituit dotē p donationem cā mortis: q: sic eadē mortua dos daret⁹. ꝛ sic soluto ma. esset dos ꝛ nō seruū et oner⁹ mr̄imonij

s J de dote. Quidā p̄misit dotē. p mlere q̄ nūc queiat a viro. q̄rit⁹ an insolidū nō deducto ne egeat ꝙueniat⁹: an nō eo deducto. distinguit⁹ si fuerit extrane⁹ semp ꝺdēnat⁹ insolidū. si fuerit pater in quātū facere pōt. Jtē distingnit⁹ an constāte mr̄imonio petit⁹ ꝛ habet⁹ rō ne egeat: an eo finito: q: pactū erat forte de dote lucrāda: ꝛ tūc distinguitur. aut pater decepit genez sciens se nō soluēdo: ꝛ tenet⁹ insoliduz: alioq̄n nō insolidum sed quātū facere potest. hoc est deducto ne egeat.

¶ De pactis dotalib⁹. Rubrica.

Acisci. Pacisc⁹ mulier de die reddēde dotis Jtē de dolo ꝛ culpa. h̄ pacta valēt siue ante q̄ matrimoniū siue postea fuerit si mō assint quos negocij tangit. s. mulier ꝛ vir. ꝛ pater cuiuslibet eoz vel alteri⁹ q̄ dotē dedit: al's eis q̄ absunt nō nocet.

s J conuenerit. Mulier dedit c. in dotem hoc pacto vt maritus nō lucretur fructus sed fiāt dotis. queritur an valeat pactum ꝛ dicit ꝙ nō indistincte. secūdo casu idem plenius distinguit dicens. quia aut fūdus aut vsufru. est dotal: ꝛ cōuenit vt fructus reddan⁹: ꝛ sic sint dos ꝛ sic non valz pactum: aut nec; vsufruc. nec; fundus est dotalis sed passa est mulier maritum percipere fructus: ita vt eos redderet ꝛ eoz estimationem. ꝛ ipse habeat tantū modo vsuras ꝛ tunc valz pactū assumpta tū quadā sub distinctiōe. vt siq̄dē marit⁹ iō ꝙ pactū interposuit de fructib⁹ reddēdis maiorē dotē est cōsecut⁹ pactū valet. alioq̄n nō valet. ꝛ h̄ dicit.

c Cm dos. Pater dedit. c. p filia in dotē. deinde exiter uallo p̄pigit cū genero: vt in spēciē ꝙuerteret⁹ pecunia an valeat: aut tam pater q̄ filia ꝺsenserūt pacto cum genero ꝛ valet licet ab initio solus pat⁹ posset pacisci tempore donationis. Secūdo ꝓsequit⁹ q̄si solus pater exinteruallo: ꝛ dicit ꝙ nō valet. ꝓsit vel noceat filie: sed valet: vt noceat patri vel ꝓsit. Tertio si sola filia p̄pigit ex interuallo: tūc aut in meli⁹ ꝛ ꝓficit sibi: aut patri. aut in deterius ꝛ sibi: nō patri p̄eiudicat: nisi vna cum eo agat soluto matrimonio.

o Bres. Donaui vxori mee fundū vel amouit mihi. x. ꝛ impēdi in fundo dotali. x. h̄ q̄ posse cū ei donare so. ma.

s J liberis. Mulier dederat in dotē eo pacto vt vir retineret dotē si liberos haberet ex eo matrimōio. mortua ea p̄us dicta mulier sumsit se viro irata: ꝛ nō a⁹ voluit ad eu⁹ redire. nisi vir remitteret pactū de lucrāda dote. ꝓpter liberos ꝛ dicit ꝙ h̄ pactū nō valet.

b Ebius. Marcellus habuit filium ꝛ filiam quam copulauit marito in vxorem ꝛ promisit in instrumento. c. nomie dotis: ꝛ duo pacta in instrumēto inseruit. primū vt gener hanc dotem nō peteret añ⁹ haberet ex ea filios fm ꝙ si filia decederet in matrimonio sine filijs dimidiā dicte ꝓmissionis peteret ꝛ haberet vir in lucrum: alia dimidia remaneret fratri mulieris. post hec decessit marcellus instituto filio ꝛ filia equaliter. sed filie per fideicō. prelegauit dotem p̄dictā. Jt accidit fil⁹ ꝙ marcell⁹ h̄uit filiā ex vxore ꝛ p⁹ ea relict⁹ vxorez diuertēdo ab ea ꝛ forte pp ira. ꝺcessit h̄ vxor ꝛ instituit sibi

heredes equaliter fratrē t filiā ex vno ſuſceptaz. poſt b̄ venit marcellus cū inſtrumēo doſ apud iudicē: t agit p̄ filiuz marcelli qui habebat tres partes hereditatis p̄ris. ſ. duas iure ſuo: t vnā quartā in parte ſoroꝛ: t petebat ſibi habere dotē totā ex vi inſtrumēti: q; ſi filia decederet in mr̄imonio ſine liberis haberet vir p lucro dimidiā partē. qō colligit q; ſi habeat filiā: q; mulroma gꝫ voluerit marcellus lucrari genez totū Econtra fili⁹ marcelli excipit ex p̄mo pacto qō dꝛ q; nō liceat genero petere ꝓſtante mr̄imonio ſine filijs: ſed b̄ excepito nulla eſt. q; b̄ fuit ſolutū: q; eſt filia ex mr̄imonio: iō; alia excep tionē obijcit. ſ. q; nō extitit caſus quo etiā dimidiā lucret. vñ t ea ſoroꝛe viua habeat excep. fili⁹ marcelli facto diuoꝛtio t eandē excep. retinet ea mortua cuz nō extitit caſus ſedi pacti: ex quo gener nitebat p hāc excep. fuit de iure abſolut⁹ filius marcelli: ſed adhuc in alio libello inſtat marcellus: t dic̄ ſe heredem vxoꝛ p mediā filiā inſtitutā a mr̄e vñ mediā hereditatis vxoꝛ vult: t de eo nō eſt dubiū q; hz. Jtē vult dimidiam doſ: hac rōne pater eū p̄legauit filie illa. c. fideicō. vñ cū b̄ filia fecerit filiā ſuā heredē in dimidiā cōpetat filie medietas p̄ legati. ſed certe in hoc marcellus ius hz: neq; ꝓpter b̄ q; ſuccubuit agēdo ex inſtr̄o dotali dz pdere nūc agēdo ex teſtamēto marcelli: t ex teſtō vxoꝛ ſue quondā.

v Xoꝛ viro. ¶ Si pater. Pater noīe filie. c. in dotē p̄ro miſit: deinde vir fecit pactum de nō petēdo patri: tñ diuoꝛtiū factū eſt. nūc pater vel filia dotē repetere vult quaſi videat marit⁹ eā habuiſſe cū pacto remiſerint cū data nō ſit. q; rit̄ an poſſint t rñ. q; nō.

¶ De fundo dotali. Rubꝛica

¶ Lex iuli. p̄hibuit alienari

Interdum. fundū dotalē. ſed hec p̄hibitio fallit in duob⁹ caſib⁹ q; hic dicūtur.

i

l Ex iul. Maritus p v̄ba de p̄ſenti non p̄t alienare fundū dotalē neq; ſpōſus p v̄ba de futuro: ſz ſi ei dat⁹ eſt fund⁹ noīe doſ future p̄t alienare.

i Talia. A fundo ruſtico extraneo debebat ſeruitus ſundo dotali: in ſequēti debebat ſeruitus a fundo vrbano dotali. in alio ſequēti in fine a p̄dio mariti: t plane ſunt

s Jmanto. Sex dicit hec lex de plāo t due ſequēres ꝓtinuant cū iſta.

c Tiam. Maritus q; fundū habebat in dotē fact⁹ ē ſeruus hoīs. licet mr̄imoniū finiat ſeruitute ſupueniente tñ adhuc p̄hibet alienatio fundi.

d Otale. Mulier marito futuro epiſtolaz miſit. in q; ſignificauit ſe fundū in dotē dare. marit⁹ v̄o recuſans euz habere in dotē: t nolēs habere ex donatione epl'az vxoꝛi ſue miſit: in q; petijt vt vxoꝛ ſibi donaret. cui mulier fragilis ſenſus conſentit ꝓpter pactū ſuū actionē de dote ad fundū illū ſoluto matrimonio nō habebit.

s Jfundū. Mulier nocte q̄dam induxit viruz in poſ. ſui fundi: que tñ alius poſſidebat emptū. c. a nō dño t p̄ſcribebat neglexit vir vendicare: ita q; cōpleta eſt p̄ſcriptio a poſſidēte: q̄ritur vtrū ſit in periculo. t dicit q; ſic. Scō opponit aliq̄s q; nō p̄ſcribit̄ t ſic alienat̄ fund⁹ dotalis: q; lex iuli. p̄hibet ſi de nouo incipet p̄ſcriptio: nō tñ p̄hibet antea ichoatā. Tertio excipit caſum a p̄ma generalitate. ſ. ſi pauci dies ſuperant ad cōplēdā p̄re. qō nō iputet̄ viro.

v Jr in fundo. Mulier dedit fundū in dotē in quo fecit vir expenſas. c. vt inueniret lapidicinas inuenit t aliq̄s lapides euulſit. t dicit lapides viri eſſe ſed de expenſis an vir ab vxoꝛe recupet. quidā dicit q; nō: alij diſtinguunt: vt ſi fundus nō eſt deterioꝛ: q; lapides renaſcanē reſtituēde ſunt viro alioquin nō. ¶ Si p mulierē. Mulier dedit fundū in dotez in cui⁹ parte tñ eſt impēſum q̄ti eſt ipſa pars ſolu. ma. ſi faciat mozā mulier in reddēda eſtimatōe fundi dic̄ labeo maritū lucrari fructus totius fundi qō falſum eſt. illi eñ tñ ad eum petinēt: q; ex ea parte pcipiunt̄.

De donatiōib⁹ inter vir t vxoꝛē.

¶ Prohibet donatio fieri ſi-

Duibus. ꝓiuges. t reddit tres rōnes hac lege t ſequētibus duab⁹.

s Jſpōſus. Marit⁹. titi⁹ t berta vxoꝛ mea tenebant mihi ad. c. quilibet inſolidū t ſic erāt duo rei debēdi accepto tuli vni eoꝛ aīo donādi vtriq; q̄rit̄ an valeat: t an mulier aut neuter liberat̄ aut titi⁹: t liberat̄ ipe t non mulier. Scōo idē dicit generaliter vt nō poſſum donare vxoꝛi neq; directe neq; p mediā p̄ſonā. Tertio dicit q; ſi alioꝛ t c. ad quā literā q̄tuoꝛ ponit exēpla. p̄mū q̄ cā reꝛ eſt mixta t ſeparari nō p̄t. ſecūdo q̄ cā rerum ſit̄ eſt mixta ſed ſepari p̄t. Tertio q̄ cā p̄ſonaꝛ p̄t eſſe mixta t ſeparari nō p̄t. Quarto quando ſimiliter cā perſonarum eſt mixta t ſeparari poteſt de p̄mo dicas q; cā reꝛ tñi p̄t eſſe mixta t ſeparari nō poteſt cōmode. vt ſi mulā marit⁹ vxoꝛi vēdiderit: t alia ei parem donauerit quaꝛ neutra alicui expediat habere ſine altera. vt de edil. edic. eiuſdē §. interdū. t ita tz donatio. Scōo dic q; cauſa reꝛ eſt mixta t ſepari p̄t: vt ſi vir vnam rem vxoꝛi vendidit t aliā ei donauit. in vēdita valet venditio. in donata non tenet donatio. Tertio dicit q; cā p̄ſonaꝛ eſt mixta t ſeparari nō p̄t. veluti cū vir vēdidit vxoꝛi ſeruū iuſto p̄cio. in cuius p̄ſona valet vēditio t eidē vxoꝛi donat eundē ſeruū ꝓtubernalē q; ab eo ſeparari p̄t. valet ergo donatio in re donata: t vēditio in vēdita. ſi aūt ſit p̄ſona q̄ ſine offenſa pietaſ nō poſſet ſeparari diceret̄ cā p̄ſonaꝛ mixta t ſeparabilis: t iō donatio nō valet in donato: ſed vēditio in vēdito. t b̄ eſt q̄rituz erē plū. Jtē aliud exēplū q̄ titi⁹ t mulier ſunt viro duo rei debēdi. nā vna obligatione teneri dicunt̄: t ſic cā p̄ſonaꝛ eſt mixta. t tñ p̄t ſeparari. t ideo ſi titio acceptofero valet in eo. in muliere nō. Si v̄o mulieri accepto fero valet in neutro q̄a p̄ncipale inualidū t acceſſoꝛiū reddit inualidū vide tu gl. de v̄bo ad v̄buz. ¶ Si debitoꝛ. Vir volens vxoꝛi donare iuſſit debitoꝛē ſuū vxoꝛi p̄mittere nō valet. ¶ Si vxoꝛ. Titius mihi dz. x. vxoꝛ eius volēs ei donare mihi p̄mittit aīo nouādi t fideiuſſoꝛē dat nō tenet̄ neq; titi⁹ debito liberat̄. ¶ Si donatiōis. Vxoꝛ tenebat viro in. c. cū vellet ei donare ꝓuēit eā t paſſus eſt eā abſolui falſa exceptiōe oppoſita valz q̄dē ſmia: ſed vir ꝓdicet pecuniā ac ſi nō eſſet abſoluta.

q Quod aūt. ¶ Marit⁹ exti Mulier funduz valentem l. dedit in dotē eſtimaſ. ſ. cū vir alia. l. ei donare vellet. tandē vir penitet et nō vult tantā eſtimationē reddere. ſz magis fundū. q̄rit̄ an poſſit t dicit impatoꝛ q; in electiōe viri eſt an velit reddere fundū valentē. l. an. c. Econtra ſi valebat. c. t dedit mulier aīo donādi viro eſtimatū. l. nā ſoluto mr̄imonio erit electio mulieriſ: qō repetat. vl̄ vult eſtimationē. ſ. l. vel fundū vult. tertio dicit idē cōmodata a viro vxoꝛi hoc mō. accō modo vxoꝛi mee codicē forte ad obligādū t extimo aīo donandi ſibi. x. cū valeret. xx. t ſic. x. poſſit reddere. t alia. x. vl̄ donū habere eligā vel eſtiationē. ſ. vel ipſum codicē.

s Jeñ. ¶ Inter vir t vxoꝛem. Donaui vxoꝛi mee fundū cā moꝛtiſ valet donatio: q; tūc valere incipit cuz fim mortu⁹ t ita mr̄imoniū finit̄ dū viuoꝛ: ergo dñiū remanet mcū donātis. Scōo q̄ritur an oīs donatio cā moꝛtis valeat int̄ ꝓiuges cū multis modis fiat. dicit q; ſic. Tertio dicit ex quo oīs donatio cā moꝛtis vz inter ꝓiuges oportet te tolerare q̄dā vicia t quaſdā ſpālitates in hac donatiōe: q; non trahat̄ retro: ſicut fit de donatiōe inter viuos q̄ retro trahit̄: cū moꝛte ꝓfirmat̄. vt ecce ponit. vi. rñſa. p̄mū eſt: volebāt dōare vxori fundū cā moꝛtis. ipſa interpoſuit filiūfa. q; accipet tandem decedo ego donatoꝛ: q̄rit̄ an valeat. t rñ. q; nō. ſed patri ī cuius erat donatiōe tpe traditiōis. q̄ritur etiā ſi hodie fit ſui iuris. t hoc ſm ius cōe: ſed tñ ꝺicit vt ſi eſt ſui iuris valeat donatio in vxoꝛē. alꝫ ſi nō eſt ſui iuris fili⁹ nō valet. ¶ Jdem placuiſſe. Sed habebā vxoꝛē filiāfa. cui dōaui fundū cā moꝛtis: t tpe quo deceſſit erat facta ſui iuris. q̄rit̄ an valeat. t ei q̄rat̄ t dicit valere. licet b̄ ſit ꝺ ius cōe. naz videt̄ p̄ri q̄ſita in cui⁹ erat ptate q̄ fuit ei facta donatio. dicit ecōtra idē ſi vxoꝛ donauit cā moꝛtis filiofa. t tradit tpe moꝛtis donatricis in-

uenitur vir sui iur̃ valet t ei q̃rit nõ patri licet de iure cõi sec̃ ff. l. in ꝯctib̃. sed hic eq̃parant legat. Quarto si vxor dona uit. c. marcas marito p̃fa. t q̃n moritur donatr est filiusfam. dat̃ in adoptionẽ b̃ est vitiũ saltim in b̃ q̃ nõ est sicut s. vt tẽ pus mort̃ inspiciat̃. immo in hoc est vitiũ q̃ retrotrahitur: qz tunc marito acq̃retur. Quinto volebã donare vxori mee. c. marcas hec interposuit seruus qui accepit t mulieri tradidit statim t mee mortis tpe liber inuenitur. q̃rit̃ mulieri. nam t b̃ est viciũ siue speciale q̃ nõ queritur cuius erat tpe donationis t traditionis. Sexto volebã donare vxori cã mortis. hec in terposuit titium vt ei donarem: qui postea redonaret mulieri: redonauit t decessit anteq̃ ego donator. q̃ritur an valeat: t dic̃ q̃ nõ. qz aliquo mõẽto debuit fieri titꝰ qõ nõ potuit fie ri me viuẽte in donatiõec ausa mort̃. secus econtra si ego do nator interposui titiũ t trãstuli in eũ dñiũ: vt i vxorẽ meã trãs ferret cui donare volebaz: t sic accepit t mulieri dederit t añ me decesserit valet q̃dã b̃ donatio me moriẽte. t b̃ dicit.

¶ Si vxorẽ. Nõ vxori mee donaui fundũ. b̃ donauit eundẽ alꝰ me viuẽte. q̃rit̃ an aliq̃d videat agere. t distinguit̃ aut do nauit rem cã mortis t nihil egit aut inter viuos: t tũc quia re trotrahit̃ me p̃morientẽ: ac si tunc valuisset cum donaui sic t sua traditio retrotrahit̃ t fingit̃ valẽ ex tpe q̃ ipa alꝰ tradidit

s Ed si mors. ¶ Cum quis. Donaui tibi lapides vt in tuo edifices donatio est. ergo vxori mee sic donare non potero: niſi quãdo essent vxoris edes combuste.

c Ex annuo. Vxori mee in alimẽta dedi. xx. corbes frumẽ ti: t tot de vino donatio ẽ. t ideo reuoco quaten̄ excedit mo

s Jq̃s p vxore. Vxor dum. i. vltra vires dotis. iuit in tuscia t fecit tibi expẽsas de meo: an repetã quasi donuz: t sic nõ valet: an nõ possim repetẽ: t dicit sic veniebat illuc ad me vel alꝰ p meis factis nõ repeto. idez si p suis vel ad sanctũ franciscũ iuit ex volũtate mea: vt impẽsas q̃s ei de di nõ repetã vt donũ. nõ enim donat q̃ necessarijs onerbus succurrit. t hoc dicit. ¶ Si vxor. Tria dicit plane.

p Opini. Cir vxori sue aliq̃ dõauit dic̃ q̃dã epla impera toris q̃ licet donatio non valeat. tamẽ firmet̃ mẽte do nãtis. si non reuocet sed illã oronẽ pap. b̃ exponit dicẽs q̃ in pfectis donationib̃. i. que tradite vel q̃si tradite sunt habeat locũ. alꝰ si p̃mittit vir vxori. c. ex causa donationis licet p̃mo riat̃ vir non confirmatur donatio morte donantis.

s Jnter extraneos. Titia anteq̃ esset mihi vxor rez alie nã mihi donauit: t sic incipio vsucapere pro donato. vsuca. cõpleo etiaz si mihi fiat vxor titia anteq̃ cõpleã. Jdẽ ecõtra si titia vxor mea donauit mihi rem alienã. incipio vsucapere p donato t ea diuertẽte cõpleo. idẽ si ꝯstãte matrimonio do nauit mihi rẽ alienã t eodem durãte pficio vsuca. siue cã mor tis donauerit siue inter vinos: qz non videt fieri pauperior donando q̃ alienum est. t hoc in. l proxima.

s Jdem. ¶ Si quid in pu. Vxor mea dedit mihi ancillas in dotẽ. t ego vir impẽdi in pueros: aut tunc cũ pote rant operari t non repeto expensas: qz eorum ministerijs vte bar aut nutriui: t sic erant infantes t nõ poterãt operari vel eos redemi ab hostibus. t hoc repeto.

i Lud. Cir ꝯuenit dare vxori certum q̃d panis t vini p alimẽtis valet donatio in talẽ cãm: qz non videt dona tio esse. quid ergo si postq̃ cõuenit vir anteq̃ daret vxori ac cepit vxor mutuo t inde habuit dicit vir teneri ad dandum q̃tũ sit ꝯsumptũ de annuo. Secũdo pone q̃ vxor dedit. c. in dotẽ viro t stipulata est vsuras ab eo. iij. den̄. vt inde se alat t randẽ solutũ est matrimoniũ. poterit mulier compẽsare si ex aliqua causa a viro ꝯueniat̃. nõ aũt poterit repetere vsuras idem ergo. t cetera plana sunt.

c Cum hic stat̃. Dicit. s. l. i. donatiões inter ꝯiuges nõ valere. t in hoc statu erterunt vsq̃ adhuc. Nũc autez imperator vocans senatores suasit eis oronẽ vt statuerent t ip se cũ eis vt in aliquo relaxarent donatiões vt. s. morte ꝯfirmẽ tur donanti: niſi prius penituerit: t hoc factũ est. Secũdo dic̃ q̃ b̃ hz locũ in q̃uis donatione quã facit vir in vxorez: siue emendo aliq̃d eius nolet volẽs donare ei: sine alio modo: t de hac donatiõe detrahitur falcidia si opus est. sicut de legatis nã ꝯfirmat̃ morte vt t ea in testõ relinq̃tur.

a Jt oratio. Cir qui donauit vxori si vult penitere dum viuit potest: sz si nõ penitet heres nõ peniteat. Secõ di cit q̃ ille intelligat̃ penitere qui in penitẽtia pseuerat. Leuez si redeat in p̃mã volũtatẽ vt velit donationẽ esse: erit donatõ ꝯfirmata morte: sic t legata p̃ñt adimi t ei iterũ legari: t sic ẽ volũtas ambulatoria t hoc si penituerit et hoc ꝯstat: etiã he res reuocat sz si ẽ dubiũ penituerit vl̃ si p̃sumit̃ nõ penituisse. ¶ Si marit̃. Donaui vxori mee fundũ. deinde pignorauit: t creditori tradidi. dicit q̃ videor penitere donatiõis. Secũ do affert casus vt pignorãdo nõ videor donũ reuocare. p̃m̃ si huius fuit ꝓpositi eum obligans cuz creditori tradit. tũ pi gnus apud mulerem remãsit: t ipa vult satisfacere creditori. Secũd̃ vt si p̃mo obligauit: t postea donauit. Jtẽ addit q̃ p̃mo donauit t postea obligauit aio amouendi donum: q̃ si vult satisfacere q̃ ꝯsequit̃ a creditore: cui p̃mittit credito: vt cedat actiões ꝯ heredes viri. s. p debito. ¶ Si marit̃. Cir donauit vxori fundũ: deinde vir ꝯsc̃ alicuius criminis t ad mortẽ dãnãd̃ potꝰ se p̃cipitauit vel alio mõ se occidit: dicit q̃ infirmat̃ nõ ꝯfirmat̃ donatio. idẽ est si post mortẽ inuenia tur fuisse reꝰ criminis le. maie. t p hoc eius memoria dãnata. Tertio dicit secus esse si reus criminis donat alij extraneo in ter viuos nõ cã mortis nã nõ imitat̃: licet postea sibi cõsciuit mortẽ. ¶ Si miles. Titꝰ miles cõmisit delictũ militare vt qz alienauit arma. de quo dãnat̃ fuit a p̃fide: sed in snia fuit ei p̃missum vt nihilomin̄ posset postea facere testamentũ in ca strenſib̃ bonis. b̃ q̃dã si donauit vxori añ snias ꝯfirmat̃ mor te. nã t post dãnationẽ poterit donare cã mort̃. ¶ Quod ait oratio. Cir donauit vxori. x. t illa amisit: ita q̃ no est lo cupletior an ꝯfirmet̃ morte. rñ. q̃ nõ est q̃ ꝯfirmet̃ cum neq̃ penitẽdo poterit vir reuocare. Secõ dic̃ pone q̃ mlier reddi dit viro de suo alia. x. q̃ salua sunt t p̃decedit vir. q̃rit̃ an muli er possit repetere ab herede viri t dicit q̃ sic. neq̃ põt heres viri obijcere cõpẽsationẽ. De alijs. x. male ꝯsumpt̃. s. amiſ fis retro dicit. secus si mrimoniũ tollat̃ diuortio: vt ecce dona ui vxori mee. x. q̃ pdidit b̃ de suo mihi nõ reddidit alia. x. q̃ sal ua habeã. tandez diuertim̄ t si ipsa a me repetit. x. q̃ habeo: an ego obijcio cõpẽsationẽ de. x. amissis dicit q̃ possum.

¶ Si diuortiũ. Dõauit vir vxori. x. p̃decedit dõataria: infir mat̃ donatio vel si sit diuortiũ infirmat̃ donatũ niſi de nouo velit vir donare vel ꝯfirmare qõ fecerat. dicet q̃s q̃liter diuer tens donat. rñ. bñ. q̃ q̃dã plano aio diuertit. Secõ diuer tit donãs ab vxore tandẽ recõciliat̃ t p̃morit̃: dicit q̃ ꝯfirma tur donatio siue pseuerauit durãte diuortio in eadẽ voluntа te siue nõ. Tertio si rixa interuenerit inter vir̃ t vxorẽ t paci ficata est ꝯfirmabit̃ morte p̃cedẽs donatio: q̃ mrimoniũ du rauit. ¶ Si ambo. Pro q̃rit si vir donator t vxor donata ria ab hostib̃ capiant̃: an ꝯfirmet̃ donatio: sz nõ soluit nunc Secõ q̃rit si ambo decedãt simul donator t donataria: pu ta in naue submergant̃ aut apparet q̃s p̃mo deposuit spm̃: t certũ est q̃d sit aut est dubiũ t dicit ꝯfirmatã donationẽ: t b̃ iõ q: nõ p̃decessit donataria q̃ simul decedit tũc si inuicẽ sibi donẽt vir t vxor t ambo simul moriunt̃ idẽ est. Quarto dicit idẽ in donatiõe cã mort̃ quã inuicẽ duo ꝯiuges sibi faciunt t ambo simul moriunt̃ q̃ ꝯfirmet̃. Quinto soluit p̃maz in q̃ rẽdo diligẽti circa eã t soluit: qz aut nullus eoz redit t vidẽ tur ambo mortui p̃ma hora captiuitat̃: t q̃ pus capit̃ fingit̃ prius mori: t sic ꝯfirmat̃ donatio. aut alter tm̃ rediit t p̃sumi tur q̃ ipe supuixerit t sibi facta ꝯfirmat̃. ¶ Qui q̃sdã. Cir donauit vxori quasdã res. postea legauit quasdã ex his eas videt adimere vxori q̃s legat. alꝰ nõ. b̃ est aũt vez q̃n postea legauit. Jtẽ sec̃ etiã si postea legat si mõ exp̃mat q̃ nõ aio adimẽdi faciat.

o Ratio. Nõ solũ p̃hibet donatio inter ꝯiuges sz etiaz inter eos q̃ tãgũt eos p ptãtẽ: ita sicut q̃n̄q̃ p̃mittũtur inter ꝯiuges vel morte ꝯfirmanꝰ ita ꝯfirmanꝰ inter alios vt.

ecte socer donauit nurui: licet non valet si tamen premoritur filius t sic soluitur matrimonium. postea decedit socer in eadem voluntate perseuerans confirmatur morte. ¶ Si nur⁹. Si nurus donauit socero t premoritur cõfirmatur donatio Secundo econtra si premoritur socer an confirmetur: t rñ. distinguendo: quia aut socer donatarius premoriẽs habuit solum heredem. s. maritum nurus. t hec nurus rez donatam socero apud virum: t ipsa postea premoritur viro t confirmat donatio quare ipsa secundo viro donauerit: quod donauerat socero primo: aut habuit extraneuz t non presumitur. immo retractatur ea ratione: quia socer donatarius predecessit ¶ Si socer. Duo dicit. primo socer donauit nurui demũ repudium ei nurui misit: sed eius filius non eaz dimittit: sed cõ corditer cum ea stetit: dicit q irrita est donatio: quia q̃tuz est inter socerum t nurum videtur factum diuortium: q̃nis quo ad filium non. Secundo duo consoceri inuicem donauerant t postea repudium miserunt idem est q̃ q̃tum ad eos videatur diuortium: t si est donatio infirmetur. Tertio adiecit q ad hoc vt dicta donatio facta inter soceros morte confirmetur: oportet socerum donantem durante matrimonio: t filio in potestate perseuerante premori: t filiũ postea anteq̃ nur⁹ Quarto adiic̃. Bone q socer qui donauit consocero vl̃ nurus emãcipauit filium. certe iam non confirmat donatio morte ¶ Si sponsus. Sponsus per v̄ba de futuro donat sponse hoc aio vt deinde secuto matrimonio valeat donatio. q̃rit̃ an ꝺfirmet̃ morte donantis secuto postea matrimonio: t videtur q non. quia oratio confirmat eam donationem que fit inter ꝺiuges per v̄ba de p̄senti: sed tamẽ dicit q sñia orationis huius trahitur vt morte confirmetur. ¶ Siue astt. Debebat vxor viro ex cã mutui. c. vir liberauit eam p acceptilationem. queritur an hec liberatio cõfirmet̃ morte. t dicit q sic t ita hec acceptilatio est in pẽdẽti quo ad verba hoc est in pẽdẽti quo ad effectum. nam demũ p̄moriẽte viro confirmatur: t ita apparet siue res sit donata siue liberatio facta ea confirmatur morte. ¶ Si inter virum. Tria dicit. primo vir volẽs donare vxori fecit cũ ea societatẽ ex qua pepigit totũ lucrum esse mulieꝛ t tñ ipsa nihil p̄stabat. hec q̃dẽ societas nõ valet nec̃ inter ꝺiuges nec̃ inter alios. nec actio p socio nascitur. est tñ donũ t iõ morte ꝺfirmatur. Secũdo dicit idem si fingebat nũc vẽdere cũ donaret vxori non est donuz vt morte ꝺfirmetur nõ vero est venditio. Tertio si vendit vir vxori p. l. q̃ valet. c. vel vẽdidit p. c. sed postea p̄ciũ remisit est quidẽ donum: sed morte confirmatur. ¶ Si quis sponsam. Titius quãdã puellã habẽtẽ. r. an. tñ duxit in vxorẽ t duxit domũ t postea donauit ei quasdã res q̃ritur an valeat donatio cuz non sit vxor t videt̃ q sic. sed tamẽ distinguẽdũ est aut prius erat sponsa p v̄ba de futuro. t p̄seuerat spõsa. t valet dõatio vt i spõsa. aut nõ p̄cesserãt spõsalia. t tũc nõ valz nec̃ morte ꝺfirmat̃. nã nõ ẽ spõsa nec̃ vxor. t b̃ ꝺ ea q̃ potuit de iure eẽ sponsa. Sed q̃d si de iure nõ potuit esse sponsa vt q̃ libertã cũ senatore vel pupilla cũ tutore. t fiat donatio an valeat et dicit q nõ sed auferet̃ vt indigno t applicat̃ fisco.

s Si stipulata. Clr ꝓmisit vxori. r. annua vt inde se alat. ex q̃ stipulatiõe mulier agere vult. querit̃ an possit t dicitur q nõ. Secũdo si vir p̄decedat an ꝺfirmet̃ stipulatio: t dicit q sic. Tertio econtra vxor dedit viro. r. annua forte per biennũ vt vir inde se alat. nũc penitet vxor t vult repetere t dicit q potest vẽdicare si extat alꝫ ꝺdicet inquãtũ fact⁹ locupletior est: licet ecõtra vir nõ repeteret solutũ t ꝺsumptũ t est ratio diuersitat̃; q̃ gen⁹ mulierum est auarz. Secunda ratio est. quia nõ est ita conueniens alere virum: sicut econtra virũ alere vxorem. Tertia ꝓpter sexum. quarto pone q vir stipulatus est ab vxore annuum vt inde se alat: p̄moritur vxori: cõfirmat̃ quidẽ donatio.

s Siue vxor. Vxor donauit viro vnuz fundũ ruralẽ in dotiõem eo tpe vel postea dixit vt eundem daret p filia in dotẽ: dic̃ q lz nõ valeret p̄: tũc tñ scõo ꝺfirmat̃.

s Si non. Fecit diuortium vir ab vxore sed nõ ltũme: t ita remanet matrimoniũ: g̃ nõ possum donare sibi.

s Si mulier. Donaui equum vxori mee quez ipsa occidit ne ad me posset redire licet penituerim. dicit hec lex eaz teneri mihi ad exhibẽdũ: q̃ dolo fecit quominꝰ posset exhiberi. item act. l. aquil̃.

s Seruus. Titius t seius fratres habebãt seruũ cõez cui ocesserunt donare de peculio cui vellet. hic seruꝰ donauit vxori titij. dicit q p qua parte est seij valet. Secũdo dicit: tres erãt fratres habentes rem cõez: eam rẽ vnꝰ donauit vxori ne alijs p̄sentibus t non ꝺdicentibꝰ. p partibꝰ alioz valet donatio p partibꝰ viri nõ.

v Si vxori. Colebã vxori mee donare. r. t ideo permisi ei stipulari a debitore meo. r. anteq̃ exigeret diuertimꝰ queritur an ipsa agere possit t dicit q nõ. Secundo pone q debitor meus ignorans nos diuertisse soluit ei q̃s repetet. t distinguit: q̃ aut extat pecunia soluta t debitor vẽdicat t tenetur mihi pristina actione: t liberat̃ a me cedendo mihi vẽdicationẽ. aut nõ extat: t tũc ago recta via ꝺditiõe sine causa inquãtũ ipsa locupletior est.

q Quod adipiscẽde. Clr volebat erpẽdere. c. p dignitate ꝺsequẽda: q̃ p gradus inferiorum dignitatum oportebat eum ascẽdere in hanc causaz viro donat vxor: dicit q valet quatenus de hoc dono in hoc impensum est. Secundo dicit in. l. nup. q vir volebat effici miles vel effici laticlauis: pro q̃bus oportebat euz erpẽdere: t dicit q in hãc cãm vxor pot ei donare: t est laticlauis q̃ p̄est alijs militibꝰ in pugna: t clauẽ p̄iciebat inter cõcertissimos hostes: t sui milites viriliter pugnantes debebãt eam recuperare.

i Inter vir. Cum vir speraret mitti in exilium ob delictũ donauit vxori: valebit donatio quã fecit in vxorẽ vt. s. ꝺfirmet̃ exilio subsecuto.

s Si extraneus. Rem titij donauit seius vxori titij ignoranti eam esse titij. dicit q vsucapit rem viri. Secundo idẽ si filiꝰ vel seruus viri donauit. vt. s. vsucapiat. Tertio q̃rit̃ qui si vxor scit rẽ viri añ cõpletã vsucapionẽ: t videbat̃ q nõ p̄ficeret quasi donet vir patiendo eam vsuca. q̃d. s. donare est p̄hibitum. sed tamẽ dicit vsuca. compleri.

m Arcellus. Clr donauit vxori. r. ex quibus mulier emit marmora. conqueri potest maritus in quantum facta est locupletior sic q sine dãno mulieris t sine metu senatusconsul. aufert maritus. est enim senatusconsul. q̃d vetat auferi marmora de edificijs cã negociationis.

i Inter virum. Clr habebat pos. cuiusdaz rei alienefortе emerat eam a non dño. queritur an possit eam donare vxori. t dicit q nõ.

v Tñ. Clr gessit negocia vxoris. t impendit. c. que heres viri repetet a muliere illa dicit donum t morte ꝺfirmatuz sed heres viri dicit impensum aio repetẽdi. dicit q in quanti tate impense p̄sumitur donum vel non. Si paruuz est donuz est. alꝫ nõ. itez ex genere impẽse. nam si voluptuaria videtur q non animo repetendi: si necessaria sic.

q Quod iam. Clr donauit vxori. r. t vxor p̄moriẽ t legat viro multa. vir repetit donum. t dicit q potest licet mulier p̄legauerit.

s Sed cum mulier. Mulier seruum emit. xx. in quam emptionem vir dedit refert an vendit ori numerauit vir. t repetit vir quicquid de suis cõtingat: quia eã liberauit ere alieno an ipi mlieri nũerauit: alꝫ non. nisi pure nisi b̃ donũ esset t tunc tenetur mulier inq̃tũ est locupletior t non in plus. vnde si serui decesserint in nihilum tenebitur.

s Si vir vxori. Clr volens donare. r. vxori locauit ei donum p. r. dignã pensione. xx. dicit q nulla est locatio. Secundo dicit secus in ꝺposito: vt ecce vir deposuit apud vxorem librum valentẽ. xx. estimatum. r. vt sic vxor possit reddere estimationem: erit quidẽ depositũ: sed estimatio nõ valebit. Tertio dicit rationẽ diuersitatis: quia i locatione merces est de substantia locationis. sz in deposito estimatio non est de substãtia depositi; cum citra estimationẽ valeat depositũ

sed locatio non citra mercedē. ¶ Vxor. Mulier faciens te-
stamentum precepit heredi etiaz presenti vt fructus cuiusdā
fundi daret viro post mortē mulieris: vel curaret ita ꝙ habe
ret: alioquin fecit stipulari virum ab herede ibidē. c. si vir pre
mortē nulla sit stipulatio: sed si extraneo esset facta causa mor
tis valeret sed per conditionē ob cām reuocaret.

m Mortē. Vir donauit vxori causa mortis: quia in casum
mortis ⁊ sic soluto matrimonio conualescit: at si socer
nurui causa mortis donat non valet: licet moriatur socer: qa
adhuc est matrimonium etiam si socer filium erheredet. Se
cundo dicit secus esse si socer donat nurui in causam diuortij
sub tempore diuortij quia valet cum in casu soluti matrimo-
nij ꝺualescat. ¶ Res. Vxor dedit in dotem quasdā res esti
matas ꝑ. c. quas postea vir concessit eidem mulieri ad vsum
licet fiant apud eam deteriores in. l. ⁊ postea repetit. c. nomie
dotis mulier. s. soluto matrimonio non compensat vir vel he-
res eius dicta. l. Secūdo queritur si in testamento vir dixit ꝙ
donauit vxori eidez legat an dicte res date ei ad vsuz videā
tur ei legari: ⁊ dicit ꝙ nō.

v Ir vsuras. Mulier viro in dotez. c. ꝓmisit hinc ad biē
nium. Itē ꝓmisit vsuras huius biennij vxor viro: neqꝫ
vir petijt sed toto biennio vir aluit vxorem: ⁊ tunc fecit testiī
⁊ legauit ei dotem: hoc legato non videtur eam relevasse ab
vsuris dotis ꝓmissis. Item eodez testamēto qui firmauit do
nationem quam in eam fecerat: ⁊ per hoc videt remittere vsu
ras dotis quia vel remiserat primo ei: vel remisisse videba-
tur tandiu non petēdo.

v Xor marito. Mulier viro dedit. c. et quibus vir emit
fundum quem habet: qritur si vir alis non esset soluēdo
habet tamen hunc fundum: an teneat vxori ⁊ dicit ꝙ sic vti-
li rei ven. vtin fi. dicit non directa. at si ipsa suam rem dona-
set vxori: tunc directum haberet. Secūdo dicit ꝙ vir potest si
vult reddere estimationem fundi empti de pecunia mulieris:
⁊ tunc insolidum dānatur: non inquātum facere potest: secus
aūt si iudicio de dote ꝙueniet quia tunc inquātuz facere pōt
deducto ne egeat.

s Ꝑ quid. Aliquis volebat donare mihi fundum causa
mortis: ego volens eundem donare pure vxori mee iuſ
si ei dari: ⁊ dicit ꝙ non valet. quia sic fio pauperior. s. in hoc:
quia conualescēte donante teneor ei ad estimationem fundi
⁊ sic fio pauperior: sed ⁊ si moritur adhuc fio pauperior quia
non habeo qō eraz habiturus.

e Aque. Vir donauit vxori. xx. ⁊ ipsa promisit ꝑ stipula
tionē se redditurā illa. xx. si illa sine causa dimiserit viz
mulier postea misit viro repudium sine causa: dicit ꝙ cōmis-
sa est stipulatio: ⁊ tenetur mulier in solidam pecuniam. secus
si stipulatio non intercessisset. quia tunc non tenetur: nisi in ꝙ
tum locupletior est.

s Ꝑ predia. Titius donauit concubine sue quasdam res
⁊ sic tenuit statim donatio: ⁊ deinde accepit eam in vxo-
rem ⁊ permutauit cum ea quasdam alias suas res: cum illis
donatis. antea dicit ꝙ tenet permutatio. Secundo querit si
iste aluit mancipia mulieris animo donandi cibaria: an pos-
sit repetere ⁊ plane soluit. ¶ Filius. Titius habebat vxorē
diuitem ⁊ ex ea filiū seium sapientem qui res mris admistra-
bat. die quadam de pecunia matris emit quasdam res ꝑ. c.
⁊ fecit fieri instrumēta in psona sua filius matre volente. tādē
hic filius obijt: ⁊ pater bona filij iure peculij occupauit: nunc
mater filij vult agere contra illum viz ꝑ illis. c. vel ꝑ rebus
exinde emptis: queritur an possit: ⁊ inquātum: ⁊ distinguitur
quia aut mater voluit filium obligare ⁊ non donare ei: ⁊ tunc
teneturvir vxori de peculio intra annū computandum a mor
te filij. si non ei voluit donare condicet mulier pecuniā inquā
tum vir est locupletior.

s Ꝑ quis. Donauit vir vxori fundum vt ea eidem viro in
dotem det: qō ⁊ factuz est moriente viro confirmat do
uatio ⁊ ita iudicio de dote repetat mulier illum fundum.

¶ Diuortio. Donaui vxori mee fundum, diuertit ab ea in-
tatur donatio. Itez donaui vxori mee que ⁊ mea liberta erat
diuertit a me quis inuito licet hoc facere non debeat me iuſ
to tamen tenet diuortium: ⁊ ideo donatio quam in eam fece
raz infirmatur.

d Ꝺ eo ꝙ. Vxor tignum suum donauit viro qui vir illud
posuit in edificio suo: nunc vxor penitet ⁊ vult revoca
re. queritur vtrum possit ⁊ dicitur ꝙ sic. si ad aliquem vsuz es
se possit āmodo tignum ⁊ hoc soluto edificio vt dicit in fine.
non autem eo durante. vt dicit. ℈. quia lex. xij. tabu. vetat diſ
solui edificium. licet de hoc casu non sensit quando dña volē
te alienum tignum vir immisit.

v Ir mulieri. Ab vxore mea diuerti: ⁊ postea ei ꝺonaui
vt ad me rediret ⁊ redijt tandem iterum diuertit. an va
leat donatio ⁊ dicit ꝙ sic. si verum diuortiuz fuit illud ꝓmuz
qō aūt sit verum postea exponit. ¶ Ꝺ vir. Contrarit titi⁹
sponsalia cum berta nondū duodena per ⁊ba ꝺ futuro. inte
rim eum accepit in vxorem nondū nubilē: ⁊ ei donauit valet
donatio.

s Eia. Titi⁹ cū die dñica post tertiā deberet bertā in do
mo pris accipe in vxorē ⁊ postea ducere in domū suā ⁊ fa
cere instrm dotis. donauit eidē berte. x. aure. qritur an valeat
donatio. ⁊ dicit ꝙ nō est curādū qñ donatio fiat. s. instiz doſ
vel post vel ante ductionē vel post solū. an añ mrimoniū ⁊ sic
valet an post. ⁊ sic non valet.

¶ Gurgini. Per supiorē casū intelligas istum.

¶ De diuortijs ⁊ repudijs. Rubrica.

d Ꝛimitur. Plana est.
Ꝺiuortiū. Plana est.

s Ꝑ filia. Pater ꝑ filia emācipata. c. dedit in dotem ⁊ sti
pulatus est sibi reddi si filia decederz in mrimonio als di
xit ꝙ vir lucret filia in odiū pris ꝓpt amorez viri diuertit. vt
sic non decederet in mrimonio ⁊ vir lucret. dicit hic succurren
dū pri ac si non diuertisset.

s Ꝑ pituit. Vir misit vxori libellū repudij ꝑ pnez mlierſ
vel ꝑ aliū nunciū ⁊ anteꝙ mulieri offeret vir penituit
nō erit diuortiuz nisi mulier que accepit indignet ⁊ ipsa velit
mrimoniū dissolui. tūc enim ꝑ eā videt mrimoniū dissolui.

n Illū. Quando vir repudiat vxorē p̄sentem vel etiam
mittit ei abūti libellū repudij debēt esse ibi. vij. testes
liberi ⁊ puberes: ⁊ adhibiti. i. rogati inter quos nō cōputatur
libert⁹ viri vel vxoris vel patris eorum vel alicuius ascēdēt⁊
q Ꝺod ait lex. Quatuor dic ꝑ expōit quādam legē que
dicit ꝙ liberta nō pōt pronū viz dimittere inuitū quā
exponit sic. s. vt alij nubat diuortiū tū est ⁊ definit ei esse nup
ta. Itē scꝺo ꝙ dotē rehabere nō poterit. Tertio confirmat qō
ꝓmo dixerat reddēdo rōnē. qz iō nō pōt alij nubere qz in cul
pa videtur esse ꝙ patronū viz dimisit. Quarto dicit ꝙ nec
ꝺcubina alteri⁹ esse pōt dñi pron⁹ sibi nupta vult. ¶ Sit lex
Duo debēt interuenire vt liberta patrono nupta alij eo inui
to nubere nō possit primuz ꝙ patron⁹ velit eam fm ꝙ pron⁹
duret. Tertio ꝓsequtur circa ꝓmū qñ videat pronus ꝑ se vel
le habere ⁊ qñ nō. nā vt dixi si nō vult ꝑ se nubat alij cui vult
ergo si agat ꝺ eā actiōe q̄ nō dat in vxorem vt rex amotaruz
vel alia famosa ꝺ ipso videt ꝙ eā nolit. vel etiā si accusat eaz
de adulterio vel alio crimine sicut apparet saltim aliquo ītel-
lectu ꝙ eā nō vult ꝑ se ⁊ alij cui vult nubat. Idē si aliā despō
set. vel etiam illam in ꝺcubinā assumat satis videtur licētiare
eam.

¶ Explicunt casus dñi viuiani sup ff. veteri.

a b c d e f g h k sunt q̄terni. i triterni⁹. l duternus